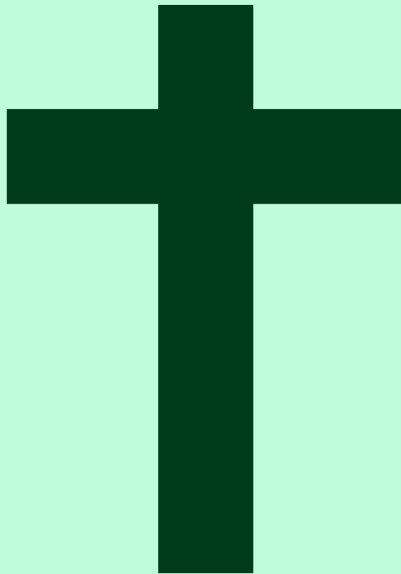

Mattup ki Taasuwa
ere Aware

Mukulu: Mattup ki Taasuwa ere Aware (New Testament)

Mattup ki Taasuwa ere Aware
Mukulu: Mattup ki Taasuwa ere Aware (New Testament)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guerguiko (Mukulu)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025
523c1c0a-f8ac-5d2f-aebe-7063b0de6b23

Contents

Matiye	1
Markus	59
Lik	95
Zaṅ	154
Naabo	196
Romeṅ	250
1 Korent	276
2 Korent	302
Galat	318
Epez	327
Pilip	336
Kolos	343
1 Tessaloni	349
2 Tessaloni	355
1 Timote	358
2 Timote	365
Tit	370
Pilemonṅ	373
Eber	375
Zak	395
1 Piyer	402
2 Piyer	409
1 Zaṅ	414
2 Zaṅ	420
3 Zaṅ	421
Ziid	423
Apokalipse	425

Rabila Majjaanawa k'Isa Matiye yi riine

Enj urzi k'ono don kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette Rabila Majjaanawa k'Isa, Matiye yi riine. Matiye gen yon wede sedfu jibaaye, Isa yi y' wiike kono y'a t'ise sanallusizi.

Adda mattupadi ette Matiye yi kaza t'urzi mummino an ehe Isa me, naabadi ere y'ize a siido, dooyiso ere yi duuye duwo wo urzi k'untadi ti baldiyadi pay. Isa y'an di gizite urzi Raa a duwo ti toogo, y'an d'eliyo beeko a don k'eeni, yi-lommite siitandani wo yi d'isiyo suldi baadan don i-ceeriyo ekki duwo.

Matiye yi riine Rabila Majjaanawa ette a zembadi Yawudiyagi, kono y'an di kize ki kotto Isa yon Wede k'Uttiyo wede nebiyagi an ruutite ti kaaga adda mattup ki Raa. Gen yon Almasi Raa yi biire, wo mozigo goole wede a etto.

Wo de ti poone Isa y'an ti'n gize a don k'Izirayel suldi don ki Moziko Raa me, inkino ton kane don dokkiyadan batum an di y' giigira. Kane an d'ele urzi Isa an di y'iide, wo yon y'a bilde ti diine don unto, y'a ingile k'awwa ki kandaane.

*Ita mongidagi k'Isa Almasi
(Lik 3.23-38)*

¹ Kun ollo, enj sumbiyagi k'ita mongidagi k'Isa Almasi, yon ti biza bumbu mozigo Dawut, wo yode Dawut batum ti biza bumbu k'Ibirayim.

² Ibirayim y'a t'ehe Isaaka, Isaaka y'a t'ehe Yakup, Yakup y'a t'ehe Ziida kane ti zembadi.

³ Ziida y'a t'ehe Pares ti Zara, kane gen meedan Tamar. Pares y'a t'ehe Eziron, Eziron y'a t'ehe Aran.

⁴ Aran y'a t'ehe Aminadap, Aminadap y'a t'ehe Nason, Nason y'a t'ehe Salmo.

⁵ Salmo y'a t'ehe Booz, Booz meedi Raahap. Booz y'a t'ehe Ibet, Ibet meedi Riit. Ibet y'a t'ehe Zeese,

⁶ wo Zeese y'a t'ehe mozigo Dawut.

Mozigo Dawut y'a t'ehe Salamon, Salamon meedi ere ki Iri.

⁷ Salamon y'a t'ehe Robowan, Robowan y'a t'ehe Abbiya, Abbiya y'a t'ehe Aza.

⁸ Aza y'a t'ehe Zozapat, Zozapat y'a t'ehe Zoram, Zoram y'a t'ehe Oziyas.

⁹ Oziyas y'a t'ehe Yotam, Yotam y'a t'ehe Akaz, Akaz y'a t'ehe Ezekiyas.

¹⁰ Ezekiyas y'a t'ehe Manase, Manase y'a t'ehe Amon, Amon y'a t'ehe Zoziyas.

¹¹ Zoziyas y'a t'ehe Yekoniyas ti zembadi, a ozzine gen don k'Izirayel an ti'n ziki buliko ki siido Babiloon.

¹² Aame don k'Izirayel an ti'n ziki buliko ki siido Babiloon man, Yekoniyas y'a t'ehe Salatiyel, Salatiyel y'a t'ehe Zorobabel.

¹³ Zorobabel y'a t'ehe Abbiyut, Abbiyut y'a t'ehe Eliyakim, Eliyakim y'a t'ehe Azor.

¹⁴ Azor y'a t'ehe Sadok, Sadok y'a t'ehe Asim, Asim y'a t'ehe Eliyut.

¹⁵ Eliyut y'a t'ehe Eliyazar, Eliyazar y'a t'ehe Matan, Matan y'a t'ehe Yakup.

¹⁶ Yakup y'a t'ehe Yusup kule ki Mariyam, tode ere t'a ehe Isa, yon an di y' waaku Almasi Raa yi biire.

¹⁷ Inkino man an di gize ita mongidagi koomat makumu pide, iise ti Ibirayim bini Dawut. San ita mongidagi koomat makumu pide, iise ti Dawut bini sokiyo don k'Izirayel ki siido Babiloon. San ita mongidagi koomat makumu pide, iise ti sokiyadan ki siido Babiloon bini ehiyo k'Almasi Raa yi biire.

Ehiyo k'Isa Almasi

¹⁸ Kun ollo t'urzi tuuku an d'ehe Isa Almasi me. Mariyam ere t'a yi t'eha gette tod' t'ibire Yusup. Wo ki

poone an di koonaa boy botto gen, ti-ti ziida mahuwe ti toogo k'Unde Kamilen ki Raa.

¹⁹ Yoŋ Yusup kule k'ebiratú gen yoŋ wede ki diine, yi ki dehu y'a ki ti waare ye, inkiŋo maŋ y'a dihe y'a t'arga ti tuddutú kaŋ mookiko.

²⁰ Aame y'ilke inkiŋo maŋ, maaleeka ki Galmeega Raa y'a y'uuna kaŋ suniye wo yi di ruute, y'ede: «K'ollo, Yusup kee wede ti biza bumbu Dawut, kee k'orgide ye, ki ti soodo ere k'ebirayá Mariyam te, kono ulo wede ti t'eha gen yoŋ y'ettiyo t'urzi toogo k'Unde Kamilen.»

²¹ Tod' t'a t'eha ulo wo k'a yi waaka sundí Isa*, kono yoŋ gen y'a utta doŋzi ti oldikadaŋ.»

²² Suldi pay gen a iina kono a-t'ette a ono doŋ Galmeega Raa yi ruute ti kaaga ti bize nebi, y'ede:

²³ «Kun ollo, uto koŋso t'a seeda mahuwe wo t'a t'eha ulo, an di y' waaka sundí Emanuwel†.» Suma gette i-kaza «Raa ti kine».

²⁴ Aame Yusup yi t'inne maŋ, y'a t'ize munda wede maaleeka ki Galmeega Raa yi-ruute y'aase, y'a ti ziida eddí Mariyam te.

²⁵ Wo yi k'iide tuddutú ye bini t'a t'eha ulo wede Yusup y'a yi wiike sundí Isa.

2

Doŋ suuniyo moldali

¹ Isa an y'ehe a Betilehem geeger ki siido Ziide, aame gen Erod yoŋ mozigo. Isa an ti y'ehe maŋ, doŋ suuniyo moldali an d'iido ti kese peedo ge-koliyo, an d'iiney a geeger Zeruzalem

² wo an tunde duwo, an'de: «A too me mozigo Yawudiyagi wede an ehe me? Kaye ay wullo moolayí ti kese peedo ge-koliyo wo ay iido ay i d'ottile.»

³ Aame mozigo Erod y'illiga rabila gettiyo maŋ, y'a iddira ti doŋ geeger Zeruzalem pay a itadí.

⁴ Inkiŋo maŋ y'a-tusse kane deero doŋ sedeke ti doŋ suuniyo k'oogoro doŋ adda siido gette pay, wo y'anni tunde, y'ede: «A too me Almasi Raa yi biire, an di y' t'ehay me?»

⁵ Kane an i di ruute, an'de: «A Betilehem siido Ziide, kono enno ono doŋ nebi yi riine ti kaaga adda mattup ki Raa, y'ede:

⁶ “Wo kune doŋ ki geeger Betilehem siido Ziide,

derec geegirgun tod'te neŋko a ki jiire ye ti diine geegiryagi ki Ziide me”,

kono ti tode i d'adfa mozigo y'a dokka doŋzó Izirayel*.»

⁷ Inkiŋo maŋ mozigo Erod y'anni wiike doŋ suuniyo moldali gen kaŋ ombide, kono y'a sedde mekk'ono, y'ede: «T'ume muno moole y'udfo, kun yi wulle me?»

⁸ Maŋ y'an di'n igibe ki Betilehem, y'an di ruute, y'ede: «Kun'do, ulo'ŋ kun yi dehiti ki koduwo, wo aame kun y'uuno maŋ, kun o d'agibi kono nuŋ toŋ maŋ n'a etta ni d'ottiley kay.»

⁹ Aame mozigo Erod y'an ti ruutite inkiŋo maŋ, doŋ suuniyo moldali an d'ingile, wo gen an di y' wulle sey moole wede an wullo ti kese peedo ge-koliyo gen me. Yoŋ ki daanadaŋ yi d'ettiyo d'ettiyo bini y'iiney t'ekki boy wede ulo adda maŋ, y'a t'ihira.

¹⁰ A wolliso ki moole wede an wullo gen, addaŋ a uune t'unŋsuwo baadaŋ.

¹¹ Kane an iiney maŋ, an t'iide k'adda boy an d'uuney ulo ti meedí Mariyam wo an di dikke an t'uttile a daana k'ulo. Saŋ maŋ sandupiyagaŋ an t'ihinte, an t'udfo suldi doŋ an ziko, aakede: dap, suldi koddiyo eediyadaŋ unŋe wo dunnu sundí mirr zooyayí ooŋe gen, an i d'ele a ulo.

* **1:21 1.21** Isa ti ono Yawudiyagi, Zozuwe, i-kaza «Raa y'elo uttiyo.» † **1:23 1.23** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 7.14. * **2:6 2.6** Kun wollo adda mattup ki Mise 5.1.

12 Saŋ maŋ Raa y'an di tuuke kuudaŋ kaŋ suniye, y'ede: «Kun kima ye ki tukk' Erod me.» Injino maŋ kane an di-gime siidadaŋ t'urzi doolo.

Okko ki siido Misir

13 Aame doŋ suuniyo moldali an ingile maŋ, maaleeka ki Galmeega Raa y'a y'uuney Yusup kaŋ suniye wo yi di ruute, y'ede: «Yusup kesiko ki t'oozo, ki t'ambo ulo ti meedi, kun t'ombo ki siido Misir. Kun di lekki bini onniyo ere n'a di roota, kono mozigo Erod yi y' deha ulo ki towwadi.»

14 Injino maŋ a diddo gettiyo batum Yusup y'a t'iiziga, y'a t'umbe ulo ti meedi, an t'umbe ki siido Misir.

15 A siido Misir gette an di likko bini unto ki mozigo Erod, geŋ a iina kono a-t'ette a ono doŋ Galmeega Raa yi ruute ti kaaga ti bize nebi, y'ede: «Ulóŋ n'a ti y' wiiko y'a t'uddo ti siido Misir me†.»

Towwo k'inŋi a geeger Betilehem

16 Aame Erod yi zuune doŋ suuniyo moldali an ti y' mibilde maŋ, y'a gulkuwe baadaŋ. Maŋ y'an di ruute a asigiryagi an di-t'ide a Betilehem ti illiyagi doŋ i ti d'uule geŋ, inŋi kuuli pay doŋ k'ozzine sire a diigo. Ozzinagi sire geŋ a-t'ide t'ume wede doŋ suuniyo moldali an i ruute moole y'udde.

17 Geŋ injino a iina kono a-t'ette a ono doŋ Raa yi ruute ti kaaga ti bize nebi Zeremi, y'ede:

18 «Duwo an d'illiga tarkuuse ki d'ollite molo baadaŋ a geeger ki Rama‡.

To Rasel§ ti molo k'inŋitú, wo an ti selliyo toŋ ti k'oyyiso ye, kono inŋitú an t'inda*.»

Kama ki siido k'Izirayel

† 2:15 2.15 Kun wollo adda mattup ki Oze 11.1. ‡ 2:18 2.18 Rama, tod'te geeger ki doŋ biza bumbu k'Epirayim yoŋ ulo Yusup mogadi Rasel ere Yakup, tod'te t'awwa Zeruzalem suma kubbaara koomat makumu sire goppon ti Betilehem. § 2:18 2.18 Rasel, gette tod'te moga k'Epirayim, wo aa meede ki doŋ k'Izirayel pay. Wo injino a onniyo ere doŋ pay an molo k'inŋizan i t'inda geŋ aa i molo tode Rasel batum. * 2:18 2.18 Kun wollo adda mattup ki Zeremi 31.15. * 3:3 3.3 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 40.3.

19 Saŋ mozigo Erod y'inda maŋ, maaleeka ki Galmeega Raa y'a y'uuney Yusup kaŋ suniye a siido Misir, yi di ruute,

20 y'ede: «Ki t'oozo, ki t'ambo ulo ti meedi, kun di kama ki siido k'Izirayel kono doŋ i dehu towwo k'ulo geŋ an t'inda.»

21 Injino maŋ Yusup y'a t'iiziga, y'a t'umbe ulo ti meedi, an di-gime ki siido k'Izirayel.

22 Aame Yusup y'iiney a siido k'Izirayel maŋ, y'a illiga rabila ki mozigo wede i gili a siido Ziide geŋ, yoŋ ulo ki Erod sundi Arkeleyus. Aame geŋ orgiso t'a yi ziida k'ettiyo k'adda siido Ziide me. Maŋ Raa yi di tuuke kuudi kaŋ suniye, t'ume geŋ y'a ingile ki siido Galile.

23 Y'iide'ŋ y'a-guune a geeger sundutu Nazaret. Geŋ a iina kono a-t'ette a ono doŋ Raa yi ruute ti kaaga ti bize nebiyagi, y'ede: «Yoŋ an di y' waaka wede ti geeger Nazaret.»

3

Kazita ki Zaŋ Batis

(Markus 1.2-6; Lik 3.1-6; Zaŋ 1.19-23)

1 Saŋ ozzinagi k'ita maŋ, Zaŋ Batis geŋ y'a t'iide k'adda balda ki siido Ziide wo y'a iise kazita, yi d'eesiyo:

2 «Kun ti kama lekkiyaguŋ kono Moziko Raa t'iina goppon.»

3 Zaŋ geŋ yoŋ wede nebi Ezayi y'a ruute taayadi ti kaaga, y'ede:

«Doŋ an d'ollige golla ki wedusu yi d'ollite adda balda, yi d'eesiyo:

Kun i t'okkon urzi Galmeega, erkiyagi kun i ti'n okkon ki diine delele*.»

4 Zaŋ geŋ kallayi y'ossiyo an indigo k'ilali zinzo, wo ser a tooni ki golmodo. Ombadi gannoori ti madde.

⁵ Injino mañ ñon baadan ti geeger Zeruzalem, ti siido Ziide gette pay, wo ti siido ere a biza k'ooye Zurden gette pay an d'ettiyo tukki Zan.

⁶ An t'oodibe addan a urzi k'oldikadan a ñaana ñuwo pay, wo yon yi-ti'n suyyiso batem adda k'ooye Zurden.

⁷ Aame Zan yi wulle kane Pariziyen ti Saduseyen baadan an'tiyo tuddi kono y'a ti'n suyye batem mañ, y'an di ruute, y'ede: «Kune ñon ulpi aakede mankikagi! Wee wee un gize urzi wede kun t'alda ti booro ki Raa ere ettiyo goppon te?»

⁸ Injino mañ kun iso naabo ere beehiye, gen a kize kun ti gime lekkiyagun.

⁹ Wo kun roote ye adda k'addugun: «Kaye mugiyey Ibirayim me», kono kun t'alda ti booro Raa te. Wo kun ollo n'un di rooto: Ti mongali en min, Raa y'aane yi d'adde ñuwo a t'ise ita k'inni k'Ibirayim me.

¹⁰ Ankenno booro Raa i guute goppon, tod'te aa wede yi t'umbe ulpaasi y'a-dokkida inda ti sondayzan pay: Undumu tuuku yi k'ehiyo inni beehiye ye mañ, an di-ðekka an di sedda adda k'uwo mendí.

¹¹ Nun n'unni suyyiso batem t'ahu kono a kize kun ti gime lekkiyagun, wo ñe wede ettiyo k'itadon gen yon toogo yi jire nun, wo nun ni k'iide n'a ki t'oddipe tobiyagi ye. Yon y'unni suyya batem t'Unde Kamilen wo ti uwo†.

¹² Wo yon y'a ñekka booro aakede wedusu yi t'umbo munda ki solde a beezí, y'a silda koduwo, inni yit'oba giye, wo odde y'a t'ogga mentu adda k'uwo ere i k'unto ye.»

Suyyiso batem k'Isa

(Markus 1.9-11; Lik 3.21-22; Zan 1.29-34)

¹³ Injino mañ ti siido Galile Isa y'a iide ki tukki Zan a biza k'ooye

Zurden kono Zan y'a ti y' suyye batem.

¹⁴ Aame gen Zan y'a dihe y'a-tooge, wo yi di ruute, y'ede: «Nun min a ni suyye batem kee, ñe mumino kee ki d'ettiyo ki tukki nun n'a ki suyye batem me?»

¹⁵ Wo ñe Isa yi di'n gime onami, y'ede: «Ankenno kee k'oyyo ki ti'n suyyi batem, kono t'urzi enno kine in d'ise suldi ñon pay ki ñine at'ette a naabo ere aa Raa yi dehu.» Injino mañ Zan y'a iyye y'a ti y' suyye batem.

¹⁶ Aame Isa yi ti y' zuyye batem wo y'adfiya t'adda k'ahu mañ, a kaamiki kandaane a t'ihina wo y'a wulle Unde Raa ti ñeegu ti kandaane aa deere t'a di guune a tuddi.

¹⁷ Wo ñuwo an d'illiga golla ettiyo ti kandaane t'a ruute, t'ede: «En Ulo nuuno ni y' giyye baadan, ulbon unse ti yode me.»

4

Naamiya daggiya k'Isa

(Markus 1.12-13; Lik 4.1-13)

¹ San mañ Unde Raa t'a-di t'iide Isa k'adda balda kono Meeda siitandani t'a yi naame daggiya.

² Y'a likke didde ada pide onno ada pide daa k'ombo, mañ mosogo t'a yi zida.

³ Meeda siitandani t'a d'iide sirpadi kono t'a yi naame daggiya, wo ti di ruute, t'ede: «Aame kee Ulo Raa kotto mañ, k'elo urzi a mongali en a-kime ombon.»

⁴ Wo Isa yi di'n gime onamtu, y'ede: «Kon te m'ollo, ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Lekkiyo wedusu tod'te t'urzi k'ombo bizi ñanjal ye, wo t'urzi k'ono ñon pay adfiya ti bize Raa*.»»

⁵ Tin gen Meeda siitandani t'a-di t'iide Zeruzalem geeger ere kamilen, t'a-ti y' ziipe t'ekki Boy Raa a ume wede awwa,

† 3:11 3.11 **Uwo**: I-kaza ise yi'n di'n ise kamilen, ise booro Raa.

* 4:4 4.4 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 8.3.

6 wo ti di ruute, t'ede: «Aame kee Ulo Raa kotto man, t'awwa gen k'oldi k'a zabba siido, kono ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

“Raa y'an di roota maaleekiyagi kono kee, wo an gi di seeda beezan kono k'a t'aldá zondá a ki t'oggo ekki mokkolo ye†.”»

7 Isa yi di ruute, y'ede: «M'ollo, ono en an riije sey ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: “Kee Galmeega Raazá ki y' naame ye‡.”»

8 San man Meeda siitandani t'a-di t'iide sey k'ekki mokkolo sohoro a jiire, wo ti di gizite moziko duniya pay ti laalatú,

9 wo ti di ruute, t'ede: «Suldi en n'a di t'ela pay a kee, aame ki-dikka wo k'o uttila man.»

10 Inkino man Isa yi di ruute, y'ede: «Meeda siitandani, mi ledfo ti tuddó me! M'ollo, ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: “Kee k'ottilo a Galmeega Raazá, wo gen a yode danjal ki naabo me§.”»

11 Aame gen Meeda siitandani t'a y'iili. San man maaleekiyagi an a d'iide sirpadí wo an i di naabiya.

Eesiyo naabo k'Isa a siido Galile (Markus 1.14-15; Lik 4.14-15)

12 Isa y'illiga Zan Batis an ti y' ziida dangay man, aame gen y'a t'iide ki siido Galile.

13 Y'iiney man y'a ki likke ye a Nazaret me, y'a ingile y'a likke a Kapernayim, geeger ere a biza bar ki Galile adda siido Zabilon ti Nepitali.

14 Gen a iina kono a-t'ette a ono don nebi Ezayi yi ruute ti kaaga, y'ede:

15 «Kune don siido Zabilon ti Nepitali, goppon ti biza bar ki Galile, ti dar k'ooye Zurden ki kese peedo k'ooriyo, siido Galile gette, i lekkiyo kane don Yawudiyagi ye.

16 Kane don i lekkiyo adda zimolo gen

an wulle toore Raa.

Kane don i lekkiyo adda k'undiso k'unto gen

toore Raa y'an da t'an gili*.»

17 T'ume gen Isa y'a iise kazita k'ono, yi d'eesiyo: «Kun ti kama lekkiyagan kono Moziko Raa t'iina goppon.»

Sanalliyagi don ki poone (Markus 1.16-20; Lik 5.1-11)

18 Onniyo soo Isa yi sooru a biza bar ki Galile, man yi d'uune zemba sire, Simo wede an yi waaku sundi soo te Piye, ti leemadi Andire. An kakkiya lebidfo k'adda bar kono kane naabadan sawwiya puuni.

19 Man Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ni daani, wo nun n'un di'n isa don dehuu duwo kono an d'etto k'urzizo.»

20 A kaamiki lembidagan an d'iili, an di y' diine.

21 Tin gen Isa y'a iide ki daana man, yi d'uuney zemba sire ti doolo, Zak ti leemadi Zan inni Zebede, kane adda tooko ti meegan Zebede an okkime lembidagan. Man Isa y'a ti'n wiike.

22 A kaamiki, tooko ti meegan an d'iili wo kane an di y' diine.

Isa ti don duuru (Markus 1.39; Lik 4.44; 6.17-18)

23 San man Isa yi soorutu adda siido Galile gette pay, yi dooyiso duwo adda boydi don Yawudiyagi ge dooyiso, y'an kazita Rabila Majjaanawa ki Moziko Raa wo y'an d'eliyo beeko a don pay eeni wo a don pay an d'ede ita k'eeni tuuku ton man.

24 A naabadi gette, Isa sundi t'a iile adda siido Siiri gette pay, inkino man duwo an i-d'ettiyo ti kane don pay an d'ede ita k'eeni tuuku ton man wo ti don eeni yi ti'n dabirsa baadan, aakede: don an d'ede siitandani a eedan, ti don an d'ede

† 4:6 4.6 Kun wollo adda mattup ki Soom 91.11-12. ‡ 4:7 4.7 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 6.16. § 4:10 4.10 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 6.13. * 4:16 4.16 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 8.23; 9.1.

amputput wo ñon runguyun. Gen Isa y'an d'eliyo beeko.

²⁵ Ñon duuru baadan an di y' daaniya, wo kane gen an iido ti siido Galile, ti siido sundutu Geegiryagi Koomat, ti geeger Zeruzalem, ti siido Ziide wo ti dar k'ooye Zurden ki kese peedo ge-koliyo.

5

Unsuwo ere ki kotto

(Markus 3.13; Lik 6.12-13,20)

¹ Aame Isa yi wulle ñon duuru baadan genno man, y'a di gili eego kesse y'a-guune. Kane sanalliyagi an a-t'iide k'ume yode,

² man y'a t'ihina bizi, y'an di'n iise dooyiso, y'ede:

³ «Unsuwo a kane ñon i ki t'iide an ki t'ambe eedan a ñaana Raa ye, kono Moziko Raa tod'te ki kane.

⁴ Unsuwo a kane ñon i molo, kono kane gen Raa y'a ti'n sella.

⁵ Unsuwo a kane ñon biza k'ulban tasse, kono kane gen an t'ooney siido ere Raa yi ruute y'an t'eley.

⁶ Unsuwo a kane ñon mosogo wo orme a urzi lekkiyo ere ki diine aa Raa yi dehu, kono kane gen mosigadan ti ormayan Raa y'an ti'n t'ida.

⁷ Unsuwo a kane ñon an isiyo adde koduwo a duwo, kono kane gen Raa y'an d'isa adde koduwo kay.

⁸ Unsuwo a kane ñon ele tuddan pay a Raa, kono kane gen Raa an di y' wolley.

⁹ Unsuwo a kane ñon i dehu urzi toose y'a koone a diine duwo, kono kane gen Raa y'anni waaka innizi.

¹⁰ Unsuwo a kane ñon an i dabirsa kono an isiyo munda wede ki diine aa Raa yi dehu, kono Moziko Raa tod'te ki kane.

¹¹ Unsuwo a kune aame duwo an unni kaldita, an unni dabirsa wo an lohito ita k'ono ñon pay

ulpi a eggun, kono kun ziipe addugun a nun.

¹² Kune ulbugun un iso unse, kun lekko t'unsowo kono munda wede Raa yi dehu y'un t'eley gen, yon baadan y'unni delliyo a kandaane. Gen inkino kay an'ni dibire nebiyagi ñon ti kaaga i t'ingile ti kune me.»

Sumade wo toore

(Markus 9.50; 4.21; Lik 14.34-35; 8.16; 11.33)

¹³ «Kune aakede sumade ki duniya, wo ñe aame sumade gen unsowadan i t'ize umbo man, kan mummino k'an ise unse sey me? Kane gen unse ye, ki sebbiyo mendan a disse, duwo an d'onysile.

¹⁴ Kune aakede toore ki ñon duniya. Aame an iiziga geeger eego kesse man, i ki t'ombida ye.

¹⁵ Wo aame k'a t'uuye pitila man, k'a ki t'ossibe bogoro ye. Ki too man k'a ti dodde t'awwa, kono tod' t'a toore a kane ñon pay adda boy.

¹⁶ Gen inkino kay, kune ton kun di toore a ñaana duwo me, kono aame an wulla naabagun ere beehiye kun isiyo gettiyo man, an di t'imma Meegugun Raa a kandaane.»

Dooyiso a urzi k'oogoro

¹⁷ «Kun elkiyo min nun n'iido kono oogoro Muusa ti dooyiso nebiyagi, n'a ti'n t'ide ko? Aha! Nun n'iido kono n'a ki ti'n t'ide ye, wo n'iido n'a-t'ise itadan a t'adde kereñ.

¹⁸ Derec inkino wo n'un di rooto: Ki poone kandaane ti siido an t'engila gen, t'adda k'oogoro ette ise arku raaniya soo wede nenku a jire, ise guttiye soo ton i ki dagga ye, gen inkino bini suldi pay gen an t'engila.

¹⁹ Kono kamo, wede tuuku urzi k'oogoro wede nenku a jire gen yi ti y' diipida wo yi duuya duwo an d'ise inkino man, yode gen Raa y'a ti y' deega nenku a ceera a Mozikadi me. Wo ñe wede tuuku urziyagi k'oogoro gen yi ti'n sooru eego wo yi dooyiso duwo an d'ise inkino kay

mañ, yoñ geñ Raa y'a y'isa goole a Mozikadi me

²⁰ Kono kun ollo, n'un di rooto: Aame lekkiyagun ere ki diine gette, ti ki jiira ere ki d'oj suuniyo k'oogoro ti Pariziyen ye mañ, ki kotto Moziko Raa kun ki t'etta ye.»

Dooyiso a urzi kulkuwo
(Markus 11.25; Lik 12.57-59)

²¹ «Kune kun illiga an ruute a mongidagin ti kaaga, an'de: "Ki t'owwo wedusu mirsi ulu*", soñ an'de: "Wede y'iida bakadi mirsi mañ, yoñ geñ an di-t'etta k'ume booro†."»

²² Wo kun ollo, nun n'un di rooto: Wede tuuku yi ti kulkuwa ti leemadi mañ, yoñ geñ an di-t'etta k'ume booro. Wede yi gilda leemadi: "Ulsu!" mañ, yoñ geñ booradi a daana deero d'oj booradin. Wede yi gilda leemadi: "Maade!" mañ, yoñ geñ an ti y' sedfa adda k'uwwu ere ki dabar.

²³ Aame de kee k'ette eliyo sefeke k'adda Boy Raa, wo a ume sefeke geñ k'ilke leemada i-d'ede kulkuwo ti kee mañ,

²⁴ sedikada ki oolo a ume genno, k'okko ki y'oonoy leemada me, kun t'okkiyi d'oo min, sañ k'a-kami k'a t'ela sedikada a Raa kollo.

²⁵ Aame ti leemada un ede ono, wo kune a urzi kun ette k'ume wede booro botto geñ, ti yode ono kun ti'n oodo. Para mañ leemada geñ y'a-da t'iida k'ume wede booro mañ, wede booro y'an gi di t'eley a bey k'asigiryagi, wo kane an ki ti t'eley dangay.

²⁶ Derec inkino wo n'a di rooto: T'ume geñ ki ki t'adfa ye, daa ki munda wede an dehu k'an ki y'ela pay ye mañ, tammiyagi d'oj sunni sunni toñ an a-k'oola ye.»

Dooyiso a urzi moone t'ere bakada ise ti kule bakatu

(Matiye 18.8-9; Markus 9.43,47-48)

²⁷ «Kune kun illiga an ruute ti kaaga, an'de: "Ki moone t'ere bakada ise ti kule bakatu ulu‡."»

²⁸ Wo kun ollo, nun n'un di rooto: Wede tuuku yi wulla ere bakadi wo addi i iba a tode mañ, yoñ geñ adda k'addi aa yi-t'udige baa.

²⁹ Aame de ersada k'ammade t'ada t'ettiyo k'adda k'oldiko mañ, k'a t'oodo mentu k'a sedfo dokki ti kee. Beehiye i jiire a kee, moka soo ki tudda i digge bee min, tudda pecek an ki ti sedfey adda k'uwwu.

³⁰ Wo aame de beezá wede k'ammade y'a-da t'ettiyo k'adda k'oldiko mañ, k'a-d'ekko mendí k'a sedfo dokki ti kee. Beehiye i jiire a kee, moka soo ki tudda i digge bee min, tudda pecek ti-t'ettye k'adda k'uwwu.»

Dooyiso a urzi peeriyo
(Matiye 19.7-9; Markus 10.4-5,10-12; Lik 16.18)

³¹ «Soñ an ruute ti kaaga, an'de: "Aame wede yi-peere eddi mañ, yi di d'ekke mattup ki peeriyo yi di t'ele a beytu i-kaza tod'te peeriyo§."»

³² Wo kun ollo, nun n'un di rooto: Ki peeriyo k'erewo ulu, wo wede yi peere eddi geñ, aame ti moone ti kule bakatu dangal! Para mañ yi ti peeriyo geñ, yi ti t'eliyo a moone ti kule bakatu, aame tod' ti ziida mañ. Wo wede i seeda erewo ere peeriyo gette, Raa yi yi wolleiyo yoñ wede i moone t'ere bakadi.»

Dooyiso a urzi namiya tudde

³³ «Kune kun illiga sey an ruute a mongidagin ti kaaga, an'de: "Munda wede k'a ti niime tudda geñ, ki t'oodiba eeda ye, k'a ti y' danggo munda wede k'a ti niime tudda a daana Galmeega Raa geñ me*."»

* 5:21 5.21 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.13. † 5:21 5.21 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 17.8. ‡ 5:27 5.27 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.14 wo Deeterenom 5.18. § 5:31 5.31 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 24.1. * 5:33 5.33 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.12 wo Nombire 30.3.

³⁴ Wo kun ollo, nuɲ n'un di rooto: Kun nâama tuddugun ye tak: Ti kandaane kun nâama tuddugun ye, kono yon geɲ kaakido moziko Raa.

³⁵ Ti siido kun nâama tuddugun ye, kono tod'te ume yi d'obe zonɗi. Ti Zeruzalem kun nâama tuddugun ye, kono tod'te geeger ki Raa mozigo goole.

³⁶ Ti eggun ton kun nâama tuddugun ye, kono wedusu geɲ ililso k'eedi soo ton yi k'aane yi ki t'ise tuwarwa ye gammilawa ye.

³⁷ Aame munda kun isa man, kun'de "Eyye, ay isa" danɲal, wo munda kun k'isa ye man, kun'de "Aha, ay k'isa ye" danɲal. Ono don kun rootiyo ti doolo geɲ ettiyo t'urzi Mohita k'oldfiko.»

Dooyiso a urzi kama k'oldfiko ere an a ize
(Lik 6.29-30)

³⁸ «Kune kun illiga an ruute ti kaaga, an'de: "Wede yi tuuka ersa bakadi man, ki yode an i di tooka kay, wede yi t'iira sinta bakadi man, ki yode an i di t'ooro kay†."»

³⁹ Wo kun ollo, nuɲ n'un di rooto: A wede y'a ize ulsu geɲ, kee ki-ti dooze ye. Aame wede yi ki diine a tobbisada k'ammade ki bita man, ki kama tobbisada ere ki geelo ton y'a ki ti daana.

⁴⁰ A wede i dehu y'a-di t'ette k'ume wede dekkiyo booro kono y'a t'amba kallaya wede neɲku t'adda man, ki-oolo kallaya wede goole ton y'a t'ambo pay.

⁴¹ Aame wede yi-k'isiyo ki toogo i-d'ede attidi yi dehu k'a di y' t'igibo suma kubbaara soo man, k'a y'agiba kubbaara sire.

⁴² Wede yi tondiyo munda ti beezá man, ki eelo, wo wede yi tondiyo see ti beezá man, ki-tooge ye.»

Kun geyyo don k'adugun
(Lik 6.27-28,32-36)

⁴³ «Kune kun illiga an ruute ti kaaga, an'de: "Ki geyyo bakada‡ wo aduzá ki koogor."»

⁴⁴ Wo de kun ollo, nuɲ n'un di rooto: Kun geyyo kane don ti kune adu, wo kun tondo Raa ki don unni dabirsa.

⁴⁵ Aame kun isiyo inkinno man, kun t'isa inni ki Meegugun Raa a kandaane. Derec, yon yi koliyo peedadi a tukki don bundidi wo a tukki don beehiye pay, yi koppiyo mizzi a don ki diine wo a don ki diine ye pay.

⁴⁶ Aame kun geyyiso don unni geyyiso danɲal man, munda wede Raa yi dehu y'un t'eley geɲ kun di y' t'ooney dey ko? Derec, don sedfu jibaaye kane batum ton an isiyo inkinno kay.

⁴⁷ Aame kun eesiyo zembagun danɲal man, geɲ munda wede ki kune i t'ihina siidi too me ti don ongo me? Derec, kane don Yawudiyagi ye batum ton an isiyo inkinno kay.

⁴⁸ Inkinno man kun t'iso don derec ki diine baa, aakede Meegugun Raa a kandaane ton yon derec ki diine.»

6

Dooyiso a urzi k'eliyo a don an k'ede munda ye

¹ «Kun koono mentikagi kono a urzi daaniya Raagun geɲ, kun ise bitin bitin a daana duwo an un gi di'n wolle ye. Para man munda wede Meegugun Raa a kandaane yi dehu y'un t'eley geɲ, kun ki y' t'oone ye.

² Inkinno aame ki-t'ele munda a wede i-k'ede munda ye geɲ, ki koppe darru ye, aakede don bizaɲ sire sire ge d'isiyo a urziyagi geeger wo adda boydi don in di dooyiso. An isiyo inkinno kono duwo an di'n t'imme. Derec inkinno wo n'un di rooto: Kane geɲ munda wede an dehu an t'oono a naabadaɲ, an y'uune baa.

† 5:38 5.38 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 24.19-20. ‡ 5:43 5.43 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.18.

³ Wo ki kee, aame ki-t'ele munda a wede i-k'ede munda ye ti beezá wede k'ammade maŋ, beezá wede ki geelo batum y'a ki suune ye.

⁴ Injino maŋ munda wede k'ele geŋ y'a lekke ombide, wo Meegá Raa yi woliyo munda wede k'isiyo kaŋ ombide geŋ me. Injino munda wede Raa yi dehu y'a di t'ele geŋ, k'a yi t'ooney.»

Dooyiso a urzi tonɗiyo Raa

⁵ «A urzi tonɗiyo Raa geŋ, kun ise aakede ɗoŋ bizaŋ sire sire ge d'isiyo ye. Kane an geyyiso tonɗiyo Raa kaŋ ôhire adda ɓoyɗi ɗoŋ in di dooyiso wo a urziyagi k'okkime, kono ɗuwo an di'n wolle. Derec injino wo n'un di rooto: Kane geŋ munda wede an dehu an t'oona, an y'uune baa.

⁶ Wo ki kee, aame ki dehu k'a tonde Raa maŋ, ki t'odo adda biino moonizá, biza k'a-t'appa wo k'a tondo Meegá Raa yoŋ ede a ume ombide geŋ me. Wo Meegá Raa yi woliyo munda wede k'isiyo kaŋ ombide me. Injino munda wede Raa yi dehu y'a di t'ele geŋ, k'a yi t'ooney.

⁷ Aame kun tonɗiyo Raa maŋ, ono kun'ni ɗoolite ye, aakede kane ɗoŋ Yawudiyagi ye ge d'isiyo me, kono an elkiyo an bobbiiso ɓaadaŋ geŋ Raa y'an olliga.

⁸ Injino kun dooze kane ye, kono Meegugun Raa yi suune munda wede kun dehu a urzi lekkiyagun, ki poone kun di y' tonda geŋ me.

⁹ Injino maŋ kun tondo Raa kino: Meegey wede a kandaane, kee k'iso ɗuwo pay an di suune kee Raa kamileŋ,

¹⁰ Mozikadá k'a-di t'edi. Munda wede addá i dehu k'aase a siido ette, ki y'iso aakede ki d'isiyo a kandaane.

¹¹ Anki kee k'ay eeli ombadey ere ay di t'ide.

¹² K'ay t'isi tambobino a munda wede ulsu ay ize a kee, aakede kaye toŋ ay an t'ize tambobino a kane ɗoŋ ay ize munda ulsu kay.

¹³ K'ayn'ooli adda naamiya daggiya i ceera eedey ay t'etta adda k'oldfiko ye,

wo ɗe k'ay ti'n addi ti bey Mohita k'oldfiko.

[Geŋ moziko, toogo wo tamma, kane pay ki kee ki daayum. Eyye.]

¹⁴ Injino maŋ, aame a ɗoŋ a ti doopide a onamgun geŋ tambobino kun an t'isiyo maŋ, Meegugun Raa a kandaane toŋ, y'un t'isa tambobino kay a munda wede kun a ti doopide me.

¹⁵ Wo ɗe aame a ɗoŋ a ti doopide a onamgun geŋ tambobino kun an k'isiyo ye maŋ, Meegugun Raa toŋ y'un k'isa ye kay tambobino a munda wede kun a ti doopide me.»

Dooyiso a urzi lekkiyo daa k'ombo

¹⁶ «A lekkiyagun onniyo muno kun lekkiyo daa k'ombo geŋ, kun ti y'ise ume k'edagun zimolo aa ɗoŋ bizaŋ sire sire ge d'isiyo ye. Kane an ti'n neeriyo edayan kono ɗuwo an di'n wolle kane onniyo muno an lekkiyo daa k'ombo. Derec injino wo n'un di rooto: Kane geŋ munda wede an dehu an t'oona, an y'uune baa.

¹⁷ Wo kee aame onniyo muno ki lekkiyo daa k'ombo maŋ, edaya ki t'opilo wo eeda k'a t'assigo egey,

¹⁸ kono ɗuwo an ki di suune ye kee onniyo muno ki lekkiyo daa k'ombo me. A suune Meegá Raa ɗanjal yoŋ ede a ume ombide geŋ me, wo yoŋ Meegá Raa yi woliyo munda wede k'isiyo ombide me. Injino munda wede Raa yi dehu y'a di t'ele geŋ, k'a yi t'ooney.»

Laale wede a kandaane (Lik 12.33-34)

¹⁹ «Kun t'okume ye laale a siido ette, kono a eŋ amma ti dibe an t'ooma pay, a eŋ ɗoŋ k'oogire an di tooka ti ɓoy wo an di sika.

²⁰ Ki too maŋ kun okumo laale a kandaane, a ummey amma ti dibe umbo, a ummey ɗoŋ k'oogire umbo a-tooka ɓoy wo an di sika me.

21 Derec, a ume wede laalayá yi lekkiyo geŋ, addá'ŋ ton angenno.»

Toore ki tudde
(Lik 11.34-36)

22 «Eda kane aa pitila ki tudde. Aame edayá kane bee maŋ, tuddá pay gette adda toore.

23 Wo aame edayá geŋ kane bee ye maŋ, tuddá pay gette adda zimolo. Injino aame toore wede a-d'ede geŋ i t'ize zimolo maŋ, geŋ kee adda zimolo ere dil baa.»

Naabo a galmaawi sire umbo
(Lik 16.13)

24 «Wenda soo ton umbo a aane a naabe ti galmaawi sire me, ise maŋ soŋ y'a y'olmida wo y'a-geyye soo me, wo ise maŋ y'a di kette ti wede soo me wo soŋ y'a yi kiigira. Kun k'aane kun ki ti daane ye, urzi Raa wo urzi soŋko sirwaŋ pay me.»

Zaapu k'adde a Raa
(Lik 12.22-31)

25 «Geŋ kono k'injino n'un di rooto: Kune a lekkiyagun ulbugun un t'oodde ye a urzi k'ombo wo a urzi sobo me, ise a urzi k'ossiyo ere ki tuddugun ton maŋ. Ki kotto lekkiyagun ere kun lekkiyo ette ti jiire ombo, wo tuddugun ti jiire ossiyo.

26 Kun wollo embi, an ki korso ye, an k'aydu ye wo an k'okimso mudu adda giiyagi ye, wo Meegugun Raa a kandaane yi di'n moddiyo. Wo kune ki kotto kun i jiire kane geŋ taŋ baadaŋ!

27 Wee wee ti diinagun, ti ulbe k'oodiyo wede i-d'ede geŋ, y'aane y'a d'aagila ti kedise soo onniytagi doŋ ki lekkiyadi a duniya en me?

28 Wo de ki moo me ulbugun un d'oodiyo a ossiyo me? Kun wollo bobbo soole adda balda gette, ti d'ohire, ti ki naabiya ye, ti k'isiyo kallagi ye.

29 Wo kun ollo, n'un di rooto: Mozigo Salamon ton ti laale wede pay i-d'ede geŋ, yi k'usse ye kalle wede majjaane aakede bobbo soole soo ton maŋ.

30 Injino Raa yi-ti y'ossiyo soole wede adda balda anki kuti kutin, wo soggo an t'oggiyo adda k'uwwu mendi. Geŋ taŋ miibi a ceere Raa y'un di'n osse kune batum me! Ki kotto kune zaapu k'addugun a Raa baata.

31 Injino maŋ kune ulbugun un t'oodde ye, adda k'addugun kun roote ye: "Ay d'ooma moo me?", "Ay siba moo me?" wo "Ay d'ossa moo me?" me.

32 Suldi pay geŋ, daayum i'ni de-hutu kane doŋ pay i ki suune Raa soo danjal ye genno. Wo Meegugun Raa a kandaane geŋ, yoŋ yi suune suldi geŋ kun'ni dehu a urzi lekkiyagun me.

33 Ki too maŋ kun deho ki poone Moziko Raa wo urzi lekkiyo ere ki diine aa Raa yi dehu, wo saŋ suldi pay geŋ y'un di'n t'ela kay.

34 Injino maŋ kune ulbugun un t'oodde ye a munda wede ki soggo me, kono onniyo ere ki soggo gette tod'te t'onniyatú. Onniyo ere soo dabaratú i-tôwwu k'ettú k'ettú.»

7

Ki dekke booro a tukki bakadá ye
(Lik 6.37-38,41-42)

1 «Kun dekke booro a tukki wede tuuku ton maŋ ye, geŋ Raa ton yi ki dekke booro eggun ye.

2 Derec, t'urzi wede kun dekkiyo booro a tukki doŋ ongo geŋ, Raa ton y'a dekke booro eggun, wo dooziyo ere kun dooziyo a duwo gette, Raa ton y'un ti dooza a kune injino kay.

3 Ki moo me ki wolliyu unumu wede adda k'ersa leemadá, wo undumu wede adda k'ersadá ki gi di y'owwiyo ye me?

4 De mummino k'a aane ki di roote a leemadá, k'a t'eese: "K'oolo n'a di t'ambo unumu wede adda k'ersadá enno", wo kacin kee a-d'ede undumu adda k'ersadá me?

5 Kee wede biza sire sire, ki t'ambo undumu wede adda k'ersadá doo, injino k'a wolla kereŋ, saŋ k'a t'amba unumu wede adda k'ersa leemadá kollo.

6 Munda wede kamilen a daana Raa geɗ a gede ki-t'ele ye, para maɗ y'aa kima ki tuddá y'a ki ti k'ahita. Dogoro ere zooyatú oone gette kun sedfa a daana kinzir ye, para maɗ tode gette y'a-t'onɗilsa mentú.»

Kun tondo ti bey Raa kun t'ooná
(Lik 11.9-13)

7 «Kun tondo wo munda an un t'eela, kun de hito wo kun t'ooná, kun koppo biza wo an un di-t'ihina.

8 Wede tuuku yi tonɗiyo maɗ, munda an i-d'eliyo, wede yi de hitu maɗ, yi d'ooniyo, wo wede yi kop-piyo biza maɗ, an i di t'ohine.

9 Wee wee ti diinagun aame ulí yi tunde ombo maɗ, yi di t'ele morkkolo me?

10 Koo yi tunde puuniso maɗ, yi di t'ele miipo me? Aha umbo!

11 Inkinno maɗ kune don addugun ulpi ton, kun suune eliyo sulfi don majjandani a inɗigun. Wo geɗ taɗ miibi a ceere Meegugun Raa a kandaane y'aane y'an t'ele sulfi don majjandani a don i yi tonɗiyo me!

12 Sulfi don pay kun dehu duwo an un d'ise geɗ, a kane ton kun an iso inkinno kay. Geɗ inkinno ita k'ono don pay an riine ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa ti don ki nebiyagi me.»

Urzi sire
(Lik 13.23-24)

13 «Kun t'odo ti biza peryeye. Derec, biza goole geɗ yon urzi wede sooruzi i k'oone ye, y'a-da t'ette k'ume daggiya, wo don baadan an adfiya t'urzi geɗno.

14 Ki kotto biza peryeye geɗ, yon urzi sooruzi oone, y'a-da t'ette k'ume lekkiyo ere ki daayum, wo don baata adfiya t'urzi geɗ me.»

Undumu ti inɗizi
(Matiye 7.16-17; Lik 6.44-45)

15 «Kun kooná mentikagi ti duwo don an ti t'isiyo tuddan aa nebiyagi. An'tiyo tuddugun kane tasse aa dambami, wo kacin t'adda k'addan kane bundifi aa sullibagi.

16 Geɗ kane kun di'n suune a urzi sooruzan. Inni k'inda bin ekk'undumu k'ahimagi ki ki rakke ye, ise inni tormo ton ekki woskani ki ki rakke ye.

17 Inkinno undumu tuuku beehiye y'a t'ehe inɗizi ton beehiye, wo undumu wede ulsu y'a t'ehe inɗizi ton ulpi.

18 Undumu wede beehiye yi k'aane yi ki t'ehe inni ulpi ye, wo undumu wede ulsu yi k'aane yi ki t'ehe inni beehiye ye.

19 Undumu tuuku yi k'ehiyo inni beehiye ye maɗ, yon geɗ an di deka an di sedfa adda k'uwo mendí.

20 Geɗ inkinno duwo don an ti t'isiyo tuddan kane nebiyagi kacin nebiyagi ye geɗ, kun di'n suune a urzi sooruzan.»

Don etta daana Raa
(Lik 6.46; 13.27)

21 «Kane don an ni waaku: "Galmegey, Galmegey" geɗ, pay an ki t'etta ye k'adda Moziko Raa te. Wo etta kane don isiyo munda wede Meego Raa a kandaane yi dehu danalan.

22 A onniyo booro gette don baadan an o di roota, an t'eesa: "Galmegey, Galmegey, ki kotto ti sundá ay ruutito ono don Raa y'igibo, ti sundá ay d'ilmito sitandani, ti sundá ay d'izito sulfi k'armika baadan de me!"

23 Inkinno maɗ n'an di roota kereɗ, n'a t'eesa: "Kune toc an wenda n'un ki'n zuune ye. Kun ti ledfo dokki ti tuddo me, kune don isiyo sulfi don ulpi!"»

Boyfi sire
(Lik 6.47-49)

24 «Inkinno wede tuuku y'ollige ono don ni rootiyo enno wo yi sooru eego maɗ, yon geɗ yi deeyiso aa wede i-d'ede elkiso y'a t'iiziga boozí eego pangiragi.

25 Mizzi y'a guppe ti maaye baadan, oydayi an d'uunite i palɗita waawiye. Maaye ti bormo geɗ an

di njiya boy genno wo y'a k'iire ye, kono yon itadi an ziipe ekki pangiragi.

²⁶ Wo de wede tuuku y'ollige ono don ni rootiyo enno wo yi ki sooru eego ye man, yon gen yi deeyiso aa wede elkisadi umbo y'a t'iiziga boozí a dolso.

²⁷ Mizzi y'a guppe ti maaye baadan, oydayi an d'ũunite i paldita waawiye. Maaye ti bormo gen an di njiya boy genno wo a ruuge pay.»

Isa yi dooyiso t'urzi k'aaye?
(Markus 1.22; Lik 4.32)

²⁸ Isa y'a ti dinge dooyiso gettiyo man, kane don duuru dooyisadi gette t'an di'n zida,

²⁹ kono yon yi dooyiso ti toogo suuniyo ere ki yode batum, wo aakede ki don suuniyo k'oogoro ge ki dooyiso ye.

8

Eliyo beeko a wede bitide
(Markus 1.40-44; Lik 5.12-14)

¹ Isa yi ti diige t'ekki kesse man, don duuru baadan an di y' diine.

² Inkinno man i d'ede wede bitide y'a d'iide sirpa k'Isa, y'a-dikke a daanadi wo y'a yi tunde, y'ede: «Galmee'ki nun, ki dehu man, k'o eli beeko n'a t'ise kamilen a daana Raa.»

³ Man Isa y'a igibe beezí y'a yi butte, wo y'a ruute, y'ede: «Nun ni dehu, ki t'iso kamilen!» A kaamiki bitidayi a nukkiide, y'a t'ize kamilen.

⁴ Wo Isa yi di ruute, y'ede: «K'ollo koduwo, a munda wede ize en a wenda soo ton ki rootey ye! Wo de k'odo deddet ki-ti kazoy tudda a wede sedefe y'a ki ti wolley, wo k'a eloy munda ki sedefe aa Muusa y'a ruute adda k'oogoro in d'ise*, kono don pay an di wolle kee k'uune bee.»

Zaapu k'adde ki goole k'asigiryagi
(Lik 7.1-10; Zan 4.46-54)

⁵ Isa y'ette k'adda geeger Kapernayim gen, i d'ede goole k'asigiryagi

meeda ki Romen, y'a d'iide sirpa k'Isa wo yi-d'obe bey, y'ede:

⁶ «Galmee'ki nun, wede naabadó eeni, tuddi i t'inda moone a boy, yi dabirsa baadan.»

⁷ Man Isa yi di ruute, y'ede: «Nun n'a etta ni-t'eley beeko te.»

⁸ Wo goole k'asigiryagi yi di'n gime onami, y'ede: «Galmee'ki nun, nun ni k'iide ye k'a ette ki boozó me. Wo t'en min ki rooto munda soo kono wede naabadó y'a t'oone bee.

⁹ Inkinno nun batum n'ottilso a don deero t'eedó wo i d'ede asigiryagi don nun goole t'eedan. Aame ni rootiyo a wede soo: «K'odo!» man, gen yi d'engilso. Aame ni rootiyo a wede doolo: «K'edi!» man, gen yi d'ettiyo. Wo aame ni rootiyo a bulayó: «Naabo ette ki-t'iso!» man, gen yi-ti t'isiyo.»

¹⁰ Aame Isa y'illiga ono genno man, y'a zida giggeri wo y'an di ruute a don duuru don i yi daaniya gen, y'ede: «Derec inkinno wo n'un di rooto: Adda siido k'Izirayel ette wenda soo ton ni k'uune ye, wede a zaape addi a Raa aa yode kino en me.

¹¹ Wo kun ollo, n'un di rooto sey: Don baadan an d'etto ti kese peedo ge-koliyo wo ti kese peedo k'ooriyo, an di kooney an d'oomey kan soo adda Moziko Raa ti Ibirayim, Isaaka wo Yakup.

¹² Wo de kane Yawudiyagi don toc ooma Moziko Raa gen, don ongo an ti'n sebbey ti paate adda zimolo, ume wede ki follite molo wo k'aadumu sina.»

¹³ Man Isa yi di ruute a goole k'asigiryagi, y'ede: «Ki-kama ki boozá. Kono ki ziipe adda a nun gen, wede naabadá y'oono bee.» A peedo gettiyo batum wede naabo ki goole k'asigiryagi gen y'a uune bee.

Eliyo beeko a don k'eeni baadan
(Markus 1.29-31; Lik 4.38-39)

* 8:4 8.4 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 14.1-32.

14 Saŋ maŋ Isa y'a t'iide daŋ Piye. Aame y'iiney maŋ yi-t'uuney ande Piye ekk'oŋgali i-ti d'iire.

15 Maŋ Isa yi ziida beytú, wo a kaamiki ooriyo t'a t'iili, t'a t'iiziga wo ti di naabiya.

16 A peedo t'a t'iire maŋ, tiŋ geŋ d'uwu an i di ziko d'oŋ baadaŋ an d'ede siitandani a eedaŋ. T'urzi toogo k'onamí Isa y'an ilmiti siitandani me, wo d'oŋ k'eeni pay geŋ y'an d'ele beeko.

17 Y'ize suldi inokino kono a-t'ette a ono d'oŋ nebi Ezayi yi riine ti kaaga adda mattup ki Raa, y'ede: «Yode batum y'a iyye y'a t'umbe dabaradiŋ ti endanziŋ a eedí.†»

Doŋ i dehu daaniya k'Isa
(Lik 9.57-60)

18 Onniyo soo Isa yi wulle d'oŋ duuru baadaŋ an i di-t'ugiye maŋ, y'an di ruute a sanalliyagí an di doopida ti yode ti dar bar ki Galile ti nee.

19 Aame geŋ wede suuniyo k'oogoro y'a d'iide sirpa k'Isa wo yi di ruute, y'ede: «Wede dooyisadey, n'a ki daana k'ume wede tuuku kee k'etta geŋ me.»

20 Wo Isa yi-ti'n gime onamí, y'ede: «Boo ti boydutu wo embi toŋ ti boydizan, wo de nuŋ wede an n'ehe aa ulu wede eŋ, oo k'ede ume ni ki ti t'ele eedó n'a ki puuke ye.»

21 I d'ede wede doolo ti diine sanalliyagí yi di ruute Isa, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, k'o eeli urzi n'a ette n'a t'ottibo meegó do.»

22 Wo de Isa yi di ruute, y'ede: «Ki ni daani, wo ki'n oolo kane d'oŋ aa unto an d'ottiba tuddaŋ.»

Isa toogo i jiiere maaye baadaŋ
(Markus 4.31-41; Lik 8.23-25)

23 Maŋ Isa yi ti gili adda tooko, wo kane sanalliyagí an a di gili ti yode.

24 An a iide maŋ, a kaamiki i d'iiziga maaye baadaŋ adda bar. Ahu geŋ i-kolzite kolzite i d'ofite k'adda tooko, wo yo Isa geŋ y'a udige kuy.

25 Kane sanalliyagi an a d'iide sirpadí an di y'inne kaŋ d'ollite, an'de: «Galmeegey k'in utti, para'ŋ in ti t'inda!»

26 Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun orgiso inokino moo me? Ki kotto kune zaapu k'addugun a Raa baata!» Inokino maŋ Isa y'a t'iiziga, y'an id'dise maaye ti ahú bar geŋ me, wo a kaamiki an d'inniga d'ed'dek.

27 Kane d'oŋ pay ti yode geŋ an ziida giggiraŋ wo an di rootiyo, an'de: «Yode eŋ moo wede me, kono aŋ maaye ti ahú bar toŋ an d'ollige onamí me!»

Isa toogo i jiiere siitandani
(Markus 5.1-20; Lik 8.26-39)

28 Aame Isa y'iiney a siido Gadara ti dar bar Galile ti nee maŋ, i d'iide d'oŋ sire t'ume muuziyagi, an iide'ŋ an a y'ikkima. Kane d'oŋ geŋ an d'ede siitandani a eedaŋ, kane bundidi wenda soo toŋ yi k'aane yi k'adde t'urzi geŋno ye.

29 Wo a kaamiki an d'iise d'ollite, an'de: «Kee Isa Ulo Raa no, ki dehu moo me a tukki kaye me? Kee k'iido keŋno k'ay di'n dabire ki poone onniyo booro t'a aana ko?»

30 Goppon tiŋ geŋ i d'ede torfo meeda ki kinzir an elso.

31 Kane siitandani geŋ an i d'ofe bey a Isa, an'de: «Kee k'ay ti'n lomme maŋ, k'ay ti'n agibi ay t'ette adda torfo kinzir ettiyo.»

32 Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun t'ad'do!» Inokino t'ekki d'oŋ sire geŋ an t'ud'de, an t'iide adda kinzirdari. A kaamiki t'awwa t'ekki kesse geŋ, torfo pay t'a zide okko, kinzirdari an t'ibi adda bar, an t'inda adda k'ahu.

33 Kane d'oŋ k'elso geŋ an d'ukke k'adda geeger, an an t'iide taaya a suldi pay d'oŋ ize wo a munda wede ize a tukki d'oŋ sire an d'ede siitandani a eedaŋ geŋ me.

34 Inokino maŋ d'oŋ pay t'adda geeger an t'ud'do, an t'ette k'ume k'Isa. Aame an iiney a sirpadí maŋ,

† 8:17 8.17 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.4.

an i d'obe bey kono ti siifadan y'a enjgile.

9

*Eliyo beeko a wede runguyun
(Markus 2.1-12; Lik 5.17-25)*

¹ Saŋ maŋ Isa yi ti gili adda tooko, y'a diipida bar sey wo y'a t'iide k'adda geeger ere yi-lekkiyo.

² Doŋ miibi an i d'umbo wede runguyun kaŋ moone a zaade. Isa yi wulle kane an ziipe addan a yode maŋ, aame geŋ yi di ruute a wede runguyun, y'ede: «Ulo ki nuŋ ki t'oobo addá, oldikadá n'a y' t'ize tambobino.»

³ Injkinu maŋ i d'ede doŋ suuniyo k'oogoro miibi an di rootiyto t'adda k'addan, an'de: «Wede eŋ yi kalda suma Raa!»

⁴ Isa elkisadan y'a ti zuune wo y'a ruute, y'ede: «Ki moo me un d'ede elkiso ere oldo adda k'addugun me?»

⁵ Ise laylay a jiiire miŋ too me a nuŋ n'a roote: «Oldikadá Raa y'a y' t'ize tambobino» kunuŋ, n'a roote: «Ki t'oozo wo k'a oziro» me?

⁶ Wo ni dehu kun di suune, nuŋ wede an n'ehe aa ulu wede eŋ, adda duniya ette o d'ede toogo k'isiyo tambobino a oldiko.» Maŋ yi di ruute a wede runguyun, y'ede: «Ki t'oozo, ki t'ambo zaad'ayá, k'a aaho boozá!»

⁷ Wede geŋ y'a t'iiziga wo y'a aahe boozí.

⁸ Aame doŋ duuru an wulle munda wede ize geŋno maŋ, orgiso t'anni ziida wo an di tamma Raa wede ele toogo injkinu a duwo.

*Waaku Matiye
(Markus 2.13-17; Lik 5.27-32)*

⁹ Tin geŋ Isa y'a iide daana maŋ, a urzi yi wulle wedusu sundí Matiye yi guune a ume naabadí yi sedfu jibaaye. Isa yi di ruute, y'ede: «Ki ni daani!» Maŋ yon y'a t'iiziga wo y'a yi diine.

¹⁰ Isa y'iide'ŋ y'a guune ombo ti sanalliyagí adda boy ki Matiye. Aame an di-guune maŋ, doŋ sedfu

jibaaye baadan ti doŋ k'oldiko ongo pây an di guune ti kane kaŋ soo.

¹¹ Kane Pariziyen an wulle injkinu maŋ, an an di ruute a sanalliyagí, an'de: «Ki moo me wede dooyis-agun yi d'ombo ti doŋ sedfu jibaaye wo ti doŋ k'oldiko ongo me?»

¹² Isa yi'n illiga maŋ, y'a ruute, y'ede: «Kane doŋ waalin an ki y' dehe ye wede daawiya me, wo i y' dehe doŋ k'eeni.

¹³ Kun'do, kun ti dooyi ono doŋ Raa yi ruute ti kaaga, y'ede: «Ni dehu kun d'ise adde koduwo ti duwo, geŋ i jiiire sedefe ere kun isiyo ki seydi*.» Derec, nuŋ ni k'iido'ŋ waaku kane doŋ ki diine ye, wo de n'iido'ŋ waaku kane doŋ k'oldiko.»

Ono ombide a urzi lekkiyo daa k'ombo

(Markus 2.18-22; Lik 5.33-39)

¹⁴ Injkinu maŋ kane sanalliyagi ki Zaŋ Batis an d'iide an tunde Isa, an'de: «Ki moo me kane sanalliyagá onniyo muno an ki lekkiyo daa k'ombo ye, wo kaciŋ kaye ti kane Pariziyen onniyo muno ay di lekkiyo daa k'ombo me?»

¹⁵ Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Kun elkiyo miŋ doŋ an'ni wiiko a tarnaape seedu, an di lekke sommagi dondon koo, aame kule k'ere yon a diinayan maŋ? Aha, injkinu ye! Wo saŋ onniytagi an d'aana, aame kule k'ere ti diinayan an ti y'umba maŋ. Aame geŋ kane onniyo muno an di lekka daa k'ombo kollo.

¹⁶ Beehiye ye wenda yi d'ambe buude kalle aware y'a-t'obbira ekki kalle mazzini me, para maŋ buude geŋ y'a t'aadi kalle geŋno, a di sittite a ceere sey.

¹⁷ Wo soŋ beehiye ye wenda yi-t'eepe toote k'inŋi biŋ wede oozige botto adda riitile wede mazzini me, para maŋ riitile a batte, toote geŋ a t'obi siido wo riitile a latte pây. Ki too maŋ yi-t'eepe toote wede oozige

* **9:13 9.13** Kun wollo adda mattup ki Oze 6.6.

botto adda riitile wede aware, wo geŋ a lekke beehiye.»

Eliyo beeko a erewo wo baldiya k'uto ki wede i-d'ede gooliko (Markus 5.21-43; Lik 8.40-56)

¹⁸ Aame Isa y'an ti rootiyto inkinno geŋ, i d'iina wede inkinno i-d'ede gooliko. Y'a d'iide sirpa k'Isa, y'a-dikke a daanadí wo yi di ruute, y'ede: «Ankenno en miŋ uto nuŋ t'a t'ihe. Wo de k'a ette maŋ, ki zaapey beezá a tuddutú wo t'a bald'ey.»

¹⁹ Maŋ Isa y'a t'iiziga, wo ti sanalliyagi an di diine wede geŋno.

²⁰ Aame an engile geŋ i d'ede erewo soo inkinno ti dabirsa, pu-uwo obite t'itatú iide ozzine koomat makumu sire. Inkinno ti-t'iide ti dar k'Isa, t'a-butte bize kallayí,

²¹ kono t'a ruute t'adda k'addutú, t'ede: «Aame n'iina n'a butta a kallayí danŋal toŋ maŋ, n'a utta t'eenizó me.»

²² Maŋ Isa y'a gilde, yi di wolliyto wo y'a ruute, y'ede: «Uto ki nuŋ, mi t'oobo addí! Kono koŋ mi ziipe addí a nuuno geŋ, m'utte.» A kaamiki, erewo t'a uune bee.

²³ Aame Isa y'iiney a boy ki wede i-d'ede gooliko geŋno maŋ, yi'n uuney duwo an isiyo unto ti siriryagi.

²⁴ Maŋ Isa y'a ruute, y'ede: «Kun t'adfo t'adda boy me, kono uto ti k'inda ye, ti moone moone.» Wo kane duwo geŋ an di y'okko maade.

²⁵ Aame doŋ duuru geŋ an ti'n udfde maŋ, Isa yi-t'iide k'adda biino, yi ziiɗa bey k'uto wo t'a t'iiziga.

²⁶ Rabila gette i di tiipe adda siido gette pay.

Eliyo beeko a koŋzayi sire

²⁷ Tin geŋ Isa y'engile maŋ, i d'ede koŋzayi sire inkinno an di y' daaniya, an di d'ollite an d'eesiyo: «Kee Wede ti biza bumbu Dawut, k'iso adde koduwo, k'iso adde koduwo!»

²⁸ Isa y'iiney boy wo yi t'iide adda maŋ, kane koŋzayi geŋno toŋ an a-t'iide, wo an a d'iide sirpadí. Maŋ Isa y'anni tunde, y'ede: «Kun ziipe addugun ko, nuŋ n'aane n'un t'ele

beeko me?» Maŋ kane an i ti'n gime onamí, an'de: «Eyye Galmeegey, ay ziipe addey.»

²⁹ Inkinno maŋ y'an buttite a edayan wo y'a ruute, y'ede: «Munda geŋ Raa y'un ti y'iso kono kun ziipe addugun a nuuno geŋ me.»

³⁰ Wo edayan a t'ihina an di wolliyo. Maŋ Isa y'an di ruute ti golla zakidí, y'ede: «Kun ollo koduwo, a wenda soo toŋ kun roota ye a munda wede ize en me.»

³¹ Wo kane aame an t'udfde maŋ, an d'iise rootiyto sundí adda siido gette pay.

Isa ti wede i k'orbe ye (Lik 11.14-15)

³² Aame kane an engile geŋ, duwo an i d'irkidfo wede soo inkinno bizí i t'ippe yi k'orbe ye, kono i-d'ede siitan a eedí.

³³ Isa y'a-t'ilmi siitan gette, wo aame ti t'udfde maŋ, wede bizí i t'ippe geŋ y'a iise ono. Maŋ kane doŋ duuru geŋ an ziiɗa giggiran, wo an di ruute, an'de: «A siido k'Izirayel ette, munda kino'ŋ kaŋ soo toŋ ay ki wulle ye.»

³⁴ Wo miŋ kane Pariziyen an di ruute, an'de: «Geŋ Meeda siitandani i eliyo togo ki lommitte siitandani me!»

Isa yi wolliyto sommagi doŋ duuru (Markus 6.6,34; Lik 10.2)

³⁵ Adda siido gette Isa yi d'ettiyo geeger ti geeger wo ille ti ille, yi dooyisito duwo adda boyd'í doŋ Yawudiyagi ge dooyiso, y'an kazita Rabila Majjaanawa ki Moziko Raa, y'an d'eliyo beeko a doŋ pay eeni wo doŋ pay an d'ede ita k'eeni tuuku toŋ maŋ.

³⁶ A doŋ duuru pay a daanadí geŋ i di t'ize sommagi, kono kane geŋ an urme wo eedan ti digge aakede dambami daa wede k'elsadan.

³⁷ Inkinno maŋ y'an di ruute a sanalliyagi, y'ede: «Kane doŋ duuru en aa doome goole y'ize k'aydu, wo doŋ naabo baata.

³⁸ Injino kun tondo wede doome kono y'a-t'igibo donj naabo k'aydu.»

10

Naabo sanalliyagi kane koomat makumu sire
(Markus 3.16-19; Lik 6.14-16)

¹ Isa y'a-wiike sanalliyagi kane koomat makumu sire, y'an d'ele toogo ki lommita siitandani donj an t'ooney a daanadan, an di t'eley beeko a donj an d'ede ita k'eeni tuuku tonj manj wo a aadumutu tudde pay.

² Kun ollo enj sumbiyagi donj zina k'Isa kane koomat makumu sire: ki poone Simo wede sundi soo te Piyer, wo leemadi Andire; Zak ti leemadi Zan, kane sirwanj pay inji Zebede;

³ Pilip ti Bartelemi; Toma wo Matiye wede sedfu jibaaye; Taade wo Zak ulo k'Alpe;

⁴ Simo wede addi wehini kono siidadi me, wo Ziidas Iskariyot wede sanj y'an di y' t'ela Isa a bey donj k'olmidayi.

Agisa ki sanalliyagi kane koomat makumu sire
(Markus 6.7-11; Lik 9.2-5; Lik 10.3-12)

⁵ Kane donj koomat makumu sire genj, Isa y'an agisa k'isiyo naabadi wo y'an di ruute munda wede an d'isey, y'ede: «Kun ettey ye ki tukki kane donj Yawudiyagi ye me, wo k'adda geeger ki siido Samari soo tonj kun ettey ye.

⁶ Ki too kun d'ettey ki tukki donj k'Izirayel kane aa dambami i digge.

⁷ A urzi kun di kazitoy, kun d'eesoy: “Moziko Raa t'iina goponj.”

⁸ Donj k'eeni kun an d'eloy beeko, donj unto kun ti'n baldoy, donj bitide kun an d'eloy beeko an t'isoy kamilenj, siitandani kun di'n olmitoy. Kune suldi pay kun uune ki waawiye, wo kun an eloy tonj ki waawiye.

⁹ Ki torguwagunj dap kun amba ye, ise sonko, ise tammiyagi sunni sunni adda poosagunj me,

¹⁰ ise eese, ise kalle ki sirwe, ise tobiyagi zonj ki sirwe, ise dalka tonj manj. Derec, wede yi naabiya'nj i-d'ede urzi y'a oomi ti bey donj y'an naabiya.

¹¹ Aame kun t'iidey adda geeger ere tuuku ise adda k'ille tuuku tonj, kun di tonditoy wede beehiye ede wo y'unni seeda bey sire manj, kun di deegoy di yode bini engilsagunj.

¹² A ettiyagunj ki boy wede kun ettey genj, kun d'eesoy: “Toose Raa ti koono eggunj.”

¹³ Aame donj boy genj an unni ziidey manj, toose kune t'a koonoy eedan, wo aame an un ki'n ziidey ye manj, toose kune t'a-kamoy ki tuddugunj.

¹⁴ Aame an un ki'n ziidey ye wo onamgunj an k'illigey ye manj, a engilsagunj ti boy genno ise ti geeger gettiyo genj, odde zongunj tonj kun an ti y' tottigoy, genj i-kaza Raa ulbi unse ye ti kane me.

¹⁵ Derec injino wo n'un di rooto: Onniyo ere Raa yi deka booro gette, kane donj siido Sodom ti Gomor ti kaaga Raa y'an igge pay* genj, booradanj t'a koono soodo ti donj ki geeger gettiyo.»

Dabar ere etto a donj k'Almasi
(Markus 13.9-13; Lik 12.11-12; 21.12-19)

¹⁶ «Kun ollo, nunj n'un agisa enj aakede dambami k'adda dine sullibagi. Injino manj kun koonoy mentikagi aakede mimbayi, wo tasse aakede deere.

¹⁷ Kun koonoy mentikagi, kono duwo an un ti'n sedfey, an un di'n t'ettey k'ume donj booro wo an un di'n gorpipay ti marpa adda boydi donj an di dooyiso.

¹⁸ Kono kune donzo genj, an un di'n t'ettey daana donj deero siido wo daana mozagi. Aame genj, a daanadanj wo a daana kane donj

* 10:15 10.15 Kun wollo adda mattup ki Zenez 18.16-19.29.

Yawudiyagi ye, kun t'oooney urzi kun di rootey a sulɗi ɗonj kun wulle wo kun illiga a tukki nuuno geɗ me.

¹⁹ Aame an un di'n t'iidey k'ume ɗonj booro maɗ, ulbuguɗ un t'oodey ye a maana k'ono ɗonj kun di rootey, ise a munda wede kun di rootey me. A ume geɗ miɗ Raa y'un t'eley ono ɗonj kun di rootey.

²⁰ Injino maɗ aame kun rootey geɗ, ono ettey ti suuniyo kune ye, wo unni dokkey Unde ki Meegugun Raa.

²¹ Leema y'an di y' t'ela leemadi a bey ɗuwo ki t'owwadi, wo meege toɗ injino kay a inɗizi me. Inɗi an di-kima adu ki maawaɗ, an deha urzi, ɗuwo an di sedɗa maawaɗ ki t'owwadaɗ.

²² Kune ɗonj duniya pay an un di'n olmiɗa kono kun umbe a sundo, wo ɗe wede y'a ziida zakidi a urzizo bini ɗangu maɗ, yode geɗ Raa y'a y'utta.

²³ Aame adda geeger tuuku an unni dabirsa maɗ, kun t'omboy ki geeger ti doolo. Derec injino wo n'un di rooto: Kune geegiryagi ki siido k'Izirayel geɗ kun ki ti'n ozira pay ye, ki poone nuɗ wede an n'ehe aa ulo wede eɗ, n'a kimo me.

²⁴ Sanallusu geɗ yonj t'ekki wede dooyisadi ye, wo wede naabo toɗ yonj t'ekki galmeegi ye.

²⁵ Sanallusu geɗ, i dehu y'a t'ise aa wede dooyisadi ɗanɗal, wo wede naabo toɗ injino y'a t'ise aa galmeegi. Aame nuɗ wede boy ɗuwo an ni kalɗa an'de nuɗ Belzebul maɗ, kune ɗonj boozo an un di'n kildita a ceera sey.»

*Wedusu wede kun i-d'orgide
(Markus 8.38; Lik 9.26; 12.2-9)*

²⁶ «Kune a ɗuwo kun an orgide ye. Sulɗi ɗonj pay ombide'ɗ, saɗ onniyo soo a t'oodiba ita, wo ono ɗonj i ki dehu ɗuwo an k'olliga ye geɗ, saɗ onniyo soo ɗonj pay an di'n olliga.

²⁷ Munda wede n'un rootiyo a zimolo geɗ, kun ti y' rooto kereɗ, wo munda wede an un meliɗso a

kuudugun geɗ, kun yi rooto aa kun a ti gili t'ekki biino kun ɗolle.

²⁸ Kun an orgide ye a ɗonj i t'owwo tudde wo an k'aane t'owwo k'unde ye me. Ki too maɗ kun d'orgide a Raa, yode wede aane i t'ide tudde ti unde pay adda k'uwwo.

²⁹ Kun suune ooyo sire ɗoo miɗ in t'owile ti soɗko soo kollo, wo ti diinayaɗ soo toɗ a siido i k'ooore ye, daa ki Galmeegugun Raa yi ki suune ye me.

³⁰ Wo ki kune, ilali k'eggun geɗ toɗ Raa yi ti'n kaza pay.

³¹ Injino kun orgide ye, kono kune zooyaguɗ yi jiire ooyo baadaɗ!»

*Rootiyo a ɗaana ɗuwo ki daaniya
k'Isa*

³² «Wede tuuku yi ruuta a ɗaana ɗuwo yonj ki nuuno maɗ, nuɗ toɗ n'a rootey kay yonj ki nuuno, a ɗaana Meego Raa a kandaane me.

³³ Wo ɗe wede tuuku yi ruuta a ɗaana ɗuwo yi ki n' suune ye maɗ, nuɗ toɗ n'a rootey ni ki y' suune ye kay, a ɗaana Meego Raa a kandaane me.»

*Isa y'iido ki moo me?
(Lik 12.51-53)*

³⁴ «Kun elke ye, nuɗ n'iido n'un t'ela toose adda duniya me. N'a k'iido ti toose ye, wo ɗe n'a iido ti ɗeyyiso.

³⁵ Eyye, nuɗ n'iido ulo ti meegi n'an ahinte, uto ti mettú n'an ahinte, erewo ti andutu n'an ahinte.

³⁶ Wede tuuku toɗ i di t'isa ɗonj k'aduzi miɗ, ɗonj adda boozí geɗ.

³⁷ Wede yi geyyiso meegi ise meedi a jiire nuuno maɗ, yonj geɗ yi k'iide ki daaniyado ye. Wede yi geyyiso uli ise uti a jiire nuuno maɗ, yonj geɗ yi k'iide ki daaniyado ye.

³⁸ Wede yi k'iyya y'a ki t'inda kono nuuno wo y'a ki n' daane ye maɗ, yonj geɗ yi k'iide ki daaniyado ye.

³⁹ Wede yi diha boohiyo tuddi k'aggadi maɗ, y'a ti dagga, wo wede y'iila tuddi kono nuuno maɗ, y'a t'utta.»

Wede eliyo geŋ, aggadí y'a ti t'ooney

(Markus 9.37,41; Lik 9.48; 10.16; Zan 13.20)

⁴⁰ «Wede unni seedu bey sire maŋ, geŋ aa yi seedu nuŋ batum, wo wede yi ni seedu bey sire maŋ, geŋ aa yi seedu wede i n'igibo.

⁴¹ Wede i seedu nebi ki Raa kono yoŋ nebi maŋ, munda wede Raa yi dehu yi-t'eley a nebi geŋ, y'a yi t'ooney kay, wo wede yi seedu wede ki diine kono yoŋ ki diine maŋ, munda wede Raa yi dehu yi-t'eley a wede ki diine geŋ, y'a yi t'ooney kay.

⁴² Derec inŋkino wo n'un di rooto: Wede tuuku yi eela ahu ŋoyoyo a kulso danŋal, a wede soo duwo an yi woliyo yoŋ ŋeŋku kono yoŋ ti diine sanalliyagó maŋ, munda wede Raa yi dehu yi-t'eley geŋ, y'a yi t'ooney.»

11

Doŋ zina ki Zan Batis ti Isa

¹ Aame Isa y'a ti diŋge ti rootiyo a munda wede kane sanalliyagi koomat makumu sire an d'isey maŋ, tiŋ geŋ y'a inŋgile dooyiso duwo wo yi kazita adda geegiryagi ki siido gettiyo.

² Wo Zan Batis yi lekkiyo dangay geŋ, y'a illiga doŋ an tówwo taaya a naabo k'Almasi Raa yi biire. Inŋkino maŋ yi d'igibe doŋ miibi ti diine sanalliyagi ki tukk'Isa.

³ An iide'ŋ an di y' tunde, an'de: «Kee miŋ Almasi Raa yi biire, saŋ a etto ko? Kunuŋ ay di dello wede doolo ko?»

⁴ Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Kun'do a Zan, kun i-t'ôodoy taaya a munda wede kun ollige wo kun woliyo eŋ me:

⁵ Konzayi an di woliyo kereŋ, doŋ jekese an sooru beehiye, doŋ bitide an t'ize kamileŋ, dungiyaŋi an d'ollige, doŋ unto an di bilde wo Rabila Majjaanawa an an gizite a doŋ an k'ede munda ye.

⁶ Wo unŋsuwo a wede y'a ziida zakidi kono nuuno bini danŋu!»

Rootiyo k'Isa a tukki Zan Batis

⁷ Sanalliyagi ki Zan Batis an t'ingile maŋ, aame geŋ Isa y'a iise rootiyo a doŋ duuru a tukki Zan, y'ede: «Kun iide k'adda balda wolliyo ki moo me? Ki wedusu wede aa alala ere maaye yi t'agisa gettiyo ko? Aha.

⁸ De inŋkino kun iide wolliyo ki moo me? Ki wedusu yi t'usse kallagi majjandani ko? Wo de kane doŋ ossiyo kallagi majjandani geŋ, an lekkiyo adda boydi mozagi.

⁹ De kun iide wolliyo ki moo me? Ki nebi ko? Eyye, wo kun ollo n'un di rooto, yoŋ geŋ yi jiire nebi sey.

¹⁰ Yoŋ geŋ wede an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kun ollo, nuŋ n'a t'igiba wede zindó y'a ooguma ki poone ti kee, y'a di t'okkimey urzizá*.»

¹¹ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Derec inŋkino wo n'un di rooto: Ti diine duwo doŋ pay erayi an ehe geŋ, wede aase goole a ceere Zan Batis umbo. Wo inŋkino toŋ maŋ, wede yoŋ ŋeŋku a jiire adda Moziko Raa geŋ, yoŋ goole yi jiire Zan.

¹² T'ume Zan Batis y'iise naabo Raa bini ankenno geŋ, duwo an d'eliyo gotono kono an t'ette adda Moziko Raa, wo kane doŋ i ŋaayu ki togo geŋ, an dehu an di-t'oobe.

¹³ Raa y'an di ruute a duwo a tukki Mozikadi ere a etto, t'urzi k'ono doŋ an riine ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa ti doŋ pay ki nebiyaŋi, bini aaniya Zan Batis.

¹⁴ Aame kun dehu kun ambe maŋ, geŋno Zan yode wede nebiyaŋi an ruute, an'de: «Saŋ Eli y'a etto me†.»

¹⁵ Wede i-d'ede kuwwa k'ollige maŋ, y'ollo koduwo!

¹⁶ Doŋ ankenno eŋ n'a t'eese kane aa wee wee? Kane an deeyiso aa inŋni an ti guune a bere doŋ duuru, an di waakutu eebaŋ, an d'eesiyo:

* **11:10 11.10** Kun wollo adda mattup ki Malasi 3.1. † **11:14 11.14** Kun wollo adda mattup ki Malasi 3.23.

17 “Kaye ay un di biiha siraro ton mañ, kun ki d’immira ye!

Ay un d’ûure ôoro k’unto ton mañ, kun ki d’iile ye!”

18 Injino Zan y’iina geñ, onniyo muno yi lekkiyo daa k’ombo, toote k’inni biñ yi k’iife ye, wo d’uwo an di rootiyo, an’de: “Yon i-d’ede siitan a eedí!”

19 Wo nuñ wede an n’ehe aa ulo wede eñ, n’iina mañ ni d’ombo ni sofo, wo an di rootiyo, an’de: “Kun wollo, wede eñ y’elkiyo miñ a ombo ti sofo toote k’inni biñ danñal, yon lanze ki don sed’du jibaaye wo ti don k’oldiko ongo.” Wo Raa’ñ, suuniyo k’ono ere i d’ede, d’uwo an ti zuune tod’te ki diine t’urzi naabatú.»

Geegiryagi don i-tuuge k’ambu a Isa
(Matiye 10.15; Lik 10.12-15)

20 Adda geegiryagi don Isa y’a ize suldi k’armika don a ise baadan geñ, donzan an ki ti gime lekkiyadan ye. Injino mañ y’an di’n iise aapufu, y’ede:

21 «Dabar a kune don geeger Korazen! Dabar a kune don geeger Betsayda! Derec, aame suldi k’armika don Raa y’ize di kune geñ anki y’aase a geeger Tir ti Sidon mañ, anki ti kaagine donzan an t’ossite kallagi m’olo wo tuddan an aa di kosse puure, wo an di-kime lekkiyadan.

22 Eyye, wo kun ollo n’un di rooto, onniyo ere Raa yi defka booro gette, kane don geeger Tir ti Sidon geñ booradan t’a koono soodo ti ere ki kune.

23 Wo kune don geeger Kaper-nayim, kun elkiyo miñ Raa y’un ti’n sika k’awwa ki kandaane ko? Aha, Raa y’un ti’n deega adda diine don unto. Derec, aame suldi k’armika don ize di kune geñ, anki aase a geeger ki Sodom mañ, geeger gette ankenno ton t’a lekke sey.

24 Kono kamo n’un di rooto, onniyo ere Raa yi defka booro gette,

kane don siido Sodom geñ booradan t’a koono soodo ti ere ki kune.»

Meega Raa ti Ulo
(Lik 10.21-22)

25 Aame geñ Isa y’a ruute, y’ede: «Mee’ki nuñ, kee Galmee’ki kandaane ti siido, ni ki tamma kono suldi eñ k’an di’n umbifa a don suuniyo k’ono wo a don eedan soodo a elkiso geñ me, wo k’an t’iidiba ita a don aa inñi sunni.

26 Eyye Mee’ki nuñ, geñ ki dihe suldi a t’ise injino.

27 Suldi pay Meego Raa y’o n’ele a beezó, wenda soo ton a suune Ulo umbo, i y’ suune Meega danñal. Wo wenda soo ton a suune Meega umbo, i y’ suune Ulo wo ti kane don Ulo yi dehu y’an t’oodiba itadi danñal.»

Isa ume puukiyo k’undiyagun

28 «Kune don pay i sarkiya attidi wede ki don dooyiso k’oogoro an zaapu eggun wo kun urme geñ, kun’di k’ume nuuno, wo nuñ n’un ti’n puuka.

29 Kun t’ambo talgayó‡ wo kun d’oziro a urzi dooyisadó, kono nuñ addó tasse ni ki koliyo tuddó ye, wo kune kun t’oona puukiyo k’undiyagun.

30 Derec, talgayó yon i k’oone ye k’ambu me, wo attidizó wede n’un t’ela yon soodo ki sarkiya me.»

12

Isa ti onniyo ere ki puukiyo
(Markus 2.23-28; Lik 6.1-5)

1 San mañ a onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi mañ, Isa yi doopife t’adda dombi don ki geme ti sanalliyagi. Aame geñ kane sanalliyagi mosogo, mañ an d’iise sattita geme an di doydiso.

2 Kane Pariziyen an wulle injino mañ, an i di ruute Isa, an’de: «Ki wollo sanalliyaga an d’isiyo munda wede oogiradin ti k’ele urzi k’isiyo ye a onniyo ere ki puukiyadin te!»

‡ 11:29 11.29 *Ambo talgayó*: I-kaza dooyiso k’Isa kun d’ozire eego.

³ Wo de Isa y'an di ruute, y'ede: «Ki kotto kun gire munda wede ti kaaga onniyo soo yode Dawut y'ize ti don a itadi, aame mosogo ti'ni ziida gen me.

⁴ Yi-t'iide adda Boy Raa wede an ikkima ki golmodo, y'a ziki mappa wede an i ele sedefe a Raa, wo yode ti don a itadi an d'iimi. Wo Raa y'an k'ize munda ye, ki too man kane an k'ede ye urzi an d'oomi me, oogiradin t'ele urzi a don sedefe danjal.

⁵ Ki kotto kun gire adda mattup k'oogoro Muusa me a onniyo ere ki puukiyadin ton, don sedefe i naabiya adda Boy Raa gen, an ki daaniya urzi k'oogoro k'onniyo gettiyo ye, an di naabiya, ton man booro t'an ki'n seedu ye.

⁶ Wo kun ollo, n'un di rooto: a enno i d'ede wede ede i jiiire Boy Raa!

⁷ Kune'n duwo en munda ulsu an k'ize ye ton, kun'de booro ti'ni ziida. Inkinno man kun ki'n zuune ye ita k'ono don an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: "Ni dehu kun d'ise adde koduwo ti duwo, gen i jiiire sedefe ere kun isiyo ki seydi*."»

⁸ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Nuñ wede an n'ehe aa ulo wede en, o d'ede urzi k'isiyo munda wede aa addo i dehu ekk'onniyo ere ki puukiyadin te.»

*Wedusu beezi unto
(Markus 3.1-6; Lik 6.6-11)*

⁹ Tin gen Isa y'a ingile yi-t'iide adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso.

¹⁰ Adda boy gen i d'ede wedusu soo inkino beezi unto. Kane Pariziyen an dehu an t'oone urzi an di sakiya Isa, kono kamo an di y'tunde, an'de: «Oogiradin urzi t'ele ko, k'eliyo beeko a onniyo ere ki puukiyadin te?»

¹¹ Wo yo Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Ti diinagan en

wee wee, aame i-d'ede damsadi soo danjal ti t'iire adda k'olde sohuru a onniyo ere ki puukiyadin man, y'a k'ette, t'adda k'olde y'a ki t'adde ye me? Eyye, y'a-t'adde!

¹² Wo wedusu gen yi jiiire damsatan baadan! Gen inkino oogiradin urzi t'ele a wedusu ki-d'ise beehiye a onniyo ere ki puukiyadin te.»

¹³ Inkinno man Isa yi di ruute a wede gen, y'ede: «Beeza ki y'onfo.» Man y'a y'unde, wo beezi a t'ikkima aakede bakadi soo me.

¹⁴ San kane Pariziyen tin gen an t'udde, an iide'n an t'ugiyen, an t'iide onaman kan soo a tukk'Isa, an di dehe urzi ki towwadi.

Wede naabo wede Raa yi biire

¹⁵ Isa y'a ti zuune elkiso Pariziyen te, inkino man tin gen y'a t'irga, wo don baadan an di y' diine. Ti diinayan don pay eeni y'an d'ele beeko.

¹⁶ Wo y'an di ruute ti golla zakidi a duwo, kono an ki roote ye a munda wede y'ize me.

¹⁷ Gen inkino a iina kono a-t'ette a ono don Raa yi ruute ti kaaga ti bize nebi Ezayi, y'ede:

¹⁸ «Enno wede naabadó wede ni biire me,

nuñ ni y' giyye baadan, wo ulbo pay unse ti yode me.

Undo t'a koonaa eedi,
wo a ita duwo pay y'an kizita urzi wede ki diine ki Raa.

¹⁹ Yi ki deha niikiyto k'ono ulpi ti wenda ye, yi ki dillita dillite ye,

wo an k'olliga golladi a bere don duuru ye.

²⁰ Yon y'a koonaa tasse ti kane don toogadan umbo me, gen aakede alala ere i-guudite gette yi ki ti damba ye,

wo rippinso k'uwwu ti koddiyo botto gette, yi ki ti t'ida ye.

Y'aasa inkino bini munda wede ki diine gen y'a ceera oldiko.

* **12:7 12.7** Kun wollo adda mattup ki Oze 6.6. 42.1-4.

† **12:21 12.21** Kun wollo adda mattup ki Ezayi

21 Wo ita ɗuwo pay an zaapa elkiyadaɗ a sundi†.»

Isa ti Belzebul
(Markus 3.22-30; Lik 11.14-23; 12.10)

22 Saɗ maɗ Isa an i d'irkido wede soo iɗkino koosiyo wo yi k'orbe ye, kono i-d'ede siitan a eedí. Wede geɗ Isa yi-d'ele beeko, bizi a t'ihina y'a iise ono wo yi wolliyoye kereɗ.

23 Kane ɗoɗ duuru geɗ an ziida giggeraɗ wo pay an di ruute, an'de: «Yode eɗ wede an yi waaku Wede ti biza bumbu Dawut ye ko?»

24 Wo kane Pariziyen an illiga iɗkino maɗ, an di ruute, an'de: «Wede eɗ, tode Belzebul Meeda siitandani i eliyoye toogo ki lommiti siitandani me!»

25 Wo Isa y'a zuune elkisadaɗ, iɗkino maɗ y'an di ruute, y'ede: «Moziko ere tuuku ɗoɗtu an ɗeyyiso ti tuddaɗ maɗ, mozikadaɗ a latte. Geeger ere tuuku ɗoɗtu an ɗeyyiso ti tuddaɗ, wo adda boy wede tuuku ɗoɗzi an ɗeyyiso ti tuddaɗ maɗ, kane geɗ an k'aane an ki ti lekke kaɗ soo ye.

26 Geɗ iɗkino kay, aame Meeda siitandani ti lommiti siitandani eebutu maɗ, geɗ an ɗeyyiso ti tuddaɗ batum. Wo ɗe geɗ ki kotto mozikatu ti k'aane ti ki lekke ye!

27 Kune kun'de ni lommiti siitandani o eliyoye toogo Belzebul. De iɗkino maɗ, ɗoɗ a itagaɗ an lommiti siitandani ti toogo k'aaye? Geɗ kane batum an un kaza munda wede kun rootiyo a tukki nuuno geɗ ɗerec ye.

28 Wo ɗe geɗ, nuɗ o eliyoye toogo Unde Raa ni lommiti siitandani me maɗ, geɗ i-kaza Moziko Raa tod' t'iina di kune baa.

29 Aame wede yi dehu yi-t'ette adda boy ki wede i-d'ede toogo wo y'a sikiti sulɗizi maɗ, wede geɗ ki poone y'a-kettite wede toogo ɗoo miɗ, y'a aane y'a sikiti sulɗi t'adda boy kollo.

30 Wede yoɗ ki nuuno ye'ɗ, yoɗ aduzó. Wo wede y'a ki n' noogiyo

ki tussiyoye'ɗ, yoɗ yi teepiyo ki teepiyo.

31 Geɗ kono k'inkino, n'un di rooto, ɗuwo Raa y'an t'isa tambobino a oldiko ere pay an isiyo, ti kaldita ere pay an kaldita suma Raa gette. Wo ɗe wede i kaldita Unde Raa maɗ, a oldikadi gette Raa yi-k'isa tambobino ye.

32 Wede tuuku yi ruuta munda ulsu a tukki nuɗ wede an n'ehe aa ulo wede eɗno maɗ, a oldikadi gette Raa yi-t'isa tambobino. Wo ɗe wede tuuku i ruutita munda ulsu a tukki Unde Kamilen maɗ, a oldikadi gette Raa yi-k'isa tambobino ye, ise adda duniya ere ankenno, ise adda duniya ere ki ɗaana toɗ maɗ.»

Undumu ti inɗizi
(Matiye 7.16-17; Lik 6.44-45)

33 «Aame undumu beehiye maɗ, inɗizi toɗ beehiye pay. Wo aame undumu ulsu maɗ, inɗizi toɗ ulpi kay. Iɗkino maɗ undumu in yi suuniyo t'urzi k'inɗizi.

34 Kune ɗoɗ ulpi aakede maɗkikagi ɗe! Mummino kun d'aane kun di roote ono ɗoɗ beehiye me? Derec, munda wede ɗuwo an okumso adda k'addaɗ geɗno adɗiya ti bizaɗ me.

35 Wedusu wede beehiye'ɗ, beehiyko t'ettiyo ti sulɗi ɗoɗ beehiye y'ukume adda k'addi, wo wedusu wede ulsu'ɗ, munda ulsu y'ettiyo ti sulɗi ɗoɗ ulpi y'ukume adda k'addi.

36 Kun ollo, n'un di rooto: A onniyo ere Raa yi ɗekka booro gette, ɗuwo a ono ɗoɗ pay an ruutite daa k'urzizaɗ geɗ an d'oopey eedaɗ.

37 Derec, t'urzi k'ono ɗoɗ adɗiya ti bizá, Raa y'a di roota kee ki diine a ɗaanadi, wo t'urzi k'ono ɗoɗ adɗiya ti bizá, Raa y'a di roota kee booro ti ki ziida me.»

Tondiyo ki munda k'armika
(Matiye 16.1-4; Markus 8.11-12; Lik 11.16,29-32)

38 Iɗkino maɗ ɗoɗ suuniyo k'oogoro miibi ti Pariziyen miibi an di tunde Isa, an'de: «Wede

dooyisadey, ay dehu k'ay d'ise munda k'armika ay di wolle a kize kee Raa yi-k'igibo.»

³⁹ Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Ita duwo don ankenno en, kane don ulpi wo an ki seedu urzi Raa ye, an tonduyo munda k'armika a kize nun Raa yi n'igibo. Wo armika ti doolo Raa y'an k'isa ye, daa ki armika ere Raa y'ize ti kaaga a nebi Zonas ye man.»

⁴⁰ Kun suune Zonas gen y'a likke onnu ado wo diddo ado adda k'adde puuniso ere meeda. Injino kay nun wede an n'ehe aa ulo wede en, an di n'ottiba wo n'a lekka onnu ado wo diddo ado adda muuzo.

⁴¹ A onniyo ere Raa yi dekka booro gette, don geeger ki Ninib an d'ooziga ki tukki duwo don ankenno, wo an di roota: «Kune'n booro t'unni ziida.» An roota injino kono aame don geeger ki Ninib an illiga Zonas yi gizite urzi k'ono Raa man, an di gime lekkiyadan. Wo a enno i d'ede wede ede y'a jiiere Zonas sey.

⁴² A onniyo ere Raa yi dekka booro gette, mohita ere ti siido ki kese d'andi t'a ooziga ki tukki duwo don ankenno, wo t'an di roota: «Kune'n booro t'unni ziida.» Ti roota injino kono tod' t'iizigo ti siidiyagi don dokki t'ita Raa kono t'a olliga suniyo k'ono ere ki Salamon, wo a enno i d'ede wede ede y'a jiiere Salamon sey.»

Kama ki siitan ki tukki wedusu (Lik 11.24-26)

⁴³ «Aame siitan gette ti tukki wedusu ti t'addiya man, ti d'engilso k'adda balda dehu k'ume wede t'a lekkey, wo ti ki d'ooniyo ye.

⁴⁴ Injino ti rootiyo adda k'addutu, ti d'eesiyo: «Ni-kime k'adda bindo ere an di n'ilmo.» Wo a kamatu gette, t'iide'n ti-t'uuney biino guguba, rookiyo kamilen wo suldfutu okkime beehiye.

⁴⁵ Injino man ti di kama k'adda balda, t'a waaku siitandani ti doolo sarat bundidi a jiiere tode sey. An

di-kama kan soo, an t'ettiyo adda biino gettiyo i-t'isiyo boozan. Injino yo wede gen, lekkiyadi ere k'ita i-t'isiyo onne i ceeriyo ere ki poone. Wo gen aasa injino kay ki duwo don ankenno ulpi gen me.»

Mekk'Isa ti zembadi (Markus 3.31-35; Lik 8.19-21)

⁴⁶ Isa adda boy, a don duuru y'an ti rootiyo botto, aame gen meedi ti zembadi an d'iina, wo an t'ihira ti paate, an dehu an i di roote.

⁴⁷ Man wede soo injino yi di ruute a Isa, y'ede: «K'ollo, meeda ti zembada an t'ihira ti paate, an dehu an a-di roote.»

⁴⁸ Wo de a wede gen Isa yi di'n gime onami, y'ede: «Ki kotto man, meedo ti zembado an wee wee?»

⁴⁹ Man y'a d'uuye beezi ki tukki sanalliyagi wo y'a ruute, y'ede: «Kun wollo, kane enno an meedo ti zembado me.

⁵⁰ Injino man wede tuuku y'isiyo suldi don pay Meego Raa a kandaane yi dehu gen, yode genno leemado, teemado wo meedo me.»

13

Ono ombide a tukki wede korso (Markus 4.1; Lik 8.4)

¹ A onniyo gettiyo batum, t'adda boy Isa y'a t'udde y'a ingile, y'iide'n y'a-guune a biza bar.

² Don duuru baadan an di-t'ugiye, injino yi di gili adda tooko, y'a-guune wo kane don duuru pay an t'ihira a biza bar.

³ Yon y'an di ruutite suldi baadan t'ono ombide, y'ede: «I d'ede wedusu soo injino yi t'iide korso buzu k'adda doome.

⁴ Aame yi sakkisa gen, buzu ongon a-zilditi a urzi, embi an iido'n an ditibe pay.

⁵ Buzu ongon son a-zilditi a ume wede t'adda'n pangiragi, siidadi baata. Kane gen a t'udde kesiko kono siidadan soodo.

⁶ Aame peedo ti-gilo wo t'ihina man, kane gen a t'igge, a-biha kono sondayan i ki ti diige ye.

⁷ Doŋ soŋ a-zilditi adda k'ahimagi, kane geŋ a t'udde wo ahimagi an iiziga maŋ, an di'n ippe.

⁸ Doŋ ongoŋ soŋ a-zilditi a siido ere beehiye, kane geŋ a t'udde, an d'ihira wo an d'ehe: ulo muduso soo y'a ehe inŋi meeda, soŋ ada zoot wo soŋ ada g'ado.

⁹ Wede i-d'ede kuwwa k'ollige maŋ, y'ollo koduwo!»

Ki moo me Isa yi rootiyto t'ono ombide me

(Markus 4.10-12; Lik 8.9-10)

¹⁰ Injino maŋ kane sanalliyagi an aa d'iide ki sirpa k'Isa wo an di y' tunde, an'de: «De ki moo me k'an rootiyto a doŋ duuru t'ono ombide me?»

¹¹ Yoŋ y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Ni rootiyto injino kono a kune'ŋ Raa y'un ele suuniyo ki suldi doŋ ombide ki Moziko Raa te, wo a kane geŋ suuniyo gette Raa y'an k'ele ye.

¹² Derec, a wede i-d'ede suuniyo geŋ, an i-t'eela t'eego i di t'isa baadaŋ a ceera, wo de a wede i-k'ede suuniyo ye geŋ, ere booloŋ i-d'ede toŋ an i-t'amba.

¹³ Kun ollo, nuŋ n'an orbe t'ono ombide me kono kane an aane an wolle toŋ, ki kotto munda an ki y' wolle ye, wo an aane an olliga toŋ, ki kotto munda an ki y'olliga ye wo itadi an ki ti suune ye.

¹⁴ Geŋ a kane geŋno a-t'iide a ono doŋ Raa y'igibo ti kaaga t'urzi nebi Ezayi, y'a ruute, y'ede:

“Kune kun d'olliga kereŋ, wo ono itadaŋ kun ki ti suuna ye, kun di wolla kereŋ, wo munda kun ki y' wolla ye.

¹⁵ Derec, duwo eŋ kuwwagaŋ an a-ti niyye danbila kono a k'olliga ye,

edayaŋ an a-t'ippe kono a ki wolle ye,

wo an t'ize tuusiyagi kono ono itadaŋ an gi di'n suune ye.

An ize injino kono an ki dehu ye an di-kimo ki tukki nuŋ Raa, n'an t'ele beeko me*.”

¹⁶ Wo nuŋ n'a roote, unsuwo a kune kono edagaŋ i woliyo wo kuwwagaŋ ollige.

¹⁷ Derec injino wo n'un di rooto: Nebiyagi baadaŋ ti doŋ ki diine baadaŋ an dihe an di wolle munda wede kun woliyo enno, wo an gi di y' wulle ye. An dihe an d'olliga munda wede kun ollige enno, wo an gi di y'illiga ye.»

Oodibe k'ita k'ono ombide a tukki wede korso

(Markus 4.13-20; Lik 8.11-15)

¹⁸ «Injino kun ollo, ette ita k'ono ombide a tukki wede korso.

¹⁹ Buzu wede i zilditi a biza k'urzi geŋ, i-kaza duwo doŋ ollige ono ki Moziko Raa wo an gi di'n seedu ad-daŋ ye. Aame geŋ Mohita k'oldfiko t'ettiyo, ono doŋ an illiga ti t'oddipe t'adda k'addaŋ me.

²⁰ Buzu wede i zilditi a ume wede t'adda pangiragi geŋ, i-kaza duwo doŋ ollige ono Raa, kesiko ulbaŋ unse an d'ambu.

²¹ Wo de ono sottadaŋ ti ki ti deegu adda k'addaŋ, an aa ki seedu zakidi ye. Aame i ettiyo dabar ise duwo an'ni dabirsa kono an umbe a ono Raa maŋ, kesiko an t'argu.

²² Buzu wede i zilditi adda k'ahimagi geŋ, i-kaza duwo doŋ ollige ono Raa, wo de saŋ elkisito a suldi duniya ti dehutu k'urzi maala an di'n appiya ono geŋ me, an ki d'ohire ye a urzi Raa me.

²³ Ki danŋu buzu wede i zilditi a siido ere beehiye'ŋ, i-kaza duwo doŋ ollige ono Raa wo an di suuniyo itadaŋ, an d'ohire a urzi Raa, an aa d'ooniyo eebaŋ ti doolo, aakede ulo muduso soo y'a ehe inŋi meeda, soŋ ada zoot, wo soŋ ada g'ado.»

Ono ombide a tukki'izi bungari

²⁴ A doŋ duuru geŋ, Isa y'an d'iise rootiyto k'ono ombide ti doolo sey, y'ede: «Kun ollo, Moziko Raa tod'

* 13:15 13.15 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 6.9-10.

ti deeyiso aa wedusu yi giira buzu wede beehiye adda doomizí.

²⁵ Wo a diddfo d'uwu pay an udige mañ, aduzí y'a t'iide k'adda doome genno y'a di giira iizi bungari adda kay, wo tuddí yon y'a aahe.

²⁶ Aame mudu gen an t'udde wo an iise pañita mañ, iizi bungari genno ton an di biñe kay.

²⁷ Injino kane don naabo ki wede boy gen, an iido'ñ an i di ruute, an'de: "Galmeegey, para mañ ki gira buzu wede beehiye adda doome me, de iizi bungari gen an iido ti too me?"

²⁸ Yon y'an di'n gime onaman, y'ede: "Gen ize aduzó." Injino mañ kane don naabo an di y' tunde, an'de: "Ki dehu ay t'odo iizi bungari ay di'n oddiroy ko?"

²⁹ Yon y'an di ruute, y'ede: "Aha, kun'te ye, kono kun oddipey iizi bungari gen, kun a t'oddiroy ti mudu pay.

³⁰ Kun oolo an d'ohira ti mudu kan soo bini onniyo k'aydu, aame gen n'an di roota don k'aydu, ki poone an di kirba iizi bungari an di-kettita k'oggiyadanfoo min, san mudu an di'n t'aaha k'adda giyyayó kollo."»

Ono ombide ekk'ulo k'undumu sundi mutard

(Markus 4.30-32; Lik 13.18-19)

³¹ Isa y'an rootiyo ono ombide ti doolo, y'ede: «Moziko Raa tod' ti deeyiso aa ulu k'undumu soo sundi mutard wedusu y'a t'umbe, y'a-giira adda doomizí.

³² Wo de ulu k'undumu gen yon ñenku a jire ti diine k'inñi k'inda pay. Aame yi t'adfiya mañ, yi d'isiyo goole i ceeriyo inda don pay adda jineene genno, gen embi ton an d'appiyta boydi ekki layfayí.»

Ono ombide a tukk'orme

(Lik 13.20-21)

³³ Isa y'an rootiyo ono ombide sey ti doolo, y'ede: «Moziko Raa tod' ti deeyiso aa orme erewo ti-sokiyo boolon, t'a-t'obe a moonoo baadan

lootiyo, wo san orme gen moonoo yi-ti t'oozige pay.»

Ki moo me Isa yi naabiya t'ono ombide me

(Markus 4.33-34)

³⁴ A onniyo gette, Isa a dooyisadi ere pay gette yi'ni duuye don duuru t'ono ombide, wo munda daa k'ono ombide y'an ki rootiyo ye.

³⁵ Yon y'ize injino kono a-t'ette a ono don nebi yi ruute ti kaaga, y'ede: «Nun ni t'ihina bizó n'an rootita t'ono ombide, wo n'an di kizita suldi don Raa yi ti'n umbida t'ume y'ikkima duniya†.»

Oodibe k'ita k'ono ombide a tukk'iizi bungari

³⁶ Injino mañ don duuru Isa yi'n iili wo y'a aahe boy. Mañ kane sanalliyagi an aa d'iide sirpadi an di y' tunde, an'de: «Kee k'ay t'oodibi ita k'ono ombide a tukk'iizi bungari don adda doome genno.»

³⁷ Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Wede i korso buzu beehiye gen, nuuno wede an n'ehe aa ulu wede.

³⁸ Doome gen, duniya. Buzu wede beehiye gen, kane don ki Moziko Raa. Iizi bungari gen, kane don ki Mohita k'oldiko.

³⁹ Adu wede i giira iizi bungari gen, tode Meeda siitandani. Onniyo k'aydu gette, onniyo ere ki dangu duniya. Wo don k'aydu gen, maaleekiyagi.

⁴⁰ Gen aakede iizi bungari duwo an t'oddiroy an di zebbiyo adda k'uwwu k'oggiyo gen, aasa injino kay a onniyo ere ki dangu duniya te.

⁴¹ Nun wede an n'ehe aa ulu wede en, n'a t'igiba maaleekiyagó an di sika t'adda diine don ki Mozikadó, kane don pay i t'eliyo eeban adda k'oldiko wo don pay isiyo suldi don ulpi gen me,

⁴² wo an ti'n sebbey adda baala k'uwwu t'oggiyo dala dala, ume wede ki dollite moolo wo k'aadumu sina.

† 13:35 13.35 Kun wollo adda mattup ki Soom 78.2.

⁴³ Wo kane don ki diine a daana Raa gen, an di rilitay aakede peedo adda Moziko ki Meegan Raa. Wede i-d'ede kuwwa k'ollige man, y'ollo koduwo!»

Ono ombide a tukki laale wede an t'umbida

⁴⁴ «Kun ollo, Moziko Raa tod' ti deeyiso aa laale an t'umbida adda doome, wo wedusu y'iide'ng y'a y'uune. Yon wede gen laale yi di y'umbida sey, wo a unsuwo ere i-d'ede baadan gette y'a ingile, y'iide'ng suldzí pay y'a t'iwilto, wo y'iido'ng y'a t'iwila doome genno.»

Ono ombide a tukki dogoro zooyatú oone

⁴⁵ «Kun ollo, Moziko Raa tod' ti deeyiso sey, aakede wede suuk yi dehuu dogoro majjaanawa tuwarwa kar.

⁴⁶ Aame dogoro zooyatú oone baadan gette yi t'uune man, y'a ingile, y'iide'ng suldzí pay y'a t'iwilto, wo y'iido'ng y'aa t'iwila dogoro gettiyo.»

Ono ombide a tukki lebidó

⁴⁷ «Kun ollo sey, Moziko Raa tod' ti deeyiso aa lebidó an ti seddiyo adda bar, ita puuni don tuuku ton pay, ti t'in sokiyo.

⁴⁸ Aame onniyo man don sawwiya an t'argu a zenje, man an di konso, an di beeriyo puuni don k'ombo k'adda k'eesayan, wo don k'ombo ye ki sebbiyo mendan.

⁴⁹ Gen a onniyo ere ki dangu duniya ton aasa inkino, maalekiyagi an d'etta an di'n ooyey duwo don ulpi t'adda diine don ki diine me,

⁵⁰ kono an ti'n sebbey adda baala k'uwwu t'oggiyo dala dala, ume wede ki dollite molo wo k'aadumu sina.»

Dooyiso aware ti ere mazzini

⁵¹ Isa y'a tunde sanalliyagi, y'ede: «Ono ombide pay gen itadan kun'ni zuune ko?» Kane an i-di'n gime onami, an'de: «Eyye, itadan ay ti zuune.»

⁵² Man yon y'an di ruute, y'ede: «Gen inkino wede suuniyo k'oogoro tuuku ton yi daaniya urzi ki Moziko Raa man, yon gen yi deeyiso aa wede boy, t'adda laalayí wede y'ukume gen, yi d'ambu suldi don aware wo suldi don mazzini yi naabiya eego.»

Don Nazaret an koogire Isa (Markus 6.1-6; Lik 4.16-24)

⁵³ Aame Isa dooyisadi ere t'ono ombide gette y'a ti dinge man, tin gen y'a t'iiziga.

⁵⁴ Wo y'a ingile ki Nazaret geeger ere y'a ihira. Aame y'iiney man, y'a iise dooyiso duwo adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, wo kane don pay adda boy gen an ziida giggi-ran. Kane an di ruute, an'de: «Yon y'uuno suuniyo k'ono ette ti too me, wo mummino yi d'isiyo suldi k'armika kino me?

⁵⁵ Yo en ulo ki wede k'ahuntu sarpanje de me! Tode meedi tin sundutu Mariyam de te! Kane zembadi kuuli'ng sumbiyagan Zak, Yusup, Simo wo Ziid de me!

⁵⁶ Wo zembadi erayi ton kane an lekkiyo pay ti kine de me! Toogo ti suuniyo k'ono kino en, y'a uuno ti too me?»

⁵⁷ Kono k'inkino an di-tuuge k'ambu onami me. Man Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec, nebi gen aame tuuku ton onami an d'ollige, wo de don a geeger ere y'a ihira ti don adda boozí danjal, onami an k'olliga ye me.»

⁵⁸ Wo a ume gen suldi k'armika Isa yi k'ize baadan ye, kono kane an ki ziipe addan a yode ye.

14

Taaya k'unto ki Zan Batis (Markus 6.14-29; Lik 9.7-9; 3.19-20)

¹ Aame gen Erod yon wede goole yi dokkiyo siido Galile, y'a illiga suma k'Isa ti molo.

² Man y'an di ruute don naabadi, y'ede: «Wede gen yon Zan Batis! Yi bildo ti diine don unto, gen kono

k'inkino i-d'ede toogo yi d'isiyto suldi k'armika me.»

³⁻⁴ Erod y'ilke inkino kono yi-ziida ere leemadi Pilip sundutu Erodiyas, wo Zan Batis yi di ruute, y'ede: «Oogoro urzi ti k'ele ye k'a seeda erewo gette.» Inkino man Erod y'an di ruute a asigiryagi an ti y' ziido Zan me, an ti y' gittite wo an ti y' zidde adda dangay.

⁵ Erod yi dehu Zan asigiryagi an di y' t'ide, wo de y'an d'orgiso a Yawudiyagi kono kane pay an zuune adda k'addan Zan gen yon nebi.

⁶ Ozzine ti ozzine, onniyo k'ehiyo k'Erod t'aaniya man, an d'isiyo tar-naape. Inkino onniyo gette t'iina man, uto konso k'Erodiyas t'a im-mira a daana ki don an'ni wiiko, wo a tode gette Erod addi i-d'ibi.

⁷ Inkino man y'a-ti niime tuddi, y'ede: «Munda wede tuuku mi dehu'n mi rooto, wo ni di t'ela.»

⁸ Mettu Erodiyas ti di t'elite ono, man uto konso ti di ruute Erod, t'ede: «Ankenno k'o ti dekki eego Zan Batis, k'o di zaapi adda supira, wo k'o d'adi kenno!»

⁹ Aame gen mozigo y'a t'ize som-magi dondon, wo de kono y'a ti niime tuddi a daana don an'ni wiiko gen, y'a iyee y'an di ruute a asigiryagi an di-dekko eego Zan, an i t'ela.

¹⁰ Inkino man y'an igibe k'adda dangay an di dikko eego Zan te.

¹¹ Eego an t'umbo adda supira, an i d'ele a uto konso wo tod' ti d'iide a mettú.

¹² Wo kane sanalliyagi Zan an d'iido, nuune an t'umbe an t'ittiba. San an d'ingile k'ume k'Isa, an iide'n an i t'iide taaya a munda wede ize.

Eliyo k'ombo a kuuli dupu paat (Markus 6.30-44; Lik 9.10-17; Zan 6.1-15)

¹³ Aame Isa y'illiga taaya gettiyo man, tin gen yi di gili adda tooko y'a diipida bar kono y'a t'arga si-idí k'adda balda. Wo kane don duuru gen umayi an di y'illiga, an

t'uddito t'adda geegiryagi don go-goppon gen me, wo an di y' diine ti zondan.

¹⁴ Isa yi ti diige ti tooko man, yi wolliyo don duuru baadan, wo i di t'ize sommagi a duwo gen me, y'an d'iise eliyo beeko a don k'eeni a diinayan.

¹⁵ A peedo ti t'aahe k'ooriyo man, sanalliyagi k'Isa an a d'iide sirpadi wo an i di ruute, an'de: «K'ollo, ume en balda wo peedo ton t'ingile, inkino man duwo pay en k'an eezo an t'ette k'adda k'illiyagi an d'owiltey munda k'ombo.»

¹⁶ Wo Isa y'an di ruute, y'ede: «I k'ise ye an d'engile me, ombo an eelo kune batum.»

¹⁷ Man kane an di ruute, an'de: «A enno kaye ay d'ede min mappa paat wo puuni sire danjal.»

¹⁸ Yo Isa y'an di ruute, y'ede: «Kane gen, kun o d'edi kenno.»

¹⁹ Man y'an di ruute a don duuru an di-koone adda soole, san y'a-ziki mappa paat ti puuni sire genno, y'a t'umbe edayi k'awwa ki kandaane, y'a ruute koduwo a Raa. Man mappa y'a burkite, y'an d'ele a sanalliyagi wo kane an an di dikkida a don duuru genno.

²⁰ Kane pay gen an d'iimi wo an d'isse. Wo ombo ere uupite sanalliyagi an ti-tusse, a uune dappa koomat makumu sire.

²¹ Kane don iimi gen, an t'ide kuuli suma dupu paat, daa kaza k'erayi wo inni.

Sooru k'Isa ti Piyer ekk'ahu (Markus 6.45-52; Zan 6.16-21)

²² San man kesiko Isa y'an di ruute a sanalliyagi, an di-kili adda tooko kono an d'oogume, an di doopida ti dar bar ti nee, koore yon don duuru yi-ti'n t'igiba gen me.

²³ Aame don duuru yi ti'n igibe man, yon y'a-ti gili ekki kesse kono y'a tonde Raa siidi. Wo siidi y'a tunde Raa a ume genno, bini ume a-t'ize diddo.

²⁴ Aame geŋ tooko tod'te dokki botto ti zenŋe me. Wo maaye a gig-giraŋ, iŋkino ahu i-kolzite baadaŋ i d'obe dubusuk dubusuk ekki tooko.

²⁵ A did'do biza soohe maŋ Isa yi-t'uddo, yi sooru t'ekk'ahu yi d'ettiyo tukki sanalliyagi.

²⁶ Aame kane an yi wulle yi sooru t'ekk'ahu maŋ, orgiso t'anni ziida baadaŋ wo an di ruute, an'de: «Eŋ beyye!» Wo a orgisadaŋ gette an d'iise dollite.

²⁷ Kesiko Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun omboŋ! Kun orgide ye, eŋ nuuno!»

²⁸ Maŋ Piyer y'a t'ihina bizí yi di ruute, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, eŋ ki kotto kee maŋ, k'o eli urzi n'a ozire t'ekk'ahu, n'a ette k'ume kee.»

²⁹ Isa y'a ruute, y'ede: «Ki t'edi!»

Maŋ Piyer t'adda tooko yi-ti d'iige, y'a iise sooru t'ekk'ahu, yi d'ettiyo tukk'Isa.

³⁰ Wo aame y'uwwa maaye yi t'uke baadaŋ maŋ, orgiso t'a yi ziida, y'a iise sooyiso k'adda k'ahu wo yi dollite, yi d'eesiyo: «Galmee'ki nuŋ, ki n'utti, ki n'utti!»

³¹ A kaamiki Isa y'a igibe beezí, y'a yi ziida Piyer me, wo yi di ruute, y'ede: «Kee zaapu k'adda a nuuno baata, ki moo me ki niiku me?»

³² Wo aame kane sirwaŋ an ti gili adda tooko maŋ, maaye y'a ziida.

³³ Iŋkino maŋ kane pay adda tooko geŋ an di dikke a daana k'Isa, wo an i di ruute, an'de: «Ki kotto kee'ŋ Ulo Raa!»

Eliyo beeko a doŋ k'eeni a siido Zenezaret

(Markus 6.53-56)

³⁴ An ti diipida bar maŋ, an d'iiney a siido Zenezaret.

³⁵ Kane doŋ siido gette Isa an di y'zuune, maŋ rabiladi an ti-tiipe adda siido pay, wo doŋ k'eeni pay an i di ziko.

³⁶ Kane duwo geŋ, an i d'obe bey kono doŋ k'eeni an a-botte a bize

kallayi danŋal toŋ maŋ, wo kane doŋ pay a bottiyo geŋ an d'uttiyo.

15

Dooyiso ere ki moŋgidagi (Markus 7.1-13)

¹ Saŋ maŋ doŋ miibi ti diine Pariziyen ti doŋ suuniyo k'oogoro iido ti Zeruzalem, an d'iide k'ume k'Isa wo an di y' tunde, an'de:

² «Ki moo me sanalliyaga an a-ti doopide a dooyiso ere ki moŋgidagin an duuye te? K'ollo, ki poone an t'eesa ombo geŋ, beydaŋ an k'opilso ye aa moŋgidagin an ruute me.»

³ Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Wo kune'ŋ, ki moo me kun a-ti doopide a urzi k'oogoro ere ki Raa, wo kun di sooru a urzi dooyisaguŋ me?»

⁴ Derec, Raa yi ruute ti kaaga, y'ede: «Ki elo suma a meega ti meeda*.» Wo soŋ y'ede: «Wede yi duudiyo meegi ise meedi koo maŋ, yoŋ geŋ ki towwo†.»

⁵ Wo de kune'ŋ, kun dooyiso duwo, kun'de: «Wede tuuku yi rootiyo a meegi ise a meedi, y'ede: Munda wede n'a-di t'ele a gi di nooge, yoŋ ni ele sedeke a Raa.»

⁶ Maŋ yode geŋ yi ki t'ize ye munda wede i-t'ele suma a meegi me.» Kun isiyo iŋkino geŋ, kun ti towwo ono doŋ Raa yi ruute kun d'ise me, wo kun di sooru a urzi dooyisaguŋ.

⁷ Kune doŋ biziguŋ sire sire, nebi Ezayi yi ruute ono doŋ Raa y'igibo a tukki kune geŋ derec, aame yi ruute ti kaaga, y'ede:

⁸ «Duwo eŋ an o eliyo suma t'ono bizaŋ,

wo de ki kotto adda k'addaŋ kane dokki ti nuŋ Raa me.

⁹ Kane suldi doŋ an isiyo kono an o ottilso geŋ ki bita,

* 15:4 15.4 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.12. † 15:4 15.4 Kun wollo adda mattup ki Egzod 21.17. ‡ 15:9 15.9 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 29.13.

kono urziyagi k'oogoro don an dooyiso gen ettiyo t'urzi duwo danjal."»

Suldi don a ki ti k'ise ganigi a daana Raa
(Markus 7.14-23)

¹⁰ San Isa y'a wiike don duuru an t'iide k'ume yode, wo y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, wo ono en itadan kun di'n suuno:

¹¹ Suldi don pay wedusu y'oomi gen, i ki y'ise ganigi ye a daana Raa me, ki too man i y'ise ganigi a daana Raa munda wede adfiya ti bizi genno.»

¹² Inkinno man kane sanalliyagi an a d'iide sirpa k'Isa wo an i di ruute, an'de: «Kee ki suune dey ko, kane Pariziyen a onama don an illiga gen, kane i'n uune me?»

¹³ Y'an di'n gime onaman, y'ede: «Kane Pariziyen gen aakede inda don Meego Raa a kandaane yi k'iite ye, wo kane pay gen y'an odipa.»

¹⁴ Kane gen kun oolo, kane aakede konzayi, an dokkiyo konzayi eban! Wo de aame wede koosiyo y'arkudu koosiyo bakadi man, sirwan pay an di silditi adda k'olde.»

¹⁵ Man Piyer y'a t'ihina bizi wo yi di ruute, y'ede: «K'ay t'oodibi ita a ono ombide en me.»

¹⁶ Isa y'a ruute, y'ede: «Ki kotto, kune ton onamo eggun ti k'aane ti ki'n seeda ye pi me!

¹⁷ Kun ki suune ye ko, suldi don pay wedusu y'oomi gen i-ti deegu adda k'addi, wo san yi-ti'n naamiya me?

¹⁸ Wo ono don adfiya ti bize gen ettiyo ti biza k'ulbe, wo kane genno i-ti y'isiyo wede'n ganigi a daana Raa me.

¹⁹ Derec, ti biza k'ulbe genno ettiyo elkiso ere oldo i-ti y'eliyo wede'n a suldi don ulpi aakede: towwo duwo mirsi, moone t'ere bakadi ise ti kule bakatu, boliyo, oogire, rootiyo k'ono butte a tukki bakada a daana booro, wo kaldita tudde.

²⁰ Kane suldi genno don i-ti y'isiyo wede'n ganigi a daana Raa me! Wo de urzi k'ombo daa k'opilso bey aa mongidagi an ruute gen, wede'n i ki y'ise ganigi ye a daana Raa me.»

Zaapu k'adde k'erewo Yawudowo ye

(Markus 7.24-30)

²¹ San man tin gen Isa y'a t'iiziga, y'a ingile ki siido ere i duule geeger Tir kane ti Sidon.

²² Wo aame gen i d'ede erewo tod'te ti siido Kanahan ti lekkiyo adda siido gettiyo, t'a iido tukk'Isa t'a iise dollite, t'ede: «Galmeega, kee Wede ti biza bumbu Dawut, k'iso adde koduwo! Uto nun i-d'ede siitan a ettú wo ti dabirsa baadan.»

²³ Wo yon onamtú yi-ki'n gime ye. Kane sanalliyagi an a d'iide sirpadi wo an di y' tunde, an'de: «Erewo gette ki ti-kama, kono t'inni daaniya ti dollite wo ti k'annugu ye.»

²⁴ Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Nun Raa yi n'igibo ki tukki don k'Izirayel danjal, kane aa dambami don i digge.»

²⁵ Wo erewo gette t'iide'n, t'a dikke a daanadi wo ti di ruute, t'ede: «Galmeega, k'edi k'a ni noogi!»

²⁶ Yon yi di'n gime onamtú, y'ede: «Beehiye ye k'a t'ambe ombo k'inni, k'an di t'ele a gahiti me.»

²⁷ Man tod' ti di ruute, t'ede: «Galmeega onama gen derec, wo ki kotto kane gahiti genno ton ombo ere i soldite ti bey galmaawan aame an ombo gen, an di pettiyo.»

²⁸ Inkinno man Isa yi di'n gime onamtú, y'ede: «Erewo no, kon zaapu k'addi a nuuno baadan gen, Raa yi elo munda wede addi i dehu.» Wo a kaamiki ututu t'a uune bee.

Eliyo beeko a don k'eeni baadan
(Markus 7.31)

²⁹ San man t'ume gen, Isa y'a t'iiziga wo y'a ingile ki biza bar ki Galile. Y'a-ti gili ekki kesse wo y'aguune.

³⁰ Don duuru baadan an d'ettiyo ki tuddi, an di ziko ti kane don

jekese, don konzayi, don kesiyagan soo soo, don bizaŋ a t'ippe an k'orbe ye, wo don k'eeni baadaŋ ti doolo toŋ ede. Kane geŋ, don duuru an ti'n zippe a daana k'Isa wo yoŋ y'an d'ele beeko.

³¹ Kane duwo geŋ an ziida gig-giraŋ aame an wulle don bizaŋ a t'ippe an orbe, don kesiyagan soo soo an t'ikkima, don jekese an di sooru beehiye, wo don konzayi an di woliyo. Wo kane pay geŋ an d'iise tamma Raa wede ki don k'Izirayel.

Eliyo k'ombo a kuuli dupu pide
(Markus 8.1-10; Matiye 14.13-21)

³² Isa y'a wiike sanalliyagi wo y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ duwo eŋ o t'ize sommagi kono kun wollo an lekkiyo ti nuŋ iide onniyo ado, wo ankenno munda k'ombo an k'ede ye. Ni ki dehu n'an ki ti'n t'igibe ad-daŋ guguba ye, para maŋ an d'oopey a urzi.»

³³ Kane sanalliyagi an di tunde, an'de: «De adda balda ette, ti too me in t'oonna mappa baadaŋ a don duuru kino eŋ an d'ooma an t'assa me?»

³⁴ Maŋ Isa y'an di'n tunde, y'ede: «Kune un d'ede mappa miibi me?» Wo kane an i di ruute, an'de: «Ay d'ede mappa sarat, ti puuni sunni miibi.»

³⁵ Inkiyo y'an di ruute a don duuru geŋ, y'ede: «Kun ti koonna siido!»

³⁶ Maŋ y'a ziki mappa sarat ti puuni geŋ a beezí, y'a ruute koduwo a Raa, y'a burkite wo y'an d'ele a sanalliyagi an an di-dikkida a don duuru geŋno.

³⁷ Wede tuuku toŋ y'a iimi y'a isse isse a d'uupite, wo ombó ere uupite gette, an ti tussite a uune dambayi deero sarat.

³⁸ Kane don iimi geŋ kuuli dupu pide, daa kaza k'erayi t'inŋi.

³⁹ Aame don duuru Isa yi ti'n igibe maŋ, yoŋ yi-ti gili adda tooko, wo y'a ingile ki siido Magadaŋ.

16

Tondiyo ki munda k'armika
(Markus 8.11-13; Matiye 12.38-39; Lik 11.16,29; 12.54-56)

¹ Don miibi ti diine kane Pariziyen ti Saduseyen geŋ, an a d'iide sirpa k'Isa kono an dehu an i d'ekke ikka t'urzi k'onami. Inkiyo maŋ an di y' tunde y'an d'ise munda k'armika wede a kize yoŋ Raa yi y'igibo.

² Wo Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Aame peedo t'a t'ooriyo wo kandaane i t'isiyo teeze maŋ, kun d'eesiyo: "Ume y'isa tasse beehiye."»

³ Wo ti soohe walak kun d'eesiyo: «Anki mizzi yi koppa, kono kandaane teezikadi ki zimolo*.» Inkiyo maŋ kun d'aaniya kun di suuniyo ita suldi don kun woliyo t'edagun isiyo a kandaane, wo de ki moo me kun ki d'aaniya kun gi di y' suuniyo ye munda wede i-kaza ita suldi don Raa y'isiyo ankenno eŋ me!

⁴ Ita duwo don ankenno eŋ, kane don ulpi wo an ki seedu urzi Raa ye, an ton-diyo munda k'armika a kize nuŋ Raa yi n'igibo. Wo armika ti doolo Raa y'an k'isa ye, daa ki armika ere Raa y'ize ti kaaga a nebi Zonas ye maŋ.» Inkiyo kane geŋ Isa yi'n iili, y'a ingile.

Tookiyo kuude a urzi dooyiso ki Pariziyen ti Saduseyen
(Markus 8.14-21; Lik 12.1-6)

⁵ Kane sanalliyagi an doopide ti kese bar Galile ti nee geŋ, an dundo an d'ambo mappa me.

⁶ Aame geŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun koonna mentikagi a orme wede ki Pariziyen ti Saduseyen me.»

⁷ Kane sanalliyagi an d'iise rootiyto ti tuddaŋ, an'de: «Yi rootiyo inkiyo kono in k'umbo mappa ye.»

* **16:3 16.3** Di kane Yawudiyagi aame an woliyo peedo t'a t'ooriyo wo kandaane i t'isiyo teeze maŋ, an d'eesiyo ume y'isa tasse beehiye. Wo ti soohe walak aame an woliyo kandaane teezikadi ki zimolo maŋ, an d'eesiyo anki mizzi yi koppa, geŋ a di kine inkiyo ye.

8 Wo yo Isa rootiyadan gette y'a ti zuune, inkinno man y'anni tunde, y'ede: «Ki moo me kun di rootiyto ti tuddugun, kun k'umbo mappa ye me? Ki kotto kune zaapu k'addugun a Raa baata!

9 Ki kotto kune suldi don ize gen, itadan kun ki ti zuune ye botto! Kune un dunde baa a mappa paat wede an an di-dikkida a kuuli dupu paat, wo a onniyo gette oopiyo ki mappa dambayi miibi kun zikiti me?

10 Wo kune un dunde baa a mappa sarat wede an an di-dikkida a kuuli dupu pide, wo a onniyo gette oopiyo ki mappa dambayi deero miibi kun zikiti me?

11 De mummino kune'n ita k'onamó kun gi di'n suuniyo ye me? Aame n'un ruute, n'ede: «Kun koono mentikagi ti orme wede ki Pariziyen ti Saduseyen» gen, n'un rootiyo ti mappa ye.»

12 Inkinno man kane sanalliyagi ita k'onamí an di'n zuune, yon y'an ki rootiyo an di koone mentikagi ti orme wede an ki d'oodibe mappa ye, kacin y'an rootiyo ti dooyiso ere ki Pariziyen ti Saduseyen.

Isa min yon wee wee?

(Markus 8.27-30; Lik 9.18-21)

13 Isa y'ingile ki geeger Sezare siido Pilip, aame y'iiney man sanalliyagi y'anni tunde, y'ede: «A tukki nun wede an n'ehe aa ulo wede en, duwo an rootiyo nun wee wee?»

14 Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Don son an'de kee Zan Batis, don ongo an'de kee nebi Eli, wo don ongo son an'de kee nebi Zeremi koo ise nebi ti diine nebiyagi don ti kaaga koo man.»

15 Wo yon y'an di ruute, y'ede: «De kune me, kun'de nun wee wee?»

16 Simo wede an yi waaku sundi soo te Piyer yi di'n gime onamí, y'ede: «Kee Almasi Raa yi biire, wo Ulo Raa zeere.»

17 Inkinno man Isa yi di ruute, y'ede: «Simo ulo Zonas, unsuwo a kee kono d'erec gette a-t'iidiba ita'n

wede tudde ye, a iidiba ita Meegó Raa a kandaane.

18 Wo anken n'a di rooto kereñ, kee sundá Piyer, suma i-kaza "mokkolo", wo gen ekki mokkolo gettiyo n'a ti'n koono kane don ogiyo ti sundó me, kono an t'ise aakede boy wede nun n'oozige. A kane don ogiyo gen, ume ki don i t'inda batum i-k'ede toogo y'a ki'n ceera ye.

19 N'a di t'ela kerle wede ki Moziko Raa a beezá: Munda wede tuuku a siido k'a ti gitta man, a kandaane Raa y'a di kettey, wo munda wede tuuku a siido ki t'iiza man, a kandaane Raa y'a t'eezey.»

20 Man Isa a sanalliyagi y'an d'undirde kono a wenda soo ton an i roota ye, yon Almasi Raa yi biire me.

Rootiyo k'Isa a urzi k'untadi ti baldiyadi

(Markus 8.31-33; Lik 9.22)

21 Tin gen Isa y'an d'iise rootiyo kereñ a sanalliyagi, y'ede: «I dehu nun n'a t'ette ki Zeruzalem, wo a ummey gen kane don i dokkiyo donzin, deero don sedefe ti don suuniyo k'oogoro, an t'eley urzi a duwo an di n' seedey, an di n' dabirey baadan, an a di n' t'idey. Wo onniyo sire k'aduwe man Raa y'a ti n' baldey.»

22 Man Piyer y'a y'irga siidi, y'a y'iise aapudu, y'ede: «Aha Galmeega, kee Raa yi ki booho! Munda gen a aana ye!»

23 Wo de yo Isa y'a-gime ki tukki Piyer wo yi di ruute, y'ede: «Kee Meeda siitandani t'a-t'ũune adda k'addá, ki ledfo dokki ti tuddó me! Kee a nun mokkolo morkiye a munda wede n'aase me kono elkisadá ti ere ki Raa soo ye, elkisadá ki don tudde.»

Urzi daaniya k'Isa

(Markus 8.34-9.1; Lik 9.23-27)

24 San Isa y'an di ruute a sanalliyagi, y'ede: «Wede yi dehu y'a daane urzi nuuno man, tuddi batum

y'a ti kiigira, ki unto toŋ y'a oyye y'a t'inda kono nuuno, wo y'a ni daane.

²⁵ Inŋkino wede tuuku yi dehu boohiyo tuddí k'aggadí maŋ, y'a ti dagga, wo de wede tuuku y'ooliyo tuddí kono nuuno maŋ, y'a t'utta.

²⁶ A wede koduwatú moo me suldí duniya pay y'anni t'oone, wo tuddí y'a ti dagge me? Wo ki kotto wede geŋ tuddí zooyatú oone, geŋ yi k'aane y'a ki t'ele munda y'a ki pelke tuddí ye!

²⁷ Derec, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, n'aa kimo ti maaleekiyagó adda daryika ere ki Meegó Raa, wo aame geŋ wede tuuku toŋ y'a t'oona munda wede ni dehu ni-t'ela a naabadí ere y'ize gette.

²⁸ Derec inŋkino wo n'un di rooto: Doŋ oŋgoŋ ti diine kane doŋ aŋkeŋŋo eŋ an ki ti t'inda ki poone pay ye, an di n' wolla nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, n'etto adda mozikadó me.»

17

Ume k'eda k'Isa a-gime (Markus 9.2-9; Lik 9.28-36)

¹ Ìide onniyo zoot k'ita maŋ, Isa y'a-wiike ti yode Piyer, Zak wo leemadí Zaŋ, y'an d'an d'ingile siidaŋ k'ekki makkolo soho.

² An iiney maŋ, a daanadaŋ geŋ miŋ tuddí a-gime sittú, inŋkino ume k'edayí a iise ralita aa peedo wo kallagí a t'ize tuwardí kar aa toore.

³ A kaamiki, kane sanalliyagi afo geŋ an woliyo bibiraw Muusa ti nebi Eli* an rootiyto t'Isa.

⁴ Inŋkino maŋ Piyer y'a t'ihina bizí, yi di ruute Isa, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, beehiye'ŋ kine in di lekke a eŋŋo! Ki dehu maŋ, a eŋ n'un d'okkima daabagi afo, a kee soo, a Muusa soo, wo a Eli soo.»

⁵ Aame onamí y'a ki ti'n denge ye botto geŋ, i d'iido dondirso ti-tooriyo ti di'n ippe kane geŋ me. Wo t'adda dondirso gette an d'illiga

golla, t'ede: «Eŋ Ulo nuuno ni y' giyye baadaŋ, ulbó unse ti yode me. Kun y'ollo!»

⁶ Aame sanalliyagi an illiga golla gettiyo maŋ, orgiso t'anni ziiɗa baadaŋ an di zilditi kaŋ ossiso.

⁷ Isa y'a d'iide sirpadaŋ, y'an d'an buttite wo y'an di ruute, y'ede: «Kun t'oozon, kun orgide ye!»

⁸ Maŋ kane an d'umbe edayaŋ, wo an woliyo Isa siidí, wenda ti doolo umbo.

⁹ A deeguzan t'ekki makkolo, Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, a munda wede iido kun wulle geŋ, a wenda soo toŋ kun rootey ye, bini baldiya ki nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ ti diine doŋ unto.»

¹⁰ Maŋ kane sanalliyagi an di y' tunde, an'de: «Ki moo me doŋ suuniyo k'oogoro an di rootiyo, an'de: “Ki poone i kimo Eli doo miŋ, saŋ Almasi Raa yi biire kollo” me?»

¹¹ Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Derec, Eli geŋ y'a etto, wo suldí pay y'an okkima a urzizaŋ.

¹² Wo kun ollo, n'un di rooto, Eli geŋ yoŋ yi t'iido baa, duwo an gi di y' zuune ye, yoŋ wede a etto me, wo an i-d'ize ulsu aa addaŋ i dehu. Geŋ inŋkino kay nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋŋo toŋ, an di n' dabira.»

¹³ Inŋkino maŋ kane sanalliyagi an di zuune, yoŋ y'an rootiyo a tukki Zaŋ Batis, a tukk'Eli ye.

Eliyo beeko a ulo i-d'ede siitan a eedí

(Markus 9.14-29; Lik 9.37-43)

¹⁴ Isa ti sanalliyagi afo an iiney a ume doŋ duuru maŋ, a ume geŋ i d'ede wede y'a d'iide sirpa k'Isa, y'a-dikke a daanadí

¹⁵ wo yi di ruute, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, k'iso adde koduwo a ulo nuŋ, yoŋ i-d'ede amputput, yi dabirsa baadaŋ, onniyo ti y'ambu maŋ, ti-ti y' sedfiyo adda k'uwwo ise adda k'ahu toŋ maŋ.

* **17:3 17.3** Muusa ti Eli geŋ kane nebiyagi, an likke ti kaaga, ki poone Isa y'a aana duniya.

16 N'an di y'umbo a sanalliyagá, wo ðe kane an k'iine an i k'ele beeko ye.»

17 Mañ Isa y'a t'ihina bizí, y'a ruute, y'ede: «Kune ðoñ ulpi wo kun ki ziipe addugun a Raa ye. Nuñ ti kaagine ni lekkiyo ti kune, wo ðe a nuñ kun ki d'umbe ye! Geñ n'a ombiña ki daayum koo ti kune me? Ulo kun o d'edi kenno.»

18 Isa y'a t'idfise siitan gette, mañ tod' t'a t'udfe ti tukk'ulo me. Wo a kaamiki yoñ y'a uune bee.

19 Injino mañ sanalliyagi an a d'iide sirpa k'Isa wo an di y' tunde siidan, an'de: «Wo ðe ki moo me siitan gette kaye ay ki d'iine lommatú ye me?»

20 Yoñ y'an di ruute, y'ede: «Kun k'iine lommatú ye kono kune'ñ zapu k'addugun a Raa baata. Derec injino wo n'un di rooto: Ise zaapu k'addugun a Raa gette t'aase ñenka aa ulo k'undumu sundí mutard toñ mañ, kun aane kun i di roote a tokomo ette, kun t'eese: "T'umayí en mi-ðeeto k'ummey", toñ mañ tod' t'a-ðeete. Munda wede kun k'aane ye umbo.»

21 Wo geñ ita siitan ere kino ette, adfiyatú t'urzi tonduyo Raa wo ti lekkiyo ere onniyo muno daa k'ombo ðaññal.»

Rootiyo k'Isa ere ki sirwe a urzi k'untadí ti baldiyadí

(Markus 9.30-32; Lik 9.43-45)

22 Onniyo soo kane sanalliyagi an t'ugiye pay a siido Galile, mañ Isa y'an di ruute, y'ede: «Nuñ wede an n'ehe aa ulo wede en, an di n' t'eley a bey ðuwo.»

23 Kane an di n' t'idey, wo onniyo sire k'aduwe mañ Raa y'a ti n' baldfe.» Injino kane sanalliyagi an t'ize sommagi dondon.

Eliyo jibaaye ki Boy Raa

24 Isa ti sanalliyagí an iiney geeger Kapernayim. Aame geñ kane ðoñ sedfu jibaaye ki Boy Raa† an a d'iide sirpa Piyer wo an di y' tunde, an'de: «Wede dooyisagun jibaaye y'eliyo ko ki Boy Raa te?»

25 Yo Piyer y'a ruute, y'ede: «Eyye, y'eliyo.» Sañ Piyer yi-t'iide k'adda boy, wo ki poone y'a t'ihina bizí geñ, Isa y'a ruute, y'ede: «Simo kee elkisadá moo me? Wee wee a t'ele jibaaye wo patanti a mozagi ðoñ a duniya ette? Doñ siido kunuñ, torgagi ko?»

26 Piyer yi di'n gime onamí, y'ede: «Torgagi a t'ele me‡.» Mañ Isa yi di ruute, y'ede: «Injino mañ ðoñ siido an ki t'ele ye.»

27 Wo miñ kane ðoñ sedfu jibaaye in ki ti'n kulkuwa ye geñ, k'odo ki biza bar, k'a sedfoy tiwili k'adda k'ahu, wo puuniso ere k'ambey ki poone gette k'a t'ohinoy bittú, ki-t'ooney tamma soo§ ere a t'idey ki jibaaye, k'a t'amboy wo ti tode gette k'a eloy jibaaye ki nuuno wo ki kee.»

18

Wede goole a jiire a Moziko Raa (Markus 9.33-37; Lik 9.46-48)

1 Aame geñ kane sanalliyagi an a d'iide sirpa k'Isa wo an di tunde, an'de: «Wee wee goole a jiire a Moziko Raa te?»

2 Mañ Isa yi wiike ulo ñenku, y'a y'ihira a diinayan,

3 wo y'a ruute, y'ede: «Derec injino wo n'un di rooto: Aame kun ki ti gima lekkiyagun wo kun ki t'iza aa inñi sunni ye mañ, Moziko Raa kun ki t'etta ye.»

4 Injino mañ wede yi-t'iza tuddí ñenku aa ulo enno mañ, yode genno goole a jiire a Moziko Raa te.

5 Wede tuuku yi seedu ulo aa yode en bey sire a sundó mañ, geñ aa yi seedu nuñ batum.»

† 17:24 17.24 *Jibaaye ki Boy Raa*: Tode gette eliyo Yawudiyagi ðoñ kuuli wo ki daayum aame an tówwo ozzine ada sire doo. Tamma ere ki t'ele ki jibaaye gette, tod'te zooyatú ki naabo k'onniyo sire ki wede. Kun wollo adda mattup ki Egzod 30.13-14. ‡ 17:26 17.26 A ozzinagi geñ, eliyo jibaaye ti patanti torgagi, ðoñ siido ye. § 17:27 17.27 *Tamma soo*: I-tówwo eliyo jibaaye ki ðoñ sire.

Suldi donj i-t'eliyo wedusu adda k'oldiko

(Markus 9.42-48; Lik 17.1-2)

⁶ «Wede tuuku yi t'eliyo adda k'oldiko wede soo ti diine kane donj tasse a urzi zaapu k'adde a nuuno man, a wede injkino genj, dabar ere an i di kette assa meeda a golladi an ti y' sefdde adda moyta bar gette, soodo sey ti ere yi t'ooney a daana Raa te.

⁷ Dabar a donj duniya, kono i d'ede suldi baadan an t'eliyo duwo adda k'oldiko. Derec, kane suldi daayum ede donj i t'eliyo duwo adda k'oldiko me, wo de dabar a yode wede i t'eliyo bakadi adda k'oldiko.

⁸ Aame beezá ise zindá koo a-da t'ettiyo k'adda k'oldiko man, k'a-dfekko k'a sefdfo dokki ti kee. Beehiye i jiire a kee zindá soo ise beezá soo wo k'a t'ooney lekkiyo ere ki daayum, bee minj k'a lekke beydan sirwan ise zondan sirwan wo an ki ti sefddey adda k'uwwu ere t'oggiyo ki daayum.

⁹ Wo aame ersadá t'a-da t'ettiyo k'adda k'oldiko man, k'a t'oodo k'a sefdfo dokki ti kee me. Beehiye i jiire a kee t'ersadá soo wo k'a t'ooney lekkiyo ere ki daayum, bee minj k'a lekke edayá sire wo an ki ti sefddey adda k'uwwu ere ki dabar.»

Ono ombife a tukki damsa i digge
(Lik 15.1-7)

¹⁰ «Kun koona mentikagi, wenda yi kiigira wede soo ye ti diine kane donj tasse a urzi zaapu k'adde a Raa me. Kun ollo, n'un di rooto, kane genj maaleekiyagan an lekkiyo jep a daana Meegó Raa a kandaane me. [

¹¹ Derec, nunj wede an n'ehe aa ulo wede enj, n'iido'nj n'an t'ele utiyo a donj i digge adda k'oldikadan.]

¹² Kun ollo taaya ettiyo wo kun d'elkito eego. Aakede wede'nj i-d'ede dambami meeda wo ere soo ti diinayan t'a digge. Injkinu wede genj y'aase mummino me? Ki kotto donj ada gessat makumu gessat genj yi

d'ooli a ita tokomo, y'a t'ette dehutu ki ere i digge.

¹³ Derec injkino wo n'un di rooto: Aame wede genj yi t'uuno man, unswadi ere a tukki damsa gette t'aase baadan a ceere ki donj ada gessat makumu gessat i ki digge ye genjo.

¹⁴ Genj injkino Meegugunj Raa a kandaane yi dehu wenda soo tonj i ki dagge ye ti diine kane donj tasse a urzi zaapu k'adde a yode me.»

Aapufu tudde

¹⁵ «Aame leemada wede i ziipe addi a Raa genj yi t'ize oldiko ti kee man, k'odo ki y'oonoy wo ki rootoy munda genj siggunj. Aame yik'illigey man, leemada ki ti y' gimo k'urzi wede beehiye.

¹⁶ Aame yi ki k'illigey ye man, k'a waako wede soo ise donj sire tonj man, kun di y'oonoy sey, kono suldi pay genj kun ti'n t'ide a daana donj sire t'ado i wulle wo illiga doo*.

¹⁷ Aame kane genj y'an ki'n illigey ye man, k'an t'ododo taaya a donj ogiyso ti sundó. Wo ki danggu, aame kane genj yi ki'n illigey ye sey man, ki y' wollo yonj genj aakede wede i ki suune Raa soo danjal ye, wo aakede wede sefdfo jibaaye.

¹⁸ Derec injkino wo n'un di rooto: Munda wede tuuku a siido kun a ti gitta man, a kandaane Raa y'a di kettey, wo munda wede tuuku a siido kun t'iiza man, a kandaane tonj Raa y'a t'eezey.

¹⁹ Kun ollo, n'un di rooto sey: Aame a siido genj donj sire ti diinagan an ti gitte onaman kanj soo an di tonde Raa a munda tuuku tonj man, genj Meegó Raa a kandaane y'an di y' t'ela.

²⁰ Derec, a ume tuuku donj sire t'ado wo a gili genj an t'ugiye ti sundó man, nunj a diinayan.»

Ono ombife a urzi tambobino
(Lik 17.4)

²¹ Injkinu manj Piyer y'a d'iide sirpa k'Isa wo y'a yi tunde, y'ede:

* **18:16 18.16** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 19.15.

«Galmee'ki nuŋ, aame leemadó y'o t'ize oldíko maŋ, taŋ miibi ni-d'ise tambobino me? Bini taŋ sarat ko?»

²² Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Aha, n'a-ki roote bini taŋ sarat ye, wo n'a di roote bini ada sarat sarat, taŋ sarat.

²³ Kun ollo, Moziko Raa tod' ti deeyiso aa naabo mozigo yi dehu y'a wolle soŋko ere doŋ naabadí an i di t'ele.

²⁴ Injino maŋ yi-t'iise, ki poone an i di wiiko wede i di t'ele soŋko baadaŋ baadaŋ ki k'aane ki ti kize ye.

²⁵ Wede geŋ, i-k'ede munda ye yi di t'ele soŋko ki galmeegí me. Injino maŋ galmeegí y'an di ruute a doŋzí, y'ede: "Wede eŋ kun ti y'owol, eddí, inŋizí wo suldízi pay kono a-ti t'ide a soŋkadó."

²⁶ Maŋ wede naabo geŋ y'a iire a zoŋ galmeegí, wo yi di ruute, y'ede: "K'ambo ombiŋe a nuuno me, soŋkadá nuŋ n'a-ti kima pay."

²⁷ Galmee'ki wede naabo geŋ i di t'ize sommagi, soŋko ere yi di t'ele yi-d'iili mentú, maŋ wede naabo y'a inŋile.

²⁸ Aame wede naabo geŋ ti di mozigo yi t'ufde maŋ, an a-t'ikkima ti wede ume naabadaŋ soo, yoŋ geŋ i-d'ede see ki soŋko miibi danŋal. Y'iide'ŋ yi di ziida golladí biŋ wo yi di ruute, y'ede: "Seezá k'o y'eli."

²⁹ Maŋ yo wede ume naabadaŋ soo geŋ, y'a iire a zoŋdí wo yi-d'obe bey, y'ede: "K'ambo ombiŋe ti nuuno, seezó n'a yi t'ela."

³⁰ Wo de yo wede geŋ y'a-tuuge, wo ulsu a jiire sey yi-ti y' zidde dangay koore seezí yi di y' t'ela geŋ me.

³¹ Aame kane doŋ ume naabadaŋ soo geŋ an wulle injino maŋ, an t'ize sommagi dondoŋ, an iide'ŋ a galmeegaŋ an i di t'iide taaya a suldí doŋ pay ize geŋ me.

³² Injino maŋ galmeega geŋ wede naabo y'a yi wiike, wo yi di ruute,

y'ede: "K'o ibi bey moŋ seezá pay n'a-di y'iide miŋ, kacin kee wede naabo ulsu kino too!

³³ Ki too maŋ kee k'a dehe k'aase adde koduwo a wede naabo aa kee, aakede nuŋ batum n'ize adde koduwo a kee."

³⁴ Wo galmeegí adda kulkuwadí ere baadaŋ gette y'an di y'ele a bey k'asigiryagi, an di y' dabire adda dangay koore soŋkadí yi di t'ela pay geŋ me.»

³⁵ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Geŋ injino kay Meegó Raa a kandaane y'un isa me, aame wede tuuku ti diinagun yi k'iza tambobino a leemadí t'adde soo ye maŋ.»

19

Dooyiso k'Isa a urzi peeriyo (Markus 10.1-12; Lik 16.18)

¹ Aame Isa ti dooyiso duwo y'a ti diŋge maŋ, ti siido Galile y'a t'iiziga y'a-diipida ti siido Ziide ere ti dar k'ooye Zurden ti nee.

² Doŋ duuru baadaŋ an di y' diine wo a ume geŋ y'an d'ele beeko a doŋ k'eeni ti diinayaŋ.

³ Doŋ miibi ti diine Pariziyen an a d'iide sirpadí kono an dehu an i d'ekke ikka t'urzi k'ono. Maŋ kane an di y' tunde, an'de: «Oogiradin t'ele ko urzi ki peeriyo k'erewo, aame kule yi uune munda tuuku eddí t'ize wo ulbí i-k'ize unse ye maŋ?»

⁴ Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Ki kotto kune kun gire ono doŋ an riŋe ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: "T'ume k'eesiyo Raa yi ziipe suldí pay geŋ, y'ikkima aŋ kule t'ere*."»

⁵ Wo Raa y'a ruute sey, y'ede: "Kono kamo kule yi d'oola meegí ti meedí, y'a di ketta biŋ ti eddí. Wo kane sire geŋ an t'isa tudde soo†."

⁶ Injino maŋ kane geŋ sire ye baa, an t'ize tudde soo. Geŋ injino munda wede Raa y'a ti gitte geŋ, wede tudde yi ki t'eeze ye.»

* 19:4 19.4 Kun wollo adda mattup ki Zenez 1.1,27. † 19:5 19.5 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.24.

⁷ Kane Pariziyen an di y' tunde, an'de: «De ki moo me ti kaaga Muusa y'a ele urzi, aame wede yi-peere eddí man, yi di ðekke mattup ki peeriyo yi di t'ele a beytú me‡?»

⁸ Isa y'an di ruute, y'ede: «Muusa y'un ele urzi ki peeriyo k'eraygun kono a eego zakidí ere un d'ede gettiyo, para man t'ume k'eesiyo inkinno ye.

⁹ Wo kono k'inkinno ton n'un di rooto: Ki peeriyo k'erewo ulu, wo wede yi peere eddí gen, aame ti moone ti kule bakatú ðanjal! Para man yi ti biira wo yi ziida erewo ti doolo man, Raa yi yi wolliyo yon wede i moone t'ere bakadí.»

¹⁰ Kane sanalliyagi an i di ruute, an'de: «Aame wede yi peere eddí t'urzi soo ðanjal genno man, gen ki ki ziida ye ton bee.»

¹¹ Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Don pay an k'aane an k'ambe ye a dooyiso ette, aane ambe kane don soo Raa y'an ele urzi ðanjal.

¹² I d'ede urziyagi miibi don i-t'eegirso kuuli an k'aane an ki sedde erayi ye me. Ki don ongo moytan umbo t'ume k'ehiyadan too, don ongo kokkiso t'urzi duwo wo don son kane batum an ti seedu tudan aa moytan umbo kono Moziko Raa. Gen wede y'aane suuniyo k'ita k'ono enno man, yi ni suuno.»

Isa ti inni sunni

(Markus 10.13-16; Lik 18.15-17)

¹³ San man duwo an i di ziko inni sunni a Isa kono y'an di zaape beezi a eedan wo y'a tonde Raa kono kane, min kane sanalliyagi an ki dehu ye, an di'n eddisito duwo gen me.

¹⁴ Man Isa y'a ruute, y'ede: «Kun oolo inni en an d'etto ki tuddo, kun ti'n eegire ye, kono Moziko Raa tod'te ki don i deeyiso aa kane kino.»

¹⁵ Aame gen y'an di ziipe beezi a eedan, man t'ume gen y'a ingile ki daana.

Isa ti obulsu ki laale

(Markus 10.17-31; Lik 18.18-30; 13.30)

¹⁶ San i d'ede wede soo y'a d'iide sirpa k'Isa wo y'a yi tunde, y'ede: «Wede dooyisadey, munda wede beehiye n'aase moo me kono n'a t'oono lekkiyo ere ki daayum te?»

¹⁷ Isa yi di ruute, y'ede: «Ki moo me ki di n' ton-diyo a munda wede beehiye me? Beehiye Raa soo ðanjal. Aame ki dehu k'a t'oono lekkiyo ere ki daayum man, ki soodo urziyagi k'oogoro Raa.»

¹⁸ Wede gen yi di ruute, y'ede: «Kane min don tuuku me?» Isa yi di'n gime onami, y'ede: «Kane enno: Ki towwo wedusu mirsi ulu, ki moone t'ere bakada ise ti kule bakatú ulu, k'oogire ulu, ki rootiyo k'ono butte a tukki bakada a daana booro ulu,

¹⁹ ki elo suma a meega ti meeda, wo ki dangu ki geyyo bakada aa ki geyyiso tudda batum§.»

²⁰ Obulsu yi di ruute, y'ede: «Kane gen pay ni'ni seedu, wo o biite moo sey me?»

²¹ Isa yi di ruute, y'ede: «Aame ki dehu k'a-t'ette a munda wede aa Raa yi dehu man, k'odo, suldi don a-d'ede'n ki t'owiltoy pay wo sonko k'an d'eloy a don an k'ede munda ye, inkinno k'a t'oono laale wede ki kotto a kandaane. San k'a t'edi wo k'a ni daana.»

²² Aame obulsu gen y'illiga ono genno man, y'a t'ize sommagi dondon kono yon maaladi baadan, san y'a ingile.

²³ Man Isa y'an di ruute sanalliyagi, y'ede: «Derec inkinno wo n'un di rooto: Oone baadan a wede laale yi t'etey adda Moziko Raa te.

²⁴ Kun ollo, n'un di rooto sey: Oone a zinzo ti-t'adde ti buldo rip-pile me, wo gen oone baadan a ceere

‡ 19:7 19.7 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 24.1. § 19:19 19.19 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.12-16; Deeterenom 5.16-20 wo Lebitik 19.18.

sey a wede laale yi-t'etey a Moziko Raa te.»

²⁵ Aame kane sanalliyagi an illiga ono genno man, an di ziida gaggiran wo an di ruute, an'de: «Inkino man, genj a utta wee wee?»

²⁶ Isa yi di'n wolleyo yerere adda k'edayan wo y'an di ruute, y'ede: «Munda en duwo an k'aane ye, wo de a Raa suldi pay i-k'oone ye, y'aane.»

²⁷ Inkino man Piyer y'a t'ihina bizi wo yi di ruute, y'ede: «Ankenj k'ollo, kaye'ng sulfizey pay ay d'iilo wo ay di daaniya kee. De genj ki kaye aasa mummino me?»

²⁸ Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec inkino wo n'un di rooto: A onniyo ere suldi pay i t'isa awirdi genj, nun wede an n'ehe aa ulo wede en n'a di kooney a kaakido moziko adda daryikado. Wo aame genj kune donj kun ni daaniya, kune tonj kun di konditey ekki kaakidagi koomat makumu sire donj ki moziko, kun dekkey booro a tukki boha bumbiyagi koomat makumu sire ki donj k'izirayel.

²⁹ Wo wede tuuku yi iila boydizi, ise zembadi kuuli erayi, meegi ti meedi, innizi wo dombizi kono sundo man, kane genj y'anni t'oonatanj baadanj a ceera wo y'a t'oonay lekkiyo ere ki daayum.

³⁰ Donj baadanj ankenno kane ki biza, sanj an t'isa donj k'ita, wo donj baadanj ankenno kane k'ita, sanj an t'isa donj ki biza.»

20

Ono ombide a tukki donj naabo doome

¹ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Kun ollo, Moziko Raa tod' ti deeyiso aa naabo wede boy y'a t'udde ti soohe walak, kono yi-deho donj naabo y'a ti'n t'igiba k'adda doomizi k'inda sundanj binj.

² Aame donj naabo yi uune man, an di ruute ti kane genj, y'an t'ela ranndanj, a wede sonj a naabo

k'onniyo soo soo, wo y'an igibe k'adda doomizi.

³ A peedo t'ize k'aadumu mesuwe man, y'a udde sey, yi wolleyo donj doolo an ti guune a bere donj duuru, naabo an k'uune ye an delliyo.

⁴ Manj yonj y'an di ruute, y'ede: «Kune tonj manj kun t'odo naabo k'adda doomizo, wo n'un t'ela munda wede derec a ranngan.»

⁵ Manj kane an d'ingile. Wede boy genj, a peedo t'ize diine wo a peedo t'ibbira tonj inkino, y'a udde sey donj naabo yi d'uune, wo y'an di'n igibe k'adda doomizi.

⁶ A lohe manj y'a udde sey, yi d'uuney donj doolo an ti guune a bere donj duuru. Wo y'an di ruute, y'ede: «Ki moo me onngunj kun di y'engilso a enno daa naabo me?»

⁷ Manj kane an i di ruute, an'de: «Wenda y'ay ki ti'n ziki naabo ye.» Yonj y'an di ruute, y'ede: «Aa de genj, kune tonj kun engilo naabo k'adda doomizo.»

⁸ A peedo t'a t'iire manj, wede boy yi di ruute a wede yeeriyadi, y'ede: «K'odo, donj naabo ki'n oozigi wo wede tuuku tonj ki-d'elo ranndadi te, ki-t'eeso ti donj a t'iide k'ita, k'a ti denjo ti donj iide ki biza.»

⁹ Inkino manj kane donj iise naabo a lohe genj an d'iido, wo wede yeeriyo genj y'an d'ele ranndanj a wede sonj a naabo k'onniyo soo soo.

¹⁰ Aame iina kaaba ki kane donj iise naabo ti soohe walak manj, an elkiyo an t'oonatanj baaki, kacinj kane tonj an d'uune ranndanj tinj wede sonj a naabo k'onniyo soo soo pay.

¹¹ Aame wede yeeriyo genj y'an ele ranndanj manj, an d'iise gurgirso a tukki wede boy,

¹² an'de: «Kane donj a t'iido k'ita wo an niibe peedo soo tonj, kee k'an d'ele ranndanj aa ki kaye donj iido ti soohe, ay niibe kee kee adda malla, ay d'urme bini peedo k'ooriyo.»

¹³ Wo wede boy genj, a wede soo ti diinayanj yi di'n gime onami, y'ede: «Lanze ki nunj, n'a-k'isiyo ulsu ye, ki

kotto kee in ti ruute ti nuŋ, n'a-t'ela raŋna ki naabadá k'onniyo soo.

¹⁴ Inŋkino ki t'ambo gettiŋ raŋnadá k'engilo. Doŋ iido k'ita toŋ ni dehu raŋnadaŋ n'an t'ele aa ki kee.

¹⁵ Derec, nuŋ ti maaladó ette o ede urzi n'aase munda wede aa addó i dehu kunuŋ, a beehiyko ere n'isiyo gette kee ki kolbiso ko?"»

¹⁶ Wo Isa y'a ruute sey, y'ede: «Inŋkino maŋ doŋ ankenŋo kane k'ita, saŋ an t'isa doŋ ki biza, wo doŋ ankenŋo kane ki biza, saŋ an t'isa doŋ k'ita.»

Ono k'Isa doŋ k'aduwe a urzi k'untadí ti baldiyadí

(Markus 10.32-34; Lik 18.31-34)

¹⁷ Isa yi-kili ki Zeruzalem maŋ, y'a-wiike sanalliyagi kane koomat makumu sire, y'an irga siidan, a urzi y'an di ruute, y'ede:

¹⁸ «Kun ollo, in ti kili ki Zeruzalem wo nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, an di n' t'eley a bey deero doŋ sedeke ti doŋ suuniyo k'oogoro. Kane geŋ t'urzi k'onaman nuŋ booro t'a ni seedey ki tôwwo,

¹⁹ wo an di n' t'eley a bey doŋ kane Yawudiyagi ye, kono an di n' t'okkey maade, an di n' gorpipay ti marpa wo an ti n' taakey ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko. Wo onniyo sire k'aduwe maŋ, Raa y'a ti n' bald'ey.»

Tondiyo ki mekk'inŋi Zebede

(Markus 10.35-45; Lik 22.25-27)

²⁰ Inŋkino maŋ mekk'inŋi kuuli ki Zebede, t'inŋitú geŋ t'a d'iide sirpa k'Isa, wo t'a dikke daanadí kono t'a yi tonde.

²¹ Maŋ Isa y'a ti tunde, y'ede: «De koŋ mi dehu moo me?» Tod' ti di ruute, t'ede: «Ni dehu k'a t'ele urzi, onniyo ki t'iida mozikadá maŋ, inŋizó sire eŋ k'a ti'n zappey soŋ a ammidadá, soŋ a geeladá.»

²² Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Munda wede kun tondiyo, kun ki y' suune ye. Kun aana kun siba ko kop ki dabar wede nuŋ ni

siba me?» Maŋ kane an i di ruute, an'de: «Eyye, ay aana.»

²³ Yoŋ y'an di ruute, y'ede: «Derec, kop ki dabar wede ni siba geŋ kun siba. Wo de ki ume konso wede a ammidadó soŋ a geeladó geŋ, urzi yoŋ a bey nuuno ye, ume geŋ yoŋ ki kane doŋ Meegó Raa y'an ikkima.»

²⁴ Aame kane sanalliyagi doŋ koomat geŋ an illiga maŋ, an digulkuwe ti kane zemba sire geŋno.

²⁵ Maŋ Isa y'a ti'n wiike sanalliyagi geŋ pay ki daanadí, wo y'an di ruute, y'ede: «Kune kun suune, mozagi siidiyagi pay an d'ombo t'ekki doŋzaŋ ti toogo, wo kane doŋ deero an d'ombo t'ekki doŋzaŋ t'urzi dokkiyo ere an d'ede.

²⁶ Wo geŋ a diinaguŋ i dehu inŋkino a k'ise ye. Ki too maŋ, wede tuuku yi dehu y'a t'ise goole ti diinaguŋ maŋ, yoŋ geŋ yi t'iso wede naabaguŋ,

²⁷ wo wede tuuku ti diinaguŋ yi dehu y'a t'ise ki biza maŋ, yoŋ geŋ yi t'iso bulaguŋ.

²⁸ Geŋ inŋkino, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, n'iido'ŋ kono d'uwu on o-ki naabe ye, wo de n'iido'ŋ n'an di naabe d'uwu wo n'a oyye n'a t'inda kono n'a t'adde doŋ baadan t'adda k'oldfikadaŋ.»

Ohine k'eda koŋzayi sire a Zeriko (Markus 10.46-52; Lik 18.35-43)

²⁹ Isa ti sanalliyagi t'adda Zeriko an a t'adde maŋ, doŋ duuru baadan an di'n daaniya.

³⁰ Maŋ i d'ede koŋzayi sire an ti guune a biza k'urzi. Aame an illiga engilso geŋ Isa maŋ, an d'iise dollite, an'de: «Galmeegey, kee Wede ti biza bumbu Dawut, k'iso adde koduwo a kaye!»

³¹ Kane doŋ duuru an di'n eddisito kono an d'anniga, wo kane koŋzayi an a dolla baadan i ceeriyo, an d'eesiyo: «Galmeegey, kee Wede ti biza bumbu Dawut, k'iso adde koduwo a kaye, k'iso adde koduwo a kaye!»

³² Mañ Isa y'a t'ihira, y'anni wiike wo y'an di ruute, y'ede: «Kune kun dehu n'un d'ise moo me?»

³³ Kane an di ruute, an'de: «Galmeegey, ay dehu edayey a-t'ihina.»

³⁴ Isa i di t'ize sommagi, y'an di buttite a edayan. A kaamiki, edayan a t'ihina an di wolliyo, mañ an di y' diine.

21

Ettiyo k'Isa ki Zeruzalem

(Markus 11.1-11; Lik 19.28-40; Zan 12.12-16)

¹ Isa ti sanalliyagi an iiney goppon ki Zeruzalem, a sirpa k'ille sundutu Betpaze, wo a sirpa mukkolo k'Inda k'Olibiye. A ume gen yi d'igibe sanalliyagi sire,

² wo y'an di ruute, y'ede: «Kun'do k'adda k'ille ere a daanagun gettiyo. Kun iiney, kesiko kun t'ooney buuru kettiyo, t'ulutú a sirpa. Kun t'eezi, kun o di'n arkidi.»

³ Aame wenda y'un ruutey munda mañ, kun d'eesoy: “Burdari en i dehu Galmeega.” Mañ kesiko wede gen burdari y'un d'oolo, kun d'engilo.»

⁴ Gen a iina kono a-t'ette a ono don nebi yi ruute ti kaaga, y'ede:

⁵ «Kun an rooto a don geeger Siyon gen: Enno mozigagun me, y'ettiyo ki tuddugun ti buuru, yon addi tasse y'a ti gilo ekk'ulo buuru, seysu ki sarkiya k'attidi*.»

⁶ Injino mañ kane sanalliyagi sire gen an d'ingile, wo an t'izo munda wede Isa y'an ruute an d'iso me.

⁷ An t'irkidfo buuru t'ulutú an d'iido, an a-ti gikkite kallagan don deero a dar burdari wo Isa y'a-ti gili eego.

⁸ Kane don duuru gen, don baadan ti diinayan an di gikkite kallagan don deero a urzi, don

onon an dimbo puutagi k'inda an di gikkite a urzi kay†.

⁹ Kane duwo don i sooru daanadi ti don i yi daaniya gen, pay kan soo an di dollite, an d'eesiyo: «Tamma a Wede ti biza bumbu Dawut! Beeko Raa ti koono a ekki wede ettiyo ti suma Galmeega Raa‡! Tamma a Raa t'awwa a kandaane!»

¹⁰ Aame Isa yi t'iide adda Zeruzalem mañ, kane don geeger pay an d'iise okkito kenno kenno, an di tondiso ti tuddan, an'de: «De yo en wee wee?»

¹¹ Mañ kane don duuru an an di ti'n gime onaman, an'de: «En nebi Isa, ti geeger Nazaret ki siido Galile.»

Lomme don suuk t'adda booro Boy Raa

(Markus 11.15-19; Lik 19.45-48; Zan 2.13-16)

¹² Sañ Isa yi-t'iide a booro Boy Raa, wo y'an ilmiti kane don isiyo suuk ti don k'owilte pay a ume genno. Y'an di gippirde taabulyagi ki don pelkiyto sonko ere ettiyo ti siidiyagi doolo, wo ti kaakidagi don k'owilte deere.

¹³ Mañ y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: “Boozó en an di y' waaka boy wede ki tondiyo Raa§.” Wo de kune, kun di y'ize urmi k'ombide don k'oogire*!»

¹⁴ Aame gen i d'ede don konzayi ti don jekese, an a d'iide k'ume k'Isa a booro Boy Raa, wo y'an d'ele beeko.

¹⁵ Kane deero don sedeke ti don suuniyo k'oogoro an wulle suldi k'armika don Isa y'ize me. Wo son an wulle inni an dollite a booro Boy Raa, an d'eesiyo: «Tamma a Wede ti biza bumbu Dawut!» Injino mañ, an di gulkuwe,

¹⁶ wo an i di ruute, an'de: «K'ollige dey ko, munda wede an rootiyo me?» Wo Isa y'an di ruute, y'ede: «Eyye n'ollige, wo kune ki

* 21:5 21.5 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 62.11 wo Zakari 9.9. † 21:8 21.8 Kakkisa kallagi ti dambu puutagi k'inda a urzi gen, i-kaza an i eliyi suma a Isa. ‡ 21:9 21.9 Kun wollo adda mattup ki Soom 118.26. § 21:13 21.13 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 56.7. * 21:13 21.13 Kun wollo adda mattup ki Zeremi 7.11.

kotto kun gire munda wede an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: "Kee k'aaze kono ti bize k'in̄ni sun̄ni ti don̄j odiyo udu ton̄, ki d'ud̄de tamma†?"»

¹⁷ Mañ yi'n iili, wo ti geeger yi t'ud̄de, y'a ingile ki ille Betani y'a onno.

*Duud̄fiyo k'undumu sundi pigiye
(Markus 11.12-14,20-25)*

¹⁸ Soggo ti soohe Isa yi kama ki Zeruzalem mañ, aame geñ mosogo t'a yi ziida.

¹⁹ Mañ yi wulle undumu sundi pigiye a biza k'urzi, y'aa d'iide wo de y'iide'ñ in̄ni umbo, yi d'uuney puutagi dan̄jal. In̄kino y'a ruute a undumu geñ, y'ede: «Ti an̄ki, in̄ni ki ki t'eha ye baa!» A kaamiki pigiye geñ a-biiha.

²⁰ Kane sanalliyagi an wulle in̄kino mañ, an ziida giggiran̄ wo an di ruute, an'de: «De mummino a kaamiki en̄ miñ, pigiye en̄ a-biiha kino me?»

²¹ Isa y'an di'n gime onaman̄, y'ede: «Derec in̄kino wo n'un di rooto: Aame un d'ede zaapu k'adde a Raa wo adda k'addugun̄ kun ki niikiyo ye mañ, kun aane kun d'ise munda wede aa ni ize a pigiye en̄no. Wo kun aane sey kun i di roote a tokomo ette, "T'umayi en̄ mi t'oozo mi t'ooro adda bar" ton̄, geñ a t'ise.

²² Suldi don̄j pay kun tonda Raa t'urzi zaapu k'adde a yode geñ, kun di'n t'oono.»

*Isa yi naabiya t'urzi k'aaye?
(Markus 11.27-33; Lik 20.1-8)*

²³ Mañ Isa yi-t'iide a booro Boy Raa, aame geñ y'a iise dooyiso duwo. In̄kino mañ kane deero don̄j sedeke ti don̄j i dokkiyo Yawudiyagi, an d'iido tuddi wo an di y' tunde, an'de: «Kee k'isiyto suldi en̄ t'urzi k'aaye? Wo urzi en̄ a ele wee wee?»

²⁴ Isa y'an di'n gime onaman̄, y'ede: «Nuñ ton̄ n'un di'n tondo a munda soo dan̄jal. Aame onamó kun o ti'n gima mañ, nuñ ton̄ n'un

ti y' kiza urzi wede ni d'isiyto suldi en̄ me.

²⁵ Aame Zañ duwo y'anni zuyye batem geñ, urzi iido ti Raa kunun̄ ti duwo ko?» Mañ an d'iise rootiyto ti tuddan̄, an'de: «Aame kine in ruuta: "Iido'ñ t'urzi Raa" mañ, yon̄ y'in di roota: "In̄kino ki moo me kun ki d'umbe a ono Zañ ye me?"

²⁶ Wo aame kine in ruuta: "Iido'ñ t'urzi duwo" mañ, kine in d'ede orgiso a don̄j duuru kono kane pay geñ an elkiyo'ñ Zañ yon̄ nebi.»

²⁷ In̄kino mañ Isa onami an i-ti'n gime, an'de: «Ay ki suune ye.» Wo yode Isa ton̄ y'an di ruute, y'ede: «Nuñ ton̄ mañ n'un ki y' roote ye kay, wede o ele urzi ni d'isiyto suldi en̄ me.»

Ono ombide a tukk'in̄ni sire

²⁸ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Kun ollo taaya ettiyo wo kun d'elkito eego. I d'ede wede soo in̄kino in̄nizi kuuli sire. Yon̄ y'iide'ñ a uli ki kabba yi di ruute, y'ede: "Ulo ki nuñ, an̄ki k'odo k'in ti wolle doome k'inda biñ."

²⁹ Yo ulo geñ yi-ti'n gime onami, y'ede: "Aha, ni k'ette ye", wo tañ boolon̄ mañ i di t'ize attidi, y'a t'iide ki doome me.

³⁰ Mañ meega y'a iide tukkululi wede soo me, wo yi di ruute in̄kino kay. Mañ yo ulo geñ yi-ti'n gime onami, y'ede: "Eyye mee'ki nuñ, k'oolo n'a t'ette ki doome me." Wo kacin̄ y'a guune, doome y'a k'iide ye.»

³¹ Mañ Isa y'a ruute, y'ede: «Ti diine kane sire geñ, wee wee i t'ize munda wede meegi yi dihe me?» Kane deero Yawudiyagi an i di'n gime onami, an'de: «Wede ki kabba.» In̄kino mañ Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec in̄kino wo n'un di rooto: Kane don̄j sedfu jibaaye ti erayi don̄j ooniyo ombó bizañ t'itadan̄ geñ, an un uugume ki Moziko Raa te.

³² Ni rootiyto in̄kino kono Zañ Batis y'iido k'ume kune, y'un di gize urzi

† 21:16 21.16 Kun wollo adda mattup ki Soom 8.3.

lekkiyo ere ki diine aa Raa yi dehu toŋ, kun ki d'umbe ye a onamí me, wo de kane doŋ sedfu jibaaye ti erayi doŋ ooniyo ombo bizaŋ t'itadan geŋ, an d'umbe a onamí me. Wo kune, kun wulle d'uwu geŋ an umbe me, wo toŋ lekkiyaguŋ kun ki ti gime ye kono kun d'ambe a onamí me.»

Ono ombide a tukki doŋ naabo doome doŋ ulpi

(Markus 12.1-12; Lik 20.9-19)

³³ «Kun ollo ono ombide ti doolo enno: I d'ede wede doome inkinu yi d'iite doome k'inda sundan biŋ. Doome geŋ y'a ti y' d'uule ti waaya monjali, y'a d'ittiba sôole ki n'ayyu k'inŋi k'inda biŋ geŋno, y'a d'ippe boy sohuru ki bod'fiyo. Maŋ doome geŋ y'an d'ele d'uwu an di naabe saŋ yoŋ aggadí y'a t'amba, wo yoŋ tuddí y'a ingile torguwo.

³⁴ Aame onniyo ki rakku k'inŋi k'inda biŋ t'iina maŋ, y'a igibe doŋ naabadí ki tukki doŋ naabo doome geŋno, kono an i di t'elo aggadí ere k'inŋi k'inda biŋ an rikke te.

³⁵ An iiney maŋ, kane doŋ naabo doome'ŋ an ti'n zidde doŋ naabadí me: soŋ an di y' gusse baadan, soŋ an di y'iide, wo wede k'aduwe an ti y' gikkite ti monjali y'a inda.

³⁶ Wede doome'ŋ yi d'igibe doŋ naabadí baadan ti doolo a jiiere doŋ ti poone, wo kane geŋno toŋ doŋ naabo doome an an d'ize inkinu kay.

³⁷ K'ita maŋ y'an t'igibe ulí wo y'a ruute t'adda k'addí, y'ede: "Yoŋ en ulo k'addó, an i d'ottiley."

³⁸ Wo de aame kane doŋ naabo doome'ŋ ulo an yi wulle maŋ, an d'iise rootiyto ti tuddan, an'de: "Enno ulo wede doome i oopa me! In y'ôodo kono doome en y'in d'ooopa."

³⁹ Maŋ ulo geŋ an di y' ziida, t'adda doome an di y'irkide ki toogo ki paate, wo an di y'iide.»

⁴⁰ Maŋ Isa y'a tunde, y'ede: «Inkinu geŋ aame wede doome k'inda biŋ y'iina maŋ, y'an d'isa

mummino a doŋ naabo doome geŋ me?»

⁴¹ Wo kane deero doŋ sedeke ti doŋ i dokkiyo Yawudiyagi geŋ an i di'n gime onamí, an'de: «Kane doŋ ulpi geŋ wede doome y'iido maŋ, yi ki wolla sommagan ye, y'a ti'n t'ida wo doome k'inda biŋ geŋ, y'an t'ela a doŋ doolo an di naaba, wo kane geŋ aggadí an i t'ela aame iina ume rakku k'inŋi k'inda biŋ maŋ.»

⁴² Isa y'an di ruute, y'ede: «Ki kotto kune kun gire ono doŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: "Mokkolo ere doŋ k'oozige boy an di zidde mentú gette, tode gettiyo a t'ize mokkolo ere majjaanawa a jiiere k'oozige boy te.

Mundfa geŋ iido ti Galmeega Raa, wo a kine in di wolliyoy'ŋ mundfa geŋ i jiiere eego‡."

⁴³ Kono kamo kun ollo, n'un di rooto: Raa Mozikadí ti beezan y'a t'amba wo y'an t'ela a doŋ doolo, doŋ aana isa naabo beehiye ere yoŋ yi dehu.

⁴⁴ Wede tuuku y'a t'iira ekki mokkolo gettiyo maŋ, y'a-damba, wo aame mokkolo gette ti-di t'iira a wenda maŋ, t'a ti y' noŋuma.»

⁴⁵ Kane deero doŋ sedeke ti Pariziyen an illiga ono ombide Isa yi rootiyo geŋno maŋ, an di zuune kereŋ yi rootiyo ti kane me.

⁴⁶ Inkinu maŋ an di dihe urzi an di y' seeda, wo de an d'urgide a doŋ duuru kono kane d'uwu geŋ an elkiyo'ŋ Isa yoŋ nebi.

22

Ono ombide a tukki tarnaape seedu

(Lik 14.15-24)

¹ Maŋ Isa y'an di ruute sey t'ono ombide, y'ede:

² «Moziko Raa tod' ti deeyiso aa naabo mozigo y'ize tarnaape a seedu k'ere k'ulí.

³ Yi d'igibe doŋ naabadí an di waako doŋ yi'ni wiike a tarnaape

‡ 21:42 21.42 Kun wollo adda mattup ki Soom 118.22-23.

seedu k'ere k'ulí, wo kane an di-tuugo k'ettiyo me.

⁴ Injino man yi d'igibe don naabadí ti doolo, y'an di ruute, y'ede: "Kun'do kun an rooti a don ni'ni wiike gen, kun'de: Galmeegey y'ede: Ombo ettú t'iide baa, kun t'edi tarnaape seedu. Bunzarzó ti inñi bungarí don bokkidagi iide k'aadumu mozagi ni-wildite."

⁵ Wo kane don yi'ni wiike gen seezan ye, an di tiipe wede tuuku ton k'ume naabadí naabadí, son k'adda doomizí, son k'ume suukadí

⁶ wo don son an di zidde don naabo mozigo, an an d'ize ulsu wo an a di'n iide.

⁷ Injino mozigo y'a gulkuwe, y'a igibe asigiryagi an t'iido kane don i t'iide don naabadí, wo geegirzan an a-t'uyyo.

⁸ Man y'an di ruute don naabadí, y'ede: "Ombo tarnaape seedu ettú t'iide, wo de kane don ni'ni waaku gen an ki t'iide ye k'ombo me.

⁹ Injino man kun'do k'urziyagi k'okkime, wo don pay kun t'ooney a daanagun gen kun ti'n waaki an d'isa tarnaape seedu."

¹⁰ Don naabo gen an d'ingile k'urziyagi k'okkime, wo don an uune pay a daanadan gen an ti'n wiiko, don beehiye ise don ulpi ton man. Gen injino biino ki tarnaape seedu duwo an d'uune boo.

¹¹ San man mozigo yi-t'iide adda biino y'a-t'eeze don yi'ni wiiko, aame gen yi woliyo man wede soo yi ki t'usso'ng kalle ki tarnaape seedu ye.

¹² Mozigo yi di ruute, y'ede: "Lanze ki nun, kee ki-t'iido daa kalle ki tarnaape seedu mummino me?" Wo yo wede gen y'a k'ihina bizí ye.

¹³ Injino man mozigo y'an di ruute don naabo, y'ede: "Wede en kun yi soodo, kun ti kettito beydí ti zondí wo kun di sedfi ti paate adda zimolo, ume wede ki dollite molo wo k'aadumu sina."»

¹⁴ Man Isa y'a ruute, y'ede: «Ki kotto don Raa yi'ni waaku kane

baadan, wo de don yi biire i-t'etta Mozikadí kane baata.»

Eliyo jibaaye a mozigo goole ki Romen

(Markus 12.13-17; Lik 20.20-26)

¹⁵ Injino man kane Pariziyen an a d'irga siidan, an di ruute a tukk'Isa kono an i t'ekka ikka t'urzi k'onamí.

¹⁶ San man an d'igibe don miibi ti diine sanalliyagan ti kane don a ita k'Erod. An iide'ng an i di ruute a Isa, an'de: «Wede dooyisadey, ay suune kee ki rootiyo ono don derec, ki dooyiso urzi Raa t'ono don derec, ki k'orgiso eda duwo ye, wo ki'ni woliyo duwo gen pay kan soo.

¹⁷ Injino k'ay ki ti rooti doo, elkiyadá moo a ono en me: A urzi k'oogiradin min jibaaye a mozigo goole ki Romen gen k'eliyo kunun, k'eliyo ye ko?»

¹⁸ Wo Isa metinkadan y'a ti zuune, man y'an di ruute, y'ede: «Kune don bizigun sire sire, de ki moo me kun o d'ekkiyo ikka me?

¹⁹ Kun o k'eeli sonko tamma ere k'eliyo jibaaye n'a ki wolle do?» Man an i-d'eele tamma soo.

²⁰ Wo Isa y'anni tunde, y'ede: «Undiso ti suma ekki tamma ette k'aaye?»

²¹ Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Ki mozigo goole ki Romen.» Man Isa y'an di ruute, y'ede: «Injino man munda wede ki mozigo goole ki Romen yon ki yode, kun i y'elo, wo munda wede ki Raa yon ki yode, kun i y'elo.»

²² Aame an illiga ono genno man, an di zidfa gaggiran. Man kane an di y'iili a umayi, an d'ingile.

Tondiyo a urzi baldiya

(Markus 12.18-27; Lik 20.27-38)

²³ A onniyo gettiyo batum don miibi ti diine don an'ni waaku sundan Saduseyen gen, an d'iide sirpa k'Isa. Kun suune kane Saduseyen an rootiyo don i t'inda gen an ki ti baldia ye. Injino Isa an di y' tunde, an'de:

24 «Wede dooyisadey, Muusa yi riije ti kaaga adda mattup k'oogoro, y'ede: "Aame wede yi ziida erewo wo y'a inda daa magiṇe maṇ, mandaayawa gette leemadí y'a ti seeda kono an t'ehe inṇi a suma ki wede inda geṇṇo*."»

25 Inṇino aakede di kaye i d'ede zemba kane sarat. Wede ki poone geṇ y'a ziida erewo wo y'a inda daa magiṇe, inṇino leemadí wede ki sirwe y'a ti ziida mandaayawa gette.

26 Wo leema geṇṇo toṇ y'a inda daa magiṇe kay, wede k'aduwe toṇ inṇino, maṇ kane zemba sarat geṇ an ti duude wo an t'inda pay.

27 Aame kane sarat geṇ pay an t'inda maṇ, tode erewo gettiyo toṇ t'aa d'inda.

28 Inṇino maṇ a onniyo ere doṇ i t'inda an ti balda geṇ, ti diine kane doṇ sarat geṇ erewo gette t'aasa k'aaye, kono kane pay geṇ miṇ kulutú me?»

29 Isa y'an di'n gime onamaṇ, y'ede: «Kune kun ti digge a elkiyaguṇ, kono kun ki'n suune ye ita k'ono doṇ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, ise toogo Raa toṇ maṇ.

30 Derec, a onniyo ere doṇ i t'inda an ti balda geṇ, kuuli ti erayi an ki sedda tuddaṇ ye baa, wo de an di lekkey daa seddu aa maaleekiyagi a kandaane.

31 Wo a urzi baldiya ki doṇ i t'inda geṇ, ki kotto kun gire ono doṇ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

32 "Nuṇ Raa k'Ibirayim, k'Isaaka wo ki Yakup†."» Isa y'a ruute sey, y'ede: «Raa geṇ yoṇ Raa ki doṇ unto ye, yoṇ Raa ki doṇ zeere‡.»

33 Kane doṇ duuru illiga dooyisadi gette, an i ziida an di biyiso biyiso

baa.

Urzi k'oogoro wede goole a jiire (Markus 12.28-34; Lik 10.25-28)

34 Aame Pariziyen geṇ an illiga Saduseyen Isa y'an iide, bizaṇ an ki ti y'ohine ye maṇ, kane an iide'ṇ an t'ugiye kaṇ soo.

35 Wo wede soo ti diinayaṇ, yoṇ wede suuniyo k'oogoro, y'a d'iide sirpa k'Isa, yi dehu yi-d'ekke ikka t'urzi k'ono, wo y'a yi tunde, y'ede:

36 «Wede dooyisadey, adda mattup k'oogoro Muusa, urzi k'oogoro wede goole a jiire tuuku me?»

37 Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «"Ki geyyo Galmeega Raazá ti adda pay, ti unda pay wo ti elkiyada pay§."»

38 Geṇ urzi k'oogoro wede goole a di jiire pay.

39 Wo enṇo wede ki sirwe toṇ, yoṇ goole aa bakadí kay, "Ki geyyo bakada aa ki geyyiso tudda batum*."»

40 Ono doṇ pay an riije ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa, ti doṇ ki nebiyagi geṇ, toogadaṇ tiṇ urzi k'oogoro sire enṇo.»

Almasi ti Dawut (Markus 12.35-37; Lik 20.41-44)

41 Koore kane Pariziyen an lekkiyo ogiyo geṇ, Isa y'an di'n tunde, y'ede:

42 «Elkiyaguṇ moo me a tukki Almasi Raa yi biire me? Yoṇ y'adfo ti biza bumbu k'aaye?» Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Yoṇ y'adfo ti biza bumbu Dawut.»

43 Isa y'an di ruute, y'ede: «De geṇ mummino Dawut t'urzi k'Unde Raa y'a yi wiike Almasi "Galmeegi" me? Ni rootiyo inṇino kono Dawut y'a ruute ti kaaga, y'ede:

* **22:24 22.24** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 25.5-6. Di Yawudiyagi leema yi ziida erewo wo y'inda daa magiṇe maṇ, leemadí y'a ti seeda, wo ulo wede an t'eha ki kabba geṇ, an i di zaape sundi a suma ki leema wede inda geṇṇo, wo korbitayí toṇ a yode. † **22:32 22.32** Kun wollo adda mattup ki Egzod 3.6. ‡ **22:32 22.32** Isa yi rootiyo, Raa geṇ yoṇ Raa ki doṇ unto ye, yoṇ Raa ki doṇ zeere: i-kaza kane doṇ ado Ibirayim, Isaaka wo Yakup geṇ an t'inda ti kaagine ozzinagi baadaṇ ki poone Raa yi di roota a Muusa botto. Aame yi rootiyo kane zeere maṇ, geṇ i-kaza baldiya ede. § **22:37 22.37** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 6.5. * **22:39 22.39** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.18.

44 “Galmeegea Raa yi di ruute a Galmeegó, y’ede:

K’edi ki-koona a ammidadó kino, bini d’oñ k’aduzá n’an isa aa munda ki bita ti d’andí zoñdá†.”

45 In’kino mañ Dawut yi yi waaku Almasi “Galmeegea.” De geñ mummino Almasi y’a ad’do ti biza bumbu Dawut d’añjal me‡?»

46 Ti diine kane Pariziyen, wenda soo toñ i di kime onamí umbo. Wo ti onniyo gettiyo an d’urgide, an di y’ tondite ti doolo sey me.

23

Tookiyo kuude d’oñ duuru ekki Pariziyen

(Markus 12.38-40; Lik 20.45-47; 11.39-52)

1 Sañ mañ Isa y’an di ruute d’oñ duuru ti sanalliyagí, y’ede:

2 «Doñ suuniyo k’oogoro ti Pariziyen, an d’ede urzi ki dooyiso k’oogoro Muusa.

3 In’kino mañ kun ollo onaman wo munda wede an un ruute geñ kun t’iso. Wo de a urzi naabadañ kun ozire ye, kono munda wede an dooyiso geñ an ki sooru eego ye.

4 Kane geñ an di’n isiyó d’uwo ki toogo an di daane urziyagi k’oogoro d’oñ ti doolo kane batum an a zaapu t’eedañ t’ekki d’oñ ki Raa, sarkiyatú ooñe aakede an kettiso attidí an a di zaapu a dar d’uwo. Wo de a attidí geñ, kane batum ti yilsadañ soo toñ an ki dehu an a ki botte ye ki noogiyo d’uwo geñ me.

5 Kane geñ naabadañ pay gette an isiyó kono d’uwo an di’n wolle. In’kino an d’isiyo munda aakede laaya a ise goole ti d’oñ ongo an t’eliyto mattup k’oogoro adda an

a di kettiso a zumbamañ wo a maydayzan*, wo a boha kallagan toñ an a d’isiyo gozubo soñhirti i ceeriyo†.

6 Adda tarnaapagi a ume k’ombo, an geyyiso an koone a ume wede suma, wo adda boyd’i d’oñ in di dooyiso, an geyyiso an koone a ume wede suma pây.

7 A bere d’oñ duuru toñ, an dehu d’uwo an di’n t’eesite ti ottilso, wo an di’n waake “Wede dooyiso, wede dooyiso.”

8 Wo kune ti diinaguñ wenda y’oyya ye an di y’ waake “Wede dooyiso” me, kono kune pay miñ zemba kañ soo, wo wede dooyisaguñ miñ yoñ soo d’añjal.

9 A siido ette wenda soo toñ kun di y’ waake “Meegey” umbo, kono kune un d’ede Meega soo d’añjal, yoñ a kandaane.

10 Wo kune ti diinaguñ wenda y’oyya ye an di y’ waake “Mozigo” me, kono kune un d’ede Mozigo soo d’añjal, yoñ Almasi Raa yi biire.

11 Wede goole a jiire ti diinaguñ geñ miñ yi koona wede naabo ki kune.

12 Wede tuuku tuddí yi ti koliyo mañ, yoñ geñ Raa y’a y’isa ñeñku, wo wede tuuku tuddí yi ti t’isiyo ñeñko mañ, yoñ geñ Raa y’a y’isa goole.»

Dabar a kane d’oñ suuniyo k’oogoro ti Pariziyen

13 Isa y’a ruute sey, y’ede: «Dabar a kune d’oñ suuniyo k’oogoro ti Pariziyen, kune d’oñ biziguñ sire sire! Kune’ñ a d’uwo kun an t’appiya a biza k’ettiyo ki Moziko Raa te. Kune batum miñ kun ki t’ettiyo ye,

† 22:44 22.44 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1. ‡ 22:45 22.45 **Mummino Almasi y’a addo ti biza bumbu Dawut d’añjal me:** Geñ i-kaza Almasi y’etto ti sirpa Raa, ti biza bumbu Dawut d’añjal ye. *

23:5 23.5 **Munda aakede laaya an t’eliyto mattup k’oogoro adda:** I-kaza munda wede kane Yawudiyagi d’oñ i seedu urzi Raa zakidí geñ an okkime ki baace an t’eliyo mattup k’oogoro ere ki Raa adda, an di kettiso a maydayzan wo ti zumbamañ, t’urzi geñ an d’elkiyo a ogoro gette. Kun wollo adda mattup ki Egzod 13.1-16 wo Deeterenom 6.4-9; 11.13-21. † 23:5 23.5 Kane Yawudiyagi d’oñ i seedu urzi Raa zakidí geñ, a booha kallagan an a d’isiyo gozubo soñhirti ki kuube wede ficici, t’urzi geñ an d’elkiyo a ogoro ere ki Raa. Kun wollo adda mattup ki Nombire 15.37-41.

wo a don i dehu i-t'ette gen kun an t'eegirso.

[
14 Dabar a kune don suuniyo k'oogoro ti Pariziyen, kune don bizigun sire sire! Kune'n bey mandayfayi kun t'ombo pay, wo kun eesiyo tondiyo Raa man ki noko nokot, kono duwo an un di'n wolle. Kono kamo booragun t'a kooney wehini a ceerey.]

15 Dabar a kune don suuniyo k'oogoro ti Pariziyen, kune don bizigun sire sire! Kune'n k'ume tuuku ton kun d'engilso torguwo, a siido wo t'ekk'ahu pay, k'ooniyo wede soo danjal yon Yawudusu ye wo kun d'isiyo y'a t'ise Yawudusu. Wo aame yi t'isiyo Yawudusu man, kun di y'isiyo wede i t'iide k'ettiyo k'adda k'uwo i dooliyo tan sire a jire ti ere ki kune batum.

16 Dabar a kune don aa konzayi i dokkiyo duwo, kun di rootiyo, kun'de: "Aame wedusu y'alzu ti Boy Raa man, yon gen onami yi ki'n ziida zakidi ye ton i k'ise munda ye, wo aame y'alzu ti dap ere adda Boy Raa man, yon gen i dehu onami y'anni seeda zakidi."

17 Kune don elkisagun umbo wo aa konzayi, a jire min dap kunun Boy Raa wede i-ti t'isiyo dap gette kamilen a daana Raa ko?

18 Wo kun di rootiyo sey, kun'de: "Aame wede y'alzu ti ume sedefe man, yon gen onami yi ki'n ziida zakidi ye ton i k'ise munda ye, wo aame y'alzu ti munda sedefe zaapu ekk'ume sedefe genno man, yon gen i dehu onami y'anni seeda zakidi."

19 Kune don aakede konzayi no, a jire min munda sedefe kunun, ume sedefe wede i-ti t'isiyo sedefe kamilen a daana Raa ko?

20 Gen inkinno wede y'alzu t'ume sedefe man, gen y'alzu t'ume

sedefe genno wo ti suldi pay don eego.

21 Wede y'alzu ti Boy Raa man, gen y'alzu ti Boy genno, wo ti Raa wede i lekkiyo adda pay.

22 Wo wede y'alzu ti kandaane man, gen y'alzu ti kaakido moziko Raa wo ti Raa wede i lekkiyo eego batum.

23 Dabar a kune don suuniyo k'oogoro ti Pariziyen, kune don bizigun sire sire! Kune'n a urzi zakka, kun d'eliyo zakka a Raa ki ita suldi don sunni sunni i d'eliyo unsuwo a zaami, ise puutagi don ki zaami ton man. Wo de suldi don a jire adda k'oogoro ki Raa, aakede munda wede kun d'ise ki diine a duwo, isiyo k'adde koduwo a duwo, ti seedu daayum zakidi a urzi Raa, kane gen kun d'ooliyo a kese. Ki too man ki poone kane genno don kun d'ozire eego me, wo suldi don sunni sunni ton kun ki'n ooli ye.

24 Kune don aa konzayi i dokkiyo duwo, kune aame kun sobo ahu gen, tuude yi tooriro ton kun di y'ambu, wo kacin zinzo ton kun ti soho.

25 Dabar a kune don suuniyo k'oogoro ti Pariziyen, kune don bizigun sire sire! Kune'n kulso ti bogoro kun t'opilso daaran beehiye, wo adda'n onniyo boo ti tama wo ti suldi don ulpi tuddugun ti dehu.

26 Kune Pariziyen don aakede konzayi no, ki poone kulso kun t'opilo addutu kamilen doo min, inkinno man dartu ton a-t'isa kamilen pay.

27 Dabar a kune don suuniyo k'oogoro ti Pariziyen, kune don bizigun sire sire! Kun deeyiso aa muuziyagi don an an t'eliyo buuye tuware‡ k'a wolle beehiye, kacin t'adda'n onniyo boo t'ossagi ki don i t'inda, ti ita suldi don pay ruumiyo.

28 Wo kune ton inkinno, a eda duwo kun ti t'isiyo tuddugun kune ki diine a daana Raa, kacin bizigun sire sire

‡ 23:27 23.27 Muuziyagi ki Yawudiyagi gen an an t'eliyo buuye tuware, kono a diddo ton k'a ti wolle kere, k'a ki ti kili t'eego ye. Wo son a urzi k'oogoro aame muuzo ki ti butte man, a ki ti k'ise kee wede ganigi a daana Raa. Kun wollo adda mattup ki Nombire 19.16.

wo addugun̄ òniyo boo ti suldī ðon̄ ulpi.

²⁹ Dabar a kune ðon̄ suuniyo k'oogoro ti Pariziyen̄, kune ðon̄ bizigun̄ sire sire! Kun̄ aabuđu muuziyagi majjand̄ani ki nebiyagi ti kaaga, wo a kane ðon̄ ki diine muuziyagan̄ kun̄ ti'n̄ raaniya murkic ti buuye,

³⁰ wo kun̄ d'eesiyo: "Aame ti eda mon̄gidagey gen̄ kaye ede man̄, ay a ki ti kette kan̄ soo ye ti ðon̄ tówwo nebiyagi me."

³¹ A onamgun̄ ti suldī ðon̄ kun̄ isiyo gen̄, i-kaza kune itagun̄ soo ti ðon̄ ñide nebiyagi me.

³² De in̄kino man̄, kun̄ d'odo t'in̄kino aakede ki maawugun̄ g'aaze!

³³ Kune aa mimbayi wo ðon̄ ulpi aakede man̄kikagi, ki kotto kun̄ ki t'ald̄a ye, booro t'un̄ di'n̄ seed̄a k'adda k'uww̄o.

³⁴ Kono kamo kun̄ ollo, n'un̄ t'igibo nebiyagi ti ðon̄ suuniyo k'oogoro, wo ðuwo ðon̄ un̄ di'n̄ dooya urzi Raa. Ðon̄ soñ kun̄ ti'n̄ t'ída, ðon̄ on̄go kun̄ ti'n̄ taakita ekk'inda ðon̄ zappu ekk'eeban̄ kan̄ tontilko, ðon̄ on̄go soñ kun̄ di'n̄ gorpipa ti marpa adda boydī ðon̄ kun̄ di dooyiso, wo kun̄ di'n̄ limmita geeger ti geeger.

³⁵ T'ume k'eesiyo duniya bini an̄ki, kune Yawudiyagi kun̄ ñide ðon̄ ki diine baadan̄, wo kono ki puuzadan̄ gette kune Raa y'un̄ ti'n̄ t'ela dan̄gay. Ki poone kun̄ ñide Abel wede ki diine, san̄ ðon̄ ti doolo bini Zakari ulo Barasi wede kun̄ y'ñide adda booro Boy Raa, a diine Boy Raa ti ume sedeke.

³⁶ Derec in̄kino wo n'un̄ di rooto: Kane ðon̄ an̄ken̄ño en̄ Raa yi ti'n̄ t'ela dan̄gay kon̄o ki puuzo kane pay gette.»

*Môolo k'Isa kono Zeruzalem
(Lik 13.34-35)*

³⁷ «Wayya kune ðon̄ Zeruzalem no! Wayya kune ðon̄ Zeruzalem

no! Kune ðon̄ i tówwito nebiyagi, wo ðon̄ Raa y'un̄ akkisa kun̄ ti'n̄ kakkisa ti mon̄gali kun̄ ti'n̄ tówwo. Nun̄ tan̄ baadan̄ baadan̄ n'a dihe n'un̄ ti'n̄ tusse aa ôsoo ti tussiyon̄ in̄nitú adda kambartú, wo ðe kun̄ ki dihe ye!

³⁸ In̄kino man̄ boygun̄ Raa y'un̄ di y'oolaŒ.

³⁹ Wo kun̄ ollo n'un̄ di rooto, ti an̄ki nun̄ kun̄ ki n' wolla ye baa, bini a t'ída onniyo ere kun̄ di roota: "Beeko Raa ti koon̄a a ekki wede ettiyo ti suma Galmeega Raa*."»

24

*Ono a urzi ruugiyo Boy Raa
(Markus 13.1-4; Lik 21.5-7)*

¹ Isa yi t'ud̄de t'adda booro Boy Raa wo yi dehu y'engile man̄, kane sanalliyagi an̄ a d'ñide sirpadí kono an̄ i di kize majjaanika k'oozige Boy Raa.

² Man̄ Isa y'an̄ di ruute, y'ede: «Pay en̄ kun̄ wolliyon̄ ðe'ñ? Wo ðerec n'un̄ di rooto, mukkolo soo ton̄ t'ekki bakatú i ki lekka ye, pay a ruuga.»

Eesiyo ki dabar ere baadan̄

³ Isa y'iiney ekki mukkolo k'Inda k'Olibiye, man̄ y'a-guune siidí. Aame gen̄ sanalliyagi an̄ a d'ñide sirpadí wo an̄ di y' tunde, an̄ ðe: «Kee k'ay ki ti rooti ðoo, suldī gen̄ an̄ aana woogo me? Wo moo me munda wede a kiza urzi kamadá ti onniyo ere duniya ti ðan̄ga me?»

⁴ Isa y'an̄ di'n̄ gime onaman̄, y'ede: «Kun̄ koon̄a mentikagi, wenda soo ton̄ y'un̄ ti'n̄ dagga ye.

⁵ Derec, i d'etto ðon̄ baadan̄ an̄ t'ambo sundó, wede tuuku ton̄ y'a t'eesa: "Nun̄ Almasi Raa yi biire!", wo kane gen̄ an̄ di dagga ðuwo baadan̄.

⁶ Kun̄ d'olliga tarkuuse ki arka goppon̄, wo kun̄ d'olliga rabila k'arka dokki. Aame gen̄ kun̄ koon̄a mentikagi, kun̄ addira ye. I dehu

Œ 23:38 23.38 Kun̄ wollo adda mattup ki Zeremi 22.5. * 23:39 23.39 Kun̄ wollo adda mattup ki Soom 118.26.

sulɗi geɗ an d'aane, wo aame geɗ a ki t'isa ɗanɗiya duniya ye botto.

⁷ Doɗ siido soo ti siido soo te an ɗeyya ti tuddan, ɗon mozigo soo ti mozigo soo me an ɗeyya ti tuddan kay. I d'isa mosogo ti nonjirso siido adda siidiyagi baadan.

⁸ Wo kane sulɗi pay geɗ, aakede kakkisa ere ki poone k'erewo adutu i t'umbe k'ehiyo.

⁹ Inkinno man ɗuwo an un di'n t'ela bey ɗon k'adugun kono an un di'n dabira wo an un ti'n t'ida. Wo kane ɗon siidiyagi pay an un di'n olmiɗa kono kun umbe a sundo.

¹⁰ Aame geɗ ɗon baadan urzi zaapu k'addan a nun an d'oola, kane geɗ an d'odɗipa ita tuddan ki seɗɗuzan, wo an d'olmiɗa tuddan.

¹¹ I d'adɗa ɗon baadan an ti t'isa tuddan aa nebiyagi, wo kane geɗ an dagga ɗon baadan.

¹² A ume tuuku ton sulɗi ɗon ulpi geɗ an d'aagila k'aagulu, inkinno geyyiso tudde ton t'a t'isa baata.

¹³ Wo ɗe wede y'a ziida zakidɗi a urzizo bini ɗangu man, yode geɗ Raa y'a y'utta.

¹⁴ I dehu Rabila Majjaanawa ki Moziko Raa gette an di kizite adda siidiyagi pay, wo kane ita ɗuwo pay ton an di t'olliga ti kuudan ɗoo min, san duniya t'a ɗanga kollo.»

Onniytagi ɗon etto ki dabar baadan

(Markus 13.14-23; Lik 21.20-24)

¹⁵ «Kune kun di wolla munda wede ulsu k'a y'azzira wo yi lattiya, geɗ a-t'etta a ono ɗon ti kaaga nebi Daniyel yi ruute, munda geɗ an ti y' zaapa adda Boy Raa a ume wede kamilen. Wede i gariya ono en eedi ti'ni soodo beehiye.

¹⁶ Aame geɗ kane ɗon adda siido Ziide an t'ombo k'ekki mongali.

¹⁷ Wede y'a ti gili yi-guune t'ekki ɗanɗayadi* man, yon geɗ yi-ɗeega ambu munda adda ɗanɗay ye, yi t'ombo.

¹⁸ Wo wede yon adda doome man, yi t'ombo, yi kima boy ambu kallayɗi wede goole ye.

¹⁹ A onniytagi geɗ aasa dabar baadan a kane erayi ɗon mahuwagi ti ɗon inɗizan an oodiyo!

²⁰ Kun tondo Raa kono okkagun t'a k'isa a ume reele, ise a onniyo ere ki puukiyadin ye.

²¹ Inkinno man dabar gette t'aasa oone baadan. T'ume k'eesiyo duniya bini ankenno, dabar inkinno i k'ize ye, wo ki ɗaana ton i k'isa ye.

²² Aame onniytagi ɗon ki dabar geɗ Raa y'a ki'n ihira goppon ye man, wede tudde soo ton umbo a lekka zeere me. Wo ki kotto onniytagi geɗ y'an ohira goppon kono ɗon yi biire ki yode.

²³ Inkinno man aame wenda y'iisa: "Almasi Raa yi biire, yon a enno!" ise "Yon a ummey!" man, kune onami kun amba ye.

²⁴ Ni rootiyo inkinno kono i d'adɗa ɗuwo an ti t'isa tuddan aa Almasi Raa yi biire, wo ti ɗuwo an ti t'isa tuddan aa nebiyagi. Kane geɗ an d'isa sulɗi k'armika ti sulɗi ɗon i ceeriyo eego, aame urzi ede man kane an di dagga ɗuwo ɗon Raa yi biire ki yode, wo an ki d'aana ye.

²⁵ Kun ollo, sulɗi en n'un ti'n ruute ki poone an d'aana.

²⁶ Inkinno man, aame an un ruuta, an iisa: "Kun ollo, Almasi Raa yi biire, yon adda balɗa!" man, kun'ta ye, ise wenda y'un ruuta, y'iisa: "Kun ollo, yon yi t'umbida a enno!" ton man, kun amba ye a onami me.

²⁷ Derec, aa kun woliyo mizzi y'omile i-ti tooriyo kandaane ti kese peedo ge-koliyo bini peedo k'ooriyo geɗ, aaniya ki nun wede an n'ehe aa ulo wede enno ton, t'aasa inkinno kay.

²⁸ A ume wede nuune yi t'udiga geɗ, zumbi ton ti t'ogiya anɗenno.»

Kama ki yo wede an y'ehe aa ulo

* **24:17 24:17 Yi-guune t'ekki ɗanɗay:** I-kaza a siido k'Izirayel geɗ ɗuwo ɗanɗayɗayan awhizan patal, kono a ume muno an a di koliyo t'eego, an di lekkiyo wo an d'isiyo naabadan.

wede

(Markus 13.24-31; Lik 17.23-24; 21.25-31)

²⁹ «Onniytagi donj ki dabar genj an t'ingila lewwet manj, peedo ti ki toora ye, tere yi ki toora ye, moldfali an sildfita ti kandaane, wo suldfi donj an d'ede toogo a kandaane, Raa y'a ti'n gozziga.

³⁰ Aame genj a kandaane i d'isa munda a kiza kama ki nunj wede an n'ehe aa ulo wede enno. Injkinu ita duwo pay adda duniya an d'illita molo wo an di n' wolla nunj wede an n'ehe aa ulo wede enj, ni kama ti kandaane ekki dondirso ti toogo ere pay wo ti daryika ere o d'ede.

³¹ Maaleeka y'a baaha parre ti kandaane, n'a t'igiba maaleekiyagó k'adda siidiyagi donj a duniya itatú pide, an di t'ogiyá donj ni biire.»

Ono ombide a tukki tormo
(Markus 13.28-31; Lik 21.29-33)

³² «Kun wollo wo kun elko a ono ombide donj a tukki tormo ettiyo: Aame tormo t'eesiyo od'ize wo putagutú eesiyo roobiyo manj, genj kune kun suune adda k'addugunj kizini yonj gopponj.

³³ Genj injkinu kay, kune tonj kun wulla suldfi pay genj an iina manj, kun suuno kama ki nunj wede an n'ehe aa ulo wede enj tod'te gopponj, aakede nunj a biza bumbugunj.

³⁴ Derec injkinu wo n'un di rooto: Donj ankenno enj an ki ti t'inda pay ye, ki poone suldfi pay genj an d'aana me.

³⁵ Kandaane kane ti siido an t'engila, wo kane onamó an ki t'engila ye, an di lekka ki daayum.»

Raa siidi i ti suune onniyo te
(Markus 13.32,35; Lik 17.26-27,34-35; 12.39-40)

³⁶ «Wo suldfi genj an aana a onniyo tuuku koo, a peedo ere tuuku koo manj, i suune yode Meega Raa siidi. Wenda doolo yi ki suune ye, ise maaleekiyagi a kandaane, ise Ulo Raa tonj manj.

³⁷ Munda wede ize ti kaaga a ozzinagi donj ki Nowe genj, a kama ki nunj wede an n'ehe aa ulo wede enno tonj, aasa injkinu kay.

³⁸ Adda k'onniytagi donj ti kaaga ki poone mizzi goole y'a koppa, ahú an t'ooma siido genj, duwo an d'ombo, an sobo, an sedfu ti tuddanj bini onniyo ere Nowe yi-t'iide adda tooko ere meeda a jiiere.

³⁹ Kane ulbanj an k'oodiyo a munda ye bini mizzi goole y'a guppe, ahú an t'iimi siido, injkinu duwo genj pay an t'inda adda k'ahu†. Genj aasa injkinu kay a kama ki nunj wede an n'ehe aa ulo wede enj me.

⁴⁰ Injkinu manj kuuli sire kane adda doome soo, wede soo genj an di y'amba wo wede sonj an di y'oola.

⁴¹ Erayi sire an massu kanj soo, ere soo an ti t'amba wo ere soo an di t'oola.

⁴² Injkinu kun lekko zeere, kono kun ki suune ye onniyo ere tuuku nunj Galmeegugunj ni kimo te.

⁴³ Ono enj kun ollo koduwo: Aame wede boy genj yi suune peedo ere tuuku a didfo wede k'oogire y'etto manj, y'a lekke zeere, yi k'ooli wede k'oogire yi-ki t'ette k'adda boozí ye.

⁴⁴ Genj injkinu kune tonj manj kun kooná mentikagi, kono nunj wede an n'ehe aa ulo wede enj, n'etto a peedo ere tuuku kun ki ti suune ye.»

Wede naabo i seedu zakidi a naabadi
(Lik 12.42-46)

⁴⁵ «Injkinu manj wede naabo wede i seedu zakidi a naabadi wo i-d'ede elkiyo genj, a yode genno galmeegi yi oola attidi pay ki donj naabadi ongonj me, kono y'an t'ela ombadanj aame peedo t'iida manj.

⁴⁶ Unsuwo a wede naabo genj me, aame galmeegi a kamadi yi y'uuna y'isiyo naabo gettiyo manj.

⁴⁷ Derec injkinu wo n'un di rooto: Wede injkinu genj galmeegi yi di t'ela attidi ki suldfizi pay a beezi.

† 24:39 24.39 Taaya ki Nowe k'a ti t'oone adda mattup ki Zenez 6.9-7.24.

48 Wo de aakede wede naabo ulsu geɗ y'ilka adda k'addi, y'iisa: "Galmeegó eɗ yi t'úusso",

49 wo yi t'iida taazu don an naabiya kaɗ soo, wo yi t'ussa a ombo ti sobito t'eebi don i sobo i ceeriyo eego.

50 Maɗ galmeegi y'a aana a onniyo ere wede naabo geɗ yi k'elkiyo ye, wo a peedo ere yi ki ti suune ye.

51 Galmeegi yi di t'ela dangay ere zakidi wo yi-t'ela aggadí aa ki don bizaɗ sire sire, a ume wede ki dollite moolo wo k'aadumu sina.»

25

Ono ombide a tukki konazi koomat

1 Isa y'a ruute sey, y'ede: «Inkino maɗ Moziko Raa tod' ti deeyiso aa naabo konazi kane koomat an di zikiti lampiyagaɗ an t'iide okkime ki kule yi seedu erewo.

2 Ti diine kane konazi geɗ, don paat soɗ elkiyadaɗ umbo wo don paat soɗ an d'ede elkiyo.

3 Kane konazi don elkiyadaɗ umbo geɗ lampiyagaɗ an t'úunite t'egay wo ti doolo an a ki d'umbe ye a beezan me.

4 Wo kane konazi don an d'ede elkiyo geɗ, lampiyagaɗ an t'úunite wo an a d'iipe egey adda kuɗilagaɗ.

5 Wo yo wede i seedu erewo geɗ yi-t'usso y'a k'iina kesiko ye, inkino maɗ kane konazi geɗ moone t'an di'n ziida pay, an d'udige kuy.

6 A diddo meeda maɗ an d'illiga d'olle, an'de: "Kun ollo, kule wede i seedu erewo y'ettiyo! Kun t'adfi okkimayi!"

7 Inkino maɗ kane konazi pay geɗ an t'innite wo lampiyagaɗ an di'n ikkima.

8 Kane don elkiyadaɗ umbo geɗ, an tunde a bey don an d'ede elkiyo, an'de: "Kun ay eeli egaygun kono lampiyagey i t'unto."

* 25:15 25.15 *Tammiyagi ki dap dupu soo:* k'ozzine koomat.

9 Wo kane don an d'ede elkiyo geɗ an an di'n gime onamaɗ, an'de: "Aha, in ki t'ida ye! Kun'do k'ume k'owilte, kun owili a kune me."

10 Kane an d'ingile an d'owilo egey me, koore geɗ yo kule wede i seedu erewo, y'a iina. Maɗ kane konazi don paat i t'ikkima tuddaɗ geɗ, an t'iide k'adda boy tarnaape seedu ti yode kaɗ soo, wo biza y'an t'ippe ti kerle.

11 Saɗ maɗ kane konazi don elkiyadaɗ umbo geɗ an d'iina, an d'iise dollite, an'de: "Galmeegey, Galmeegey, k'ay t'ohon!"

12 Wo de yon y'an di'n gime onamaɗ, y'ede: "Derec inkino wo n'un di rooto: Kune aɗ wenda n'un ki'n suune ye."»

13 Maɗ Isa y'a ruute, y'ede: «Inkino maɗ kun lekko zeere, kono onniyo tuuku ise peedo tuuku ere n'etto kun ki ti suune ye.»

Ono ombide a tukki don naabo ado

(*Lik 19.12-27*)

14 «Wo soɗ Moziko Raa gette tod' ti deeyiso aa naabo wede boy inkino, yi dehu y'engile torguwo. Ki poone y'a engila geɗ, y'a wiike don naabadi y'an d'ooli laalayí a beezan.

15 A wede soɗ yi d'ele tammiyagi ki dap dupu paat, a wede soo yi d'ele tammiyagi ki dap dupu sire wo a wede soɗ yi d'ele tammiyagi ki dap dupu soo*, a wede tuuku ton yi-d'eele a toogadi toogadi, maɗ yon tuddi y'a ingile.

16 Wede galmeegi yi ele tammiyagi dupu paat geɗ, kesiko y'a ingile yi naabiya eego t'aa d'aagulu wo y'a d'uune t'eego tammiyagi dupu paat sey.

17 Wede galmeegi yi ele tammiyagi dupu sire ton inkino, y'a ti niibe y'a d'uune t'eego tammiyagi dupu sire.

18 Wo wede galmeegi yi ele tammiyagi dupu soo geɗ, y'a ingile y'iide'n yi d'ittiba olde a siido wo sonko galmeegi yi-t'umbida adda.

I-kaza gurus baadaɗ suma wedusu y'a naabe

19 Galmee'ki don naabo gen yi likko bini man, san y'a aaho wo y'a dihe y'a wolle sonko ere don naabadá an i di t'ele.

20 Wede galmeegí yi ele tammiyagi dupu paat gen, y'a d'iide sirpadi, yi-d'ele tammiyagi dupu paat don y'uune t'eego genno, wo yi di ruute, y'ede: "Galmee'ki nun, kee k'o iili tammiyagi dupu paat n'a niibe, n'aa d'uune tammiyagi dupu paat ti doolo, anken enno ki wollo."

21 Man galmeegí yi di ruute, y'ede: "Gen koduwo kee wede naabo beehiye ki seedu zakidi a naabadá, kee a naabo ere boolon gettin k'a ti zida zakidi, anken n'a-ki ti zaapo a naabo ere baadan. K'edi, k'isa unsuwo ti nun galmeegá."

22 San man wede galmeegí yi ele tammiyagi dupu sire gen, y'a d'iide sirpadi yi di ruute, y'ede: "Galmee'ki nun, kee k'o iili tammiyagi dupu sire n'a niibe, n'aa d'uune tammiyagi dupu sire ti doolo, anken enno ki wollo."

23 Man galmeegí yi di ruute, y'ede: "Gen koduwo kee wede naabo beehiye ki seedu zakidi a naabadá, kee a naabo ere boolon gettin k'a ti zida zakidi, anken n'a-ki ti zaapo a naabo ere baadan. K'edi, k'isa unsuwo ti nun galmeegá."

24 Man wede galmeegí yi ele tammiyagi dupu soo gen, y'a d'iide sirpadi yi di ruute, y'ede: "Galmee'ki nun, ni suune kee wehini a naabo me, ki d'aydu a ume wede ki ki giira ye, wo ki sokiyo a ume wede ki ki zire ye ton man."

25 Inkinon n'a urgide, n'iide'n ni d'ittiba olde a siido, tammiyagi dupu soo gen ni t'umbida adda, anken laalayá enno ki wollo."

26 Wo galmeegí yi di'n gime onami, y'ede: "Kee wede naabo ulsu wo golge, ki suune ni d'aydu a ume wede ni ki giira ye, wo ni sokiyo a ume wede ni ki zire ye."

27 Inkinon ki moo me sonkadó k'o gi di ziipe adda banke ye me, t'o d'aagila, a kamadó gen n'iido n'a-

t'ambe ti jugulu."

28 Inkinon y'an di ruute a kane don a sirpadi gen, y'ede: "Tammiyagi dupu soo gen kun ti soodo, kun i elo a wede i-d'ede tammiyagi dupu koomat."

29 Derec, a wede i-d'ede gen, an i-teela t'eego i di t'isa baadan a ceera, wo de a wede i-k'ede ye gen, munda'zi wede boolon y'elkiyo yi t'oona ton an i-t'ambe."

30 Wo ki yo wede a naabo kontilme gen, kun di sedfi ti paate adda zimolo, ume wede ki dollite molo wo k'aadumu sina."

Booro ere a onniyo k'ita

31 «A onniyo k'ita nun wede an n'ehe aa ulu wede en, n'a-kimo adda mozikadó ti maaleekiyagi pay gen, n'a di koono a kaakido moziko adda daryikadó.

32 Ita duwo pay an di t'ogiya a daanadó, wo duwo n'a ti'n dokkida sire aakede wede k'elso y'ahuntu moodo ti dambami.

33 N'an ooya kane don aa dambami a beezo k'ammade, wo kane don aa moodo a beezo ki geelo.

34 Inkinon man nun mozigo n'an di roota a kane don a ammidadó, n'a t'eesa: "Kun'di kune don Meegó Raa y'un ti ziipe beeko, kun t'odo a Moziko Raa, tod'te yon y'un t'ikkima a kune, t'ume k'eesiyo duniya too."

35 N'un rootiyo inkinon kono aame nun mosogo, ombó kun o d'eele, aame nun orme, ahu kun o d'eele, aame nun torgusu, kun di n' zida bey sire.

36 Aame nun bontilin, kun di n' usse, aame nun tuddó eeni kun t'iide tondiyadó, wo aame nun adda dangay ton kun t'iide wolliyadó."

37 Inkinon man kane don ki diine an o ti'n kima onamó, an t'eesa: "Galmeegey, woogo me kaye ay gi di wulle kee mosogo wo ay a d'eele ombó me, ay gi di wulle kee orme wo ay a d'ele ahu me,

38 ay gi di wulle kee torgusu wo ay gi di zida bey sire me, ay gi di wulle kee bontilin wo ay ki ti k'usse me?"

³⁹ Woogo me kaye ay d'illiga kee tuddá eeni wo ay d'iide tondiyadá me, ay d'illiga kee adda dangay wo ay d'iide wolliyadá me?"

⁴⁰ Wo nuñ mozigo n'an di'n kima onaman, n'a t'eesa: "Derec injkino wo n'un di rooto: Aame tuuku kun ize munda soo a wede soo ti diine zembadó ñuwo an i k'eliyo suma ye geñ, geñ kun ize a nuuno."

⁴¹ Sañ mañ nuñ mozigo n'an di roota a kane ñon a geeladó, n'a t'eesa: "Kune ñon eggun duudiyó, kun ti ledfo ti tuddó me, kun engilo k'adda k'uwwó ere t'oggiyo ki daayum, Raa yi mudfe a Meeda siitandani ti maaleekiyagutú."

⁴² Dabar gette kun uune kono aame nuñ mosogo, ombo kun o k'eele ye, aame nuñ ôrme, ahu kun o k'eele ye.

⁴³ Aame nuñ torgusu geñ kun ki n'ziida bey sire ye, aame nuñ bontilin geñ kun gi di n'usse ye, aame nuñ tuddó eeni wo adda dangay geñ wolliyadó kun k'iide ye."

⁴⁴ Injkino mañ kane ton an o ti'n kima onamó, an t'eesa: "Galmeegey, woogo me kaye ay gi di wulle kee mosogo ise ôrme, torgusu ise bontilin, ise ay d'illiga kee tuddá eeni ise adda dangay wo ay gi di nuuge ye me?"

⁴⁵ Mañ nuñ mozigo n'an di'n kima onaman, n'a t'eesa: "Derec injkino wo n'un di rooto: Aame tuuku munda soo kun k'ize ye a wede soo ti diine kane ñon ñuwo an i-k'eliyo suma ye geñ, kune kun k'ize ye a nuuno."

⁴⁶ Wo kane geñ an t'etta k'adda dabar ere ki daayum, wo kane ñon ki diine an t'oona lekkiyo ere ki daayum.»

26

*Dehutu k'urzi ki tôwwo k'Isa
(Markus 14.1-2; Lik 22.1-2; Zan
11.47-49,53)*

¹ Isa dooyisadí pay gette y'a ti ñinge mañ, y'an di ruute a sanal-liyagí, y'ede:

² «Kune kun suune tarnaapayin ki Pak geñ a guute onniyo sire mañ y'a adda, aame geñ nuñ wede an n'ehe aa ulo wede en an di n' seeda, an di n' t'ela a bey ñon k'olmidayó, an ti n' taaka ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kañ tontilko.»

³ A onniyo gettiyo batum deero ñon sefeke ti kane ñon i dokkiyo Yawudiyagi an t'ugiye adda boy ki mozigo goole ñon sefeke sundí Kayip.

⁴ Kane geñ an t'iide onaman pay kañ soo, Isa an di y' seeda ti metinjo ki tôwwadí.

⁵ Wo kane an di ruute, an'de: «Yon in ki y' seeda adda tarnaape kino ye, para mañ ñon duuru an in di'n t'ooziga ono.»

*Obe k'egey ñon eediyadan unse
ekk'Isa*

(Markus 14.3-9; Zan 12.1-8)

⁶ Isa yon a ille ki Betani adda boy ki Simo wede ti poone yon ki bitife,

⁷ an di guune ombo. Aame an ti guune geñ, i d'ede erewo t'a d'iide sirpa k'Isa, a beytú ulo ñingile an ikkima ki mukkolo sundutú albaatir, adda egey ñon eediyadan unse zooyayan ooñe baadan, ti-t'ibi ekk'Isa.

⁸ Kane sanalliyagi an wulle injkino mañ, ulban an ki t'ize unse ye, an di rootiyto diinayan, an'de: «De ki moo me ti ti'n lattiya egey me?»

⁹ Egey geñ in aane in t'owila ti zooye wede ooñe baadan, wo in an t'ele sonko gette a ñon an k'ede munda ye.»

¹⁰ Isa y'a zuune munda wede an rootiyto me, mañ y'a ruute, y'ede: «Erewo kun i-t'oodé ulbutú ye, kono munda wede t'o ize geñ a nuñ unse.

¹¹ Kane ñon an k'ede munda ye geñ an lekka daayum ti kune, wo ñe nuñ ni ki lekka daayum ti kune ye.

¹² Tod' t'ibi egey ñon eediyadan unse a tuddó en, aakede ti n'ikkima ki poone an di n' t'ela adda muuzo.

¹³ Derec injkino wo n'un di rooto: A omagi pay adda duniya an kizita Rabila Majjaanawa geñ, erewo ette

dfuwo an t'ida taaya a naabo ere tod' t'ize, wo sundutú a ki danda ye.»

Ziidas ti deero don sedefe
(Markus 14.10-11; Lik 22.3-6)

¹⁴ I d'ede wede soo ti diine sanalliyagi kane koomat makumu sire yon sundi Ziidas Iskariyot. Yon y'iide y'a uuney kane deero don sedefe,

¹⁵ wo y'an di ruute, y'ede: «Kun o-t'ela moo me, aame Isa n'un y'ela a beygun man?» Man kane gen an i di ruute an i di t'ela tamma ada g'ado*.

¹⁶ T'ume gen Ziidas y'a iise dehu k'urzi wede kan mummino y'an di y' t'ela Isa a beezan me.

Isiyo k'ombo tarnaape ki Pak
(Markus 14.12-16; Lik 22.7-13)

¹⁷ Onniyo ere ki poone ki tarnaape Yawudiyagi wede an d'ombo mappa daa k'orme gette t'iina man, kane sanalliyagi an aa d'iide k'ume k'Isa an di y' tunde, an'de: «A too me ki dehu ay in d'isey ombo tarnaapayin ki Pak te?»

¹⁸ Yon y'a ruute, y'ede: «Kun'do k'adda geeger di wede kino, kun t'odoy di yode wo kun i di rootoy, kun d'eesoy: “Wede dooyisadey y'ede, yon onniyadi goppon, wo di kee ay isa tarnaapayin ki Pak ti sanalliyagi me.”»

¹⁹ Kane sanalliyagi an t'ize munda wede Isa y'an ruute me, injino ombo tarnaape ki Pak an t'ize.

²⁰ A peedo t'a t'iire man, Isa ti sanalliyagi kane koomat makumu sire gen an di guune ombo.

²¹ Aame an ombo gen Isa y'a ruute, y'ede: «Derec injino wo n'un di rooto: Wede soo ti diinagan y'a ni t'ela bey don k'olmidayó.»

²² Kane sanalliyagi an t'ize sommagi dondon, wo wede tuuku ton yi di y' tonduyo, yi d'eesiyo: «Galmee'ki nun, nuuno ko, nuuno ko?»

²³ Yon y'an di'n gime onaman, y'ede: «Wede ay igibe beezey kan soo adda k'ooko en, yode i ni t'ela bey don k'olmidayó me.

²⁴ Derec, nun wede an n'ehe aa ulo wede en n'a t'inda, gen a-t'etta a ono don an riine ti kaaga adda mattup ki Raa a tukki nuuno. Wo de dabar a yode wede i ni t'ela bey don k'olmidayó, nun wede an n'ehe aa ulo wede en me! Yode gen, an ki y'ehe adda duniya ye ton bee!»

²⁵ Ziidas wede i t'ela Isa a bey don k'olmidayí gen, y'a yi tunde, y'ede: «Wede dooyisadó, nuuno ko?» Isa yi ti'n gime onami, y'ede: «Gen aa ki ruute.»

Ombo ti sobo i-kaza tudde ti puuzo k'Almasi

(Markus 14.22-25; Lik 22.15-20; 1 Korent 11.23-26)

²⁶ Aame an ombo gen, Isa y'a t'umbe mappa, y'a ruute koduwo a Raa kono k'ombo gette, man y'a burke, y'an d'ele sanalliyagi wo y'a ruute, y'ede: «Ooho kun soodo, kun t'oomo, ette tuddó.»

²⁷ San y'a t'umbe kop ti sobo adda, y'a ruute koduwo a Raa kono sobo gette, man y'an d'ele wo y'a ruute, y'ede: «Ooho kun soodo, wede son yi d'oobo d'oobo.

²⁸ Ette puuzadó, puuzo ki taasua ere Raa y'a ketta ti duwo, to t'oba ki don baadan kono an t'oona tambobino k'oldikadan.

²⁹ Wo kun ollo, n'un di rooto, n'a t'iibe ti anki, ki daana ni ki siba ye baa toote k'inni bin me, bini onniyo ere ni siba ti kune sey gen toote wede aware k'inni bin a moziko Meegó Raa.»

³⁰ Aame an t'iimi an aa t'iibe man, an d'ure ordari tarnaape ki Pak†, san an t'udde an d'ingile k'ekki makkolo k'Inda k'Olibiye.

* **26:15 26.15 Tamma ada g'ado:** Di kane inni k'Izirayel gen a t'ide suma ranra ki wede naabo ki tere pide. Kun wollo adda mattup ki Zakari 11.12. † **26:30 26.30 Ordari tarnaape ki Pak:** Kane gen k'anni t'oone adda mattup ki Soom 113-118.

Rootiyo k'Isa a urzi koogirayí
(Markus 14.26-31; Lik 22.33-34,39; Zañ 13.37-38)

³¹ Mañ Isa y'an di ruute a sanalliyagi, y'ede: «A diddo ettiyo batum, kune pay kun di n' kiigira a munda wede o aana gen me, kono ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

“Wede k'elso n'a yi t'ida, wo tordo dambami a-teepa‡.”»

³² Isa y'a ruute sey, y'ede: «Wo de sañ Raa yi ti n' bilda mañ, n'un d'ooguma kun di n' t'ooney a siido Galile.»

³³ Mañ Piyer y'a t'ihina bizí, y'a ruute, y'ede: «Aame don pay an ki giigira a munda wede a aana ton, nuñ ti kee tak ni ki kiigira ye.»

³⁴ Isa yi di ruute, y'ede: «Derec inkinno wo n'a di rooto: A diddo ettiyo batum, ki poone uzu y'a ôola gen, k'a roota ki ki n' suune ye, suune ye tañ ado.»

³⁵ Mañ Piyer yi di ruute, y'ede: «Ato, ni ki kiigira ye, aame ise k'unto ton n'a t'inda ti kee!» Wo kane sanalliyagi don soo ton an a-ti ruute inkinno kay.

Isa yon a Zesimaane
(Markus 14.32-42; Lik 22.40-46)

³⁶ Sañ Isa ti sanalliyagi an d'iiney a ume sundí Zesimaane, wo y'an di ruute, y'ede: «Kun ti koona kino, koore n'a-ledde n'a tondey Raa gen me.»

³⁷ Mañ ti yode y'a-wiike Piyer t'inñi kuuli sire ki Zebede. Aame gen y'a t'ize sommagi dondon wo ulbí i-d'oodiyo baadan.

³⁸ Inkinno yo y'an di ruute, y'ede: «Nuñ en sommagi dondon aa n'a t'inda, kun ti koona kino wo kun di lekko zeere ti nuuno.»

³⁹ Wo yo y'a-lidde dokki boolon ti kane me, mañ y'a t'uttille zumayí a siido, y'a iise tonduyo Raa, y'ede: «Mee'ki nuñ, aame i t'ise mañ kop ki dabar en k'o ti y' ledde ti tuddó me, wo ton mañ pay gen a ki t'ise aa

nuñ ni dehu ye, wo a t'ise aa kee ki dehu.»

⁴⁰ Sañ y'a-gime ki tukki sanalliyagi don ado genno, wo yi'n uuna an udige. Mañ Isa y'a t'inne Piyer wo yi di ruute, y'ede: «Kune'ñ ki peedo soo ton kun k'iine kun ki likke zeere ti nuñ ye!

⁴¹ Kun lekko zeere wo kun tondo Raa, kono kun ki t'ooraa adda naamiya daggiya ye. Wede tudde gen a elkiyadi yi dehu y'aase munda wede beehiye, wo de tuddí toogatu baata.»

⁴² Ki sirwe Isa y'a-lidde siidí sey, wo y'a iise tonduyo Raa, y'ede: «Mee'ki nuñ, aame kop ki dabar en k'o ti y' ledde ti tuddó i ki t'ise ye n'a dabire do mañ, i t'iso aa kee ki dehu.»

⁴³ Mañ y'a-gime k'ume sanalliyagi sey, yi'n uuna an urme, edayan an ziida moone.

⁴⁴ K'aduwe Isa yi'n iili y'a-lidde siidí sey, wo y'a iise tonduyo Raa inkinno sey.

⁴⁵ Mañ y'a-gime ki tukki sanalliyagi wo y'an di ruute, y'ede: «Kune kun moone pi, wo kun d'udigo baa! Anken peedo i guute goppon, wo nuñ wede an n'ehe aa ulo wede en, an n'ele a bey don k'oldiko.

⁴⁶ Kun t'oozo, in engile! Kun wollo, wede i ni t'ela a bey don k'olmidayó yi t'uddo.»

Seedu k'Isa
(Markus 14.43-52; Lik 22.47-53; Zañ 18.2-11)

⁴⁷ Isa onamí y'a ki ti'n dinge ye botto, aame gen Ziidas wede soo ti diine sanalliyagi kane koomat makumu sire gen, yi t'uddo ti don duuru a itadí, a beydan kasigara ti dalyagi. Kane gen i'n igibo deero don sedeke ti don i dokkiyo Yawudiyagi.

⁴⁸ Yo wede y'an di y' t'ela Isa a bey don k'olmidayí gen, y'an di ruuto don duuru a munda wede y'aasey kono an di suuney en Isa me, y'ede:

‡ 26:31 26.31 Kun wollo adda mattup ki Zakari 13.7.

«Wede kun wulley ni izey puuc a tobbisadí mañ, geñ yode kun di y' soodfoy.»

⁴⁹ Kesiko Ziidas y'a y' zikke Isa kabbañ wo yi di ruute, y'ede: «Toosadá wede dooyisadó!» Mañ yi d'ize puuc a tobbisadí.

⁵⁰ Isa yi di ruute, y'ede: «Lanze ki nuñ, munda wede k'iido k'aase, ki y'iso.» Injino mañ kane don duuru an d'iiziga tuddí, an di y' ziida.

⁵¹ Mañ wede soo ti diine don i daaniya Isa, y'a t'iidfiba kasigaradí, y'a-diikida wede naabo ki mozigo goole don sedeke, kuudí a dikke.

⁵² Injino mañ Isa yi di ruute, y'ede: «Kasigaradá ki ti t'elo saapatú, kono don pay i deyyiso ti kasigara geñ untadañ ton ti kasigara.

⁵³ Kee ki k'elkiyo ye, parañ ni dehu ni deyye mañ, n'a tonde Meegó Raa wo a kaamiki y'o-t'igibo maalekiyagi dupiyagi baadañ?

⁵⁴ Wo de n'aase injino mañ, geñ ono don an riine ti kaaga adda mattup ki Raa a tukki nuuno a ki t'ette ye. Geñ i t'iso aa an rootiyo.»

⁵⁵ Aame geñ Isa y'an di ruute a don duuru, y'ede: «De ki moo me kun d'ettiyo seeduzó wo tuddugun kun t'ikkimo ti kasigaryagi wo ti dalyagi, aa nuñ wede k'oogire me? Para mañ nuñ miñ daayum ni ti konso ni dooyiso a booro Boy Raa, wo kun gi di n' ziida ye.

⁵⁶ Wo de suldi pay geñ a iina kono a-t'ette a ono don nebiyagi an riine ti kaaga adda mattup ki Raa.» Mañ kane sanalliyagi pay an di y'iili, an t'umbe.

Isa a daana deero booro Yawudiyagi

(Markus 14.53-65; Lik 22.54-55,63-71; Zan 18.12-18)

⁵⁷ Kane don i ziida Isa geñ an di-t'iide di Kayip mozigo goole don sedeke, a ume wede don suniyo k'oogoro ti don i dokkiyo Yawudiyagi an t'ugiye.

⁵⁸ Wo Piyer yi di y' daaniya Isa ti dokki, bini y'a iiney boy ki mozigo

goole don sedeke, mañ yi-t'iide y'aguune a booro ti don naabo kono y'a wolle mummino a ti danga me.

⁵⁹ Kane deero booro Yawudiyagi pay ti deero don sedeke, an di de-hutu duwo an di rootite ono butte a tukk'Isa kono booro t'a yi seeda ki t'owwadi.

⁶⁰ Don baadañ an iide'ñ an di ruute ono butte a tukki yode, wo ton munda an ki d'uune ye wede i di t'ide k'unto me. K'ita mañ i d'iido don sire

⁶¹ an di ruute, an'de: «Ay y'illiga wede en yi ruute, Boy Raa en y'aane y'a kossite, wo adda k'onniyo ado y'a y'ooziga sey.»

⁶² Mañ mozigo goole don sedeke y'a t'iiziga, yi di ruute a Isa, y'ede: «Ono duwo an rootiyo a tukki kee en, kee ki ki roote munda ye ko?»

⁶³ Wo yo Isa yi d'annugu deddek. Mañ mozigo goole don sedeke yi di ruute, y'ede: «Nuñ ni dehu k'a di n'ame tuddá ti suma Raa zeere, k'ay ki ti rooti do, kee Ulo Raa, wo Almasi Raa yi biire ko?»

⁶⁴ Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Geñ aa ki ruute. Wo kun ollo, n'un di rooto: Ti anki kun di n' wolla nuñ wede an n'ehe aa ulo wede en, n'akooney a ammada Raa toogadí t'a jiiire pay wo kun di n' wolla n'a-kimo ekki dondirso a kandaane.»

⁶⁵ Injino mañ mozigo goole don sedeke yi-ti gulkuwe, kallagí y'a zittite, wo y'a ruute, y'ede: «Yon geñ yi gilde suma Raa. In ki dehe wenda ti doolo wede illiga y'in ki roote sey ye baa! Kun illiga ti kuudugun yi gilde suma Raa me.

⁶⁶ Kune elkiyagun moo me?» Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Munda wede yon y'ize en i-iide ki t'owwo.»

⁶⁷ Injino mañ an d'iise padfita lee a edayí wo an di gohiso kutuba. Don ongo an di y' battisa,

⁶⁸ an d'eesiyo: «Kee Almasi Raa yi biire, kee nebi mañ, ki y'unto wede i ki diine me!»

Piyer y'a kiigira Isa
(Markus 14.66-72; Lik 22.56-62;
Zaŋ 18.17,25-27)

⁶⁹ Aame geŋ Piyer yi-guune ti paate a booro boy, maŋ i d'ede ere naabo t'a d'iide sirpadí ti di ruute, t'ede: «Kee toŋ ti Isa wede ti siido Galile, kune soo.»

⁷⁰ Wo de Piyer y'a yi giigira a daana duwo pay, y'a ruute, y'ede: «Koŋ munda wede mi rootiyo geŋ ti nuuno ye!»

⁷¹ Saŋ maŋ y'a t'iiziga y'a t'adde, y'a t'ette ki biza bumbu, aame geŋ ere naabo ti doolo t'a yi wulle wo t'an di ruute a kane doŋ a sirpatú, t'ede: «Yode eŋ ti Isa wede ti geeger Nazaret, kane soo.»

⁷² Piyer y'a yi giigira sey wo y'a-ti n'iime tuddí, y'ede: «Wede eŋ ni ki y' suune ye!»

⁷³ Taŋ boolon maŋ doŋ a ume geŋ an aa d'iide sirpa Piyer, an i di ruute, an'de: «Ki kotto, kee toŋ wede soo ti diine kane sanalliyagi k'Isa, ay ki zuune t'urzi golladá.»

⁷⁴ Injino maŋ Piyer y'a-ti n'iime tuddí, y'ede: «Wede eŋ ni ki y' suune ye! Para maŋ ono doŋ ni rootiyo eŋ derec ye maŋ, a golladó!» Wo a kaamiki uzu y'a iile.

⁷⁵ Aame geŋ Piyer y'a ilke a ono doŋ Isa yi ruute, y'ede: «Ki poone uzu y'a ôola geŋ, k'a roota ki ki n' suune ye, suune ye taŋ ado.» Maŋ t'adda boy Piyer yi-t'udde ti paate wo y'a iise moolo baadan.

27

Isa an di-t'ette k'ume Pilat
(Markus 15.1-2; Lik 22.66; 23.1;
Zaŋ 18.28)

¹ A biza soohe maŋ kane deero doŋ sedefe pay ti doŋ i dokkiyo Yawudiyagi, an t'ugiyee an di ruute a tukk'Isa, a urzi wede booro t'a yi seeda ki tôwwadí.

² Maŋ an ti y' gittite, tiŋ geŋ an di t'iide, an i di y'ele a bey Pilat, yoŋ Romen goole siido.

Unto Ziidas

³ Ziidas wede y'an d'ele Isa a bey doŋ k'olmidayí geŋ, yi wolliyon Isa booro ti y' ziida ki tôwwa, maŋ i di t'ize attidi. Y'a ziki tamma ada g'ado gette, y'an d'iide deero doŋ sedefe ti doŋ i dokkiyo Yawudiyagi,

⁴ wo y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ ni t'ize oldiko, n'un di y'ele wede i k'ize oldiko ye a beygun.» Wo de kane an di ruute, an'de: «Kaye seezey ye, a wollo kee baa.»

⁵ Injino maŋ Ziidas soŋko y'a zibbe adda Boy Raa, wo y'a ingile, y'iide'ŋ y'a zuuye.

⁶ Soŋko gette kane deero doŋ sedefe an ti ziki wo an di ruute, an'de: «Soŋko ette, oogiradiŋ ti k'ele urzi ye in a-t'ofi a korbite Boy Raa me, kono tod'te zooye ki puuzo.»

⁷ Injino an t'iide onamaŋ kaŋ soo, maŋ soŋko gette an t'iwila doome ki wede k'aabuđu, kono k'ottibe torgagi angenno.

⁸ Geŋ kono k'injino bini anki toŋ, doome geŋ an di y' waaku sundí «doome puuzo.»

⁹ Geŋ a iina kono a-t'ette a ono doŋ Raa y'a ruute ti kaaga ti bize nebi Zeremi, y'ede: «An t'umbe soŋko ere tamma ada g'ado te, geŋ zooye wede doŋ k'Izirayel an ti wulle maŋ, an d'iyye eego wede eŋ zooyayí i t'iide ki soŋko ettiyo danjal.

¹⁰ Wo ti soŋko gette an t'iwila doome ki wede k'aabuđu, geŋ a-t'ette a munda wede Galmeega Raa y'o ruute n'aase*.»

Isa a daana Pilat
(Markus 15.2-15; Lik 23.2-5,13-25;
Zaŋ 18.28-19.16)

¹¹ Isa an di-t'iide ki daana goole siido. Aame geŋ goole siido y'a y'iise tondiso, y'ede: «Kee mozigo Yawudiyagi ko?» Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Geŋ aa ki rootiyo.»

¹² Wo de a ono doŋ deero doŋ sedefe ti doŋ i dokkiyo Yawudiyagi an rootiyto a eedí geŋ, yoŋ yi k'ohine bizí ye.

* 27:10 27.10 Kun wollo adda mattup ki Zeremi 32.6-15, wo Zakari 11.12-13.

13 Injino maŋ Pilat yi di ruute, y'ede: «Ki k'ollige ye ko, ono don pay an rootiyto a tukki kee en me?»

14 A ono don an rootiyto pay gen, a ono soo ton Isa yi k'ihina bizi ye, injino maŋ goole siido y'a ziida giggiri baadan.

15 Aa daayum goole siido yi d'isiyo a tarnaape ki Pak maŋ, y'an d'adfiya t'adda danggay wedusu soo wede don duuru an dehu.

16 Wo aame gen adda danggay i d'ede wede soo sundi Barabas, sundi ti molo.

17 Injino Pilat y'a tunde don duuru i t'ugiye, y'ede: «Kun dehu miŋ n'un t'adfo Barabas kunuŋ, ni-d'eezo Isa wede an yi waaku Almasi Raa yi biire ko?»

18 Pilat yi rootiyo injino kono yi suune, kane deero don sedefe Isa an i y'ele beezi kono an kolbiso ti yode.

19 Koore yon konso ekki kaakido booro gen, eddi ti-d'igibe ti di ruute, t'ede: «A ono ki wede ki diine en, ki t'ela eeda ye, kono nuŋ te a didfo ni dibire baadan a urzi suniye a tukki yode.»

20 Kane deero don sedefe ti don i dokkiyo Yawudiyagi gen, an an t'elite ono a don duuru an d'iyye an di roote Pilat y'an t'adfo Barabas wo Isa ki towwadi.

21 Yo goole siido y'a tunde don duuru, y'ede: «Ti diine kane sire en, kun dehu n'un t'adfo wee wee?» Maŋ kane an i di'n gime onami, an'de: «K'ay t'adfi Barabas!»

22 Pilat y'anni tunde, y'ede: «De Isa wede an yi waaku Almasi Raa yi biire gen, kun dehu ni-d'ise mumino me?» Maŋ kane pay an i ti'n gime onami, an'de: «Ki ti y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko!»

23 Pilat y'anni tunde sey, y'ede: «De munda ulsu miŋ y'ize moo me?» Wo kane an di dollite baadan ki baadan, an'de: «Ki ti

y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko!»

24 Aame Pilat yi wulle onami an k'ollige ye wo i t'ooziga deyyiso maŋ, yi d'eezi ahu y'a t'upile beezi a daana don duuru, wo y'a ruute, y'ede: «Wede i k'ize munda ye en n'un di y'elo, wo puuzadi ti k'ooopa eedo ye.»

25 Kane don duuru pay an i ti'n gime onami, an'de: «Eyye, kaye t'innizey pay puuzadi t'oope edey.»

26 Injino maŋ Pilat y'an di y'udfo Barabas me, wo y'an di ruute a asigiryagi Isa an ti y' girpipe ti marpa, saŋ y'an di y'ele an ti y' taake ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko.

Isa asigiryagi an y'okko maade (Markus 15.16-20; Lik 23.11; Zan 19.2-3)

27 Injino maŋ kane asigiryagi ki goole siido, an di-t'iide Isa k'adda boy ki goole siido, wo eebaŋ asigiryagi ti doolo ton baadan an a-ti'n wiiko pay, an di ti duule.

28 Kallagi an t'idfipe wo an d'umbe kalle wede goole teeze†, an i di t'usse.

29 An di gini kadumul k'ahimagi‡ an i-t'usse eedi, wo a beezi k'ammade an i d'ele koyile§. Maŋ an di dikkite a daanadi, an di y'okko maade, an d'eesiyo: «Toosada mozigo Yawudiyagi no! Toosada mozigo Yawudiyagi no!»

30 An di padfita lee a tuddi, wo koyile wede a beezi an di ziida an di y'oggiso eedi.

31 Aame an ti y'ukke maade maŋ, kalle wede goole an t'iidiba wo an i di t'usse kallagi. Maŋ Isa kane an ti y' dukke, an di t'ette kono an ti y' taakey ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko.

Taakiya k'Isa ekk'undumu (Markus 15.21-32; Lik 23.26-43; Zan 19.16-24)

† 27:28 27.28 **Kalle wede goole teeze:** I-kaza kalle moziko. ‡ 27:29 27.29 **Kadumul k'ahimagi:** I-kaza kadumul moziko. § 27:29 27.29 **Koyile:** I-kaza dalka moziko.

³² A adđiyadan ti geeger, an a-t'ikkima ti wede soo injkino yoŋ ti geeger Sireŋ, sundí Simo. Asigiryagi an di y'ize ki toogo y'a t'umbe undumu taakiya k'Isa.

³³ Maŋ an d'iiney a ume wede sundí Golgota, i-kaza ume aa osse k'eego.

³⁴ A ume geŋ, a Isa an i d'eele toote k'inŋi biŋ kalsiya ti munda kadfigi y'a siŋe. Yi y'uwwe maŋ, y'a-tuuge ki sobo me.

³⁵ Kane asigiryagi an ti y' ti-ike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko, saŋ kallagí an di dikkida t'urzi k'arbu teltel muntelliyo [kono a-t'ette a ono doŋ nebi yi ruute ti kaaga, y'ede: «Kallagó an di dikkida, wo kallayó wede goole an t'irŋe teltel muntelliyo*].

³⁶ Maŋ an di guune anŋeŋŋo, an di y' boohiyo.»

³⁷ T'ekk'eedí an tiike pakirte wo an a-ti riŋe, an'de: «Yode eŋ Isa, mozigo Yawudiyagi.» Geŋ munda wede i-d'iide untadí.

³⁸ Wo a sirpadí an a-tiike doŋ k'oogire sire, wede soŋ t'undumzí a kese k'ammidadí, wo wede soŋ t'undumzí a kese geeladí.

³⁹ Doŋ adđiya tiŋ geŋŋo, an di y' kaldíta wo an deŋilso eedan,

⁴⁰ wo an d'eesiyo: «Kee wede k'ede Boy Raa k'a kossita wo adda k'onniyo ađo k'a y'ooziga geŋ, kee Ulo Raa kotto maŋ, k'utto tuddá batum wo t'ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko, ki ti d'eegi!»

⁴¹ Kane deero doŋ seŋeke, doŋ suuniyo k'oogoro ti doŋ i dokkiyo Yawudiyagi toŋ, an di y'okko maade kay, an d'eesiyo:

⁴² «Yoŋ doŋ doolo y'an di'n utte miŋ, yi k'aane tuddí batum yi ki t'utte ye! Yoŋ mozigo ki doŋ k'Izirayel kotto maŋ, ankeŋŋo t'ekk'undumu geŋ yi ti d'eegi, injkino ay zaapa addey a yode.

⁴³ Yoŋ yi ziipe addí a Raa wo Raa yi

y' giyye kotto maŋ, ankeŋ yi y'utto baa, kono yi ruute, yoŋ Ulo Raa!»

⁴⁴ Kane doŋ k'oogire doŋ an tiike a sirpadí toŋ, an di y' kaldíta injkino kay.

*Unto k'Isa
(Markus 15.33-39; Lik 23.44-48;
Zaŋ 19.28-30)*

⁴⁵ T'ume peedo t'ize diine geŋ, adda siido pay ume a t'ize zimolo dil a likke bini eesiyo peedo lohe.

⁴⁶ A eesiyo peedo lohe maŋ, Isa y'a idili ti golla awwa, y'ede: «Eli, Eli, lama sabaktani.» Geŋ i-kaza: «Raa ki nuŋ, Raa ki nuŋ, moo me ki ni giigira me?»

⁴⁷ Doŋ oŋgo ti diine doŋ i lekkiyo anŋeŋŋo geŋ, an d'illiga wo an di ruute, an'de: «Kun ollo kay, yi waaku nebi Eli.»

⁴⁸ Kesiko wede soo ti diinayan y'a ukke yi d'umbe sooso, yi di zulpe adda toote suddo k'inŋi k'inda biŋ, maŋ yi-t'ele a biza koyile, yi-t'usse bize k'Isa y'a suuye.

⁴⁹ Wo kane doŋ oŋgo an di ruute, an'de: «K'a dello, in gi di wolla do Elizii wenda y'etto yi y'utta maŋ.»

⁵⁰ Isa y'a idili sey ti golla awwa, maŋ y'a iili undí t'a t'udde, y'a-t'ihe.

⁵¹ Aame geŋ alboy wede i d'ikke adde Boy Raa soŋ k'adda soŋ ki paate geŋ, a t'ihina tar t'awwa a ti d'iige les. Siido t'a ŋuŋŋire, zombali a t'ihinte,

⁵² muuziyagi a t'ihinte, wo doŋ ki Raa baadan doŋ i t'inda geŋ an di bilde.

⁵³ Kane doŋ i t'inda toŋ ti muuziyagan an t'udde wo aame Isa yi bilde maŋ, an t'iide ki Zeruzalem geeger ere kamileŋ wo doŋ baadan an di'n wulle.

⁵⁴ Goole k'asigiryagi meeda ki Romen ti doŋ a itadí i boohiyo Isa, an wulle ŋoŋŋirso siido ti suldí doŋ ize geŋŋo maŋ, orgiso t'anni ziida baadan wo an di ruute, an'de: «Wede eŋ Ulo Raa ki kotto!»

* 27:35 27.35 Kun wollo adda mattup ki Soom 22.19. † 27:46 27.46 Kun wollo adda mattup ki Soom 22.2.

⁵⁵ A ume geŋ i d'ede erayi baadan d'ɔŋ i diino Isa ti siido Galile nee kono an i di naabiya, kane an t'ihirte ti dokki an di wolliyo munda wede isiyo.

⁵⁶ Ti diinayan i d'ede Mariyam ere ti siido Magdalla, Mariyam mekki Zak ti Yusup, wo soo te mekk'inŋi kuuli ki Zebede.

Eliyo nuune k'Isa adda muuzo

⁵⁷ A peedo t'ette k'ooriyo maŋ, wede sundi Yusup ti geeger k'Arimate geŋ y'a iina, yoŋ geŋ wede bey wo sanallusu k'Isa Almasi pây.

⁵⁸ Yode geŋ y'iide'ŋ, y'a uuney goole siido Pilat, y'a tunde nuune k'Isa kono y'a t'ottiba. Injino maŋ Pilat y'a iyye, y'an di ruute a asigiryagi nuune an i-d'ele.

⁵⁹ Yusup y'iide'ŋ, nuune'ŋ y'a t'umbe, y'a ŋilpe ti sotor aware tuwarwa kar.

⁶⁰ Yi-t'ele adda muuzo aware ere ki yode batum, tod'te aa urmi an ittiba mokkolo. Maŋ y'a-ti d'ɔŋkile a biza muuzo zumbulu yeepiyo wo y'a ingile.

⁶¹ Aame geŋ Mariyam ere ti siido Magdalla wo ti bakatú Mariyam kay, an di-guune anŋeŋŋo, edayan ki biza muuzo.

Boohiyo muuzo k'Isa

⁶² Suldi geŋ ize a onniyo jima d'ɔwo an okkime tuddaŋ kono onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi ti t'eesa‡. A onniyo ere ki puukiyo maŋ, kane deero d'ɔŋ sedefe ti Pariziyen geŋ an d'ingile kaŋ soo di Pilat. An iide'ŋ

⁶³ an di ruute, an'de: «Galmeegey, kaye ay ilke yo wede daggiya d'ɔwo en, yi ruute aame yo zeere, y'ede saŋ yi d'isa onniyo sire k'aduwe y'a balda.

⁶⁴ Injino maŋ k'an rooto a asigiryagi an di boohy muuzo bini onniyo k'aduwe, koo sanalliyagi nuune an t'oodiba wo a d'ɔwo an

t'eesa: “Isa yi bilde ti diine d'ɔŋ unto me.” Maŋ daggiya d'ɔwo ere k'ita ette t'a ceera ere ki poone.»

⁶⁵ Pilat y'an di ruute, y'ede: «Asigiryagi enno, kun'do muuzo kun boohoy aa kun ollige.»

⁶⁶ Injino maŋ an d'ingile wo biza muuzo an a-ti liŋye wo an di zippe asigiryagi an di boohiyo.

28

Bald'iya k'Isa Almasi

(Markus 16.1-8; Lik 24.1-11; Zan 20.1,11-18)

¹ Onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi i t'ingile. A onniyo dumas ti soohe maŋ, Mariyam ere ti siido Magdalla ti bakatú Mariyam an t'iide an di wollo muuzo.

² A kaamiki, siido t'a ŋuŋŋire baadan, maaleeka ki Galmeege Raa y'a d'fiigo ti kandaane, y'iide'ŋ zumbulu ti biza muuzo y'a ti y' d'ɔŋkile kese wo y'a-ti guune t'eego.

³ Yoŋ tuddi i ralita aa omile mizzi, wo kallayi tuware kar aa kuube.

⁴ Maŋ kane asigiryagi i boohiyo muuzo, orgiso t'anni ziida baadan, an d'iise ŋoŋŋirso wo a t'ibi a siido aa an t'inda.

⁵ Maaleeka y'a t'ihina bizi wo y'an di ruute erayi, y'ede: «Kune'ŋ, kun orgide ye. Ni suune kun dehu Isa wede an yi tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaŋ tontilko me.

⁶ Yoŋ a enno ye, Raa yi ti y' bilde ti diine d'ɔŋ unto me, aakede y'a ruute. Kun'di, kun wolla ume an ziipe nuunayi toŋ enno.

⁷ Anken kun'do kesiko, kun an ti kazoy sanalliyagi, kun d'eesoy: “Yoŋ ti diine d'ɔŋ unto Raa yi ti y' bilde, wo anken y'unni delliyo a siido Galile, a ume geŋ kun di y' wolley.” Geŋ injino ono d'ɔŋ o d'ede n'un di ruute.»

⁸ Maŋ erayi ti biza muuzo kesiko an di-gime, addaŋ i-t'uune t'orgiso wo t'unŋsuwo baadan, an d'ukke

‡ 27:62 27.62 Di Yawudiyagi onniyo t'eesiyo ti peedo t'ambe k'ooriyo ere ki anki bini peedo t'ambe k'ooriyo ere ki soggo, wo onniyo ere ki puukiyo toŋ injino kay.

kono an an d'ette ti rabila a sanalliyagi k'Isa.

⁹ A kaamiki Isa y'iide'η, y'an ikkima wo y'an di ruute, y'ede: «Toosagun.» Kane erayi an a d'iide sirpadí, an di dikke, an a-ti ziiɗe zoŋdí wo an i d'uttile.

¹⁰ Injino maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun orgide ye, kun'do kun an ti rootoy a zembadó geŋ an t'odoy ki siidó Galile, an di n' wolley a ummey.»

Taaya ki ɗoŋ i boohiyo muuzo

¹¹ Koore kane erayi a urzi botto geŋ, asigiryagi miibi ti diine ɗoŋ a buuhe muuzo geŋ an t'iide k'adda geeger, an an t'iide taaya a deero ɗoŋ sedefe a sulɗi ɗoŋ pay ize geŋ me.

¹² Maŋ kane deero ɗoŋ sedefe ti ɗoŋ i dokkiyo Yawudiyagi an t'ugiye an t'iide onamaŋ kaŋ soo, saŋ an an d'ele soŋko baadaŋ a asigiryagi,

¹³ wo an an di ruute, an'de: «Kun rooto a ɗuwo'η: “Sanalliyagi wede eŋ an iido a didɗo, nuune an t'uugira aame kaye ay moone geŋ me.”»

¹⁴ Aame ono geŋ goole siidó y'illiga toŋ maŋ, kaye ay d'isa t'urzi tuuku toŋ addí a yi-ti'n t'assa kono munda un ki d'aana ye.»

¹⁵ Kane asigiryagi geŋ soŋko an di ziiɗa, wo an di diine ono ɗoŋ an an ruute. Injino maŋ, rabila gette a-tiipe a diine Yawudiyagi bini aŋki.

Isa yi kaza tuddí a sanalliyagi

¹⁶ Maŋ kane sanalliyagi k'Isa ɗoŋ koomat makumu soo geŋ, an d'ingile siidó Galile k'ekki makkolo ere Isa y'an ruute an d'ette.

¹⁷ A ume geŋ Isa an di y' wulle, maŋ an t'uttile wo ɗoŋ oŋgo ti diinayaŋ an d'ede niiku adda k'addaŋ.

¹⁸ Isa y'a d'iide sirpadaŋ wo y'an di ruute, y'ede: «Toogo pay Raa y'o ele a kandaane wo a siidó toŋ maŋ.

¹⁹ Injino maŋ kun'do ki tukk'ita ɗuwo pay kun di'n isoy sanalliyagó, kun ti'n suyyoy batem ti suma

Meega, ti suma k'Ulo wo ti suma k'Unde Kamilen.

²⁰ Wo kun di'n dooyoy an seeda sulɗi ɗoŋ pay n'un ruute kun d'ise, wo nuŋ n'a lekka daayum ti kune, bini onniyo ere duniya ti ɗaŋga.»

Rabila Majjaanawa k'Isa Markus yi riije

Enj urzi k'ono donj kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette Rabila Majjaanawa k'Isa, Markus genj yonj ti diine donj zina k'Isa ye, wo de yonj yi turguyte ti Pool wo sonj yi niibe ti Piyer pây. Yonj yi riije a kane donj Yawudiyagi ye, kono y'an di kize Isa yonj Ulo Raa ki kotto.

Adda mattup ette Markus yi ruute suldi donj Isa y'ize a siido, dooyiso ere yi duuye duwo, urzi k'untadi wo ti baldiyadi pây. Isa yi kazita ono Raa ti toogo, y'an d'eliyo beeko a donj k'eeni, yi lommite siitandani wo yi d'isiyo suldi k'armika baadanj.

Adda mattup ki Taasuwa ere ti Kaaga, Raa y'a ruute y'a t'igibo wedusu y'a utta donj k'Izirayel. Aame Isa y'iina siido genj, siido k'Izirayel kane donj Romenj an t'umbe to, an di'n ize ki toogo an d'uttile a kane. Kane donj k'Izirayel an elkiyo wede Raa y'a t'igibo genj, y'an di'n adda ti bey donj Romenj. Wo de Isa yi k'iido'ŋ k'uttiyo ere gettiyo ye. Y'iido'ŋ y'a utta kane donj oola urzi Meeda siitandani wo oldikadanj pay, kono an d'olliga onami wo an d'ozire eego.

Zan Batis yi kazita rabila k'Almasi

(Matiye 3.1-6,11-12; Lik 3.1-6,15-18)

¹ Kun ollo ette eesiyo Rabila Majjaanawa k'Isa Almasi Ulo Raa.

² Ono enj an riije ti kaaga adda mattup ki nebi Ezayi, an'de: «Kun ollo, n'a t'igiba wede zindó y'a ooguma ki poone ti kee, y'a di t'okkimey urzizá.

³ Injino manj donj an d'ollige golla ki wedusu yi dollite adda balda, yi d'eesiyo: Kun i t'okkonj urzi Galmeega, erkiyagi kun i ti'n okkonj ki diine delele*.»

⁴ Genj aa Ezayi y'a ruute, Zan Batis y'a iina yi lekkiyo adda balda. Donj an d'ettiyo tuddi, y'an di kazita, yi d'eesiyo: «Kun ti kama lekkiyagunj, an un ti'n suyyo batem wo Raa y'un t'isa tambobino a oldikagunj te.»

⁵ Donj baadanj ti siido Ziide wo ti geeger Zeruzalem an d'ettiyo tukki Zan. An t'oodibe addanj a urzi k'oldikadanj a daana duwo pay, wo yonj yi-ti'n suyyiso batem adda k'ooye Zurden.

⁶ Zan genj kallayi y'ossiyo an indigo k'ilali zinzo, wo ser a tooni ki golmodo. Ombadi gannoori ti madde†.

⁷ Y'an di kazita duwo, yi d'eesiyo: «I d'ede wede ettiyo k'itadó yonj toogo yi jiiere nunj, wo ni k'iide n'a ki t'ottila n'a ki t'eeze sibe tobiyagi ye.

⁸ Nunj n'unni suyyiso batem t'ahu, wo yonj y'unni suyya batem t'Unde Kamilenj.»

Suyyiso batem wo naamiya dagiya k'Isa

(Matiye 3.13-17; Lik 3.21-22)

⁹ Aame genj Isa y'a iide ti geeger Nazaret siido Galile, wo Zan y'a ti y' zuyye batem adda k'ooye Zurden.

¹⁰ Aame Isa y'adfiya t'adda k'ahu, yi wulle kandaane a t'ihina, wo Unde Raa ti deegu ti kandaane aa deere t'a di guune a tuddi.

¹¹ Wo y'a illiga golla ettiyo ti kandaane t'a ruute, t'ede: «Kee Ulo nuuno, ni ki giyye baadanj, ulbó unse ti kee me‡.»

¹² Yi t'udde t'ahu manj, a kaamiki Unde Raa t'a-di t'iide k'adda balda.

¹³ A ume genj y'a likke onniyo ada pide ti seydi. Aame yi lekkiyo genj, Meeda siitandani t'a yi niime

* **1:3 1.3** Kun wollo adda mattup ki Malasi 3.1 wo Ezayi 40.3. † **1:6 1.6** Kun wollo adda mattup ki 2 Mozagi 1.8. ‡ **1:11 1.11** Kun wollo adda mattup ki Soom 2.7 wo Ezayi 42.1.

daggiya, wo kane maaleekiyagi Raa ti yode, an i di naabiya.

*Sanalliyagi donj ki poone
(Matiye 4.12-17; Lik 4.14-15)*

¹⁴ Onniyo soo Zan an ti y' ziida dangay, man Isa y'a ingile siido Galile yi kazita Rabila Majjaanawa ki Raa,

¹⁵ y'ede: «Onniyo t'iide, wo Moziko Raa t'iina goppon. Kun ti kama lekkiyagun, kun ambo a Rabila Majjaanawa ettiyo.»

¹⁶ Onniyo soo Isa yi sooru a biza bar ki Galile, man yi d'uuney zemba sire, Simo ti leemadi Andire. An kakkiya lembidagan k'adda bar kono kane naabadan sawwiya puuni.

¹⁷ Man Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ni daani, wo nun n'un di'n isa donj dehu duwo kono an d'etto k'urzizo.»

¹⁸ A kaamiki lembidagan an d'iili, an di y' diine.

¹⁹ Tinj gen Isa y'a iide ki daana boolon man, yi d'uuney Zak ti leemadi Zan inni Zebede, kane adda tooko an okkime lembidagan.

²⁰ Aame gen y'a ti'n wiike, man kesiko meegan Zebede an di y'iili adda tooko ti donj naabo me, wo kane an di y' diine.

*Wede i-d'ede siitan a eedi
(Lik 4.31-37)*

²¹ San man an d'ingile ki geeger Kapernayim. A onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi man, Isa y'a t'iide k'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, y'a iise dooyiso duwo.

²² Dooyisadi gette t'an di'n ziida, kono yon yi dooyiso ti toogo suuniyo ere ki yode batum, wo aakede ki donj suuniyo k'oogoro ge ki dooyiso ye.

²³ Adda boy gen i d'ede wedusu i-d'ede siitan a eedi, y'a ifili, y'ede:

²⁴ «Isa wede ti geeger Nazaret, ki dehu moo me a tukki kaye me? Kee k'iido daggiyadey ko? Nun ni ki suune, kee Wede Kamilen Raa y'igibo.»

²⁵ Injino man Isa y'a t'idfise siitan gette, y'ede: «M'a t'appa bizi, wo mi t'adfo ti tukki wede me!»

²⁶ Siitan gette t'a-ti yi zihite wede me, wo t'a-t'udfe ti d'ollite.

²⁷ Donj pay an ziida gaggiran, an d'iise rootiyto ti tuddan, an'de: «Enj moo me? Dooyiso ette aware aa ki wede adda toogo kino me! Siitandani ton y'an di rootiyto an t'adfe, wo an d'ollige onami!»

²⁸ A kaamiki gen rabila k'Isa a-tiipe adda siido Galile pay.

*Eliyo beeko a donj k'eeni baadan
(Matiye 8.14-15; Lik 4.38-39)*

²⁹ San man an Isa an t'udfe t'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso me, an t'iide danj Simo kane ti Andire, wo Zak ti Zan ton ti kane.

³⁰ An iiney man an t'uuney ande Simo ekk'onjali i-ti d'iire, aame gen an i di ruute Isa kono tode.

³¹ Y'a d'iide goppon ki tuddutu, yi ziida beytu y'a-t'iiziga. A kaamiki ooriyo t'a t'iili, wo t'an d'iise naabiya.

³² A peedo t'a t'iire man, tinj gen duwo an i di ziko donj k'eeni ti donj an d'ede siitandani a eedan.

³³ Donj geeger pay gen an t'ugiye a biza bumbu boy wede Isa adda.

³⁴ Y'an d'ele beeko a donj k'eeni baadan i dabirsa wede tuuku ton t'ita k'eenizi k'eenizi, wo siitandani baadan y'an ilmiti. Yon y'an k'ooliyo urzi a siitandani an ki d'orba ye, kono kane an yi suune yon Isa wee wee me.

³⁵ Soggo man, y'a ziiha ti didfo k'adda balda kono y'a tondey Raa.

³⁶ Ume i wiyye man, Simo ti donj a itadi an t'iide dehu.

³⁷ Aame an y'uune man, an i di ruute, an'de: «Donj pay an ki dehu.»

³⁸ Man Isa y'an di ruute, y'ede: «In t'odo k'illiyagi goppon genno, rabila gette a kane ton n'an di ti kizey kay, kono nun n'iido minj k'injino.»

³⁹ Man Isa y'a-t'izire siido Galile gette pay, yi kazita ono Raa a boydi donj Yawudiyagi ge dooyiso, wo siitandani yi-ti'n lommitte.

*Eliyo beeko a wede bitide
(Matiye 8.1-4; Lik 5.12-16)*

⁴⁰ I d'ede wede bitide y'a iide k'ume k'Isa, y'a-dikke a dfaanadi wo yi-d'obe bey, y'ede: «Ki dehu man, k'o eli beeko n'a t'ise kamilen a dfaana Raa.»

⁴¹ Isa yi y' wulle man, i di t'ize sommagi, y'a igibe beezí y'a yi butte, wo y'a ruute, y'ede: «Nun ni dehu, ki t'iso kamilen!»

⁴² A kaamiki bitidayí an nukkide, y'a t'ize kamilen.

⁴³ Aame geñ kesiko Isa y'a y'igibe, wo y'a di y'iipide,

⁴⁴ y'ede: «K'ollo koduwo, a munda wede ize en a wenda soo ton ki rootey ye! Wo de k'odo deddet ki-ti kazoy tuddá a wede sefeke y'a ki ti wolley, wo k'a eloy munda ki sefeke a kize ki t'ize kamilen aa Muusa y'a ruute adda k'oogoro in d'ise, kono don pay an di wolle kee k'uune bee.»

⁴⁵ Minj wede geñ yi t'udde man, y'a iise kazita a don pay a beeko ere y'uune gette. Injino man rabila gette a-tiipe a omagi pay, urzi Isa y'a ette k'adda k'ille umbo. Y'a uupe balda wo don an d'ettiyo ki tuddí t'ume tuuku ton man.

2

*Isa yi ele beeko a wede runguyun
(Matiye 9.1-8; Lik 5.17-26)*

¹ Onniyo miibi k'ita man Isa y'a-gime Kapernayim. Don an illiga man Isa yi-gimo, yon adda boy.

² Duwo an d'uune boy wede Isa adda geñ boo a-t'udde biza bumbu. Wo y'an di kazita ono Raa.

³ Aame geñ i d'iido duwo an d'umbo wede runguyun ti zaade, don pide ge sarkiya.

⁴ Wo urzi an i-di t'ette k'ume k'Isa umbo kono duwo baadan. Injino man an a-ti gili t'ekki boy, an d'ihina buldo t'eego a ume Isa yi t'ihira. Wede runguyun geñ an ti y' zuyye ti zaadayí pay a gulbayí.

⁵ Isa yi wulle kane an ziipe addan a yode man, aame geñ yi di ruute a

wede runguyun, y'ede: «Ulo ki nun, oldikadá n'a y' t'ize tambobino.»

⁶ A ume geñ i d'ede don suuniyo k'oogoro miibi, an ti guune. Kane an d'elkiso adda k'addan, an'de:

⁷ «Ki moo me wede en yi rootiyo injino me? Yi kalda suma Raa! Wee wee aane aase tambobino a oldiko wede, daa ki Raa siidi ye man?»

⁸ A kaamiki, elkisadan Isa y'a ti zuune adda k'addí, wo y'an di ruute, y'ede: «Ki moo me kun d'elkiso adda k'addugun injino me?»

⁹ Ise laylay a jiire minj too me a nun n'a roote a wede runguyun: «Oldikadá Raa y'a y' t'ize tambobino» kunun, n'a roote: «Ki t'oozo, ki t'ambo zaadayá wo k'a oziro me?»

¹⁰ Wo ni dehu kun di suune, nun wede an n'ehe aa ulo wede en, adda duniya ette o d'ede toogo k'isiyo tambobino a oldiko.» Man yi di ruute a wede runguyun, y'ede:

¹¹ «Nun n'a di rooto, ki t'oozo, ki t'ambo zaadayá, k'a aaho boozá.»

¹² A kaamiki wede y'a t'iiziga, y'a t'umbe zaadayí a dfaana don pay, y'a t'udde y'a injile. Kane don pay geñ an ziida giggiran, an tamma Raa, an'de: «Munda kino en kanj soo ton ay ki wulle ye.»

*Isa yi waaku Lebi
(Matiye 9.9-13; Lik 5.27-32)*

¹³ Onniyo soo Isa y'a-gime biza bar Galile. Don baadan an d'ettiyo tuddí wo yi di'n dooyiso.

¹⁴ Tinj geñ y'a iide, a urzi yi wulle Lebi ulo k'Alpe, yi-guune a ume naabadí yi sedfu jibaaye. Isa yi di ruute, y'ede: «Ki ni daani!» Man yon y'a t'iiziga wo y'a yi diine.

¹⁵ Isa y'iide'n y'a-guune ombo ti sanalliyagi di Lebi. Aame an ti guune man, don sedfu jibaaye baadan ti don k'oldiko ongo pay an diguune ti kane kanj soo, kono don baadan i yi diine me.

¹⁶ Kane don suuniyo k'oogoro ti diine Pariziyen an wolliyó Isa y'ombo ti don sedfu jibaaye wo ti

ɗonj k'oldiko onjo inkinjo man, an an di ruute a sanalliyagi, an'de: «Ki moo me yi d'ombo ti ɗonj sedfu jibaaye wo ti ɗonj k'oldiko onjo me?»

¹⁷ Isa yi'n illiga man, y'an di ruute, y'ede: «Kane ɗonj waalin an ki y' dehe ye wede daawiya me, wo i yi dehe ɗonj k'eeni. Nun ni k'iido'nj waaku kane ɗonj ki diine ye, wo ɗe n'iido'nj waaku kane ɗonj k'oldiko.»

Dooyiso k'Almasi ti ere ki Pariziyen a ki t'ettiyo soo ye (Matiye 9.14-17; Lik 5.33-39)

¹⁸ Onniyo soo sanalliyagi ki Zan Batis ti Pariziyen, an di lekkiyo onniyo muno daa k'ombo. Don miibi an d'iide an tunde Isa, an'de: «Ki moo me kane sanalliyaga onniyo muno an ki lekkiyo daa k'ombo ye, wo kacinj sanalliyagi ki Zan ti ɗonj ki Pariziyen, onniyo muno an di lekkiyo daa k'ombo me?»

¹⁹ Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Kun elkiyo minj ɗonj an'ni wiiko a tarnaape seefu, onniyo muno an di lekke daa k'ombo ko aame kule k'ere yonj a diinayan man? Aha, inkinjo ye! Ise onniyo miibi tonj kule k'ere a sirpadan man, onniyo muno an k'aane an ki lekke daa k'ombo ye.

²⁰ Wo san onniytagi an d'aana, aame kule k'ere ti diinayan an ti y'umba man. A onniytagi genj kane onniyo muno an di lekka daa k'ombo kollo.

²¹ Beehiye ye wenda yi d'ambe buude kalle aware y'a-t'obbira ekki kalle mazzini me, para man buude wede aware genj y'a t'aadi kalle wede mazzini genjo, a di sittite a ceere sey.

²² Wo beehiye ye wenda yi t'eepe toote k'inni binj wede oozige botto adda riitile wede mazzini me, para man toote genj y'a-batte riitile, wo toote ti riitile pay i-litte. Ki too

man toote wede oozige botto genj eepiyadi adda riitile wede aware.»

Isa yi rootiyo a urzi k'onniyo ere ki puukiyo

(Matiye 12.1-8; Lik 6.1-5)

²³ Onniyo soo ere ki puukiyo Yawudiyagi man, Isa yi doopide t'adda dombi ɗonj ki geme ti sanalliyagi. Aame genj kane sanalliyagi an d'iise sattita geme an di doydiso*.

²⁴ Kane Pariziyen an i di ruute Isa, an'de: «Ki moo me sanalliyaga an d'isiyo munda wede oogiradinj ti k'ele urzi k'isiyo ye a onniyo ere ki puukiyadinj te?»

²⁵ Man Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Ki kotto kun gire munda wede ti kaaga onniyo soo yode Dawut y'ize ti ɗonj a itadi, aame an t'ize ooŋe wo mosogo ti'ni ziida genj me.

²⁶ Aame mozigo goole ɗonj sedefe Abiyatar genj, Dawut yi-t'iide adda Boy Raa wede an ikkima ki golmodo, y'a ziki mappa wede an i ele sedefe a Raa, wo yode ti ɗonj a itadi tonj an d'iimi. Wo Raa y'an k'ize munda ye, ki too man kane an k'ede ye urzi an d'oomi me, oogiradinj t'ele urzi a ɗonj sedefe danjal‡.»

²⁷ Wo Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Onniyo ere ki puukiyo gette Raa yi ti ziipe a wede, wo wede genj Raa yi y'ikkima kono k'onniyo ere ki puukiyo ye.

²⁸ Inkinjo man nunj wede an n'ehe aa ulo wede en, o d'ede urzi k'isiyo munda wede aa addo i dehu ekk'onniyo ere ki puukiyadinj tonj man.»

3

Isa yi ele beeko a wede beezí unto (Matiye 12.9-14; Lik 6.6-11)

¹ San man Isa y'a t'iide sey k'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso. Adda boy genj i d'ede wedusu soo inkinjo beezí unto.

* **2:23 2.23** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 23.25. † **2:24 2.24** Kun wollo adda mattup ki Egzod 34.21. ‡ **2:26 2.26** Kun wollo adda mattup ki 1 Samiyel 21.2-7.

2 Kane Pariziyen an dehu an t'ooone urzi an di sakiya Isa, kono kamo an di wollyo koomadí, a onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi, a wede gen yi-t'ela beeko ko.

3 Injino man Isa yi di ruute a wede beezí unto gen, y'ede: «Ki t'oozo, ki t'ôhor a diine d'uwô kino.»

4 Man Isa y'a tunde don i yi wollyo, y'ede: «Oogiradin t'ele urzi k'isiyo ki moo me a onniyo ere ki puukiyadin te? A wedusu ki d'ise beehiye kunu, ki d'ise ulsu ko? Wedusu k'a y'utte kunu, k'a yi t'ide ko?» Wo de kane an d'annugu deddek.

5 Aame gen kane Isa yi di'n wollyo adda k'edayan ti kulkuwo, wo addi a litte kono kane addan zakidi. Injino man yi di ruute a wede gen, y'ede: «Beezá ki y'ondo.» Man y'a y'unde, wo beezí a t'ikkima.

6 San kane Pariziyen tin gen an t'udde, a kaamiki an t'ugiye ti don a ita k'Erod, an t'iide onaman kan soo a tukk'Isa, an di dehe urzi ki tôwwadí.

Don baadan an daaniya Isa
(Matiye 4.25; 12.15-16; Lik 6.17-19)

7 Isa ti sanalliyagi an t'irga biza bar ki Galile, wo don duuru baadan an di y' diine. Kane d'uwô gen an'tiyo ti siido Galile, ti siido Ziide,

8 ti geeger Zeruzalem, ti siido k'Idume, ti dar k'ooye Zurden ki kese peedo ge-koliyo, wo ti siido ere i duule geeger Tir ti Sidon. Kane don duuru pay gen an d'iide k'ume k'Isa kono an illiga suldi don pay y'isiyo gen me.

9 Injino man Isa y'an di ruute sanalliyagi, y'ede: «Kun'do, kun o wolly tooko, kun o-t'argi goppon kono don duuru an ki ti'n niida ye.»

10 Yi ruute injino kono yon y'eliyo beeko a don baadan gen, wede k'eeni tuuku ton yi nyaayu, y'ette, y'a bottey tuddi.

11 Wo kane don an d'ede siitan eedan gen, wede tuuku yi wollyo Isa man yi-t'ottilso, yi d'eesiyo dollite: «Kee Ulo Raa! Kee Ulo Raa!»

12 Wo de y'an di ruute ti golla zakidi a d'uwô, kono an ki ruute ye a munda wede y'ize me.

Beeriyô don zina k'Isa
(Matiye 10.1-4; Lik 6.12-16)

13 San man Isa yi wiike don aa addi i dehu, an d'ingile ti yode k'ekki mukkolo.

14 Man yi d'iidiba ti diinayan don koomat makumu sire y'anni wiike sundan don zina. Yon yi'ni biire a yode, kono y'anni t'ikkipa kazita k'ono Raa.

15 Wo y'an d'ele toogo ki lom-mite siitandani don an t'ooney a daanadan.

16 Enno sumbiyagi don koomat makumu sire Isa yi biire me: Simo wede Isa y'a yi wiike sundi soo te Piyer*;

17 Zak ti leemadi Zan inji Zebede, Isa yi di'n waaku sundan Bonarzez, i-kaza kane gen aa eddiso mizzi;

18 Andire, Pilip, Bartelemi, Matiye, Toma, Zak ulo k'Alpe, Taade, Simo wede addi wehini kono siidadi me,

19 wo Ziidas Iskariyot wede san y'an di y' t'ela Isa a bey don k'olmidayi.

Isa maawi an yi dehu
(Matiye 12.24-32; Lik 11.15-23; 12.10)

20 San man Isa ti sanalliyagi an di-gimo boy, wo don baadan an di t'ugiye sey, urzi an d'oomi munda ton umbo.

21 Aame maawi an illiga injino man, an t'iide waakuzi, kono an elkiyo eedi ti digge.

Toogo k'Isa t'ettiyo ti too me?

22 Don suuniyo k'oogoro iido ti Zeruzalem an di rootiyo, an'de: «Meeda siitandani sundutu Belzebul ti yode. Gen Meeda siitandani i eliyô toogo ki lom-mite siitandani me!»

* 3:16 3.16 Suma Piyer i-kaza mukkolo.

²³ Injino maŋ Isa y'anni wiike, y'an di ruute t'ono ombide, y'ede: «Mummino me Meeda siitandani t'a limmi tuddutú me?»

²⁴ Aame moziko ere tuuku donjtu an deyyiso ti tuddan maŋ, kane geŋ an k'aane an ki ti lekke kaŋ soo ye.

²⁵ Wo aame adda boy donjzi an deyyiso ti tuddan maŋ, kane geŋ an k'aane an ki ti lekke kaŋ soo ye.

²⁶ Geŋ injino kay, aame Meeda siitandani ti deyyiso ti siitandani eebutú maŋ, geŋ an deyyiso ti tuddan batum. Wo de geŋ ki kotto, mozikatú ti k'aane ti ki lekke ye, t'a danŋa!

²⁷ Aame wede yi dehu yi-t'ette adda boy ki wede i-d'ede toogo wo y'a sikiti sulfizí maŋ, wede geŋ ki poone y'a-kettite wede toogo doo miŋ, y'a aane y'a sikiti sulfi t'adda boy kollo.

²⁸ Derec injino wo n'un di rooto: Duwo Raa y'an t'isa tambobino a oldiko ere pay an isiyo, ti kaldita ere pay an kaldita suma Raa gette.

²⁹ Wo de wede tuuku i kaldita Unde Kamileŋ maŋ, yoŋ geŋ toc Raa yi-k'isa tambobino ye, oldikadi t'a lekka ki daayum.»

³⁰ Isa y'an orbe injino kono duwo an'de yoŋ i-d'ede siitan a eedí.

*Mekk'Isa ti zembadi
(Matiye 12.46-50; Lik 8.19-21)*

³¹ Isa adda boy, aame geŋ meedí ti zembadi an d'iina, wo an t'ihira ti paate, an d'igibe wedusu y'an di y' waako.

³² Don baadan an di-guune, Isa an ti y' duule, yoŋ a diine. Maŋ an i di ruute, an'de: «K'ollo, meedá ti zembadá an t'ihira ti paate, an ki dehu.»

³³ Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Ki kotto maŋ, meedó ti zembadó an wee wee?»

³⁴ Maŋ don i-guune i ti y' duule geŋ yi di'n wolliyó adda k'edayan, wo y'a ruute, y'ede: «Kun wollo, kane enno an meedó ti zembadó me.

³⁵ Injino maŋ wede tuuku y'isiyo sulfi don pay Raa yi dehu geŋ, yode

genno leemadó, teemadó wo meedó me.»

4

*Ono ombide a tukki wede korso
(Matiye 13.1-9; Lik 8.4-8)*

¹ Isa yo a biza bar Galile, aame geŋ y'a iise dooyiso duwo sey. Don duuru baadan baadan an di-t'ugiye, injino yi di gili adda tooko ekk'ahu, y'a-guune wo kane don duuru pay an t'ihira a biza bar.

² A dooyisadi gette y'an di'n duuye a sulfi baadan t'ono ombide, y'ede:

³ «Kun ollo! I d'ede wedusu soo injino yi t'iide korso buzu k'adda doome.

⁴ Aame yi sakkisa geŋ, buzu ongon a-zilditi a urzi, embi an iido'ŋ an ditibbe pay.

⁵ Buzu ongon soŋ a-zilditi a ume wede t'adda'ŋ pangiragi, siifadi baata. Kane geŋ a t'udde kesiko kono siifadan soodo.

⁶ Aame peedo ti-gilo wo t'ihina maŋ, kane geŋ a t'igge, a-biiha kono sondayzan i ki ti diige ye.

⁷ Don soŋ a-zilditi adda k'ahimagi, kane geŋ a t'udde wo ahimagi an iiziga maŋ, an di'n ippe an ki d'ehe ye.

⁸ Don ongon soŋ a-zilditi a siido ere beehiye, kane geŋ a t'udde, an d'ihira wo an d'ehe: ulo muduso soo y'a ehe inŋi ada g'ado, soŋ ada zoot wo soŋ meeda.»

⁹ Maŋ Isa y'a ruute, y'ede: «Wede i-d'ede kuwwa k'ollige maŋ, y'ollo koduwo!»

*Ki moo me Isa yi rootiyto t'ono ombide me
(Matiye 13.10-15; Lik 8.9-10)*

¹⁰ Saŋ Isa y'a t'irga ti tukki don duuru. Aame geŋ don i ti y' duule ti kane sanalliyagi koomat makumu sire geŋ an di y' tunde, ki moo me y'an rootiyto a don duuru t'ono ombide me?

¹¹ Yoŋ y'an di ruute, y'ede: «A kune'ŋ Raa y'un ele suuniyo ki sulfi don ombide ki Moziko Raa te, wo de a don ongon sulfi pay geŋ an an rootiyto'ŋ t'ono ombide,

12 inƙino:

“Kane geɗ an di wolliyo kereɗ, wo munda an ki y’ wolliyo ye, an d’ollige kereɗ, wo ono itadaɗ an ki ti suuniyo ye, para maɗ an di-kime ki tukki Raa, y’an t’ise tambobino a oldikadaɗ te*!”»

Oodibe k’ita k’ono ombide a tukki wede korso
(Matiye 13.18-23; Lik 8.11-15)

13 Isa y’an di ruute sey, y’ede: «Ono ombide eɗ itadaɗ kun ki’n suuniyo ye! De mummino kun di’n suuna ita k’ono ombide pay geɗ me?

14 Wede korso geɗ yi korso ono Raa.

15 Buzu wede i zilditi a biza k’urzi geɗ, i-kaza d’uwo d’oɗ ollige ono Raa, wo de an t’ollige maɗ a kaamiki Meeda siitandani t’ettiyo, ti-t’oddipe ono geɗ t’adda k’adda me.

16 Buzu wede i zilditi a ume wede t’adda paɗgiragi geɗ, i-kaza d’uwo d’oɗ ollige ono Raa, kesiko ulbaɗ unse an d’ambu.

17 Wo de ono sottadaɗ ti ki ti deegu adda k’addaɗ, an aa ki seedu zakidfi ye, aame i ettiyo dabar ise d’uwo an’ni dabirsa kono an umbe a ono Raa maɗ, kesiko an t’argu.

18 Buzu wede i zilditi adda k’ahimagi geɗ, i-kaza d’uwo d’oɗ ollige ono Raa,

19 wo de saɗ elkisito a suldi duniya, dehu tu k’urzi maala wo zaapu k’adde a suldi d’oɗ ulpi tuddaɗ ti dehu ti doolo toɗ ede. Kane pay geɗ ono an di’n appiya, an ki d’ohire ye a urzi Raa me.

20 Ki d’angu buzu wede i zilditi a siido ere beehiye gette, i-kaza d’uwo d’oɗ ollige ono Raa wo an di’n seedu adda k’addaɗ, an d’ohire a urzi Raa, an aa d’ooniyo eebaɗ ti doolo, aakede ulo muduso soo y’a ehe inɗi ada g’ado, soɗ ada zoot, wo soɗ meeda.»

Ono ombide a tukki pitila

(Matiye 5.15; 10.26; Lik 8.16-18; 11.33; 6.38)

21 Isa y’an di ruute sey, y’ede: «Aame wede y’a t’uyye pitila maɗ, y’a-t’ossibe bogoro kunuɗ, yi-ti t’ele a ita k’oɗgali ko? Aha, ki too maɗ y’a ti zaape t’awwa.

22 Suldi d’oɗ pay ombide’ɗ, saɗ onniyo soo a t’oodiba ita, wo ono d’oɗ i ki dehu d’uwo an k’olliga ye geɗ, saɗ onniyo soo a t’ad’da a toore.

23 Wede i-d’ede kuwwa k’ollige maɗ, y’ollo koduwo!»

24 Isa y’an di ruute sey, y’ede: «Kun koono mentikagi a ono d’oɗ kun ollige. Derec, dooziyo ere kun dooziyo a d’uwo gette, Raa toɗ y’un ti dooza a kune inƙino kay, wo y’a d’oba ti jugulu a kune me.

25 Derec, a wede i-d’ede suuniyo’ɗ, an i-t’eela t’eego, wo de a wede i-k’ede suuniyo ye, ere boolon i-d’ede toɗ an i-t’amba.»

Ono ombide a tukki buzu wede addiya siidi

26 Isa y’a ruute sey, y’ede: «Moziko Raa tod’ ti deeyiso aa wede yi sakkisa buzu adda doomizi.

27 Wo ki yode did’do t’ettiyo yi-ti moone, wo ume i t’ompilso maɗ yi-t’oozige, yi ki suune ye ume buzu y’addiya wo yi d’ohire mummino toɗ maɗ.

28 Naabo gette i ti suuniyo tode siido sittu. I-t’addiya ki poone soole, saɗ i-t’isiyo koyile, saɗ mahuwe i-ti paɗa, saɗ i-ti tana.

29 Aame i ti tana maɗ, wede yi d’ambu suwwo ki aydu baa, kono peedo t’iide k’aydu†.»

Ono ombide ekk’ulo k’undumu sundi mutard

(Matiye 13.31-32; Lik 13.18-19)

30 Isa y’a ruute sey, y’ede: «Moziko Raa in t’eese tod’te aa moo me? In di roote tod’te ti ono ombide d’oɗ tuuku me?

31 Tode gette ti deeyiso aa ulo k’undumu soo sundi mutard. Aame

* 4:12 4.12 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 6.9-10. † 4:29 4.29 Kun wollo adda mattup ki Zowel 4.13.

ki kiira geŋ, ulo k'undumu miŋ yon ŋeŋku a jiire ti diine k'inŋi k'inda pay doŋ adda duniya.

³² Wo de ki-giira kotto maŋ, yi-t'adfiya yi d'isiyo goole i ceeriyo inda doŋ pay adda jineene geŋŋo, yi d'ahuntu layd'ayi deero embi an d'appiyta boydizan eego.»

³³ Geŋ Isa a dooyisadi gette, yi'ni duuye duwo t'ono ombide baadan inkiŋo, aa ere an aane an y'olliga.

³⁴ A duwo munda daa k'ono ombide y'an ki rootiyo ye, wo de aame yon siidi ti sanalliyagi maŋ, y'an t'oodibe ita k'ono ombide pay geŋ me.

*Isa toogo i jiire maaye baadan
(Matiye 8.18,23-27; Lik 8.22-25)*

³⁵ A onniyo gettiyo batum a peedo t'a t'iire maŋ, Isa y'an di ruute a sanalliyagi, y'ede: «In ti doopo'ŋ ti dar bar ti nee.»

³⁶ Inkiŋo maŋ doŋ duuru an di'n iili zenŋe t'inno, kane sanalliyagi an a di gili ti yode adda tooko, wo tookiyagi doolo toŋ ede a sirpandan an d'ingile.

³⁷ A kaamiki, i d'iiziga maaye baadan adda bar. Ahu geŋ i-kolzite kolzite i d'obite k'adda tooko, tod'te i t'oniyo t'ahu.

³⁸ Isa geŋ yon a ume k'ita, y'a udige kuy y'a ti zidde eedi a wasaade. Sanalliyagi an t'iide an di y'inne, wo an i di ruute, an'de: «Wede dooyisadey, kine in t'unto miŋ, kee ki moone tandan?»

³⁹ Inkiŋo maŋ Isa y'a t'iiziga, y'a y'idfise maaye me, wo ahū bar y'an di ruute, y'ede: «Kun ohor! Kun t'asso!» Maŋ maaye y'a ziida, wo ahū toŋ an t'udige defdek.

⁴⁰ Saŋ Isa y'an di ruute sanalliyagi, y'ede: «Kun orgiso inkiŋo moo me? Kun ki ziipe adduŋ a nuuno ye botto ko?»

⁴¹ Wo kane orgiso t'anni ziida baadan, an di rootiyto tuddan,

an'de: «Yode eŋ moo wede me, kono aŋ maaye ti ahū bar toŋ an d'ollige onami me!»

5

Eliyo beeko a wede i-d'ede siitan a eedi

(Matiye 8.28-34; Lik 8.26-39)

¹ Saŋ Isa ti sanalliyagi an d'iiney a siido Gadara ti dar bar Galile ti nee.

² Isa yi ti d'ige t'ekki tooko maŋ, a kaamiki i d'iide wedusu t'ume muuziyagi yon i-d'ede siitan a eedi, y'iide'ŋ y'a y'ikkima.

³ Lekkiyadi adda diine muuziyagi, wo wenda soo toŋ yi k'aane yi ki ti kettite ye, ise ti zinziŋi toŋ maŋ.

⁴ Taŋ baadan beydi an di kettiso ti zinziŋi wo zoŋdi adda poole, wo toŋ zinziŋi yi-ti dekkiso wo maala poole yi-ti dambu. Wo wenda soo toŋ a aane a ti boohe umbo.

⁵ Daayum, diddo onnu, lekkiyadi a ume muuziyagi wo ekki kessagi, yi dollite, tuddi yi-t'ahuntu ti monŋali, kund'ayi jerem.

⁶ Aame yi y' wulle Isa ti dokki maŋ, y'a ukke k'ume yode, y'a-dikke a daanadi,

⁷ wo y'a idili ti golla awwa, y'ede: «Ki dehu moo me a tukki nuŋ me, Isa Ulo ki Raa goole a jiire pay? Ni dehu k'a di nâame ti suma Raa, ki ni dabire ye.»

⁸ Yi rootiyo inkiŋo kono Isa yiruute, y'ede: «Siitan no, mi t'adfo ti tukki wede me!»

⁹ Isa y'a yi tunde, y'ede: «Kee sundá wee wee?» Wede geŋ yi di'n gime onami, y'ede: «Nuŋ sundó Doŋ Duuru, kono kaye baadan.»

¹⁰ Wo yi-d'obe bey a Isa, yi kodfime kono siitandani geŋ y'a ki ti'n limmi dokki ti siido gettiyo ye.

¹¹ A ume geŋ i d'ede tordfo meeda ki kinzir* an elso ekki kesse.

¹² Kane siitandani geŋ an i d'obe bey a Isa, an'de: «K'ay ti'n agibi ay t'ette adda kinzirdari geŋŋo.»

‡ 4:41 4.41 Kun wollo adda mattup ki Soom 65.8 wo 89.10. * 5:11 5.11 **Kinzir:** Yon geŋ Yawudiyagi an yi wollo ganigi a daana Raa me, k'aadumu ulu. Geŋ i-kaza taaya ki kinzir gette ize a siido di doŋ kane Yawudiyagi ye. Kun wollo adda mattup ki Lebitik 11.7 wo Deeterenom 14.8.

13 Mañ Isa y'an d'iyye. Injino siitandani t'ekki wede geñ an t'udde, an t'iide adda kinzirdari. Wo torfo gette t'awwa t'ekki kesse t'a zide okko, kinzirdari an t'ibi adda bar, an t'inda adda k'ahu. Kane suma dupu sire.

14 Kane don k'elso geñ an d'ukke, an an t'iide taaya a don adda geeger wo a don i lekkiyto a dombi pay. Duwo geñ an t'uddito wolliso ki munda wede ize.

15 An iina a sirpa k'Isa mañ, an wulle wede i ede siitandani baadan a eedí wo an t'udde geñ, yon yi-guune, yi t'usse kalle wo eedí t'iido. Injino kane geñ orgiso t'anni ziida.

16 Kane don i wulle munda wede ize geñ an an t'iide taaya, kañ mumino wede i-d'ede siitandani a eedí y'a uune bee, wo son a munda wede ize a kinzirdari.

17 Injino mañ kane don pay an i d'iise obe bey a Isa, kono ti siidadan y'a engile.

18 Mañ Isa yi-ti gili adda tooko, y'a engile. Aame geñ wede i ede siitandani a eedí wo an t'udde geñ, yi tondiyo Isa kono y'a lekke ti yode.

19 Isa yi-ki d'iyye ye, wo de yi di ruute, y'ede: «Ki-kama di kee wo k'an t'oodoy taaya a donzá a suldi don pay Galmeega y'a ize, a isiyo k'adde koduwo y'ize a kee.»

20 Mañ wede y'a-gime, wo y'a iise kazita adda siido ere sundutú «Geegiryagi Koomat†» suldi don pay Isa yi ize a yode geñ me. Wo kane don pay illiga geñ an ziida giggiran.

Eliyo beeko a erewo wo baldiya k'uto Zayiris

(Matiye 9.18-26; Lik 8.40-56)

21 Isa y'a-gimo ti tooko yi-ti diipido ti dar bar t'inno, mañ y'a t'ihira a biza bar wo don duuru baadan an di-t'ugiye.

22 Aame geñ i d'iina wedusu sundi Zayiris, yon goole ti diine deero boy wede Yawudiyagi ge dooyiso. Yi

wulle Isa mañ y'a iido, y'a iire a zonfi

23 wo yi-d'obe bey ti kodfime, y'ede: «Uto nun tuddutú eeni t'unto. K'a ette mañ, ki zaapey beezá t'a uttey wo t'a lekkey.»

24 Injino mañ Isa y'a iyye, an d'ingile soo. Wo don duuru baadan an di y' diine, an di y' nayyu t'enno t'enno.

25 Ti diine don duuru i d'ede erewo soo injino ti dabirsa, puuzo obite t'itatú iide ozzine koomat makumu sire.

26 T'a dibire baadan a bey don daawiya baadan wo beytú t'a zikkuwe pay kono t'a t'oono beeko, wo umbo beeko ti k'uune ye, ki too mañ ti dabirsa i-ceeriyo ki ceeriyo.

27 Tod' t'illiga rabila k'Isa, injino ti-t'iide diine don duuru ti dar k'Isa, t'a-butte kallayí,

28 kono t'a ruute t'adda k'addutú, t'ede: «Aame n'iina n'a butta kallayí danjal ton mañ, n'a utta.»

29 T'a butte kallayí mañ, a kaamiki obite puuzo a ihira yip, t'a uwwe a tuddutú t'uune bee.

30 Aame geñ Isa y'a uwwe toogo a udde ti tuddi me. Mañ y'a-tuuye tukki don duuru wo y'a tunde, y'ede: «Wee wee i butte kallayó me?»

31 Kane sanalliyagi an i di ruute, an'de: «Kee k'owwiyo don an ki nayyu t'enno t'enno, wo ki-tondiyo wee wee i butte kallayá sey me?»

32 Wo de Isa yi wolliyo don i ti y' duule kono yi dehu y'a suune wede i y' butte.

33 Mañ to ere gette t'a urgide, ti nonjirso kono ti zuune munda wede i-iide me. T'a d'iide, t'a iire zonfi wo derec ti di ruute pay.

34 Wo de Isa yi di ruute, y'ede: «Uto ki nun, kono kon mi ziipe addi a nuuno geñ, m'utte. T'eenizi geñ m'uune bee, m'aaho ti toose.»

35 Aame Isa y'a ti rootiyto injino geñ, don zina an okko ti di goole boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, an

† 5:20 5.20 Siido ere sundutú «Geegiryagi Koomat» gette, tod'te ki dandi bar Galile ki kese peefo ge-koliyo.

i di ruute a Zayiris, an'de: «Utá t'a t'ihe, ki moo me wede dooyiso ki y' naatiya sey me?»

³⁶ Wo d'e ono geŋ Isa y'illiga toŋ seez'í ye, wo yi di ruute a goole boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, y'ede: «Kee k'orgide ye, ki zaapo addá a nuuno d'anj'al.»

³⁷ Wo a wenda soo toŋ urzi yi k'ele ye a ette ti yode me, iide ti yode Piyer, Zak ti leemad'í Zaŋ d'anj'al.

³⁸ An iiney di goole boy wede Yawudiyagi ge dooyiso maŋ, a ume geŋ Isa yi woliyo d'oŋ baadan an d'ollite m'oolo d'anj'al.

³⁹ Isa yi-t'iide k'adda boy, wo y'an di ruute, y'ede: «Moo me kun d'ollite m'oolo me? Uto ti k'inda ye, ti moone moone.»

⁴⁰ Kane d'uwo geŋ an di y'okko maade. Wo d'e yoŋ y'an udf'e d'uwo t'adda boy me, a uupe ti yode meek'uto ti mekk'uto wo sanalliyagi d'oŋ ad'o geŋŋo, saŋ Isa yi-t'iide k'adda biino ere uto adda.

⁴¹ Maŋ yi ziid'a beytú wo yi di ruute, y'ede: «Talita kum!» Geŋ i-kaza: «Uto ki nuŋ, mi t'onno ni-rootiyo me!»

⁴² A kaamiki, uto t'a t'iiziga ti sooru. Tod'te ozzinatú koomat makumu sire. Kane d'uwo geŋ an wulle iŋkino maŋ, an ziid'a g'ig'ig'iraŋ kono i jiire eedan.

⁴³ Maŋ Isa y'an d'undirde, y'ede: «A wenda soo toŋ kun i roota ye a munda wede ize eŋ me.» Saŋ y'an di ruute, y'ede: «Uto kun i eelo omb'o.»

6

Doŋ Nazaret an koogire Isa (Matiye 13.54-58; Lik 4.16,22,24)

¹ T'ume geŋ Isa y'a t'iiziga, y'a iŋgile ti sanalliyagi ki Nazaret geeger ere y'a ihira.

² A onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi maŋ, y'a iise dooyiso d'uwo adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso. Doŋ baadan i y'ollige geŋ an ziid'a g'ig'ig'iraŋ, wo an di ruute, an'de: «De ono pay eŋ y'uuno ti too me? Suuniyo k'ono ette i elo wee

wee? Wo mummino yi d'isiyto suldi k'armika kino me?

³ Yo eŋ wede k'ahuntu sarpanje de me! Yoŋ miŋ ulo Mariyam d'e me! Kane zembad'í kuuli'ŋ sumbiyagan Zak, Zoz, Ziid wo Simo d'e me! Wo zembad'í erayi toŋ kane an lekkiyo ti kine d'e me!» Kono k'iŋkino an di-tuuge k'ambu k'onam'í me.

⁴ Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec, nebi geŋ aame tuuku toŋ onam'í an d'ollige, wo d'e d'oŋ a geeger ere y'a ihira, d'oŋ a biza bumbiz'í ti d'oŋ adda booz'í d'anj'al, onam'í an k'olliga ye me.»

⁵ A ume geŋ munda k'armika soo toŋ yi k'iine yi k'ize ye, wo y'an di ziipe miŋ beez'í a d'oŋ k'eeni miibi d'anj'al, an d'uune bee.

⁶ Wo Isa yi nuukiso eed'í kono kane an ki ziipe addaŋ a yode ye.

Agisa ki sanalliyagi kane koomat makumu sire (Matiye 9.35; 10.1,5-14; Lik 9.1-6)

Saŋ maŋ Isa y'an izire pay illiyagi d'oŋ i-d'uule Nazaret geŋ me.

⁷ Maŋ y'a-wiike sanalliyagi kane koomat makumu sire, y'an ikkipe sire sire, wo y'an d'ele toogo ki lommitte siitandani d'oŋ an t'ooney a d'aanadan,

⁸ wo y'an di ruute munda wede an d'isey, y'ede: «Ki torguwaguŋ munda a beyguŋ kun amba ye, ise munda k'omb'o, ise eese, ise tam-miyagi sunni sunni adda poosaguŋ toŋ maŋ. Kun ambo dalka d'anj'al,

⁹ tobiyagi a zoŋguŋ wo kun osso kalle toŋ soo a tudduguŋ.»

¹⁰ Wo y'an di ruute sey, y'ede: «Aame kun t'iidey adda boy tuuku wo an unni ziid'ey maŋ, kun di lekkoy angeŋŋo bini engilsaguŋ t'ume geŋŋo.

¹¹ Wo aame kun t'iidey ille wo doŋtú an un ki'n ziid'ey ye wo onamguŋ an k'illigey ye maŋ, a engilsaguŋ t'ume geŋŋo odde zoŋguŋ toŋ kun a ti tottigoy, geŋ i-kaza Raa ulb'í unse ye ti kane me.»

12 Kane sanalliyagi geɗ geɗ an d'ingile, an an kazita a ɗuwo kono an di-kime lekkiyadaɗ.

13 Siitandani baadaɗ an ti'n lom-mite, wo ɗoɗ k'eeni baadaɗ an an di yergutu egey an d'ooniyo bee.

*Taaya k'unto Zaɗ Batis
(Matiye 14.1-2; Lik 9.7-9)*

14 Mozigo Erod geɗ y'a illiga rabila k'Isa te, kono yoɗ sundi ti moolo. Doɗ oɗoɗ an ruute, an'de: «Geɗ Zaɗ Batis yi bilɗo ti diine ɗoɗ unto! Geɗ kono k'inkino i-d'ede toogo yi d'isiyto sulɗi k'armika me.»

15 Doɗ oɗoɗ an'de: «Geɗ nebi Eli.» Wo ɗoɗ soɗ an'de: «Geɗ nebi soo aa wede ti diine nebiyagi ɗoɗ ti kaaga.»

16 Wo ɗe aame Erod y'illiga inkino maɗ, y'a ruute, y'ede: «Geɗ Zaɗ Batis wede n'an di ruute a asigiryagi an di-ɗikke eedí, geɗ yode i-bilɗe me.»

17-18 Erod y'ilke inkino kono yi-ziɗa ere leemadí Pilip sundutú Erodiyas, wo Zaɗ Batis yi di ruute, y'ede: «Oogoro urzi ti k'ele ye k'a seeda ere leemada te.» Inkino maɗ Erod batum y'an di ruute a asigiryagi an ti y' ziɗo Zaɗ me, an ti y' gittite wo an ti y' zidɗe adda dangay.

19 A rootiyo Zaɗ gette Erodiyas ti di gulkuwe t'a ti y' ziɗa addutú. Ti dehu t'a yi t'ide, wo ɗe urzi ti k'ooniyo ye,

20 kono Erod geɗ yi orgiso a Zaɗ me, yi suune yoɗ wede ki di-inekamileɗ, inkino yi di y' boohiyo. Aame Zaɗ yi eesiyo kazita k'ono Raa maɗ, Erod yi y'ollige t'unɗuwo wo munda y'a roote yi ki suune ye.

21 Ozzine ti ozzine, onniyo k'ehiyo k'Erod t'aaniya maɗ, an d'isiyo tar-naape. Inkino onniyo gette t'iina maɗ, Erodiyas ti d'uune urzi. Erod y'an d'ize ombo a ɗoɗ deero siɗo, a deero k'asigiryagi wo a ɗoɗ suma ki siɗo Galile.

22 Aame geɗ uto koɗso k'Erodiyas ti-t'iide adda boy t'a immira, wo a tode gette Erod addi i-d'ibi ti ɗoɗ

an'ni wiiko pây. Inkino maɗ mozigo yi di ruute a uto koɗso, y'ede: «Munda wede tuuku mi dehu'ɗ mi rooto, wo ni di t'ela.»

23 Wo y'a-ti nîime tuddí, y'ede: «Munda wede tuuku mi dehu'ɗ mi rooto, ni di t'ela, ise kese mozikadó toɗ maɗ.»

24 Maɗ uto koɗso t'a t'udɗe ti di ruute mettú, t'ede: «De n'a tonde moo me?» Mettú ti di'n gime on-amtú, t'ede: «Mi tondo eego Zaɗ Batis.»

25 Kesiko uto koɗso t'a-gime ki tukki mozigo, t'iide'ɗ ti di ruute, t'ede: «Ni dehu ankenno k'o ti ɗekki eego Zaɗ Batis, k'o di zaapi adda supira, wo k'o d'adi kenno!»

26 Aame geɗ mozigo y'a t'ize som-magi dondoɗ, wo ɗe kono y'a ti nîime tuddí a ɗaana ɗoɗ an'ni wiiko geɗ, y'a iyye yi gi di tuuge ye.

27 A kaamiki, yi d'igibe asug-ursu soo ti diine ɗoɗ boohiyadí, yi di ruute, y'ede: «K'odo, k'o ti ɗekki eego Zaɗ te, wo k'o d'edi.» Maɗ asugursu geɗ y'a t'iide k'adda dangay, y'a-ɗikko eego Zaɗ te.

28 Eego y'a t'umbo adda supira, yi-d'ele a uto koɗso wo tod' ti d'iide a mettú.

29 Sanalliyagi Zaɗ an illiga rabila gettiyo maɗ, aame geɗ an d'iido, nuune an t'umbe, an d'ingile an t'ele adda muuzo.

*Eliyo k'ombo a kuuli dupu paat
(Matiye 14.13-21; Lik 9.10-17; Zaɗ 6.1-15)*

30 Doɗ zina k'Isa an di-gimo ki sirpadí, an i di t'iide taaya a naabo ere pay an izo wo a dooyiso ere pay an duuyo ɗuwo.

31 A ume geɗ i d'ede ɗuwo baadaɗ, ɗoɗ oɗoɗ an engile, ɗoɗ oɗoɗ an ette ettiyo, wo Isa ti sanalliyagi geɗ an t'oone peedo boolon an di-koone an d'oomi toɗ umbo. Inkino maɗ y'an di ruute, y'ede: «Kun t'edi ti nuuno, in t'arga siidin ki balɗa kun a-puukey boolon.»

32 Man an di gili adda tooko, an di diipida bar kono an t'arga siidan k'adda balda.

33 A engilsadan gen don baadan an di'n wulle wo an di'n zuune. Inkinon man don t'adda geegiryagi pay gen an d'iise okkito ti zongfan, an tiide geere sey k'ume Isa ti sanalliyagi an'te gen me.

34 Isa yi ti diige ti tooko man, yi woliyo don duuru baadan, wo i di t'ize sommagi kono kane gen aakede dambami daa wede k'elsadan. Inkinon man y'an di'n iise dooyiso a suldi baadan.

35 Kane sanalliyagi an woliyo peedo t'ingile, man an a d'iide sirpa k'Isa, an i di ruute, an'de: «K'ollo, ume en balda wo peedo ton t'ingile.

36 Inkinon man duwo en k'an eezo an t'ette ki boydi don doome wo k'adda k'illiyagi don goppon, an d'owiltey munda k'ombo.»

37 Wo Isa y'an di ruute, y'ede: «Ombon an eelo kune batum.» Kane an di ruute, an'de: «Kee ki dehu ay t'oono tamma meeda sire*, ay t'owilo mappa pay ay an t'ela a don duuru an d'ooma ko?»

38 Isa y'an di'n tunde, y'ede: «Un d'ede mappa miibi me, k'un ki ti woli do a eesagun me?» An ti wullo man, an di ruute, an'de: «Kaye ay d'ede min mappa paat wo puuni sire.»

39 Man Isa y'an di ruute a sanalliyagi, y'ede: «Duwo kun ti'n koona kan ogiysito adda soole.»

40 Man duwo an di gundite, ongon meeda, ongon ada paat.

41 Aame gen Isa y'a-ziki mappa paat ti puuni sire genno, y'a t'umbe edayi k'awwa ki kandaane, y'a ruute koduwo a Raa. Man mappa y'a burkite, y'an d'ele a sanalliyagi kono an an di-dokkida a don duuru genno. Puuni ton inkinon kay y'an di-dokkida a duwo pay.

42 Kane pay gen an d'iimi wo an d'isse.

43 Wo mappa ti puuni don uupite, sanalliyagi an ti-tusse, a iide dappa koomat makumu sire.

44 Kane don iimi mappa gen, an t'iide kuuli dupu paat.

*Sooru k'Isa ekk'ahu
(Matiye 14.22-33; Zan 6.16-21)*

45 San man kesiko Isa y'an di ruute a sanalliyagi, an di kili adda tooko an d'oogume, an di doopida ti dar bar ti nee, ki kese geeger Betsayda, koore yode batum don duuru yi-ti'n t'igiba gen me.

46 Aame don duuru yi ti'n igibe man, yon y'a-ti gili ekki kesse kono y'a tonde Raa.

47 Ume y'ize diddo gen, tooko tod'te a diine k'ahu dokki botto ti biza bar me, wo Isa siidi ti zenje t'inno me.

48 Isa yi woliyo kane sanalliyagi an t'ize oone ki korre k'ahu me, kono maaye a giggeran. Inkinon a diddo biza soohe man yi-t'uddo yi d'ettiyo tuddan, yi sooru t'ekk'ahu aa y'an di'n engile.

49 Aame kane an yi wulle yi sooru t'ekk'ahu gen, an elkiyo beye fan, wo an d'iise dollite

50 kono kane pay gen an yi wulle wo orgiso t'anni ziida baadan. Kesiko Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ombon! Kun orgide ye, en nuuno!»

51 Man y'a di gili ti kane adda tooko, aame gen maaye y'a ziida. Inkinon man kane sanalliyagi undan a t'uddo.

52 Derec, armika ere y'ize t'urzi mappa gette itatu an ki ti zuune ye, eedan ti k'aane ti ki'n seeda ye suldi gen me.

*Eliyo beeko a don k'eeni a siido
Zenezaret
(Matiye 14.34-36)*

53 An ti diipida bar man, an d'iiney a siido Zenezaret, tooko an di gitte a zenje wo an di d'igite.

54 Aame an deggutu gen, a kaamiki Isa duwo an di y' zuune.

* **6:37 6.37 Tamma meeda sire:** Tamma soo i-kaza ranña naabo k'onno soo ki wedusu. Anki tamma meeda sire i-kaza sonko dupu ada pide.

⁵⁵ Mañ an d'iise okkito t'adda siido gette pay. Aame an y'ollige yon k'ume tuuku mañ, ñon k'eeni an di sokiyo ti zaadagi, an i-d'ettiyo kingenno genno.

⁵⁶ A ume wede tuuku Isa y'ettiyo k'adda k'illiyagi, ki geegiryagi, ise ki boydi ñon doome gen, ñon k'eeni an an d'an t'ettiyo a bere ñon duuru. Mañ kane ñuwo gen an i d'obe bey kono ñon k'eeni an a-botte a bize kallayí ñanjal ton mañ, wo kane ñon pay a bottiyo gen an d'uttiyo.

7

Dooyiso ere ki mongidagi (Matiye 15.1-20)

¹ Kane Pariziyen ti ñon miibi ti diine ñon suuniyo k'oogoro iido ti Zeruzalem gen, an di-t'ugiye a Isa.

² An wolliyo mañ kane sanal-liyagi ongo an ombó beezan ganigi a ñaana Raa me, gen i-kaza ki poone an t'eese ombó, beyñan an ki t'opilso ye aa mongidagan an ruute me.

³ Derec, kane Pariziyen ti Yawudiyagi pay gen an k'ombó ye beyñan daa k'opilso koduwo ye mañ, kono an aa seedu zakidi a dooyiso ere ki mongidagan an duuye te.

⁴ Aame an aahiya suuk ton, an k'ombó ye daa k'opilso tuddan me. Wo an aa seedu a dooyiso baadan ti doolo ton ede ere mongidagan an duuye te, aakede: opilsito kunzali, dingilagi wo keyyagi maala.

⁵ Inkinno mañ kane Pariziyen ti ñon suuniyo k'oogoro an di tunde Isa, an'de: «Ki moo me sanalliyagá an d'ombó beyñan ganigi a ñaana Raa, wo ñe an ki ñaaniya ye dooyiso ere ki mongidagin an duuye te?»

⁶ Mañ Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Kune ñon bizigun sire sire, nebi Ezayi yi ruute ono ñon Raa y'igibo a tukki kune gen derec, aa

an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

“Duwo en an o eliyó suma t'ono bizañ,

wo ñe ki kotto adda k'addan kane dokki ti nuñ Raa me.

⁷ Kane suldi ñon an isiyo kono an o ottilso gen ki bita, kono urziyagi k'oogoro ñon an dooyiso gen ettiyo t'urzi ñuwo ñanjal*.”»

⁸ Mañ Isa y'an di ruute, y'ede: «Oogoro Raa kun d'ooliyo kese, wo kun t'ambu dooyiso ñuwo.»

⁹ Wo y'an di ruute sey, y'ede: «Kune konagan k'ooliyo k'urziyagi k'oogoro Raa ki kese, wo kun di sooru a urzi dooyisagan.»

¹⁰ Derec, Muusa yi ruute ti kaaga, y'ede: “Ki elo suma a meegá ti meedá‡.” Wo son y'ede: “Wede yi duudiyo meegí ise meedí koo mañ, yon gen ki t'owwo‡.”

¹¹ Wo ñe kune'n, kun dooyiso ñuwo, kun'de: “Aame wede yi rootiyo a meegí ise a meedí, y'ede: Munda wede n'a-di t'ele a gi di nooge yon korban, i-kaza yon ni ele sedeke a Raa” mañ,

¹² gen kun eliyó urzi a wedusu yi ki t'ele munda a meegí ise meedí ye.

¹³ Kun isiyo inkinno gen, kun ti t'owwo ono ñon Raa yi ruute kun d'ise me, wo kun di sooru a urzi dooyisagan. Wo suldi baadan ti doolo ton ede kun isiyo inkinno me.»

Suldi ñon a ki ti k'ise ganigi a ñaana Raa

¹⁴ San Isa y'a wiike ñon duuru sey an t'iide k'ume yode, wo y'an di ruute, y'ede: «Kune pay kun ollo, wo ono en itadan kun di'n suuno:

¹⁵ Suldi ñon pay wedusu y'oomi gen, i ki y'ise ganigi ye a ñaana Raa me, ki too mañ i y'ise ganigi a ñaana Raa munda wede adfiya ti bizí genno. [

¹⁶ Wede i-d'ede kuwwa k'ollige mañ, y'ollo koduwo.]»

* **7:7 7.7** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 29.13. † **7:10 7.10** Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.12. ‡ **7:10 7.10** Kun wollo adda mattup ki Egzod 21.17.

17 Aame dɔŋ duuru Isa yi'n iili y'aahe boy maŋ, kane sanalliyagi an di yi tunde, an'de: «Kee k'ay t'oodibi ita a ono ombide eŋ me.»

18 Yoŋ y'an di ruute, y'ede: «Inkino maŋ ki kotto, kune toŋ on-amó eggun ti k'aane ti ki'n seeda ye pi me! Kun ki suune ye ko, suldi dɔŋ pay wedusu y'oomi geŋ i ki y'ise ganigi ye a daana Raa me?»

19 Kono suldi dɔŋ wede y'oomi geŋ, i-ki ti d'eegu adda biza k'ulbí ye, wo de i-ti d'eegu adda k'addí, wo saŋ yi-ti'n naamiya.» A onamí geŋ, Isa yi rootiyo ombo pay kamileŋ a daana Raa me.

20 Yoŋ y'a ruute sey, y'ede: «I ti y'isiyo wedusu ganigi a daana Raa munda wede adfiya t'adda biza k'ulbe.

21 Derec, t'adda k'adde wede geŋ, ti biza k'ulbí i d'adfiya elkiso ere oldo i-ti y'eliyo a suldi dɔŋ ulpi aakede: boliyo, oogire, tówwo d'uwu mirsi,

22 moone t'ere bakadí ise ti kule bakatú, okkiso a suldi pay, bundiko, daggiya d'uwu ti metiŋko, eliyo tudde k'isiyo suldi dɔŋ ulpi, zaapu k'adde a munda wede, kaldita tudde, koliyo tudde wo isiyo munda daa k'elkiso.

23 Suldi dɔŋ ulpi pay geŋ adfiya t'adda k'adde, wo an di y'isiyo wedusu ganigi a daana Raa me.»

Zaapu k'adde k'erewo Yawudowo ye

24 Saŋ maŋ tiŋ geŋ Isa y'a t'iiziga, y'a ingile ki siido ere i d'uule geeger Tir. Yi-t'iide adda boy soo inkino, kono yi dehu wenda y'a ki suune umayí ye, miŋ umbo y'a k'iine ombide ye.

25-26 A ume geŋ, i d'ede erewo ti Pinisi siido Siiri. Tod'te Yawudowo ye, t'orbe ono Girek, ututú i-d'ede siitan a ettú. T'illiga rabila k'Isa maŋ, kesiko t'a ukke k'ume yode. T'iide'ŋ t'a dikke a daanadí, wo t'a yi tunde, t'ede: «Galmeega, ni ki

tondiyo ki-t'olmu siitan ti tukk'uto nuŋ.»

27 Isa yi di ruute, y'ede: «M'oolo inŋi an t'oomo an asso dɔ, kono inkino beehiye ye k'a t'ambe ombo k'inŋi k'an di t'ele a gahiti§ me.»

28 Maŋ to ere gette ti di'n gime onamí, t'ede: «Galmeega onamá geŋ derec, wo ki kotto gahiti geŋto toŋ an di delliyo a ume k'ombo, ombo ere i soldite ti bey k'inŋi aame an ombo geŋ, an di pettiyo.»

29 Yoŋ yi di ruute, y'ede: «A tukk'onamí geŋ, mi-kama boozí, siitan ti t'udde ti tukk'utí te.»

30 Saŋ erewo gette t'aahe, maŋ ti-t'uuney uto ekk'onŋali ti moone, siitan ti t'udde ti tuddutú me.

Eliyo beeko a wede dugiya

31 Saŋ maŋ ti siido ere i d'uule geeger Tir gette Isa y'a ingile, yi-t'udde ti siido ere i d'uule geeger Sidon, y'a t'úkey siido sundutú Geegiryagi Koomat, y'a-gime biza bar ki Galile.

32 Aame geŋ d'uwu an di wiiko wede dugiya wo ilzí toŋ attidí ki rootiyo me. Maŋ an i-d'obe bey a Isa, an'de: «Ki ti zaapo beezá a wede enno, y'a t'ooone bee.»

33 Isa y'a y'irga siidí ti diine dɔŋ duuru me, maŋ yi-t'ele yelagí adda kuwwa wede geŋto, wo yi d'unke leezí yi t'eele ilzí.

34 Saŋ y'a t'umbe edayí k'awwa ki kandaane, wo y'a zuupe suup, maŋ yi di ruute wede dugiya geŋ, y'ede: «Eppata!» Geŋ i-kaza a-t'ohon kereŋ.

35 A kaamiki wede kuwwagí a t'ihina, yi d'ollige kereŋ wo ilzí toŋ a t'ikkima, yi d'orbe koduwo.

36 A d'uwu geŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo koduwo, a munda wede ize eŋ a wenda soo toŋ kun i roota ye!» Wo de eŋ y'an aapufu a wenda kun i roota ye, wo a kane aa y'an eliyo olŋo ki rootiyto.

37 Kane d'uwu geŋ an di ziida giggeraŋ, wo an di ruute, an'de:

§ 7:27 7.27 Suma «inŋi» i-kaza dɔŋ Yawudiyagi, wo suma «gahiti» i-kaza dɔŋ Yawudiyagi ye.

«Naabadí pay y'isiyo ette beehiye baadan! Dunjiyagi kuwwagan y'an di'n ohinte, wo don bizaŋ a t'ippe ki rootiyo umbo toŋ an d'orbe.»

8

Isa y'an ele ombó a don dupu pide (Matiye 15.32-39; Markus 6.30-44)

¹ Aame geŋ don duuru baadan an t'ugiye sey wo munda an d'oomi umbo, inkiŋo maŋ Isa y'a wiike sanalliyagí wo y'an di ruute, y'ede:

² «Nuŋ duwo eŋ o t'ize sommagi kono kun wollo an lekkiyo ti nuŋ iide onniyo afo, wo ankenno munda k'ombó an k'ede ye.

³ Wo ni'n igiba addan guguba maŋ, an d'oopey a urzi kono don baadan ti diinayan an iido ti dokki.»

⁴ Kane sanalliyagí an i di ruute, an'de: «De adda balda ette, ti too me in t'oonna mappa baadan a duwo eŋ an d'ooma an t'assa me?»

⁵ Isa y'an di'n tunde, y'ede: «Kune un d'ede mappa miibi me?» Wo kane an i di ruute, an'de: «Ay d'ede mappa sarat.»

⁶ Inkiŋo y'an di ruute a don duuru geŋ, y'ede: «Kun ti koonna siido!» Maŋ y'a ziki mappa sarat geŋ a beezí, y'a ruute koduwo a Raa, y'a burkite wo y'an d'ele a sanalliyagí kono an an di-dokki da a don duuru genno.

⁷ Wo soŋ an d'ede puuni miibi sunni sunni inkiŋo. Isa y'a ruute koduwo a Raa kono k'ombó gette wo a sanalliyagí, y'ede: «Puuni kun an ti dokko pay!»

⁸ Wede tuuku toŋ y'a iimi y'a isse isse a d'uupite, wo ombó ere uupite gette, an ti tussite a dambayi deero sarat.

⁹ Kane don iimi geŋ i t'iide suma dupu pide. Saŋ Isa y'an igibe.

¹⁰ Wo yoŋ kesiko yi-ti gili adda tooko ti sanalliyagí, an d'ingile ki siido Dalmanuta.

Tondiyo ki munda k'armika (Matiye 12.38-39; 16.1-4; Lik 11.16-29; 12.54-56)

¹¹ Kane Pariziyen an d'iide k'ume k'Isa, an d'iise niikiyto kono an dehu an i d'ekke ikka t'urzi k'onamí. Inkiŋo maŋ an di y' tunde y'an d'ise munda k'armika a kize yoŋ Raa yi y'igibo.

¹² Isa y'a zuupe suup, wo y'a ruute, y'ede: «Ki moo me kane don ankenno eŋ an ton-diyo munda k'armika a kize nuŋ Raa yi n'igibo? Derec inkiŋo wo n'un di rooto: Munda k'armika soo toŋ Raa y'an k'isa ye a kane don ankenno eŋ me.»

¹³ Saŋ kane Pariziyen Isa yi'n iili, yi-ti gili adda tooko, y'a-doopida ti dar bar Galile ti nee.

Ita k'ono k'Isa sanalliyagi an ki'n suune ye (Matiye 16.5-12; Lik 12.1)

¹⁴ Kane sanalliyagi an doopide ti kese bar Galile ti nee geŋ, an dundo an d'ambo mappa me, wo adda tooko i d'ede mappa soo danjal a beezan.

¹⁵ Aame geŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, kun koonna mentikagi a orme wede ki Pariziyen wo a orme wede ki Erod.»

¹⁶ Maŋ kane sanalliyagi an d'iise rootiyo ti tuddan kono an k'umbo mappa ye.

¹⁷ Wo yo Isa rootiyadan gette y'a ti zuune, inkiŋo maŋ y'anni tunde, y'ede: «Ki moo me kun di rootiyo ti tuddugun, kun k'umbo mappa ye me? Ki kotto kune suldi don ize geŋ itadan kun ki ti ziida wo kun ki'n zuune ye botto. Kune'n eggun a t'ippe ko?»

¹⁸ Ki kotto kune un d'ede eda, wo kun ki wolliyo ye! Kune un d'ede kuwwa, wo kun k'ollige ye! Kune un dunde baa

¹⁹ a mappa paat wede n'a-dimbe don dupu paat ga iimi geŋ, wo a onniyo gette oopiyo ki mappa kun d'uune dambayi miibi kun zikiti me?» Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Dambayi koomat makumu sire.»

²⁰ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Wo de un dunde baa a mappa sarat wede

n'a burkite a kuuli dupu pide ga iimi genj, wo a onniyo gette oopiyo ki mappa kun d'ûune dambayi deero miibi kun zikiti me?» Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Dambayi deero sarat.»

²¹ In'kino manj y'an di ruute, y'ede: «Ki kotto suldi donj n'ize genj itadan kun ki ti zuune ye botto!»

Isa yi ele beeko a wede koosiyo

²² Isa ti sanalliyagí an iiney Bet-sayda manj, duwo an d'irkido wede koosiyo an i-d'iido a Isa, an i-d'obe bey, an'de: «Galmeega wede enj ki zaapo beezá, y'a t'oone bee.»

²³ Isa yi ziida bey wede genno, y'a y'irkide dokki t'ille. Y'iide'nj yi d'un'kite lee a edayí, wo y'a-ti ziipe beezí a tuddí, manj y'a yi tunde, y'ede: «Munda ki woliyo ko?»

²⁴ Wede y'a ihina edayí wo y'a ruute, y'ede: «Eyye, duwo ni'ni woliyo, wo ni'ni woliyo aa inda i sooru.»

²⁵ Isa y'a butte beezí a edayí sey. Manj wede edayí a t'ihina yi woliyo kerej.

²⁶ In'kino manj Isa y'a y'igibe wede ki boozí, wo yi di ruute, y'ede: «K'aaho boozá, k'adda k'ille k'addey ye.»

Isa minj yonj wee wee?

(Matiye 16.13-20; Lik 9.18-21)

²⁷ Isa ti sanalliyagí an d'ingile k'illiyagi gopponj ti geeger Sezare siido Pilip. A urzi manj sanalliyagí y'anni tunde, y'ede: «Duwo an rootiyo nunj wee wee?»

²⁸ Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Donj sonj an'de kee Zanj Batis, donj ongo an'de kee nebi Eli, wo donj ongo sonj an'de kee nebi ti diine nebiyagi donj ti kaaga.»

²⁹ Manj Isa y'anni tunde, y'ede: «De kune me, kun'de nunj wee wee?» Piyer y'a t'ihina bizí, y'a ruute, y'ede: «Kee Almasi Raa yi biire.»

³⁰ In'kino manj Isa y'an di'n iipide, kono a wenda soo tonj an i roota munda ye a tukki yode me.

Ono k'Isa a urzi k'untadí ti baldiyadí

(Matiye 16.21-23; Lik 9.22)

³¹ Sanj manj, Isa y'a iise dooyiso sanalliyagí, y'ede: «Nunj wede an n'ehe aa ulo wede enj, n'a dabirey baadanj. Kane donj i dokkiyo donjinj, deero donj sedeke ti donj suuniyo k'oogoro pây an di n' kiigirey. Duwo an di n' t'idey, wo onniyo sire k'aduwe manj Raa y'a ti n' baldey.»

³² Isa y'an di ruute patanj, manj Piyer y'a y'irga siidí, y'a y'iise aapudu.

³³ Aame genj Isa y'a-gime, edayí yi woliyo sanalliyagí, wo y'a iise aapudu Piyer, y'ede: «Kee Meeda siitandani t'a-t'ûune adda k'addá, ki led'edo dokki ti tuddó me! Elkisadá ti ere ki Raa soo ye, elkisadá ki donj tudde.»

Mummino daaniya k'Isa te

(Matiye 16.24-28; Lik 9.23-27)

³⁴ Sanj manj Isa y'a wiike donj duuru ti sanalliyagí, wo y'an di ruute, y'ede: «Wede yi dehu y'a daane urzi nuuno manj, tuddí batum y'a ti kiigira, ki unto tonj y'a oyye y'a t'inda kono nuuno, wo y'a ni daane.»

³⁵ In'kino wede tuuku yi dehu boohiyo tuddí k'aggadí manj, y'a ti dagga, wo de wede tuuku y'ooliyo tuddí kono nuuno wo ki Rabila Maj-jaanawa manj, y'a t'utta.

³⁶ A wede koduwatú moo me suldi duniya pay y'anni t'oone, wo tuddí y'a ti dagge me?

³⁷ Wo ki kotto wede genj tuddí zooyatú oone, genj yi k'aane y'a ki t'ele munda y'a ki pelke tuddí ye!

³⁸ Aame wede y'isiyo sukiyagi a nunj wo a onamó a daana donj an'kenno, kane donj k'oldiko wo an ki seedu urzi Raa ye manj, nunj wede an n'ehe aa ulo wede enj, aame n'etto ti daryika ere ki Meegó wo ti ere ki maaleekiyagi donj kamilenj genj, nunj tonj ni-d'isa sukiyagi kay a yonj me.»

9

¹ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Derec inokino wo n'un di rooto: Doŋ ongoŋ ti diine kane doŋ ankeŋŋo eŋ an ki ti t'inda ki poone pay ye, an di wolla Moziko Raa t'etto ti toogo baadaŋ gette.»

Ume k'eda k'Isa a-gime
(*Matiye 17.1-9; Lik 9.28-36; 2 Piyer 1.17-18*)

² Îide onniyo zoot k'ita maŋ, Isa y'a-wiike ti yode Piyer, Zak wo Zaŋ, y'an d'an d'ingile siidaŋ k'ekki mukkolo soho. An iiney maŋ, a daanadaŋ geŋ miŋ tuddí a-gime sittú,

³ inokino kallagí a t'ize tuwardí kar i ralita, adda siido pay ette wede a aane a-t'opile kallayí a t'ise tuware aa ki yode umbo.

⁴ A kaamiki, kane sanalliyagi a do geŋ an wolliyi bibiraw nebi Eli ti Muusa an rootiyto t'Isa.

⁵ Inokino maŋ Piyer y'a t'ihina bizí, yi di ruute Isa, y'ede: «Wede dooyisadey, beehiye'ŋ kine in di lekke a enno! Ay un d'okkima daabagi a do, a kee soo, a Muusa soo, wo a Eli soo.»

⁶ Piyer munda y'a roote yi ki suune ye, kono kane aduwaŋ pay geŋ orgiso ti'ni ziida baadaŋ.

⁷ Maŋ i d'iido dondirso ti di'n ippe kane geŋ me, wo t'adda dondirso gette an d'illiga golla, t'ede: «Eŋ ulo nuuno ni y' giyye baadaŋ. Kun y'ollo!»

⁸ A kaamiki an di geldiso, wo de an wolliyi Isa siidí a sirpadaŋ me, wenda ti doolo umbo.

⁹ A deeguzan t'ekki mukkolo, Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, a munda wede kun wulle geŋ, a wenda soo toŋ kun rootey ye, bini baldiya ki nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ ti diine doŋ unto.»

¹⁰ Onamí an d'umbe, wo de an tondiso tuddaŋ, an'de: «Onamí geŋ miŋ i-kaza moo me: baldiya ti diine doŋ unto me?»

¹¹ Saŋ maŋ kane sanalliyagi an di y' tunde sey, an'de: «Ki moo me doŋ suuniyo k'oogoro an di rootiyo, an'de: "Ki poone i kimo Eli doo miŋ, saŋ Almasi Raa yi biire kollo" me*?»

¹² Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Derec, Eli geŋ y'a etto ki poone, wo suldí pay y'an okkima a urzizaŋ. Wo de kun suune ono doŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, a tukki nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, n'a dabira baadaŋ, wo d'uwu an di n' kiigira†.

¹³ Wo kun ollo, n'un di rooto: Eli geŋ yoŋ y'iina wo duwo an i-d'ize ulsu aa addaŋ i dehu, geŋ a-t'iide a ono doŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa a tukki yode.»

Eliyo beeko a ulo i-d'ede siitan a eedí

(*Matiye 17.14-21; Lik 9.37-43*)

¹⁴ Aame Isa ti sanalliyagi a do an ti gime k'ume sanalliyagi doŋ an iili maŋ, an wolliyi doŋ duuru baadaŋ an d'an t'ugiye. Ti diinayaŋ i d'ede doŋ suuniyo k'oogoro an niikiyto ti kane.

¹⁵ Kane doŋ duuru an wulle Isa maŋ, aame geŋ an d'iddira, an d'ukke tuddí an i t'isey toose.

¹⁶ Inokino maŋ Isa y'a tunde sanalliyagi, y'ede: «A tukk'amo kun niikiyto ti kane me?»

¹⁷ Maŋ ti diine doŋ duuru i d'ede wedusu, yi di ruute Isa, y'ede: «Wede dooyisadó, nuŋ n'a-d'iido ti ulo nuŋ i-d'ede siitan a eedí, bizí ti t'ippe ki rootiyo umbo.

¹⁸ A ume tuuku siitan ti y'ambu maŋ, ti di-sedfiyo a siido, bizí i-d'adfiyta goopiyagi, yi d'aadumu sinaní, wo y'a d'unto seŋ. Nuŋ n'a tunde sanalliyagá kono an ti-limmi siitan gette, wo de kane an ki d'iine ye.»

¹⁹ Maŋ Isa y'a t'ihina bizí, y'a ruute, y'ede: «Kune doŋ kun ki ziipe addugun a Raa ye. Nuŋ ti kaagine ni lekkiyo ti kune, wo de a nuŋ kun

* **9:11 9.11** Kun wollo adda mattup ki Malasi 3.23. † **9:12 9.12** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.3 wo Soom 22.1-18.

ki d'umbe ye! Geŋ n'a ombiŋa ki daayum koo ti kune me? Ulo kun o d'edi.»

²⁰ Maŋ ulo an i-d'iido. Aame siitan gette ti wulle Isa maŋ, ulo geŋ t'a zidde siido yi tunkulso bizi goopiyagi.

²¹ Isa y'a tunde meek'ulo, y'ede: «Ulo t'ume muno i y'iise inokino me?» Meega y'a ruute, y'ede: «I y'iise t'ume yoŋ ŋenku.

²² Onniyo muno siitan gette ti-ti y' seddiyo adda k'uwwu ise adda k'ahu ki t'owwadi. Wo de aame kee k'aane maŋ, ki wollo sommagey, k'okki a d'olladey!»

²³ Isa yi di ruute, y'ede: «Ki moo me ki rootiyo, k'ede: “Kee k'aane maŋ” me? A wede i zaapu addi geŋ, suldi pay a Raa i-k'oone ye, y'aane.»

²⁴ A kaamiki meek'ulo y'a idili, y'ede: «Nuŋ ni ziipe addo a kee, wo de k'a ni noogi kono nuŋ zaapu k'addo baata.»

²⁵ Isa yi wolliyo doŋ duuru i-dihimo tuddaŋ, inokino maŋ yi di ruute a siitan gette ti golla zakidi, y'ede: «Koŋ siitan no, mi-ti'n isiyto duwo dungiyagi wo m'an t'appiyta a bohanaŋ geŋ, m'ollo ni-di rooto, mi t'adfo ti tukku'ulo me, wo mi kima ye baa!»

²⁶ Siitan t'a iise d'ollite, ulo t'a zidde siido yi-zehiso bar bar, wo t'a t'udde. Ulo geŋ lokiyok aa y'inda, inokino doŋ baadaŋ a sirpa an di ruute, an'de: «Yoŋ y'inda.»

²⁷ Wo de Isa yi ziida beezi, y'a y'iiziga, maŋ ulo y'a t'ihira.

²⁸ Saŋ Isa y'a ahe boy maŋ, kane sanalliyagi an di y' tunde siidaŋ, an'de: «Wo de ki moo me siitan gette kaye ay ki d'iine lommatu ye me?»

²⁹ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Ita siitan ere kino ette, ad'diyatu t'urzi ton-diyo Raa danŋal.»

Ono k'Isa ki sirwe a urzi k'untadi ti baldiyadi

(Matiye 17.22-23; Lik 9.43-45)

³⁰ T'ume geŋ an d'ingile, an di doopida ti siido Galile. Isa yi ki dehu duwo an ki suune umayi ye,

³¹ kono yi dehu y'a dooye sanalliyagi. Inokino y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, an di n' t'eley a bey duwo. Kane an di n' t'idey, wo onniyo sire k'aduwe maŋ Raa y'a ti n' baldiyati diine doŋ unto me.»

³² Wo de kane sanalliyagi ita k'ono geŋ an ki'n zuune ye, wo ki ton-diyadi an d'orgiso.

Wee wee goole a jiire me?

(Matiye 18.1-5; Lik 9.46-48)

³³ Isa ti sanalliyagi an d'iiney Kapernayim. Aame geŋ an t'iide adda boy, wo Isa y'anni tunde, y'ede: «De a urzi kun niikiyto a tukku'a moo?»

³⁴ Wo de kane an d'inda kuy, kono a urzi an niikito ti tuddaŋ an dehu an di suune, ti diinayaŋ miŋ wee wee goole a jiire me.

³⁵ Inokino maŋ Isa y'a-guune, y'anni wiike sanalliyagi kane koomat makumu sire wo y'an di ruute, y'ede: «Wede tuuku yi dehu y'a t'ise ki biza maŋ, yoŋ geŋ yi t'iso wede k'ita ti doŋ pay, wo wede naabo a doŋ pay.»

³⁶ Maŋ Isa yi wiike ulo ŋenku, y'a y'ihira a diinayaŋ, y'a ti y' ziida beezi wo y'an di ruute, y'ede:

³⁷ «Wede tuuku yi seedu ulo aa yode eŋ bey sire a sundo maŋ, geŋ aa yi seedu nuŋ batum. Wo wede tuuku yi seedu nuuno maŋ, geŋ yi seedu nuuno danŋal ye, wo de aa yi seedu wede i n'igibo pay.»

Wee wee yoŋ ki kine me?

(Lik 9.49-50)

³⁸ Maŋ Zaŋ yi di ruute a Isa, y'ede: «Galmeegey, kaye ay di wullo wede yi lommitte siitandani ti sundá, wo ay di dihe urzi k'ohirayi kono yoŋ ti kine ye.»

³⁹ Wo de Isa y'a ruute, y'ede: «Kun y'ohira ye, kono wede y'aase suldi

k'armika ti sundó, wo a kaamiki y'a-kime rootiyo ulsu a tukki nuṅ sey, i k'ise ye.

⁴⁰ Wede aduziṅ ye geṅ, yoṅ ki kine.

⁴¹ Derec inṅkino wo n'un di rooto: Wede tuuku yi eela ahu ṅoyoyo a kulso daṅṅal, a wede soo ti diinaguṅ a suma ki nuṅ Almasi Raa yi biire maṅ, munda wede Raa yi dehu yi-t'eley geṅ, y'a yi t'ooney.»

Suldi don i-t'eliyo wedusu adda k'oldiko
(Matiye 18.6-11; Lik 17.1-2)

⁴² «Wede tuuku yi t'eliyo adda k'oldiko wede soo ti diine kane don tasse a urzi zaapu k'adde a nuuno maṅ, a wede inṅkino geṅ, dabar ere an i di kette assa meeda a golladi an ti y' sedde adda bar gette, soodo sey ti ere yi t'ooney a daana Raa te.

⁴³ Aame de beezá y'a-da t'ettiyo k'adda k'oldiko maṅ, k'a-d'ekko mendí. Beehiye i jiire a kee, beezá soo wo k'a t'ooney lekkiyo ere ki daayum bee miṅ, k'a lekke beydaṅ sirwaṅ wo k'a t'ettye k'adda k'uwwu ere i k'unto ye. [

⁴⁴ A ume geṅ duwo ge ruumiyo, ondirdagi ge d'ombo ki daayum i ki daṅgiya ye, wo uwwu t'oggiyo ki daayum.]

⁴⁵ Aame zindá t'a-da t'ettiyo k'adda k'oldiko maṅ, k'a t'oodo k'a seddo dokki ti kee. Beehiye i jiire a kee zindá soo wo k'a t'ooney lekkiyo ere ki daayum, bee miṅ k'a lekke zondá sirwaṅ wo an ki ti seddey adda k'uwwu. [

⁴⁶ A ume geṅ duwo ge ruumiyo, ondirdagi ge d'ombo ki daayum i ki daṅgiya ye, wo uwwu t'oggiyo ki daayum.]

⁴⁷ Wo aame de ersadá t'a-da t'ettiyo k'adda k'oldiko maṅ, k'a t'oodo mentú. Beehiye i jiire a kee t'ersadá soo wo ki t'ettye Moziko Raa, bee miṅ k'a lekke edayá sire wo an ki ti seddey adda k'uwwu.

⁴⁸ A ume geṅ duwo ge ruumiyo, ondirdagi ge d'ombo ki daayum i ki daṅgiya ye, wo uwwu t'oggiyo ki daayum‡.

⁴⁹ Wede tuuku toṅ y'a t'oono dabar, wo tod' dabar gette aa uwwu t'a ki ti k'oodiba kamileṅ aa sumade.

⁵⁰ Kane sumade'ṅ munda wede beehiye, wo de aame sumade geṅ unṅsuwadaṅ i t'ize umbo maṅ, kaṅ mummino k'an ise unṅe sey me? Inṅkino maṅ kune toṅ kun lekko daayum unṅe aakede sumade, wo kun di lekko ti toose ti tudduguṅ me.»

10

Dooyiso k'Isa a urzi peeriyo
(Matiye 19.1-9; Lik 16.18)

¹ Ti Kapernayim Isa y'a t'iiziga, y'a t'iide siido Ziide. Saṅ maṅ yi-ti diipida ti dar k'ooye Zurden ti nee. Don baadaṅ an di-t'ugiye sey, wo y'an iise dooyiso aakede naabadi ere daayum yi d'isiyo.

² Aame geṅ i d'ede Pariziyen miibi an a d'iide sirpa k'Isa kono an dehu an i d'ekke ikka t'urzi k'ono. Inṅkino an di y' tunde, an'de: «Oogiradiṅ t'ele ko urzi a kule y'a-peere eddi te?»

³ Isa onamaṅ y'an ti'n gime ti tondiyo, y'ede: «Oogoro ere Muusa y'un ele wee te?»

⁴ Kane an di ruute, an'de: «Ti kaaga Muusa y'a ele urzi, aame wede yi-peere eddi maṅ, yi di dekke mattup ki peeriyo yi di t'ele a beytú wo y'a ti t'igibe*.»

⁵ Maṅ Isa y'an di ruute, y'ede: «Muusa y'un riine urzi k'oogoro geṅ kono a eego zakidi ere un d'ede gettiyo.

⁶ Wo de ono eṅ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: "T'ume k'eesiyo Raa yi ziipe suldi pay geṅ, y'ikkima aṅ kule t'ere.

⁷ Kono kamo kule yi d'oola meegi ti meedi, y'a di ketta biṅ ti eddi.

‡ 9:48 9.48 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 66.24. Deeterenom 24.1.

* 10:4 10.4 Kun wollo adda mattup ki

8 Wo kane sire geŋ an t'isa tudde soo†." Injino maŋ kane geŋ sire ye baa, an t'ize tudde soo.

9 Geŋ injino munda wede Raa y'a ti gitte geŋ, wede tudde yi ki t'eeze ye.»

10 Isa ti sanalliyagi an aahe ɓoy. An iide'ŋ sanalliyagi an di y' tunde sey a urzi peeriyo geŋ me.

11 Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Ki peeriyo k'erewo ulu, wo eddí yi ti biira wo yi ziida erewo ti doolo maŋ, yoŋ geŋ yi t'ize oldiko a daana k'eddi ere ki poone, kono Raa yi yi wolleyo yoŋ wede i moone t'ere bakadi.»

12 Wo erewo toŋ injino, aame kulatu ti y'iila wo ti ziida kule ti doolo maŋ, tode gette Raa yi ti wolleyo ere ti moone ti kule bakatu.»

*Isa ti inŋi sunŋi
(Matiye 19.13-15; Lik 18.15-17)*

13 Duwo an i di ziko inŋi sunŋi a Isa kono y'an di zaape beezí a eedaŋ, miŋ kane sanalliyagi an ki dehu ye, an di'n eddisito duwo geŋ me.

14 Isa yi wulle injino maŋ yi-ti gulkuwe, y'an di ruute a sanalliyagi, y'ede: «Kun oolo inŋi eŋ an d'etto ki tuddó, kun ti'n eegire ye, kono Moziko Raa tod'te ki doŋ i deeyiso aa kane kino.»

15 Derec injino wo n'un di rooto: Wede tuuku Moziko Raa yi ki ti seedu aa yi seedu ulo neŋku ye maŋ, yi ki t'etta ye.»

16 Injino maŋ ulo soŋ yi di y'ambu, yi di zaapu beezí ki beeko a eedí eedí.

*Wede laale ti Isa
(Matiye 19.16-30; Lik 18.18-30)*

17 Isa yi t'iiziga y'enŋile maŋ, i d'ede wedusu y'a ukko ki tuddí, y'a dikke a daanadí wo y'a yi tunde, y'ede: «Wede dooyisadey kee wede beehiye, n'aase moo me kono n'a t'oona lekkiyo ere ki daayum te?»

18 Isa yi di ruute, y'ede: «Ki moo me ki rootiyo nuŋ wede beehiye me?

Beehiye Raa soo danŋal, wenda ti doolo umbo.

19 Kee urziyagi k'oogoro ki'ni su-une doŋ an'de: Ki t'owwo wedusu mirsi ulu, ki moone t'ere bakadá ise ti kule bakatú ulu, k'oogire ulu, ki rootiyo k'ono butte a tukki bakadá a daana booro ulu, ombo bize ti suma duwo ulu, wo ki elo suma a meegá ti meedá‡.»

20 Maŋ wede geŋ yi di'n gime onamí, y'ede: «Wede dooyisadey, kane geŋ pay ni'ni seedu t'ume nuŋ obulso to.»

21 Wede geŋ Isa yi di wolleyo tebeŋ wo y'a yi giyye, maŋ yi di ruute, y'ede: «Kee a ki biite munda soo: k'odo, suldi doŋ a-d'ede'ŋ ki t'owilttoy pay wo soŋko k'an d'eloy a doŋ an k'ede munda ye, injino k'a t'ooney laale wede ki kotto a kandaane. Saŋ k'a t'edi wo k'a ni daana.»

22 Aame wede geŋ y'illiga ono geŋno maŋ, ume k'edayí a t'ize zimolo wo y'a t'ize sommagi dondoŋ, kono yoŋ maaladí baadaŋ, saŋ y'a inŋile.

23 Isa y'a wulle sanalliyagi doŋ i ti y' duule, wo y'an di ruute, y'ede: «Ki kotto ooŋe baadaŋ a doŋ maala an t'ettey adda Moziko Raa te!»

24 A onamí geŋ kane sanalliyagi an ziida giggiraŋ. Wo de Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Inŋi ki nuŋ, ki kotto ooŋe baadaŋ k'ettiyo k'adda Moziko Raa te!»

25 Ooŋe a ziŋzo ti-t'adde ti bulfo rippile me, wo geŋ ooŋe baadaŋ a ceere sey a wede laale yi-t'ettey a Moziko Raa te.»

26 Maŋ kane sanalliyagi an ziida giggiraŋ a jiire sey, an di rootiyo tuddaŋ, an'de: «Injino maŋ, geŋ a utta wee wee?»

27 Isa yi di'n wolleyo yerere adda k'edayan wo y'an di ruute, y'ede: «Munda eŋ duwo an k'aane ye, wo de Raa y'aane, kono a Raa suldi pay i-k'ooŋe ye.»

† 10:8 10.8 Kun wollo adda mattup ki Zenez 1.27; 2.24; 5.2. ‡ 10:19 10.19 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.12-16 wo Deeterenom 5.16-20.

²⁸ Mañ Piyer yi di ruute Isa, y'ede: «Ankenj k'ollo, kaye'ŋ sulfizey pay ay d'iilo wo ay di daaniya kee.»

²⁹ Isa yi di ruute, y'ede: «Derec in̄kino wo n'un di rooto: Wede tuuku yi iila boozí, ise zembadí kuuli erayi, meegí ti meedí, in̄nizí wo dombizí kono nuuno wo ki Rabila Majjaanawa mañ,

³⁰ a lekkiyo ere anken̄no ette kane geñ y'anni t'oona tañ baadañ a ceera boydí, ise zamba kuuli erayi, maawi erayi, in̄ni, dombi, wo ti dabar ere t'urzi ñoñ k'olmidayí. Wo sañ mañ adda duniya ere ki ñaana, y'a t'ooney lekkiyo ere ki daayum.

³¹ Doñ baadañ anken̄no kane ki biza, sañ an t'isa ñoñ k'íta, wo ñoñ anken̄no kane k'íta, sañ an t'isa ñoñ ki biza.»

Ono k'Isa ñoñ k'aduwe a urzi k'untadí ti baldiyadí

(Matiye 20.17-19; Lik 18.31-34)

³² Isa ti sanalliyagi an ti kili Zeruzalem, yo Isa y'an t'uugume. Kane sanalliyagi undañ a t'udde, wo ñoñ i'ni daaniya toñ orgiso t'anni ziida. Mañ Isa sanalliyagi koomat makumu sire geñ y'an irga sey ki sirpadí, wo y'an d'iise rootiyo a munda wede sañ i aaney, y'ede:

³³ «Kun ollo, in ti kili ki Zeruzalem wo nuñ wede an n'ehe aa ulo wede eñ, an di n' t'eley a bey deero ñoñ sefeke ti ñoñ suniyo k'oogoro. Kane geñ t'urzi k'onamañ nuñ booro t'a ni seedey ki tôwwo, wo an di n' t'eley a bey ñoñ Yawudiyagi ye.

³⁴ Kane geñ an di n' t'okkey maade, an pidđitey lee a tuddó, an di n' gorpipay ti marpa wo an aa di n' t'idey. Wo onniyo sire k'aduwe mañ, Raa y'a ti n' baldey.»

Tondiyo ki Zak ti Zañ

(Matiye 20.20-28; Lik 22.25-27)

³⁵ Sañ mañ Zak ti Zañ, in̄ni Zebede, an a d'iide k'ume k'Isa wo an di ruute, an'de: «Wede dooyisadey, kaye ay dehu k'ay t'ise munda wede ay ki tonda.»

³⁶ Mañ Isa y'anni tunde, y'ede: «Kune kun dehu n'un d'ise moo me?»

³⁷ Kane an i di ruute an'de: «Ay dehu k'a t'ele urzi, onniyo ki t'iida daryikadá mañ, kaye'ŋ k'ay ti'n zappey soñ a ammidadá, soñ a geeladá.»

³⁸ Wo ñe Isa y'an di ruute, y'ede: «Munda wede kun tonđiyo, kun ki y' suune ye. Kun aana kun sifa ko kop ki dabar wede nuñ ni sobo me? Wo kun aana kun suyya batem ki dabar ere nuñ ni suyyiso ko?»

³⁹ Mañ an i di ruute, an'de: «Eyye, ay aana.» Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec, kop ki dabar wede nuñ ni sobo geñ kun sifa, wo suyyiso batem ki dabar ere ni suyyiso gette kun suyya.

⁴⁰ Wo ñe ki ume konso wede a ammidadó soñ a geeladó geñ, urzi yoñ a bey nuuno ye, ume geñ yoñ ki kane ñoñ Raa y'an ikkima.»

⁴¹ Aame kane sanalliyagi ñoñ koomat geñ an illiga mañ, an d'iise kulkuwo ti Zak wo Zañ.

⁴² Mañ Isa y'a ti'n wiike sanalliyagi geñ pay ki ñaanadí, wo y'an di ruute, y'ede: «Kune kun suune, kane ñuwo an'ni wolliyi mozagi siidiyagi pay geñ an d'ombo t'ekki ñoñzañ ti toogo, wo kane ñoñ deero an d'ombo t'ekki ñoñzañ t'urzi dokkiyo ere an d'ede.

⁴³ Wo geñ a ñinagun̄ i dehu in̄kino a k'ise ye. Ki too mañ, wede tuuku yi dehu y'a t'ise goole ti ñinagun̄ mañ, yoñ geñ yi t'iso wede naabagun̄,

⁴⁴ wo wede tuuku ti ñinagun̄ yi dehu y'a t'ise ki biza mañ, yoñ geñ yi t'iso bule ki kune pay.

⁴⁵ Derec, nuñ wede an n'ehe aa ulo wede eñ, n'iido'ŋ kono ñuwo an o-ki naabe ye, wo ñe n'iido'ŋ n'an di naabe ñuwo wo n'a oyye n'a t'inda kono n'a t'adde ñoñ baadañ t'adda k'oldfikadañ.»

Eliyo beeko ki wede koosiyo sundi Bartime

(Matiye 20.29-34; Lik 18.35-43)

⁴⁶ Saŋ maŋ Isa ti sanalliyagí an d'iiney geeger Zeriko. A adfiyadan ti geeger gettiyo geŋ d'ofŋ duuru baadan an di'n daaniya, an d'uuney wede koosiyo konso a biza k'urzi, yi d'ahultu. Wede geŋ sundí Bartime, ulo Time.

⁴⁷ Aame y'illiga enjilso geŋ Isa wede ti geeger Nazaret maŋ, y'a iise d'ollite, y'ede: «Isa kee Wede ti biza bumbu Dawut, k'iso adde koduwo a nuŋ!»

⁴⁸ Doŋ baadan an di y'edf'isito kono y'a anniga, wo d'e yoŋ y'a d'olle i ceeriyo ki ceeriyo, yi d'eesiyo: «Kee Wede ti biza bumbu Dawut, k'iso adde koduwo a nuŋ, k'iso adde koduwo a nuŋ!»

⁴⁹ Isa y'a t'ihira, wo y'a ruute, y'ede: «Kun o yi waaki.» Maŋ koosiyo an di y' wiiko, an'de: «K'ombon, ki t'oozigi. Isa yi ki waaku!»

⁵⁰ Injino maŋ kallayí y'a zid'de, perek y'a t'iiziga, y'a iide k'ume k'Isa.

⁵¹ Maŋ Isa y'a yi tunde, y'ede: «Kee ki dehu n'a-d'ise moo me?» Yo koosiyo geŋ yi di'n gime onamí, y'ede: «Wede dooyisadey, ni dehu edayó a-t'ihina.»

⁵² Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Kono kee ki ziipe addá a nuuno geŋ, k'utte k'aaho.» A kaamiki, edayí a t'ihina yi wolleiyo, wo y'a diine Isa, an di sooru soo.

11

Ettiyo k'Isa ki Zeruzalem

(Matiye 21.1-11; Lik 19.28-40; Zan 12.12-16)

¹ Isa ti sanalliyagi an iiney gopon ki Zeruzalem, a sirpa k'illiyagi sundan Betpaze wo Betani, wo a sirpa makkolo k'Inda k'Olibiye. A ume geŋ yi d'igibe d'ofŋ sire ti diine sanalliyagí,

² wo y'an di ruute, y'ede: «Kun'do k'adda k'ille ere a daanagun gettiyo. Kun iiney, kesiko kun t'ooney ulo

buuru kettiyo, wenda kan soo ton yi ki gili ye. Kun t'eezi, kun o-t'arkidí.

³ Aame wenda y'un ruutey, y'iisey: «Kun isiyo injino'ŋ moo me?» maŋ, kun d'eesoy: «Buuru en i dehu Galmeega, wo saŋ y'un di y' kimo kaamiki.»»

⁴ Injino maŋ an d'ingile. An iide'ŋ an d'uuney ulo buuru kettiyo ti paate a biza k'urzi, a biza bumbu soo injino, maŋ an t'iize.

⁵ Doŋ miibi i lekkiyo a ume geŋ an di'n wulle, maŋ an di'n tunde, an'de: «Kun isiyo moo me? De ki moo me kun t'eeziyo ulo buuru en me?»

⁶ Maŋ kane sanalliyagi an an di'n gime onamaŋ aa d'ofŋ Isa y'an ruuto. Injino maŋ an di'n illi, an d'ingile.

⁷ Ulo buuru an i-d'iide a Isa, an a-ti gikkite kallagan d'ofŋ deero a dar k'ulo buuru wo Isa y'a-ti gili eego*.

⁸ Doŋ baadan kallagan d'ofŋ deero an di gikkite a urzi, d'ofŋ ongon an dimbo puutagi k'inda ti balda, an di gikkite a urzi† kay.

⁹ Kane duwo d'ofŋ i sooru ki daana ti d'ofŋ i daaniya geŋ, pay kan soo an di d'ollite, an d'eesiyo: «Tamma a Raa! Beeko Raa ti koonaa a ekki wede ettiyo ti suma Galmeega Raa!

¹⁰ Beeko Raa ti koonaa a moziko ere ettiyo, moziko ere i t'eesa ti meegiŋ Dawut ette. Tamma a Raa t'awwa a kandaane!»

¹¹ Maŋ Isa y'a iiney Zeruzalem, yi-t'iide booro Boy Raa. Y'a wullite suldí d'ofŋ adda pay, wo ume y'ize baa peedo t'ette k'ooriyo, kesiko ti sanalliyagi kane koomat makumu sire geŋ, an d'ingile ki Betani.

Duudfiyo k'undumu sundí pigiye

(Matiye 21.18-19)

¹² Soggo Isa ti sanalliyagí an t'ud'de ti Betani maŋ, aame geŋ mosogo t'a yi ziida.

¹³ Ti dokki geŋ yi wulle undumu sundí pigiye i-d'ede puutagi dogi-bok, maŋ y'a zikke kabban y'elkiyo yi-t'ooney inŋi, wo d'e y'iide'ŋ inŋi

* **11:7 11.7** Kun wollo adda mattup ki Zakari 9.9. † **11:8 11.8** An di dambu puutagi k'inda ti balda, an di kakkisa a urzi kono buuru t'a ozire t'eego.

umbo, yi d'uuney puutagi ɗanɗal kono umayí ki ehiyo i k'iina ye botto.

¹⁴ Injino maɗ Isa yi di ruute a undumu geɗ, y'ede: «Ti anki, wenda soo toɗ yi ki ɗekka ulá y'a ki t'ooma ye baa!» Wo kane sanalliyagí an d'illiga.

Lomme ɗon suuk t'adda booro Boy Raa

(*Matiye 21.10-17; Lik 19.45-48; Zan 2.13-16*)

¹⁵ Saɗ an di gimo sey ki Zeruzalem, maɗ Isa yi-t'iide a booro Boy Raa, y'a iise lommite kane ɗon isiyo suuk ti ɗon k'owilte pay a ume geɗno. Y'an di gippirde taabulyagi ki ɗon pelkiyto soɗko ere ettiyo ti siidiyagi doolo wo ti kaakidagi ɗon k'owilte deere.

¹⁶ Wo a ɗon pay y'an di tuuge ki sokiyo sulɗi k'adda booro Boy Raa me.

¹⁷ Maɗ y'an iise dooyiso, y'ede: «Kun ollo, ono en an riɗe ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: “Boozó en an di y' waaka boy wede ki tondiyo Raa ki ita ɗuwo pay‡.” Wo ɗe kune, kun di y'ize urmi k'ombide ɗon k'oogire!»

¹⁸ Kane deero ɗon sefeke ti ɗon suuniyo k'oogoro an illiga injino maɗ, an dehuu urzi ki t'owwadi. Wo an isiyo injino kono an orgiso, kono ɗon duuru dooyisadi ti'ni ziida.

¹⁹ A lohe peedo t'a t'iire maɗ, Isa ti sanalliyagí an t'udde t'adda geeger me.

Ono k'Isa a tukk'undumu sundi pigiye i biiha

(*Matiye 21.20-22*)

²⁰ Soggo ti soohe an Isa an adfiya tin geɗno, maɗ an wolliyo pigiye wede Isa yi duude geɗ i biiha ti sondayzi pay.

²¹ Piyer geɗ y'a ilke a munda wede ize, maɗ yi di ruute a Isa, y'ede: «Wede dooyisadey, ki wollo pigiye wede ki duude i biiha.»

²² Maɗ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun zaapo addugun a Raa.

²³ Derec injino wo n'un di rooto: Wede'ɗ y'aane yi di roote a tokomo ette, y'a t'eese: “T'umayí en mi t'oozo, mi t'ooro adda bar”, daa niikiyo addi, wo ɗe yi zaapu addi munda wede yi ruute geɗ i t'isa maɗ, geɗ Raa yi di t'ela.

²⁴ Kono kamo n'un di rooto: Sulɗi ɗon pay kun tondiyo Raa geɗ, kun zaapu addugun a yode kun uune baa, wo kane geɗ y'un di'n t'ela.

²⁵ Wo aame kun t'ihira tondiyo Raa* wo un d'ede ono ti wenda maɗ, kun i t'iso tambobino, kono Meegugun Raa a kandaane toɗ y'un t'isa tambobino kay a munda wede kun a ti doopide me. [

²⁶ Wo ɗe aame a ɗon a ti doopide a onamgun geɗ tambobino kun an k'isiyo ye maɗ, Meegugun Raa a kandaane toɗ y'un k'isa ye kay tambobino a munda wede kun a ti doopide me.]»

T'urzi k'aaye Isa yi naabiya me?
(*Matiye 21.23-27; Lik 20.1-8*)

²⁷ Saɗ maɗ an di-gimo ki Zeruzalem. Koore Isa yi t'iide yi sooru adda booro Boy Raa geɗ, kane deero ɗon sefeke, ɗon suuniyo k'oogoro wo ti ɗon i dokkiyo Yawudiyagi an d'iido k'ume yode.

²⁸ Injino maɗ an di y' tunde, an'de: «Kee k'isiyto sulɗi en t'urzi k'aaye? Wo a ele wee wee urzi k'isiyto sulɗi en me?»

²⁹ Maɗ Isa y'an di'n gime onamaɗ, y'ede: «Nuɗ n'un di'n tondo a munda soo ɗanɗal. Onamó kun o ti'n kami, wo nuɗ toɗ n'un ti y' kiza urzi wede ni d'isiyto sulɗi en me.

³⁰ Aame Zan ɗuwo y'anni zuyye batem geɗ, urzi iido ti Raa kunuɗ, ti ɗuwo ko? Onamó kun o ti'n kami.»

³¹ Maɗ an d'iise rootiyto ti tuddan, an'de: «Aame kine in ruuta: “Iido'ɗ t'urzi Raa” maɗ, yoɗ y'a roota:

‡ 11:17 11.17 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 56.7. § 11:17 11.17 Kun wollo adda mattup ki Zeremi 7.11. * 11:25 11.25 Kun t'ihira tondiyo Raa: Di kane Yawudiyagi geɗ an tondiyo Raa daayum kan ohire.

“Injkinno ki moo me kun ki d’umbe a ono Zan ye me?”

³² Wo aame in ruuta: “Iido’ŋ t’urzi d’uwo ...” maŋ? An rootiyo injkino kono an d’ede orgiso a d’oŋ duuru, kono kane pay geŋ an elkiyo’ŋ ki kotto Zan yoŋ nebi.»

³³ Injkinno maŋ Isa onamí an i-ti’n gime, an’de: «Ay ki suune ye.» Maŋ Isa y’an di ruute, y’ede: «Nuŋ toŋ maŋ n’un ki y’ roote ye kay, wede o ele urzi ni d’isiyto suldi eŋ me.»

12

Ono ombide a tukki d’oŋ naabo doome d’oŋ ulpi

(Matiye 21.33-46; Lik 20.9-19)

¹ Saŋ maŋ Isa y’an d’iise rootiyo t’ono ombide a deero Yawudiyagi, y’ede: «I d’ede wedusu injkino yi d’iite doome k’inda sundaŋ biŋ. Doome geŋ y’a ti y’ d’uule ti waaya moŋgali, y’a d’ittiba s’ole ki ŋayyu k’iŋŋi k’inda biŋ geŋŋo, y’a d’ippe boy sohuru ki bofdiyo*. Maŋ doome geŋ y’an d’ele d’uwo an di naabe saŋ yoŋ aggadí y’a t’amba, wo yoŋ tuddí y’a ingile torguwo.

² Aame onniyo ki rakku t’iina maŋ, y’a igibe wede naabadí soo ki tukki d’oŋ naabo doome geŋŋo, kono an i di t’elo aggadí ere k’iŋŋi k’inda biŋ an rikke te.

³ Aame y’iiney maŋ, kane an di y’ ziidfa, an di y’ gusse wo an aa di y’igibe beezí guguba.

⁴ Wede doome’ŋ y’an d’igibe wede naabadí ti doolo, wo yode geŋŋo toŋ an di y’ tiiza a eedí, an a-ti y’ gildite.

⁵ Yi d’igibe k’ad’uwe sey, yode geŋ an di y’iide. Saŋ wede doome d’oŋ naabadí baadaŋ y’ikkipe k’ita toŋ d’oŋ naabo doome an di’n gussite, wo d’oŋ ongoŋ an di’n iidite.

⁶ K’ita maŋ i guute miŋ ulo geyyisadí, y’an ti y’igibe wo y’a ruute t’adda k’addí, y’ede: “Yoŋ eŋ ulo k’addó, an i d’ottiley.”

⁷ Wo d’fe kane d’oŋ naabo doome an d’iise rootiyo ti tuddaŋ, an’de: “Enno ulo wede doome i oopa me! In y’ôodo kono doome eŋ in d’oopa a kine.”

⁸ Maŋ ulo geŋ an di y’ ziidfa, an di y’iide wo nuune an t’umbe an di zid’do dokki ti doome me.»

⁹ Maŋ Isa y’a ruute, y’ede: «Wo aŋkeŋ wede doome y’aasa mummino? Yoŋ y’a etto, d’oŋ naabo doome y’a ti’n t’ida, wo doome k’inda biŋ y’an t’ela a d’oŋ naabo doolo, saŋ aggadí y’a t’amba.

¹⁰ Ki kotto kune kun gire ono eŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an’de:

“Mokkolo ere d’oŋ k’oozige boy an di zid’de mentú gette, tode gettiyo a t’ize mokkolo ere ma-jjaanawa a jire k’oozige boy te.

¹¹ Munda geŋ iido ti Galmeega Raa, wo a kine in di wolliyo’ŋ munda geŋ i jire eego†.»

¹² Kane deero Yawudiyagi an di zuune kereŋ, Isa yi rootiyo ono ombide geŋ ti kane me. Injkinno maŋ an di dihe urzi an di y’ seedfa, wo d’fe an d’urgide a d’oŋ duuru. Maŋ an di y’iili, an d’ingile.

Eliyo jibaaye a mozigo goole ki Romen

(Matiye 22.15-22; Lik 20.20-26)

¹³ Saŋ maŋ deero Yawudiyagi an d’igibe d’oŋ miibi ti diine Pariziyen ti d’oŋ a ita k’Erod k’ume k’Isa, kono an i t’ekka ikka t’urzi k’onamí.

¹⁴ An iido maŋ, an i di ruute, an’de: «Wede dooyisadey, ay suune kee ki rootiyo ono d’oŋ d’erec, ki k’orgiso eda d’uwo ye, ki’ni wolliyo d’uwo geŋ pay kaŋ soo, wo ki dooyiso urzi Raa t’ono d’oŋ d’erec. Aŋkeŋ a urzi k’oogiradiŋ miŋ jibaaye a mozigo goole ki Romen geŋ k’eliyo kunuŋ, k’eliyo ye ko? In t’ele kunuŋ, ulu ko?»

¹⁵ Wo Isa y’a zuune kane bizaŋ sire sire, injkino maŋ y’an di ruute,

* **12:1 12.1** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 5.1-2. 118.22-23.

† **12:11 12.11** Kun wollo adda mattup ki Soom

y'ede: «De ki moo me kun o d'ekkiyo ikka me? Kun o k'eeli tamma soo, n'a ki wolle do.»

¹⁶ Man an i-d'eele tamma soo, wo Isa y'anni tunde, y'ede: «Undiso ti suma ekki tamma ette k'aaye?» Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Ki mozigo goole ki Romenj.»

¹⁷ Man Isa y'an di ruute, y'ede: «Inkino man munda wede ki mozigo goole ki Romenj yonj ki yode kun i y'elo, wo munda wede ki Raa yonj ki yode, kun i y'elo.» Aame an illiga ono genno man, an ziidfa giggiran kono yode genj me.

Tondiyo a urzi baldiya
(*Matiye 22.23-33; Lik 20.27-38*)

¹⁸ Donj miibi ti diine donj an'ni waaku sudañ Saduseyenj genj, an d'iide sirpa k'Isa. Kun suune kane Saduseyenj an rootiyo, donj i t'inda an ki ti baldfa ye. Inkino Isa an di y' tunde, an'de:

¹⁹ «Wede dooyisadey, Muusa yi riije ti kaaga adda mattup k'oogoro munda wede in d'ise me, y'ede: "Aame wede y'inda wo yi iili erewo daa magiñe man, mandaayawa gette leemadí y'a ti seeda kono an t'ehe inñi a suma ki wede inda genno‡."»

²⁰ Inkino aakede i-d'ede zemba kane sarat. Wede ki poone genj y'a ziidfa erewo wo y'a inda daa magiñe.

²¹ Mandaayawa gette leema wede ki sirwe y'a ti ziidfa, wo yode tonj y'a inda daa magiñe kay, wede k'aduwe tonj inkino.

²² Kane zemba sarat genj an ti duude pay, wo wede tuuku yi-t'oone magiñe umbo. Aame kane sarat genj pay an t'inda man, tode erewo gettiyo tonj t'aa d'inda.

²³ Inkino man a onniyo ere donj i t'inda an ti baldfa genj, ti diine kane zemba genj erewo gette t'aasa k'aaye, kono kane sarat pay genj miñ kulutú me?»

²⁴ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kune kun ti digge a elkiyagun, kono ki kotto kun ki'n suune ye ita k'ono donj an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, ise toogo Raa tonj man.

²⁵ Derec, a onniyo ere donj i t'inda an ti baldfa genj, kuuli ti erayi an ki sedfa tuddañ ye baa, wo de an di lekkey daa sedfu aa maaleekiyagi a kandaane.

²⁶ Wo a urzi baldiya ki donj i t'inda genj, ki kotto kun gire adda mattup ki Muusa ono donj Raa yiruute t'adda beyga k'undumu oggiyo uwwo dala dala genj, y'ede: "Nun Raa k'Ibirayim, k'Isaaka wo ki Yakup§."»

²⁷ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Raa genj yonj Raa ki donj unto ye, yonj Raa ki donj zeere. Genj ki kotto kun ti digge a elkiyagun gette.»

Urzi k'oogoro wede goole a jiire
(*Matiye 22.34-40; Lik 10.25-28; 20.39-40*)

²⁸ I d'ede wede suuniyo k'oogoro soo inkino, yi'n ollige Isa an niikiyto ti Saduseyenj me. Wo y'illiga Isa y'anni gime onamanj derec man, y'a d'iide sirpadí wo y'a yi tunde, y'ede: «T'adda diine k'urziyagi k'oogoro pay ki Muusa genj, urzi k'oogoro wede goole a jiire tuuku me?»

²⁹ Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Urzi k'oogoro wede a jiire enno: "Kun ollo donj k'Izirayel no, Galmeega Raazinj, yonj Galmeega soo danjal.»

³⁰ Ki geyyo Galmeega Raazá ti addá pay, ti undá pay, ti elkiyadá pay wo ti toogadá pay*."»

³¹ Wo wede ki sirwe enno: "Ki geyyo bakadá aa ki geyyišo tuddá batum†." Urzi k'oogoro wede a ceera kane sire enj umbo ti doolo me.»

³² Wede suuniyo k'oogoro yi di ruute a Isa, y'ede: «Genj beehiye wede dooyisadey, onamá ki ruute

‡ 12:19 12.19 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 25.5-6. § 12:26 12.26 Kun wollo adda mattup ki Egzod 3.2,6. * 12:30 12.30 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 6.4-5. † 12:31 12.31 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.18.

geŋ d'erec. Galmeega Raa yoŋ soo d'anj'al, Raa ti doolo umbo daa yode me‡.

³³ Wede geŋ y'a geyye Raa ti addi pay, ti elkiyadi pay wo ti toogadi pay, wo y'a geyye bakadi aa yi geyyiso tuddi batum. Wede iza in'kino maŋ, geŋ i jiire sedeke ere an oggiyo a ume sedeke, wo i jiire sedeke ere an isiyo ki seydi pay§.»

³⁴ Isa y'illiga ono wedusu yi'ni ruute geŋ d'erec maŋ, yi di ruute, y'ede: «Kee dokki ye ti Moziko Raa te.» Wo t'ume geŋ an d'urgide, an di y' tondite ti doolo sey me.

*Almasi ti Dawut
(Matiye 22.41-46; Lik 20.41-44)*

³⁵ Isa yi dooyiso duwo adda booro Boy Raa, aame geŋ y'an di ruute, y'ede: «De mummino kane doŋ suuniyo k'oogoro an di rootiyo Almasi Raa yi biire, y'adfo ti biza bumbu Dawut me?»

³⁶ Wo yode Dawut batum y'a ruute ti kaaga t'urzi k'Unde Kamileŋ, y'ede: «Galmeega Raa yi di ruute a Galmeegó, y'ede: K'edi ki-koona a ammidadó kino, bini doŋ k'aduzá n'an isa aa munda ki bita ti d'andi zoŋdá*.»

³⁷ Kun ollige, yode Dawut batum yi yi waaku Almasi «Galmeega». De geŋ mummino Almasi y'a adfo ti biza bumbu Dawut d'anj'al me?» Aame geŋ doŋ duuru baadan an di y'ollige ti ulbe unŋe.

*Ondirso a duwo a tukki doŋ suuniyo k'oogoro
(Matiye 23.1-12; Lik 20.45-47)*

³⁸ Isa a dooyisadi gette y'an di ruute a duwo, y'ede: «Kun koona mentikagi ti doŋ suuniyo k'oogoro! Kane an geyyiso sooru ti kallagi deero a arga boy, wo a bere doŋ duuru an dehu duwo an an di'n t'eesite ti ottilso.»

³⁹ Adda boydi doŋ in di dooyiso, an dehu an koone a ume wede suma,

wo adda tarnaapagi a ume k'ombo toŋ, an dehu an koone a ume wede suma pay.

⁴⁰ Kane geŋ bey mandaydayi an t'ombo pay, wo soŋ an eesiyo ton-diyo Raa maŋ ki noko nokot kono duwo an di'n wolle. Kono k'in'kino geŋ booradan t'a kooney wehini a ceerey.»

*Mandaayawa i-k'ede munda ye
(Lik 21.1-4)*

⁴¹ Saŋ maŋ Isa y'a-guune edayi k'ume sandup ere duwo an d'eliyo soŋko adda booro Boy Raa, yi wolliyo mummino duwo an obe soŋko me. Doŋ bey geŋ an d'obe soŋko baadan.

⁴² Wo i d'ede mandaayawa t'a iina, k'umbatú ti d'ibi soŋko sunni sunni sire.

⁴³ In'kino maŋ Isa y'a wiike sanalliyagi wo y'an di ruute, y'ede: «Derec in'kino wo n'un di rooto: Mandaayawa i-k'ede munda ye ette, tod' t'ele a jiire ti kane doŋ pay ongo eliyó soŋko adda sandup gettiyo.»

⁴⁴ Derec, kane doŋ doolo pay geŋ an ele t'adda soŋko ere an uupe oopiyo, wo de tod'te k'umbatúŋ t'a d'ele pay soŋko ere ii guute ki lekkiyatú te.»

13

*Ono a urzi ruugiyo Boy Raa
(Matiye 24.1-3; Lik 21.5-7)*

¹ Saŋ maŋ Isa yi t'udde t'adda booro Boy Raa, aame geŋ wede soo ti diine sanalliyagi yi di ruute, y'ede: «Wede dooyisadey, ki wollo majjaanika mongali ti oozige boy enno do!»

² Isa yi di ruute, y'ede: «Derec, ki wolliyo boy an t'iiziga majjaane en, mukkolo soo toŋ t'ekki bakatú i ki lekka ye, pay a ruuga.»

Eesiyo ki dabar ere baadan

³ Isa y'a ingile k'ekki mukkolo k'Inda k'Olibiye, y'a guune edayi

‡ 12:32 12.32 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 4.35. § 12:33 12.33 Kun wollo adda mattup ki Oze 6.6. * 12:36 12.36 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1.

k'ume Boy Raa. Aame geŋ sanal-liyagí Piyer, Zak, Zan wo Andire, kane siidan ti yode danjal an di y' tunde, an'de:

⁴ «Kee k'ay ki ti rooti doo, suldi geŋ an aana woogo me? Wo moo me munda wede a kiza onniyo kino suldi pay geŋ an aana me?»

⁵ Injino maŋ Isa y'an d'iise rootiyto, y'ede: «Kun koono mentikagi, wenda soo toŋ y'un ti'n dagga ye.

⁶ I d'etto doŋ baadan an t'ambo sundó, wede tuuku toŋ y'a t'eesa: "Nuŋ Almasi Raa yi biire!", wo kane geŋ an di dagga duwo baadan.

⁷ Kun d'olliga tarkuuse ki arka goppon, wo kun d'olliga rabila k'arka dokki. Aame geŋ kun addira ye. I dehu suldi geŋ an d'aane, wo aame geŋ a ki t'isa danjiya duniya ye botto.

⁸ Doŋ siido soo ti siido soo te an deyya ti tuddan, doŋ mozigo soo ti mozigo soo me an deyya ti tuddan kay. I d'isa nonjirso siido adda siidiyagi baadan, wo i d'isa mosogo pây. Wo kane suldi geŋ aakede kakkisa ere ki poone k'erewo adutú i t'umbe k'ehiyo.

⁹ Kun koono mentikagi a urzi lekkiyagun, kono duwo an un ti'n sedfa an un di'n t'etta k'ume doŋ booro, wo an un di'n gorpipa ti marpa adda boydi doŋ in di dooyiso. An un di'n t'etta daana doŋ deero siido wo daana mozagi, kono kune doŋzó. Aame geŋ a daanadan kun t'oona urzi kun di roota a suldi doŋ kun wulle wo kun illiga a tukki nuuno geŋ me.

¹⁰ Ki poone onniyo gette t'a aana geŋ, i dehu Rabila Majjaanawa an an ti kizite a ita duwo pay.

¹¹ Wo aame an un ti'n zidfa kono an un di'n t'ette k'ume doŋ booro maŋ, ulbugun un t'ooda ki poone ye a munda wede kun di rootey

me. A ume geŋ miŋ Raa y'un t'eley ono doŋ kun di rootey. Injino maŋ aame kun rootey geŋ, ono ettey ti suuniyo kune ye, wo de ettey t'Unde Kamileŋ.

¹² Leema y'an di y' t'ela leemadí a bey duwo ki towwadí, wo meege toŋ injino kay a inñizí me. Inñi an di kima adu ki maawan, an deha urzi duwo an di sedfa maawan ki towwadan*.

¹³ Kune doŋ duniya pay an un di'n olmidfa kono kun umbe a sundó, wo de wede y'a ziida zakidí a urzizó bini danju maŋ, yode geŋ Raa y'a y'utta.

Onniytagi doŋ etto ki dabar baadan

(Matiye 24.15-25; Lik 21.20-24; 17.23; 21.8)

¹⁴ Kune kun di wolla munda wede ulsu k'a y'azzira wo yi lattiya, yode geŋ an ti y' zaapa adda Boy Raa a ume i ki dehu k'ettiyo ye†. Wede i gariya ono en eedí ti'ni soodo beehiye. Aame geŋ kane doŋ adda siido Ziide an t'ombo k'ekki mongali.

¹⁵ Wede y'a ti gili yi-guune t'ekki dangayadí‡ maŋ, yon geŋ yi-deega, y'etta ambu munda adda dangay ye, yi t'ombo.

¹⁶ Wo wede yon adda doome maŋ, yi t'ombo, yi kima boy ambo kallayí wede goole ye.

¹⁷ A onniytagi geŋ aasa dabar baadan a kane erayi doŋ mahuwagi ti doŋ inñizan an oodiyo!

¹⁸ Kun tondo Raa kono suldi geŋ a k'aana a ume reele ye.

¹⁹ Derec, a onniytagi geŋ dabar t'aasa oone baadan. T'ume Raa y'ikkima duniya bini ankenno, dabar injino i k'ize ye, wo ki daana toŋ i k'isa ye§.

²⁰ Aame onniytagi doŋ ki dabar geŋ Galmeega Raa y'a ki'n ihira goppon ye maŋ, wede tudde soo

* **13:12 13.12** Kun wollo adda mattup ki Mise 7.6. † **13:14 13.14** Kun wollo adda mattup ki Daniyel 9.27; 11.31; 12.11. ‡ **13:15 13.15** *Yi-guune t'ekki dangay:* I-kaza a siido k'Izirayel geŋ duwo dangaydayzan geŋ awhizan patal kono a ume muno an a di koliyo t'eego, an di lekkiyo wo an d'isiyo naabadan. § **13:19 13.19** Kun wollo adda mattup ki Daniyel 12.1.

toŋ umbo a lekka zeere me. Wo ki kotto onniytagi geŋ y'an ôhira goppon kono doŋ yi biire ki yode.

²¹ Injino maŋ aame wenda y'iisa: "Almasi Raa yi biire, yoŋ a enno!" ise "Yoŋ a ummey!" maŋ, kune onamí kun amba ye.

²² Ni rootiyo injino kono i d'adfa doŋ an ti t'isa tuddaŋ aa Almasi Raa yi biire, wo ti doŋ an ti t'isa tuddaŋ aa nebiyagi. Kane geŋ an d'isa suldi k'armika ti suldi doŋ i ceeriyo eego, aame urzi ede maŋ kane an di dagga duwo doŋ Raa yi biire ki yode, wo an ki d'aana ye.

²³ Kun koono mentikagi, suldi pay eŋ n'un ti'n ruute ki poone an d'aana.»

Kama ki yo wede an y'ehe aa ulo wede

(Matiye 24.29-31; Lik 21.25-28)

²⁴ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Onniytagi doŋ ki dabar geŋ an t'ingila lewwet maŋ, i d'aana onniytagi doŋ peedo ti ki toora ye, tere yi ki toora ye,

²⁵ moldali an sildita ti kandaane, wo suldi doŋ an d'ede toogo a kandaane, Raa y'a ti'n gozziga*.

²⁶ Aame geŋ duwo an di n' wolla nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, ni kama ekki dondirso ti toogo ere pay wo ti daryika†.

²⁷ Wo n'a t'igiba maaleekiyagi k'adda siidiyagi doŋ a duniya itatu pide, an di t'ogiya doŋ ni biire‡.»

Ono ombide a tukki tormo

(Matiye 24.32-36; Lik 21.29-33)

²⁸ «Kun wollo wo kun elko a ono ombide doŋ a tukki tormo ettiyo: Aame tormo t'eesiyo od'dize wo putagutu eesiyo roobiyo maŋ, geŋ kune kun suune adda k'addugun kizini yoŋ goppon.

²⁹ Geŋ injino kay, kune toŋ kun wulla suldi geŋ an iina maŋ, kun suuno kama ki nuŋ wede an n'ehe aa

ulo wede eŋ tod'te goppon, aakede nuŋ a biza bumbugun.

³⁰ Derec injino wo n'un di rooto: Doŋ ankenno eŋ an ki ti t'inda pay ye, ki poone suldi pay geŋ an d'aana me.

³¹ Kandaane kane ti siido an t'engila, wo kane onamó an ki t'engila ye, an di lekka ki daayum.»

Raa siidi i ti suune onniyo te

³² «Wo suldi geŋ an aana a onniyo tuuku koo, a peedo ere tuuku koo maŋ, i suune yode Meega Raa siidi. Wenda doolo yi ki suune ye, ise maaleekiyagi a kandaane, ise Ulo Raa toŋ maŋ.

³³ Kun koono mentikagi, kun lekko zeere, kono onniyo gette kun ki ti suune ye.

³⁴ Suldi geŋ i deeyiso aa wede yi t'ette torguwo. Attidi boozí y'an d'iili a bey doŋ naabadi, a wede tuuku toŋ yi d'eele naabo sittú sittú, wo a wede boohiyo biza bumbu yi ruute, y'ede: "K'ollo, ki lekko zeere!"

³⁵ Injino kun lekko zeere, kono wede boy yi kimo a peedo ere tuuku kun ki suuna ye: y'aana a lohe koo, didfo koo, uzu y'oola koo, ti soohe koo maŋ.

³⁶ Aame yi kimo a onniyo ere kun ki ti suune ye maŋ, y'un gi di'n t'oona kun udige ye.

³⁷ Ono doŋ n'un rootiyo eŋ, ni rootiyo a duwo pay: Kun lekko zeere!»

14

Dehutu k'urzi ki towwo k'Isa

(Matiye 26.1-5; Lik 22.1-2; Zan 11.47,49,53)

¹ A guute onniyo sire maŋ tar-naape Pak ki Yawudiyagi wo tar-naape wede an d'ombo mappa daa k'orme* geŋ, an d'adfa. Maŋ kane deero doŋ sedeke ti doŋ suuniyo

* **13:25 13.25** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 13.10; 34.4; Ezekiyel 32.7 wo Zowel 2.10; 3.4. † **13:26 13.26** Kun wollo adda mattup ki Daniyel 7.13. ‡ **13:27 13.27** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 30.4; Zakari 2.10 wo Nehemi 1.9. * **14:1 14.1** Kun wollo adda mattup ki Egzod 12.1-27.

k'oogoro, an dehutu urzi Isa an di y' seeda ti metiŋko ki t'owwadi.

² Wo kane an di ruute, an'de: «Yon in ki y' seeda adda tarnaape kino ye, para maŋ doŋ duuru an in di'n t'ooziga ono.»

Obe k'egey doŋ eediyadan unse ekk'Isa

(Matiye 26.6-13; Zaŋ 12.1-8; Lik 7.36-38)

³ Isa yoŋ a ille ki Betani adda boy ki Simo wede ti poone yoŋ ki bitide, an di guune ombo. Aame an ti guune geŋ i d'ede erewo ti t'udfo, a beytu ulo diŋgile an ikkima ki mokololo sundutu albaatir, adda egey doŋ eediyadan unse. Egey geŋ sudaŋ nardo, wo zooyayan ooŋe baadaŋ kono an a ki gilse ti munda ye. T'iide'ŋ, ulo diŋgile golladi t'a dihima, wo egey geŋ ti t'ibi ekk'Isa.

⁴ Maŋ doŋ ongo ti diine kane doŋ enno geŋ ulbaŋ an ki t'ize unse ye, an di rootiyto diinayan, an'de: «De ki moo me ti ti'n lattiya egey doŋ eediyadan unse geŋ me?»

⁵ Egey geŋ in aane in t'owila in t'ooone tamma meeda ado ti uto[†], wo in an t'ele soŋko gette a doŋ an k'ede munda ye.» Wo an i-d'orbite baadaŋ a erewo gette.

⁶ Wo de Isa y'a ruute, y'ede: «Erewo kun t'oolo, kun i-t'oodfe ulbutu ye, kono munda wede t'o ize geŋ a nuŋ unse.

⁷ Kane doŋ an k'ede munda ye geŋ an lekka daayum ti kune[‡], wo kun aane kun an d'ise beehiye aame kun dehu maŋ. Wo de nuŋ ni ki lekka daayum ti kune ye.

⁸ Tod' t'ize munda wede a toogatú, tod' t'o di yirge egey doŋ eediyadan unse a tuddo en aakede ti n'ikkima ki poone an di n' t'ela adda muuzo.

⁹ Derec inkiŋo wo n'un di rooto: A omagi pay adda duniya an kizita Rabila Majjaanawa geŋ, erewo ette

duwo an t'ida taaya a naabo ere tod' t'ize, wo sundutu a ki danda ye.»

Ziidas ti deero doŋ sedeke (Matiye 26.14-16; Lik 22.3-6)

¹⁰ Ziidas Iskariyot wede soo ti diine sanalliyagi kane koomat makumu sire geŋ, y'iide'ŋ y'a uuney kane deero doŋ sedeke kono yi dehu Isa y'an di y' t'ela beezaŋ.

¹¹ Aame an illiga inkiŋo maŋ, kane ulbaŋ a t'ize unse wo an i di ruute an i-t'eela soŋko. T'ume geŋ Ziidas y'a iise dehutu k'urzi wede kaŋ mummino y'an di y' t'ela Isa a beezaŋ me.

Isiyo k'ombo ki tarnaape Pak (Matiye 26.17-19; Lik 22.7-13)

¹² Onniyo ere ki poone ki tarnaape Yawudiyagi wede an d'ombo mappa daa k'orme gette t'a iina, tod'te onniyo ere an di waldutu inni dambami an d'isiyo ombo ki tarnaape Pak ki Yawudiyagi[§]. Aame geŋ sanalliyagi k'Isa an di y' tunde, an'de: «A too me ki dehu ay in d'isey ombo tarnaapayin ki Pak te?»

¹³ Maŋ Isa yi d'igibe doŋ sire ti diine sanalliyagi, wo y'an di ruute, y'ede: «Kun'do k'adda geeger, aame geŋ kun t'ikkimey ti wedusu yi t'eezo ahu ti diŋgile, kun di y' daanoy

¹⁴ bini adda boy wede y'a t'etey. Wo kun t'iidey maŋ, a wede boy kun i di rootoy, kun d'eesoy: «Wede dooyisadey yi ki ton-diyo, too te biino ere y'a ooma ombo tarnaapayin ki Pak ti sanalliyagi te?»

¹⁵ Wo yoŋ biino y'un di-kizey, tod'te dildil t'awwa t'ekki bakatu, suldi pay adda okkime beehiye. Geŋ a ume geŋno kun in d'isoy ombo te.»

¹⁶ Maŋ kane sanalliyagi an d'ingile, an iide'ŋ adda geeger, suldi an di'n uuney pay aakede Isa y'an ruute, inkiŋo ombo tarnaape ki Pak an t'ize.

[†] 14:5 14.5 Anki tamma meeda ado i-kaza gurus suma naabo wede ki ozzine soo. [‡] 14:7 14.7 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 15.11. [§] 14:12 14.12 Kun wollo adda mattup ki Egzod 12.3-5.

17 A peedo t'a t'iire maŋ, Isa y'a iina ti sanalliyagi kane koomat makumu sire geŋ me.

18 Kane an di guune ombo, wo aame an ombo geŋ Isa y'a ruute, y'ede: «Derec inŋkino wo n'un di rooto: Wede soo ti diinaguŋ ay ombo kaŋ soo eŋ, y'a ni t'ela bey d'oŋ k'olmidayó*.»

19 Kane sanalliyagi an t'ize sommagi dondoŋ, wo an di y'iise tondiso, wede soŋ yi d'eesiyo: «Nuuno ko, nuuno ko?»

20 Yoŋ y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Yoŋ wede soo ti diine kune d'oŋ koomat makumu sire enno, wede ay agisa beezey kaŋ soo adda k'ooko.»

21 Derec, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ n'a t'inda, geŋ a-t'etta a ono d'oŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa a tukki nuuno†. Wo de dabar a yode wede i ni t'ela bey d'oŋ k'olmidayó, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ me! Yode geŋ, an ki y'ehe adda duniya ye toŋ bee!»

Ombo ti sobo i kaza tudde ti puuzo k'Almasi

(Matiye 26.26-29; Lik 22.15-20; 1 Korent 11.23-26)

22 Aame an ombo geŋ, Isa y'a t'umbe mappa, y'a ruute koduwo a Raa kono k'ombo gette, maŋ y'a burke, y'an d'ele sanalliyagi wo y'a ruute, y'ede: «Ooho kun soodo, ette tuddó.»

23 Saŋ y'a t'umbe kop ti sobo adda, y'a ruute koduwo a Raa kono sobo gette, maŋ y'an d'ele, wede soŋ yi guume guume,

24 wo y'an di ruute, y'ede: «Ette puuzadó, puuzo ki taasawa ere Raa y'a ketta ti duwo‡, to t'oba ki d'oŋ baadaŋ.»

25 Derec inŋkino wo n'un di rooto: N'a t'iibe ti aŋki, ki daana ni ki siba ye baa toote k'inŋni biŋ, bini onniyo ere ni siba sey geŋ toote wede aware k'inŋni biŋ a Moziko Raa.»

26 Aame an t'iimi an aa t'iibe maŋ, an d'ûure ôrdari tarnaape ki Pak, saŋ an t'udde an d'ingile k'ekki mukkolo k'Inda k'Olibiye.

Rootiyo k'Isa a urzi koogirayí
(Matiye 26.30-35; Lik 22.33-34; Zaŋ 13.37-38)

27 Maŋ Isa y'an di ruute a sanalliyagi, y'ede: «Kune pay kun di n'kiigira a munda wede aana geŋ me, kono ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

“Wede k'elso n'a yi t'îda,

wo torfo dambami a-teepa§.”»

28 Isa y'a ruute sey, y'ede: «Wo de saŋ Raa yi ti n'bildfa maŋ, n'un d'ooguma kun di n't'ooney a siido Galile.»

29 Maŋ Piyer yi di ruute, y'ede: «Aame d'oŋ pay an ki giigira a munda wede aana toŋ, nuŋ ni ki kiigira ye.»

30 Isa yi di ruute, y'ede: «Derec inŋkino wo n'a di rooto: Aŋki a didfo ettiyo batum, ki poone uzu y'a ôola bizí sire geŋ, kee k'a roota ki ki n'suune ye, suune ye taŋ ado.»

31 Wo de Piyer yi koddime, y'ede: «Ato, ni ki kiigira ye, aame ise k'unto toŋ n'a t'inda ti kee!» Wo kane d'oŋ soo toŋ an a-ti ruute inŋkino kay.

Isa yoŋ a Zesimaane

(Matiye 26.36-46; Lik 22.40-46)

32 Saŋ Isa ti sanalliyagi an d'iiney a ume sundí Zesimaane, wo y'an di ruute, y'ede: «Kun ti koona kino, koore n'ette n'a tondey Raa geŋ me.»

33 Maŋ ti yode y'a-wiike Piyer, Zak wo Zaŋ. Aame geŋ orgiso t'a yi ziida wo ulbí i-d'oodfiyo baadaŋ.

34 Yo y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ eŋ sommagi dondoŋ aa n'a t'inda, kun ti koona kino wo kun di lekko zeere.»

35 Wo yo y'a-lidde dokki boolon ti kane me, maŋ y'a t'uttile zumayí a siido, y'a iise tonfiyo Raa kono ise

* 14:18 14.18 Kun wollo adda mattup ki Soom 41.10. † 14:21 14.21 Kun wollo adda mattup ki Soom 22.2-19 wo Ezayi 53. ‡ 14:24 14.24 Kun wollo adda mattup ki Egzod 24.8 wo Zeremi 31.31-34. § 14:27 14.27 Kun wollo adda mattup ki Zakari 13.7.

kotto maŋ dabar gette yi di ti ledde ti tuddi me.

³⁶ Adda tonɗiyadi y'ede: «Abba, i-kaza Meegó, sulɗi pay a kee i-k'oone ye, ise maŋ kop ki dabar ette k'o ti ledde ti tuddo me. Wo too maŋ pay geŋ a ki t'ise aa nuŋ ni dehu ye, wo a t'ise aa kee ki dehu.»

³⁷ Saŋ y'a-gime ki tukki sanalliyagi don ado geŋŋo, wo yi'n uuna an udige. Maŋ Isa y'a t'inne Piyer wo yi di ruute, y'ede: «Simo, kee k'udige! Ki peedo soo toŋ ki k'iine ki ki likke zeere ye!

³⁸ Kun lekko zeere wo kun tondo Raa, kono kun ki t'ooraa adda naamiya daggiya ye. Wede tudde geŋ a elkiyadi yi dehu y'aase munda wede beehiye, wo de tuddi toogatu baata.»

³⁹ Saŋ Isa y'a-lidde siidi sey, wo y'a iise tonɗiyo Raa inkiyo sey.

⁴⁰ Maŋ y'a-gime k'ume sanalliyagi, yi'n uuna an urme, edayan an ziida moone. Wo munda an i-di roote toŋ an ki suune ye.

⁴¹ Maŋ k'aduwe Isa y'a-gime ki tukki sanalliyagi wo y'an di ruute, y'ede: «Kune kun moone pi, wo kun d'udigo baa! Ankeŋ peedo t'iide, sulɗi pay i t'ize, wo nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, an n'ele a bey don k'oldfiko.

⁴² Kun t'oozo, in engile! Kun wollo, wede i ni t'ela a bey don k'olmidayó yi t'udde.»

*Seedu k'Isa
(Matiye 26.47-56; Lik 22.47-53;
Zaŋ 18.2-11)*

⁴³ Isa onami y'a ki ti'n dinge ye botto, a kaamiki Ziidas wede soo ti diine sanalliyagi kane koomat makumu sire geŋ, yi-t'udde ti don duuru a itadi, a beydan kasigara ti dalyagi. Kane geŋ i'n igibo deero don sedeke, don suuniyo k'oogoro ti don i dokkiyo Yawudiyagi.

⁴⁴ Yo wede y'an di y' t'ela Isa a bey don k'olmidayi geŋ, y'an di ruuto don duuru a munda wede y'aasey kono an di suuney eŋ Isa me, y'ede: «Wede kun wulley ni izey puuc a

tobbisadi maŋ, geŋ yode kun di y' soodoy, kun di d'engiloy, kun di boohoy koduwo.»

⁴⁵ Ziidas y'iina maŋ, kesiko y'a y' zikke Isa kabban wo yi di ruute, y'ede: «Wede dooyisado!» Maŋ yi d'ize puuc a tobbisadi.

⁴⁶ Inkiyo maŋ kane don duuru an d'iiziga tuddi, an di y' ziida.

⁴⁷ Aame geŋ wede soo ti diine sanalliyagi y'a t'iifiba kasigaradi, y'a-diikida wede naabo ki mozigo goole don sedeke, kuudi a dikke.

⁴⁸ Wo Isa y'a t'ihina bizi, y'an di ruute, y'ede: «De ki moo me kun d'ettiyo seeduzo wo tuddugun kun t'ikkimo ti kasigaryagi wo ti dalyagi, aa nuŋ wede k'oogire me?

⁴⁹ Para maŋ nuŋ miŋ daayum ti kune, ni dooyiso a booro Boy Raa wo kun gi di n' ziida ye. Wo de sulɗi geŋ a iina kono a-t'ette a ono don an riine ti kaaga adda mattup ki Raa.»

⁵⁰ Maŋ kane sanalliyagi pay an di y'iili, an t'umbe.

⁵¹ Wo i d'ede obulso yi-daaniya Isa, y'a diibo miŋ parde danjalan a tuddi me. Duwo an dehu an di y' seeda,

⁵² wo de y'an di buuye pardayi a beezan, y'a t'umbe bontilin.

*Isa a daana deero booro
Yawudiyagi*

(Matiye 26.57-68; Lik 22.54-55,63-71; Zaŋ 18.12-18)

⁵³ Isa an di t'iide k'adda boy mozigo goole don sedeke, a ume wede kane deero don sedeke, don i dokkiyo Yawudiyagi ti don suuniyo k'oogoro an t'ugiyey pay.

⁵⁴ Wo Piyer yi di y' daaniya Isa ti dokki, bini y'a iiney boy ki mozigo goole don sedeke, maŋ yi-t'iide y'aguune a booro ti don naabo, an di kookiyo uwwu.

⁵⁵ Kane deero booro Yawudiyagi pay ti deero don sedeke, an di dehu wede a roote ono a tukk'Isa kono booro t'a yi seeda ki towwadi, miŋ umbo an k'ooniyo ye.

⁵⁶ Doŋ baadan an iide'ŋ an di ruutite ono butte a tukki yode, wo de onaman aa ki t'ettiyo kan soo ye.

⁵⁷ Maŋ doŋ miibi an t'iiziga an di ruute ono butte a tukki yode, an'de:

⁵⁸ «Ay y'illiga yi ruute, Boy Raa wede duwo an iiziga en y'a kossita, wo adda k'onniyo ado y'a y'ooziga a k'isa boy wede i k'iiziga duwo ye.»

⁵⁹ Wo t'urzi k'ono genno toŋ onaman aa ki t'ettiyo kan soo ye.

⁶⁰ Injino maŋ mozigo goole doŋ sedefe y'a t'iiziga a daana doŋ i t'ugiye, wo y'a tunde Isa, y'ede: «Ono duwo an rootiyo a tukki kee en, kee ki ki roote munda ye ko?»

⁶¹ Wo yo Isa yi d'annugu deddek, y'an ki rootiyo munda ye. Maŋ mozigo goole doŋ sedefe y'a yi tunde sey, y'ede: «Kee Almasi Raa yi biire, wo Ulo ki Raa wede duwo an di tamma ko?»

⁶² Isa yi di'n gime onami, y'ede: «Eyye nuuno, wo kun di n' wolla nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede en, n'a-kooney a ammade Raa toogadi t'a jiiire pay, wo kun di n' wolla n'a-kimo ekki dondari a kandaane*.»

⁶³ Injino maŋ mozigo goole doŋ sedefe yi-ti gulkuwe, kallagi y'a zittite, wo y'a ruute, y'ede: «In ki dehe wenda ti doolo wede illiga y'in ki roote sey ye baa!

⁶⁴ Kun illiga ti kuudugun yi gilde suma Raa te. Kune elkiyagun moo me?» Maŋ kane pay gen an di ruute, an'de: «Booro ti y' ziida, munda wede yoŋ y'ize en i-iide ki towwo.»

⁶⁵ Doŋ ongo ti diinayan an d'iise padfita lee a tuddi. Edayi an i-tippe, an di gohiso kutuba wo an d'eesiyo: «Kee nebi maŋ, ki y'unto wede i k'ize me!» Maŋ kane asigiryagi an di y' battisa.

Piyer y'a kiigira Isa

(Matiye 26.69-75; Lik 22.56-62; Zan 18.17,25-27)

⁶⁶ Aame Piyer yoŋ ti dfandi a booro ki paate gen, ere soo ti diine doŋ

naabo mozigo goole doŋ sedefe ti-tuddo.

⁶⁷ Tode gette Piyer t'a yi wulle yi kookiyo uwwu, ti ti y' wulle ti ti y' dinge maŋ, ti di ruute, t'ede: «Kee toŋ ti Isa wede ti geeger Nazaret, kune soo.»

⁶⁸ Wo Piyer y'a yi giigira, y'a ruute, y'ede: «Koŋ munda wede mi rootiyo gen ni ki y' suune ye, wo itadi toŋ ni ki ti suune ye!» Maŋ ti booro boy y'a t'iiziga, y'a t'iide biza bumbu. Aame gen uzu y'a iise moolo.

⁶⁹ Wo to ere naabo gette t'a yi wulle sey, t'an d'iise rootiyo a kane doŋ a sirpatu, t'ede: «Yoŋ wedusu en ti diine kane sanalliyagi k'Isa.»

⁷⁰ Wo Piyer y'a yi giigira sey. Taŋ boolon maŋ kane doŋ a sirpadi gen an i di ruute sey, an'de: «Ki kotto kee wede soo ti diine kane sanalliyagi k'Isa, kono kee toŋ ti siido Galile.»

⁷¹ Injino maŋ Piyer y'a-ti nime tuddi, y'ede: «Wede kun rootiyo en ni ki y' suune ye! Para maŋ ono doŋ ni rootiyo en d'erec ye maŋ, a gollado!»

⁷² Wo a kaamiki uzu y'a iile ki sirwe. Aame gen Piyer y'a ilke a ono doŋ Isa yi-ruute, y'ede: «Ki poone uzu y'a ola bizi sire gen, k'a roota ki ki n' suune ye, suune ye taŋ ado.» Injino maŋ y'a iise moolo.

15

Isa a daana Pilat

(Matiye 27.1-2,11-26; Lik 23.1-5,13-25; Zan 18.28-19.16)

¹ A biza soohe maŋ, kane deero booro Yawudiyagi pay, deero doŋ sedefe, doŋ i dokkiyo Yawudiyagi ti doŋ suuniyo k'oogoro, an t'ugiye an di ruute onaman kan soo. Maŋ Isa an ti y' gittite, tin gen an di t'iide, an i di y'ele a bey Pilat, yoŋ Romen goole siido.

² Pilat y'a yi tunde, y'ede: «Kee mozigo Yawudiyagi ko?» Isa yi di'n gime onami, y'ede: «Gen aa ki rootiyo.»

* 14:62 14.62 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1 wo Daniyel 7.13.

3 Kane deero don sedefe gen, wede tuuku ton yi rootiyo ono a eedi eedi.

4 Man Pilat y'a yi tunde sey, y'ede: «Kee ki ki roote munda ye ko? Ki k'ollige ko ono don pay an rootiyo a tukki kee en me?»

5 Wo de Isa yi d'annugu deddek. Pilat yi wulle inkino man, y'a ziida giggiri.

Booro k'Isa ki towwadi

6 Aa daayum Pilat yi d'isiyo a tarnaape Pak man, y'an d'adfiya t'adda dangay wedusu soo wede don duuru an dehu.

7 Wo aame gen adda dangay, i d'ede wede soo sundi Barabas ti don doolo kan soo an an t'elite ono a duwo an d'iiziga deyyiso ki tukki Romen. Kane an'ni zidde kono aame an iiziga deyyiso gen an t'iide wedusu.

8 Inkino don duuru an t'iide di Pilat wo an di y' tunde, y'an d'ise munda wede aa daayum yi d'isiyo.

9 Man Pilat y'an di ruute, y'ede: «Kun dehu min n'un t'addo mozigo Yawudiyagi ko?»

10 Pilat yi rootiyo inkino kono yi suune, kane deero don sedefe Isa an i y'ele beezi kono an kolbiso ti yode.

11 Wo de kane deero don sedefe an an t'elite ono a don duuru an d'iyye an di roote Pilat y'an t'adde Barabas.

12 Inkino man Pilat y'a tunde don duuru sey, y'ede: «De wede kun yi waaku mozigo Yawudiyagi gen, kun dehu ni-d'ise mummino me?»

13 Wo kane an d'iise dollite, an'de: «Ki ti y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko!»

14 Man Pilat y'an di ruute, y'ede: «De munda ulsu min y'ize moo me?» Wo de kane an di dollite baadan ki baadan, an'de: «Ki ti y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko!»

15 Kono adde don duuru a t'asse gen, Pilat y'an di y'udde Barabas me, wo y'an di ruute a asigiryagi Isa an ti y' girpipe ti marpa*. San y'an di y'ele an ti y' taakey ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko.

Isa asigiryagi an y'okko maade (Matiye 27.27-31; Zan 19.2-3)

16 Inkino man kane asigiryagi an di-t'iide Isa k'adda boy ki goole siido, wo eeban asigiryagi ti doolo ton baadan an a-ti'n wiiko pay.

17 An d'umbe kalle wede goole teeze† an i di t'usse, wo an di gini kadumul k'ahimagi‡ an i-t'usse eedi.

18 Man an i d'iise isiyo toose, an tettiso beezan, an d'eesiyo: «Toosada mozigo Yawudiyagi no! Toosada mozigo Yawudiyagi no!»

19 An di y'oggiso a eedi ti koyile, an di padfita lee a tuddi, wo an di dikkiyo, an d'ottilso a daanadi.

20 Aame an ti y'ukke maade man, kalle wede goole teeze an t'iidiba wo an i di t'usse kallagi. Man Isa an ti y' dukke, an di t'ette kono an ti y' taakey ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko.

Taakiya k'Isa ekk'undumu (Matiye 27.33-44; Lik 23.36-43; Zan 19.16-24)

21 A adfiyadan ti geeger, an a-t'ikkima ti wede soo inkino y'aahiya doome, yon ti geeger Siren, sundi Simo. Yon gen meek' Alegzandire ti Ripis. Asigiryagi an di y'ize ki toogo y'a t'umbe undumu taakiya k'Isa.

22 Wo an di t'iide Isa k'ume wede sundi Golgota, i-kaza ume aa osse k'ego.

23 A ume gen, a Isa an i d'eele toote k'inni bin kalsiya ti dunnu sundi mirr, min y'a-tuuge ki sobo me.

24 Kane asigiryagi an ti y' tike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko, wo kallagi an di

* 15:15 15.15 **Marpa:** Marpa guzuzu ki don Romen, an ikkimo ki golmodo buru, an a-t'elite maldali a booha. † 15:17 15.17 **Kalle wede goole teeze:** I-kaza kalle moziko. ‡ 15:17 15.17 **Kadumul k'ahimagi:** I-kaza kadumul moziko. § 15:24 15.24 Kun wollo adda mattup ki Soom 22.19.

dikkida t'urzi k'arbu teltel munteliyo, a wede tuuku i t'ooriyo yi t'ambu t'ambuſ.

²⁵ Isa an ti y' tiike ekk'undumu geŋ, a peedo t'ize k'aadumu mesuwe.

²⁶ Ekk'undumu an tiike pakirte eego wo an a-ti riije, an'de: «Yon mozigo Yawudiyagi.» Geŋ munda wede i-d'iide untadi.

²⁷ Wo a sirpadi an a-tiike don k'oogire sire, son t'undumzi a kese k'ammidadi, wo wede son t'undumzi a kese geeladi. [

²⁸ Geŋ a-t'iide a ono don an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Yon an ti yi gize ti don k'oldiko*.»]

²⁹ Don adfiya tin genno, an di y' kaldita wo an denilso eedan, wo an d'eesiyo: «Eeyu, kee wede k'ede Boy Raa k'a kossita wo adda k'onniyo ado k'a y'ooziga geŋ,

³⁰ k'utto tudda batum wo t'ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko, ki ti deegi!»

³¹ Kane deero don sedeke ti don suuniyo k'oogoro ton an di y'okko maade kay, wo an di rootiyto ti tuddan, an'de: «Yon don doolo y'an di'n utte min, yi k'aane tuddi batum yi ki t'utte ye!

³² Yon Almasi Raa yi biire, wo mozigo ki don k'Izirayel kotto man, ankenno t'ekk'undumu geŋ yi ti deegi! Ay wulla yi ti diiga man, kaye ay zaapa addey a yode.» Kane don an tiike a sirpadi ton, an di y' kaldita injkino kay.

Unto k'Isa
(Matiye 27.45-56; Lik 23.44-49; Zan 19.28-30)

³³ T'ume peedo t'ize diine geŋ, adda siido pay ume a t'ize zimolo dil a likke bini eesiyo peedo lohe.

³⁴ A eesiyo peedo lohe man, Isa y'a idili ti golla awwa, y'ede: «Eli, Eli, lama sabaktani.» Geŋ i-kaza: «Raa ki nun, Raa ki nun, moo me ki ni giigira me?»

* 15:28 15.28 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.12. † 15:34 15.34 Kun wollo adda mattup ki Soom 22.2.

³⁵ Don ongo ti diine don i lekkiyo angenno geŋ an d'illiga wo an di ruute, an'de: «Kun ollo kay, yi waaku nebi Eli.»

³⁶ Wede soo ti diinayan y'a ukke yi d'umbe sooso, yi di zulpe adda toote suddo k'inni k'inda bin, man yi-t'ele a biza koyile, yi-t'usse bize k'Isa y'a suuye, wo y'a ruute, y'ede: «Kun dello, in gi di wolla do Elizi wenda yi etto, yi ti y' deega man.»

³⁷ Wo de Isa y'a idili ti golla awwa, man y'a-t'ihe.

³⁸ Aame geŋ alboy wede i dikke adde Boy Raa son k'adda son ki paate geŋ, a t'ihina tar t'awwa a ti diige les.

³⁹ Goole k'asigiryagi meeda ki Romen yi t'ihira daana k'Isa, yi wulle untadi te, man y'a ruute, y'ede: «Wede en Ulo Raa ki kotto!»

⁴⁰ A ume geŋ i d'ede erayi ton ede, kane an t'ihirte ti dokki an di wolliyo munda wede isiyo. Ti diinayan i d'ede Mariyam ere ti siido Magdalla, Mariyam mekki Zak wede nenku ti Zoz, wo soo te Salome.

⁴¹ Kane erayi geŋ an daaniya Isa wo an i di naabiya aame yon a siido Galile. An di gili ti yode ki Zeruzalem, wo erayi ti doolo ton baadan an iido ti kane me.

Eliyo nuune k'Isa adda muuzo
(Matiye 27.57-61; Lik 23.50-56; Zan 19.38-42)

⁴² Suldi geŋ ize onniyo jima, duwo an okkime tuddan kono onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi ti t'eesa. A peedo t'ette k'ooriyo man,

⁴³ wede soo ti geeger k'Arimate sundi Yusup y'a iina. Yode ton man wede goole ti diine don deero booro Yawudiyagi, wo yi zaapu elkisadi a ettiyo Moziko Raa kay. Y'a iibe edayi, y'a uuney Pilat, y'a tunde nuune k'Isa kono y'a t'ottiba.

⁴⁴ Aame Pilat y'illiga Isa y'inda baa man, y'a ziida gigiri. Injino y'a wiike goole k'asigiryagi meeda,

y'a yi tunde, y'ede: «Isa y'inda ti kaagine ko?»

⁴⁵ Aame goole k'asigiryagi meeda yi-ti ruute mañ, yi d'iili urzi a Yusup y'a t'ambe nuune k'Isa me.

⁴⁶ Yusup yi d'iwila sotor tuwarwa, nuune'ñ y'a ti y' d'iige t'ekki undumu wede zaapu t'ekki bakadí kañ tontilko me. Wo y'a ñilpe ti sotor gettiyo, yi-t'ele adda muuzo, tod'te aa urmi an ittiba mukkolo. Mañ y'a-ti ñonkile a biza muuzo zumbulu yeepiyo.

⁴⁷ Aame geñ Mariyam ere ti siido Magdalla wo Mariyam mekki Zoz, kane geñ an di wolleiyo ume an ele nuune k'Isa me.

16

Baldfiya k'Isa

(Matiye 28.1-8; Lik 24.1-11; Zan 20.1)

¹ Onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi i t'ingile. Aame geñ Mariyam ere ti siido Magdalla, Mariyam mekki Zak, wo soo te Salome an t'iide, an d'iwilo egey ñon eediyadañ unse kono an i-t'assigey tukk'Isa.

² Ti soohe a onniyo dumas, peedo ti-gilo mañ, an d'ingile ki biza muuzo.

³ Wo a urzi an di rootiyo ti tudan, an'de: «De zumbulu a biza muuzo geñ in ti y' ñonkiley wee?»

⁴ Wo an iiney mañ, an wolleiyo zumbulu goole an a t'ippe a biza muuzo geñ ñonkilso a kese.

⁵ Kane an t'iide k'adda muuzo, wo an wolleiyo obulso ti kalle tuware yiguune a kese k'ammade. Aame geñ kane orgiso t'anni ziida baadañ.

⁶ Wo ñe wede geñ y'an di ruute, y'ede: «Kun orgide ye. Ni suune kun dehu Isa wede ti geeger Nazaret, wede an ti y' tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kañ tontilko me. Yoñ geñ Raa yi ti y' bilde, yoñ a enno ye. Enno kun wollo ume an ziipe nuunayi me.

⁷ Anken kun'do, kun an ti kazoy a sanalliyagi wo a Piye pây, kun d'eesoy: «Yoñ y'unni delliyo a siido Galile. A ume geñ kun di y' wolley, aakede y'un di ruute.»

⁸ Inkino mañ t'adda muuzo an t'udde, an di ñonñirso burbur eedañ a digge, an t'umbe dokki. Wo munda a wenda soo toñ an i-ki ruute ye kono orgiso t'anni ziida.

Isa yi kaza tuddi a Mariyam ere ti siido Magdalla

⁹ Onniyo dumas ti soohe walak Isa yi bilde mañ, ki poone y'a gize tuddi a Mariyam ti siido Magdalla, tode ere yi d'ilmo siitandani sarat t'ettu.

¹⁰ Tode gette t'an d'iide rabila a ñon i likke ti yode, kane an t'ize sommagi dondon an isiyo molo.

¹¹ Wo aame an illiga t'an ruute Isa yoñ zeere ti yi wullo toñ, onamtú an ki d'umbe ye.

Isa y'an kaza tuddi a sanalliyagi sire

¹² Sañ mañ Isa y'an ti gize tuddi t'urzi doolo, aame geñ an d'ikkima ti sanalliyagi kane sire an ambe k'adda k'ille ti paate.

¹³ Kane sanalliyagi sire geñ an di-gime ki Zeruzalem, an an t'iide taaya a ñon ongo, wo toñ mañ onamañ an ki d'umbe ye pây.

Isa y'an kaza tuddi a sanalliyagi kane koomat makumu soo

¹⁴ Sañ mañ Isa y'an di gize tuddi a sanalliyagi kane koomat makumu soo, an ti guune ombo. Aame geñ y'an di'n iise aapuñ, y'ede: «Zaapu k'addugun a nuñ umbo, biza k'ulbugun zakidi, kono ñon an ni wulle ni bilde an un kaza toñ, kun k'ambu onamañ ye!»

¹⁵ Mañ y'an di ruute, y'ede: «Kun'do k'adda duniya pay, kun an kazitoy Rabila Majjaanawa a ñuwo pay.

¹⁶ Wede yi ziipa addi a Isa wo an ti y' zuyya batem mañ, Raa y'a y'utta. Wo ñe wede yi ki ziipa addi a Isa ye mañ, booro Raa t'a yi seeda.

¹⁷ Doŋ i zaapa addaŋ a nuŋ geŋ, eŋŋo sulɗi k'armika an d'isa a kiza toogo Raa ti kane me: an di limmita siitanɗani ti sundó, an d'orba t'ono d'ŋ doolo.

¹⁸ An seɗɗa mimbayi ti beyɗaŋ, an siba inda k'unto toŋ, munda soo toŋ i ki'n isa ye. An di zaapa beezaŋ a tukki d'ŋ k'eeni, wo kane geŋ an t'oona bee.»

Engilso k'Isa k'awwa ki kandaane

¹⁹ Aame Galmeega Isa y'an ti ruute iŋkino maŋ, Raa y'a y'umbe k'awwa ki kandaane, y'a-guune a ammade Raa.

²⁰ Wo kane sanalliyagi an di ti-ipe k'adda duniya pay kazita Rabila Majjaanawa. Wo Galmeega ti kane, y'an di'n noogiyo ti sulɗi k'armika, i-kaza onamaŋ geŋ d'erec.]

Rabila Majjaanawa k'Isa Lik yi riine

En urzi k'ono don kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette Rabila Majjaanawa k'Isa, Lik yi riine. Lik gen yon wede daawiya. Yon ti diine don zina k'Isa ye, wo yi turguwe tan baadan ti Pool wede zina k'Isa me. Yon yi likke ti kane don izire a ita k'Isa kono y'anni tondite mummino Isa yi likke a siido me. Mattup ette yi riine a wede soo sundi Teyopil. Ti diine kane don pay i riinite mattupiyagi k'ono Raa gen, Lik siidi Yawudusu ye me.

Adda mattup ette Lik yi ruute mummino Isa an y'ehe wo ti naabo ere y'ize a siido, aakede: dooyiso ere yi duuye duwo, urzi k'untadi wo baldiyadi ti diine don unto. Isa yi kazita ono Raa a duwo ti toogo, y'an d'eliyo beeko a don k'eeni, yi lommite siitandani wo yi d'isiyo suldi k'armika baadan.

Kane Yawudiyagi an delliyo mozigo wede etto y'an di'n utta. Yon gen Wede k'Uttiyo Raa y'a t'igibo, aa nebiyagi an ruute ti kaaga adda mattup ki Raa. Raa gen yi suune Wede k'Uttiyo umbo man, kine duwo pay en in digge. Injino y'a t'igibo Ulí soo danjal, kono y'a utta don i ziipe addan a yode adda siidiyagi pay. Ulo gen, yon Isa Almasi.

Toose ki Lik

¹⁻² Teyopil mee'ki nun, don ongo an wulle t'edayan suldi don Raa y'ize t'ume k'eesiyo a diinayin me. San kane an t'ize don kazita k'ono wo an in t'iide taaya a suldi gen me, man don baadan ti diinayin an d'iise raaniya ki taaya gettiyo.

³ Wo aame ni zidde ita mekk'ono a suldi don pay ize t'ume k'eesiyo

genno man, Teyopil nun ton o d'ize unse n'a di raane a kee ita ki suldi gen, son k'ita bakadi bakadi.

⁴ Nun n'a raaniya kono k'a suune beehiye, dooyiso ere an ki duuye gette tod'te d'erec.

Urzi wede an di t'eha Zan Batis

⁵ A ozzinagi don Erod yon mozigo ki siido Ziide, i d'ede wede sedeke sundi Zakari, yon gen ti diine don sedeke don k'Abbiya*. Wo to eddi sundutu Elizabet, ti ita k'inni k'Aron mozigo goole don sedeke.

⁶ Kane gen sirwan pay ki diine a daana Raa, an ollige onami wo an sooru a urzi wede pay k'oogoro ki Galmeega Raa, duwo an an ki zaapu ono a eedan ye.

⁷ Wo kane ulo an k'ede ye kono Elizabet tod'te karta, kane sirwan pay an ti guulike.

⁸ Onniyo soo Zakari y'a t'iide k'adda Boy Raa isiyo naabo ki sedeke, kono iina a kaabadan an d'ise.

⁹ A urzi k'oogoro, kane don sedeke an t'ize teltel muntelliyo man, i-t'iire a yode a ogge suldi koddiyo eediyadan unse† adda Boy Galmeega Raa wede k'adda me.

¹⁰ A peedo ere an d'oggiyo suldi koddiyo eediyadan unse, kane don duuru pay ti paate an tonduyo Raa.

¹¹ A kaamiki, maaleeka ki Galmeega Raa y'a iide tukki Zakari, wo y'a t'ihira a kese k'ammade ki munda aa sandup an d'oggiyo suldi koddiyo eediyadan unse.

¹² Aame Zakari yi y' wulle man, eedi t'a digge wo orgiso t'a yi ziida.

¹³ Wo de maaleeka yi di ruute, y'ede: «Zakari kee k'orgide ye, kono tonduyada a Raa gette, yon y'illiga. Edda Elizabet t'a t'eha ulo, wo ki dizaapa sundi Zan.

¹⁴ Kee adda a ona t'unusuwo kono yode, wo don baadan ulban an d'isa unse a ehiyadi te.

* **1:5 1.5** Kun wollo adda mattup ki 1 Koronik 24.7. † **1:9 1.9** Kun wollo adda mattup ki Egzod 30.7-8.

15 Yoŋ y'a t'isa wede goole a daana Galmeega Raa, toote k'inŋi biŋ yi ki siba ye, ise toote ti doolo wede i-d'ede orme toŋ maŋ‡. Yoŋ t'adda k'adde meedí geŋ miŋ, addí ôoniyo t'Unde Kamileŋ.

16 Doŋ k'Izirayel baadaŋ y'a ti'n kimo ki tukki Galmeega Raazaŋ§.

17 Ettiyadí y'etto yoŋ wede zina Raa, ti toogo k'Unde Kamileŋ ere i-dokkiyo nebi Eli. Inŋino maŋ maawi ti inŋizaŋ y'a ti'n sella an di t'okkiya, wo doŋ i k'ollige ono ye toŋ y'a ti'n kimo a suuniyo k'ono ere ki doŋ ki diine, kono y'an isa doŋ i t'ikkima tuddaŋ a Galmeega*.»

18 Zakari yi di ruute a maaleeka, y'ede: «De kaŋ mummino n'a suuna ono geŋ derec me? Derec, nuŋ ni t'ize gôole wo eddó toŋ ozzinagutú îide, ti ki t'ehe ye.»

19 Maŋ maaleeka yi di'n gime onamí, y'ede: «En nuŋ maaleeka Gabiriyel wede ôhire a daana Raa ni di naabiya, yi n'igibo n'a-d'iido ti rabila majjaanawa kono n'a-di kize.

20 Wo kee onamó ki k'umbe ye, inŋino maŋ bizá a di t'ippa ki rootiyo umbo bini onniyo ere suldí pay geŋ a-t'etta. Eyye, ono doŋ ni ruute geŋ a t'isa aame onniyo t'iida maŋ.»

21 Aame geŋ kane doŋ duuru an delliyo Zakari, wo an ziida giggiraŋ kono t'adda Boy Raa wede k'adda geŋ yi ki t'adfiya kesiko ye.

22 Aame yi t'udfo kotto maŋ, yi k'aaniya rootiyo ye a doŋ duuru geŋ me. Wo kane an di zuune yoŋ i-iido munda aa suniye adda Boy Raa wede k'adda geŋ me, y'an ooyisito dugiyko daŋŋal wo bizí ki rootiyo umbo.

23 Aame Zakari y'a ti dŋnge onniytagi doŋ ki naabadí adda Boy Raa maŋ, y'a aahe boozí.

24 Bini maŋ eddí Elizabet ti t'umbe adde, tere paat geŋ t'ombide tudutú. Wo tod' t'a ruute t'adda

k'addutú, t'ede:

25 «Enno munda wede Galmeega Raa y'ize a tukki nuŋ te: Nuŋ te sukiyagi a daana doŋzó me, kono o k'ede ulo ye. Wo aŋkeŋ y'a dihe y'o di booye sukiyagó a daana duwo pay.»

Urzi wede an di t'eha Isa

26 Elizabet mahiwatú îide tere zoot maŋ, Raa y'a igibe maaleeka Gabiriyel k'adda geeger soo ki siido Galile sundutú Nazaret.

27 Yi y'igibe ki tukk'uto koŋso, tod' t'ibire ulo obulso sundí Yusup, yoŋ geŋ ti biza bumbu Dawut. Wo to uto koŋso gette sundutú Mariyam.

28 Maaleeka yi-t'iide di tode, y'a t'uuney wo yi di ruute, y'ede: «Koŋ ulbí i iso uŋse, koŋ ere Raa yi ize beeko, Galmeega Raa yoŋ ti koŋ.»

29 A onamí geŋ ettú a digge, ti d'elkiso t'adda k'addutú wo t'ede: «Toose kino ettij i-kaza moo me?»

30 Inŋino maŋ maaleeka yi di ruute, y'ede: «Mariyam koŋ m'orgide ye, kono koŋ m'uune beeko ti Raa.

31 Koŋ m'ollo koduwo, m'a seeda mahuwe, m'a t'eha ulo wo mi di zaapa sundí Isa.

32 Yoŋ geŋ y'a t'isa wede goole, an di y' waaka Ulo ki Raa goole a jiiere pay. Galmeega Raa yi di t'ela kaakido moziko ere ki mugiyí Dawut,

33 wo y'a lekka a moziko ki daayum a tukki doŋ k'Izirayel, wo mozikadí ti ki daŋga ye.»

34 Mariyam ti di ruute maaleeka, t'ede: «Geŋ aasa mummino, kono nuŋ ti kule kaŋ soo toŋ ay k'ikkima ye me?»

35 Maaleeka yi di'n gime onamtú, y'ede: «Unde Kamileŋ t'a deega eedí, wo toogo ki Raa goole a jiiere pay ti-ki ti'n diiba aa lukkise. Kono kamo ulo wede mi t'eha geŋ yoŋ kamileŋ, wo soŋ an di y' waaka Ulo Raa.

‡ 1:15 1.15 Kun wollo adda mattup ki Nombire 6.3. § 1:16 1.16 Kun wollo adda mattup ki Malasi 2.6. * 1:17 1.17 Kun wollo adda mattup ki Malasi 3.23-24.

36 Wo m'ollo, Elizabet taasadí tonj ti uune adde ki tere zoot, t'a t'eha ulo a góolikatú geŋ me, tode ere an'de karta tonj maŋ.

37 Derec, munda wede Raa yi k'aane ye umbo.»

38 Injino maŋ Mariyam t'a ruute, t'ede: «Nuŋ te ere naabo Galmeega Raa, pay geŋ o t'iso aa kee k'o ruute.» Saŋ maaleeka yi-t'iili, y'a ingile.

Mariyam tod' daŋ Elizabet

39 Onniyto miibi k'ita maŋ, Mariyam t'a t'iiziga, t'a ingile ti naariya k'adda geeger ki siidó Ziide ere adda diine moŋgali.

40 T'iide'ŋ ti t'iide adda boy Zakari wo t'a ruute, t'ede: «Elizabet toosadí.»

41 Aame Elizabet t'illiga toose ki Mariyam kotto maŋ, ulo adda k'addutú y'a iise arbu wo tod' Elizabet addutú a úune t'Unde Kamilen.

42 Tod' t'a idili ti golla awwa, t'ede: «Koŋ te Raa yi ti ziipe beeko a jiiere erayi pay, wo ulo wede adda k'addi tonj beeko Raa a eedí.

43 Nuŋ te wee te d'oo miŋ mekki Galmeegó t'a iido wolliyadó me?

44 Ki kotto m'ollo, aame n'illiga toose ki koŋ geŋ, ulo adda k'addó tonj i-d'ize unse, y'a iise arbu.

45 Unsuwo a tode ere umbe a ono d'onj iido t'urzi Galmeega Raa, kane geŋ a-t'etta.»

Óoro ki Mariyam

46 Injino maŋ Mariyam t'a ruute, t'ede: «Nuŋ t'addó pay n'a t'imme Galmeega.

47 Raa yoŋ Wede k'Uttiyadó, kono k'injino addó a úune t'unusuwo,

48 kono y'a dihe y'a zibbe edayí a tukki nuŋ ere naabadí ere umbadó ettiyo.

Eyye, ti aŋki wo ki daayum d'uwu pay an di roota kereŋ, nuŋ te ere ulbutú unse,

49 kono Raa toogo a jiiere pay, a nuŋ te y'o ize suldi d'onj beehiye a jiiere,

yoŋ sundí kamilen.

50 Y'isiyo adde koduwo k'eda k'inŋni a tukki d'onj i ottilso me.

51 Ti toogo ere pay ki beezí, y'aaze suldi d'onj a jiiere, aakede:

Y'a ti'n tiipe kane d'onj an ede elkiso ere ki koliyo tuddaŋ gette,

52 kane mozagi yi ti'n gippirde t'ekki kaakidagaŋ me,

wo d'onj i ki koliyo tuddaŋ ye, yi-ti'n gili t'awwa.

53 Kane d'onj mosogo yi di'n úune ti suldi d'onj majjandani,

wo d'onj bey y'an ilmi daa munda beezaŋ.

54 Yo y'a iide noogiyo d'onj k'Izirayel d'onj naabadi,

wo y'aaze adde koduwo a kane i-ki dunde ye.

55 Geŋno munda wede Raa y'an ruute y'aasa a maawiŋ,

a Ibirayim wo a ita k'inŋnizi ki daayum me.»

56 Mariyam t'a likke ti Elizabet suma tere adó, saŋ t'a aahe boytú.

Ehiyo Zaŋ Batis

57 Aame Elizabet onniyatú iide k'ehiyo maŋ, t'a t'ehe ulo.

58 Kane d'onj k'ita waayatú ti taasiyagutú an di zuune Galmeega Raa yi ize adde koduwo a tod'te, wo kane tonj an d'isiyo unusuwo ti tode.

59 T'ume an ti y'ehe iide onniyo gessire† maŋ, kane an t'iide ulo an i di walda ponde wo an i di zaape sundí Zakari aa suma meegi.

60 Wo maŋ meedí t'an di ruute kereŋ, t'ede: «Aha, ulo an di y' waaka sundí Zaŋ.»

61 Maŋ kane an i di ruute, an'de: «A biza bumbugunj wede sundí injino umbo.»

62 Maŋ an i di ruute a meegi kaŋ dugiyko, kono an di suune ulo'ŋ yi dehu an di y' waake wee wee?

† 1:59 1.59 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 12.3.

⁶³ Yoŋ y'a tunde pakirte, maŋ an i d'ele wo y'a riije: «Sundí te Zaŋ.» Kane pay geŋ an ziidfa gígíraŋ.

⁶⁴ A kaamiki bizí a t'ihina, y'a iise ono wo yi tamma Raa.

⁶⁵ Inkiŋo maŋ kane doŋ pay a ita waaya geŋ orgiso t'anni ziidfa, wo adda siido Ziide ere pay adda diine moŋgali gette, an t'owwo taaya a suldi doŋ pay ize geŋ me.

⁶⁶ Kane doŋ pay illiga suldi doŋ ize geŋ, an d'elkiso eego wo an di tondiso tuddaŋ, an'de: «Saŋ maŋ yo ulo eŋ y'a t'isa moo me?» Inkiŋo maŋ ki kotto toogo Galmeega Raa gette ti yode.

Ono doŋ Raa y'igibo t'urzi Zakari

⁶⁷ Zakari meek'ulo geŋ addí a ûune ti Unde Kamileŋ, wo y'a iise rootiyto ki ono doŋ Raa y'igibo, y'ede:

⁶⁸ «Tamma a Galmeega, yoŋ Raa ki doŋ k'Izirayel, kono doŋzí geŋ y'a ukko noogiyadaŋ, yoŋ y'an udfde.

⁶⁹ Wo a kine y'in d'udfo Wede k'Uttiyo i-d'ede toogo, ti biza bumbu ki mozigo Dawut wede naabo Raa.

⁷⁰ Eŋ onamí doŋ y'a ruute ti kaaga ti bize nebiyagí doŋ kamileŋ:

⁷¹ Yi ruute y'in di'n utta ti bey doŋ k'aduziŋ wo ti bey kane doŋ pay in olmide.

⁷² Y'aaze adde koduwo a moŋgidagiŋ, wo i ki dundfe ye a taasuwadí ere kamileŋ yi gitte ti kane gette.

⁷³ Gette nâamiya ere Raa y'a-ti nîime tuddí ti mugiyiŋ Ibi-rayim,

⁷⁴ y'in di'n adfe ti bey doŋ k'adu. Inkiŋo maŋ in d'oola urzi in i di naaba daa k'orgiso,

⁷⁵ kono in t'ise doŋ kamileŋ wo ki diine a daanadí me adda k'onniytagi doŋ pay ki lekkiyadaŋ gette.

⁷⁶ Wo ulo ki nuŋ, kee k'a ozira a daana Galmeega kono ki-d'okkima urzizí, geŋ inkiŋo k'a t'isa nebi ki Raa goole a jüre pay,

⁷⁷ wo k'an di kiza a doŋzí an di suuna yoŋ y'an utta t'urzi tambobino k'oldfikadaŋ.

⁷⁸ Eyye, Raaziŋ yoŋ ôoniyo t'isiyo k'adde koduwo.

Y'in ti'n tuure ti toore wede iido t'awwa, aakede toore peedo ti koliyo.

⁷⁹ Yo y'a toora a tukki kane doŋ i lekkiyo adda zimolo wo doŋ i lekkiyo a biza k'olde,

kono y'a dokka zoŋdiŋ a urzi wede ki toose.»

⁸⁰ T'ume geŋ miŋ ulo yi d'ohire a urzi tudde wo a urzi k'Unde Raa. Yi lekkiyo adda balda bini a iide onniyo ere tuddí y'an ti gize kereŋ a daana doŋ k'Izirayel.

2

Ehiyo k'Isa

¹ Aame geŋ mozigo goole ki Romenŋ Ogust* yi d'ize oogoro ki kaza d'uwu adda siidiyagi pay doŋ Romenŋ ge-dokkiyo.

² Ette kaza ere ki poone, tod' t'iise aame Kiriniyus yoŋ goole ki siido Siiri.

³ Doŋ pay an t'ette an di-kizo tuddaŋ, wede tuuku toŋ yi d'aahiya ki siido k'ehiyadí k'ehiyadí.

⁴ Wo yode Yusup toŋ y'a t'iiziga ti geeger Nazaret siido Galile, y'a ingile ki geeger Betilehem siido Ziide, ume wede an d'ehe mozigo Dawut, kono yode Yusup toŋ y'udfo t'adda boy wede k'ita k'inŋi Dawut.

⁵ Y'a t'iide, an di-kizo kaŋ soo ti Mariyam ere k'ebirayí te, aame geŋ tod'te t'adde.

⁶ Koore kane a Betilehem geŋ onniyatú k'ehiyo a iide,

* **2:1 2.1** Ogust y'iise mozikadí ti ozzine ada sire makumu gessat ki poone an t'eha Isa botto, bini ozzine koomat makumu piŋe, saŋ Isa an di y'ehe.

⁷ t'a t'ehe ulo ki kabbatú me. Ti di mulpite sotor, t'a ti y' duwwe a kulaaye kono ume adda biino torgagi umbo.

Maaleeka ti d'oj k'elso

⁸ Adda siido gettiyo batum, i d'ede d'oj k'elso an lekkiyo a balda an boohiyo maaladan.

⁹ Onniyo soo a did'fo man, maaleeka ki Galmeega Raa y'a d'iide tuddan wo toore Galmeega Raa yi-tooriyo eedan. In'kino man orgiso t'an di'n ziida baadan.

¹⁰ Wo maaleeka y'an di ruute, y'ede: «Kun orgide ye, kono kun ollo, n'un d'iido n'un di kize rabila majjaanawa aasa un'uwu baadan a d'oj pay, tod'te ettiyo:

¹¹ An'ki adda did'fo ette adda geeger Dawut, an un ehe Wede k'Uttiyo, yon Almasi Raa yi biire, yon Galmeega.

¹² Enno munda wede un kizey kun di y' suuney me: kun t'ooney ulo nenku mulpiyo ti sotor, duwwiyo adda kulaaye†.»

¹³ A kaamiki a sirpa maaleeka gen, i d'ud'fo maaleekiyagi baadan ti kandaane an tamma Raa, an'de:

¹⁴ «Tamma a Raa t'awwa a kandaane, wo a siido toose t'a koone a d'oj yi giyye.»

Ettiyo d'oj k'elso ki Betlehem

¹⁵ Aame maaleekiyagi an iili an ti gime ki kandaane man, kane d'oj k'elso an d'iise rootiyo tuddan, an'de: «In'kino in t'ette Betlehem, in di wollo munda wede iido, wede Galmeega Raa y'in gize.»

¹⁶ Man an d'ingile an di naariya. An iiney man, an di dihite wo an di'n uune Mariyam ti Yusup, wo ulo nenku duwwiyo adda kulaaye me.

¹⁷ Aame ulo an ti y' wulle man, an d'iise towwo taaya ere maaleeka y'an ruuto kono k'ulo gen me.

¹⁸ Wo d'oj pay illiga gen an di ziida giggiran a rabila ere ki d'oj k'elso gette.

¹⁹ Wo ki tode Mariyam man, suldi pay gen t'a ti'n buuhe adda k'addutu, wo ti d'elkiso baadan eego.

²⁰ San man d'oj k'elso an di-gime, an di tamma Raa wo an di ruute koduwo a yode a suldi d'oj pay an illiga wo an wulle, kono suldi pay gen a-t'iide aakede maaleeka y'an ruute.

Zapu suma a Isa

²¹ T'ume an ti y'ehe iide onniyo gessire man, ulo an i-di wilda ponde, wo yon an i-di ziipe sundi Isa aa maaleeka y'a ruute, ti poone meedi t'a seeda mahuwe botto.

Isa ti maawi adda booro Boy Raa

²² San man onniyo t'a iide ere an Yusup ti eddi Mariyam an ti t'ise tuddan kamilen a daana Raa, aakede oogoro Muusa ti rootiyo‡. In'kino man ulo an t'umbe k'adda booro Boy Galmeega Raa a geeger Zeruzalem, kono an i-ti y' zaapey a daanadi.

²³ An ize in'kino a-t'iide a ono d'oj an riine ti kaaga adda mattup k'oogoro Galmeega Raa, an'de: «Inni kuuli d'oj pay ki kabba gen, kane kun i di'n ooye kese a Galmeega Raa§.»

²⁴ Wo son kane maawi an d'ise sedeke ere tode oogoro gettiyo batum ti rootiyo, t'ede: «An di sedde deere sire ere ki balda umbo ere ki moddiyo ton sire wo inni*.»

²⁵ A Zeruzalem gen i d'ede wede in'kino sundi Simeyon, yon wede ki diine wo y'orgiso a Raazi, yi delliyo wede y'a utta d'oj k'Izirayel. Unde Kamilen ti yode

²⁶ wo tod' ti di t'iidiba ita ki poone, t'ede: «Kee ki ki t'inda ye, daa ki ki wulla Almasi Galmeega Raa yi biire genno ye man.»

† 2:12 2.12 **Kulaaye:** Di Yawudiyagi an okkime k'inda, wo di kine kulaaye gen yon ume lawiya ti garbe k'obe seemi a maala. ‡ 2:22 2.22 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 12.3,6. § 2:23 2.23 Kun wollo adda mattup ki Egzod 13.2. * 2:24 2.24 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 12.8.

²⁷ Injino maŋ t'urzi k'Unde Raa, Simeyoŋ y'a t'iide k'adda booro Boy Raa aame Isa maawí an ti y'umbo, kono an d'ise munda wede aa oogoro ti rootiyo.

²⁸ Maŋ Simeyoŋ y'a t'umbe ulu a beezí wo yi tamma Raa, y'ede:

²⁹ «Ankenno enj Galmeega Raa, kee onamá doŋ ki ruute a t'iide, nuŋ wede naabadá ki n'oolo n'a t'inda ti toose.

³⁰ Ki kotto ni y' wulle t'edayó wede k'igibo a utta d'uwu me,

³¹ yode wede k'igibo d'uwu pay an di y' wolla.

³² Yoŋ geŋ toore, wede a kiza a doŋ Yawudiyagi ye an di suuna kee Raa,

wo t'urzi yode geŋ d'uwu an di t'imma doŋ k'Izirayel.»

Ono doŋ Raa y'igibo t'urzi Simeyoŋ

³³ A ono doŋ Simeyoŋ yi rootiyo a tukk'ulo geŋ, kane maawí an ziidá gaggiraŋ.

³⁴ Simeyoŋ y'an di ziipe beeko, wo yi di ruute a Mariyam meek'ulo, y'ede: «Koŋ m'ollo, ulu enj Raa yi zi-ipo y'a koonu urzi wede doŋ baadaŋ adda siido k'Izirayel an di dagga, wo doŋ ongoŋ an t'oona uttiyo. Wo yoŋ y'a koonu munda wede a kiza Raa a d'uwu, wo kane an di y' kiigira.

³⁵ Injino maŋ elkiso ere ombide adda k'adde doŋ baadaŋ gette y'a-t'ooru kereŋ, wo koŋ Mariyam dabar t'a ki'n seeda baadaŋ aa an ki'n giira ti kasigara.»

Nebi erewo sundutú An

³⁶ I d'ede soŋ nebi erewo sundutú An uto ki Peenuwel, tode gette ti biza bumbu k'Aser. Tod' ti gúulike baa. Ti kule wede ti ziidá ki koŋsuwatú geŋ, an di likke ozzine sarat danjal, maŋ y'a inda.

³⁷ T'ume geŋ t'a likke man-daayawa bini ozzinagutú a iide ada gessire makumu pide. Ti booro Boy Raa ti ki dekkiyo ye, ti naabiya

didfo onnu a Raa me, onniyo muno ti lekkiyo daa k'ombo wo ti tondiyto Raa.

³⁸ Aame Simeyoŋ yi rootiyo geŋ, tode toŋ maŋ t'a d'iiney wo t'a iise tamma Raa. Wo ti tówwu taaya k'ulo a doŋ Zeruzalem pay, doŋ i delliyo Raa y'an adá ti dabaradaŋ.

Kama ki Nazaret

³⁹ Aame kane maawi k'Isa an t'ize pay suldi doŋ oogoro Galmeega Raa ti dehu an d'ise me maŋ, an di-gime ti ulaŋ ki Nazaret geeger ere an di lekkiyo adda siido Galile.

⁴⁰ Wo ulu geŋ yi d'ohire a urzi tudde wo a urzi k'Unde Raa, eedí ôoniyo boo ti suuniyo k'ono, wo beeko Raa a eedí.

Ettiyo k'Isa ki Zeruzalem ti maawi

⁴¹ Ozzine ti ozzine maawi k'Isa an di-koliyo ki Zeruzalem kono an d'isiyo tarnaape Pak ki Yawudiyagi.

⁴² Wo aame Isa i iide ozzine koomat makumu sire† maŋ, maawí an ti y' wiike ti kane ki Zeruzalem, aa oogoro ki tarnaape ti rootiyo.

⁴³ Aame onniyo tarnaape i t'ingile maŋ, kane an di-gime, wo yo ulu Isa y'a uupe a Zeruzalem, maawí an ki suune ye.

⁴⁴ Kane an elkiyo ulu'ŋ ti doŋ an ziidó urzizaŋ soo. Injino aame an izire bini peedo t'ette k'ooriyo maŋ, an d'iise dehuzí adda diine taasiyagaŋ ti lanziyagaŋ.

⁴⁵ Umbo an ki y'uune ye, maŋ an di dehutu an di-gime ki Zeruzalem.

⁴⁶ Onniyo sire k'aduwe maŋ, an di y'uuno adda booro Boy Raa, yi-guune adda diine doŋ suuniyo k'oogoro, yi'n ollige wo yi di'n tondiyto.

⁴⁷ Wo kane doŋ pay i y'ollige an ziidá gaggiraŋ a eedí soodo a elkiso ere i-d'ede, ti kama k'ono doŋ y'anni kama geŋ me.

⁴⁸ Kane maawí an yi wulle maŋ, an ziidá gaggiraŋ wo meedí ti di ruute, t'ede: «Ulu ki nuŋ, k'isiyo kino moo me a kaye maawá me? Ki

† 2:42 2.42 **Ozzine koomat makumu sire:** I-kaza ki kane Yawudiyagi wede i iide ozzine injino maŋ, y'aane y'a naabe ki Raa.

wollo, nuñ ti meegá ay ki dehutu en undey i t'udde.»

⁴⁹ Yon y'an di ruute, y'ede: «De kun ni dehutu inkinno moo me? Kun ki suune ye ko, i dehu nuñ n'a lekke adda Boy Meegó me?»

⁵⁰ Wo kane eedan ti ki seedu ye onamí don y'an rootiyo gen me.

⁵¹ San man y'a t'iiziga, an di-diige ki Nazaret ti maawí soo. Yo yi d'ollige onaman, wo meedí gette suldi don pay ize gen ti di'n boohiyo addutú.

⁵² Isa gen yi d'ohire a urzi tudde, a urzi suuniyo k'ono, ti beeko a daana Raa wo a daana duwo pay.

3

Zan Batis wede zina Raa (Matiye 3.1-6; Markus 1.1-6)

¹ Kun ollo, t'ume Tiber yon mozigo goole ki Romen, wo iide ozzine koomat makumu paat man, goole ki siido Ziide sundi Pons Pilat. Goole ki siido Galile sundi Erod Antipas, leemadi Pilip yon goole yi dokkiyo siido k'Iture ti siido Tirakoni. Goole ki siido k'Abilen sundi Lizaniya,

² wo mozagi deero don sefeke sumbiyagan Anne ti Kayip. A ozzine gen Raa yi-d'ele onamí a Zan ulo Zakari, aame yi lekkiyo adda balda.

³ Wo yo Zan gen yi soorutu adda siidiyagi don pay a biza k'ooye Zurden, yi kazita yi d'eesiyo: «Kun ti kama lekkiyagan, an un ti'n suyyo batem wo Raa y'un t'isa tambobino a oldikagan te.»

⁴ Gen a-t'iide a ono don nebi Ezayi yi riine ti kaaga adda mattupadi, y'ede:

«Don an d'ollige golla ki wedusu yi dollite adda balda, yi d'eesiyo:

Kun i t'okkon urzi Galmeega, erkiyagi kun i ti'n okkon ki diine delele.

⁵ Poldagi kun ti'n onono pay, mongali ti kessagi pay kun di bursidito,

urzi guudiyto kun ti y'ahan delele,

wo urzi wede mongali ton kun ti y'iso patal.

⁶ Inkinno duwo pay an di y' suuna urzi k'uttiyo wede Raa y'an ele me*.»

⁷ A don duuru i dihimo ki tukki Zan y'a ti'n suyve batem gen, y'an di rootiyo, y'ede: «Kune don ulpi aakede manjikagi! Wee wee un gize urzi wede kun t'alda ti booro ki Raa ere ettiyo goppon te?»

⁸ Inkinno man kun iso naabo ere beehiye, gen a kize kun ti gime lekkiyagan. Wo kun roote ye adda k'addugan: «Kaye mugiyey Ibirayim me», kono kun t'alda ti booro Raa te. Wo kun ollo, n'un di rooto: Ti mongali en min, Raa y'aane yi d'adde duwo a t'ise ita k'inni k'Ibirayim me.

⁹ Ankenno booro Raa i guute goppon, tod'te aa wede yi t'umbe ulpaasi y'a-dokkida inda ti sondayzan pay: Undumu tuuku yi k'ehiyo inni beehiye ye man, an di-dekka an di sedda adda k'uwwu mendí.»

¹⁰ Inkinno man kane don duuru Zan an di y' tunde, an'de: «De ay d'ise mummino me?»

¹¹ Man y'an di ruute, y'ede: «Aame wede i-d'ede kallagi sire man, son yi elo a wede i-k'ede ye. Aame wede i-d'ede ombo man, y'an ti dooko ti wede i-k'ede ye.»

¹² A ume gen i d'ede don seddu jibaaye ton an iido y'a ti'n suyve batem, wo Zan an di y' tunde, an'de: «Wede dooyisadey, ay d'ise mummino me?»

¹³ Man yon y'an di ruute, y'ede: «Kune a munda wede an un dikke gen, ti doolo kun a amba ye.»

¹⁴ Inkinno asigiryagi ton an di y' tunde, an'de: «Wo de kaye me, ay d'ise mummino?» Yon y'an di ruute, y'ede: «Munda wedusu kun ambe ki toogo ye, ise ombo bize ti suma duwo ton ulu, ulbugan iso unse a ranagan.»

Kaza ki wede ettiyo k'ita (Matiye 3.11-12; Markus 1.7-8)

* 3:6 3.6 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 40.3-5.

15 Kane d'ofɔŋ duuru geɗ geɗ an di delliso wo an di zaapu elkisadan ekki yode, wede tuuku toŋ yi rootiyo adda k'addi a urzi Zaŋ geɗ me, an'de: «Kunuŋ eŋ miŋ aasa Almasi Raa yi biire ko?»

16 Inkiŋo maŋ Zaŋ y'an di ruute a kane pay, y'ede: «Nuŋ n'unni suyyiso batem t'ahu, wo de wede ettiyo k'ita geɗ yoŋ toogo yi jiire nuŋ, ni k'iide n'a ki t'eeze sibe tobiyagi ye. Yoŋ y'unni suyya batem t'Unde Kamileŋ wo ti uwwo.

17 Wo yoŋ y'a d'ekka booro aakede wedusu yi t'umbo munda ki solde a beezí, y'a silda koduwo, inŋi yi-t'oba giyyayi, wo od'fo y'a t'ogga mentú adda k'uwwo ere i k'unto ye.»

18 A d'ofɔŋ duuru Zaŋ y'an d'eele kooke ti doolo toŋ baadaŋ. Geɗ inkiŋo y'an di kazita urzi Rabila Majjaanawa me.

19 Wo aame geɗ Erod wede i dokkiyo siid'fo Galile, Zaŋ y'a y'iipide kono yi ziida ere leemadi sundutu Erodiyas, wo kono soŋ y'ize suldi d'ofɔŋ ulpi baadaŋ ti doolo.

20 Wo t'ekki suldi d'ofɔŋ pay ulpi Erod y'ize geɗ, Zaŋ y'a-ti y' ziida dangay.

*Suyyiso batem k'Isa
(Matiye 3.13-17; Markus 1.9-11)*

21 Doŋ pay Zaŋ yi ti'n zuyye batem maŋ, Isa toŋ y'a-ti y' zuyye batem. Wo aame Isa yi tonduyo Raa geɗ, kandaane a t'ihina,

22 wo Unde Kamileŋ t'a d'iigo a tuddi, ti tudde ere aa deere. Wo golla t'a ruute ti kandaane, t'ede: «Kee ulo nuuno, ni ki giyye baadaŋ, ulbo unse ti kee me.»

*Ita mongidagi k'Isa
(Matiye 1.1-16)*

23 Aame Isa i iide suma k'ozzine ada g'ad'fo maŋ, y'a iise kazita Rabila Majjaanawa. Aa in di rootiyo yoŋ ulo ki Yusup, geɗ ita mongidagi ettiyo: Yusup yoŋ ulo k'Elí,

24 Elí ulo ki Matat, Matat ulo ki Lebi, Lebi ulo ki Melki, Melki ulo ki Yanay, Yanay ulo ki Yusup,

25 Yusup ulo ki Matatiyas, Matatiyas ulo ki Amos, Amos ulo ki Nahum, Nahum ulo ki Esili, Esili ulo ki Nagay,

26 Nagay ulo ki Maat, Maat ulo ki Matatiyas, Matatiyas ulo ki Simeyin, Simeyin ulo ki Yosek, Yosek ulo ki Yoda,

27 Yoda ulo ki Yohanan, Yohanan ulo ki Resa, Resa ulo ki Zorobabel, Zorobabel ulo ki Salatiyel, Salatiyel ulo ki Neri,

28 Neri ulo ki Melki, Melki ulo ki Addi, Addi ulo ki Kosam, Kosam ulo ki Elmudam, Elmudam ulo ki Er,

29 Er ulo ki Zozuwe, Zozuwe ulo ki Eliyezer, Eliyezer ulo ki Yorim, Yorim ulo ki Matat, Matat ulo ki Lebi,

30 Lebi ulo ki Simeyoŋ, Simeyoŋ ulo ki Ziida, Ziida ulo ki Yusup, Yusup ulo ki Yonam, Yonam ulo ki Eliyakim,

31 Eliyakim ulo ki Meleya, Meleya ulo ki Menna, Menna ulo ki Matata, Matata ulo ki Natan, Natan ulo ki Dawut,

32 Dawut ulo ki Zeese, Zeese ulo ki Ibet, Ibet ulo ki Booz, Booz ulo ki Sala, Sala ulo ki Nason,

33 Nason ulo ki Aminadap, Aminadap ulo ki Adimin, Adimin ulo ki Arini, Arini ulo ki Eziron, Eziron ulo ki Pares, Pares ulo ki Ziida,

34 Ziida ulo ki Yakup, Yakup ulo k'Isaaka, Isaaka ulo k'Ibirayim, Ibirayim ulo ki Tera, Tera ulo ki Nahor,

35 Nahor ulo ki Serug, Serug ulo ki Regu, Regu ulo ki Pelek, Pelek ulo ki Eber, Eber ulo ki Sala,

36 Sala ulo ki Kenan, Kenan ulo ki Arpazad, Arpazad ulo ki Sem, Sem ulo ki Nowe, Nowe ulo ki Lemek,

37 Lemek ulo ki Matusalem, Matusalem ulo ki Enok, Enok ulo ki Yered, Yered ulo ki Malaleyel, Malaleyel ulo ki Kenan,

38 Kenan ulo ki Enos, Enos ulo ki Set, Set ulo ki Adum, Adum ulo ki Raa.

4

*Naamiya daggiya k'Isa
(Matiye 4.1-11; Markus 1.12-13)*

¹ Isa yi kama ti biza k'ooye Zurden ôoniyo t'Unde Kamilen, man Unde Raa gette t'a-di t'iide k'adda balda.

² A ume gen Meeda siitandani t'a yi niime daggiya adda k'onniyo ada pide gen me. Adda k'onniytagi gen yon y'a likke daa k'ombo, wo aame onniytagi gen an t'ingile man, mosogo t'a yi ziida.

³ Injino man Meeda siitandani ti di ruute, t'ede: «Aame kee Ulo Raa kotto man, k'elo urzi a mukkolo ette t'a-kime ombo.»

⁴ Isa yi di'n gime onamtú, y'ede: «Kon te m'ollo, ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: "Lekkiyo wedusu, tod'te t'urzi k'ombo bizí danjal ye*."»

⁵ Man Meeda siitandani t'a-di t'iide k'ekki mukkolo sohoru, wo a kaamiki ita moziko pay ki duniya ti di gizite,

⁶⁻⁷ wo ti di ruute, t'ede: «Aame kidiikka wo k'o uttila man, n'a di t'ela a kee togo ti laale wede ki moziko pay ette, kono kane pay en an oo n'ele a nun, wo ni-t'ele a wede aa ni dehu.»

⁸ Man Isa yi di ruute, y'ede: «M'ollo, ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: "Kee k'ottilo a Galmeega Raazá, wo gen a yode danjal ki naabo me†."»

⁹ San man Meeda siitandani t'a-di t'iide Zeruzalem t'a-ti y' ziipe t'ekki Boy Raa a ume wede awwa, wo ti di ruute, t'ede: «Aame kee Ulo Raa kotto man, t'awwa gen k'oldi k'a zabba siido,

¹⁰ kono ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

"Raa y'an di roota maaleekiyagi kono kee,
an gi di booha."

¹¹ Wo son an riije, an'de:

"an gi di seeda beezan,
kono k'a t'alda zondá a ki t'oggo ekki mukkolo ye‡."»

¹² Isa yi di ruute, y'ede: «M'ollo, ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: "Kee Galmeega Raazá ki y' naame ye§."»

¹³ Injino aame Meeda siitandani ita naamiya daggiya ere tuuku ton pay ti ti dinge man, t'a t'irga ti tuddi bini onniyo ere ti t'oonu ti doolo.

*Naabo k'Isa a siido Galile
(Matiye 4.12-17; Markus 1.14-15)*

¹⁴ Isa gen ôoniyo ti toogo k'Unde Kamilen y'a-gime ki siido Galile, wo sundi t'a iile adda siido pay gette.

¹⁵ A ume gen yi dooyisito adda boydi don Yawudiyagi ge dooyiso, wo don pay an di y' tamma.

*Don Nazaret an koogire Isa
(Matiye 13.54-58; Markus 6.1-6)*

¹⁶ Isa y'a t'iiziga, y'a ingile ki Nazaret geeger ere y'a ihira. A onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi man, aa daayum yi d'isiyo yi-t'iide adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, man y'a t'iiziga y'an di gare mattup ki Raa ere ti kaaga.

¹⁷ An i d'ele mattup lobide ki nebi Ezayi. Aame yi t'ihina man, yi d'uune ume wede an riije, an'de:

¹⁸ «Unde Galmeega Raa ti konso a eedó,
yon yi ni biire kono n'a kizite Rabila Majjaanawa a don an k'ede munda ye.

Y'a n'igibe kono n'a kizite a don an zidfo bulagi an t'adde,

a don konzayi edayan a-t'ihina an di wolle kereñ,

wo a don an an oodibe yeebadan an t'adde ti dabaradan te,

¹⁹ kono n'an di kize ozzine wede an di wolle beeko Galmeega Raa*.»

²⁰ Aame yi dinge gariya man, mattup y'a-t'ilbidu umatú, yi-di t'ele

* 4:4 4.4 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 8.3. † 4:8 4.8 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 6.13. ‡ 4:11 4.11 Kun wollo adda mattup ki Soom 91.11-12. § 4:12 4.12 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 6.16. * 4:19 4.19 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 61.1-2.

a wede i naabiya adda boy genno, yon y'a-guune. Wo don pay adda boy gen edayan ki tukki yode.

²¹ Injino man y'an d'iise rootiyo, y'ede: «Anki batum ono don an riine ti kaaga adda mattup ki Raa don kun illiga en, a t'iide a kune.»

²² Don pay an di y'imme, an ziida gaggiran a ono don majjandani udfe ti bizi gen me, wo an di rootiyo, an'de: «Yo en ulo Yusup de me!»

²³ Man Isa y'an di ruute, y'ede: «Ki kotto n'elkiyo kune kun o roota ono ombide enno, kun t'eesa: "Wede daawiya no, ki daawo tudda do." Wo kun o di roota son: "Kaye ay y'illiga suldi don pay kee k'izo a geeger Kapernayim me, wo a enno adda siidada ton k'iso suldi don injino kay."»

²⁴ Wo y'a ruute sey, y'ede: «Derec injino wo n'un di rooto: Nebi gen don a geeger ere y'a ihira danjal, onami an k'olliga ye me.

²⁵ Derec injino wo n'un di rooto: Ti kaaga a ozzinagi ki nebi Eli gen, ozzine ado ti gootiyo mizzi yi ki guppe ye, i d'ize mosogo baadan adda siido pay. A ozzine gen mandayayi baadan a siido k'Izirayel me,

²⁶ wo ton nebi Eli Raa yi ki y'igibe ye, y'a nooge ere soo ti diine kane gen me. Y'a y'igibe k'ume mandayawa ere soo Yawudowo ye ti lekkiyo a Sarepita adda siido ki Sidon†.

²⁷ Son a ozzinagi ki nebi Elize gen, i d'ede don bintidagi baadan a siido k'Izirayel me, wo ti diinayan wenda soo ton i k'ize ye kamilen me, a t'ize kamilen Naama danjal yon ti siido Siiri‡.»

²⁸ Aame an illiga onami injino man, kane don pay i t'ugiye adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso gen, an di gulkuwe baadan.

²⁹ Man kane an t'iiziga, Isa t'adda geeger an di y'udfe, an di-t'iide neere tokomo ere gegirzan eego,

kono Isa an ti y' kibiro k'ekki zire.

³⁰ Wo yon yi t'udfe ti diinayan, y'a ziida urzizi y'a ingile.

Isa yo a Kapernayim

(Matiye 7.28-29; Markus 1.21-28)

³¹ Injino man Isa y'a-diige ki Kapernayim geeger ki siido Galile. A onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi man, duwo yi di'n dooyiso,

³² wo kane dooyisadi gette t'an di'n ziida, kono yi dooyiso ti toogo suuniyo ere ki yode batum.

³³ Adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso gen i d'ede wedusu i-d'ede siitan a eedi, y'a idili ti golla awwa, y'ede:

³⁴ «Wayya Isa wede ti geeger Nazaret no, ki dehu moo me a tukki kaye me? Ay suune kee k'iido kono k'ay di'n dagge. Kee nun ni ki suune, kee Wede Kamilen Raa y'igibo.»

³⁵ Man Isa yi di ruute ti golla zakidi, y'ede: «Kon m'a t'appa bizi wo mi t'adfo ti tukki wede me.» Wede gen siitan t'aa diine siido a diinayan wo t'a t'udfe ti tuddi, tik'ize munda ulsu ye.

³⁶ Kane don pay orgiso t'anni ziida wo an d'iise rootiyo ti tuddan, an'de: «Urzi k'ono don kino en min mummino me! Wede en t'urzi wede an i ele wo ti toogo ere i-d'ede gette, siitandani y'an di rootiyo an t'adfe, wo an t'adfiya.»

³⁷ Wo Isa sundi ti moolo adda siido gette pay.

Eliyo beeko a don k'eeni baadan

(Matiye 8.14-17; Markus 1.29-34)

³⁸ Isa gen t'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso yi-t'udfe, y'a t'iide dan Simo. Aame y'iiney man yi-t'uuney ande Simo i-ti d'iire girgir, wo an tunde Isa, an'de: «Erewo ette mummino ki iso!»

³⁹ Man Isa y'aa d'uttili ki tuddutu, wo y'a ruute ti golla zakidi a ooriyo t'a t'ooli. A kaamiki ooriyo t'a t'iili, tod' t'a t'iiziga wo t'an d'iise naabiya.

† 4:26 4.26 Kun wollo adda mattup ki 1 Mozagi 17.1,8-16. ‡ 4:27 4.27 Kun wollo adda mattup ki 2 Mozagi 5.1-14.

⁴⁰ A peedo t'a t'iire mañ, kane don pay an d'ede donzan eeni wede tuuku ton t'ita k'eenizi k'eenizi gen, an i di ziko a Isa. Yon a wede tuuku ton yi di zaapu beezi beezi, wo kane an d'ooniyo bee.

⁴¹ Injino kane siitandani ton an t'adfiyta kay ti tukki don baadan kan dollite, an d'eesiyo: «Kee Ulo Raa! Kee Ulo Raa!» Wo yo Isa y'an di rootiyo ti golla zakidi wo y'an k'ooliyo urzi an ki d'orba ye, kono kane an yi suune yon Almasi Raa yi biire me.

*Engilso k'Isa ki siido Ziide
(Matiye 4.23; Markus 1.35-39)*

⁴² Aame ume i t'umpile mañ, ti Kapernayim Isa y'a t'udfe y'a ingile k'adda balda. Kane don duuru an di y' dehutu. Aame an y'uune mañ, kane an dehu y'a lekke a sirpadan wo an di y'eegire yi ki'n ooli ye.

⁴³ Wo Isa y'an di ruute, y'ede: «A geegiryagi don ti doolo ton, i dehu n'an kizite Rabila Majjaanawa ki Moziko Raa t'iina, kono yi n'igibo minj k'injino.»

⁴⁴ Mañ adda siido Ziide yi kazita adda boydi don Yawudiyagi ge dooyiso.

5

*Sanalliyagi k'Isa don ki poone
(Matiye 4.18-22; Markus 1.16-20;
Zan 21.1-11)*

¹ Onniyo soo Isa yon a biza bar ki Zenezaret, wo kane don duuru an di-t'ugiye, an di naayu ti tuddan kono an dehu an d'olliga ono Raa.

² Mañ a biza gen yi wulle tookiyagi sire, don sawwiya an ti diggite an opilsito lembidagan.

³ Isa gen yi di gili adda tooko ere soo, tod'te ki Simo, wo yi di ruute a yon, y'ede: «Ti zenje k'in odo k'adda k'ahu boolon.» Aame an a iide k'adda mañ, Isa y'a-guune ekki tooko wo y'a iise dooyiso don duuru.

⁴ Aame y'a ti dinge dooyisadi mañ, yi di ruute a Simo, y'ede: «Kun a odo k'adda mohita gettiyo, wo kun

ti kakko lembidagan, kun sawwoy puuni.»

⁵ Mañ Simo yi di'n gime onami, y'ede: «Wede dooyiso, diddo ette kaye ay niite bini bini ton, munda ay k'uune ye, wo a onama gen kaye ay di-kakke lembidagey me.»

⁶ Aame an ti gikke mañ, an di ziki puuni lembidagan bokbok aa a sittite.

⁷ Injino mañ kane an d'umbe beezan, i-kaza lanziyagan don adda tooko ere ti doolo an t'okko noogiyadan. Kane an iido mañ, ti kane pay an t'uunite bokbok ti puuni tookiyagi sire gen aa i di sooyite.

⁸ Aame Simo Piyer yi wulle injino mañ, y'a-dikke a daana k'Isa wo y'a ruute, y'ede: «Galmee'ki nun, k'a leddo ti tuddo me, kono nun wede k'oldiko.»

⁹ Yi rootiyo injino kono yode ti don a itadi pay orgiso t'anni ziida baadan, a baadika puuni don an ziki gen me.

¹⁰ Wo Zak ti Zan inji Zebede, kane don naabadan kan soo ti Simo me, ton injino kay orgiso t'anni ziida. Wo de Isa yi di ruute a Simo, y'ede: «Kee k'orgide ye, ti anki en k'a t'isa wede dehu duwo an d'etto k'urzizo.»

¹¹ Injino aame ti tookiyagan an iiney biza zenje mañ, suldzan pay an d'iili genno, an di diine Isa.

*Eliyo beeko a wede bitide
(Matiye 8.1-14; Markus 1.40-45)*

¹² Onniyo soo Isa yi t'iide k'adda geeger soo ki siido Galile, a ume gen i d'iido wede bitide tuddi risimik. Aame yi wulle Isa mañ, y'a t'uttile zumayi a siido, wo y'a yi tunde, y'ede: «Galmee'ki nun, ki dehu mañ, k'o eli beeko n'a t'ise kamilen a daana Raa.»

¹³ Mañ Isa y'a igibe beezi, y'a yi butte wo y'a ruute, y'ede: «Nun ni dehu, ki t'iso kamilen!» A kaamiki bitidayi a nukkiide.

¹⁴ Wo Isa yi di ruute, y'ede: «K'ollo koduwo, a munda wede ize en, a

wendá soo tonj ki rootey ye! Wo ðe k'odo deddet, ki-ti kazoy tuddá a wede sedeke y'a ki ti wolley, wo k'a eloy munda ki sedeke a kize ki t'ize kamilen aa Muusa y'a ruute adda k'oogoro in d'ise*, kono ðonj pay an di wolle kee k'uune bee.»

¹⁵ Aame geñ rabila k'Isa ti-teepiyo ki teepiyo, wo ðonj baadan an d'ettiyo ki tuddí kono an d'ollige onamí wo an d'ooniyo beeko k'endanzañ.

¹⁶ Wo yo Isa yi t'argu k'adda balda kono yi-tondiyo Raa.

*Eliyo beeko a wede runguyun
(Matiye 9.1-8; Markus 2.1-12)*

¹⁷ Onniyo soo Isa yi dooyiso ðuwo. Kane Pariziyen ti ðonj suuniyo k'oogoro, an iido ti illiyagi ðonj pay ki siido Galile, ki siido Ziide, wo ki Zeruzalem, an di-guune a sirpadí. Wo toogo Galmeega Raa ti yode, ti-d'eliyo urzi y'an d'eliyo beeko a ðonj k'eeni.

¹⁸ Aame geñ i d'iido ðuwo an d'umbo wede runguyun ti zaade, an dehu an ti y' t'ele k'adda boy an ti y' zaape a ðaana k'Isa.

¹⁹ Wo kono ðuwo baadan geñ urzi an ti y' t'ele k'adda boy umbo, inkinno man an a-ti gili t'ekki boy genno, an d'ihina buldo, runguyun an ti y' zuuye ti zaadayí pây a diine ðonj duuru a ðaana k'Isa.

²⁰ Isa yi wulle kane an ziipe addan a yode man, aame geñ y'a ruute, y'ede: «Oldikadá n'a y' t'ize tambobino.»

²¹ Man kane ðonj suuniyo k'oogoro ti Pariziyen, an d'elkiso adda k'addan, an'de: «Yo wede en minj wee wee yi kaldita suma Raa inkinno me? Wee wee aane aase tambobino a oldiko wede, daa ki Raa siidí ye man?»

²² Isa elkisadan y'a ti zuune wo y'an di ruute, y'ede: «Ki moo me

kun d'elkiso adda k'addugun inkinno me?

²³ Ise laylay a jire minj too me a nun n'a roote: «Oldikadá Raa y'a y' t'ize tambobino†» kunun, n'a roote: «Ki t'oozo wo k'a oziro‡» me?

²⁴ Wo ni dehu kun di suune, nun wede an n'ehe aa ulo wede en, adda duniya ette o d'ede toogo k'isiyo tambobino a oldiko.» Man yi di ruute a wede runguyun, y'ede: «Nun n'a di rooto, ki t'oozo, ki t'ambo zaadayá, k'a aaho boozá.»

²⁵ A kaamiki geñ wede y'a t'iiziga a ðaana ðuwo pay, y'a t'umbe zaadayí wede yi moone eego, wo y'a aahé boozí yi tamma Raa.

²⁶ Kane ðonj pay geñ an ziidá giggiran wo an tamma Raa. Ti orgiso baadan adda k'addan an di rootiyo, an'de: «Anki kaye ay wulle suldi ðonj ki k'aane ki ki ti'n roote ye!»

Waaku Lebi

(Matiye 9.9-13; Markus 2.13-17)

²⁷ San man tinj geñ Isa y'a t'udde wo yi wulle wede seddu jibaaye sundí Lebi, yi-guune a ume naabadí yi seddu jibaaye. Isa yi di ruute, y'ede: «Ki ni daani.»

²⁸ Man yonj y'a t'iiziga, suldzí pay yi d'iili, wo y'a yi diine.

²⁹ Lebi yi d'ize ombó baadan a boozí a suma k'Isa, i d'ede ðonj seddu jibaaye baadan wo ðonj ti doolo tonj ede, an di-guune ombó ti kane kanj soo.

³⁰ Kane Pariziyen ti ðonj suuniyo k'oogoro a diinayan an d'orbe sunni sunni, an an di ruute a sanalliyagi k'Isa, an'de: «Ki moo me kun d'ombo wo kun di sobo ti ðonj seddu jibaaye wo ti ðonj k'oldiko ongo me?»

³¹ Man Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Kane ðonj waalinj an ki y' dehe ye wede daawiya me, wo i yi dehe ðonj k'eeni.

³² Nun ni k'iido'nj waaku kane ðonj ki diine ye, wo ðe n'iido'nj waaku

* 5:14 5.14 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 14.1-32. † 5:23 5.23 *Oldikadá Raa y'a y' t'ize tambobino*: I-kaza munda wede ðonj duuru t'ersadan an ki y' wolle ye. ‡ 5:23 5.23 *Ki t'oozo wo k'a oziro*: I-kaza munda wede ðonj duuru an di wolle t'ersadan.

kane ñonj k'oldiko kono an di-kime lekkiyadañ.»

Tondiyo a urzi lekkiyo onniyo muno daa k'ombo

(Matiye 9.14-15; Markus 2.18-20)

³³ Kane Pariziyen an i di ruute a Isa, an'de: «Sanalliyagi ki Zan ti ñonj ki kaye, onniyo muno an di lekkiyo daa k'ombo wo an tondiyo Raa, wo kaciñ kane sanalliyagá an d'ombo wo an di sobo me.»

³⁴ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun elkiyo min ñuwo ñonj an'ni wiiko a tarnaape ki seedu, kun di'n ise ki toogo an di lekke daa k'ombo ko, aame kule k'ere yonj a sirpadañ geñ me? Aha, injino ye!

³⁵ Wo sañ onniytagi an d'aana, aame kule k'ere ti diinayan an ti y'umba mañ. A onniytagi geñ kane onniyo muno an di lekka daa k'ombo kollo.»

Suldi ñonj mazzini ti ñonj aware

(Matiye 9.16-17; Markus 2.21-22)

³⁶ Isa y'an di ruute ono ombide enno sey, y'ede: «Beehiye ye wenda yi sitte buude kalle aware kono y'a-t'obbira ekki kalle mazzini me, para mañ kalle wede aware ki ti y' zitto wo buude kalle wede aware ki zitto'ñ geñ, ti kalle mazzini an ki t'okkiya ye.

³⁷ Wo beehiye ye wenda yi t'eepe toote k'inni biñ wede oozige botto adda riitile wede mazzini me, para mañ toote wede oozige botto geñ y'a-batte riitile, toote a t'obi siido wo riitile a latte pây.

³⁸ Ki too mañ i dehu toote wede oozige botto geñ eepiyadí adda riitile wede aware.

³⁹ Geñ wede tuuku yi t'iibe toote wede iine mañ, toote wede oozige botto geñ yi ki y' dehe ye kono y'a t'eese: «Wede iine unse a jüre.»

6

Isa ti onniyo ere ki puukiyo

(Matiye 12.1-8; Markus 2.23-28)

¹ Onniyo soo ere ki puukiyo Yawudiyagi mañ, Isa yi doopide t'adda dombi ñonj ki geme ti sanalliyagí. Aame geñ kane sanalliyagí an sattita geme, an t'adduzu an t'aydu.

² Kane Pariziyen ongo an di ruute, an'de: «Ki moo me kun d'isiyo munda wede oogiradiñ ti k'ele urzi k'isiyo ye, a onniyo ere ki puukiyadiñ te?»

³ Mañ Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Ki kotto kun gire munda wede ti kaaga onniyo soo yode Dawut y'ize ti ñonj a itadí, aame mosogo ti'ni ziida geñ me.

⁴ Yi-t'iide adda Boy Raa wede an ikkima ki golmodo, y'a ziki mappa wede an i ele sedeke a Raa, wo yode ti ñonj a itadí an d'iimi*. Wo Raa y'an k'ize munda ye, ki too mañ kane an k'ede ye urzi an d'oomi me, oogiradiñ t'ele urzi a ñonj sedeke ñaññal†.»

⁵ Mañ Isa y'an di ruute, y'ede: «Nuñ wede an n'ehe aa ulo wede en, o d'ede urzi k'isiyo munda wede aa addó i dehu ekk'onniyo ere ki puukiyadiñ te.»

Wedusu beezí unto

(Matiye 12.9-14; Markus 3.1-6)

⁶ A onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi ti doolo mañ, Isa yi-t'iide adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, y'a iise dooyiso ñuwo. Adda boy geñ i d'ede wedusu soo injino beezí wede k'ammade unto.

⁷ Kane ñonj suuniyo k'oogoro ti Pariziyen, an dehu an t'oone urzi an di sakiya Isa, kono kamo an di wolliyo koomadí, a onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi a wede yi-t'ela beeko ko?

⁸ Wo yo Isa yi suune elkisadañ te, injino mañ yi di ruute a wede beezí unto geñ, y'ede: «Kee ki t'oozo, ki t'ôhor a ñaana ñuwo pay kino.» Mañ wede y'a t'iiziga, y'a t'ihira a umayí geñño.

* **6:4 6.4** Kun wollo adda mattup ki 1 Samiyel 21.2-7. † **6:4 6.4** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 24.9.

9 Saŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «N'un di'n tondo dfo, oogiradiŋ t'ele urzi k'isiyo ki moo me a onniyo ere ki puukiyadiŋ te? A wedusu ki-d'ise beehiye kunuŋ, ki-d'ise ulsu ko? Wedusu k'a y'utte kunuŋ, k'a yi t'ide ko?»

10 Aame geŋ kane dfoŋ pay Isa yi di'n wolliyoo adda k'edayan, wo saŋ yi di ruute a wede geŋ, y'ede: «Beezá ki y'onfo.» Maŋ y'a y'unde, wo beezí a t'ikkima.

11 Wo kane dfoŋ suuniyo k'oogoro ti Pariziyen geŋ addan a ûune ti kulkuwo, an di rootiyto ti tuddan a munda wede an aane an i d'ise a tukk'Isa geŋ me.

Beeriyo dfoŋ zina k'Isa

(*Matiye 5.1; 10.1-4; Markus 3.13-19*)

12 Aame geŋ saŋ Isa y'a-gili k'ekki kesse kono y'a tonde Raa, wo didfo y'a-t'umpile pay ti ton-diyo Raa.

13 Aame ume i t'umpile maŋ, Isa y'a wiike sanalliyagí, wo yi biire ti diinayan dfoŋ koomat makumu sire y'anni wiike sundan dfoŋ zina.

14 Kane sumbiyagan: Simo wede Isa y'a yi wiike sundí soo te Piyer, wo leemadí Andire; Zak, Zaŋ, Pilip, Bartelemi,

15 *Matiye*, Toma wo Zak ulo k'Alpe; Simo wede an yi waaku wede addi wehini kono siidadí me;

16 Ziidas ulo ki Zak, wo Ziidas Iskariyot wede saŋ y'a t'owila Isa.

17 Saŋ maŋ t'ekki kesse Isa ti kane dfoŋ yi biire an di d'iigo ki bere wede ekki kesse geŋno batum, a ume wede sanalliyagí dfoŋ baadan an t'ugiye. A ume geŋno ton i d'ede dfoŋ duuru baadan an iido ti siido Ziide pay, ti geeger Zeruzalem, wo ti geeger Tir ti Sidon dfoŋ a biza bar.

18 Kane an iido kono an dehu an di y'olliga wo y'an t'ele beeko a endanzaŋ. Wo kane dfoŋ siitandani an'ni dabirsa geŋ, y'an d'ele beeko.

19 Kane dfoŋ duuru pay an dehu an di botte tudde k'Isa, kono toogo i d'adfiya ti tuddi, an d'ooniyo beeko pay.

Uŋsuwo wo dabar (*Matiye 5.1-12*)

20 Injino maŋ Isa y'a zibbe edayí k'ume sanalliyagí wo y'a ruute, y'ede:

«Uŋsuwo a kune dfoŋ un k'ede munda ye,

kono Moziko Raa tod'te ki kune.

21 Uŋsuwo a kune dfoŋ ankeŋno mosogo t'unni t'owwo,

kono saŋ maŋ ombo t'un di'n pildfey. Uŋsuwo a kune dfoŋ ankeŋno kun m'olo,

kono saŋ maŋ kun di koobitey.

22 Uŋsuwo a kune aame d'uwu an un olmide, an unni koogire, an unni kaldita wo an un rootiyto ono dfoŋ ulpi a eggun, kono kun ziipe addugun a nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede enno.

23 Aame suldi geŋ an iina maŋ, kune ulbugun un iso unse wo kun oldito uŋsuwo k'awwa, kono munda wede Raa yi dehu y'un t'eley geŋ, yon baadan y'unni delliyo a kandaane. Geŋ injino kay kane maawan an'ni dibire nebiyagi dfoŋ ti kaaga me.

24 Wo de dabar a kune dfoŋ bey, kono uŋsuwagun kun t'uune baa.

25 Dabar a kune dfoŋ ankeŋno ombo t'unni palda,

kono saŋ maŋ mosogo t'un di'n t'idey.

Dabar a kune dfoŋ ankeŋno i koobiyto,

kono saŋ maŋ kun di lekkey adda m'olo wo kun d'oley ti zumari a edagun.

26 Dabar a kune aame d'uwu pay an unni tamma maŋ, kono geŋ injino kay kane maawan an ize ti dfoŋ an ti t'isiyo tuddan aa nebiyagi.»

Geyyiso dfoŋ k'adugun (*Matiye 5.39-47*)

27 «Wo n'un di rooto a kune dfoŋ i n'ollige: Kun geyyo kane dfoŋ ti kune adu, kun an iso beehiye a dfoŋ unn'olmide me.

28 Kun zaapo beeko a dɔŋ unni duudiyo, wo kun tondo Raa kono dɔŋ i rootiyto ono ulpi a tukki kune.

29 Aame wede yi ki diine a tobbisadá ki bita maŋ, ki kama tobbisadá ere soo toŋ maŋ y'a ki ti daaŋa. Aame wede yi t'umbe kallayá wede goole maŋ, ki-oolo kallayá wede ŋeŋku t'adda toŋ y'a t'ambo pây.

30 Wede tuuku yi ton-diyo munda ti beezá maŋ, ki eelo, wo aame wede yi t'umbe munda fá maŋ, ki y' tonda ye.

31 Munda wede kun dehu d'uwu an un d'ise geŋ, a kane toŋ kun an iso inkinu kay.

32 Aame kun geyyiso dɔŋ unni geyyiso danŋal maŋ, sundugun ede d'ey ko? Derec, dɔŋ k'oldiko toŋ kane an geyyiso dɔŋ an'ni geyyiso kay.

33 Wo aame kun isiyo beehiye a dɔŋ unni isiyo beehiye danŋal maŋ, sundugun ede d'ey ko? Derec, kane dɔŋ k'oldiko batum toŋ an isiyo inkinu kay.

34 Aame kun eliyu see a wede kun elkiyo y'un yi kima danŋalaŋ maŋ, geŋ sundugun ede d'ey ko? Derec, dɔŋ k'oldiko toŋ kane an eliyu see a dɔŋ k'oldiko dɔŋ aana an yi kima.

35 Wo ki too maŋ kun geyyo kane dɔŋ ti kune adu, kun an iso beehiye, kun an elo see me wo kun zaape addugun eego ye aame an un ki y' gime ye toŋ maŋ. Inkinu maŋ munda wede Raa yi dehu y'un t'eley geŋ yoŋ baadaŋ, wo kun t'isey inŋi ki Raa goole a jiiire pay. Derec, yoŋ wede beehiye a dɔŋ i ki rootiyto koduwo a yode ye, wo a dɔŋ bundidi pây.

36 Kun t'iso dɔŋ i wolliyo sommagi d'uwu, aakede Meegugun Raa toŋ yi wolliyo sommagi d'uwu.»

Ki d'ekke booro a tukki bakadá ye (Matiye 5.48; 7.1-12; 15.14; 10.24-25; 7.3-5)

37 «Kun d'ekke booro a tukki wede tuuku toŋ maŋ ye, geŋ Raa toŋ yi ki d'ekka booro eggun ye. Kune dɔŋ

onŋon kun i seeda ti booro ye, geŋ booro Raa toŋ t'un ki'n seeda ye. Kun oyyo isiyo tambobino a wede tuuku toŋ maŋ, geŋ Raa toŋ y'un t'isa tambobino.

38 Kune a wede tuuku toŋ kun i elo, geŋ Raa toŋ y'un t'eela. Y'un t'eela baadaŋ adda mundaŋ ŋoo, sokkiyo wo a pildita. Derec, doozyo ere kun doozyo a d'uwu gette, Raa toŋ y'un ti dooza a kune inkinu kay.»

39 Isa y'an di ruute ono ombide sey, y'ede: «Kun ollo, wede koosiyo'ŋ bakadi koosiyo yi y'arkide ko? Para maŋ sirwaŋ pay an di silditi adda k'olde.

40 Sanallusu geŋ, yoŋ t'ekki wede dooyisadi ye, wo de wede tuuku yi-duuye beehiye maŋ, y'a t'ise aa wede dooyisadi.

41 Ki moo me ki wolliyo unumu wede adda k'ersa leemada, wo undumu wede adda k'ersa kee, ki gi di y'owwiyo ye me?

42 De mummino k'a aane ki di roote a leemada, k'a t'eese: "Leema ki nuŋ, k'oolo n'a di t'ambo unumu wede adda k'ersada enno", wo undumu wede adda k'ersada, kee batum ki ki y' wolliyo ye me? Kee wede biza sire sire, ki t'ambo undumu wede adda k'ersada d'oo, inkinu k'a wolla kereŋ, saŋ k'a t'amba unumu wede adda k'ersa leemada kollo.»

Undumu ti inŋizi (Matiye 12.33-37; 7.16-21)

43 «Undumu wede beehiye'ŋ, inŋi ulpi yi ki t'ehe ye, wo undumu wede ulsu toŋ, inŋi beehiye yi ki t'ehe ye.

44 Undumu tuuku toŋ ki y' suune t'urzi k'inŋizi. Geŋ inkinu inŋi tormo ki ki rakke ye ekk'undumu k'ahimagi me, wo inŋi k'inda biŋ ki ki rakke ye ekki woskani me.

45 Wedusu wede beehiye'ŋ, beehiyko t'ettiyo ti suldi dɔŋ beehiye y'ukume adda k'addi, wo wedusu wede ulsu'ŋ, munda ulsu y'ettiyo ti suldi dɔŋ ulpi y'ukume adda

k'addí. Derec, munda wede wede y'okumso adda k'addí geṅṅo adđiya ti bizí me.»

*Boydí sire
(Matiye 7.24-27)*

⁴⁶ «Ki moo me kune kun di n' waaku "Galmeegey, Galmeegey", wo kun ki t'isiyo ye munda wede n'un rootiyo me?

⁴⁷ Wede tuuku y'ettiyo ki tuddó, y'ollige onamó wo yi sooru eego maṅ, nuṅ n'un di roote yoṅ geṅ yi deeyiso aa wee wee.

⁴⁸ Yode geṅ yi deeyiso aa wede y'oozige boy. Yoṅ geṅ yi d'ittiba olde sohuru wo ita boy y'a di ziipe eego paṅgiragi. Kuyyo ti gilo wo ooye y'a ũune i palđita waawiye. Bormo gette t'a ṅiiya boy geṅṅo wo toṅ maṅ y'a k'iddira ye, koṅo boy geṅ oozigayí koduwo.

⁴⁹ Wo de wede y'ollige onamó wo yi ki sooru eego ye maṅ, yoṅ geṅ yi deeyiso aa wede y'a t'iiziga boy a siido daa ki zaapu k'ita boy. Ooye y'a ũune i palđita waawiye. Bormo gette t'a ṅiiya boy geṅṅo, wo a kaamiki boy a ruuge, a ṅulile pay.»

7

*Zaapu k'adde ki goole k'asigiryagi
(Matiye 8.5-13; Zaṅ 4.46-54)*

¹ Aame Isa onamí a doṅ duuru y'a ti'n d'inge pay maṅ, y'a t'iiziga y'a iṅgile geeger Kapernayim.

² A ume geṅ i d'ede goole k'asigiryagi meeda ki Romen, yoṅ i-d'ede wede naabo yi y' giyye baadan wo yi-t'iire eeni y'unto.

³ Aame goole k'asigiryagi geṅ y'illiga taaya k'Isa maṅ, yi d'igibe doṅ i dokkiyo Yawudiyagi miibi ki tukki yode, an i-d'ofo bey kono y'a ette y'a uttey wede naabadi.

⁴ Kane deero geṅ an iiney a sirpa k'Isa maṅ, an i-d'iise obe bey an kodfime, an'de: «Wede eṅ, y'iide kee k'a ette k'a di y' noogey,

⁵ kono yoṅ geṅ siidadey yi ti giyye, wo boy wede in di dooyiso toṅ ay iiziga yode.»

⁶ Inkino maṅ Isa an di giyye ti kane kaṅ soo, an d'ingile. Aame yoṅ y'iiney goppon ti boy maṅ, goole k'asigiryagi meeda yi d'igibe laṅziyagi, an i-di ruute, an'de: «Goolayey y'ede: Galmee'ki nuṅ, kee ki naate ye, kono nuṅ ni k'iide ye k'a ette ki boozó me.

⁷ Geṅ kono k'in kino ni wulle tuddó maṅ, nuṅ batum o k'ede urzi n'a k'ette ki tuddá ye. Wo tiṅ geṅ miṅ ki rooto munda soo kono wede naabadó y'a t'oone bee.

⁸ Inkino nuṅ batum n'ottilso a doṅ deero t'eedó, wo i d'ede asigiryagi doṅ nuṅ goole t'eedaṅ. Aame ni rootiyo a wede soo: "K'odo!" maṅ, geṅ yi d'engilso. Aame ni rootiyo a wede doolo: "K'edi!" maṅ, geṅ yi d'ettiyo. Wo aame ni rootiyo a bulayó: "Naabo ette ki-t'iso!" maṅ, geṅ yi-ti t'isiyo.»

⁹ Aame Isa y'illiga ono geṅṅo maṅ, y'a ziida giggiri kono yode geṅ me, wo y'a-gime ki tukki doṅ duuru doṅ i yi daaniya, y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, n'un di rooto: Adda siido k'Izirayel batum toṅ, ni k'uune ye wede a zaape addí a Raa aa yode kino eṅ me.»

¹⁰ Wo kane doṅ zina an di-gime ki boy, an iide maṅ an y'uuney wede naabo y'uune bee.

Baldíya k'ulo obulso ki mandaayawa

¹¹ Saṅ maṅ tiṅ geṅ Isa y'a iṅgile ki geeger sundutú Nayin, sanalliyagí ti doṅ duuru baadan an di y' daaniya.

¹² Aame y'iiney goppon ki biza bumbu ki geeger gettiyo maṅ, an a-t'ikkima ti duwo an t'ette ottibe nuune k'ulo obulso ki mandaayawa yoṅ soo daṅṅal y'inda. Wo doṅ baadan ti geeger gette a itatú.

¹³ Aame Galmeega yi wulle erewo gettiyo maṅ, i di t'ize sommagi, wo yi di ruute, y'ede: «Koṅ m'anna, m'ôole ye.»

¹⁴ Saṅ y'a d'iide goppon ki sirpa sangali y'a-butte, maṅ doṅ i sarkiya

an t'lhira, wo Isa y'a ruute, y'ede: «Ulo ki nuɲ n'a di rooto, ki t'onno!»

¹⁵ Maɲ wede inda y'a t'iizi, y'aguune, y'a iise rootiyto, wo Isa yi di y'ele a meedi.

¹⁶ Kane doɲ pay orgiso t'anni ziida, wo an tamma Raa, an'de: «I uɗɗo nebi goole a diinayin, wo Raa y'ukko noogiyo doɲzi!»

¹⁷ Wo a munda wede Isa y'ize geɲ, rabiladi a-tiipe adda siido Ziide pay, wo ti siidiyagi pay doɲ i ti duule.

*Doɲ zina ki Zaɲ Batis
(Matiye 11.2-6)*

¹⁸ A suldi doɲ pay ize geɲ, a goolayan Zaɲ Batis sanalliyagi an i-di t'iide taaya. Maɲ yoɲ yi wiike doɲ sire ti diinayan,

¹⁹ wo y'an igibe ki tukki Galmeega kono an ti y' tondo: «Kee miɲ Almasi Raa yi biire, saɲ a etto ko? Kunuɲ ay di dello wede doolo ko?»

²⁰ Aame an iiney a sirpa k'Isa maɲ, an i-di ruute, an'de: «Kaye Zaɲ Batis y'ayn'igibo kono ay ki ti tonde: "Kee miɲ Almasi Raa yi biire, saɲ a etto ko? Kunuɲ ay di dello wede doolo ko?"»

²¹ A ume geɲ miɲ Isa y'an d'ele beeko a doɲ k'eeni baadan, doɲ kesiyagan soo soo, wo doɲ an d'ede siitandani a eedan, wo koɲzayi baadan edayan y'an di'n ihinte.

²² Saɲ y'an di'n gime onaman, y'ede: «Kun'do a Zaɲ, kun i-t'odoy taaya a munda wede kun wulle wo kun illiga eɲ me: Koɲzayi an di woliyo kereɲ, doɲ jekese an sooru beehiye, doɲ bitide an t'ize kamileɲ, duɲgiyagi an d'ollige, doɲ unto an di bilde, wo Rabila Majjaanawa an an gizite a doɲ an k'ede munda ye* .

²³ Wo unsuwo a wede y'a ziida zakidi kono nuuno bini danɲu!»

*Rootiyo k'Isa a tukki Zaɲ Batis
(Matiye 11.7-11)*

²⁴ Doɲ zina ki Zaɲ Batis an t'ingile maɲ, saɲ Isa y'a iise rootiyto a doɲ duuru a tukki Zaɲ, y'ede: «Kun iide

k'adda balda woliyo ki moo me? Ki wedusu wede aa alala ere maaye yi t'agisa gettiyo ko? Aha!

²⁵ De in kino kun iide woliyo ki moo me? Ki wedusu yi t'usse kallagi majjandani ko? Wo de kane doɲ ossiyo kallagi majjandani wo an lekkiyo togos geɲ, an lekkiyo adda boydi mozagi.

²⁶ De kun iide woliyo ki moo me? Ki nebi ko? Eyye, wo kun ollo n'un di rooto, yoɲ geɲ yi jiire nebi sey.

²⁷ Derec, ono eɲ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa a tukki Zaɲ, an'de:

«Kun ollo, nuɲ n'a t'igiba wede zindo y'a ooguma ki poone ti kee,

y'a di t'okkimey urziza†.»

²⁸ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Kun ollo, n'un di rooto, ti diine duwo doɲ pay erayi an ehe geɲ, wede aase goole a ceere Zaɲ umbo. Wo in kino toɲ maɲ, wede yoɲ neɲku a jiire adda Moziko Raa geɲ, yoɲ goole yi jiire Zaɲ.

²⁹ Kane doɲ pay ti doɲ sedfu jibaaye batum toɲ an di y'illiga, an di zuune Raa yoɲ ki diine, maɲ an d'iyye Zaɲ y'a ti'n zuyye batem.

³⁰ Wo kane Pariziyen ti doɲ suuniyo k'oogoro, an di giigira munda wede Raa yi dehu y'aase a kane me, maɲ an di-tuuge Zaɲ y'a ti'n suyye batem me.»

³¹ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Doɲ ankenno eɲ n'a t'eese kane aa wee wee? An deeyiso aa wee wee?

³² Kane an deeyiso aa inni an ti guune a bere doɲ duuru, an di waakutu eeban, an d'eesiyo: «Kaye ay un di biha siraro toɲ maɲ, kun ki d'immira ye! Ay un d'ure ooro k'unto toɲ maɲ, kun ki d'iile ye!"

³³ In kino Zaɲ Batis y'iina geɲ, yi k'ombo mappa ye, toote k'inni biɲ yi k'iibe ye, wo kun di rootiyo, kun'de: «Yoɲ i-d'ede siitan a eedi."»

³⁴ Wo nuɲ wede an n'ehe aa ulo wede eɲ, n'iina maɲ ni d'ombo ni

* 7:22 7.22 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 35.5-6 wo 61.1. † 7:27 7.27 Kun wollo adda mattup ki Malasi 3.1.

sobo, wo kun di rootiyo, kun'de: «Kun wollo, wede enj y'elkiyo min a ombo ti sobo toote k'inñi biñ d'anj, yon lanze ki don sedfu jibaaye wo ti don k'oldfiko ongo.»

³⁵ Wo Raa'ñ suuniyo k'ono ere i d'ede, duwo an ti zuune tod'te ki diine t'urzi k'inñizi pay.»

Isa ti erewo t'isiyo oldfiko

³⁶ I d'ede wede soo in kino yon Pariziyen, y'a wiike Isa y'a oomey di yode. Isa y'a t'iide di wede genno wo an di-guune an d'oomi.

³⁷ I d'ede adda geeger gette, erewo sundutu ti molo k'isiyo k'oldfiko. Aame t'illiga Isa an ti guune ombo di wede Pariziyen genno man, ti d'umbo ulo dingile an ikkima ki mokoloo sundutu albaatir, adda egey don eediyadan unse.

³⁸ Ti-t'iide dar k'Isa a ume zondí wo t'a iise molo, zondí t'a ti'n zuyye ti zumartú, t'a ti'n zippite t'ilaltú, ti-d'ize puuc a zondí i-kaza ottilsatú baadan a yon me, wo ti di yirgite egey gen a zondí.

³⁹ Aame yo Pariziyen wede i wiike Isa yi wulle in kino man, y'a ruute t'adda k'addí, y'ede: «Aame wede enj yon nebi ki kotto man, y'a ti suune erewo ere i y' butte gettin wee te, tod'te ere an ambu sundutu k'isiyo k'oldfiko.»

⁴⁰ In kino Isa y'a t'ihina bizí, yi di ruute a Pariziyen, y'ede: «Simo, nun oo ede ono n'a di roote.» Man yi di'n gime onamí, y'ede: «Wede dooyiso, ki rooto.»

⁴¹ Isa y'a ruute, y'ede: «I d'ede don sire, an i di kime sonko ki wede y'an ele see. Wede son yi di-kime tamma meeda paat, wo son tamma ada paat.

⁴² Aakede kane an k'iine kamatu ye gen, wede y'an d'ize beeko, sirwan pay seezan y'an di y'iide. Kane don sire gen, wede a yi geyye a di ceere tuuku me?»

⁴³ Simo yi di'n gime onamí, y'ede: «A elkiyadó man, yi ize beeko a wede seezi baadan a jire wo yi-di

y'iide genno.» Isa yi di ruute, y'ede: «Ono gen ki ti'n dikke derec.»

⁴⁴ Man Isa y'a-gime ki tukkerewo gettiyo, wo yi di ruute a Simo, y'ede: «Erewo ette ki ti woliyo de'ñ? Nun ni-t'iido adda boozá wo ahu ton k'o k'eele ye k'opilso zondó me, wo de tod' t'o t'upile zondó ti zumartú wo t'a zippite t'ilaltú.

⁴⁵ Kee ki ki n' ziida yop k'o k'ize puuc a tobbisadó ye, wo de tod'te t'ume n'iina gen min, ti k'iili ye k'isiyo puuc a zondó me.

⁴⁶ Kee egey k'inñi k'olibiyee a eedó k'o ki yirge ye, wo tod' t'o di yirgite egey don eediyadan unse a zondó.

⁴⁷ Kono kamo n'a di rooto: geyyiso ere baadan t'ize gette i-kaza t'oldikatú ere baadan, tod' t'uune tambobino. Wo a wede ooniyo tambobino k'oldikadí baata gen, yi geyyiso ton baata kay.»

⁴⁸ In kino man Isa yi di ruute a erewo, y'ede: «Oldikadí ni t'ize tambobino.»

⁴⁹ Kane don i-guune ombo ti yode'ñ, wede son yi d'elkiyo adda k'addí k'addí, an'de: «Ita don kino enj min ti too me, isiyo tambobino k'oldfiko ton yi d'aaniya me?»

⁵⁰ Wo Isa yi di ruute a erewo, y'ede: «Kono kon mi ziipe addí a nun gen, m'utte m'aaho ti toose.»

8

Erayi don i daaniya Isa

¹ San man tin gen Isa y'a t'iiziga, yi d'ettiyo geeger ti geeger wo ille ti ille, yi kazita Rabila Majjaanawa ki Moziko Raa. Kane sanalliyagidon koomat makumu sire gen a itadí,

² ti erayi miibi don y'an ilmito siitandani wo y'an d'elo beeko a endanzañ. Kane erayi gen Mariyam ere an ti waaku Mariyam ti siifo Magdalla, tode ere yi d'ilmo siitandani sarat t'ettú,

³ Zane ere ki Kuuza wede i yeeriyo boy ki mozigo Erod, Suuzan wo erayi don ti doolo ton ede baadan,

kane geŋ an di noogiyo Isa ti sanal-liyagí ti beezan.

*Ono ombide t'urzi wede korso
(Matiye 13.1-9; Markus 4.1-9)*

⁴ Ti geeger ere tuuku ton, don baadan an d'iide tukk'Isa, an di-t'ugiye. Man y'an di'n duuye t'ono ombide enno, y'ede:

⁵ «I d'ede wedusu soo inkino yi t'iide korso buzuní k'adda doomizí. Aame yi sakkisa geŋ, buzu ongon a-zilditi a urzi, duwo an aa t'inyilse wo embi an aa di tibbe.

⁶ Buzu ongon son a-zilditi a ume t'addaŋ pangiragi. Kane geŋ i t'udde man, a biiha kono kuyyo umbo.

⁷ Don son a-zilditi adda k'ahimagi, kane geŋ a t'udde wo ahimagi an iiziga man, an di'n ippe.

⁸ Don ongon son a-zilditi a siido ere beehiye, kane geŋ a t'udde, an d'ihira wo an d'ehe: ulo muduso soo y'a ehe inni meeda meeda.» Man Isa y'a ruute ti golla awwa, y'ede: «Wede i-d'ede kuwwa k'ollige man, y'ollo koduwo!»

*Oodibe k'ita a urzi k'ono ombide
(Matiye 13.10-23; Markus 4.10-20)*

⁹ Kane sanalliyagi k'Isa an di y'tunde, an'de: «Ono ombide geŋ i-kaza moo me?»

¹⁰ Yon y'an di'n gime onaman, y'ede: «A kune'ŋ Raa y'un ele suuniyo ki suldi don ombide ki Moziko Raa te, wo a don ongon suldi geŋ an an rootiyo'ŋ t'ono ombide. Inkino kane'ŋ an di wolliyo, wo munda an ki y' wolliyo ye, an d'ollige, wo ono itadan an ki ti suuniyo ye.

¹¹ Kun ollo, ette ita k'ono ombide: Buzu geŋ, i-kaza ono Raa.

¹² Buzu wede i zilditi a biza k'urzi geŋ, i-kaza duwo don ollige ono Raa. San Meeda siitandani t'ettiyo, ono Raa t'adda k'addan ti t'oddipe kono an ki ti zaape addan a Raa wo an ki t'oone uttiyo ye.

¹³ Buzu wede i zilditi a ume wede t'adda pangiragi geŋ, i-kaza duwo don ollige ono Raa, kesiko an di'n seedu t'ulbe unse. Wo de ono

sottadan ti ki ti deegu adda k'addan ye, an di zaapu addan ki peedo boolon, wo aame i aaniya naamiya munda man, urzi zaapu k'addan a Raa an d'ooliyo.

¹⁴ Buzu wede i zilditi adda k'ahimagi geŋ, i-kaza duwo don ollige ono Raa, wo de san elkisito, dehutu k'urzi maala wo unsuwo lekkiyo duniya i ceeriyo eedan. Inkino an ki d'ohire ye a urzi Raa me.

¹⁵ Ki danggu buzu wede i zilditi a siido ere beehiye'ŋ, i-kaza duwo don ollige ono Raa t'adde tasse wo beehiye. Ono Raa an di'n boohiyo, an seedu zakidi an d'ohire a urzi Raa, an aa d'ooniyo eeban ti doolo.»

*Ono ombide a tukki pitila
(Markus 4.21-25)*

¹⁶ «Wenda soo ton y'a t'oyye pitila kono y'a-t'ossibe bogoro, ise yi-ti t'ele a ita k'onjali umbo. Ki too man y'a dodde t'awwa kono don ette k'adda biino an di wolle toore.

¹⁷ Suldi don pay ombide'ŋ, san onniyo soo a t'oodiba ita, wo ono don i ki dehu duwo an k'olliga ye geŋ, san onniyo soo an di'n olliga, a t'adda a toore.

¹⁸ Inkino man kun koona mentikagi a urzi k'ollige geŋ me. Derec, a wede i-d'ede'ŋ, an i-t'eela t'eego, wo de a wede i-k'ede ye geŋ, mundazi wede boolon y'elkiyo yi t'ona ton, an i-t'amba.»

*Mekk'Isa ti zembadi
(Matiye 12.46-50; Markus 3.31-35)*

¹⁹ Mekk'Isa ti zembadi an t'iide an di y' t'ooney, wo kane an k'aane ettiyo k'ume yode ye kono duwo baadan.

²⁰ Duwo an i-di ruute a Isa, an'de: «Meedá ti zembadá kane ti paate, an dehu an ki ti wolle.»

²¹ Wo de Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Meedó ti zembadó, kane don ollige ono Raa wo an sooru eego.»

*Isa toogo i jiiere maaye baadan
(Matiye 8.18,23-27; Markus 4.35-41)*

²² Onniyo soo Isa ti sanalliyagí an di gili adda tooko, mañ y'an di ruute, y'ede: «In ti doopo'ñ ti dar bar* ti nee.» Wo kane an d'ingile.

²³ Aame an doopide geñ, Isa y'a udige kuy. A kaamiki, i d'iiziga maaye baadañ adda bar, tooko i t'ooniyo t'ahu, an t'ize ooñe kono t'an di ti'n sooyiso.

²⁴ Kane sanalliyagi an a d'iide sirpadí, an di y'inne kañ d'ollite, an'de: «Wede dooyisadey, wede dooyisadey, kine in t'untol!» Mañ Isa y'a t'inne, y'an idfise maaye ti ahu d'oj i kolzite baadañ geñ me, wo a kaamiki maaye y'a ziida, ahu an t'udige d'eddek.

²⁵ Sañ Isa y'an di ruute, y'ede: «Ki moo me kun ki zaapu addugun a nuuno ye me?» Wo kane orgiso t'anni ziida, an ziida giggirañ wo an di rootiyto tuddañ, an'de: «Yode eñ moo wede me, kono yi di rootiyo a maaye ti ahu ton an d'ollige onamí me!»

Eliyo beeko a wede i-d'ede siitandani a eedí

(Matiye 8.28-34; Markus 5.1-20)

²⁶ Sañ Isa ti sanalliyagí an d'iiney a siido Gadara, tod'te ti dar bar ti nee a daana siido Galile.

²⁷ Aame Isa yi d'eegu ti tooko geñ, i d'iide wedusu inkiño ti geeger gettiyo, y'iide'ñ y'a y'ikkima. Yo wede geñ i-d'ede siitandani a eedí, ti kaagine yi k'ossiyo kallagi ye, wo yi ki lekkiyo a boy ye, lekkiyadi adda diine muuziyagi.

²⁸ Aame yi wulle Isa mañ, y'a iise d'ollite, y'a iire zondí wo y'a ruute ti golla awwa, y'ede: «Ki dehu moo a tukki nuñ me, Isa Ulo ki Raa goole a jiire pay? Ni ki tondiyo, ki ni dabire ye.»

²⁹ Yi ruute inkiño kono Isa yi ruute siitan: «Mi t'adfo ti tukki yode me!» Siitan gette tañ baadañ ti-ti y' sefdiyo a siido. Inkiño mañ beydí an di kettiso ti zinziri wo zondí an t'eliyo adda poole, kono y'a-koone

umayí soo, ton umbo yi-ti dambu, siitan t'a-di d'engilso k'adda balda.

³⁰ Isa y'a yi tunde, y'ede: «Kee sundá wee wee?» Wede geñ yi di'n gime onamí, y'ede: «Nuñ sundó Doñ Duuru.» Yi rootiyo inkiño kono siitandani a eedí baadañ.

³¹ Wo kane siitandani an i d'obe bey a Isa, kono y'an gi di roote an ki d'engile k'adda k'old'e wede aakede buldume ye.

³² A ume geñ i d'ede torfo meeda ki kinzir an elso ekki kesse. Kane siitandani an i d'obe bey a Isa kono y'an t'ele urzi an t'ette adda kinzirdari geñno, mañ y'an d'iyye.

³³ Inkiño siitandani t'ekki wede geñ an t'udde, an t'iide adda kinzirdari. Wo torfo gette t'awwa t'ekki kesse t'a zide okko, kinzirdari an t'ibi adda bar, an t'inda adda k'ahu.

³⁴ Aame kane d'oj k'elso an wulle munda wede ize geñno mañ, an d'ukke wo an an t'iide taaya a d'oj adda geeger wo a d'oj i lekkiyo a dombi pây.

³⁵ Duwo geñ an t'uddito wolliso ki munda wede ize. An iina a sirpa k'Isa mañ, an y'uuna wede i ede siitandani a eedí wo an t'udde geñ, yon yi-guune a ume zon k'Isa, yi t'usse kalle wo eedí t'iido. Inkiño kane geñ orgiso t'anni ziida.

³⁶ Kane d'oj i wulle munda wede ize, an an t'iide taaya kañ mummino wede i-d'ede siitandani a eedí y'a y'utte me.

³⁷ Inkiño mañ kane d'oj siido pay an i-di ruute a Isa ti siidadañ y'a engile, kono orgiso ti'ni ziida baadañ. Mañ Isa yi-ti gili adda tooko, y'a engile.

³⁸ Wede i ede siitandani a eedí wo an t'udde geñ, yi tondiyo Isa kono y'a lekke ti yode, wo Isa y'a y'igibe, y'ede:

³⁹ «Ki-kama di kee wo k'an t'ôodoy taaya a suldi d'oj pay Raa y'ize a kee geñ me.» Mañ wede y'a-gime, y'an di-gizite a d'oj geeger

* **8:22 8.22** Bar gette tod'te a Galile, siido ere ti dar bar gette i lekkiyo kane d'oj Yawudiyagi ye.

suldi donj pay Isa yi ize a yode gen me.

Eliyo beeko a erewo wo baldiya k'uto Zayiris

(Matiye 9.18-26; Markus 5.21-43)

⁴⁰ Isa yi-gimo ti dar bar t'inno man, donj duuru an di y' ziidfa bey sire kono kane pay an yi delliyo.

⁴¹ Aame gen i d'iina wedusu sundi Zayiris, yonj goole boy wede Yawudiyagi ge dooyiso. Y'a iido, y'a iire a zonj k'Isa wo yi-d'obe bey y'a ette di yode,

⁴² kono i-d'ede uti tinj soo danjal, ozzinatú ette suma koomat makumu sire, tuddutú eeni t'unto.

Aame Isa y'ette di yode gen, donj baadan an di y' nnyu t'enno t'enno.

⁴³ Ti diine donj duuru i d'ede erewo soo injino ti dabirsa, puuzo obite t'itatú iide ozzine koomat makumu sire. Beytú t'a zikkuwe pay a donj daawiya, wo umbo wenda soo tonj yi ki ti diiwe ye.

⁴⁴ Tod' ti-t'iide ti dar k'Isa, t'abutte bize kallayí. A kaamiki yip obite puuzo a ihira.

⁴⁵ Isa y'a tunde, y'ede: «Wee wee i ni butte me?» Kane pay an di ruute, an'de: «Nuuno ye, nuuno ye.» Manj Piyer y'a ruute, y'ede: «Wede dooyisadey, kee duwo an ki nnyu t'enno t'enno.»

⁴⁶ Wo de Isa y'a ruute, y'ede: «Derec, nunj wenda yi ni butte, kono n'a uwwe toogo a udfé ti tuddó.»

⁴⁷ Erewo t'uwwe manj Isa yi ti zuune, injino to t'a iire zondí ti nonjirso burbur. A daana donj duuru gen ti di t'iide taaya, ki moo me ti y' butte wo mummino a kaamiki t'a uune bee me.

⁴⁸ Wo de Isa yi di ruute, y'ede: «Uto ki nunj, kono konj mi ziipe addi a nuuno gen, m'utte m'aaho ti toose.»

⁴⁹ Aame Isa y'a ti rootiyto injino gen, wede zina y'okko ti di goole boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, wo yi di ruute a Zayiris, y'ede: «Utá t'a

t'ihe, kee ki y' naate ye baa wede dooyiso me.»

⁵⁰ Wo ono gen Isa yi'n illiga, manj yi di ruute a Zayiris, y'ede: «Kee k'orgide ye, ki zaapo adda a nuuno danjal, utá t'utta.»

⁵¹ Aame an iiney adda boy ki Zayiris manj, a donj duuru pay Isa y'an di-tuuge k'ettiyo k'adda biino me, iide ti yode kane Piyer, Zanj, Zak wo meek'uto ti mekk'uto danjal.

⁵² Kane duwo pay an dollite moolo danjar kono k'uto. Injino manj Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ole ye. Tod' ti k'inda ye, ti moone moone.»

⁵³ Wo kane an di y'okko maade kono an zuune tod' t'inda me.

⁵⁴ Wo yo Isa gen yi ziidfa beytú, y'a ruute ti golla awwa, y'ede: «Uto ki nunj, mi t'onno!»

⁵⁵ A kaamiki undutú t'a gimo wo t'a t'iiziga. Manj Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun i eelo ombó.»

⁵⁶ Kane maawutú an ziidfa giggi-ran, wo Isa y'an di ruute, y'ede: «A wenda soo tonj kun i roota ye a munda wede ize enj me.»

9

Agisa ki sanalliyagi kane koomat makumu sire

(Matiye 10.1-9,11-14; Markus 6.6-13)

¹ Isa y'a-wiike sanalliyagi kane koomat makumu sire, y'an d'ele toogo wo urzi ki lommitte siitandani donj pay an t'ooney a daanadan, wo k'eliyo beeko a endani duwo.

² Sanj manj y'an igibe kazita k'urzi Moziko Raa wo k'eliyo beeko a donj k'eeni,

³ wo y'an di ruute, y'ede: «Ki torguwagun munda a beygun kun amba ye, ise dalka, ise eese, ise munda k'ombó, ise sonko, ise wede tuuku tonj kalle ki sirwe y'amba ye.

⁴ Aame kun t'iidey adda boy tuuku wo an unni ziidney manj, kun di lekkoy angenno bini engilsagun t'ume genno.

⁵ Aame tuuku duwo an un ki'n ziidney ye manj, a engilsagun ti

geeger gette, odde zongun ton kun a ti tottigoy, gen i-kaza Raa ulbí unse ye ti kane me.»

⁶ Injino kane sanalliyagi an d'ingile, an d'ettiyo ille ti ille, an di kazita Rabila Majjaanawa wo an d'eliyo beeko a don k'eeni a ume tuuku ton man.

Erod ulbí i oodiyi kono suma k'Isa ti moolo

(Matiye 14.1-2; Markus 6.14-16)

⁷ Erod yon wede goole yi dokkiyo siido Galile, y'a illiga taaya ki suldi don pay isiyto gen me. Wo munda y'a roote yi ki suune ye, kono don ongon an'de: «Zan Batis yi bilfo ti diine don unto me.»

⁸ Ongo an'de: «I gimo ki siido nebi Eli.» Ongo son an'de: «I bilfo nebi soo ti diine nebiyagi don ti kaaga.»

⁹ Wo Erod y'a ruute y'ede: «Zan min nun batum n'an di ruute a asigiryagi an di-dikke t'eedi me. Wo de wede gen min tuuku me, doo min ni d'ollige yi d'isiyto suldi pay gen me?» Wo yi dehu urzi Isa y'a-ti y' wolle.

Eliyo k'ombo a kuuli dupu paat

(Matiye 14.13-21; Markus 6.30-44)

¹⁰ Kane don zina k'Isa an ti gimo man, an i-di t'iide taaya a naabo pay ere an izo. Man y'a ti'n wiike an d'ingile ti yode, an t'irga siidan gopon ti geeger an ti waaku Betsayda.

¹¹ Wo kane don duuru, umayi an di y'illiga wo an di'n diine. Aame duwo an iina man, Isa y'anni ziida bey sire, y'an di gizite urzi Moziko Raa, wo a don i dehu beeko tuddan y'an d'ele beeko.

¹² Peedo t'ette k'ooriyo man, kane sanalliyagi koomat makumu sire, an a d'iide sirpa k'Isa wo an i di ruute, an'de: «Don duuru en ki'n agiba, an t'ette k'adda k'illiyagi ti boydi don doome go-gopon enno, kono an di t'ooney ume moone ti ombo, kono kine en adda balda.»

¹³ Wo Isa y'an di ruute, y'ede: «Ombo an eelo kune batum.» Man kane an di ruute, an'de: «Kaye ay

d'ede min mappa paat wo puuni sire danjal, koo ki dehu kaye batum ay d'ette ay d'owilo ombo a don duuru pay enno man.»

¹⁴ An ruute injino kono kane don duuru an t'iide kuuli suma dupu paat.

Isa y'an di ruute a sanalliyagi, y'ede: «Duwo en kun ti'n kondita kan ogiysito ada paat, paat.»

¹⁵ Kane sanalliyagi an t'ize aa y'an ruute, an ti'n gundite pay.

¹⁶ Isa y'a-ziki mappa paat ti puuni sire genno, y'a t'umbe edayi k'awwa ki kandaane y'a ruute koduwo a Raa kono k'ombo gette. Man mappa ti puuni y'a burkite, y'an d'ele a sanalliyagi kono an an di-dokkida a don duuru genno.

¹⁷ Kane pay gen an d'iimi wo an d'isse. Wo ombo ere uupite sanalliyagi an ti-tusse, a iide dappa koomat makumu sire.

Isa min yon wee wee?

(Matiye 16.13-21; Markus 8.27-31)

¹⁸ Onniyo soo Isa y'a t'irga siidi ti sanalliyagi, yi tondiyo Raa. Aame gen y'anni tunde, y'ede: «Don duuru an rootiyo nun wee wee?»

¹⁹ Kane an i di'n gime onami, an'de: «Don son an'de kee Zan Batis, don ongo an'de kee nebi Eli, wo don ongo son an'de kee nebi ti diine nebiyagi don ti kaaga i bilfo me.»

²⁰ Wo yon y'an di ruute, y'ede: «De kune me, kun'de nun wee wee?» Piyer yi di'n gime onami, y'ede: «Kee Almasi Raa yi biire.»

²¹ Man Isa y'an d'undirde kono ono gen a wenda soo ton an'ni ki roota ye.

²² Wo y'a ruute sey, y'ede: «Gen derec, nun wede an n'ehe aa ulo wede en, i dehu n'a dabirey baadan. Don i dokkiyo donzin, deero don sedeke ti don suuniyo k'oogoro pay an di n' kiigirey, duwo an di n' seedey an di n' t'iidey, wo onniyo sire k'aduwe man Raa y'a ti n' baldhey.»

Urzi daaniya k'Isa
(*Matiye 16.24-28; Markus 8.34-9.1*)

²³ Saŋ maŋ Isa y'an di ruute a d'ofɔŋ pay, y'ede: «Wede yi dehu y'a daane urzi nuuno maŋ, tuddí batum y'a ti kiigira, onniyo ti onniyo ki unto toŋ y'a oyye y'a t'inda kono nuuno, wo y'a ni daane.

²⁴ Inkinno wede tuuku yi dehu boohiyo tuddí k'aggadí maŋ, y'a ti dagga, wo de wede tuuku y'ooliyo tuddí kono nuuno maŋ, y'a t'utta.

²⁵ A wede koduwatú moo me suldí duniya pay y'anni t'oone, wo tuddí y'a ti dagge ise y'a t'ettey k'ume daggiya me?

²⁶ Aame wede y'isiyo sukiyagi a nuŋ wo a onamó maŋ, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, aame n'etto ti daryikadó wo ti daryika ere ki Meegó wo ti ere ki maaleekiyagi d'ofɔŋ kamileŋ geŋ, nuŋ toŋ ni-d'isa sukiyagi kay a wede geŋ me.

²⁷ Derec inkinno wo n'un di rooto: Doŋ ongoŋ ti diine kane d'ofɔŋ ankenŋo eŋ an ki ti t'inda ki poone pay ye, an di wolla Moziko Raa te.»

Ume k'eda k'Isa i-gime tuware kar
(*Matiye 17.1-8; Markus 9.2-8*)

²⁸ T'ume Isa y'a ti ruutite onamí geŋ iide suma k'onniyo gessire maŋ, y'a-wiike ti yode Piyeŋ, Zaŋ wo Zak, an d'ingile k'ekki makkolo kono an tondey Raa.

²⁹ Aame yi tondiyo Raa geŋ, ume k'edayí a-gime siidí wo kallagí a t'ize tuwardí kar.

³⁰⁻³¹ A ume geŋ a kaamiki, adda toore wede iido ti kandaane'ŋ i d'ede kuuli sire an rootiyto t'Isa, kane geŋ Muusa ti nebi Eli, an rootiso a urzi wede ki d'anggu naabadí, y'a-t'indey a Zeruzalem.

³² Piyeŋ ti eebí'ŋ kane an udige kuy. Wo aame an t'inne maŋ, kane an woliyo toore ad'fiya ti tukk'Isa wo kuuli sire an t'ihira a sirpadí.

³³ Kane kuuli sire geŋ Isa an y'iili maŋ, Piyeŋ yi di ruute, y'ede: «Wede dooyisadey, beehiye'ŋ kine in di

lekke a enno! Ay un d'okkima daabagi adó, a kee soo, a Muusa soo, wo a Eli soo.» Wo yoŋ yi ki y' suune ye munda wede yi rootiyo geŋ me.

³⁴ Aame yi rootiyto inkinno geŋ, i d'iido dondirso ti di'n ippe kane geŋ me. Aame dondirso ti ti'n ippe maŋ, orgiso t'anni ziida.

³⁵ Wo t'adda dondirso an d'illiga golla, t'ede: «Eŋ Ulo nuuno, yode wede ni y' biire. Kun y'ollo!»

³⁶ Aame golla ti rootiyto geŋ, kane an woliyo'ŋ uupe Isa siidí d'angal. Kane sanalliyagi a munda wede an wulle an d'inniga d'eddek, aame geŋ munda a wenda soo toŋ an i ki ruute ye.

Eliyo beeko a ulo i-d'ede siitan a eedí

(*Matiye 17.14-18; Markus 9.14-27*)

³⁷ Soggo ti soohe an ti diige t'ekki makkolo maŋ, aame geŋ d'ofɔŋ duuru an t'iide okkime k'Isa.

³⁸ Maŋ ti diine d'ofɔŋ duuru i d'ede wedusu, y'a idili, y'ede: «Wede dooyisadó, ni ki tondiyo, ki wollo sommagi k'ulo nuŋ, kono yoŋ miŋ soo d'angal.

³⁹ Siitan ti y'ambu maŋ, a kaamiki yi d'eesiyo d'ollite, y'a-ti zehiso bar bar wo bizí i d'ad'fiya goopiyagi. Tod' ti di y' dabirsa baadan wo ti dehu ti ki y'ooli ye.

⁴⁰ Nuŋ n'a tunde sanalliyagá kono an ti-limmi siitan gette, wo de kane an ki d'iine ye.»

⁴¹ Maŋ Isa y'a t'ihina bizí, y'a ruute, y'ede: «Kune d'ofɔŋ ulpi wo kun ki ziipe addugun a Raa ye. Nuŋ ti kaagine ni lekkiyo ti kune, wo de a nuŋ kun ki d'umbe ye! Geŋ n'a ombiŋa ki da-daayum koo ti kune me? Úlá k'a edi kenno.»

⁴² Aame ulo y'ette k'ume k'Isa geŋ, siitan gette t'a ti y' zidde a siido, y'a di zihite bar bar. Wo de Isa y'a t'id'fise siitan te kono t'a t'adde ti tukk'ulo me, maŋ ulo'ŋ y'a uune bee, wo yi di y'ele a meegi.

⁴³ Wo duwo pay an ziida giggiran a toogo ere baadan ki Raa gette.

*Ono k'Isa d'oj ki sirwe k'untadi
(Matiye 17.22-23; Markus 9.30-32)*

Aame kane pay an seedu giggi-
raŋ botto a munda wede Isa y'ize
geŋ, yoŋ y'an di ruute a sanalliyagi,
y'ede:

⁴⁴ «Kune'ŋ kun ollo kofuwo
munda wede n'un roota eŋ me: Nuŋ
wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, an
di n' t'eley a bey duwo.»

⁴⁵ Wo kane ono geŋ itadaŋ an ki'n
suuniyo ye, i t'ize ombide inki-
no itadaŋ an gi di'n suuniyo ye, wo Isa
an i d'orgiso kono an di y' tonde a
ono geŋ me.

*Wee wee goole a jiiire?
(Matiye 18.1-5; Markus 9.33-37)*

⁴⁶ Kane sanalliyagi an d'iise
rootiyto ti tuddaŋ kono an dehu an
di suune, ti diinayaŋ miŋ wee wee
goole a jiiire me.

⁴⁷ Elkisadaŋ gette Isa y'a ti zuune.
Inkiŋo maŋ yi wiike ulo ŋeŋku, y'a
y'ihira a daanadi,

⁴⁸ wo y'an di ruute, y'ede: «Wede
tuuku yi seedu ulo aa yode eŋ bey
sire kono y'umbe a sundó maŋ, geŋ
aa yi seedu nuŋ batum. Wo wede
tuuku yi seedu nuuno maŋ, geŋ aa
yi seedu wede i n'igibo pây. Derec,
yo wede ti diine kune pay eŋ yoŋ
ŋeŋku a jiiire maŋ, geŋ yode wede
goole a jiiire me.»

*Wee wee yoŋ ki kune me?
(Markus 9.38-41)*

⁴⁹ Maŋ Zaŋ y'a t'ihina bizi, y'a
ruute, y'ede: «Wede dooyisadey,
kaye ay di wullo wedusu soo inki-
no yi lommite siitandani ti sundá, wo
ay di dihe ôhirayí kono yoŋ ti di-
inayey ye.»

⁵⁰ Wo Isa yi di'n gime onamí,
y'ede: «Kun y'ôhira ye, kono wede
adugun ye geŋ yoŋ ki kune.»

*Doŋ k'ille soo ki siido Samari an
giigira Isa*

⁵¹ Aame onniyo ere Isa y'a-kima ki
kandaane aa guute goppon maŋ, y'a
ziida zakidi y'a t'ette ki Zeruzalem.

⁵² Yi d'igibe d'oj zina an d'uugume
poone. Kane an d'ingile, maŋ an
t'iide adda k'ille soo ki siido Samari
kono an i-di t'okkimey ume d'ee-
guzi.

⁵³ Wo kane d'oj k'ille gette an di-
tuuge an di y' seeda me, kono yoŋ
y'ette ki Zeruzalem.

⁵⁴ Aame kane sanalliyagi Zak wo
Zaŋ an illiga inkiŋo maŋ, an di
ruute, an'de: «Galmeegey, kee ki
dehu maŋ, ay tonde uwwu ti kan-
daane t'a d'eege t'an uute mendaŋ?»

⁵⁵ Wo d'e Isa y'an gime, wo y'an
di'n iipide. [y'ede: «Kune kun ki
suune ye, unde ere tuuku un ede te.

⁵⁶ Derec, nuŋ wede an n'ehe aa
ulo wede eŋ, n'iido'ŋ kono n'a ki
dagge undiyagi duwo ye, wo n'an
utte.»] Maŋ an d'ingile ki ille ti
doolo.

*Doŋ i dehu daaniya k'Isa
(Matiye 8.19-22)*

⁵⁷ Aame kane a urzi geŋ, i d'ede
wedusu soo inkiŋo yi di ruute a Isa,
y'ede: «N'a ki daana k'ume wede
tuuku kee k'etta geŋ me.»

⁵⁸ Wo Isa yi-ti'n gime onamí,
y'ede: «Boo ti boydfutu wo embi tonŋ
ti boydizaŋ, wo d'e nuŋ wede an
n'ehe aa ulo wede eŋ, oo k'ede ume
ni ki ti t'ele eedó n'a-ki puuke ye.»

⁵⁹ Isa yi di ruute a wede doolo,
y'ede: «Ki ni daani.» Wo wede geŋ
y'a ruute, y'ede: «Galmeeki nuŋ,
k'o eeli urzi n'a ette n'a t'ottibo
meegó do.»

⁶⁰ Maŋ Isa yi di ruute, y'ede:
«Ki'n oolo kane d'oj aa unto an
d'ottiba tuddaŋ, wo kee k'engilo
kazita k'ono ki Moziko Raa.»

⁶¹ Wede doolo sey y'a ruute, y'ede:
«Galmeeki nuŋ, ni ki daana, wo d'e
k'o eeli urzi n'a di t'eeso d'oj boozó
do.»

⁶² Isa yi di ruute, y'ede: «Wede
yi derku ti bungari wo y'a gelde ki
daari geŋ, yoŋ beehiykadí umbo ki
Moziko Raa te.»

10

*Naabo ki sanalliyagi k'Isa kane
ada sarat makumu sire
(Matiye 9.37-38; 10.7-16; Markus
6.8-11; Lik 9.3-5)*

¹ Saŋ maŋ tiŋ geŋ Galmeega yi biire sanalliyagi ti doolo, kane ada sarat makumu sire, wo y'an ikkipe sire sire, an d'uugume k'adda geegiryagi ti omagi pay doŋ yode batum yi dihe y'etta.

² Y'an di ruute, y'ede: «Kane doŋ duuru eŋ aa doome goole y'ize k'aydu, wo doŋ naabo baata. Inkiŋo kun tondo wede doome kono y'a-t'igibo doŋ naabo k'aydu.

³ Ankeŋ kun eŋgilo! Kun ollo, n'un agisa eŋ aakede inŋi dambami k'adda diine sullibagi.

⁴ A beyguŋ soŋko kun amba ye, ise eese, ise tobiyagi ti doolo toŋ maŋ. A urzi wenda soo toŋ kun t'eesey ye.

⁵ Aame kun t'iidey adda boy tuuku maŋ, ki poone kun d'eesoy: "Toose Raa ti koono adda boy eŋŋo."

⁶ Aame wede i dehu toose a ume geŋ ede maŋ, toose kune t'a koonoy eedí. Wo aame wede inkiŋo umbo maŋ, toose kune t'a-kamoy ki tudugun.

⁷ Boy wede unni ziifey maŋ, kun lekkoy aŋgeŋŋo, kun d'oomoy, kun d'ooŋoy munda wede an un t'eley me, kono wede yi naabiya'ŋ i-d'ede urzi y'a oomi ti bey doŋ y'an naabiya. Kun dettitey boy ti boy ye.

⁸ Aame kun t'iidey adda geeger ere tuuku wo an unni ziifey maŋ, kun oomoy munda wede an un t'eley me.

⁹ Adda geeger gette, kun an eloy beeko a doŋ k'eeni, wo a doŋtú kun an di rootoy, kun'de: "Moziko Raa t'iina goppon ti kune."

¹⁰ Wo aame kun t'iidey adda geeger ere tuuku wo doŋtú an un ki'n ziifey ye maŋ, kun d'eŋgiloŋ bere doŋ duuru wo kun an di rootoy a doŋ pay, kun d'eesoy:

¹¹ "Kaye odde siidaguŋ wede a zoŋfey toŋ ay un ti y' tottigo, geŋ i-kaza Raa ulbí unse ye ti kune

me. Wo geŋ ono eŋ kun'ni suuno koduwo: Moziko Raa t'iina goppon ti kune."

¹² Kun ollo, n'un di rooto, onniyo ere Raa yi deŋka booro gette, kane doŋ geeger Sodom booradan t'a koono soodo ti doŋ ki geeger gettiyo.

¹³ Dabar a kune doŋ geeger Korazen! Dabar a kune doŋ geeger Betsayda! Derec, aame suldi k'armika doŋ Raa y'ize di kune geŋ anki y'aase a geeger Tir ti Sidon maŋ, anki ti kaagine doŋzan an t'ossite kallagi moolo wo tuddan an aa di kosse puure, wo an di-kime lekkiyadan.

¹⁴ Kono kamo onniyo ere Raa yi deŋka booro gette, kane doŋ geeger Tir ti Sidon booradan t'a koono soodo ti ere ki kune.

¹⁵ Wo kune doŋ geeger Kapernayim, kun elkiyo miŋ Raa y'un ti'n sika k'awwa ki kandaane ko? Aha! Raa y'un ti'n deega adda diine doŋ unto.»

¹⁶ Isa y'an di ruute sey a sanalliyagi, y'ede: «Wede un ollige maŋ, geŋ aa y'ollige nuuno. Wede unni koogire maŋ, geŋ aa yi koogire nuuno. Wo wede i ni koogire maŋ, geŋ aa yi koogire wede i n'igibo.»

Kama ki sanalliyagi kane ada sarat makumu sire

¹⁷ Kane sanalliyagi ada sarat makumu sire geŋ an di-gimo ulban ōoniyo t'unŋsuwo, wo an di ruute, an'de: «Galmeegey, siitandani toŋ an ayn'ollige aame ay an rootiyo munda ti sundá maŋ.»

¹⁸ Isa y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ ni wolliyo Meeda siitandani, t'a iiro ti kandaane aakede omile mizzi.

¹⁹ Kun ollo, n'un ele toogo ere kun d'ozire t'ekki mimbayi, t'ekk'ottiyagi wo t'ekki toogo pay ere ki adu, wo munda un d'isa ulsu a kune umbo.

²⁰ Wo beehiye kune ulbugun un isiyo unse kono siitandani an un ollige, wo ki too maŋ beehiye a ceere ulbugun aase unse kono

sumbiyagun raaniyta adda mattup ki Raa a kandaane.»

Isa ulbí unjse
(*Matiye 11.25-27*)

²¹ Aame genno batum, Isa Unde Kamilen ti di'n uune addi t'unjsowo wo y'a ruute, y'ede: «Mee'ki nun, kee Galme'e'ki kandaane ti siido, ni ki tamma kono sulfi en k'an di'n umbida a don suuniyo k'ono wo a don eedan soodo a elkiso gen me, wo k'an t'iidiba ita a don aa inni sunni. Eyye Mee'ki nun, gen ki dihe sulfi a t'ise injkino.»

²² Sulfi pay Meego Raa y'o n'ele a beezó. Wenda soo ton a suune Ulo umbo, i y' suune Meega danjal, wo wenda soo ton a suune Meega umbo, i y' suune Ulo wo ti kane don Ulo yi dehu y'an t'oodiba itadi danjal.»

²³ San man Isa y'a-gime ki tukki sanalliyagi wo y'an di ruute a kane siidan, y'ede: «Unjsowo a kune a munda wede kun woliyo enno.»

²⁴ Kun ollo, n'un di rooto, nebiyagi baadan ti mozagi baadan an dihe an di wolle munda wede kun woliyo enno, wo an gi di y' wulle ye. An dihe an d'olliga munda wede kun ollige enno, wo an gi di y'illiga ye.»

Ono ombide a tukki wede beehiye ti siido Samari

(*Matiye 22.34-40; Markus 12.28-31*)

²⁵ Onniyo soo, wede suuniyo k'oogoro yi dehu yi-d'ekke ikka t'urzi k'ono a Isa. Injkinno man y'a d'iide sirpadi, y'a yi tunde, y'ede: «Wede dooyisadey, n'aase moo me kono n'a t'oona lekkiyo ere ki daayum te?»

²⁶ Isa yi di ruute, y'ede: «An riije adda mattup k'oogiradin moo me? Moo me ki gariya adda me?»

²⁷ Wede gen yi di'n gime onami, y'ede: «An riije, an'de: «Ki geyyo Galmeega Raaza ti adda pay, ti unda pay, ti toogada pay wo ti elkisada pay*.» Wo son an'de: «Ki

geyyo bakada aa ki geyyiso tudda batum†.»

²⁸ Injkinno man Isa yi di ruute, y'ede: «Onama ki ni ruute gen derec. K'iso injkinno wo k'a lekka.»

²⁹ Wo wede suuniyo k'oogoro yi dehu y'a t'okkima bizi, injkinno y'a tunde Isa, y'ede: «Bakado wee wee?»

³⁰ Isa yi di'n gime onami, y'ede: «I d'ede wedusu soo injkinno, yi deegu ti Zeruzalem y'ambe ki geeger Zeriko. Yo yi-t'iire bey don dekkiyo k'urzi, sulfizi an t'uube pay, an di y' gusse, an di y'iili pulpul a siido wo an d'ingile.»

³¹ San man i d'iido wede sefeke yi deegu t'urzi genno kay. Aame y'iina yi wulle wedusu kan moone man, y'a udde dokki ti yode, y'a ingile.»

³² Injkinno kay i d'iido wedusu yon ti biza bumbu Lebi y'iina a ume genno, wo aame yi wulle wede genno man, y'a udde dokki ti yode, y'a ingile.»

³³ San i d'iido Samariten yi t'ette torguwo, y'a iina a ume genno kay. Aame yi wulle wede genno man, i di t'ize sommagi baadan.»

³⁴ Y'a d'iide goppon ki tuddi wo a kundayi yi d'ibiti egey ti toote k'inni bin, man yi di gittite. Y'a di y'umbe eego buurizi, y'a-di t'iide k'adda k'ille wo y'a ti y' ziipe a ume deegu torgagi, y'a-t'udige dok.»

³⁵ Soggo ti soohe man, yi d'iidiba tamma sire, yi-d'ele a wede boy wo yi di ruute, y'ede: «Wede en k'a-t'udigo dok a eedi. Wo sonko ette a biita ton ki y'oola ye, aame nigimo man, munda wede ki dagga kono yode gen, nun batum n'a di y' t'ela.»

³⁶ Man Isa y'a ruute sey, y'ede: «A elkiyada man, ti diine don torguwo ado gen, wede tuuku baka ki wede don k'oogire an yi gusse me?»

³⁷ Wede suuniyo k'oogoro yi di'n gime onami, y'ede: «Bakadi wede i ize adde koduwo a yode genno.»

* **10:27 10.27** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 6.5. † **10:27 10.27** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.18.

Inkino maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Geŋ k'odo, kee toŋ k'aasoy inkino kay.»

Isa yoŋ di Mariyam ti Marte

³⁸ Aame Isa kane ti sanalliyagí an sooru a urzi geŋ, an t'iide adda k'ille soo, a ume geŋ i d'ede erewo sundutú Marte tod' t'anni ziidá di tode.

³⁹ To Marte i-d'ede teematú sundutú Mariyam, tod' t'a-guune a sirpa zoŋ ki Galmeega ti d'ollige ono doŋ yi dooyiso.

⁴⁰ Marte gette naabo zigile i ti ziidá, t'a d'iide k'ume k'Isa ti di ruute, t'ede: «Galmeeki nuŋ, kee a-ki kaza munda ye koo, kunuŋ teemadó gette naabo pay t'o d'iili a nuŋ siidó me? Inkino ki rooto t'a di n' nooge»

⁴¹ Maŋ Galmeega yi di'n gime onamtú, y'ede: «Marte, Marte, koŋ ulbí i-d'oodiyo wo mi d'elkiso ki suldi baadan,

⁴² wo munda soo danjal wede i dehu m'aase me. To Mariyam ti biire munda wede majjaane a jiiere, wenda yi k'aane yi ki t'oodiba ye.»

11

Dooyiso k'Isa a urzi ton-diyo Raa (Matiye 6.9-13)

¹ I d'ede onniyo soo, Isa yi ton-diyo Raa a ume soo inkino. Aame y'a ti d'inge ti ton-diyo maŋ, wede soo ti diine sanalliyagí y'a yi tunde, y'ede: «Galmeeki nuŋ, k'ay ti'n dooyi urzi ton-diyo Raa, aakede Zaŋ Batis y'a duuye sanalliyagí.»

² Isa y'an di ruute, y'ede: «Aame kun tonde Raa maŋ, kun d'eeso: «Meegey,

kee k'iso duwo pay an di suune kee Raa kamileŋ, Mozikadá k'a-di t'edi.

³ Onniyo ti onniyo k'ay eeli ombadey ere ay di t'ide.

⁴ K'ay t'isi tambobino a oldiko ere ay ize a kee, kono kaye toŋ ay isiyo tambobino a wede tuuku ay ize ulsu kay.

Wo k'ayn'ooli ye adda naamiya dag-giya i ceera eedey ay t'etta adda k'oldiko ye.»

Ombiŋe a urzi ton-diyo Raa

⁵ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Kun ollo, aakede wede soo ti diinaguŋ i-d'ede lanze, y'a ette ki boozí a didfo meeda, wo y'a t'eese: «Lanze ki nuŋ, kee k'o eeli mappa ado,

⁶ kono wede soo ti diine lanziyagó y'iina ti torguwo di nuuno, wo nuŋ munda k'ombo ni di t'ele umbo.»

⁷ Yo lanzayí ummey t'adda biino y'a t'eese: «Kee ki n'oolo ded'edek, kono t'inñizó biza n'ay t'ippe baa, ay moone, ni k'aane ni ki t'ooziga n'a-ki t'ele mappa ye.»

⁸ Wo kun ollo, n'un di rooto, lanzayí yi t'ooziga yi-t'ela suldi doŋ pay yoŋ yi dehu, kono yoŋ lanzayí ye, wo kono yoŋ yi kod'dime baadan a munda wede yi dehu me.

⁹ Wo nuŋ n'un di rooto: Kun tondo wo munda an un t'eela, kun dehitto wo kun t'oona, kun koppo biza wo an un di-t'ihina.

¹⁰ Wede tuuku yi ton-diyo maŋ, munda an i-d'eeliyo, wede yi dehu maŋ, yi d'ooniyo, wo wede yi kop-piyo biza maŋ, an i di t'ohine.

¹¹ Meege tuuku ti diinaguŋ, aame ulí [yi tunde ombo maŋ, yi di t'ele mukkolo me? Koo] yi tunde puuniso maŋ, yi di t'ele miipo me?

¹² Koo yi tunde kumilso maŋ, yi di t'ele otto me? Aha, umbo!

¹³ Inkino maŋ kune doŋ adduguŋ ulpi toŋ, kun suune eliyó suldi doŋ majjandani a inñiguŋ. Wo geŋ taŋ miibi a ceere Meega Raa a kandaane y'aane y'an t'ele Unde Kamileŋ a doŋ i yi ton-diyo me!»

Isa ti Belzebul (Matiye 9.32-34; 12.22-30; Markus 3.22-27)

¹⁴ Onniyo soo, Isa y'a-t'ilmí siitan ere wede'ŋ ti t'ippe bizí yi k'orbe ye geŋ me. Aame siitan gette ti t'udde maŋ, wede geŋ bizí a t'ihina, y'a iise ono, wo kane doŋ duuru an ziidá giggiraŋ.

¹⁵ Aame geŋ doŋ oŋgo ti diinayan an di ruute, an'de: «Tode Belzebul Meeda siitandani i eliyi toogo ki lommite siitandani me!»

¹⁶ Doŋ oŋgoŋ an dehu an i d'ekke ikka t'urzi k'onamí. Injino maŋ an di y' tunde y'an d'ise munda k'armika, a kize yoŋ Raa yi y'igibo.

¹⁷ Wo Isa y'a zuune elkisadaŋ, injino maŋ y'an di ruute, y'ede: «Moziko ere tuuku doŋtú an deyyiso ti tuddaŋ maŋ, mozikadaŋ a latte, boydizaŋ a di ruugite wede soŋ ekki bakadí bakadí.

¹⁸ Geŋ injino kay, aame Meeda siitandani ti deyyiso ti siitandani eebutú maŋ, geŋ an deyyiso ti tuddaŋ batum. Wo de geŋ ki kotto, mozikatú ti k'aane ti ki lekke ye! Ni rootiyo injino kono kun'de, ni lommite siitandani o eliyi toogo Belzebul.

¹⁹ De injino maŋ, doŋ a itaŋuŋ an lommite siitandani ti toogo k'aaye? Geŋ kane batum an un kaza munda wede kun rootiyo a tukki nuuno geŋ derec ye.

²⁰ Wo de geŋ, nuŋ o eliyi toogo Raa ni lommite siitandani me maŋ, geŋ i-kaza Moziko Raa tod' t'iina di kune baa.

²¹ Aame wede'ŋ toogo ti aryagi geŋ boozí y'a ti y' boophe, injino maŋ maaladí wenda soo toŋ y'a ki botte ye.

²² Wo de aame i iido wede toogo ti yode wo yi y' jiiere maŋ, aryagi doŋ pay yi zaapu addí geŋ y'a-t'oobe, wo suldí doŋ pay y'a siki y'an di dokkida a duwo.

²³ Wede yoŋ ki nuuno ye'ŋ, yoŋ aduzó, wo wede y'a ki n' noogiyo ki tussiyo ye'ŋ, yoŋ yi teepiyo ki teepiyo.»

*Kama ki siitan ki tukki wedusu
(Matiye 12.43-45)*

²⁴ «Aame siitan ti tukki wedusu ti t'adfiya maŋ, ti d'engilso k'adda balda dehu k'ume wede t'a lekke, wo ti ki d'ooniyo ye. Injino

ti rootiyo adda k'addutú, ti d'eesiyo: «Ni-kime k'adda bindó ere an di n'ilmo.»

²⁵ Wo a kamatú gette, t'iide'ŋ ti-t'uuney biino rookiyo kamileŋ wo suldutú okkime beehiye.

²⁶ Injino maŋ ti di kama k'adda balda, t'a waaku siitandani ti doolo sarat bundidí a jiiere tode sey. An dikama kaŋ soo, an t'ettiyo adda biino gettiyo, i-t'isiyo boozan. Injino yo wede geŋ, lekkiyadi ere k'ita i-t'isiyo ooŋe i ceeriyo ere ki poone.»

Uŋsuwo ere a jiiere

²⁷ Aame Isa yi rootiyo injino geŋ, i d'ede erewo soo injino ti diine doŋ duuru, ti di ruute ti golla awwa, t'ede: «Uŋsuwo a erewo ere t'a ki zirke adda k'addutú wo k'a uude udutú.»

²⁸ Wo yoŋ yi di ruute, y'ede: «Wo uŋsuwo a jiiere a kane doŋ ollige ono Raa wo an di sooru eego.»

*Tondiyo ki munda k'armika
(Matiye 12.38-42)*

²⁹ Kane doŋ duuru an d'ettiyo k'ume k'Isa. Aame an t'ugiye maŋ, y'a iise rootiyo, y'ede: «Ita duwo doŋ ankenno eŋ, kane doŋ ulpi, an tondiyo munda k'armika a kize Raa yi n'igibo. Wo armika ti doolo Raa y'an k'isa ye, daa ki armika ere Raa y'ize ti kaaga a nebi Zonas ye maŋ.

³⁰ Kun suune Zonas y'a guune munda wede Raa y'an di gize a doŋ geeger Ninib*. Geŋ injino nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, n'a koono munda wede Raa y'an kiza a doŋ ankenno kay.

³¹ A onniyo ere Raa yi dekkka booro gette, mohita ere ti siido ki kese d'andí† t'a ooziga ki tukki duwo doŋ ankenno, wo t'an di roota: «Kune'ŋ booro t'unni ziida.» Ti roota injino kono tod' t'iizigo ti siidiyagi doŋ dokki t'ita Raa kono t'a olliga suniyo k'ono ere ki Salamoŋ, wo a enno i d'ede wede ede y'a jiiere Salamoŋ sey.

* **11:30 11.30** Kun wollo adda mattup ki Zonas 3.3-5. † **11:31 11.31** *Mohita ere ti siido ki kese d'andí:* I-kaza mohita ere ti siido Seba. Kun wollo adda mattup ki 1 Mozagi 10.1-13.

32 A onniyo ere Raa yi dekka booro gette, don geeger ki Ninib an d'ooziga ki tukki duwo don ankenno, wo an di roota: "Kune'n booro t'unni ziida." An roota injino kono aame don geeger ki Ninib an illiga Zonas yi gizite urzi k'ono Raa man, an di-gime lekkiyadan. Wo a enno i d'ede wede ede y'a jiire Zonas sey.»

Eda kane toore tudde
(Matiye 5.15; Markus 4.21; Lik 8.16)

33 «Wenda soo ton y'a-t'oyye pitila kono yi-ti t'ombida, ise y'a-t'ossibe bogoro umbo. Ki too man y'a ti dodde t'awwa kono don ette k'adda biino an di wolle toore.

34 Eda kane aa pitila ki tudde. Aame edaya kane bee man, tudda pay tin adda toore, wo aame edaya kane bee ye man, tudda pay tin adda zimolo.

35 Injino man ki koonaa metike kono toore wede a tudda gen, a ki t'ise zimolo ye.

36 Wo aame tudda pay adda toore daa munda ki zimolo man, tudda pay gettin adda toore, gen aakede pitila ti tooriyo tudda ti tooratú wede kereñ genno.»

Isa ti Pariziyen wo ti don suuniyo k'oogoro

(Matiye 23.4,6-7,13,25-27,29-31,34-36)

37 Aame Isa y'a ti dinge onami man, i d'ede wedusu soo yon Pariziyen y'a ti y' wiike y'a oomey di yode. Isa y'a t'iide k'adda boy, wo an di-guune ombo.

38 Yo Pariziyen y'a ziida giggiri aame yi wulle Isa ki poone y'a t'eesee ombo'n, beezi yi k'upile ye aa mongidagi an ruute me.

39 Injino man yo Galmeega yi di ruute, y'ede: «Kun ollo, kune Pariziyen! Kune'n kulso ti bogoro kun t'opilso daaran beehiye, wo addugun doniyo boo ti tama k'oogire wo ti bundiko.

40 Kune don elkisagun umbo, kun suune kereñ Raa wede ikkima ume ti paate gen, ikkima ume t'adda ton yode me.

41 Wo ki too man a kane don an k'ede munda ye, kun an elo t'addugun pay, injino kune kun t'isa kamilen.

42 Wo dabar a kune Pariziyen! Kune'n a urzi zakka, kun d'eliyo zakka a Raa ki ita suldi don sunni sunni i d'eliyo unsuwo a zaami, ise puutagi don ki zaami ton man. Wo de munda wede kun d'ise ki diine a duwo, ti geyyiso ki Raa, kane gen kun d'ooliyo a kese. Ki too man ki poone kane genno don kun d'ozire eego me, wo suldi don sunni sunni ton kun ki'n ooli ye.

43 Dabar a kune Pariziyen! Kune'n adda boydi don in di dooyiso, kun geyyiso kun koone a ume wede suma, wo a bere don duuru ton, kun geyyiso duwo an un di'n t'eesite ti ottilso.

44 Dabar a kune! Kune'n don aakede muuziyagi daa zappu mongali, don an sooru eego daa suuniyo a urzi k'oogoro an t'isiyo ganigi a daana Raa me.»

45 Wede soo ti diine don suuniyo k'oogoro yi di ruute a Isa, y'ede: «Wede dooyisadey, a onama gen kee ki kalda kaye ti kane pay.»

46 Isa yi di'n gime onami, y'ede: «Dabar a kune don suuniyo k'oogoro pay! Kune'n duwo kun di'n isiyo ki toogo an di daane urziyagi k'oogoro don ti doolo kune batum kun a ziipe t'eggun t'ekki don ki Raa, sarkiyatu onne aakede kun zaapu attidi a dar. Wo a attidizan gen, kune ti yilsagun soo ton kun aa ki bottiyo ye ki noogiyadan me.

47 Dabar a kune! Kun aabu du muuziyagi majjandani ki nebiyagi ti kaaga, kane don mongidagun an ti'n iide.

48 A onamgun ti suldi don kun isiyo gen, i-kaza kun iyye a naabo ere ki mongidagun g'ize te, kono

‡ 11:44 11.44 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 5.3 wo Nombire 19.11.

kane an ti'n îide nebiyagi me, wo ankeŋ kune kun d'aabuđu muuziyagan.

⁴⁹ Kono kamo Raa ti suuniyo k'ono ere i d'ede gette y'a ruute, y'ede: "Nuŋ n'an t'igiba nebiyagi ti doŋ zina, doŋ ongoŋ ti diinayan an ti'n t'ida, doŋ ongoŋ an di'n dabira."

⁵⁰ T'ume k'eesiyo duniya bini anki, an îide nebiyagi baadan, wo kono ki puuzadan gette kune d'wo doŋ ankeŋno Raa y'un ti'n t'ela dangay.

⁵¹ Ki poone an îide Abel, saŋ doŋ ti doolo bini Zakari wede an y'îide adda booro Boy Raa, a diine k'ume sedefe ti Boy Raa. Eyye, wo kun ollo n'un di rooto, kane doŋ ankeŋno en Raa yi ti'n t'ela dangay konô ki puuzadan.

⁵² Dabar a kune doŋ suuniyo k'oogoro! Kune'ŋ kun a-t'ippe a urzi wede i d'eliyo suuniyo ki Raa te. Kune batum kun ki sooru eego ye, wo a doŋ i dehu an d'ozire eego kun an t'iigire.»

⁵³ Aame Isa yi t'udde t'adda boy geŋno maŋ, kane doŋ suuniyo k'oogoro ti Pariziyen an di gulkuwe baadan ti yode, wo an di y' tundite a urzi k'ono baadan.

⁵⁴ Inkiŋo geŋ kane an i ekkiyo ikka kono an t'oona munda wede butte adda k'onamí.

12

Kun koono mentikagi ti doŋ bizan sire sire
(*Matiye 10.19-20,26-33*)

¹ Aame geŋ doŋ duuru baadan baadan an t'ugiye, ume an d'ozire toŋ umbo, an t'oniyilse dugganan. Isa y'an di ruute ki poone a sanal-liyagi, y'ede: «Kun koono mentikagi a orme wede ki Pariziyen, i-kaza an d'ede bize wede sire sire.

² Derec, suldi doŋ pay ombide'ŋ, saŋ onniyo soo a t'oodiba ita, wo ono doŋ pay i ki dehu d'wo an k'olliga ye geŋ, saŋ onniyo soo d'wo an di'n olliga.

³ Kono kamo suldi doŋ pay kun ruute a zimolo geŋ, saŋ onniyo soo d'wo an di'n olliga kereŋ, wo munda wede kun miline a kuude bakagun adda biino appiya geŋ, saŋ onniyo soo an di y' roota aa an a ti gili t'ekki biino an d'olle.»

Wedusu wede kun i-d'orgide

⁴ «Lanziyagi ki nuŋ kun ollo, n'un di rooto: Kun an orgide ye a doŋ i t'owwo tudde, wo saŋ maŋ an k'aane an aa k'ise munda ti doolo sey ye.

⁵ Nuŋ n'un di y' kaza wedusu wede kun i-d'orgide me: Kun orgido a Raa, yode wede aame kun t'inda maŋ, i-d'ede toogo y'un di'n t'ette k'adda k'uwwo. Eyye, wo kun ollo n'un di rooto, geŋ a yode kun i-d'orgide me.

⁶ Kun suune ooyo paat doo min in t'owile ti soŋko sire kollo, wo ti diinayan soo toŋ Raa i ki dandiya ye.

⁷ Wo soŋ ilali k'eggun geŋno toŋ Raa yi ti'n kaza pay. Inkiŋo kun orgide ye, kono kune zooyagun yi jire ooyo baadan!»

Wede ono udde ti bizi a daana d'wo yon ti Isa

⁸ «Kun ollo, n'un di rooto, wede tuuku yi ruuta a daana d'wo yon ki nuuno maŋ, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede enno toŋ, n'a rootey kay yon ki nuuno a daana maaleekiyagi doŋ ki Raa me.

⁹ Wo de wede tuuku yi ruuta a daana d'wo yi ki n' suune ye maŋ, nuŋ toŋ n'a rootey ni ki y' suune ye kay, a daana maaleekiyagi doŋ ki Raa me.

¹⁰ Wede tuuku yi ruuta munda ulsu a tukki nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede enno maŋ, a oldikadi gette Raa yi-t'isa tambobino. Wo de wede tuuku i kaldita Unde Kamilen maŋ, a oldikadi gette Raa yi-k'isa tambobino ye.

¹¹ Aame an un di'n t'iidey k'ume doŋ booro adda boydi doŋ in di dooyiso, ise ki daana doŋ deero, ise ki daana mozagi toŋ maŋ, ulbugun un t'odey ye a maana k'ono doŋ

kun d'oodibey eggun, ise a munda wede kun di rootey me.

¹² A ume gen min Unde Kamilen t'un di'n dooyey a munda wede kun di rootey me.»

Ono ombide a tukki wede laale elkisadi umbo

¹³ I d'ede wedusu ti diine don duru yi di ruute a Isa, y'ede: «Wede dooyiso, ki rooto a leemado y'ay ti dokkidi laale ki meegey wede y'ay ili me.»

¹⁴ A wede gen Isa yi di ruute, y'ede: «Wee wee i ni ziipe wede dekkiyo booro a sulfugun, ise wede dokkide laalagun me?»

¹⁵ San man y'an di ruute a don pay, y'ede: «Kun koono mentikagi, kun okkibe a suldi pay ye, kono lekkiyo wedusu ere ki kotto gette t'ettiyo t'urzi suldi don ki laale ye, ise yon laalay baadan ton man.»

¹⁶ Inkinno man y'an d'ide taaya t'urzi k'ono ombide, y'ede: «I d'ede wedusu ki laale, i-d'ede dombi majjandani yi-darniyta.

¹⁷ Yo yi rootiyo t'adda k'addi, y'ede: «Nun gen n'aase mummino, n'a obita mudizo a ume too me, ume oo k'ede ye me?»

¹⁸ San y'a ruute sey, y'ede: «Enno munda wede n'aasa me, giiyago en n'a-kossita, n'an aabida ti doolo deero, mudizo pay ni-t'obita adda wo suldi don ti doolo ton man.

¹⁹ San ni di roota a tuddo batum: hay nun gen me, enno suldi kaca kaca k'ozzinagi baadan, n'apuuka, n'a ooma, n'a siba wo n'aasa unsuwo.»

²⁰ Wo Raa yi di ruute, y'ede: «Kee wede elkisada umbo, a diddo ettiyo batum nun unda ni t'amba, wo gen suldi don pay k'ukume aaye?»»

²¹ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Gen aasa inkinno ki wede y'okumso laale a yode batum, wo yi k'okumso laale ki suldi Raa ye me.»

²² Man Isa y'an di ruute a sanal-liyagi, y'ede: «Gen kono k'in kino n'un di rooto: Kune a lekkiyagun ulbugun un t'ode ye a urzi k'ombo, ise a urzi k'ossiyo ere ki tuddugun ton man.

²³ Ki kotto lekkiyagun ere kun lekkiyo ette ti jire ombi, wo tuddugun ti jire ossiyo.

²⁴ Kun wollo gaagagi, an ki korso ye, an k'aydu ye, an k'ede giiyagi ye wo ume ti doolo k'obite k'ombadan ye, wo Raa yi di'n moddiyo. Wo kune'n ki kotto kun i jire embi tan baadan!

²⁵ Wee wee ti diinagun, ti ulbe k'oodiyo wede i-d'ede gen, y'aane y'a d'aagila ti kedise soo onniyagi don ki lekkiyadi a duniya ette?

²⁶ Aame a suldi don bo-boolon danjal ton kun k'aane ye man, de ki moo me kune ulbugun un d'oodiyo a suldi don pay ti doolo a urzi lekkiyagun me?

²⁷ Kun wollo bobbo soole, ti d'ohire, ti ki naabiya ye, ti k'isiyo kallagi ye. Wo kun ollo, n'un di rooto: Mozigo Salamon ton ti laale wede pay i-d'ede gen, yi k'usse ye kalle wede majjaane aakede bobbo soole soo ton man.

²⁸ Inkinno Raa yi-ti y'ossiyo soole wede adda balda anki kuti kutin, wo soggo an t'oggiyo adda k'uwwu mendi. Gen tan miibi a ceere Raa y'un di'n osse kune batum me! Ki kotto kune zaapu k'addugun a Raa baata!

²⁹ Wo kune ulbugun un ki t'ode daayum a urzi dehutu k'ombo ti sobo ye.

³⁰ Suldi pay gen, daayum i'ni dehutu kane don pay adda duniya i ki suune Raa soo danjal ye genno. Wo Meegugun Raa, yon yi suune suldi gen kun i dehu a urzi lekkiyagun me.

³¹ Ki too man kun deho ki poone Moziko Raa, wo san suldi gen y'un di'n t'ela kay.»

*Zaapu k'adde a Raa
(Matiye 6.25-33)*

*Laale wede a kandaane
(Matiye 6.19-21)*

³² «Kune aakede torɗo moode ere baata toŋ maŋ, kun orgide ye! Derec, Meegugun Raa yi wulle maŋ beehiye Mozikadi y'un di-t'ele me.

³³ Sulɗugun ɗon un d'ede kun t'owilto, wo soŋko kun an di dokko a ɗon an k'ede munda ye. Kun soko zaada ere i ki ruumiyo ye wo ti laale wede i ki dagga ye a kandaane, a ummey wede k'oogire yi k'aana yi ki botta ye, a ummey amma toŋ ti ki ti y' latta ye.

³⁴ Derec, a ume wede laalagun yi lekkiyo geŋ, addugun toŋ anɗenno.»

*Doŋ naabo i lekkiyo zeere
(Matiye 24.43-51)*

³⁵ «Kun ti ketto toonugun a munda wede kun ise, wo pintilagun oyyisito.

³⁶ Kun lekko aakede ɗon naabo ɗon an delliyo kama ki goolayan ti tarnaape seedu, kono saŋ aame y'iina wo yi guppa biza maŋ, kesiko an i-di t'ihina.

³⁷ Unsuwo a ɗon naabo genno, ɗon goolayan a kamadi yi'ni t'oona kane zeere. Derec inokino wo n'un di rooto: Yoŋ yi-t'ossa sulɗi naabo, y'a ti'n koono ɗon naabadi me, wo aame geŋ yoŋ y'an t'ela ombɔ.

³⁸ Aame yi-kimo a didɗo meeda ise ki biza soohe toŋ maŋ, yi'n uuna kane zeere maŋ, geŋ unsuwo a kane.

³⁹ Ono en kun ollo koɗuwo: Aame wede boy geŋ yi suune peedo ere wede k'oogire y'etto maŋ, yi k'ooli wede k'oogire yi-ki t'ette k'adda boozí ye.

⁴⁰ Kune toŋ maŋ kun koono mentikagi, kono nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede en, n'etto a peedo ere tuuku kun ki ti suune ye.»

Wede naabo i seedu zakidi a naabadi

⁴¹ Inokino maŋ Piyer y'a yi tunde, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, ono ombide ki'ni rootiyo en a kaye ɗanjal kunuŋ, a ɗuwo pay ko?»

⁴² Maŋ Galmeege yi di ruute, y'ede: «Inokino maŋ wede yeeriyo wede i seedu zakidi a naabadi wo

i-d'ede elkiyo geŋ, a yode genno galmeege yi oola attidi pay ki ɗon naabadi ongon me, kono y'an t'ela ombadan aame peedo t'iida maŋ.

⁴³ Unsuwo a wede naabo geŋ me, aame galmeege a kamadi yi y'uuna y'isiyo naabo gettiyo maŋ.

⁴⁴ Derec inokino wo n'un di rooto: Wede inokino geŋ galmeege yi di t'ela attidi ki sulɗizi pay a beezí.

⁴⁵ Wo ɗe aakede wede naabo geŋ y'ilka adda k'addi, y'iisa: «Galmeege en yi t'usso», wo yi t'iida taazu ɗon naabo ti doolo kuuli wo erayi, yi t'ussa a ombɔ ti sobito i jiira eedi.

⁴⁶ Aame geŋ galmeege y'a aana a onniyo ere wede naabo geŋ yi k'elkiyo ye, wo a peedo ere yi ki ti suune ye. Galmeege yi di t'ela dangay ere zakidi wo yi-t'ela aggadi aa ki ɗon i ki zaapu addan a Raa ye.

⁴⁷ Wede naabo wede i suune munda wede galmeege yi dehu, wo y'a ki t'ikkima tuddi y'a ki t'ize ye naabo ere aa galmeege yi dehu te maŋ, yoŋ geŋ y'a t'oona kossiyo baadan.

⁴⁸ Wo wede naabo wede yi ki y' suune ye munda wede galmeege yi dehu me, wo yi t'ize naabo ere y'a t'oone kossiyo maŋ, kossiyadi t'aase baata. A wede sulɗi baadan an i ele a beezí geŋ, an tonda baadan kay, wo a wede an ziipe addan baadan geŋ, an tonda baadan sey a ceera.»

Isa y'iido ki moo me?

⁴⁹ «Nuŋ n'iido n'a-t'oyye uwo a duniya te, wo ankenno en ni dehu t'adde soo, tod' ti ziidá baa.

⁵⁰ Nuŋ n'a adɗa t'urzi dabar aakede an ni suyyiso batem, nuŋ biza k'ulbo i zehiso wo a zehita bini dangiya ki suyyiso batem gettiyo.

⁵¹ Kune kun elkiyo nuŋ n'iido n'un t'ela toose adda duniya ko? Aha, wo n'un di rooto, kono nuuno geŋ ɗuwo tuddan an ti-t'ahinta.

⁵² Ti anki en ɗon adda boozan kane paat maŋ, tuddan an ti-t'ahinta, ɗon aɗo ki tukki ɗon sire, wo ɗon sire ki tukki ɗon aɗo.

⁵³ Meege y'a t'ahina ti tukk'ulí wo ulo ti tukki meegí, meede t'a t'ahina ti tukk'ututú wo uto ti tukki mettú, ande t'a t'ahina ti tukk'ere k'ulutú wo ere k'ulutú ti tukk'andutú.»

Suuniyo k'ita suldi donj i-kaza munda wede aana (Matiye 16.2-3)

⁵⁴ Isa y'a ruute sey a donj duuru, y'ede: «Aame kun woliyo dondirso ti koliyo ti kese peedo k'ooriyo man, a kaamiki kun d'eesiyo: “Mizzi yi koppa”, wo genj ki kotto i-t'isiyo.

⁵⁵ Wo aame kun owwiyo maaye yi baahu ti kese ki d'andí man, kun d'eesiyo: “Ume anki y'isa wehini”, wo genj ki kotto i-t'isiyo*.

⁵⁶ Kune donj bizigunj sire sire, kun d'aaniya kun di suuniyo ita suldi donj kun woliyo t'edagunj isiyo a siido wo a kandaane me, wo de ki moo me ita suldi donj Raa y'isiyo ankenno kun ki'n suuniyo ye me?»

Tôwwo k'ono ti aduzá (Matiye 5.25-26)

⁵⁷ «De ki moo me munda wede ki diine kune batum kun d'ise, kun ki y' suuniyo ye me?

⁵⁸ Aame ti leemadá un ede ono, wo kune a urzi kun ette k'ume wede booro botto genj, ti yode ono kun ti'n ôodo. Para manj y'a-da t'iida k'ume wede booro manj, wede booro y'an gi di t'eley a bey k'asigiryagi, wo kane an ki ti t'eley dangay.

⁵⁹ Ki kotto n'a di rooto, t'ume genj ki ki t'adfa ye, daa ki munda wede an dehu k'an ki y'ela pay ye manj, tammiyagi donj sunni sunni tonj an a-k'oola ye.»

13

I dehu kun di-kime lekkiyagunj

¹ Aame genj i d'iido duwo an i-t'iide taaya a Isa, mummino Pilat y'ele urzi donj miibi ti siido Galile an di'n iide, aame an isiyo sedeke a Raa genj me.

* **12:55 12:55** Di kane Yawudiyagi an woliyo dondirso ti koliyo ti kese peedo k'ooriyo man, an d'eesiyo mizzi yi koppa. Wo aame an owwiyo maaye yi baahu ti kese ki d'andí man, an d'eesiyo ume anki y'iisa wehini, genj a di kine injkino ye.

² Isa y'an di'n gime onaman, y'ede: «Kune kun elkiyo aame kane donj ti siido Galile an ti'n iide injkino genj, i-kaza kane donj k'oldiko a jiire donj ti siido Galile ti doolo pay ko?

³ N'un di rooto aha, wo aame kun ki ti gima lekkiyagunj ye manj, kune tonj kun di-t'inda pay aa kane.

⁴ Wo kane donj koomat makumu gessire boy wede sohuru ki Silowe y'an di ti'n ruuge an t'inda genj, kun elkiyo kane donj k'oldiko a jiire donj ki geeger Zeruzalem ti doolo pay ko?

⁵ N'un di rooto aha, wo aame kun ki ti gima lekkiyagunj ye manj, kune tonj kun di-t'inda pay injkino kay.»

Ono ombide a tukk'undumu daa k'innizi

⁶ Sanj manj Isa y'an di ruute ono ombide enno, y'ede: «I d'ede wedusu yi d'iite undumu sundi pigiye adda doome k'inda binj. Onniyo soo yo wede genj y'a iido yi dehu yi rakke innizi, minj umbo yi ki d'uune ye.

⁷ Injkinno manj yi di ruute a wede naabadí, y'ede: “Ki wollo, pigiye en iide ozzine ado ni d'ettiyo d'ettiyo ni rakke innizi minj ni k'ooniyo ye. Injkinno ki ti y' dekkko, yi t'ambu ume ki bita.”

⁸ Wo wede naabo yi di'n gime onami, y'ede: “Galmee'ki nunj, ki y'oolo y'a-t'ozzine sey k'anji me, siido itadi n'a-t'ottiba a t'isa d'olgitte, manj n'a d'obita iizi.

⁹ Genj injkino ozzine ki daana enj koo yi t'eha manj, umbo pi manj k'a ti y' dekkka kollo.”»

Eliyo beeko a erewo a onniyo ere ki puukiyo

¹⁰ Onniyo soo ere ki puukiyo Yawudiyagi manj, Isa yi dooyiso duwo adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso.

¹¹ A ume genj i d'ede erewo, siitan ti ziida diine dartú i-d'ede ozzine koomat makumu gessire, ti lekkiyo ottilso ume t'a t'ohira delele umbo.

¹² Aame Isa yi ti wulle maŋ, y'a ti wiike wo yi di ruute, y'ede: «Erewo no, koŋ te kettiyo ye baa, m'uune bee ti eenizí me.»

¹³ Yoŋ yi di ziipe beezí a tuddutú, a kaamiki t'a t'ihira dfelele wo t'a iise tamma Raa.

¹⁴ Wo yo goole boy geŋ yi-ti gulkuwe a beeko ere Isa yi ele a erewo a onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi gette. Injino y'a t'ihina bizí wo y'an di ruute a doŋ duuru, y'ede: «Adda suuk i d'ede onniyo zoot ere ki naabo te. Kune kun dehu beeko maŋ, kun d'etto adda k'onniytagi geŋŋo, a onniyo ere ki puukiyadiŋ ye.»

¹⁵ Maŋ Galmeega yi di'n gime on-amí, y'ede: «Kune doŋ biziguŋ sire sire, a onniytagi doŋ ki puukiyadiŋ wede tuuku toŋ yi-t'eeziyo ti kuu-laye'ŋ burizí koo, ise buurizí koo maŋ, kun an t'eliyo ahu dee me?»

¹⁶ Erewo ette tod'te ti biza bumbu k'Ibirayim, Meeda siitandani ti ti-gitte i-d'ede ozzine koomat makumu gessire, geŋ i k'ise ye ko a onniyo ere ki puukiyadiŋ kino, ni di t'eeze sibatú me?»

¹⁷ A rootiyo k'Isa gette, kane pay doŋ k'olmidayí an ziida sukuyagi, wo kane pay doŋ duuru geŋ ulbaŋ unse a suldí doŋ pay y'isiyto i ceeriyo eego geŋ me.

Ono ombide ekk'ulo k'undumu sundi mutard

(Matiye 13.31-32; Markus 4.30-32)

¹⁸ Maŋ Isa y'a ruute, y'ede: «Moziko Raa tod' ti deeyiso toŋ aa moo me? N'a t'eeese tod'te aa moo me?»

¹⁹ Tod' ti deeyiso aa ulo k'undumu soo sundi mutard wedusu y'a t'umbe y'a-giira adda jineene. Saŋ a t'udde, a t'ize undumu wo embi an d'appiyta boydi ekki laydayí.»

Ono ombide a tukk'orme
(Matiye 13.33)

²⁰ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Moziko Raa n'a t'eeese tod'te aa moo me?»

²¹ Tod' ti deeyiso aa orme erewo ti-sokiyo boolon, t'a-t'obe a moonno

baadan lootiyo, wo saŋ orme geŋ moonno yi-ti t'oozige pay.»

Biza bumbu wede peryeye

²² Aame Isa y'ambe ki Zeruzalem geŋ, yi d'ettiyo geeger ti geeger, ille ti ille, yi dooyiso duwo.

²³ Maŋ i d'ede wedusu y'a yi tunde, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, de geŋ Raa yi d'utta duwo boolon danjal ko?» Injino Isa y'an di ruute a doŋ duuru, y'ede:

²⁴ «Kun ollo, n'un di rooto, kun elo gotono kun t'odo ti biza peryeye. Derec, doŋ baadan an deha an t'ette ti biza geŋŋo wo an ki d'aana ettiyo ye.»

²⁵ Saŋ onniyo t'aana ere wede boy y'a t'ooziga wo biza y'a di-t'ippa ti kerle, maŋ kune kun d'ooopa ti paate. Aame geŋ kun t'eesa koppiyo a biza bumbu, wo kun di roota: «Galmeegey, k'ay t'ohon!» Wo yoŋ y'un ti'n kima onamguŋ, y'a t'eesa: «N'un ki'n suune ye kune ti tunda me.»

²⁶ Injino maŋ kun di roota kun t'eesa: «Kaye ay d'iimito, ay d'iibito ti kee kaŋ soo, k'a duuyite a urziyagi ki geegirzey pây.»

²⁷ Wo yoŋ y'un di roota sey: «N'un ki'n suune ye kune ti tunda me. Kun ti ledfo dokki ti tuddo me, kune doŋ pay isiyo suldí doŋ ki diine ye.»

²⁸ Wo aame kun wulley Ibirayim, Isaaka wo Yakup ti nebiyagi pay adda Moziko Raa, wo kune an un ti'n zibbey ti paate maŋ, a ume geŋ kun d'illitey molo wo kun d'aadimey sina.

²⁹ Wo i d'etto duwo sey ti kese peedo ti koliyo, ti kese peedo k'ooriyo, ti kese k'awwa wo ti kese dandi, an di-kooney an d'oomey kaŋ soo adda Moziko Raa.

³⁰ Injino maŋ doŋ ongo ankenno kane k'ita, saŋ an t'isa doŋ ki biza, wo doŋ ongo ankenno kane ki biza, saŋ an t'isa doŋ k'ita.»

Ono k'Isa a tukki Zeruzalem
(Matiye 23.37-39)

³¹ Aame Isa y'a ti d'inge ti dooyiso mañ, i d'ede d'of miibi ti diine Pariziyen, an aa d'iide sirpa k'Isa wo an i-di ruute, an'de: «Kee t'en ki t'oozo k'engilo k'ume doolo, kono mozigo Erod yi dehu t'owwada.»

³² Wo Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun'do kun i-ti rootoy a yo wede metike aa boo yi ti daggiya duwo gen, kun'de: "Isa y'ede anki ti soggo yon y'a limmiti siitandani wo y'a t'ele beeko a d'of k'eeni, wo a onniyo ere k'aduwe mañ, naabadí y'a-ti d'anga.»

³³ Wo ni roote en a kune: i dehu anki, soggo wo sonjo kino gen, n'a engila ki daanadó, ki too mañ d'erec nebi y'a t'inda a Zeruzalem, a ume doolo ye.

³⁴ Wayya kune d'of Zeruzalem no, wayya kune d'of Zeruzalem no! Kune d'of i t'owwito nebiyagi, wo d'of Raa y'un akkisa kun ti'n kakkisa ti monjali kun ti'n t'owwo. Nun tan baadan n'a dihe n'un ti'n tusse aa osso ti tussiyi innitu adda kambartu, wo de kun ki dihe ye.

³⁵ Inkiino mañ boygun Raa y'un di y'oola. Wo kun ollo n'un di rooto, nun kun ki n' wolla ye baa, bini a t'ida onniyo ere kun di roota: "Beeko Raa ti koonaa a ekki wede ettiyo ti suma Galmeega Raa*."»

14

Eliyo beeko a wede k'eeni

¹ Onniyo soo ere ki puukiyo Yawudiyagi mañ, Isa y'a t'iide ombo di wede soo ti diine deero Pariziyen. Kane d'of a sirpa gen, ersadan a tukk'Isa tak.

² Aame gen i d'ede wedusu tuddi t'iiziga, y'a t'ihira a daana yode.

³ Isa y'a t'ihina bizi, y'a tunde kane d'of suuniyo k'oogoro ti Pariziyen, y'ede: «To oogiradin tin urzi t'ele kunun, ti k'ele ye ko, k'eliyo beeko a wedusu a onniyo ere ki puukiyaadin te?»

⁴ Wo a onami gen kane an d'inniga deddek. Inkiino mañ wede gen Isa y'a yi butte, yi-d'ele beeko wo y'a-y'igibe ki boozí.

⁵ San y'an di ruute, y'ede: «Ti diinagan en wee wee, aame i-d'ede ulo ise buru yi t'iire adda k'osso a onniyo ere ki puukiyaadin mañ, y'a k'ette, t'adda k'osso y'a ki y'adde ye me? Eyye, kesiko y'a-t'adde!»

⁶ Wo a onami gen, kane an di roote munda an ki suune ye.

Beeriyi k'ume konso adda tar-naape

⁷ Isa yi wulle'n d'of an'ni waaku k'ombo'n, an beeriyi omagi konsito d'of majjandani. Inkiino y'an di ruute a kane pay gen t'ono ombide enno, y'ede:

⁸ «Aame wenda yi ki wiike a tar-naape ki seedu mañ, k'etta ki koonaa ume wede suma a jiire ye. Koo ise an wiiko wede goole i jiire kee y'a-koonaa mañ,

⁹ wo wede unni wiike kee ti yode gen, y'a etto y'a di roota, y'a t'eesa: "Ume en ki t'oozo, ki oolo a yode enno." Inkiino k'a t'ooziga ti sukiyagi, k'etta k'a-kooney a ume k'ita.

¹⁰ Ki too mañ an ki wiiko gen, k'odo ki-koonoy a ume k'ita, inkiino aame wede i ki wiiko y'iina mañ, yon y'a di roota, y'a t'eesa: "Lanze ki nun, kee ki t'oozigi, ki-koonaa a ume ki daana a ise majjaane kino." Inkiino mañ a kee a di t'isa suma a daana kane d'of pay ooma ti kee kan soo gen me.

¹¹ D'erec, wede tuuku tuddi yi t'koliyo mañ, Raa y'a y'isa nenku, wo wede tuddi yi ti-t'isiyo nenko mañ, Raa y'a y'isa goole.»

Waaku d'of an k'ede munda ye

¹² Isa yi di ruute sey a wede i y' wiike gen, y'ede: «Aame ki dehu ki waake duwo an d'oomi di kee, ise a peedo t'ize diine, ise a peedo t'ette k'ooriyo ton mañ, ki waake lanziyaga ye, zembada ye, taasiyaga»

* 13:35 13.35 Kun wollo adda mattup ki Soom 118.26.

ye wo don bey a ita waayadá ye, kono kane genno ton san an gi di waaka kay, inkinno ombadá aakede an a-ti gime.

¹³ Wo ki too man, aame ki waake duwo a tarnaape di kee man, ki waako don an k'ede munda ye, don kesiyagan soo soo, don jekese wo don konzayi.

¹⁴ Gen kee ulba aasa unse, kono kane an k'ede munda an a-ki ti y' kima ye. Inkinno a di ti y' kima Raa, a onniyo ere don ki diine a daanadi an ti bilda man.»

Ono ombide a tukki tarnaape goole

(Matiye 22.1-10)

¹⁵ Wede soo ti diine don an ti guune ombo, y'illiga ono don Isa yi ruute genno man, yi di ruute, y'ede: «Unsuwo a wede i kooney ombo adda Moziko Raa.»

¹⁶ Wo Isa yi di ruute t'ono ombide enno, y'ede: «Onniyo soo wedusu yi d'ize ombo baadan, man yi wiike don baadan.»

¹⁷ Aame ombo ettú t'iide man, wede boy y'a igibe wede naabadi kono y'an di kizo a don yi'ni wiike. Wede gen y'iide'n, y'a ruute, y'ede: "Kun'di, ombo ettú t'iide baa."

¹⁸ Inkinno man kane don pay yi wiike gen, wede son yi-t'isiyo tambobino tambobino. Wede ki poone yi di ruute a wede naabo, y'ede: "Nun ni iwila doome, i dehu n'a ette n'a ti y' wollo do. Kee k'o t'isi tambobino."

¹⁹ Wede doolo yi di ruute, y'ede: "Nun ni iwila bungari koomat ki naabo sire sire, wo n'ette n'a ti'n namey. Kee k'o t'isi tambobino."

²⁰ Wede doolo sey yi di ruute, y'ede: "Nun ankenno ni ziida erewo ni morbiyo, kono k'inkinno ni k'aane ettiyo ye me."

²¹ Wede naabo gen y'a-gime k'ume galmeegi, y'iide'n yi di t'iide taaya a onaman gen me. Aame gen wede boy yi di gulkuwe wo yi di ruute a wede naabadi, y'ede: "K'okko kesiko k'omagi don duwo ge lekkiyo,

k'adda k'urziyagi don adda geeger, ki waaki kane don an k'ede munda ye, don kesiyagan soo soo, don konzayi wo don jekese, k'an d'an t'edi kenno."

²² San man wede naabo gen y'a-gimo k'ume galmeegi, yi di ruute, y'ede: "Galmeeki nun, naabo ere k'o ruute n'aase ni-t'izo, wo ume ede sey."

²³ Inkinno man wede boy yi di ruute a wede naabadi, y'ede: "K'okko sey ki urziyagi dombi, k'adda jinendani, wo don ki t'ooney a daanada gen, t'urzi tuuku ton ki ti'n waaki an t'edi k'adda boy kono boozó a done."

²⁴ Gen kun ollo, n'un di rooto, kane don ni wiike ki poone gen, wenda soo ton i k'ooma ye ombado te."»

Urzi daaniya k'Isa

(Matiye 16.24-28; Markus 8.34-9.1)

²⁵ Don duuru baadan an daaniya Isa, man y'a-gime ki tuddan wo y'an di ruute, y'ede:

²⁶ «Aame wede yi ni daane man, i dehu nun y'a ni geyye a ceere meegi, meedi, eddi, innizi, zembadi kuuli erayi, wo tuddi batum ton man. Para man yi k'aane yi ki t'ise sanallusizo ye.

²⁷ Wede tuuku yi k'iyya y'a ki t'inda kono nuuno wo y'a ki n' daane ye man, yon gen yi k'aane yi ki t'ise sanallusizo ye.

²⁸ Inkinno aame wede ti diinagan yi dehu y'a ooziga boy sohuru man, ki poone y'a-koone y'a-kize sonko ki suldi don pay y'owilta, wo y'a wolle aame sonkadí i-t'ida towwo boy man.

²⁹ Wo de aame yi-ziipa ita danjal wo boy y'a ki ti y'iida ye man, don pay i wolla gen an di y' t'okka maade,

³⁰ an t'eesa: "Wede en yi-t'iise oozige boy min naabadi y'a-ki ti dinge ye."

³¹ Inkinno kay, aame mozigo yi dehu y'ette deyyiso mozigo bakadi

wede ettiyo ti asigiryagi dupu ada sire genj, ki poone y'a-koone y'a wolle toogadí, aame y'aane dfeyyiso ti asigiryagi dupu koomat genno manj.

³² Aame yi k'aane ye manj, yi-t'igibe d'ofon zina ki tukki mozigo bakadí ki poone yonj botto dokki genj, y'a ti y' tondo toose t'a koone diinayanj.»

³³ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Genj injino kay, i dehu wede tuuku ti diinaganj suldi d'ofon pay i-d'ede'nj, y'an ooli. Para manj yi k'aane yi ki t'ise sanallusizó ye.»

*Sumade d'ofon daa k'unjswadanj
(Matiye 5.13; Markus 9.50)*

³⁴ «Kane sumade'nj munda wede beehiye, wo de aame sumade unjswadanj i t'ize umbo manj, kan mummino k'an ise unse sey me?»

³⁵ Kane genj i k'ise beehiye ki ruumiyo siido ye, ise ki guuru tonj i k'ise ye, injino kane genj ki sebbiyo mendanj a disse. Wede i-d'ede kuwwa k'ollige manj, y'ollo koduwo!»

15

*Ono ombide a tukki damu gi digge
(Matiye 18.12-14)*

¹ D'ofon sedfu jibaaye ti d'ofon k'oldfiko doolo, kane pay an aa d'iide ki sirpa k'Isa kono an di y'olliga.

² Kane Pariziyenj ti d'ofon suuniyo k'oogoro an d'orbe sunni sunni a tukk'Isa, an'de: «Wedé enj d'ofon k'oldfiko yi di'n seedu bey sire wo yi d'ombó ti kane.»

³ Injino manj Isa y'an d'iise t'owwo taaya t'ono ombide enno, y'ede:

⁴ «Aame wede soo ti diinaganj i-d'ede dambami meeda wo ere soo t'a digge manj, ki kotto d'ofon ada gessat makumu gessat genj yi d'ooli adda balda, y'a-kime dehuu ki ere i digge, bini y'a ti t'oono.

⁵ Wo aame yi t'uuno manj, yonj ulbi unse baadanj, y'a t'ambo a dannayí,

⁶ y'a t'aahe boy, sanj y'a waake lanziyagi ti d'ofon k'ita waayadí, wo

y'an di roote, y'a t'eese: “Kun iso unjswuwo ti nuuno, kono nunj damuzó wede i digge ni y'uuno baa!”

⁷ Kun ollo, n'un di rooto, genj injino kay aasa unjswuwo baadanj a kane d'ofon a kandaane, kono wede k'oldfiko soo yi-gime ti lekkiyadi ere oldo gette. Unjswuwo ere a tukki wede soo gette, a ceera ere a tukki d'ofon ada gessat makumu gessat kane ki diine wo an ti gime lekkiyadanj genno.»

Ono ombide a tukki tamma i digge

⁸ «Wo kun ollo sey, i d'ede erewo soo injino tammiyagutú koomat wo soo i di t'iire manj, genj ki kotto tod' t'a modde pitilatú, binditú t'a rooke, t'a dehite boolo boolonj bini t'a ti t'oono.

⁹ Wo aame ti t'uune manj, t'a waake lanziyagutú ti d'ofon k'ita waayatú, t'an di roote, t'a t'eese: “Kun iso unjswuwo ti nuuno, kono nunj tammadó ere i digge ni t'uune baa.”

¹⁰ Kun ollo, n'un di rooto, genj injino kay aasa unjswuwo baadanj a diine maaleekiyagi d'ofon ki Raa, kono ki wede k'oldfiko soo yi ti kama ti lekkiyadi ere oldo gette.»

Ono ombide a tukki ulu gi digge

¹¹ Isa y'a ruute sey, y'ede: «I d'ede wede soo injino inñizí kuuli sire.

¹² Onniyo soo, uló wede nenku yi di ruute a meegí, y'ede: “Baaba, kee k'o eli aggadó ere sanj ni t'oono t'adda laalayá genno.” Injino manj meeganj y'an di diikida laalayí a inñizí sire genno.

¹³ Onniyo miibi k'ita manj, yo uló wede nenku genj aggadí y'a t'iwilte pay wo y'a zidfa sonko, y'a ingile ki siido ere dokki. A ummey genj yi-t'iide adda lekkiyo ere k'arbutu, injino maaladí pay y'a t'irbe.

¹⁴ Aame maaladí pay yi ti d'inge manj, i d'ize mosogo baadanj adda siido gette, wo yonj munda a beezí umbo.

¹⁵ Aame genj y'a t'iide naabo di wede soo ki d'ofon siido gettiyo, wo yo

wede geŋ y'a y'igibe k'adda doomizi elso kinzir.

¹⁶ Ulo geŋ y'a dihe yi d'aadfi inŋi boriyo d'ofŋ an sebbiso a kinzir, wo wenda soo toŋ i di t'ele umbo.

¹⁷ Inŋino maŋ a lekkiyadi gette yi d'elkiso adda k'addi, y'ede: "Doŋ naabo meegó baadaŋ, an d'ombo i di'n palda! Wo nuŋ a enŋo n'unto ki mosogo!

¹⁸ N'a-kima di meegó wo ni di rootey, n'a t'eesey: Baaba, ni t'ize oldiko a Raa wo a kee.

¹⁹ Ni k'iide k'a ki n' wolle aa ulá ye baa, inŋino ki n'iso aa wede soo ti diine d'ofŋ naabadá."

²⁰ Maŋ y'a t'iiziga, y'a-gime k'ume meegí.

Aame ulo yo dokki boolon ti boy geŋ, meegí y'a yi wulle, wo i di t'ize sommagi baadaŋ. Y'a ukke okkimayi, y'iide'ŋ y'a yi ziida yop.

²¹ Inŋino maŋ ulo yi di ruute, y'ede: "Baaba, ni t'ize oldiko a Raa wo a kee. Ni ki t'iide k'a ki n' wolle aa ulá ye baa."

²² Wo meegí y'an di ruute a d'ofŋ naabadí, y'ede: "Kesiko, kun ambi kalle wede goole majjaane a jiire wo kun i-t'osso a ulo me. Kun i t'eelo kokkide a yelsadi wo zoŋdi kun i-t'osso tobiyagi.

²³ Kun soodi ulo buru wede bokkide, kun t'odo, in d'ooma wo in d'isa tarnaape,

²⁴ kono ulo nuŋ kun wolliyo eŋ, yoŋ aa y'inda wo aŋken aa yi bilde, yoŋ yi digge wo aŋken ni y'uune." Maŋ an d'iise isiyo tarnaape.

²⁵ Aame geŋ ulo kabadi yoŋ a doome. A kamadi ti doome geŋ, aame y'iina goppon ki boy maŋ, y'ollige tarkuuse k'otoro ti ommire.

²⁶ Maŋ yi wiike wede soo ti diine d'ofŋ naabo, y'a yi tunde, y'ede: "De ize moo me?"

²⁷ Wede naabo yi di ruute, y'ede: "Geŋ leemada aaho me, wo meega yi d'iide ulo buru wede bokkide, kono uli yi y'uune yi lekkiyo bee."

²⁸ Inŋino maŋ ulo kabba yi di gulkuwe wo yi ki dehu k'adda boy yi k'ette ye. Meegí y'a t'udfo yi di

y' selliyo, y'ede: "Ulo ki nuŋ, ki t'edi k'adda boy me."

²⁹ Wo ulo yi di'n gime ono meegí, y'ede: "K'ollo kay baaba, nuŋ ozzi-nagi baadaŋ n'a naabiya me, wo nyuyur kaŋ soo toŋ ni k'ize ye a munda wede k'o rootiyo me, wo a nuŋ gogguru soo danŋal toŋ k'o k'eele ye, kono n'a t'ise unsuwo ti lanziyagó me.

³⁰ Wo a ulá wede enŋo kotto maŋ, yode wede maalada pay y'a ti diggo y'a t'irbo ti erayi, aame y'iina maŋ a yode ki-d'iide ulo buru wede bokkide!"

³¹ Maŋ meegí yi di ruute, y'ede: "Ulo ki nuŋ, kee daayum ti nuŋ wo suldi pay d'ofŋ oo d'ede toŋ kane ki kee.

³² Wo geŋ i dehu kine in d'ise tarnaape wo in d'ise unsuwo, kono leemada eŋ yoŋ aa y'inda wo aŋken aa yi bilde, yoŋ yi digge wo aŋken ni y'uune."»

16

Ono ombide a tukki wede yeeriyo metike

¹ Saŋ Isa y'an di ruute a sanal-liyagi, y'ede: «I d'ede wede laale soo inŋino, yoŋ i-d'ede wedusu yi di yeeriyo laalayí. Wede laale geŋ duwo an i d'iido ti rabila, kono wede yeeriyo yi-ti y' daggiya laalayí me.

² Maŋ wede laale y'a wiike wede yeeriyo wo yi di ruute, y'ede: "Kee n'illiga naabadá ere k'isiyo te, k'o t'odi taaya a urzi naabadá, kono ki ki yeera ye baa laalayó me."

³ Inŋino maŋ wede yeeriyo y'a ruute t'adda k'addi, y'ede: "Nuŋ eŋ n'aasa mummino, t'ume naabo yeeriyo galmeegó yi-ti'n adfiya geŋ me? Ki derku nuŋ toogadó umbo, wo k'ahultu a nuŋ sukuyagi.

⁴ Geŋ ni suune munda wede n'a isa me. Inŋino aame t'ume naabo yeeriyo yi n'udfa maŋ, d'ofŋ ede an di n' seeda di kane me."

⁵ Inŋino maŋ kane d'ofŋ i zidde seeyagi ki galmeegí, y'a ti'n wiiko soo soo. Yi di ruute a wede ki poone,

y'ede: "Kee ginno seezá miibi ki t'ela a galmeegó me?"

⁶ Yoŋ yi di'n gime onamí, y'ede: "Boŋgali ada sire k'egey k'inŋi k'olibiyé." Wede yeeriyo yi di ruute, y'ede: "Mattup ki seezá ettiyo, kesiko ki kooná ki raanja boŋgali koomat."

⁷ Saŋ yi di ruute a wede doolo, y'ede: "Wo kee me, seezá miibi ki t'ela me?" Yoŋ yi di'n gime onamí, y'ede: "Suwal meeda pide ki geme." Wede yeeriyo yi di ruute, y'ede: "Mattup ki seezá ettiyo, ki raanja suwal meeda afo."

⁸ Wo yo galmeega y'a y'imme wede yeeriyo wede ki diine ye geŋ me, kono y'ize'ŋ metiŋko. Inŋino maŋ kane doŋ duniya a urzi lekkiyo ere ti tuddaŋ gette, kane mentikagi an jiire kane doŋ ki Raa toorayí a eedaŋ.»

⁹ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Wo kun ollo, nuŋ n'un di rooto, kun sofofo laŋziyagi ti laale wede kun ooniyo t'urzi wede ki diine ye geŋ me. Inŋino onniyo soo yo laale geŋ ti beyguŋ yi dikka maŋ, kane laŋziyagi an un di'n seedfey adda boydi doŋ duwo an di lekkey ki daayum.

¹⁰ Wede a naabo ere neŋko booloŋ yi ti seedu zakidi geŋ, a naabo ere meeda toŋ duwo an zaape addaŋ a yode kay. Wo wede a naabo ere neŋko booloŋ yi ki ti seedu zakidi ye geŋ, a naabo ere meeda toŋ duwo an ki zaape addaŋ a yode ye kay.

¹¹ Inŋino maŋ, aame kune a laale wede kun ooniyo t'urzi wede ki diine ye eŋ, kun ki y' ziiɗa zakidi ye maŋ, Raa toŋ yi k'aane y'un ki t'ele a beyguŋ ye laale wede ki kotto me.

¹² Wo aame a laale wede ki kune ye kun ki y' ziiɗa zakidi ye maŋ, Raa toŋ y'un ki t'eley ye laale wede ki kune me.

¹³ Wede naabo soo toŋ umbo a aane a naabe ti galmaawi sire me, ise maŋ soŋ y'a y'olmiɗa wo y'a-geyye soo me, wo ise maŋ y'a di kette ti wede soo me wo soŋ y'a yi

kiigira. Kun k'aane kun ki ti daane ye, urzi Raa wo urzi soŋko sirwaŋ pay me.»

Urzi Moziko Raa

¹⁴ Aame kane Pariziyen an illiga ono doŋ pay Isa yi ruutite geŋno maŋ, an di y' koobiyto kono kane soŋko an ti geyyiso.

¹⁵ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kune a daana duwo kun ti t'isiyo tud-duguŋ aa doŋ ki diine, wo Raa adduguŋ yi'ni suune, kono munda wede duwo an yi woliyo goole geŋ, Raa yi y'azzuru a daanaɗi me.

¹⁶ Ono doŋ an riije ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa ti doŋ ki nebiyagi geŋ, urzizaŋ a iide bini aaniya Zaŋ Batis. T'ume geŋ an di kazita Rabila Majjaanawa ki Moziko Raa, wo wede tuuku toŋ yi d'eliyo gotono kono yi-t'ette k'adda.

¹⁷ Wo kun ollo kofuwo, ooŋe a kandaane ti siido an t'engile me, wo ooŋe baadaŋ sey a arku raaniya soo wede neŋku a jiire k'oogoro ette y'a dagge me.

¹⁸ Wede tuuku eddi yi ti biira wo y'a ziiɗa erewo ti doolo maŋ, Raa yi y' woliyo yoŋ wede i moone t'ere bakadi. Wo wede yi ziiɗa erewo ere kulatu yi ti-biire maŋ, Raa yi y' woliyo yoŋ wede i moone t'ere bakadi.»

Ono ombiɗe a tukki wede laale kane ti Lazar

¹⁹ Saŋ maŋ Isa y'an d'iide taaya, y'ede: «I d'ede wede laale soo inŋino kallagi y'ossiyo ki ramica zooyatu ooŋe, daayum yi lekkiyo togos adda k'unŋsuwo wo daayum yi d'isiyo ombo baadaŋ aa ki tarnaape, duwo an d'ombo.

²⁰ I d'ede wedusu i-k'ede munda ye sundi Lazar, tuddi kundayi risimik kaŋ moone a biza bumbu ki wede laale geŋno.

²¹ Yoŋ y'a dihe y'a oomi ombo ere i soldite t'ekki taabul ki wede laale geŋno toŋ umbo, wo de kane gahiti toŋ an d'ettiyo an di daldutu kundayzi.

22 Wede i-k'ede munda ye y'inda mañ, maaleekiyagi an t'umbe undi ki sirpa k'Ibirayim. Sañ wede laale toñ y'a inda, an t'ittiba.

23 Wo kañ unde y'a t'iide k'adda diine don unto, wo a ume geñ yi dabirsa baadañ. Mañ y'a umbe edayi k'awwa, y'a wulle ti dokki Ibirayim wo Lazar a sirpadí.

24 Injino y'a idili, y'ede: "Ibirayim mee'ki nuñ, k'iso adde koduwo a nuñ, k'agibi Lazar yi donko ahu a biza yilsadi, y'o di zozza a bizó, ilzó a t'orsa kono ni dabirsa baadañ adda k'uwwó ette."

25 Wo Ibirayim yi di ruute, y'ede: "Ulo ki nuñ, ki suune aame kee adda duniya lekkiyadá ki tuuze tuuziyo, wo Lazar y'uune dabar baadañ. Wo ankeñ Raa yi ti y' zille a enño me, wo kee ki-t'iide adda dabar baadi."

26 Wo soñ i d'ede olde sohuru wo goole aa buldume a diine kune ti kaye me. Injino mañ don i dehu ette t'enño k'ume kune, an k'aane ye, wo don t'ume kune an dehu an d'etto k'ume kaye, an k'aane ye."

27 Wede laale y'a ruute, y'ede: "Injino mañ mee'ki nuñ, ki wollo sommagó k'agiba Lazar ki boy meegó,

28 kono oo d'ede zemba paat, y'a ette y'an di tookey kuudañ, kono kane toñ an ki d'etto k'ume dabar enño ye."

29 Ibirayim yi di ruute, y'ede: "Zembadá an d'ede mattup k'oogoro Muusa ti don ki nebiyagi, onamañ an'n olligey."

30 Wede laale yi di ruute, y'ede: "Geñ i k'iide ye Ibirayim mee'ki nuñ, wo aame wede ti diine don unto y'iida y'an uuney mañ, aame geñ an di-kimey lekkiyadañ."

31 Wo Ibirayim yi di ruute, y'ede: "Aame mattup k'oogoro Muusa ti don ki nebiyagi, onamañ an ki dihe an k'olliga ye mañ, ki kotto kane an k'ambe ye aame wede ti diine don unto y'a balde y'a ette toñ mañ."»

17

Urzi k'oldfiko ti tambobino (Matiye 18.6-7; Markus 9.42)

1 Isa y'an di ruute a sanalliyagi, y'ede: «Derec, kane suldi daayum ede don i-t'eliyo duwo adda k'oldfiko me, wo de dabar a yode wede i t'eliyo bakadi adda k'oldfiko.

2 A wede injino geñ, dabar ere an i di kette assa meeda a golladi an ti y' sedde adda bar gette, soodo sey ti ere yi t'ooney a daana Raa te, aame yi t'eliyo adda k'oldfiko wede soo ti diine kane don tasse a urzi zaapu k'adde a nuuno mañ.

3 Kun koono mentikagi!

Aame leemada yi t'iza oldfiko a kee mañ, k'odo ki y'oonoy, ki rootoy munda wede y'a ize geñ ti golla ere tasse, wo aame yi-k'illigey oldfikadi yi ti zuuney yi-gimey lekkiyadi mañ, k'oyyo ki t'iso tambobino te.

4 Wo aame leemada yi t'iza oldfiko a kee wo sañ y'a iido ki tudda, y'a t'ee: "Leema ki nuñ, nuñ oldfikado ni ti zuune n'a-kime lekkiyado", injino injino adda k'onnu tañ sarat toñ mañ, k'oyyo ki t'iso tambobino te.»

Zaapu k'adde a Isa

5 Don zina Galmeega an i di ruute, an'de: «Zaapu k'addey a kee baata, k'ayni noogi t'a t'ihira.»

6 Galmeega y'a ruute, y'ede: «Ki kotto, aame kune zaapu k'addugun a nuñ t'aase nenko aa ulo k'undumu sundi mutard toñ mañ, kun aane kun i di roote a undumu en, kun t'ee: "T'umaya en ki-deeto ki koonoy adda bar", ki kotto y'a olliga onamgun, y'a-deete.»

Naabo ere in d'ise

7 «Kun ollo, aakede wede soo ti dinagun i-d'ede wede naabo yi derku ise y'elso moode koo mañ. Aame yi wulle wede naabo y'aahiya ti doome mañ, ki kotto yi-ki roote ye: "Kesiko k'okki ki-koono ombo me."

8 Ki too mañ yi di roote, y'a t'ee: "K'o isi ombo, wo kallaga k'a booyo ki-t'ossi don ti doolo, ombo k'o d'eli,

k'o d'eeli sobo koore ni t'iima wo n'aa t'iiba mañ. Sañ a kaabadá kee k'a ooma wo k'a siba kollo."

⁹ Wede geñ yi roota d'ey koduwo a wede naabadí, a naabo ere yi ruute y'aase, yi t'ize gette? Aha, yi-ki roota ye koduwo me.

¹⁰ Geñ ki kune toñ in̄kino: Aame naabagun̄ ere an un ruute kun ti t'ize pay mañ, kun rooto kun'de: "Kaye d'oj naabo ay k'ede urzi d'uwu an ay ki roote koduwo ye, ay ize munda wede an ay ruute ay d'ise d'anj̄al."»

Eliyo beeko a d'oj bitide kane koomat

¹¹ Aame Isa yo a urzi y'ette ki Zeruzalem geñ, y'a udde ti diine siido Samari kane ti Galile.

¹² A ettiyadi k'adda k'ille soo in̄kino gette, d'oj bitide koomat an t'iide an a di y' t'ikkimo. Kane an t'ihirte ti dokki*

¹³ wo an d'iise d'ollite, an'de: «Isa, kee wede dooyisadey, k'iso adde koduwo a kaye.»

¹⁴ Isa y'anni wulle wo y'an di ruute, y'ede: «Kun'do, tuddugun̄ kun an ti kazoy a d'oj sedeke†.» Aame an'te k'ume d'oj sedeke botto geñ, a urzi bitidayan̄ a nukkiide an t'ize kamilen̄.

¹⁵ Wede soo ti diinayan̄ yi wulle y'uune bee mañ, y'a-gime k'ume k'Isa, yi-tamma Raa ti golla awwa.

¹⁶ Y'iide'ñ y'a dikke a zoñ k'Isa, y'a t'uttille zumayí a siido, wo y'a ruute koduwo a Isa. Wo yo wede geñ Samariten.

¹⁷ In̄kino Isa y'a ruute, y'ede: «Kane koomat geñ an ki t'ize kamilen̄ ye ko? Wo kane d'oj gessat uune bee too me?

¹⁸ Wenda a elke y'a-kimo y'a t'imme Raa umbo daa ki torgusu en̄no ye mañ?»

¹⁹ Mañ Isa yi di ruute, y'ede: «Ki t'oozo, k'en̄gilo. Kono kee ki ziipe addá a nuñ geñ, k'utte.»

Aaniya ki Moziko Raa

²⁰ Onniyo soo kane Pariziyen̄ an di tunde Isa, an'de: «Woogo Moziko Raa t'aana me?» Yoñ y'an di'n gime onaman̄, y'ede: «Aaniya Moziko Raa, tod'te urzi wede aa munda kun gi di wolla t'ersagun̄ ye.

²¹ Duwo an ki roota ye: "Kun wollo tod'te a en̄no!", ise "Tod'te a ummey me!" D'erec kun suuno, Moziko Raa tod'te a diinagun̄.»

²² In̄kino mañ Isa y'an di ruute a sanalliyagi, y'ede: «Sañ onniyo t'aana ere kun di deha kun ti n' wolle onniyo soo toñ mañ, nuñ wede an n'ehe aa ulo wede en̄ me, wo umbo kun ki n' wolla ye.

²³ Aame geñ d'uwu an un di roota, an t'eesa: "Kun wollo yoñ a en̄no!", ise "Yoñ a ummey!" Wo kune kun'ta ye, kun t'okkita ye.

²⁴ Wo aa kun wolliyi mizzi y'omile bididi i-ti tooriyo kandaane pay geñ, onniyo ki nuñ wede an n'ehe aa ulo wede en̄no toñ, t'aasa in̄kino kay.

²⁵ Wo de ki poone i dehu n'a dabire baadan̄ wo d'oj anken̄no en̄ an di n' kiigira.

²⁶ Munda wede ize ti kaaga a ozzinagi d'oj ki Nowe geñ, a onniytagi d'oj ki nuñ wede an n'ehe aa ulo wede en̄no toñ, aasa in̄kino kay.

²⁷ Duwo an d'ombo, an sobo, an sedfu ti tuddan̄ bini onniyo ere Nowe yi-t'iide adda tooko ere meeda a jiiire. Mañ mizzi goole y'a guppe, ahu an t'iimi siido, in̄kino d'uwu geñ pay an t'inda adda k'ahu‡.

²⁸ Wo soñ munda wede ize a ozzinagi Lot geñ a aana in̄kino kay: d'uwu geñ an d'ombo, an sobo, an d'owilte, an t'owilte, an d'aatiya wo an d'ossige boydi.

* **17:12 17.12 An t'ihirte ti dokki:** Kane d'oj bitide geñ an t'ihirte ti dokki kono di kane Yawudiyagi, d'uwu an'ni wolliyi kane d'oj bitide geñ d'oj kamilen̄ ye a daana Raa me. In̄kino mañ an k'ede urzi an ki d'ette ki sirpa d'uwu ye. Kun wollo adda mattup ki Lebitik 13.45-46. † **17:14 17.14** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 14.2-3. ‡ **17:27 17.27** Taaya ki Nowe k'a ti t'oone adda mattup ki Zenez 6.9-7.24.

29 Wo a onniyo ere Lot yi t'udde ti geeger Sodom man, Raa ti kandaane y'a guppe ubali k'uwo ti moonoo ki suupire, an t'iide duwo pay§.

30 Geŋ aasa inkiŋo kay a onniyo ere nuŋ wede an n'ehe aa uloo wede eŋ, ni kiza tuddo geŋ me.

31 A onniyo gette, wede y'a ti gili yi-guune t'ekki dangayadi* wo suldiŋi yi iili adda man, yi-dēego sokiyo ye, yi t'ombo. Inkiŋo kay wede yoŋ adda doome man, yi kima ki boozii ye.

32 Kun elko a taaya k'ere Lot†.

33 Wede yi diha boohiyo tuddi k'aggadi man, y'a ti dagga, wo wede y'iila tuddi kono nuuno man, y'a t'utta.

34 Kun ollo, n'un di rooto, a diddo gettiyo batum doŋ sire an moone ongalzan soo, wede soo an di y'amba wo wede soŋ an di y'oola.

35 Erayi sire an massu kan soo, ere soo an ti t'amba wo ere soo an di t'oola.

36 Kuuli sire kane adda doome soo, wede soo an di y'amba wo wede soŋ an di y'oola.»

37 Inkiŋo man kane sanalliyagi an di y' tunde, an'de: «Galmeegey, a ume too me aasa me?» Wo yoŋ y'an di ruute, y'ede: «A ume wede nuune yi t'udiga geŋ, zumbi toŋ ti t'ogiya angeŋno.»

18

Ono ombide a tukki mandaayawa ti wede booro

1 Isa yi dehu y'an di kize a sanalliyagi kono an di tonde Raa daayum an ki t'orme ye. Inkiŋo y'an di rootiyo t'urzi k'ono ombide enno,

2 y'ede: «Adda geeger soo i d'ede wede dekkiyo booro, yoŋ yi k'orgiso a Raa ye wo yi k'ottilso a wenda ye.

3 Wo adda geeger gette i d'ede mandaayawa soo inkiŋo, ti d'ettiyo daayum ki tukki yode geŋ me, ti

d'eesiyo: «Kee k'ay t'isi booradey ti wede k'olmidayo me.»

4 Inkiŋo aaze onniytagi baadan wede geŋ yi ki dehu yi-k'ise booratu ye. Wo san y'a ruute adda k'addi, y'ede: «Derec, nuŋ a Raa ni-k'orgiso ye, wo a wenda soo toŋ ni-k'ottilso ye.

5 Wo to mandaayawa ette nuŋ ti ti n'ormiyo, inkiŋo booratu ni di t'ise, para man ti koddime baadan t'o ti kossa eedo.»

6 San Galmeega y'a ruute sey, y'ede: «Kun ollo koduwo ono ki wede dekkiyo booro wede ki diine ye yi rootiyo.

7 Wo yo Raa booro ki doŋ yi biire, yi ki ti dekke ye ko aame kane an i moolo onnu wo diddo man? Ki noogiyadan y'a-t'osse ko?

8 Kun ollo, n'un di rooto, kesiko booradan y'an ti-dekke. Wo nuŋ wede an n'ehe aa uloo wede eŋ, aame ni-kimo geŋ, n'iido duwo ni-t'oono dey ko doŋ i ziipe addan a nuŋ a siido me?»

Pariziyen ti wede sedfu jibaaye

9 I d'ede duwo ongoŋ an elkiyo kane doŋ ki diine a daana Raa, wo an di koogire doŋ ongoŋ pay. Inkiŋo man Isa yi rootiyo ono ombide sey a tukki kane geŋno, y'ede:

10 «I d'ede doŋ sire inkiŋo an t'iide tonduyo Raa k'adda booro Boy Raa. Kane geŋ wede soŋ Pariziyen, soŋ wede sedfu jibaaye.

11 Yo Pariziyen geŋ y'a t'ihira yi tonduyo Raa t'adda k'addi, y'ede: «Eyye Raa ki nuŋ, n'a di roote koduwo kono nuŋ aa doŋ ongo ye, kane doŋ k'oogire, doŋ ki diine ye, doŋ i moonite t'erayi ise ti kuuli k'eeban, wo soŋ nuŋ aa wede sedfu jibaaye enno ye.

12 Adda suuk ni lekkiyo onniyo sire daa k'ombo, ni d'eliyo zakka a Raa ki suldiŋo doŋ pay n'ooniyo me.»

§ 17:29 17.29 Taaya ki Lot k'a ti t'oono adda mattup ki Zenez 19.24-25. * 17:31 17.31 *Yi-guune t'ekki dangay*: I-kaza a siido k'Izirayel geŋ duwo dangaydayzan geŋ awhizan patal kono a ume muno an a di koliyo t'eego, an di lekkiyo wo an d'isiyo naabadan. † 17:32 17.32 Kun wollo adda mattup ki Zenez 19.26.

13 Yo wede sedfdu jibaaye'ŋ y'a t'ihira dokki, edayí k'awwa ki kandaane toŋ yi ki dehu yi k'ambe ye, wo y'a-t'ibi beydí a giggirí, y'a ruute, y'ede: "Eyye Raa ki nuŋ, ki wollo sommagi ki nuŋ wede k'oldfiko enno."»

14 Isa y'a ruute sey, y'ede: «Kun ollo, n'un di rooto, yo wede sedfdu jibaaye'ŋ y'a aahe ki boozi, Raa y'a yi wulle yoŋ ki diine, wo ki bakadí Raa y'a yi wulle yoŋ ki diine ye. Derec, wede tuuku tuddí yi ti-koliyo maŋ, Raa y'a y'isa ñeŋku, wo de wede tuddí yi ti-t'isiyo ñeŋko maŋ, Raa y'a y'isa goole.»

Isa ti inñi sunñi

(Matiye 19.13-15; Markus 10.13-16)

15 Duwo an di ziko inñi sunñi a Isa kono y'an di zaape beezí a eedaŋ. Kane sanalliyagi an wulle inñino maŋ, an ki dehu ye, an di'n edfdisito duwo geŋ me.

16 Wo de Isa y'a ele urzi kono inñi an i-d'ette sirpadí, wo y'a ruute, y'ede: «Kun oolo inñi eŋ an d'etto ki tuddó, kun ti'n eegire ye, kono Moziko Raa tod'te ki doŋ i deeyiso aa kane kino.»

17 Derec inñino wo n'un di rooto: Wede tuuku Moziko Raa yi ki ti seedu aa yi seedu ulo ñeŋku ye maŋ, yi ki t'etta ye.»

Isa ti wede laale

(Matiye 19.16-30; Markus 10.17-31)

18 I d'ede wede inñino i-d'ede gooliko y'a tunde Isa, y'ede: «Wede dooyisadey kee wede beehiye, n'aase moo me kono n'a t'oona lekkiyo ere ki daayum te?»

19 Isa yi di ruute, y'ede: «Ki moo me ki rootiyo nuŋ wede beehiye me? Beehiye Raa soo danŋal, wenda ti doolo umbo.»

20 Kee urziyagi k'oogoro ki'ni suune doŋ an'de: Ki moone t'ere bakadá ise ti kule bakatú ulu, ki tôwwo wedusu mirsi ulu, k'oogire ulu, ki rootiyo k'ono butte a tukki

bakadá a daana booro ulu, wo ki elo suma a meegá ti meedá.»

21 Wede geŋ yi di'n gime onamí, y'ede: «Kane geŋ pay ni'ni seedu t'ume nuŋ obulso to.»

22 Aame Isa y'illiga inñino maŋ yi di ruute, y'ede: «Kee a ki bite munda soo sey: suldí doŋ a d'ede'ŋ ki t'owiltoy pay wo soŋko k'an d'eloy a doŋ an k'ede munda ye, inñino k'a t'ooney laale wede ki kotto a kandaane. Saŋ k'a t'edi wo k'a ni daana.»

23 Aame wede geŋ y'illiga inñino maŋ, y'a t'ize sommagi dondoŋ kono yoŋ laalayí baadaŋ.

24 Isa yi wulle wede geŋ yi t'ize sommagi dondoŋ maŋ, y'a ruute, y'ede: «Ki kotto ooŋe baadaŋ a doŋ maala an t'ettey adda Moziko Raa te!»

25 Derec kun suune, ooŋe a zinzo ti-t'adde ti buldo rippile me, wo geŋ ooŋe baadaŋ a ceere sey a wede laale yi-t'ettey a Moziko Raa te.»

26 Kane doŋ i y'ollige an di ruute, an'de: «Inñino maŋ, geŋ a utta wee wee?»

27 Yo Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Munda wede duwo an k'aane ye geŋ, a Raa i-k'ooŋe ye, y'aane.»

28 Maŋ Piyer y'a ruute, y'ede: «Ankeŋ k'ollo, kaye'ŋ suldizey pay ay d'iilo wo ay di daaniya kee.»

29 Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec inñino wo n'un di rooto: Wede tuuku yi iila boozi, ise eddí, zembadí kuuli, maawí wo inñizí kono Moziko Raa maŋ,

30 a lekkiyo ere ankeŋno ette kane geŋ y'anni t'oona baadaŋ a ceera, wo saŋ maŋ adda duniya ere ki daana y'a t'ooney lekkiyo ere ki daayum.»

Ono k'Isa doŋ k'aduwe a urzi k'untadí ti baldiyadí

(Matiye 20.17-19; Markus 10.32-34)

31 Isa y'a ti'n wiike sanalliyagi kane koomat makumu sire ki sirpadí, wo y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, in ti kili ki Zeruzalem wo a

ummey suldfi pay don nebiyagi an riije a tukki nun wede an n'ehe aa ulo wede en, a-t'ettey baa.

³² Injino man nun duwo an di n' t'eley a bey don kane Yawudiyagi ye, an di n' t'okkey maade, an di n' kilditey wo an pidfitey lee a tuddo.

³³ An di n' gorpipay ti marpa, san an aa di n' t'idey, wo onniyo sire k'aduwe man, Raa y'a ti n' baldey.»

³⁴ Wo kane sanalliyagi munda soo ton an ki zuune ye, ita k'ono gette an t'ize ombide, wo an ki zuune ye munda wede Isa yi rootiyo me.

Eliyo beeko a wede koosiyo a Zeriko

(Matiye 20.29-34; Markus 10.46-52)

³⁵ Onniyo soo Isa y'iiney goppon ki geeger Zeriko man, i d'ede wedusu koosiyo yi guune a biza k'urzi wo yi d'ahultu.

³⁶ Wede gen y'illiga tarkuuse ki don duuru engile genno man, y'anni tunde, y'ede: «De tarkuuse ki moo me?»

³⁷ Kane an i di ruute, an'de: «Gen Isa wede ti geeger Nazaret engile me.»

³⁸ Man y'a iise d'olle, y'ede: «Isa kee Wede ti biza bumbu Dawut, k'iso adde koduwo a nun!»

³⁹ Kane don i sooru ki daana an di y'eddisito kono y'a anniga, wo de yon y'a d'olle i ceeriyo ki ceeriyo, yi d'eesiyo: «Kee Wede ti biza bumbu Dawut, k'iso adde koduwo a nun, k'iso adde koduwo a nun!»

⁴⁰ Isa y'a t'ihira, wo y'an di ruute, y'ede: «Wede gen kun oo ti y'arkidi.» Wo aame an i-ti y'irkido man, Isa y'a yi tunde, y'ede:

⁴¹ «Kee ki dehu n'a-d'ise moo me?» Wede gen yi di'n gime onami, y'ede: «Galmeegey, ni dehu edayi a-t'ihina.»

⁴² Man Isa yi di ruute, y'ede: «Edaya a-t'ohon k'a wollo! Kono kee ki ziipe adda a nuuno gen, k'utte.»

⁴³ A kaamiki edayi a t'ihina, man y'a diine Isa, yi tamma Raa. Kane don duuru pay an wulle injino man, an tamma Raa kay.

19

Isa ti Zaase

¹ Isa yi t'iide adda geeger Zeriko, wo yi-doopida y'engile ki daana.

² Man a ume gen i d'iido wedusu sundi Zaase, yon goole don sedfu jibaaye wo yon ki laale.

³ Yi dehutu urzi y'a ti y' wolle yo Isa min wee wee, wo urzi y'a ti y' wolle umbo kono duwo baadan an i-t'iigire, yon kupili.

⁴ Injino man y'a ukke ki daana, y'iide'n y'a di gili ekk'undumu aa moote, kono Isa y'adda tin genno, y'a ti y' wolla.

⁵ Aame Isa y'iiney a ume k'undumu genno man, y'a umbe edayi k'awwa wo yi di ruute, y'ede: «Zaase, kesiko ki-d'eegi, anki en i dehu n'a-d'egey a di kee.»

⁶ Kesiko t'ekk'undumu Zaase yi-ti diigo, an d'aahe boozu wo y'a yi ziida Isa t'ulbe unse.

⁷ Aame duwo an wulle injino man, kane pay an d'orbite sunni sunni ti tuddan, an'de: «Kun wollo wede en, y'a diige a di wede k'oldiko!»

⁸ Wo Zaase y'a d'iide k'ume Galmeege, yi di ruute, y'ede: «Kee k'ollo Galmee'ki nun, laalayó n'a-dookida omagi sire, ume soo n'an didokida ki waawiye a don an k'ede munda ye. Wo aame ni-t'umbe sonko ki wenda daa k'urzutu ton, ni-di t'ela t'a aagila tan pide.»

⁹ Injino man Isa y'a ruute a tukki Zaase, y'ede: «Anki en don boy Zaase an uune uttiyo ere ki kotto, kono yode Zaase ton ti biza bumbu k'Ibirayim*.

¹⁰ Derec, nun wede an n'ehe aa ulo wede en, n'iido'n dehutu ki don i digge adda k'oldikadan wo n'an t'ele uttiyo.»

* 19:9 19.9 *Zaase ton ti biza bumbu k'Ibirayim*: I-kaza yi ziipe adda a Raa aa ki Ibirayim.

Ono ombide a tukki don naabo ad'o

(Matiye 25.14-30)

11 A kane don illiga ono gen, Isa y'an di ruute ono ombide sey kono y'iina goppon ti Zeruzalem, wo ton kane an elkiyo Moziko Raa t'aana an di wolla a kaamiki genno.

12 Inkinno man y'a ruute, y'ede: «I d'ede wedusu inkinno ti biza bumbu wede goole, y'a ingile ki siido dokki omb'o moziko, san y'a-kimo.

13 Ki poone y'a engile gen, yi wiike don koomat ti diine don naabadí, wo y'an d'eele a wede son tamma soo soo ki dap ere zooyatú ooñe†, wo y'an di ruute, y'ede: “Kun di naabo eego, t'aa d'aagal bini kamadó.”

14 Wo kane don siidadi an y'olmide, inkinno an d'igibe duwo k'itadi kono an di rootey, an t'eesey: “Kaye wede en ay ki dehu y'a k'ise mozigayey ye.”

15 Wo aame wede gen yi t'iimo moziko yi-gimo man, y'anni wiike kane don naabadí don y'an dikki sonko gette, kono y'a-wolle naabadañ an aa uune t'eego moo me.

16 Wede ki poone y'a iina wo y'a ruute, y'ede: “Galmee'ki nun, ti tamma ere k'o ele gette, n'aa d'uune a iide tamma koomat ki dap.”

17 Mozigo yi di ruute, y'ede: “Gen koduwo kee wede naabo beehiye, kee a naabo ere boolon gettin k'a ti ziida zakidi, anken n'a-ki ti zapo wede goole t'ekki geegiryagi koomat.”

18 Wede ki sirwe y'a iina wo y'a ruute, y'ede: “Galmee'ki nun, ti tamma ere k'o ele gette, n'aa d'uune a iide tamma paat ki dap.”

19 A yode genno ton mozigo yi di ruute, y'ede: “Kee n'a-ki ti zapo wede goole t'ekki geegiryagi paat.”

20 Wede ti doolo y'a iina, y'a ruute, y'ede: “Galmee'ki nun, ettiyo tammadá ki dap te, nun n'a-gitte a buude, n'a ziipe a tedfise.

21 N'a orgiso kono kee wehini a naabo me, ki-t'ambu munda wede i ki ziipe kee ye, wo ki d'aydu a ume wede ki ki giira ye ton man.”

22 Man mozigo yi di ruute, y'ede: “Kee wede naabo ulsu, n'a defke booro a eedá ti ono don udfde ti bizá gen me. Ki suune nun wehini a naabo me, munda wede i ki ziipe nuuno ye ton ni-t'ambu, wo ni d'aydu a ume wede ni ki giira ye man.”

23 Inkinno ki moo me sonkadó k'o gi di ziipe adda banke ye me, t'o d'aagila, a kamadó gen n'iido n'a-t'ambe ti jugulu.”

24 Man y'an di ruute a kane don a sirpadi gen, y'ede: “Tammadí ki dap te kun ti soodo, kun i elo a wede i-d'ede tamma koomat.”

25 Man kane an di ruute, an'de: “Galmeegey, yon i-d'ede baa tamma ki dap koomat te.”

26 Yon y'a ruute, y'ede: “Kun ollo, n'un di rooto, a wede i-d'ede gen, an i-t'eela t'eego, wo de a wede i-k'ede ye gen, mundazí wede boolon y'elkiyo yi t'oona ton an i-t'amba.

27 Wo don kane adu ti nun, an ki dihe n'a k'ise mozigayan ye gen, kun ti'n waaki kenno kun ti'n t'ida a daanadó.”»

Isa y'aa t'ette ki Zeruzalem

(Matiye 21.1-11,15-17; Markus 11.1-10; Zan 12.12-16)

28 Aame Isa y'a ti ruute inkinno man, y'an t'uugume a don duuru kono y'a-kili ki Zeruzalem.

29 Isa y'iiney goppon t'illiyagi sondañ Betpaze wo Betani, a sirpa makkolo ere an ti waaku makkolo k'Inda k'Olibiye. A ume gen yi d'igibe don sire ti diine sanalliyagi,

30 wo y'an di ruute, y'ede: «Kun'do k'adda k'ille ere a daanagun gettiyo. Kun iiney, aame gen kun t'ooney ulo buuru kettiyo, wenda kan soo ton yi ki gili ye. Kun t'eezi, kun o-t'arkidi.

31 Wo aame wenda y'unni tunday, y'iisey: “Kun ti y'eeziyo moo me?”

† 19:13 19.13 Ankenno tamma ki dap soo, i-kaza dupu sire.

mañ, kun d'eesoy: "Buuru en i dehu Galmeega."»

³² Kane ñon y'an agisa'ñ an d'ingile, an iide'ñ an di'n uuney suldi'ñ pay aa Isa y'an ruute.

³³ Aame an iise eeziyo k'ulo buuru mañ, kane ñonzi an di ruute, an'de: «De kun t'eeziyo ulo buuru en ki moo me?»

³⁴ Kane an an di'n gime onamañ, an'de: «Buuru en i dehu Galmeega.»

³⁵ Mañ ulo buuru an i-d'iide a Isa, an a-ti gikkite kallagan ñon deero a dar k'ulo buuru wo Isa an a-ti y' gili eego.

³⁶ A urzi y'ettiyo geñ, ñuwo an di gikkite kallagan ñon deero, yi sooru eego‡.

³⁷ Aame y'iina goppon ti Zeruzalem a ume ñeegu ti makkolo k'Inda k'Olibiye mañ, kane sanalliyagi baadan geñ pay ulbañ a ùune t'unsowo, an d'iise tamma Raa ti golla awwa a suldi k'armika ñon pay an wullite geñ me.

³⁸ Kane an d'eesiyo: «Beeko Raa ti koonaa a ekki mozigo wede ettiyo ti suma Galmeega Raa!

Toose t'a koone a kandaane wo tamma a Raa t'awwa a kandaane§!»

³⁹ I d'ede Pariziyen miibi ti diine ñon duuru, an i-di ruute a Isa, an'de: «Wede dooyisadey, sanalliyagá ki'n edfiso, an d'anniga!»

⁴⁰ Wo Isa y'an ti'n gime onamañ, y'ede: «Kun ollo, n'un di rooto, aame kane an inniga mañ, mongali ton an di fillita!»

Môolo k'Isa kono Zeruzalem

⁴¹ Aame Isa y'a t'ette ki geeger Zeruzalem wo yi ti wulle mañ, y'a iise môolo kono tode,

⁴² y'ede: «Wayya, wayya! Kune ñon ki Zeruzalem, nuñ ni dihe baadan kune batum, onniyo gette

añki urzi wede kun di t'oone toose kun yi zuune mañ! Wo ñe umbo, añkenno edagun Raa y'un t'ippe, urzi toose kun ki y' wolle ye baa.

⁴³ Injino san onniytagi an aana eggun, aame geñ ñon k'adugun an kilita siido a-foola geeger gette pay ki deyyisagun, an un ti'n gootika t'ume tuuku ton mañ.

⁴⁴ Kane an un ti'n damba kame kamec ti boydugun pay, makkolo soo ton t'ekki bakatú an k'oola ye, kono kune onniyo ere Raa y'iido tuddugun, kun ki dihe kun ki di y' suune ye.»

Isa ti ñon suuk a booro Boy Raa (Matiye 21.12-13; Markus 11.15-19; Zan 2.13-16)

⁴⁵ San Isa yi-t'iide a booro Boy Raa, wo y'a iise lommitte ñon isiyo suuk*.

⁴⁶ Y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: "Boozó en y'a koonaa boy wede ki tonniyo Raa†." Wo ñe kune, kun di y'ize urmi k'ombide ñon k'oogire‡!»

⁴⁷ Isa geñ onniyo ti onniyo yi dooyiso ñuwo a booro Boy Raa. Kane deero ñon seðeke ti ñon suuniyo k'oogoro wo ti ñon deero Yawudiyagi geñ, an dehutu urzi ki t'owwadi,

⁴⁸ wo ñe urzi an ki y'ooniyo ye, kono kane ñon pay an ollige baadan dooyisadi gette.

20

T'urzi k'aaye Isa yi dooyiso me? (Matiye 21.23-27; Markus 11.27-33)

¹ Onniyo soo Isa yi dooyiso ñuwo wo y'an kazita Rabila Majjaanawa a booro Boy Raa. Mañ kane deero ñon seðeke, ñon suuniyo k'oogoro ti

‡ 19:36 19.36 Kakkisa kallagi a urzi kono yi sooru eego geñ, i-kaza yon wede an'ni ottilso baadan.

§ 19:38 19.38 Kun wollo adda mattup ki Soom 118.26. * 19:45 19.45 Isiyo suuk adda booro boy Raa, ki suldi ñon k'eliyo seðeke a Raa ulu ye. Wo kane an ti diile, an oogire ñuwo t'urzi koliyo zooye suldi. Injino mañ Isa y'an iise lommitte. † 19:46 19.46 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 56.7. ‡ 19:46 19.46 Kun wollo adda mattup ki Zeremi 7.11.

ɗonj i dokkiyo Yawudiyagi, an d'iido tuddi

² wo an i di ruute, an'de: «Kee k'ay ki ti rooti ɗoo, k'isiyto sulɗi enj t'urzi k'aaye? Wo urzi enj a ele wee?»

³ Isa y'an di'n gime onamanj, y'ede: «Nunj tonj n'un di'n tondo a munda soo. Onamó kun o ti'n kami:

⁴ Aame Zanj ɗuwo y'anni zuyye batem genj, urzi iido ti Raa kununj ti ɗuwo ko?»

⁵ Manj an d'iise rootiyto ti tuddan, an'de: «Aame kine in ruuta: "Iido'ŋ t'urzi Raa" manj, yonj y'a roota: "Injino ki moo me kun ki d'umbe a ono Zanj ye me?"

⁶ Wo aame kine in ruuta: "Iido'ŋ t'urzi ɗuwo" manj, ɗonj duuru pay an in ti'n kakkita ti mongali ki tówwadiŋ, kono kane an zuune adda k'addan Zanj yonj nebi.»

⁷ Injino manj Isa onamí an i-ti'n gime, an'de: «Ay ki suune ye wenda i ele urzi me.»

⁸ Manj Isa y'an di ruute, y'ede: «Nunj tonj manj n'un ki y' roote ye kay, wede o ele urzi ni d'isiyto sulɗi enj me.»

Ono ombide a tukki ɗonj naabo doome ulpi

(Matiye 21.33-46; Markus 12.1-12)

⁹ Sanj manj Isa y'a iise rootiyto a ɗonj duuru t'ono ombide enno, y'ede: «I d'ede wedusu injino yi d'iite doome k'inda sundanjin, manj doome genj y'an d'ele ɗuwo an di naabe sanj yonj aggadí y'a t'amba. Wo yonj tuddi y'a injile torquwo, y'a ki kimo kesiko ye.

¹⁰ Aame onniyo rakku t'iina manj, y'a igibe wede naabadí soo ki tukki ɗonj naabo doome genno, kono an i di t'elo aggadí ere k'inŋi binj an rikke te. Aame y'iiney manj, kane ɗonj naabo doome'ŋ wede naabadí an di y' ziida, an di y' gusse, an aa di y'igibe beezí guguba.

¹¹ Wede doome'ŋ yi d'igibe wede naabadí ti doolo, wo yode genno tonj

an di y' ziida, an di y' gusse, an a-ti y' gildite, an aa di y'igibe beezí guguba.

¹² Wo yi d'igibe wede naabadí k'aduwe sey, yode genno tonj an i-t'eelite kundayi, wo t'adda doome an aa di y'ilmí.

¹³ Injino manj wede doome k'inda binj y'a ruute t'adda k'addí, y'ede: "De n'aase mummino me? N'a t'igiba ulo ki geyyisadó, a yode genj koo an i ottiley manj."

¹⁴ Wo ɗe aame kane ɗonj naabo doome'ŋ ulo an yi wulle manj, an d'iise rootiyto ti tuddan, an'de: "Enno ulo wede doome i oopa me! In y'ôodo kono doome enj in d'ooa a kine."

¹⁵ Manj ulo genj an di y' ziida, t'adda doome an di y'irkide ki toogo ki paate, wo an di y'iide.»

Manj Isa y'a ruute, y'ede: «Wo ankenj wede doome k'inda binj y'an d'isa mummino?

¹⁶ Yonj y'a etto, ɗonj naabo doome genj y'a ti'n t'ida wo doome k'inda binj y'an t'ela a ɗonj naabo doolo, sanj aggadí y'a t'amba.» Aame kane ɗuwo an illiga ono genno manj, an di ruute, an'de: «Aha, injino genj i k'isa ye!»

¹⁷ Wo Isa yi di'n wolliso adda k'edayan wo y'an di ruute, y'ede: «I-kaza moo me ono ɗonj an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

"Mokkolo ere ɗonj k'oozige boy an di zidde mentú gette,

tode gettiyo a t'ize mokkolo ere maj-jaanawa a jiire k'oozige boy*" te?

¹⁸ Wede tuuku y'a t'iira ekki mokkolo gettiyo manj, y'a-damba, wo aame mokkolo gette ti-di t'iira a wenda manj, t'a ti y' noquma.»

¹⁹ Kane deero ɗonj sedeke ti ɗonj suuniyo k'oogoro, an di zuune kereŋ Isa yi rootiyto ono ombide genj ti kane me. Injino manj an di dihe an di y' seeda aame genno batum, wo ɗe an d'urgide a ɗonj duuru.

* 20:17 20.17 Kun wollo adda mattup ki Soom 118.22.

Eliyo jibaaye a mozigo goole ki Romen

(Matiye 22.15-22; Markus 12.13-17)

²⁰ Man kanen gen Isa an di y'iise gerdiyo. Wo an i d'igibe duwo an ti t'ize tuddan aa don ki diine, kane an dehu an di y' seedey t'urzi tondiso, kono aame yi ti ruuta butte man, an t'oono urzi an i-di y' t'ela a bey goole siido.

²¹ Kane an di y' tunde, an'de: «Wede dooyisadey, ay suune ono don ki rootiyto wo ti dooyisada kane a urzikan, ki'ni wolliyo duwo pay kan soo wo ki dooyiso urzi Raa t'ono don derec.

²² Anken, a urzi k'oogiradin min jibaaye a mozigo goole ki Romen gen k'eliyo kunun, k'eliyo ye ko?»

²³ Wo Isa metinkadan y'a ti zuune, wo y'an di ruute, y'ede:

²⁴ «Kun o k'eeli tamma soo n'a ki wolle do. Undiso ti suma ekki tamma ette k'aaye?» Kane an i di'n gime onami, an'de: «Ki mozigo goole ki Romen.»

²⁵ Man Isa y'an di ruute, y'ede: «Inkino man munda wede ki mozigo goole ki Romen yon ki yode kun i y'elo, wo munda wede ki Raa yon ki yode kun i y'elo.»

²⁶ A onami don yi rootiyto a daana duwo gen, an ki d'iine seeduzi ye, wo a ono don y'anni gime gen kane an ziida giggiran wo an d'inniga deddek.

Balɗiya tin ede ko?

(Matiye 22.23-33; Markus 12.18-27)

²⁷ Don miibi ti diine don an'ni waaku sundan Saduseyen, an d'iide sirpa k'Isa. Kun suune kane Saduseyen an rootiyto don i t'inda an ki ti balɗa ye. Inkino Isa an di y' tunde, an'de:

²⁸ «Wede dooyisadey, Muusa yi riije ti kaaga adda mattup k'oogoro

munda wede in d'ise me, y'ede: «Aame wede yi ziida erewo wo y'a inda daa magine man, mandaayawa gette leemadi y'a ti seeda kono an t'ehe inni a suma ki wede inda genno†.»

²⁹ Inkino aakede i d'ede zamba kane sarat. Wede ki poone y'a ziida erewo wo y'a inda daa magine.

³⁰ Wede ki sirwe y'a ti ziida wo y'a inda daa magine,

³¹ san wede k'aduwe ton inkino. Kane sarat gen an di duude pay, wo an t'inda wenda soo ton yi k'uune magine ye.

³² K'ita man tode ton t'aa d'inda kay.

³³ Inkino man a onniyo ere don i t'inda an ti balɗa gen, ti diine kane zamba gen erewo gette t'aasa k'aaye, kono kane sarat pay gen min kulutu me?»

³⁴ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kuli ti erayi an sedfu tuddan adda duniya ettiyo.

³⁵ Wo de ki kane don Raa yi'ni wulle an iide ki balɗiya ti diine don unto wo an di lekka a duniya ere ki daana gette, kane kuuli ti erayi an ki sedfa tuddan ye baa.

³⁶ Kane gen an ki t'inda ye baa, kono an t'ize aa maaleekiyagi. Kane inni Raa, kono ti unto an ti bilde.

³⁷ Wo a urzi balɗiya ki don i t'inda gen, Muusa yi ruute kereɗ adda taaya ki beyga k'undumu oggiyo uwo dala dala gette, aame gen y'a yi wiike Galmeega Raa, «Raa k'Ibirayim, k'Isaaka wo ki Yakup‡.»

³⁸ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Raa gen yon Raa ki don unto ye, yon Raa ki don zeere, kono a yode kane pay gen zeere§.»

³⁹ Don suuniyo k'oogoro miibi ti diinayan an i-di ruute, an'de: «Wede dooyisadey, onama ki ruute gen a urzikan.»

† 20:28 20.28 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 25.5-6. ‡ 20:37 20.37 Kun wollo adda mattup ki Egzod 3.6. § 20:38 20.38 Raa gen yon Raa ki don unto ye, yon Raa ki don zeere: I-kaza kane don ado Ibirayim, Isaaka wo Yakup gen an t'inda ti kaagine ozzinagi baadan, ki poone Raa yi di roota a Muusa botto. Aame yi rootiyto kane zeere man, gen i-kaza balɗiya ede.

⁴⁰ An rootiyo in̄kino kono an urgide, an di y' tondite ti doolo sey me.

Almasi yoŋ ulo k'aaye?

(Matiye 22.41-45; Markus 12.35-37)

⁴¹ Isa y'an di ruute, y'ede: «Mummino me d̄uwo an di rootiyo Almasi Raa yi biire, y'ad̄fo ti biza bumbu Dawut me?»

⁴² Wo yode Dawut batum y'a ruute ti kaaga adda mattup ki Soom*, y'ede:

“Galmeega Raa yi di ruute a Galmeegó, y'ede:

K'edi ki-koonaa a ammidadó kino,

⁴³ bini d̄oŋ k'aduzá n'an isa aa munda ki bita ti d̄and̄i zond̄á.”

⁴⁴ In̄kino maŋ Dawut yi yi waaku Almasi “Galmeega.” De geŋ mummino Almasi y'a ad̄fo ti biza bumbu Dawut d̄aŋŋal me†?»

Ondirso a d̄uwo a tukki d̄oŋ suuniyo k'oogoro

(Markus 12.37-40)

⁴⁵ Isa y'an di ruute a sanalliyagí a d̄aana d̄oŋ pay i y'ollige, y'ede:

⁴⁶ «Kun koonaa mentikagi ti d̄oŋ suuniyo k'oogoro! Kane an geyyiso sooru ti kallagi deero a arga boy, wo a bere d̄oŋ duuru an geyyiso d̄uwo an an di'n t'eesite ti ottilso. Adda boyd̄i d̄oŋ in di dooyiso, an geyyiso an koone a ume wede suma, wo adda tarnaapagi a ume k'ombo toŋ, an geyyiso an koone a ume wede suma p̄ây.

⁴⁷ Kane geŋ bey mandayd̄ayi an t'ombo pay, wo soŋ an eesiyo tondiyo Raa maŋ ki noko nokot kono d̄uwo an di'n wolle. Kane geŋ booradan̄ t'a kooney wehini a ceerey.»

21

Mandaayawa i-k'ede munda ye
(Markus 12.41-44)

¹ Saŋ Isa y'a umbe edayí, maŋ yi wolleyo d̄oŋ laale an eliyo soŋkiyagan̄ a Raa, a ume wede an d'eliyo soŋko a booro Boy Raa.

² Wo yi wulle soŋ mandaayawa i-k'ede munda ye, tod' t'ele soŋko sun̄ni sun̄ni sire.

³ Maŋ Isa y'a ruute, y'ede: «Derec in̄kino wo n'un di rooto: Mandaayawa i-k'ede munda ye ette, tod' t'ele a j̄iire ki kane d̄oŋ ongo pay.

⁴ Derec, kane d̄oŋ laale pay geŋ an ele t'adda soŋko ere an uupe oopiyo, wo d̄e tod'te k'umbatú'ŋ t'a d'ele pay soŋko ere ii guute ki lekkiyatú te.»

Ono d̄oŋ a urzi ruugiyo Boy Raa
(Matiye 24.1-2; Markus 13.1-2)

⁵ I d'ede d̄oŋ miibi an di rootiyo a tukki Boy Raa, an'de: «Yo boy eŋ, mongalí ti oozigayí wo ti suld̄i d̄oŋ d̄uwo an i ele a Raa, kane pay majjand̄ani.» Wo Isa y'a ruute, y'ede:

⁶ «Boy kun yi wolleyo eŋ, saŋ onniytagi an d'aana mukkolo soo toŋ t'ekki bakatú i ki lekka ye, pay a ruuga.»

Onniytagi d̄oŋ etto ki dabar
(Matiye 24.3-8; Markus 13.3-8)

⁷ In̄kino maŋ kane an di y' tunde, an'de: «Wede dooyisadey, d̄e suld̄i geŋ an aana woogo me? Wo moo me munda wede a kiza onniyo kino suld̄i geŋ an aana me?»

⁸ Isa y'an di'n gime onaman̄, y'ede: «Kun koonaa mentikagi, kun oola tuddugun̄ a d̄uwo an un ti'n dagga ye. Derec, i d'etto d̄oŋ baadan̄ an t'ambo sundó, wede tuuku toŋ y'a t'eesa: “Nuŋ Almasi Raa yi biire!”, wo soŋ “Peed̄o t'íide!” Kane geŋ kun'ni daana ye.

⁹ Kun d'olliga tarkuuse ki arka goppon̄, wo kun d'olliga rabila k'oozige d̄eyyiso dokki. Aame geŋ kun addira ye. I dehu suld̄i geŋ an

* 20:42 20.42 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1. † 20:44 20.44 *Mummino Almasi y'a ad̄fo ti biza bumbu Dawut d̄aŋŋal me:* Geŋ i-kaza y'etto ti sirpa Raa, ti biza bumbu Dawut d̄aŋŋal ye.

d'aane d'oo, wo aame geɗ a ki t'isa kaamiki d'angiya duniya ye botto.»

¹⁰ Saɗ y'an di ruute, y'ede: «Doɗ siido soo ti siido soo te an d'eyya ti tuddaɗ, doɗ mozigo soo ti mozigo soo me an d'eyya ti tuddaɗ kay.

¹¹ I d'isa ɗoɗɗirsito siido ti toogo, wo adda siidiyagi baadaɗ toɗ i d'isa mosogo wo endani d'ettiso, soɗ i d'isa a kandaane suldi doɗ k'a ad-dira, wo suldi doɗ k'a seeda g'ig'ira i-kaza munda etto.

¹² Wo de ki poone suldi doɗ pay eɗ an d'aana geɗ, kune an un di'n sedfa wo an un di'n dabira. An un di'n t'etta k'ume doɗ booro adda boydi doɗ in di dooyiso, an un ti'n t'ela adda dangay, wo an un di'n t'etta daana mozagi wo daana doɗ deero siido kono kun umbe a sundo.

¹³ Geɗ un t'isa a kune urzi wede kun di roota a suldi doɗ kun wulle wo kun illiga a tukki nuuno.

¹⁴ Kun zaapo addugun a ono ni roota eɗ me: A munda wede kun d'oodiba eggun geɗ, kun okkima tuddugun ki poone ye.

¹⁵ Aame geɗ nuɗ batum un t'eley ono a ceerey kun di'n rootey ti suuniyo k'ono ere doɗ k'adugun an k'aane an un ki ti'n kid'fita ye, an ki rootey ono eɗ butte ye.

¹⁶ Kune maawugun, zembagun, taasiyagun wo lanziyagun geɗ, kane batum unni t'ela bey doɗ deero, wo an ti'n t'ida doɗ baadaɗ ti diinagun me.

¹⁷ Kune doɗ duniya pay an un di'n olmida kono kun umbe a sundo,

¹⁸ wo ililso k'eggun soo toɗ i ki dagga ye.

¹⁹ Kun soodo zakidi bini dangu, in'kino t'urzi geɗ kun t'oona lekkiyo ere ki daayum.»

Booro a tukki Zeruzalem

(Matiye 24.15-21; Markus 13.14-19)

²⁰ «Aame kun wulla geeger ki Zeruzalem asigiryagi an di ti d'uula maɗ, kun suuno aame geɗ onniyatú t'iide, tod'te an di damba kame kamec.

²¹ In'kino maɗ kane doɗ adda siido Ziide an t'ombo k'ekki moɗgali, kane doɗ adda geeger Zeruzalem an t'adfo, wo kane doɗ a dombi iduule geeger gette an etta ye k'adda geeger te.

²² Derec, onniytagi geɗ an koonaa ki booro Raa, aame geɗ a aana kono a-t'etta a ono doɗ pay an riine ti kaaga adda mattup ki Raa.

²³ A onniytagi geɗ aasa dabar baadaɗ a kane erayi doɗ mahuwagi ti doɗ in'ɗizaɗ an oodiyo! Derec, adda siido gette aasa dabar baadaɗ, wo kulkuwo Raa t'a deega a tukki doɗ siido gettiyo.

²⁴ Doɗ ongo an ti'n t'ida ti kasi-gara, doɗ ongo an ti'n sedfa bulagi ki siidiyagi pay adda duniya, wo kane doɗ Yawudiyagi ye, Zeruzalem an d'onyilisa zoɗɗaɗ bini dangu k'onniytagi doɗ Raa y'an dikke.»

Kama ki yo wede an y'ehe aa ulo wede

(Matiye 24.29-31; Markus 13.24-27)

²⁵ «Kun ollo, ekki peedo, ekki tere wo ekki moldali toɗ, i d'isa suldi doɗ a kiza munda. Adda siidiyagi pay d'uwo an d'addira, an di-t'ela elkiso baadaɗ a tarkuuse wede ki bar wo ti wede ki ahu i kolzite geɗ me.

²⁶ Duwo an di-t'inda k'orgiso ti elkiso a munda wede aana adda siido pay, kono suldi doɗ an d'ede toogo a kandaane, Raa y'a ti'n gozziga.

²⁷ In'kino maɗ an di n' wolla nuɗ wede an n'ehe aa ulo wede eɗ, n'a aana ekki dondirso ti toogo ere pay wo ti daryika ere o d'ede.

²⁸ Aame suldi geɗ an iisa et-tiyto maɗ, kun t'ohor kaɗ ohire, kun t'ambo eggun awwa, kono addiyagun goppon.»

Ono ombide a tukki tormo

(Matiye 24.32-35; Markus 13.28-31)

²⁹ Saɗ Isa y'an di ruute ono ombide enno, y'ede: «Kun wollo tormo wo ti inda doɗ ongo pay.

³⁰ Aame kun wolliyo inda geŋ pu-
u-tagizaŋ eesiyo roobiyo maŋ, kune
batum kun suune adda k'addugun
kizini yoŋ goppon.

³¹ Geŋ inŋkino kay, kun wulla suldi
geŋ an iina maŋ, kun suuno Moziko
Raa tod'te goppon.

³² Derec inŋkino wo n'un di rooto:
Doŋ ankenno eŋ an ki ti t'inda pay
ye, ki poone suldi pay geŋ an d'aana
me.

³³ Kandaane kane ti siido an
t'eŋgila, wo kane onamó an ki
t'eŋgila ye, an di lekka ki daayum.»

Kooke a urzi metiŋko

³⁴ «Kun koona mentikagi,
peedagun kun ti t'eŋgile a isiyto
tarnaapagi, ti sobito wo a elkisito
suldi doŋ ki lekkiyo duniya ye. Para
maŋ onniyo ere Raa yi dekka booro
t'aana aame kun ki ti delliyo ye.

³⁵ Tod' t'etto aakede lebiido, kono
t'a di t'ippa a tukki doŋ adda duniya
geŋ pay.

³⁶ Kun lekko zeere, kun tondo Raa
daa puukiyo. Inŋkino kun t'oono
toogo kono kun t'alda ti suldi doŋ
pay aana k'ita, wo aame nuŋ wede
an n'ehe aa ulo wede eŋ n'iina maŋ,
n'un di'n t'oono kune kaŋ ôhire a
daanaadó me.»

³⁷ Isa geŋ a onnu yi-t'ettiyo dooy-
iso duwo k'adda booro Boy Raa, wo
a diddo maŋ yi-t'ettiyo yi d'onniyo
ekki mukkolo ere an ti waaku
mukkolo k'inda k'Olibiye.

³⁸ Ti soohe walak maŋ, kane doŋ
duuru an t'ettiyo an di y'ooniyo a
booro Boy Raa kono an di y'olliga.

22

Dehutu k'urzi ki tôwwo k'Isa (Matiye 26.1-5,14-16; Markus 14.1-2,10-11)

¹ Tarnaape wede an d'ombo
mappa daa k'orme, an yi waaku Pak
ki Yawudiyagi geŋ, a guute goppon.

² Aame geŋ kane deero doŋ
sefeke ti doŋ suuniyo k'oogoro an
dehutu urzi ki tôwwo k'Isa, wo an
d'orgiso a doŋ duuru me.

Ziidas ti deero doŋ sefeke

³ Inŋkino Meeda siitandani ti-t'iide
eedi Ziidas wede an yi waaku sundi
soo Iskariyot, yoŋ wede ti diine
sanalliyagi kane koomat makumu
sire geŋ me.

⁴ Yoŋ y'a iide an di ruuto ti deero
doŋ sefeke wo ti deero doŋ boohiyo
Boy Raa, a urzi wede mummino
y'an di y' t'ela Isa a beezaŋ me.

⁵ Kane ulbaŋ a t'ize unse baadaŋ
wo an i di ruute an i-t'eela soŋko.

⁶ Aame geŋ Ziidas y'a iyye, maŋ
y'a iise dehutu k'urzi wede kaŋ
mummino y'an di y' t'ela Isa a
beezaŋ wo kane doŋ duuru an ki
suuna ye me.

Dehu k'ume k'isiyo k'ombo ere ki Pak

*(Matiye 26.17-19; Markus 14.12-
16)*

⁷ Adda tarnaape ki Yawudiyagi
wede an d'ombo mappa daa k'orme
geŋ, onniyo t'a iina ere an di
waldutu inŋni dambami an d'isiyo
ombo ere ki Pak ki Yawudiyagi te.

⁸ Inŋkino maŋ Isa y'a igibe Piyer
kane ti Zaŋ, wo y'an di ruute, y'ede:
«Kun'do kun in isoy ombo tarnaapayin
ki Pak kono in d'ooma.»

⁹ Maŋ kane an di y' tunde, an'de:
«De a too me kee ki dehu ay in d'isey
ombe te?»

¹⁰ Yoŋ y'an di'n gime onamaŋ,
y'ede: «Kun ollo, aame kun aa
t'ettye k'adda geeger, kun t'ikkimey
ti wedusu yi t'eezo ahu ti diŋgile,
kun di y' daanoŋ bini adda boy wede
y'a t'ettye.

¹¹ Wo kun t'iidey maŋ, a wede boy
kun i di rootoy, kun d'eesoy: «Wede
dooyisadey yi ki ton-diyo, too te biino
ere y'a ooma ombo tarnaapayin ki
Pak ti sanalliyagi me?»

¹² Wo yoŋ biino y'un di kizey
tod'te dildil t'awwa t'ekki bakatú,
suldi pay adda okkime. Geŋ a ume
geŋno kun d'isoy ombo te.»

¹³ Maŋ kane an d'ingile, an iide'ŋ
suldi an di'n uuney pay aakede Isa
y'an ruute, inŋkino ombo tarnaape ki
Pak an t'ize.

Isa y'ombo ombó tarnaape ki Pak ti sanalliyagi

(Matiye 26.26-29; Markus 14.22-25; 1 Korent 11.23-26)

¹⁴ Aame peedo t'iide mañ, Isa y'a-guune ombó ti don zindí

¹⁵ wo y'an di ruute, y'ede: «Nun ti kaagine ni dihe t'addó pay ombó tarnaapayin ki Pak ette n'a oomi ti kune, ki poone n'a dabira geñ me.

¹⁶ Geñ kun ollo, n'un di rooto, ombó ette ni k'ooma ye baa, bini urzutú a-t'etta kereñ a aaniya Moziko Raa.»

¹⁷ Injino mañ y'a t'umbe kop, y'a ruute koduwo a Raa, mañ y'ede: «Kun soodo kop eñ, kun di dokko wede soñ yi goomo goomo.

¹⁸ Geñ kun ollo, n'un di rooto, n'a t'iibe ti anki, ki daana ni ki siba ye baa toote k'inñi biñ me, bini aaniya Moziko Raa.»

¹⁹ Sañ y'a t'umbe mappa, y'a ruute koduwo a Raa kono k'ombo gette, mañ y'a burke, y'an d'ele sanalliyagi wo y'a ruute, y'ede: «Ette tuddó ere ni t'ela kono kune, kun d'iso injino kono kun d'elka a nuuno.»

²⁰ Aame an t'iimi mañ, ki kop toñ injino, y'a t'umbe y'an d'ele wo y'a ruute, y'ede: «Kop ti sobo adda ette, tod'te taasuwa ere aware Raa yi ketta ti duwo t'urzi puuzadó, to t'oba kono kune.

²¹ Wo kun ollo, wede yi ni t'ela bey don k'olmidayó, yoñ a enño, y'ombo ti nuñ kañ soo.

²² Derec, nuñ wede an n'ehe aa ulo wede eñ n'a t'inda, geñ a-t'etta a munda wede aa Raa yi dehu, wo de dabar a wede yi ni t'ela bey don k'olmidayó.»

²³ Injino mañ an d'iise tondiso ti tuddañ, an'de: «De geñ ti diinayin wee wee aasa munda injino me?»

Wee wee goole a jiire me?

(Matiye 18.1; 20.25-28; Markus 9.34; 10.42-45)

²⁴ Sañ mañ kane sanalliyagi an d'iise niikiyto baadañ ti tuddañ kono an dehu an di suune, ti diinayan minñ wee wee goole a jiire me.

²⁵ Mañ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kane mozagi siidiyagi pay an d'ombo t'ekki donzan ti toogo, wo kane don an d'ede urzi ki dokkiyo ekki donzan, an dehu duwo an di'n waake "Don k'isiyo beehyko."

²⁶ Wo ki kune injino ye. Ki too mañ wede goole a jiire ti diinagun y'a t'ise aa wede nenku a jiire, wo wede yi dokkiyo duwo y'a t'ise aa wede naabo a duwo.

²⁷ Wo a elkiyagun mañ, wede goole a jiire wee wee, wede i-guune ombó kunun, wede i naabiya a yode geñno ko? Kun suune, goole wede i-guune ombó. Wo kun wollo, ankenno nuñ a diinagun eñ aa wede i naabiya a kune.

²⁸ Kune kun ziida daayum zakidí a ita nuñ adda suldí don ooñe o iido me.

²⁹ Wo Meegó y'o ele Moziko a nuñ, injino kay nuñ n'un di-t'ele a kune.

³⁰ Injino mañ kun d'oomey kun di sibey ti nuñ kañ soo adda mozikadó, wo kun di konditey ekki kaakidagi moziko, kun dekkey booro a tukki boha bumbiyagi koomat makumu sire ki don k'Izirayel.»

Tookiyo kuude ki Piyer

³¹ Galmeeega y'a ruute, y'ede: «Simo, Simo, kee k'ollo, Meeda sitandani ti tunde urzi ti Raa wo yi-d'ele, kune pay t'un ti'n tongile aakede an tongilso geme.

³² Wo de nuñ n'a tunde Raa kono kee, kono zaapu k'addá a nuñ a ki dagge ye. Wo aame ki-gimo a nuuno mañ, zembadá k'an eelo toogo.»

³³ Mañ Piyer yi di ruute, y'ede: «Galmee'ki nuñ, n'iyye n'a t'ette ti kee, ise k'adda danggay, ise n'a t'indey toñ mañ.»

³⁴ Isa yi di ruute, y'ede: «Piyer k'ollo, n'a di rooto, anki a diddo ki poone uzu y'a kookila geñ, k'a roota ki ki n' suune ye, suune ye tañ ado.»

Okkime tudde ki sanalliyagi k'Isa

³⁵ Mañ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Aame n'un igibe isiyo naabadó daa soñko, daa k'eese wo daa tobiyagi

geŋ, munda unni biito ko?» Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Munda ay ki'n biito ye.»

³⁶ Yoŋ y'an di ruute, y'ede: «Wo ankenŋo eŋ wede i-d'ede soŋko maŋ y'a t'ambe, wede i d'ede eese toŋ inŋino kay, wo wede i-k'ede kasi-gara ye maŋ, kallayí wede goole y'a t'owol, wo yi d'owili kasigara te.

³⁷ Geŋ kun ollo, n'un di rooto, eŋ ono doŋ an riŋe ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: "Yoŋ an aa ti y' gize ti doŋ t'owwo duwo kaŋ soo*." Geŋ inŋino i dehu o d'aane. Maŋ ono doŋ an riŋe a tukki nuŋ geŋ, a-t'etta.»

³⁸ Kane sanalliyagi an di ruute, an'de: «Galmeegey, kasigara ede, sire ettiyo.» Yoŋ y'an di'n gime onaman, y'ede: «Geŋ iide baa.»

Tondiyo Raa ekki mukkolo k'Inda k'Olibiye

(Matiye 26.36-41; Markus 14.32-38)

³⁹ Maŋ t'adda geeger Isa yi-t'udde, y'a inŋile k'ekki mukkolo k'Inda k'Olibiye aa yi d'isiyo daayum, wo kane sanalliyagi an di y' diine.

⁴⁰ Aame y'iiney a ume geŋno maŋ, yoŋ y'an di ruute, y'ede: «Kun tondo Raa kono kun ki t'ooro adda naamiya daggiya ye.»

⁴¹ Wo yoŋ y'aa lidde dokki ti tudan suma wede y'a sedde mukkolo, maŋ y'a-dikke wo yi ton-diyo Raa, y'ede:

⁴² «Meegó, ki dehu maŋ dabar ette k'o ti ledde ti tuddó me, wo toŋ maŋ a ki t'ise aa nuŋ ni dehu ye, wo a t'ise aa kee ki dehu.»

⁴³ Maŋ i d'iido maaleeka ti kandaane yi d'eele toogo a Isa me.

⁴⁴ Isa ulbí i-d'oodiyo baadan, maŋ yi ton-diyo Raa ti toogo a jiiere sey, wo ranŋadí a t'ize aa puuzo i zozziso a siido.

⁴⁵ Aame yi-tunde Raa maŋ, y'a t'iiziga y'a-gime ki tukki sanalliyagi, y'an di'n uuney kane an udige kono an t'ize sommagi dondon.

⁴⁶ Yoŋ y'an di ruute, y'ede: «Ki moo me kun moone me? Kun t'oozo wo kun tondo Raa, kono kun ki t'ooro adda naamiya daggiya ye.»

Seedu k'Isa ki t'owwadi
(Matiye 26.47-55; Markus 14.43-49)

⁴⁷ Isa onamí y'a ki ti'n diŋge ye botto, aame geŋ kane doŋ duuru an t'udde. Yode wede an yi waaku Ziidas, yoŋ ti diine sanalliyagi kane koomat makumu sire geŋ, y'an t'uugumo a doŋ duuru me. An iiney maŋ, y'a d'iide sirpa k'Isa y'a yi ziida yop kono yi-d'ise puuc a tobbisadi.

⁴⁸ Isa yi di ruute, y'ede: «Ziidas, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, k'an di n' t'ele bey doŋ k'olmidayo t'urzi k'isiyo puuc a tobbisado ko?»

⁴⁹ Aame kane doŋ a ita k'Isa an wulle munda wede isa geŋno maŋ, an di y' tunde, an'de: «Galmeegey, ay ti'n dokko ti kasigara ko?»

⁵⁰ Maŋ wede soo ti diinayan y'a-diikida wede naabo ki mozigo goole doŋ seddeke, kuudí a dikke.

⁵¹ Wo de Isa y'a ruute, y'ede: «Kun oolo, geŋ iide baa.» Inŋino yo y'aa butte a kuudí wede geŋno wo yi-d'ele bee.

⁵² Inŋino maŋ a kane deero doŋ seddeke, deero doŋ boohiyo Boy Raa wo ti doŋ i dokkiyo Yawudiyagi iido seeduzi, Isa y'an di ruute, y'ede: «De ki moo me kun d'ettiyo tuddó wo tuddugun kun t'ikkimo ti kasi-garyagi wo ti dalyagi, aa nuŋ wede k'oogire me?»

⁵³ Para maŋ nuŋ miŋ daayum ti kune a booro Boy Raa, wo kun gi di n' ziida ye. Wo de ankenŋo ette peedagun, peedo ere ki doŋ toogo adda zimolo an d'ise naabadan.»

Piyer y'a kiigira Isa
(Matiye 26.57-58; Markus 14.53-54)

⁵⁴ Maŋ Isa an di y' ziida, an ti y' dukke, an di t'iide k'adda boy ki

* 22:37 22:37 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.12.

mozigo goole don sedefe. Wo Piyer yi di'n daaniya ti dokki.

⁵⁵ Duwo an di mudfe uwwo a diine booro boy, wo Piyer y'a zunke yi kookiyo uwwo ti kane.

⁵⁶ Aame yi zunke yi kookiyo uwwo gen, i d'ede ere naabo t'a yi wulle, wo ti di y' wolliso teben adda k'edayi, man t'a ruute, t'ede: «Wede enno ton yon ti yode kan soo.»

⁵⁷ Wo Piyer y'a yi giigira, yi di ruute, y'ede: «Erewo no, nun ni ki y' suune ye.»

⁵⁸ Tan boolon man i d'iido wede ti doolo, y'a yi wulle wo y'a ruute, y'ede: «Derec, kee ton wede soo ti diine kane sanalliyagi k'Isa!» Man Piyer yi di'n gime onami, y'ede: «Ato, nun ti diine kane ye.»

⁵⁹ A likke bini man, i d'iido wede ti doolo yi-kodfime, yi d'eesiyo: «Ki kotto wede en yon ti yode kan soo, kono yon ti siido Galile.»

⁶⁰ Man Piyer yi di'n gime onami, y'ede: «Aha, munda wede ki rootiyo gen a nuuno ye.» Wo a kaamiki aame y'a ti rootiyo botto gen, uzu y'a iile.

⁶¹ Galmeega y'a gilde ki tukki Piyer wo yi di y' wolliyi teben adda k'edayi. Inkinno man Piyer y'a ilke a ono don Galmeega yi-ruute, y'ede: «Anki en ki poone uzu y'a ola gen, k'a roota ki ki n' suune ye, suune ye tan ado.»

⁶² Man t'adda boy Piyer yi-t'udfe ti paate wo y'a iise molo baadan.

*Kaldita wo kossiyo k'Isa
(Matiye 26.67-68; Markus 14.65)*

⁶³ Duwo don i boohiyo Isa an di y'okko maade wo an di y' kossiyo.

⁶⁴ Edayi an i-t'ippe wo an di y' tondiso, an'de: «Kee nebi man, ki y'unto wede i ki diine me!»

⁶⁵ Wo an i-d'irbita ono baadan ti doolo don ki kaldita.

*Isa a daana deero don booro
(Matiye 26.59,63-65; Markus 14.55,61-64)*

⁶⁶ Aame ume i t'umpile man, kane don i dokkiyo Yawudiyagi, deero

don sedefe ti don suuniyo k'oogoro, an t'ugiye pay an di-t'iide Isa ki daana deero booro Yawudiyagi,

⁶⁷ wo an di y' tunde, an'de: «Almasi Raa yi biire, kee ko? K'ay ki ti rooti do.» Yon y'an di'n gime onaman, y'ede: «Aame n'un ruuta man, kun k'amba ye onamo me,

⁶⁸ wo aame n'unni tunda ton man, onamo kun ki ti'n kima ye.

⁶⁹ Wo ti anki en, nun wede an n'ehe aa ulo wede en, n'a-kooney a ammade Raa toogadi t'a jire pay.»

⁷⁰ Kane pay an di ruute, an'de: «Inkinno man kee Ulo Raa ko?» Yon y'an di'n gime onaman, y'ede: «Aa kune batum kun ruute, en min nuuno.»

⁷¹ Inkinno man an di ruute, an'de: «In ki dehe wenda ti doolo wede illiga y'in ki roote sey ye baa! Kine in illiga bize yode batum i ruute me.»

23

*Isa a daana Pilat
(Matiye 27.2,11-14; Markus 15.1-*

5)

¹ Man kane don i t'ugiye an t'iiziga pay, an di-t'iide Isa ki daana Pilat, yon Romen goole siido.

² A ume gen kane an d'iise sakiysa k'Isa, an'de: «Wede en kaye ay y'uuney don siidadey yi ti'n daggiya, y'an rootiyo jibaaye an ti toogo k'eliyo a mozigo goole ki Romen me, wo son yi t'ize yode batum Almasi Raa yi biire, yon mozigo Yawudiyagi.»

³ Pilat y'a yi tunde, y'ede: «Kee mozigo Yawudiyagi ko?» Isa yi di'n gime onami, y'ede: «Gen aa ki ruute.»

⁴ Inkinno man Pilat y'an di ruute a kane deero don sedefe ti don duuru, y'ede: «Wede en nun munda k'ulsu a eedi ni k'uune ye, wede i di t'iide booro t'a yi seeda me.»

⁵ Wo kane an di kodfime, an'de: «Yon t'urzi dooyisadi don pay y'an t'eliyto ono bini a-t'ooziga deyyiso. Yon y'iiso ti siido Galile, y'a tukey

siido Ziide pay, wo anken y'aa d'iina a enno.»

Isa a daana mozigo Erod

⁶ Aame Pilat y'illiga ono genno man, y'a tunde, y'ede: «Wede en yon ti siido Galile ko?»

⁷ Wo aame yi zuune Isa yon ti siido ere mozigo Erod Antipas man, Pilat yi di y'igibe a Erod, kono a onniytagi gen yode Erod ton a Zeruzalem.

⁸ Aame Erod yi wulle Isa man, ulbi aaze unse baadan, kono yon y'ollige rabiladi ti kaagine wo yi dehu y'a ti y' wolle. Inkinno yi zaapu elkisadi yid'isa munda k'armika y'a-wolla.

⁹ Erod y'a yi tundite tan baadan, wo yo Isa yi-k'ohine bizi ye.

¹⁰ Kane deero don sedefe, ti don suuniyo k'oogoro, kane a sirpa an di rootiyto ono ti golla zakidi.

¹¹ Erod kane ti asigiryagi an di y'okko maade wo an di y'ambutu saa saac. An i-di t'usse kalle majjaane, man yi di y'igibe a Pilat.

¹² Erod ti Pilat gen ti poone kane adu, wo ti onniyo gette an t'ize lanziyagi.

Booro k'Isa ki towwadi

¹³ Inkinno man Pilat y'a-tusse kane deero don sedefe, deero Yawudiyagi wo ti don duuru,

¹⁴ wo y'an di ruute, y'ede: «Wede en kun oo d'iido' n kun'de, duwo pay yi ti'n daggiya. Inkinno ni y' tunde a daanagun a ono don kun rootiyto a tukki yode gen me, wo nun munda ulsu a eedi ni k'uune ye a t'ide booro t'a yi seeda me.

¹⁵ Erod genno ton munda ulsu yi k'uune ye a eedi me, inkinno y'ay ti y' gimo. Kono k'inkinno, wede en munda ulsu yi k'ize ye wede a t'ide k'unto me.

¹⁶ Inkinno man n'an t'ela urzi a asigiryago an ti y' gorpipa ti marpa doo min, san an i-d'eeza kollo.»

¹⁷ Yi ruute inkinno kono aa an d'isiyo daayum a tarnaape Pak ki Yawudiyagi, i dehu Pilat y'an d'adfe wedusu soo t'adda dangay.

¹⁸ Wo pay kan soo an d'iise dollite, an'de: «Wede gen ki y'odo! K'ay t'adfi Barabas!»

¹⁹ Yo Barabas gen an yi ziida dangay kono yon wede an t'eelite ono a duwo an d'iiziga deyyiso adda geeger ki tukki Romen, wo son y'iide wedusu.

²⁰ Pilat y'an d'iise rootiyo sey a don duuru kono yi dehu Isa yid'eeze.

²¹ Wo kane an di dollite, an d'eesiyo: «Ki ti y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko! Ki ti y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko!»

²² Man Pilat y'an di ruute k'aduwe, y'ede: «Wede en munda ulsu min y'ize moo me? Nun man munda ulsu ni k'uune ye a eedi i di t'ide k'unto me. Inkinno n'an t'ela urzi an ti y' gorpipa ti marpa doo min, san an i-d'eeza kollo.»

²³ Wo kane an di kod'dime dollite ti golla awwa, an d'eesiyo: «Isa ki ti y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko!» Man Pilat i-di t'iide a dollitadan gette.

²⁴ Inkinno yon booro y'an ti-d'ikke a munda wede Yawudiyagi an ton diyo me.

²⁵ Barabas wede kane an dehu gen, Pilat y'a y'udfe, yode wede an ti y'ele adda dangay kono y'an t'eelite ono a duwo an d'iiziga deyyiso ki tukki Romen, son y'iide wedusu gen me. Wo yo Isa y'an di y'ele a bey k'asigiryagi, an d'ise munda wede kane Yawudiyagi an dehu.

Taakiya k'Isa ekk'undumu (Matiye 27.32; Markus 15.21)

²⁶ Man Isa an di-t'ette k'ume taakiyadi. A urzi an a-t'ikkima ti wede soo inkinno yon ti geeger Siren, sundi Simo, y'aahiya doome. Kane asigiryagi an di y' ziida, an i-d'ele undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko, y'a t'umbe a dannayi wo yi daaniya Isa.

27 Doŋ duuru baadan ki siido gette an di y' daaniya, ti diinayan erayi an a-t'ibi beydan a giggiran wo an di dollite mōolo kono k'Isa.

28 Maŋ Isa y'a gilde k'ume k'erayi genno wo y'an di ruute, y'ede: «Kune erayi Zeruzalem no, kun ôole ye kono nuŋ me, ki too maŋ kun ôolo'ŋ ki kune wo ki inŋigunŋ.

29 Derec, onniytagi saŋ maŋ an d'aana, aame geŋ an di roota: "Unsuwo a kane erayi doŋ kartiyagi, a kane doŋ an k'ehe ye wo an k'uude inŋi ye botto."

30 Inŋino maŋ duwo an di roota, an t'eesa: "Mongali an ay di ti'n ruugi!" wo soŋ an t'eesa: "Kessagi an ay ti'n ombidi!"

31 Aame duwo an o isiyi kino a nuŋ wede aakede undumu zeere eŋ me maŋ, an d'aana moo me a kane doŋ aakede inda doŋ meedi me*?»

32 An a-dukko a ita k'Isa doŋ sire ti doolo, kane doŋ k'oogire, an ti'n t'ide ti yode kaŋ soo.

33 An iiney a ume wede sundi «osse k'eego» maŋ, a ume geŋ Isa asigiryagi an ti y' tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaŋ ton-tilko. Wo an a-tiike ti yode doŋ k'oogire sire, wede soŋ t'undumzi a kese k'ammidadi wo soŋ t'undumzi a kese geeladi.

34 Inŋino maŋ Isa y'a ruute, y'ede: «Mee'ki nuŋ, k'an t'iso tambobino, kono an ki suune ye munda wede an isiyi geŋ me.» Wo asigiryagi an di dikkiŋa kallagi k'Isa t'urzi k'arbu teltel muntelliyo.

35 Kane doŋ duuru an t'ihira angenno, an di wolliyo. Kane deero Yawudiyagi an di y'okko maade, an d'eesiyo: «Yoŋ doŋ doolo y'an utte de, anken y'utto tuddi batum, aame yo Almasi Raa yi biire kotto maŋ!»

36 Kane asigiryagi toŋ an di y'okko maade, an a d'ettiyo goppon ki sir-

padí, an i-d'eliyo toote suddo k'inŋi k'inda biŋ y'a sibe,

37 wo an d'eesiyo: «Aame kee mozigo Yawudiyagi kotto maŋ, k'utto tudda batum!»

38 T'ekk'eedi an tiike pakirte wo an a-ti riine, an'de: «Yode eŋ mozigo Yawudiyagi.»

39 Ti diine doŋ k'oogire sire an ti'n tiike ekk'inda geŋ, wede soŋ y'a gilde Isa, y'ede: «Kee Almasi Raa yi biire kotto maŋ, k'utto tudda batum wo kaye pay!»

40 Wo yo wede soŋ y'a y'idfise, yi di ruute, y'ede: «Kee a Raa ki-k'orgiso ye, kee wede booro ti ki ziida k'unto ti yode eŋ kaŋ soo.

41 Ki kine dabar ette derec, kono in ooniyo munda wede in ize t'urzi naabadiŋ, wo yo wede eŋ munda ulsu yi k'ize ye.»

42 Saŋ y'a ruute sey, y'ede: «Isa, k'a n'elko aame ki-kimo ki mozikada geŋ me.»

43 Maŋ Isa yi di'n gime onami, y'ede: «Derec inŋino wo n'a di rooto: Anki eŋ kee ki-t'etta ti nuŋ adda jenne.»

Unto k'Isa

(Matiye 27.45-56; Markus 15.33-41)

44-45 Aame peedo t'ize diine maŋ, ti ki tooriyo ye, ume a t'ize zimolo dil a likke bini eesiyo peedo lohe. Wo alboy wede i dikke adde Boy Raa soŋ k'adda soŋ ki paate, a t'ihina tar a diinayi.

46 Isa y'a idili ti golla awwa, y'ede: «Mee'ki nuŋ, n'a-d'elo undó a beezá†.» Aame y'a ti ruute inŋino maŋ, y'a-t'ihe.

47 Goole k'asigiryagi meeda ki Romen yi wulle munda wede ize me. Maŋ y'a imme Raa wo y'a ruute, y'ede: «Ki kotto wede eŋ yoŋ ki diine.»

48 Kane doŋ duuru pay iide wolliyo geŋ, aame an wulle munda

* **23:31 23.31** Ono k'Isa yi rootiyo a tukki **Undumu zeere wo Inda doŋ meedi**: I-kaza undumu zeere yode Almasi batum, wede i-k'ede oldiko munda ye toŋ an di y' dibire bini unto. Inda meedi kane Yawudiyagi doŋ k'isiyo k'oldiko, geŋ taŋ baadan a jiiire dabar ere an t'oono te. † **23:46 23.46** Kun wollo adda mattup ki Soom 31.6.

wede ize maŋ, kane an di-gime, beydaŋ an a-t'ibi gaggiraŋ kono an mōolo.

⁴⁹ Wo kane pay lanziyagi k'Isa ti erayi doŋ i yi diino ti siido Galile, an t'ihirte ti dokki an di wolliyo munda wede isiyo.

Isa adda muuzo
(*Matiye 27.57-61; Markus 15.42-47*)

⁵⁰⁻⁵¹ I d'ede wedusu sundi Yusup yoŋ ti geeger ki Yawudiyagi sundutu Arimate. Wede geŋ yoŋ beehiye wo ki diine, yi zaapu elkisadi a ettiyo Moziko Raa. Yoŋ wede ti diine deero booro Yawudiyagi, wo yi k'iyye ye a munda wede doŋ deero booro oŋgo an dihe an d'ise a tukk'Isa, wo soŋ a naabadaŋ ere an ize te.

⁵² Yo y'a iide y'a uuney Pilat, y'a yi tunde a nuune k'Isa.

⁵³ Pilat yi-d'iyye, maŋ Yusup y'a ti y' diige nuune t'ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaŋ tontilko me. Y'a nilpe ti sotor tuwarwa zooyatu oone, yi-t'ele adda muuzo, tod'te aa urmi an ittiba mukkolo, a ume isire wenda kaŋ soo toŋ an k'eele ye.

⁵⁴ Suldi geŋ ize onniyo jima, duwo an okkime tuddaŋ kono onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi ti t'eesa‡.

⁵⁵ Kane erayi doŋ i diino Isa ti siido Galile geŋ, Yusup an di y' diine, an di wullo muuzo wo mummino an ziipe nuune k'Isa me.

⁵⁶ Saŋ maŋ an di-gime k'adda geeger, an iide'ŋ an d'iwilo egey ti puutagi k'inda doŋ eediyadaŋ unse, an aa di gilse ki rorriso a nuune k'Isa. A onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi maŋ, an di buuke aakede oogoro ti rootiyo.

24

Baldiya k'Isa

¹ Onniyo dumas ti soohe walak maŋ, erayi an di ziki egey doŋ

‡ **23:54 23.54** Di Yawudiyagi, onniyo t'eesiyo ti peedo t'ambe k'ooriyo ere ki anki bini peedo t'ambe k'ooriyo ere ki soggo. Wo onniyo ere ki puukiyo toŋ inkiyo kay, geŋ inkiyo nuune k'Isa an di dihe an t'ottiba ki poone peedo t'a oora geŋ me.

kalsiya eediyadaŋ unse a beydaŋ, an d'ingile ki biza muuzo.

² An iiney maŋ, an wolliyo zumbulu wede an a-t'ippe a biza muuzo'ŋ doŋkilso a kese.

³ Kane an t'iide k'adda muuzo, wo nuune Galmeega Isa an ki y'uuney ye.

⁴ Kane erayi an d'uhibe, a kaamiki a daanadaŋ i d'iido kuuli sire ti kallagi i ralita.

⁵ Inkiyo kane orgiso t'anni ziida, an di nukkite, wo de kuuli doŋ sire geŋ an an di ruute, an'de: «Ki moo me kun wekku wede zeere a diine doŋ unto me?»

⁶ Yoŋ umbo a enno me, Raa yi ti y' bilde. Kun elko a ono doŋ y'un ruute aame yo botto a siido Galile, y'ede:

⁷ "I dehu nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, an di n' t'ela a bey doŋ k'oldiko, an ti n' taaka ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaŋ tontilko, wo onniyo sire k'aduwe maŋ n'a-balda."»

⁸ Inkiyo maŋ kane erayi geŋ an di'n ilke ono doŋ Isa y'an ruute geŋ me.

⁹ Kane ti biza muuzo an di-gime, wo an iide'ŋ an an t'iide taaya gette pay a kane doŋ koomat makumu soo wo a kane sanalliyagi doŋ oŋgo pay.

¹⁰ Kane erayi doŋ iide ki biza muuzo geŋ, Mariyam ere ti siido Magdalla, Zane wo Mariyam ere mekki Zak. Wo erayi doŋ ti doolo doŋ iide ti kane geŋ, taaya gette an an t'iide pay a doŋ zina k'Isa me.

¹¹ Wo kane a onamaŋ geŋ an di'n wulle erayi aa doŋ maadagi, onamaŋ an ki d'umbe ye.

¹² Wo toŋ maŋ Piyer y'a t'iiziga y'a ukke ki biza muuzo. Y'iiney maŋ, y'a t'uttile yi nooniyo k'adda, yi wolliyo'ŋ sarwilagi daŋŋal, maŋ y'a ziida gaggiri a munda wede ize geŋ me, wo y'a-gime ki boozí.

A urzi k'Emayus

13 A onniyo gettiyo batum i d'ede sanalliyagi sire an ambe k'adda k'ille sundutú Emayus, tod'te suma kubbaara paat ti Zeruzalem me.

14 Kane an di rootiyto tuddaṅ a sulđi đoṅ pay ize geṅ me.

15 Aame kane an rootiyto wo an niikiyto ti tuddaṅ geṅ, yode Isa batum y'a iide, y'a-ti giyye ti kane an di sooru kaṅ soo.

16 Kane an di y' wolleiyo, wo munda an t'eegirso ki suuniyadi me.

17 Maṅ Isa y'anni tunde, y'ede: «Kune kun di sooru de, kun di niikiyto a tukk'amme?» Injino maṅ kane an t'ihira, sommagi dondoṅ.

18 Wede soo ti diine kane sire geṅ sundí Kiliyopas, yi di ruute, y'ede: «Kee siidá đañjal ko, wede i lekkiyo a Zeruzalem wo i ki suune ye munda wede ize adda k'onniytagi đoṅ k'ita eṅ me?»

19 Yoṅ y'anni tunde, y'ede: «De ize moo me?» Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Munda wede i-iina a tukk'Isa wede ti geeger Nazaret. Yoṅ geṅ nebi wede toogo, wo y'a ti gize toogadí t'urzi naabadí wo t'urzi k'onamí a đaana Raa wo a đaana đuwu pay.

20 Kane deero đoṅ sedikadiṅ ti đoṅ dokkiyadiṅ an an di y'ele a bey đoṅ k'olmidfayí kono booro t'a yi seeda ki t'owwo, wo an ti y' tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaṅ tontilko.

21 Kaye ay ziipe elkisadey a yode, yoṅ wede soo y'an adđa đoṅ k'Izirayel ti bey đoṅ k'aduzan. Wo t'ekki sulđi pay geṅ, onniyo aṅki ette k'aduwe t'ume sulđi geṅ ize me*.

22 Wo toṅ erayi miibi ti diinayey an ayn'iddira. Aṅki ti soohe walak an d'ingile ki biza muuzo.

23 An iide'ṅ, nuune k'Isa an ki y'uune ye. Kane an di-gimo, an ay t'iide taayadan te an'de,

maaleekiyagi an'n iido tuddaṅ wo an di ruute, an'de: "Yoṅ zeere."

24 Ti diine kaye ay sooru kaṅ soo geṅ, đoṅ miibi an d'ukke ki biza muuzo wo an d'uuney miṅ pay a-t'iide aakede erayi an ruute. Wo yoṅ miṅ umbo, an ki y' wullo ye.»

25 Injino maṅ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kune đoṅ elkisagaṅ attidi, kun k'ambu kesiko ye ono đoṅ pay nebiyagi an ruutite geṅ me.

26 Ki kotto i dehu Almasi Raa yi biire geṅ y'a dabire injino đoo miṅ, saṅ yi t'etta adda daryikadí kollo.»

27 Saṅ y'an di gizite kereṅ sulđi đoṅ pay an riinṅite ti kaaga a tukki yode adda mattup ki Raa geṅ me, y'a iise ti mattup k'oogoro Muusa bini y'a-ti đingge ti mattupiyagi đoṅ pay ki nebiyagi.

28 Aame kane an iiney goppon ti ille ere an'te maṅ, Isa yi d'isiyo aakede y'ingile ki đaana injino.

29 Wo kane an di kodđime, an d'eesiyo: «Kee k'oopo ti kaye kino, peedo t'a t'ooriyo ume y'ize.» Injino maṅ yi-t'iide adda boy, y'a uupe ti kane.

30 Y'a-guune ombo ti kane, y'a t'umbe mappa, y'a ruute kodđuwo a Raa, maṅ y'a burkite, y'an d'ele.

31 Aame geṅ edayan a t'ihina, kane an di y' zuune Isa me, wo a kaamiki ti đaanadan y'a nukkiđe.

32 Kane an d'iise rootiyto ti tuddaṅ, an'de: «Aame kine a urzi wo yoṅ y'in rootiyto a tukk'ono đoṅ an riinṅite ti kaaga adda mattup ki Raa geṅ, ki kotto in d'uwwu munda a biza k'ulbiṅ me.»

33 Maṅ kesiko kane an t'iiziga, an di-gime ki Zeruzalem. An iide'ṅ an di'n uuney kane sanalliyagi koomat makumu soo geṅ an t'ugiyi ti đoṅ an sooru soo,

34 wo kane an an di ruute a đoṅ sire geṅ, an'de: «Ki kotto Galmeega yi bilđe, yi gize tuddí a Simo!»

* 24:21 24.21 Onniyo aṅki ette k'aduwe t'ume sulđi geṅ ize me: I-kaza di kane Yawudiyagi an elkiyo wedusu y'unto maṅ, undí ti lekkiyo a sirpa nuune onniyo sire k'aduwe geṅ, yi ki bilđe ye maṅ geṅ umbo ki đaanadí baa.

35 Wo kane batum an an t'ũide taaya a munda wede ize a urzi, wo mummino kane Isa an di y' zuune a ume wede y'an fɔrkiso mappa gen me.

Isa yi kaza tuddi a sanalliyagi

36 Aame kane onaman botto an a ki ti'n dinge ye gen, a kaamiki yode Isa batum y'a gize tuddi a diinayan, wo y'an di ruute, y'ede: «Toose ti koono ti kune.»

37 Kane an d'iddira, orgiso t'anni ziida baadan kono an elkiyo an wulle'ŋ beyye.

38 Wo Isa y'an di ruute, y'ede: «Moo me kun orgiso me? Moo me un d'ede niikiyo adda k'addugun me?»

39 Kun wollo beydó ti zɔndó, en min nun! Kun ni botto, wo kun wollo beyye'ŋ i-k'ede tukiŋo ye osse ye, wo nun oo d'ede aakede kune kun wolliyo.

40 Yoŋ y'a ti dinge onamí man, y'an di gize beydí ti zɔndí.

41 Wo kane onamí an k'ambu ye botto kono addan ũune t'unŋsuwo wo an ziida giggiran. Inkinno man yoŋ y'anni tunde, y'ede: «A enno un ede munda k'ombo ko?»

42 Kane an i di burko puuniso gayirsa an i-d'ele.

43 Yoŋ y'a ziida wo y'a t'iimi a daanadan.

44 Saŋ y'an di ruute, y'ede: «Aame nun botto ti kune gen, enno munda wede n'un ruute me: I dehu ono don an riŋe a tukki nun adda mattup k'oogoro Muusa ti ono don ki nebiyagi wo adda mattup ki Soom gen, kane pay a aane kono a-t'ette a ono mattupiyagi genno.»

45 Inkinno man yoŋ y'an t'ihina eedan, kono an di seeda ita k'ono don an riŋe ti kaaga adda mattup ki Raa,

46 wo y'an di ruute, y'ede: «Enno munda wede an riŋe me, an'de: Almasi Raa yi biire, y'a dabira bini y'a t'inda, saŋ onniyo sire k'aduwe man Raa y'a ti y' balda ti diine don unto me.

47 Gen i dehu an di kizite ti sundi a ita duwo pay, an di t'eeese ti Zeruzalem, an an di roota a duwo an di-kima lekkiyadan wo an t'oono tambobino k'oldikadan.

48 A suldi pay gen kune kun illiga wo kun wulle.

49 Wo nun ni-t'igibo a eggun munda wede Meegó Raa yi ruute y'un t'ela. Wo kune'ŋ, kun lekko adda geeger bini toogo ere i deego t'awwa ti kandaane t'un di'n ôona.»

Engilso k'Isa k'awwa ki kandaane

50 Saŋ t'adda geeger Isa y'an t'udde ti paate, an d'ingile k'ume wede goppon ti ille ki Betani. A ume gen y'a ziki beydí wo y'an di ziipe beeko.

51 Aame y'an zaapu beeko gen, kane y'an di'n iili, yoŋ Raa y'a y'umbe k'awwa ki kandaane.

52 Aame gen kane an di-dikke wo an t'uttile a daanadí, saŋ an di-gime ki Zeruzalem t'unŋsuwo baadan.

53 Kane an d'ettiyo daayum k'adda booro Boy Raa, wo an di tamma Raa.

Rabila Majjaanawa k'Isa Zaṅ yi riine

Eṅ urzi k'ono don kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette Rabila Majjaanawa, wede zina Zaṅ yi riine. Adda mattup ette Zaṅ y'a ruute ti suldi don Isa y'ize a siido, ti dooyiso ere yi duuye duwo. Wo son y'a ruute a urzi k'untadi wo a urzi baldiyadi ti diine don unto. Isa yi kazita ti toogo a duwo, y'an d'eliyo beeko a don k'eeni wo yi d'isiyo suldi k'armika baadan.

Mattup Zaṅ yi riine ette, onamtú i ki deeyiso pay ye ti ono don adda mattup ki Matiye, Markus wo Lik gi riine me. A eesiyo mattup ette, Zaṅ y'a ruute Isa yon wede an yi waaku Ono gen, yon Raa y'a iido ki siido, y'a-gime wedusu (Zaṅ 1.1,14). Isa y'aaze suldi k'armika baadan, kono duwo an d'oyye yon Wede k'Uttiyo, Raa yi ruute y'a t'igibo t'ume k'eesiyo duniya too.

Aame Isa yi lekkiyo a siido botto gen, duwo tuddan an ti-t'ihinte kono yode. Don ongo an ziipe addan a Isa kono an zuune adda k'addan yon Ulo Raa, wo don son an di y' giigira. Wo de Zaṅ y'a riine, y'ede: «Ono don soo raaniya adda mattup ette, kono kun d'ambe Isa yon Almasi Raa yi biire, wo Ulo Raa. Wede y'umbe a sundi man, yi di t'ela lekkiyo ere ki daayum.» (Zaṅ 20.31)

Raa yi kaza tuddi t'urzi k'Isa Almasi

¹ Ki poone Raa y'a okkima suldi pay gen, wedusu an yi waaku Ono yon ede to. Raa kane ti wede an yi waaku Ono gen kane soo, wo wede an yi waaku Ono gen yon min Raa batum.

² Ki poone Raa y'a okkima suldi pay gen, yode ti wede an yi waaku Ono gen kane soo.

³ Suldi don Raa y'ikkima pay gen, an ikkima ti wede an yi waaku Ono gen soo. Munda wede Raa y'ize siidi umbo, daa wede an yi waaku Ono gen me.

⁴ Wede an yi waaku Ono gen, yon lekkiyo ere ki daayum, wo tode lekkiyo gette ti d'eliyo toore a duwo.

⁵ Toore gen yi-tooriyo adda zimolo, wo zimolo t'a ki y' ziida ye.

⁶ Inkinoman ti kaaga Raa y'a igibe wede zindi ki tukki duwo, wedusu gen sundi Zaṅ.

⁷ Zaṅ yon wede illiga rabila toore, y'a iide y'an di kize urzi toore genno, kono t'urzi yode duwo pay an d'olliga, wo an zaape addan a toore genno.

⁸ Yode Zaṅ gen toore yode batum ye, yon y'iide y'an di kize toore a duwo.

⁹ Yo Wede an yi waaku Ono gen, toore wede ki kotto, y'ettiyo k'adda duniya, y'a toore adda k'adde duwo pay.

¹⁰ Yon gen y'a iido k'adda duniya, wo duniya ette Raa y'ikkima t'urzi yode batum. Y'a likke, wo don duniya an gi di y' zuune ye.

¹¹ Y'a t'iide k'ume donzi Izirayel, wo kane an gi di y' ziida ye.

¹² Wo de a kane don i yi ziida wo i ziipe addan a yode gen, y'an d'ele urzi an t'ize inni Raa.

¹³ An t'ize inni Raa t'urzi k'ehiyo ere a urzi tuddé ye, aa duwo an ki-dehu ye, wo an t'ize inni Raa t'urzi k'ehiyo ere ti toogo Raa.

¹⁴ Inkinoman wede an yi waaku Ono gen y'a-gime wedusu, y'a iido y'a likke diine kaye, addi oniyoyi ti beeko wo y'in di kaza urzi wede derec. Ay di wulle goolikadi, goolikadi ere meeda gette i ele Meega Raa a yode Ulí soo danjal.

¹⁵ Wo Zaṅ gen y'a iise kazita a tukk'Isa ti golla awwa, y'ede: «Enno wedusu wede ni rootiyo onami me, wede n'ede: wede ede ettiyo k'itadó me, wo yon goole y'a jiiire nun, kono nun an di'n t'eha botto gen, yon ede to.»

¹⁶ Yoŋ addíŋ tasse ti kine me, y'in di ziipe beeko baadaŋ ki daayum a kine pay, wo beekadí daayum a ekki kine.

¹⁷ Oogoro tod'te Raa yi t'elo ti kaaga t'urzi Muusa a d'uwu. Wo de beeko ti d'erec an iido t'urzi k'Isa Almasi.

¹⁸ Wenda soo toŋ i wulle Raa umbo, wo de Ulo yoŋ soo danŋal yode batum Raa, yi lekkiyo a sirpa Meega Raa geŋ, y'in di y' gize.

Zaŋ Batis ti doŋ zina ki Pariziyen (Matiye 3.1-12; Markus 1.2-8; Lik 3.15-17)

¹⁹ Kun ollo eŋ ono Zaŋ yi gizite. Onniyo soo deero Yawudiyagi a siido Zeruzalem an d'igibe doŋ sedefe ti doŋ ti biza bumbu Lebi ki tukki Zaŋ. An d'iide, an d'uuney Zaŋ kono an di y' tonde: «Kee'ŋ wee wee?»

²⁰ Aame an iide an yi tunde maŋ, yoŋ y'an k'umbida ye, wo y'an di ruute kereŋ, y'ede: «Nuŋ Almasi Raa yi biire ye.»

²¹ Inkiŋo maŋ an di y' tunde sey, an'de: «De kee'ŋ Eli ko?» Maŋ Zaŋ y'ede: «Aha, nuŋ Eli ye.» An di yi tunde sey, an'de: «Kee'ŋ nebi wede ay delliyo ko?» Zaŋ y'ede: «Aha, nuuno ye.»

²² Inkiŋo an i di ruute, an'de: «Kee'ŋ wee wee? K'ay ti rooti, kono ay an di kizey a doŋ ayn'igibo me. Kee miŋ wee wee?»

²³ Maŋ Zaŋ y'an di'n gime onamaŋ ti ono doŋ nebi Ezayi yi ruute ti kaaga, y'ede: «Nuŋ golla ki wedusu yi dollite adda balda, yi d'eesiyo: Urzi Galmeega kun i-ti y'okkoŋ ki diine d'elele*.»

²⁴ A diine doŋ zina an igibe ki tukki Zaŋ geŋ, Pariziyen toŋ adda.

²⁵ Kane geŋ an di yi tunde Zaŋ sey, an'de: «Kee'ŋ Almasi Raa yi biire ye, Eli ye wo nebi wede ay delliyo ye de, ki moo me ki'ni suyyiso d'uwu'ŋ batem me?»

²⁶ Zaŋ y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Nuŋ d'uwu ni'ni suyyiso

batem t'ahu, wo de a diinagun geŋ i d'ede wede ede kun ki y' suune ye.

²⁷ Wede geŋ y'ettiyo k'itadó, wo nuŋ ni k'iide n'a ki t'eeze sibe tobiyagi ye.»

²⁸ Suldfizaŋ pay an ize geŋ a ille Betani, ti dar k'ooye Zurden ki kese peedo ge-koliyo a ume Zaŋ d'uwu y'anni zuyyite batem.

Isa Almasi Ulo Damu Raa

²⁹ Soggo maŋ Isa yi-t'uddo k'ume Zaŋ. Aame Zaŋ yi y' wulle maŋ, y'ede: «Kun wollo enno Ulo Damu Raa i booyiso oldiko doŋ duniya pay me.»

³⁰ Ono ni ruute a tukki yode enno, n'ede: «Wede ede y'ettiyo k'itadó me, wo yoŋ goole y'a jiire nuŋ, kono nuŋ an di n' t'eha botto geŋ, yoŋ ede to.»

³¹ Ki poone toŋ nuŋ ni ki y' suune ye yoŋ wenda me, wo n'iido d'uwu ni di'n suyyiso batem t'ahu'ŋ kono n'an di y' kize a doŋ k'Izirayel.»

³² Zaŋ yi kazita a tukki'Isa sey, y'ede: «N'a wulle Unde Raa t'a d'iigo ti kandaane aa deere, t'a di-guune a tuddi.»

³³ Nuŋ ni ki y' suune ye, wo Raa wede i n'igibe d'uwu ni di'n suyyiso batem t'ahu geŋ y'o di ruute, y'ede: «Unde Raa gette k'a ti wolla t'a deego ti kandaane, t'a di koonaa a tukki wede. Geŋ yode geŋno wede a suyya d'uwu ti Unde Kamilen me.»

³⁴ Wo munda geŋ n'a yi wulle, wo inkiŋo maŋ n'un di kaza kereŋ, wede eŋ yoŋ Ulo Raa.»

Andire ti Simo Piyer

³⁵ Ti soggatú sey toŋ, Zaŋ ti sanalliyagi doŋ sire geŋ an lekkiyo a umayaŋ.

³⁶ Zaŋ geŋ yi wulle Isa y' engile maŋ, y'a ruute y'ede: «Enno Ulo Damu Raa me.»

³⁷ Aame kane sanalliyagi sire geŋ an illiga Zaŋ yi ruute inkiŋo maŋ, an d'iise daaniya k'Isa.

³⁸ Isa yi gilde maŋ, yi wolliyo'ŋ an yi daaniya, maŋ y'anni tunde,

* 1:23 1.23 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 40.3.

y'ede: «Kun ni daaniya'ŋ kun dehu moo me?» Maŋ kane an i-di'n gime onamí, an'de: «Rabbi (i-kaza wede dooyisadey) kee ki lekkiyo a too me?»

³⁹ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun'di, kun di-wolley.» Maŋ an d'ingile, an di wullo ume yi-lekkiyo me. Geŋ a peedo lohe, ume'ŋ an a-ti y'ingile ti yode.

⁴⁰ Andire leema Simo Piyer geŋ, yoŋ ti diine doŋ sire illiga ono Zaŋ yi ruute wo an di diine Isa geŋno.

⁴¹ An ti gimo maŋ, Andire y'iide'ŋ y'a uuney ki poone'ŋ leemadí Simo, wo yi di ruute, y'ede: «Almasi Raa yi biire'ŋ, ay yi wullo.» (T'ono Girek geŋ Kiris i-kaza Almasi.)

⁴² Maŋ yi-di t'iide leemadí Simo k'ume k'Isa. An iiney maŋ, Isa yi di y' wolliso yerere adda k'edayí, maŋ yi di ruute, y'ede: «Kee'ŋ Simo ulo ki Zonas, wo ti aŋki eŋ an gi di waaka Piyer.» Suma gette i-kaza morkolo.

Pilip ti Natanayel

⁴³⁻⁴⁴ Onniyo k'ita maŋ Isa y'a ingile ki siido Galile, an d'ikkima ti Pilip wede ti geeger Betsayda, siido k'Andire ti Piyer. Maŋ Isa yi di ruute a Pilip, y'ede: «Pilip, ki ni daani.»

⁴⁵ Saŋ maŋ Pilip y'a uuney Natanayel, wo yi di ruute, y'ede: «Ay yi wullo wedusu wede Muusa y'a ruute adda mattup k'oogoro, wo nebiyagi toŋ an ruute onamí me. Yoŋ Isa wede ti geeger Nazaret, ulo Yusup.»

⁴⁶ Natanayel yi di ruute, y'ede: «Ti Nazaret ummey, munda beehiye etto dey ko?» Pilip yi di ruute, y'ede: «K'edi, wo k'a wolla.»

⁴⁷ Aame Isa yi wulle Natanayel y'ette tuddí maŋ, y'a ruute ono a tukki yode, y'ede: «Ulo k'Izirayel toc miŋ yode eŋno, yo eŋ wede ki diine.»

⁴⁸ Natanayel yi di ruute, y'ede: «De kaŋ mummino k'a ni zuune me?» Isa yi di ruute, y'ede: «Ki

poone Pilip y'a ki waako'ŋ geŋ, ni ki wulle kee'ŋ a undiso pigiye.»

⁴⁹ Inkiŋo maŋ Natanayel yi di ruute, y'ede: «Wede dooyisadó, kee'ŋ Ulo Raa. Kee'ŋ mozigo doŋ k'Izirayel.»

⁵⁰ Isa yi di ruute, y'ede: «Kee ki ziipe addá a nuŋ kono k'illiga ni ruute ni ki wulle a undiso pigiye, wo k'a wolla suldí baadaŋ a ceera eŋno sey.»

⁵¹ Maŋ Isa yi di ruute sey, y'ede: «Derec inkiŋo wo n'un di rooto: Kun di wolla kandaane a-t'ihina, wo maaleekiyagi Raa an di deegita wo an di kilita† t'awwa nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋno.»

2

Armika k'Isa ere ki poone

¹ Onniyo sire k'aduwe maŋ, i d'ize seedu k'erewo a geeger Kana siido Galile. Mekk'Isa t'iide,

² wo Isa ti sanalliyagi toŋ an'ni wiike.

³ An ize bini maŋ, toote k'inŋi biŋ a biite. Inkiŋo maŋ mekk'Isa ti di ruute a ulutú'ŋ, t'ede: «Toote k'inŋi biŋ an biite.»

⁴ Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Mee'ki nuŋ, nuŋ n'aase mummino? Peedadó ti k'iide ye botto.»

⁵ Inkiŋo maŋ tod' t'an di ruute doŋ naabo'ŋ, t'ede: «Y'un ruuta munda maŋ, kun t'iso.»

⁶ Aame geŋ i d'ede boŋgali zoot an tutte ki moŋgali, Yawudiyagi an d'obite ahu adda, an d'opilsito tud-daŋ, k'a t'ise kamileŋ a daana Raa a urzi k'oogiradaŋ. Bukkulu soo geŋ y'oomi suma tooo sire ado.

⁷ Maŋ Isa y'an di ruute doŋ naabo, y'ede: «Boŋgali geŋ kun t'oonito t'ahu.» Inkiŋo maŋ kane doŋ naabo an iide'ŋ, an t'ûunite boŋgali'ŋ geŋ pepelele.

⁸ Aame boŋgali'ŋ an ti'n ûunite maŋ, Isa y'ede: «Aŋken kun eesu ahu geŋ, kun i-d'odo a wede

† 1:51 1.51 Kun wollo adda mattup ki Zenez 28.12, taaya ki suniye Yakup.

dokkide.» Maŋ kane ɗoŋ naabo an d'eezi, an i-d'iide.

⁹ Wede dokkide geŋ y'an uwwe ahu ɗoŋ i-gime toote k'inŋi biŋ geŋ me, wo yi ki suune ye toote y'ettiyo ti tunda me, wo ɗoŋ naabo ɗoŋ eeziti ahu geŋ an suune. Wede dokkide y'a wiike kule k'erewo,

¹⁰ wo yi di ruute, y'ede: «Ki poone'ŋ ɗuwo an eesiyo dokkide ti toote wede kaɗigi, saŋ ɗuwo geŋ i ti koliyo eedaŋ maŋ, an d'eesiyo wede unse ye k'ita. Wo kee k'a buuhe toote kaɗigi k'ume k'ita.»

¹¹ Geŋ inŋino munda k'armika wede Isa y'ize ki poone, a Kana siido Galile. Y'an di gize toogadi, wo t'urzi geŋ sanalliyagi an di ziipe addaŋ a yode.

¹² Saŋ maŋ tiŋ geŋ Isa y'a t'iiziga, meedi, zembadi ti sanalliyagi pay an di-ɗiige ki geeger Kapernayim. A ume geŋ an di likke onniyo miibi.

Lomme ɗoŋ suuk t'adda booro Boy Raa

(Matiye 21.12-17; Markus 11.15-17; Lik 19.45-46)

¹³ Aame tarnaape Pak ki Yawudiyagi aa guute goppon maŋ, Isa y'a-gili Zeruzalem.

¹⁴ Y'iiney maŋ, yi-t'iide a booro Boy Raa, yi d'uuney ɗoŋ k'owilte buŋgari, ki dambami, ki deere wo ɗoŋ pelkiyto soŋko ere ettiyo ti siidiyagi doolo pây, an isiyo suuk adda*.

¹⁵ Inŋino maŋ yi d'ize karre, y'an iise lommite. T'adda booro Boy Raa y'a ti'n tiipe pay ti dambanzaŋ wo ti buŋgarzaŋ me. Wo taabulyagi ɗoŋ pelkiyto gurus geŋ y'an di gippirde, ti soŋkiyagaŋ a-zibbite.

¹⁶ Wo a ɗoŋ k'owilte deere y'an di ruute, y'ede: «Sulɗugun en pay kun ti sokito t'en me. Boy Meegó en, kun ti y'ise ume suuk ye.»

¹⁷ Aame geŋ kane sanalliyagi an d'ilke a ono ɗoŋ an riine ti kaaga

adda mattup ki Raa, an'de: «Geyyiso ere o d'ede kono boy kee Raa gette, nuŋ addó i n'aadumu†.»

¹⁸ Inŋino maŋ kane deero Yawudiyagi an i di ruute, an'de: «K'ay isi munda k'armika wede a kize kee a-d'ede urzi k'aase kino.»

¹⁹ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Boy Raa en kun di-kossito, wo adda k'onniyo ado n'a y'ooziga.»

²⁰ Kane deero Yawudiyagi an i di ruute, an'de: «Boy Raa en ɗuwo an iiziga adda k'ozzine ada pide makumu zoot miŋ, kee k'ede adda k'onniyo ado maŋ k'a y'ooziga?»

²¹ Wo Isa yi rootiyo Boy Raa tuddi batum.

²² Bini aame Isa y'inda wo yi-bilde maŋ, sanalliyagi an d'ilke a ono ɗoŋ yi ruute geŋ me. Inŋino an d'umbe a ono ɗoŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, wo a ono ɗoŋ Isa yi ruute.

Isa yi suune adde ɗuwo pay

²³ Isa yi lekkiyo a Zeruzalem, a tarnaape Pak ki Yawudiyagi geŋ, y'aaze sulɗi k'armika baadaŋ ɗuwo an di wulle, wo ɗoŋ baadaŋ an di ziipe addaŋ a yode.

²⁴ Wo Isa yi ki zaapu addi a kane ye, kono kane pay yi'ni suune.

²⁵ Yoŋ geŋ wenda yi gi di kize ye a tukki kane me, kono adde ɗuwo pay yoŋ yi'ni suune.

3

Isa ti Nikodem

¹ Aame geŋ i d'ede wedusu sundi Nikodem. Yode geŋ ti diine ɗoŋ sundaŋ Pariziyen, wo ti diine deero Yawudiyagi pay.

² Onniyo soo a diddo maŋ, y'a iide y'a uuney Isa, wo yi di ruute, y'ede: «Wede dooyisadey, kaye ay suune kee'ŋ Raa yi-k'igibo dooyisadey. Wenda ti doolo yi k'aane yi ki t'ise ye sulɗi k'armika ɗoŋ aa kee

* **2:14 2.14** Maale ti embi kane geŋ ɗoŋ k'owilte an d'owilte a ɗoŋ i-d'eliyo sedefe a Raa. Wo ɗoŋ pelkiyto gurus an di pelkiyto gurus ki Romen ti gurus ere ki Yawudiyagi, kono gurus ki Romen ti k'ettiyo ye adda Boy Raa me. † **2:17 2.17** Kun wollo adda mattup ki Soom 69.10.

ki d'isiyo enj me, aame Raa ti yode ye maŋ.»

³ Isa yi di ruute, y'ede: «Derec inŋino wo n'a di rooto: Aame wede'ŋ yi k'uune ehiyo ere aware ye maŋ, Moziko Raa yi k'aane yi ki ti wolley ye.»

⁴ Maŋ Nikodem yi di ruute, y'ede: «Mummino me, wede yi t'ize goole wo an ti y' t'ehe sey me? Y'aane yi-t'ette adda k'adde meedi, t'a ti y' t'ehe sey ko?»

⁵ Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Derec inŋino wo n'a di rooto: Aame wede'ŋ yi k'uune ehiyo ere aware t'urzi k'ahu wo t'urzi k'Unde Raa ye maŋ, Moziko Raa yi k'aane yi ki t'ettey ye.

⁶ Munda wede ettiyo t'urzi tudde geŋ yonj ki tudde, wo wede ettiyo t'urzi k'Unde Raa geŋ yonj unde.

⁷ Kee k'elkite ye a ono doŋ n'a ruute, n'ede: "An un ti'n eho doolo geŋ me."

⁸ K'elko a maaye wede i baahu geŋno. Yi baahu k'ume wede aa addí i dehu, k'a olliga buukayi danŋal wo ume y'ettiyo ti tunda wo y'ambe ki tunda'ŋ ki ki suune ye. Geŋ inŋino ki wede y'uune ehiyo t'urzi k'Unde Raa toŋ maŋ.»

⁹ Maŋ Nikodem yi di ruute a Isa, y'ede: «De geŋ inŋino mummino me?»

¹⁰ Inŋino maŋ Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «De kee'ŋ wede dooyiso goole a siido k'Izirayel, miŋ ono geŋ ki gi di'n suuniyo ye ko?»

¹¹ Derec inŋino wo n'a di rooto: Kaye ay rootiyo munda wede ay suune wo ay kazita munda wede ay wulle, wo kun k'ambu ye a onamey doŋ ay kazita me.

¹² Wo aame n'un rootiyo ti suldi doŋ isiyo a siido toŋ kun k'ambu ye, de mummino kun d'amba me aame

n'un ruuta ti suldi doŋ a kandaane maŋ?

¹³ Wenda soo toŋ ti siido a kili kandaane umbo, daa ki nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede enno, ni ki diigo t'awwa ye maŋ.

¹⁴ Aakede ti kaaga anj Muusa kane adda balda geŋ yi d'umbe maala, y'a t'ikkima miipo, yi d'ittiba mobbo, y'a-dudde t'awwa*. Geŋ inŋino, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede enno toŋ maŋ, an ti'n dodda t'awwa kay,

¹⁵ kono wede tuuku yi ziipa addí a nuuno maŋ, y'a t'oona lekkiyo ere ki daayum.

¹⁶ Raa geŋ y'a giyye kine doŋ duniya pay, y'aa t'igibo Ulí yonj soo danŋal ki duniya, kono wede tuuku yi ziipa addí a yode maŋ, y'a ki t'inda ye, wo y'a t'oona lekkiyo ere ki daayum.

¹⁷ Raa y'igibo Ulí ki duniya kono y'a ki deka booro ekki doŋ duniya ye. Wo de yi y'igibo kono t'urzi yode doŋ duniya an d'utte.

¹⁸ Wede yi ziipa addí a yode maŋ, booro ti ki y' seeda ye, wo wede yi ki ziipa addí a yode ye maŋ, booro ti y' ziida baa, kono yi ki ziipe addí a suma k'Ulo wede soo danŋal ki Raa geŋno ye.

¹⁹ Toore y'a iido adda duniya, wo de toore'ŋ duwo an di y' giigira, an t'umbe zimolo kono kane an isiyo naabo ere oldo. Geŋno urzi wede booro Raa t'a seeda wede me.

²⁰ Inŋino maŋ wede tuuku y'isiyo munda wede ulsu geŋ, toore y'a yi kiigira, wo yi k'ette ye ki toore me, kono y'orgiso a naabo ere y'isiyo oldo gette, itadí i t'adfa.

²¹ Wo wede daayum y'isiyo naabo ere derec geŋ, y'a t'adde a toore kono duwo an di wolle naabadí ere derec gette, an t'eese yo enj wede

* **3:14 3.14** Aame ti kaaga doŋ k'Izirayel an t'udfo ti siido Misir geŋ, an d'iise orbite waawiye a Raa wo a Muusa. Maŋ Raa yi-ti gulkuwe, y'an d'udde mimbayi ulpi, an di'n ihite, doŋ baadan an t'inda. Aame an zuune oldikadan maŋ, an tunde Muusa, wo Muusa y'a tunde Raa. Maŋ Raa yi di ruute, y'ede: «Ki okkonj miipo maala, k'a-dodfo t'awwa ekki mobbo, kono aame wede miipo ti y'ihida wo y'umba edayi yi wulla miipo gettiyo maŋ, y'a t'oona bee.» Kun wollo adda mattup ki Nombire 21.4-9.

Raa kotto.»

Isa ti Zaŋ Batis

²² Saŋ maŋ ti Zeruzalem Isa ti sanalliyagí an t'iiziga, an d'ingile ki siido Ziide. An di-guune angenno, wo Isa yi di'n suyyiso duwo batem.

²³ Aame geŋ Zaŋ Batis toŋ yi suyyiso pay duwo me a ume sundí Aynoŋ, goppon ti Salim, a ume geŋ ahu baadan. Duwo an d'ettiyo tuddí, yi ti'n suyyiso batem.

²⁴ Aame geŋ yoŋ Zaŋ an ki ti y' ziida danŋay ye botto.

²⁵ Inŋino maŋ onniyo soo i d'iiziga niikiyo, sanalliyagi Zaŋ ti Yawudusu, a urzi wede mummino wede y'a t'ise kamilen a daana Raa me.

²⁶ Maŋ kane an di y'uuney Zaŋ me, an i di ruute, an'de: «Wede dooyisadey, kee ki wollo kay, wede kun di likko ti dar k'ooye Zurden ki kese peedo ge-koliyo, k'a ruutite taayadí geŋ, yode toŋ ankenno duwo y'anni suyyiso batem kay, wo anken duwo pay an ti dihima tuddí.»

²⁷ Maŋ Zaŋ y'an di ruute, y'ede: «Wede geŋ ti siidí yi k'aane yi ki t'oone munda ye, daa Raa yi-k'ele ye maŋ.

²⁸ Kune toŋ maŋ kuudugun y'illiga aame ni ruute, n'ede: "Nuŋ Almasi Raa yi biire ye. Nuŋ Raa yi n'igibo, ni-d'uugumo a yode."

²⁹ Kun suune, wede i ziida erewo geŋ kulatú yode genno. Wo yo lanze kule k'ere geŋ y'a t'ohira a sirpadí, ulbí unse baadan kono y'a olliga munda wede lanŋayí yi roota. Geŋ nuŋ toŋ inŋino, ulbó'ŋ aase unse baadan a di ceere.

³⁰ Inŋino maŋ derec, yode geŋ sundí t'a ôole, wo suma nuuno a kime k'ita te.»

Wede iido ti kandaane

³¹ Wede i diigo ti kandaane geŋ, yoŋ yi jiire duwo pay. Wo wede a siido geŋ, yoŋ a siido, wo onamí y'orbe toŋ ki suldí doŋ a siido. Wede yi diigo ti kandaane geŋ, yoŋ yi jiire duwo pay.

³² Yi kazita ti munda wede yi wulle wo y'illiga, wo wede a ambe onamí umbo.

³³ Wo wede y'umbe onamí geŋ, yi suune adda k'addí Raa yi rootiyo ono doŋ derec.

³⁴ Wede Raa y'igibo eŋ yi rootiyo ono Raa, kono Raa yi elo Unde ere daa dooziyatú.

³⁵ Meega Raa geŋ Ulí yi y' giyye, yi-d'ele suldí pay a beezí.

³⁶ Wo wede y'ela addí a Ulo Raa maŋ, y'a t'oona lekkiyo ere ki daayum. Wo wede yi-tuuga zaapu k'addí a Ulo Raa maŋ, lekkiyo gette yi ki ti t'oona ye, wo kulkuwo Raa t'a koonaa eedí.

4

Isa ti erewo ti siido Samari

¹ Isa geŋ y'a zuune Pariziyen an illiga duwo an rootiyo an'de, doŋ baadan yi-ti'n isiyo sanalliyagi, wo y'a-ti'n suyyiso batem i ceeriyo doŋ ki Zaŋ,

² wo kacin yo Isa geŋ duwo i'ni suyyiso batem yode ye, i'ni suyyiso batem sanalliyagí.

³ Inŋino maŋ y'a t'iiziga ti siido Ziide, y'a-gime ki siido Galile.

⁴ Wo ki Galile geŋ, i dehu y'a adde ti siido Samari.

⁵ Maŋ y'a iiney a Sisar, geeger ki Samari goppon ti doome wede Yakup yi-ele a ulí Yusup ti kaaga*.

⁶ A ume geŋ i d'ede osso Yakup y'ittiba. Isa y'iziro kee, y'iina a ume genno maŋ, y'urme y'a-guune biza k'osso gettiyo a peedo t'ize diine.

⁷⁻⁸ Aame Isa yi-guune biza k'osso yi puukiyo geŋ, kane sanalliyagí an t'iide k'adda geeger an di deho munda k'ombo, maŋ i d'iido erewo t'adda k'ille eesiyo k'ahu. Erewo gette Samariten. Maŋ Isa y'a ti tunde, y'ede: «Erewo no, m'o k'eeli ahu, ni-ki sibe do.»

⁹ Inŋino maŋ tod'erewo ti di ruute, t'ede: «Mummino, kee Yawudusu de ki tondiyo ahu sobo a bey nuŋ

* 4:5 4.5 Kun wollo adda mattup ki Zenez 33.19 wo Zozuwe 24.32.

Samaritenowo me?» Ki too maṅ kane Yawudiyagi an ki dehu an ki t'okkiye ye ti Samariten me.

10 Isa yi di ruute, y'ede: «Aame koṅ mi y' suune munda wede Raa y'eliyo, wo wede i kin tonḍiyo ahu soḍo me maṅ, a tonde ahu soḍo miṅ koṅ a bey yoṅ me, wo y'aane yi di t'eele ahu ḍoṅ i d'eliyo lekkiyo.»

11 Inḱino maṅ erewo ti di ruute, t'ede: «Wede no, kee a-k'ede dara ye, wo osso soḍoro ḍe k'a t'oona ahu ḍoṅ i d'eliyo lekkiyo ti too me?»

12 Kunuṅ kee k'elkiyo ki ceere mugiyey wede ti kaaga Yakup, wede ay iili osso ettiyo ko? Yode batum y'a iibe, inṅizi wo ti maaladi pay me.»

13 Isa yi di ruute, y'ede: «Wede tuuku y'iiba ahu k'osso enṅo maṅ, orme y'a yi seeda sey.

14 Wo wede y'iiba ahu ḍoṅ nuṅ ni-t'ela maṅ, orme yi ki y' seeda ye baa. Ahu ḍoṅ nuṅ ni-t'ela eṅ, a yode i di t'isa aa ersa k'ahu okko i di t'ela lekkiyo ere ki daayum†.»

15 Inḱino maṅ erewo ti di ruute, t'ede: «Wede no, ahu geṅ k'o eeli kono orme y'a ki n' seeda ye baa, wo n'a k'etto eesiyo ye.»

16 Maṅ Isa yi di ruute, y'ede: «M'odo, mi waaki kulayi, kun t'edi.»

17 Erewo ti di ruute, t'ede: «Nuṅ daa kulayo.» Isa yi di ruute, y'ede: «Koṅ onami ḍerec, mi rootiyo kulayi umbo me.

18 Koṅ mi zidde kuuli paat, wo wede kun lekkiyo ankenṅo eṅ kulayi ye. Mi ruute ḍerec.»

19 Inḱino maṅ erewo ti di ruute, t'ede: «Galmeego, nuṅ ni woliyo maṅ, kee eṅ nebi.

20 Ti kaaga monḱidagey Samariten an uttile a Raa ekki mokoḱo ettiyo, wo kune Yawudiyagi kun'de ume k'ottilso a Raa a Zeruzalem.»

21 Isa yi di ruute, y'ede: «Erewo no, m'ambo onamo, saṅ onniyo t'aana, aame geṅ kun k'ottila a Meega Raa ekki mokoḱo ettiyo ye, wo a Zeruzalem ye.

22 Kune Samariten kun ottilso a Raa wede kun ki y' suune ye, wo kaye Yawudiyagi ay ottilso a Raa wede ay yi suune, kono wede a utta ḍuwo y'ettiyo ti di Yawudiyagi.

23 Wo onniyo gette saṅ t'aana, wo tod'tiṅ t'iina, ḍoṅ ottilso a Meega t'addaṅ soo geṅ, an i-d'ottila ti toogo k'Unde Raa wo aa Raa yi dehu, kono Meega yi dehu ḍoṅ ottilso inḱino.

24 Raa yoṅ unde, wo ḍoṅ ottilso a yode geṅ an i-d'ottila ti toogo k'Unde Raa wo t'adde soo.»

25 Maṅ erewo ti di ruute, t'ede: «Nuṅ ni suune Almasi Raa yi biire saṅ y'a etto (wede an yi waaku t'ono Girek Kiris) wo aame y'iina maṅ, suldi pay y'ay ti'n kizita.»

26 Isa yi di ruute, y'ede: «Nuṅ wede i rootiyo eṅ miṅ Almasi.»

27 Inḱino maṅ sanalliyagi k'Isa an aa d'iina, wo an ziida giggiraṅ aame an wulle Isa yi rootiyo t'erewo gettiyo maṅ, wo wenda soo toṅ ti diinayan yi di roote umbo: «De ki dehu moo me ti bey k'erewo?» kunuṅ, «Kun rootiyo t'erewo moo me?» me.

28 Inḱino maṅ erewo ti d'iili toolatu a biza k'osso, tod' t'a ukke k'adda geeger, t'iide'ṅ t'an di ruoto ḍuwo, t'ede:

29 «Kun okki, kun wolla wenda enṅo kay, y'o-t'id'dipe itado a suldi ḍoṅ n'ize pay me. Yode eṅ aasa Almasi Raa yi biire koo maṅ!»

30 Maṅ t'adda geeger ḍuwo an di dihimo k'ume k'Isa.

31 Aame erewo t'ingile maṅ kane sanalliyagi an i-di ruute, an'de: «Wede dooyisadey, k'edi ki ooma do.»

32 Wo yoṅ y'an di ruute, y'ede: «Nuṅ ombado ede, wo kune kun ki ti suune ye.»

33 Maṅ kane sanalliyagi an di rootiso tuddaṅ, an'de: «Kunuṅ omba wenda yi-t'eeley ko?»

34 Isa y'an di ruute, y'ede: «Ombado te isiyo naabo ki wede

† 4:14 4.14 Kun wollo adda mattup i Ezayi 12.3 wo Zeremi 2.13; 17.13.

i n'igibo yi dehu, wo n'a-ti d'ange naabo ere y'o elo.»

³⁵ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Duwo an rootiyo, an'de: "Adda tere pide aasa k'aydu kollo." Wo kun ollo, nuṅ n'un di rooto, kun ambo edagun, kun wollo dombi an iine k'aydu.

³⁶ Wede aydu geṅ raṅṅadí y'a ti t'oone, wo inṅi y'a-t'okume a lekke ki lekkiyo ere ki daayum, kono wede yi giira ti wede iyda geṅ, kane miṅ pay ulbaṅ unse.

³⁷ Inṅino maṅ ono an rootiyo geṅ d'erec: "Wede soo'ṅ ki korso wo wede soo'ṅ k'aydu me."

³⁸ Nuṅ, n'un igibe aydu k'adda doome wede kune kun ki niibe ye, i dibire d'og doolo, wo kun aa di-guune a raṅṅadaṅ.»

³⁹ Inṅino maṅ kane Samariten d'og ti geeger gette, d'og baadaṅ an di ziipe addaṅ a Isa a ono k'erewo t'an ruute, t'ede: «Isa yi-t'iidiba ita a suldi d'og pay t'ize geṅ me.»

⁴⁰ Geṅ inṅino kane Samariten geṅ an iina aame k'Isa maṅ, an di y' tommiyo, an'de y'a lekke ti kane. Maṅ yoṅ yi d'ize onniyo sire ti kane me.

⁴¹ A onniyto gette Isa y'an di'n duuye, wo a dooyisadi gette d'og baadaṅ a jiiire sey an di ziipe addaṅ a yode, a onami d'og y'an gizite me.

⁴² Inṅino maṅ kane Samariten an i di ruute a erewo, an'de: «Kaye ay ziipe addey a Isa a ono d'og ay illiga kuudey, a ono d'og koṅ m'ay ruute d'angal ye. Anṅeṅ ay zuune ki kotto yoṅ Wede k'Uttiyo d'og duniya pay.»

Eliyo beeko a ulo ki wede goole adda k'akuuma
(Matiye 8.5-13; Lik 7.1-10)

⁴³ Aame Isa yi ize onniyo sire a Samari maṅ, tiṅ geṅ y'a t'iiziga, y'a inṅile ki Galile.

⁴⁴ Yode batum y'a ruute, y'ede: «Derec, nebi geṅ d'og a geeger y'a ihira d'angal, onami an k'olliga ye me.»

⁴⁵ Wo aame y'iiney Galile maṅ, kaciṅ kane d'og siido geṅ an di y'

ziida bey sire, kono kane toṅ maṅ an iide tarnaape Pak ki Yawudiyagi a Zeruzalem me, wo an wullo suldi d'og pay Isa y'ize a onniyo tarnaape geṅ me.

⁴⁶ Saṅ maṅ Isa y'a-gime ki Kana geeger ki siido Galile, a ume wede ahu y'a ti'n gime toote k'inṅi biṅ geṅṅo. A geeger Kapernayim i d'ede wede goole adda k'akuuma, uli tuddi eeni y'unto.

⁴⁷ Aame y'illiga Isa ti Ziide y'iina Galile maṅ, y'a t'iiziga, y'a iide, y'a y'uuney, wo yi di tommiyo, y'ede: «Galmee'ki nuṅ, k'edi in ti d'eege Kapernayim. Ulo nuṅ tuddi eeni y'unto, ki di t'eley bee.»

⁴⁸ Maṅ Isa yi di ruute, y'ede: «Kune duwo eṅ, aame kun ki wulla suldi k'armika ye maṅ, kun ki zaapa addugun a Raa ye.»

⁴⁹ Wo yo wede goole geṅ yi-kodfime, yi d'eesiyo: «Galmee'ki nuṅ, in ti d'eege kotok, kono ulo nuṅ y'unto.»

⁵⁰ Isa yi di ruute, y'ede: «Ki-kama, ulá y'uune bee.» Maṅ wede geṅ y'a umbe a ono d'og Isa yi-ruute, wo y'a-gime.

⁵¹ Aame yoṅ a urzi geṅ, d'og naabadí an aa di y'ikkima, an i di ruute, an'de: «Ulá y'uune bee.»

⁵² Maṅ yoṅ y'anni tunde, y'ede: «A peedo t'ize muno ulo y'uune bee me?» Maṅ kane an di ruute, an'de: «Loho a peedo ti dihima gollatú, ooriyo ti y'iili me.»

⁵³ Maṅ yo meek'ulo geṅ y'a zuune adda k'addi peedo gettiṅ a-t'iide a peedo ere loho Isa yi di ruute, y'ede: «Ki-kama, ulá y'uune bee.» Inṅino maṅ ti onniyo gettiyo yode ti d'og boozí pay an di ziipe addaṅ a Isa.

⁵⁴ Geṅ munda k'armika wede ki sirwe Isa y'ize a kamadi ti Ziide siido Galile.

5

Eliyo beeko a wede runṅuyun

¹ Bini maṅ tarnaape ki Yawudiyagi y'a ufdé a Zeruzalem, wo Isa toṅ y'a gili.

2 Wo a Zeruzalem geŋ, goppon ti biza bumbu* wede dambami an d'adfiya, i d'ede togile k'ahu t'ono d'ofŋ k'Eber an yi waaku Betzata. A biza togile geŋ an d'ize daabagi deero† paat. [

3 Adda daabagi geŋ d'ofŋ k'eeni baadan moonite. Onŋonŋ konzayi, d'ofŋ onŋonŋ zonfan unto, munkilagi pay an delliyo eesiyo kolzite k'ahu,

4 kono ume muno maŋ maaleeka Galmeega yi-ti deegu adda k'ahu yi di'n korre. Maŋ wede k'eeni wede i ti deegu ki poone geŋ, yi d'ooniyo bee ise ita k'eenizi tuuku ton maŋ.]

5 Aame geŋ i d'ede wede k'eeni, t'ume eeni yi yi ziida geŋ i-d'ede ozzine ada g'ado makumu gessire.

6 Aame Isa y'iiney aame geŋ maŋ, y'a yi wulle wede geŋ kaŋ moone, wo y'a zuune eenizi ti kaagine me. Maŋ y'a yi tunde, y'ede: «Kee ki dehu k'a t'oone bee ko?»

7 Maŋ wede k'eeni y'ede: «Galmeeki nuŋ, ki nuŋ oo d'ede wee wee i-ti'n seŋde adda k'ahu me? Aame ahu an eesiyo kolzite, n'eesiyo moykiso maŋ, wede doolo yi-ti deegu.»

8 Inŋino maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Ki t'oozo, ki t'ambo zaafayá, k'a engilo!»

9 A kaamiki geŋ wede y'a uune bee, y'a t'umbe zaafayi, yi-sooru y'a inŋile. Wo onniyo gette onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi.

10 Wede geŋ kane deero Yawudiyagi an yi wulle y'uune bee me, maŋ an i-di ruute, an'de: «Anki onniyo ere ki puukiyadiŋ. A urzi k'oogiradiŋ a-k'ede urzi ki sarkiya zaade beezá ye.»

11 Maŋ yonŋ y'an di ruute, y'ede: «Wede o ele beeko geŋ y'ede: "Ki t'ambo zaafayá, k'a engilo."»

12 Maŋ kane an di y' tunde, an'de: «A-ruute inŋino wee wee: "Ki

t'ambo zaafayá, k'a engilo" me?»

13 Wo wede uune bee geŋ yi ki y' zuune ye wede i-ele beeko me, kono yo Isa y'a-ti digge adda diine d'ofŋ duuru anŋeŋno.

14 K'ita maŋ, wede geŋ Isa y'a y'uune adda booro Boy Raa. Maŋ yi di ruute, y'ede: «K'ollo, anken k'uune bee, wo k'ita k'isa oldfiko ye, para maŋ a-d'aana munda wede ulsu a ceera eŋno sey.»

15 Maŋ yo wede geŋ y'iide, y'an di gize deero Yawudiyagi, y'ede: «Kaciŋ o ele beeko Isa.»

16 Inŋino maŋ ti onniyo gettiyo kane deero Yawudiyagi an d'iise gerdiyo k'Isa, kono yi ele beeko a wedusu a onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi me.

17 Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Ette naabo ere Meegó yi d'isiyo daayum bini ankenŋno. Nuŋ ton maŋ, n'a naabe.»

18 Aame deero Yawudiyagi an il-liga inŋino maŋ, an d'iise dehutu k'urzi ki tôwwadí, kono y'a ti dipida a oogoro k'onniyo ere ki puukiyo, wo ki sirwe y'a ruute sey, y'ede Raa Meegí, yi-t'ize tuddi aa Raa batum.

Toogo k'Ulo Raa

19 Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Derec inŋino wo n'un di rooto: Nuŋ Ulo eŋ munda ti suma nuuno k'eedó ni k'isiyo ye. Wo munda wede n'isiyo geŋ ni wolliyo ki Meega y'isiyo. Munda wede Meega y'isiyo geŋ, nuŋ Ulo ton ni d'isiyo kay.

20 Derec, Meega yi giyye nuŋ Ulo geŋ, y'o-di gizite suldi pay d'ofŋ yonŋ y'isiyo me. Suldi d'ofŋ y'o kizita a ceera d'ofŋ eŋno sey, wo kune kun seeda gaggirgunŋ.

21 Wo aa Meega yi baldiya d'ofŋ i t'inda wo y'an d'eliyo lekkiyo geŋ, nuŋ Ulo ton ni d'eliyo lekkiyo a duwo d'ofŋ aa addó i dehu.

* 5:2 5.2 Geeger ki Zeruzalem tod'tin dooliyo ti waaya mongali awwa sohuru. Adda waaya mongali an d'idfiye biza bumbiyagi baadan k'adfiya wo k'ettiyo. † 5:2 5.2 Togile Betzata ki tuuliko i t'oomi oldali meeda uto ada gessat, wo yonŋ dookide kanŋ sire. Inŋino maŋ i d'ede daabagi deero paat addi sohuru, pide a kese wo soo a diine. Daabe geŋ toogadi mombayi t'umbey wo t'eŋno i di seefu.

22 Meega geŋ yi ki dekkiyo booro a tukki wenda ye, yoŋ y'o elo urzi dekkiyo booro a nuŋ Ulo,

23 inkiŋo duwo pay an t'imme nuŋ Ulo, aa an tamma Meega. Wo wede yi ki tamma nuŋ Ulo ye maŋ, geŋ aa Meega wede i n'igibo yi ki y' tamma ye.

24 Derec inkiŋo wo n'un di rooto: Wede y'illiga onamó wo yi ziipa addi a wede i n'igibo maŋ, yoŋ geŋ y'uune lekkiyo ere ki daayum. Booro ti ki y' seeda ye, yi t'udde t'urzi k'unto me, y'uune lekkiyo.

25 Derec inkiŋo wo n'un di rooto: Onniyo t'aana wo tod'tiŋ t'iina. Kane doŋ a daana Raa aa an t'inda geŋ, an d'olliga golla nuŋ Ulo Raa, wo doŋ illiga golladó maŋ an di lekka ki daayum.

26 Wo aa Meega i-d'ede toogo k'eliyo lekkiyo a duwo geŋ, a nuŋ Ulo toŋ maŋ y'o d'ele toogo k'eliyo lekkiyo a duwo kay.

27 Derec, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, y'o d'ele toogo ki dekkiyo booro.

28 Inkiŋo maŋ ulbuguŋ i t'oode ye a ono geŋ me, kono onniyo saŋ t'aana, wo doŋ pay adda muuziyagi an d'olliga golladó, wo an di-balda.

29 Aame geŋ doŋ ize beehiye'ŋ an di-balda, an t'oona lekkiyo, wo doŋ ize oldiko an di-balda, booro t'anni seeda.

30 Nuŋ munda ti suma nuuno k'eedó ni k'aane ni k'ise ye, ni dekkiyo booro n'ollige ti golla Meega Raa. Wo booro ere ni dekkiyo gette ki diine, kono ni ki dehu n'a k'ise munda wede aa addó i dehu ye, n'aase munda wede aa wede yi n'igibo yi dehu.»

Duwo an rootiyo ono a tukk'Isa

31 Isa y'a ruute sey, y'ede: «Aame nuŋ batum n'a kizite ono a tukki nuŋ batum maŋ, onamó duwo an k'ambe ye.

32 Wo i kazita a tukki nuŋ wede doolo, wo ni suune onamí doŋ yi kazita a tukki nuŋ geŋ derec.

33 Kune kun d'igibe doŋ zina ki tukki Zaŋ Batis, wo yoŋ y'un di gizite ono doŋ derec a tukki nuŋ.

34 Wo ki nuŋ, ni ki dehu wedusu ye a kizite ono a tukki nuŋ me, wo ni rootiyo inkiŋo kono ni dehu kune kun d'utte.

35 Zaŋ geŋ yoŋ aa binge oyyiso i tooriyo, wo kune kun d'iyye kun d'ize unsuwo ti yode k'onniyo miibi a toorayí.

36 Zaŋ yi gizite ono a tukki nuŋ, wo nuŋ o d'ede suldi baadaŋ ti doolo sey a jiiere doŋ Zaŋ yi gizite. Derec, naabo ere Meega y'o elo, ere ni d'isiyo ettiyo batum, ti kazita a tukki nuŋ, wo i-kaza i n'igibo Meega.

37 Wo Meega wede i n'igibo toŋ, yode batum y'a gizite a tukki nuŋ. Yoŋ wede kun k'illiga golladí ye, kun ki wulle ume k'edayí ye,

38 wo onamí i ki lekkiyo adda k'adduguŋ ye, kono kun ki ziipe adduguŋ a nuŋ wede y'igibo ye.

39 Kun dooyiso baadaŋ ono doŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, kono kun elkiyo ti kane geŋ miŋ kun t'oona lekkiyo ere ki daayum. De kane geŋ miŋ an kazita a tukki nuuno.

40 Wo kune kun ki dehu kun ki d'etto tuddó, kun ki t'oone uttiyo ye.

41 Nuŋ ni ki dehu tamma ere ettiyo t'urzi duwo ye.

42 Kune n'unni suune, geyyiso Raa a adduguŋ umbo.

43 Nuŋ n'iido'ŋ ti suma Meegó, wo kun gi di'n ziidfa ye. Wo wede doolo y'a etto ti suma yode geŋ, kun di y' seeda bey sire.

44 Kune kun dehu duwo an un di'n t'imme, wo tamma ere ettiyo ti Raa soo danŋal kun ki ti dehu ye. De kun zaape adduguŋ a nuŋ mummino?

45 Kun elke ye unni sakiyey a daana Meega nuuno me, unni sakiyey Muusa yode wede kune kun di ziipe elkisaguŋ geŋno.

46 Aame kun ziipe adduguŋ a Muusa kotto maŋ, a nuuno toŋ maŋ kun zaape adduguŋ, kono yoŋ yi

riiɗe miɗ a tukki nuuno.

⁴⁷ Wo aame ono ɗoɗ Muusa yi riine geɗ kun k'umbe ye maɗ, kun d'ambe onamó mummino?»

6

Eliyo k'ombo a kuuli dupu paat
(*Matiye 14.13-21; Markus 6.30-44;*
Lik 9.10-17)

¹ Saɗ maɗ tiɗ geɗ Isa y'a t'iiziga, yi-ti diipida ti dar bar Galile ti nee, sundutu soo bar ki Tiberiyat.

² Wo ɗoɗ baadaɗ an di y' diine kono an wulle sulɗi k'armika ɗoɗ y'isiyo a ɗoɗ k'eeni geɗɗo.

³ Maɗ Isa ti sanalliyagi an aa di gili eego makkolo, an di-guune.

⁴ Onniyto gette tarnaape Pak ki Yawudiyagi aa guute gopponɗ.

⁵ Isa yi zibbe edayi maɗ, yi woliyo ɗoɗ duuru baadaɗ an'tiyo tuddaɗ. Maɗ yi di ruute Pilip, y'ede: «De a too me in d'owila mappa, in an t'ela ɗoɗ duuru kino ga ooma me?»

⁶ Isa yi-rootiyo a Pilip iɗkino yi deediyo addi, yi roota moo me. Wo ki yode Isa maɗ, yi suune munda wede y'aasa me.

⁷ Maɗ Pilip yi di'n gime onami, y'ede: «In t'oone tamma meeda sire*, in t'owila mappa pay toɗ maɗ, a t'ide dey ko wede soɗ yi-t'oone boolo booloɗ me?»

⁸ Maɗ Andire leema Simo Piyer, yode toɗ ti diine sanalliyagi k'Isa, yi di ruute, y'ede:

⁹ «A sirpa eɗ i d'ede ulo a beezi mappa paat an iidiiba ki orz ti puuni sire, de geɗ a t'ide moo a ɗoɗ duuru eɗ me?»

¹⁰ Iɗkino maɗ Isa y'a ruute, y'ede: «Duwo eɗ kun ti'n kondita.» A ume geɗ soole baadaɗ. Maɗ duwo suma dupu paat geɗ an di-gundite adda.

¹¹ Maɗ Isa y'a-ziki mappa, y'a ruute koduwo a Raa, y'an di-dikkida a ɗoɗ duuru geɗɗo. Wo puuni toɗ y'a-t'ize iɗkino kay, an d'iimi, an d'isse a uupite.

¹² Aame duwo pay geɗ an iimi an issite maɗ, Isa y'an di ruute sanalliyagi, y'ede: «Ombo ere uupite kun ti tussi mentu ye.»

¹³ Maɗ kane an ti-tusse, an d'uune dappa koomat makumu sire, ti oopiyo ki mappa paat ki orz wede duwo an d'iimi geɗ me.

¹⁴ Aame ɗoɗ geɗ an wulle munda k'armika wede Isa y'ize geɗɗo maɗ, an'de: «Ki kotto wede eɗ nebi wede an ruute ti kaaga y'a etto k'adda duniya.»

¹⁵ Aame geɗ Isa y'a zuune, an iido'ɗ ki togo miɗ an ti'n t'ela mozigo, maɗ y'a t'irga siidi k'ekki makkolo.

Sooru k'Isa t'ekk'ahu
(*Matiye 14.22-27; Markus 6.45-52*)

¹⁶ A tukki lohe maɗ, t'ekki makkolo sanalliyagi an di-diiigo biza bar.

¹⁷ An di-gili adda tooko kono an di-doopida ki geeger Kapernayim ti dar bar ti nee. Ume y'ize diddo, wo Isa yi ki'n uuna ye botto.

¹⁸ Aame kane adda k'ahu geɗ i d'iiziga maaye baadaɗ, ahu i-kolzite.

¹⁹ An ize suma kubbaara paat zoot maɗ, an woliyo'ɗ Isa yi sooru t'ekk'ahu, y'ettiyo tuddaɗ. Maɗ orgiso t'anni ziida kono an ki zuune ye ettiyo geɗ Isa me.

²⁰ Maɗ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun orgide ye, eɗ nuuno!»

²¹ Aame geɗ an dehu y'a di kili ti kane adda tooko, wo kaciɗ taɗ booloɗ an iina zenge ki siido ere an d'ette.

Ombo ere ettiyo ti kandaane

²² Soggo maɗ kane duwo ɗoɗ uupe ti zenge bar t'inno geɗ, an wulle tooko tiɗ soo ɗaɗɗal. Sanalliyagi an di-gili, wo Isa ti kane yi k'ingile ye, an ingile siidaɗ.

²³ Wo saɗ maɗ i d'iina tookiyagi ti Tiberiyat, a ume wede duwo an d'iimi mappa wede Galmeega y'a ruute koduwo a Raa geɗɗo.

* **6:7 6.7 Tamma meeda sire:** Tamma soo i-kaza raɗɗa naabo k'onɗu soo ki wedusu. Anki tamma meeda sire i-kaza soɗko dupu ada pife.

24 Aame kane duwo gen, an wulle Isa ti sanalliyagi kane umbo man, an aa di-giliti adda tookiyagi genno, an d'umbe Kapernayim dehu k'Isa.

25 Aame an ti diipida man, an di y'uune ti dar bar ti nee, wo an di y' tunde, an'de: «Wede dooyisadey, de kee k'iina a en woogo me?»

26 Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec inkinno wo n'un di rooto: Kune kun ni dehu kono kun zuune ita suldi k'armika genno ye. Kun ni dehu kono n'un d'ele mappa kun d'iimi, kun d'isse genno.»

27 Kun naabe ki ombo ere i-ti lattiya gettiyo ye, wo de kun naabo ki ombo ere un t'ela lekkiyo ere ki daayum, ere nun wede an n'ehe aa ulo wede en, n'un t'ela. Derec, Meega y'a ti ziipe tampo ki toogadi a nuuno.»

28 Man kane an i di ruute, an'de: «Ay d'ise mummino kono ay di naabe naabo ere Raa yi dehu te?»

29 Isa y'an di ruute, y'ede: «Naabo ere Raa yi delliyo kune kun d'ise te, kun zaape addugun a yo wede yode batum y'igibo.»

30 Man kane an di ruute, an'de: «Munda k'armika min tuuku me kee k'isa ay di wolla, wo ay di zaapa addey a kee me? Naabo tin k'isa tuuku te?»

31 Ti kaaga ton mongidagin aame kane adda balda gen an iimi ombo ere sundutu mann, aa an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Y'an ele ombadan iido ti kandaane†.»

32 Man Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec inkinno wo n'un di rooto: Ombo ere iido ti kandaane gette un ele Muusa ye, wo Meego y'un eliyo ombo ere ki kotto, ettiyo ti kandaane.»

33 Ombo ere Raa y'eliyo, tod'te ti d'iigo ti kandaane, ti d'eliyo lekkiyo a don duniya pay.»

34 Inkinno man an i-di ruute, an'de: «Galmeegey, ombo gette k'ay eeli ki daayum.»

35 Isa y'an di ruute, y'ede: «Nun min ombo ere ti d'eliyo lekkiyo. Wede y'iido tuddo man, mosogo ti ki y' seeda ye ki daayum. Wo wede yi ziipa addi a nun man, orme yi ki y' seeda ye ki daayum.»

36 Wo de n'un ti y' ruute: kun wulle ton, kun ki ziipe addugun a nun ye.

37 Kane don pay Meega y'o eliyo en, an d'etto ki tuddo. Wo wede ettiyo ki tuddo gen, ni ki y' kiigira ye.

38 Nun n'iido ti kandaane n'a k'ise naabo ere aa addo i ki dehu ye, n'aase naabo ere aa wede i n'igibo yi dehu.

39 Wo naabo ere ki wede i n'igibo yi dehu ettiyo: kane don y'o elo en, soo ton ni ki dagga ye, wo n'a ti'n balda pay a onniyo k'ita man.

40 Eyye, ettiyo naabo ere Meego yi dehu te: kane don pay an ti gima edayan ki tukk'Ulo, an ziipa addan a yode man, an t'oona lekkiyo ere ki daayum, wo nun onniyo k'ita man n'a ti'n balda.»

41 Aame Isa yi ruute, y'ede: «Nun ombo ere i d'iigo ti kandaane» gen, kane Yawudiyagi an illiga man, an d'orbe sunni sunni ti tuddan kono yode,

42 wo an di ruute, an'de: «Yode en Isa ulo Yusup ye ko? Meegi ti meedi ton in'ni suune enno. De yi rootiyo yi d'iigo ti kandaane mummino?»

43 Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun orba sunni sunni ti tuddugun ye.»

44 Wenda soo ton y'a etto ki tuddo ti siidi umbo, daa ki Meega wede i n'igibo y'a ki y'irgo ki tuddo ye man. Wo nun onniyo k'ita n'a ti y' balda.

45 Ono en nebiyagi an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Don pay an t'oona dooyiso ti Raa‡.» Inkinno man wede tuuku y'illiga ono Meega wo y'a ziida a dooyiso gettiyo man, y'a etto ki tuddo.

46 Wenda soo ton i wulle Meega umbo, daa ki wede iido ti daana

† 6:31 6.31 Kun wollo adda mattup ki Egzod 16.4,15. ‡ 6:45 6.45 Kun wollo adda mattup ki Zeremi 31.33,34 wo Ezayi 54.13.

Raa ye maŋ. Yode d'anjal i yi wulle Meega me.

⁴⁷ Derec inŋkino wo n'un di rooto: Wede yi ziipa addi a nuŋ maŋ, yode geŋ y'uune lekkiyo ere ki daayum.

⁴⁸ Nuŋ miŋ ombó ere i d'eliyo lekkiyo.

⁴⁹ Ti kaaga moŋgidaguŋ an iimi ombó sundutú mann a balda toŋ, an t'inda,

⁵⁰ wo de ombó ere ti diigo ti kandaane ette, tod'te wede y'iima maŋ, yi ki t'inda ye.

⁵¹ Nuŋ miŋ ombó ere i d'eliyo lekkiyo, i diigo ti kandaane. Aame wede y'iima ombó ettiyo maŋ, y'a t'ona lekkiyo ere ki daayum. Wo ombó ere n'an t'ela tod'te tukiŋadó, n'an t'ele kono d'uwó pay an t'ona lekkiyo.»

⁵² A onamí geŋ kane Yawudiyagi an d'iise niikiyto ti tuddaŋ, an'de: «Mummino me wede eŋ y'in t'ela tukiŋadí in d'aadima me?»

⁵³ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec inŋkino wo n'un di rooto: Aame kune kun k'iidima tukiŋo ki nuŋ wede an n'ehe aa uló wede eŋŋo ye, wo kun k'iiba puuzadó ye maŋ, lekkiyo kun ki ti t'ona ye.

⁵⁴ Wede y'iidima tukiŋadó wo y'iiba puuzadó maŋ, y'a t'ona lekkiyo ere ki daayum. Wo y'inda toŋ maŋ nuŋ onniyo k'ita n'a ti y' balda.

⁵⁵ Derec, tukiŋadó tod'te ombó ere ki kotto, wo puuzadó sobo ere ki kotto.

⁵⁶ Wede y'iidima tukiŋadó wo y'iiba puuzadó maŋ, y'a lekka kettiyo ti nuŋ, wo nuŋ n'a lekka kettiyo ti yode.

⁵⁷ Meega wede i n'igibo, yoŋ yi lekkiyo zeere, wo nuŋ toŋ ni lekkiyo zeere t'urzi yode. Geŋ inŋkino wede y'iidima tuddó maŋ, y'a lekka zeere t'urzi nuuno kay.

⁵⁸ Wo ombó ere i diigo ti kandaane ette: Tod'te aa ombó ere sundutú mann, moŋgidaguŋ d'oj ti kaaga an d'iimi gettiyo ye. Ombó gette an d'iimi toŋ an t'inda. Wo wede y'iima

ombó ere nuŋ n'eliyo ettiyo maŋ, y'a t'ona lekkiyo ere ki daayum.»

⁵⁹ Ono geŋ Isa yi ruute a Kaper-nayim, aame yi dooyiso d'uwó a boy wede Yawudiyagi ge dooyiso.

Sanalliyagi ongo an t'irga ti tukk'Isa

⁶⁰ Aame kane sanalliyagi an illiga Isa yi ruute inŋkino maŋ, ongoŋ an'de: «Onamí eŋ i jüre eego, inŋkino wee wee a ambe me?»

⁶¹ Yode Isa y'a zuune t'adda k'addi sanalliyagi geŋ an orbe suŋni suŋni ti tuddaŋ a ono d'oj yi ruute geŋ me, maŋ y'an di ruute, y'ede: «Onamó eŋ kune un uune de?»

⁶² Aame kun wulla nuŋ wede an n'ehe aa uló wede eŋ, ni-gila k'awwa k'umayó ti poone maŋ, kun t'eesa moo me?

⁶³ Eliyo lekkiyo a d'uwó Unde Raa, wo naabo gette wede tudde yi k'aane yi ki-t'ise ye. Ono d'oj n'un ruute geŋ, kane an'tiyo ti Unde Raa wo an d'eliyo lekkiyo.

⁶⁴ Wo de ti diinaguŋ d'oj ongoŋ an ki ziipe addaŋ a nuŋ ye.» Wo geŋ Isa yi ni suune t'ume k'eesiyo too kane d'oj i ki ziipe addaŋ a yode ye, wo wede a yi t'ela a bey d'oj k'olmidayi me.

⁶⁵ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Geŋ inŋkino kono kamo n'un ruute, wede ti siidi yi k'aane yi k'etto tuddó ye, aame Meega yi-ki t'ihina urzi ye maŋ.»

⁶⁶ Aame yi ruute inŋkino maŋ, kane sanalliyagi baadaŋ an di lidde ti tuddi, an d'iili daaniyadi te.

⁶⁷ Inŋkino maŋ Isa y'an di ruute sanalliyagi kane koomat makumu sire geŋ, y'ede: «Wo kune toŋ, kunuŋ kun dehu kun ti ledde pay ko?»

⁶⁸ Maŋ Simo Piyer yi di ruute, y'ede: «Galmeegey, kaye ay d'ette k'ita k'aaye? Kee onamá i d'eliyo lekkiyo ere ki daayum me.

⁶⁹ Kaye ay ziipe addey a kee, wo ay suune kee Wede kamileŋ Raa y'igibo.»

⁷⁰ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kune koomat makumu sire geṅ, unni biire nuuno ye ko? Wo de wede soo ti diinaguṅ yoṅ ulo Meeda siitandani.»

⁷¹ Isa yi rootiyo inḱino ti Ziidas ulo Simo Iskariyot, wede ti diine sanalliyagi kane koomat makumu sire, a y'owila a bey doṅ k'olmidayí.

7

Zemba k'Isa an ki ziipe addaṅ a yode ye

¹ Aame geṅ Isa yoṅ daayum a siido Galile, yi sooru, yi d'ambu keṅṅo keṅṅo. Yi ki dehu y'a k'ozirte adda siido ki Ziide ye, kono deero Yawudiyagi an yi dehu ki t'ôwwadí.

² Aame geṅ tarnaape Yawudiyagi sundí soo tarnaape ki daabagi* geṅ goppon.

³ Inḱino maṅ zemba k'Isa an i di ruute, an'de: «T'eṅ ki t'oozo, k'eṅgilo ki siido Ziide kono sanalliyagá doṅ a ummey toṅ maṅ, an di wolle naabo ere k'isiyo gette.

⁴ Aame wede yi dehu duwo an di y' suune maṅ, yi k'ombida ye naabo ere yi d'isiyo te. Wo kee k'isiyo suldí k'armika geṅ beehiye'ṅ, doṅ duniya pay an di wolle, wo an gi-di suune.»

⁵ Kaciṅ kane zemba k'Isa toṅ an ki ziipe addaṅ a yode ye.

⁶ Maṅ Isa y'an di ruute, y'ede: «Nuṅ peedadó ti k'iide ye botto. Kune peedaguṅ tod'te daayum kofuwo.

⁷ Kune doṅ duniya an un ki'n kiigira ye. Wo nuṅ an ni koogire kono n'an t'oodibe ita a naabadaṅ ere an isiyo oldo gettiyo.

⁸ Kune tarnaape kun ti kolo. Nuṅ ni ki kili ye kono peedadó ti k'iide ye botto.»

⁹ Aame y'an ti ruute inḱino maṅ, yoṅ y'a uupe a siido Galile.

Dooyiso k'Isa a tarnaape ki daabagi

¹⁰ Aame zembadí an ti gili tarnaape maṅ, saṅ maṅ yode toṅ y'agili, wo kaṅ ombide, wenda soo toṅ i ki y' wulle ye.

¹¹ Adda tarnaape geṅ kane deero Yawudiyagi an di y' dehu, an'de: «De Isa miṅ a too me?»

¹² Wo kane doṅ duuru geṅ an di niikutu ti tuddaṅ. Doṅ ongoṅ an'de: «Yoṅ wede isiyo beehiye.» Wo doṅ soṅ an'de: «Ato, yoṅ yi ti daggiya duwo.»

¹³ Wo ti diinayaṅ geṅ wenda y'a roote ti golla awwa umbo, kono an orgiso a deero Yawudiyagi.

¹⁴ I t'innite iina diine tarnaape maṅ, Isa y'a t'iide booro Boy Raa, y'a iise dooyiso duwo.

¹⁵ A dooyisadí gette kane deero Yawudiyagi an ziida giggeraṅ, an'de: «Mummino me wede eṅ yi ki duuye tunda ye, wo yi suuniyo ono mattup kino me?»

¹⁶ Maṅ Isa y'an di ruute, y'ede: «Dooyiso ere ni dooyiso ette ti suuniyo nuuno k'eedó ye. T'ettiyo ti Raa wede i n'igibo.

¹⁷ Aame wede yi dehu y'aase naabo ere Raa yi dehu maṅ, y'a ti suune dooyisadó te. Dooyisadó ettin t'ettiyo ti Raa kunuṅ, ni rootiyo ti suma nuuno k'eedó ko?

¹⁸ Wede geṅ aame yi rootiyo ti suma yode k'eedí maṅ, geṅ yi dehu duwo an di y' t'imme. Wo wede yi naabiya a suma wede i y'igibo maṅ, wede geṅ yi rootiyo ono doṅ derec, munda wede di yode ki diine ye umbo.

¹⁹ Ki kotto kune un ele oogoro Muusa, wo kune wenda soo toṅ a seeda aa oogoro ti rootiyo umbo. De ki moo me kun dehu kun di n' t'ide me?»

²⁰ Kane doṅ duuru an i-di ruute, an'de: «Kee a-d'ede siitan a eedá ko? Kunuṅ wee wee i dehu t'ôwwadá me?»

* **7:2 7.2** Tarnaape ki daabagi eṅ tarnaape ki Yawudiyagi an d'isiyo onniyo gessire adda k'ozzine me. An t'adfiya paate, an d'isiyo daabagi ki puutagi k'inda, kono an d'elkiyo a ozzinagi doṅ maawaṅ ti kaaga an likkito a balda. Kun wollo adda mattup ki Lebitik 23.33-43 wo Deeterenom 16.13-15.

21 Isa y'an di ruute, y'ede: «Nun n'ize munda k'armika soo danjal, wo kune pay kun ziida giggirgunj.

22 Waldu ponde gette t'iise ti mongidagun ti kaaga to, ti k'iise ti Muusa ye. Wo Muusa y'un d'ele urzi ki waldu k'inni kuuli. Man onniyo ere ki puukiyadin toŋ kune kun di waldu ponde me.

23 Wo aame ulo'ŋ onniyo waldu pondayi a t'ooriyo onniyo ere ki puukiyadin, kun di waldu kono kun aa ki ti doopida oogoro Muusa ye man, de ki moo me kune kun di kulkiso ti nun, kono ni ele beeko pay a wede tudde a onniyo ere ki puukiyadin me?

24 Kun dekke booro a munda wede kun woliyo t'edagun ye, wo de kun dekke booro ere ki diine.»

25 Doŋ ongo ti siido Zeruzalem geŋ an di rootiyo, an'de: «En min wede an dehu ki towwadi dey?

26 Kun wollo do yi d'orbe a daana duwo daa k'ombide, wo wenda i di roote umbo. Kunun doŋ deero an yi zuune en Almasi Raa yi biire ko?

27 Wo ki too man yo Almasi Raa yi biire ettiyadi gette y'etto ti tunda, wenda soo toŋ umbo a suuna itadi me, wo yode en itadi in ti suune.»

28 Inkinno man Isa yi dooyiso a booro Boy Raa geŋ, y'a ruute ti golla awwa, y'ede: «Kune duwo en, kun'de nun kun ni suune, wo kun suune itado. Para man ni k'iido ti suma nuuno k'eedo ye, wo yo wede i n'igibo geŋ yon yi rootiyo ono doŋ derec, min kun ki y' suune ye.

29 Wo nun ni yi suune kono i n'igibo yode, wo nun n'iido ti gulbe yode.»

30 Inkinno man kane an di dehu urzi seeduzi, wo wenda soo toŋ a ette a yi seeda umbo, kono yon onniyadi ti k'iide ye botto.

31 Aame geŋ doŋ baadan ti diine doŋ duuru an di ziipe addan a yode, wo kane an di ruute, an'de: «Almasi Raa yi biire y'iido toŋ man, y'aasa

suldi k'armika baadan a ceera wede enno dey?»

Agisa duwo ki seedu k'Isa

32 Man kane Pariziyen an d'illiga ono doŋ, doŋ duuru an orbe sunni sunni a tukk'Isa geŋ me. Inkinno man kane Pariziyen ti deero doŋ sedeke an d'igibe doŋ i boohiyo Boy Raa ki seedu k'Isa.

33 Man Isa y'a ruute, y'ede: «Nun ti kune onniyadi oo guute baata, san man n'a-kima k'ume wede i n'igibo.

34 Kune kun di n' deha wo kun ki n' t'oona ye, kono ume wede nun n'ette geŋ, kun k'aana ettiyo ye.»

35 Inkinno man kane Yawudiyagi an di ruute diinayan, an'de: «De y'a amba min, ki too me in gi di y' t'oona ye me? Y'a engila ki tukki Yawudiyagi doŋ i-tiipe an lekkiyo adda diine doŋ Yawudiyagi ye genno ko? Kunun y'a dooyey doŋ Yawudiyagi ye ko?

36 Ono doŋ yi rootiyo, y'ede: “Kun di n' deha wo kun ki n' t'oona ye” wo “ume wede nun n'ette geŋ, kune kun k'aana ettiyo ye”, min i-kaza moo me?»

Ahu doŋ i d'eliyo lekkiyo

37 Onniyo ere ki dangu tarnaape gette, tod'te onniyo ere meeda. A onniyo gette Isa y'a t'iiziga kan ohire, wo y'a ruute ti golla awwa, y'ede: «Wede orme yi y' ziida man, y'edi tuddo yi-siba.

38 Wede yi ziipa addi a nuuno man, aakede an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: “Y'a t'isa aa ersa k'ahu doŋ i d'eliyo lekkiyo okko baadan t'adda k'addi.”»

39 Isa yi rootiyo inkinno ti Unde Raa ere Raa y'an t'ela a doŋ i ziipe addan a yode. Aame geŋ Raa y'an k'ele Undi ye botto a duwo me, kono Isa yi ki gili k'awwa ki daryikadi ye botto.

Kono k'Isa duwo tuddan an ti t'ihinte

40 Doŋ ongo ti diine doŋ duuru geŋ an illiga ono k'Isa man, an di

† 7:38 7.38 Kun wollo adda mattup ki Piroberb 18.4; Ezayi 12.3; 58.11 wo Zowel 3.1.

ruute, an'de: «Wede eṅ ki kotto yoṅ nebi wede an ruute a etto‡.»

⁴¹ Onṅo soṅ an'de: «Eṅ Almasi Raa yi biire.» Wo de doṅ onṅo an'de: «Almasi Raa yi biire geṅ y'a adfo ti Galile, i k'ise ye!

⁴² Ki kotto an riṅe ti kaaga adda mattup ki Raa, Almasi Raa yi biire geṅ y'adfa ti biza bumbu mozigo Dawut, wo an yi t'eha a Betilehem siido ere an d'ehe Dawut.»

⁴³ Inṅino maṅ kono k'Isa geṅ, duwo tuddaṅ an ti-t'ihinte.

⁴⁴ Doṅ onṅo ti diinayaṅ geṅ an dehu seeduzi, wo wenda soo toṅ a t'ooziga a yi seeda umbo.

⁴⁵ Aame geṅ doṅ i boohiyo Boy Raa, kane an igibe ki seedu k'Isa geṅ, an di-gimo. Maṅ kane deero doṅ sedeke ti Pariziyen an di'n tunde, an'de: «De moo me kun ki y' ziido ye me?»

⁴⁶ Maṅ kane doṅ i boohiyo Boy Raa an'de: «Wede eṅ me, wede tudde a roote ono aa yode umbo.»

⁴⁷ Maṅ kane Pariziyen an an di ruute, an'de: «Kune toṅ maṅ y'un ti'n diggo pay ko?»

⁴⁸ Kunuṅ kun wulle ko? Ti di-ine deero Yawudiyagi ise Pariziyen wede soo i ziipe addi a yode me!

⁴⁹ Kun wolliyo kane doṅ ambu ono yode geṅ, kane oogoro an ki ti suune ye, duudiyo Raa a eedaṅ.»

⁵⁰ Nikodem yoṅ ede, yoṅ wede ti diine Pariziyen, yode wede onniyo soo y'a uuney Isa a didfo geṅ, y'an di ruute, y'ede:

⁵¹ «A urzi k'oogiradiṅ, wede daa k'ollige bizi wo daa suuniyo munda wede y'ize geṅ, booro ti y' seeda ko?»

⁵² Kane an i di'n gime onami, an'de: «Kee toṅ ti siido Galile pay ko? Ki wollo mattup k'ono Raa ki koduwo, ki t'ona ko nebi ti siido Galile me?»

Erewo ti t'udige kule bakatu

[

⁵³ Inṅino maṅ an di-tiipe wede tuuku toṅ y'a aahe boozii boozii.

8

¹ Wo Isa y'a ingile k'ekki mukkolo k'Inda k'Olibiye.

² Soggo ti soohe walak maṅ, Isa y'a-gimo ki booro Boy Raa, wo doṅ baadaṅ an d'iido tuddi. Inṅino maṅ y'a-guune, y'an di'n iise dooyiso.

³ Aame geṅ doṅ suuniyo k'oogoro ti Pariziyen, an ziido erewo an aa ti ziido ti moone ti kule bakatu, an di-t'iido k'ume k'Isa, an ti-t'ihira a daana duwo pay

⁴ wo an i di ruute a Isa, an'de: «Galmeegey, erewo ette ay aa ti ziido ti moone ti kule bakatu.

⁵ Adda mattup k'oogoro, Muusa y'in riṅe ti kaaga y'ede, erayi doṅ isiyo kino eṅ, ki towwo ki kakkisa ti monjali*. Wo ki kee maṅ, k'ede moo me?»

⁶ An rootiyo inṅino an i ekkiyo ikka, kono an di y' seeda t'ono. Maṅ Isa y'a t'uttile, yi-reekiso yelagi a siido.

⁷ Kane an kodfime tondisadi, inṅino Isa y'a t'umbe eedi, wo y'an di ruute, y'ede: «Ti diinaguṅ eṅ wede yi k'isiyo oldiko ye maṅ, yi ambo mukkolo, y'a ti sedfo ki poone.»

⁸ Maṅ y'a t'uttile sey, yi-reekiso yelagi a siido.

⁹ Aame an illiga Isa yi ruute inṅino maṅ, kane doṅ duuru an d'iise engilsito soo me k'ita bakadi bakadi, iise ti goldali bini a-t'iide. I d'uupe Isa kane ti erewo gettiyo ti d'ohire a daanadi.

¹⁰ Inṅino maṅ Isa y'a t'umbe eedi, wo y'a tunde erewo, y'ede: «Erewo no, doṅ i ki'n ziido'n kane too me? Wenda soo toṅ a roote koṅ booro ti ki'n ziida umbo ko?»

¹¹ Maṅ ti di'n gime onami, t'ede: «Wenda soo toṅ umbo, Galmee'ki nuṅ.» Inṅino maṅ Isa y'a ruute, y'ede: «Nuṅ toṅ maṅ ni ki dekke

‡ 7:40 7.40 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 18.18. Lebitik 20.10, wo Deeterenom 22.22.

* 8:5 8.5 Kun wollo adda mattup ki

booro eedí ye. Mi t'oozo, m'engilo wo m'isa oldfiko ye baa.»]

Isa yonj toore a duniya

¹² Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Nuŋ miŋ wede i d'eliyo toore a doŋ duniya pay. Wede yi ni diina maŋ, y'a t'oono toore wede i di t'ela lekkiyo, yi k'ozira zimolo ye.»

¹³ Maŋ kane Pariziyen an i di ruute, an'de: «Kee ki kazita ono a tukki kee batum geŋ, onamá ay k'ambe ye.»

¹⁴ Isa y'an di ruute, y'ede: «Aame nuŋ ni kazita ono a tukki nuuno batum toŋ maŋ, onamó d'erec kono ni suune ti too me n'iido me, wo ume n'ambe me. Wo de kune, kun ki suune ye ume wede n'iido, wo n'ambe ki tunda me.

¹⁵ Kune kun dekkiyo booro a suuniyo ere ki kune doŋ tudde. Nuŋ a tukki wenda soo toŋ ni ki dekkiyo booro ye.

¹⁶ Wo aame ni dekkiyo booro maŋ, ni dekkiyo d'erec kono nuŋ siidó ye. Ay dekkiyo booro soo ti Meega wede i n'igibo me.

¹⁷ Ono en an riije ti kaaga adda mattup k'oogiragun, an'de: «Doŋ sire an rootiyo onamaŋ i t'iide kaŋ soo maŋ, geŋ onamaŋ d'erec†.»

¹⁸ Nuŋ ni kazita ono a tukki nuŋ batum, wo Meega wede i n'igibo toŋ, yi kazita ono a tukki nuŋ kay.»

¹⁹ Injino maŋ kane an i di ruute, an'de: «De Meegá too me?» Maŋ Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Nuŋ kun ki n' suune ye, wo Meegó toŋ kun ki y' suune ye. Aame nuŋ kun ni zuune maŋ, Meegó toŋ kun di y' suune.»

²⁰ Isa yi ruutite ono geŋ aame yo a booro Boy Raa, yi dooyiso goppon ti ume wede duwo an di boohiyo korbite Boy Raa. Wo wenda soo toŋ a yi seeda umbo kono yonj onniyadi ti k'iide ye botto.

Ono k'Isa a engilsadi

† **8:17 8.17** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 17.6; 19.15. ‡ **8:28 8.28** *Kun ti n' ziipa t'awwa:* I-kaza aame Isa Almasi an ti y' tiika ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaŋ tontilko, wo Meegí yi y'umba k'awwa ki kandaane maŋ.

²¹ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Nuŋ n'engila, wo kune kun di n' deha, wo de kun aa di t'inda ti oldfikagun a eggun. Ume wede n'ette en, kun k'aane ettiyo ye.»

²² Injino maŋ kane Yawudiyagi an di ruute tuddaŋ, an'de: «Kunuŋ yi rootiyo injino y'a t'ida tuddi ko, yi rootiyo: “Ume wede n'etta en, kun k'aane ettiyo ye” me?»

²³ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kune'ŋ ti dandi a duniya, wo nuŋ ti kandaane t'awwa. Kune ki duniya ettiyo, wo nuŋ ki duniya ettiyo ye.

²⁴ Kono k'injino n'un di ruute kun di t'inda t'oldfikagun a eggun me. Aame kun k'ambu “nuŋ miŋ nuŋ” ye maŋ, kune kun di-t'inda ti oldfikagun a eggun.»

²⁵ Maŋ kane Yawudiyagi an di y' tunde, an'de: «De kee miŋ wee wee?» Isa y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ n'un ti gize tuddó t'ume k'eesiyo to.

²⁶ Nuŋ oo d'ede ono ki rootiyo a ekki kune, ti suldi doŋ n'a dekke booro eggun toŋ baadaŋ, wo wede i n'igibo'ŋ yonj yi rootiyo ono doŋ d'erec, wo ni kazita a duwo pay munda wede n'ollige ti bize yode Raa.»

²⁷ Wo kane Yawudiyagi an ki zuune ye y'an rootiyo ti Meega me.

²⁸ Injino maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Aame nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede en, kun ti n' ziipa t'awwa‡ maŋ, kun di'n suuna en “nuŋ miŋ nuŋ”. Wo kun di suuna munda wede ti suma nuuno k'eedó ni k'isiyo ye, ni rootiyo munda wede Meega yi ni duuye.

²⁹ Wo yo wede i n'igibo geŋ, yonj ti nuuno. Yi ki n'ooliyo siidó ye, kono nuŋ n'isiyo daayum munda wede ulbi i-d'ise unse.»

³⁰ A ono doŋ Isa yi ruute geŋ, doŋ baadaŋ an di ziipe addaŋ a yode.

Doŋ eedaŋ toore ti doŋ adda

buliko

³¹ Maŋ Isa y'an di ruute a Yawudiyagi doŋ i ziipe addaŋ a yode, y'ede: «Aame kun lekkiyo ket-tiyo a onamó maŋ, kune sanalliyagó ki kotto.

³² Aame geŋ derec kun di suuna, wo derec gette t'un di'n isa doŋ eedaŋ toore.»

³³ Maŋ kane an i di ruute, an'de: «Kaye ita k'inŋi k'Ibirayim, buliko a wenda kaŋ soo toŋ ay k'ize ye. De k'ay di rootiyo kun t'isa doŋ eedaŋ toore mummino?»

³⁴ Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec inŋino wo n'un di rooto: Wede isiyo oldfiko geŋ yoŋ bule k'oldfiko.

³⁵ Wede bule geŋ yi ki lekka daayum adda boy ye, wo ulo boy geŋ yoŋ miŋ daayum y'a lekka adda boy.

³⁶ Aame Ulo Raa y'un ti'n iza egguŋ toore maŋ, kune kun t'isa ki kotto doŋ eedaŋ toore.

³⁷ Nuŋ ni suune kune ita k'inŋi k'Ibirayim me. Wo kun di dehu urzi tôwwadó kono onamó geŋ kun k'ambu ye.

³⁸ Munda wede nuŋ ni rootiyo, ni wullo ki Meegó. Wo kune kun isiyo munda wede meeguguŋ y'un ruute.»

³⁹ Maŋ kane an di ruute, an'de: «Kaye meegey Ibirayim.» Isa y'an di ruute, y'ede: «Ki kotto aame kune inŋi k'Ibirayim maŋ, kun d'ise naabo ere aa yoŋ y'aaze.

⁴⁰ Nuŋ n'un ruute ono doŋ derec n'illigo ti Raa toŋ, ankeŋ kun di dehu urzi tôwwadó. Wo inŋino me Ibirayim yi k'ize ye.

⁴¹ Kune kun isiyo naabo ere ki meeguguŋ.» Maŋ kane an i di ruute, an'de: «Kaye inŋi doŋ ki bande ye, Meegey soo, yode Raa.»

⁴² Isa y'an di ruute, y'ede: «Aame Meeguguŋ Raa ki kotto maŋ, nuŋ kun di n' geyye kono nuŋ n'udfo miŋ ti Raa, wo n'iido kenno t'urzi yode. Ni k'iido'ŋ ti toogo k'eedó ye, yode i n'igibo me.

⁴³ Moo me ono ni rootiyo itadaŋ kun ki'n suuniyo ye me? Kono kun

ki dehu kun k'olliga ye onamó me.

⁴⁴ Kune meeguguŋ Meeda si-itandani, wo kun dehu kun d'ise naabo ere meeguguŋ yi dehu. Yoŋ t'ume k'eesiyo to, naabadí tôwwo duwo. Munda wede derec yi k'isiyo ye, kono derec di yode umbo. Aame yi lohito ono maŋ, yi rootiyo t'addí pay, kono yoŋ wede lohito, wo yoŋ meeki lohito k'ono.

⁴⁵ Wo kono nuŋ ni rootiyo ono doŋ derec geŋ, onamó kun ki d'ambu ye.

⁴⁶ Wee wee t'adda diinaguŋ eŋ aane i roote nuŋ ni ize oldfiko me? Wo de aame ni rootiyo ono doŋ derec maŋ, ki moo me onamó kun ki d'ambu ye me?

⁴⁷ Inŋino maŋ wede yoŋ ki Raa geŋ y'a olliga ono ki Raa. Wo kun k'ollige ye kono kune ki yode Raa ye.»

Isa ti Ibirayim

⁴⁸ Maŋ kane deero Yawudiyagi an i di ruute a Isa, an'de: «Kaye ay ruute ay'de kee Samariten, wo a-d'ede siitan a eedá geŋ, derec ye ko?»

⁴⁹ Isa y'an di-gime onamaŋ, y'ede: «Nuŋ oo k'ede siitan a eedó ye. Ni tamma Meegó, wo kune kun di-toogiyo ki tammadó me.

⁵⁰ Nuŋ ni ki dehu tamma tuddó ye, wo wede ede i dehu tammadó me, yoŋ geŋ wede dekkiyo booro.

⁵¹ Derec inŋino wo n'un di rooto: Wede y'ollige onamó wo y'a ti sooru eego maŋ, kudic unto yi ki ti wolla ye.»

⁵² Maŋ kane deero Yawudiyagi an i di ruute, an'de: «Ankeŋ kaye ay zuune baa, kee a-d'ede siitan a eedá. Ibirayim y'inda ti kaaga wo nebiyagi toŋ an t'inda, miŋ kee k'ede: "Wede y'ollige onamó wo y'a ti sooru eego maŋ, kudic unto yi ki ti wolla ye."

⁵³ Kee'ŋ goole ki ceere meegey Ibirayim wede inda, ti nebiyagi doŋ i t'inda ko? Kunuŋ k'elkiyo kee wee wee?»

⁵⁴ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Aame nuŋ n'a t'imme tuddó maŋ, tammadó gette ki bita. Nuŋ i ni

tamma Meegó, wede kun'de yon Raagun genno,

⁵⁵ wo kun gi di y' suuniyo ye. Nun ni y' suune, wo aame n'a roote ni ki y' suune ye man, gen nun ni t'ize wede lohito k'ono aa kune. Wo de nun ni y' suune, wo ni d'ollige onami n'a-ti sooru eego.

⁵⁶ Aame meegugun Ibirayim y'illiga onniyadó yi ti wolla man, addi a ûune t'unusuwo, wo yi ti wulle man, ulbí unse.»

⁵⁷ Man kane deero Yawudiyagi an i di ruute, an'de: «Kee ozzinagá ada paat ton i k'iide ye, de Ibirayim k'a yi wulle mummino?»

⁵⁸ Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec inokino wo n'un di rooto: Ki poone Ibirayim an di yi t'eha gen, "nun min nun".»

⁵⁹ Inokino man an ziki mongali ki kakkisadi, wo Isa yi-ti digge diine don duuru, t'adda booro Boy Raa y'a t'udde.

9

Eliyo beeko a wede koosiyo

¹ Onniyo soo Isa yi sooru, man yi wulle wede koosiyo t'ume an y'eheto.

² Man kane sanalliyagi an di y' tunde, an'de: «Wede dooyisadey, wede en ize oldiko min, yode kunun maawí ko, an di y'eheto koosiyo me*?»

³ Isa y'an di ruute, y'ede: «Yon koosiyo kono k'oldiko yode ye, wo kono k'oldiko maawí ye. An y'eheto koosiyo kono Raa yi dehu y'a kize toogadi t'urzi yode.

⁴ Peedo to ede botto, t'a ki t'iire ye gen, in d'ise naabo ki wede i n'igibo. Aame diddo t'iina man, wenda soo ton a naaba umbo.

⁵ Ankenno nun adda duniya botto en, nun min wede i d'eliyo toore a don duniya pay.»

⁶ Aame Isa y'a ti ruute inokino man, yi bidde lee a siido, y'a-lutte, yi-t'elite eda wede koosiyo genno,

⁷ man yi di ruute, y'ede: «K'odo, ki t'opili a togile ki Silowe.» (Suma Silowe i-kaza «Agisa».) Wede gen y'a iide, y'a t'upilo, yi-gimo man yi woliyo kereŋ.

⁸ Inokino man kane don k'ita waayadi ti kane don i yi wullite y'ahultu gen, an di ruute, an'de: «De en wede i-ti konso, i d'ahultu ginno ye ko?»

⁹ Don ongo an'de: «En yode.» Ongo an'de: «Ato, en yode ye. Wenda en yi yi deeyiso.» Man yode batum y'ede: «En min nuuno dey.»

¹⁰ Kane an di yi tunde, an'de: «Kan mummino edaya a t'ihina me?»

¹¹ Man yon y'an di'n gime onaman, y'ede: «Wede an yi waaku Isa gen yi-lutte siido ti lee bizi, wo y'o-t'elite a edayo, man y'o di ruute, y'ede: "K'odo, ki t'opili a togile Silowe." N'a iide, n'a t'upilo, man edayo o-t'ihino.»

¹² Man kane an di ruute, an'de: «Wede gen too me?» Yon y'a ruute, y'ede: «Dan ni ki suune ye.»

Tondiso ki wede koosiyo edayi i t'ihina

¹³ Koosiyo wede edayi i t'ihina gen, an di t'iide ki daana Pariziyen.

¹⁴ Onniyo ere Isa yi lutte siido, yi d'ihina eda wede gen, onniyo gette onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi.

¹⁵ Inokino man kane Pariziyen ton an di y' tunde, an'de: «Mummino edaya a t'ihina me?» Man wede y'an di ruute, y'ede: «N'uune bee me, wede y'iide'n, y'o t'unkite lee a edayo, wo n'iide'n n'a t'upilo, man edayo a t'ihina, ni woliyo.»

¹⁶ Man kane Pariziyen ongo an di ruute, an'de: «Wede ize naabo gette yi k'iido ti Raa ye, kono y'a ti diipida onniyo ere ki puukiyadin.» Wo de kane don son an'de: «Wede k'oldiko suldi k'armika kino y'aane yi t'ise ko?» Gen ti diinayan an t'ihinte.

¹⁷ Inokino man wede koosiyo edayi i t'ihina gen, an di y' tunde sey,

* 9:2 9.2 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.5.

an'de: «De kee k'ede moo me a wede a ihina edayá me?» Maŋ wede y'a ruute, y'ede: «Yoŋ geŋ nebi.»

¹⁸ Wo kane deero Yawudiyagi an di-tuuge k'ambu, wede geŋ ti poone yoŋ koosiyo wo aŋkeŋ edayá a t'ihina me. Inkino an di wiiko maawi k'ehiyadí.

¹⁹ Maawí an iina maŋ, an di'n tunde, an'de: «Yode eŋ ulo kune kotto ko? Wo kun y'ehe miŋ koosiyo to ko? Wo aŋkeŋ mummino yi woliyo me?»

²⁰ Kane maawí an an di'n gime onamaŋ, an'de: «Eyye, ay suune eŋ uley, wo ay ehe koosiyo to.

²¹ Wo aŋkenno yi woliyo aaze mummino ay ki suune ye, wenda i ele beeko ay ki y' suune ye. Kun tondo yode, yoŋ enno yi t'ize goole, y'un ti rooto.»

²² Maawí an rootiyo inkino kono an orgiso a deero Yawudiyagi, kono kane an ti ruute ti diinayaŋ an'de, wede yi ruuta kereŋ Isa yoŋ Almasi Raa yi biire maŋ, an ti y' limma ti diinayaŋ me, k'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso yi k'etta ye.

²³ Geŋ inkino maawí an ruute, an'de: «Yoŋ enno yi t'ize goole, kun tondo yode» me.

²⁴ Maŋ kane Pariziyen an di y' wiike sey ki sirwe, wo an i di ruute, an'de: «Ki rooto d'erec a d'aana Raa, ki kaye maŋ ay suune wede eŋ yoŋ wede k'oldíko.»

²⁵ Inkino yoŋ y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ ni ki suune ye yoŋ wede k'oldíko, wede k'oldíko ye toŋ maŋ. Ki nuŋ munda wede ni suune, ti poone nuŋ koosiyo wo aŋkeŋ ni woliyo.»

²⁶ Kane an di y' tunde, an'de: «Y'a ize moo me? Mummino me y'a di t'ihina edayá me?»

²⁷ Y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ ono geŋ n'un ti ruute, wo kun ki n'illiga ye. De ki moo me kun dehu n'un di roote sey me? Kunuŋ, kune toŋ kun dehu kun t'ise sanalliyagi páy ko?»

²⁸ Inkino maŋ an di y'iise kaldita, an'de: «Kee sanallusu yode me, kaye sanalliyagi ki Muusa.

²⁹ Kaye ay suune a Muusa Raa yi ruute me, wo yo wede eŋ ay ki suune ye y'ettiyo ti tunda koo maŋ.»

³⁰ Wede y'an di ruute, y'ede: «On-amguŋ eŋ nuŋ ni ziida giggeró, wede y'o t'ihina edayó miŋ, way kun'de y'ettiyo ti tunda kun ki suune ye!

³¹ Kine in suune Raa geŋ doŋ k'oldíko yi ki'n ollige ye. Wo y'ollige wede i ottilso wo y'isiyo naabo ere aa yode Raa yi dehu†.

³² T'ume k'eesiyo duniya bini aŋki, wenda kaŋ soo toŋ yi k'illiga ye wedusu yi di t'ihina eda koosiyo t'ume k'ehiyadí me.

³³ Aame wede eŋ yi k'iido ti Raa ye maŋ, yi k'aane yi ki t'ise munda ye.»

³⁴ Inkino maŋ kane an i di ruute, an'de: «Kee miŋ t'ume k'ehiyadá to ŋilpiyo adda k'oldíko, miŋ ki dehu k'ay di'n dooye!» Maŋ an di y'ildi, an di y'udde paate.

Doŋ koŋzayi a urzi k'unde

³⁵ Aame Isa y'illiga wede yi ihina edayá geŋ deero Yawudiyagi an ti y'ildi maŋ, y'a iide, y'a y'uuney wo yi di ruute, y'ede: «Kee ki ziipe addá ko a yoŋ wede an y'ehe aa ulo wede eŋ me?»

³⁶ Maŋ wede geŋ yi di'n gime onamí, y'ede: «Yoŋ wee wee Galmeegó, kono n'a zaape addó a yode me?»

³⁷ Isa yi di ruute, y'ede: «Wede ki yi woliyo wo a-rootiyo, eŋ miŋ yode.»

³⁸ Maŋ wede yi di ruute, y'ede: «Nuŋ ni ziipe addó a kee, Galmeegó.» Y'a-dikke, y'a t'uttila a daanadí.

³⁹ Inkino maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Nuŋ n'iido k'adda duniya kono n'a dekka booro, doŋ koŋzayi edayaŋ a-t'ihina, wo doŋ an woliyo geŋ an t'isa koŋzayi.»

† 9:31 9.31 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 1.15; Soom 34.16; 66.18 wo Piroberb 15.29.

⁴⁰ A sirpa geŋ i d'ede Pariziyen an illiga inŋkino maŋ, an di ruute, an'de: «Kunuŋ kaye toŋ ay t'isa koŋzayi pay ko?»

⁴¹ Isa y'an di ruute, y'ede: «Aame kune koŋzayi wo munda wede kun isiyo kun ki suune ye maŋ, geŋ booro t'un ki'n seeda ye. Wo kune kun'de kun wolliyo kereŋ geŋ, booro t'un di'n seeda, oldikaguŋ a lekka daayum a egguŋ.»

10

Ono ombide a urzi wede k'elso

¹ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Derec inŋkino wo n'un di rooto: Aame wede yi k'adfiya ti biza ye, yi dahumu ti zaribe k'adda k'ume moone dambami me maŋ, yoŋ geŋ wede k'oogire goole.

² Wo wede ettiyo ti biza geŋ, yoŋ wede k'elso.

³ A wede k'elso geŋ, wede boohiyo dambami yi di t'ihina biza. Yi-t'ette, y'a waake dambami ere soo ti sundutu sundutu, wo kane an d'ollige golladi, pay y'an adde paate.

⁴ Aame yi ti'n adfiya pay ti paate maŋ, y'an t'oogumso wo kane an di y' daaniya, kono kane golladi an ti suune.

⁵ Wo wede an ki y' suune ye geŋ, kudic kane an ki y' daane ye. Wo a jire sey an t'ombe dokki ti tuddi me, kono golladi an ki ti suune ye.»

⁶ Isa y'an di ruute ono ombide, wo ono geŋ itadan an gi di'n zuune ye, yi rootiyo munda me.

Isa wede k'elso beehiye

⁷ Isa y'an di duule sey, y'ede: «Derec inŋkino wo n'un di rooto: Nuŋ miŋ aa biza bumbu wede dambami an d'adfiya.

⁸ Doŋ iido ki poone ti nuŋ geŋ, kane deero k'oogire, wo kane'n dambami an ki'n illiga ye.

⁹ Nuŋ miŋ aa biza bumbu. Aame wede y'ettiyo t'urzi nuuno maŋ, y'a t'oona uttiyo. Yi-t'ette wo y'a t'adde aa addi i dehu, wo ombo toŋ yi-t'oona.

¹⁰ Wede k'oogire geŋ y'ettiyo miŋ ki oogire, ki towwo wo ki lattiya. Wo nuŋ n'iido kono n'an t'ele lekkiyo a duwo, lekkiyo ere adda darna.

¹¹ Nuŋ miŋ wede k'elso beehiye. Wede k'elso beehiye geŋ y'a oyye y'a t'inda kono dambami me.

¹² Wo wede i naabiya ki ranadi, yoŋ wede k'elso ye, dambami ki yode ye geŋ, yi wulle sullibe yi t'udfo maŋ, y'a t'ombe, dambami yi d'ooli. Maŋ dambami sullibe yisefde, wo doŋ soŋ an aa di-teepe.

¹³ Wede i naabiya ki ranadi geŋ, yoŋ y'a t'ombe kono yi wolliyo munda wede ki yode, yoŋ seezi ye a dambami me. Nuŋ wede k'elso beehiye,

¹⁴ dambamó ni'ni suune, wo kane an ni suune.

¹⁵ Aakede Meega yi ni suune, wo nuŋ toŋ ni y' suune. N'a oyye n'a t'inda kono dambamó.

¹⁶ Nuŋ oo d'ede dambami ti doolo toŋ ede, an aa ki t'iido k'adda zaribe enno ye. Kane genno toŋ n'ati'n waako pay, an d'olliga golladi. Inŋkino a t'isa tordo soo, wede k'elso toŋ soo.

¹⁷ Meega geŋ yi ni giyye kono nuŋ n'iyye n'a t'inda, kono saŋ n'a balda.

¹⁸ Wenda soo toŋ umbo aane a t'oodiba puukiyado te, i t'eliyo nuŋ ti siido. Nuŋ o d'ede toogo k'oodibe puukiyado wo o d'ede toogo k'eliyo a umatú. Geŋ inŋkino munda wede Meego y'o ruute n'aase me.»

¹⁹ Aame kane deero Yawudiyagi an illiga ono k'Isa inŋkino maŋ, ti tuddan an t'ihinte sey.

²⁰ Doŋ baadan ti diinayan an di ruute, an'de: «Yoŋ geŋ ki maade, siitan a eedi. De ki moo me kun di y'ollige me?»

²¹ Wo doŋ soŋ an'de: «En ono ki wede i-d'ede siitan a eedi ye. Ki kotto siitan ti k'aane ti ki t'ihina eda ki koŋzayi ye.»

Yawudiyagi an giigira Isa

²² Ozzine ti ozzine, a sommide a ume reele baadan maŋ, an d'isiyo

tarnaape a Zeruzalem kono an d'elkiyo a onniyo ere Boy Raa an di y'ize kamilen*.

²³ Aame geŋ Isa yi-t'iide adda booro Boy Raa, yi sooru adda daabe goole wede an yi waaku Daabe Salamon, yi d'ambu k'ume soo me, soo me.

²⁴ Injino kane deero Yawudiyagi an di ti d'uule, wo an i-di ruute, an'de: «De kee'ŋ ay della, k'ay k'iza tuddá woogo me? Aame kee Almasi Raa yi biire maŋ, k'ay ti rooti kereŋ.»

²⁵ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ n'un ruute, wo kun ki ziipe adduŋ a nuuno ye. Naabo ere pay nuŋ n'isiyo ti suma Meegó gette, i-kaza a tukki nuŋ.

²⁶ Wo kune kun ki ziipe adduŋ a nuuno ye, kono kune dambamó ye.

²⁷ Dambamó an d'ollige golla nuŋ wede k'elsadan. Nuŋ ni'ni suune wo kane an di n' daaniya.

²⁸ Nuŋ n'an t'ela lekkiyo ere ki daayum. Kudic an ki t'inda ye wo wenda soo toŋ a ti'n t'ooba ti beezó umbo.

²⁹ Meegó wede oo n'elo geŋ yoŋ toogo y'a jiiire pay, wenda soo toŋ umbo a aane a-t'oobe munda ti bey Meega me.

³⁰ Nuŋ ti Meega geŋ kaye wede soo.»

³¹ Injino maŋ kane deero Yawudiyagi an ziki moŋgali sey ki kakkisadí ki tówwadí.

³² Isa y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ a daanaguŋ n'ize naabo beehiye baadan ti suma Meegó me, wo naabo tiŋ tuuku ere n'ize kun dehu kun di n' kakkite ti moŋgali ki tówwadó me?»

³³ Kane deero Yawudiyagi an i-di ruute, an'de: «Ay dehu ay ki ti kakkite ti moŋgali ay gi di t'ide ki naabo ere beehiye k'ize gettiyo ye.

Ay ki t'ide kono ki kalda suma Raa, kee wedusu, wo ki-ti t'isiyo tuddá Raa†.»

³⁴ Isa y'an di ruute, y'ede: «Ono eŋ an riŋe ti kaaga adda mattup k'oogiraguŋ‡: “Raa y'ede kune raayagi.”

³⁵ Kun suune wenda soo toŋ umbo a aane a t'oodiba munda wede an riŋe ti kaaga adda mattup ki Raa me. Geŋ injino kane doŋ Raa y'an ruute onamí geŋ, y'anni wiike kane raayagi me.

³⁶ Wo nuŋ wede Raa y'a-n'uuye kese a yode, y'a-n'igibo k'adda duniya, wo ni rootiyo n'ede nuŋ Ulo Raa maŋ, kune kun'de ni kaldita suma Raa. Geŋ kaŋ mummino ni kaldita me?

³⁷ Aame ni k'isiyo naabo Meegó ye maŋ, kune toŋ kun ki zaape adduŋ a nuuno ye.

³⁸ Wo aame naabo Meega ni ti t'isiyo wo a nuŋ kun ki zaape adduŋ ye toŋ, kun zaapo adduŋ a naabo gettiyo, kono tiŋ geŋ kun di suuna kereŋ Meega ti nuŋ wo nuŋ ti yode.»

³⁹ Injino maŋ kane Yawudiyagi an di dihe seeduzí sey, wo yoŋ y'an t'umbilke.

⁴⁰ Maŋ Isa y'a-gime, yi-ti diipidfa ti dar k'ooye Zurden ki kese peedo gekoliyo, k'ume wede Zaŋ y'a zuyyite batem ti poone. Yi lekkiyo anŋeŋno.

⁴¹ Doŋ baadan an d'iide tuddí, wo an di rootiyo, an'de: «Zaŋ geŋ munda k'armika yi k'ize ye, wo ono doŋ yi ruutite a tukk'Isa geŋ d'erec.»

⁴² A ume geŋ doŋ baadan an di ziipe addan a yode Isa.

11

Unto Lazar

1-2 I d'ede wede soo sundí Lazar ti ille ki Betani. Yoŋ geŋ leema

* **10:22 10.22** Yawudiyagi an d'isiyo tarnaape geŋ a tere k'aydu, aame reele baadan. Tarnaape geŋ an iise a ozzine meeda uto ada zoot makumu pide daa k'ehiyo k'Isa botto. Adda k'ozzine ado ti poone geŋ doŋ Siriyen an likke adda geeger Zeruzalem, Boy Raa an di y'ize ganigi. Injino maŋ an d'ize tarnaape kono Boy Raa an di y'isiyo kamilen. Tarnaape gette an d'isiyo ozzine ti ozzine, adda k'onniyto gessire. † **10:33 10.33** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 24.16. ‡ **10:34 10.34** Kun wollo adda mattup ki Soom 82.6.

Mariyam ti Marte, an lekkiyo kan soo, wo to Mariyam gette ere i di yirgite egey doŋ eedfiyadaŋ unŋe a zoŋ k'Isa, t'a di zippite t'ilaltú. Maŋ onniyo soo leemadaŋ Lazar geŋ yi t'iire eeni.

³ Inŋino maŋ kane zembadí geŋ an di gibe wedusu, yi di rooto a Isa, y'iide'ŋ y'ede: «Galmeegey k'ollo, laŋzayá wede ki giyye geŋ, yi t'iire eeni.»

⁴ Aame Isa y'illiga inŋino maŋ, y'a ruute, y'ede: «T'eeni geŋ Lazar yi ki t'inda ye, wo t'urzi geŋ duwo an di t'imma Raa. Wo soŋ t'urzi geŋ duwo an di t'imma Ulo Raa.»

⁵ To Marte ti teematú Mariyam wo Lazar geŋ, Isa yi'ni giyye baadaŋ.

⁶ Wo aame y'illiga Lazar tuddi eeni maŋ, y'a k'iide kaamiki ye. A umayí geŋ yi likke onniyo sire.

⁷ Saŋ maŋ y'an di ruute sanalliyagi, y'ede: «In ti kime ki siido Ziide.»

⁸ Maŋ kane sanalliyagi an i di ruute, an'de: «Wede dooyisadey, botto botto eŋ miŋ Yawudiyagi an dehu an ki ti kakkite ti moŋgali ki tówwadá, miŋ ki dehu k'a kime k'ummey sey!»

⁹ Isa y'an di ruute, y'ede: «T'ume peedo ti koliyo bini t'a-t'oore geŋ, ume'ŋ toore kereŋ, wo wede yi sooru toŋ maŋ morkiye yi ki t'ele ye, kono yi woliyo toore ki doŋ duniya pay.

¹⁰ Wo wede yi sooru diddo maŋ, y'a t'ele morkiyagi kono toore i-k'ede ye.»

¹¹ Aame Isa yi ruute inŋino maŋ, y'an di ruute sey, y'ede: «Laŋzayin Lazar edayí i ziidfa moone, wo nuŋ n'ette n'a ti y' t'inney.»

¹² Maŋ kane sanalliyagi an i di ruute, an'de: «De yi moone maŋ, saŋ y'a utta.»

¹³ Yo Isa yi ruute inŋino ti moone ere Lazar y'inda, wo kane an elkiyo ti moone ere aa daayum.

¹⁴ Inŋino maŋ Isa y'an di ruute patan, y'ede: «Lazar y'inda.

¹⁵ Nuŋ ulbó unŋe a kune sanalliyagó, kono n'a t'ize umbo a untadí me. T'urzi geŋ un t'ela toogo kun di zaapa addugun a nuuno. Wo anken in engile, in ti y' wollo.»

¹⁶ Inŋino maŋ Toma wede an yi waaku soŋ Wede Roono geŋ, y'an di ruute a sanalliyagi ongoŋ, y'ede: «Kun t'oozo, kine toŋ in di t'indey ti yode.»

¹⁷ Isa y'a iiney Betani. A aaniyadi geŋ an i di ruute Lazar an t'eele adda muuzo iide onniyo pide.

¹⁸ Betani gette tod'te goppon ti Zeruzalem me, suma kubbaara ado.

¹⁹ Inŋino maŋ a unto ki Lazar leema Mariyam ti Marte geŋ, ti Zeruzalem Yawudiyagi baadaŋ an d'iide selliyadaŋ.

²⁰ Aame Marte t'illiga Isa y'iina goppon t'illadaŋ maŋ, t'a t'iiziga t'a t'iide okkimayí, wo to Mariyam gette ti lekkiyo a boy.

²¹ Marte ti y'uuney maŋ, ti di ruute, t'ede: «Galmee'ki nuŋ, anki kee ede maŋ, leemadó yi ki t'inda ye.

²² Wo nuŋ ni suune ankenno toŋ maŋ, munda wede ki tonde Raa geŋ, Raa y'aane y'a-t'ele.»

²³ Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Leemadí geŋ yi-balda.»

²⁴ Marte ti di ruute, t'ede: «Nuŋ ni suune a onniyo k'ita doŋ i t'inda an ti balda geŋ, yode toŋ y'a-balda*.»

²⁵ Isa yi di ruute, y'ede: «Nuŋ miŋ wede i d'eliyo lekkiyo wo i baldiya doŋ unto. Wede yi ziipa addi a nuuno maŋ, aame y'inda toŋ y'a-balda.

²⁶ Wo wede tuuku yi lekkiyo, wo yi zaapu addi a nuuno maŋ, kudic unto yi ki ti wolla ye. A ono eŋ koŋ m'umbe ko?»

²⁷ Maŋ tod' ti di'n gime onamí, t'ede: «Eyye Galmee'ki nuŋ, nuŋ n'umbe kee Almasi Raa yi biire, wo Ulo Raa, wede Raa yi ruute a etto ki duniya.»

²⁸ Inŋino maŋ, t'a-gime waaku

* 11:24 11.24 Kun wollo adda mattup ki Daniyel 12.2.

teematú Mariyam. T'iide'ṅ ti di miline, t'ede: «Wede dooyisadin yo a enṅo. M'edi, yi kin tonḍiyo.»

²⁹ Mariyam t'illiga inḱino maṅ, perek t'a t'iiziga, t'a inḱile k'ume yode.

³⁰ Aame geṅ Isa k'adda k'ille yi ki t'iide ye botto. Yo daayum a ume Marte t'a y'uoney geṅṅo.

³¹ Kane Yawudiyagi ḍoṅ a ita Mariyam an ti selliyo geṅ an wulle ti t'iiziga perek maṅ, kane toṅ an a-t'iiziga, an di-diine, kono an elkiyo ti t'ette mōolo ki biza muuzo.

³² Mariyam gette t'iiney aame k'Isa wo ti y' wulle maṅ, t'a dikke a ḍaanadí, wo ti di ruute, t'ede: «Galme'e'ki nuṅ, aṅki kee ede maṅ, leemadó yi ki t'inda ye.»

³³ Isa yi wulle Mariyam ti mōolo ti Yawudiyagi ḍoṅ a itatú pay maṅ, yode toṅ addí y'a ki n'iibe ye, a-litte.

³⁴ Maṅ y'a tunde, y'ede: «A ume too me kun ti y'eele me?» Wo kane an i di ruute, an'de: «K'edi Galmeegyey, k'a wolley a ummey.»

³⁵ Inḱino maṅ Isa edayí a ise soldite zumari.

³⁶ Maṅ kane Yawudiyagi an di ruute, an'de: «Kun ki wollo ḍo, yi giyye baadaṅ ḍe me, yi mōolo me.»

³⁷ Wo kane ḍoṅ oṅgo ti diinayan an di ruute, an'de: «Yoṅ wede i di t'ihina eda wede koosiyo ḍe, ki moo me y'a iili Lazar y'a inda me?»

Baldíya Lazar

³⁸ Isa geṅ daayum yi k'iine addí yi ki n'iibe ye, y'a t'iide biza muuzo. Wo to muuzo gette aa urmi, an t'ele nuune adda, biza an a-ti ḍuṅkile zumbulu.

³⁹ Isa y'an di ruute, y'ede: «Zumbulu kun ti y' ḍoṅkilo ti biza muuzo me.» Maṅ Marte teema ki wede inda geṅ, ti di ruute, t'ede: «Galme'e'ki nuṅ, yoṅ y'eediyo baa kono i d'ede onniyo pide t'ume an ti y'eele adda muuzo me.»

⁴⁰ Maṅ Isa yi di ruute, y'ede: «Nuṅ ni ruute ḍe me, aame mi ziipa addí

a nuuno maṅ, m'a wolla toogo ki Raa.»

⁴¹ Maṅ zumbulu ti biza muuzo an ti y' ḍuṅkile. Aame geṅ Isa y'a t'umbe edayí k'awwa, y'a ruute, y'ede: «Koduwo baadaṅ a kee Meegó, kono kee ki n'illiga.

⁴² Derec, nuṅ ni suune daayum kee ki n'ollige, wo nuṅ ni rootiyo inḱino a ḍoṅ sirpadó eṅ an d'ambe kono i n'igibo kee Raa.»

⁴³ Aame y'a ti ruute inḱino maṅ, y'a idili ti golla awwa, y'ede: «Lazar, ki-t'adḍi!»

⁴⁴ Maṅ Lazar wede inda geṅ y'a bilde, y'a t'udḍo t'adda muuzo me, beydí ti zoṅdí geṅ tuuniyto ti buḍḍani, wo eedí diibiyo ti buude pây†. Wo Isa y'an di ruute a ḍoṅ sirpa geṅ, y'ede: «Buḍḍani kun i t'eezito, wo kun di y'oolo, y'a eṅgile.»

Dehutu k'urzi ki tôwwo k'Isa (Matiye 26.1-5; Markus 14.1-2; Lik 22.1-2)

⁴⁵ Yawudiyagi baadaṅ ḍoṅ iido selliyo Mariyam geṅ an wulle armika ere Isa y'ize gettiyo maṅ, an di ziipe addaṅ a yode.

⁴⁶ Wo ḍoṅ oṅgo an iide'ṅ, an an di gize a Pariziyen a munda wede Isa y'ize.

⁴⁷ Maṅ kane deero ḍoṅ seḍeke ti Pariziyen geṅ an t'ugiyey deero booro Yawudiyagi, an di ruute diinayan, an'de: «In d'ise mummino, kono wede eṅ y'isiyo sulḍi k'armika baadaṅ.

⁴⁸ Aame in y'iila a naabadí ettiyo maṅ, ḍuwo pay an di zaapa addaṅ a yode, inḱino kane Romeṅ an d'etto, 'Boy kamileṅ ki Raa an ti y' latta wo siidadiṅ pây.»

⁴⁹ Maṅ ti diinayan i d'ede wede soo sundí Kayip, a ozzine geṅ mozigo goole ḍoṅ seḍeke yode, y'an di ruute, y'ede: «Kune munda kun ki suune ye.

† 11:44 11.44 A ozzinagi geṅ ḍoṅ k'Izirayel an ṅilpiyo nuune inḱino: eego tuunito sittú, beyḍaṅ siidaṅ, zoṅ toṅ siidaṅ wo tudde toṅ sittú.

⁵⁰ Kun ki wolliyo ye ko, munda wede beehiye a kine, wede soo y'a t'inda ki kine don siido, min kine pay in di t'inda.»

⁵¹ Wo ono don udde ti bize gen i k'iido ti suuniyo yode ye, kono a ozzine gen mozigo goole don sedefe yode gen, Raa yi-d'ele ono don y'a ruute Isa y'a t'inda kono donzi Yawudiyagi.

⁵² Wo yi t'inda ki don siido danjal ye, wo de k'ogiyso k'inni Raa don tiipe, an t'isa kan soo.

⁵³ Gen inkino ti onniyo gette kane pay an d'iyye ki towwadi.

⁵⁴ Tin gen yode Isa ton tuddi y'a ti ziida, yi gi di waariya ye a diine Yawudiyagi me. Wo t'umayi gen y'a t'irga, y'a ingile ki geeger sundutu Epirayim a biza balda, ti sanalliyagi an di lekkiyo angenno.

⁵⁵ Aame gen tarnaape Pak ki Yawudiyagi aa guute goppon. Inkino man don baadan t'adda siidiyagi an di-gili ki Zeruzalem kono an t'okkimey tuddan, an t'ise kamilen a daana Raazan.

⁵⁶ Adda booro Boy Raa gen Isa an di y' wekkutu, an di rootiyo tuddan, an'de: «Elkiyagun moo me? Kun elkiyo min Isa y'etto ko tarnaape me?»

⁵⁷ Kane deero don sedefe ti Pariziyen gen an di ruute, an'de: «Wede tuuku yi zuuna ume k'Isa man, y'ay di rooto, ay di seeda.»

12

Yergu k'egay don eediyadan unse a zon k'Isa

(Matiye 26.6-13; Markus 14.3-9; Lik 7.36-38)

¹ Onniyo zoot ki poone tarnaape Pak ki Yawudiyagi y'a aana gen, Isa y'a t'iide Betani, ille ki Lazar wede Isa y'a ti y' bilde ti diine don unto.

² Aame Isa y'iiney Betani man, an d'ize omba ti sundi. Marte ere k'eliyo k'ombadan, wo Lazar yon ti diine don an iimi kan soo.

³ Man Mariyam ti d'umbe egey don eediyadan unse sundan nardo, daa kalsiya munda, suma litir a diinayi wo zooyayan oone. Ti di yirgite zon k'Isa, wo t'a zippite t'ilaltu. Boy gen i d'uune ti eediyo ki egey genno.

⁴ Man i d'ede wede soo ti diine kane sanalliyagi k'Isa sundi Zidas Iskariyot, yode wede an di y' t'ela Isa a bey don k'olmidayi gen, y'ede:

⁵ «I dehu egey en in t'owila a adde suma wede y'a naabe ki ozzine batum, wo in an t'ele sonko gette a don an k'ede munda ye!»

⁶ Zidas yi rootiyo inkino kono yon wede k'oogire. I sarkiya korbitayan yode, wo yi ti sokiyo. Yi ki wolliyo sommagi ki don munda an k'ede ye ye.

⁷ Man Isa y'a ruute, y'ede: «Tod'te kun t'oolo defdek, kono naabo ere tod' t'ize ette aakede ti n'ikkima ki poone an di n' t'ela adda muuzo.

⁸ Kane don an k'ede munda ye gen an lekka daayum ti kune*, wo de nun ni ki lekka daayum ti kune ye.»

⁹ Man kane Yawudiyagi baadan an d'illiga Isa yo a Betani. Inkino man an d'ingile ki Betani, wo ettiyadan an iide gette an di wollo Isa danjal ye, wo an a di wollo Lazar wede Isa yi ti y' bilde ti diine don unto pay.

¹⁰ Ti onniyo gettin kane deero don sedefe an di dihe Lazar ton an di y' t'ide,

¹¹ kono t'urzi yode Yawudiyagi baadan an t'argu ti tuddan wo an di zaapu addan a Isa.

Ettiyo k'Isa ki Zeruzalem

(Matiye 21.1-11; Markus 11.1-11; Lik 19.28-40)

¹² Ti soggatu man kane don baadan iide tarnaape gen, an d'illiga Isa y'ettiyo k'adda geeger Zeruzalem.

¹³ Inkino man kane don gen an dimba puutagi k'inda sundan palmiye a beydan, an t'iide okkimagi, an di dollite, an d'eesiyo:

* **12:8 12.8** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 15.11.

«Tamma a Raa! Beeko Raa ti koona a ekki wede ettiyo ti suma Galmeega Raa, yoŋ mozigo ki d'oŋ k'Izirayel†!»

14 Isa yi d'uune ulo buuru, y'a-ti gili eego, geŋ a-t'iide a ono d'oŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

15 «Kune d'oŋ geeger Siyoŋ kun orgide ye. Enno mozigagun y'ettiyo, y'a ti gilo ekk'ulo buuru‡.»

16 Munda wede ize geŋ ki poone sanalliyagi an ki zuune ye. Wo aame Isa yi-gili kandaane goolikadi Raa yi-t'ele maŋ, kane an d'ilke kacin munda wede an riije ti kaaga adda mattup ki Raa a tukk'Isa geŋ, a-t'iide.

17 Aame Isa y'a wiike Lazar t'adda muuzo wo y'a ti y' bilde ti diine d'oŋ unto geŋ, d'oŋ baadan an wulle, maŋ kane geŋ an iide'ŋ, an di gizite a duwo a munda wede ize me.

18 Inkinno maŋ d'oŋ baadan an d'ukke okkimayi, kono an illiga munda k'armika wede y'ize geŋ me.

19 Maŋ kane Pariziyen an d'iise rootiyo ti tuddan, an'de: «Kun wolliyo de'ŋ, kune kun k'aana ye. Wede en y'inni jiire, duwo pay an ti buuye k'ume yode.»

Ono k'Isa a urzi k'untadi

20 Ti diine d'oŋ iide Zeruzalem an i-d'ottila a Raa a onniyo tarnaape geŋ, i d'ede d'oŋ miibi kane Girek.

21 Kane geŋ an d'iide tukki Pilip wede ti Betsayda siido Galile, an di y' tunde, an'de: «Madi, kaye ay dehu ay di wolle Isa.»

22 Maŋ Pilip y'a uuney Andire, sirwan pay an d'ingile k'ume k'Isa an i di ruuto.

23 Aame geŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Anken peedo t'iide, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede en, Raa y'an di kiza goolikado a duwo.

24 Derec inkinno wo n'un di rooto: Aame buzu ki-giira maŋ, adda siido yi d'unto d'oo miŋ, yi-t'adfiya kollo, yi d'ehiyo inni baadan ti doolo. Wo

aame yi k'inda ye maŋ, y'a lekke daayum yoŋ miŋ yode.

25 Wede yi geyyiso tuddi maŋ, y'a ti dagga, wo wede lekkiyadi ere adda duniya ette yi ti giigira maŋ, y'a t'utta wo y'a t'oona lekkiyo ere ki daayum.

26 Wede yi dehu yi naabe ki nuŋ maŋ, y'a ni daane. Geŋ inkinno ume nuŋ ni lekkey geŋ, wede naabadó toŋ angenno. Wede yi dehu yi naabe ki nuŋ maŋ, Meega y'a yi t'imma.

27 Anken undó ti gorpiso, wo nuŋ n'a roote moo me? N'a t'eese: «Mee'ki nuŋ, kee ki n'utti ti munda wede ettiyo a eedó en me?» Wo nuŋ n'iido miŋ kono k'inkinno, n'a adda t'urzi dabirsa.

28 Mee'ki nuŋ a duwo sundá k'an ti kaza.» Inkinno maŋ ti kandaane golla ti rootiyo, t'ede: «Nuŋ n'an ti gize, wo n'an di kiza sey.»

29 Wo kane d'oŋ a ume geŋ an d'illiga, an di ruute, an'de: «Idfise mizzi ko?» Wo d'oŋ ongo an'de: «I ruute Maaleeka Raa!»

30 Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Golla gette ti rootiyo a tukki nuuno ye, a tukki kune.

31 Anken peedo t'iide d'oŋ duniya booro t'anni seeda, wo Mohita duniya gette Raa y'a ti limma dokki ti paate.

32 Wo ki nuŋ, aame ti siido an ti n' dudfa t'awwa maŋ, duwo pay n'an arga a nuuno.»

33 A onami geŋ yi rootiyo kan mummino urzi yi t'inda me.

34 Maŋ kane d'oŋ duuru geŋ an i di ruute, an'de: «Kaye ay duuye munda wede an riije ti kaaga adda mattup k'oogiradin, Almasi Raa yi biire geŋ yoŋ y'a lekka ki daayum, wo mummino kee ki rootiyo yoŋ wede an y'ehe aa ulo wede en, an ti y' dodfa t'awwa me! Yo wede an y'ehe aa ulo wede, miŋ wee wee?»

35 Inkinno maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Toore yoŋ ede botto a di-inagun ki onniyo miibi geŋ, kun

† 12:13 12.13 Kun wollo adda mattup ki Soom 118.25-26. ‡ 12:15 12.15 Kun wollo adda mattup ki Zakari 9.9.

oziro a toore geŋŋo kono zimolo t'un gi di'n seeda ye. Wede i sooru a zimolo geŋ, ume y'ette ki tunda yi ki suune ye.

³⁶ Miŋ yo toore ede botto geŋ, kun zaapo addugun kun daano toore geŋŋo, kono kun t'isa inŋi toore.»

Yawudiyagi an ki ziipe addaŋ a Isa ye

Isa y'a ti ruute inŋino maŋ, ti tuddaŋ y'a t'irga wo yi-t'umbida.

³⁷ Ti suldi k'armika doŋ Isa y'ize baadaŋ a daanaŋ geŋŋo toŋ, kane Yawudiyagi an ki ziipe addaŋ a yode ye.

³⁸ Geŋ a-t'iide a ono doŋ nebi Ezayi yi ruute ti kaagaŋ, y'ede: «Galme'e'ki nuŋ, wee wee umbe a ono doŋ ay ruutite me? Wo a wee wee Galmeega Raa yi gize toogadi te?»

³⁹ Yode Ezayi geŋŋo batum y'a ruute sey, ki moo me duwo eŋ an k'ambu ye me, kono:

⁴⁰ «Raa y'an t'ippe a edayaŋ, wo addaŋ y'an ize zakidi, kono edayaŋ a ki wolle ye, wo eedaŋ t'a ki seeda munda ye. N'an ize inŋino kono an ki dehu ye an di-kimo ki tukki nuŋ Raa, n'an t'ele beeko me*.»

⁴¹ Ezayi yi ruute inŋino kono yi wulle gooliki k'Isa, maŋ y'a ruute ono a tukki yode me.

⁴² Wo t'urzi geŋŋo toŋ ti diine deero Yawudiyagi geŋ, doŋ baadaŋ an di ziipe addaŋ a yode kaŋ ombide, kono an orgiso a kane Pariziyen, an ti'n limma ti diinayaŋ, k'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso an k'etta ye.

⁴³ Inŋino maŋ kane an di geyyiso tamma ere ettiyo t'urzi duwo, miŋ ti ere ki Raa y'anni t'imme.

Ono k'Isa an deŋka booro ekki duwo

⁴⁴ Isa y'a ruute ti golla awwa, y'ede: «Wede yi ziipe addi a nuuno geŋ, yi ki ziipe addi a nuuno ye, wo de yi ziipe addi a wede i n'igibo.

⁴⁵ Wo wede i ni wulla maŋ, geŋ aa yi wulle wede i n'igibo.

⁴⁶ Nuŋ toore wo n'a iido k'adda duniya, kono wede tuuku yi ziipe addi a nuŋ maŋ, y'a ki lekke adda zimolo ye.

⁴⁷ Aame wede y'ollige onamo wo yi ki sooru eego ye maŋ, i deŋka booro eedi nuuno ye, kono nuŋ ni k'iido'ŋ deŋkiyo booro ye, n'iido'ŋ n'a utte duwo.

⁴⁸ Wede i ni giigira wo onamo yi k'ambu ye maŋ, munda a deŋka booro eedi ede. Wo ono doŋ ni ruute geŋ miŋ, onniyo k'ita maŋ kane geŋ an deŋka booro eedi.

⁴⁹ Derec, ono doŋ ni rootiyo eŋ ti suma nuuno k'eedo ye. Meega wede i n'igibo y'o di ruute munda wede n'a roote wo n'a dooye me.

⁵⁰ Wo nuŋ ni suune onami doŋ y'o ruute n'a roote'ŋ kane i d'eliyo lekkiyo ere ki daayum, wo ono doŋ ni rootiyo eŋ, ni'ni rootiyo aa Meega y'o ni ruuto.»

13

Opilso zoŋ ki sanalliyagi

¹ Soggo'ŋ tarnaape Pak ki Yawudiyagi, wo Isa yi suune onniyadi t'iide, duniya ette yi t'oola, yi-kime k'ume Meega. Isa geŋ doŋzi a duniya yi'ni giyye, inŋino maŋ y'an di'n geyye bini untadi.

² A lohe Isa ti sanalliyagi an ti guune ombo maŋ, Meeda siitandani ti-d'ele elkiyo a biza k'ulbe Zidas ulo Simo Iskariyot, y'an di y' t'ela Isa a bey doŋ k'olmidayi.

³ Wo yo Isa yi suune Raa yi ele suldi pay a beezi, yoŋ yi suune y'iido t'ume Raa, wo y'a-kima k'ume yode Raa,

⁴ t'ume k'ombo y'a t'iiziga, kalayi goole t'awwa y'a-buuye, wo yi d'umbe buude y'a gitte a tooni.

⁵ Maŋ yi d'ibi ahu a seelo, y'a iise opilso zoŋ sanalliyagi, y'an di sapita ti buude wede yi gitte tooni geŋŋo.

§ 12:38 12.38 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.1. * 12:40 12.40 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 6.9.

⁶ Iina a kaaɓa Simo Piyer maŋ, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, kee k'o ki t'opile ye zoŋɗó me!»

⁷ Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Kee munda wede nuŋ n'isiyo'ŋ ki ki y' suune ye, wo saŋ maŋ k'a yi suuna.»

⁸ Simo Piyer yi di ruute, y'ede: «Kudic, kee k'o ki t'opila ye zoŋɗó me!» Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Aame n'a ki t'upila ye maŋ, kee ti nuŋ in ki t'okkiya ye.»

⁹ Aame geŋ Simo Piyer yi di ruute, y'ede: «Inkino maŋ k'o ki t'opile zoŋɗó ɗaŋŋal ye, k'o t'opili beyɗó ti eedó pây!»

¹⁰ Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Wede yi zuyye geŋ y'a ki suyye sey ye, y'a-t'opile zoŋɗí baa, kono yoŋ tuddí pay kamileŋ. Wo aŋkenŋo eŋ kune kamileŋ, wo pay ye.»

¹¹ Wo yo Isa geŋ yi y' suune wede i yi t'ela a bey ɗoŋ k'olmidayí me. Geŋ inkino yi rootiyo, y'ede: «Kune pay kamileŋ ye me.»

¹² Aame y'a ti ɗiŋge t'opilso zoŋ sanalliyagí maŋ, y'a t'umbe kalayí yi-t'usse, y'a-guune a ume an d'omɓo wo y'an di ruute, y'ede: «Munda wede n'ize a kune geŋ, itadí kun yi zuune ɗey?»

¹³ Kune kun di n' waaku “wede dooyiso” wo “Galmeega”, geŋ ki kune ɗerec kono eŋ miŋ nuuno.

¹⁴ Wo aame nuŋ wede dooyisaguŋ wo Galmeeguguŋ n'un upile zoŋguŋ maŋ, kune toŋ wede tuuku yi-di t'opile zoŋ ki bakadí bakadí.

¹⁵ Inkino geŋ n'un gize urzi, kono kun d'ise aa nuŋ ize a kune.

¹⁶ Derec inkino wo n'un di rooto: Wede naabo geŋ yoŋ t'ekki wede dooyisadí ye, wo wede an y'igibe zina geŋ, yoŋ t'ekki wede i y'igibe ye.

¹⁷ Ono eŋ kun'ni zuune maŋ, kune adda k'unŋsuwo aame kun a ziida zakidí maŋ.

¹⁸ Nuŋ ni ki rootiyo ti kune pay ye, wo nuŋ ni'ni suune ɗoŋ ni biire me. Wo geŋ inkino a-t'ette a ono ɗoŋ an

riiŋe ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: “Wede ay omɓo umpadey soo geŋ, yi t'ize wede k'olmidayó*.”

¹⁹ T'aŋkenŋo sulɗi n'un ti'n rooto ki poone an d'aana, wo aame an iina maŋ, kun d'amba miŋ “nuŋ miŋ nuŋ”.

²⁰ Derec inkino wo n'un di rooto: Wede tuuku yi seedu wede n'agisa maŋ, geŋ aa yi seedu nuŋ batum, wo wede tuuku yi seedu nuuno maŋ, geŋ aa yi seedu wede i n'igibo†.»

Isa yi-rootiyo Ziidas

(Matiye 26.20-25; Markus 14.17-21; Lik 22.21-23)

²¹ Aame Isa yi ruute inkino maŋ, biza k'ulbí a iise zehiso, wo y'a ruute, y'ede: «Derec inkino wo n'un di rooto: Wede soo ti diinaguŋ y'a ni t'ela bey ɗoŋ k'olmidayó.»

²² Maŋ kane sanalliyagi geŋ wede soŋ yi ti geldíyo bakadí bakadí, wo an ki zuune ye yi rootiyo ti wenda me.

²³ Ti diine kane sanalliyagi geŋ wede soo Isa yi giyye ɓaadaŋ, y'a-guune a sirpadí.

²⁴ Maŋ Simo Piyer yi di dihima ersadí, kono y'a tonde Isa yi rootiyo t'aaye.

²⁵ Inkino maŋ yo sanallusu geŋ y'a d'uttile k'ume k'Isa, y'a yi tunde, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, kee ki rootiyo t'aaye?»

²⁶ Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Aame ni umɓa mappa n'a t'ihiba zaami ni ela maŋ, geŋ yode.» Maŋ Isa yi d'umbe mappa, y'a-t'ihiba zaami yi-d'ele a Ziidas ulo Simo Iskariyot.

²⁷ T'ume Ziidas yi ziida mappa yi t'iimi maŋ, Meeda siitandani ti-t'iide eedí. Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Munda ki dehu k'aase, ki y'iso kesiko.»

²⁸ Wo ti diine kane ɗoŋ i-guune omɓo geŋ, wenda soo toŋ umbo a suune ki moo me Isa yi rootiyo Ziidas inkino me.

* **13:18 13.18** Kun wollo adda mattup ki Soom 41.10. † **13:20 13.20** Kun wollo adda mattup ki Matiye 10.40 wo Markus 9.37.

²⁹ Ziidas geŋ yoŋ wede sarkiya korbite, inŋino d'oŋ ongoŋ an elkiyo Isa yi rootiyo, y'ette yi d'owilo munda i dehu ki tarnaape koo, y'an d'ette ti munda a d'oŋ weedayaŋ umbo koo maŋ.

³⁰ Wo aame Ziidas yi ziidfa mappa maŋ, kesiko y'a t'ud'fe paate. Ume toŋ y'ize did'fo baa.

Gooliko k'Ulo Raa

³¹ Aame Ziidas yi t'ud'fe maŋ, Isa y'a ruute, y'ede: «Aŋkeŋ nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, goolikadó i-gize. Wo t'urzi nuŋ geŋ, d'uwó an di wolla gooliko Raa.

³² T'urzi ki nuŋ gooliko ki Raa i gize geŋ, t'urzi yode Raa y'an di kiza gooliko ki nuŋ Ulo gette a d'uwó, wo taŋ booloŋ Raa y'a-t'isa.

³³ Inŋi ki nuŋ, ti kune n'aa ki lekka baadaŋ ye baa. Kune kun di'n deha, wo aŋkeŋ n'un di rooto aakede n'an ruute deero Yawudiyagi: Ume wede nuŋ n'ette eŋ, kun k'aane ettiyo ye.

³⁴ Kun ollo, n'un di rooto urzi k'oogoro aware: Kun geyyo tud-dugun. Eyye, kun geyyo tuddugun aakede nuŋ n'unni giyye.

³⁵ Aame kun giyya tuddugun maŋ, d'uwó pay an un di'n suuna kune sanalliyagó.»

³⁶ Maŋ Simo Piyer y'a tunde Isa, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, kee k'ambe ki too me?» Maŋ Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Ume wede nuŋ n'ette eŋ, aŋkeŋno ki k'aane ki ki n' daane ye. Wo aame onniyo t'ida maŋ, k'a ni daana kollo.»

³⁷ Piyer yi di ruute, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, moo me aŋkeŋno ni k'aane daaniyadá ye me? Kono kee geŋ, k'unto toŋ n'a oyye n'a t'inda.»

³⁸ Maŋ Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Ki kotto k'a oyya k'a t'inda kono nuŋ? Derec inŋino wo n'a di rooto: Ki poone uzu y'a ôola geŋ, k'a roota ki ki n' suune ye, suune ye taŋ ad'ó.»

14

Isa urzi wede i d'ettiyo k'ume Raa

¹ Isa y'an di ruute sanalliyagí, y'ede: «Kune ulbugun i t'ood'e ye. Kun zaapo addugun a Raa wo kun zaapo addugun a nuuno pây.

² Adda boy Meegó geŋ ume lekkiyo baadaŋ. Ki kotto aame ume umbo maŋ, nuŋ n'un ki roote ye, n'ette n'un d'okkimey ume me.

³ Aame ume n'iida n'un t'ikkimo maŋ, n'a-kimo n'un ti'n sika, kono in di lekkey kaŋ soo a ume wede nuŋ ni lekkey.

⁴ Kune kun yi suune urzi wede k'ume nuŋ n'ette me.»

⁵ Maŋ Tomas yi di ruute, y'ede: «Galmeegey, kaye ay ki suune ye ume wede kee k'ette me. De mumino ay di suune urzi me?»

⁶ Isa yi di ruute, y'ede: «Nuŋ miŋ urzi, nuŋ miŋ derec wo nuŋ miŋ lekkiyo. Wenda soo toŋ umbo y'a t'ette k'ume Meega daa nuuno me.

⁷ Aame nuŋ kun ni zuune maŋ, Meegó toŋ kun di y' suune kay. Wo ti aŋki eŋ miŋ kun yi zuune, wo kun yi wulle.»

⁸ Maŋ Pilip yi di ruute, y'ede: «Galmeegey, Meega too me k'ay ki y' kazi d'ó, maŋ addey a-t'udiga.»

⁹ Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Kee Pilip, nuŋ ti kaagine ni lekkiyo ti kune, miŋ ki ki n' suune ye? Wede yi ni wulle maŋ, geŋ aa yi wulle Meega. De ki moo me ki rootiyo n'un kaza Meega me?

¹⁰ Kee ki k'umbe ye ko, nuŋ ti Meega, wo yoŋ ti nuŋ aa wede soo me. Ono d'oŋ ni rootiyo eŋ, ni ki rootiyo ti suma nuuno k'eedó ye. Wo Meega wede i lekkiyo kettiyo ti nuŋ geŋ, yi d'isiyo naabadí t'urzi nuuno.

¹¹ Kun zaapo addugun a nuuno, ki kotto nuŋ ti Meega wo yoŋ ti nuŋ kaye aa wede soo. Aame a onamó eŋ kun k'ambu ye toŋ, kun ambo a naabo ere n'isiyo.

¹² Derec inŋino wo n'un di rooto: Wede yi ziipa addí a nuuno maŋ, naabo ere nuŋ n'isiyo ette, yoŋ y'a-t'isa, wo y'aasa naabo ere a ceera ettiyo sey, kono ni-kime k'ume Meega.

13 Munda wede kun tunda ti sundó maŋ, nuŋ n'un di y'isa, kono d'wo an t'imma Meega t'urzi k'Ulo.

14 Aame kun tunda munda ti sundó maŋ, nuŋ n'un di y'isa.»

Agisa k'Unde Kamilen

15 «Aame kun ni geyyiso maŋ, urziyagi k'oogoro d'ŋ ni rootiyo geŋ kun d'ozire eego.

16 Wo nuŋ n'a tonda Meega, y'un t'igibo wede doolo y'un di'n nooga, y'a lekka daayum kettiyo ti kune.

17 Wo tod'tiŋ Unde ere ki Derec, tode gette d'ŋ duniya an ki ti seeda ye, kono an ki ti wolliyi ye wo an ki ti suune ye. Wo d'e kune kun ti suune, kono tod' ti lekkiyo kettiyo ti kune, wo tod'te t'a lekka adda k'addugun.

18 Geŋ i-kaza n'un ki'n oola nongayi ye, n'a kimo tuddugun.

19 Taŋ boolon d'anj'al d'ŋ duniya an ki n' wolla ye baa. Wo kune kun di n' wolla, kono nuŋ ni lekkiyo zeere, wo kune toŋ kun di lekka zeere kay.

20 Onniyo gette t'iina maŋ, kune kun di suuna nuŋ ti Meegó kaye aa wede soo, kune ti nuŋ wo nuŋ ti kune aa wede soo.

21 Wede yi seedu a urziyagi k'oogoro d'ŋ ni rootiyo wo y'a ti sooru eego maŋ, yoŋ yi ni giyye. Wo wede i ni giyye geŋ, Meegó y'a yi geyya wo nuŋ toŋ maŋ n'a yi geyya kay, nuŋ n'a kiza tuddó daayum a yode.»

22 Ziid, wede an yi waaku Ziidas Iskariyot ye, yi di ruute a Isa, y'ede: «Galmeegey, mummino me kee k'a kiza tuddá a kaye, a d'ŋ duniya ye me?»

23 Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Wede yi ni giyye geŋ, y'a seeda onamó, wo Meegó y'a yi geyya. Meegó ti nuŋ kaye ay t'etta di yode, ay di lekkey soo.

24 Wede yi ki n' geyye ye geŋ, onamó yi ki'n seedu ye. Ono d'ŋ

kun ollige eŋ ti suma nuuno k'eedó ye, ettiyo ti Meega wede i n'igibo.

25 Suldi geŋ n'un ti'n ruute ki poone nuŋ ede botto ti kune geŋ me.

26 Wo to Ere Noogiyo tod'te Unde Kamilen, Meegó yi t'igibo ti suma nuuno. Tode gette t'un di'n dooya a suldi pay, wo t'un t'ela elkiyo kun d'elka ono d'ŋ pay n'un ruutite.

27 Nuŋ n'un iili toose, n'un ele toose ere ki nuŋ batum*. Nuŋ n'un ele aa d'ŋ duniya an ki d'eliyo ye. Ulbugun i t'ood'e ye, kun orgide ye.

28 Kun illiga n'un ruute, n'ede: "N'engile wo n'a kimo tuddugun." Aame kun ni giyye maŋ, ulbugun aase unse a engilsadó k'ume Meega, kono yo Meega goole ti nuŋ.

29 Suldi geŋ t'ankenno n'un ti'n rooto ki poone an d'aana, kono aame an iina maŋ kun di zaapa addugun a nuŋ.

30 Anken ki d'aana eŋ ni k'aana rootiyo k'ono ti kune ye baa, kono Mohita duniya t'ettiyo, wo derec tode gette i-k'ede toogo ye a tukki nuŋ me.

31 N'isiyo munda wede a-t'ette a ono d'ŋ Meega Raa y'o ruute, kono t'urzi geŋ d'ŋ duniya an di suuna nuŋ Meega ni y' giyye. T'eŋ kun t'oozo, in engile.»

15

Isa aa undumu biŋ wede ki kotto

1 Isa y'a ruute, y'ede: «Nuŋ aa undumu biŋ wede ki kotto an iite adda doome, wo Meegó wede naabo.

2 Laydayi d'ŋ pay kettiyo ti nuŋ wo i k'ehiyo ye, yi-ti'n dekkiso mendan. Wo laydayi d'ŋ ehiyo, pay yi di'n okkime, kono an t'ehe baadan sey.

3 Wo kune sanalliyagó, t'urzi dooyiso ere n'un ele gette, kun t'ize d'ŋ kamilen aa undumu wede an ti y'ikkima.

4 Kun lekko kettiyo ti nuŋ, wo nuŋ n'a lekka kettiyo ti kune. Aakede layisa k'undumu gette tod'te ekki

* 14:27 14.27 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 9.5.

duntultú ye maṅ ti ki t'ehe ye, geṅ kune toṅ inḱino aame kun ki likka kettiyo ti nuṅ ye maṅ, kun t'isa ki bita.

⁵ Nuṅ aa undumu biṅ wo kune aa laydayi. Wede yi likka kettiyo ti nuṅ, wo nuṅ ti yode maṅ, yode geṅ y'a t'isa aa layisa k'undumu ere ehiyo baadaṅ, kono daa nuuno munda kun k'aane kun ki t'ise ye.

⁶ Wede yi ki lekkiyo kettiyo ti nuṅ ye maṅ, yoṅ geṅ an di sedfa dokki ti paate aakede layisa defkiyo. Tode gette i-ti baahu, maṅ an t'ambu, an di sedfiyo adda k'uwwu, ti-t'oggiyo mentú.

⁷ Aame kun lekkiyo kettiyo ti nuṅ wo onamó kun'ni seedu maṅ, kun tondo munda wede kun dehu me, wo munda geṅ kun di y' t'oona.

⁸ Munda wede i d'eliyo tamma a Meego enṅo: kun t'iso aa layisa k'undumu ere ehiyo baadaṅ wo kun t'iso sanalliyagó.

⁹ Aa Meega yi ni giyye geṅ, nuṅ toṅ n'unni giyye. Kun lekko daayum adda geyyisadó.

¹⁰ Aame kun seedu a urziyagi k'oogoro doṅ ni rootiyo maṅ, kun di lekka adda geyyisadó, aakede nuṅ ni seedu a suldi doṅ Meegó yi ruute n'aase wo ni-lekkiyo adda geyyisadí.

¹¹ Nuṅ n'un ruute inḱino kono nuṅ ulbó aase unse ti kune, wo unsuwaguṅ gette t'aase baadaṅ ki baadaṅ a ceere.

¹² Kun ollo, enṅo urzi k'oogiradó ni rootiyo me: Kun geyyo tudduguṅ, aakede nuṅ n'unni giyye.

¹³ Wede y'a oyye y'a t'inda kono lanziyagi geṅ, geyyiso ti doolo a ceera tode gette umbo.

¹⁴ Aame munda wede n'un rootiyo kun d'ise kun ti y'isiyo maṅ, geṅ kune lanziyagó.

¹⁵ Kune n'un ki'n waake doṅ naabadó ye, kono wede naabo geṅ yi ki suune ye munda wede galmeegi y'isiyo me. Wo kune n'unni waaku lanziyagó, kono suldi doṅ Meegó

y'o gizite n'un k'inḱa ye, n'un ti'n gizite pay.

¹⁶ Nuṅ i ki n' biire kune ye, wo nuuno unni biire me. Nuṅ n'un d'ele attidi kun d'ette kun d'ise naabo ere ki daakatú, aa layisa k'undumu ehiyo baadaṅ. Naabo ere kun isa gette t'a lekka ki daayum. Inḱino maṅ munda wede kun tonda Meega ti sundó geṅ, y'un di y' t'ela.

¹⁷ Eṅ munda wede n'un rootiyo kun d'ise: Kun geyyo tudduguṅ.»

Doṅ duniya an kiigira sanalliyagi k'Isa

¹⁸ «Aame doṅ duniya an unni kiigira maṅ, kun elko an kiigira ki poone nuuno.

¹⁹ Aame kune ti doṅ duniya soo maṅ, an un di'n geyye kono kune ki kane. Wo de kune ki kane ye, kono nuṅ n'unni biire wo n'un ti'n iidiba ti diinayaṅ me. Kono kamo doṅ duniya an un di'n koogire me.

²⁰ Inḱino maṅ kun elko a ono doṅ n'un ruute, n'ede: "Wede naabo geṅ yoṅ t'ekki wede dooyisadí ye." Geṅ nuṅ an ni dibire, wo kune toṅ maṅ an un di'n dabira kay. Wo nuṅ onamó an'ni seedu maṅ, ki kune toṅ an di'n seeda kay.

²¹ Dabar ere an unni dabira gette kono kun umbe a sundó, kono wede i n'igibo an ki y' suune ye.

²² Aame nuṅ ni k'iido wo n'an ki ruute ye maṅ, booro k'oldfiko t'an ki'n seeda ye. Wo ankeṅ an lekkiyo adda k'oldfikadaṅ pi maṅ, urzi an t'adfa eedaṅ umbo t'oldfikadaṅ me.

²³ Inḱino maṅ wede i ni koogire geṅ, yi koogire Meegó pây.

²⁴ Aame nuṅ a diinayaṅ ni k'ize suldi doṅ wenda ti doolo soo toṅ yi k'ize ye maṅ, geṅ booro k'oldfiko ti ki'n seeda ye. Wo ankeṅ suldi doṅ geṅ an i wulle toṅ, nuṅ ti Meegó an ay di'n koogire pi.

²⁵ Wo de suldi geṅ a iina kono a-t'ette a ono doṅ an riije ti kaaga adda mattup k'oogiradaṅ, an'de: "An ni kiigira daa k'urzutú*."

* 15:25 15.25 Kun wollo adda mattup ki Soom 35.19; 69.5.

²⁶ Nun n'iiney a ume Meega maŋ, Ere Noogiyaguŋ n'un ti-t'igibo t'a etto. Ni rootiyo ti Unde ere Derec etto ti sirpa Meega. Aame t'iina maŋ, t'an di kiza onamó a d'uwó.

²⁷ Wo kune toŋ kun di kizita onamó, kono t'ume n'iise naabo geŋ kune ti nuuno.»

16

¹ «Suldi pay geŋ n'un ti'n ruutite kono urzi zaapu k'adduguŋ a Raa kun ki d'oola ye.

² T'adda boydi doŋ in di dooyiso, an un ti'n limma. Wo ulsu a jiire sey, onniyo t'aana inkiŋo wede tuuku unni t'ida geŋ y'elkiyo y'isiyo naabo ere beehiye a daana Raa.

³ Kane an un isa inkiŋo kono nun ti Meega an ay ki'n zuune ye.

⁴ Wo de suldi geŋ n'un ti'n ruute kono aame onniyo t'iina maŋ, kun d'elka a ono doŋ n'un ruute.»

Naabo k'Unde Kamileŋ

«Nun n'un ki ruute t'ume k'eesiyo ye'ŋ kono nun ti kune.

⁵ Ankeŋ ni-kime k'ume wede i n'igibo, wo ti diinaguŋ wede a ni tonde umbo, y'a t'eeŋe: "K'ambe ki too me?"

⁶ Wo de suldi n'un ti'n ruute inkiŋo maŋ, ulbuguŋ i d'oodiyo baadaŋ.

⁷ Wo ki too maŋ n'un rootiyo ono doŋ derec, beehiye a kune nun n'a inkiŋo. Wo aame ni k'ingila ye maŋ, tode Ere Noogiyaguŋ gette ti k'etto ye. Wo de n'ingila n'iiney maŋ, n'un ti-t'igibo.

⁸ Tod' t'iina maŋ, doŋ duniya eedaŋ t'an ti-dagga a elkisadaŋ ere a urzi k'oldiko, a urzi wede ki diine ki Raa, wo a urzi Raa yi deŋka booro te*.

⁹ Kane an ti digge a elkisadaŋ ere a urzi k'oldiko, kono an ki zaapu adaŋ a nun ye.

¹⁰ An ti digge a elkisadaŋ ere a urzi wede ki diine ki Raa, kono nun

n'engile k'ume Meega wo kun ki n' wolla ye baa.

¹¹ Wo an ti digge pây a elkisadaŋ ere a urzi Raa yi deŋka booro, kono Mohita duniya gette booro ti ti ziida.

¹² Para maŋ nun oo d'ede suldi baadaŋ sey ki rootiyo a kune, wo de kune un k'ede toogo ye ki seedizaŋ ankeŋno me.

¹³ Aame Unde ere ki Derec t'iina maŋ, t'un di'n kiza suldi doŋ pay derec me. Tod' ti roota munda'ŋ ti toogo suuniyo ere k'ettú ye, wo de ti rootita suldi doŋ pay t'olliga ti kandaane, wo t'un di kiza a suldi doŋ etto k'ita.

¹⁴ Tode gette t'an di-kiza goolikadó a d'uwó, kono ono doŋ tod' t'un roota geŋ adfa ti bize nuuno.

¹⁵ Suldi doŋ pay Meega i-d'ede geŋ, kane ki nuuno. Kono kamo n'a ruute, Unde gette t'un kiza munda wede t'olliga ti bize nuuno me.»

Môolaguŋ t'a-kima t'unŋuwo

¹⁶ «Taŋ booloŋ maŋ kun ki n' wolla ye, wo saŋ maŋ taŋ booloŋ sey kun di n' wolla.»

¹⁷ Inkiŋo maŋ kane sanalliyagi ongo an di rootiyo diinayaŋ, an'de: «I-kaza moo me onamí doŋ y'in rootiyo: Taŋ booloŋ maŋ in ki y' wolla ye, wo saŋ maŋ taŋ booloŋ sey in di y' wolla me, wo soŋ y'ede: Yi-kime k'ume Meega me?»

¹⁸ Maŋ kane an'de: «Onamí doŋ yi rootiyo "taŋ booloŋ" miŋ, i-kaza moo me? In ki'n suune ye ita k'ono doŋ yi rootiyo me.»

¹⁹ Isa y'a zuune kane an dehu an di y' tonde me, maŋ y'an di ruute, y'ede: «Kune kun tondiso tudduguŋ miŋ a ono doŋ n'un ruute, n'ede: "Taŋ booloŋ maŋ kun ki n' wolla ye, wo saŋ maŋ taŋ booloŋ sey kun di n' wolla" geŋno ko?»

²⁰ Derec inkiŋo wo n'un di rooto: Kune kun d'ôola wo kun di d'illita, wo kane doŋ duniya ulbaŋ aasa unŋse. Kun di lekka t'ulbe k'oodiyo, saŋ ulbuguŋ a ôona t'unŋuwo.

* **16:8 16.8** Kun wollo adda mattup ki Naabo doŋ zina 24.25.

21 Geŋ aakede erewo addutú i t'umbe k'ehiyo geŋ, ti dawilsa som-magi dondon aame k'ehiyo geŋ me. Wo aame ti d'ehiyo ulo maŋ, dabaratú i-dandíya, ulbutú i-d'isiyo unse kono ti ehe wedusu adda duniya.

22 Wo kune'ŋ ankenno kun lekko t'ulbe k'oodiyo, wo de saŋ maŋ n'un di'n wolla sey. Aame geŋ addugun a ôona t'unŋsuwo, wo unŋsuwagun gette wenda soo toŋ a aane un di-dagge umbo.

23 Onniyo gette t'iina maŋ, munda wede kun tonda nuŋ umbo. Derec inŋkino wo n'un di rooto: Munda wede kun tonda Meega ti sundó geŋ, y'un di y' t'ela.

24 T'ume k'eesiyo bini anki munda ti sundó kun ki tunde ye. Kun tondo wo kun t'oono, inŋkino maŋ addugun a ôona t'unŋsuwo.»

Isa duniya yi ti jiiire

25 «Suldi pay geŋ n'un ruu-tite t'ono ombide, wo de onniyo t'iida maŋ n'un d'orba kereŋ t'ono ombide ye baa. Wo suldi pay ki Meega geŋ n'un ti'n roota kereŋ.

26 Onniyo gette t'iida maŋ, ti sig-gun kun tonda munda ti sundó a bey Meega, wo nuŋ ni ki y' tonda ye baa kono kune me.

27 Yo Meega batum miŋ y'unni giyye kono nuŋ kun ni giyye, wo kun umbe nuŋ n'iido'ŋ ti sirpa Raa me.

28 Nuŋ n'iido'ŋ t'ume Meegó ki duniya me, wo anken duniya ni t'ooli, ni-kime k'ume Meegó.»

29 Maŋ kane sanalliyagi an i di ruute, an'de: «Anken onamá ki rootiyo en kereŋ baa, ombide ye.

30 Anken kaye ay zuune kee ki suune suldi pay, wo ki ki dehu wenda y'a ki tonde ye baa. Kono kamo kaye ay umbe kee k'iido ti Raa.»

31 Isa y'an di ruute, y'ede: «Anken kun umbe baa ko?

32 Saŋ onniyo t'aana wo tod'tin t'iina baa, kun di-teepa wede soŋ

k'umayi k'umayi, kun di n'oola si-idó. Wo de nuŋ siidó ye, kono Meega ti nuuno.

33 Suldi geŋ n'un ti'n ruute kono kun di lekke ti toose ere ki nuŋ. Adda duniya ette kun t'oono dabar, wo kun omboŋ kono nuŋ duniya ni ti jiiire.»

17

Isa yi ton-diyo Raa ki sanalliyagi

1 Aame Isa y'an ti ruute inŋkino maŋ, y'a t'umbe edayi k'awwa ki kandaane wo y'a ruute, y'ede: «Mee'ki nuŋ, peedo t'iide. K'an ti kaza gooliko k'Ulá a duwo, kono Ulá toŋ y'an di-kize goolikadá te.

2 Yo Ulá ki d'ele togo a tukki duwo pay, kono y'an t'ele lekkiyo ere ki daayum a kane doŋ pay kee ki ele geŋ me.

3 Lekkiyo ere ki daayum gette, i dehu an di suune kee Raa wede ki kotto soo danjal, wo i dehu an di suune nuŋ Isa Almasi wede kee k'igibo.

4 Nuŋ adda duniya ette, goolikadá a duwo n'an ti-gize, wo naabo ere k'o elo n'aase, ni-t'ize.

5 Mee'ki nuŋ, ti poone k'a okkima duniya botto geŋ, nuŋ o d'ede gooliko a daana kee. Anken tode gette a daanadá k'o t'eli.

6 A duwo doŋ kee ki biire t'adda duniya wo k'o di'n ele geŋ, suma kee Raa n'an ti gize. Kane ki kee wo k'o di'n elo, wo onamá an di'n ziida.

7 Anken kane an zuune suldi pay doŋ k'o elo a beezó en, kane ettiyo ti kee,

8 wo ono doŋ kee k'o elo geŋ, a kane nuŋ n'an ti'n ruute. Kane an di'n ziida bey sire, an di zuune ki kotto nuŋ n'iido ti gulbe kee, wo an d'umbe i n'igibo kee me.

9 Nuŋ ni ton-diyo kee'ŋ kono kane. Ni ki-ton-diyo kono doŋ duniya ye, wo de ni ki ton-diyo ki kane doŋ kee k'o elo, kono kane ki kee.

10 Suldi pay oo d'ede geŋ kane ki kee, wo suldi ki kee ki nuŋ. Wo

t'urzi suldi ɗoŋ k'o elo geŋ nuŋ ɗuwo an di n' t'imma.

¹¹ Wo aŋken nuŋ duniya ni t'ooli ni-kime k'ume kee, wo kane an lekka adda duniya. Mee'ki nuŋ kee wede kamileŋ, k'anni booho ti toogo sundá ere k'o ele, kono an di lekke aa wede soo, aa kee ti nuŋ kine aa wede soo.

¹² Aame nuŋ ti kane geŋ, ni di'n boohiyo ti toogo sundá ere k'o ele. N'an di'n buuhe, ti diinayan wenda soo toŋ i ki digge ye. I digge wede soo kono a-t'iide a ono ɗoŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa*.

¹³ Aŋken ni-kime k'ume kee, wo ni rootiyo ono eŋ nuŋ botto adda duniya, kono unswadó t'a koone baadan ki baadan adda k'addan.

¹⁴ Nuŋ onamá n'an ele a ɗoŋzá me, wo kane ɗoŋ duniya an di'n gi-gira kono kane ki duniya ye, aakede nuŋ toŋ ki duniya ye.

¹⁵ Nuŋ ni ki tondiyo ɗoŋzá k'a ki'n adde t'adda duniya ye, wo ni ki tondiyo k'anni boohe ti Mohita k'oldiko gettiyo.

¹⁶ Kane ki duniya ye, aakede nuŋ toŋ ki duniya ye.

¹⁷ Kane ki'n ooyo kese a kee t'urzi wede ɗerec, kono onamá kane ɗerec.

¹⁸ Aakede kee ki n'igibo k'adda duniya geŋ, nuŋ toŋ maŋ n'a ti'n t'igibe k'adda duniya.

¹⁹ Wo kono kane geŋ nuŋ batum tuddó n'a-t'uuye kese a kee, kono kane toŋ tuddan an ti-t'ooye kese a kee t'urzi wede ɗerec.

²⁰ Nuŋ ni ki-tondiyo kono ki kane ɗanŋal ye, wo ki ɗoŋ pay i zaapa addan a nuŋ t'urzi k'ono ɗoŋ an an kizita.

²¹ Nuŋ ni ki tondiyo sey kono kane pay an t'ise aa wede soo. Mee'ki nuŋ, aakede kee kettiyo ti nuŋ wo nuŋ kettiyo ti kee geŋ, kane toŋ an t'ise kettiyo aa wede soo, kono ɗoŋ duniya an d'ambe i n'igibo kee.

²² Gooliko ere kee k'o elo gette, nuŋ n'an ele. Inkinno kane an t'ise

aa wede soo, aakede kee ti nuŋ aa wede soo,

²³ nuŋ ti kane wo kee ti nuŋ. T'urzi geŋ an t'ise ɗoŋ i lekkiyo kettiyo kaŋ soo, inkinno ɗoŋ duniya an di suuna i n'igibo kee, wo sanalliyagó ki'ni giyye aakede ki giyye nuŋ.

²⁴ Mee'ki nuŋ, kane kee k'o'n elo, wo nuŋ ni dehu ume wede nuŋ ni lekkey geŋ, kane toŋ an di lekkey kay. Aame geŋ kane an di wolley goolikadó ere k'o ele, kono kee ki ni giyye ti poone t'ume k'a okkima duniya botto too.

²⁵ Mee'ki nuŋ, kee wede ki diine. Doŋ baadan adda duniya an ki suune ye, wo nuŋ ni ki suune, wo kane sanalliyagó toŋ an zuune i n'igibo kee me.

²⁶ Kee sundá n'an ti gize a kane me, wo n'an di kiza sey sundá te, kono geyyiso ere kee ki ni giyye gette, kane toŋ an di t'oono kay, wo nuŋ batum miŋ ti kane aa wede soo.»

18

Isa an yi ziida ki tówwo

(Matiye 26.47-56; Markus 14.43-50; Lik 22.47-53)

¹ Aame Isa y'a ti ɗiŋge onamí inkinno maŋ, tin geŋ ti sanalliyagí an t'iiziga, an d'ingile, an di diipida sorgile ki Sediron. Ti darga geŋ i d'ede jineene k'inda, Isa ti sanalliyagí an t'iide adda.

² Wo Ziidas, wede y'an di y' t'ela Isa a bey ɗoŋ k'olmidayí geŋ, ume'ŋ yi y' suune kono Isa ti sanalliyagí an sooru'ŋ daayum k'ume geŋ me.

³ Inkinno maŋ Ziidas y'an d'an t'iide k'adda jineene gettiyo a asigiryagi ɗoŋ ki Romen, ti ɗoŋ i boohiyo Boy Raa kane ɗoŋ deero ɗoŋ sefeke ti Pariziyen an iidiba geŋ me. Kane asigiryagi geŋ an ziki a beydan lampiyagi, biŋgagi wo suldi ɗeyyiso.

⁴ Wo ki Isa yoŋ yi suune suldi ɗoŋ pay i aana me. Inkinno maŋ y'a d'iide

* 17:12 17.12 Kun wollo adda mattup ki Soom 41.10.

k'ume kane, wo y'anni tunde, y'ede: «Kun dehu'ṅ wee wee?»

⁵ Kane asigiryagi an i di'n gime onamí, an'de: «Ay dehu Isa wede ti geeger Nazaret.» Maṅ Isa y'an di ruute, y'ede: «Nuṅ miṅ nuṅ.» Wo Ziidas wede y'an di y' t'ela Isa a bey d'ṅ k'olmidayí geṅ yoṅ a diine kane.

⁶ Aame Isa y'an ruute «Nuṅ miṅ nuṅ» maṅ, kane asigiryagi an di-guside k'ita, an t'ibi siido ramama.

⁷ Isa y'anni tunde sey, y'ede: «Kun dehu'ṅ wee wee?» Wo kane an i di'n gime onamí, an'de: «Ay dehu Isa wede ti geeger Nazaret.»

⁸ Isa y'an di ruute, y'ede: «Nuṅ n'un ruute de me, nuṅ miṅ nuṅ. Aame kun dehu nuuno maṅ, d'ṅz'ṅ kun oolo an d'engile.»

⁹ Geṅ in'kino a onamí d'ṅ yi ruute ki poone'ṅ a-t'iide a urzizan*, onamí d'ṅ yi ruute, y'ede: «Mee'ki nuṅ, d'uw'ṅ d'ṅ k'o ele eṅ, soo toṅ ni ki digge ye.»

¹⁰ Maṅ Simo Piyer i-d'ede kasi-gara a beezí, y'a t'iidfiba, y'a-diikida wede naabo ki mozigo goole d'ṅ sedeke, kuudí wede k'ammade a d'ikke. Wede naabo geṅ sundí Malkus.

¹¹ Maṅ Isa yi di ruute a Piyer, y'ede: «Kasigaradá ki ti t'elo saapatú. Kee k'elkiyo miṅ kop ki dabar ere Meegó y'o elo ette, n'a ki-ti dabira ye ko?»

Isa ti Anne mozigo goole d'ṅ sedeke

(Matiye 26.57-58; Markus 14.53-54; Lik 22.54)

¹² Saṅ maṅ kane asigiryagi Romen ti goolayan, wo ti asigiryagi deero Yawudiyagi d'ṅ i boohiyo Boy Raa geṅ, Isa an di y' ziidfa, an ti y' gittite.

¹³ An di-t'iide ki poone'ṅ di Anne eeme Kayip. Kayip geṅ mozigo goole d'ṅ sedeke a ozzine geṅ me.

¹⁴ Wo yo Kayip geṅ y'an di ruute ono a deero Yawudiyagi me, y'ede:

«Beehiye'ṅ wedusu soo y'a t'inda kono d'ṅ duuru pay an d'utte†.»

Piyer yi giigira Isa

(Matiye 26.69-70; Markus 14.66-68; Lik 22.55-57)

¹⁵ Simo Piyer ti sanallusu soo geṅ an daaniya Isa. Sanallusu wede soo geṅ, mozigo goole d'ṅ sedeke yi y' suune, yi-t'iide ti Isa soo k'adda booro boy ki mozigo goole d'ṅ sedeke me.

¹⁶ Wo Piyer geṅ y'a uupe paate a biza bumbu. In'kino maṅ sanallusu wede mozigo goole d'ṅ sedeke yi y' suune geṅ y'a d'ud'fe, yi di ruute a ere naabo i boohiyo biza bumbu gettiyo, maṅ Piyer toṅ yi-t'iide kay.

¹⁷ Aame y'ette k'adda geṅ, to ere naabo i boohiyo biza bumbu gette t'a yi tunde Piyer me, t'ede: «Kee toṅ maṅ ti diine sanalliyagi ki wedusu en'ṅo dee da?» Piyer yi di'n gime onamtú, y'ede: «Aha! Nuṅ ti kane ye.»

¹⁸ Ume'ṅ reele, in'kino maṅ kane d'ṅ naabo ti asigiryagi d'ṅ i boohiyo Boy Raa geṅ an di mud'fe uww'o, an di kookiyo. Piyer toṅ maṅ y'a-t'iide ti kane, yi-kookiyo kay.

Mozigo goole d'ṅ sedeke ti Isa

(Matiye 26.59-66; Markus 14.55-64; Lik 22.66-71)

¹⁹ Aame geṅ yo mozigo goole d'ṅ sedeke y'a iise tondiso k'Isa a tukki sanalliyagi wo a dooyisadí.

²⁰ Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Mund'a ombide soo toṅ ni ki ruute ye. Ni ruute onamó'ṅ kereṅ a daana d'ṅ duniya me. Ni duuyite'ṅ daayum adda boydi d'ṅ in di dooyiso, wo adda Boy Raa, ume wede Yawudiyagi pay an d'ollige.

²¹ De ki moo me ki ni tondiso me? Ki tondo'ṅ d'ṅ i n'illiga a mund'a wede n'an ruute. K'ollo, mund'a wede nuṅ n'an ruute, an yi suune.»

²² A ono d'ṅ Isa yi ruute in'kino geṅ, i d'ede asugursu i boohiyo Boy Raa y'ohire a ume geṅṅo, y'a yi

* 18:9 18.9 Kun wollo adda mattup ki Zaṅ 6.39; 10.28; 17.12. † 18:14 18.14 Kun wollo adda mattup ki Zaṅ 11.49-50.

bitte Isa me, wo y'a ruute, y'ede: «A mozigo goole doŋ sedefe miŋ ki di rootiyo inŋkino ko?»

²³ Isa yi di ruute, y'ede: «Munɗa wede ni ruute ulsu'ŋ too me? Ki ki y' kazi do. Wo ni ruute'ŋ d'erec maŋ, ki moo me ki di n' battiya me?»

²⁴ Inŋkino maŋ Anne y'a y'igibe kaŋ kettiso di Kayip mozigo goole doŋ sedefe.

Piyer y'a giigira Isa sey
(*Matiye 26.71-75; Markus 14.69-72; Lik 22.58-62*)

²⁵ Aame geŋ Piyer yo ede a biza k'uwwo, yi kookiyo. An di y' tunde, an'de: «Kee toŋ ti diine sanalliyagi ki wede enno dee da?» Maŋ Piyer y'a yi giigira, y'ede: «Aha! Nuŋ ti kane ye.»

²⁶ Ti diine doŋ naabo ki mozigo goole doŋ sedefe geŋ, i d'ede wede ede yoŋ taasa ki wede Piyer y'a-dikke kuudi geŋno, yi di ruute, y'ede: «Wo kee eŋ, ni ki wullo ti yode adda jineene dee da?»

²⁷ Maŋ Piyer y'a yi giigira sey Isa me. Aame geŋ uzu y'a iile.

Isa a daana goole siido
(*Matiye 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5; Lik 23.1-5*)

²⁸ Saŋ maŋ ti soohe walak, ti di Kayip Isa an di t'iide di Pilat, yoŋ Romen goole siido. An iiney maŋ, kane deero Yawudiyagi an ki d'iide ye k'adda boy me, kono an ki dehu an ki-t'ise ganigi a urzi k'oogiradan ye, kono an d'ooma omba tarnaape Pak ki Yawudiyagi.

²⁹ Inŋkino maŋ Pilat y'a t'udde, y'an uuney paate. Aame yi'n uuney maŋ, y'anni tunde, y'ede: «Wede eŋ kun yi zikiye'ŋ ki moo me?»

³⁰ Kane an i di'n gime onami, an'de: «Aame yi k'ize munɗa ulsu ye maŋ, ay di y' seedo ay a d'etto ko?»

³¹ Maŋ Pilat y'an di ruute, y'ede: «Inŋkino maŋ ooho, kune batum kun ti y' waako, kun dekkoy booro aa oogiragun ti rootiyo.» Maŋ kane Yawudiyagi an i di ruute, an'de:

«Oogoro t'ay k'ele urzi ki towwo wedusu ye.»

³² Geŋ inŋkino a-t'iide a ono doŋ Isa yi ruute a urzi k'untadi, kaŋ mummino untadi ere yi t'inda te.

³³ Inŋkino maŋ Pilat y'a-gime k'adda boy, y'a yi wiike Isa me, wo y'a yi tunde, y'ede: «Kee'ŋ mozigo Yawudiyagi ko?»

³⁴ Isa yi di'n gime onami, y'ede: «Onama doŋ ki rootiyo eŋ, ilke'ŋ kee kunun, a-gize'ŋ duwo ko a tukki nuŋ me?»

³⁵ Maŋ Pilat yi di ruute, y'ede: «Nuŋ Yawudusu ko? I ki ziido'ŋ doŋ siidada ti deero doŋ sedefe oo d'iido me. K'izo moo me?»

³⁶ Isa yi di'n gime onami, y'ede: «Nuŋ mozikado a siido ettiyo ye. Aame mozikado ki duniya ettiyo maŋ, doŋzo an d'obbira arka, an k'ooli, an di n' seeda, an an di n' t'ele bey deero Yawudiyagi ye. Wo inŋkino ye, ankenno mozikado a siido ettiyo ye.»

³⁷ Inŋkino maŋ Pilat y'a yi tunde, y'ede: «Kee'ŋ kacin mozigo ko?» Isa yi di'n gime onami, y'ede: «Eyye aa ki ruute, nuŋ mozigo. Kono inŋkino nuŋ an di n'ehe wo n'a iido k'adda duniya, n'an di kize urzi wede ki d'erec, wo kane doŋ i dehu urzi wede ki d'erec geŋ, an d'ollige onamo.»

³⁸ Maŋ Pilat y'a tunde Isa, y'ede: «Wo d'erec, i-kaza moo me?»

Pilat ti deero Yawudiyagi

Aame Pilat y'a ti ruute inŋkino maŋ y'a t'iiziga, y'a t'udde k'ume Yawudiyagi sey. Y'iide'ŋ y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ me, a tukki wede eŋ munɗa ulsu ni k'uune ye.

³⁹ Wo de aa daayum kun d'isiyo a tarnaape Pak ki Yawudiyagi maŋ, n'un d'addiya wedusu t'adda dangay, wede aa addugun i dehu. Geŋ kun dehu n'un t'addo mozigo Yawudiyagi ko?»

⁴⁰ Inŋkino maŋ kane an d'iise dollite, an'de: «Aha, yode ye! K'ay t'addi'ŋ Barabas! Aha, yode ye! K'ay t'addi'ŋ Barabas!» Wo yo

Barabas geṅ, yoṅ wede d'ekkiyo k'urzi.

19

Isa an y'okko maade

¹ Inkiṅo maṅ Pilat y'an di y'ele Isa a asigiryagi, an di y' kosse ti marpa.

² Asigiryagi an di gini kaḍumul k'ahimagi an i-t'usse eedí, wo an d'umbe kalle teeze an i di t'usse.

³ Maṅ an aa d'ettiyo gopponṅ k'ume yode, an d'eesiyo: «Toosadá mozigo Yawudiyagi no! Toosadá mozigo Yawudiyagi no!» Wo an di y' danyisa.

⁴ Pilat y'a t'udde sey, wo y'an di ruute Yawudiyagi, y'ede: «Kun ollo, nuṅ Isa n'un di y'adḍo paate, wo kun suuno a tukki yode eṅ nuṅ munda ulsu ni k'uune ye, i di t'ide k'unto me.»

⁵ Maṅ Isa y'a t'udde paate ti kaḍumul k'ahimagi a eedí, wo ti kalle teeze. Wo Pilat y'an di ruute, y'ede: «Kun wollo wede'ṅ eṅṅo!»

⁶ Aame deero ḍoṅ seḍeke ti asigiryagi ḍoṅ i boohiyo Boy Raa an wulle Isa maṅ, an d'iise ḍollite, an'de: «Ki ti y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaṅ tontilko! Kí ti y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaṅ tontilko!» Maṅ Pilat y'an di ruute, y'ede: «Kun'do, i ti y' taakoy kune ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaṅ tontilko me, kono nuṅ a tukki yode eṅ munda ulsu ni k'uune ye, i di t'ide k'unto me.»

⁷ Maṅ kane deero Yawudiyagi an i di ruute, an'de: «Kaye'ṅ ay d'ede oogoro, wo a urzi k'oogoro y'a t'inda kono yi-t'ize tuddí yoṅ Ulo Raa.»

⁸ Aame Pilat y'illiga ono geṅṅo maṅ, y'a urgide baadaṅ.

⁹ Yi-t'iide k'adda boy, maṅ y'a tunde Isa, y'ede: «Kee k'ettiyo'ṅ ti too me?» Wo yo Isa yi d'annugu ḍeḍdek, onamí'ṅ yi-ki'n kama ye.

¹⁰ Inkiṅo maṅ Pilat yi di ruute, y'ede: «A nuuno miṅ, kee ki

d'annugu me? Kee ki ki suune ye ko nuṅ oo d'ede toogo n'aane n'a-d'eeze, wo n'aane n'a ki ti taake ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaṅ tontilko me.»

¹¹ Isa yi di ruute, y'ede: «Kee'ṅ a-k'ede toogo a tukki nuuno ye, daa k'ere Raa y'a-k'ele ye maṅ. Kono kamo, wede y'an ele nuṅ a beezá geṅ, yoṅ wede k'oldiko a jiire kee.»

¹² Tiṅ geṅ Pilat y'a iise dehu k'urzi yi-d'eeze a Isa, wo kane deero Yawudiyagi an d'iise ḍollite, an'de: «Wede eṅ ki iiza maṅ, ḍuwo an di suuna kacinṅ kee'ṅ lanze ki mozigo goole ki Romenṅ ye. Wede yi ti t'isiyo tuddí aa mozigo geṅ, y'olmide mozigo goole ki Romenṅ.»

¹³ Aame Pilat y'illiga inkiṅo maṅ, Isa y'a y'udde ti paate, wo yoṅ y'aguune ekk'undumu kaakido booro. Ume geṅ an iiziga ti kaṅgiragi deero, an di y' waaku Gabata* t'ono ḍoṅ k'Eber me.

¹⁴ Inkiṅo maṅ soggo tarnaape Pak ki Yawudiyagi geṅ, a peeḍo t'ize diine maṅ, Pilat y'an di ruute Yawudiyagi, y'ede: «Kun wollo, mozigagunṅ eṅṅo!»

¹⁵ Maṅ kane an d'iise ḍollite, an'de: «Ki y'òodo, ki y'òodo, ki ti y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaṅ tontilko!» Maṅ Pilat y'an di ruute, y'ede: «Kun dehu mozigagunṅ n'a ti y' taako ekk'undumu geṅṅo ko?» Kane deero ḍoṅ seḍeke an i di'n gime onamí, an'de: «Mozigayey ti doolo'ṅ umbo. Mozigayey miṅ yoṅ soo, mozigo goole ki Romenṅ.»

¹⁶ Inkiṅo maṅ Pilat y'an di y'ele Isa a beezanṅ, kono an ti y' taake ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaṅ tontilko. Maṅ kane asigiryagi an ti y' ziiḍa.

*Isa ti undumzí
(Matiye 27.32-44; Markus 15.21-32; Lik 23.26-43)*

¹⁷ Isa yode batum y'a t'umbe undumzí an di y' taakey, y'a t'udde

* **19:13 19.13 Gabata:** Geṅ i-kaza bere, an iiziga ti kaṅgiragi deero, an di sooru t'eego.

t'adda geeger me, y'a inŋile k'ume wede an yi waaku «osse k'eego», t'ono doŋ k'Eber an yi waaku Golgota†.

18 Aame an iiney a ume geŋŋo maŋ, asigiryagi an ti y' tiike Isa ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko. Wo an aa tiike doŋ sire a sirpa k'Isa me, wede soŋ t'undumzí a kese k'ammade, wede soŋ t'undumzí a kese geelo, wo Isa a diine.

19 Pilat y'an d'ele urzi an a di riine ekki pakirte, an a-ti tiike ekk'undumu geŋŋo: «Isa wede ti geeger Nazaret, mozigo Yawudiyagi.»

20 Raaniya gette Yawudiyagi baadan an di girite, kono ume wede an di tiike Isa geŋ yon goppon ti geeger te, wo raaniya gette an riine t'ono doŋ k'Eber, t'ono Romen wo t'ono Girek pây.

21 Aame kane deero doŋ sedefe Yawudiyagi an wulle raaniya gettiyo maŋ, an d'iide an d'uuney Pilat, wo an i di ruute, an'de: «Raaniya ere yon "mozigo Yawudiyagi" gette mentú. Ki raana: "Wede en yi-t'ize tuddí, y'ede yon mozigo Yawudiyagi."»

22 Maŋ Pilat y'an di'n gime ona-maŋ, y'ede: «Nuŋ ni riine geŋ, ni riine baa.»

23 Aame asigiryagi an ti y' tiike Isa ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko maŋ, kallagí an di ziki, an di dikkiða omagi piðe, wede soŋ yi d'umbe d'umbe. I d'iili kallayí goole, yon geŋ an indigo miŋ inŋino baa, t'awwa a-ti d'iige d'andí daa yeppiyo.

24 Asigiryagi an di ruute tuddaŋ, an'de: «Yo en in ti y' sittite ye, in t'iso teltel muntelliyo, wede tuuku i t'iira maŋ, y'a t'amba.» Geŋ inŋino a-t'iide a ono doŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kallagó an di dikkiða, wo kallayó goole an

t'ize teltel muntelliyo‡.» Geŋ inŋino munda wede asigiryagi an ize me.

25 A sirpa k'undumu wede an di tiike Isa geŋ, an t'ihira meedí, tema meedí, Mariyam ere Kilopas, wo Mariyam ere ti siido Magdalla.

26 Isa yi wolleyo'ŋ meedí, wo a sirpatú sanallusu wede yi y' giyye geŋŋo. Maŋ yi di ruute a meedí, y'ede: «Mek'ki nuŋ, mi wollo ulí enŋo.»

27 Saŋ maŋ yi di ruute a sanallusu geŋ, y'ede: «Ki wollo, meedá gettiyo.» Inŋino maŋ t'ume geŋ sanallusu y'a ti wiike Mariyam di yode.

Isa y'a t'ihe

(Matiye 27.45-56; Markus 15.33-41; Lik 23.44-49)

28 Tin geŋ, Isa y'a zuune suldí pay a ti d'inge, maŋ y'a ruute, y'ede: «Nuŋ ôrme.» Yi ruute inŋino kono a-t'ette a ono doŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa§.

29 Aame geŋ i d'ede keyye boo ti toote suddo k'inŋi k'inda biŋ. Asigiryagi an d'umbe buude, an a di gitte a biza k'undumu aa koyile sundí izop. An di zulpe adda toote geŋŋo, maŋ an i-t'usse a bize k'Isa.

30 Aame Isa y'uwwwe toote geŋŋo maŋ, y'a ruute, y'ede: «Pay a ti d'inge.» Inŋino maŋ y'a t'uttile eedí ki siido, maŋ y'a iili undí t'a t'udde, y'a-t'ihe.

31 Aakede kane Yawudiyagi an okkime tuddaŋ soggo'ŋ onniyo puukiyo geŋ, kane deero Yawudiyagi an ki dehu doŋ an ti'n tiike ekk'inda doŋ zaapu t'ekk'eebaŋ kaŋ tontilko geŋ, nundanzaŋ an ki lekke ekk'indanzaŋ ye, kono onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi ette, tod'te onniyo ere majjaanawa a jiire. Inŋino maŋ an d'iide, an tunde Pilat, an'de: «Urzi ede maŋ k'an rooto an di dambe zoŋdaŋ an di t'inda, wo an ti'n deego t'ekk'inda me, an t'ottiba

† 19:17 19.17 *Golgota*: Geŋ i-kaza osse i deeyiso aa osse k'eego wede. ‡ 19:24 19.24 Kun wollo adda mattup ki Soom 22.19. § 19:28 19.28 Kun wollo adda mattup ki Soom 69.22 wo 22.16.

ki poone onniyo ere ki puukiyo t'a aana geŋ me.»

³² Maŋ Pilat y'a igibe asigiryagi. An d'iide, an d'iise ti doŋ sire an tiike ti Isa soo geŋno. Wede ki poone an di dimbe zoŋdɪ, saŋ wede ki sirwe.

³³ Aame an iide k'ume k'Isa maŋ, an woliyo'ŋ yoŋ y'inda. Inkiŋo maŋ an d'iili an ki dimbe ye baa zoŋdɪ me.

³⁴ Wo asigursu soo ti diine kane asigiryagi geŋ, y'a yi giira Isa ti arku a sirpaɪ, maŋ a kaamiki a uɔɔde puuzo ti ahu.

³⁵ Wede eŋ yi wulle t'edayi sulɔi pay geŋ me, doo miŋ yi rootiyo taayadaŋ me, wo onami eŋ yi rootiyo ɔɔrec. Yoŋ yi suune yi rootiyo ono doŋ ɔɔrec, kono kune toŋ kun d'ambe kay.

³⁶ Inkiŋo maŋ sulɔi pay eŋ a iina, kono a-t'ette a ono doŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Ossayi soo toŋ i ki dahima ye*.»

³⁷ A ume doolo toŋ ede an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Saŋ onniyo soo wede an yi giira geŋ, an di y' wolla†.»

Doŋ eliyo Isa adda muuzo
(Matiye 27.57-61; Markus 15.42-47; Lik 23.50-56)

³⁸ Saŋ maŋ tiŋ geŋ i d'ede wede soo sundi Yusup ti geeger k'Arimate. Yoŋ geŋ sanallusu k'Isa, wo yi k'oodibe itadi ye kono y'orgiso a deero Yawudiyagi. Y'iide'ŋ, y'a uuney Pilat, y'a yi tunde kono y'a ti y' ɔɔege nuune k'Isa me. Maŋ Pilat y'a iyye. Yusup y'iide'ŋ, y'a ti y' ɔɔige nuune t'ekk'undumu me.

³⁹ Nikodem, wede onniyo soo y'a iide k'ume k'Isa a didɔo geŋ, y'a iide kay. Yi ziki dunnu sundi mirr kalsiya ti sulɔi doolo eediyadaŋ unse, attidi suma jeenu ada g'ado.

⁴⁰ Inkiŋo maŋ Yusup kane ti Nikodem an t'umbe nuune k'Isa, an a-d'ibiti sulɔi eediyadaŋ unse, an di nilpiyo ti sarwilagi, an aa d'obite

sulɔi eediyadaŋ unse, an di nilpiyo nilpiyo. An t'ize aa a urzi k'ottibe Yawudiyagi.

⁴¹ Goppon ti ume an tiike Isa ekk'undumu geŋ i d'ede jineene, wo adda jineene gette i d'ede muuzo aware, wenda soo toŋ an k'eele ye.

⁴² An t'eele nuune k'Isa adda muuzo gettiyo kono tod'te goppon. Sulɔi geŋ ize a onniyo jima, Yawudiyagi an okkime tuddaŋ kono onniyo ere ki puukiyo ti t'eesa.

20

Muuzo guguba
(Matiye 28.1-10; Markus 16.1-8; Lik 24.1-12)

¹ A onniyo dumas ti soohe walak peedo daa koliyo, Mariyam ere ti siido Magdalla t'a ingile ki biza muuzo k'Isa. Aame t'iiney maŋ, ti woliyo'ŋ zumbulu wede an ɔɔŋkile a biza muuzo geŋ, ɔɔŋkilso a kese.

² Inkiŋo maŋ t'a-gime kaŋ okko. T'iide'ŋ, t'a uuney Piyer kane ti sanallusu soo, wede Isa yi y' giyye geŋno, wo t'an di ruute, t'ede: «Galmeega aŋ wenda an t'iidiba t'adda muuzo me, wo an di zaapey a tunda koo maŋ ay ki suune ye.»

³ Aame Piyer kane ti sanallusu soo geŋ an illiga inkiŋo maŋ, an t'iiziga an d'ingile ki biza muuzo.

⁴ Sirwaŋ pay an zide okko, wo ɔɔe yo sanallusu soo geŋ y'okko baadaŋ i jire Piyer y'a iiney kaaga a biza muuzo me.

⁵ Y'iiney maŋ, y'aa d'uttile, yi nooniyo k'adda muuzo. Yi woliyo'ŋ sarwilagi doŋ an di nilpe'ŋ booyiso a siido, wo k'adda'ŋ yi-ki t'iide ye.

⁶ Taŋ booloŋ maŋ, Simo Piyer y'a d'iiney, yi-t'iide k'adda muuzo. Yi woliyo'ŋ sarwilagi doŋ an di nilpe'ŋ booyiso a siido.

⁷ Wo sarwilagi doŋ an di gitte bizi'ŋ geŋ, kane'ŋ lobide zaapu a kese siidaŋ ti doŋ an di nilpe tudde'ŋ kaŋ soo ye.

* 19:36 19.36 Kun wollo adda mattup ki Egzod 12.46 wo Nombire 9.12. † 19:37 19.37 Kun wollo adda mattup ki Zakari 12.10.

⁸ Injino maŋ sanallusu wede iiney a biza muuzo kaaga geŋ, yi-t'iide kay, y'a wulle, wo y'a umbe Isa yi-bilde.

⁹ Bini onniyo gettiyo toŋ, kane sanalliyagi ita k'ono geŋ an ki zuune ye botto, ono doŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, saŋ Isa y'a balda ti diine doŋ unto geŋ me*.

¹⁰ Saŋ maŋ kane sanalliyagi sire geŋ an di-gime, an d'aahe ki boozan.

Isa ti Mariyam ere ti siido Magdalla

(Markus 16.9-11)

¹¹ Saŋ maŋ Mariyam gette t'aa gime ki biza muuzo sey. T'iide'ŋ, t'a t'ihira ti paate a biza muuzo, timôolo. Kaŋ môolo geŋ t'a t'uttile, ti-noonjiyo k'adda muuzo.

¹² Ti wolleyo'ŋ adda'ŋ maaleekiyagi sire ossiyo ti kallagi tuwardi an lekkiyo a ume an di ziipe nuune k'Isa. Wede soŋ a ume k'eedi, wo soŋ a ume zoŋdi.

¹³ Kane maaleekiyagi geŋ an di-tunde, an'de: «Erewo no, mi môolo moo me?» Tod' t'an di'n gime onamaŋ, t'ede: «Ni môolo Galmeegó, aŋ wenda an t'iidiba, wo ni ki suune ye an di-zaapey a tunda me.»

¹⁴ Aame ti rootiyo geŋ t'a gilde, wo ti wolleyo'ŋ Isa yi t'ihira a ume geŋno, wo t'a ki y' zuune ye.

¹⁵ Saŋ maŋ Isa y'a ti tunde, y'ede: «Erewo no, mi môolo moo me, wo mi dehu wee wee?» Wo to Mariyam t'elkiyo i ti tondiyo wede jineene, maŋ t'a yi tunde, t'ede: «Wede no, koo i t'iidiba nuune k'Isa kee maŋ, k'o kazi ume k'a ziipe a tunda'ŋ, n'ette n'a t'ambo.»

¹⁶ Isa y'a ti wiike ti sundutu, y'ede: «Mariyam.» T'a-gime edatú'ŋ k'ume yode, wo ti di ruute t'ono doŋ k'Eber, t'ede: «Rabuni.» (I-kaza «wede dooyisadó.»)

¹⁷ Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «M'odo botte ye, kono nuŋ ni ki gili k'ume Meegó ye botto. Wo koŋ, m'odo k'ume zembadó, m'an rootoy

nuŋ ni kili k'ume Meegó wede a kune toŋ Meegugun kay, k'ume Raazó wede a kune toŋ Raagun kay.»

¹⁸ Injino maŋ Mariyam ere ti siido Magdalla gette, t'a injile k'ume sanalliyagi. T'iide'ŋ t'ede ti yi wullo Galmeega me, wo t'an di-ruute ono doŋ yi ruuto me.

Isa yi gize tuddi a sanalliyagi
(Matiye 28.16-20; Markus 16.14-18; Lik 24.36-49)

¹⁹ A onniyo dumas gettiyo batum a lohe maŋ, sanalliyagi k'Isa an t'ugiye adda boy, boha'ŋ an a-t'ippite ti kerle kono an orgiso a deero Yawudiyagi. Aame kane an lekkiyo adda geŋ, Isa y'an uuney an wolleyo'ŋ yi t'ihira a diinayan, maŋ y'an di ruute, y'ede: «Toose ti koono ti kune.»

²⁰ Aame y'an ti ruute injino maŋ, saŋ y'an d'iise kazita beydi ti ume wede an yi giira a sirpadi. Wo kane sanalliyagi ulbaŋ unse an wulle Galmeegaŋ geŋ me.

²¹ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Toose ti koono ti kune. Aakede Meegó yi n'igibo k'adda duniya geŋ, kune toŋ n'un di'n agiba k'adda duniya kay.»

²² Y'a ti ruute injino maŋ, y'an di biha maaye a tukki kane, wo y'an di ruute, y'ede: «Kun soodo Unde Kamilen.»

²³ A wede tuuku kun i t'iza tambobino a oldikadi maŋ, Raa toŋ yi t'isa tambobino kay a oldikadi te, wo a wede kun i ki t'iza tambobino ye maŋ, oldikadi Raa yi-k'isa tambobino ye kay.»

²⁴ Onniyo ere Isa y'uuney sanalliyagi geŋ, sanallusu wede an yi waaku Tomas, sundi soo Ulo Roono, yoŋ ti diine sanalliyagi kane koomat makumu sire geŋ, yoŋ umbo.

²⁵ Aame Tomas y'iina maŋ, kane sanalliyagi ongo an i di ruute, an'de: «Kaye ay yi wulle Galmeega me!» Wo de Tomas y'an di ruute, y'ede: «Aame ni ki wulla ume an di y' tiike

* 20:9 20:9 Kun wollo adda mattup ki Soom 16.10.

ti ponte a beydí ye, aame ni ki t'eela yelsadó adda buldo ponte ye, wo beezó en ni ki t'eela a buldo ere an yi giira a sirpadí ye maŋ, onamgun en ni k'amba ye.»

²⁶ Onniyo dumas ki daana maŋ, kane sanalliyagi an t'ugiye sey adda boy, wo onniyo gette Tomas toŋ ti kane baa. Boha an aa t'ippite ti kerle, maŋ Isa y'an di'n uuney sey, y'a t'ihira a diinayaŋ, y'an di ruute, y'ede: «Toose ti koono ti kune.»

²⁷ Saŋ maŋ yi di ruute Tomas, y'ede: «Kee ki wollo beydó me, k'agibi yelsadá, ki t'eelo adda. K'eli beezá pây ki t'agiba adda sirpadó, wo ki niikiyo'ŋ k'a oolo baa, ki zaapo addá a nuuno.»

²⁸ Maŋ Tomas yi di ruute, y'ede: «Kee Galmeegó, wo kee Raazó.»

²⁹ Isa yi di ruute, y'ede: «Kee ki ziipe addá a nuŋ kono ki ni wulle t'edayá, wo unsuwo a kane doŋ an ki n' wulle ye wo an di ziipe addaŋ a nuŋ.»

³⁰ Isa y'ize'ŋ suldí k'armika baadaŋ a daana sanalliyagí me, wo kane raaniya pay ye adda mattup ette.

³¹ Ono doŋ soo raaniya adda mattup ette, kono kun d'ambe Isa yoŋ Almasi Raa yi biire, wo Ulo Raa. Wede y'umbe a sundí maŋ, yi di t'ela lekkiyo ere ki daayum.

21

Isa yo a biza bar ki Tiberiyat

¹ Aame suldí geŋ i t'ingile maŋ, Isa y'an di-gize tuddí sey a sanalliyagi a biza bar ki Tiberiyat. Kun wollo mummino me y'an di-gize tuddí te.

² Simo Piyer, Tomas wede an yi waaku Ulo Roŋo, Natanayel wede ti Kana siido Galile, inŋi Zebede, wo sanalliyagi k'Isa sire ti doolo, kane pay geŋ an lekkiyo kaŋ soo.

³ Maŋ Simo Piyer y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ ni t'ette sawwiya puuni.» Wo kane an i di ruute, an'de: «In t'ette soo.» Injino maŋ an d'ingile, an iiney maŋ an di gili adda

tooko, an d'iise sawwiya. A diddo gette an ziwwe kee, puuniso soo toŋ an k'umbe ye.

⁴ Ume i t'umpile maŋ, Isa y'a t'ihira a biza bar, wo kane sanalliyagi an ki y' zuune ye.

⁵ Injino maŋ Isa y'anni tunde, y'ede: «Inŋi ki nuŋ, puuni kun uune dey?» Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Aha, ay k'uune ye.»

⁶ Injino maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun seddo lebidó ki kese k'ammade tooko, wo kun t'oono puuni me.» Maŋ an di zidde lebidó ki kese k'ammade ki tooko. An iise argu maŋ, k'ambu k'adda tooko an k'aaniya ye kono puuni'ŋ baadaŋ, lebidó boo.

⁷ Sanallusu wede Isa yi giyye geŋ, yi di ruute a Piyer, y'ede: «En Galmeega!» Aame Piyer y'illiga en Galmeega maŋ, kallayí wede goole yi t'iidiba geŋ yi t'usse, yi-ti diige adda k'ahu.

⁸ Wo kane sanalliyagi doŋ soŋ an d'ettiyo ti tooko, an d'argu lebidó boo ti puuni gettiyo, kono kane'ŋ ti zenge dokki ye, suma k'oole meeda sire danŋal.

⁹ Aame an ti diige a siido maŋ, an wolliyó'ŋ puuni ossiyto a biza k'uwwwo, wo mappa a kese.

¹⁰ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Puuni doŋ kun ziko geŋ, kun soki miibi.»

¹¹ Simo Piyer y'a di gili adda tooko, y'a-t'irgo siido lebidó ti puuni boo gette, adda puuni deero, meeda uto ada paat makumu ado, toŋ lebidó a ki zitte ye.

¹² Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun'di, kun ooma.» Injino maŋ an d'iide, wo ti diine sanalliyagi wenda soo toŋ umbo a yi tonde, y'a t'eeese: «Kee wee wee me?» Derec, kane an yi zuune yoŋ Galmeega me.

¹³ Isa y'aa d'iide, y'a t'umbe mappa, y'an di-dikkida, wo puuni toŋ y'an d'eele.

¹⁴ En k'aduwe Isa y'an kaza tuddí a sanalliyagí, t'ume yi-bilde ti diine doŋ unto me.

Isa ti Piyer

¹⁵ Aame an t'iimi maŋ, Isa y'a tunde Simo Piyer, y'ede: «Simo ulo ki Zaŋ, kee ki ni giyye a jiiire kane eŋŋo ko?» Simo yi di'n gime onamí, y'ede: «Eyye Galmee'ki nuŋ, kee ki suune nuŋ ni ki giyye me.» Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «K'elso inŋi dambamó.»

¹⁶ Y'a yi tunde ki sirwe, y'ede: «Simo ulo ki Zaŋ, kee ki ni giyye ko?» Yoŋ yi di'n gime onamí, y'ede: «Eyye Galmee'ki nuŋ, kee ki suune nuŋ ni ki giyye me.» Isa yi di ruute, y'ede: «Ki booho dambamó.»

¹⁷ Saŋ maŋ y'a yi tunde k'aduwe sey, y'ede: «Simo ulo ki Zaŋ, kee ki ni giyye ko?» Aame yi y' tunde k'aduwe sey «Kee ki ni giyye ko?» maŋ, Piyer y'a t'ize sommagi dondoŋ, wo yi di ruute, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, kee ki suune suldi pay, wo ki suune ni ki giyye me.» Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «K'elso dambamó.»

¹⁸ Derec inŋino wo n'a di rooto: Aame kee'ŋ obulso geŋ ki kettiyo serrayá ti siidá, wo ki d'ettiyo k'ume wede aa addá i dehu, wo aame ki t'iza gôole maŋ, beydá k'an onda soken, a di ketta serrayá wede doolo, wo y'a-da t'etta k'ume wede ki ki deha ye.»

¹⁹ Isa yi rootiyo inŋino kono yi kaza t'urzi mummino Piyer yi t'inda, wo a t'ela tamma a Raa me. Aame y'a ti ruute inŋino maŋ, a Piyer yi di ruute, y'ede: «Ki ni daani.»

²⁰ Maŋ Piyer y'a gilde, yi wolliyo'ŋ sanallusu wede Isa yi giyye geŋŋo ti daraŋ me, wede onniyo soo aame an ombo geŋ, y'aa d'uttile k'ume k'Isa, y'a yi tunde, y'ede: «Galmee'ki nuŋ, wee wee wede a ki ti k'owila me?»

²¹ Piyer yi y' wulle maŋ, y'a tunde Isa, y'ede: «Galmeegó, wo a yode eŋ i-d'aana moo me?»

²² Isa yi di ruute, y'ede: «Ni dehu maŋ, y'a lekke bini kamadó ki duniya, wo kee'ŋ seezá ye, ki ni daani daaniya.»

²³ Inŋino maŋ rabila gette a-tiipe, zemba doŋ i ziipe addaŋ a Isa geŋ an d'illiga, sanallusu geŋ yi ki t'inda ye. Wo ki too maŋ Isa yi ki ruute ye a Piyer sanallusu geŋ yi ki t'inda ye me, wo de yi ruute'ŋ, y'ede: «Ni dehu maŋ y'a lekke bini kamadó ki duniya, wo kee'ŋ seezá ye.»

²⁴ Yode sanallusu geŋŋo i rootiyo taaya ki suldi geŋ me, wo y'a ti'n riine. Wo ay suune onamí yi rootiyo eŋ derec.

²⁵ Isa y'ize suldi ti doolo toŋ baadaŋ, wo aame an ti'n raane pay soo ti soo maŋ, n'elkiyo duniya pay ette ti ki'n ambe ye mattupiyagi doŋ an raane me.

Naabo don zina k'Isa Almasi

En urzi k'ono don kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere ki sirwe Lik yi riine. Mattup ki Naabo don zina k'Isa Almasi ette t'in kaza mummino don zina k'Isa an niibe me. Y'a ruute son mummino Unde Kamilen t'a diige ekki don zina k'Isa wo an d'izire adda geegiryagi an di gizite Rabila Majjaanawa ti toogo k'Unde Kamilen me. Wo suldi don oone ti dabar ere an uune a urzi naabadan gen, yi ti'n ruute pay adda mattup ette.

Ti kaaga gen kane Yawudiyagi an ilke ono Raa a kane danjal. Lik adda mattup ette y'a ruute mummino kane don zina k'Isa an di gizite Rabila Majjaanawa a don Yawudiyagi ye me.

Wo yi ruutite baadan a urzi naabo don zina sire an ize gettiyo, kane min Piyer ti Pool. Piyer y'a gizite ono Raa a don ki geeger Zeruzalem, bini don baadan an ziipe addan a Isa wo an seedu zakidi eego. Wo ki yode Pool y'a gizite urzi k'Almasi adda geegiryagi ki don kane Yawudiyagi ye. Mattup ette t'in kaza a kine, i dehu in di kizite Rabila Majjaanawa k'Isa Almasi adda duniya pay.

Don zina k'Almasi a Zeruzalem

¹ Teyopil mee'ki nun, nun adda mattupado ere ki poone, ni riine suldi don pay Isa y'ize wo yi duuye duwo t'ume k'eesiyo,

² bini onniyo ere Raa y'a y'umbe k'awwa ki kandaane. Wo ki poone y'a y'amba gen, ti toogo k'Unde Kamilen y'an di ruute suldi don an d'ise a don zindi don yi biire.

³ Aame yi dibire bini y'inda wo yi bilde man, y'an di gize tuddi te a kane don zindi t'urzi baadan, gen i-kaza yon ki kotto yi-bilde. Wo adda k'onniyo ada pide gen tuddi y'an di

gize, wo y'an di gizite suldi don ki Moziko Raa.

⁴ Onniyo soo an ti guune ombo ti kane genno man, y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo koduwo, ti Zeruzalem en kun arga tunda ye, kun dello munda wede Meega Raa yi ruute y'un t'ela, aa kun illiga n'un ruute ti bizo.»

⁵ Ti poone Zan duwo yi'ni zuyyite batem t'ahu, wo de kune'n adda k'onniyo miibi Raa y'un ti'n suyya batem t'Unde Kamilen.»

Isa y'engile k'awwa ki kandaane

⁶ Wo kane don i t'ugiye a daanadi gen an di y' tunde, an'de: «Galmeegey, kee a onniyo gettiyo ko moziko ki don k'Izirayel k'an ti t'ela me?»

⁷ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kane suldi don aakede onniyo, ise peedo ere tuuku Meega Raa yi dihe y'aase ti toogadi gen, kun k'aane kun ki ti'n suune ye.

⁸ Wo de kune kun t'ona toogo aame Unde Kamilen ti diiga eggun man. Inkinno man kun kizita onamo, kun t'eesa ti Zeruzalem, kun d'amba k'adda siido ki Ziide ti Samari pay, bini dangu siido pay.»

⁹ Aame y'a ti ruute inkinno man, a daanadan gen min y'a t'iiziga jomkey, y'a ingile k'awwa ki kandaane, an di woliyo bini dondirso ti di y'ippe.

¹⁰ Aame kane an babbiya Isa y'engile k'awwa ki kandaane gen, an woliyo bibaraw a sirpadan don sire ti kallagi tuwardi, an an di ruute, an'de:

¹¹ «Kune don ti siido Galile no, kun ohire kun babbiya k'awwa ki kandaane moo me? Gen Isa Raa yi y'umbe ti daanagun, san onniyo soo y'a-kimo, kun di y' wolla aa kun yi wulle y'ingile k'awwa ki kandaane inkinno sey.»

¹² Inkinno man kane don zina gen, t'ekki mukkolo ere an ti waaku mukkolo k'inda k'Olibiye an di diige, an d'ingile ki Zeruzalem kono

to mukkolo gette dokki ye ti Zeruzalem me, suma kubbaara soo.

¹³ An iiney Zeruzalem mañ, an digili biino ere t'awwa t'ekki bakatú aame an d'ogiyso daayum. Aame geñ kane Piye, Zañ, Zak, Andire, Pilip, Toma, Bartelemi, Matiye, Zak ulo k'Alpe, Simo wede addí wehini kono siidadí me, wo Ziid ulo Zak.

¹⁴ Kane pay onamañ kañ soo, daayum an tondiyo Raa ti erayi ñoñ ongo, ti Mariyam mekk'Isa wo ti zemba k'Isa pây.

Beeriyo Matiyas a olde Ziid

¹⁵ Adda k'onniytagi geñ, onniyo soo Piye y'a t'iiziga a daana zemba kane suma meeda uto ada sire an t'ugiye geñño, wo y'an di ruute, y'ede:

¹⁶⁻¹⁷ «Zemba ki nuñ, kun suune Ziid yonñ ti diine kine, wo naabadí ede ere yi naabiya aa kine in naabiya te. K'ita mañ y'a t'ize wede k'oogumso a ñoñ ki seedu k'Isa. Ono geñ Unde Kamileñ ti'ni ruute ti kaaga adda mattup ki Raa, ti bize Dawut a tukki Ziid me, geñ a-t'iide.

¹⁸ Inkiño mañ ti soñko ere an i ele ki dimme gette, y'a t'iwila doome. Wo kacij wede geñ y'a iire t'addí a siido adda doome geñ me, addí a bitte inñi k'addí a t'uddite pay ti paate.

¹⁹ Rabila gette ñoñ siido Zeruzalem pay an di-t'illiga, wo geñ inkiño doome Ziid y'iwila geñ an di y'waaku ti onamañ "Akil Damma", i-kaza "doome an iwila ti puuzo wede."

²⁰ Ono eñ nebi Dawut yi riine ti kaaga adda mattup ki Soom, y'ede:

"Boozí a kila bulgo, wenda a lekka umbo*."

Wo yi riine soñ, y'ede:

"Ume naabadí wenda doolo y'a t'amba†."

²¹⁻²² Inkiño mañ i dehu wedusu y'a-t'ette ti kine, y'a t'ise wede kazita ki rabila ki baldiya Galmeega Isa.

Wedusu geñ y'aase ti diine kane ñoñ izire ti kine onniyo ti onniyo aame Galmeega Isa y'izire adda siido ti kine, t'ume Zañ yi ti y' zuyye batem bini onniyo ere Raa y'a y'umbe ti diine kine, y'a ingile k'awwa ki kandaane.»

²³ Aame geñ an di biire ñoñ sire, Yusup wede Barsabas sundí soo Zistus, kane ti Matiyas.

²⁴ Inkiño mañ an tunde Raa, an'de: «Galmeega, kee ki suune adde ñuwo pay, inkiño ki beero soo ti diine ñoñ sire eñño,

²⁵ kono y'a t'ambe naabo ñoñ zina k'Isa a olde ki Ziid, kono yo Ziid geñ ume naabadí yi iili, yi t'iide k'ume wede aa addí i dehu i-d'iide untadí.»

²⁶ Inkiño mañ an t'ize teltel muntelliyo, mañ i-t'iire a Matiyas, geñ yonñ y'a di giyye ti kane ñoñ zina ñoñ koomat makumu soo geñño.

2

Aaniya k'Unde Kamileñ

¹ Aame onniyo tarnaape ki Pantekot t'iina toñ mañ, kane ñoñ i ziipe addañ a Isa geñ pay an lekkiyo umayañ soo.

² A kaamiki an ollige mañ tarkuuse aa ki maaye baadañ i-ñeegu ti kandaane, iide'ñ i-t'ûune adda boy wede kane adda geñño.

³ Aame geñ an wolliyoo munda aa ilze k'uwwoo iide a t'ihinte, wede soñ i di ziipe tuddí tuddí.

⁴ Kane pay addañ a ûune t'Unde Kamileñ, inkiño an d'iise orbe t'ono ñoñ doolo, wede tuuku toñ yi d'orbe t'ono ñoñ aa Unde Raa ti ele ele.

⁵ Wo aame geñ a Zeruzalem i d'ede Yawudiyagi ñoñ i seedu urzi Raazan zakidí, an iido ti siidiyagi ñoñ adda duniya pay.

⁶ A onamañ ñoñ geñ kane ñoñ duuru an d'ukke, an iide, an ziidfa giggerañ kono wede tuuku toñ yi d'ollige ono t'onamí t'onamí.

* **1:20 1.20** Kun wollo adda mattup ki Soom 69.26. † **1:20 1.20** Kun wollo adda mattup ki Soom 109.8.

7 Wo kane don duuru an di roote munda an ki suune ye, an di woliyo beesel, wo an'de: «Kane don i rootiso en, kane pay minj ti siido Galile ye ko?»

8 De mummino kane duwo en wede tuuku ton yi d'orbe ti ono kine me?

9 Kine don iido ti siidiyagi don ki Partiya, ki Meediya, ki Elam, ki Mezapotami, ki Ziide, ki Kapados, ki Pontus, ki Aazi,

10 ki Pirizi, ki Pampili, ki Misir, ki Sirej adda siido Libi, don son an iido ti Room,

11 ti siido Kiret, wo ti siido k'Arabi. Don son Yawudiyagi, don ongo Yawudiyagi ye an ti t'ize tuddan Yawudiyagi pay minj, kane ay di'n ollige an d'orbe t'onamey t'onamey me. De genj munda k'armika Raa ye ko?»

12 Kane pay eedan t'a digge, an di roote munda an ki suune ye, an di rootiyo ti tuddan, an'de: «De genj i-kaza moo me?»

13 Wo ongon an di'n okko maade, an'de: «Kane en an t'iibo toote.»

Ono Piyer a daana don duuru

14 Injino manj Piyer ti kane don zina don koomat makumu soo genj an t'iiziga, wo y'a ruute ti golla awwa, y'ede: «Kune pay Yawudiyagi wo kune don pay iido ki Zeruzalem, kun t'ohinto kuwwagun a ono don ni roota, kono kun di suune munda wede ize.

15 Kun'de don en an t'iibo, manj an ki t'iibo ye, ume ti soohe botto*.

16-17 Wo ankenj ono don Raa yi ruute ti kaaga ti bize nebi Zowel a-t'iide, y'ede:

“A onniytagi don ettiyo k'ita genj, Undó n'a ti teepa ekki duwo pay. Inngun kuuli erayi an di rootita ono don n'agisa.

Inni obilagi ti konazi an d'etta munda aa suniye,

wo gôldalgun an t'oona suniye.

18 Eyye, ki kotto onniytagi genj, a don naabadó kuuli erayi pây, n'an di teepa Undó wo an di rootita ono don n'agisa.

19 N'aasa suldi don i ceeriyo eego awwa a kandaane, wo a dandí a siido suldi don i-kaza munda,

an di wolla puuzo, uwwo wo don-dari ki saa.

20 Peedo ti-t'etta ume a t'isa zimolo, tere a t'isa aa puuzo.

Aame suldi genj an t'ingila manj, onniyo Galmeega Raa t'a aana, onniyo ere meeda ki daryika Raa gette.

21 Wo aame genj wede tuuku y'iila ti suma Galmeega Raa manj, yon y'a y'utta†.»

22 Piyer y'an di ruute sey, y'ede: «Kune don k'Izirayel no, kun ollo munda wede n'un di roote: Isa wede ti geeger Nazaret genj, t'urzi yode Raa y'a ize suldi k'armika wo suldi don i ceeriyo eego a di-inagun, wo kune batum kun'ni suune. Injino manj Raa y'un gize kerej i y'igibo yode.

23 Yode wede genj un y'ele a beygunj Raa batum aa yon yi dihe, wo aa munda wede y'ilke ti poone y'aasa. Injino manj kun an di y'ele a bey don i ki suune Raa ye, an ti y'tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kanj tontilko, an di y'iide.

24 Wo de Raa y'a ti y' bilde, y'a y'udde ti dabar ere k'unto te, kono unto i-k'ede toogo ye a tukk'Isa me.

25 Dawut tonj yi ruute ti kaaga a tukki yon me, y'ede:

“Yo Galmeega daayum ni yi woliyo daanadó, n'a k'orgide ye kono yon daayum a sirpadó.

26 Kono kamo nunj ulbó unse, wo ilzó y'a t'imme t'unusuwo, wo ni zaapu elkisadó aame n'inda tonj, nunj Raa yi ti n' balda.

27 Nunj ni suune kee Galmeegó ki ki n'oola adda diine donj unto ye,

* 2:15 2.15 Donj k'Izirayel an k'ombo munda ye ti soohe, daa an ki tunde Raa a peedo t'ize k'aadumu mesuwe ye me. † 2:21 2.21 Kun wollo adda mattup ki Zowel 3.1-5.

ki k'oola tudde ki wedizá kamilen a ki ruuma adda muuzo ye.

28 Kee urziyagi don o-do t'ettye k'ume lekkiyo k'o ni gize, ulbó unse kono kee daayum ti nun‡.”»

29 Piyer y'an di ruute sey, y'ede: «Kun ollo zemba ki nun, nun oo d'ede urzi n'un di rooto kereṅ a urzi ki mugiyin Dawut me. Yoṅ y'inda, an di y'ele adda muuzo, wo muuzadi toṅ maṅ ankenṅo tod'te di kine.

30 Yo Dawut geṅ yoṅ nebi, wo yi suune Raa geṅ y'a ti nīime tuddi a daana yode, y'a ruute, y'ede: “Mozikadá gette ni di t'ela a ulo ti diine k'inṅi don ki biza bumbizá§.”

31 Dawut geṅ yi zuune ki poone Almasi Raa yi biire yi balda me, geṅ y'a ruute, y'ede:

“Yoṅ an ki y'iili adda diine don unto ye, wo tuddi i ki ruume adda muuzo ye*.”»

32 Piyer y'a ruute sey, y'ede: «Wede n'a ruute geṅ yoṅ Isa, kaye pay ay di y' wulle Raa y'a ti y' bild'e.

33 Raa y'a y'umbe k'awwa ki kandaane y'a lekkey a ammidadi, wo a Isa Meega Raa yi-d'ele Unde Kamilen ere yi ruute y'in di t'ela. Injino maṅ yo Isa y'in d'elo Unde Kamilen a kine aa kun wolliyo wo kun ollige ankenṅo.

34 Wo yo Dawut geṅ yode batum k'awwa ki kandaane yi ki gili ye, wo toṅ y'a ruute, y'ede:

“Galmeega Raa yi di ruute a Galmeegó, y'ede:

K'edi ki-koonaa a ammidadó kino,

35 bini don k'aduzá n'an isa

aa munda ki bita ti d'andi zonɗá†.”

36 Injino maṅ kune don k'Izirayel pay kun suuno ki kotto, Isa wede kun ti y' tiike ekk'undumu wede zapu t'ekki bakadi kaṅ tontilko geṅ, Raa yi y'ize Galmeega wo Almasi Raa yi biire.»

Don dupu afo an ziipe addan a Isa

37 Aame kane d'uwó an illiga injino maṅ addan a iile wiic, wo an tunde Piyer ti don zina k'Isa ongo, an'de: «De ay d'ise mumino, zemba ki nun?»

38 Maṅ Piyer y'an di ruute, y'ede: «Kun ti kama lekkiyagun wo wede tuuku toṅ yi suygo batem ti suma k'Isa Almasi, kono kun t'oonaa tam-bobino k'oldikagun. Injino maṅ Raa y'un t'ela Unde Kamilen,

39 kono ono don Raa yi ruute y'aasa en a kune, a inṅigun, wo a don dokki, a don pay don Galmeega Raazin yi'ni waaka.»

40 Piyer geṅ y'an di ruute ono baadan sey kono an t'eele kooke, an d'ambe, wo y'an di ruute, y'ede: «Kun t'adfo ti diine don i t'udde t'urzi wede d'erec ki Raa geṅ me, wo kun t'oonaa uttiyo.»

41 Don umbe a ono Piyer geṅ an ti'n zuygo batem, wo a onniyo gette kane suma dupu afo an a-ti giyye ti zemba don i ziipe addan a Isa.

Lekkiyo don ki poone an ziipe addan a Isa

42 Kane pay kaṅ soo an d'ollige dooyiso ere don zina k'Isa an'ni dooyiso, an di lekkiyo kettiyo kaṅ soo, ombadan kaṅ soo, wo daayum an tondiyo Raa kaṅ soo.

43 Kane don duuru pay an lekkiyo t'orgiso a Raa, kono kane don zina geṅ ti toogo ere ki Raa an d'isiyto suldi baadan don i ceeriyo eego ti suldi k'armika.

44 Kane don pay i ziipe addan a Isa, an lekkiyo kaṅ soo, maaladan toṅ kaṅ soo.

45 An owile doome koo boy koo maṅ, sonko gette an di-dokkide dinayan pay, a wede tuuku toṅ a attidizi attidizi.

46 Kane pay addan soo, onniyo ti onniyo an d'ettiyo booro Boy Raa,

‡ 2:28 2.28 Kun wollo adda mattup ki Soom 16.8-11. § 2:30 2.30 Kun wollo adda mattup ki Soom 132.11. * 2:31 2.31 Kun wollo adda mattup ki Soom 16.10. † 2:35 2.35 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1.

ombadaŋ kaŋ soo ti unŋsuwo wo ti tassuwa adda boydizaŋ me.

⁴⁷ Daayum an tamma Raa wo a lekkiyadaŋ gette dūwo pay an di'n geyyiso. Wo onniyo ti onniyo Galmeega yi'n aagulu ti dūwo doŋ an ooniyo urzi k'uttiyo.

3

Piyer ti Zaŋ wo wede zoŋdī unto

¹ Onniyo soo Piyer kane ti Zaŋ an t'ette tondiyo a booro Boy Raa a peedo t'ibbira, peedo ere aa daayum an tondiyo Raa.

² Wo goppon a sirpa ki biza Boy Raa wede an yi waaku biza majjaane geŋ, an d'umbo wedusu zoŋdī unto t'ume k'ehiyadī to, daayum an ti y' zaapu angeŋno, yi d'ahultu munda a bey doŋ ettiyo ki booro Boy Raa.

³ Aame wede geŋ yi wulle Piyer kane ti Zaŋ an'te booro Boy Raa maŋ, y'a iise ahulu munda a beezaŋ.

⁴ Aame an illiga inŋkino maŋ, Piyer kane ti Zaŋ geŋ an di y' wolleiyo tebeŋ, wo Piyer y'ede: «K'ayni wollei!»

⁵ Aame geŋ wede y'an iise wolleiyo, kono y'elkiyo yi-t'oono munda ti beezaŋ.

⁶ Maŋ Piyer yi di ruute, y'ede: «Nuŋ o k'ede soŋko ye, dap ye, wo munda wede o d'ede n'a-d'elo, ti suma ere ki Isa Almasi wede ti geeger Nazaret, ki t'oozo wo k'a oziro.»

⁷ Maŋ Piyer y'a igibe beezī wede k'ammade, y'a di y' ziida, y'a y'iiziga kaŋ ôhire. A kaamiki wede'ŋ dondali ti zoŋdī a t'ize toogo.

⁸ Wede geŋ y'a ilde k'awwa y'a t'ihira, wo y'a iise sooru, yi-t'iide ti kane k'adda booro Boy Raa, yi sooru, yi lohito, yi tamma Raa.

⁹ Wo yoŋ wede geŋ dūwo pay an di y' wulle yi sooru wo yi tamma Raa.

¹⁰ Aame dūwo geŋ an yi wulle wo an yi zuune yoŋ wede i konso daayum a biza Boy Raa wede an

yi waaku biza majjaane yi d'ahultu geŋno maŋ, an ziida giggiraŋ ti orgiso a munda wede i iide a wede geŋno.

Ono Piyer a booro Boy Raa

¹¹ Wo wede geŋ Piyer ti Zaŋ y'an k'eeziyo ye. Inŋkino maŋ doŋ duuru pay an d'iide k'ume kane kaŋ okko, k'adda daabe wede an yi waaku daabe ki Salamoŋ, kono kane an ziida giggiraŋ.

¹² Aame Piyer yi wulle dūwo iido tuddaŋ maŋ, y'an di ruute y'ede: «Kune doŋ k'Izirayel no, kun seedu giggirguŋ moo me, kun ay di'n wolliyo inŋkino me? Kun elkiyo wede uune bee yi sooru eŋ ti toogo kaye ko kunuŋ, kun elkiyo kaye ki diine a urzi Raazey me ko? Aha, inŋkino ye.

¹³ Raa k'Ibirayim, k'Isaaka wo ki Yakup, yoŋ geŋ miŋ Raa moŋgidagiŋ, yi-d'ele gooliko a Isa wede naabadi. Yode wede kune batum kun an di y'ele a deero Romoŋ. Aame mozigo Pilat yi dihe yi-d'eeze kono yo yi zuune yi k'ize munda ye toŋ, kune kun di giigira.

¹⁴ Yode wede kamileŋ wo ki diine a d'aana Raa geŋ kun di y' giigira, wo kun di dihe kun i d'ize beeko a wede tōwwō doŋ.

¹⁵ Inŋkino maŋ wede i d'eliyo lekkiyo a dūwo geŋ, kun an di y'ele a dūwo, an di y'iide. Wo Raa y'a ti y' bilde ti diine doŋ unto me, kaye ay di y' wulle.

¹⁶ Wo wede eŋ kun yi suune wo kun yi wolleiyo, munda wede ize a daanaguŋ. I ele beeko te toogo ere ki suma k'Isa t'urzi zaapu k'adde a yode, y'uune beeko pay ette t'urzi zaapu k'adde a Isa, aa kune pay kun wolleiyo enno.

¹⁷ Wo ankeŋ zemba ki nuŋ, ni suune aame kune wo ti deeruguŋ pay Isa kun di y' giigira geŋ, munda wede kun isiyo kun ki y' suune ye.

¹⁸ Geŋ inŋkino a-t'iide a ono doŋ Raa yi ruute ti kaaga ti bize nebiyagi

* **3:18 3.18** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 50.6; 53.5.

pay, y'ede: "Almasi Raa yi biire, y'a dabira*."

¹⁹ Anken kun ti kama lekkiyagun, kun ti kami ki tukki Raa kono y'un di-booya oldikagun.

²⁰ Inkinno man Galmeega Raa y'un t'ela puukiyo, wo y'un ti y' t'igibo Almasi Raa yi biire a kune, yon Isa.

²¹ Wo ankenno Almasi y'a-lekko a kandaane bini onniyo ere suldi pay a t'isa aware, aa Raa y'a ruute ti kaaga ti bize nebiyagi don kamilen.

²² Muusa y'a ruute ti kaaga, y'ede: "Galmeega Raagun y'un d'oodiba nebi aa nuuno ti diine zembagun, wo kune kun d'olliga suldi don pay y'un rootita gen me†."

²³ Wo son y'ede, aame wede tuuku yi-tuuga k'ollige k'ono nebi genno man, y'a dagga, yode gen yi k'isa ti diine don Raa ye‡.

²⁴ Wo nebiyagi pay iise ti Samiyel a iide son k'ita bakadi bakadi gen, an ruutite wo an gizite a suldi don isiyo a onniytagi don ankenno gen me.

²⁵ Zamba ki nun, ono don nebiyagi an ruutite pay gen a kune, wo taa-suwa ere Raa yi gitte ti mongidagin gette kune adda, aame yi ruute a Ibi-rayim, y'ede: "Ita duwo pay a siido an t'oona beeko t'urzi k'inñizá§."

²⁶ Gen ki poone a kune Raa y'igibo wede naabadi me, kono y'un di zaape beeko wo tuuku ton y'a ti y' kimo ti naabadi ere oldo gette.»

4

Piyer ti Zan a daana deero booro Yawudiyagi

¹ Aame Piyer ti Zan an an ti rootiyto a don duuru gen, kane don sedeke, goole don boohiyo Boy Raa ti Saduseyen miibi an d'iina aame kane.

² Kane an di-gulkuwe baadan aame an wulle don zina sire an dooyiso don duuru wo an an kazita,

an'de Isa yi-bilde, wo don i t'inda ton an di balda kay.

³ Inkinno man Piyer ti Zan an ti'n zidde, an di'n ibi dangay bini ki soggo, kono peedo t'ingile baa.

⁴ Aame gen ti diine don illiga ono ki Piyer ti Zan gen, don baadan an d'umbe, wo ti don i ziipe addan a Isa an aa di giyye, kane duwo ette suma dupu paat.

⁵ Soggo man kane deero don sedeke, don i dokkiyo Yawudiyagi wo don suuniyo k'oogoro an t'ugiye pay a geeger ki Zeruzalem.

⁶ A ogiysadan gette i d'ede kane Annemozigo goole don sedeke ti don boozí pay, Kayip, Zan wo Alegzandire.

⁷ Piyer ti Zan t'adda dangay an di'n uddo, an d'an t'iide diinayan wo an di'n tunde, an'de: «Wede en kun i ele beeko ti toogo ere tuuku te, wo ti suma k'aaye?»

⁸ Aame gen Piyer yon addin uune ti Unde Kamilen wo y'an di ruute, y'ede:

⁹ «Kune deero don sedeke wo don i dokkiyo donzin, anki kun ayni wiiko ki daanagun en, kun dehu kun dekke booro a eedey kono ay ize beehiye a wede zondi unto, wo son kun dehu kun di suune t'urzi mummino y'utte t'eenizi me.

¹⁰ Inkinno man kune deero siido ti don k'Izirayel pay, munda en kun yi suuno koduwo: wede kun woliyo yi t'ihira a daanagun en, y'uune bee ti toogo ki suma ere k'Isa Almasi wede ti geeger Nazaret, yode wede kun ti y' tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko, wo Raa y'a ti y' bilde ti diine don unto me.

¹¹ Aakede an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, Isa yon aa mukkolo ere kune don k'oozige boy kun di zidde mentú, tode gettiyo a t'ize mukkolo ere majjaanawa a jiire k'oozige boy te*.

† 3:22 3.22 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 18.15. ‡ 3:23 3.23 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 18.19 wo Lebitik 23.29. § 3:25 3.25 Kun wollo adda mattup ki Zenez 22.18. * 4:11 4.11 Kun wollo adda mattup ki Soom 118.22.

12 Injino mañ n'un di rooto Isa ñaŋaŋal urzi k'uttiyo me, kono adda duniya pay ette Raa yi k'eele ye suma ti doolo in di'n utta kine ñuwo me.»

13 Aame geñ kane deero an wulle Piyer ti Zañ an rootiyo onamañ daa k'orgiso mañ, an ziida giggirañ kono kane ñoñ i ki duuye tunda ye, kane miñ ñoñ kino baa. Wo kane deero geñ an suune an izire t'Isa me.

14 Wo aakede an wolleyo wede uune bee a sirpadañ geñ, urzi an an di roote munda a kane umbo.

15 Injino mañ an an d'ele urzi an t'adde t'adda ñoy me. Aame kane an t'udde mañ, kane deero booro Yawudiyagi an di-ruute diinayan,

16 an'de: «A ñoñ eñ in an d'isa mummino me? Derec, Piyer ti Zañ an ize munda k'armika geñ, ñoñ Zeruzalem pay an y'illiga, kine in k'aane in ki niike ye.

17 Wo kono rabila gette a ki teepa a ñuwo pay ye geñ, in an ondirfo ki kossiyadañ, kono suma k'Isa pidipidifñ an ki roota ye baa a wede tuuku toñ mañ.»

18 Sañ mañ Piyer ti Zañ an di'n wiike, wo an an di ruute, an'de: «Ti anki kun ôhor, suma k'Isa kun kizita ye, wo kun dooya wenda ye baa.»

19 Mañ Piyer ti Zañ an an di'n gime onamañ, an'de: «A suuno kune batum munda wede ki diine a ñaana Raa me, ay d'ambe ono kune kunuñ, ono Raa ko?

20 Ki kaye mañ ay k'anniga ye ti rootiyto a munda wede ay wulle wo ay illiga me.»

21 Mañ kane deero geñ an an d'undirde ki kossiyadañ sey, wo an an d'iize. An an d'ise ulsu an k'uune ye, kono ñuwo pay geñ an tamma Raa a munda ize geñ me.

22 Yoñ wede uune beeko t'urzi munda k'armika geñ, ozzinayí ette suma k'ada pide ti makumu.

Tondiyo Raa ki ñoñ i ziipe addañ a Isa

23 Aame Piyer ti Zañ ti ñaŋay an an iize mañ, an d'ingile an d'uune y zembadañ, an an t'iide taaya pay a munda wede deero ñoñ sedeke ti ñoñ i dokkiyo Yawudiyagi an an ruutite me.

24 Aame ñoñ i ziipe addañ a Isa geñ an illiga ono ki Piyer ti Zañ geñño mañ, pay onamañ kañ soo an tunde Raa, an'de: «Galmeegey, kee wede k'ikkima kandaane ti siido wo bar, ti suldi ñoñ pay adda.

25 Kee wede ki ele Unde Kamileñ a Dawut wede naabadá, Unde gette ti di gize, y'a ruute, y'ede:

“Ki moo me ñoñ siidiyagi pay an ahutu bokimo me?

Ki moo me ita ñuwo pay an tówwo onamañ ki bita me?

26 Kane mozagi a siido pay an t'ikkima tuddañ ki arka, wo deero boha bumbiyagi an t'ugiye ki ñeyyiso ki Galmeega Raa wo ti Almasi Raa yi biire†.”

27 Eyye, ono geñ ñerec, Erod ti Pons Pilat an t'ukkiye a geeger ettiyo, ti kane ñoñ Yawudiyagi ti ñoñ Yawudiyagi ye, an di kiigira wede naabadá, Isa wede kamileñ ki biire.

28 Injino mañ munda wede ki dihe ti poone geñ, an t'ize pay t'urzi toogadá, aa kee ki dihe.

29 Wo ankeñ Galmeega, kee ki wollo an ay ondirso ki kossiyadey, kaye ñoñ naabadá kee k'ay eli toogadá ay di kizite onamá daa k'orgiso.

30 K'ay eli toogadá kono ay an t'ele beeko a ñuwo, wo ay d'ise suldi k'armika ti suldi ñoñ i ceeriyo eego ti suma wede naabadá, Isa wede kamileñ.»

31 Aame kane an ñinge ti ton-diyo Raa mañ, ume wede an d'ugiye ki ton-diyo geñ y'a iise ñoññirso. Wo Raa yi di'n ûune t'Unde Kamileñ pay, mañ an d'iise kazita k'ono Raa daa k'orgiso.

Lekkiyo ki ñoñ i ziipe addañ a Isa

32 Ñoñ i ziipe addañ a Isa pay geñ elkisadañ kañ soo, ti diinayan

† 4:26 4.26 Kun wollo adda mattup ki Soom 2.1-2.

wenda soo ton y'a roote en ki nuuno umbo, pay maaladan an t'obe ume soo.

³³ Kane don zina k'Isa an kazita ti toogo baadan rabila k'Isa te, an d'eesiyo: «Yon Galmeega Isa yibilde, kaye ay yi wulle.» Wo kane pay gen Raa y'an di ziipe beeko baadan.

³⁴ Ti diinayan wenda soo ton munda i-baate umbo. Don an d'ede dombi ise boydi ton an owile man, sonko gette an d'ettiyo,

³⁵ wo an an d'eliyo a bey don zina k'Isa, man kane gen an an didokkide, sonko gette a wede tuuku ton a attidizi attidizi.

³⁶ Ti diine don gen i d'ede wede sundi Yusup yon ti biza bumbu Lebi, wo kane don zina k'Isa an di y'waaku Barnabas suma gette i-kaza «wede k'eliyo kooke», yon an y'ehe a siido Siipire.

³⁷ Yon wede gen i-d'ede doome wo y'a tiwila, y'a t'umbo sonko y'an d'iido, y'an d'ele a bey don zina k'Isa.

5

Ananias ti Sapira

¹ Wo i d'ede wedusu sundi Ananias ti eddi Sapira, doomizan an tiwila.

² Kane gen an ti gitte onaman kan soo, sonko y'a-diikida sire, ere soo a yode wo soo y'a t'umbe, y'an d'iide y'an d'eliyo a bey don zina k'Isa.

³ Man Piyer yi di ruute, y'ede: «Ki moo me Ananias ki-d'iili adda a Meeda siitandani ti-t'iide me, wo ki moo me ki lohito ono a Unde Kamilen, k'a t'uuyo sonko doomiza soo a kee me?»

⁴ Wo doome doomiza, aame ki ki t'owila ye wo ki tiwila ton man, sonko gette k'a ti naabe aa adda i dehu. Wo de ki moo me ki d'isiyo inkino me? Naabadá k'ize gette a duwo ye, k'ize ulsu a Raa.»

⁵ Aame Ananias y'illiga ono genno man, y'a iidiba, y'a iire tul, y'a inda. Wo kane don pay illiga gen orgiso t'anni ziida baadan.

⁶ Inkino man obilagi an t'iiziga, an di nilpe, an iide, an t'elo adda muuzo.

⁷ San an likke bini man, eddi ti-t'udfo daa suuniyo munda wede ize.

⁸ Aame t'iina man, Piyer y'a ti tunde, y'ede: «M'o ki ti rooti do, ettin sonko ere pay kun iwila doomugun ko?» Man tod' t'a ruute, t'ede: «Eyye, ettin sonko tode.»

⁹ Inkino man Piyer yi di ruute, y'ede: «Mummino me kon ti kulayi kun di-gitte onamgun kan soo, kun di naame Unde Galmeega me? M'ollo, don iide ottibe kulayi an ti gimo kane a biza bumbu genno, an ki ti'n amba an t'ottibo kay.»

¹⁰ A kaamiki t'a iidiba, t'a iire a zon ki Piyer, t'a inda. Aame obilagi an ti gimo ti ottibe ki kulatu man, an t'uuna t'inda. An t'umbe, an a-t'ittibo a sirpa kulatu.

¹¹ A armika gette don pay ogiyo ti suma k'Isa wo don pay illiga ton man, orgiso t'anni ziida baadan.

Don zina k'Isa ti don k'eeni

¹² Don zina k'Isa an d'izite suldi k'armika ti suldi don i ceeriyo eego baadan a diine don duuru me. Kane don i ziipe addan a Isa gen pay kan soo, an t'ogiyso adda daabe goole wede an yi waaku daabe Salamon.

¹³ Kane don i ki ziipe addan a Isa ye gen, wenda ti doolo a roote taaya keyyiso ti kane umbo. Wo ton kane don duuru gen an di'n tamma baadan.

¹⁴ Wo onniyo ti onniyo don baadan erayi kuuli an d'aagulu k'aagulu, an di zaapu addan a Galmeega, an a-ti keyyiso ti kane.

¹⁵ Ti suldi k'armika don an isiyo gen, don k'eeni an ti'n sokiyo biza k'urzi ti zaadagi, ongon a rangayi, kono aame Piyer y'udfa wo undisadi ti butta tuuku ti diinayan man, y'a t'oona bee.

¹⁶ Ti gegiryagi sunni don goppon ti Zeruzalem ton, don baadan an di zikito don k'eeni, ongon siitandani

an ti'n ukkrite maadagi, wo kane pay genj an d'uune bee.

Donj zina k'Isa adda dangay

¹⁷ Injino manj mozigo goole donj sedeke ti donj itadi, kane genj ti diine deero siido an'ni waaku sonj Saduseyenj, kolbiso t'a jiiire eedanj, an dehu donj zina k'Isa an di'n dabire.

¹⁸ Aame genj an ti'n zidde, an di'n ibi dangay a daana ki donj pay.

¹⁹ Wo a diddo kotto manj, Galmeega Raa yi d'igibe maaleeka y'a t'ihinte boha dangay me, donj zina k'Isa y'an udde wo y'an di ruute, y'ede:

²⁰ «Kun engilo k'adda booro Boy Raa, kun an kazitoy a duwo taaya ki suldi pay i d'eliyo lekkiyo ere aware gettiyo.»

²¹ Injino manj onami an d'illiga, soggo ti soohe walak an d'ingile k'adda booro Boy Raa, an d'iise dooyiso duwo.

Wo yo mozigo goole donj sedeke ti donj k'itadi, an di wiiko deero booro Yawudiyagi an t'ugiye, kane donj wolliyo k'ono k'adda siido k'Izirayel. Manj an d'igibe donj i boohiyo Boy Raa an di waaku donj zina k'Isa adda dangay.

²² Wo aame donj an igibe an iide manj, donj zina k'Isa umbo adda dangay me. Manj an di-gimo k'ume donj i'n igibe, an an t'iide taaya a munda wede kane an wullo,

²³ an'de: «Kaye ay iide, ay uuney boha dangay appiyta beberec, wo donj boohiyo tonj kane ede. Wo aame an ay t'ihinte boha manj, kane donj zina k'Isa umbo adda dangay me.»

²⁴ Aame goole donj boohiyo Boy Raa ti deero donj sedeke an illiga injino manj, an di roote munda an ki suune ye a munda wede ize a tukki donj zina genj me, wo an tondiso tondiso ti tuddan baa, de aasey moo me, moo me.

²⁵ Sanj manj i d'ede wedusu y'a iido ti rabila, y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo kay, donj kun ti'n ibi adda

dangay genj, ankenj kane adda booro Boy Raa an dooyiso duwo.»

²⁶ Injino manj kesiko goole donj i boohiyo Boy Raa y'a iide ti duwo itadi kono donj zina k'Isa y'an ti'n waako, wo an an k'izo ooŋe ye kono an orgiso duwo an ti'n kakkita.

Donj zina k'Isa a daana donj booro

²⁷ Aame kane donj zina k'Isa genj ti Boy Raa an ti'n wiiko, an d'an t'iide ki daana deero Yawudiyagi manj, mozigo goole donj sedeke y'an iise tondiso,

²⁸ y'ede: «Kaye ay un ruute, kun ohor, ti suma k'Isa kun dooya wenda ye. Wo ankenj kun wollo, kun ize enj moo me, donj siido Zeruzalem pay kun an ti gizite, kun dehu puuzo wede enj t'a oope eedey.»

²⁹ Manj Piyer ti donj zina k'Isa ongonj an di ruute, an'de: «Kaye ay d'ise ki poone munda wede Raa yi dehu, sanj wede ki duwo kollo.

³⁰ Kune Isa kun ti y' tiike ekk'undumu, kun di y'iide, wo Raa wede ki mongidaginj y'a ti y' bildfe ti diine donj unto me.

³¹ Raa y'a y'umbe a ammidadi, y'a ti y' ziipe Mozigo wo Wede k'Uttiyo kono y'an di kize urzi a donj k'Izirayel, an di kime lekkiyadanj wo an t'oone tambobino k'oldikadanj.

³² Wo suldi ize genj kaye ay wulle wo ay illiga, kaye ti Unde Kamilenj ere Raa y'an ele a donj i ollige onami tonj manj.»

³³ Aame kane donj genj an illiga ono genno manj, an di-gulkuwe baadanj, an dehu an ti'n t'iide donj zina k'Isa genj me.

³⁴ Wo de a diine deero Yawudiyagi genj i d'ede wedusu yonj Pariziyenj sundi Gamaliyel, yonj wede dooyiso k'oogoro Yawudiyagi, wo donj pay an yi suune yonj wede beehiye. Yonj y'a t'iiziga a diinayanj wo y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, ki poone n'a roote genj donj enj kun ti'n addo.»

³⁵ Aame an ti'n udde manj, y'an di ruute a donj booro, y'ede: «Zemba ki nunj donj k'Izirayel, kun elko do

munda wede kun dehu kun an d'ise a don en me.

³⁶ Kun elke munda dokki ye, i d'ede wedusu sundi Tedas y'a-t'ize tuddi wede suma, yi d'irga duwo a itadi suma meeda pide. Wo yode gen an di y'iide, man donzi an di-tiipe wo munda gen a-ti dinge inkino.

³⁷ Aame yode gen yi t'ingile man, i d'ize wede ti doolo sundi Ziidas, yode gen ti siido Galile. Aame deero Rome an iiziga kaza duwo gen, y'a t'udde ki balda wo don baadan an di y' diine, wo yode ton an di y'iide kay, wo donzi an di-tiipe.

³⁸ Wo anken n'un di rooto, kun t'ele eggun ye a don en me, kun oolo an d'engile, aame suldzan don an isiyo, wo onaman an kazita en ettiyo t'urzi duwo man, san a ohira.

³⁹ Wo aame mundazan an isiyo en ki Raa kotto man, kun k'aana ohiradan ye kino me, para man koo kun feyyiso Raa batum man.»

Inkino man kane don booro an d'umbe a ono Gamaliyel.

⁴⁰ Don zina k'Isa gen an an di'n gime, an an di'n ele a bey don boohiyo Boy Raa, an di'n gusse ti dalyagi. San deero an an di ruute, an'de: «Kun ohor, ti suma k'Isa kun kizita ye baa.» Man an an d'iize.

⁴¹ Don zina k'Isa an t'udde ti diine deero Yawudiyagi t'ulbe unse, kono Raa yi'ni wulle kane an t'iide an dabire kono an umbe a suma k'Almasi.

⁴² Wo ti tarkuuse a eedan genno ton, onniyo ti onniyo adda booro Boy Raa, adda boydzan daayum an kazita, an dooyiso duwo a urzi Rabila Majjaanawa k'Isa, yon Almasi Raa yi biire.

6

Beeriyo don dokkide k'ombo

¹ A onniytagi gen sanalliyagi k'Isa an d'aagulu k'aagulu, wo kane Yawudiyagi don orbe ono Girek gen an kulkiso ti Yawudiyagi don orbe ono don k'Eber, kono mandaydzan

don orbe Girek gen a dokkide k'ombo ere daayum daayum gette, an an k'eliyo ye.

² Aame kane don zina koomat makumu sire an illiga inkino man, an di'n ugiye sanalliyagi k'Isa pay, man an an di ruute, an'de: «Derec ye, kaye ay d'ooli ti kazita k'ono Raa a duwo, ay t'ette dokkide k'ombo sey me.»

³ Gen inkino zemba ki nun, kune batum kun beero ti diinagan don sarat, duwo don sundan ti molo ki beehiye, ohoniyo t'Unde Kamilen wo ti suuniyo k'ono, wo naabo ette ay an t'ela a kane.

⁴ Inkino man kaye ay ele tuddey pay a urzi tondiyo Raa, wo a naabo kazita k'onami a duwo.

⁵ A onaman gen kane zemba pay an d'umbe eego, man an di biire Etiyen wede i ziipe addi pay a Raa wo ohoniyo t'Unde Kamilen. An di biire sey Pilip, Pirokor, Nikanor, Timon, Parmenas wo Nikolas wede ti geeger ki Antiyos, yon Yawudusu ye wo y'a-t'ize tuddi Yawudusu.

⁶ Man kane gen, zemba an an d'an t'iide ki daana don zina k'Isa, an di tunde Raa, an an di-ziipe bey ki beeko.

⁷ Inkino man ono Raa gen adda siido Zeruzalem a-tiipe, duwo an di'n zuune, sanalliyagi k'Isa gen an d'aagulu k'aagulu, wo don sedeke Yawudiyagi baadan an di ziipe adan a Isa pay.

Seedu k'Etiyen

⁸ Etiyen gen Raa yi di y'uhune ti beeko, wo yi-d'ele toogo k'isiyo suldi k'armika baadan ti suldi don i ceeriyo eego a diine don duuru.

⁹ Wo i d'ede kuuli miibi an guune jikisi ti yode. Ti diinagan don ongon Yawudiyagi don ti geeger Siren wo ti Alegzandire, kane gen ti diine don adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso an yi waaku «boy bulagi an an iize», wo don ongon Yawudiyagi don ki siido Silisi ti Aazi. Kane pay an d'iise niikiyto ti Etiyen.

¹⁰ Wo dfe an ki d'iine kersiyadi ye a suuniyo k'ono ere Unde Kamilen ti ele gen me.

¹¹ Injino man kane gen an d'iwila duwo kono an di roote: «Kaye ay y'illiga yi ruute ono don ki kalda k'oogoro Muusa ti suma Raa.»

¹² A don duuru an an t'elite ono wo a don i dokkiyo Yawudiyagi ti don suuniyo k'oogoro Yawudiyagi pay, wo kane don pay gen an d'iiziga tukki Etiyen, an di y' ziida an di-t'iide ki daana deero booro Yawudiyagi.

¹³ Wo a daana kane gen an di wiike don lohito k'ono pay, an'de: «Wede en daayum yi kalda Boy Raa wo oogoro Muusa,

¹⁴ kono ay y'illiga yi ruute, Isa wede ti geeger Nazaret gen y'a-kossita ti Boy Raa wo dooyiso ere Muusa y'in ele gette y'a ti-kima ti doolo.»

¹⁵ Aame gen don duuru pay i-guune adda boy goole ki booro gen, an di y' wolliso Etiyen teben, wo ume k'edayi i-tooriyo aa ume k'eda maaleeka.

7

Etiyen a daana don booro

¹ Injino man mozigo goole don sefeke y'a tunde Etiyen, y'ede: «Onaman an rootiyo a tukki kee gen derec ko?»

² Etiyen yi di'n gime onami, y'ede: «Maawi ki nun, zemba ki nun, kun ollo bee. Aame Ibirayim yi lekkiyo botto a siido k'ehiyadi sundutu Mezapotami, wo ki poone y'a engila ki geeger ki Aran gen, Raa goole a jire yi di gize tuddi,

³ wo yi di ruute, y'ede: «Ki t'oozo ki oolo siidada, wo don boozá k'a engilo ki siido ere san man n'a di kizey*.»

⁴ Injino man Ibirayim y'a t'iiziga, y'a t'ufde ti siido Kalde, y'a ingile yi lekkiyo a geeger ki Aran. Wo

bini meegi y'inda man, san Raa y'adi t'iido ki siido ere anken kun di lekkiyo ankenno ettiyo.

⁵ Wo dfe Raa yi di ruute munda wede yi di t'ela, y'ede: «Siido ette n'a-t'ela a kee wo k'eda k'inizá, an di lekka adda.» Wo aame gen Raa yi-k'ele ume boolon suma y'a-koone ton umbo a siido ette, wo ki sirwe ulo k'addi ton umbo Raa yi-k'ele ye†.

⁶ Man Raa yi ruute sey, y'ede: «Ita k'inizá an di lekka a siido torgagi, an di'n isa bulagi, an di'n dabira ozzinagi meeda pide.

⁷ Wo kane duwo don i'n isa bulagi gen, nun Raa n'a dekka booro a eedan. Wo san kane ita k'inizá gen t'umayan an t'oozigo, an t'etto kenno, an oo d'ottila‡.»

⁸ Aame Raa y'a ti dinge onami injino man, y'a gitte taasua ti Ibirayim, wo munda wede i-kaza taasua gen, waldu ponde. Injino man Ibirayim a uli Isaaka yi di wilda ponde, aame yi y'ehe i iide onniyo gessire man. Injino kay Isaaka yi di wilda ponde a uli Yakup, wo Yakup y'an di wildite ponde a inizá kane koomat makumu sire mongidagin genno§.

⁹ Mongidagin inni Yakup gen an gulbike ti leemadan Yusup, an di y'iwila aa bule, wo don i y'iwila an di-t'iide siido Misir. Wo Raa daayum ti yode,

¹⁰ dabaradi yi di ti buuye pay. Yi d'ele suuniyo k'ono, lekkiyadi yi di ti t'ize unse a daana Parahon mozigo ki siido Misir. Injino man Parahon y'a ti y' ziipe wede goole ki siido Misir, wo boozá ton yi-d'iili a beezí pay.

¹¹ Bini man i d'ize mosogo baadan adda siido Misir pay, wo a siido Kanahan pay. Duwo an di dibire baadan, wo mongidagin munda an t'oomi ton umbo.

¹² Aame Yakup y'illigo a

* 7:3 7.3 Kun wollo adda mattup ki Zenez 12.1. † 7:5 7.5 Kun wollo adda mattup ki Zenez 11.31; 12.4,7; 13.15; 15.18; 17.8. ‡ 7:7 7.7 Kun wollo adda mattup ki Zenez 15.13-14 wo Egzod 3.12. § 7:8 7.8 Kun wollo adda mattup ki Zenez 17.10-14; 21.4.

Misir ombó ede mañ, y'a igibe mongidagin an an d'owilo, gette ettiyadan ere ki poone.

¹³ Aame yi'n igibe ki sirwe sey mañ, Yusup y'an t'iidiba itadí a zembadí an di y' zuune. Wo Parahon ton ita maawi Yusup a Kanahan y'a ti zuune pây.

¹⁴ Injino mañ Yusup y'a igibe, y'awaako meegí Yakup ti don boozí pay, kane ada sarat makumu paat.

¹⁵ Aame Yakup y'illiga mañ, y'a t'iiziga ti don boozí pay, y'a ingile Misir an di likko bini mañ, y'a inda ti inñizí pay kane don mongidagin me.

¹⁶ Wo nundanzañ* an di ziko ki Sisem, an t'ittiba adda muuzo ere Ibirayim y'iwila ti sonko a bey k'inñi k'Amor a Sisem†.

¹⁷ Ozzinagi ti ozzinagi mañ donzin an d'iigila baadan a siido Misir me, wo peedo ton t'iide ere Raa y'a-ti dange ono don yi ruute y'aasa a Ibirayim.

¹⁸ Sañ mañ i-gili mozigo ti doolo a Misir me, wo yon gen yi ki suune ye urzi Yusup me.

¹⁹ Mozigo gen donzin yi ti'n digge, wo mongidagin y'anni dibire, yi'n isiyo ki toogo inñizan an d'ooliyo an t'unto‡.

²⁰ Aame gen Muusa an ti y'ehe, yon ulo demilen, majjaane a daana Raa, an di y' mudde kan ombide tere ado adda boy meegí.

²¹ Aame an k'aane ombidayí ye mañ, an t'umbe, an di ziipo paate, wo sañ uto Parahon t'a y'uune, t'a t'umbe a tode, t'a yi mudde aa ulutú§.

²² Muusa gen an ti y' duuye a suuniyo ere pay ki don Misir. Y'a t'ize wede i suune rootiyo k'ono wo toogo a naabo pây.

²³ Muusa i iide ozzine ada pide mañ, i-d'iide elkiyo y'a ette, y'a wollo zembadí don k'Izirayel.

²⁴ Mañ y'a ingile, y'iide'n yi wolliyo wede Misir yi isiyo ulsu a wede soo ti diine zembadí, mañ y'a-y'uube, wo yi di ti duuze, wede Misir gen y'a y'iide.

²⁵ Y'ize injino gen y'elkiyo zembadí don k'Izirayel an d'elka Raa yi dehu y'an utte t'urzi yode, kacinj umbo an ki zuune ye.

²⁶ Sañ soggo sey mañ, yi d'uune don k'Izirayel sire an deyyiso, wo yi dehu y'a ti'n t'okkiye an di lekke ti toose. Injino mañ y'an di ruute, y'ede: "Zemba ki nun, kune'n zemba ye ko? De ki moo me kun isiyo ulsu ti tuddugun me?"

²⁷ Wo wede i isiyo ulsu a leemadí gen y'a gibira Muusa, wo y'ede: "Kee i ki ziipe mozigo wo wede dekkiyo booro a tukki kaye wee wee?"

²⁸ Kunun ki dehu k'a ni t'iide aa loho k'iide wede Misir ko?"

²⁹ Aame Muusa y'illiga injino mañ, ti siido Misir y'a t'umbe, y'a ingile ki siido Madiyan, yi lekkiyo angenno, a siido gette yi d'ehe inñi kuuli sire*.

³⁰ Adda siido gette Muusa yi likke ozzine ada pide. Sañ onniyo soo mañ yon adda balda goppon ti mukkolo sundutú Sinayi, maaleeka ki Raa yi di gize tuddí adda beyga k'undumu oggiyo uwwó dala dala.

³¹ A munda k'armika Muusa yi wulle gen, y'a ziida giggiri. Wo y'a d'iide goppon, y'a wolle koduwo, y'a iide mañ y'ollige golla Galmeega Raa, t'ede:

³² "Nun Raa ki mongidagá, Raa k'Ibirayim, k'Isaaka wo ki Yakup." Muusa orgiso t'a yi ziida baadan, y'a iise nonnirso, yi k'aane yi k'ambe edayí, y'a ki wolle munda genno ye.

³³ Injino mañ Galmeega yi di ruute, y'ede: "Tobiyagá ki t'oddipo kono ume wede kee k'ohire en, yon

* **7:16 7.16 Nundanzañ:** I-kaza nundani sire danjal ki Yakup wo ki Yusup. Kun wollo adda mattup ki Zenez 50.7-13; Zozuwe 24.32. † **7:16 7.16** Taaya Yusup kun ti t'oono adda mattup ki Zenez 37.1-36; 39.1-47.12. ‡ **7:19 7.19** Kun wollo adda mattup ki Egzod 1.7-16. § **7:21 7.21** Kun wollo adda mattup ki Egzod 2.1-10. * **7:29 7.29** Kun wollo adda mattup ki Egzod 2.11-15,21-22; 18.3-4.

kamilenጥ ki nuጥ Galmeeጥa.

³⁴ Derec, ni wulle dabar ki dጥጥጥ a siido Misir te, n'illiga soopiytadan te, wo nuጥ n'iido'ጥ kono n'an adde. Anጥken k'edi, n'a-k'agiba ki siido Misir†.”»

³⁵ Saጥ Etiyeጥ y'a ruute sey, y'ede: «Yode Muusa wede dጥጥ k'Izirayel an di y' giigira, an'de: “Kee wee wee i ki ziipe mozigo, wo wede dekkiyo booro me?” Geጥ saጥ Raa batum y'a y'igibe, y'a t'ize mozigayan, wo y'a t'ize wede k'adfiyadan. Raa yi y'igibe t'urzi maaleeka wede an ikkima adda k'undumu gozzibor geጥጥo.

³⁶ Yode Muusa geጥ y'an uddo dጥጥ k'Izirayel ti siido Misir, t'urzi k'isiyo suldi dጥጥ i ceeriyo eego ti suldi k'armika adda siido Misir batum, wo soጥ aame kane an doopide Bar Teezowo, wo aame kane adda balda ozzine ada pide‡.

³⁷ Yode Muusa sey y'an di ruute a dጥጥ k'Izirayel, y'ede: “Raa yi d'adfa ti diine zembagun nebi aa nuuno§.”

³⁸ Wo aame dጥጥ k'Izirayel an t'ugiye a balda toጥ maጥ, yode Muusa sey a guune a diine mongidagin ti maaleeka me, yode geጥ yi di rootiyo a Muusa t'ekki mukkolo Sinayi. Inጥkino yode Muusa sey yi-t'ollige ono Raa dጥጥ i d'eliyo lekkiyo, y'in d'ettiyo y'in di kaza*.

³⁹ Wo mongidagin an ki d'illiga ye onami me, an di y' giigira, wo adda k'addan an dehu an di-kime ki siido Misir.

⁴⁰ An i-di ruute a Arጥጥ, an'de: “K'in okkoጥ raayagi a ozira a daanadin, kono in ki suune ye munda i iide a yode Muusa wede y'in di'n uddo ti siido Misir me.”

⁴¹ Inጥkino maጥ a onniytagi geጥ an d'ikkima ulo buru go longusizan,

maጥ an i d'ele sedeke a yode geጥ me, ulbaጥ unse an d'ize tarnaape a naabo ere an ize ti beezan gette†.

⁴² Wo Raa y'an gime dar y'an di'n iili, an d'ottilso a moldali a kandaane, aa an riije ti kaaga adda mattup ki nebiyagi, an'de:

“Kune dጥጥ k'Izirayel no, geጥ a nuuno deyi ko kun izite sedeke ki seydi wo sendikagi dጥጥ onጥጥo kun izite, aame kune adda balda ozzine ada pide geጥ me? Aha, a nuuno ye.

⁴³ Kune kun zirke boy golmodo ki raayusu sundi Molok, wo ti mooliso ere ki raa wede sundi Repan.

Kane suldi geጥ kun ikkima ti beygun kono kun an d'ottilo. Inጥkino maጥ nuጥ n'un ti'n limma bini siido Babiloon, wo ti Babiloon geጥ ki daana sey‡.”»

⁴⁴ Etiyeጥ y'a ruute sey, y'ede: «Adda balda geጥ mongidagin an d'ede Boy Raa wede an ikkima ki golmodo, i-boohiyo suldi dጥጥ ki taasuwa ere Raa yi gitte ti dጥጥzi. Boy geጥ Muusa y'a t'ikkima aa Raa yi ruute y'aase. Y'a t'ikkima a-t'iide a munda wede yi wulle i-iide aa suniye.

⁴⁵ K'ita maጥ mongidagin an an d'iili Boy Raa wede an ikkima ki golmodo geጥ a inጥnizan, an t'umbo ti kane aame geጥ Zozuwe wede dokkiyadan, y'an d'an d'aaho ki siido ere ita dጥጥtu Raa yi'n ilmi ti daanadan. Geጥ inጥkino Boy Raa geጥ y'a likke adda siido gettiyo bini moziko ki Dawut.§

⁴⁶ Dawut y'a uune beeko ti Raa, maጥ Dawut y'a tunde Raa, yi d'ooziga boy a Raa ki Yakup*.

⁴⁷ Wo miጥ a ki t'ize ye, a t'iiziga Boy Raa uli Salamon†.

† 7:34 7.34 Kun wollo adda mattup ki Egzod 3.1-10. ‡ 7:36 7.36 Kun wollo adda mattup ki Egzod 2.14; 7.3; 14.21 wo Nombire 14.33. § 7:37 7.37 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 18.15,18.

* 7:38 7.38 Kun wollo adda mattup ki Egzod 19.1-20.17 wo Deeterenom 5.1-33. † 7:41 7.41 Kun wollo adda mattup ki Nombire 14.3 wo Egzod 32.1; 32.2-6. ‡ 7:43 7.43 Kun wollo adda mattup ki Amos 5.25-27. § 7:45 7.45 Kun wollo adda mattup ki Egzod 25.9,40 wo Zozuwe 3.14-17. * 7:46 7.46 Kun wollo adda mattup ki 2 Samiyel 7.1-16. † 7:47 7.47 Kun wollo adda mattup ki 1 Mozagi 6.1-38.

⁴⁸ Wo Raa goole a jiiire pay geŋ, yoŋ yi ki lekkiyo adda boy wede d'wo an oozige ye, aa Raa yi ruute ti kaaga ti bize nebi soo:

⁴⁹ «Galmeega y'ede: Kandaane aa ume wede ni-konso, ni lekkiyo wo siido aa ume wede ni d'obe zoŋdó ni puukiyo.

De kune boy miŋ wede tuuku me, kun o ooziga,

wo aame tuuku n'a lekka adda me?

⁵⁰ Suldi pay eŋ i zippe nuŋ ye ko‡?»

⁵¹ Etiyeŋ y'an di ruute doŋ booro sey, y'ede: «Kune doŋ i koogire Raa, kune doŋ sukkiya kun ki ziipe addugun a Raa ye, kun t'udde aa maawugun koyok, daayum kun koogire Unde Kamileŋ.

⁵² Ti kaaga maawugun nebiyagi pay an di'n dibire, wo an di'n iide kane doŋ i gizite ti poone aaniya k'Almasi yoŋ ki diine geŋ me. Wo aame onniyo t'iide maŋ, yode toŋ kun di y' giigira, kun di y'iide.

⁵³ Raa y'un d'ele oogiradi t'urzi maaleekiyagi, wo kune kun a-ki t'izire eego ye.»

Tôwwo k'Etiyeŋ

⁵⁴ Aame doŋ booro an illiga Etiyeŋ yi ruute inokino maŋ, an di-gulkuwe baadan, an d'ahutu bokimo.

⁵⁵ Wo yo Etiyeŋ ôoniyo ti Unde Kamileŋ y'a t'umbe edayi k'awwa ki kandaane maŋ, y'a wulle toore daryika Raa wo Isa yi t'ihira a ammade Raa.

⁵⁶ Y'a ruute, y'ede: «Kun ollo kay, ni wolliyo kandaane i t'ihina wo yoŋ wede an y'ehe aa ulo wede geŋ yi t'ihira a ammade Raa.»

⁵⁷ Kane an illiga inokino maŋ an zidde d'olle baadan, kuwwagan an aa ti niyyite, kono an k'olliga onami ye. Maŋ an d'iiziga pay kaŋ soo ki tuddi.

⁵⁸ An di y' zidfa t'adda geeger, an di y'udde paate, an di y'iise kakkisa ti moŋgali ki tôwwadi. Kane doŋ i wulle wo illiga geŋ, kallagan deero

an t'idfipe, an t'ibi sirpa k'ulo obulso sundi Sool.

⁵⁹ Aame an yi kakkisa geŋ, Etiyeŋ yi ton-diyo Raa, y'ede: «Galmeega Isa, ki t'ambo undó.»

⁶⁰ Saŋ y'a iire ti zibbaní, wo y'a idili ti golla awwa, y'ede: «Galmeega, a oldikadan ette k'an t'iso tambobino.» Aame y'a ti ruute inokino maŋ, y'a-t'ihe.

8

^{1a} Wo Sool onamaŋ soo ti doŋ iide Etiyeŋ me.

Sool ti doŋ ogiyo ti suma k'Isa

^{1b} A onniyo gettiyo batum d'wo an di'n iise dabirsa baadan ki doŋ ogiyo ti suma k'Isa a Zeruzalem. Kane pay geŋ an di-tiipe k'adda siido Ziide ti Samari, a Zeruzalem i d'uupe doŋ zina k'Isa siidan.

² Doŋ i seedu urzi Raa zakidi geŋ an t'ittiba Etiyeŋ me, wo an d'iile baadan a untadi gette.

³ Wo ki yode Sool maŋ yi dehu y'an ise umbo doŋ ogiyo ti suma k'Isa me, yi d'ettiyo boy ti boy, yi di'n dehu yi ti'n seedu kuuli erayi, yi ti'n obe dangay.

Pilip yo a Samari

⁴ Kane doŋ i-tiipe geŋ, an d'ettiyo borko ti borko an di kazita Rabila Majjaanawa.

⁵ Geŋ inokino Pilip y'a t'iide k'adda geeger meeda ki siido Samari, y'a iise kazita rabila k'Almasi Raa yi biire a doŋ siido gettiyo.

⁶ Kane doŋ siido gette pay an zaapu kuudan tak a ono doŋ Pilip y'an kazita geŋ me, kono an illiga wo an wolliyo t'edayan suldi k'armika doŋ y'isiyo geŋ me.

⁷ Inokino maŋ siitandani an t'udfite ti tukki doŋ k'eeni baadan ti dollite ere ti golla awwa. Wo doŋ baadan runguyun, ongon an denkiso, pay an d'uune bee.

⁸ Inokino maŋ doŋ geeger pay gette ulbaŋ unse baadan.

‡ 7:50 7.50 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 66.1,2.

9 Aame geŋ i d'ede wedusu adda geeger gette sundi Simo, yoŋ kombide ti kaagine wo a doŋ siido Samari geŋ y'an d'isiyto suldi k'armika, kane pay an seedu giggiran. Y'a-t'ize tuddi aa wede i-d'ede toogo.

10 Kane duwo pay iise ti inŋisi bini doŋ deero geŋ, an di y' daaniya telele, wo an d'eesiyo: «Wede eŋ i-d'ede toogo Raa, ere an ti waaku "toogo a jiiire baadan" gettiyo.»

11 Ti kaagine Simo ti kombidikadi gette, yi d'isiyto suldi k'armika duwo an seedu giggiran, inŋino an di y' daaniya telele.

12 Wo ankeŋ Pilip y'iide y'an gizite Rabila Majjaanawa ki Moziko Raa wo ki suma k'Isa Almasi. Inŋino maŋ erayi kuuli pay an d'umbe wo an ti'n zuyye batem.

13 Aame geŋ yode Simo batum toŋ, y'a ziipe addi a Isa wo an ti y' zuyye batem, y'a ziiida ita Pilip. Wo aame yi wulle suldi k'armika baadan ti suldi doŋ i ceeriyo eego doŋ Pilip y'isiyto genno maŋ, y'a ziiida giggiri.

14 Aame kane doŋ zina k'Isa a Zeruzalem an illiga doŋ siido Samari an'ni ziiida ono Raa bey sire maŋ, an an d'igibe Piyer ti Zaŋ.

15 Aame an iiney a Samari maŋ, an tunde Raa a kane Samariten doŋ i ziipe addan a Isa kono Raa y'an t'ele Unde Kamilen.

16 Wo aame geŋ Raa yi-k'ele Undi ye botto a wenda me, an'ni suyyiso batem ti suma Galmeega Isa danjal.

17 Inŋino maŋ Piyer ti Zaŋ an an di ziipe bey a eedan wo an d'uune Unde Kamilen.

18 Aame Simo yi wulle Unde Raa ti diigo a tukki doŋ geŋ t'urzi doŋ zina k'Isa an an ti ziipe beezan a eedan maŋ, yi dehu y'an t'ele soŋko a Piyer ti Zaŋ me.

19 Wo y'an di ruute, y'ede: «Toogo gette kun o eeli kay kono n'a zaape bey a tukki duwo, an t'oone Unde Kamilen.»

20 Maŋ Piyer yi di ruute, y'ede: «Kee ti soŋkada pay Raa y'unni

dagga, kono k'elkiyo ti soŋkada gette k'aane ki t'owila munda wede Raa y'eliyo ti mozuwo me.

21 Adda naabadey ette kee adda ye, aggada umbo ti kaye me, kono a daana Raa biza k'ulba ki diine ye.

22 Ki-kama lekkiyada, naabada ere oldo gette ki t'oolo, wo k'a tondo Raa koo y'ay t'isa tambobino maŋ a elkisada ere oldo gette.

23 Nuŋ ni wolliyo maŋ kee adda i-k'aadumu a suldi eŋ me, wo kee bule k'oldfiko.»

24 Inŋino maŋ Simo y'an di ruute, y'ede: «I tondo Galmeega kune batum kono nuŋ me, kono munda wede kun rootiyo geŋ oo ki d'aana ye.»

25 Saŋ maŋ Piyer ti Zaŋ geŋ an an t'iide taaya a duwo, a munda wede kane an wulle a urzi k'Isa, wo an di gizite ono Galmeega. Saŋ maŋ an digime ki Zeruzalem, a kamadan geŋ a urzi an di gizite Rabila Majjaanawa a borkiyagi baadan ki siido Samari.

Pilip ti wede ti siido k'Etiiyopi

26 Saŋ maaleeka ki Galmeega Raa yi di ruute a Pilip, y'ede: «Ki t'oozo, k'odo k'urzi wede ki dandi, urzi wede ti Zeruzalem i d'ambu geeger Gaza, urzi geŋ yoŋ t'adda balda.»

27 Inŋino maŋ kesiko Pilip y'a t'iiziga, y'a ingile, yi sooru sooru. A sooruzi gette yi wolliyo bibiraw wedusu a daanadi. Wede'ŋ geŋ yoŋ wede goole wo kokkiso ti siido k'Etiiyopi, yi naabiya ti Kandas mohita k'Etiiyopi, wede yeeriyo korbite tode, yi t'iide Zeruzalem ottilso a Raa.

28 Konso adda puusadi yi-kime ki siidadi, wo yi gariya mattup ki nebi Ezayi.

29 Unde Raa ti di ruute a Pilip, t'ede: «K'a naara, ki y'oonoy wede puus geŋ me.»

30 Maŋ Pilip y'a-niire, y'iide'ŋ y'a yi ziiida wede suma adda puusadi geŋ me, y'ollige yi gariya mattup ki nebi Ezayi, maŋ y'a yi tunde, y'ede: «Ki gariya geŋ, munda ki yi suuniyo deŋ ko?»

³¹ Wede yi di'n gime onamí, y'ede: «De n'a suune mummino, wenda y'a ki'n ziipe urzi ye man?» Man wede yi di ruute Pilip, y'ede: «K'edi, k'a ti koli adda puus, k'a-koona a sirpa nuuno.»

³² Enno ume wede yi gariya an riije ti kaaga adda mattup ki Raa me:

«Yon aa damu wede an arkuđu ki tówwo,

wo aa ulo ki damu wede an d'ekkiso ilalí wo yi ki mólolo ye,

inokino kay yode ton bizí yi k'ihina ye.

³³ An di-d'ele sukiyagi, d'erec ki yode an i-ki t'ele ye,

wee wee a roota suma k'inñizí me, lekkiyadi a siido an i-ti dikke* .»

³⁴ Wede suma gen y'a tunde Pilip, y'ede: «Kee k'ollo do, nebi yi rootiyo inokino t'aaye ti yode batum kunuñ, ti wenda doolo ko?»

³⁵ Inokino man Pilip y'a t'ihina bizí, wo t'urzi gariya mattup gette yi di gizite Rabila Majjaanawa k'Isa.

³⁶ An iide kee man, an d'uune ahu. A ume gen wede suma y'a ruute, y'ede: «Ki wollo kay en ahu, de moo sey aa biite k'a ti'n suyye batem me?» [

³⁷ Pilip yi di ruute, y'ede: «Aame kee ki ziipe addá'ñ pay a Isa man, n'a ki ti suyye batem.» Man wede yi di'n gime onamí, y'ede: «N'umbe, Isa Almasi yon Ulo Raa.»]

³⁸ Inokino man Pilip yi di ruute a wede tuuliyo, y'ede: «Puusadá ki-t'ohor.» Man Pilip kane ti wede suma an di-d'iige t'ekki puus me, an di-d'iige k'adda k'ahu, Pilip y'a ti y' zuyye batem.

³⁹ Aame an t'udde t'adda k'ahu man, Unde Galmeega t'a ti y' nukkiđe Pilip me. Wo yo wede suma gen yi ki y' wulle ye baa, inokino y'a ingile ki daanadí ti unsuwo.

⁴⁰ Wo yo Pilip yi wolliyo'ñ yo a Azot, man yi d'ettiyo geeger ti geeger, yi kazita Rabila Majjaanawa

adda geegiryagi pay bini y'a d'iiney Sezare.

9

Sool ti Isa

¹ Wo aame gen Sool yi dehu daayum y'a dabire wo y'a t'ide sanalliyagi ki Galmeega. Inokino man y'a iide, y'a uuney mozigo goole don sedeke

² kono yi di t'ele mattup. Wo ti mattup gette y'a t'ooney deero boydi don Yawudiyagi ge dooyiso a Damas, wo aame don i daaniya urzi wede aware ki Galmeega kuuli ti erayi ede man, y'a ti'n seddo y'an d'an t'etto ki Zeruzalem, an di'n obey dangay.

³ Aame yi uune mattup man, y'a ingile ki Damas. Y'izire kee y'iiney goppon ti geeger man, a kaamiki i diigo toore ti kandaane, wiliñ a tuure a tukki yode.

⁴ Y'a iire a siido wo y'ollige golla ti rootiyo, t'ede: «Sool, Sool, de moo me ki ni dabirsa me?»

⁵ Man Sool y'a tunde, y'ede: «Galmeega, de kee wee wee?» Man golla gette t'a ruute, t'ede: «Nun Isa wede kee ki di y' dabirsa.

⁶ Wo ki t'oozo, k'engilo k'adda geeger, angen an aa di kizey munda wede Raa yi dehu k'aasey me.»

⁷ Wo kane don ti Sool soo gen an t'ihira, munda an di roote an ki suune ye, orgiso t'anni zida kono golla an di-t'ollige wo wenda an ki y' wolliyo ye.

⁸ Man Sool y'a t'iiziga, edayí kargi-gal wo i ki wolliyo ye. Aame gen don iide ti yode an i zida beezí, an ti y' dukke k'adda geeger Damas.

⁹ Onniyo ado Sool edayí i ki wolliyo ye, wo yi lekkiyo daa k'omfo daa sobo.

Sool edayí i t'ihina

¹⁰ A Damas gen i d'ede wedusu sundí Ananiyas, yode gen sanallusu k'Isa. I-d'iide munda aa suniye Galmeega yi di gize tuddí, wo y'a

* **8:33 8.33** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.7-8.

yi wiike, y'ede: «Ananias!» Man Ananias yi di'n gime onamí, y'ede: «Galmeegó, nuñ enño n'ollige.»

11 Galmeega yi di ruute, y'ede: «Ki t'oozo, k'odo k'adfo ti urzi wede an yi waaku urzi delele, ki t'odoy adda boy Ziidas, k'a tondoy wede ede sundí Sool ki Tarsi. Ankenño yi tondiyo Raa,

12 wo adda munda i-iide aa suniye geñ y'a wulle wedusu sundí Ananias, yoñ yi-t'iide di yode, yi di ziipe beezí a edayí, man edayí a t'ihina.»

13 Wo Ananias yi di'n gime onamí, y'ede: «Galmeegó, wede en rabiladí ni t'illiga, don baadan an ruute a suldi don ulpi pay y'isiyo a donzá a Zeruzalem me.

14 Wo deero don sedeke an i ele mattup y'a-sedde don i tondiyo ti suma kee a enño, geñ in kino y'iido kenno me.»

15 Wo de Galmeega yi di ruute, y'ede: «K'odo, ki y'oonoy wede geñ me, kono nuñ ni y' biire, n'a-y'isa wede a kiza sundó a duwo don Yawudiyagi ye, a mozagan wo a don k'Izirayel.

16 Wo nuñ batum ni di kizita suldi don pay y'a dabira kono sundó.»

17 In kino man Ananias y'a t'iiziga y'a ingile, y'iiney man yi-t'iide adda boy Ziidas, Sool ton adda. Y'iide'n yi di ziipe beezí a yode wo yi di ruute, y'ede: «Sool leema ki nuñ, Galmeega i n'igibo me, yode Isa wede y'a di gize tuddí aame kee a urzi k'ettiyo kenno, yi n'igibo ki tukki kee kono edayá a wolle sey, wo Raa yi-ki ti k'ône t'Unde Kamilen.»

18 A kaamiki gan giragi aa ki puuni a iise soldite ti edayí, man edayí a iise wolliso sey. Y'a t'iiziga, wo Ananias y'a ti y' zuyye batem.

19 San yi d'iimi, toogadí t'a iido.

Sool yo a Damas

Sool y'a likke onniyto miibi ti sanalliyagi k'Isa a Damas me.

20 Wo tin geñ min y'a iise kazita baa adda boydi don Yawudiyagi ge

dooyiso, yi d'eesiyo: «Isa yoñ Ulo Raa.»

21 Kane don pay i y'ollige geñ an ziidfa giggiran, wo an di rootiyo diinayan, an'de: «En min yo wede i-dabirsa baadan kane don i tondiyo ti suma k'Isa a Zeruzalem ye ko? Wo ettiyadi kenno ette y'iido'n toc min sedfuzan, wo y'an di'n t'eley bey deero don sedeke ye ko?»

22 Yo Sool a kazita k'onamí geñ, i di t'ele toogo yi kazita i ceeriyo ki ceeriyo t'addí pay, y'an di rootiyo kereñ Isa yoñ Almasi Raa yi biire. In kino kane Yawudiyagi don i lekkiyo a Damas geñ, an i di roote munda an ki suune ye.

23 San bini man kane Yawudiyagi geñ, kan soo an di-ruute ti diinayan ki towwadí Sool me.

24 In kino a rootiyadan gette wedusu yi di gize a Sool me, kono kane Yawudiyagi an t'ikkima tuddan, an di boohiyo boha bumbiyagi geeger onnu wo didfo kono Sool y'udfa man ki towwadí.

25 In kino man onniyo soo a didfo, kane sanalliyagi Sool an di-t'iide, an ti y' ziipe adda gedde, an ti y' zuyye ti waaya mongali ti nee.

Sool yo a Zeruzalem

26 San ti Damas geñ Sool y'a iiney Zeruzalem. Aame y'iiney man, y'a dihe y'a di keyye ti sanalliyagi k'Isa. Wo kane pay an orgiso a yoñ me, kono an k'ambu ye ki kotto yi t'ize sanallusu k'Isa me.

27 In kino man Barnabas y'a iyye, y'a ti y' wiike, wo y'a-di t'iide k'ume don zina k'Isa. Aame geñ y'an t'iide taaya mummino Sool yi wullo Galmeega aame yo a urzi ki Damas me, mummino Galmeega yi ruutito me, wo son mummino Sool yi gizito ti suma k'Isa daa k'orgiso a Damas me.

28 In kino man t'ume genno Sool y'a-t'iide ti kane a Zeruzalem, an d'ambu kenno kenno kan soo wo yi kazita ti suma Galmeega daa k'orgiso.

29 A kane Yawudiyagi don orbe ono Girek ton y'an di kazita wo yi niikiyto pay ti kane me, wo kane an di dihe urzi ki towwadi.

30 Aame kane zemba don i ziipe addan a Isa gen an illiga inkino man, Sool an di d'ingile ki geeger Sezare, wo an ti y' diipida y'a ingile ki geeger Tarsi.

31 Inkino man kane don ogiyo ti suma k'Isa a siido Ziide, a siido Galile wo a siido Samari pay gen, an di lekkiyo ti toose. Kane an t'ize don toogo a urzi Raa, an di lekkiyo ti ottilso a Galmeega, wo Unde Kamilen ti di'n noogiyo an d'aagulu k'aagulu.

Piyer ti Ene

32 Aame gen Piyer daayum yi sooru adda siido pay, yi d'ambu kenno kenno. Onniyo soo man y'a t'iide woliyo ki don ki Raa i lekkiyo a geeger Lidda.

33 A ume gen i d'ede wedusu sundi Ene yon runguyon, ozzine gessire yi lekkiyo moone ekk'ongali. Aame Piyer y'iiney a ume genno man, wede gen yi y'uuney,

34 wo yi di ruute, y'ede: «Ene, Isa Almasi y'a ele bee. Ki t'oozo'n, kee batum ki t'olbo suldi mooniza me.» A kaamiki Ene y'a t'iizi, y'a t'ihira.

35 Aame kane don pay a geeger Lidda wo a bere ki siido Saron gen an wulle inkino man, an di-gime lekkiyadan a urzi Galmeega.

Piyer ti Tabita

36 I d'ede erewo adda geeger Zoppa tod'te sanallawa k'Isa, sundutu Tabita (i-kaza Dorkas* t'ono Girek). Tode gette a duwo t'an isiyo beehiye, don umbadan ton t'an d'eeliyo munda me.

37 Aame Piyer yon daayum a geeger Lidda gen, Tabita gette ti t'iire eeni wo t'a inda. T'inda man an ti-zuyye, nuune an ti y' gili biino ere t'awwa t'ekki bakatu, an ti y' duwwe.

38 Lidda gette goppon ti Zoppa me, kane sanalliyagi k'Isa a Zoppa an illiga Piyer yon angenno man, an d'igibe kuuli sire an i di ruuto, an'de: «Leema ki nun k'ayn'olliga man, k'edi kesiko, in t'ette di kaye.»

39 Piyer y'a t'iiziga, kesiko y'a ingile ti kane. Aame y'iiney man, kane an di ti gili biino ere t'awwa t'ekki bakatu. Kane mandayfayi pay an di y'uuna ti zumari a edayan, wo an i di kazita kallagi don Tabita ti giniti aame t'a t'inda botto.

40 Piyer y'an di ruute a duwo an t'adde t'adda boy. An t'udde man, yo y'a-dikke, y'a iise tondiyo Raa. San man y'a-gime edayi k'ume nuune, wo y'a ruute, y'ede: «Tabita kon mi t'oozo'n.» Man t'a t'ihina edatu, wo aame ti wulle Piyer man, t'a-guune.

41 Piyer yi ziida beytu t'a-t'iiziga, man mandayfayi ti don ki Raa ongon y'anni wiiko, wo y'an ti-gize an di wulle tod' ti lekkiyo zeere.

42 Inkino man don pay adda geeger ki Zoppa an d'illiga rabila gette, wo don baadan an di ziipe addan a Galmeega.

43 Wo a Zoppa gen Piyer y'aa likke onniyto baadan di wede k'odige golmidagi sundi Simo.

10

Korney ti Piyer

1 I d'ede wedusu sundi Korney, yi lekkiyo a geeger Sezare. Yon goole ki asigiryagi meeda ki Roman, ti diine k'asigiryagi meeda zoot an'ni waaku sundan «Italiyen».

2 Wede gen yon yi seedu urzi Raazi zakidi, yode ti don adda boozu pay an ottilso a Raa. Yawudiyagi don an k'ede munda ye ton y'an d'isiyo beehiye, wo yi tondiyo Raa daayum.

3 Inkino man onniyo soo a peedo lohe Korney i-d'iido munda aa suniye. Y'a yi wulle kere maaleeka Raa me yi d'iidiba itadi, yi d'ettiyo

* 9:36 9.36 Suma Dorkas t'ono Girek i-kaza ahisa.

di yode wo y'a yi wiike, y'ede: «Korney!»

⁴ Wo yon yi di y' wolliso maaleeka teben, man orgiso t'a yi ziida wo yi di ruute, y'ede: «Galmeega, de moo me?» Maaleeka yi di ruute, y'ede: «Kee tondiyada Raa y'illiga ti beehiyko ere k'isiyo a duwo te, inkinno yon yi ki k'elkiyo.

⁵ Wo anken ki agiba duwo an d'ette ki Zoppa, an di waako wede soo sundi Simo, sundi soo te Piyer, y'a etto.

⁶ Yo wede gen torgusu yi lekkiyo di wede sundi Simo kay, wede k'odige golmidagi, boozu a biza bar.»

⁷ Aame maaleeka wede i ruute a Korney gen y'ingile man, Korney yi wiiko don sire ti diine don naabadi, wo asugursu soo wede i seedu urzi Raazi zakidi, ti diine k'asigiryagi.

⁸ Korney y'an t'iide taaya a munda wede ize, san y'an igibe ki Zoppa.

⁹ Inkinno man kane an d'ingile, soggo ton kane daayum a urzi goppon an a-t'ette ki Zoppa, wo peedo t'ize diine. Inkinno a peedo gettiyo batum, Piyer y'a-ti gili t'ekki boy t'awwa, y'a tonde Raa.

¹⁰ Aame gen mosogo t'a yi ziida, yi dehu yi d'oomi. Koore an i-d'isa omba gen, i-d'iido munda aa suniye,

¹¹ wo yi woliyo'ng kandaane a t'ihina wo munda aa bojo goole kettiso a bohani pide, i-deegu ki siido aa dara.

¹² Wo adda k'addi i d'ede ita seydi don zondan pide pide, ita seydi don i morkimso a siido wo ita k'embi don oppiyo a kandaane pay.

¹³ Aame gen y'a illi golla ti di ruute, t'ede: «Piyer, ki t'oozo'ng! Seydi en ki soddo, k'a t'odo, k'a t'ada.»

¹⁴ Wo Piyer y'a ruute, y'ede: «Galmeego aha! Nun munda wede k'omba ulu, yon ganigi a daanada gen kan soo ton ni k'iimi ye.»

¹⁵ Man golla gette ki sirwe sey Piyer y'a t'illiga, t'ede: «Munda wede Raa y'ede yo en kamilen gen,

ki k'elke aa munda k'omba ulu ye.»

¹⁶ Golla gette Piyer y'a t'illiga ti rootiyo onamtu min kane dey tan ado, san a kaamiki munda gen a-gili ki kandaane.

¹⁷ Piyer gen y'a ziida giggeri a munda wede i-iide aa suniye, wo munda i-kaza yi ki y' suuniyo ye gen me. Koore gen kane duwo don Korney yi'n igibe gen, boy Simo an di y' dihite, an y'uune, anken kane a biza bumbu.

¹⁸ Kane an di wiike don boy, an iido man an di'n tunde, an'de: «Simo wede an yi waaku son Piyer gen, yon a enno ko?»

¹⁹ Piyer gen yon daayum y'elkiso a munda wede i-iide aa suniye genno, aame Unde Raa ti rootiyo, t'ede: «K'ollo, i d'ede don ado an ki dehu ton man.

²⁰ Ki t'oozo'ng, ki ti deego, k'engilo ti kane daa k'orgiso, kono duwo en i'n igibo nuuno.»

²¹ Inkinno man Piyer yi-ti diigo, y'an di'n uuney kane duwo gen me, wo y'an di ruute, y'ede: «En min nun wede kun dehu. Ki moo me kun n'iido me?»

²² Man an i di'n gime onami, an'de: «Kaye en ayn'igibo Korney, yode wede goole k'asigiryagi meeda ki Romen, yon wede ki diine y'ottilso a Raa, wo kane Yawudiyagi pay an yi giyye. Yon maaleeka Raa yi ruuto, kee k'a ette di yode kono ki di rootey ono y'a-k'olligey.»

²³ Inkinno man duwo gen Piyer y'a ti'n wiike k'adda boy, an d'inne di yode.

Ti soggatu man kane duwo gen an t'iiziga ti Piyer an d'ingile kan soo. Wo zamba miibi an ziipe addan a Isa ki Zoppa, an aa di'n igibo.

²⁴ San onniyo ki daana man Piyer ti kane duwo gen an d'iiney Sezare. Koore gen yo Korney y'a t'ugiye don boozu ti lanziyagi don kuc an di'n delliyo.

²⁵ Aame Piyer y'iiney wo y'ette k'adda boy man, Korney y'a iide y'a

y'ikkimo, y'a iire a zondí kono yi-d'ottile.

²⁶ Mañ Piyer yi di ruute, y'ede: «Aha, ki t'oozo'ñ!» Wo yi ziidá beezí, y'a y'iiziga, y'ede: «Nuñ wede tudde aa kee pây.»

²⁷ Mañ Piyer yi pelkiyo ti Korney, y'a-t'iide k'adda boy. A ume geñ yi wolliyo don baadan i t'ugiye a daanadí.

²⁸ Y'an di ruute, y'ede: «Kune kun ti suune oogoro Yawudiyagi te, urzi ti k'ele ye a Yawudusu y'a ette boy wede Yawudusu ye, y'a lekke ti yode me. Wo de nuñ Raa y'o ruute kereñ, koduwo ye a daanadí wede tuuku ton n'a yi wolle yon ganigi wo ulsu me.

²⁹ Geñ inkiño, aame kun iide kun ni wiiko geñ, ni ki ruuto ye munda me wo n'a ingilo miñ ti kune baa. Anken ni dehu n'a suune, ki moo me kun ni wiiko n'a iido me.»

³⁰ Mañ Korney yi di ruute, y'ede: «I d'ede onniyo ado, a peedo ere ki lohe gettiyo batum, ni tondiyo Raa adda boozó. A kaamiki geñ miñ wedusu ti kallagí i ralita wic wic yit'ohire a daanadó,

³¹ wo y'o di rootiyo: “Korney, kee tondiyadá Raa y'illiga, wo y'elkiyo a beehiyko ere kee k'isiyo a don an k'ede munda ye me.

³² Anken ki agiba duwo an d'ette ki Zoppa, an di waako wede soo sundí Simo, sundí soo te Piyer, y'a etto. Yo wede geñ torgusu yi lekkiyo di wede sundí Simo kay, wede k'odige golmidagi, boozí a biza bar.”

³³ Aame geñ kesiko ni d'igibe duwo ki tuddá, wo kee k'aaze adde koduwo k'a iido. Wo anken kaye pay enno a daana Raa kono ay d'olliga suldi don pay Galmeege y'a ruuto k'ay di roote.»

Ono Piyer adda boy Korney

³⁴ Inkiño mañ Piyer y'a iise kazita k'ono, y'ede: «Ankenno ni suune ki kotto Raa geñ y'inni wolliyo kine duwo pay en miñ kan soo.

³⁵ Ti ita duwo pay, wede tuuku y'ottilso a Raa wo y'isiyo munda ki

diine mañ, yon geñ lekkiyadí i di t'ise unse a Raa me.

³⁶ A don k'Izirayel Raa y'igibo onamí, Rabila Majjaanawa ere ki toose t'urzi k'Isa Almasi, yode wede Galmee'ki duwo pay.

³⁷ Kune kun suune Zan yi kazita a duwo, y'ede: “Kun ti suygo batem”, wo son munda wede iina ki poone a siido Galile wo adda siido Ziide pay.

³⁸ Wo kun suune mummino Raa yi biiro Isa wede ti geeger Nazaret, yode wede yi-d'ele Unde Kamilen ti toogo ere yi d'isiyo armika me. Isa geñ y'an izire omagi pay, a duwo y'an d'isiyo beehiye, kane don an d'ede toogo Meeda siitandani a eedan ton y'an d'eliyo bee kono Raa ti yode.

³⁹ Wo kaye ay wulle t'edayey suldi don pay Isa y'ize adda siido Yawudiyagi wo a Zeruzalem me. Yon geñ deero Yawudiyagi an ti y' tiike ekk'undumu, an di y'iide.

⁴⁰ San onniyo sire k'aduwe mañ Raa y'a ti y' bilde ti diine don unto, wo yi d'ele urzi y'an di gize tuddí.

⁴¹ A baldiyadí gette i y' wulle Yawudiyagi pay ye, i y' wulle kaye don Raa yi biire ti poone kono ay di roota taayadí, kaye don ay d'iimi wo ay d'iibe ti yode aame Raa yi ti y' bilde ti diine don unto geñ me.

⁴² San Isa y'ay ruute ay di kizite Rabila Majjaanawa a kane Yawudiyagi wo ay di roote Isa yon wede Raa yi biire y'a deka booro a tukki don zeere wo don i t'inda pây.

⁴³ Kane nebiyagi pay an rootiyo ti yode Isa, an'de: “Wede tuuku yi ziipa addí a yode mañ, y'a t'oono tambobino k'oldikadí t'urzi toogo ere ki sundí.”»

Unde Kamilen ti don Yawudiyagi ye

⁴⁴ Aame Piyer y'an kazita botto geñ, a kaamiki Unde Kamilen t'a diigo a tukki kane don pay ollige onamí genno.

⁴⁵ Mañ kane Yawudiyagi don i ziipe addan a Isa iido ti Piyer geñ

an ziiɗa giggeraŋ, wo an di zuune kane ɗoŋ Yawudiyagi ye toŋ, Unde Kamileŋ ere Raa y'elo gette ti ɗiige a tukki kane pay.

⁴⁶ Kane Yawudiyagi geŋ an ollige ɗoŋ Yawudiyagi ye toŋ, an orbe t'ono ɗoŋ doolo wo an tamma taŋ miibi Raa yoŋ goole a jiiire me. Injino Piyer y'a ruute, y'ede:

⁴⁷ «Aŋkeŋ kane ɗuwo eŋ an uune Unde Kamileŋ aakede kaye, geŋ ay k'aane ay gi ɗi-tooge ye an di suyye batem t'ahu me.»

⁴⁸ Maŋ Piyer y'an di ruute, y'ede: «Duwo eŋ kun ti'n suyyo batem ti suma k'Isa Almasi.» Injino maŋ Piyer an di y' tunde y'a lekke onniyto miibi ti kane.

11

Ono Piyer a ɗaana zemba a Zeruzalem

¹ Doŋ zina k'Isa ti zemba ɗoŋ i ziipe addaŋ a Isa a siido Ziiide geŋ, an illiga kane ɗoŋ Yawudiyagi ye toŋ ono Raa an uune.

² Wo aame Piyer yi-gime ki Zeruzalem maŋ, kane Yawudiyagi ɗoŋ i ziipe addaŋ a Isa an di y'irba,

³ wo an i ruute, an'de: «Ki moo me kee k'ize injino, ki-t'iide di ɗoŋ i ki walɗu ponde ye* wo k'a iimo ti kane me!»

⁴ Injino maŋ Piyer y'an d'iise t'owwo taaya, yi-t'iise t'ume k'eesiyo soo ti soo a munda wede ize.

⁵ Y'an di ruute, y'ede: «Aame nuŋ a geeger ki Zoppa ni tonɗiyo Raa geŋ, munda o d'iido aa suniye. Ni woliyo'ŋ munda i ɗeegu ti Raa ki tuddó, yode geŋ yi deeyiso aa boojo goole kettiso a bohaní piɗe, munda geŋ yi ɗeegu ti kandaane bini a iina aame sirpadó.

⁶ Wo ni woliyo tebeŋ k'adda k'adde munda geŋno, n'a wulle seyɗi booze, seyɗi balɗa, seyɗi ɗoŋ i morkimso a siido wo embi ɗoŋ oppiyo a kandaane pây.

⁷ Maŋ n'ollige golla t'o-di ruute, t'ede: «Piyer, ki t'oozo'ŋ! Seyɗi eŋ ki soɗɗo, k'a t'ôodo, k'a t'aada.»

⁸ Wo n'a ruute, n'ede: «Galmeegó ato! Nuŋ munda wede k'ombo ulu, yoŋ ganigi a ɗaanadá geŋ kaŋ soo toŋ ni k'iimi ye.»

⁹ Golla gette n'a t'illiga ki sirwe ti kandaane, t'ede: «Munda wede Raa y'ede yo eŋ kamileŋ geŋ, ki k'elke aa munda wede k'ombo ulu ye.»

¹⁰ Golla gette t'a ruute ruute taŋ aɗo, saŋ a kaamiki munda geŋ a-gili ki kandaane sey.

¹¹ Kaciŋ aame geŋ miŋ a kaamiki ɗoŋ aɗo an o igibo ti Sezare, an iido an di n'uuna adda boy wede kaye'ŋ adda.

¹² Unde Kamileŋ t'o di ruute n'a injile ti kane daa k'orgiso. Kane zemba ɗoŋ zoot i ziipe addaŋ a Isa ni wiiko keŋno geŋ, an di n'igibo a Sezare, wo nuŋ ti kane pay ay t'iide k'adda boy Korney.

¹³ Yoŋ y'ay t'iide taaya mummino maaleeka y'iide k'adda boozí y'a yi wulle, wo yo maaleeka yi di ruute, y'ede: «Ki agiba ɗuwo ki geeger Zoppa, an di waako Simo wede sundí soo an yi waaku Piyer, y'a etto.

¹⁴ Yoŋ y'a di roota ono a urzi wede saŋ kun t'ooney uttiyo, kee ti ɗoŋ boozá pay.»

¹⁵ Aame Korney y'a ti ɗiŋge taayadí wo n'a t'eesse t'owwo taayadó botto geŋ, Unde Kamileŋ t'a ɗiige a tuddaŋ aa ti ɗiige a tukki kaye t'ume k'eesiyo.

¹⁶ Injino maŋ n'a ilke a ono Galmeega yi ruute, y'ede: «Zaŋ ɗuwo yi'ni zuyyite batem t'ahu, wo ɗe kune'ŋ Raa y'un ti'n suyya batem t'Unde Kamileŋ†.»

¹⁷ Ni wulle kane toŋ Raa y'an ele Undí aa y'ay ele a kaye, aame ay ziipe addey a Galmeega Isa Almasi. Injino maŋ, nuŋ wee wee n'a aane n'a t'eegire Raa a munda yi dehu y'aase me?»

* **11:3 11.3 Doŋ i ki walɗu ponde ye:** I-kaza ɗoŋ Yawudiyagi ye. † **11:16 11.16** Kun wollo adda mattup ki Naabo ɗoŋ zina 1.5; Lik 3.16 wo Zaŋ 1.33.

18 Saŋ ono geŋ ɗuwo an ti'n illiga maŋ, kane pay an d'inniga wo an d'iise tamma Raa, an'de: «Ki kotto Raa a ɗoŋ Yawudiyagi ye toŋ, urzi y'an ele an di-kime lekkiyadaŋ wo an t'oona lekkiyo ere ki kotto.»

Doŋ ogiyso ti suma k'Isa a Antiyos

19 Aame Etiyeŋ an y'iide maŋ, an d'iise dabirsa ɗoŋ i ziipe addaŋ a Isa. Inkiŋo maŋ kane geŋ an di-tiipite ki siidiyagi doolo. Doŋ ongo ti diinayaŋ an d'ingile ki siido Pinisi, ki siido Siipire, wo ki geeger k'Antiyos‡, wo an di kazita ono Raa a ɗoŋ Yawudiyagi ɗaŋŋal.

20 Aame geŋ ɗoŋ miibi ti diine kane ɗoŋ i ziipe addaŋ a Isa iido ti Siipire wo ti siido Sireŋ geŋ, an d'ingile ki Antiyos, wo an di gizite kay Rabila Majjaanawa ki Galmeega Isa a ɗoŋ Yawudiyagi ye.

21 Toogo Galmeega ti kane, inkiŋo ɗoŋ baadaŋ an di-gime lekkiyadaŋ, wo an di ziipe addaŋ a Galmeega.

22 Doŋ ogiyso ti suma k'Isa a Zeruzalem geŋ rabila gette an t'iire kuudaŋ, maŋ an d'igibe Barnabas ki Antiyos kono y'a ette y'a wollo.

23-24 Barnabas geŋ yoŋ wede beehiye, yi ziipe addi pay a Isa wo addiŋ ōoniyo ti Unde Kamileŋ. Aame y'iiney a Antiyos wo yi wulle ɗoŋ i ziipe addaŋ a Isa geŋ Raa y'an ti ziipe beeko maŋ, ulbi i-d'ize unse baadaŋ, wo y'an d'eele kooke pay kono an di lekke kettiyo ti Galmeega. Wo aame geŋ ɗoŋ baadaŋ an a-ti giyye ti Galmeega.

25 Saŋ maŋ Barnabas y'a ingile ki Tarsi kono y'a waako Sool.

26 Aame yi y'uuno maŋ, y'a ti y' wiiko an t'iido k'Antiyos. Maŋ kane sirwaŋ ozzine an di y'iidiba ti ɗoŋ ogiyso ti suma k'Isa anŋeŋŋo, wo an di duuye ɗoŋ baadaŋ a urzi zaapu k'addaŋ a Isa. Geŋ a Antiyos geŋŋo sanalliyagi k'Isa an di'n wiike waaku ere ki poone «ɗoŋ k'Almasi».

Zemba ɗoŋ a Antiyos ti zemba ɗoŋ a Ziide

27 Aame geŋ i d'ede nebiyagi an ɗiigo ti Zeruzalem an t'iide ki Antiyos.

28 Nebi soo ti diinayaŋ sundi Agabus, Unde Raa ti di ruute adda k'addi, y'a t'iiziga y'a ruute, y'ede: «Saŋ i d'isa mosogo baadaŋ adda siidiyagi ɗoŋ pay ɗoŋ Romeŋ ge dokkiyo.» Wo kun suune mosogo gette ize aame Kilood yoŋ mozigo goole ki Romeŋ.

29 Aame kane sanalliyagi k'Isa an illiga inkiŋo maŋ, an di dihe an tusse munda wede tuuku toŋ a toogadi, an di-t'igibe ki noogiyo zemba i lekkiyo a siido Ziide.

30 Inkiŋo maŋ an tusse, an an d'ele a bey Barnabas ti Sool, an d'iide an an d'ele a bey ɗoŋ dokkiyo ki zemba ɗoŋ a Ziide.

12

Unto ki Zak, wo Piyer adda dangay

1 Aame geŋ mozigo Erod y'a iise dabirsa zemba ongoŋ ti diine ɗoŋ ogiyso ti suma k'Isa.

2 Y'an d'ele urzi a asigiryagi, Zak leema Zaŋ an di y'iide ti seebir.

3 Wo aame Erod yi wulle a Yawudiyagi an t'ize unse maŋ, y'an d'ele urzi Piyer toŋ an ti y' seedo a onniytagi ɗoŋ ki tarnaape wede an d'ombo mappa daa k'orme.

4 Aame an ti y' ziiido maŋ, an di y'ele adda dangay, wo Erod y'a-ti zippe asigiryagi koomat makumu zoot, y'a ti'n dikkida omagi pife, an di y' boohe. Yi dehu y'a dekka booradi a ɗaana ɗuwo pay aame tarnaape Pak ki Yawudiyagi yi t'ingila maŋ.

5 Inkiŋo maŋ Piyer yi lekkiyo dangay wo kane ɗoŋ ogiyso ti suma k'Isa geŋ an ton-diyo Raa daa puukiyo wo t'addaŋ pay kono yode.

Adɗiya Piyer ti dangay

‡ 11:19 11.19 **Geeger k'Antiyos:** Antiyos gette geeger meeda ki siido Siiri.

6 A diddo ere soggo Erod y'a dekkka booro ki Piyer a daana duwo pay gette, Piyer geŋ yi moone a diine k'asigiryagi sire, beydí'ŋ kettiso ti zinjiri sire, wo a biza dangay ummey asigiryagi sey an boohiyo.

7 A kaamiki maaleeka ki Galmeega Raa y'a d'iige adda dangay, biino ere Piyer adda gette a-tuure kereŋ. Maŋ maaleeka y'a yi butte Piyer a sirpadí kono y'a-t'inne, wo yi di ruute, y'ede: «Kesiko ki t'oozo!» Maŋ zinjiri ti beydí a tiipe.

8 Saŋ maaleeka yi di ruute, y'ede: «Ki-ketto tooná wo ki t'osso tobiyagá.» Piyer y'a t'ize aa maaleeka yi ruute, wo yi di ruute sey, y'ede: «Ki t'osso kallayá goole wo k'a ni daani.»

9 Injino maŋ Piyer y'a diine maaleeka, t'adda dangay y'a t'udde, wo a elkiyadi yi ki zuune ye munda wede maaleeka y'isiyo geŋ d'erec me, y'elkiyo i-iido munda aa suniye.

10 An t'udde t'ume k'asigiryagi doŋ ki poone, ti doŋ ki sirwe toŋ an a-t'udde pây, an d'iiney a biza wede ki maala k'a-t'adde k'adda geeger. Biza geŋ a t'ihina siidí a daanadan me, wo an t'udde maŋ an d'izire kaŋ soo a urzi, saŋ a kaamiki nokkot maaleeka yi y'iili Piyer me.

11 Injino maŋ Piyer eedí t'a iido, y'a yi zuune munda wede i-iido me, wo y'a ruute, y'ede: «Anken ni zuune baa geŋ d'erec, Galmeega Raa y'igibo maaleeka y'a-n'udde ti bey k'Erod wo ti munda wede ulsu Yawudiyagi an dehu an oo d'ise me.»

12 Aame yi zuune injino maŋ, y'a ingile ki boy k'erewo sundutú Mariyam mekki Zaŋ, sundí soo Markus. Adda boy geŋ doŋ baadan an t'ugiye an tondiyo Raa.

13 Piyer y'iide'ŋ yi koppiyo biza yit'ette, wo i d'ede ere naabo sundutú Rood, t'a iido t'a-t'ihina biza.

14 Aame t'illiga'ŋ golla ki Piyer t'a ti zuune, wo tod'te ulbutú a úune t'unjsuwo baadan. Injino maŋ t'a-t'ihina biza umbo, t'a-gime kaŋ

okko, t'an di ruuto, t'ede: «Piyer yo enno a biza.»

15 Kane an i-di ruute, an'de: «Kon mi t'okko maade ko?» Wo de tod' t'a ruute, t'ede: «Ki kotto yo a biza.» Injino maŋ kane an di ruute, an'de: «Geŋ maaleekayí koo maŋ.»

16 Injino yo Piyer geŋ yi koppiyo biza pi bini an d'iido, an i-t'ihina. An yi wulle maŋ, an zida giggeraŋ.

17 Maŋ y'an d'ize likuw ti beezí kono an d'anniga, wo y'an t'iide taaya mummino Galmeega yiy'udde ti dangay me. Y'an di ruute sey, y'ede: «A Zak* wo a zemba ongo toŋ, kun an t'odoy taaya.» Saŋ t'ume kane y'aa t'udde, y'a ingile k'ume doolo.

18 Ume i t'umpile maŋ asigiryagi an woliyo Piyer umbo, undaŋ a t'udde, an d'iise tondiso, an'de: «De Piyer a y'ihe moo me?»

19 Mozigo Erod y'a igibe duwo ki dehuzí, wo an ki y'uuno ye. Maŋ y'anni wiike kane asigiryagi doŋ i yi boohiyo me, y'anni tundite ti kulkuwo, y'ede: «De Piyer kun i ize mummino!» Injino maŋ y'an di ruute a asigiryagi doolo an ti'n ôodo. Saŋ maŋ Erod y'a t'iiziga ti siido Ziide, y'a-lekko a geeger Sezare onniyto miibi.

Unto ki mozigo Erod

20 Injino maŋ kane doŋ geegiryagi Tir ti Sidon geŋ, an onniyo ombo ti siido ki mozigo Erod, wo aame geŋ yon yi ti gulkuwe baadan ti kane doŋ siido geŋ me. Maŋ kane doŋ pay geŋ an t'iide onamaŋ kaŋ soo, an t'oone urzi ki toose ti Erod. Maŋ an d'uuney wede soo sundí Bilastus, yon geŋ wede boohiyo biino mozigo. Kane an iide an ti y' njiya, y'an d'an t'ette k'ume mozigo Erod.

21 Injino maŋ Erod y'an d'ele onniyo, wo aame onniyo gette t'iina maŋ yi-t'usse kallayí ki moziko, y'a-guune kaakido booro, y'a iise rootiyto a daana duwo pay.

* 12:17 12.17 Zak: Zak wede eŋ leema k'Isa.

²² Donj ollige genj an d'iise d'ollite, an'de: «Enno enj i rootiyto wedusu ye, enj raayusu!»

²³ Aame Erod y'illiga ono d'uwu genno manj, ulbi unse tuddi y'a tigili, tamma gette yi-k'iili a Raa ye. Injino manj a kaamiki, maaleeka ki Galmeega Raa y'a yi diine ti eeni, ondirdagi adda k'addi an di y'iimi, y'a inda.

²⁴ Tinj genj ono Raa i-teepiyo ki daana ki daana, wo donj baadanj an di ziipe addanj a Isa.

²⁵ Aame Pool ti Barnabas a zina ere an an igibe ki noogiyo d'uwu a Zeruzalem an aa ti-dinge manj, an a-ti y' wiike ti kane Zanj wede sundi soo Markus, an di-gime ki Antiyos.

13

Barnabas ti Sool wo donj dokkiyo a Antiyos

¹ T'adda diine donj ogiyo ti suma k'Isa a Antiyos genj, i d'ede nebiyagi wo donj dooyiso: Barnabas, Simeyon an yi waaku sundi soo Bakulu, Lisiyus ti siido Sirenj, Manayen wede an iiziga kanj soo ti Erod wede mozigo a siido Galile, wo Sool.

² Onniyo soo, an t'ugiye an ottilso a Galmeega wo an di lekkiyo daa k'ombu, aame genj Unde Kamilenj t'an di ruute, t'ede: «Barnabas ti Sool genj kun oo ti'n ooyo siidanj ki naabo ere nunj ni'ni wiike.»

³ Injino manj aame an ti likke daa k'ombu wo an tunde Raa genj, zembu an an di ziipe beeko wo an di'n iili Barnabas ti Sool, an d'ingile.

Barnabas ti Sool a Siipire

⁴ Injino manj Barnabas ti Sool Unde Kamilenj ti'n agisa naabo genj, an d'ingile an t'iide ki geeger Selusi. Tinj genj an d'uune tooko, an di-gili an d'ingile ki Siipire, siido ere a diine k'ahu.

⁵ An iiney a geeger Salamin a Siipire manj, an d'iise kazita k'ono Raa adda boydi donj Yawudiyagi ge dooyiso. Aame genj Zanj Markus tonj yonj ti kane y'an di'n noogiyo.

⁶ Aame an ti diipida siido Siipire manj, an d'iiney geeger Papos. A ume genj an d'ikkima ti Yawudusu soo sundi Bar-Zezu, yode genj kombide, yi ti t'isiyo tuddi aa nebi,

⁷ yonj yi lekkiyo a sirpa goole ki Romenj adda siido gettiyo. Wede goole siido genj sundi Serziyus Poolus, yonj wede eedi soodo a elkiso. Yode genj y'anni wiike Barnabas kane ti Sool di yode kono yi dehu y'a olliga ono Raa.

⁸ Wo kombide genj sundi soo t'ono Girek an yi waaku Elimas genj, y'an di-tuuge a Barnabas ti Sool me kono yi ki dehu ye goole siido y'a zaape addi a Isa me.

⁹ Injino manj Unde Kamilenj ti-t'ûune adda k'adde Sool sundi soo Pool, yi di y' woliyo wede'nj genj yerere adda k'edayi,

¹⁰ wo yi di ruute, y'ede: «Kee wede adda ûune ti metinjko wo ti bundiko! Kee ulu Meeda siitandani! Kee adu ki suldi donj pay ki diine, ki dehu daayum urziyagi donj d'elele ki Galmeega ki di ti'n lette.

¹¹ Wo ankenj k'ollo, Galmeega y'a ki daana, k'a koosa suma k'onniyo miibi toore peedo ki ki y' wolla ye.» A kaamiki y'a-guuse, yonj aa adda zimolo, yi-kama kenno kenno yi dehu wenda yi seeda a beezi y'a ti y' dokke.

¹² Aame goole siido genj yi wulle munda wede i iina a Elimas genno manj, y'a ziipe addi a Galmeega kono dooyiso gette i y' ziida baadanj.

Pool a Antiyos siido Pizidi

¹³ Wo Pool ti donj a itadi an t'iiziga ti Papos, an di-gili adda tooko, an d'ingile ki geeger Perz a siido Pampili, wo aame an iiney manj Zanj Markus yi'n iili, y'a-gime ki Zeruzalem.

¹⁴ Manj ti Perz genj kane an t'iiziga, an d'ingile ki geeger k'Antiyos siido Pizidi. An iiney Antiyos genj, a onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi an t'iide adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, an di-gundite.

15 Aame kane duwo geŋ an gire adda mattup k'oogoro Muusa ti ono don ki nebiyagi maŋ, don deero ki boy geŋ an an di ruute, an'de: «Zemba ki nuŋ, aame un ede ono ki kooke a duwo enno maŋ, kun an eelo.»

16 Inkiŋo maŋ Pool y'a t'iiziga, y'an d'ize likuw ti beezí kono an d'anniga, maŋ y'a ruute, y'ede: «Kune don k'Izirayel, wo kune don Yawudiyagi ye don ottilso a Raa, kun n'ollo.

17 Raa wede ki kine don k'Izirayel y'a biire mongidagin. Y'an iigila aame kane an lekkiyo a siido Misir, saŋ ti toogadí y'an uddo ti siido gette.

18 Adda k'ozzine ette suma k'ada pide, Raa y'anni mudde adda balda me.

19 Saŋ maŋ ita duwo sarat adda siido Kanahaŋ gette Raa y'a-t'uute, y'an d'ele siido kane gette aa korbite a donzi.

20 Suldi pay geŋ i t'ingile a iide ozzine suma meeda pide uto ada paat.

Maŋ Raa yi biire don dekkiyo booro a ekki mongidagin, an di wolliyo onamaŋ bini nebi Samiyel.

21 Aame Samiyel yoŋ nebi geŋ, mongidagin an tunde Raa y'an t'eele mozigo. Maŋ Raa y'an d'eele Sayul ulo Kis ti biza bumbu Benzamen, y'iimi mozikadí ozzinagi ada pide.

22 Saŋ maŋ Raa y'a ti diige Sayul me, y'a di ziipe Dawut mozigo me, yoŋ geŋ wede Raa y'a ruute sundi, y'ede: «Ni uune Dawut ulo Zeese, yoŋ geŋ wede aa addó i dehu, y'aasa naabo ere pay aa ni dehu.»

23 Ti ita k'inni Dawut geŋ Raa yi d'iidiba wede soo sundi Isa, yoŋ Wede k'Uttiyo ki don k'Izirayel. Geŋ inkiŋo Raa y'a-ti dinge ono don yi ruute y'aasa me.

24 Ki poone Isa y'a aana geŋ, Zaŋ Batis y'a iido y'a gizite a

don k'Izirayel pay kono an di-kime lekkiyadan wo y'a ti'n suyye batem.

25 Aame Zaŋ yi zuune naabadí goppon ti danga maŋ, y'a ruute, y'ede: «Kune kun elkiyo nuŋ wee wee? Nuŋ Almasi wede kun delliyo genno ye. Wo de wede ettiyo k'itadó geŋ, yoŋ nuŋ batum ni k'iide n'a ki t'eeze sibe tobiyagi ye*.»

26 Zemba ki nuŋ, kune don ti ita k'inni k'Ibirayim wo kune don ottilso a Raa, ono don k'uttiyo en Raa yi'n elo a kine.

27 Aame Isa y'iina maŋ, don Zeruzalem ti deerizaŋ an ki y' zuune ye Isa wede Raa y'igibo me, wo ono nebiyagi don an gariya daayum a onniyo ere ki puukiyadin genno ton, itadan an ki'n zuune ye. Wo de an d'ize kono booro t'a yi ziida ki towwo, a-t'iide a ono nebiyagi an ruute ti kaaga.

28 Kane duwo geŋ munda wede an t'oone a tukki yode a t'ide ki towwadi umbo, wo ton maŋ an di tunde Pilat y'a t'ele urzi ki towwadi.

29 Inkiŋo a munda wede kane an ize geŋ a-t'iide a ono don pay an riine ti kaaga adda mattup ki Raa a tukki yode, maŋ kane Yawudiyagi an ti y' diige t'ekk'undumu me, wo an di y'eele adda muuzo.

30 Wo de Raa y'a ti y' bilde ti diine don unto me.

31 Saŋ maŋ y'an di gize tuddi taŋ baadan a enno enno, a donzi don an gilo kaŋ soo ti siido Galile ki Zeruzalem, wo ankeŋ kane geŋ an di rootiyo taayadi a daana Yawudiyagi pay.

32-33 Inkiŋo maŋ ono don Raa yi ruute y'aasa a mongidagin ti kaaga geŋ, ankeŋ y'a ti'n dinge a kine innizaŋ, aame Isa yi ti y' bilde ti diine don unto geŋ me. Wo ankeŋ Rabila Majjaanawa gette kaye batum ay iido, ay un di kizite. Raa y'ize inkiŋo aa an riine ti kaaga adda mattup ki Soom sire, an'de:

* 13:25 13.25 Kun wollo adda mattup ki Matiyé 3.11 wo Zaŋ 1.20,26-27. † 13:32-33 13.32-33 Kun wollo adda mattup ki Soom 2.7.

“Kee ulo nuṅ me,
wo ti aṅki d̄uwo an di suune nuṅ
Meegá†.”

34 Wo Raa yi ruute ti kaaga, yoṅ y’a ti
y’ balda ti diine d̄oṅ unto kono y’a ki
ruuma ye. Geṅ Raa yi ruute iṅkino,
y’ede:

“N’un di zaapa beeko ere kamileṅ
wo suldi d̄oṅ d̄erec ni ruute ni-t’ela
a Dawut‡.”

35 Kono kamo Dawut y’a ruute sey
adda mattup ti doolo, y’ede:

“Ki oola tudde ki wedizá kamileṅ i-
ruuma adda muuzo ye§.”

36 Wo Dawut yoṅ a koduwadí y’a ni-
ibe naabo Raa wo saṅ y’a inda, an di
y’ele adda muuzo aame moṅgidagí,
wo tuddí a ruume.

37 Wo yode wede Raa y’a ti y’ bilde ti
diine d̄oṅ unto geṅ, tuddí i ki ruume
adda muuzo ye.

38-39 Zemba ki nuṅ, ni dehu kun
di suune, t’urzi k’Isa an un di
kazita kun d’ooniyo tambobino
k’oldikaguṅ. Wo t’urzi yode, wede
tuuku yi ziipe addí a yode maṅ,
yoṅ geṅ Raa yi y’ woliyo ki diine a
d̄aanadí me. Derec, oogoro Muusa
ti k’iine t’un gi di’n ize d̄oṅ ki diine
a d̄aana Raa ye.

40 Iṅkino kun kooná mentikagi,
kono un ki d’aana ye munda wede
nebiyagi an riije ti kaaga, an’de:

41 “Kun ollo bee kune d̄oṅ okko
maade Raa geṅ,

kun soodo gaggirguṅ wo kun di
ṅokkido,

kono a lekkiyaguṅ ette ni d’isa
munda wede kun d’addira,

wo munda geṅ aame wenda y’un
ruuta toṅ maṅ,

kun k’amba ye*.”»

42 Aame Pool ti Barnabas an
ad̄diya ti boy wede Yawudiyagi ge
dooyiso geṅ, kane d̄oṅ duuru an
di’n tunde, an’de: «Soṅṅo a onniyo
ere ki puukiyo kun di kami, kun ay
kizita sey ono eṅ me.»

43 Aame ti ogiyo an ti tiipe maṅ,
d̄oṅ baadaṅ Yawudiyagi, ti d̄oṅ
Yawudiyagi ye an ti t’ize tuddaṅ
Yawudiyagi an d’ottilso a Raa p̄ay,
an di diine Pool kane ti Barnabas.
Kane geṅ an an di kazita ono Raa,
wo an an d’eliyo kooke an di lekke
ki diine a urzi beeko ere ki Raa.

*Pool ti Barnabas wo d̄oṅ
Yawudiyagi ye*

44 Onniyo ere ki puukiyo
Yawudiyagi t’iina maṅ, d̄oṅ baadaṅ
ti diine d̄oṅ adda geeger gette an
t’ugiye, an d’ollige ono Galmeega
d̄oṅ Pool ti Barnabas an kazita.

45 Wo aame kane Yawudiyagi
an wulle d̄oṅ duuru geṅṅo maṅ,
kolbiso t’a jiire eedaṅ, an d’iise
kaldita Pool an’de, onamí yi rootiyo
geṅ lohito.

46 Iṅkino maṅ Pool ti Barnabas an
an di ruute daa k’orgiso, an’de: «Ki
kotto, ki poone’ṅ a kune Yawudiyagi
ay un di kizite ono Raa me. Wo d̄e
kune kun ti-tuuge k’ollige k’ono Raa
geṅ, aa kune batum kun d̄ikke booro
a eggṅ, lekkiyo ere ki daayum kun
ki ti t’oona ye. Iṅkino kaye ay
d’ambe ki tukki d̄oṅ Yawudiyagi ye,

47 kono eṅṅo munda wede
Galmeega y’ay ruute ay d’ise me,
y’ede:

“Nuṅ ni ki ziipe aa toore ki ita d̄uwo
pay,

kono k’an d’etta t’uttiyo ere ki Raa
bini d̄angu siido pay†.”»

48 Aame kane d̄oṅ Yawudiyagi ye
an illiga ono geṅṅo maṅ, an tamma
Raa wo an di ruute, an’de: «Ono
Galmeega eṅ uṅse baadaṅ.» Wo
kane d̄oṅ pay Raa yi biire an t’oona
lekkiyo ere ki daayum geṅ, an di
ziipe addaṅ a Isa.

49 Iṅkino maṅ ono Galmeega a-
tiipe adda siido gette pay.

50 Wo kane Yawudiyagi geṅ an an
t’elite ono a erayi d̄oṅ sudaṅ ti
m̄oolo wo an ottilso a Raa, ti d̄oṅ
deero adda geeger. Kane pay geṅ

‡ 13:34 13.34 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 55.3. § 13:35 13.35 Kun wollo adda mattup ki
Soom 16.10. * 13:41 13.41 Kun wollo adda mattup ki Abakuk 1.5. † 13:47 13.47 Kun wollo adda
mattup ki Ezayi 49.6.

an an t'elite ono a don duuru, an di dibire Pool ti Barnabas, wo ti siifadan an di'n ilmi.

⁵¹ Kane sire gen odde zondan an an ti y' tuttige‡, wo an d'ingile ki geeger k'Ikoniyon.

⁵² Wo kane sanalliyagi k'Isa a Antiyos siido Pizidi gen, an di lekkiyo addan onniyo t'Unde Kamilen wo ulban unse.

14

Pool ti Barnabas a Ikoniyon

¹ Aame Pool ti Barnabas an iiney a Ikoniyon man, an d'ingile an t'iide adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, aa an d'izo a Antiyos. Aame an iise kazita k'ono Raa gen, Yawudiyagi baadan ti don Yawudiyagi ye an di ziipe addan a Isa.

² Wo de kane Yawudiyagi don i-tuuge ki zaapu k'addan a Isa gen, an an t'elite ono a kane don Yawudiyagi ye kono an di-kime elkisadan, an di kulkuwe ti kane zamba genno.

³ Wo ton man Pool ti Barnabas an di likke onniyo baadan adda geeger gette. An di gizite ono Raa t'adde soo, orgiso adda k'addan umbo kono Galmeega ti kane. Wo yon y'an d'eliyo toogo k'isiyo suldi k'armika ti suldi don i ceeriyo eego, i-kaza onaman a urzi beeko Galmeega gen derec.

⁴ Kane don geeger an t'ihinte omagi sire, don son a ita Yawudiyagi, wo don son a ita don zina k'Isa.

⁵ San kane Yawudiyagi miibi ti don Yawudiyagi ye wo ti deerizan, an di ruute an an d'ise ulsu a don zina k'Isa, an ti'n kakkite ti mongali an ti'n t'ide.

⁶ Wo aame Pool kane ti Barnabas an illiga inkino man, an t'umbe an

d'umbe k'urzi Listire ti Derbe, geegiryagi ki siido Likayuni, ti illiyagi don i ti-duule.

⁷ Aame an ibey a siido gettiyo man, angenno ton an d'iise kazita Rabila Majjaanawa.

Pool ti Barnabas a siido Listire

⁸ A geeger ki Listire gette i d'ede wedusu zondí unto t'ume an ti y'ehe too, kan soo ton umbo yi k'izire ye.

⁹ Onniyo soo Pool yi kazita ono Raa man, yo wede gen yi d'ollige. Pool yi di y' woliyo teben, man y'a zuune wede gen yi ziipe addi, yi dehu y'a utte t'eenizi me.

¹⁰ Inkino man Pool yi di ruute ti golla awwa, y'ede: «Ki t'oozo, ki t'ohor kan ohire!» Wede y'a ildfe k'awwa, y'a t'ihira, y'a iise sooru.

¹¹ Aame kane don duuru an wulle munda wede Pool y'ize genno man, an d'iise dollite t'ono ki Likayuni, an'de: «Raayagi an t'umbo tukki duwo, an di-diigo diinayin!»

¹² Inkino man Barnabas an i-d'ele suma ki raazan Zewus*, wo Pool an i-d'ele suma ki raazan Ermes† kono yon wede k'eesiyo k'ono.

¹³ Boy raayusu Zewus gen yon a biza geeger. Inkino man wede sedeke ki Zewus gen y'iide'n, yi zidde bungari, y'an d'izite dogoro ki bobbo k'inda, wo y'an d'an t'iide ki biza boy genno, kono yi dehu ti kane don duuru gen an an d'ise sedeke akka Pool ti Barnabas.

¹⁴ Wo aame kane don zina sire gen an illiga inkino man, addan a k'ize unse ye, kallagan an di zittite, man an d'ukke an t'iide diine don duuru genno, an di dollite, an'de:

¹⁵ «Wayya, kune duwo en, kun isiyo inkino moo me? Kaye min duwo aa kune pay! Kaye ay un kazita urzi Rabila Majjaanawa kono longayi don ki bita gen kun di'n ooli, wo kun di-kimo ki tukki Raa zeere,

‡ 13:51 13.51 *Tottiso k'odde zonj*: Gen i-kaza «oodibe sibe ti golla.» Pool ti Barnabas an iidiba sibe ti golladan, aame ki poone an gizite ono a Yawudiyagi wo an ki d'umbe ye. * 14:12 14.12 Suma *Zewus*: I-kaza mozigo raayagi ki don Girek. † 14:12 14.12 Suma *Ermes*: I-kaza wede zina raayagi ki don Girek.

wede ikkima kandaane ti siido wo bar, ti suldi don adda pay.

¹⁶ Ti kaaga Raa y'an iili duwo adda siidiyagi pay, don tuuku ton an adfiya urzizan k'eedan k'eedan.

¹⁷ Wo ton man y'an di kaza daayum a duwo yon Raa wede beehiye, ti kandaane y'un d'eliyo mizzi, y'un d'eliyo suldi don ki derku, kun d'aydu aame onniyo ti towwo man. Eyye, yon y'un d'eliyo omba baadan wo addugon y'un di'n onniyo t'unusuwo.»

¹⁸ Ti onaman genno ton, ti onne baadan Pool ti Barnabas an d'iine don duuru an di'n ihira t'isiyo sefeke a kane me.

¹⁹ San man kane Yawudiyagi ti Antiyos siido Pizidi wo ti Ikoniyon an d'iina a Listire, an di'n irga don duuru ki tukki kane. Inkinon man Pool an ti y' gikkite ti mongali ki towwadi, san an t'irga t'adda geeger ki paate, an elkiyo y'inda.

²⁰ Wo kane sanalliyagi gen an di-t'ugiye a eedi, san Pool y'a t'iiziga, y'a-gime k'adda geeger gettiyo. Soggo man ti Barnabas an d'ingile ki geeger Derbe.

Pool ti Barnabas a Antiyos siido Siiri

²¹ Pool ti Barnabas an iiney a Derbe man, an di gizite Rabila Majjaanawa wo don baadan an di ziipe addan a Isa, an t'ize sanalliyagi. San man an di-gime k'adda geegiryagi ki Listire, Ikoniyon wo Antiyos siido Pizidi.

²² Adda geeger son an an d'eeliyo kooke kooke a sanalliyagi me, an di seeda zakidi a urzi zaapu k'addan a Isa, an d'eesiyo: «In t'oonna dabar baadan doo min, in t'etta ki Moziko Raa kollo.»

²³ Wo t'adda diine don ogiyo ti suma k'Isa gen a ume son an di beeriyo don dokkiyo dokkiyo, wo aame gen an di lekkiyo onniyo muno daa k'omba ti tonniyo Raa, san kane zamba gen an i-di'n ele a bey Galmeega wede an ziipe addan kono y'anni boohe.

²⁴ San man Pool ti Barnabas an d'ingile an di diipida ki Pizidi, an d'ingile ki siido Pampili.

²⁵ An di gizite ono Raa a geeger ki Perz, san man an di-diiige ki biza bar ki geeger k'Atali.

²⁶ Tin gen an di-gili adda tooko, an di-gimo ki Antiyos siido Siiri, ume wede ti poone zamba an an di'n ele kane a beeko ere ki Raa, a naabo ere an d'ise wo anken an ti dinge.

²⁷ Aame an iiney a Antiyos man, an di'n ugiye don ogiyo ti suma k'Isa gen pay, wo an an t'iide taaya a munda wede Raa y'ize t'urzi kane, wo son mummino Raa y'ize y'an t'ihina urzi a kane don Yawudiyagi ye ton, an ziipe addan a Isa me.

²⁸ Aame gen Pool ti Barnabas an di likke onniyo baadan ti sanalliyagi me.

15

Ogiyo meeda a Zeruzalem

¹ I d'ede don ede kane a siido Ziide, an d'ingile ki Antiyos an di dooyiso zamba, an'de: «Kune kun ki ti wilda ponde aa oogoro Muusa ti ki rootiyo ye man, Raa y'un ki'n utta ye.»

² Wo Pool ti Barnabas an ki d'iyye ye a onaman gen me, an di niikite baadan ti kane me. Inkinon man an di dihe Pool ti Barnabas an di-kili Zeruzalem ti zamba ongo kono an di wollo ono gen ti don zina k'Isa wo ti don dokkiyo.

³ Inkinon man don ogiyo ti suma k'Isa a Antiyos an an d'eele munda ki torguwadan me, wo an di'n igibe an d'ingile. An di diipida ki siido Piniwo ki siido Samari, a ume gen an an t'iide taaya mummino don Yawudiyagi ye an di ziipe addan a Isa me, wo kane zamba pay gen addan a une t'unusuwo.

⁴ Aame kane an iiney Zeruzalem man, don ogiyo ti suma k'Isa, don zina k'Isa wo don dokkiyo pay gen, an di'n ziida bey sire. Wo Pool ti Barnabas an an t'iide taaya a suldi don pay Raa y'ize t'urzi kane.

⁵ Wo don ede ti diine Pariziyen don i ziipe addan a Isa gen, an t'iiziga an d'iise rootiyo, an'de: «Don Yawudiyagi ye an ziipe addan a Isa gen i dehu an di walda ponde, wo kun an di roote an di daane oogoro Muusa.»

⁶ Injkinon man kane don zina k'Isa ti don dokkiyo an t'ugiyee kono an di wolle urzi k'ono genno.

⁷ Aame an niikite kee man, Piyer y'a t'iiziga y'an di ruute, y'ede: «Zemba ki nun, kun suune nun Raa yi ni biire ti diine kune ti kaagine, kono n'an di kizite Rabila Majjaanawa a don Yawudiyagi ye, kono ono en an di'n olliga wo an zaape addan a Isa.

⁸ Wo yo Raa yon wede yi suune adde duwo pay, gen y'an di gize kono kane ton yi'ni dehu y'an t'ele Unde Kamilen aa y'in ele a kine kay.

⁹ Raa y'inni woliyo kine ti kane pay min kan soo: kono kane an ziipe addan a Isa, Raa yi'n ize addan kamilen a daanadi me.

¹⁰ Wo anken moo me kun dehu kun di lette adde Raa, kun an di zaape attidi ki daaniya k'oogoro Muusa a ekki sanalliyagi k'Isa me, attidi wede mongidagin ton an k'iine sarkiya ye, wo kine ton man in k'aane ye kay?

¹¹ Aha, i k'ise ye injkinon me. In ambo min t'urzi beeko ere ki Galmeega Isa kine Yawudiyagi in uune uttiyo, wo a kane ton injkinon pay.»

¹² Aame kane don duuru pay gen an illiga injkinon man, an d'inda kuy, wo an d'ollige Pool ti Barnabas an towwo taaya a suldi k'armika ti suldi don i ceeriyo eego Raa y'ize t'urzi kane a diine don Yawudiyagi ye.

¹³ Aame onaman i dinge man, Zak y'a iise rootiyo, y'ede: «Zemba ki nun, kun ollo kay!

¹⁴ Simo y'in ruute mummino t'ume k'eesiyo Raa y'a buuhe don

Yawudiyagi ye me, kono yi-beere ti diine kane an t'ise don ti suma yode.

¹⁵ Wo ono nebiyagi ton a-t'iide a suldi genno, kono ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

¹⁶ «Galmeega y'ede: San man nun n'a kimo n'a y'ooziga boy Dawut wede iire me, suldi pay i litte gen n'an okkima n'a y'ooziga a umayi.

¹⁷ Injkinon man don pay ti doolo ton an di deha nun Galmeega, eyye ita don siido pay ni wiiko an t'isa donzo.

Enno ono don Galmeega yi ruute me.

¹⁸ Suldi gen yon y'an ti'n gize t'ume ti kaaga too*.»

¹⁹ Zak y'a ruute sey, y'ede: «Enno munda wede ni woliyo beehiye me, in an ki t'ise ye mokoloko morkiye a kane don Yawudiyagi ye i-gime ki tukki Raa.

²⁰ Wo in an raana mattup kono in an di roote, an k'aadi ye sey wede an eliyoo sedefee a longayi me, kono a daana Raa yon ganigi, boliyo ton ulu an d'ooli, an k'aadi ye sey wede ki seysu inda puuzadi ti k'udde ye me, ise puuzoo ton ulu an k'oomi ye.

²¹ In an raana injkinon kono ti kaagine duwo an kazita urzi k'oogoro Muusa adda geegiryagi pay, wo an gariyta adda boydi don in di dooyiso a onniytagi don ki puukiyadin me.»

Mattup a zemba don Yawudiyagi ye

²² Injkinon man don zina k'Isa, don dokkiyo ti don pay ogiyso ti suma k'Isa, kan soo an di biire ti diinayan duwo an ti'n t'igibe a ita Pool ti Barnabas ki Antiyos siido Siiri. Man an t'iidiba Ziid sunsi soo Barsabas, wo Silas, kane gen don suma, zemba pay an'ni suune.

²³ An an d'ele mattup gette a beezan, wo adda mattup an riine, an'de:

«Kaye don zina k'Isa, don dokkiyo ti zemba pay ay un t'ize toose a kune

* 15:18 15.18 Kun wollo adda mattup ki Amos 9.11-12.

zembā dɔŋ Yawudiyagi ye i lekkiyo a geeger k'Antiyos, a siido Siiri wo a siido Silisi.

²⁴ Ay illiga dɔŋ ede ti diinayey, an t'iide di kune. Kane dɔŋ geŋ an un ti-digge eggun te, wo an un di'n ele adda k'elkiso ti onamaŋ geŋ me, biza k'ulbugun a-gime. Wo de kaye ay an ki ruute ye an d'ise in'kino me.

²⁵ In'kino maŋ kaye pay ay di ruute kaŋ soo ay biire duwo ay di'n t'igibe ki tukki kune a ita zembā dɔŋ ki geyyiso Barnabas ti Pool,

²⁶ kane dɔŋ ele tuddaŋ k'unto toŋ maŋ kono an daaniya suma Galmeegin Isa Almasi.

²⁷ In'kino ay un t'igibe Ziid ti Silas, an un di rootey ti bizaŋ munda wede ay un riije adda mattup ette.

²⁸ Geŋ in'kino t'urzi k'Unde Kamilen, kaye batum ay un ki zaape attidi ti doolo ye, wo kun daano munda wede ay un riije adda mattup:

²⁹ Sey wede an eliyō sedefe a longayi kun aadi ye, puuzo toŋ ulu kun oomi ye, sey wede ki seysu inda puuzadi ti k'udfe ye kun aadi ye, ise boliyo toŋ ulu kun d'ooli. Aame suldi pay geŋ kun iila maŋ, a kune beehiye. Kaye zembagun a enno ay un t'ize toose baadaŋ.»

³⁰ Mattup gette an an d'ele a dɔŋ an biire, maŋ kane an d'ingile ki Antiyos. An iiney maŋ an di'n ugiye dɔŋ i ziipe addaŋ a Isa geŋ pay, mattup gette an an d'ele.

³¹ Aame mattup gette an ti gire maŋ, onamtu geŋ zembā an d'eele kooke wo ulbaŋ an t'ize unse baadaŋ.

³² Ziid ti Silas geŋ kane nebiyagi, a zembā an an d'eele kooke t'urzi baadaŋ kono an di koone zakidi a urzi zaapa k'addaŋ a Isa.

³³ An di likke onniyto baadaŋ an geŋ me, saŋ maŋ zembā an di'n igibo wo an di ruute, an'de: «Kun di-kama ti toose k'ume dɔŋ un igibo me.» [

³⁴ Wo Silas geŋ i-di t'ize unse, y'a lekke me.]

³⁵ Aame geŋ Pool ti Barnabas an d'uupo a Antiyos, ti zembā baadaŋ ongo an di dooyiso wo an di kazita Rabila Majjaanawa a urzi k'ono Galmeega.

Âhuntu ki Pool ti Barnabas

³⁶ Onniyto miibi k'ita maŋ Pool yi di ruute Barnabas, y'ede: «In ti kime k'ita, in di wollo zembā adda geegiryagi pay dɔŋ in an gizito ono Galmeega, an isiyo mummino koo maŋ a urzi Raazaŋ me.»

³⁷ Barnabas yi dehu y'a di waake Zaŋ wede sundi soo Markus ti kane.

³⁸ Wo de ki Pool maŋ yi ki dehu Zaŋ yi k'ette ye ti kane me, kono yoŋ ti siido Pampili y'an di'n iilo, a naabadaŋ y'an ki'n nuugo ye.

³⁹ A ume geŋ niikiytadaŋ t'a gu-une zakidi, in'kino an a-t'ihinte. Barnabas y'a wiike Markus an digili adda tooko, an d'ingile ki siido Siipire.

⁴⁰ Wo Pool y'a-wiike Silas, maŋ zembā an tunde Galmeega kono beekadi t'a koone kane, saŋ an d'ingile.

⁴¹ Pool y'an izire siido Siiri ti Silisi pay, y'an d'eeliyo kooke a dɔŋ ogiysito ti suma k'Isa a ume tuuku toŋ maŋ.

16

Pool y'a-ti wiike Timote ti kane

¹ Saŋ maŋ Pool y'a t'iide Derbe wo soŋ ki Listire. A ume geŋ i d'ede sanallusu k'Isa sundi Timote, meedi tod'te Yawudowo ti ziipe addutu a Isa, wo meegi yoŋ Girek.

² Yo Timote zembā dɔŋ i lekkiyo a Listire ti Ikoniyoŋ an yi tamma.

³ Pool yi dehu y'a ti y' waake ti yode. In'kino maŋ yi di wilda ponde kono Yawudiyagi dɔŋ i lekkiyo a siidiyagi genno geŋ an zuune pay meegi yoŋ Girek me.

⁴ Aame Timote yi-ti wilda ponde maŋ, an d'ettiyo geeger ti geeger, an an di kazita a zembā dɔŋ i ziipe addaŋ a Isa, munda wede kane dɔŋ zina k'Isa ti dɔŋ dokkiyo a

Zeruzalem an dihe, wo kane an an di rootiyo an d'ozire eego a munda genj me.

⁵ Wo kane donj ogiysito ti suma k'Isa genj an d'ooniyo toogo baadan a urzi zaapu k'adde a Isa me, wo onniyo ti onniyo an d'aagulu k'aagulu.

Pool i iide munda aa suniye

⁶ Sanj manj tinj genj an dehu an t'ette ki siido k'Aazi an kizitey ono Raa, minj Unde Kamileñ t'an t'iigire k'ettiyo me. Injino an d'ingile, an di diipida siido Pirizi ti Galat.

⁷ Aame an iiney gopponj ti siido Mizi manj, an dehu an t'ette siido Bitini, wo ki ume genno tonj Unde k'Isa t'an di-tuuge k'ettiyo me.

⁸ Injino manj siido Mizi an ti diipida, an d'ingile ki biza bar ki geeger Tirowas.

⁹ An di-d'iige angenno, a diddo manj Pool i-d'iide munda aa suniye, yi woliyo wedusu ti siido Maseduwan yi t'ihira a daanadi wo yi di y' tondiyo t'obe bey, y'ede: «Ki ti doopidi t'enno ki siido Maseduwan, k'ay di-noogey kotok!»

¹⁰ Aame Pool yi wulle munda wede i-iide aa suniye genno manj, kesiko kaye* ay dihe urzi k'ettiyo ki Maseduwan kono kaye ay zuune Raa y'ayni waaku ay di kizitey Rabila Majjaanawa a donj siido gettiyo.

Pool yo a geeger ki Pilip

¹¹ Ti Tirowas genj ay d'uune tooko ay di-gili, ay d'ingile delele ki siido ere a diine k'ahu sundutu Samotiras, wo soggo manj ay d'iiney a biza bar ki geeger Nayapoli.

¹² Ti Nayapoli ay d'ingile ki Pilip, tod'te geeger meeda ki siido Maseduwan, donj Romenj baadan an lekkiyo adda. Adda geeger gette ay di likke onniyo.

¹³ A onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi manj t'adda geeger ay t'udde, ay d'ingile biza k'ooye, ay elkiyo ay t'ooney ume Yawudiyagi ge d'ogiyso ki tondiyo Raa. A ume

genj ay d'uuney erayi an t'ugiye, kaye tonj ay di gundite ti kane wo ay an di gizite ono Raa.

¹⁴ Erewo soo ti diinayanj sundutu Lidi, tod'te ti geeger Tiyatir, tod' t'isiyo suuk ki juwa zooyatu oone wo tod' t'ottilso a Raa. T'ay di'n ollige kofec kofec wo Galmeega yi-d'ize adda k'addutu, ono Pool genj itadan t'anni zuune, t'a ziipe addutu a Isa.

¹⁵ Sanj tod' t'a-zuyye batem ti donj boytu pay, manj t'ay di'n wiike kino, t'ede: «Aame kun zuune nunj ni ziipe addo a Galmeega ki kotto manj, kun t'edi kun lekka di nuuno.» Wo tod' t'a ziida zakidi, ay d'iyye.

Pool ti Silas adda dangay a Pilip

¹⁶ Onniyo soo ay t'ette k'ume tondiyo Raa manj, i d'ede uto konso bulowo t'ay di'n uuna, tode gette i-d'ede siitan ettu ti di kazita suldi donj etto. A munda wede t'an oofibe ita a duwo genj, galmaawutu an d'ooniyo sonko baadan.

¹⁷ T'a iise daaniya Pool ti kaye, ti rootiyo ti golla awwa, ti d'eesiyo: «Donj enj kane donj naabo ki Raa goole a jiire pay! An un kaza urzi wede Raa yi dehu y'un di'n utte.»

¹⁸ Onniyo baadan tod'tinj a ita kane, manj onniyo soo Pool addi a-tiire, y'a-gime k'ita wo yi-di ruute a siitan ere a ekki erewo gette, y'ede: «Ti suma ere k'Isa Almasi ni di rooto, mi t'addo t'ekk'erewo te!» A kaamiki siitan t'a t'udde t'ekk'erewo te.

¹⁹ Aame galmaawutu an woliyo munda wede an ziipe elkiyadan ekki tode an k'ooniyo ye baa manj, an ti'n zidde Pool ti Silas, an d'an t'iide ki bere donj duuru a daana donj booro.

²⁰ An d'an t'iide k'ume donj deero booro Romenj, an di ruute, an'de: «Kane duwo enj Yawudiyagi wo an ti lettiyo siidadey.

²¹ An dooyiso urzi k'oogiradan, suldi donj kaye Romenj ay k'ede urzi ay ki d'ooye, ay ki daane ye.»

* 16:10 16.10 A ume wede Lik yi riiney kaye kaye genj, i-kaza yode tonj adda.

22 Wo kane don duuru pay i t'ugiye gen an d'iizi gulkuwo ti Pool wo Silas, wo kane deero booro Romen an an di ruute, an'de: «Kallagan kun t'odfipo wo kun'ni kosso ti karre.»

23 Aame an ti'n girpipe man, an di'n ibi dangay, wo an i-di ruute a wede boohiyo don dangay, an'de: «Don en ki'ni booho koduwo.»

24 Aame wede boohiyo an i ti ruute inkinno man, kane gen y'an d'an t'iide k'adda dangay ere k'adda wo zondan yi-t'ele adda poole.

Wede boohiyo don dangay yi ziipe addi a Isa

25 A diddo meeda man Pool ti Silas an tondiyo Raa, an d'oro an tamma Raa, wo don dangay ti doolo an di'n ollige.

26 A kaamiki, siido t'a iise nonnirso, mongali don k'eesiyo boy dangay a nonnirso, wo boha bindani pay ton a kaamiki a t'ihinte wan wan, wo zinziri a zon don dangay pay a-dimbe.

27 Man wede boohiyo gen y'a idira, y'a t'inne, yi wolliyi boha ohinte wan wan, y'elkiyo don dangay an t'umbe. Inkinno man y'aa t'iidiba seebir, yi dehu y'a-kiira tuddi.

28 Wo Pool y'a idili ti golla awwa, y'ede: «Ay! K'oolo, ki k'iira tudda ye. Kaye pay ede.»

29 Inkinno man wede gen y'a tunde, y'ede: «Kun oo k'eeli bingde do.» An i eelo man, kesiko yi-t'iide k'adda, yi nonnirso burbur, y'a iire a zon ki Pool ti Silas.

30 San man t'adda dangay y'an di'n udfde wo y'anni tunde, y'ede: «Kune'n, n'aase mummino n'a t'oone uttiyo te?»

31 Kane an i-di ruute, an'de: «Ki zaapo adda a Galmeega Isa wo k'a t'oono uttiyo, kee ti don boozá pay.»

32 Man an i-di gizite ono Galmeega a yode wo a don adda boozá pay.

33 A peedo gettiyo batum a diddo meeda, wede boohiyo y'a ti'n wiike y'an t'upile kundayan, man a

kaamiki an ti y' zuyye batem, yode ti don adda boozá pay.

34 San man Pool ti Silas y'an d'an d'aahe boozá y'an d'eele ombo, wo yon ulbi unse baadan ti don boozá pay kono an ziipe addan a Raa.

35 Wo aame ume i t'umpile man, deero booro Romen an d'igibo gumiyagi an i-di ruute wede boohiyo, an'de: «Ti dangay k'an adde Pool ti Silas me.»

36 Man wede boohiyo y'a iide yi di ruute a Pool, y'ede: «K'ollo, deero booro an igibo an'de, n'un ti'n adfo. Anken kun t'adfo, kun engilo ti toose.»

37 Wo Pool y'an di ruute gumiyagi, y'ede: «An ay di'n gusse a daana duwo pay daa k'ollige k'onamey min, para man kaye'n don ti siido Romen. An ay di'n ibi dangay, wo anken an dehu an ay d'eeze kan ombide man, i k'ise ye. Inkinno man edi kane batum an ay di'n adfa.»

38 Man guumiyagi an iide'n, an an di ruute a deero booro inkinno. Aame an zuune kacin Pool ti Silas kane don ti siido Romen too man, orgiso t'anni ziida.

39 Inkinno kane batum an d'iide an an t'ize tambobino, man ti dangay an di'n udfde wo an an di ruute, an'de: «T'adda geeger kun t'adfo.»

40 Aame ti dangay an t'udfde man, Pool ti Silas an t'iide ki boy Lidi, a ume gen an ti'n wulle zamba don i ziipe addan a Isa wo an an d'eele kooke, san an t'iiziga an d'ingile.

17

Pool ti Silas a geeger Tessaloni

1 Pool ti Silas an ingile ti geeger Pilip man, an t'udfde ti geeger k'Ampipoli ti Apoloni. Man an d'iiney a geeger Tessaloni, a ume gen i d'ede boy wede Yawudiyagi ge dooyiso.

2 Wo Pool aa yi d'isiyo daayum, y'a t'iide k'adda boy genno. Adda suuk ado gen a onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi man, an di niikutu ti

kane don adda a urzi k'ono don an riije ti kaaga adda mattup ki Raa.

³ Pool y'an di kazita y'an di sekiŋso kereŋ, yi d'eesiyo: «Mattup ki Raa ti ruute, i dehu Almasi y'a dabira, y'a t'inda, wo y'a-balda ti diine don unto me. Wo Almasi Raa yi biire geŋ, yoŋ Isa wede n'un kazita.»

⁴ I d'ede Yawudiyagi ongo ono geŋ an'ni ziida, an a-t'iide a ita Pool ti Silas. Wo don Girek baadan an ottilso a Raa, ti erayi baadan don sundan ti moolo ton maŋ, an a-t'iide ti kane.

⁵ Wo de kane Yawudiyagi don i ki ziipe addan a Isa ye, an di gulbike baadan. Inkiŋo maŋ an iide'ŋ an di wiiko don bita i derilsito a urziyagi geŋ, an d'iide baadan, an an t'elite ono an d'iise tarkuuse. Saŋ an t'iide ki boy Zason kono Pool ti Silas an ti'n sedde, an an di'n t'ette ki daana don duuru.

⁶ Wo de an ki'n uune ye, inkiŋo maŋ an di ziida Zason ti zemba mi-ibi don i ziipe addan a Isa. An d'an t'iide daana don deero ki geeger, wo an d'iise dollite, an'de: «Kane duwo en don duniya pay an ti'n digge, ankeŋ an iina di kine!

⁷ Zason y'a ti'n ziida di yode, wo kane don pay geŋ an ki dehu an ki daane oogoro ki mozigo goole ki Romeŋ ye, an'de i d'ede mozigo goole ti doolo ede, sundi Isa.»

⁸ Aame don duuru ti don deero ki geeger an illiga ono geŋŋo maŋ, addan a litte.

⁹ Inkiŋo maŋ kane don deero geŋ an di tunde munda, maŋ Zason ti zemba ongo an d'iidi beezan an an d'ele foo miŋ, an an d'iize kollo.

Pool ti Silas a geeger Beere

¹⁰ A diddo maŋ kesiko zemba an di'n unzile Pool ti Silas me, an d'ingile ki geeger Beere. Aame an

iiney maŋ an t'iide k'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso.

¹¹ Kane Yawudiyagi don a Beere geŋ elkisadan ede a jiire don a Tessaloni, an d'ollige Rabila Majjaanawa t'adde soo. Onniyo ti onniyo an di gariya ono don an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, kono an dehu an di suune ono Pool yi rootiyo geŋ derec kunuŋ, mummino me.

¹² Don baadan ti diinayan an di ziipe addan a Isa, wo erayi don Girek sundan ti moolo ti kuuli baadan pay, an di ziipe addan a Isa.

¹³ Wo de aame Yawudiyagi don ki Tessaloni an illiga Pool yi kazita ono Raa a geeger Beere maŋ, an d'iido an an t'elite ono a don duuru, an d'iise tarkuuse an geŋŋo ton maŋ.

¹⁴ Kesiko zemba don i ziipe addan a Isa an di y'igibe Pool ki biza bar, wo Silas ti Timote an d'uupe a Beere.

¹⁵ Zemba don iide agisa ki Pool geŋ, an aa y'igibo bini geeger ki Aten. Wo aame an iiney maŋ, y'an di ruute a don k'agisadi, y'ede: «Aame kun ti gima maŋ, kun an di rootoy an kan Silas ti Timote geŋ, kesiko an di'n t'oona a enno.» Maŋ kane an di-gime ki Beere.

Pool yo a geeger ki Aten

¹⁶ Aame Pool yi delliyo Silas ti Timote a Aten geŋ, yi wolliyi maŋ geeger gette i t'uune ti longayi danjal, maŋ i ki d'ize unse ye, addi a litte.

¹⁷ Inkiŋo maŋ yi d'ettiyo k'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, an di niikiyto ti Yawudiyagi wo ti don Yawudiyagi ye an ottilso a Raa. Wo a bere don duuru ton, an di niikiyto daayum ti duwo don i lekkiyo an geŋŋo.

¹⁸ A ume geŋ i d'ede don ede kane don suuniyo k'ono, ongo an daaniya ita wede suuniyo k'ono sundi Epikuris*, ongo a ita wede

* **17:18 17.18 Epikuris:** Yoŋ wede suuniyo k'ono Girek y'inda a ozzine 270 ki poone Isa an di y' t'eha botto, a itadi sanalliyagi baadan. Kane a lekkiyadan dabar gette an ki ti dehu ye, wo an elkiyo munda wede ettiyo a morkiye geŋŋo i dokkiyo duniya me. † **17:18 17.18 Zeno:** Yoŋ wede suuniyo k'ono Girek y'inda a ozzine 265 ki poone Isa an di y' t'eha botto.

suuniyo k'ono sundí Zeno†, an di niikiyto ti Pool. Wo yo yi kazita Rabila Majjaanawa k'Isa wo a urzi baldiyadí. Aame dúwo an illiga in'kino mañ, ñon ongo an di ruute, an'de: «Yi bakkiya ton moo me?» Wo ñon ongo an'de: «Yi kazita ono raayagi ñon a siido kine ye.»

¹⁹ In'kino mañ an ti y' wiike an di-t'iide k'ekki mokololo ere daayum ñon deero siido an t'owwo onamañ, wo an di ruute, an'de: «Urzi k'onamá ki dooyiso aware en, kaye ay di suune itadan ko?»

²⁰ Kee k'ay kazita suldi ñon ay ki'n suune ye, wo anken ay dehu ay di suune koduwo i-kaza munda me.»

²¹ An rootiyo in'kino kono ñon geeger k'Aten pay ti torgagi ñon i lekkiyo adda siido ton, an lekkiyo ti t'owwo taaya ñanjal wo a ollige ki rabila ere aware.

²² In'kino mañ Pool y'a t'iiziga a ñaana deero ñon siido, wo y'an di ruute y'ede: «Kune ñon geeger k'Aten no, a suldi pay gen ni woliyo mañ kun seedu zakidi min a urzi raayagun.»

²³ Aame ni sooru adda geegirgun ette ni woliyo suldi baadan aa raayagun ñon kun d'ottilso eego, wo ni wulle ume sedeke soo gen raaniya eego'n: «Ki raayusu wede in ki y' suune ye.» In'kino mañ kun ollo, nun n'un di kaza ono ki raayusu wede kun i-d'ottilso wo kun ki y' suune ye enno.

²⁴ Raa wede ikkima duniya ti suldi pay ñon adda gen, yon Galmeega ki kandaane ti siido. Yon yi ki lekkiyo ye adda boydi ñon dúwo an okkime ti beezan me.

²⁵ Wo yi ki dehu dúwo an i gi di naabe do ye, yon munda tuuku ton yi ki dehu ye, kono yode ñanjal wede in eliyo puukiyo ere in di lekkiyo ti suldi ñon pay me.

²⁶ Wo yon Raa yi d'ikkima wedusu soo, wo t'urzi yode gen ita dúwo pay ette t'a iido kono an di lekke a

siido pay. Ozzine y'a ti y' ñikkida, wo y'an t'ihinte yirwagi ki siidiyagi ñon an di lekka.

²⁷ Raa y'ize in'kino kono dúwo an di y' dehe, kan totirso ton mañ an di y' t'oone, kono gen ki kotto yon dokki ye ti wede tuuku ti diinayin me.

²⁸ Gen ono en in suune:

“T'urzi yode kine in di puukiyo, in di sooru, wo in di lekkiyo:.”

Aakede ñon suuniyo k'ono ongo ti diinagan ton an'de:

“Kine in iido ti Raa§.”

²⁹ In'kino aa kine in iido ti Raa gen, in ki d'elke Raa aa yon longusu wede dúwo an okkime ki dap, ki maala gurus ise ki mongali ti tirdikadan genno ye.

³⁰ Aha in'kino ye, ti kaaga dúwo Raa an ki y' suune ye, wo y'a dihe yi-ki ti'n t'ele dangay ye. Wo anken yi waaku dúwo pay t'ume tuuku ton mañ an di-kime lekkiyadan.

³¹ Gen Raa yi biire onniyo soo y'a-dekka booro a ñon duniya pay, wo y'isiyo in'kino t'urzi wede ede yi biire a ñon booro ere ki diine me. Yon gen wede y'a ti y' bilde ti diine ñon unto, gen munda wede i-kaza yode gen wede Raa yi y' biire.»

³² Aame ñon i t'ugiye gen an illiga Pool yi ruute a urzi k'unto ti baldiya mañ, ñon ongo an d'iise okko maadayi wo ñon ongo an i di ruute, an'de: «Kaye ay dehu sonno mañ onamañ gen ay di'n olliga ki koduwo kollo.»

³³ In'kino mañ Pool ñon i t'ugiye yi'n iili, y'a ingile.

³⁴ Wo ñon ongo an aa t'iide ti yode, an di ziipe addan a Isa. Ti diinayan Denis, yon wede ti diine deero siido, wo erewo sundutu Damaris, wo ñon ti doolo ton ede.

18

Pool yo a geeger Korent

† 17:28 17.28 Ono en i'ni ruute'n wede i-d'ede ñoro adda k'addi, yon Girek sundi Epimenid.

§ 17:28 17.28 Ono en i'ni ruute'n wede i-d'ede ñoro adda k'addi, yon Girek sundi Aratos.

¹ Saŋ maŋ Pool ti Aten y'a t'iiziga, y'a t'iide geeger Korent.

² A Korent geŋ yi d'uune Yawudusu sundí Akilas an y'ehe a siido Pontus, wo y'aaniya ti siido k'Itali kane ti eddí sundutú Pisisil, kono Kilood mozigo goole ki Romen y'i d'ize oogoro a Yawudiyagi pay an t'adde ti geeger Room te. Maŋ Pool y'a-ti giyye ti kane.

³ Wo yoŋ naabadí aa ki Akilas geŋ, yi lekkiyo ti kane an di naabiya yeppiyo tanda ki bindfani ti kane kaŋ soo.

⁴ Daayum a onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi maŋ, Pool yi-t'ettiyo yi kazita adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, yi niikiyto ti Yawudiyagi wo ti doŋ Girek, wo yi dehu an di-kimo a urzi k'ono Raa.

⁵ Aame Silas ti Timote an iina ti Maseduwan maŋ, Pool y'a iili peedadí pay a kazita k'ono Raa, y'an di kazita a Yawudiyagi, y'ede Isa yoŋ Almasi Raa yi biire.

⁶ Wo kane Yawudiyagi an di-tuuge, an d'iise kalditadí. Injino maŋ Pool y'a-rittige kallagí wo y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ sibe ti golladó ni ti y'dikke puuzagun t'ooa a eggun, nuŋ adda ye. Ti anki en nuŋ ni t'ette ki tukki doŋ Yawudiyagi ye.»

⁷ Maŋ Pool ti ume geŋ y'a t'udde, y'a t'iide di wede sundí Titiyus Zistus, yoŋ geŋ y'ottilso a Raa, boozí ita waaya ti boy wede Yawudiyagi ge dooyiso me.

⁸ Aame geŋ goole boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, sundí Kirisipus, y'a ziipe addí a Galmeega ti doŋ boozí pay. Doŋ geeger Korent doŋ illiga ono Pool toŋ, baadaŋ an di ziipe addaŋ a Isa wo an di zuyye batem.

⁹ Onniyo soo a diddo maŋ Pool i-d'iido munda aa suniye, wo Galmeega yi di ruute, y'ede: «Kee k'orgide ye a doŋ en me, ki kazita ono Raa me k'anniga ye.

¹⁰ Nuŋ ti kee, wenda soo toŋ y'aga da botta ye k'isiyo k'ulsu me,

kono adda geeger ette nuŋ doŋzóŋ baadaŋ.»

¹¹ Injino maŋ Pool y'a likke adda geeger Korent ozzine ti tere zoot, y'a duuyite ono Raa a doŋ pay.

Pool a daana goole siido Galiyoŋ

¹² Aame Galiyoŋ yoŋ Romen goole siido ki Akayi geŋ, kane Yawudiyagi an di gitte onamaŋ kaŋ soo an di seeda Pool. An yi ziida maŋ, an di-t'iide k'ume deero booro,

¹³ wo an di ruute, an'de: «Wede en yi ti'n argu duwo an d'ottila a Raa t'urzi wede ti doolo aa ki oogoro ti ki rootiyo ye.»

¹⁴ Para'ŋ Pool yi dehu y'a t'ihina bizí y'a roote, miŋ Galiyoŋ y'an di ruute, y'ede: «Kune Yawudiyagi no, aame wede en y'ize munda wede ulsu, koo ise yi ti daggiya duwo maŋ, kesiko booro n'un t'ise.

¹⁵ Wo de kun niikiyto a urzi dooyiso, a sumbiyagi duwo wo a urzi k'oogiragun maŋ, geŋ a wollo kune baa, nuŋ ni k'aane ni ki koone booro ki suldi geŋno ye.»

¹⁶ Wo t'ume booro Galiyoŋ y'an di'n igibe.

¹⁷ Injino maŋ kane doŋ duuru geŋ, goole boy wede Yawudiyagi ge dooyiso sundí Susten, an di y' ziida, an di y' gusse a daana doŋ booro, wo de Galiyoŋ y'a t'iidiba eedí.

Kama ki Pool k'Antiyos siido Siiri

¹⁸ Pool y'a likke onniyto baadaŋ sey a Korent me, saŋ zamba yi'n iili, y'a t'iide biza bar ki geeger Saŋkire, an a-giyye ti Pisisil wo Akilas. A ume geŋ eedí y'a-gúuke, kono yi ruute yi-d'isa munda a Raa wo ankeŋ y'a ti dinge baa*. Saŋ an di-gili adda tooko, an d'engile ki siido Siiri.

¹⁹ An iiney a geeger k'Epez maŋ, Pisisil ti Akilas Pool yi'n iili angeŋno, wo yoŋ y'a t'iide k'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, an di niikiyto ti kane Yawudiyagi.

* 18:18 18.18 Kun wollo adda mattup ki Nombire 6.1-21.

²⁰ Kane an di y' tunde y'a-lekke ti kane, miŋ yoŋ y'ede: «Aha, nuŋ ni ki lekka ye.»

²¹ Wo y'an di'n iili, y'a ruute y'ede: «Raa yi dehu maŋ, saŋ n'a kimo.» Wo y'a ingile k'Epez ti tooko.

²² Aame Pool y'iiney a geeger Sezare maŋ, y'a t'iide ki poone ki Zeruzalem y'a t'eeso doŋ ogiyo ti suma k'Isa, saŋ y'a-diiige ki geeger k'Antiyos siido Siiri.

²³ A Antiyos yi likke onniyto miibi, saŋ y'a-gime yi t'udde ti siido Galat, y'a tûukey siido Pirizi, y'an d'eelite kooke a kane pay sanalliyagi k'Isa.

Apolos a geeger k'Epez ti Korent

²⁴ A ume geŋ i d'ede Yawudusu sundi Apolos, yoŋ an y'ehe a geeger k'Alegzandiri, y'a iina Epez. Yoŋ ono doŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, yi'ni suune koduwo wo yi rootiyto beehiye.

²⁵ A urzi Galmeega geŋ duwo an yi duuye baadaŋ, yi kazita t'adde soo, yi dooyiso ti derec a urzi k'Isa me, wo yi suune suyyiso batem ere ki Zaŋ daŋŋal.

²⁶ Adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, yi kazita daa k'orgiso ono Raa me. Wo aame Pisisil ti Akilas an y'illiga maŋ, an ti y' wiike ti kane, an i-di gizite koduwo derec ki Raa te.

²⁷ Saŋ maŋ Apolos y'a dihe y'a t'ette ki siido k'Akayi, inokino maŋ zamba an i-d'eele kooke, wo an an di riine mattup a sanalliyagi k'Isa a siido k'Akayi kono an di y' seeda bey sire. Aame y'iiney a ummey maŋ, an t'ize beehiye baadaŋ a kane doŋ i ziipe addaŋ a Isa t'urzi beeko ere ki Raa me.

²⁸ Ti Yawudiyagi an di niikiyto, y'an di gize kereŋ t'urzi k'ono doŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa: Isa yoŋ Almasi Raa yi biire. Inokino maŋ a elkisadaŋ gette y'an di ruute a daana duwo pay, y'ede: «Kune kun digge.»

19

Kama ki Pool ki Epez

¹ Aame Apolos yo a Korent geŋ, Pool yi-t'udde ti siido k'Aazi ere adda moŋgali, y'a iiney Epez. Angeŋ an d'ikkima ti sanalliyagi k'Isa ongoŋ,

² wo y'anni tunde, y'ede: «Aame kun ziipe addugun a Isa geŋ, Unde Kamileŋ kun uune dey ko?» Maŋ kane an di'n gime onami, an'de: «Kaye ay k'illiga ye Unde Kamileŋ ede toŋ maŋ.»

³ Inokino maŋ Pool y'anni tunde, y'ede: «Suyyiso batem ere tuuku kun uune te?» Kane an di'n gime onami, an'de: «Ay uune suyyiso batem t'urzi dooyiso ere ki Zaŋ.»

⁴ Pool y'an di ruute, y'ede: «Ti kaaga Zaŋ yi zuyye batem doŋ k'Izirayel kono a kize an di-kime lekkiyadaŋ, wo soŋ y'an di rootiyo an zaapo addaŋ a wede etto k'itadi, yoŋ Isa.»

⁵ Aame an illiga inokino maŋ, an di zuyye batem ti suma Galmeega Isa.

⁶ Pool y'an di ziipe bey a eedaŋ, wo an d'uune Unde Kamileŋ. Inokino maŋ an d'iise orbe t'ono doŋ doolo, wo an di rootiyto ono doŋ Raa y'igibo.

⁷ Kane pay doŋ i zuyye batem geŋ kuuli suma koomat makumu sire.

⁸ Adda tere ado geŋ, daayum Pool yi-t'ettiyo k'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso, yi rootiso daa k'orgiso. Yi kazita urzi Moziko Raa, yi dehu y'an ti'n kimo k'urzi geŋŋo doŋ i y'ollige me.

⁹ Wo de Yawudiyagi ongo an ki dehu an ki y'olliga ye, an di-tuuge ki zaapu k'addaŋ a Isa me, a dooyisadi ere a urzi Galmeega gette an di y'okko maade a daana duwo pay. Inokino maŋ Pool y'an di'n iili, y'a wiike kane sanalliyagi k'Isa, yi di'n dooyiso daayum adda boy ki lokkon ki wede soo sundi Tiranus.

¹⁰ Geŋ y'anni duuye ozzine sire, inokino maŋ kane pay doŋ siido k'Aazi, Yawudiyagi ti doŋ Yawudiyagi ye, an d'illiga ono Galmeega me.

Inni Seba kane sarat

11 Raa yi d'isiyo suldi k'armika don k'a seeda gaggira t'urzi Pool.

12 Inkinon man an d'ambu kalle koo ise buude koo man i butte tukki Pool, san an'tiyo an an bottiyo a tukki don k'eeni, man kane gen an d'ooniyo bee, wo kane siitandani ton an t'adfiya ti eedan me.

13 A ume gen i d'ede Yawudiyagi an sooru ti zindan an d'ettiyo ume ti ume, an di lommiti siitandani ti tukki don k'eeni. Inkinon an di'n niime lommiti ti suma Galmeega Isa pay, a siitandani wede tuuku ton yi d'eesiyo: «Ti suma k'Isa wede Pool yi-kazita, ni rootiyo kun t'adfo!»

14 Don isiyo inkinon gen kane inni sarat ki Seba, yon Yawudusu ti diine deero don sedefe.

15 Onniyo soo siitan t'an di ruute, t'ede: «Isa ni y' suune, wo Pool ton ni y' suune, wo de kune min kune an wee wee?»

16 Wo wede i-d'ede siitan a eedi gen y'a t'iiziga, y'anni zikke, y'iide y'an ti'n tiiza pay kono yon yi jire kane, y'an d'ize ulsu, an d'ukkite bontilin t'adda boozu me, tuddan kundayi jerem.

17 A munda wede ize gen, don pay k'Epez, Yawudiyagi ti don Yawudiyagi ye an illiga man, orgiso t'anni ziida pay wo an d'imme gooliko ere ki suma Galmeega Isa.

18 Don baadan ti diine don i ziipe addan a Isa an d'ettiyo an t'oodibe addan, wo an tondiyo tambobino a daana duwo pay a oldikadan ere an ize gette.

19 Wo ti diine don i sokiyo dindoriyo gen, don baadan an di ziki mattupiyagi ki dindoriyagan, an t'igge a daana duwo pay. An di-gize zooye mattupiyagi gen suma tamma dupu ada paat*.

20 Gen inkinon ti toogo ere ki Galmeega, ono Raa i d'ettiyo daana

ki daana ti toogo ere i ceeriyo baadan.

Tarkuuse baadan a Epez

21 Aame suldi gen i t'ingile man, Pool t'urzi k'Unde Raa y'a dihe y'a t'ette Zeruzalem, wo ki poone y'a adde ti siido Maseduwan, y'a tookey Akayi. Wo y'a ruute, y'ede: «N'iiney Zeruzalem man, i dehu n'a aaney a geeger Room pay.»

22 Inkinon man yi d'igibe ki daanadi don noogiyadi sire, Timote ti Erasta an d'ingile ki Maseduwan, wo yode batum y'a likke onniyo miibi a siido k'Aazi me.

23 Aame gen don k'Epez an d'iiziga tarkuuse baadan ki kulkuwo a urzi Galmeega.

24 A ume gen i d'ede wede sundi Demetirus, yon wede naabo maala yi d'okkimte boydi sunni sunni ki maala gurus, i deeyiso boy wede goole ki raayawa sundutu Artemis†, don pay an d'ottilso. Inkinon man Demetirus ti don naabadi an d'ooniyo sonko baadan ti naabadan gette.

25 Onniyo soo y'an ugiye don naabadi ti don an naabiya kan soo gen, y'an di ruute, y'ede: «Lanziyagi ki nun, kun suune kine in t'ize don bey min ti naabadan ettiyo.

26 Wo anken kun ollige wo kun wolliyo munda wede isiyo en me. Yo Pool gen don baadan yi'n ti'n kama k'urzi yode, y'an di rootiyo, y'ede: «Raayagi don duwo an okkime ti beezan gen, kane raayagi ye.» Y'isiyo inkinon a enno danjal ye, wo a omagi baadan ki siido k'Aazi pay.

27 Naabo yode gette t'iida ki daana man, duwo an di-kiigira naabadan te, wo naabo kine danjal ye, an di kiigira boy raayawa ere meeda sundutu Artemis, a t'isa aa munda ki bita. Inkinon man meedikatú t'a

* **19:19 19.19** Anki tamma dupu ada paat i-kaza sonko nono nono, suma sonko naabo ki don meeda uto adda pide adde k'ozzine. † **19:24 19.24 Artemis:** Tod'te raayawa a geeger k'Epez. Duwo an i di sappa bere kono suldi don an derku gen t'an di'n ehiyo beehiye, erayi an d'ehiyo wo maaladan ton ti d'aagulu.

dagga, tod'te raayawa ere d'uwu pay adda siido k'Aazi an i-d'ottilso, wo adda duniya pay ette.»

28 Aame kane d'ofon naabo pay an illiga ono d'ofon Demetirus yi ruute genno man, an di kulkuwe, an d'iise d'ollite, an'de: «Raayawa Artemis ki d'ofon k'Epez, tod'te meeda!»

29 Tan boolon man d'ofon duuru eedan t'a iide, kane d'ofon geeger pay gen an di gulkuwe, wo an ti'n zidde Gayus ti Aristarko me, kane ti Maseduwan, an iido ti Pool kan soo. An d'an t'iide ki bere d'ofon duuru‡.

30 Inkinon man Pool yi dehu y'a ette ki daana d'ofon duuru y'a rootey ono, wo kane sanalliyagi k'Isa an i di-tuuge.

31 Wo kane lanziyagi Pool gen, d'ofon deero ki naabiyagi adda siido k'Aazi ton, an i-d'igibo a yode an'de, y'etta ye ki bere d'ofon duuru me.

32 A ume gen a iizi tarkuuse baadan sey adda diine d'ofon duuru me, d'ofon ongo an d'ollite kenno, d'ofon son an d'ollite k'ummey, wo d'ofon ongo baadan urzi an ugiye ki munda ton an ki suune ye.

33 Inkinon man i d'ede wede sundi Alegzandire, yo kane Yawudiyagi ongon an di y' naayu ki daana y'a roote ono a d'uwu, wo d'ofon ongo ti diine d'ofon duuru an i di t'iide taaya a urzi k'ono genno. Inkinon y'an d'ize likuw ti beezi, yi dehu y'an di roote a d'ofon duuru gen me.

34 Wo de aame kane d'ofon k'Epez gen an zuune Alegzandire Yawudusu man, an d'iise d'ollite pay onaman kan soo suma peedo sire, an'de: «Raayawa Artemis ki d'ofon k'Epez, tod'te meeda!»

35 An idilti kee man, i d'ede wodusu yon wede raaniya ki suldi pay adda geeger gen, y'a iine y'an inniga, wo y'an di ruute, y'ede: «Kune d'ofon k'Epez gen, d'uwu pay an suune kine d'ofon geeger k'Epez, kine d'ofon boohiyo boy k'Artemis tod'te

meeda, wo ki moksilsatu ere iiro ti kandaane.

36 Gen wenda soo ton a niike umbo, inkinon man kun t'asso wo kun t'elko koduwo a munda wede kun dehu kun d'ise me.

37 Duwo en kun ti'n zidde kenno, an un k'uugiro munda t'adda boy raayawa ye, wo an ki gildite raayawa kine ye.

38 Wo aame Demetirus ti d'ofon an naabiya kan soo gen an d'ede ono a tukki wenda man, onniyo booro ede, an d'ette k'ume d'ofon dekkiyo booro, an an di t'iide taaya.

39 Wo un d'ede munda ti doolo ton man, an di tonde d'ofon duuru d'ofon i wolliyo urzi k'oogoro, an di'n okkima ono me.

40 Aame kun k'ooli ye man, in t'oono ono, Romon an t'eesa kine in kulkiso ti kane a ogiyo ere anki ette. Inkinon a ogiysadin ette urzi in ki t'oono ye, in an di roota addan a-t'assa me.» Aame wede gen y'a ti dinge onami man, y'an di ruute a d'ofon duuru, y'ede: «Kun ti teepo.»

20

Pool yo a Maseduwan wo a siido Gires

1 Aame d'ofon k'Epez kulkuwadan i t'isse man, Pool sanalliyagi k'Isa y'an ugiye y'an d'eele kooke. Man y'an t'ize toose, yi'n iili, y'a ingile ki siido Maseduwan.

2 Aame yi doopide Maseduwan gen, sanalliyagi d'ofon y'ooniyo a daanadi, y'an d'eeliyo kooke baadan. San y'a iiney a siido Gires,

3 angen y'a likke tere ado. San man y'a dihe yi di kili adda tooko, y'a engile ki siido Siiri, wo man y'a illiga kane Yawudiyagi an i-t'ikke a urzi. Inkinon man y'a dihe y'a-tooye y'a adde ti Maseduwan.

4 Kane d'ofon a itadi gen, kane Sopater ulo ki Pirus ti geeger Beere, Aristarko wo Segondus ti geeger Tesaloni, Gayus ti geeger Derbe, wo

‡ 19:29 19.29 Bere d'ofon duuru k'Epez yon goole, y'ambe d'uwu suma dupu ada sire makumu pide.

Timote, Tisik wo Tiropim kane afo genj ti siido k'Aazi.

⁵ Kane genj an ay d'uugume, an d'ingile an ay di'n delley a geeger Tirowas.

Pool yo a geeger Tirowas

⁶ Wo kaye'ŋ tarnaape mappa daa k'orme ay d'ize a geeger Pilip. Aame onniyto tarnaape mappa daa k'orme ti t'ingile manj, ay di gili adda tooko, ti geeger Pilip ay d'ingile. Onniyo paat ki daana manj, sanj donzey ay di'n uuney a Tirowas, angenj ay d'ize onniyo sarat.

⁷ A onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi a tukki lohe manj, ay t'ugiye ay d'iimi kanj soo mappa wede i-kaza tudde k'Isa me. Wo kono soggo yo Pool y'enigila genj, y'an di gizite ono a zemba, y'a gizite bini diddo meeda.

⁸ Adda biino ere t'awwa t'ekki bakatú kaye ay t'ugiye genj, lampiyagi baadanj oyyisito.

⁹ Aame genj i d'ede ulo sundí Itus yi-guune a pineetir, y'ollige Pool yi kazita. Wo yo Pool genj yi k'ohire ye, yi kazita yi kazita, manj ulo genj edayí i ziida moone, y'a udige kuy. Injino t'awwa ti boy wede k'aduwe genj yit'uubo, y'a iire siido. Wo i d'ede wede ede yi y'iiziga manj, y'inda.

¹⁰ Injino manj kesiko Pool yi-ti d'iige, y'a iide k'ume k'ulo genno, y'aa d'uttile y'a ti y' ziida giggirí, wo y'a ruute, y'ede: «Ulbugun un t'oode ye, ulo'ŋ puukiyadí to ede.»

¹¹ Sanj manj Pool y'a-gili k'awwa k'umayí, y'a t'umbe mappa, y'an di burkite an t'iimi, wo Pool y'a iise kazita sey bini ume y'a t'umpile. Sanj manj y'a ingile.

¹² Wo yo obulsu genj aame an ti y'umbe zeere yi biygile manj, an di y'igibe a boozí, wo kane duwo pay genj addanj a t'udige kollo.

Pool ti Tirowas y'ambe ki Mile

¹³ Sanj manj kaye ay yi-d'uugume a Pool me, ay di-gili adda tooko, ay d'ingile ki geeger k'Assos, ume ay di

y' delley aa yonj yi dihe, kono yi dehu y'a ozire ti zonjfi.

¹⁴ Genj a Assos Pool y'ay di'n uuney, manj pay kanj soo ay digili adda tooko, ay d'ingile geeger Mitilen.

¹⁵ Ti Mitilen ay d'ingile, soggo ay d'iiney a siido ere a diine k'ahu sundutú Kiyos. Onniyo sirwe manj ay d'iiney a siido ere a diine k'ahu sey sundutú Samos, wo onniyo k'aduwe ay d'iiney a geeger ki Mile.

¹⁶ Urzi k'Epez ay d'iili, ay d'ingile t'urzizey kono Pool yi ki dehu yi k'ohira a Epez, kono yi gi di t'ossa a siido k'Aazi ye. Yi dehu y'a aaney kesiko a Zeruzalem, y'a d'aaney a tarnaape Pantekot ki Yawudiyagi.

Toose ki Pool a donj dokkiyo ti Epez

¹⁷ Aame ay iiney a Mile manj, Pool yi d'igibe wedusu ki Epez y'an di kizo a donj dokkiyodonj ogiyo ti suma k'Isa, y'ede: «Kun'do, kun di t'oona a Mile.»

¹⁸ Aame donj dokkiyo an iina a sirpadí manj, Pool y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, kune kun ti suune lekkiyo ere ki nuuno te, kono nunj ni likke a diinaganj ti onniyo ere ki poone n'iina adda siido k'Aazi me.

¹⁹ Nunj ni niibe a Galmeega a diinaganj me ti ottilso baadanj, ti moolo wo ti dabar ere ki Yawudiyagi kane an o koniyo eego.

²⁰ Kun suune nunj n'un ti gizite, wo n'un ti'n duuye pay, munda umbo n'un k'ingga ye, wede aase beehiye a kune me, ise a daana duwo pay, ise adda boydugun tonj manj.

²¹ Nunj n'an gizite a Yawudiyagi wo a donj Yawudiyagi ye, an dikime lekkiyadanj a daana Raa wo an zaape addanj a Galmeeginj Isa Almasi.

²² Wo ankenj n'enigile ki Zeruzalem, kono nunj i ni dokkiyo Unde Kamilenj ni d'oyyiso, wo ni ki suune ye munda wede a ummey o aaney a eedó me.

²³ Wo adda geegiryagi donj pay n'ettiyo genj, Unde Kamilenj t'o kaza

danɗay ti dabar baadan an ni deliyo.

²⁴ Wo nuɗ lekkiyadó a duniya ette i ki n'ooniso ye. Munda wede i n'ooniso'ŋ, naabo ere Galmeega Isa y'o ele gettiyo, n'a ti naabe bini danɗutú: n'a kizite urzi Rabila Majjaanawa, mummino i-kaza Raa yon wede beeko me.

²⁵ Derec, kun suune ni likke a diine kune pay, n'un di gizite urzi Moziko Raa, wo ti anki ki daana en nuɗ ni-suune kun ki n' wolla ye baa.

²⁶ Kono kamo kun ollo koduwo ti anki n'un di rooto, aame wede yi digga t'urzi Raazi man, nuɗ adda ye,

²⁷ kono n'un ti gizite pay munda wede Raa y'ilke ti poone y'aasa me, munda umbo n'un k'ingga ye.

²⁸ Inkinno man kun koonna mentikagi a urzi lekkiyagun, wo a tukki torɗo pay ere ki Raa ogiyso ti suma k'Isa. Tode gette Unde Kamilen t'un t'ele kun di'n dokke, kun t'elso aa dambami don Raa y'iwila t'urzi puuzo k'Ulí Isa.

²⁹ Nuɗ ni suune, aame n'un iza umbo man don ulpi an t'etta diinagun, an un d'isa ulsu aa sullibagi an t'ettiyo adda diine torɗo.

³⁰ Wo don ongo ti diinagun ton an di dooya rabila ere k'a t'eese derec, an di roona adde sanalliyagi ongo, an di'n daana.

³¹ Inkinno man kun lekko zeere, wo kun elko: aame nuɗ di kune adda k'ozzine ado gen, didɗo wo onnu n'a-t'iile ton ni k'iili ye, wede tuuku ti diinagun t'eeliyo kooke me.

³² Wo anken nuɗ n'un di'n oolo a bey Raa, wo a onami don a urzi beekadi. Kane ono Raa gen an un di'n isa don toogo a urzi zaapu k'addugun a Isa, wo t'urzi k'ono Raa kun t'ooney sulɗi don Raa yi boohiyo a donzi pay.

³³ Nuɗ ni ki ziipe ye addo a maala gurus, a dap, ise a kalle wenda soo ton man.

³⁴ Kune batum kun suune, nuɗ ni niibe ti beezó, ni d'ooniyo munda a lekkiyadó te wo ti don pay a itadó.

³⁵ A sulɗi don pay n'ize gen, n'un gizite beehiye in di naabe in di nooge don an k'ede munda ye, wo in elko a ono don Galmeega Isa yi ruute, y'ede: "Unsuwo baadan a jiire a wede y'eliyo munda, ti wede an i eliyo munda."»

³⁶ Aame Pool y'a ti dinge onami man, y'a dikke ti kane pay wo y'a tunde Raa.

³⁷ Inkinno man kane pay an d'iise molo, wo wede tuuku ton yi di y' seedu giggeri yop, yi-d'eeziyo d'eeziyo kono an ki t'ikkima ye baa.

³⁸ Kane an t'ize sommagi dondon a onami don yi ruute, y'ede: «Ti anki ki daana en, nuɗ kun ki n' wolla ye baa» gen me. San man an aa di y'igibe bini y'a di-gili adda tooko.

21

Kama ki Pool ki Zeruzalem

¹ Aame zamba ay'n iilo man, ti tooko ay d'ingile delele ki geeger Kos. Soggo man ay d'ingile ay d'iiney a geeger Rood, wo tin gen ay di diige biza bar ki geeger Patara.

² Angen ay d'uune tooko ti doolo t'ambe ki siido Pinisi, ay di-gili adda tooko gettiyo, ay d'ingile.

³ A engilsadey gette, siido ere a diine k'ahu sundutu Siipire gette, ay di wulle ki kese beezey geelo, inkinno man ay d'ingile ki siido Siiri. Ay iiney a geeger Tir man, ay di diige kono an di-deggite sulɗi suuk don adda tooko angenno.

⁴ A ume gen ay d'uune sanalliyagi, ay di likke ti kane onniyo sarat. Unde Kamilen t'an di gize a munda wede i-aaney a Pool a Zeruzalem me, inkinno man a Pool an i di ruute, an'de: «Kee k'ette ye ki Zeruzalem me.»

⁵ Aame iide onniyo sarat man ay t'iiziga, wo zamba ti erayan ti innizan pay an ay di'n igibe bini ay t'udde ti geeger. Man ay d'iiney biza bar, angen ay t'uttile ay tunde Raa.

⁶ San ay a-ti zidde bey ti tuddey, man ay di-gili adda tooko, wo kane an di-gime ki boydizan.

⁷ Kaye torguwadey ere adda k'ahu ti Tir ay a-ti d'inge a geeger Petol-mayi. Angeŋ zemba ay di'n iisite, wo di kane ay d'inne onniyo soo.

⁸ Soggo maŋ ay d'ingile, ay d'iiney a geeger Sezare, angeŋ ay t'iide a boy ki Pilip wede kazita Rabila Majjaanawa, ay di d'iige di yode, ay di likke angeŋno. Yode wede ti diine d'oŋ sarat an biire a Zeruzalem*.

⁹ Yo wede geŋ i-d'ede inŋi konazi pide, kane geŋ an rootiyto ono d'oŋ Raa y'agisa.

¹⁰ Angeŋ ay likke onniyto baadaŋ, maŋ nebi sundi Agabus y'a d'iina ti siido Ziide.

¹¹ Y'iido y'ay di'n uuna, y'a t'umbe ser wede ki Pool geŋ, y'agitte zoŋ ti bey ki yode batum, wo y'a ruute, y'ede: «Enno ono d'oŋ Unde Kamileŋ ti rootiyto: Wede ser en, Yawudiyagi an ti y' kettey kino a Zeruzalem me, wo an an di y' t'eley a bey d'oŋ Yawudiyagi ye.»

¹² Aame kaye ti zemba d'oŋ a Sezare pay ay illiga inŋino maŋ, ay yi d'obe bey a Pool kono ki Zeruzalem y'a k'ette ye.

¹³ Inŋino Pool y'a ruute, y'ede: «Ki moo me kun m'olo me, geŋ kun oo ti d'ekkiyo biza k'ulbó? Nun n'iyye ki kettisadó danŋal ye, wo soŋ n'iyye n'a t'indey a Zeruzalem kono suma Galmeega Isa geŋ me.»

¹⁴ Kaye onamey yi-tuuge geŋ, inŋino maŋ ay gi di gid'dima ye, wo ay'de: «Galmeega yi t'iso munda wede yi dehu me.»

¹⁵ Aame ay inne onniyo miibi a Sezare maŋ, ay t'ikkima tuddey, ay t'iizigo ay di-gili ki Zeruzalem.

¹⁶ Sanalliyagi miibi ti Sezare an ayn'igibe, an ay di'n t'iide di wede sundi Nanson, yoŋ ti siido Siipire, ti diine d'oŋ ti poone i ziipe addaŋ a Isa too. Geŋ di yode ay di d'iige, ay d'inne me.

Pool di Zak a Zeruzalem

¹⁷ Aame ay iiney a Zeruzalem geŋ, zemba an ay di'n ziida t'ulbe unse.

¹⁸ Wo soggo maŋ Pool ti kaye p'ay ay t'iide wolleyo Zak a boozí, wo di yode geŋ ay di'n uune kane pay d'oŋ dokkiyo ki d'oŋ ogiyo ti suma k'Isa an t'ugiye.

¹⁹ Aame ay ti'n iisite maŋ, Pool y'an t'iide taaya soo soo a suldi d'oŋ pay Raa y'ize t'urzi naabo yode a diine d'oŋ Yawudiyagi ye.

²⁰ Aame an t'illiga onami maŋ, kane pay an d'imme Raa. Saŋ an i di ruute a Pool, an'de: «Leemadey, kee ki wollo d'o, Yawudiyagi dupiyagi miibi d'oŋ i ziipe addaŋ a Isa wo i seefu zakidi a urzi k'oogoro Muusa me.

²¹ Kaciŋ kane an illiga oniyapi a tukki kee me, an'de kee ki kazita a Yawudiyagi pay d'oŋ i lekkiyo a diine d'oŋ Yawudiyagi ye, an d'ooli urzi k'oogoro Muusa me. Kee k'ede ponde a inŋizaŋ an ki walda ye, wo urzi k'oogoro Yawudiyagi an ki daane ye.

²² Ankeŋ in d'ise mummino? Derec, daa niiku kane an d'olliga kee a enno me.

²³ Inŋino maŋ munda wede ay a roota geŋ, k'a t'iso. I d'ede a en kuuli kane pide an ruute an i-d'isa munda a Raa.

²⁴ K'a t'odo k'ume k'aade ti kane, tuddugun kun ti t'isoy kamileŋ a daana Raa, wo k'an d'eloy soŋkadaŋ ere ki sed'eke te, kono an di k'okey eedaŋ. Inŋino maŋ d'uwo pay an suuna ono d'oŋ pay an rootiyto a tukki kee geŋ derec ye, wo kee toŋ lekkiyadá a-t'ette a urzi k'oogoro Muusa kay.

²⁵ Wo kane Yawudiyagi ye d'oŋ an ziipe addaŋ a Isa geŋ, ay an riine mattup a munda wede ay dehu me: an ki d'aadi ye sey wede an eliyto sed'eke a longayi me, puuzo toŋ ulu an k'oomi ye, sey wede ki seysu inda puuzadí ti k'udde ye an k'aadi ye, ise boliyo toŋ ulu an d'ooli.»

²⁶ Inŋino Pool y'a iyye a onamaŋ, soggo maŋ kane kuuli pide geŋ y'a ti'n wiike, an t'iide k'ume k'aade

* 21:8 21.8 Kun wollo adda mattup ki Naabo d'oŋ zina 6.5.

kono an ti t'iso tuddan kamilen a daana Raa. Man yi-t'iide booro Boy Raa, y'an di rooto don sedefe onniyo ere tuddan t'a t'isa kamilen a daana Raa t'a danga, wo wede tuuku ton y'a t'ela sedikadi sedikadi me.

Seedu ki Pool a Boy Raa

²⁷ A dangu k'onniyo sarat gen Pool yo a booro Boy Raa, wo kane Yawudiyagi don iido ti siido k'Aazi an di y' wulle, man an an t'elite ono a don duuru pay, wo Pool an di y' ziida.

²⁸ An d'iise d'ollite, an'de: «Kun okki kune don k'Izirayel gen me! Enno wedusu wede i kazita munda wede ulsu me, a ume tuuku wo a wede tuuku ton man, a tukki kine Yawudiyagi, a tukk'oogoro Muusa wo a tukki boy enno. Wo anken don Yawudiyagi ye ton y'an d'an t'iido ki Boy Raa enno, inkino ume kamilen en an ti y'ize ganigi a daana Raa me.»

²⁹ Kane an rootiyo inkino kono an wullo Tiropim k'Epez ti Pool adda geeger gettiyo, an elkiyo Pool yi ti y'ele adda booro Boy Raa.

³⁰ Adda geeger pay gette don an d'iise tarkuuse gordon, don t'ume tuuku ton an d'okko k'adda, Pool duwo an di y' ziida an di y'udfe t'adda booro Boy Raa me, wo kesiko boha an a-t'ippite.

³¹ An dehu an di y' t'ide, man don son an d'ukke an i-di gizo a goole k'asigiryagi meeda zoot ki Romen, an'de: «Don pay ki Zeruzalem an isiyo tarkuuse.»

³² Kesiko yo goole gen yi wiiko deero k'asigiryagi ti doolo, ti asigiryagi a itadan an d'ukko k'ume don duuru. Aame an wulle goole k'asigiryagi pay wo ti asigiryagi a itadi man, Pool an di y'iili ti kosiyadi me.

³³ Inkino man goole k'asigiryagi pay y'aa d'iide sirpa Pool, y'a yi ziida wo y'an di ruute a asigiryagi an ti y' kettito ti zinziro sire, wo y'a

tunde, y'ede: «Wede en yon wee wee, wo y'ize moo me?»

³⁴ Wo de adda diine don duuru gen wede tuuku ton yi d'ollite k'eedi, k'eedi. Wo goole k'asigiryagi pay gen yi-ki t'ollige ye munda an rootiyo me, kono tarkuuse baadan. Inkino y'an di ruute a asigiryagi, Pool an di-t'odo k'adda boy wede zakidi.

³⁵ Aame Pool y'iiney a biza boy aame koliyto man, kane asigiryagi an a-ti y'umbe kono don duuru an dehu an i-d'ise ulsu.

³⁶ Wo kane don duuru pay gen an yi daaniya ti d'ollite, an'de: «Ki y'odo! Ki y'odo!»

Pool a daana don duuru

³⁷ Aame Pool an dehu an ti y' t'ele adda boy wede zakidi gen, yi di ruute a goole k'asigiryagi pay, y'ede: «Tambobino doo, n'a-deege bizo kay ko?» Man yo goole gen y'a yi tunde, y'ede: «Ono Girek ki suune ko?»

³⁸ Kee ti siido Misir ye ko? Kee wede goppo goppon en ki t'udfe balda ti don dupu pide a itada, kee ye ko?»

³⁹ Pool yi di ruute, y'ede: «Nun Yawudusu an ehe a Tarsi siido Silisi, nun wede ti siido ki geeger ere i-d'ede suma. K'o t'ele urzi man, n'an di roote a don duuru.»

⁴⁰ Inkino man goole k'asigiryagi pay yi-d'ele urzi. Pool y'a t'ihira a ume koliyto, y'an d'ize likuw ti bezi kono duwo an d'anniga. Don pay an d'inniga, man Pool y'an d'iise rootiyo t'ono don k'Eber, y'ede:

22

¹ «Maawi ki nun, zemba ki nun, anken kun ollo munda wede n'a roote me, kono tuddo gen bizo n'a ti y' deege kay.»

² Aame an illiga Pool y'an rootiyo t'ono don k'Eber man, an d'inda kuy. Inkino man yo Pool y'a ruute, y'ede:

³ «Nun Yawudusu an n'ehe a geeger Tarsi siido Silisi, n'ihira a

Zeruzalem enno, wo wede i ni duuye Gamaliyel, y'a ni duuye mummino n'a daane koduwo urzi k'oogoro mongidagin me. Kono kamo urzi Raa n'a yi ziida zakidi baadan aa kune anki pay.

⁴ Don i daaniya urzi Galmeega n'anni dibire bini ongon an t'inda, kuuli erayi ni-ti'n kettiso, ni-ti'n obe adda dangay.

⁵ Mozigo goole don sedefe ti don i dokkiyo Yawudiyagi pay, kane batum ton an di roote derec on-amó ni rootiyo en me, kono o ele mattup kane a zamba Yawudiyagi don a geeger Damas me. Wo n'a ingile Damas kono n'a-sedfo don i ziipe addan a Isa a ummey, n'an d'an t'etto ki Zeruzalem kono n'anni dabire.»

Mummino Isa yi wiike Pool me

⁶ «Nuñ n'a ingile wo a urzi peedo t'ize diine n'iina goppon ki Damas man, a kaamiki ni woliyo toore baadan ti kandaane a diigo wiliñ a tuure a tuddó.

⁷ N'a iire tul a siido wo n'a illiga golla t'o rootiyo, t'ede: "Sool, Sool, de moo me ki ni dabirsa me?"

⁸ Man n'a tunde, n'ede: "Galmeega, de kee wee wee?" Inkinno man golla t'a ruute, t'ede: "Nuñ Isa wede ti geeger Nazaret, wede kee ki dabirsa."

⁹ Kane don ti nuñ gen toore an di y' wulle, wo golla ere o rootiyo gette an ki ti t'illiga ye.

¹⁰ Inkinno man n'a tunde, n'ede: "Galmeega n'aase mummino?" Wo Galmeega y'o di ruute, y'ede: "Ki t'oozo k'engilo Damas, wo angen an a di kizey munda wede Raa yi dehu k'aasey me."

¹¹ Wo ni ki woliyo ye, kono toore gen o d'ibbira edayó. Inkinno man don ti nuñ gen an oo ziida beezó, an di n'irkide, an o di-t'iide ki Damas.

¹² Angen i d'ede wede sundi Ananias, yon gen yi seedu zakidi a urzi k'oogoro Muusa me, Yawudiyagi pay adda Damas gen an yi tamma.

¹³ Yo y'a iido y'a n'uuna, wo y'o di ruute, y'ede: "Sool leema ki nuñ, edayá i t'ohon!" Wo a kaamiki edayó a t'ihina ni woliyo, wo Ananias n'a yi wulle kereñ.

¹⁴ Wo y'o di ruute sey, y'ede: "Raa ki mongidagin yi ki biire ti kaagine too kono k'a suuna munda wede yon yi dehu, k'a wolle yode danjal wede ki diine me, wo k'a olliga ono don adfiya ti bizi.

¹⁵ Gen kee k'a kizita taayadi a duwo pay, a munda wede ki wulle wo k'illiga.

¹⁶ Wo anken ki delliso moo sey me? Ki t'oozo, an ki ti suyyo batem wo ki tondo suma Galmeega, y'a di booye oldikada."»

Zina Pool di don Yawudiyagi ye

¹⁷ «San man n'a-gime ki Zeruzalem. Onniyo soo man ni-t'iide adda Boy Raa ni tonduyo Raa, aame gen o d'iide munda aa suniye,

¹⁸ Galmeega n'a yi wulle, wo y'o di ruute, y'ede: "Kesiko ki t'adfo ti Zeruzalem me, kono don siido en an k'ooya ye taayada ere k'an kizita a urzi nuñ me."

¹⁹ Nuñ ni di ruute, n'ede: "Galmeeki nuñ, kane ton an suune ni sooru k'adda boydi don Yawudiyagi ge dooyiso min, kono ay ti'n sedfu don i ziipe addan a kee, ay di'n kossiyto, ay di'n obe adda dangay.

²⁰ Wo aame an iide Etiyen wede kazita taayada ton, nuñ ede, nuñ ton adda a munda wede ize gen me, nuñ wede boohiyo kallagi ki don i t'iide towwadi."

²¹ Man Galmeega y'o di ruute, y'ede: "Ton man k'engilo, ni k'agisa ki dokki ki tukki don kane Yawudiyagi ye."»

Pool ti goole k'asigiryagi Romen

²² Kane don duuru gen an di y'ollige Pool me bini a onami don k'ita genno man, aame gen an d'iise dollite, an'de: «Wede en kun y'odo! Kun y'odo! Kun y'oola yi lekka ye a siido ette!»

²³ Wo an di d'ollite ki d'ollite, kalla-
gan an t'idfipe, an d'oggiso siido i
d'oozige odde k'awwa.

²⁴ Injino man goole k'asigiryagi
Romen y'an di ruute a asigiryagi,
y'ede: «Wede en kun ti y'elo adda
boy wede zakidi wo kun ti y' dekkito
ti karre, kono y'a roota ono don
d'erec. Ni dehu n'a suune ki moo me
duwo an d'ollite a tukki yode me.»

²⁵ Aame an y'iise kettiso ki
dekkisadi ti karre man, Pool yi di
ruute a goole k'asigiryagi meeda a
sirpadi, y'ede: «Oogoro t'ele urzi
ko a wede ti siido Romen kun di
y' dekkite ti karre, daa k'ollige bizi
me?»

²⁶ Aame goole k'asigiryagi meeda
gen y'illiga injino man, y'a iide,
yi di gize a goole k'asigiryagi pay,
y'ede: «K'a elko do a naabo ere
k'isiyo ette, kono wede en yon wede
ti siido Romen.»

²⁷ Injino man goole k'asigiryagi
pay gen y'a iide k'ume Pool, wo y'a
yi tunde, y'ede: «Kee ti siido Romen
kotto ko, k'o ki ti rooti do?» Pool
y'a ruute, y'ede: «Eyye, nun ti siido
Romen.»

²⁸ Injino goole k'asigiryagi pay yi
di ruute, y'ede: «Nun n'a ele sonko
baadan doo min n'a t'ize wede ti
siido Romen kollo.» Pool yi di ruute,
y'ede: «Nun t'ume an n'ehe min
wede ti siido Romen too.»

²⁹ Kesiko kane don an di y' kosse
gen an di lidde ti tuddi me, wo yo
goole k'asigiryagi pay ton orgiso t'a
yi ziida, kono yi ti gittite Pool ti
ziiziri, wo anken yi zuune kacin
yon ti siido Romen.

Pool a daana don deero

³⁰ Goole k'asigiryagi pay gen yi
dehu y'a suune urzi wede d'erec,
munda wede Yawudiyagi an sakiysa
Pool. Injino man soggo y'an di
ruute a deero don sedeke wo a
deero booro Yawudiyagi pay an di-
t'ogiye. San Pool ziiziri an i di

t'iize, an di-y'udfo, an di-t'iide ki
daanadan.

23

¹ Aame Pool y'iina a daana kane
deero Yawudiyagi man, yi di'n wol-
liyo teben adda k'edayan, wo y'an
di ruute, y'ede: «Zemba ki nun,
nun daayum a sooruzo ere a daana
Raa gette a elkisado ni suune munda
k'ulsuko a tuddo umbo.»

² Man mozigo goole don sedeke
sundi Ananiyas y'an di ruute a don a
sirpa Pool, y'ede: «Kun i-ti y' daana
bizi me.»

³ Injino man Pool yi di ruute,
y'ede: «Kee ton Raa y'a ki daana,
kee wede aa waaya lee an aa t'ele
buuye tuware, a t'ihina san t'a
oora*. Kee ki-guune k'a deka
booro a eedo a urzi k'oogoro, kacin
a urzi k'oogoro ye a donza k'an di
rootiyo ki kossiyado.»

⁴ Kane don a sirpa Pool an i di
ruute, an'de: «Kee mozigo goole
don sedeke ki Raa min ki di y'
kalda!»

⁵ Pool y'an di ruute, y'ede:
«Zemba ki nun, ni ki suune ye yon
mozigo goole don sedeke me, kono
ni suune ono en an riine ti kaaga
adda mattup ki Raa, an'de: «Wede
goole ki siidada ki ki y' kilde yet.»»

⁶ Pool yi suune kane deero
Yawudiyagi gen itadan Saduseyen
wo son Pariziyen. Injino man y'a
idili a daanadan, y'ede: «Zemba
ki nun, nun Pariziyen, maawo ton
Pariziyen, kono kamo ni zaapu
elkisado onniyo soo Raa y'a balda
don i t'inda, gen kono k'injino an
dekiyo booro a eedo me.»

⁷ Aame kane Pariziyen ti
Saduseyen an illiga yi ruute injino
man, an d'iiziga niikiyo ti tudan,
wo a ogiysadan gette an t'ihinte.

⁸ Injino man kane Saduseyen an
rootiyo don i t'inda gen an ki ti
balda ye, maaleekiyagi ti undiyagi
ton umbo, wo ki kane Pariziyen an

* 23:3 23.3 Kun wollo adda mattup ki Ezekiyel 13.10-15. † 23:5 23.5 Kun wollo adda mattup ki
Egzod 22.27.

ambu baldiya ede, wo maaleekiyagi ti undiyagi tonj ede.

⁹ Injino man an di niikite ti tudan bini a t'iiziga tarkuuse baadan, wo donj suuniyo k'oogoro ongo ti diine Pariziyen gen an d'iiziga, an di niikiyo ki toogo, an'de: «Kaye munda ulsu a tukki wede en ay k'uune ye, naabadí ette ise unde koo maaleeka gi-ruute koo man.»

¹⁰ Niikiyadan ti koliyo ti koliyo bini goole k'asigiryagi pay tonj i di t'ele orgiso, y'elkiyo Pool an ti y' sittita. Injino man y'an di ruute a asigiryagi, y'ede: «Kun ti y' d'eegi, wede en kun ti y'adfo ti diine deero Yawudiyagi me, ti beezan kun ti y'oobo, kun di-t'odo k'adda boy wede zakidi.»

¹¹ A didfo gette Galmeega y'a gize tuddi a Pool, yi di ruute, y'ede: «K'ombon, a Zeruzalem en taayadó k'an ti gize, wo i dehu a geeger ki Room tonj k'an di kizey kay.»

Koniyo k'eego ki towwo Pool

¹² Soggo ti soohe man Yawudiyagi ongo an t'ugiyen kan ombide, an a-ti niime tuddan a daana Raa, an'de: «Ay k'ooma ye, ay ki siba ye aame Pool ay ki y'iida ye man.»

¹³ Donj i niime tuddan injino kane kuuli ada pide ti makumu.

¹⁴ Wo kane an d'ingile, an d'uuney deero donj sedeke ti donj i dokkiyo Yawudiyagi, wo an di ruute, an'de: «Kaye ay ele tuddey ay a-ti niime tuddey ti suma Raa, aame ay-iima wo ay-iiba ki poone Pool ay ki y'iida ye man, a golladey.»

¹⁵ Injino man kune ti kane deero booro Yawudiyagi pay kan soo, k'un tondo goole k'asigiryagi pay y'un di y'adfo Pool ki daanagun sey, aa kun dehu kun di wolle onami ki koduwo gen me. Kaye batum ay t'ikkima tuddey, ay di y' t'ida ki poone y'a aana ume kune gen me.»

¹⁶ Wo ulo bilzi ki teema Pool gen, onaman y'a illiga an koniyo eego a tukki Pool me. Kesiko y'a ukke

k'adda boy wede zakidi. Y'iiney man yi di ruute a Pool ono donj y'illigo me.

¹⁷ Injino man Pool yi wiike wede soo ti diine deero k'asigiryagi, wo yi di ruute, y'ede: «Ulo bilzi en ki di t'odo k'ume goole k'asigiryagi pay, i-d'ede ono yi di rootey.»

¹⁸ Goole k'asigiryagi gen bilzi y'a di-t'iide k'ume goolayan, wo yi di ruute, y'ede: «Wede dangay Pool y'a ni wiike, wo y'ede bilzi en n'a di-t'edi k'ume kee kono i-d'ede ono y'a-di roote.»

¹⁹ Yo goole k'asigiryagi pay gen bilzi yi ziida a beezi, wo an aa d'irga siidan. Man y'a yi tunde, y'ede: «Ki dehu k'o di roote moo me?»

²⁰ Injino man bilzi yi di ruute, y'ede: «Kane Yawudiyagi onaman an ti'n iide, an'de soggo man an gi di tonda Pool k'an di y'adfa, k'an di y' t'ela k'ume deero Yawudiyagi sey, aa an dehu an di wolley onami ki koduwo.»

²¹ Wo kee k'amba ye onaman me, kono kane kuuli ada pide ti makumu gen ti diinayan donj son an t'ombidey, an di y' delley. Kane an ele tuddan an a-ti niime an k'ooma ye, an ki siba ye daa Pool an ki y'iida ye man. Tuddan an t'ikkima an delliyo min, kee k'an t'ele urzi k'an di y'adfo baa.»

²² Aame goole k'asigiryagi pay gen yi t'illiga injino man, a bilzi'n yi di ruute, y'ede: «A wenda soo tonj ki rootey ye ono donj k'o d'iido en me, wo anken k'engilo baa.»

Engilso ki Pool a didfo ki Sezare

²³ San man goole k'asigiryagi pay gen yi wiike donj sire ti diine deero k'asigiryagi, y'an di ruute, y'ede: «Kun waako asigiryagi meeda sire, asigiryagi ti punzigi ada sarat, wo asigiryagi donj ti aryagi meeda sire, kun t'okkonj tuddugun, kun d'engila ki Sezare‡ a didfo duwo an t'iima man.»

‡ 23:23 23.23 *Sezare*: Geeger meeda, ume k'asigiryagi baadan.

24 Wo kun aa wollo punzigi a Pool y'a kila, kun di y' boohoy y'a d'aaney ti toose a ume Peelikis goole siido me.»

25 Injino man yi di riije mattup a Peelikis, y'ede:

26 «Mattup ette a-raaniya nun Kilood Liziyas, a kee Peelikis wede suma, goole siido. Ki poone n'a-t'ize toose.

27 Wede n'a y'agisa en, kane Yawudiyagi an di y' ziida, an dehu an di y' t'ide. Wo aame ni zuune yon ti siido Romen man, ti asigiryagó n'a ukke, n'a-y'udfo ti beezan me.

28 Wo ni dehu n'a suune munda wede Yawudiyagi an yi sakiysa ki moo me man, injino n'a-di t'iide k'ume don deero booro Yawudiyagi.

29 Man n'a zuune Yawudiyagi an yi sakiysa a urzi k'oogiradan, wo de a urzi k'oogoro Romen gen munda ulsu yi k'ize ye i di t'ide k'unto ise ki dangay ton man.

30 Wo an oo ti gize kane Yawudiyagi an ti gitte onaman an koniyo eego a tukki yode gen me, injino man kesiko n'a-di y'igibe. Wo a don i yi sakiysa'n n'an di ruute, n'ede: "Kun'do, kun di wolloy onamgun a daanada."»

31 Injino man kane asigiryagi an t'ize munda wede goolayan y'an ruute me, an ti y' wiike Pool an di t'iide, an d'iiney geeger Antipatiris§.

32 Soggo man kane asigiryagi don ti zondan an di-gime k'umayan ki Zeruzalem, wo kane ti punzigi an d'ingile ki daanadan ti Pool me.

33 Aame kane asigiryagi ti punzigi gen an iiney a Sezare man, an i d'ele mattup gette a goole siido gettiyo, wo an i-di y'ele Pool a beezí.

34 Goole siido gen y'a wulle mattup gette, wo y'a tunde Pool, y'ede: «Kee a siido tuuku an ki k'ehe me?» Pool y'a ruute, y'ede: «Nun ti siido Silisi.» Aame yo yi zuune Pool ti Silisi man, yi di ruute, y'ede:

35 «Aame don i ki sakiysa an iina man, n'a ki tondita kollo.» Wo y'an di ruute a asigiryagi, Pool an di y' boohe adda boy mozigo Erod.

24

Pool a daana Peelikis

1 Aame Pool yi ize onniyo paat a Sezare man, mozigo goole don sedeke Ananiyas ti don i dokkiyo Yawudiyagi miibi, an aa wiiko wede k'ooniyo sundi Tertilus. Kane pay an d'iina, an t'iide daana Peelikis goole siido, an i-di t'iide taaya a munda wede an sakiysa Pool.

2 Goole siido y'a igibe an di wiiko Pool, wo aame y'iina man Tertilus y'a iise pettiyo bizi, y'ede: «Kee wede suma, goole siido, ti beeko ere ki kee kaye ay lekkiyo adda siido pay ti toose, wo t'urzi suuniyo ki dokkiyo donza ay wolleyo suldi don beehiye pay k'ikkimta me.

3 A suldi don pay ay ooniyo injino gen, a peedo tuuku ise a ume muno ton man, kaye sundá ay gi di sedfiyo ye.

4 Nun ni ki ti t'osse ye, injino man ti beeko ere ki kee, ni dehu k'ay di'n olliga ki peedo boolon dangal.

5 Kaye ay yi wulle man wede en yon ulsu zimolo, y'ay ti'n daggiya kaye Yawudiyagi pay adda duniya me. Wo yon goole ki don i daaniya Isa wede ti geeger Nazaret.

6 Y'a dihe Boy kamilen ki Raa ton y'a ti y' lette, y'a y'ise ganigi. Injino ay di y' ziida, [ay di dihe ay t'ise booro a urzi k'oogiradey,

7 wo goole k'asigiryagi pay sundi Liziyas y'a ukko, ti toogo baadan y'a y'uube ti beezey me.

8 San man Liziyas y'an di ruute, y'ede: "Kun'do, kun di wolley onamgun a daana kee goole siido." Injino man kee batum, aame ki y'iisa tondiso man, k'a suuna munda wede ay yi sakiysa d'erec, gen onamo injino.»

§ 23:31 23.31 *Antipatiris*: Geeger a diine Zeruzalem ti Sezare, i d'ede boy zakidi k'asigiryagi Romen.

⁹ Kane Yawudiyagi geŋ onamaŋ ti Tertilus soo, an'de: «Eyye, onamí yi ruute geŋ d'erec.»

Ono Pool a d'aana Peelikis

¹⁰ Injino maŋ goole siido y'a ize likuw ti beezí a Pool kono y'a roote, maŋ yoŋ y'a t'ihina bizí, y'a ruute, y'ede: «Nuŋ ni suune kee wede d'ekkiyo booro ki siid'adey iide ozzinagi baadaŋ, injino maŋ a onamó d'oj n'a-d'eege bizó a d'aana kee eŋ, nuŋ ni zaapo addó a kee.

¹¹ Kee batum ki wollo kay, onniyo koomat makumu sire toŋ i k'iide ye, ni gili Zeruzalem ki ottilso a Raa me.

¹² Adda booro Boy Raa wenda soo toŋ yi ki n'uuney, ni ki niikiyto ti wede tuuku ise n'an k'eliyto ono a d'oj duuru ye, wo geŋ adda boyd'i d'oj Yawudiyagi ge dooyiso, ise a omagi doolo adda geeger toŋ maŋ.

¹³ Wo kane d'oj eŋ, ankenno munda wede an ni sakiysa, an k'aane an ki ti y' roote d'erec ye.

¹⁴ Wo munda wede n'a roote a d'aanadá t'addó pay enno: Nuŋ ni naabiya a Raa wede ki mongidagey a urzi wede aware. Ki kane Yawudiyagi an'de urzi geŋ d'erec ye, wo de nuŋ n'umbe a suldi d'oj pay an riije ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa ti d'oj ki nebiyagi.

¹⁵ Wo nuŋ toŋ ni zaapu elkisadó a Raa, aa kane Yawudiyagi batum an zaapu elkisadaŋ, kono kane d'oj ki diine wo d'oj ki diine ye pây, an di bald'a ti unto a onniyo k'ita maŋ.

¹⁶ Kono kamo ni d'eliyo tuddó, kono daayum a elkisadó ni suune munda k'ulsuko a tuddó umbo a d'aana Raa wo a d'aana d'uwo me.

¹⁷ Ozzinagi baadaŋ nuŋ umbo, injino n'a-gimo ki Zeruzalem n'an d'iido ti soŋko ki noogiyo a d'oj siid'adó d'oj weedayaŋ umbo, wo ni-d'ise sendikagi a Raa.

¹⁸ Geŋ injino n'iide k'adda booro Boy Raa, an di n'uuney aame ni t'ize aade ere kee wede k'a t'ise kamilen a d'aana Raa, d'uwo ti nuuno umbo, wo munda ki tarkuuse toŋ umbo.

¹⁹ Wo de i n'uuney kane Yawudiyagi miibi ti siido k'Aazi. Kane ede a daanadá maŋ, a-di roote kane munda wede n'ize ulsu aame an d'ede rootiyo a tukki nuuno maŋ, miŋ kane umbo.

²⁰ Wo injino toŋ, kane d'oj a enno eŋ an rooto dimme wede tuuku n'ize aame an d'ikke booro a eedó a d'aana deero booro Yawudiyagi me.

²¹ Wo ni suune n'ize munda soo danjal, ni ruute ti golla awwa a d'aana kane, n'ede: "Nuŋ n'elkiyo baldiya ki d'oj i t'inda ede, kono kamo anki an d'o t'iido booro ki d'aana kune me."»

²² Peelikis geŋ yoŋ y'a zuune kereŋ onamaŋ a urzi k'Isa Almasi me, maŋ booro y'a t'ihira k'onniyo doolo, wo y'an di ruute, y'ede: «Kun dello, aame Liziyas y'iido maŋ, n'un di wolla onamgun kollo.»

²³ Yi di ruute a goole k'asigiryagi, y'ede: «Ki y' booho Pool adda dangay, ki-d'oolo urzi boolon a munda wede yi dehu y'aase, wo a lanziyagi toŋ k'an oolo urzi an d'ette an ti y' wolle.»

Pool ozzine sire adda dangay

²⁴ Onniyo miibi k'ita maŋ, Peelikis ti eddi Dirusil, tod'te Yawudowo, an d'iide k'ume Pool. Maŋ Peelikis y'a yi wiiko, kono yi dehu y'a y'olliga a urzi zaapu k'adde a Isa Almasi.

²⁵ Maŋ Pool y'a iise kazita mummino kee wede k'a lekke ki diine, tuddá k'a ti seeda, wo mummino onniyo k'ita Raa y'a d'ekkey booro a tukki d'uwo pay me. Injino Peelikis i-di t'ele orgiso, yi di ruute, y'ede: «Ankeŋ k'engilo, aame onniyo ni ki diha maŋ, n'a ki waaka kollo.»

²⁶ Y'elkiyo soŋ Pool yi di t'eela soŋko, injino yi di y' waaku daayum an di pelkiyo ti yode.

²⁷ Ozzine sire geŋ i-t'ingile injino, maŋ Peelikis an ti y' bilke ti Porsiyus Pestus. Wo yode Peelikis geŋ yi dehu Yawudiyagi ulbaŋ an d'ise unse, maŋ Pool y'a y'iili adda dangay.

25

Pool a daana Pestus

¹ Aame Pestus y'iina a siido gettiyo maŋ yi d'ize onniyo ado, maŋ y'a-gili ti Sezare ki Zeruzalem.

² Deero doŋ sedefe ti deero Yawudiyagi geŋ an d'iide, an i di t'iide taaya a tukki Pool, an di y' tunde wo an di kodfime, an'de:

³ «K'ay ise beeko maŋ, Pool k'a-di t'etto ki Zeruzalem.» Wo kane Yawudiyagi an t'ikkima tudan kono an di y' t'ida urzi.

⁴ Wo Pestus y'an di ruute, y'ede: «Pool yoŋ adda dangay a Sezare, saŋ maŋ nuŋ batum ni-kima k'ummey me.»

⁵ Wo y'a ruute sey, y'ede: «Doŋ deero ti diinagun an di-deega ti nuuno ki Sezare, wo aame munda wede Pool y'ize ulsu geŋ, on o-di t'idey taaya.»

⁶ Pestus yi d'izo onniyo gessire koo koomat dan danjal a Zeruzalem me, saŋ y'a-gime ki Sezare. Ti sog-gatú maŋ y'a-guune a ume k'isiyo booro, wo y'an di ruute an di wiiko Pool.

⁷ Aame Pool y'iina maŋ kane Yawudiyagi doŋ iido ti Zeruzalem an di ti duule, an d'orbite ono baadan wo ulpi siidan a tukki Pool me, ono doŋ an orbite geŋ an k'aane an ki ti'n roote derec ye.

⁸ Wo Pool k'oofibe k'eedí, y'ede: «Nuŋ ni k'ize ye munda ulsu a urzi k'oogoro Yawudiyagi, a urzi Boy Raa, ise a mozigo goole ki Romen ton maŋ.»

⁹ Yode Pestus geŋ yi dehu Yawudiyagi ulban an d'ise unse, inkinno maŋ y'a tunde Pool, y'ede: «Kunuŋ ki dehu k'a ette Zeruzalem, in t'isey booro k'onamá a daanadó a ummey ko?»

¹⁰ Pool yi di'n gime onamí, y'ede: «Aha, nuŋ ettiŋ booro ere aa a daana mozigo goole ki Romen, on-amó kun ti'n wollo a enno. Nuŋ munda ulsu a Yawudiyagi n'an k'ize ye, aa kee batum ki suune.

¹¹ Wo aame ki kotto ni suune ni t'ize oldiko wo ni t'ize munda o t'ide k'unto maŋ, ni ki-tooge ye n'a t'inda. Wo de aame munda wede an ni sakiysa en derec ye maŋ, wenda wede i-t'oone urzi an di'n t'ele a bey kane umbo. Nuŋ booradó ette a aaney di mozigo goole ki Romen.»

¹² Inkinno maŋ aame Pestus an ti ruute ti doŋ i-d'eliyo kooke maŋ, yi di ruute, y'ede: «Kee k'unte suma mozigo goole ki Romen geŋ, k'a engila ki daana yode mozigo goole ki Romen.»

Pool a daana Pestus ti Agiripa

¹³ Onniyo miibi k'ita maŋ, mozigo Agiripa ti teemadí Berenis an d'iina a Sezare, an i-di t'iso toose a Pestus.

¹⁴ An likke onniyto baadan angenno, aame geŋ Pestus yi di t'iide taaya a mozigo kono Pool geŋ me, y'ede: «A en i d'ede wedusu Peelikis yi iili adda dangay.

¹⁵ Aame n'iide Zeruzalem geŋ, deero doŋ sedefe ti doŋ i dokkiyo Yawudiyagi an d'ede ono ti yode, wo an di n' tunde an'de, ni rooto yo en booro ti y' ziida.

¹⁶ Wo n'an di ruute, n'ede: «Kaye Romen ay k'isiyo ye inkinno me, daa ki wede an i-gi d'iide k'ume booro yi ki diige bizí a daana ki doŋ i yi sakiysa ye me.»

¹⁷ Inkinno maŋ kane an t'iido kenno ki sirpadó, wo soggo maŋ kesiko n'a-guune a ume booro wo n'an di ruute Pool an di y' wiiko ki daanadó.

¹⁸ Wo kane doŋ an yi sakiysa geŋ an iina maŋ, an ki ruute ye a suldi doŋ oone aa nuŋ n'elkiyo y'ize me.

¹⁹ An d'ede niikiyto danjal ti yode a urzi daaniya Raazan, wo a tukki wede soo sundí Isa yoŋ geŋ y'inda wo Pool y'ede yoŋ zeere.

²⁰ Wo nuŋ ni ki suune ye urzi dekkiyo booro a ono geŋ me. Inkinno maŋ n'a tunde Pool y'a ette Zeruzalem, an t'isey booradan a ummey a onaman geŋ me.

²¹ Wo Pool y'a-tuuge, y'a dihe y'a t'ette ki daana mozigo goole ki

Romeŋ, yode a wolley onamaŋ me. Inkiŋo maŋ n'an di ruute a asigiryagi an di y' boophe a danɔay bini onniyo ere n'a ti y' t'igiba k'ume mozigo goole ki Romeŋ.»

²² Agiripa yi di ruute a Pestus, y'ede: «Nuŋ batum ni dehu wede geŋ n'a y'olliga.» Pestus yi di ruute, y'ede: «Soggo k'a y'olliga.»

²³ Inkiŋo maŋ ti soggatú mozigo Agiripa ti teemadí Berenis an t'usso kallagi moziko, an t'iide ti deero k'asigiryagi wo deero siido adda biino ere k'ogiyso. Maŋ Pestus y'an di ruute d'ɔŋzi, Pool an di y' wiiko.

²⁴ Aame geŋ Pestus y'a ruute, y'ede: «Mozigo Agiripa wo kune d'ɔŋ pay ti kaye, kun wollo wede eŋ, kane Yawudiyagi pay an d'iido an o di ruute ono a eedí. An di n'uuney a Zeruzalem, wo an d'iido kenno pay, an d'ollite wede eŋ i-k'ede urzi y'a ki lekke zeere ye baa.

²⁵ Wo ki nuŋ, ni k'uune ye munda wede ulsu y'ize i-di t'iide k'unto me, wo de yode batum y'ede onamaŋ eŋ an i d'engey mozigo goole ki Romeŋ. Inkiŋo maŋ ni dihe n'a ti y' t'igibe k'ummey ki daana yode.

²⁶ A tukki yode eŋ ono d'ɔŋ ni di raane a mozigo goole ki Romeŋ ni ki'n suune ye. Kono kamo n'a di-t'iido ki daana kune, wo toc miŋ ki daana kee mozigo Agiripa. Kun ti y' tundita maŋ, koo ni-t'oona ono d'ɔŋ n'aana ni di raane a yode me.

²⁷ Derec ye, k'a t'igibe wede danɔay ki Room daa ki suuniyo munda wede ulsu y'ize me.»

26

Ono Pool a daana k'Agiripa

¹ Aame geŋ Agiripa yi di ruute a Pool, y'ede: «Ki rooto, ki-d'eego bizá.» Inkiŋo maŋ Pool y'a umbe beezí, wo y'a iise d'eegu bizí, y'ede:

² «Mozigo Agiripa, anki nuŋ ulbó unse n'aane n'a roote ono d'ɔŋ n'a-d'ege bizó a daana kee, a suldi pay d'ɔŋ zembadó Yawudiyagi an ni sakiysa,

³ kono kee ki y' suune koduwo pay urzi k'oogoro Yawudiyagi ti ni-ikiyadaŋ te. Inkiŋo n'a ki tonde, ono d'ɔŋ ni roota eŋ ki'n olliga maŋ.

⁴ Kane Yawudiyagi pay an ti suune lekkiyadó ere ni likke t'ume nuŋ obulso a daana d'ɔŋzó a Zeruzalem me.

⁵ An ni suune ti kaagine to, lekkiyadó ni likke a urzi wede ki Pariziyen, urzi wede ooŋe baadaŋ ki sooru a urzi k'oogiradey me, kane batum an t'eese d'erec aame an dehu maŋ.

⁶ Wo anken an dekkiyo booro a eedó kono ni zaapu elkisadó a ono d'ɔŋ Raa y'a ruute y'an t'ela a mongidagin.

⁷ Kane boha bumbiyagi koomat makumu sire ki d'ɔŋzó geŋ, an zaapu elkisadaŋ an di wolla d'anɔiya ki suldi d'ɔŋ Raa y'an ruute t'urzi naabo an isiyo daayum onnu wo diddo a yode. Mozigo Agiripa, nuŋ toŋ ni zaapu elkisadó inkiŋo, genno munda wede kane Yawudiyagi an ni sakiysa me.

⁸ Ki moo me kune Yawudiyagi kun elkiyo munda geŋ i ki t'ise ye, Raa y'a balda d'ɔŋ unto me?

⁹ Para'ŋ nuŋ toŋ maŋ n'ilke d'ɔŋ umbe a suma k'Isa wede ti geeger Nazaret geŋ, t'urzi tuuku toŋ maŋ n'aana ni'ni d'eyya.

¹⁰ Geŋ naabo gette a Zeruzalem n'a-t'ize. T'urzi toogo ere n'uune ti deero d'ɔŋ sedeke, d'ɔŋ ki Raa baadaŋ n'a ti'n zidde danɔay, wo aame an dehu t'owwadaŋ toŋ ni d'oyyiso.

¹¹ Daayum ni d'ettiyo k'ume soo me soo me, k'adda boydi d'ɔŋ Yawudiyagi ge dooyiso, kane ni di'n dabirsa kono ni dehu ki toogo an di kilde suma k'Isa. Kono kane geŋ n'a t'ize aa gede maade, an t'ombiyo geegiryagi ki siido doolo toŋ ni di'n daaniya.

Taaya Pool mummino y'a ziipe addi a Isa me

12 Geŋ inŋkino onniyo soo n'ingile ki Damas ti toogo wo ti urzi naabo ere deero don sedefe an o ele.

13 K'ollo kay mozigo Agiripa, aame nuŋ a urzi wo peedo t'ize diine geŋ, ni wolliyo toore wiliŋ i diigo ti kandaane, a jiire toore peedo, a diige tuddó wo a tukki don a itadó pây.

14 Kaye pay geŋ a t'ibi ramama a siido, wo n'ollige golla ti rootiyo ti ono don k'Eber, t'ede: "Sool, Sool de moo me ki ni dabirsa me? Kee ki k'aana ye, kee'ŋ aa buru a bey galmeegi yi yi kossiyo."

15 Maŋ n'a tunde, n'ede: "Galmeega, de kee wee wee?" Wo yo Galmeega y'a ruute, y'ede: "Nuŋ Isa, wede kee ki yi dabirsa.

16 Wo ankeŋ ki t'oozo, ki t'ohor. Nuŋ n'a-gize tuddó kono ni ki bire k'a t'ise wede naabadó, wo k'a rootita a duwo mummino ki ni wulle ankenno, wo a suldi don ki wolla n'a kizita sey me.

17 Ankeŋ n'a ki ti-k'adfa ti bey donzá Yawudiyagi wo ti bey don kane Yawudiyagi ye. Ni-k'agisa ki tukki kane Yawudiyagi ye,

18 kono k'an di t'ihiney edayan, t'adda zimolo an t'adfo k'ume toore, wo ti moziko Meeda sitandani an t'etto k'ume Moziko Raa. Aame an ziipa addan a nuŋ maŋ, an t'oona tambobino k'oldikadan, wo an t'oona aggadan t'adda suldi don Raa yi boohiyo a donzi."

Ono Pool a urzi naabadi

19 Inŋkino maŋ mozigo Agiripa k'ollo bee, a munda wede o iido aa suniye ti kandaane geŋ, n'a ki tuuge ye.

20 Wo ki poone n'a iise kazita a don Damas ti don Zeruzalem, wo son a omagi pay ki siido Ziide, wo san a don ongo ki siidiyagi don kane Yawudiyagi ye. N'an gizite an dikime lekkiyadan, an di-kime ki tukki Raa, wo an di lekke lekkiyo ere ikaza kane an ti-gime ki tukki Raa ki kotto.

21 Geŋ inŋkino kane Yawudiyagi an ni ziida adda Boy Raa, wo an dihe an di n' t'ide me.

22 Wo Raa y'a ni buuhe bini anki, wo daayum ni kazita taayadi a don pay sunni deero. Onamó ni rootiyo miŋ, kane don nebiyagi ti Muusa an ruutite a munda wede san a aana genno, munda ti doolo n'a ki rootiyo ye.

23 Ni rootiyo miŋ: Almasi Raa yi biire geŋ, y'a dibire wo y'a bilde ki poone ti diine don unto me, wo y'an di kizite urzi toore wede k'uttiyo a donziŋ Yawudiyagi wo a don Yawudiyagi ye.»

Ono Pool a Agiripa y'a zaape addi a Isa

24 Aame Pool yi-diige bizi inŋkino maŋ, Pestus y'a idili, y'ede: «Pool kee ki t'ukke maade! Ki duuye baadan duuru, ankeŋ kee ki t'okko maade!»

25 Pool yi di'n gime onami, y'ede: «Pestus kee wede suma, goole ki siido, k'ollo. Nuŋ ki maade ye, onamó ni rootiyo en d'erec wo a urzizan.

26 A daana mozigo Agiripa en n'a roote onamó daa k'orgiso, kono suldi ize geŋ yon yi suune soo soo. Nuŋ ni suune munda soo idande umbo, kono suldi ize geŋ kan ombide ye.

27 Mozigo Agiripa, k'umbe koo a ono don nebiyagi an ruute me? Nuŋ ni suune kee k'umbe a ono geŋ me.»

28 Agiripa yi di ruute a Pool, y'ede: «Kee k'elkiyo miŋ a kaamiki en n'a zaape addo a Isa ko?»

29 Maŋ Pool yi di ruute, y'ede: «Ise ankenno k'ita ton maŋ, nuŋ ni tondiyo Raa, a zaape adde a Isa kee danjal ye, wo kune don pay anki kun n'ollige enno, kun t'ise aa nuuno wo ti zinziŋ kino ye!»

30 Inŋkino maŋ mozigo Agiripa y'a t'iizi, goole siido y'a-t'iizi, wo Berenis ti don pay ugiye an a-t'issige.

31 Wo aame kane geŋ an t'irga maŋ, an di ruute tuddan, an'de: «Wede en oldiko ere i di t'ide

k'unto, ise ki dangay ton, umbo yi k'ize ye.»

³² Wo Agiripa yi di ruute a Pestus, y'ede: «Para man wede en anki in i-d'eeze, aame yi ki ruute booradi t'a aaney di mozigo goole ki Romen ye man.»

27

Agisa Pool ki Room

¹ Duwo an di dihe onniyo ere ay di-kila adda tooko, ay d'engila ki siido k'Itali. Aame gen Pool ti don dangay ongo an i-di'n ele a Ziiliyus goole k'asigiryagi meeda, ti diine k'asigiryagi meeda zoot an'ni waaku sundan «asigiryagi ki mozigo goole ki Romen.»

² Ay di-gili adda tooko ki siido k'Adiramit t'ambe geegiryagi don a zenge ki siido k'Aazi, wo ay d'ingile, Aristarko ti geeger Tessaloni siido Maseduwan ti kaye.

³ Soggo man ay d'iiney a Sidon, wo Ziiliyus gen yon beehiye ti Pool me, aame gen yi-d'iili urzi y'a ette y'a wollo lanziyagi, kono yi seedo munda wede yi dehu.

⁴ San tin gen ay d'ingile, ay d'umbe ki kese ere maaye baata ki siido ere a diine k'ahu sundutu Sipire, kono maaye a giggirey duuru.

⁵ Ay di diipida bar ere goppon ti siido Silisi ti Pampili, wo ay d'iiney a geeger Mina siido Liizi.

⁶ A ume gen goole k'asigiryagi yi d'uune tooko ti geeger k'Alegzandiri t'ambe k'Itali, wo y'ay ti'n gili adda.

⁷ Ay d'ettiyo boolon ti boolon, ay d'ize onniyto baadan, ay t'ize oone baadan bini ay d'iiney geeger Sined. Wo de t'urzi gen ay k'aaney dokki ye kono maaye baadan, man ay t'udde goppon ti siido sundutu Kap Salmone, ay d'ingile ki zenge wede maayayi baata ki siido ere a diine k'ahu sundutu Kiret.

⁸ Ay d'ettiyo ti oone baadan ay seedu ita zenge zenge, wo ay d'iiney ume wede an yi waaku

Zenge Majjaane, goppon ti geeger Laze.

⁹ Ay d'ize onniyto baadan doo min ay d'iiney a ume gen me, wo angen ume a t'ize ulsu baadan sey k'engilso me, kono onniyo tarnaape ki lekkiyo daa k'ombo* i t'ingile. Inkinon man Pool y'an di tuuke kuudan don naabo adda tooko me, y'an di ruute, y'ede:

¹⁰ «Lanziyagi ki nun, ni wolliyo'n torguwo ette in t'isa oone, tooko ti suldi suuk adda pay a latta wo kine ton man in di-t'inda, tooko danjal ye.»

¹¹ Wo goole k'asigiryagi gen yi zaapu addi baadan a ono wede tuuliyoo tooko ti wede tooko batum, a ono Pool yi-ki zaapu addi ye.

¹² Wo son zenge wede gen yon majjaane ye ki lekkiyo a ume reele me, kono kamo don baadan an dehu ti tookiyagan urzi ede man, tin gen an d'ingile an d'aaney geeger Peeniks zenge ki siido Kiret. Zenge gen yon ki dandi ki kese peedo k'ooriyo, wo k'awwa ki kese peedo k'ooriyo. Gen angenno an di dihe an di lekkey ume reele me.

Ursino adda bar

¹³ Man i d'iiziga maaye yi baahu pelele ti dandi wo kane an elkiyo torguwadan an engila. Gen maala ere i seedu tooko an ti-t'umbo t'adda k'ahu me, wo an d'ingile an seedu ita zenge ki siido Kiret.

¹⁴ Wo san man tan boolon i d'iizigo maaye baadan sundi Erakilon t'adda mongali ki siido ere a diine k'ahu gettiyo.

¹⁵ Tooko yi-di d'ingile ay k'aaniya girpiyatú ye kono maaye a giggirey, ay yi d'iili tuddey a maaye y'ay di'n dokkiyo adda bar baa.

¹⁶ Ay d'udde ti dandi siido nenko ere a diine k'ahu sundutu Koda, ay d'iigire boolon ti maaye me. Aame gen ay d'ize ki toogo bini tooko nenko ki naakiwsa tudde ay d'iine girpiyatú.

* 27:9 27.9 Tarnaape ki lekkiyo daa k'ombo an isiyo a tere guuge.

17 Kane don naabo adda tooko an a-t'irgo tooko ere nenko an a-ti gili, wo tooko ere meeda an ti-gittite ti sibbani ki seedutú. An orgiso t'a k'ooro adda dolso ere ki zenje ki siido Libi ye, inkinno man alboy an di-diggite wo an i-d'iili tuudan a maaye, yi di'n dokkiyo.

18 Ursino gette t'ay di'n tindiwe baadan bini soggo, man kane don naabo adda tooko an d'iise sebbiso suldi suuk t'adda tooko k'adda bar.

19 Wo onniyo k'aduwe man suldi don an boohiyo k'okkime tooko, kane pay an aa di-zibbite ti beezan.

20 Onniyto baadan ise peedo, ise moldali ay ki'n woliyo ye, ursino gette t'a guune zakidi ti suutinso ki suutinso, wo kaye pay wede tuuku y'a elke ay d'utta umbo.

21 Don pay adda tooko gen, onniyto baadan wenda soo ton yi t'eele munda a bizi umbo. Inkinno man Pool y'a t'ihira a daanadan, wo y'an di ruute, y'ede: «Lanziyagi ki nun, anki kun illigo onamó, in likko a Kiret man, dabar ti daggiya suldi kino i k'ise ye.

22 Wo anken n'un di rooto, kun ombon! Wenda soo ton ti diinagan i ki t'inda ye, i dagga tooko sittu.

23 A diddo ette maaleeka ki Raa wede ni-daaniya wo ni-naabiya gen, y'a iido sirpadó,

24 wo y'o di ruute, y'ede: "Pool kee k'orgide ye, kee k'a ettey ki daana mozigo goole ki Romen. Wo Raa beekadi a eeda gette, don pay adda tooko ti kee en y'an utta."

25 Inkinno man lanziyagi ki nun, kun ombon kono ni zaapu addo a Raa, onami don y'o ruute en a-t'etta.

26 Wo kine in'te en, in di gohey a zenje siido soo ere a diine k'ahu.»

27 A diddadey ere ki koomat makumu pide ton, ursino t'ay di'n d'engilso daayum ki daggiya adda bar sundutu Mediterane. A diddo meeda man, don naabo tooko an owwiyo ay iina goppon ki siido.

28 Man an zidde sibe ti maala eego, wo an di zuune sohirko k'ahu kayya

ada g'ado makumu sarat, wo ki daana boolon man an di-zidde sey, man sohirko k'ahu a t'irga kayya ada sire makumu gessire.

29 Man an d'urgide koo ise mongali tunda man tooko t'a goha. Inkinno man an di gikkite maldali pide deero kettiso ti sibbani a ume k'ita tooko kono t'a-dirse, wo an di delliyo ume a t'ompila, wo ume y'an k'ompilso kesiko ye.

30 Aame gen kane don naabo tooko an dehu an t'oodi eedan, tooko an d'ooli mentu. An d'isiyo aa an kakkisa maldali deero don i seedu tooko a daanatu gen, an ti-diige tooko nenko ki naakiwsa tudde adda k'ahu.

31 Wo Pool yi di ruute a goole k'asigiryagi Romen ti asigiryagi, y'ede: «Kane don en an ki likka adda tooko ye man, kune kun k'utta ye.»

32 Inkinno man kane asigiryagi an di-dikkite sibbani don i seedu tooko nenko ki naakiwsa tudde gen me, an di-t'iili t'a iire.

33 Ki poone ume y'a ompila gen, Pool y'an di ruute a don pay an oomo munda, y'ede: «Kun ollo, anki en un d'ede onniyo koomat makumu pide kun lekkiyo adda k'elkiso wo mosogo, daa k'ombo.

34 Inkinno man n'un di rooto, wede tuuku ton yi oomo munda boolon, kono gen koduwo un t'eele toogo kono kun d'utta. Wo ililso k'eego soo ki wede tuuku ton i ki dagga ye.»

35 Aame Pool yi ruute inkinno man, y'a t'umbe mappa, y'a ruute koduwo a Raa a daana duwo pay, san y'a burkite wo y'a iise ombo.

36 Inkinno man kane pay gen an d'imbiya, an d'iise ombo kay.

37 Adda tooko'n kaye meeda sire uto ada sarat makumu zoot.

38 Aame an t'iimi an isse man, geme t'adda tooko an di zibbite adda bar, kono tooko aa d'ise soodo.

Lattiya tooko adda k'ahu

39 Ume i t'umpile man, siido gette don naabo tooko an gi di zuune ye,

wo an di wulle ume dolso ti paate a biza zenje, man an dihe tooko an di-t'ette k'ume dolso an iina man.

⁴⁰ Maldali deero don i seedu tooko an t'ippirte wo an d'iili adda bar, sibbani don an gittite inda don i dokkiyo tooko an t'iizite. Man an di gitte alboy aame daana tooko kono maaye yi di'n naayu k'ume dolso.

⁴¹ Wo an iide'n, an t'iire adda dolso ere a diine bar, tooko a ti ziida. Ume daanatú i-t'iide adda dolso ti k'aane ti k'engile ye, wo ume k'itatú bar t'okko baadan gen a dihima.

⁴² Kane asigiryagi gen an dehu don dangay an ti'n t'ide, kono koo tuuku yi suune ahu man, y'utta'n iye.

⁴³ Wo yo goole k'asigiryagi Romen gen yi dehu y'a utte Pool, inkino man y'an di-tuuge ki towwadan me. Y'an di ruute a kane don i suune ahu'n an t'obo ki poone, an di-doopo ti nee a siido.

⁴⁴ Don son an di'n diiko, wede tuuku y'a ti soodo a sarpanje, ise a keyali k'inda tooko ton man. Wo gen inkino, pay an t'ibi ahu, an di dippida pay ti bee a siido me.

28

Pool yo a siido sundutú Malt

¹ Aame ay ti diipida ay utte man, siido ere a diine k'ahu gette ay d'illiga kacin sundutú Malt.

² Kane don siido gette an ay di'n ziida ti geyyiso baadan. An gen mizzi ton y'a d'iise koppiyo wo ume reele gen, an ay di mudde uwo gidi gidi, an'de: «Kun'di kun ti kooka pay.»

³ Pool y'a-ziki keyyami y'a d'ibi uwo, wo a wehinko gette makike t'adda y'a udo, y'a y'ihida bezi.

⁴ Aame kane don siido gette an wulle makike yi t'irbe bey Pool man, an d'iise rootiso ti tuddan, an'de: «Wede en wede towwo duwo kotto, kono booro ki Raa ti ki dehu y'a ki lekke ye, t'adda bar yi y'udo ton man.»

⁵ Wo Pool y'a rittige makike k'adda k'uwo, wo i ki y'aadumu ye.

⁶ Kane don ongo an delliyo, an wolla ooziga woogo, y'oodiba y'ooratul y'inda woogo. Aame an likke kee wo an wulle munda boolon ton k'aadumu umbo man, an di-gime elkiyadan, an'de: «Yo en raayusu.»

⁷ Ume gen yon goppon ti dombi ki wede goole ki poone ki siido ere a diine k'ahu gettiyo, yon sundi Pibiliyus. Yode gen y'ay di'n ziida ti geyyiso baadan, wo ay d'ize onniyo ado a boozí me.

⁸ Meeki Pibiliyus gen yon eeni ekk'onjali, i-di d'orbityo wo yi dara puuzo. Pool y'a iide y'a ti y' wullo, yi-tunde Raa, man yi ziipe bezi a tuddi wo yi-d'ele beeko.

⁹ San man don k'eeni ki siido gette an d'iidito pay, wo y'an d'ele beeko pay.

¹⁰ A kaye gen don siido gette an ay d'uttile baadan, wo a onniyo k'engilsadey ton an ay d'eele suldi baadan don ay dehu ki torguwadey me.

Aaniya ki Pool a geeger Room

¹¹ A ume gen i d'ede tooko sundutú «Raayagi Roomo» t'iido ti geeger k'Alegzandiri, tode gette ume reele ti ti y'ingile a zenje siido ere a diine k'ahu ettiyo. Iide tere ado man, ay di-gili adda ay d'ingile.

¹² Ay d'iiney geeger sundutú Sirakuz, aame gen ay d'ize onniyo ado.

¹³ Tin gen ay ziida ita zenje zenje, ay d'iiney geeger sundutú Reggiyo. Soggo man maaye ti dandi y'a iise baahu, onniyo sire ay d'iiney a geeger sundutú Puzole.

¹⁴ A geeger gette ay d'uune zemba don i ziipe addan a Isa, an ay di'n dihe ay d'ize onniyo sarat ti kane. Gen inkino san ay d'ingile ki Room.

¹⁵ Kane zemba ti Room gen an d'illiga rabiladey te, wo an d'iido okkimayey an d'iina a ume sundi «Suuk ki Appiyus» wo a ume sundi «Ume Moone Ado ki Torgagi».

Aame Pool yi'ni wulle mañ, y'a ruute koduwo a Raa wo ii d'eele kooke.

¹⁶ Aame ay iiney Room mañ, an i-d'ele urzi a Pool y'a lekke siidí ti asigursu soo ki boohiyadí.

Pool yi kazita ono Raa a Room

¹⁷ Îide onniyo ado mañ, Pool y'a wiike deero Yawudiyagi ñoñ a geeger Room ki di yode. Aame an t'ugiyé mañ, y'an di ruute, y'ede: «Kune zamba kuuli, nuñ munda ulsu a ñoñziñ ni k'ize ye, ise a urzi k'oogoro moñgidagin toñ ni k'ize ye, wo toñ a Zeruzalem an di n' ziidfa ñaŋgay, an an di n' ele a bey Romenñ.

¹⁸ Kane Romenñ an di n' tundite, sañ an dihe an oo d'eeze kono munda n'ize ulsu o di t'îde k'unto an k'uune ye.

¹⁹ Wo kane Yawudiyagi an di-tuuge, in̄kino mañ nuñ toñ n'a ruute n'ede, booradó i ti ñaŋgey mozigo goole ki Romenñ, aŋkenñ o k'ede elkiyo n'a ki kiigira ñoñzó Yawudiyagi ye.

²⁰ Geñ kono k'in̄kino n'a dihe n'un di'n t'ikkima, n'un di roote me. In̄kino mañ ni sarkiya zinziri ette kono ki wede kane ñoñ k'Izirayel an zaapu elkisadañ.»

²¹ Kane ñoñ i t'ugiyé geñ an i-di ruute, an'de: «Kaye mattup ti siidfo Ziide soo toñ ay k'uune ye a tukki kee me, wo leema soo toñ t'ummey i k'iido ye, y'ay di-t'îde taaya, ise y'ay di roote k'ulsu kee me.

²² Wo beehiye ay dehu ay ki-ti k'olliga munda wede k'elkiyo k'a roota me, kono kaye ay suune a munda wede k'a seedu zakidí geñ, aame tuuku toñ ñuwo an ki dehu ye.»

²³ An d'ele onniyo ere an di t'ikkima ti Pool kañ soo, wo a onniyo gette an d'iide baadañ a jiiire, an di y'uuney Pool a ume wede yi-lekkiyo. Ti soohe bini lohe Pool y'an di kazita a urzi Moziko Raa, yi dehu y'an ti'n tooye k'urzi taaya k'Isa. Y'an

kazita in̄kino t'urzi mattup k'oogoro Muusa ti ñoñ ki nebiyagi.

²⁴ Ñoñ ongo an d'umbe a onamí ñoñ yi ruutite, wo ñoñ soñ an di-tuuge k'ambu me.

²⁵ A teepiyadañ gette an di-tiipe onamañ i-ki t'iide kañ soo ye, mañ Pool y'an di ruute miñ kino ñaŋŋal, y'ede: «Unde Kamileñ ti ruute ñerec a moñgidagañ t'urzi nebi Ezayi,

²⁶ t'ede: "K'odo k'ume ñuwo eñ k'an di rootoy, k'ede:

Kune kun d'olliga kereñ, wo ono itadañ kun ki ti suuna ye, kun di wolla kereñ, wo munda kun ki y' wolla ye.

²⁷ Derec, ñuwo eñ kuwwagañ an a-ti ñiyye ñaŋkila kono a k'olliga ye,

edayañ an a-t'ippe kono a ki wolle ye,

wo an t'ize tuusiyagi kono ono itadañ an gi di'n suune ye.

An ize in̄kino kono an ki dehu ye an di-kimo ki tukki nuñ Raa, n'an t'ele beeko me*."»

²⁸ Wo Pool y'an di ruute sey, y'ede: «Kun ollo koduwo, rabila ere k'uttiyo ki Raa ette an t'elo a ñoñ Yawudiyagi ye, wo kane an di-t'olliga.»

²⁹ Aame Pool y'a ti ruute in̄kino mañ, Yawudiyagi an d'in̄gile an di niikutu tarkat tarkat ti tuddañ.

³⁰ Pool y'a likke ozzine sire a boozí wede y'a ele soñko geñ me, ñoñ pay ettiyo wollisadí geñ yi di'n seedu bey sire.

³¹ Yi kazita urzi Moziko Raa, wo yi dooyiso urzi Galmeega Isa Almasi daa k'orgiso wo daa morkiye munda.

* 28:27 28.27 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 6.9-10.

Mattup ki Pool yi riije a ɗoŋ Romej

Enj urzi k'ono ɗoŋ kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere Pool yi riije a kane ɗoŋ i ziipe addaŋ a Isa a geeger ki Room. Yo Pool batum kaŋ soo toŋ yi k'iide ye botto ki geeger Room te. Adda geeger gette wede doolo i gizite Rabila Majjaanawa te, wo t'urzi k'onamí geŋ ɗuwo an di ziipe addaŋ an d'ogiyso ti suma k'Isa. Pool y'an riije kono an di suune yoŋ wee wee, wo soŋ y'an di ruute a sulɗi ɗoŋ beehiye a jiire a urzi zaapu k'adde a Isa.

Adda mattup ette Pool yi rootiyo kine ɗuwo pay miŋ in t'ize oldfiko, inŋino in di-lidɗe ti lekkiyo ere unŋe a ɗaana Raa te. Wo ɗe ankeŋŋo in aane in di-kime in di-t'okkiye ti Raa t'urzi zaapu k'adde a Isa. Pool yi rootiyo Rabila Majjaanawa tod'te toogo ere ki Raa wo urzi k'uttiyo a wede tuuku yi ziipe addí a Isa, ise Yawudusu ise Yawudusu ye toŋ maŋ. Ki Raa kane ɗoŋ pay i ziipe addaŋ a Isa geŋ yi'ni wolleiyo pay kaŋ soo, wede a ceere bakadí umbo. Kane geŋ Raa yi'ni wolleiyo ɗoŋ ki diine a ɗaanadí me.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nuŋ Pool wede naabo k'Isa Almasi. Raa yi ni wiike n'a t'ize wede zina k'Isa, wo yi n'uuye kese kono n'a kizite Rabila Majjaanawa ki Raa.

² Rabila Majjaanawa ette Raa yi ruute y'an t'ela a ɗuwo pay t'urzi nebiyagí an ti riije ti kaaga adda mattupadí.

³⁻⁴ Rabila ette tod'te a tukk'Ulí, Galmeegiŋ Isa Almasi. A urzi tudde geŋ, yoŋ y'udɗo ti biza bumbu mozigo Dawut. Wo a urzi k'Unde Kamileŋ, Raa ti toogadí y'a ti y' gize

Isa yoŋ Ulí, aame yi ti y' bilde ti diine ɗoŋ unto geŋ me.

⁵ T'urzi yode ay d'uune beeko ay t'ize ɗoŋ zina k'Isa, kono ay kizite onamí a ɗoŋ Yawudiyagi ye pay, ay an ti'n zaape urzi an zaape addaŋ a Isa, an d'olliga onamí wo an d'ozire eego. Inŋino maŋ i di t'ele suma a yode me.

⁶ Kune toŋ ti diine kane ɗoŋ Isa Almasi yi wiike geŋŋo, kun t'ize ɗoŋzí.

⁷ Nuŋ ni raaniya a kune zemba pay ɗoŋ Raa yi giyye baadaŋ a geeger ki Room, kune ɗoŋ Raa y'unni wiike kun t'ize ɗoŋzí. Geŋ beeko ti toose ki Meegiŋ Raa ti Galmeega Isa Almasi i koonaa eggun.

Pool ti zemba ɗoŋ a geeger ki Room

⁸ Ki poone'ŋ, n'a roote koduwo a Raa t'urzi k'Isa Almasi a tukki kune pay, kono adda siidiyagi pay en ɗuwo an rootiyo ki beehiye a urzi zaapu k'addugun a Isa me.

⁹⁻¹⁰ Raa wede ni-naabiya ti addó pay a urzi kazita Rabila Majjaanawa a tukk'Ulí geŋ, yoŋ yi suune ono ɗoŋ ni rootiyo en ɗerec me. Aame tuuku ni tondiyo Raa maŋ, daayum sundugun ni gi di seɗɗiyo ye. Wo adda tondiyadó gette ni tondiyo Raa daayum yi dehu maŋ, y'o di t'ihina urzi n'a ette n'un ti'n wollo.

¹¹ Inŋino ki kotto nuŋ mosogo kune baadaŋ, ni dehu n'a ette n'un ti'n wollo, n'un d'ette ti munda wede Unde Kamileŋ t'o ele, kono un t'eley toogo a urzi zaapu k'addugun a Isa.

¹² Wo soŋ aame n'iiney di kune maŋ, in t'ooney toogo ti tudɗin, nuŋ ni t'ooney toogo t'urzi zaapu k'addugun a Isa wo kune toŋ kun t'ooney toogo t'urzi zaapu k'addó a Isa kay.

¹³ Zemba ki nuŋ, ni dehu kun di suune, nuŋ taŋ baadaŋ n'a dihe urzi n'a ette di kune, wo ɗe Raa y'o ki ti ziki aryagó ye bini anki. Ni dihe n'a ette di kune kono naabadó t'aase ti ɗaakatú, aakede naabadó

ere n'izo a diine dɔŋ Yawudiyagi ye adda siidiyagi onɔo.

¹⁴ Nun naabadó n'a ette ki tukki dɔŋ pay, ise dɔŋ edayan ohine, dɔŋ edayan daa k'ohine, ise dɔŋ i duuye, dɔŋ i ki duuye ye ton maŋ.

¹⁵ Kono kamo, geŋ a kune dɔŋ i lekkiyo a geeger Room ton, ni dehu n'a ette n'un di kizitey urzi Rabila Majjaanawa.

Rabila Majjaanawa i-d'ede toogo

¹⁶ Nun o k'ede sukiyagi ye a Rabila Majjaanawa te, kono tod'te toogo Raa, wo urzi k'uttiyo a wede tuuku yi ziipe addi a Isa maŋ, ki poone i t'illiga kane Yawudiyagi, wo kane dɔŋ Yawudiyagi ye.

¹⁷ Injino maŋ Rabila Majjaanawa gette ti'n t'oodibe ita mummino duwo Raa yi di'n isiyo ki diine a daanadi me. Geŋ t'urzi zaapu k'addan a yode d'anjal, wo tode zaapu k'adde a Raa gettin iide baa. Geŋ a-t'iide a ono dɔŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede Raa yi yi wolleyo ki diine a daanadi geŋ, yon y'a lekka t'urzi zaapu k'adde a yode*.»

Oldiko duwo

¹⁸ Wo geŋ Raa t'awwa ti kandaane yi deegu kulkuwadi a tukki dɔŋ pay isiyo oldiko ere tuuku ti yode wo a dɔŋ isiyo suldi pay ki diine ye, ti naabadaŋ gette kane derec ki Raa an i t'eegirso ti-ki t'adfiya ye.

¹⁹ Ki too maŋ suldi dɔŋ duwo an aane an di suune a tukki Raa geŋ, a kane suldi geŋ kereŋ, kono Raa y'an ti'n gize.

²⁰ Toogo Raa i lekkiyo ki daayum, wo Raa batum yon mummino, ki ki ti y' wolle ye. Wo de t'ume Raa y'ikkima duniya bini anki ton maŋ, kane suldi dɔŋ in ki'n wolleyo ye geŋ, kane duwo dɔŋ eedaŋ soodo a elkiso, an aane an di'n suune t'urzi suldi dɔŋ y'ikkima geŋno. Injino maŋ kane duwo geŋ, a daana

Raa ono dɔŋ an di roote k'oodibe k'eedan umbo.

²¹ Kane an suune adda k'addan Raa yon ede, wo de an gi di y' tamma ye, wo an ki rootiyo ye koduwo a yode Raa me, ki too maŋ an di t'imme min yode Raa. Wo kacin kane a elkisadaŋ ere daa k'urzutu gette a ti'n lidde, wo t'elkisadaŋ ere umbo gette an di lekkiyo adda zimolo.

²² An elkiyo kane an d'ede suuniyo k'ono, kacin an t'ize maadagi.

²³ Ki too maŋ an di t'imme gooliko Raa yode wede i k'unto ye, wo min a olde yode an d'ikkimta longayi dɔŋ i deeyiso aa wedusu i d'unto, aa embi, aa seydi dɔŋ zondaŋ pide pide, wo aa seydi dɔŋ i morkimso a siido.

²⁴ Kono k'injino Raa y'an iili kono an d'ise suldi pitiŋko dɔŋ tuddan ti dehu geŋno, geŋ an ti lattiya tuddan ti suldi sukiyagi dɔŋ an isiyo geŋ me.

²⁵ Kane derec ki Raa an d'iili, wo a olde tode an di daaniya urzi lohito k'ono. An d'ottilso wo an di naabiya a suldi dɔŋ Raa y'ikkima, wo a yode batum wede ikkima suldi pay geŋ, an i-ki d'ottilso ye wo an i-ki naabiya ye, ki too maŋ duwo an di y' t'imme ki daayum! Eyye.

²⁶ Kono kamo Raa y'an iili kono an di naapu, an d'isiyo suldi sukiyagi. Kane erayi ki moone ti kuuli aa Raa yi dehu an d'iili, wo an di moonite ti tuddan, geŋ munda wede Raa yi ki dehu ye.

²⁷ Kane kuuli ton injino kay, ki moone t'erayi aa Raa yi dehu an d'iili, wo tuddan t'an d'an t'umbe berber ki moonite ti tuddan, an d'isiyo suldi sukiyagi. Injino a sooruzan ere oldo gette, an d'ooniyo dangay ere derec a naabadaŋ.

²⁸ Wo kane duwo an di-tuuge an di suune Raa me, geŋ Raa y'an iili adda k'elkisadaŋ ere oldo gettiyo, injino an d'isiyo suldi dɔŋ k'isiyo ye.

* **1:17 1.17** Kun wollo adda mattup ki Abakuk 2.4.

²⁹ Kane addaŋ i-t'ûune t'ita suldi pay doŋ ki diine ye. An d'isiyo ulsu mirsi, an d'okkiso a suldi pay, kane bundidi, addaŋ an zaapu baadaŋ a suldi duwo, an tôwwo duwo mirsi, an di dehu ono k'ulpi, an daggiya duwo ti metiŋko, an d'isiyo suldi doŋ ulpi k'a ki wolle ye, wo an di rootiyto ono butte a tukki duwo.

³⁰ An dekkiyo duwo, kane adu ki Raa, an kaldita duwo, an di koliyo tuddaŋ, an tamma tuddaŋ t'ono bizaŋ, elkisadaŋ tiŋ ki dehutu k'urzi k'isiyo k'oldiko ere aware aware, wo k'ollige k'ono maawaŋ an di-toogiyo.

³¹ Kane geŋ an t'isiyo aa doŋ elkisadaŋ umbo, an a-ki ti sooru ye a onamaŋ doŋ an rootiyto me, geyyiso tudde an k'ede ye, wo an ki woliyo sommagi duwo ye.

³² Ki kotto kane an'ni suune ono doŋ derec ki Raa yi ruute, y'ede kane doŋ isiyo suldi doŋ ulpi iŋkino geŋ, an iide k'unto. Toŋ maŋ kane suldi geŋ an ki'n ooliyo ye, wo tiŋ geŋno toŋ kane an an tettiso bey a doŋ isiyo suldi iŋkino geŋ me.

2

Booro ki Raa

¹ Iŋkino kee k'ise wede tuuku toŋ, ki dekkiyo booro a tukki doŋ oŋgo maŋ, a daana Raa ono doŋ k'a rootey k'oodibe k'eeda umbo, kono aame ki dekkiyo booro a tukki doŋ oŋgo wo kee toŋ k'isiyo aa ki kane kay maŋ, geŋ kee batum booro ti ki ziida.

² Wo kine in suune Raa geŋ, yoŋ yi dekkiyo booro a urzi wede derec a tukki kane doŋ isiyo suldi doŋ ulpi iŋkino geŋ me.

³ Kee wede ki dekkiyo booro a tukki kane doŋ isiyo suldi doŋ ulpi iŋkino, wo kee batum k'isiyo aa ki kane kay maŋ, k'elkiyo miŋ ti booro Raa k'a t'alda ko?

⁴ Raa geŋ yoŋ beehiye baadaŋ, yoŋ i-d'ede ombiŋe wo wasigale,

kununaŋ kane suldi geŋ ki ti'n isiyo ki bita ko? Ki too maŋ beehiyo Raa gette, tod' t'a-di d'ette k'urzi wede k'a-kime lekkiyada.

⁵ Wo kee ki'n ize adda zakidi, ki ki dehu k'a ki-kime lekkiyada ye geŋ, kee k'okumso kulkuwo Raa baadaŋ a eeda, k'onniyo ere kulkuwadi ti deega geŋ me. Onniyo gette Raa y'a deŋka booro ere derec ki diine a tukki duwo pay*.

⁶ A wede tuuku toŋ a onniyo gette Raa yi di t'eley munda wede derec a naabadi naabadi†.

⁷ A kane doŋ i dehu urzi k'isiyo beehiyo kono an t'oona gooliko ti Raa, suma, wo lekkiyo ere ki ki t'inda ye gette, a kane geŋno Raa y'an t'ela lekkiyo ere ki daayum.

⁸ Wo de a doŋ i ti toogiyo a derec ki Raa, an k'ollige onami ye wo an d'isiyo suldi doŋ ki diine ye geŋ, a tukki kane geŋno Raa y'a kulkuwa baadaŋ wo booradi t'a deega me.

⁹ Kane doŋ pay isiyo ulsu geŋ an t'oona dabar t'ulbe k'oodiyo baadaŋ. Booro gette ti seeda kane Yawudiyagi doŋ illiga ki poone, wo kane doŋ Yawudiyagi ye pay.

¹⁰ Wo de a wede tuuku isiyo beehiyo geŋ, y'a t'oona gooliko ti Raa, suma wo toose, suldi geŋ y'an t'ela a kane Yawudiyagi doŋ illiga ki poone, wo a kane doŋ Yawudiyagi ye pay,

¹¹ kono Raa duwo yi'ni woliyo pay miŋ kaŋ soo.

¹² Kane doŋ pay ize oldiko wo oogoro Muusa an ki ti zuune ye geŋ, an a di t'inda oogoro gette ti ki'n seeda ye. Wo kane doŋ pay oogoro Muusa an ti suune wo an d'isiyo oldiko geŋ, Raa y'a deŋka booro eedaŋ t'urzi k'oogoro gette.

¹³ Derec, duwo Raa yi'ni woliyo ki diine a daanadi, kane doŋ ollige oogoro Muusa geŋno ye. Wo de yoŋ yi woliyo ki diine a daanadi, kane doŋ a seedu oogoro wo a ti sooru eego.

* 2:5 2.5 Kun wollo adda mattup ki Sopeni 2.2-3. wo Piroberb 24.12.

† 2:6 2.6 Kun wollo adda mattup ki Soom 62.13

14 Kane donj Yawudiyagi ye genj oogoro Muusa an ki ti suune ye, wo t'eedan genj minj an d'isiyo munda wede aa oogoro ti rootiyo an d'isiyo aa oogoro adda k'addan, wo kacinj an ki ti suune ye.

15 An isiyo injino genj, an kaza naabo k'oogoro Muusa, Raa y'an ti riije a biza k'ulban. Genj elkisadan ere an di suuniyo munda enj beehiye enj ulsu gette, t'an kaza injino, wo soj elkisadan t'an di'n noogiyo a munda wede beehiye an dehu an d'ise, wo ti di'n naakiwsa a munda wede ulsu an dehu an d'ise me.

16 Genj injino suldi pay genj itadan a t'adfa kerej a onniyo booro Raa ere yi dekka t'urzi k'Isa Almasi a suldi donj ombide a urzi lekkiyo duwo gette. Genj i rootiyo Rabila Majjaanawa ere ni kazita.

Yawudiyagi ti oogoro Muusa

17 Wo kune kun'de kune Yawudiyagi, kun zaapu addugunj a urzi k'oogoro Muusa, wo kun koliyo tuddugunj kun d'eesiyo Raa kun yi suune.

18 Kune kun suune munda wede Raa yi dehu duwo an d'ise me, t'urzi k'oogoro genj kun aane kun di beere munda wede beehiye kono tod' t'un ti'n duuye.

19 Kun elkiyo'nj kune donj i dokkiyo donj konzayi a urzi Raa, kun elkiyo kune toore ki donj i lekkiyo adda zimolo.

20 Kun elkiyo'nj kune donj dooyiso ki donj i ki suune munda ye, wo soj kun elkiyo kune donj dooyiso k'inni. Kun elkiyo injino kono kun'de adda k'oogoro Muusa gette, un d'ede suuniyo a suldi pay wo a derec ki Raa pay.

21 Kun ollo, kune kun di dooyiso donj ongon, wo de ki moo me tudugunj batum kun ki ti dooyiso ye me? Kun di kazita a duwo oogire ulu, wo de ki moo me kun d'oogire me?

22 A duwo kun di kazita moone t'ere bakada ise ti kule bakatu ulu,

wo de ki moo me kune kun di moonite me? Longayi kun azzuru, wo de ki moo me suldi donj adda boozan kun t'oogire me?

23 Kun koliyo tuddugunj, kun'de oogoro Muusa kun ti suune, wo kun a-ti doopide a oogoro gette, injino kun ti lattiya suma Raa.

24 Ono enj an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kono a lekkiyagunj ere oldo gette, donj Yawudiyagi ye an di kalda suma Raa§.»

25 Ki kotto, aame oogoro Muusa kun a ti sooru eego manj, waldu ponde gette a kune beehiye, wo de kune donj i wilda ponde tonj, a oogoro Muusa kun a ti doopide manj, eggunj aa donj i ki wilda ponde ye.

26 Wo de aame wede yonj daa waldu ponde wo urziyagi k'oogoro Muusa y'a ti sooru eego manj, genj ki kotto Raa y'a yi wolla a daanadi aakede wede i wilda ponde.

27 Wede a urzi tudde daa waldu ponde wo yi sooru a oogoro Muusa manj, yonj y'a dekka booro eggunj kono kune un d'ede mattup k'oogoro Muusa ti urzi waldu ponde, wo kun a-ti doopide.

28 Yawudusu toc minj wee wee? Kununj yode wede duwo an yi wolliyo y'isiyo suldi donj Yawudiyagi ge d'isiyo ko? Kununj wede i wilda ponde a urzi tudde ko? Aha!

29 Wo de Yawudusu wede toc minj, yonj adda k'addi, wo waldu ponde ere ki kotto gette, tod'te ere adda k'adde, tod' t'ettiyo t'urzi k'Unde Raa, t'urzi k'oogoro ere Muusa yi riije ye. Wedusu genj y'ooniyo tamma ti Raa, ti duwo ye.

3

Raa yonj daayum ki diine

1 Injino manj Yawudusu minj yi jiire duwo tanj me? Waldu ponde tinj daakatú moo me?

2 Beehiykadanj tod'te baadanj t'urzi tuuku tonj manj. Ki poone'nj

‡ 2:22 2.22 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 7.25. § 2:24 2.24 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 52.5.

Raa y'an ele onamí a bey kane Yawudiyagi.

³ Ki kotto Yawudiyagi ongonj ono Raa an gi di'n ziidá zakidí ye. Wo an ize injino manj, genj Raa onamí y'a ki'n seeda zakidí ye ko?

⁴ Aha, injino ye! Kine in suune Raa genj yi rootiyo ono donj derec, wo duwo pay genj donj lohito k'ono. Derec, ono enj an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Kee Raa aame ki rootiyo manj, i dehu duwo an gi di suune kee ki diine, wo aame duwo an dekkiyo booro eedá tonj, kee booro ti ki seedu ye*.»

⁵ Donj ongonj an rootiyo, an'de: «Munda wede in isiyo ki diine ye genj, a-noogiyo duwo an di suuniyo Raa yonj ki diine.» Wo de genj derec manj, kine in t'eese moo me? In di roote minj, Raa yonj ki diine ye ko, aame kulkuwadí ti deegu a tukki kine genj me? Ni rootiyo injino aa donj tudde ge rootiyo.

⁶ Aha, injino ye! Derec, Raa yonj ki diine, wo aame yonj ki diine ye manj, de genj mummino Raa y'a dekká booro a tukki duwo pay me?

⁷ Donj ongo sonj an rootiyo, an'de: «De aame t'urzi lohito k'onamó genj, duwo an di wolliyo kereñ a jiire derec ki Raa wo i-d'eliyo tamma baadanj, de ki moo me booro ti di'n seedu kono n'ize oldíko me?»

⁸ Wo injino manj, ki moo me in ki rootiyo ye, «In iso ulsuko kono beehiyko t'aasa baadanj» me? Donj ongonj an di rootiyo ono ulpi a tukki nuuno an'de, i rootiyo injino nuuno batum. Kane donj genj, derec booro Raa t'anni seeda.

Wede ki diine umbo

⁹ Wo de kine Yawudiyagi minj, in jiire kane donj ongonj ko? Aha, in ki'n jiire ye! Nunj n'un ti gize baa,

kane Yawudiyagi ti donj Yawudiyagi ye pay kanj soo an i dokkiyo oldíko.

¹⁰ Ono enj an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Wenda ki diine a daana Raa umbo, ise soo tonj manj.

¹¹ Wenda a suune derec ki Raa umbo, ise wenda soo tonj umbo a dehe Raa me.

¹² Kane pay an t'udde t'urzi wede derec ki Raa, pay kanj soo an d'isiyo ulsu mirsi,

wenda aase munda wede beehiye umbo, ise soo tonj manj†.

¹³ Bizañ ôoniyo ti suldí donj ulpi aakede suldí donj adda muuzo ohine,

ti ilzañ an di daggiya duwo ti metinjo.

T'adda bizañ i d'adfiya ono donj ulpi aakede naawa makike‡.

¹⁴ Ti bohananj i d'adfiya ono donj ki duudiyo ti dekkiso kadigi§.

¹⁵ Zonfanj soodo k'ettiyo ki tôwwo duwo.

¹⁶ K'ume tuuku an'tiyo genj minj, an di lattiya lekkiyo duwo wo an di'n eliyo adda lekkiyo ere ooñe.

¹⁷ Wo urzi toose an ki y' suune ye*.

¹⁸ A lekkiyadanj gette a Raa an i-k'orgiso ye†.»

¹⁹ Wo ankenj kine in suune, suldí donj pay oogoro Raa ti rootiyo genj, ti rootiyo a kane donj pay ti'ni dokkiyo genjo, injino wede tuuku tonj yi ki t'ihina bizí ye, wo donj duniya pay an di suune kereñ kane donj k'oldíko a daana Raa me.

²⁰ Genj kono k'injino wenda soo tonj umbo, Raa y'a y'ise ki diine a daanadí t'urzi daaniya k'oogoro me, oogoro gette tod' t'eliyo urzi danjal duwo an di suuniyo oldíko ere an ize.

Urzi wede Raa yi d'uttiyo duwo

²¹ Wo ankenjo kine duwo pay Raa y'in di'n isiyo ki diine a daanadí,

* **3:4 3.4** Kun wollo adda mattup ki Soom 51.6. † **3:12 3.12** Kun wollo adda mattup ki Soom 14.1-3; 53.2-4. ‡ **3:13 3.13** Kun wollo adda mattup ki Soom 5.10; 140.4. § **3:14 3.14** Kun wollo adda mattup ki Soom 10.7. * **3:17 3.17** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 59.8. † **3:18 3.18** Kun wollo adda mattup ki Soom 36.2.

t'urzi doolo daa k'oogoro Muusa. Yo urzi, an in ti y' gize kereñ adda mattup k'oogoro Muusa ti ono don ki nebiyagi an riine ti kaaga.

²² Raa yi di'n isiyoo duwo ki diine a daanadi t'urzi zaapu k'adde a Isa Almasi. Urzi gen, yon yi y'ihina a kane don pay i ziipe addan a Almasi, kono ise Yawudusu, Yawudusu ye ton, ahuntu tudde umbo.

²³ Duwo pay min an t'ize oldiko, inkino an di lidde ti Raa wo ti goolikadi te.

²⁴ Wo Raa ti beekadi gette, duwo y'an ize don ki diine a daanadi ki waawiye, t'urzi k'Isa Almasi yon y'an udde t'adda k'oldiko.

²⁵⁻²⁶ Yon gen Raa y'elo sedeke, y'a inda puuzadi t'a ibi ki booyiso k'oldiko ki don pay i ziipe addan a yode. Raa y'ize inkino, kono yi dehu y'a kize daayum yon ki diine. Yon ki diine ti kaaga to, duwo an ize oldiko ton, y'a imbiina yi-ki ti'n ele dangay ye. Wo ankenno yon daayum ki diine, yi dehu y'a kize yon ki diine, wo y'an ise ki diine a daanadi kane don i ziipe addan a Isa me.

²⁷ Inkino man munda ede sey ko, wede kine in di kili tuddin me? Aha, umbo baa. De ki moo me? In ki kili tuddin inkino ye kono Raa y'in ti'n ize don ki diine a daanadi t'urzi zaapu k'addin a Isa, t'urzi daaniya k'oogoro ye.

²⁸ Eyye, kine in suune, kane duwo Raa y'an di'n isiyoo don ki diine a daanadi t'urzi zaapu k'addan a Isa, t'urzi daaniya k'oogoro ye.

²⁹ Raa gen, yon Raa ki Yawudiyagi danjal ko? Kunu don Yawudiyagi ye pay ton Raazan ko? Eyye, don Yawudiyagi ye ton Raazan pay,

³⁰ kono Raa min yon soo danjal. Y'an isa kane Yawudiyagi ki diine a daanadi t'urzi zaapu k'addan a yode, wo kane don Yawudiyagi ye ton inkino t'urzi zaapu k'addan a yode kay.

³¹ Inkino man, aame kine in zaapu

addin a Isa gen, i-kaza oogoro in ti towwo ko? Aha, inkino ye. Ki too man t'urzi zaapu k'addin a yode gen, oogoro itatu i-t'adfiya kereñ.

4

Ibirayim meeki don pay i ziipe addan a Raa

¹ Wo anken kine in di roote moo me a tukki mugiyin Ibirayim me? Yon wede tudde gen yi d'uune moo me?

² Aame Ibirayim Raa yi y' wulle yon ki diine a daanadi kono y'ize naabo ere beehiye man, gen i-d'ede urzi y'a kili tuddi. Wo de a daana Raa inkino ye.

³ Ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa a tukk'Ibirayim, an'de: «Yi ziipe addi a Raa, inkino Raa y'a yi wulle yon ki diine a daanadi me*.»

⁴ Kine in suune aame wede yi niibe man, y'a t'ooone ranadi. Wo ranadi gette duwo an gi di wolle aa an i ize beeko ye, wo an di wolle aa munda wede i dehu an i di y' t'ele.

⁵ Wo de aame wede yi ki niibe ye, wo yi ziipe addi a Raa wede don k'oldiko y'anni woliyo kane ki diine a daanadi me man, yon gen Raa yi woliyo wede ki diine a daanadi t'urzi zaapu k'addi a yode gen me.

⁶ Gen inkino ti kaaga ton Dawut y'a ure a urzi k'unusuwo ki wede Raa yi y' wulle yon ki diine a daanadi, daa ki naabadi ere y'ize, y'ede:

⁷ «Unusuwo a kane don Raa y'an t'ize tambobino a doopidadan ere a urzi k'oogoro,

wo y'an di buuye oldikadan.

⁸ Unusuwo a wede oldikadi Galmeega Raa yi ki ti kaza ye baa†.»

⁹ Unusuwo gette Raa yi t'elo a kane don i waldu ponde danjal kunu, a kane don i ki waldu ponde ye pay ko? Kine in rootiyo, in'de: «Ibirayim y'a ziipe addi a Raa, inkino

* 4:3 4.3 Kun wollo adda mattup ki Zenez 15.6.

† 4:8 4.8 Kun wollo adda mattup ki Soom 32.1-2.

mañ Raa y'a yi wulle yoñ ki diine a ðaanadí me.»

¹⁰ Aame Ibirayim Raa yi y' wulle yoñ ki diine a ðaanadí geñ, yi wilða ponde kunuñ daa walðu ko? Aha! Ponde yi ki wilða ye, sañ y'a wilða kollo.

¹¹ Ki poone Ibirayim y'a walða ponde botto geñ miñ, Raa y'a yi wulle yoñ ki diine a ðaanadí, kono yi ziipe addí a yode. Sañ mañ Raa yi di ruute y'a wilða ponde, walðu ponde gette munda wede i-kaza Raa yi y' wulle yoñ wede ki diine a ðaanadí t'urzi zaapu k'addí a yode. T'urzi geñ Ibirayim y'a t'ize meeki ðoñ pay i ziipe adda a Raa, ise ðoñ i ki walðu ponde ye toñ mañ, kane geñ Raa y'an di'n wulle ðoñ ki diine a ðaanadí me‡.

¹² Ibirayim y'a t'ize meeki ðoñ pay i walðu ponde, geñ ni rootiyo ti kane ðoñ i wilða ponde, wo soñ an ambu zina ki meegiñ Ibirayim yoñ yi ziipe addí a Raa ki poone y'a walða ponde geñ me.

Urzi zaapu k'adde k'Ibirayim a Raa

¹³ Ti kaaga Raa yi di ruute a Ibirayim yi di t'ela duniya ette a yode wo k'eda k'inñiziŒ. Wo yi ruute inñino a Ibirayim kono yi diine oogoro ko? Aha, yi ruute inñino kono yi y' wulle yoñ wede ki diine a ðaanadí t'urzi zaapu k'addí a yode.

¹⁴ Aame suldí ðoñ Raa yi ruute y'an t'ela geñ, kane ki ðoñ i daaniya urzi k'oogoro Raa ðaññal mañ, urzi zaapu k'adde a Raa geñ ki bita, wo ono ðoñ Raa yi ruute y'aasa geñño toñ ðerec i ki lekka ye.

¹⁵ Derec, urzi k'oogoro geñ i-ðeegu kulkuwo Raa a tukki ðuwo, wo aame oogoro umbo mañ, doopide a urzi k'oogoro toñ umbo kay.

¹⁶ Geñ kono k'inñino t'urzi zaapu k'adde a yode in t'oona suldí ðoñ

Raa yi ruute y'in t'ela, kono yi dehu in di suune kereñ y'in eliyo ti beekadí. Inñino mañ ono ðoñ Raa yi ruute y'aasa geñ, ðerec i lekkiyo a kane pay ita k'inñi k'Ibirayim. Ono eñ ðerec i lekkiyo a ðoñ i daaniya oogoro Muusa ðaññal ye, wo a ðoñ pay i ziipe adda a Raa aakede Ibirayim, yoñ meeki kine pay.

¹⁷ Derec, ono eñ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa a tukk'Ibirayim, an'de: «Kee n'a ki ti k'ize mugiye k'ita ðuwo adda siidfiyagi baadañ*.» Ibirayim geñ yoñ meegiñ a ðaana Raa, kono yi ziipe addí a yode wede ðoñ unto y'an d'eliyo lekkiyo, wo munda wede umbo toñ yi rootiyo i-t'isiyo.

¹⁸ Ibirayim munda wede yi zaapu elkisadí geñ yi ki y' ooniyo ye toñ, yi zaapu elkisadí eego. Y'a ziipe addí a Raa, inñino mañ Raa y'a y'ize mugiye k'ita ðuwo adda siidfiyagi baadañ, geñ a-t'iide a ono ðoñ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Geñ ita k'inñizá toñ aasa baadañ inñino†.»

¹⁹ Aame Raa yi ruute inñino geñ, Ibirayim ozzinagí ette suma meeda. Yoñ yi suune tuddí t'urme yi t'aahe k'unto, wo eddí Sara toñ ti k'aane ti ki t'ehe ye, wo toñ mañ yi k'ormiyo ye, yi seedu zakidí a urzi zaapu k'addí a Raa me‡.

²⁰ Ibirayim i-k'ede niiku adda k'addí ye, kono yi suune munda wede Raa yi ruute yi-t'ela geñ yi y' t'oona. Inñino mañ t'urzi zaapu k'addí a Raa geñ yi d'uune toogo wo y'a imme Raazí.

²¹ Derec yoñ y'iyye t'addí pay, Raa i-d'ede toogo yi-t'isa munda wede yi ruute yi-d'isa me.

²² Kono kamo t'urzi geñ Ibirayim Raa y'a yi wulle yoñ wede ki diine a ðaanadí me.

²³ Wo ðe ono eñ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Ibi-

‡ 4:11 4.11 Kun wollo adda mattup ki Zenez 17.9-14. § 4:13 4.13 Kun wollo adda mattup ki Zenez 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18. * 4:17 4.17 Kun wollo adda mattup ki Zenez 17.5. † 4:18 4.18 Kun wollo adda mattup ki Zenez 15.5. ‡ 4:19 4.19 Kun wollo adda mattup ki Zenez 17.1,15-22.

rayim Raa y'a yi wulle wede ki diine a dfaanadí» geŋ, an riine a tukki yode dfaŋŋal ye,

²⁴ wo a tukki kine pay, kine toŋ Raa y'in di'n wolla dfoŋ ki diine a dfaanadí, kono in ziipe addiŋ a yode wede a bilde Galmeegiŋ Isa ti diine dfoŋ unto.

²⁵ Yo Isa, Raa y'an di y'ele a bey dfuwo, an di y'iide kono k'oldikadiŋ, wo y'a ti y' bilde kono y'in di'n ise dfoŋ ki diine a dfaanadí.

5

Lekkiyo ti toose ti Raa

¹ Geŋ inkiŋo, t'urzi zaapu k'addiŋ a Isa geŋ, kine Raa y'in di'n ize dfoŋ ki diine a dfaanadí. Wo ankenno kine ti Raa in lekkiyo ti toose t'urzi Galmeegiŋ Isa Almasi.

² T'urzi zaapu k'adde a Isa geŋ, yoŋ y'in d'ihina urzi in di lekkiyo zakidi adda beeko Raa, wo kine ulbiŋ in d'ise unse kono in zaapu elkisadiŋ in t'oona gooliko ti Raa.

³ Wo beehiye a jiiire'ŋ, kine in iido dabar toŋ maŋ ulbiŋ in iso unse, kono in suune in dabirsa maŋ, geŋ in t'isa dfoŋ a seedu zakidi t'ombiŋe.

⁴ Kine in seedu zakidi t'ombiŋe maŋ, geŋ in t'isa dfoŋ a seedu zakidi a naabo Raa, aame in iido suldi dfoŋ ooŋe toŋ maŋ. Kine in seedu zakidi a naabo Raa maŋ, geŋ in t'isa dfoŋ i zaapu elkisadaŋ a Raa.

⁵ Aame in zaapu elkisadiŋ a Raa maŋ, zaapu k'elkiso gette t'in ki ti'n t'ela sukuyagi ye, kono Raa geyyisadi y'in ti tiipe adda k'addiŋ t'urzi k'Unde Kamileŋ ere y'in ele.

⁶ Derec, ti kaaga kine in k'ede toogo ye in t'adde t'adda k'oldiko me. Wo onniyo ere Raa y'ele gette iide kotto maŋ, Almasi Raa yi biire y'a iido, y'a inda kono dfoŋ k'oldiko.

⁷ Geŋ ooŋe a wede y'a oyye y'a t'inda a olde wede ki diine me. Koo wede y'a oyye y'a t'inda a olde ki wede isiyo beehiye.

⁸ Wo tiŋ genno toŋ, Raa geŋ y'in t'iidiba ita yoŋ y'inni giyye, y'a igibo Almasi y'a inda kono kine aame kine in lekkiyo botto adda k'oldiko geŋ me.

⁹ Derec, ankenno t'urzi puuzo k'Isa, Raa y'in di'n ize dfoŋ ki diine a dfaanadí, geŋ inkiŋo kay in suune yoŋ y'in di'n utta ti booro Raa te.

¹⁰ Derec, kine ti kaaga adu ti Raa me, wo de Raa y'in ti'n gimo in t'ukkiye ti yode t'urzi k'unto k'Ulí. Wo y'in ti'n gimo in t'ukkiye ti yode geŋ, geŋ inkiŋo kay in suune Raa y'in di'n utta t'urzi k'Ulí kono yoŋ yi bilde ti diine dfoŋ unto me.

¹¹ Wo beehiye a jiiire'ŋ, kine ulbiŋ in d'ise unse ti Raa t'urzi Galmeegiŋ Isa Almasi, yode wede ankenno y'in ti'n gimo in t'ukkiye ti Raa.

Adum ti Almasi

¹² T'urzi wedusu soo sundí Adum oldiko ti t'iido adda duniya, wo t'urzi k'oldiko gette unto ti-t'iido duniya. Inkiŋo maŋ unto t'a ziiida dfuwo pay, kono dfuwo pay miŋ an t'ize oldiko*.

¹³ Ki poone Raa yi di t'ela oogiradí a Muusa geŋ, oldiko tod'te ede too adda duniya me. Wo aame oogoro umbo geŋ, dfuwo oldikadaŋ Raa yi ki ti kaza ye.

¹⁴ Wo de toŋ maŋ, iise ti Adum bini Muusa geŋ unto i-d'ede toogo too ekki dfuwo me. Unto gette t'a ziiida kane dfoŋ ize oldiko ti doolo ti ere ki Adum, yoŋ y'ize a munda wede Raa yi ruute k'isa ye toŋ maŋ.

Adum geŋ yoŋ undiso ki wede a etto.

¹⁵ Wo de oldiko ere Adum y'ize ti munda wede Raa y'in elo ti beekadi geŋ, a ki t'iide soo ye. Derec, t'urzi k'oldiko wede soo dfaŋŋal dfoŋ baadaŋ an t'inda. Geŋ inkiŋo kay in suune, beeko ere Raa y'elo t'urzi wede soo, Isa Almasi gette, Raa y'a ti tiipe ekki dfoŋ baadaŋ daa dooziyo.

¹⁶ Wo soŋ munda wede Raa y'eliyo wo ti oldiko ki wede soo y'ize gette, a ki t'ette soo ye. T'urzi k'oldiko

* 5:12 5.12 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.17; 3.6,17-19.

ki wede soo y'ize gette, duwo pay booro Raa t'anni ziiɗa. Wo ise a oldfiko ere baadaŋ duwo an ize gettiyo toŋ, munda wede Raa y'eliyo ti beekadi geŋ, y'an ize doŋ ki diine a daanadi me.

¹⁷ Derec, t'urzi wede soo, t'urzi k'oldfiko yode soo danjal, unto i-d'ede toogo ekki duwo pay. Geŋ inkiŋo in suune, t'urzi wede soo Isa Almasi, kane doŋ ooniyo beeko Raa ere y'eliyo daa dooziyo wo yi di'n isiyo doŋ ki diine a daanadi geŋ, an di lekkey an d'oomey moziko ti yode kaŋ soo.

¹⁸ Geŋ inkiŋo ki danju, t'urzi k'oldfiko wede soo, Adum, booro Raa t'a ziiɗa duwo pay. Geŋ inkiŋo kay t'urzi naabo ere ki diine ki wede soo, Isa Almasi, Raa y'aane y'an ise duwo pay ki diine a daanadi, wo t'urzi geŋ an t'oone lekkiyo ere ki daayum.

¹⁹ Geŋ kun wollo, t'urzi wede soo y'a ti diipida ono Raa, duwo baadaŋ an t'iire adda k'oldfiko. Geŋ inkiŋo kay t'urzi wede soo y'illiga ono Raa, duwo baadaŋ Raa y'an di'n ize doŋ ki diine a daanadi.

²⁰ Raa y'a elo oogoro, wo oldfiko t'a t'ize baadaŋ, wo de aame oldfiko ti t'ize baadaŋ maŋ, beeko Raa t'a t'ize baadaŋ a jiiire sey.

²¹ Ti kaaga oldfiko i-d'ede toogo ekki kine duwo t'in di'n towwo. Inkiŋo kay ankenno beeko Raa i-d'ede toogo t'in di'n isiyo kine duwo ki diine a daanadi, inkiŋo in t'ooney lekkiyo ere ki daayum t'urzi Galmeeŋin Isa Almasi.

6

Unto wo lekkiyo kaŋ soo t'Almasi

¹ Ankeŋ kine in di roote moo me? In di lekke kettiyo t'oldfiko kono beeko Raa t'a t'ise baadaŋ ko?

² Aha, inkiŋo ye! Kine a daana k'oldfiko tudduŋ aa unto, de mumino in di lekke adda k'oldfiko sey me?

³ Kune un dunde ko? Kine doŋ pay an in ti zuyye batem geŋ, in aa ti gitte kaŋ soo ti Isa Almasi me, wo t'urzi suyyiso batem geŋ, kine in aa ti gitte kaŋ soo ti yode a untadi.

⁴ Inkiŋo maŋ t'urzi suyyiso batem geŋ, aakede kine an in ti'n ittiba kaŋ soo ti Almasi a untadi*. Geŋ aakede Almasi yi bilde ti diine doŋ unto t'urzi toogo ere ki gooliko Meegiŋ Raa geŋ, inkiŋo kine toŋ in di lekke lekkiyo ere aware aa ki yode kay.

⁵ Aame kine in aa ti gitte biŋ ti yode kaŋ soo a urzi k'untadi maŋ, geŋ derec a baldiyadi toŋ, kine kettiyo kaŋ soo ti yode.

⁶ Ono eŋ kun ollo kofuwo, aame Isa Almasi an ti y' tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaŋ ton-tilko geŋ, lekkiyadiŋ ere ti poone adda k'oldfiko gette an ti-tiike ti yode Almasi, inkiŋo maŋ tudduŋ ere k'oldfiko gette Raa y'a ti jiiire toogatu a t'ize umbo, geŋ kine bulagi k'oldfiko ye baa.

⁷ Derec, wede y'inda geŋ yi t'udde t'adda k'oldfiko me.

⁸ Wo de aame kine in t'inda ti Almasi kaŋ soo maŋ, geŋ in ambo in di lekkey zeere kay ti yode me.

⁹ Kine in suune'ŋ, Almasi t'ume yi bilde ti diine doŋ unto geŋ ki sirwe yi ki t'inda ye, kono unto i-k'ede toogo ye baa a tukki yode me.

¹⁰ Almasi untadi ere y'inda kaŋ soo gettiŋ mok baa a t'iide, wo untadi gette t'oldfiko t'a ti'n diikida. Ankenno yoŋ zeere, yi lekkiyo ki Raa.

¹¹ Geŋ inkiŋo kay kun ti wollo tudduŋ aa unto a daana k'oldfiko me, wo a daana Raa tudduŋ kun ti wollo aa zeere kono kun lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi.

¹² Inkiŋo maŋ kun i oola urzi a oldfiko ti t'oona toogo a tudduŋ ere k'unto ye, wo kun gi di daane suldi doŋ ulpi tudduŋ ti dehu geŋno ye.

¹³ Kun oola mokuguŋ tuuku toŋ y'isa naabo ere k'oldfiko ye, aa arku

* 6:4 6.4 Kun wollo adda mattup ki Kolos 2.12.

k'isiyo munda wede ki diine ye. Wo geŋ kun i elo tuddugun a Raa aakede doŋ i bilde ti diine doŋ unto ankeŋ an lekkiyo zeere, wo kun elo mokugun tuuku toŋ ki naabo Raa aa arku wede k'isiyo munda wede ki diine.

¹⁴ Geŋ oldiko i-k'ede toogo a tukki kune ye, kono kune un ki'n dokkiyo oogoro ye, unni dokkiyo beeko Raa.

Kine bulagi k'aaye?

¹⁵ Ki kotto kine in ki'n dokkiyo oogoro ye, wo inni dokkiyo beeko Raa maŋ, geŋ i-kaza in d'ise oldiko baa ko? Aha, inkiyo ye!

¹⁶ Kune kun suune, aame kun ele tuddugun a wede kun i di naabe maŋ, kun d'olliga onamí, kun t'ise bulagi ki wede kun ollige onamí geŋno. Aame oldiko i-ede toogo ekki kune maŋ, kune bulagutú wo un d'etta unto, wo aame ollige k'ono Raa gette i-d'ede toogo ekki kune maŋ, kune bulagutú wo Raa y'un di'n isa doŋ ki diine a daanadí.

¹⁷ Wo in rooto koduwo a Raa, kono ti kaaga kune bulagi k'oldiko, wo de ankenno dooyiso ere an unni duuye gette kun illiga, kun d'umbe t'addugun pay wo kun sooru eego.

¹⁸ Kune Raa y'un ti'n udde t'adda k'oldiko me, wo kun t'ize bulagi kono kun d'ise munda wede ki diine aa yi dehu.

¹⁹ Onamó ni rootiyo eŋ a suuniyo ere ki doŋ tudde, kono suldi itadan kun ki ti suuniyo koduwo ye. Geŋ ti kaaga kun ti t'ele tuddugun pay adda buliko k'isiyo suldi pitinŋko, ti doopide ere kun a ti doopide a urzi k'oogoro un ti'n ledfiyo ti daana Raa. Wo ankenno kun ti-t'iso tuddugun bulowo k'isiyo naabo ere ki diine kono y'un di'n isa doŋ ooyiso kese a yode.

²⁰ Ti kaaga aame kune bulagi k'oldiko geŋ, kune'n seegun ye a naabo ere ki diine aa Raa yi dehu te.

²¹ Aame kun izite suldi doŋ ankenno un t'ize sukuyagi geŋ, kun d'uune moo me? Ki kotto kane suldi

geŋ, a duwo an di'n t'etta k'ume k'unto.

²² Wo de ankenno Raa y'un ti'n udde t'adda k'oldiko me, kun t'ize bulagi yode, kun d'isiyo naabo ere beehiye aa yoŋ yi dehu, inkiyo y'un di'n uuye kese a yode, geŋ a duwo an di'n t'etta k'ume lekkiyo ere ki daayum.

²³ Derec, oldiko gette ranŋatú unto, wo de munda wede Raa y'eliyo ki waawiye geŋ lekkiyo ere ki daayum, kono y'in ti'n gitte kaŋ soo ti Galmeegin Isa Almasi.

7

Oogoro i-k'ede toogo ekki kine ye

¹ Zemba ki nuŋ, ki kotto ono doŋ ni roota eŋ, kune kun'ni suune adda k'addugun, kono urzi k'oogoro kun yi suune: Oogoro gette i-d'ede toogo ekki wedusu'n aame yoŋ zeere danŋal.

² Inkiyo maŋ erewo ti ziida kule geŋ, tod'te kettiyo a kulatú t'urzi k'oogoro aame yi lekkiyo zeere geŋ me. Wo de aame kulatú y'inda maŋ, oogoro seedu gette ti ki ti seeda ye baa, tod'te ettú toore.

³ Wo aame kulatú yoŋ zeere yi k'inda ye wo ti y'iili, ti ziida kule doolo maŋ, geŋ an di waaka ere ti moone ti kule bakatú. Wo de aame kulatú y'inda maŋ, tod'te ettú toore, t'aane t'a seeda kule doolo, oogoro ti ki ti seeda ye, geŋ an gi di wolla ere i moone ti kule bakatú ye.

⁴ Geŋ inkiyo kay zemba ki nuŋ, kune eggun aa unto a daana k'oogoro me, kono t'urzi tudde k'Almasi y'ele ki seŋeke gette, aa kun t'inda kaŋ soo ti yode. Inkiyo maŋ kine in t'ize doŋ k'Almasi wede i-bilde ti diine doŋ unto, kono naabadiŋ t'aase ti daakatú a Raa me.

⁵ Derec, ti kaaga kine in likke lekkiyo ere aa tudde ti dehu, aame geŋ suldi doŋ in d'eliyo liikiwe ki naapu an d'ooniyo toogo t'urzi k'oogoro an di naabiya adda tuddiŋ, inkiyo in d'ettiyo unto.

⁶ Ti kaaga oogoro t'in ti'n ziiɗa aakede ɗon ɗangay, wo ankenno kine a ɗaanatú aa ɗon unto kono Raa y'in ti'n uɗɗe ti toogatú me. Injino maɗ in naabo a Raa t'urzi wede aware Unde Kamilen t'inni dokkiyo, wo in ki'n dokkiyo urzi wede mazzini k'oogoro Muusa genno ye baa.

Oogoro ti oldiko

⁷ Injino maɗ kine in t'eese moo me, oogoro gette tod'te oldiko ko? Aha, injino ye! Wo ɗe ni zuune oldiko t'urzi k'oogoro. Anki oogoro ti ki ruute «zaapu k'adde a munda wedusu ulu*» ye maɗ, nuɗ zaapu k'adde a munda wede gette ni ki ti suune ye.

⁸ Wo t'urzi k'oogoro gen oldiko ti d'uune urzi ti nuɗ, injino ni zaapu addó a sulɗi ɗuwo ɗon tuuku ton maɗ. Derec, daa k'oogoro maɗ, oldiko gette ettú aa munda unto.

⁹ Ti kaaga aame oogoro ni ki ti zuune ye gen, ni lekkiyo aa addó i dehu, wo ɗe aame oogoro ni ti zuune maɗ, oldiko t'a jiiire eedó,

¹⁰ wo nuɗ aa n'inda: Oogoro ere Raa y'elo kono ɗuwo t'an d'an t'ette k'ume lekkiyo gen, a nuɗ o-t'ize urzi k'unto.

¹¹ Injino t'urzi k'oogoro gen, oldiko ti d'uune urzi t'a ti n' mibilde, wo t'urzi tode gette o d'iide unto.

¹² Gen injino oogoro Raa gette tode batum kamilen, wo urziyagutú ton kane kamilen, ki diine wo beehiye.

¹³ Injino maɗ munda wede beehiye gen, a nuɗ o-t'ise urzi k'untadó ko? Aha, injino ye! I n'iide'ŋ oldiko. Gen t'urzi k'oogoro ere beehiye gette, oldiko ti d'uune urzi ki t'owwadó. Injino maɗ in suuno oldiko tod'tiɗ ki kotto oldiko, wo t'urzi k'oogoro gen oldiko itatú a t'udɗe kereɗ, tod'tiɗ oldo a jiiire pay.

Oldiko ti jiiire ekki ɗuwo

* 7:7 7.7 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.17.

¹⁴ Ki kotto kine in suune oogoro gette t'ettiyo t'urzi k'Unde Raa, wo ɗe nuɗ wede tudde en, n'a t'ize bule k'oldiko.

¹⁵ Gen munda wede n'isiyo, ni ki y' suuniyo ye. Injino munda wede ni dehu n'aase gen, ni ki ti y'isiyo ye, wo ɗe ni-t'isiyo munda wede n'azzuru.

¹⁶ Wo aame munda wede ni ki y' dehu ye gen ni ti y'isiyo maɗ, gen i-kaza oogoro gette ni ti suune adda k'addó tod'te beehiye.

¹⁷ Gen isiyo injino nuuno ye, isiyo'ŋ oldiko ere i lekkiyo adda k'addó.

¹⁸ Derec, ni suune munda wede beehiye gen yi ki lekkiyo ye adda k'adde nuɗ wede tudde en me. Ki kotto nuɗ o d'ede mosogo k'isiyo munda wede beehiye, wo toogadó umbo ni k'aaniya ni ki ti y'isiyo ye.

¹⁹ Injino maɗ munda wede beehiye ni dehu n'aase gen, ni ki ti y'isiyo ye, wo ni-t'isiyo munda wede ulsu ni ki dehu ye.

²⁰ Wo aame munda wede ni ki y' dehu ye gen ni ti y'isiyo maɗ, gen isiyo nuuno ye, isiyo oldiko ere i lekkiyo adda k'addó.

²¹ Injino maɗ, nuɗ ni dehu n'aase munda wede beehiye, wo ɗe adda k'addó ni d'owwiyo munda i ni dokkiyo ede, ni d'isiyo miɗ munda wede ulsu ɗanɗal.

²² Ki kotto nuɗ batum adda k'addó gen, ulbó o isiyo unse'ŋ ki daaniya k'oogoro Raa,

²³ wo ɗe ni d'owwiyo adda tuddó munda i ni dokkiyo ede, yi ɗeyyiso ti oogoro Raa ere nuɗ n'iyye elkisadó pay eego. Munda wede i ni dokkiyo adda k'addó gen, yi-ti n' gitte miɗ k'isiyo k'oldiko.

²⁴ Wayya nuɗ en, sommagi o di-t'iide! Wee wee a n'adɗa ti tuddó ere o d'etta unto ette?

²⁵ Gen in rooto koduwo a Raa t'urzi Galmeegiɗ Isa Almasi!

Injino maɗ t'elkisadó pay nuɗ n'a iyye n'a t'ize bule k'oogoro Raa,

wo a urzi tudde ni t'ize bule ki munda wede i ni dokkiyo adda k'addó k'isiyo k'oldiko genno.

8

Lekkiyo ti toogo ere k'Unde Kamilen

¹ Injino man ankenno en, don i lekkiyo kettiyo kan soo t'Isa Almasi gen, booro Raa ti ki'n seeda ye baa.

² Derec, wede yi lekkiyo kettiyo kan soo t'Isa Almasi man, munda wede i yi dokkiyo gen, Unde Kamilen ere ti d'eliyo lekkiyo. Tode gette t'a y'udde ti munda wede i yi dokkiyo k'isiyo k'oldiko wo ti unto.

³ Munda wede oogoro Muusa ti k'iine ti ki y'ize ye kono kine don tudde in k'ede toogo in ki d'ozire a urzi genno ye gen, Raa y'a y'ize. Injino man y'a igibo Ulí y'a iido ti tudde ere aa ki kine don k'oldiko kono y'in di'n adde t'adda k'oldiko, tin gen oldiko ere duwo an isiyo y'a-t'iide mentú.

⁴ Y'ize injino kono munda wede ki diine oogoro ti dehu gen a t'ise ekki kine, kono in gi di lekke aa tudde ti dehu ye, wo in di lekke aa Unde Kamilen ti dehu.

⁵ Injino man kane don i lekkiyo aa tudde ti dehu gen, elkiyadan a suldi don tudde ti dehu. Wo kane don i lekkiyo aa Unde Raa ti dehu gen, elkiyadan a suldi don Unde Kamilen ti dehu kay.

⁶ Aame wede y'elkiyo a suldi don tudde ti dehu wo yi daaniya man, y'ette k'ume k'unto, wo de wede y'elkiyo a suldi don Unde Kamilen ti dehu wo yi daaniya man, y'ette k'ume lekkiyo wo ti toose.

⁷ Suldi don pay ulpi tudde ti dehu gen, kane adu ki Raa, kono tudde gette ti di-toogiyo ki daaniya k'urzi k'oogoro Raa me, umbo ti k'aaniya ye.

⁸ Kane don i lekkiyo aa tudde ti dehu gen, kane an k'aane an ki t'ise ye munda wede Raa ulbi i-d'ise unse me.

⁹ Wo de kune, kun ki lekkiyo aa tudde ti dehu ye, kun lekkiyo aa Unde Raa ti dehu, kono Unde Raa tod' ti lekkiyo adda k'addugun. Aame wede i-k'ede Unde k'Almasi adda k'addi ye man, yon ki Almasi ye.

¹⁰ Aame Almasi adda k'addugun man, ki kotto tuddugun t'a t'inda kono k'oldiko me, wo Unde Raa ere adda k'addugun t'un d'eliyo lekkiyo, kono Raa y'un ti'n ize don ki diine a daanadi.

¹¹ Wo aame Unde ki wede a bilde Isa ti diine don unto gette tod'te adda k'addugun man, yode wede a bilde Isa Almasi ti diine don unto gen, yi-t'ele lekkiyo a tuddugun ere k'unto gette t'urzi k'Unde Raa ere i lekkiyo adda k'addugun.

¹² Gen injino man zamba ki nun, kine in d'ede see ki lekkiyo ere aa Raa yi dehu, wo de seezin a urzi tuddin ti dehu ye, injino in gi di lekke aa tuddin ti dehu ye.

¹³ Aame kun lekkiyo aa tudde ti dehu man, kun di t'inda. Wo de aame t'urzi k'Unde Raa suldi don ulpi tudde ti dehu gen kun'n iila man, kun di lekka.

¹⁴ Derec, kane don i ni dokkiyo Unde Raa gen, kane inni Raa.

¹⁵ Kune Unde Raa kun uune gen, t'un gi di'n ise bulagi wo kun ki d'orgide ye. Wo de tode Unde Raa gette t'un di'n ize kun t'ize inni Raa ki kotto, t'urzi gen in di y' waaku «Abba!» I-kaza Meegó.

¹⁶ Tode Unde Raa batum t'in d'isiyo adda k'addin in di suuniyo ki kotto kine inni Raa.

¹⁷ Derec, kine inni Raa gen, in t'ooney aggadin t'adda suldi pay don i-d'ede in t'ooney t'Almasi kan soo, kono aame kine in dabirsa aa yon yi dibire man, gen in t'ooney daryika ti yode kan soo.

Daryika ere ki daana

¹⁸ Nun ni suune adda k'addó, dabar ere in dabirsa ankenno ette, tod'te aa munda ki bita a daana

daryika Raa ere y'in kizey a kan-daane gette.

¹⁹ Kane suldi donj pay Raa y'ikkima genj, an delliyo gottitonj, woogo me Raa y'a ti'n kiza innizi kerej, kane anj wee wee.

²⁰ Kane suldi donj pay Raa y'ikkima genj, an t'iire a bey toogo ere t'an gi di'n t'etta ki tunda ye. Kane suldi genj i ki dihe kane batum ye, wo de in ele k'adda toogo gette yode Raa batum. Wo tonj manj kane suldi genj an zaapu elkiyadanj a Raa,

²¹ kono onniyo soo kane suldi pay genj Raa y'an adfa t'adda toogo ere ki lattiya ti-ti'n isiyo bulagi genj me. Injino manj an t'isa eedanj toore, wo daryika ere inji Raa an t'ooney gette kane tonj adda kay.

²² Kine in suune, suldi donj pay Raa y'ikkima genj, ankenno an dawilsa botto aa erewo addutu i t'umbe k'ehiyo.

²³ I ki dawilsa kane suldi genno danjal ye, kine pay donj uune Unde Kamilenj aa barta ere ki poone ki suldi donj Raa yi ruute y'in t'ela genj me, kine in dawilsa adda k'adinj, koore in delliyo onniyo ere tud-dinj Raa y'a-t'adfa t'adda dabar ere k'oldiko, in t'isa innizi a-t'etta a munda wede yi dehu.

²⁴ Derec, kine in uune uttiyo wo in zaapu elkisadinj eego botto. Wo aame suldi donj in zaapu elkisadinj eego in'ni wulla manj, genj zaapu k'elkisadinj eego umbo baa. Injino suldi in'ni woliyo genj in di zaape elkisadinj eego sey ko?

²⁵ Wo aame in zaapu elkisadinj a munda wede in ki y' woliyo ye manj, genj in di y' delle ti ombine.

²⁶ Genj injino kay, Unde Raa tonj t'in di'n noogiyo, kono kine toogadinj baata a urzi Raa me. Urzi tondiyo Raa wede beehiye tonj in ki y' suune ye, wo tode Unde Kamilenj batum ti-tondiyo Raa kono kine, ti-dakiysa ti ono donj ki k'aane ki ki ti'n roote ye.

²⁷ Raa genj yi y' woliyo munda wede a biza k'ulbe wedusu me, wo munda wede Unde Kamilenj ti dehu t'a tonde genj yonj yi y' suune. Derec, Unde gette ti tondiyo Raa kono kine donji aa yonj yi dehu.

²⁸ Kine in suune Raa yi naabiya a suldi pay ki beehiyo kane donj i yi geeyiso, kane genj yi'ni wiike kono a-t'ette a munda wede yonj yi dihe ti poone.

²⁹ Kane donj Raa yi'ni zuune kane ki yode ti poone too genj, yonj yi dihe ti poone too y'an ise an di deeye Uli, kono yonj genj y'a t'isa goole ki zemba baadanj.

³⁰ Kane donj Raa yi'ni dihe ti poone too genj, y'a-ti'n wiike pay. Kane yi ti'n wiike genj, y'an di'n ize donj ki diine a daanadi. Wo kane yi'n ize donj ki diine a daanadi genj, an d'uune daryikadi pay.

Geyyiso Raa tod'te meeda

³¹ Kine in di roote moo sey a ceere me? Aame Raa yonj ki kine manj, wee wee aasa adu ti kine in di'n ceera me*?

³² Raa genj Uli k'aggadi tonj yi ki ti y' lidde ye ti dabar te, wo yi y'elo sedeke ki kine duwo pay, injino manj ki kotto ti Uli genj suldi pay yi'n t'ela ti mozuwo.

³³ Wee wee a sakiya donj Raa yi biire me? Wenda soo tonj umbo, kono kane Raa yi'n ize donj ki diine a daanadi me.

³⁴ Wee wee a roota kane booro ti'ni ziida me? Wenda soo tonj umbo, kono Isa Almasi yonj y'inda, wo beehiye a jire sey y'a bilde ti diine donj unto y'a-gili k'awwa, ankenj yi lekkiyo a ammade Raa wo yi tondiyo Raa kono kine.

³⁵ Moo me in ti'n deka ti geeyiso ere k'Almasi te? Dabar kunuj, ulbe k'oodiyo baadanj kunuj, dabar ere t'urzi duwo kunuj, mosogo kunuj, lekkiyo bey sok sokenj kunuj, lekkiyo ere aa a biza zire kunuj,

* **8:31 8.31 Wee wee aasa adu ti kine in di'n ceera me:** I-kaza a kine donj ele adinj a Isa genj, a lekkiyadinj ette aduzinj ede wo kane genj an k'aane an in ki ti'n dekke ye ti Raa me wo an in ki t'egire ye k'ettiyo ki Moziko Raa te.

unto ere a bey d'uwu ko? Kane geŋ an in ki ti'n d'ekka ye ti geyyiso ere k'Almasi te.

³⁶ Geŋ a-t'iide a ono d'oj an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kono ki kee Raa geŋ, kaye d'uwu an ay di'n t'owwo daayum. Kaye an ay di'n wolliyoo aa dambami ki waldutu†.»

³⁷ Wo de ti suldi d'oj pay in aaniya geŋno toŋ, kine in t'umbe eego a jiire t'urzi yode wede inni giyye.

³⁸⁻³⁹ Eyye, nuŋ ni suune adda k'addó, munda soo toŋ umbo in ti'n d'ekka ti geyyiso Raa te: ise in t'inda, ise in lekkiyo zeere, ise maaleekiyagi, ise d'oj doolo an d'ede urzi ki dokkiyo wo an d'ede toogo, ise suldi d'oj ankenno, ise suldi d'oj etto k'ita, ise suldi d'oj an d'ede toogo a kandaane, ise suldi d'oj ti dandi siido, ise munda ti doolo Raa y'ikkima toŋ maŋ. Geŋ munda umbo wede a aana in ti'n d'ekka ti geyyiso Raa, wede in iidiiba ita t'urzi Galmeegin Isa Almasi me.

9

Raa ti d'oj yi biire

¹ Ono ni rootiyo eŋ kane d'erec, ni ki lohito ye kono nuŋ ni lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi. Elkisadó ere ki suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu gette, i ti dokkiyo Unde Kamileŋ t'o di kaza ono d'oj ni rootiyo kane d'erec.

² Nuŋ o-t'ize sommagi dondoŋ wo addó i n'aadumu daayum.

³ D'erec, aame i-t'ise maŋ, nuŋ batum Raa yi ti'n duudo, n'a-ledde t'Almasi kono zembadó Yawudiyagi an d'utte, kane d'onzó a urzi tudde me.

⁴ Kane d'oj k'Izirayel geŋ Raa y'anni biire kono an t'ize inŋizi, y'an di gize toore goolikadí, y'agittite taasawa ti kane, y'an d'ele

oogiradí, y'an d'ele urzi an i-d'ottille, y'an di ruute suldi d'oj y'an t'ela,

⁵ wo kane an uddo ti biza bumbu mongidagan d'oj sundan t'a iile*. Wo Almasi Raa yi biire a urzi tudde y'uddo ti biza bumbu kane, yode wede t'ekki suldi pay, geŋ in amma Raa ki daayum! Eyye.

⁶ Geŋ i-kaza ono d'oj Raa yi ruute geŋ i ki t'ingile ki bita ye, kono kane d'oj ti biza bumbu k'Izirayel pay geŋ, kane pay d'oj Raa d'oj ki kotto ye.

⁷ Raa yi di ruute a Ibirayim y'a t'oona ita k'inŋi, d'oj a t'isa inŋi Raa ki kotto. Aame yi ruute inŋino geŋ, yi ki ruute ti ita k'inŋi k'Ibirayim pay ye, kono Raa yi ruute ti kaaga a Ibirayim, y'ede: «Geŋ t'ita k'inŋi k'Isaaka d'uwu an di'n waaka ita k'inŋizá†.»

⁸ Geŋ i-kaza inŋi k'Ibirayim d'oj an ehe a urzi tudde geŋ, kane pay inŋi Raa ki kotto ye, ita k'inŋi k'Ibirayim ki kotto kane d'oj an ehe a-t'iide a ono d'oj Raa yi ruute y'aasa.

⁹ Enno ono d'oj Raa yi ruute y'aasa me, y'ede: «Nuŋ konno ume kino sey geŋ n'a kimo di kee, wo aame ni kimo geŋ eddá Saara t'ulo a beytú baa‡.»

¹⁰ Wo geŋno danŋal ye, in elko soŋ a Rebeka tod' t'ehe inŋi rooŋo kuuli meegaŋ yon mugiyin Isaaka.

¹¹⁻¹³ Kane inŋi adda k'adde meedaŋ botto geŋ, an k'ize munda k'ulso ye, ki beehiye ye. Wo toŋ maŋ Raa yi di ruute a Isaaka, y'ede: «Wede goole y'a t'isa wede naabo ki leemadí ŋenkuš.» Geŋ a-t'iide a ono an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Nuŋ Raa n'a giyye Yakup, wo Ezayu n'a ti y' lidde*.» Raa y'ize inŋino kono munda wede yi dehu geŋ a t'ise. Yon yi beeriyo d'uwu aa addi i dehu, t'urzi naabadaŋ ye wo

† 8:36 8.36 Kun wollo adda mattup ki Soom 44.23.

* 9:5 9.5 *Mongidagan d'oj sundan t'a iile*: Kane geŋ Ibirayim, Isaaka, Yakup, wo inŋi Yakup kane koomat makumu sire. † 9:7 9.7 Kun wollo

adda mattup ki Zenez 21.12. ‡ 9:9 9.9 Kun wollo adda mattup ki Zenez 18.10. § 9:11-13 9.11-13

Kun wollo adda mattup ki Zenez 25.23. * 9:11-13 9.11-13 Kun wollo adda mattup ki Malasi 1.2-3.

de t'urzi yode Raa siidí i'ni waaku d'uwu me.

¹⁴ Injino manj kine in t'eese moo me? Raa genj y'isiyo munda wede ki diine ye ko? Aha, injino ye!

¹⁵ Yonj yi ruute ti kaaga a Muusa, y'ede: «Ni-d'ise adde koduwo a wede tuuku ni dehu ni d'ise adde koduwo, wo n'a wolle sommagi ki wede tuuku ni dehu n'a wolle sommagi†.»

¹⁶ Injino manj kane suldi genj an ettiyo t'urzi munda wede d'uwu an dehu ye, t'urzi toogadanj ye, wo de an ettiyo t'urzi k'adde koduwo ki Raa siidí.

¹⁷ Genj injino an riine ti kaaga adda mattup ki Raa ono donj Raa yi ruute a Parahonj mozigo ki siido Misir, y'ede: «Kee ni ki biire mozigo wo eedá n'a-ti t'ize zakidí minj, kono t'urzi kee d'uwu an di suuna toogadó wo an di kazita sundó adda siido pay‡.»

¹⁸ Injino manj Raa genj, a wede tuuku yi dehu yi-d'ise adde koduwo manj, yi-d'isiyo, wo a wede tuuku yi dehu y'a y'ise eedí zakidí manj, yi di y'isiyo.

Raa genj yonj aakede wede k'aabudu

¹⁹ Wo de suldi Raa yi ti'n isiyo injino manj, koo wenda y'o di roote, y'a t'eese: «Ki moo me a d'uwu yi d'eesiyo an isiyo ulsu me? De wee wee a aane a-tooge a munda wede yi dehu y'aase me?»

²⁰ Kee wedusu minj wee wee, k'a niike Raa me? Kununj munda aabudu genj, y'aane yi roote koo a wede i y'iibida, y'a t'eese: «Ki moo me ki n'iibida kino me?»

²¹ Wede k'aabudu genj y'aane yi d'aabida munda wede aa addí i dehu ti lee wede luttio genj me. Ti lee wede yi lutte genj minj yi d'aabida ooko majjaanawa k'eliyo munda a donj suma, wo sonj yi d'aabida ooko ki naabo adda boy ere daayum.

²² Injino manj Raa y'a dihe y'an di kize kulkuwadí a d'uwu wo an di suune toogadí. Genno tonj yonj yi di'n sarkiya t'ombine, kane donj iide kulkuwadí t'a deege eedanj genj me, kane genj ki daggiya gopponj.

²³ Wo de a donj ongo sonj y'an d'ize adde koduwo, y'a dihe y'an di kize laale wede baadanj ki daryikadí. Kane genj donj Raa yi'n ikkima ki poone too an d'etta ki daryikadí.

²⁴ Kine tonj adda, kine donj Raa yi wiike t'adda diine donj Yawudiyagi danjal ye, t'adda diine donj Yawudiyagi ye pay.

²⁵ Genj derec ono donj Raa yi ruute ti kaaga adda mattup ki nebi Oze, y'ede:

«Kane donj ti poone donzó ye genj, n'an di'n waaka donzó.

Wo kane donj ki geyyisadó ye genj, n'an di'n waaka donj ki geyyisadó§.

²⁶ Wo a ume wede n'an di ruute, n'ede: «Kune donzó ye» genj, angenno batum an di'n waaka injinj Raa zeere*.»

²⁷ Nebi Ezayi tonj y'a gizite a tukki donj k'Izirayel, yi d'eesiyo: «Ise donj k'Izirayel kane baadanj aa dolso a biza bar tonj manj, i d'utta donj miibi danjal ti diinayanj me.

²⁸ Derec, ono donj Galmeega Raa yi ruute genj, kesiko y'an isa pay a siido me†.»

²⁹ Suldi genj a-t'iide a ono donj Ezayi y'a ruute ti kaaga, y'ede:

«Aame Galmeega Raa Goole k'arka genj, y'in ki guute ita k'ininj miibi ye manj,

anjki in t'ize aakede donj ki geeger Sodom, in di deeye aa donj ki geeger Gomor Raa yi'n uute‡.»

Donj k'Izirayel an ti tuuge ki zaapu k'addanj a Raa

³⁰ Injino manj kine in t'eese moo me? Kane donj Yawudiyagi ye, an ki dehu an ki t'ise donj ki diine a daana

† 9:15 9.15 Kun wollo adda mattup ki Egzod 33.19. ‡ 9:17 9.17 Kun wollo adda mattup ki Egzod 9.16. § 9:25 9.25 Kun wollo adda Mattup ki Oze 2.25. * 9:26 9.26 Kun wollo adda mattup ki Oze 2.1. † 9:28 9.28 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 10.22-23. ‡ 9:29 9.29 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 1.9.

Raa ye tonj, kane Raa y'anni wulle d'of ki diine a d'aaanadí t'urzi zaapu k'adde a yode.

³¹ Wo de kane d'of k'Izirayel an dehu an t'ise d'of ki diine a d'aaana Raa t'urzi daaniya k'oogoro genj, an a biite a urzi soorutu me.

³² An aa biite kono kane an ki dihe an t'ise d'of ki diine a d'aaana Raa t'urzi zaapu k'adde a yode ye, an elkiyo an t'isa t'urzi naabadañ. Kane genj an di guhe ekki wede aa mukkolo ere k'eliyo morkiye a d'uwu.

³³ Ono enj an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Kun wollo a geeger ki Siyon gette, ni ziipe wedusu aa mukkolo k'eliyo morkiye a d'uwu, mukkolo ere ki-t'oore. Wo wede yi ziipa addi a yode manj, yi-ki seeda sukuyagi yeŒ.»

10

Yawudiyagi ti d'of Yawudiyagi ye Galmeege minj soo

¹ Zamba ki nunj, munda wede ni dehu t'addo pay, wo ni tondiyo Raa kono kane Yawudiyagi genj, Raa y'an di'n utte.

² Derec, nunj Pool enj ersado ti wulle, kane wehini a naabo ere an isiyo a urzi Raa gette, wo de naabo ere wehini gette an isiyo daa suuniyo k'urzi wede derec.

³ Kane urzi wede Raa yi-ti'n isiyo d'uwu ki diine a d'aaanadí genj itadi an ki y' zuune ye, wo an di dehu an di daane urzi wede kane batum an ziipe. Injino manj urzi wede Raa yi-ti'n isiyo d'uwu ki diine a d'aaanadí genj, an d'iili.

⁴ Aame Almasi y'iido ki duniya genj, oogoro Muusa y'a-ti t'iide a urzutú. Injino manj d'of pay i ziipe addañ a Almasi genj, Raa y'anni woliyo kane d'of ki diine a d'aaanadí me.

Raa y'utta wede tuuku ele addi a Galmeege Isa

⁵ Yode Muusa batum tonj y'a riije ti kaaga a urzi wede d'uwu an t'ise ki diine a d'aaana Raa t'urzi daaniya k'oogoro, y'ede: «Wede y'a t'izira a urziyagi k'oogoro pay genno manj, t'urzi genj y'a lekka*.»

⁶ Wo de enno ono d'of mattup ki Raa ti rootiyo a urzi wede d'uwu Raa yi-ti'n isiyo d'of ki diine a d'aaanadí t'urzi zaapu k'adde a yode me, t'ede: «Kee adda k'adda k'elke ye: Wee wee a kila ki kandaane me?» Genj i-kaza ki deegu k'Almasi me.

⁷ Wo soñ kee k'elke ye: «Wee wee a etta k'ume beyyagi ge lekkiyo me?» Genj i-kaza ki koliyo k'Almasi ti diine d'of unto me.

⁸ Injino manj enno ono d'of an riije ti kaaga adda mattup ki Raa a urzi wede d'uwu yi-ti'n isiyo ki diine a d'aaanadí me: «Ono Raa genj kane gopponj ti kee, a biza wo adda k'adda†.» Kun ollo, enj ono ki zaapu k'adde a Raa ay kazita a d'uwu me.

⁹ Genj injino aame ki ruuta kereñ a d'aaana d'uwu Isa yonj Galmeege, wo k'umba adda k'adda yonj Raa yi ti y' bilde ti diine d'of unto manj, Raa y'a k'utta.

¹⁰ Aame wede yi ziipa addi a Isa manj, Raa y'a yi wolla yonj ki diine a d'aaanadí me, wo aame wede ti bizi yi ruuta kereñ a d'aaana d'uwu Isa yonj Galmeege manj, Raa y'a y'utta.

¹¹ Ono enj an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede tuuku yi ziipe addi a yode manj, yi-ki seeda sukuyagi ye‡.»

¹² Injino manj ise Yawudiyagi, d'of Yawudiyagi ye tonj, kane minj pay kanj soo, Galmeege minj soo, y'an d'isiyo beehiyko a kane d'of pay i waaku sundi.

¹³ Ono enj an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede tuuku yi wiika suma Galmeege Raa manj,

§ 9:33 9.33 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 28.16. * 10:5 10.5 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 18.5 wo Galat 3.12. † 10:8 10.8 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 9.4; 30.12-14. ‡ 10:11 10.11 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 28.16. § 10:13 10.13 Kun wollo adda mattup ki Zowel 3.5.

y'a y'utta§.»

14 Wo de kaŋ mummino an di waake sundi daa ki an ki ziipe addaŋ a yode ye me? Wo de kaŋ mummino an di zaape addaŋ a yode daa ki an k'illiga rabiladi ye me? Wo de kaŋ mummino an d'olliga rabiladi daa ki wenda yi ki gizite ye maŋ?

15 Wo de kaŋ mummino an di kizite daa ki an k'igibe wenda ye maŋ? Eŋ ono doŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Duwo ulbaŋ unse aame an woliyo doŋ kazita Rabila Majjaanawa an'tiyo maŋ*.»

16 Wo ti diine kane doŋ illiga geŋ, pay an ki d'umbe ye a Rabila Majjaanawa gette. Geŋ derec, nebi Ezayi y'a ruute ti kaaga, y'ede: «Galmeega Raa, wee wee a umbe a ono doŋ ay an gizite geŋ me†?»

17 Geŋ in'kino wede y'a zaape addi a Almasi t'urzi k'ollige rabila ere an gizite gettiyo. Wo to rabila gettiŋ ono k'Almasi.

18 In'kino maŋ ni ton-diyo n'ede, rabila gettiŋ Yawudiyagi an ki t'illiga ye ko? Aha, an t'illiga! Eŋ ono doŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Golla doŋ kazita gette doŋ adda siidiyagi pay an di t'illiga, wo onamaŋ a-tiipe bini ita Raa‡.»

19 Nuŋ ni ton-diyo sey n'ede, doŋ k'Izirayel miŋ ono geŋ itadaŋ an ki'n zuune ye ko? Wo eŋ ono doŋ Raa yi ti'n ruute too ti kaaga ti bize Muusa, y'ede:

«Kune doŋzó n'un di'n isa kun di kolbika ti doŋ kane doŋzó ye. N'un t'ela ooniso kun di kulkuwa ti ita duwo doŋ elkisadaŋ umbo§.»

20 Wo nebi Ezayi y'a ruute ti kaaga daa k'orgiso ono doŋ Raa yi ruute, y'ede:

«Nuŋ a n'uune doŋ i ki n' dehu ye, wo n'an di gize tuddó a kane doŋ i ki n' ton-diyo munda ye.»

21 Wo de Raa y'a ruute sey a tukki doŋ k'Izirayel, y'ede:

«Daayum n'alliya beezó ki tukki kane doŋ eedaŋ zakidi wo an o ti tuuge*.»

11

Doŋ k'Izirayel Raa yi ki'n giigira ye

1 In'kino maŋ nuŋ ni ton-diyo: Doŋ k'Izirayel geŋ Raa y'anni giigira ko? Aha, ki kotto y'an ki'n giigira ye, kono nuŋ batum miŋ ti siido k'Izirayel, t'ita k'inŋi k'Ibirayim wo ti biza bumbu Benzamen.

2 Raa doŋzi doŋ yi biire ti poone geŋ, yi ki'n giigira ye. Ki kotto kun suune ono doŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, a ume wede Eli yi molo yi sakiysa a Raa kono k'oldiko ki doŋ k'Izirayel, y'ede:

3 «Galmeega Raa, nebiyagaŋ an ti'n iide wo ume sendikagaŋ an di gussite, a guute miŋ nuŋ siido, wo an dehu an aa di n' t'ide*.»

4 Wo de Raa yi di'n gime onami y'ede moo me? Yoŋ y'ede: «A nuŋ ni buuhe kuuli dupu sarat an daaniya nuuno, kane geŋ an ki dikke ye zibbanan a daana raazan Baal me†.»

5 Ki kine doŋ ankenno toŋ in'kino, i guute doŋ miibi Raa yi biire t'urzi beekadi me.

6 Kane geŋ Raa yi'ni biire t'urzi beekadi, t'urzi naabadaŋ ye. Wo de aame yi'ni biire t'urzi naabadaŋ maŋ, geŋ beeko Raa gette tod'te beeko ye, kono an uune t'urzi naabadaŋ.

7 In'kino kine in t'eese moo me? In t'eese kane doŋ k'Izirayel munda wede an dehu geŋ an ki y'uune ye, wo de kane doŋ miibi Raa yi biire

* **10:15 10.15** *Doŋ kazita Rabila Majjaanawa*: T'ono Girek an'de: zoŋ ki doŋ i kazita Rabila Majjaanawa geŋ kane beehiye. In'kino zoŋ geŋ i-kaza duwo. Kun wollo adda mattup ki Ezayi 52.7.

† **10:16 10.16** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.1. ‡ **10:18 10.18** Kun wollo adda mattup ki Soom 19.5. § **10:19 10.19** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 32.21. * **10:21 10.21** Kun wollo adda

mattup ki Ezayi 65.1-2. * **11:3 11.3** Kun wollo adda mattup ki 1 Mozagi 19.10. † **11:4 11.4** Kun wollo adda mattup ki 1 Mozagi 19.18.

gej an di y'uune. Wo kane d'oj uupe pay gej Raa y'an di'n ize addan zakidí.

⁸ Enj ono d'oj an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Raa y'an di'n ize tuusiyagi a urzi k'elkiso,
y'an t'ippe a edayan kono an ki wolle ye,
wo kuwwagan y'an di njiye danjila kono an ki d'olliga ye,
bini anki ton an lekkiyo injkino‡.»

⁹ Mozigo Dawut ton y'a ruute a d'oj k'olmidayí, y'ede:

«Ombadan ere an isiyo aa an ekkiyo ikka a duwo gette an anjilo, i t'iso aa zelwe ki sedfuzan,
an t'oore adda k'oldfiko, an t'oone danjay.»

¹⁰ Gej Raa edayan y'an t'appa kono an gi di wolle ye,

y'anni dabiyo kono an di lekke daayum nukkiyo§.»

¹¹ Injino man ni ton diyo sey, aame d'oj k'Izirayel an ele morkiye a urzi Raa an t'iire gej, ki daanadan ko? Aha, ki daanadan ye! Wo de t'urzi doopidadan ere a urzi Raa gette, kane d'oj Yawudiyagi ye an d'uune urzi k'uttiyo. Raa y'ize injkino kono a t'ooziga kolbiso d'oj k'Izirayel.

¹² T'urzi doopide ki d'oj k'Izirayel a urzi Raa gej, d'oj adda duniya pay an d'uune beehiyko ere baadan ki Raa, wo t'urzi soldite ki d'oj k'Izirayel a urzi Raa gej, kane d'oj Yawudiyagi ye ton an d'uune beehiyko ere baadan ki Raa pay. Injino a onniyo ere kane Yawudiyagi pay an ti gimo k'urzi k'uttiyo man, beehiyko ere Raa y'an isa gette baadan a ceera ki d'oj ongo.

Uttiyo ki d'oj Yawudiyagi ye

¹³ Anken onamó ni rootiyo enj a kune d'oj Yawudiyagi ye. Nun wede zina k'Isa yi n'igibo ki tukki d'oj Yawudiyagi ye, n'a kize naabo ere Raa y'o ele ette tod'te meeda.

¹⁴ Injino man n'elkiyo koo t'urzi naabadó ette, a t'ooziga kolbiso ki zembadó Yawudiyagi an di kimo ki tukki Raa kono d'oj miibi ti diinayan an d'utta.

¹⁵ Aame Raa yi'n uuye d'oj k'Izirayel a kese gej, d'oj duniya y'a ti'n gimo an t'ukkiye ti yode. Injino man d'oj k'Izirayel yi ti'n wiika ki sirpadí sey man, gej aasa mummino? Ki kotto onniyo gette a t'isa aa d'oj i t'inda an ti bilde!

¹⁶ Aame mappa kun iidiba ki poone gej kun i ele a Raa man, wede pay a guute gej minj ki yode pây*. Wo aame sondayi k'undumu gej ki Raa man, laydayi gej minj kane ki yode pây.

¹⁷ Yawudiyagi gej kane aakede undumu boy sundí olibiye laydayi ongon an di dikkite. Wo kee wede Yawudusu ye gej, kee aakede undumu balda sundí olibiye, an aa ki ti-k'iite a olde ki laydayi k'undumu boy wede sundí olibiye genno. Wo anken kee ton k'oobo udu k'undumu d'oj adfiya t'adda sondayzi genno.

¹⁸ Kono kamo kee wede aakede layisa an iite aatiya gej, ki kili tuddá ye a daana laydayi d'oj an di dikkite me. Wo kee mummino ki-koliyo tuddá me? Ki too man sondayi an k'ooniyo togo ti laydayi ye, wo de laydayi ooniyo togo ti sondayi me.

¹⁹ Ki too man k'a roote'η: «Laydayi gej Raa yi ti'n dikkite kono a olde kane y'a-t'iite nuuno.»

²⁰ Gej d'erec! Kane Raa yi ti'n dikkite kono an ki ziipe addan a yode ye. Wo kee'η ume gej ki y'uune kono ki ziipe addá a yode. Injino man ki kili tuddá ye, ki too man k'a lekke t'orgiso a Raa.

²¹ Ni rootiyo injkino kono aame kane Yawudiyagi d'oj aakede laydayi k'undumu boy ton Raa yi ki'n ili ye man, gej kee ton ki koona metike kono Raa yi ki k'oola ye kay.

‡ **11:8 11.8** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 29.3 wo Ezayi 6.10; 29.10. § **11:10 11.10** Kun wollo adda mattup ki Soom 69.23-24. * **11:16 11.16** Kun wollo adda mattup ki Nombire 15.19-21.

22 Ki suuno Raa geŋ yon beehiye wo wehini pây: Yon wehini ti kane dŋon i t'iire, wo beehiye ti kee aame ki lekkiyo daayum adda beehiykadí dŋo, para maŋ kee ton t'umayá Raa y'a ki ti dŋekka mendá kay.

23 Wo aame onniyo soo kane Yawudiyagi geŋ an ti gima lekkiyadaŋ wo an ziipa addaŋ a Isa maŋ, Raa y'a-ti'n t'aata ekk'undumzaŋ wede ti poone, kono yon i-d'ede toogo y'a-ti'n t'aate ti doolo ekk'undumzaŋ sey.

24 Derec, kee wede Yawudusu ye geŋ, kee'ŋ aakede layisa k'undumu balda sundí olibiye ere Raa yi ti dŋikke wo y'a-t'iite a oldŋe ki layisa k'undumu boy, para maŋ kee umayá ye. Wo ki Yawudiyagi i-k'oone ye a jiire sey kane aakede laydayi k'undumu wede ki boy geŋ, Raa y'aana y'a ti'n t'aata ekk'undumzaŋ wede y'anni dŋikkite.

Uttiyo ki dŋon k'Izirayel

25 Zemba ki nuŋ, ni dehu kun di y' suune munda wede ombide ki Raa me, kono kun ki d'elke adda k'addugun kune dŋon suuniyo k'ono ye: Dŋon k'Izirayel ongon, an di lekka addaŋ daayum zakidí ti Raa, bini kane dŋon pay Yawudiyagi ye Raa yi biire geŋ an t'oona uttiyo.

26 Wo geŋ a t'isa inŋkino dŋo miŋ, saŋ dŋon k'Izirayel pay Raa y'an di'n utta kollo, geŋ a-t'etta a ono dŋon an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Wede i d'adŋiya dŋuwo t'adda k'oldŋiko geŋ y'a etto ti geeger Siyon,
y'iido'ŋ y'a-booya oldŋiko k'ita k'inŋni Yakup.

27 Kun ollo gettiyo taasuwadó ere ni ketta ti kane,
a onniyo ere n'an booya oldŋikadaŋ te†.»

28 Kane Yawudiyagi geŋ an di-tuuge k'ambu a Rabila Majjaanawa k'Isa te, inŋkino an t'ize adu ki Raa, wo geŋ a kune dŋon Yawudiyagi ye

un t'ize beehiye. Wo ki too maŋ kane geŋ Raa yi'ni biire kono an t'ise dŋonzi, kane daayum yi'ni giyye kono a taasawa ere yi gitte ti kaaga ti mongidagaŋ.

29 Ki kotto munda wede Raa y'eliyo geŋ yi ki ti y' seeda sey ye baa, wo kane dŋon yi wiike geŋ bizí yi ki y' kama ye.

30 Ti kaaga kune dŋon Yawudiyagi ye kun di tuuge ono Raa kun k'illiga ye, wo ankenŋo Raa y'un d'ize adde koduwo kono Yawudiyagi an di-tuuge k'ollige k'onamí me.

31 Geŋ ki kane Yawudiyagi ton inŋkino, ankenŋo an ti tuuge k'ollige k'ono Raa me, tin geŋ kune dŋon Yawudiyagi ye Raa y'un d'ize adde koduwo. Inŋkino maŋ ankenŋo kane ton Raa y'an d'isiyo adde koduwo kay.

32 Derec, Raa geŋ y'a ize a dŋuwo pay an di-tooge k'ollige k'onamí. Y'ize inŋkino kono y'an d'ise adde koduwo a dŋuwo pay.

33 Ki kotto maŋ, wee wee a aane a-d'ooze laale ki Raa me! Suuniyo k'onamí ti elkisadí gette, kane a jiire suldí pay! Wenda soo ton umbo a aane a suune ita k'ono dŋon Raa yi dehu y'aase munda me! Wo wee wee a aane a suune naabo ere Raa yi dehu y'aase te!

34 Geŋ ono dŋon an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Wee wee i zuune elkiso Galmeega Raa te?

Wee wee i eele kooke me?

35 Wee wee ki poone i-eele munda a Raa,

kono saŋ yi di y' kima me?†»

36 Suldí pay geŋ ikkima yode Raa, kane pay an d'ohire a umayaŋ t'urzi yode wo kane'ŋ pay ki yode. Geŋ tamma ti koonaa a yode Raa ki daayum! Eyye.

12

Lekkiyo ere aware a urzi k'Almasi

† 11:27 11.27 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 59.20-21. ‡ 11:35 11.35 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 40.13 wo Zop 41.3.

1 Zemba ki nuɲ, kun wollo Raa y'ize adde koduwo a kine, inƙino maɲ a suldi pay geɲ n'un d'eelo kooke kono kune batum kun di t'ele tuddugun a Raa, aa sefeke zeere, ooyiso kese a yode, ulbí i-d'ise unse. Geɲno urzi wede ki kotto kun d'ise k'ottilso a Raa me.

2 Kun daane lekkiyo ere ki don duniya ankenno ye, wo ki too maɲ kun i d'ooli urzi a Raa y'un ti'n kima, y'isa inƙino t'urzi k'elkiso ere aware y'un eliyo. Inƙino maɲ kun di suuna munda wede Raa yi dehu: munda wede beehiye, munda wede ulbí i-d'ise unse, wo munda wede i-k'ede baatiya ye.

3 Nuɲ Raa y'o ele beekadi, inƙino maɲ a wede tuuku ti diinagun ni di roote, n'a t'eeese: Yi kili tuddi y'elke yon yi jiiere ye, ki too maɲ yon nenku, wo y'elko a yode batum ki kotto yon a ume too me? Wo wede tuuku y'ise inƙino geɲ, y'iso a toogo k'urzi zaapu k'addi ere Raa yi ele ele.

4 Wede geɲ tuddi tin soo wo mokiyagutu baadan, kane pay geɲ wede tuuku ton ti naabadi naabadi.

5 Geɲ inƙino kay, kine baadan ton a urzi lekkiyo kettiyo kan soo t'Almasi, kine aa tudde soo. Kine pay kettiyo kan soo aa mokiyagi don ki tudde, wo wede tuuku ton ti naabadi naabadi.

6 Wo kine in uune suldi don Unde Kamilen ti'n ele in di naabe eego, t'urzi beeko Raa wede tuuku ton yi d'uune munda siidi siidi aa Raa yi dehu. A wede son ki rootiyto k'ono don Raa y'agisa maɲ, yi'ni rooto a-t'ette a urzi zaapu k'adde ki kine pay.

7 A wede son ki noogiyo duwo maɲ, y'anni noogo. A wede son ki dooyiso duwo maɲ, y'anni dooyo.

8 A wede son k'eliyo kooke a duwo maɲ, y'an elo. A wede son k'eliyo suldi a duwo maɲ, y'an elo ti mozuwo. A wede son ki dokkiyo duwo maɲ, y'anni d'okko a urzutú.

A wede son k'isiyo k'adde koduwo a duwo maɲ, y'an iso ti unsuwo.

9 Kun geyyo tuddugun t'adde soo. Munda ulsu kun y'azzar kun ti ledfo, wo kun soodo zakidi k'isiyo munda wede beehiye.

10 Kun geyyo tuddugun t'adde soo aakede zemba, wede tuuku ton yi t'iso ki poone a urzi k'ottilso ti tuddugun me.

11 Kun soodo zakidi a urzi Galmeega me. Kun t'ise don golguwo ye, kun naabo a Galmeega t'adde soo.

12 Kune ulbugun un iso unse a munda wede kun zaapu elkisagun eego. Aame kune adda dabar ton, kun ombon, wo kun soodo zakidi bini dangu a urzi ton diyo Raa me.

13 Don ki Raa don i dehu ki noogiyadan geɲ, kun'ni noogo, wo duwo kun'ni soodo daayum bey sire.

14 Kun tondo Raa y'an di zaape beeko a don unni dabirsa, kun an zaapo beeko, kun'ni duude ye.

15 Kun iso unsuwo ti kane don adda k'unusuwo, kun oolo ti kane don i molo.

16 Kun lekko t'ollige k'ono tud-dugun. Kun oyyo naabo ere tuuku ton kun ti t'iso, ise nenko too maɲ. Kun elke kune don suuniyo k'ono ye.

17 Aame bakada y'a ize ulsu maɲ, ki ti-kime ti ulsuko ye. Adda k'addugun kun deho munda wede k'isiyo beehiye a eda duwo pay.

18 Aame urzi ede wo kun aane maɲ, kun lekko ti toose ti duwo pay.

19 Zemba ki nuɲ kune don ki geyyiso, munda wede ulsu duwo an un isiyo geɲ, an ti y' dooze kune batum ye, kun oolo kulkuwo Raa t'a deege a eedan. Derec, ono en i ruute Galmeega Raa, aa an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kun oolo, nuuno an ti dooza me, a wede tuuku ton dangayadi i-ti t'ela nuuno a munda wede y'ize me*.»

* 12:19 12.19 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 32.35.

²⁰ Wo de soj an'de: «Aame aduzá geñ yonj mosogo manj, ombo ki eelo, aame yonj ôrme manj, ahu ki eelo, kono aame k'iza injkino manj, aakede ki ziki rididí k'uwwo ki t'ibi eedí, geñ yi seeda sukiyagi†.»

²¹ Ki oola urzi a oldíko ti ceera eedá ye, wo de ki ti ceero t'isiyo beehiyko.

13

Ki koliyo ye t'ekki deero k'akuuma me

¹ Wede tuuku tonj yi kili ye t'ekki deero k'akuuma donj an d'ede urzi ki dokkiyo me, kono urzi wede ki dokkiyo geñ an ele Raa, wo kane donj i naabiya a urzi geñ i'ni zippe yode.

² Injkinno wede yi takirsa ti deero k'akuuma geñ, yi takirsa a munda wede Raa yi dehu. Donj i takirsa ti kane geñ, kane batum an waaku booro t'a dfege a eedanj.

³ Kane donj isiyo beehiyko an k'ede orgiso ye a deero donj booro me, wo de a orgide kane donj isiyo ulsu. Kune'ñ kun dehu kun an ki d'orgide a deero k'akuuma ye manj, kun iso beehiye kono an un di'n t'imma.

⁴ Derec, deero k'akuuma geñ kane duwo donj i naabiya ki Raa, an unni zaapu a urzi kono kun d'ise beehiye. Wo de aame kun isiyo ulsu manj, kun an orgido, kono kane geñ an d'ede toogo duwo an ti'n t'ele dangay, wo geñ ki bita ye. Aame an isiyo injkino geñ an naabiya ki Raa, an kaza kulkuwo Raa a tukki donj isiyo suldi donj ulpi.

⁵ Kono kamo i dehu in ki kili ye t'ekki deero k'akuuma me. In ise injkino kono in t'alda ti dangay danjal ye, wo de soj elkisadinj ere in di suuniyo munda enj beehiye enj ulsu gettiyo t'in kaza urzi geñ yonj beehiye.

⁶ Geñ kono k'injkinno kun eliyo jibaaye me, kono donj i sedfu

jibaaye'ñ naabo gette an t'ele Raa an di naabe ki diine a urzutú.

⁷ A wede tuuku tonj munda wede i dehu kun i di t'ele geñ, kun i elo: ise jibaaye, patanti ki suldi, ottilso wo eliyo suma, a wede tuuku tonj kun i elo munda wede i dehu kun i di t'ele me.

Geyyiso tudde

⁸ See ki wenda oppa eggun ye, aa gooto a eggun see wede ki geyyiso tudde danjal. Wede yi geyyiso duwo geñ, y'a t'izire pay ekk'oogoro Muusa te.

⁹ Ki kotto urziyagi k'oogoro an rootiyo, an'de: «Ki moone t'ere bakadá ise ti kule bakatú ulu, ki t'owwo wedusu mirsi ulu, k'oogire ulu, ki zaapu k'adde a munda wede ulu*.» Kane urziyagi enno ti donj ongo pay geñ minj, a-t'iide minj a urzi k'oogoro soo, wede y'ede: «Ki geyyo bakadá aa ki geyyiso tuddá batum†.»

¹⁰ Wede i-d'ede geyyiso geñ yi k'ise ulsuko a bakadí ye. Injkinno manj wede i-d'ede geyyiso geñ oogoro Muusa pay y'a ti dinge.

Kun t'okkonj tuddugun

¹¹ Kun koona mentikagi a ono donj kun illiga kono kun suune ankenno kine a ume muno me. Peedo t'iide kun t'onno ti moone me. Ankenno uttiyo ere Raa y'in di'n utta in t'adfa t'adda duniya ette, tod'te gopponj a jiiere ti kine me, ti onniyo ere in ziipe addinj a Isa geñ me.

¹² Diddo t'engilso, ume yi t'ompilso. Injkinno manj naabo ere oldo in isiyo adda zimolo gette in di sebbo daarinj, wo in t'osso suldi k'arka donj ki toore Raa.

¹³ In oziro ki diine aakede donj i sooru a onnu. In ti ledfo ti suldi donj aakede: sobito ti ombito i-t'eliyo isiyo suldi donj kaca kaca a ceere eedinj, ti suldi donj ulpi tudde ti dehu, ti boliyo, wo ti ono k'ulpi ti kolbisito me.

† 12:20 12.20 Kun wollo adda mattup ki Piroberb 25.21-22. * 13:9 13.9 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.13-15,17. † 13:9 13.9 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.18.

14 Wo de kun t'osso suldi don pay Galmeeŋiŋ Isa Almasi y'in elo, kun i ooli urzi a tuddugun ye kun d'ise suldi don ulpi aa tod' ti dehu me.

14

Ki dekke booro ekki leemada ye

1 Wede toogadi baata a urzi zaapu k'adde a Isa'n kun yi soodo bey sire, kun yi niike ye a munda wede y'elkiyo beehiye geŋ me.

2 Aakede wede i-dirse a urzi zaapu k'addi a Isa'n y'aane y'a oomi suldi pay, wo de wede toogadi baata a urzi zaapu k'addi a Isa'n y'a oomi puutagi danjal.

3 Wede y'ombo suldi pay geŋ y'a ki ti y' t'ida ye wede aadumu sey me, wo wede yi k'aadumu sey ye geŋ, yi ki dekke booro ye ekki wede ombo suldi pay me, kono yode ton Raa yi y' ziida bey sire kay.

4 Kee wee wee ki dekkiyo booro ekki wede naabo ki wede doolo me? Y'aa seedu zakidi koo, y'aa ki seedu ye koo, geŋ a wolle galmeeŋi. Wo yon y'a-seeda zakidi, kono Galmeeŋa i-d'ede toogo ki noogiyadi.

5 Wede son y'elkiyo onniytagi ongo an jiiire eebaŋ*, wo ki wede son y'elkiyo kane onniytagi pay miŋ kan soo. I dehu wede tuuku ton y'a oyye adda k'addi munda wede y'elkiyo geŋ beehiye.

6 Wede y'elkiyo onniytagi ongo an jiiire eebaŋ geŋ, y'isiyo inkiŋo kono yi eliyo suma a Galmeeŋa. Wede y'ombo suldi pay geŋ, y'isiyo inkiŋo kono yi eliyo suma a Galmeeŋa, kono yi rootiyo koduwo a Raa kono k'ombo gette. Wede yi k'ombo suldi ongo ye geŋ, y'isiyo inkiŋo kono yi eliyo suma a Galmeeŋa, kono yode ton yi rootiyo koduwo a Raa kono k'ombo gette.

7 Inkiŋo maŋ ti diinayiŋ wenda soo ton umbo y'a lekke ti siidi me, wo wenda soo ton umbo y'a t'inda ti siidi me.

8 Aame kine in lekkiyo zeere maŋ, in lekkiyo t'urzi Galmeeŋa, wo aame in unto maŋ, in unto t'urzi Galmeeŋa. Inkiŋo maŋ ise in lekkiyo zeere, ise in ti t'inda ton, kine ki Galmeeŋa.

9 Derec, Almasi y'a inda wo y'a bilde ti diine don unto, kono y'a t'ise Galmee'ki don unto wo ki don zeere.

10 Wo de kee ki moo me ki dekkiyo booro ekki leemada me? Wo ki moo me kee ki ti y'odde leemada me? Ki kotto kine pay miŋ in etta k'ume booro Raa y'a dekke booro a eediŋ.

11 Ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Nuŋ Galmeeŋa Raa zeere n'a-ti naame ti tuddo: kane duwo pay an dikka a daanado wo kane pay an t'imma nuŋ Raa†.»

12 Inkiŋo maŋ wede tuuku ton ti diinayiŋ y'a t'idey taaya a daana Raa a suldi don pay y'ize.

Leemada ki ti y' t'ele adda k'oldiko ye

13 Inkiŋo maŋ in oolo ki dekkiyo booro ti tuddiŋ me. Wo de ki too maŋ kun ti wollo munda wede kun isiyo geŋ, i-t'isa mokololo morkiye a leema yi t'ooro adda k'oldiko ye.

14 Derec, nuŋ Galmeeŋa Isa y'o ti gize ni suune adda k'addo, munda wede ganigi ti siidi a daana Raa umbo, wo aame wede y'elkiyo munda en a daana Raa ganigi maŋ, geŋ miŋ munda geŋ a yode i-t'ize ganigi a daana Raa me.

15 Aame t'urzi munda wede kee k'ombo geŋ i-t'isa ulsu a leemada maŋ, geŋ i-kaza ki ki sooru a urzi geyyiso ye. Kono k'ombo danjal geŋ, i ki dehu leemada wede Almasi y'inda kono yode'n k'a ki y' dagge ye.

* **14:5 14.5 Onniytagi ongo an jiiire eebaŋ:** I-kaza duwo ongo an i woliyo onniytagi ongo an jiiire eebaŋ, aakede onniytagi tarnaape Yawudiyagi. Wo di kine ton onniytagi ki oholo wo onniytagi k'aagulu tere geŋ, duwo ongo an woliyo aa an jiiire eebaŋ. † **14:11 14.11** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 45.23.

¹⁶ Munda wede kun elkiyo a kune beehiye geŋ, a dŋ ongoŋ an ki-t'ise urzi an ki di roote munda geŋ ulsu ye.

¹⁷ Derec, lekkiyadiŋ ere a Moziko Raa, tod'te a urzi k'ombito ti sobito ye, wo de tod'te lekkiyo ere ki diine, ti toose wo ti unŋsuwo, kane geŋ suldi dŋ Unde Kamileŋ t'in ele.

¹⁸ Wede i naabiya k'Almasi inŋkino geŋ, Raa ulbi unŋse ti yode me wo duwo toŋ an yi wolliyoyon beehiye.

¹⁹ Inŋkino maŋ in deho munda wede in t'ela toose ti duwo pay, wo in di t'ihira kaŋ soo a urzi zaapu k'addiŋ a Isa.

²⁰ Kono k'ombo danŋal geŋ, naabo Raa ki ti latte ye. Derec, ombo tuuku toŋ tod'te kamileŋ a daana Raa me, wo de aame t'urzi munda wede kee k'ombo geŋ dŋ ongoŋ an t'etta adda k'oldiko maŋ, beehiye ye, k'oolo.

²¹ Beehiye'ŋ, suldi dŋ pay i t'eliyo leema adda k'oldiko geŋ kun oolo, ise aadumu sey, ise sobo toote‡, ise munda tuuku toŋ maŋ.

²² Munda wede k'elkiyo a kee beehiye a urzi zaapu k'adda a Isa geŋ, ki y' booho adda k'adda i y' suune kee ti Raa. Unŋsuwo a wede addi i ki dekkiyo booro ye a munda wede y'ilke beehiye geŋ me.

²³ Wo de wede y'ombo wo i-d'ede niiku adda k'addi maŋ, yoŋ geŋ booro Raa ti y' ziidfa, kono munda wede y'isiyo geŋ a ki t'iide ye a munda wede y'elkiyo beehiye a daana Raa me. Wo derec, suldi dŋ pay in isiyo wo a ki t'ettiyo ye a munda wede in elkiyo beehiye a daana Raa geŋ, oldiko.

15

Sarkiya zamba dŋ toogadan baata

¹ Kine dŋ i-dirse a urzi zaapu k'adde a Isa geŋ, i dehu in di'n sarke

zamba dŋ toogadan baata a urzi zaapu k'adde geŋ me. Kine in gi di dehe munda wede ulbiŋ in d'ise unŋse danŋal ye.

² I dehu wede tuuku toŋ ti diinayiŋ yi deho isiyo ki munda wede bakadi ulbi i-d'ise unŋse ki beehiyo yode, kono y'a t'ihira a urzi k'eliyo k'adde a Isa.

³ Derec, Almasi geŋ yi ki dihe munda wede ulbi i-d'ise unŋse a yode danŋal ye. Wo de geŋ, aa ono dŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kaldita ere duwo an gildite kee Raa gette o-t'iire eedó*.»

⁴ Derec, munda wede an riije pay ti kaaga adda mattup ki Raa geŋ, an yi riije kono in di'n dooye. Inŋkino maŋ t'urzi k'ono eŋ in d'ooniyo kooke wo in di seeda zakidi, kono in di zaapu elkisadiŋ a Raa.

⁵ Nuŋ ni tonديو Raa wede in d'eliyo kooke wo toogo in di seeda zakidi geŋ, y'un ti'n iso dŋ on-amgun i-t'ette kaŋ soo. Geŋ munda wede Isa Almasi yi dehu.

⁶ Inŋkino geŋ kune pay t'adde soo wo aa ti golla wede soo, kun di t'imme Raa Meeki Galmeegiŋ Isa Almasi.

Rabila Majjaanawa a duwo pay

⁷ Inŋkino maŋ, zamba'ŋ kun'ni soodo bey sire, aakede Almasi y'unni ziidfa. Kun iso inŋkino kono a t'ele tamma a Raa.

⁸ Geŋ n'un di rooto ki kotto, Raa yoŋ yi seedu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa me. Kono kamo Almasi geŋ y'iido'ŋ y'a t'ize wede naabo ki Yawudiyagi, kono y'a-ti danŋe suldi dŋ Raa yi ruute ti kaaga y'aasa a mongidagan.

⁹ Wo soŋ dŋ Yawudiyagi ye toŋ, an di t'imme Raa kono y'an ize adde koduwo, geŋ aa ono dŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kono kamo nuŋ n'a ki t'imma adda

‡ **14:21 14.21 Toote:** Toote wede adda mattup ette, yoŋ toote wede an isiyo inŋi biŋ, a siifadan ti kaaga geŋ, duwo pay an sobo wo aame a leema i t'ise makkolo morkiye maŋ, ulu ki sibe ye.

* **15:3 15.3** Kun wollo adda mattup ki Soom 69.10. † **15:9 15.9** Kun wollo adda mattup ki Soom 18.50.

diine don Yawudiyagi ye, wo n'a ôora ti sundá a di t'ela suma‡.»

¹⁰ Wo soj an di ruute sey, an'de: «Kune don Yawudiyagi ye kun iso unsuwo ti kane don ki Raa‡.»

¹¹ Wo soj an'de: «Kune don pay Yawudiyagi ye kun amma Galmeega Raa, kune ita duwo pay kun y'amma§.»

¹² Nebi Ezayi ton y'a ruute, y'ede: «I d'adda wede t'ita k'inni Zeese*, yon y'iido y'a dokka kane don Yawudiyagi ye, wo kane gen an di zaapa elkisadan a yode†.»

¹³ Nun ni tondiyo Raa wede eliyo toogo kun di zaapu elkisagun a yode gen, y'un ti'n ôono ti unsuwo wo ti toose a urzi zaapu k'addugun a Isa. Injino man kun zaapo elkisagun daayum a yode t'urzi toogo k'Unde Kamilen.

Pool yi rootiyo a urzi naabadi

¹⁴ Zemba ki nun, ni suune adda k'addo kune batum kun dehu daayum kun d'ise munda wede beehiye. Suldi don i dehu kun di'n suune gen, kun'ni suune pay, wo kun aane wede tuuku ton bakadi y'a-ti y' zaape urzi urzi.

¹⁵ Ki too man ki suldi don ongon adda mattup ette, n'un irba daa k'orgiso, kono un ki dande ye a munda wede an unni duuye me. Ni riine injino kono Raa y'o ele beekadi,

¹⁶ n'a t'ize wede naabo k'Isa Almasi ki kane don Yawudiyagi ye. N'a ili tuddo pay a naabo ki kazita Rabila Majjaanawa ki Raa, kono kane don Yawudiyagi ye an t'ise aakede sedeke ere Raa ulbi i-d'ise unse, ooyiso kese a yode t'urzi k'Unde Kamilen.

¹⁷ Injino man, a lekkiyado ere kettiyo kan soo t'Isa Almasi gette, nun ulbo unse a naabo ere n'isiyo ki Raa te.

¹⁸ Ise o d'ede ono ki rootiyo ton ni k'aane ni ki roote ye, wo aame ni roote man, n'a roote a munda wede Almasi y'ize t'urzi nuuno danjal, kono n'a ti'n waako kane don Yawudiyagi ye an d'olliga ono Raa wo an d'ozire eego. Y'ize injino t'urzi k'ono don ni gizite wo t'urzi suldi don n'ize,

¹⁹ t'urzi toogo suldi k'armika ikaza Raa toogo, t'urzi suldi don i ceeriyo eego, wo t'urzi toogo k'Unde Kamilen. Gen injino Rabila Majjaanawa k'Almasi n'a-gizite a omagi pay, iise ti Zeruzalem bini n'a iiney siido k'Iiri.

²⁰ Wo de munda wede ni dihe, n'a kizite Rabila Majjaanawa a omagi don duwo an k'illiga suma k'Almasi ye botto, kono a naabadó ere ki kazita k'ono ette, n'a ki kizite a ume wede wedusu doolo yi gizite ye.

²¹ N'ize injino a-t'ette a ono don an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «A kane don an an ki ruute munda a tukki yode ye gen, an di y' wolla, wo a kane don i-k'illiga duwo an ki towwo taaya a tukki yode ye gen, ita k'ono an di'n suuna‡.»

Pool yi dehu y'etta Room

²² Gen munda wede tan baadan an'iigire n'a ette di kune me.

²³ Wo de ankenno, nun naabadó n'a ti dinge adda siidiyagi en me. Iide ozzinagi baadan nun mosogo kune, wo n'a dihe n'a ette n'un ti'n wollo,

²⁴ wo n'etta di kune aame n'amba ki siido k'Espan. Nun n'elkiyo nit'ahiney n'un ti'n wolley, n'a lekkey onniyto miibi ti kune wo mosogo ki kune t'a diigey boolon man, ni t'ooney zaada doo min, n'a ingiley kollo.

²⁵ Wo de ankenno n'ambe ki Zeruzalem a naabo ere ki noogiyo don ki Raa don a ummey.

‡ 15:10 15.10 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 32.43. § 15:11 15.11 Kun wollo adda mattup ki Soom 117.1. * 15:12 15.12 Zeese: Gen yon meeki mozigo Dawut, wo Almasi Raa yi biire gen y'udfo ti biza bumfu Dawut. † 15:12 15.12 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 11.10. ‡ 15:21 15.21 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 52.15.

²⁶ Ni dehu kun di suune zembá dɔŋ i ziipe addaŋ a Isa a siido Maseduwan ti Akayi geŋ, an dihe t'unŋsuwo aggadaŋ an d'ele a kane dɔŋ ki Raa dɔŋ an k'ede munda ye a Zeruzalem.

²⁷ Naabo ere ki tussiyo gette i dihe kane batum, wo ki kotto geŋ munda wede an an t'ele. Kane Yawudiyagi dɔŋ i ziipe addaŋ a Isa geŋ an di dikkida maaladaŋ ere a urzi k'Unde Raa gette ti kane dɔŋ Yawudiyagi ye kaŋ soo, inŋkino maŋ kane dɔŋ Yawudiyagi ye toŋ maaladaŋ an di dokkida ti kane kay.

²⁸ Aame naabo tussiyo a ti dɔŋgey wo soŋko ere an tusse gette n'an eley a beezan maŋ, n'a eŋgiley ki siido k'Españ ni-t'âhiney ti di kune.

²⁹ Wo nuŋ ni suune, aame n'etta di kune geŋ n'etta ti beeko ere pay k'Almasi a eedó.

³⁰ Wo de zembá ki nuŋ, eŋno munda wede n'un t'eele kooke me t'urzi Galmeegiŋ Isa Almasi wo t'urzi geyyiso ere Unde Kamileŋ t'in eliyo: Kun deyyo ti nuuno kaŋ soo adda tondiyagun ere kun tondiyo Raa kono nuŋ gette.

³¹ Kun tondo Raa kono n'a t'aldey ti bey dɔŋ i ki ziipe addaŋ a Isa ye a siido Ziide, wo soŋ munda wede n'amba a beezó ki noogiyo dɔŋ ki Raa a Zeruzalem geŋ, an di y' seedey bey sire.

³² Inŋkino n'a aaney ti unŋsuwo baadaŋ di kune me, aame Raa yi dihey maŋ, n'a-puukey boolon ti kune.

³³ Geŋ Raa wede i d'eliyo toose yi koono ti kune pay! Eyye.

16

Toose ki Pool

¹ Nuŋ n'un di rooto a urzi teemadiŋ sundutú Peebe, tod'te diyakones t'a seedu zakidi a naabatú ere a diine dɔŋ ogiyso ti suma k'Isa a geeger Saŋkire.

² Kun ti soodo bey sire ti suma Galmeega aakede dɔŋ ki Raa an d'isiyo ti tuddaŋ. Kun ti noogo a

munda wede tuuku ti dehu ti bey kune me, kono tod' ti nuuge dɔŋ baadaŋ wo nuŋ batum toŋ ti ni nuuge.

³ Kun an t'iso toose a Pirisil ti Akilas kane dɔŋ ay naabiya kaŋ soo a urzi k'Isa Almasi me.

⁴ Kane an d'iyye an t'umbe puuzadaŋ kono nuŋ n'a utte. Naabadaŋ ere an ize gette i rootiyo koduwo nuuno danŋal ye, dɔŋ pay ogiyso ti suma k'Isa kane Yawudiyagi ye toŋ, an rootiyo koduwo kay.

⁵ Kun an t'iso toose pay a dɔŋ ogiyso ti suma k'Isa di Pirisil ti Akilas. Kun i t'iso toose a Epaynat leemadó wede ki geyyiso, yode wede ele addi a Almasi ki poone a siido k'Aazi.

⁶ Kun i-t'iso toose a Mariyam tod' ti ziiye baadaŋ a naabo kono kune me.

⁷ Kun an t'iso toose a Andirinus ti Ziniyas, kane geŋ taasiyagó, wo an ayni zidde dangay kaŋ soo ti nuŋ me. Kane geŋ dɔŋ zina k'Almasi dɔŋ an d'ede suma, wo an ziipe addaŋ a Almasi ki poone ti nuuno.

⁸ Kun i-t'iso toose a Ampiliyatus, leemadó wede ki geyyiso a urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti Galmeega.

⁹ Kun i-t'iso toose a Irben wede ay naabiya kaŋ soo a urzi k'Almasi, wo soŋ a Stasis leemadó wede ki geyyiso.

¹⁰ Kun i-t'iso toose a Apeles, yode wede dɔŋ pay an wulle yi ziiida zakidi a naabadí ere a urzi k'Almasi. Kun an t'iso toose a dɔŋ boy ki Aristobul.

¹¹ Kun i-t'iso toose a taasizó Erodiyon. Kun an t'iso toose a dɔŋ i lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti Galmeega adda boy ki Narsis.

¹² Kun an t'iso toose a Tiripen ti Tiripoz, kane geŋ erayi dɔŋ i ziiye baadaŋ a naabo Galmeega me. Kun i-t'iso toose a Perizid teema ere ki geyyiso, tode toŋ ti ziiye baadaŋ pay a naabo Galmeega me.

¹³ Kun i-t'iso toose a Ripis, yode wede Galmeega yi biire, wo a meedi, tod'te a nuŋ aakede meedó kay.

14 Kun an t'iso toose a Asenikirit, Pelegon, Ermes, Patirobas, Ermas wo soŋ a zamba d'of i ziipe addan a Isa ti kane.

15 Kun an t'iso toose a Pilolog kane ti Zili, Neere ti teemadí Olimpás, wo d'of ki Raa pay d'of ti kane.

16 Kun t'eesitoy tuddugun, kan bey sire sire aakede zamba. D'of ogiyo ti suma k'Almasi a omagi pay gen an un t'ize toose.

Pool yi d'afŋu onamí

17 Zamba ki nun, enno munda wede n'un t'eele kooke me: Kun kooná mentikagi ti d'of i dehu áhuntu d'owo. Kane gen mokoló morkiye a kane d'of i ziipe addan a Isa, wo an di led'fiyo ti dooyiso ere kun uune gette. Kun ti led'fo ti tuddan me,

18 kono kane d'owo gen an ki naabiya ki Galmeegin Almasi ye, wo de raazan min addan*, kane gen an ti'n daggiya d'of tasse t'ono d'of unse ki bizaŋ wo t'ono d'of k'ombo bize ekki d'owo.

19 Duwo pay an suune kun ollige ono Galmeega wo kun sooru eego me. Inkinó man nun ulbó unse ti kune me, wo de ni dehu kun t'ise d'of an d'ede suuniyo k'ono, kono kun d'ise munda wede beehiye, kun aa ki ti y' keyye ye ti munda wede ulsu me.

20 Tan boolon, Raa wede i d'eliyo toose gen, Meeda siitandani y'a ti n'oguma ti d'andí zongun. Gen beeko ki Galmeegin Isa ti kooná eggun!

21 Timote wede ay naabiya kan soo ton y'un t'ize toose, wo kane taasiyagó Lisiyus, Zason wo Sosipater an un t'ize toose pây.

22 Wo nun Tertiyus i raaniya ono d'of Pool yi ruute adda mattup ette, n'un t'ize toose ti suma Galmeega wede in ti'n gitte kan soo.

23 Gayus, wede ni lekkiyo di yode gen, y'un t'ize toose. Kane pay d'of ogiyo ti suma k'Isa a enno

en, an ogiyo di yode. Erasta wede yeeriyo korbite ki geeger ette, y'un t'ize toose ti leemadin Karitus pây.

[24 Gen beeko ki Galmeegin Isa Almasi ti kooná eggun pay! Eyye.]

Tamma a Raa soo d'afŋal

25 In amma Raa, yon i d'ede toogo y'un di'n isa zakidi a urzi zaapu k'addugun a Isa, gen aakede Rabila Majjaanawa ere ni kazita a tukk'Isa Almasi ti rootiyo. Wo t'urzi Rabila Majjaanawa gen Raa y'a t'iifiba ita ki munda wede t'ume k'eesiyo duniya i lekkiyo ombide a d'owo pay.

26 Wo de ankenno munda wede ombide gen Raa yi t'iifiba itadí kereŋ a ita d'owo pay, t'urzi k'ono d'of nebiyagi an riine ti kaaga adda mattup ki Raa. Raa i lekkiyo ki daayum gen y'a ruute munda wede ay d'ise'ŋ, ay an ti'n zaape d'owo a urzi an zaape addan a Isa, an d'olliga onamí wo an d'ozire eego.

27 Gen tamma t'a koone a Raa, yode d'afŋal i-d'ede suuniyo k'ono! In y'amma t'urzi k'Isa Almasi ki daayum! Eyye.

* **16:18 16.18 Raazan min addan:** I-kaza an ombito suldi d'of oogoro Yawudiyagi ti rootiyo k'ombo ulu, soŋ i-kaza an isiyo suldi d'of ulpi tudde ti dehu.

Mattup ere ki poone Pool yi riije a don a Korent

En urzi k'ono don kun t'oone adda mattup ettiyo

Mattup ette Pool yi riije a don i ziipe addan a Isa a geeger Korent, tod'te geeger ki siido Yawudiyagi ye. Pool y'iide ki Korent a torguwadi ere ki sirwe, y'an di gizite Rabila Majjaanawa a Yawudiyagi wo a Yawudiyagi ye. In'kino don baadan Yawudiyagi ye an di ziipe addan a Isa.

Ki poone Pool y'a raana mattup ette, kane don Korent ton an i-riije mattup te, wo adda mattup gette an di y' tundite a urzi suldi baadan, wo de kooke wede pay Pool y'an ele aame y'iide di kane gen, baadan an d'iili an ki sooru eego ye. Pool y'a illiga rabila a urzi lekkiyo don Korent te, wo a yode i gi di t'ize unse ye. Wo y'a dihe y'an dikime onaman don an'ni riije adda mattupadan, wo y'an t'eele kooke pay.

Adda mattup ette Pool y'an di ruutite a suldi baadan, aakede: ahuntu tudde ki don ogiyso ti suma k'Isa, a urzi boliyo, a urzi seedu, a urzi k'aadumu sey wede an eliyo sedefe a longayi, a urzi suldi don Unde Kamilen t'eliyo, wo a urzi baldiya ki don i t'inda. Wo y'an di ruute son geyyiso tudde gette, tod'te ti jiire suldi pay.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nun Pool, nun wede Raa yi ni wiike n'a t'ize wede zina k'Isa Almasi, aa Raa yi dehu. Ay raaniya ti leema Susten,

² a kane don ki Raa ogiyso ti suma k'Isa a geeger Korent*, kane don Raa yi'ni wiike an t'ize donzi, y'an uuye

kese a yode t'urzi lekkiyo kettiyo kan soo t'Isa Almasi, wo ti kane don pay i waaku suma Galmeegin Isa Almasi, a ume tuuku ton man, yon Galmeegan wo Galmeegin pay.

³ Gen beeko ti toose ki Meegin Raa ti Galmeega Isa Almasi i koon eggun.

Beehiyko a don geeger Korent

⁴ Kono kune gen nun daa puukiyo ni rootiyo koduwo a Raa a urzi beeko ere y'un ele t'urzi k'Isa Almasi.

⁵ Derec, kune kun lekkiyo kettiyo kan soo t'Almasi gen, a kune Raa y'un ele laale ki suldi pay, aakede urzi kazita k'ono wo ita suuniyo pay.

⁶ Gen ki kotto, aame ay un gizite rabila ere k'Almasi, kun di-ziida zakidi adda k'addugun.

⁷ In'kino man ankenno munda wede Raa y'eliyo ti beekadi'n, a kune soo ton un ki biite ye, kune don i delliyo onniyo ere Galmeegin Isa Almasi y'a kiza tuddi a duwo pay gen me.

⁸ Gen yode y'un di'n isa don i seedu zakidi bini dangu. In'kino man, a onniyo ere ki Galmeegin Isa Almasi yi kimo'n, wenda soo ton yi k'aana yi ki zaapa ono eggun ye.

⁹ Gen derec, Raa y'unni wiike kun di lekke kettiyo kan soo ti Uli Galmeegin Isa Almasi, yon yi seedu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa me.

Ahuntu tudde ki don ogiyso ti suma k'Isa

¹⁰ Zemba ki nun, enno munda wede n'un t'eele kooke ti suma Galmeegin Isa Almasi me: Kun t'okkiyo kan soo, tuddugun kun ti t'ahinte ye, kun t'iso addugun soo, elkisagun ton soo.

¹¹ Zemba ki nun, ni rootiyo in'kino kono duwo an iido ti dan Kilowe an o di ruute, kun orbite ono k'ulpi ti tuddugun.

* **1:2 1.2** Korent gette geeger meeda ki siido k'Akayi, wo Akayi gette siido soo tod'te adda siidiyagi pay ti kaaga don Romen ga-dukke, tod'te a kese dandi ki siido ere ankenno an ti waaku Gires.

12 Geɗ geɗo munda wede ni dehu n'a roote me: Kune ti diinagun wede tuuku ton yi rootiyo, yi d'eesiyo: «Nun ki Pool», wede son «Nun ki Apolos», wede son «Nun ki Piyer» wo wede son «Nun ki Almasi».

13 Munda wede kun isiyo geɗ, aa Almasi tuddi dokkide. Kun oo ki ti rooti doo, an tiike kono kune ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko, nun Pool ko? Kunun an unni zuyye batem ti suma nun Pool ko?

14 Nun ni rootiyo koduwo a Raa kono ti diinagun wenda soo ton ni ki zuyye batem ye, daa ki Kirisipus ti Gayus ye man.

15 Inkinno man wenda soo ton umbo aane a roote an yi zuyye batem ti suma nun Pool me.

16 Wayya, nun o dunde, ni zuyye batem son Stepanas ti don boozii, wo ni k'elkiyo ye baa wenda ti doolo wede ni y' zuyye batem sey me.

17 Kun suune Almasi yi n'igibo, duwo n'a ki'n suyyite batem ye, wo de n'an di kizite Rabila Majjaanawa. Wo ni ki kazita'n ono don unse, kono duwo an gi di'n wolle nun aa wede suuniyo k'ono ye, para man unto ere k'Almasi ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko gette, a t'isa aa munda ki bita.

Almasi, toogo Raa wo suuniyo k'ono ere ki Raa

18 Ono don in kazita a tukk'Almasi y'inda ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko geɗ, a kane don i lekkiyo a urzi daggiya, ono geɗ an ollige'n aa ono don maadagi, wo de a kine don Raa y'in utte, ono geɗ in di'n ollige, kane toogo ki Raa batum.

19 Derec, ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Kane don an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono, suuniyo k'onaman gette n'an ti dagga,

kane don eedan soodo a elkiso, elkisadan soodo gette n'an ti t'isa ki bita†.»

20 Inkinno man kane don suuniyo k'ono en, an di roote moo sey me? Don suuniyo k'oogoro Muusa en, an di roote moo sey me? Don niikiyo k'ono k'ozzinagi don ankenno en, an di roote moo sey me? Derec, suuniyo k'ono ere adda duniya ette, Raa yi-t'ize aa suuniyo don maadagi‡.

21 Ki kotto kane don duniya ti suuniyo k'ono ere k'aggadan, an k'iine an ki ti zuune ye suuniyo k'ono ere ki Raa te. Inkinno man Raa ulbi i-d'ize unse y'an di'n utte kane don i ziipe addan a yode t'urzi kazita k'ono don duwo an elkiyo ono don maadagi geɗ me.

22 Kane Yawudiyagi an dehu an di wolle suldi k'armika a kize onamin in kazita derec, wo kane Girek an dehu urzi suuniyo k'ono.

23 Wo de kaye ay kazita Almasi an ti y' tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko, wo a kane Yawudiyagi ono geɗ an t'ize aa mukkolo morkiye. Wo a kane don Yawudiyagi ye an elkiyo ono don maadagi.

24 Wo de ki kane don Raa yi wiike, ise Yawudiyagi ise Yawudiyagi ye ton, an suune yo Almasi toogo Raa wo suuniyo k'ono ere ki Raa.

25 Munda wede Raa y'isiyo wo duwo an elkiyo yon ki maade geɗ, maadikadi gette ti jire suuniyo k'ono ere ki kane, wo munda wede duwo an elkiyo Raa toogadi baata geɗ, toogadi gette ti jire ere ki kane.

Munda wede Raa yi biire

26 Zamba ki nun, kun wollo kay, ti diine kune don Raa yi wiike'n, a eda duwo kune an wee wee, don suuniyo k'ono baata, don toogo baata, wo don adda boozan sundan ti moolo baata.

27 Wo de Raa yi biire munda wede aa ki maade a eda don duniya, kono y'an di'n t'ele sukuyagi a kane don

† 1:19 1.19 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 29.14. ‡ 1:20 1.20 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 44.25.

an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono. Raa yi biire munda wede toogadi baata a eda don duniya, kono y'an di'n t'ele sukiyagi a kane don an elkiyo an d'ede toogo.

²⁸ Raa yi biire munda wede a eda don duniya yon ki bita, duwo an di y' koogire wo an di y' wolliyo t'umbo soo gen, kono y'a latte munda wede duwo an yi wolliyo beehiye i-d'ede suma.

²⁹ Raa y'ize inkino kono wede tudde soo ton umbo a kili tuddi a daanadi me.

³⁰ Yon y'un ti'n gitte kan soo ti Isa Almasi. Wo yo Almasi gen, y'a t'ize a kine urzi suuniyo k'ono ettiyo ti Raa. T'urzi k'Almasi Raa y'in di'n isiyo don ki diine a daanadi, y'in di'n ooyiso kese a yode, wo y'in di'n adfiya t'adda k'oldiko.

³¹ Gen ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede yi dehu yi timme tuddi man, y'amma tuddi a munda wede Galmeega Raa y'ize§.»

2

Kazita a urzi k'unto k'Almasi

¹ Ki nuuno zamba ki nun, ti poone n'iide di kune kono n'un di gize munda wede ombide ki Raa. Aame gen n'un ki ruutite ono don a ki jiiere eggun ye, wo son n'un ki ruutite ti suuniyo k'ono ere ettiyo t'urzi duwo ye.

² Nun, di kune n'a dihe t'addo pay min, n'un kizite rabila k'Isa Almasi, Almasi an tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko danjal.

³ Kono kamo aame nun batum di kune gen, toogado baata, o d'ede orgiso baadan wo ni nonjirso*.

⁴ Dooyisado ti ono don n'un gizite gen, kane n' munda a ti'n t'okkiye ti suuniyo k'ono ere ettiyo t'urzi duwo kun d'oyye eego umbo. Wo de kane

ono gen toogo ere k'Unde Raa t'un ti'n gize kere.

⁵ Inkino man zaapu k'addugun a Isa gette, ti ki konso ekki suuniyo k'ono ere ettiyo t'urzi duwo ye, wo de ti konso a toogo Raa.

Suuniyo k'ono ere ki Raa

⁶ Derec, kaye ay anni dooyiso urzi suuniyo k'ono soo inkino a don idirse a urzi zaapu k'addan a Isa. Wo de ay an ki'n dooyiso suuniyo k'ono ere ettiyo ti don duniya ye, suuniyo k'ono ere ki mozagi don ki duniya ye, kane gen san an t'isa ki bita.

⁷ Wo de kaye ay anni dooyiso suuniyo k'ono ere ki Raa ombide, wo tod' ti lekkiye ombide a duwo me. Tode gette Raa yi ti biire ti poone a kine, ti poone y'a okkima duniya botto too, kono y'in di'n t'etta k'adda daryikadi.

⁸ Ti diine mozagi don ki duniya gen, suuniyo k'ono gette wenda soo ton umbo i ti suune me. Aame an ti suune kotto man, Galmeega yon goole a jiiere pay gen an ki y' taake ye ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko me.

⁹ Wo de ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Munda wede ersa ti ki y' wulle ye, kuude yi ki y'illiga ye, wo munda wede wedusu yi k'ilke eego ye gen, kane Raa y'in ikkima a don i y' giyye†.»

¹⁰ Wo gen a kine t'urzi k'Unde Kamilen, Raa y'in t'iidiba ita ki suldi don ombide gen me. Derec, Unde Kamilen gette suldi pay ti'ni suune, ise suldi don ombide ki Raa adda k'addi ton man.

¹¹ Wee wee t'adda diine duwo en, aane a suune munda wede adda k'adde bakadi me, daa ki unde ere adda k'addi ye man? Inkino kay munda wede adda k'adde Raa, wenda soo ton umbo a yi suune me, daa ki Unde Raa ye man.

§ 1:31 1.31 Kun wollo adda mattup ki Zeremi 9.22-23. * 2:3 2.3 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 18.9. † 2:9 2.9 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 64.3; 52.15.

¹² Ki kine in k'uune unde ere ki duniya ye, wo de in uune Unde ere ettiyo ti Raa, kono in di suune suldi don pay Raa y'in eliyo t'urzi beekadi.

¹³ Wo ekki suldi gen, ay ki rootiyo'n t'ono don ettiyo t'urzi suuniyo k'ono ere ki duwo ge dooyiso ye, wo de ay rootiyo t'ono don Unde Raa t'ayni dooyiso. Gen inkino ay di kazita suldi don derec ettiyo t'urzi k'Unde Raa, a kane don an d'ede Unde gettiyo.

¹⁴ Wede y'elkiyo a urzi tudde danjal gen, yi k'ambe ye a suldi don ettiyo t'urzi k'Unde Raa me. Kane gen a yode aa ono don maadagi, yon yi k'aane itadan yi ki ti suune ye, kono suldi gen t'urzi k'Unde Raa danjal wede y'aane y'anni suune me.

¹⁵ Wo de wede i-d'ede Unde Raa gen, suldi pay y'aane y'an ozire, wo ki yode batum wenda soo ton umbo a aane a dekke booro eedi me.

¹⁶ Ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Wee wee aane a suune elkiyo ki Galmeega Raa te?

Wee wee aane a yi dooye me?»

Wo de kine'n, in d'ede elkiyo ere k'Almasi gette adda k'adin.

3

Don i ki dirse ye a urzi zaapu k'addan a Isa

¹ Ki nun man, zamba ki nun, aame n'iide di kune gen n'un ki ruutite aakede a don an d'ede Unde Raa ye. Wo de n'un ruutite aakede a don i lekkiyo aa tuddan ti dehu, kono kune aa inni sunni a urzi lekkiyo kettiyo kan soo t'Isa Almasi me.

² Ono don n'un gizite gen aa n'un ele udu kun d'iibe, ombo ere zakidi ye, kono ombo gette kun ki ti-t'oomi ye*. Wo de ankenno ton kun k'aane kun ki ti-t'oomi ye,

³ kono kune'n lekkiyagun daayum aa tudde ti dehu. Ni rootiyo inkino

kono a diinagun un d'ede kolbiso wo niikiyo, gen i-kaza kune'n lekkiyagun aa tudde ti dehu. Ki kotto, kune'n soorugun pay gette aa ki don tudde danjal.

⁴ Wo aame ti diinagun wede son yi d'eesiyo: «Nun ki Pool», wo wede son: «Nun ki Apolos» man, gen kun rootiyo aa don tudde ge rootiyo danjal.

Tuddugun Boy Raa

⁵ Kun di niikiyo a tukki nun Pool ti Apolos min, kaye moo baadi me? Kaye min don naabo Raa danjal, wo t'urzi kaye kun di ziipe addugun a Isa. Kaye wede tuuku ton y'ize naabo ere a-t'ette a munda wede Galmeega yi ele.

⁶ Aakede iido ki poone nun Pool n'a-giira buzu, san Apolos y'a d'ibiti ahu, wo de Raa siidi a y'udde buzu wo yi d'ohire me.

⁷ Inkino wede i giira ti wede ibiti ahu gen, kane sundan umbo, wo de suma ki Raa wede buzu yi-ti y'adfiya wo yi d'ohire.

⁸ Wede i giira ti wede ibiti ahu gen, kane kan soo wede a ceere bakadi umbo. A wede tuuku ton Raa yi di t'ela ranadi a naabadi ere y'ize.

⁹ Ni rootiyo inkino kono kaye ay naabiya kan soo naabo Raa te, wo kune doome Raa.

Wo son kune boy wede Raa y'oozige.

¹⁰ Raa a beekadi y'o d'ele urzi k'isiyo naabo di kune aakede wede y'ilke wo y'a-riike ita boy, gen nun n'a-ziipe ita boy te, wo wede doolo yi d'oozige eego. Wo de wede tuuku oozige gen, yi koona metike a urzi k'oozigayi gen me.

¹¹ Derec, Isa Almasi Raa y'a ti y' ziipe aakede ita boy wede soo danjal, inkino wenda soo ton umbo a aane i-zaape ita boy ti doolo me.

¹² Ekk'ita boy gette don ongo an d'oozige ti suldi don aakede: dap,

‡ 2:16 2.16 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 40.13. 5.12-14.

* 3:2 3.2 Kun wollo adda mattup ki Eber

maala gurus, ise mongali don majandani, don ongo ti inda, ti seemi ise ti bulgo.

¹³ A onniyo ere Raa yi dekkka booro gette, naabo wede tuuku ton itatu a t'adda kereñ. Derec, onniyo gette naabo wede tuuku ton Raa yi-ti t'ela adda k'uwo y'a ti naama. Injino wede tuuku ton y'a-wolla naabadi oldo kunuñ, beehiye koo man?

¹⁴ Aame wede yi niibe wo naabadi gette uwo ti ki t'igga ye man, yon gen y'a t'oonan rannadi.

¹⁵ Wo de aame wede naabadi i t'igga man, yi ki t'oonan ye rannadi te. Yode batum Raa y'a y'utta, wo gen aakede an y'irgo ti biza k'uwo.

¹⁶ Ki kotto kun suune kune Boy Raa, wo Unde Raa ti lekkiyo adda k'addugun.

¹⁷ Aame wede yi litta Boy Raa man, yode ton Raa y'a ti y' latta. Derec, Boy Raa gen yon kamilen, wo Boy Raa min yon kune batum.

Kune ki Almasi

¹⁸ Kune'n wenda soo ton y'oola elkisadi ti ti y' dagga ye. Aame wede ti diinagun y'elkiyo yon i-d'ede suuniyo k'ono a urzi lekkiyo don duniya man, yi t'iso aa ki maade kono y'a t'isa wede i-d'ede suuniyo k'ono ki kotto.

¹⁹ Derec, suuniyo k'ono ere ettiyo ti don duniya gette, a daana Raa tod'te aa munda ki maade, kono ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Duwo don an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono gen, Raa yi-ti'n sedfu t'urzi metinkadan†.»

²⁰ Wo son an riine, an'de: «Galmeega Raa yi ti suune elkiyo ki kane don an elkiyo an d'ede suuniyo k'ono gette, yi suune tod'te ki bita‡.»

²¹ Kono k'injino gen, wenda soo ton tuddi yi kili ye t'urzi wedusu me. Derec, suldi pay gen kane ki kune,

²² ise nuñ Pool, Apolos wo Piyer, ise duniya, lekkiyo wo unto, ise suldi don ankenno wo suldi don etto k'ita ton man. Kane pay gen min ki kune.

²³ Wo de kune ki Almasi, wo Almasi yon ki Raa.

4

Galmeega danjal i dekkka booro me

¹ Injino man i dehu kaye'n duwo an ay di'n wolle don naabo k'Almasi, wo don i yeeriyo suldi don ombide ki Raa.

² Wede yeeriyo gen, i dehu y'a t'ise wede i sedfu zakidi a urzi naabadi.

³ Ki nuuno, ise i dekke booro a eedo kune, ise don dekkiyo booro ton man, nuñ i ki n'aadumu ye. Wo de nuñ batum ni ki dekke booro a eedo ye.

⁴ Ki kotto nuñ munda wede k'oldfiko a eedo ni ki suune ye, wo de genno ton i-ki kaza nuñ ki diine a daana Raa ye. Wede i dekkka booro eedo'n yode Galmeega.

⁵ Kono k'injino gen wede tuuku ton kun dekke booro eedi ye, ki poone onniyatú t'a aana, onniyo ere Galmeega y'a kimo y'a t'oodiba ita ki suldi don ankenno i lekkiyo ombide adda zimolo, wo elkiyo duwo ere adda k'addan ton y'a ti waara pay. Injino man onniyo gette wede tuuku ton Raa y'a yi t'omma a naabadi ere y'ize te.

Koliyo tudde ki zamba don a Korent

⁶ Zamba ki nuñ, ni rootiyo injino a tukki nuuno batum ti Apolos kono un di'n dooye. Nuñ ni dehu kun di wolle urzi lekkiyadey, wo t'urzi gen kun di suune ita k'ono don duwo an rootiyo, an'de: «Kun ti doopida yirwe ye, kun lekko a ono don an riine genno.» Injino man wenda soo ton ti diinagun yi kila tuddi yi t'eesa, yi t'umbe yode enno wo yo en mendí me.

⁷ Wee wee a ruute kee ki jiiere don ongo me? Ki kotto, suldi pay don a-d'ede gen a ele Raa. Wo de a ele

† 3:19 3.19 Kun wollo adda mattup ki Zop 5.13. ‡ 3:20 3.20 Kun wollo adda mattup ki Soom 94.11.

Raa maŋ, ki moo me ki-koliyo tuddá aakede a-k'ele Raa ye me?

⁸ Ankeŋ kun elkiyo suldi doŋ pay addugun i dehu kun uune baa! Kun t'ize doŋ laale baa! Kun t'ize mozagi baa, wo de kaye'ŋ, ay ki t'ize ye! Kune kun t'ize mozagi ki kotto maŋ, geŋ beehiye, inkiŋo kaye toŋ ay d'ooma moziko ti kune kay!

⁹ Wo geŋ nuŋ n'elkiyo kaye doŋ zina k'Isa eŋ Raa y'ay ti'n ziipe doŋ k'ita ti duwo pay. Kaye aa doŋ booro ti'ni ziiɗa ki t'owwo a daana doŋ duniya, kono an ay di'n uɗde a bere doŋ duuru, an ay di'n okko maade a daanadaŋ wo a daana maaleekiyagi pây.

¹⁰ Kaye doŋ maadagi kono k'Almasi me, wo de kune doŋ suuniyo k'ono a urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti Almasi. Kaye toogadey baata, wo de kune doŋ toogo. Kune'ŋ an un d'eliyo suma, wo de kaye an ay di'n wolliyo aa doŋ bita!

¹¹ Bini anki toŋ kaye daayum mosogo wo ôrme, ossiyo toŋ ay baatiya, an ay d'isiyo ulsu, ay d'ambu k'ume soo me soo me,

¹² ay d'oodibe yeebadey a naabo ti beezey doo miŋ ay d'ombo kollo. Duwo an ayni kaldita toŋ, ay tondiyo Raa y'an di-zaape beeko. Duwo an ayni dabirsa a urzi k'Isa toŋ, ay d'omɓiŋe*.

¹³ Duwo an ay rootiyo ono doŋ ulpi toŋ, kaye ay an di-kama onamaŋ ti golla ere tasse. Bini anki toŋ kaye duwo an ayni wolliyo aa disse ki doŋ duniya, aa ganigi wede doŋ duniya pay an y'azzuru.

Geyyiso Pool a doŋ ki Korent

¹⁴ Nuŋ ni raaniya ono eŋ, kono n'un gi di'n t'ele sukuyagi ye. Wo de ni raaniya kono n'un di-tooke kuudugun, aakede kune inɓizó doŋ ni giyye baadaŋ.

¹⁵ Ise un d'ede doŋ dokkiyo a urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi

geŋ kane dupiyagi toŋ maŋ, meege k'ehiyagun miŋ soo. Geŋ nuŋ ni t'ize aa meegugun kono kun uune ehiyo ere aware a urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi, t'urzi Rabila Majjaanawa n'un gizite.

¹⁶ Inkiŋo maŋ, n'un di rooto ti obe bey, kun ambo zindó.

¹⁷ Geŋ kono k'inkiŋo, n'un t'igibe Timote yoŋ aa ulo k'addó wede ki geyyiso, yi seedu zakidi a naabadí ere a urzi Galmeega te. Yoŋ y'un di'n dooyey sey a suldi doŋ i dokkiyo nuŋ Pool a urzi lekkiyadó ere kettiyo kaŋ soo t'Almasi, geŋ munda wede ni-dooyiso duwo a ume tuuku toŋ maŋ, a diine doŋ pay ogiysito ti suma k'Isa.

¹⁸ Doŋ ongoŋ ti diinagun an elkiyo ni ki kima ye baa di kune me, inkiŋo an di koliyo tuddaŋ.

¹⁹ Wo de aame Galmeega yi diha maŋ, ni kima di kune goppon. Aame n'iiney maŋ, kane doŋ i koliyo tuddaŋ geŋ ni'ni suuney a ono doŋ addey ti bizaŋ ye, wo de a toogo ere an d'ede.

²⁰ Ni rootiyo inkiŋo kono lekkiyo wede a urzi Moziko Raa gette, tod'te i ki kaza'ŋ t'ono doŋ adɗiya ti bizi ye, wo de i kaza'ŋ toogo ki naabo ere y'isiyo.

²¹ Inkiŋo maŋ kun dehu moo me? Kun dehu n'a odo di kune miŋ ti dalka kunuŋ, n'a odo ti geyyiso wo ti adde tasse ko?

5

Lekkiyo ere oldo a diine doŋ ogiyo ti suma k'Isa

¹ Kaye ay d'ollige a ume tuuku toŋ duwo an rootiyto, doŋ ongoŋ ti diinagun an isiyo boliyo, wo boliyo ere an isiyo gette kane doŋ i ki suune Raa soo daŋŋal ye toŋ an k'ise inkiŋo ye, kono i d'ede wede soo y'isiyo boliyo t'ere meegi*.

* 4:12 4.12 Kun wollo adda mattup ki Naabo doŋ zina 18.3; 20.34.

* 5:1 5.1 A urzi k'oogoro Yawudiyagi ise a oogoro Romen toŋ, ki moone t'ere meege gette ulu. Kun wollo adda mattup ki Lebitik 18.8 wo Deeterenom 23.1.

2 Wo kune'ŋ kun di koliyo tud-dugun! Ki too maŋ kun d'ôole m'ôolo a oldfiko gette, wo wede y'isiyo boliyo ere in'kino gette ti diinagun kun ti y' limmi.

3 Derec ki nuuno maŋ, ki tudde nun dokki ti kune me, wo ton elkisadó daayum ti kune, wo nun booro ni-ti dikke a tukki wede isiyo in'kino geŋ me, aakede nun a diinagun.

4 Kun t'ogiyoy kaŋ soo, wo nun elkisadó ti kune. Geŋ ti suma wo toogo ki Galmeegin Isa Almasi,

5 wede in'kino geŋ kun y'oolo a bey Meeda siitandani kono t'a t'ide tuddi ere k'oldfiko gettiyo, wo de undi t'a utta a onniyo kama Galmeega Isa te.

6 Beehiye ye kun di kili tuddugun me! Ki kotto ono en kun'ni suune: «Orme boolon danŋal geŋ miŋ, gododo baadan yi-ti t'oozige pay.†»

7 In'kino maŋ oldfiko aa orme mazzini a diinagun gette kun ti t'adfo mentú, kono kun t'isa aa gododo aware daa k'orme. Wo derec, kun t'ize aa gododo daa k'orme t'urzi k'unto k'Almasi, yode wede aakede ulo damu an wilda ki sedefe a tarnaape Pak ki Yawudiyagi‡.

8 In'kino tarnaape Pak geŋ in iso, wo in iso ti mappa daa k'orme, a kize in isiyo t'addin soo wo t'ono don derec. Wo de tarnaape geŋ in k'ise ti mappa wede an ize t'orme mazzini ye, a kize in k'isiyo'ŋ ti bundiko wo ti suldi don ulpi in isiyo mirsi geŋno ye§.

9 Adda mattupadó ere n'un riine ti poone gette, ni ruute, n'ede: «Kun lekke kaŋ soo ye ti don isiyo boliyo me.»

10 Onamó en ni ki rootiyo'ŋ a tukki kane don pay isiyo boliyo adda duniya ye, a tukki kane don pay okkiso a suldi pay ye, a tukki kane don pay oogire ye, a tukki kane don

pay i daaniya longayi ye. Wo de in'kino ye maŋ, i dehu kun t'adde t'adda duniya me!

11 Aha, nun n'un riine kun ki lekke kaŋ soo ye ti wede y'ede, yon leema a urzi k'Almasi wo yi d'isiyo boliyo, yi d'okkiso a suldi pay, yi daaniya longayi, yi kaldita duwo, yi sobo i ceeriyo eego, wo y'oogire ti metin'ko. Wede isiyo in'kino geŋ, ombo ton kun oomi ye ti yode me.

12-13 In'kino maŋ kane don i ki ziipe addan a Isa ye geŋ, i de'kka booro eedan nuuno ye. Kane geŋ i de'kka booro eedan Raa. Wo don i ziipe addan a Isa geŋ, kune i de'kko booro eedan me, kono ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede isiyo ulsu geŋ, ti diinagun kun ti y'olmu*.»

6

Tôwwo k'ono ki don i ziipe addan a Isa

1 A diinagun aame wede i-d'ede ono ti leema maŋ, ki moo me kun d'oyyiso daa k'orgiso kun d'engilso ki daana don i ki suune Raa ye, an un d'isiyo booragun te? Ki too maŋ kun t'ette ki daana don ki Raa un d'ise booragun te.

2 Ki kotto i de'kka booro a ekki don duniya kune don ki Raa. Kune kun ki suune ye ko? Wo aame i de'kka booro a ekki don duniya kune maŋ, wo de mummino ono don i k'oonne ye ton, ti diinagun kun ki d'aaniya ye, de'kkiyo booradan me.

3 Kun suune maaleekiyagi ton kine i de'kka booro eedan me. Geŋ in'kino in aane a ceere in de'kke booro k'ono don a lekkiyadin ere a duniya te.

4 Wo aame un aaniya ono a diinagun maŋ, kun d'ettiyo ki daana don de'kkiyo booro, kane geŋ don ogiyso ti suma k'Isa an'ni woliyo aa don bita!

† 5:6 5.6 Kun wollo adda mattup ki Galat 5.9. **Orme boolon danŋal geŋ miŋ, gododo baadan yi-ti t'oozige pay:** I-kaza oldfiko boolon gette t'a aagila aagila t'a seeda don pay. ‡ 5:7 5.7 Kun wollo adda mattup ki Egzod 12.20-21. § 5:8 5.8 Kun wollo adda mattup ki Egzod 13.7. * 5:12-13 5.12-13 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 17.7.

⁵ Nuñ ni rootiyo inkiño geñ, sukuyagi a kune. Ti diinaguñ wenda soo toñ umbo ko, i-d'ede suuniyo k'ono y'a aane y'a dekke booro zembadi me? Aha, ede!

⁶ Beehiye ye, leema ti leema an d'ede ono wo an d'ise booro a daana don i ki ziipe addan a Isa ye me!

⁷ Derec, aame ti diinaguñ kun isiyto bordari man, geñ min i-kaza kun t'iire baa a urzi Raa me. Beehiye a kune'n, leema y'un ise munda wede ki diine ye toñ kun d'ombina, ise y'a-t'oobe sulfugun toñ, bee min kun koone booro a daana duwo.

⁸ Wo de kune, isiyto suldi don ki diine ye me, kun t'oobiyo suldi ki don ongon, wo kane'n geñ min zembaguñ don i ziipe addan a Isa.

⁹ Ki kotto kun suune, don isiyto munda wede ki diine ye geñ, an k'etta ye ki Moziko Raa te. Kune'n wenda soo toñ y'oola elkisadi ti ti y' dagga ye: Don isiyto boliyo, don ottilso a longayi, don i moonite t'erayi ise ti kuuli k'eeban, don i ti t'isiyo tuddan aa erayi, kuuli don i moonite ti tuddan,

¹⁰ don k'oogire, don okkiso a suldi pay, don i sobo i ceeriyo eego, don i kaldita duwo, wo don oogire duwo ti metiniko, kane geñ an k'etta ye ki Moziko Raa te.

¹¹ Ti poone don ongo ti diinaguñ, gettin lekkiyadan. Wo de ankenno kune Raa y'un t'upile oldikaguñ, y'un di'n uuye kese a yode, wo y'un di'n ize don ki diine a daanadi ti suma Galmeega Isa Almasi wo t'urzi k'Unde Raa.

Tudde tod'te boy k'Unde Kamilen

¹² Don ongon an rootiyo, an'de: «Nuñ o d'ede urzi k'isiyo munda tuuku toñ man.» Derec inkiño, wo de kane suldi geñ pay beehiye ye a nuñ me. «Nuñ o d'ede urzi k'isiyo munda tuuku toñ man.» Derec inkiño, wo de nuñ ni ki dehu n'a ki t'ise bule ki munda tuuku toñ man ye.

* **6:16 6.16** Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.24.

¹³ Son an rootiyo, an'de: «Ombo tod'te k'adda k'adde, wo adde ki sarkiya k'ombo.» Eyye derec inkiño, wo kane geñ sirwan pay onniyo soo Raa y'an isa umbo. Wo de tudde gette Raa yi t'ikkima k'isiyo boliyo ye. Ki too man tudde gette ki yode Galmeega, wo Galmeega toñ, yon ki tode tudde.

¹⁴ Raa yi ti y' bilde Galmeega Isa ti diine don unto geñ, kine toñ ti toogadi y'in ti'n balda kay.

¹⁵ Ki kotto kun suune, tuddugun gette tod'te aakede moke ki tudde k'Almasi. Inkiño man, beehiye ye n'a t'ambe moke ki tudde k'Almasi, n'a-ti y' t'okkiye ti tudde k'erewo ere ooniyo ombo bittu t'itatu, a t'ise moke ki tuddutu me.

¹⁶ Geñ ki kotto, kun suune wede y'a t'ukkiye ti erewo ere ooniyo ombo bittu t'itatu man, yode ti tode geñ an t'ize tudde soo, kono ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kane sire geñ an t'isa tudde soo*.»

¹⁷ Wo de wede y'a t'ukkiye ti Galmeega man, yode geñ a urzi k'Unde an t'ize aa wedusu soo.

¹⁸ Inkiño man kun ti ledfo dokki t'urzi boliyo me. Oldiko ere pay ti doolo wede y'isiyo gette, tod'te adda tudde ye. Wo de wede y'isiyo boliyo geñ y'isiyo oldiko a tuddi batum.

¹⁹ Ki kotto kun suune, tuddugun gette tod'te boy k'Unde Kamilen, tode Unde gette Raa y'un t'ele ti lekkiyo adda k'addugun. Tuddugun gette ki kune ye.

²⁰ Kune Raa y'un iwila ti zooye wede oone, geñ kune ki yode. Inkiño man Raa kun y'amma ti tuddugun gette.

7

Kama k'ono a urzi seedu

¹ A urzi k'onamgun don kun ni tunde adda mattupaguñ geñ, anken beehiye kule y'a-seeda tuddi yi ki dehe ye erewo te.

² Wo de, miñ wede tuuku ton yi-ki t'etta a isiyo boliyo ye gen, beehiye yi-seeda erewo wo erewo ton ti-seeda kule.

³ Kule gen ki moone ti eddi yi-ki tooge ye, wo tode erewo ton inkino, a kulatu ti-ki tooge ye kay.

⁴ Erewo gette ti ki roote ye tuddutu ki tode danjal me, kono tuddutu ki kulatu pay. Wo kule ton inkino yi ki roote ye tuddi ki yode danjal me, kono tuddi ki eddi pay.

⁵ Inkino kune'ng, wede tuuku ton tuddi yi-ti tooga ye a bakadi me, wo de ise man, kun ti dekke ti tuddugun gen k'onniyto miibi aame kun a ti gitte onamgun danjal kono kun di tonde Raa. Wo san kun di-kime a lekkiyagun ere daayum, para man tuddugun kun ki ti seeda ye, kun tooora bey Meeda siitandani t'un di'n naama daggiya.

⁶ Ono don ni rootiyo en, n'un ki'n isiyo ki toogo ye, wo de n'un kaza urzi kun di lekke beehiye.

⁷ Ki nun man, munda wede beehiye'ng duwo pay an di lekke daa seddu aa nuuno. Wo de wede tuuku ton Raa yi-d'ele munda siidi siidi, wede son yi-d'ele munda kino, a wede son yi-d'ele munda kino.

⁸ Anken, ni rootiyo a kane don i ki zidde ye botto ti don mandaydayi, beehiye an di lekke daa seddu aa nuuno Pool.

⁹ Wo de tuddan an k'aane an ki ti seeda ye man, an soddo. Beehiye an sedde min, tuddan t'an d'an t'ambe an t'ette naapu.

¹⁰⁻¹¹ Enno munda wede ni rootiyo kane don i zidde an d'ise me, i rootiyo nuuno ye, i rootiyo Galmeega: I dehu kule gen eddi yi ki ti peere ye, wo erewo ton kulatu ti ki y'ooli ye. Wo aame kulatu ti y'ili man, t'a lekko daa seddu, ise man an t'okkiyo ti kulatu t'a-kama*.

¹² A kane don ongo, ono en i rootiyo nuuno, i rootiyo Galmeega ye: Aame leema yi ziipe addi a Isa,

wo eddi ti ki ziipe addutu a Isa ye wo ti dehu ti lekke ti yode man, i dehu y'a ki ti peere ye.

¹³ Gen inkino kay, aame erewo ti ziipe addutu a Isa, wo kulatu yi ki ziipe addi a Isa ye wo yi dehu yi lekke ti tode man, i dehu t'a ki y'ooli ye.

¹⁴ Ni rootiyo inkino kono kule wede i ki ziipe addi a Isa ye gen, yon goppon ti Raa t'urzi zaapu k'adde ki eddi. Ki erewo ere i ki ziipe addutu a Isa ye ton inkino, tod'te goppon ti Raa t'urzi zaapu k'adde ki kulatu. Para man, innigun gen kane dokki ti Raa, wo de ki kotto man kane goppon ti Raa me.

¹⁵ Wo de aame kane don i ki ziipe addan a Isa ye gen, an dehu an di-teepe ti kane don i ziipe addan a Isa ise erewo ise kule man, urzi ede. Aame gen kane zamba don i ziipe addan a Isa ise kule erewo gen, eedan toore, kono Raa y'unni wiike kun di lekke ti toose.

¹⁶ Kon erewo no, mi suune ko, koo Raa y'utta kulayi t'urzi kon me? Wo kee kule no, ki suune ko, koo Raa y'utta edda t'urzi kee me?

Konso a lekkiyo ere Galmeega y'eliyo

¹⁷ Inkino man adda k'ono don pay en, munda wede a jiire enno: Kune'ng wede tuuku ton yi koona a lekkiyadi ere Galmeega yi ele, ti poone san Raa y'a ti y' wiike. Gen munda wede ni rootiyo adda diine don pay ogiysito ti suma k'Isa an d'ise.

¹⁸ Wede'ng ponde yi wilda ti poone, san Raa y'a ti y' wiike man, gen yi-t'ise tuddi aa wede pondayi daa waldu ye. Wo wede daa waldu ponde ti poone, san Raa y'a ti y' wiike man, gen yi dehe waldu ponde ye.

¹⁹ Ise wede'ng yi wilda ponde, yi ki wilda ye ton, adda gen munda a di y' nooge umbo, i jiire in d'ozire ekki suldi don Raa yi'n rootiyo in d'ise.

* **7:10-11 7.10-11** Kun wollo adda mattup ki Matiye 5.32; Markus 10.11-12 wo Lik 16.18.

20 I dehu wede tuuku ton yi koonaa lekkiyadi ere ti poone, san Raa y'a ti y' wiike.

21 T'ume Raa y'a ki waaka botto gen kee bule man, ulba a-t'oodfe ye. Wo de aame urzi k'a t'adfe eeda ti buliko ede man, gen beehiye ki t'adfo†.

22 Derec, bule wede Galmeega yi y' wiike gen, yi t'ize eedi toore a urzi Galmeega me. Gen inkino kay, wede eedi toore Galmeega yi y' wiike gen, yon yi t'ize bule ki Almasi.

23 Raa y'un iwila ti zooye wede oone, gen kune ki yode, inkino man kun t'ise bulagi duwo ye.

24 Zamba ki nun, i dehu wede tuuku ton a daana Raa yi koonaa lekkiyadi ere ti poone, san Raa y'a ti y' wiike.

Kooke a don i ki zidfe ye

25 A urzi kane don i ki zidfe ye, ono en i rootiyo Galmeega ye, i rootiyo nuuno a elkiyado, nun wede Galmeega y'o ize adde koduwo. Inkino duwo an zaape addan a nuuno.

26 Kun ollo ettiyo elkiyado te: A ulbe k'oodiyo wede ankenno baadan en, beehiye a kune wede tuuku ton, yi koonaa lekkiyadi aa ere ti poone.

27 Kee'n a-d'ede erewo man, ki ti peera ye, wo erowo a-k'ede ye man, ki deha seedu ye.

28 Wo de aame ki ziida ton man, ki k'ize oldiko ye, wo aame uto konso ti ziida ton man, ti k'ize oldiko ye. Wo derec, kane don i zidfe gen dabaradan baadan a lekkiyadan te, wo nun ni dehu n'un ti'n ledfe ti dabar gette.

29 Kun ollo zamba ki nun, enno munda wede ni rootiyo me: Onniyo kama Galmeega goppon. Inkino t'ankenno kane don an d'ede erayi gen, an lekko aakede don an k'ede erayi ye.

30 Don adda moolo gen, an lekko aakede kane adda moolo ye. Don isiyo unsuwo gen, an lekko aakede kane adda k'unsuwo ye. Don owilte suldi gen, an lekko aakede an k'ede suldi ye.

31 Wo don i lekkiyo beehiye ti maala duniya ton, an lekko aakede an ki lekkiyo beehiye ti maala duniya ye, kono duniya ere in ti wolliyo ankenno ette, tod' t'engilso.

32 Nun ni dehu kun di lekke daa k'ulbe k'oodiyo. Wede yi ki ziida erowo ye gen, elkisadi a naabo Galmeega, yi dehu y'aase munda wede Galmeega ulbi i-d'ise unse.

33 Wo de wede i ziida erowo gen, yon elkisadi a suldi duniya, yi dehu y'aase munda wede eddi ulbutu i-d'ise unse,

34 inkino elkisadi i-t'isiyo sire. Wo ki erayi ton inkino, erowo daa kule ise uto konso ton, tod'te elkisatu a naabo Galmeega, kono ti dehu tuddutu wo elkisatu gette a lekke ooyiso kese a yode. Wo de erowo ere i ziida kule gette, tod'te elkisatu a suldi duniya, ti dehu t'aase munda wede kulatu ulbi i-d'ise unse.

35 Ni rootiyo inkino beehiye a kune, n'un ki doddiyo sibe a gollagun ye, wo de ni dehu kun d'ise munda wede beehiye a jire wo kun di lekke kettiyo ti Galmeega daa k'elkiso a munda doolo.

Ono a obilagi ti konazi don ibire

36 Obulsu gen, ere k'ebirayi yi ti giyye baadan wo y'owwiyo tuddi yi ki ti-seeda ye, yi t'isa munda ki sukuyagi ti tode, wo yi ti seeda man, gen y'iso aa addi i dehu. Kane sirwan gen beehiye an di-seeda, inkino obulsu gen yi ki t'ize oldiko ye.

37 Wo de aame obulsu gen yi dihe adda k'addi wenda yi ki y'ize ki tooge ye, tuddi yi ti ziida, wo ere k'ebirayi gette yi ki ti seeda ye man, yi ki ti t'udige ye, inkino gen y'ize beehiye yi ki ti ziida ye ton man.

† 7:21 7.21 Kama k'ono t'urzi doolo: «Aame urzi k'a t'adfe eeda t'adda buliko ede ton, ki lekko bule wo buliko gette a kee beehiye a urzi k'Almasi me.»

³⁸ Injino maŋ wede ere k'ebirayi yi ti ziida geŋ y'ize beehiye, wo wede yi ki ti ziida ye geŋŋo toŋ y'ize beehiye a jiire.

Ono a mandayɗayi

³⁹ Erewo gette tod'te kettiyo a kulatú aame yoŋ yi lekkiyo zeere geŋ me. Wo y'inda ɗoo miŋ, tod'te ettú toore t'aane t'a seeda kule wede aa addutú i dehu, wo ɗe i dehu kule ti seeda geŋ yoŋ yi ziipe addi a Galmeega Isa ɗo.

⁴⁰ Ki too maŋ a elkiyadó, unjuwatú baadaŋ a ceere t'a lekke sittú me. Wo nuŋ toŋ n'elkiyo ono ni rootiyo eŋ i ni dokkiyo Unde Raa.

8

Sey wede an eliyo sedefe a longayi

¹ A urzi sey wede an eliyo sedefe a longayi geŋ*, ankeŋ n'un dikama onamguŋ, ɗerec kune kun'de: «Kine pay in d'ede suuniyo.» Wo suuniyo gette t'in di'n eliyo a koliyo tudde, wo ɗe geyyiso tudde gette t'in di'n noogiyo in d'ohire a urzi zaapu k'addiŋ a Isa.

² Wede y'elkiyo yi suune munda maŋ, munda geŋ yi ki y' zuune a urzutú ye botto.

³ Wo ɗe wede yi geyyiso Raa maŋ, yode Raa toŋ yi y' suune.

⁴ Injino maŋ sey wede an eliyo sedefe a longayi geŋ, k'aadumu ko? Derec, kine in suune kane longayi geŋ i ki kaza munda wede ɗerec ye adda duniya me, wo ede Raa yoŋ soo ɗaŋŋal.

⁵ Derec, ɗoŋ oŋgoŋ an'de raayagi ede a kandaane wo a siido me. Ki kotto ki kane'ŋ raayagi baadaŋ wo galmaawi toŋ baadaŋ.

⁶ Ise injino toŋ, ki kine Raa soo ɗaŋŋal, yoŋ Meega y'ikkima sulɗi pay, wo kine pay ki yode. Galmeega soo ɗaŋŋal, yoŋ Isa Almasi, t'urzi yode Raa y'a t'ikkima sulɗi pay, wo t'urzi yode kine in di lekkiyo.

⁷ Wo ɗe ti diine zemba geŋ, kane pay an k'ede suuniyo gettiyo ye. Doŋ oŋgoŋ ti diinaguŋ an ti d'iile ottilso a longayi. Wo ankeŋŋo an ziipe addaŋ a Isa toŋ, aame an aadumu sey wede an ele sedefe maŋ, an elkiyo ki kotto sey geŋ an ele sedefe a longayi. Wo kane elkisadaŋ ere an di suune munda eŋ beehiye eŋ ulsu gette toogatú baata, injino maŋ an d'owwiyo an t'ize ganigi a ɗaana Raa me.

⁸ Ombo gette t'in gi di'n t'etta goppoŋ ti Raa ye. Aame in k'ombo ye toŋ in ki t'ise ɗoŋ k'ita ye, wo aame in ombo toŋ in ki'n aagila ti munda ye†.

⁹ Kune egguŋ toore, un d'ede urzi kun d'ise munda wede kun dehu. Wo ɗe kun koona mentikagi a munda wede kun isa, kono zemba ɗoŋ kane toogadaŋ baata a urzi zaapu k'addaŋ a Isa geŋ, an ki-t'ooro adda k'oldiko ye.

¹⁰ Aakede i d'ede wedusu yoŋ toogadi baata a urzi zaapu k'addi a Isa, wo yi wolleiyo kee wede a d'ede suuniyo geŋ ki-guune a biza boy longusu k'aadumu sey maŋ, geŋ aase mummino me? Koo kono kee geŋ, yode wede elkiyadi ere y'a suune munda eŋ beehiye eŋ ulsu gette toogatú baata, geŋ y'a t'eese y'aadi kay sey wede an ele sedefe a longayi geŋ me.

¹¹ Injino maŋ, kono suuniyadi gette, leema wede toogadi baata a urzi zaapu k'addi a Isa geŋ yi-t'ooro y'a dagge, yoŋ leema wede Almasi y'inda kono yode geŋ me.

¹² Geŋ injino kun isiyo oldiko a zembaguŋ, wo kun an t'eeliyo kuuno a elkisadaŋ ere toogatú baata an di suune munda eŋ beehiye eŋ ulsu gette. Injino maŋ oldiko kun isiyo gette a yode Almasi batum.

¹³ Kono kamo a tukk'ombo ɗaŋŋal leemadó ni-ti y' t'ele adda k'oldiko maŋ, ti anki eŋ sey sedefe ni k'aadima ye baa kono ni-ki ti y' t'ele

* **8:1 8.1** Kun wollo adda mattup ki Naabo ɗoŋ zina 15.20,29. † **8:8 8.8** Kun wollo adda mattup ki Romen 14.17.

leemadó adda k'oldíko ye.

9

Wede zina k'Isa i-d'ede urzi y'a t'oone aggadí

¹ Ki kotto, nuṅ o d'ede urzi n'aase munda wede aa addó i dehu. Ki kotto nuṅ wede zina k'Isa, wo Galmeegiṅ Isa toṅ ni y' wulle t'edayó*. Ki kotto kune batum geṅ, kun ziipe addugun a Isa t'urzi naabo ere n'ize ki Galmeega.

² Ki doṅ oṅgoṅ an ki n' woliyo nuṅ wede zina k'Isa ye toṅ, ki kotto a kune'ṅ nuṅ wede zina k'Isa. Kono kun lekkiyo kettiyo kaṅ soo ti Galmeega geṅ, kune batum munda wede i-kaza ki kotto nuṅ wede zina k'Isa.

³ Enṅo ono doṅ n'a oodiba eedó a daana doṅ i zaapu ono a eedó me:

⁴ Ki kotto, a naabo ere ay isiyo ette, kaye ay d'ede urzi ay d'oomi wo ay di sibe ti bey doṅ ay an naabiya.

⁵ Ki torguwadey ay d'ede urzi ay di waake erewo ere i ziipe addutú a Isa ay d'ozire soo, aa doṅ zina k'Isa oṅgo, zemba Galmeega Isa, wo Piyer ge d'isiyo.

⁶ Ki kotto, nuṅ ti Barnabas toṅ, ay d'ede urzi ay t'oone ombo ti beygun. Kaye sirwey danṅal ye a naabe ti beezey me.

⁷ Kun illiga ko, wede'ṅ y'isiyo naabo k'asigar wo munda an i-ki t'ele ye me? Kunuṅ wee wee doo miṅ yi-t'aate jineene wo inṅitú y'a k'oomi ye me? Kunuṅ wee wee doo miṅ y'a else moode wo udu y'a ki sibe ye me? Aha, wenda inṅino umbo!

⁸ Ono doṅ ni rootiyo eṅ, a urzi lekkiyo doṅ tudde danṅal ye, oogoro Muusa toṅ ti rootiyo inṅino.

⁹ Geṅ ono eṅ an riije ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa, an'de: «Aame buru yi sara mudu kaṅ oṅyilse maṅ, bizi ki ti t'ele baara

ye†.» Kunuṅ ono eṅ i-kaza Raa y'elkiyo a bungari danṅal ko?

¹⁰ Ki kotto, ono eṅ Raa yi rootiyo kono kaye dee da? Eyye, ono eṅ an riije kono kaye. Derec, wede yi derku'ṅ yi zaapu elkisadí y'a t'oona munda, wo wede yi sara mudu'ṅ yi zaapu elkisadí y'a t'oona aggadí.

¹¹ T'urzi kaye kun d'uune suldi doṅ beehiye ettiyo t'urzi k'Unde Kamileṅ adda k'addugun. Inṅino maṅ, i ceeriyo eggun koo kaye ay t'oone agga t'adda maalagun me‡?

¹² Aame doṅ oṅgoṅ an d'ede urzi an d'ooniyo agga ti beygun inṅino maṅ, geṅ kaye toṅ ay d'ede urzi ay t'oone a ceere kane. Wo kaye ti urzi wede ay d'ede geṅṅo toṅ, munda ti beygun ki toogo ay ki tunde ye. Wo de ay d'imbiṅa a suldi doṅ pay ay iido a eedey geṅ me, kono a ki-t'ise mukkolo morkiye a urzi Rabila Majjaanawa k'Almasi ye.

¹³ Ki kotto kun suune, doṅ i naabiya adda Boy Raa geṅ, an t'oone ombadaṅ ti suldi doṅ adda Boy Raa, wo doṅ i naabiya a ume sedeke geṅ, an t'oone aggadaṅ ti suldi doṅ an eliyó ki sedeke§.

¹⁴ Geṅ inṅino kay, Galmeega y'a ruute, y'ede: Doṅ i kazita Rabila Majjaanawa geṅ, an t'oone suldi lekkiyadaṅ t'urzi Rabila Majjaanawa*.

¹⁵ Ki too maṅ nuṅ o d'ede urzi n'a tonde munda ti beygun, wo de ni ki tunde ye. Ni raaniya inṅino kono ni ki dehu n'a ki t'oone munda ti beygun ye. N'inda bee miṅ n'a tonde! Wenda soo toṅ umbo a aane o di latte urzi k'unṅsuwo ere o d'ede ette!

¹⁶ Kazita Rabila Majjaanawa ette, a nuṅ o ki-t'ise urzi tamma tuddó ye, kono tode gette naabo ere Raa y'o ruute i dehu n'aase, wo dabar a nuṅ aame Rabila Maajjaanawa ni ki ti gizita ye maṅ.

* **9:1 9.1** Kun wollo adda mattup ki Naabo doṅ zina 22.17-18; 26.16. † **9:9 9.9** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 25.4. ‡ **9:11 9.11** Kun wollo adda mattup ki Romeṅ 15.27. § **9:13 9.13** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 6.9,19 wo Deeterenom 18.1-3. * **9:14 9.14** Kun wollo adda mattup ki Matiye 10.10 wo Lik 10.7.

17 Wo aame naabo ette i ti dihe nun ti siidó man, gen o d'ede urzi an o t'ele ranṅadó, wo de urzi yeeriyo enj o y'ele a beezó Raa gen, nun o d'ede attidfi ni ki t'alda ye.

18 Inkinno man a naabo ette ranṅadó moo me? Ranṅadó tin ni kazita Rabila Majjaanawa ki waawiye daa ki tonḍiyo munda, ise o d'ede urzi n'a tonde munda kono ni kazita Rabila Majjaanawa ton man.

Raayika Pool a urzi kazita Rabila Majjaanawa

19 Derec, nun o d'ede urzi n'aase munda wede aa addó i dehu, nun bule ki wenda ye, wo ton n'a-t'ize tuddó aa bule ki d'uwu pay, kono don baadan an d'ette tukk'Isa.

20 Aame nun a diine Yawudiyagi gen, n'a likke aa ki kane Yawudiyagi, kono an d'ette tukk'Isa†. A diine kane don i'ni dokkiyo oogoro Muusa gen, nun ton n'a likke aa i ni dokkiyo oogoro Muusa, kono kane don i'ni dokkiyo oogoro Muusa gen an d'ette tukk'Isa, ise nun i ki n' dokkiyo oogoro Muusa ye ton man.

21 Inkinno kay, ti kane don i ki suune oogoro Muusa ye gen, n'a likke aa oogoro gette ni ki ti suune ye, kono kane don i ki suune oogoro Muusa ye gen an d'ette tukk'Isa. Gen i-kaza t'urzi k'oogoro Raa ni ki t'udde ye, kono nun ni daaniya urzi k'oogoro k'Almasi.

22 A diine kane don toogadan baata a urzi zaapu k'addan a Isa gen, nun ton ni-ti t'isiyo tuddó toogatú baata aa ki kane, kono an d'ette tukk'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addan. A don pay, urzi don tuuku ton ni-ti y'isiyo kono don ongon ti diinayan mummino ton a t'oone uttiyo.

23 N'isiyo pay min kono Rabila Majjaanawa, inkinno munda wede beehiye Raa yi ruute y'in t'eley

t'urzi tode gen, nun ton n'a t'ooney aggado.

24 Ki kotto kun suune, don obe dalala a bere k'okko gen an okko pay, wo de soo danjal i-t'ambu zooye k'okko me, gen kun okko aa ki yode, kono kun t'amba zooye.

25 Inkinno man kane pay don obe dalala, don i dunkiyo wo moo moo gen, tuddan an ti-dabirsa baadan. Wo an isiyo inkinno kono an d'ooniyo kadumul ki wede i jiire, wo kadumul gette san i-ti lattiya. Wo de kine, a urzi k'Almasi in obe dalala kono in t'oona kadumul ki wede i jiire, ere a lekka ki daayum.

26 Kono kamo nun Pool en n'okko, wo ni k'okko aa edayó n'a t'ippe ye. Ni d'eyyiso n'a t'ooney kadumul gen, ni ki gohiso kutuba a ume waawiye ye.

27 Nun tuddó ni-ti dabirsa baadan wo ni-ti seedu aa bule. Aame ni k'isiyo inkinno ye man, nun wede i kazita Rabila Majjaanawa a d'uwu en, an di n' adfa.

10

Don k'Izirayel adda balda

1 Zamba ki nun, ni dehu kun a d'elke a suldi don an iide a mongidagey Yawudiyagi ti kaaga. Kane pay Raa y'an da t'an diibe dondirso ti di'n dokkiyo*, wo pay an diipida bar Teezewo†.

2 Adda dondirso wo adda bar Teezowo gette, kane gen min pay aa an ti zuyye batem wo an a ti gitte ti Muusa kan soo.

3 Kane pay an d'iimi ombadan tin soo ere a urzi k'Unde.

4 Wo kane pay an d'iibe sobadan tin soo ere a urzi k'Unde. Derec, a urzi k'Unde kane an iibe ahu don udde t'adda zumbulu‡ wede a urzi k'Unde. Zumbulu gen yon ti kane yi di'n daaniya, wo gen min yon Almasi.

† 9:20 9.20 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 21.20-26. * 10:1 10.1 Kun wollo adda mattup ki Egzod 13.21-22; 14.19-20. † 10:1 10.1 Kun wollo adda mattup ki Egzod 14.22-29. ‡ 10:4 10.4 Kun wollo adda mattup ki Egzod 16.35 wo Nombire 20.8-11. § 10:5 10.5 Kun wollo adda mattup ki Nombire 14.16.

⁵ Injinkino ton, pay an t'ize suldfi don Raa ulbi i-ki d'ize unse ye. Kono k'injinkino an t'indita adda baldaŒ, a guute miibi danjal don i k'ize oldiko ye me.

⁶ Suldfi don an iido a kane gen, a kine aakede urzi in di wolle in ki d'ise oldiko ye. Injinkino kine in k'ooli tudinj k'isiyo suldfi don ulpi tudde ti dehu, aa kane g'aaze ti kaaga genno ye*.

⁷ A longayi kun ottila ye, aa don ongo ti diinayan g'aaze me. Derec, ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Duwo an diguune ombo ti sobo, san man an t'iiziga ommire, wo an d'isiyo suldfi pitinjko†.»

⁸ Kine in ooli tudinj a isiyo boliyo ye, aa don ongo ti diinayan g'aaze ti kaaga gen me, injinkino adda k'onniyo soo danjal don dupu ada sire makumu ado an t'inda‡.

⁹ Kine pidipidinj Galmeega in yi naame ye, aa don ongo ti diinayan g'aaze ti kaaga wo kane mimbayi an di'n ihite an t'indaŒ.

¹⁰ Ki dangu kun gurgire ye, aa don ongo ti diinayan ga gurgire ti kaaga a tukki Galmeega Raa, wo kane gen maaleeka wede ki lattiya y'iido y'an iide*.

¹¹ Suldfi don iido a kane gen, a kine aakede urzi in di wolle in ki d'ise oldiko ye. Injinkino an ti'n riije adda mattup ki Raa, kono an in di'n zaape a urzi, kine don i lekkiyo a onniytagi don k'ita en me.

¹² Gen injinkino wede y'elkiyo yon toogo a urzi zaapu k'addi a Isa man, yi koonaa metike yi t'ooraa ye.

¹³ Naamiya daggiya ere kun ooniyo gette, tod'tinj aa ere duwo pay an ooniyo gettiyo. Raa yon yi seedu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa, injinkino y'un ki'n oola

adda naamiya daggiya i ki ceera eggun ye. Wo de aame un iido naamiya daggiya ton, Raa y'un t'ela toogo kun d'ombina wo son urzi kun t'adfa.

Kun ottila a longayi ye

¹⁴ Kono kamo zamba ki nun kune don ki geyyiso, kun ti ledfo dokki t'urzi longayi me.

¹⁵ Nun, n'un rootiyo aakede a duwo don an d'ede suuniyo k'ono. Injinkino a onamo ni rootiyo en, a suuno kune batum.

¹⁶ Ki kotto kop wede ti sobo adda in di rootiyo koduwo a Raa in di sobo kan soo gen, y'in ti'n kettiyo kan soo ti puuzo k'Almasi te. Wo son mappa wede in di borkiso in t'ombo kan soo gen, y'in ti'n kettiyo kan soo ti tudde k'Almasi me†.

¹⁷ Derec, i d'ede mappa soo, wo ise kine baadan ton, gen in t'ize aa tudde soo, kono kine pay in dokkida min mappa soo genno.

¹⁸ Kun elko don k'Izirayel gen, don aadumu sey wede an eliyo sedeke a Raa a ume sedeke gen, ki kotto an di lekkiyo kettiyo kan soo ti Raa, yode wede an i ize ume sedeke genno‡.

¹⁹ Injinkino man, nun n'a roote moo me? N'a t'eese sey wede an ele sedeke a longayi, ti longayi batum min, kane'n ki bita ye ko?

²⁰ Eyye, kane'n ki bita! Wo de sendikagi don ki don i ki suune Raa ye an eliyo gen, an eliyo a siitandani, a Raa yeŒ. Injinkino man, nun ni ki dehu ye kun a di kette kan soo ti siitandani me.

²¹ Kune kun k'aane kun ki sibe kop sire ye, kop ki Galmeega wo kop ki siitandani me. Ombo sire kun k'aane kun ki dokkida ye, ombo ki Galmeega wo ombo ki siitandani te.

* **10:6 10.6** Kun wollo adda mattup ki Nombire 11.4. † **10:7 10.7** Kun wollo adda mattup ki Egzod 32.6. ‡ **10:8 10.8** Kun wollo adda mattup ki Nombire 25.1-18. § **10:9 10.9** Kun wollo adda mattup ki Nombire 21.5-6. * **10:10 10.10** Kun wollo adda mattup ki Nombire 17.6-14. † **10:16 10.16** Kun wollo adda mattup ki Matiye 26.26-28; Markus 14.22-24 wo Lik 22.19-20. ‡ **10:18 10.18** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 7.6,15-16. § **10:20 10.20** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 32.17. * **10:22 10.22** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 32.21.

22 Kunuñ in dehu in t'ooziga kolbiso Galmeega ko*? In elkiyo miñ kine toogo in jiiire yode ko? Aha, inkiño ye.

Kun iso pay a urzi wede a t'ele tamma a Raa

23 Doñ ongoñ an rootiyo, an'de: «Urzi ede k'isiyo munda tuuku toñ mañ.» Derec inkiño, wo de kane suldi geñ pay beehiye ye†. «Urzi ede k'isiyo munda tuuku toñ mañ.» Derec inkiño, wo de suldi pay geñ a ki nooge ye k'a t'ihira a urzi zaapu k'adde a Isa me.

24 Geñ wenda soo toñ yi deha munda wede k'aggadi d'anjal ye, wo de wede tuuku toñ yi deho bakadi yi-t'oone kay.

25 Suldi doñ pay kun owile a suuk geñ, kun iwilo'ñ kun oomo, daa ton-diyo eñ sey an ele a longayi koo me‡, kono elkiyagun ere kun di suuniyo munda eñ beehiye eñ ulsu gette a ki t'ise sire ye.

26 Ni rootiyo inkiño kono ono eñ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Siido ti suldi pay eego geñ, kane ki Galmeega Raa§.»

27 Aakede wede yi ki ziipe addi a Isa ye geñ y'unni wiike ombo di yode, wo kun iyye kun ette mañ, munda wede y'un ele geñ kun oomo, daa ton-diyo eñ sey an ele a longayi koo me. Inkiño elkiyagun ere kun di suuniyo munda eñ beehiye eñ ulsu gette a ki t'ise sire ye.

28 Wo de aame wede doolo y'un ruuta: «Sey eñ an ele sedeke a longayi» mañ, kono ki wede un gize geñ kun aadima ye, wo soñ kono ki elkiyo ere ki suuniyo munda eñ beehiye eñ ulsu gette a ki t'ise sire ye.

29 Aame ni rootiyo «ki elkiyo ere ki suuniyo munda eñ beehiye eñ ulsu» mañ, ni ki rootiyo ti elkiyagun ere kun di suuniyo munda eñ beehiye eñ ulsu gettiyo ye, wo de ni rootiyo

ti ere ki wede un gize genno. Wo de nuñ wede o d'ede urzi n'aase munda aa addo i dehu miñ, ki moo me elkiyo ere ki suuniyo munda eñ beehiye eñ ulsu ki wede doolo gette t'a dekke booro eedo me?

30 Aame a ombo ni rootiyo koduwo a Raa mañ, wo ki moo me wenda y'a roote ulsu a tukki nuuno, kono k'ombo ere ni ruute koduwo a Raa te?

31 Inkiño mañ ise kun ombo, ise kun sobo wo ise kun ise munda tuuku toñ mañ, kun iso pay a urzi wede a t'ele tamma a Raa.

32 A lekkiyagun gette, kun isa ye munda wede wenda yi-t'oore adda k'oldiko me, ise a Yawudiyagi, ise a Yawudiyagi ye, wo a doñ ki Raa ogiyo ti suma k'Isa toñ mañ.

33 Geñ inkiño nuñ batum ni dehu duwo pay ulbañ an d'ise unse a suldi doñ pay n'isiyo geñ me. Ni ki dehu munda k'aggado d'anjal ye, wo de ni dehu munda wede aase beehiye a doñ baadañ kono Raa y'an di'n utte.

11

1 Kun ambo zindó, aakede nuñ batum n'ambu zina k'Almasi.

Lekkiyo kuuli ti erayi a diine doñ ogiyo ti suma k'Isa

2 Ankeñ n'unni tamma kono kune'ñ daayum kun elkiyo a nuuno, wo dooyiso ere n'unni duuye gette kun ti boohiyo.

3 Wo de ni dehu kun di suune ita munda enno: Almasi geñ yon t'ekki kule tuuku toñ mañ, kule geñ yon t'ekk'erewo, wo Raa geñ yon t'ekk'Almasi.

4 Inkiño aame kule yi ton-diyo Raa, ise yi rootiyo ono doñ Raa y'agisa wo eedi tuuniyo mañ, geñ yi-di d'eliyo sukuyagi a Almasi wede t'eedi me.

5 Wo de aame erewo tuuku ti ton-diyo Raa, ise ti rootiyo ono doñ Raa y'agisa wo ettú tuuniyo ye mañ,

† 10:23 10:23 Kun wollo adda mattup ki 1 Korent 6:12. ‡ 10:25 10:25 Di kane doñ Korent geñ, sey wede an eliyi sedeke a longayi toñ mañ an t'ambu ki suuk an t'owile. § 10:26 10:26 Kun wollo adda mattup ki Soom 24:1.

geŋ ti-di d'eliyo sukiyagi a kulatú me, tode gette aakede erewo ettú kôokiyo.

⁶ Aame erewo ti ki dehu ettú t'a ki ti diibe ye maŋ, geŋ t'a kôoko! Wo de aame erewo ilaltú dekkiso ise ettú kôokiyo geŋ a tode sukiyagi maŋ, t'a di diibo munda!

⁷ Kule geŋ aame yi ton-diyo Raa ise yi rootiyto ono doŋ Raa y'agisa maŋ, i ki dehu eedí y'a gi di diibe ye, kono kule geŋ Raa yi y'ikkima yi deeyiso a yode wo yoŋ i-kaza majjaanika Raa*. Wo de to erewo gette tod'te i-kaza majjaanika kule.

⁸ Derec, Raa y'ikkima kule y'iidiba sirpa k'erewo ye, wo de erewo Raa yi t'ikkima y'iidiba sirpa kule.

⁹ Wo kule geŋ Raa yi y'ikkima k'erewo ye, wo de erewo te Raa yi t'ikkima ki kule†.

¹⁰ Injino maŋ, kono maaleekiyagi geŋ erewo ettú t'a di diibe, a kize tod'te ti dandí doŋ t'ettú.

¹¹ Wo injino toŋ a urzi Galmeega, erewo daa kule ti k'ise ede ye, wo kule toŋ daa k'erewo yi k'ise ede ye.

¹² Derec, erewo gette Raa yi t'ikkima y'iidiba sirpa kule, wo de yo kule toŋ i y'ehiyo erewo, wo kane pay geŋ miŋ an ettiyo ti Raa.

¹³ Kune batum kun elko, beehiye koo erewo t'a tonde Raa ettú daa diibiyo me?

¹⁴ Aame tuuku toŋ ki kotto, duwo an suune kule geŋ yi k'ooli ilalí soŋnirti ye, para maŋ a yoŋ sukiyagi.

¹⁵ Wo de Raa yi ele ilali soŋnirti a erowo geŋ yi ele majjaanika, kono ilali soŋnirti geŋ kane aa munda ki diibiyo k'ettú.

¹⁶ Aame wede yi rootiyo a urzi en yi k'iyye ye maŋ, nuŋ ni di roote munda soo, kaye'ŋ urzi ti doolo ay ki suune ye, ise doŋ ki Raa ogiysito ti suma k'Isa a ume doolo toŋ maŋ.

Ombo Galmeega

¹⁷ Ono geŋ n'a ti'n dinge injino. Wo de i d'ede munda soo injino wede n'un ki'n t'imme ye, ogiysitagun gette t'un ki'n noogiyo ye kun di t'ihira a urzi zaapu k'addugun a Isa me, wo de t'un d'isiyo munda wede ulsu.

¹⁸ Munda wede n'a roote ki poone'ŋ, duwo an o di ruute, an'de: aame kun t'ogiyso ti suma k'Isa geŋ, a diinagun un d'ede ahuntu tudde. Wo nuŋ toŋ n'umbe ono geŋ aase derec ede.

¹⁹ Derec, i dehu ahuntu tudde a diinagun aase ede, kono tiŋ geŋ duwo an di'n suune kereŋ kane doŋ a diinagun i seedu zakidí a urzi zaapu k'addan a Isa me.

²⁰ Wo de aame kun t'ogiyso geŋ, kun elkiyo'ŋ kun ombo ombo Galmeega wo de injino ye,

²¹ kono aame kun ti konso ombo‡ geŋ, wede tuuku toŋ yi naariya ombo k'umpadí ere y'umbo, injino doŋ ongo an di lekkiyo mosogo wo doŋ ongo an di sobo i ceeriyo eedan.

²² Wo aame kun ettiyo ombo wo ti sobo danjal maŋ, kun oomo wo kun oobo a boydugun! Geŋ doŋ ki Raa ogiyso ti suma k'Isa kun'ni wolliyo aa munda bita, wo kun d'an d'eliyo sukiyagi a doŋ an k'ede munda ye. De geŋ n'un di roote moo me? De n'un di'n t'imme sey ko? Aha! N'un ki'n t'imme ye baa a urzi geŋ me!

²³ Injino maŋ kun ollo, ettiyo dooyiso ere nuŋ n'uune ti bey Galmeega wo n'un ti'n duuye te: Adda did'fo ere Galmeega Isa an an di y'ele a bey doŋ k'olmidayí gette, y'a t'umbe mappa,

²⁴ y'a ruute koduwo a Raa kono k'ombo gette, maŋ y'a burke wo y'a ruute, y'ede: Ette tuddó tod'te ki kune, kun d'iso injino kono kun d'elka a nuuno§.

* **11:7 11.7** Kun wollo adda mattup ki Zenez 1.27. † **11:9 11.9** Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.18-23. ‡ **11:21 11.21 Kun ti konso ombo:** I-kaza ti kaaga doŋ i ziipe addan a Isa geŋ a lohe an t'ogiyso an d'ombo booro, wo aame k'ombadan geŋ an d'ombo ombo Galmeega pay. § **11:24 11.24** Kun wollo adda mattup ki Lik 22.19.

²⁵ Aame an t'iimi man, ki kop ti sobo adda tonj inokino, y'a t'umbe wo y'a ruute, y'ede: Kop ti sobo adda ette, tod'te taasua ere aware Raa yi gitte ti duwo t'urzi puuzadó*. Aame tuuku kun siba, sobo ere adda kop ettiyo man, kun d'iso kino kono kun d'elka a nuuno.

²⁶ Inokino man aame tuuku kun iima mappa enno wo kun iiba sobo ere adda kop ettiyo man, geñ aa kun kazita urzi k'unto Galmeega bini kamadí.

²⁷ Kono k'inokino geñ wede y'ooma mappa wo y'iiba sobo ere adda kop ki Galmeega daa k'urzutú man, yon geñ booro ti y' ziida kono yi-t'ize tudde wo puuzo ki Galmeega ki bita.

²⁸ Inokino wede tuuku tonj yode batum yi t'elkito urzi lekkiyadi doo min, san y'a oomo mappa wo y'a oobo sobo ere adda kop kollo.

²⁹ Ki kotto, wede y'ombo wo yi sobo daa ki suuniyo k'ita tudde Galmeega geñ, yode batum yi ti t'eliyo tuddi adda booro aame y'ombo wo yi sobo geñ me.

³⁰ Geñ kono k'inokino donj baadan ti diinagun an d'uune eeni, donj ongonj mokiyanj toogadan baata wo donj ongon an t'inda.

³¹ Aame kine batum urzi lekkiyadin in ti y'elkiso doo min, san in d'ombo kollo man, Galmeega yi ki dekka booro eedinj ye.

³² Wo de Galmeega yi dekkiyo booro eedinj kono yi'n di'n deziyo. Inokino man a onniyo booro Raa gette, kine booro t'in ki'n seeda ye wo kane donj duniya t'anni seeda.

³³ Inokino man zamba ki nun, aame kun t'ugiyee kun ombo ombo Galmeega man, kun dello tuddugun.

³⁴ Aame wede mosogo ti y' ziida man, yi t'oomi boozí, kono ogiysitagun gette t'un ki ti'n t'ele adda booro Raa ye.

Wo ki tondisagun ere ongo kun riije adda mattupagun gette, aame n'iiney di kune man, n'un ti'n zaapey urzi kollo.

12

Suldi donj Unde Kamilenj t'eliyo a duwo

¹ Zamba ki nun, a urzi suldi donj Unde Kamilenj t'eliyo geñ, ankenj ni dehu kun di suune kereñ.

² Kune'ñ, ti kaaga Raa soo danjal kun ki y' zuune ye botto. Kun suune, aame geñ an un di'n irga ki tukki longayi donj i k'orbe ye, kono a toogadan kun k'iine kun ki ti tuuge ye.

³ Kono kamo n'un di rooto, aame wede yi rootiyto ono donj ettiyo t'urzi k'Unde Raa man, yode geñ yi k'aane yi ki roote ye, y'a t'eeese: «Isa'ñ Raa yi ti y' duudfo me.» Wo wenda soo tonj umbo aane a roote, a t'eeese: «Isa yonj Galmeega me» daa ki Unde Kamilenj ti ki y' dokkiyo ye man.

⁴ Suldi donj Unde Kamilenj t'eliyo ti beekatú a duwo geñ, itadan siidanj siidanj. Wo de suldi pay geñ, eliyo minj to Unde soo gettiyo.

⁵ Naabiyagi donj Galmeega y'eliyo a duwo geñ, kane itadanj siidanj siidanj, wo de in naabiya pay minj ki Galmeega soo geñno.

⁶ Naabo ere tuuku Raa y'eliyo a duwo gette itatú sittú sittú, wo de Raa minj yonj soo, geñ yode yiti'n isiyo duwo pay an d'aaniya an t'isiyo naabo pay gette.

⁷ A wede tuuku tonj Unde Raa ti-d'eliyo munda, i-kaza tod'te adda k'addi. Munda geñ yonj ki noogiyto zamba pay.

⁸ A sonj Unde Kamilenj ti-d'eliyo suuniyo k'ono a ono donj y'an rootiyto a duwo geñ me, a wede sonj ti-d'eliyo suuniyo ki suldi donj ki Raa a ono donj y'an rootiyto a duwo geñ me, wo geñ minj ettiyo t'urzi k'Unde soo gettiyo pay.

⁹ A wede sonj Unde soo gettiyo ti-d'eliyo munda ki zaapu k'adde a Isa zakidi, wo a wede sonj Unde soo danjal gettinj ti-d'eliyo munda k'eliyo beeko a donj k'eeni.

* 11:25 11.25 Kun wollo adda mattup ki Lik 22.20.

10 A wede soŋ k'isiyo sulɗi k'armika, wo a wede soŋ ki rootiyto k'ono ɗoŋ Raa y'agisa. A wede soŋ ki suuniyo k'ita k'undiyagi, yode eŋ onamí ettiyo t'urzi k'Unde Raa, wo yode eŋ onamí ettiyo t'urzi Meeda siitandani. A wede soŋ k'orbe t'ono ɗoŋ doolo, wo a wede soŋ ki kama k'ono geŋŋo.

11 Wo ɗe Unde tiŋ tod'te soo wo tode batum eliyo sulɗi pay geŋ me. A wede tuuku toŋ ti-d'eliyo munda siidí siidí aa tod' ti dehu*.

Doŋ pay i ziipe addaŋ a Isa'ŋ kane tudde k'Almasi

12 Kine in suune tudde wede gette tod'tiŋ soo, wo mokiyagutú baadaŋ. Wo ɗe mokiyagi baadaŋ toŋ, tudde tiŋ soo. Geŋ ki ɗoŋ kettiyo kaŋ soo t'Almasi toŋ kane aa tudde gettiyo†.

13 Derec kine pay, ise Yawudiyagi, Yawudiyagi ye, ise bulagi, bulagi ye toŋ maŋ, kine Raa y'in ti'n zuyye batem, y'in ti'n gitte kaŋ soo t'Unde Kamileŋ soo gettiyo, wo in t'ize tudde soo. Wo kine pay Raa y'in di'n ûune addiŋ t'Unde soo gettiyo.

14 Tudde wede gette mokutú soo ɗaŋŋal ye, wo ɗe mokiyagutú baadaŋ.

15 Aakede zina t'a roote, t'a t'eese: «Nuŋ te bey ye geŋ, iŋkino ni k'ise moke ki tudde ye.» Ise t'a roote iŋkino toŋ, tod'te daayum moke ki tudde.

16 Soŋ aakede kuude y'a roote, y'a t'eese: «Nuŋ ersa ye geŋ, iŋkino ni k'ise moke ki tudde ye.» Ise yi roote iŋkino toŋ, yoŋ daayum moke ki tudde.

17 Aame tudde pay tod'te ersa maŋ, in d'olliga ti moo me? Aame tudde pay tod'te kuude maŋ, in d'eede ti moo me?

18 Wo ɗe Raa yi ziipe moke tuuku ekki tudde geŋ aa yoŋ yi dihe.

19 Aame mokiyagi pay geŋ i t'ize moke soo maŋ, geŋ tudde a too me?

20 Iŋkino maŋ, mokiyagi baadaŋ wo i-t'isiyo tudde soo.

21 Geŋ derec, ersa ti k'aane ti ki roote ye a bey, t'a t'eese: «Kee ni ki dehu ye me.» Ise eego toŋ ti k'aane t'an ki roote ye a zoŋ, t'a t'eese: «Kune n'un ki'n dehu ye me.»

22 Wo ɗe ki too maŋ, mokiyagi tudde ɗoŋ in elkiyo an k'aane an ki nooge munda ye geŋŋo toŋ, tudde daa kane ti k'aane ye.

23 Mokiyagi ɗoŋ in an k'eliyo suma ye geŋ, kane'ŋ in di'n boohiyo beehiye a jiire. Mokiyagi ɗoŋ i dehu ɗuwo an ki'n wolle ye kono sukiyagi geŋ, in di'n mulpiyto a jiire.

24 Mokiyagi tudde ɗoŋ ki wolliyo sukiyagi ye geŋ, kane'ŋ i ki dehu in gi di'n mulpite iŋkino ye. Wo ɗe Raa y'ikkima tudde'ŋ kono t'urzi geŋ mokiyagi ɗoŋ in an k'eliyo suma ye geŋ, an d'ooniyo suma beehiye a jiire.

25 Y'ize iŋkino kono mokiyagi tudde an ki t'âhinte ye, wo ɗe a lekkiyadaŋ an d'elke ti tuddaŋ.

26 Aame moke soo yi dabirsa maŋ, kane pay geŋ miŋ an dabirsa ti yode. Aame moke soo y'uune tamma maŋ, kane pay geŋ miŋ an isiyo unsuwo ti yode.

27 Wo ki kotto kune'ŋ tudde k'Almasi, wo wede tuuku toŋ moke ki tudde yode.

28 Iŋkino maŋ adda diine ɗoŋ ogiyso ti suma k'Isa geŋ, ki poone Raa yi ziipe ɗoŋ zina k'Isa, ki sirwe nebiyagi, k'aduwe ɗoŋ dooyiso ɗuwo. Saŋ maŋ ɗoŋ Unde Kamileŋ t'an ele munda k'isiyo sulɗi k'armika, k'eliyo beeko a ɗoŋ k'eeni, ki noogiyo ɗuwo, ki dokkiyo ɗuwo, wo k'orbe t'ono ɗoŋ doolo.

29 Ki kotto kane pay geŋ ɗoŋ zina k'Isa ye, kane pay nebiyagi ye, kane pay an ki dooyiso ɗuwo ye. Kane pay an k'isiyo sulɗi k'armika ye,

30 kane pay Unde Kamileŋ t'an k'ele ye munda k'eliyo beeko a ɗoŋ k'eeni me. Kane pay an ki t'ise ɗoŋ orbe t'ono ɗoŋ doolo ye, kane

* 12:11 12.11 Kun wollo adda mattup ki Romen 12.6-8. † 12:12 12.12 Kun wollo adda mattup ki Romen 12.4-5.

pay an ki t'ise d'ɔŋ kama k'ono d'ɔŋ doolo ye.

³¹ In'kino maŋ wede tuuku toŋ ti diinaguŋ yi deho munda wede beehiye Unde Kamileŋ t'eliyo. Wo d'e an'ken' urzi wede beehiye a jiire pay n'un di y' kaza.

13

Geyyiso ti jiire suldi pay

¹ Kun ollo, aase n'a orba t'ono d'ɔŋ doolo ise ono maaleekiyagi toŋ, wo d'e o k'ede geyyiso ye maŋ, geŋ nuŋ aakede maala ti m'olo ise aa sukulmo t'isiyo tarkuuse ki bita.

² Aase nuŋ Unde Kamileŋ tod' t'ele munda ki rootiyto k'ono d'ɔŋ Raa y'agisa, ise n'a suune ita suldi ombide pay, ise o d'ede suuniyo ki suldi pay, wo ise urzi zaapu k'addo a Isa y'aase zakidi i jiire pay, n'aane ni di roote a tokomo t'en' mi-d'eeto, toŋ t'a-d'eete*, wo d'e o k'ede geyyiso ye maŋ, geŋ nuŋ aa munda ki bita.

³ Wo aame n'a-dokkida laalayó pay a d'ɔŋ an k'ede munda ye, ise ni-ti t'ele tuddó adda k'uwwó n'a t'ogge toŋ, wo d'e o k'ede geyyiso ye maŋ, a ki n' nooge ti munda ye.

⁴ Wede i-d'ede geyyiso geŋ, yon' y'a ombiŋa wo d'uwó y'an d'ise beehiye. Yi ki kolbike ye, yi ki makile ye, wo yi ki kili tuddí ye.

⁵ Wede i-d'ede geyyiso geŋ, yi k'isiyo suldi sukiyagi ye, yi ki wolliyo munda k'aggadí d'anŋal ye, yi ki kulkiso ye, wo yi ki seedu maake ye.

⁶ Wede i-d'ede geyyiso geŋ, ulbí i-k'isiyo unse ye a suldi d'ɔŋ d'uwó an isiyo ki diine ye geŋ me, wo d'e ulbí i isiyo unse a suldi d'ɔŋ d'erec.

⁷ Wede i-d'ede geyyiso geŋ, yon' y'isiyo tambobino a suldi pay, a suldi pay yi zaapu addi a Isa, a suldi pay yi zaapu elkisadi a Raa, wo yi d'ombiŋe a suldi pay.

⁸ Geyyiso gette tod'te ti ki d'anŋa ye. Wo munda wede Unde Kamileŋ t'eliyo ki rootiyto k'ono d'ɔŋ Raa

y'agisa'ŋ, onniyo soo y'a ôhira. Munda k'orbe t'ono d'ɔŋ doolo toŋ, y'a d'anŋa. Wo suuniyo suldi d'ɔŋ ki Raa ki rootiyto a d'uwó toŋ, t'a ôhira.

⁹ Derec, kine suuniyadin' t'a biite, wo ono d'ɔŋ Raa y'agisa toŋ, a rootiytadan' in a beetiyo.

¹⁰ Wo d'e suldi pay a t'iida a munda wede Raa yi dehu'ŋ, munda wede a-biite a t'isa umbo.

¹¹ Kun ollo, aame nuŋ uló ŋeŋku, ni rootiyto ki ŋeŋkuwo, elkisadó ki ŋeŋkuwo wo suuniyadó toŋ ki ŋeŋkuwo. Wo d'e aame ni t'ize goole maŋ, suldi ŋeŋkuwo n'a ili.

¹² An'ken'ŋo kine suldi in ki'n wolliyo kereŋ ye, in'ni wolliyo aa adda kaynaaŋa mazzini, wo d'e saŋ maŋ suldi in di'n wolley kereŋ a daanadin'. An'ken'ŋo suuniyadó t'a biite, wo d'e saŋ maŋ Raa n'a yi suuney kereŋ aa yon' yi ni zuune.

¹³ Wo d'e an'ken' i d'ede suldi ado, kane an lekkiyo ki daayum: zaapu k'adde a Isa, zaapu k'elkiso, wo geyyiso. Wo d'e ti diine suldi ado geŋ, geyyiso t'a jiire.

14

Rootiyto k'ono d'ɔŋ Raa y'agisa ti orbe t'ono d'ɔŋ doolo

¹ In'kino maŋ ki poone'ŋ, kun deho urzi geyyiso d'uwó. Wo kun deho soŋ suldi d'ɔŋ Unde Raa t'eliyo, wo a jiire'ŋ munda ki rootiyto k'ono d'ɔŋ Raa y'agisa.

² Ki wede orbe t'ono d'ɔŋ doolo'ŋ, y'orbe a Raa, a d'uwó ye. Ono geŋ wenda soo toŋ umbo a suune itadan' me, wo t'urzi k'Unde Kamileŋ yi d'orbe ono d'ɔŋ ombide ettiyo ti Raa.

³ Wo d'e ki wede i rootiyto ono d'ɔŋ Raa y'agisa'ŋ, yi rootiyto a d'uwó: y'a-ti'n zaapu a urzi an di t'ihira a urzi zaapu k'addan' a Isa, y'an d'eeliyo kooke wo y'an di'n selliyo.

⁴ Wede y'orbe t'ono d'ɔŋ doolo'ŋ, yode batum a t'ihira a urzi zaapu k'addi a Isa me, wo d'e wede yi

* 13:2 13.2 Kun wollo adda mattup ki Matiye 17.20; 21.21 wo Markus 11.23.

rootiyto ono don Raa y'agisa'ŋ, yi noogiyo don pay ogiyo ti suma k'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addan a Isa.

⁵ Ki nun man, beehiye ni dehu kune pay kun d'orba t'ono don doolo, wo de ni dehu a jiiire kun di rootite'ŋ ono don Raa y'agisa. Wede yi rootiyto ono don Raa y'agisa'ŋ, yi jiiire wede orbe t'ono don doolo, wo aame ise y'orbe t'ono don doolo man, i dehu wedusu y'a ti'n kime ono gen ti onamgun, kono don pay ogiyo ti suma k'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addan a Isa.

⁶ Wo anken zamba ki nun, kun ollo, aakede n'a ette di kune wo n'un d'orba t'ono don doolo man, un ki'n nooge ti munda ye. Ki too man i dehu n'un d'orba ono don un di kize munda wede Raa y'oodibe ita, ise suuniyo, ise ono don Raa y'agisa, ise dooyiso ton man. Para man un ki'n nooge ti munda ye.

⁷ Gen inkin kay ki suldi k'otoro don aakede siraro ti kundine me. Wo aame kane gen mooladan siidan ye man, k'a suune mummino, en an baahu siraro wo en an ondige kundine me?

⁸ Wo aame bunno ti moolo'ŋ duwo an k'ollige kereŋ ye man, wee wee a okkima tuddi k'arka me?

⁹ A kune ton inkin kay, aame onamgun kun rootiyto kereŋ ye man, mummino duwo an di suune itadan me? Inkin man kun orbe a maaye.

¹⁰ Ki kotto adda duniya ette ita k'ono baadan, wo de don tuuku ton an suune onaman onaman.

¹¹ Wo aame wede y'o orbe onami ni ki'n suune ye man, nun a daana yode aa torgusu, wo yode ton a daana nun aa torgusu.

¹² Gen ki kune ton inkin. Kun dehu t'addugun pay suldi don Unde Raa t'eliyo, wo kun deho sey a ceere suldi don a nooge don ogiyo ti suma k'Isa an di t'ihira a urzi zaapu k'addan a Isa me.

¹³ Kono kamo wede orbe t'ono don

doolo'ŋ i dehu y'a tonde Raa, kono Unde Raa ti di t'ele munda ki kama k'ono genno pay.

¹⁴ Aame ni tondiyo Raa t'ono don doolo man, o eliyo ono don niondiyo gen Unde Kamilen, wo de to eedo soodo a elkiso ti ki naabiya ye.

¹⁵ Inkin n'aase mummino me? N'a tonde Raa t'ono don ettiyo t'urzi k'Unde Kamilen, wo son n'a tonde t'eedo soodo a elkiso t'ono don duwo an'ni suune. N'a oore t'ono don ettiyo t'urzi k'Unde Kamilen, wo son n'a oore t'eedo soodo a elkiso t'ono don duwo an'ni suune.

¹⁶ Aame ki rootiyo koduwo a Raa t'ono don ettiyo t'urzi k'Unde Kamilen danjal man, mummino wede kino baa y'ollige, y'aane y'a roote «Eyye» a onama don ki rootiyo koduwo a Raa me? Yi k'aane yi ki roote ye, kono ono don ki rootiyo gen yi ki'n suune ye.

¹⁷ Derec, onama don ki rootiyo koduwo a Raa gen kane beehiye baadan, wo de leemada a ki y' noogiyo ye y'a t'ihira a urzi zaapu k'addi a Isa me.

¹⁸ Nun n'a t'ese koduwo a Raa kono n'orbe t'ono don doolo baadan i jiiire kune pay.

¹⁹ Wo de a diine don ogiyo ti suma k'Isa, ni dehu a jiiire t'eedo soodo a elkiso ni rootite ono paat danjal don duwo an'ni suune, kono an di'n dooye eego bee min, n'a orba baadan t'ono don doolo duwo an ki'n suune ye.

²⁰ Zamba ki nun, a urzi k'elkiso kun t'ise aa inni sunni ye. Eyye, a urzi k'isiyo k'oldiko kun t'iso aa inni sunni, wo de a urzi k'elkiso kun t'iso don i-dirse.

²¹ Ono en an riine ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa, an'de:

«Galmeega Raa y'ede:

A don k'Izirayel en

n'an rootita t'urzi duwo don orbe t'ono don doolo.

N'an rootita ti bize torgagi,

* 14:21 14.21 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 28.11-12.

wo n'iza inƙino ton, nun Raa an ki n' olliga ye*.»

²² Inƙino maɗ munda wede Unde Kamilen t'eliyo k'orbe t'ono don doolo'ŋ, yon geɗ munda i-kaza toogo Raa a kane don i ki ziipe addan a Isa ye, wo a kane don i ziipe addan a Isa, i ki kaza munda ye. Wo de munda wede Unde Kamilen t'eliyo ki rootiyto k'ono don Raa y'agisa'ŋ, yon geɗ munda i-kaza toogo Raa a kane don i ziipe addan a Isa, wo a kane don i ki ziipe addan a Isa ye, i ki kaza munda ye.

²³ Kun ollo, aakede kune don ogiyso ti suma k'Isa kun t'ugiyey pay kan soo wo kune pay kun orbe t'ono don doolo, wo wede i ki ziipe addi a Isa ye, ise wede kino baa yi t'iide diinagun y'illiga maɗ, ki kotto y'a t'eese kune don maadagi.

²⁴ Wo de son aakede kune pay kun rootiyto ono don Raa y'agisa, wo wede i ki ziipe addi a Isa ye, ise wede kino baa yi t'iide diinagun y'illiga maɗ, onamgun geɗ a yi seeda wo y'a suune lekkiyadi oldo a daana Raa me.

²⁵ Inƙino munda wede ombife adda k'addi yi y'udfe kereɗ, y'a t'otile zumayi a siido, y'a t'imme Raa wo y'a t'eese: «Ki kotto Raa yon a diinagun.»

Sulfi t'urzizan a diine don ogiyso ti suma k'Isa me

²⁶ Inƙino maɗ zamba ki nun, aame kun t'ugiyey kan soo maɗ, kun d'isa mummino me? Ti diinagun wede son y'a ambe ooro, son y'a t'ele dooyiso k'ono Raa, ise y'un kize munda wede Raa y'iidiba ita, wede son y'un d'orba t'ono don doolo, wo son y'un ti'n kime t'ono don kun d'orbe genno. Pay kun ise geɗ, i dehu a nooge zamba an di t'ihira a urzi zaapu k'addan a Isa.

²⁷ Aame kun dehu kun d'orba t'ono don doolo maɗ, i dehu don sire, baadan don ado a orba me, son k'ita bakadi bakadi, wo i dehu

wedusu y'a ti'n kime ono don an orbe geɗ me.

²⁸ Aame wenda ki kama k'ono geɗ umbo maɗ, leema wede orbe a daana don ogiyso ti suma k'Isa geɗ y'anna, y'orbu adda k'addi wo a Raa.

²⁹ Ki kane nebiyagi'ŋ, i dehu a rootite don sire umbo'ŋ don ado, wo don son an d'olliga wo an di wolle.

³⁰ Wo de aame wede doolo ti diinagun y'uune ono don Raa yi-iidiba ita maɗ, i dehu wede i rootiyto geɗ y'a anniga.

³¹ Kune pay kun aane kun di rootite ono don Raa y'agisa me, wo i dehu wede son k'ita bakadi bakadi, kono duwo pay an t'oone dooyiso wo kooke.

³² Kane nebiyagi'ŋ, tuddan an ti seedu wo ono don Raa y'agisa an di'n rootiyo a urzizan.

³³ Ni rootiyo inƙino, kono Raa yi ki dehu ye sulfi don a urzizan ye me, wo de yon Raa ki toose. Geɗ aakede don ki Raa pay ogiyso ti suma k'Isa ge d'isiyo.

³⁴ Adda diine don i t'ugiyey geɗ, erayi an anna. Kane an k'ede urzi ki rootiyto ye, an ki-kili t'ekki kuuli ye†, geɗ aa an riine ti kaaga adda mattup k'oogoro Muusa.

³⁵ Aame erayi an dehu an di suune ita k'ono don an illiga maɗ, geɗ an tondoy kuulizan a boy, kono sukiyagi erewo t'a t'ooziga t'a rootite adda diine don i t'ugiyey ti suma k'Isa me.

³⁶ Kun elkiyo'ŋ ono Raa an iise ki poone ti di kune ko? Wo kun elkiyo'ŋ uune ono Raa kune siggun ko? Aha inƙino ye!

³⁷ Aame wede y'elkiyo yon nebi, ise y'elkiyo yon i-d'ede munda ti doolo Unde Kamilen t'eliyo ton maɗ, i dehu y'a suune adda k'addi ono don n'un raaniya enno ton, kane sulfi don Galmeega yi dehu kun d'ise.

³⁸ Wo de aame ono en wede yi'ni koogire maɗ, yode ton Raa y'a yi

† 14:34 14.34 Kun wollo adda mattup ki 1 Korent 11.3; Epez 5.22; 1 Timote 2.12 wo Tit 2.5.

kiigira kay.

³⁹ Injino maŋ zamba ki nuŋ, kun deho t'addugun pay kun t'iso don rootiyto k'ono don Raa y'agisa. Wo kun an t'eegire ye a don orbe t'ono don doolo me.

⁴⁰ Wo de aame kun t'ugiyen maŋ, suldi pay kun ti'n iso a urzizan daa tarkuuse.

15

Baldiya k'Almasi ti diine don unto

¹ Zamba ki nuŋ, anken ni dehu n'un di-doole sey a Rabila Majjaanawa ere n'un gizite te. Tode gette kun illiga wo kun a seedu zakidi eego,

² wo t'urzi tode kun d'utta, aame kun a ziida zakidi a ono don n'un gizite maŋ. Wo kun a ki ziida ye maŋ, urzi zaapu k'addugun a Isa gen ki bita.

³ Munda wede ki poone a jiiire, nuŋ n'unni duuye dooyiso ere nuŋ batum an ni duuye: Almasi y'inda k'oldikadin, gen a-t'iide a ono don an riine ti kaaga adda mattup ki Raa*.

⁴ Yon an di y'eele adda muuzo, san onniyo sire k'aduwe maŋ Raa y'a ti y' bilde, gen a-t'iide a ono don an riine ti kaaga adda mattup ki Raa†.

⁵ Aame yi bilde maŋ yi di gize tuddi a Piye, san a don zina don koomat makumu sire‡.

⁶ San y'an di gize tuddi a zamba i ziipe addan a Isa kane meeda paat t'uto, an t'ugiyen ume soo. Don baadan ti diinayan an lekkiyo zeere botto, wo don miibi i t'inda me§.

⁷ San yi di gize tuddi a Zak wo a don zindi pay.

⁸ San k'ita ti kane pay gen, a nuŋ Pool ton y'o di gize tuddi, nuŋ wede aa an buuye booyiso.

⁹ Derec, ti diine don zina k'Isa pay, nenku a jiiire min nuuno. Nuŋ

ni k'iide ye an di'n waake wede zina k'Isa me, kono don ki Raa ogiysito ti suma k'Isa ni'ni dibire baadan*.

¹⁰ Wo de ti beeko ere ki Raa, yon y'a n'ize aa kun ni wolliyo enno, wo beeko ere y'o ele gette a ki t'iiziga ki bita ye. Wo de n'a niibe n'a jiiire kane don zina k'Isa pay. Naabo gette n'ize ti toogado ye, wo de n'ize ti beeko Raa ere a eedo.

¹¹ Injino maŋ ise nuuno ise don zina k'Isa ongon, genno ono don kaye ay kazita, wo a kane genno kun d'umbe me.

Baldiya ki don i t'inda

¹² Kaye ay kazita Almasi, yon Raa yi ti y' bilde ti diine don unto, wo de mumino don ongo ti diinagan an di rootiyo don i t'inda baldiyadan umbo me?

¹³ Aame don i t'inda baldiyadan umbo maŋ, Almasi ton Raa yi ki ti y' bilde ye ti diine don unto me.

¹⁴ Wo aame Almasi Raa yi ki ti y' bilde ye ti diine don unto me maŋ, ono don ay kazita en ki bita, wo kune ton kun ziipe addugun ki bita.

¹⁵ Wo aame don i t'inda Raa yi ki ti'n balda ye'n derec maŋ, gen i-kaza Almasi Raa yi ki ti y' bilde ye ti diine don unto me. De injino maŋ kaye don i kazita ono Raa en ay kazita butte, wo kaye ono don ay gizite a duwo, Almasi yi bilde ti diine don unto ton butte.

¹⁶ Aame don i t'inda Raa yi ki ti'n balda ye maŋ, gen i-kaza Almasi ton Raa yi ki ti y' bilde ye ti diine don unto me.

¹⁷ Wo aame Almasi ti diine don unto Raa yi ki ti y' bilde ye maŋ, gen kun ziipe addugun a Isa ki bita, wo kun lekkiyo daayum adda k'oldiko botto.

¹⁸ Injino kane don i ziipe addan a Almasi wo i t'inda'n, an digge.

* 15:3 15.3 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.5-12. † 15:4 15.4 Kun wollo adda mattup ki Soom 16.10 wo Oze 6.2. ‡ 15:5 15.5 Kun wollo adda mattup ki Lik 24.34; 24.36; Matiye 28.16-17; Markus 16.14 wo Zan 20.19. § 15:6 15.6 *Don baadan ti diinayan an lekkiyo zeere botto, wo don miibi i t'inda me:* I-kaza t'ume Pool yi raaniya mattup ettiyo. * 15:9 15.9 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 8.3; 9.3-6.

19 Aame kine in ziipe elkisadin a Almasi kono y'in di'n nooge a lekkiyadin ere a duniya ettiyo d'anj'al man, geŋ kine lekkiyadin sommagi i jiire d'oj pay.

20 Wo de ki kotto man, Almasi Raa yi ti y' bilde ti diine d'oj unto me. Yoŋ wede ki poone Raa yi ti y' bilde ti diine d'oj unto, kono in di kize d'oj doolo i t'inda'ŋ Raa y'an ti'n balda kay.

21 Derec, in suune unto ti t'iido duniya t'urzi wedusu, geŋ in'kino baldiya ki d'oj i t'inda toŋ t'iido t'urzi wedusu.

22 Kine duwo pay in t'unto, kono in u'do t'urzi mugiyin Adum†. Geŋ in'kino kay, d'oj i lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi, Raa y'a ti'n balda‡.

23 Wo de Almasi t'onniyo baldiyadi yoŋ Raa yi ti y' bilde ki poone. Wo kane d'oj ki yode Almasi toŋ t'onniyo baldiyadan, kane toŋ Raa y'a ti'n balda a onniyo ere Almasi yi kimo gette.

24 Aame geŋ kane d'oj pay an d'ede urzi ki dokkiyo, d'oj pay an d'ede toogo, wo d'oj pay an d'ede moziko geŋ, Almasi y'an ti latta, wo saŋ yi di t'ela moziko a Meegi Raa. Geŋ in'kino duniya t'a danŋa.

25 Derec, i dehu Almasi y'a oomi moziko bini onniyo ere Raa yi di'n isa d'oj k'aduzi aa munda ki bita ti d'andi zon'di§.

26 Adu wede k'ita Raa y'a yi t'ida, tod'te unto.

27 Ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Raa y'a ti y' ziipe goole t'ekki suldi pay*.» Wo de a ume wede an'de «t'ekki suldi pay» geŋ, kun suuno Raa adda suldi geŋno ye, kono yode i-ele suldi pay a Almasi me.

28 Aame Raa yi ti y' ziipa Almasi t'ekki suldi pay man, yode Almasi batum yi-d'ottila a Meegi Raa. In'kino man Raa siidi a ooma moziko t'ekki suldi pay me.

29 An'ken kun elko a kane d'oj i suyyiso batem, ti suma ki d'oj i t'inda. An elkiyo an t'oonna moo me? Aame ki kotto d'oj i t'inda Raa y'an ki ti'n balda ye man, ki moo me an suyyiso batem a suma kane me?

30 Wo ki moo me kaye batum, daayum ay lekkiyo lekkiyo ere aa a biza zire te?

31 Zemba ki nuŋ, d'erec nuŋ onniyo ti onniyo n'ambu puuzado, wo ki kotto, kono kune geŋ nuŋ ulbo unse kono kun lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti Galmeegiŋ Isa Almasi.

32 A geeger k'Epez, d'oj baadan an o-di t'iiziga nuŋ n'a niikiwe tuddo aa ni d'eyyiso ti seydi balda. Aame n'ize in'kino a urzi lekkiyo ere a duniya d'anj'al man, a nuŋ d'aakatú moo me? Aame d'oj i t'inda Raa y'an ki ti'n balda ye man, kine in iso aakede d'oj oŋgo an rootiyo, an'de: «In oomo, in oobo, kono soggo in ti t'inda†.»

33 Kune'ŋ wenda soo toŋ y'oola elkisadi ti ti y' dagga ye. Kun suuno ono d'oj oŋgo an rootiyo, an'de: «Wede i sooru ti wede k'oogire geŋ, yode toŋ wede k'oogire kay.»

34 Elkisagun ere oldo kun t'oolo, kun ti kami k'urzi wede d'erec, wo kun ise oldiko ye. Derec, d'oj oŋgo ti diinagun Raa an ki y' suune ye botto, wo ni rootiyo in'kino sukiyagi a kune.

Tudde ki d'oj Raa yi ti'n balda

35 Wo de wenda y'a tonde, y'a t'eece: «Doŋ i t'inda an di balda kaŋ mummino me, wo ti tudde ere tuuku te?»

36 Kee wede elkisada umbo! Buzu wede ki korso'ŋ i-ti ruumiyo doo miŋ, i t'ad'diya i-lekkiyo zeere kollo.

37 Aame ki korso geŋ ki ki korso koyile ye a t'ad'da me, ki korso in'ni, ise mudu ise moo toŋ man.

38 Aame ki ti giira man, Raa yi-d'eliyo tudde i-t'ad'diya soole aa yi

† 15:22 15.22 Kun wollo adda mattup ki Zenez 3.17-19. ‡ 15:22 15.22 Kun wollo adda mattup ki Romen 5.12-21. § 15:25 15.25 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1. * 15:27 15.27 Kun wollo adda mattup ki Soom 8.7. † 15:32 15.32 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 22.13.

dehu, mañ a buzu tuuku ton yi-d'eliyo koyilayí koyilayí.

³⁹ Sulđi đon pay i puukiyo'ñ, wede son tuddí sittú sittú. Tudde ki đwo sittú, ki seyđi sittú, ki embi sittú, wo ki puuni ton sittú.

⁴⁰ I d'ede tudde ki sulđi đon a kandaane, wo tudde ki sulđi đon a siido. Wo sulđi đon a kandaane geñ, majjaanika ki tuddañ sittú ti đon a siido me.

⁴¹ Majjaanika peedo sittú, majjaanika tere sittú, majjaanika moldali sittú, ise moldali ti tuddañ ton majjaanikadañ sittú sittú.

⁴² Geñ aasa inđino kay, baldiya ki đon i t'inda me. Tudde ere in t'ottibe a siido tod'te i-ti ruumiyo, wo tudde ere i-baldfa tod'te i ki ruumiyo ye.

⁴³ Tudde ere in t'ottibe a siido tod'te ki bita, wo de aame Raa yi ti baldfa geñ, t'a t'isa majjaanawa. Tudde ere in t'ottibe a siido tod'te toogatu umbo, wo de aame Raa yi ti baldfa geñ, ti-t'oono toogo baadañ

⁴⁴ Tudde ere in t'ottibe a siido tod'tiñ tudde ere in di lekkiyo duniya đaññal, wo de aame Raa yi ti baldfa geñ, t'a lekka ti toogo k'Unde Kamileñ. Inđino mañ i d'ede tudde ere in di lekkiyo a duniya đaññal, wo i d'ede son tudde ere in di lekka ti toogo k'Unde Kamileñ.

⁴⁵ Ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wedusu wede ki poone, yon wede tudde sundí Adum, Raa yi-d'ele puukiyo‡.» Wo de Adum wede k'ita, yon Unde y'an d'eliyo lekkiyo a đwo.

⁴⁶ Iido ki poone'ñ tudde ere i ki lekkiyo ti toogo k'Unde Kamileñ ye, iido'ñ tudde ere ki lekkiyo a duniya đaññal, wo sañ tudde ere i lekkiyo ti toogo k'Unde Kamileñ t'a iido k'ita.

⁴⁷ Wedusu wede ki poone yon ki siido, Raa yi y'iibida ti odde siido§. Wo de wedusu wede ki sirwe yon y'iido ti kandaane.

⁴⁸ Duwo đon pay a siido en, an deeyiso Adum kono yon Raa yi y'iibida ki odde siido. Wo kane đon pay a kandaane geñ, an deeyiso Almasi kono yon y'iido ti kandaane.

⁴⁹ Wo ankenno kine in deeyiso wedusu wede Raa y'iibida ti odde siido, geñ sañ inđino kay in deeya wedusu wede iido ti kandaane.

⁵⁰ Kun ollo zemba ki nun, enno munda wede ni rootiyo me: Wedusu ti tuddí ere ette, yi ki t'ette ye adda Moziko Raa te, wo tudde ere aruuma gette, tudde ere i ki ruumiyo ye, ti ki ti t'ooney ye.

⁵¹ Anken kun ollo, n'un t'oodo ita a munda wede ombide ki Raa: Kine in ki ti t'inda pay ye, wo de pay tuddiñ Raa y'a ti-kima.

⁵² Eyye, parre wede ki đangu y'a ôola, wo aame y'iila mañ, a kaamiki aa wedusu y'igge edayí ribiñ geñ, kane đon i t'inda Raa y'a ti'n baldfa ti tudde ere i ki ruumiyo ye, wo pay kine đon zeere tuddiñ Raa y'a ti-kima*.

⁵³ Inđino mañ tuddiñ ere aruuma ette, i dehu t'a-t'osse tudde ere i ki ruumiyo ye t'eego, wo tuddiñ ere k'unto ette, i dehu t'a-t'osse tudde ere i k'unto ye t'eego.

⁵⁴ Aame tuddiñ ere aruuma ette ti t'ussa tudde ere i ki ruumiyo ye, wo tuddiñ ere a t'inda ette ti t'ussa tudde ere i k'unto ye mañ, geñ a-t'etta a ono đon an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Unto umbo baa, Raa yi ti jiiire†.»

⁵⁵ Wo son an riine, an'de: «Kon unto no, toogadí ere mi ceeriyo too te? Kon unto no, arkuzi wede mi t'owwo đwo too me‡?»

⁵⁶ Kine in suune arku wede unto ti-t'owwo đwo'ñ, oldiko, wo oldiko t'ooniyo toogo t'urzi k'oogoro Muusa.

⁵⁷ Anken in rooto koduwo a Raa, kono kine in jiiire t'urzi Galmeegin Isa Almasi.

‡ 15:45 15.45 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.7. § 15:47 15.47 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.7. * 15:52 15.52 Kun wollo adda mattup ki 1 Tessaloni 4.15-17. † 15:54 15.54 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 25.8. ‡ 15:55 15.55 Kun wollo adda mattup ki Oze 13.14.

⁵⁸ Injino maŋ zamba ki nuŋ kune doŋ ki geyyiso, kun a soodo zakidi, munda y'un ti'n lekida ye a urzi zaapu k'addugun a Isa me, wo a urzi naabo Galmeega'ŋ un d'odo ki daana. Kun suune oodibe yeebagun a urzi Galmeega, ti ki t'ingila ki bita ye.

16

Tussiyo a doŋ ogiyo ti suma k'Isa a Zeruzalem

¹ A urzi tussiyo ere kun di nooge doŋ ki Raa a geeger Zeruzalem gen*, ni dehu n'un di roote'ŋ, kune toŋ kun daano urzi wede n'an ruute a doŋ ogiysito ti suma k'Isa a siido Galat an isiyo.

² Ki naabo tussiyo gette kun della aaniyadó do ye, wo daayum a onniyo dumas maŋ, wede tuuku ti diinaganu sonkadí y'uune adda suuk, yi d'adfo a toogadí y'a-zaapo zaapo.

³ Aame n'iiney di kune maŋ, doŋ kun biire n'an di'n t'igibey ki Zeruzalem ti mattupiyagi a beezan i-kaza kane a urzi Raazan, an an d'ettey ti munda wede kun tusse me.

⁴ Aame i dehu nuŋ batum toŋ n'a ette kay maŋ, ay t'ettey kaŋ soo.

Pool yi dehu yi torguwa

⁵ Injino maŋ ni-t'adfa ti siido Maseduwan doo min, n'a ettey di kune kollo, kono ni dihe ni-t'adfa'ŋ ti siido gettiyo†.

⁶ Aame n'iiney di kune maŋ, ni d'isey onniyto miibi, wo ni wulley muno maŋ, ume reele‡ n'a y'oodibey di kune. Injino maŋ kun o t'eley munda n'a seedey urzizo.

⁷ A ettiyadó ere ette, ni ki dehu n'a k'engiley kaŋ ohire ye. Aame Galmeega yi dehu maŋ, n'elkiyo nillekkey onniyto miibi di kune, saŋ n'a engiley kollo.

⁸ Wo ankenno n'a lekke a geeger k'Epez poone bini tarnaape ki Pantekot,

⁹ kono Galmeega y'o t'ihina urzi goole k'isiyo naabo ere ti daakatú, ise doŋ k'olmidayo baadan toŋ maŋ§.

¹⁰ Aame Timote y'iiney di kune maŋ, kun iso t'urzi tuuku toŋ y'a lekke daa k'orgiso a diinaganu me, kono yoŋ yi naabiya ki Galmeega aa nuuno kay.

¹¹ Injino maŋ wenda soo toŋ ti diinaganu yi y' kiigira ye. Wo de kun a yi noogo ti munda y'a-kimo ti toose k'ume nuŋ me, ay yi delliso ti zamba y'ay di'n t'oona.

¹² A urzi leemadin Apolos*, nuŋ taŋ baadan ni-d'eele kooke y'a ette di kune ti zamba, wo de yoŋ y'ede, ankenno yi k'aane yi k'ette ye, saŋ yi uuna urzi y'a etta kollo.

Toose ti ono doŋ ki dangu

¹³ Kun lekko zeere, kun soodo zakidi a urzi zaapu k'addugun a Isa, kun orgide ye, kun ohor toogo.

¹⁴ Suldi doŋ pay kun ise, kun iso ti geyyiso.

¹⁵ Kune kun suune a siido k'Akayi, Stepanas ti doŋ boozí kane'ŋ doŋ ki poone i ziipe addan a Isa, wo an d'ele tuddan ki naabo kono an di nooge doŋ ki Raa. Injino maŋ zamba ki nuŋ, n'un di rooto, enno munda wede kun d'ise me:

¹⁶ Duwo doŋ i naabiya injino gen, kun ollo onaman, wo soŋ a wede tuuku yi naabiya wo y'oodibe yeebadí aa kane gen me.

¹⁷ Nuŋ ulbó unse a aaniya zembaganu doŋ Stepanas, Portunatus wo Akaykus gen me. Para maŋ nuŋ mosogo kune, wo aame an iina gen, an o-t'iide mosigadó ere a tukki kune te.

* **16:1 16.1** Kun wollo adda mattup ki Romen 15.25-26. † **16:5 16.5** Kun wollo adda mattup ki Naabo doŋ zina 19.21. ‡ **16:6 16.6 Ume reele:** Di kine gergagi iise ti tere k'aydu bini tere sara, wo de a siido Korent tedfari doŋ gen kane oone ki torguwo ti tooke me, kono reele, maaye ti mizzi baadan. § **16:9 16.9** Kun wollo adda mattup ki Naabo doŋ zina 19.8-10. * **16:12 16.12** Kun wollo adda mattup ki Naabo doŋ zina 18.24.

¹⁸ A aaniya kane geɗ, nuɗ addó a t'udige, wo kune toɗ addugun i t'udige. Kun suuno dɗoɗ iɗkino geɗ, kun'ni soodɗo bey sire.

¹⁹ Dɗoɗ ogiysito ti suma k'Isa a siidɗo k'Aazi an un t'ize toose. Akilas ti Pisisil† wo ti dɗoɗ ogiyso ti suma k'Isa, ogiyso di kane toɗ, an un t'ize toose baadaɗ ti suma Galmeega.

²⁰ Zemba pay dɗoɗ a enno an un t'ize toose. Kun t'eesito tuddugun kaɗ bey sire sire aakede zemba.

²¹ Ono dɗoɗ ki toose en i raaniya nuɗ Pool ti beezó.

²² Aame wede yi ki giyya Galmeega ye maɗ, geɗ duudiyɗo Raa t'a koonaa eedí. Galmeega, k'edi!

²³ Geɗ beeko ki Galmeega Isa ti koonaa eggun.

²⁴ Nuɗ n'unni giyye pay kono kine in lekkiyo pay kettiyo kaɗ soo t'Isa Almasi.

† **16:19 16.19** Kun wollo adda mattup ki Naabo dɗoɗ zina 18.2.

Mattup ere ki sirwe Pool yi riñe a don a Korent

En urzi k'ono don kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere ki sirwe Pool yi riñe a don a geeger Korent. A mattupadi ere ki poone, yon y'an di ruute yi dehu y'ette y'a ti'n wollo. Wo de y'a k'iine y'a k'iide ye. Wo munda wede i y'iigire enno: Y'a illiga Yawudiyagi miibi an iide Korent, an di kazita munda ti doolo a ki t'iide ye a Rabila Majjaanawa ere Pool y'an gizite ki poone gette. Wo kane an di ruute son, Pool yon wede zina k'Isa ki kotto ye. Inkin Pool y'a t'ize sommagi dondon, gen kono k'in kino y'a dihe y'an di raaje mattup, y'an di roote munda wede id'ede adda k'addi, wo munda wede i y'ize kono y'a k'iine y'a k'iide wollyadan ye me.

Adda mattup ette Pool y'a ruute kere, yon wede zina k'Almasi, wo de urzi naabadi wede yon y'isiyo gen a ki t'ettiyo ye ti don doolo eliyo dooyiso a urzi Raa me. Genno munda wede Pool an di y' giigira me. Pool y'an di ruute sey, an a seeda zakidi a naabo tussiyi kono an a nooga don i ziipe addan a Isa a siido Ziide. Wo y'a di duule sey, yi dehu y'ette y'a ti'n wollo, kono y'an di'n aapidfey kane don oldikadan an ki t'iili ye botto gen me.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nun Pool wede zina k'Isa Almasi, aa Raa yi dehu, wo ti leema Timote, a kane don ki Raa ogiyso ti suma k'Isa a geeger Korent wo a don ki Raa pay adda siido k'Akayi pay.

² Gen beeko ti toose ki Meegin Raa wo ti Galmeega Isa Almasi i koon eggun.

Urzi selliyo duwo

³ In amma Raa, Meeki Galmeegin Isa Almasi, yon Meege wede i d'isiyo adde koduwo, yon Raa, yi selliyo duwo aame tuuku ton man.

⁴ Adda dabaradin pay y'in ti'n selliyo, wo t'urzi selliyo ere kine batum in ooniyo ti yode gette, kine ton in aane in di selle don pay adda dabar ere tuuku ton man.

⁵ Inkin man kine in d'ooniyo dabar baadan kono k'Almasi me, wo gen inkin kay t'urzi k'Almasi in d'ooniyo selliyo baadan.

⁶ Aame kaye ay dabirsa man, gen kono kune kun t'oone selliyo wo kun d'utte. Wo aame ay uune selliyo man, gen kono kune ton kun t'oone selliyo, ere un di'n ise kun d'ombiña a dabar ere aa kaye ay dabirsa.

⁷ Kaye zaapu k'elkisadey a kune ay di seedu zakidi, kono kune kun a ti gitte kan soo adda dabaradey gen, kune ton kun t'oon selliyo aa ki kaye kay.

⁸ Inkin man zemba ki nun, kaye ay dehu munda en kun di y' suune, adda siido k'Aazi ay d'uune dabar baadan a jire eedey, ay d'ilke ay ki lekka zeere ye.

⁹ Derec, kaye ay d'ilke adda k'addey aa booro t'ayni ziida k'unto. Gen a t'ize inkin, kono ay ki ziipe addey a kaye batum ye, wo de ay di ziipe addey a Raa yon yi baldiya don unto.

¹⁰ Gen yode wede ay ti'n udfdo ti dabar ere k'unto kino ette, wo y'ay ti'n adfa sey. Eyye, kaye ay ziipe elkisadey a yode ki daana ton, y'ay ti'n adfa sey.

¹¹ Wo kune ton kun ayni noogiyo adda tondiyagun a Raa kono kaye me. Gen t'urzi ton diyo Raa ki don baadan, kaye ay t'oon beekadi, wo don baadan an di roota koduwo a Raa kono kaye.

Munda wede Pool yi k'iide Korent ye

¹² Derec, munda wede kaye ulbey ay isiyo unse, wo elkisadey ere ay di suuniyo munda en beehiye en ulsu t'ay kaza: Kaye ay izire a daana don

duniya, wo ay izire inĳino toc miŋ a daana kune, ti tassuwa wo t'adde soo geŋ iido ti Raa. Wo ay izire ti suuniyo k'ono ere ki d'ofŋ tudde ye, wo de ti beeko ere ki Raa.

¹³⁻¹⁴ Inĳino maŋ adda mat-tupiyagey d'ofŋ kaye ay un raaniyta munda doolo umbo, kane miŋ ono d'ofŋ kun gariya wo kun di suuniyo itadaŋ geŋŋo daŋŋal. Wo adda k'onamey geŋ, munda soo ede aŋkeŋŋo itadí kun ki ti zuune kereŋ ye, wo de nuŋ ni zaapu elkisadó a kune, kono saŋ itadí kun di suuna kereŋ. Enŋo munda me: a onniyo kama Galmeega Isa, kaye ulbey aasa uŋse ti kune, geŋ kune toŋ ulbuguŋ aasa uŋse ti kaye kay.

¹⁵ Nuŋ suldí geŋ ni'ni zuune adda k'addó, inĳino maŋ n'a dihe ki poone n'a ette n'un ti'n wolley wo n'un di zaapey beeko ki sirwe sey.

¹⁶ Saŋ ti di kune geŋ n'a engiley ki siido Maseduwan, wo ti siido Maseduwan* n'a-kimey di kune sey, kono kun o t'eeley zaada n'a seedey urzi torquwadó ki siido Ziide.

¹⁷ Aame ni dihe n'aase inĳino'ŋ, ni ki t'ilke koduwo ye ko? Geŋ o di gaagiya a munda soo aa d'ofŋ tudde ge d'isiyo, inĳino n'a roote «eyye» wo saŋ «aha» sirwaŋ pay ko?

¹⁸ Raa batum yi suune ono d'ofŋ ay un rootiyo geŋ d'erec, ay ki rootiyo «eyye» wo saŋ «aha» sirwaŋ pay ye.

¹⁹ Isa Almasi Ulo Raa, nuŋ Pool ti Silas wo Timote ay gizite rabiladí di kune geŋ†, yode batum yi k'iido'ŋ ti elkiyo sire ye, yi ki ruute «eyye» wo saŋ «aha» sirwaŋ pay ye. Wo de yoŋ y'iido'ŋ a munda soo «eyye» daŋŋal.

²⁰ Inĳino maŋ Isa yoŋ «Eyye» ki Raa, a suldí pay d'ofŋ yi ruute y'aasa me. Kono kamo t'urzi yode Isa in di rootiyo «Eyye» a Raa, wo in di y'tamma.

²¹ Geŋ yode Raa batum kaye ti kune y'in d'eliyo toogo a urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi, wo y'inni biire.

²² Yoŋ y'in di'n iigire t'Unde Kamileŋ, i-kaza kine ki yode, tod'te y'in t'ele adda k'addiŋ, gette barta ere ki poone ki suldí d'ofŋ Raa y'in boohiyo saŋ y'in t'ela.

²³ Nuŋ eŋ, ni lohito ono maŋ, Raa y'ollige wo yi n'ôodo: Nuŋ ni ki gime ki Korent ye, kono ni ki dihe ye un t'isey ooŋe me.

²⁴ Kaye ay ki dehu ay un gi di'n dokke ki toogo ye a urzi zaapu k'adduguŋ a Isa me, kono kun seedu zakidí a urzi geŋ me wo, de ay dehu ay un di'n nooge kun di lekke t'unŋsuwo.

2

¹ Ki nuuno maŋ, ni t'ilkite'ŋ di kune ni k'iide ye bee, kono n'un ki ti'n t'eley kun ki t'isey sommagi dondon sey ye.

² Aame n'un ti'n eley kun t'izey sommagi dondon maŋ, t'aaye sey me n'aasey unŋsuwo te? Para maŋ ti yode wede ni ti y'ele y'a t'ize sommagi dondon geŋŋo.

³ Aame n'iiney di kune maŋ, ni ki dehu d'ofŋ oŋgo ti diinaguŋ an ki ti n' t'eley n'a ki t'isey sommagi dondon ye, ki too maŋ ti kane geŋŋo ay isey unŋsuwo te. Geŋ kono k'inĳino n'un di riine mattup gette*. Nuŋ ni suune adda k'addó, aame nuŋ ulbó uŋse maŋ, kune pay toŋ ulbuguŋ uŋse.

⁴ Eyye, nuŋ n'un riine t'ulbe k'oodiyo baadaŋ, biza k'ulbó i ze-hiso wo ti zumari edayó, wo de n'un riine kono n'un ki ti'n t'ele kun ki t'ise sommagi dondon ye, wo kun di suune nuŋ o d'ede geyyiso baadaŋ a kune me.

Tambobino a wede ize ulsu

* **1:16 1.16** Maseduwan gette siido soo adda siidiyagi pay ti kaaga d'ofŋ Romen ga-dukke, tod'te a kese k'awwa ki siido ere aŋkeŋŋo an ti waaku Gires. † **1:19 1.19** Kun wollo adda mattup ki Naabo d'ofŋ zina 18.5. * **2:3 2.3** Pool yi rootiyo ti mattup ere ti doolo yi riine wo a digge, yi ki rootiyo ti mattup ere yi riine ki poone a d'ofŋ Korent ye. Kun wollo adda mattup ki 2 Korent 7.8.

⁵ Aame wenda ti diinagun yi t'ela duwo an t'iza sommagi dondon man, gen y'ele nuuno danjal ye, wo y'ele kune pay. Wo de ono gen in ti'n aagila baadan ye.

⁶ Ki wede inkinno gen dangay ere don baadan ti diinagun an i ele gettin, iide baa.

⁷ Wo de anken kun i t'iso tambobino wo kun i eelo kooke, para man y'a t'isa sommagi dondon a ceera eedi.

⁸ Inkinno man, n'un di rooto munda wede kun d'ise, kun iso beehiyko kono y'a suune kune kun yi geyyiso.

⁹ Nun n'un riine mattup gette kono ni dihe n'un ti'n naame wo n'a suuna ki kotto onamo pay kun ollige man.

¹⁰ A wede'n kun i t'isiyo tambobino man, nun ton ni-t'ise tambobino kay. Aame nun n'isiyo tambobino gen, n'isiyo a munda ede do'n kollo, wo n'isiyo kono kune, wo a daana k'Almasi.

¹¹ Nun n'ize inkinno kono Meeda siitandani ti-ki t'oone urzi t'in gi di'n ceere ye, kono kine in ti suune raayikatú te.

Pool a geeger Tirowas

¹² Nun n'a ingile ki geeger Tirowas kono n'a kizitey Rabila Majjaanawa k'Almasi, wo aame n'iiney man n'a uwe Galmeega y'o t'ihina urzi n'a kizite.

¹³ Wo de nun ulbo o d'uude baadan kono leemado Tit ni ki y'uuney ye. Inkinno man don Tirowas ni'n iili, n'a ingile ki siido Maseduwan†.

Isa Almasi y'a jire

¹⁴ In rooto koduwo a Raa, kono daayum y'in di'n t'ettiyo k'adda dine don an engile duy, pay kan soo in tamma Almasi yi jire. Wo t'urzi kine Raa yi d'isiyo a ume tuuku ton Almasi duwo an di y' suuniyo, gen

aakede egey don eediyadan unse i-teepiyo a ume pay.

¹⁵ Derec, kine aakede egey don eediyadan unse Almasi yi-d'eliyo a Raa, wo eediyo ere unse gette, i-teepiyo a tukki don a urzi k'uttiyo wo a tukki don i t'umbe urzi daggiya pay.

¹⁶ A don soo eediyo gette tod'te eediyo ere k'unto, t'an d'an t'etta k'ume k'unto, a don ongo eediyo gette tod'te eediyo ere ki lekkiyo, t'an d'an t'etta k'ume lekkiyo ere ki daayum. Inkinno wee wee a aane a t'ise naabo ere ette?

¹⁷ Kaye aakede don ongo ge d'isiyo suuk t'ono Raa genno ye, kaye ay rootiyo ono don derec ki Raa, t'adde soo wo a daanadi, kono ay lekkiyo kettiyo kan soo t'Almasi.

3

Don naabo a urzi taasuwa ere aware

¹ Kaye batum ay di dehe ay t'imme tuddey, ay t'ese kaye ay jire ko? Kunun i dehu mattup ay un d'ette a kize kaye don zina k'Isa, aa don ongo ge d'isiyo ko? Kunun ay ambe tunda man, i dehu ay tonde mattup ti beygun ko? Aha, inkinno ye!

² Gen kune batum aakede mattupadey, raaniya a biza k'ulbey, duwo pay an ti suune wo an di gare.

³ Eyye, gen kereñ kune aakede mattup ere Almasi batum yi riine y'ay d'ele beezey ay i di naabe. Mattup gette yon yi riine ti buuye ye, wo de yi riine t'urzi k'Unde Raa zeere. Tode gette yi riine ekki pakirtagi mongali ye, wo de yi ti riine a biza k'ulbugun*.

⁴ Kaye ay rootiyo inkinno kono ay ziipe addey a Raa t'urzi k'Almasi.

⁵ Gen derec kaye ay suune, ti toogo k'aggadey ay ki t'iide ye k'isiyo naabo ette. Wo de naabo ette ay ti-t'isiyo ti toogo ere Raa y'ay eliyó.

† **2:13 2.13** Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 20.1. * **3:3 3.3** A ume an riine «pakirtagi mongali» gen, kun wollo adda mattup ki Egzod 24.12. Wo a ume an riine «a biza k'ulbugun» gen, kun wollo adda mattup ki Zeremi 31.33 wo Ezekiyel 11.19.

⁶ Gen yode Raa y'ay di'n ize don aane i t'ise naabo a urzi taasuwa ere aware, ti k'ettiyo t'urzi k'oogoro Muusa ere yi riije gettiyo ye, wo de t'ettiyo t'urzi k'Unde Kamilen. Derec, to oogoro ere yi riije ti kaaga gette duwo t'an d'an t'etta k'ume k'unto, wo de Unde Kamilen t'in di'n t'etta k'ume lekkiyo ere ki daayum.

⁷ To oogoro gette Muusa yi ti riije ti kaaga ti aryagi raaniya eego pakirtagi mongali†, wo aame y'ize inkinno gen duwo an di wulle toore ki gooliko Raa. Wo toore gooliko'n a-tuure ume k'eda Muusa, don k'Izirayel an k'iine wolliyo yerere adda k'edayi ye, kono i tooriyo baadan‡, kaciŋ yo toore gen ki peedo boolon. Aame oogoro ere t'an d'an t'ettiyo duwo k'ume k'unto gette, toore ki gooliko Raa t'an yi gize inkinno man,

⁸ gen ki kotto naabo k'Unde Kamilen meedikatú t'aasa a ceera sey.

⁹ Derec, naabo k'oogoro ere duwo booro ti di'n seedu gette tod'te meedikatú a jiire man, gen ki kotto naabo k'Unde Kamilen ere ti di'n isiyo duwo ki diine a daana Raa gette, tod'te meedikatú a jiire sey.

¹⁰ Inkinno a daana meedikatú ere a jiire ette, gooliko ere a tuure ti kaaga gette, tooratú a nokkida.

¹¹ Aame munda wede san yi t'engila, goolikadi a jiire man, ki kotto munda wede a lekka ki daayum gen, goolikadi t'aasa meeda a ceera sey.

¹² Kaye ay zaapu elkisadey a suldi genno, inkinno ay rootiyto ono Raa kereŋ daa k'orgiso.

¹³ Kaye ay k'isiyo aa ki Muusa ye. Yon ume k'edayi y'a-ti diibiyo buude, kono don k'Izirayel an ki wolle nokkiso ki toore wede a ume k'edayi genno ye.

¹⁴ Wo de kane eedan ere soodo a elkiso a t'ippe, bini ankenno ton

aame an gariya mattup ki taasuwa ere mazzini man, munda aa buude yi lekkiyo diibiyo a eedan ere soodo k'elkiso gette daa k'ambuzi. Yi t'isa umbo aame an likka kettiyo kan soo t'Almasi do.

¹⁵ Gen inkinno bini anki, daayum aame tuuku don k'Izirayel an gariya mattup ki oogoro Muusa man, munda aa buude y'an di diibiyo a eedan ere soodo a elkiso.

¹⁶ Wo de aame wede yi ti kama ki tukki Galmeega doo min, buude'n yi-ti y'ambu kollo.

¹⁷ Kun ollo, Galmeega yon Unde, wo a ume Unde Galmeega ede gen, duwo eedan toore.

¹⁸ Kine don pay ume k'edayin daa diibu ti buude gen, toore ki gooliko Galmeega yi-tooriyo a tud-din, aakede adda kaynaan. Inkinno man, Galmeega yon Unde gen lekkiyadin yi-ti kama, in di deeyiso aa yode ti gooliko ere meeda i ceeriyo ki ceeriyo.

4

Don zina k'Isa an dabirsa aa ki yode

¹ Kaye Raa y'ay d'ize adde koduwo naabo ette y'ay di t'ele a beezey, inkinno man kaye tuddey a ki rurrige ye.

² Suldi don ki sukiyagi duwo an isiyo kan ombide gen, kaye adda ye. Kaye duwo ay ki'n ombo ti metinko ye, wo ono Raa ay ki ti'n kama ti dergilagi ye. Wo de kaye batum ay rootiyto ono don derec a daana Raa, inkinno don pay elkisadan t'an di kize onamey derec.

³ Wo aame Rabila Majjaanawa ere ay kazita ette a don ongo ti lekkiyo diibiyo man, gen ti lekkiyo diibiyo a kane don i t'umbe urzi daggiya.

⁴ Kane an di tuuge zaapu k'addan a Isa, kono Meeda siitandani i dokkiyo duniya gette, t'an t'ippe a eedan ere soodo a elkiso te. Inkinno

† 3:7 3.7 Kun wollo adda mattup ki Egzod 31.18 wo 34.27-28. ‡ 3:7 3.7 Kun wollo adda mattup ki Egzod 34.29.

mañ toore wede ki Rabila Maj-jaanawa an ki y' wolleiyo ye, yode wede i-kaza gooliko k'Almasi, yon miñ Raa koyok.

⁵ Ono ñon ay kazita eñ, ay kazita a tukki kaye batum ye, wo ñe ay kazita a tukk'Isa Almasi yon Galmeega, wo ki too mañ kaye batum ay rootiyo, kaye ñon naabagun a urzi k'Isa me.

⁶ Raa yi ruute ti kaaga, y'ede: «I iso toore a toore adda zimolo*.» Gen yode Raa genno batum y'atuure biza k'ulbey ti toorayí, y'ize inkinno kono yi dehu ay di wolle toore goolikadí i tooriyo a ume k'eda k'Almasi.

⁷ Wo ñe kaye ñon i sarkiya laale ki Raa adda k'addey eñ, kaye aakede toolo lee toogadey umbo. Inkinno mañ in suune kereñ toogo ere a jiiere eego kino ette, ettiyo ti Raa, ti kaye ye.

⁸ Kaye t'ume tuuku ton ay d'ettiyo suldi ñon oone ay di'n ñeryiso, wo ñe an ay gi di'n ceeriyo ye, kaye ulbey ay d'oodiyo baadan, wo ñe eedeiyo i-ki daggiya ye.

⁹ Duwo an ay di'n lommitte, wo ñe Raa y'ay ki'n ooliyo ye, kaye an di danyisa siido, wo ñe an ay ki ti'n tôwwo ye.

¹⁰ Kaye daayum ay d'owwiyo a tuddey unto t'ayni ñooliyo aa ti ñuule Isa, inkinno mañ lekkiyo k'Isa ton ñuwo an aane an di wolle kereñ adda tuddey me.

¹¹ Wo ñe daayum kaye ñon i lekkiyo zeere eñ, ñuwo an dehu an ay ti'n t'ide kono ay daaniya Isa. Inkinno mañ lekkiyo k'Isa ton ñuwo an di wolle kereñ adda tuddey ere k'unto ette.

¹² Inkinno kaye daayum lekkiyadey aa a biza zire, wo tin gen kune kun d'ooniyo lekkiyo ere ki daayum.

¹³ An riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Nuñ n'ele addó a Raa, kono kamo n'a gizite onamí me†.» Kaye ton, urzi zaapu k'addey a Raa

inkinno kay, gen ay zaapu addey a yode, kono kamo kaye ay di kazita onamí me.

¹⁴ Eyye, kaye ay suune Raa wede a bilde Galmeega Isa ti diine ñon unto gen, y'ay ti'n balda kay aa y'a bilde Isa, wo kaye ti kune y'in di'n t'etta pay ki ñaanadí.

¹⁵ Suldi ñon pay ay aaniya, ay d'ombine gen, kono un di'n nooge. Inkinno mañ beeko Raa t'aasa baadan a eggun, wo daayum kun d'aagila k'aagulu, kun di roota koduwo a Raa wo kun di y' t'imma pay kan soo.

Lekkiyo a urzi zaapu k'adde a Isa

¹⁶ Kono kamo kaye tuddey a ki rurrige ye. Wo aame ise tuddey ette boolon ti boolon toogatú i ñangiya ton, adda k'addey onniyo ti onniyo Raa y'ay d'eliyo toogo.

¹⁷ Dabar ay ooniyo ankenno ette, tod'te soodo wo ki peedo boolon, wo ñe t'in di'n isiyo kine ñon a t'oon daryika ere meeda ki Galmeega wenda yi ki ti dooze ye, daryika gette tod' ti lekkiyo ki daayum wo ti jiiere dabaradey tan baadan.

¹⁸ Inkinno mañ kaye ersadey ekki suldi ñon ay'ni wolleiyo genno ye, wo ñe ersadey ekki suldi ñon ay ki'n wolleiyo ye. Suldi ñon ay'ni wolleiyo gen, kane an t'engila, wo ñe ñon ay ki'n wolleiyo ye gen, kane an di lekka ki daayum.

5

¹ Derec, tuddey in di lekkiyo a siido ette, tod'te aakede daabe san onniyo soo a latta. Wo ñe kine in suune aame in t'inda mañ, a kandaane Raa y'in t'eeley tudde ti doolo ere a lekkey ki daayum, tod'te i t'ikkima Raa, bey wedusu ye.

² Wo anken a siido ette kine in ñawilsa*, in di dehu t'addin pay, Raa y'in t'osse tudde ere ti kandaane, t'ekki tudde ere a siido ettiyo, gen

* 4:6 4.6 Kun wollo adda mattup ki Zenez 1.2-3. † 4:13 4.13 Kun wollo adda mattup ki Soom

116.10. * 5:2 5.2 Kun wollo adda mattup ki Romeñ 8.23.

aakede wede y'a t'ossiyo kalle t'ekki bakadí.

³ Inkinno mañ tuddiñ Raa yi-ti t'ossey in ki lekkey bontiliñ ye.

⁴ Ankenno kine in lekkiyo ti tud-diñ ere aa daabe ette, in di dawilsa aakede in sarkiya attidi baadañ. Derec, kine in ki dehu in ki t'inda ye, wo de in di dehu in a-t'osse t'eegoñ tudde ere ti kandaane, geñ inkinno tudde ere a lekka ki daayum t'a dagga tudde ere k'unto.

⁵ Geñ yode Raa batum inni biire kono onniyo soo in di lekkey ti tud-diñ ere a kandaane gette, inkinno y'in d'ele Unde Kamilen adda k'addiñ, gette barta ere ki poone ki suldi don y'in boohiyo sañ y'in t'ela.

⁶ Inkinno mañ kine in di lekke daayum tuddiñ i-ki rorrige ye, wo in di suune aame in lekkiyo ti tud-diñ ettiyo baa geñ, kine dokki t'ume lekkiyadiñ ti Galmeega me.

⁷ Derec, in sooru t'urzi zaapu k'adde a Isa, in ki sooru t'urzi munda wede in woliyo t'edayiñ ye.

⁸ Eyye, kine in di lekke daayum tuddiñ i-ki rorrige ye, wo munda wede in di dehe a ceere, tuddiñ ette in di t'ooli in t'ette in di lekkey a sirpa Galmeega.

⁹ Inkinno ise in lekkiyo ti tud-diñ ettiyo, ise in ti t'inda ton mañ, in dehe a jiiere munda wede Galmeega ulbi i-d'ise unse.

¹⁰ Derec, i dehu kine pay in t'etta k'ume booro k'Almasi, y'a dekkey booro eediñ. Inkinno mañ wede tuuku ton y'a t'ooney munda wede Raa yi-t'eley a naabadi ere y'ize a lekkiyadi a duniya, ise ki beehiyko ise k'ulsuko ton mañ†.

In ti kami in t'okkiyo ti Raa

¹¹ Kaye ay suune Galmeega yi dekka booro eediñ, inkinno mañ ay d'orgiso a yode. Geñ kono kamo ay d'isiyo t'urzi tuuku ton duwo an di suune adda k'adda onamey derec. Raa ton y'ayni suune kereñ, wo

n'elkiyo kune ton, adda k'addugun kun ayni suune kereñ.

¹² Ay ki dehu ay ki kize tuddey sey ye a daana kune me, wo de ay dehu ay un di kize urzi wede ulbugun aase unse ti kaye. Inkinno mañ kun d'aana kun an di-kima ono ki don i rootiyo k'ulsuko a tukki kaye. Kane geñ an koliyo tudda a suldi don an woliyo t'edayan, a suldi don adda k'adde ye.

¹³ Don ongo an'de, eedey i digge. Wo eedey i digge ki kotto mañ, geñ a Raa, wo de kaye mentikagi mañ, geñ a kune.

¹⁴ Kaye naabo ere ay isiyo ette ayni dokkiyo geyyiso ere k'Almasi, kono ay suune adda k'addey wede soo y'a inda kono duwo pay, geñ inkinno aakede duwo pay an t'inda ti yode a daana Raa me.

¹⁵ Yon y'inda ki duwo pay, kono don i lekkiyo zeere geñ, an ki lekke lekkiyo ere k'aggadañ ye, wo de an di lekke lekkiyo ere ki yode Almasi, y'a inda wo y'a bilde kono kane.

¹⁶ Geñ inkinno ti anki, kaye wenda soo ton umbo ay di y' wolle a urzi tudde me. Derec aame ti kaaga Almasi ay yi wulle aa wede tudde ton mañ, ankenno yon ay ki y' woliyo inkinno ye baa.

¹⁷ Aame wede yi lekkiyo kettiyo kañ soo t'Almasi mañ, yode batum yi t'ize wede aware. Lekkiyadi ere mazzini ti t'ingile, wo ankenno y'a lekke lekkiyo ere aware baa.

¹⁸ Suldi pay geñ isiyo Raa, yon y'in ti'n gimo in t'ukkiye ti yode t'urzi k'Almasi, wo y'ay d'ele attidi ki naabo kazita a duwo an di-kimo an di t'okkiye ti yode.

¹⁹ Geñ derec, Raa t'urzi k'Almasi duwo y'a ti'n gimo an t'ukkiye ti yode. Wo yon a doopidadañ ere an a ti diipida a urzizi gette yi ki ti kaza ye baa, wo a kaye y'ay d'ele naabo kazita a duwo an di-kimo an di t'okkiye ti yode.

²⁰ Inkinno mañ kaye aakede bize k'Almasi y'ayn'igibo, geñ aakede

† 5:10 5.10 Kun wollo adda mattup ki Romen 14.10.

yode Raa batum y'unni waaku t'urzi kaye. Inkinno kun ollo, ti suma k'Almasi ay un obe bey, kun oyyo kun ti kami kun t'okkiyo ti Raa!

²¹ Almasi geŋ yon oldiko yi k'ize ye, wo de Raa y'a y'ize y'a t'umbe oldiko kine, kono t'urzi yode kine in t'ise don ki diine a daana Raa.

6

¹ Kaye ay naabiya ti Raa kaŋ soo, inkinno ay un t'eele kooke'ŋ: beeko ere kun uune ti Raa gette, kun ti t'ise ki bita ye.

² Derec, ono en Raa yi ruute ti kaaga, y'ede:

«A onniyo ere n'a gize beekadó, nuŋ mólodá n'a illiga, wo a onniyo k'uttiyo, nuŋ n'a gi di nuuge*.»

Zemba ki nuŋ kun ollo, onniyo ere k'uttiyo Raa yi ti ruute gette, anki t'iina baa. Tode gettin onniyo ere ki beeko Raa.

³ Kaye a wenda soo ton ay ki dehu ye, ay yi-di t'ise mukkolo morkiye a urzi Raa me, kono t'urzi tuuku ton duwo an ki t'oone munda k'ulsuko adda naabadey ye.

⁴ Wo de ay di dehu aame i isiyo munda ton ay kaza tuddey a duwo kaye don naabo Raa ki kotto, ay d'ombine baadan a suldi don aakede: Dabar, eedey ay ki t'ooniyo ye, wo ulbe k'oodiyo baadan geŋ me.

⁵ Duwo an ay di'n gussite, an ay di'n ibi adda dangay, an d'oozige kulkuwo ki tuddey, ay d'ombine a ormiyo naabo, wo onniyo muo moone umbo, addey guguba.

⁶ Ay kaza tuddey kaye don naabo Raa t'urzi lekkiyadey ere kamilen, t'urzi suuniyadey, t'urzi k'ombinadey, t'urzi beehiyadey, t'urzi naabo k'Unde Kamilen, t'urzi geyyisadey ere t'adde soo,

⁷ t'urzi kazita k'ono don derec wo t'urzi toogo Raa. Kaye suldi k'arkadey, lekkiyo ere ki diine a daana Raa, tode gette aakede arku a

bey k'ammade ki sakka wo dargine a bey geelo ki naakiwsa.

⁸ Don ongon an ay d'eliyo suma, don son an ay di'n koogire. Don ongon an rootiyo sundey k'ulsuko, don son ki beehiyko. Duwo an ay di'n woliyo kaye aa don lohito k'ono, kacin ay rootiyo ono don derec.

⁹ An d'isiyo aa an ay ki'n suune ye, kacin an ayni suune beehiye. An ay di'n woliyo kaye aa don unto, kacin ay lekkiyo zeere. Duwo an ay di'n dabirsa, wo de an ay ki ti'n towwo ye.

¹⁰ An d'isiyo ay t'ise sommagi dondon, wo de kaye daayum ulbey unse. Duwo an ay di'n woliyo aa ay k'ede munda ye, kacin don baadan ay an di'n isiyo ki laale. An elkiyo munda ay k'ede ye, kacin suldi pay ay d'ede.

¹¹ A kune zembadey don a Korent, kaye addey ay un ti'n iifiba kereŋ, ay unni geyyiso baadan.

¹² Kaye ay unni giyye baadan, wo de kune ay ki'n giyye ye me.

¹³ Inkinno man ono don n'un orbe en aa meege y'an orbe a innizi, kune ton kun ayni geyyo aakede kaye ay unni geyyiso.

Kine boy wede ki Raa zeere

¹⁴ Kune ti don i ki ziipe addan a Isa ye geŋ, kun ti dodde talgagun soo ye. Munda ede koo a-kette kaŋ soo munda wede ki diine aa Raa yi dehu ti munda wede ulsu me? Aha, munda umbo! Munda ede koo a-kette kaŋ soo an toore ti zimolo me? Aha, munda umbo!

¹⁵ Almasi ti Meeda siitandani, onaman ette kaŋ soo ko? Aha, i k'ette ye! Munda ede ko a t'okkiye wede i ziipe addi a Isa ti wede i ki ziipe addi a Isa ye me? Aha, munda umbo!

¹⁶ Munda ede ko a t'okkiye Boy Raa ti longayi me? Aha, munda umbo! Derec kine en, kine boy wede ki Raa zeere, geŋ aa ono don Raa y'a ruute ti kaaga, y'ede:

* **6:2 6.2** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 49.8. 8.9.

† **6:10 6.10** Kun wollo adda mattup ki 2 Korent

«Nun n'a lekka adda diinayan wo n'a ozira ti kane, nun n'a t'isa Raazan wo kane an t'isa donzón.»

¹⁷ Kono kamo Galmeega Raa y'a ruute, y'ede:

«Kune ti diinayan kun t'adfo kun t'argu siggun!

Munda wede un di'n isa ganigi a daana nun Raa, kun botta ye, wo nun n'un di'n seeda bey sireŝ.»

¹⁸ Galmeega Raa togo i jiiire pay y'a ruute sey, y'ede:

«Nun n'a t'isa Meegugun, wo kune, kun t'isa inñizó kuuli wo erayi*.»

7

¹ Zemba ki nun kune don ki geyyiso, sulfi don Raa yi ruute y'aasa gen, derec kane an lekkiyo a kine. Kono kamo kine batum addin in ti'n iso kamilen ti sulfi don i-ti'n isiyo tudde ti biza k'ulbe ganigi gen me, wo in soodo zakidi in t'iso don ooyiso kese a Raa wo t'orgiso a yode.

Unsuwo ki Pool a tukki don Korent

² Kun ayni geeyo, kono kaye a wenda soo ton ulsu ay i-k'ize ye, wenda soo ton ay ki digge ye, wo wenda soo ton ay ki mibilde ye kono ay t'ambe mundazi me.

³ Ni rootiyo inkinno kono booro t'un gi di'n seeda ye. Gen aa n'a ruute ti poone: kune ay un elkiyo daayum adda k'addey, kine kettiyo kan soo ise in lekkiyo zeere, ise in ti t'inda ton man.

⁴ Nun ni ziipe addo pay a kune, ulbo o-t'ize unse baadan ti kune me, nun a ti n' zille, wo ulbo a uune t'unusuwo adda dabaradey ere pay gettiyo ton man.

⁵ Inkinno man aame ay iina a siido Maseduwan ton, kaye ay ki ti buuke ye, wo de ita dabar ere tuuku ton ay di-t'uune: t'en duwo an ay di'n

t'iiziga, wo adda k'addey ay d'ede ulbe k'oodiyo.

⁶ Wo de Raa, yon yi selliyo don tuddan i ti rorrison gen, y'ay ti'n zille ti aaniya Tit.

⁷ Wo ay uune selliyo ti aaniyadi danjal ye, wo de t'urzi kooke wede kun i elo pay. Wo son y'ay t'iide taaya y'ede, kune mosogo nun Pool kun dehu kun ti n' wolle, a molagun ere kun ile, a urzi wede kune wehini ki naakiwsado me, gen kono inkinno ulbo o-t'ize unse baadan sey.

⁸ Aame a mattup ere n'un riine gette kun t'ize sommagi dondon man, nun ton o t'ize attidi. Wo ankenno nun o ki t'ize attidi ye, kono sommagugun a mattup gette ki peedo boolon.

⁹ Wo ankenno nun ulbo o isiyo unse a sommagi dondon ki kune genno ye, wo de o isiyo unse kono sommagugun gen un di'n ize kun di gime lekkiyagun. Kane sommagi gen iido ti Raa, inkinno kaye munda k'ulsuko soo ton ay un k'ize ye.

¹⁰ Ki kotto sommagi dondon don ettiyo t'urzi Raa gen, i d'eliyo urzi kama lekkiyo, t'urzi gen kine in d'ooniyo uttiyo, gen in ki t'ise attidi ye. Wo de sommagi dondon don ettiyo t'urzi duniya ette, a-d'ette unto.

¹¹ Anken kun ki wollo do, sulfi don kun uune aame dangu t'urzi sommagi dondon don ettiyo t'urzi Raa gen me. Eyye, kane gen an un di'n ize don addan soo k'isiyo munda wede Raa yi dehu, son kun t'ize don seegun ye ti wede isiyo oldiko me, son kun di kulkiso a munda wede ulsu, son un t'eliyo orgiso a munda ulsu kun d'ise me, son un t'eliyo mosogo ki wollisado, son k'un t'ize don wehini a urzi zaapu k'addugun a Isa, wo son k'un d'uune urzi wede wedusu yi t'isiyo oldiko man kun di y'eliyo dangay.

‡ **6:16 6.16** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 26.12 wo Ezekiyel 37.27. § **6:17 6.17** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 52.11 wo Ezekiyel 20.34. * **6:18 6.18** Kun wollo adda mattup ki Oze 2.1 wo Ezayi 43.6.

Geŋ t'urzi tuuku toŋ kune batum kun gize ti suldi ulpi geŋ kune adda ye.

¹² Injokino maŋ, n'un riine mattup gette kono ni dihe n'un di kize a daana Raa, kune doŋ wehini a urzi geyyisadey me. Wo de ni ki riine kono yo wede ize ulsu* ye wo kono wede an i ize ulsu ye.

¹³ Kono kamo ti naabagun gette kaye ay d'uune toogo baadan.

Wo ay uune toogo ti naabagun danjal ye, ulbey ay d'ize unse a jire kono ay wulle Tit batum ulbi unse baadan ti kune me. Anken addi i t'udige baa kono kune pay geŋ me.

¹⁴ Derec, a daana Tit geŋ nuŋ ulbo oo d'ize unse kono kune geŋ me, wo de geŋ nuŋ oo k'ede sukuyagi ye baa. Kaye daayum derec ay un ti ruute, wo anken munda wede a yi ruute Tit a tukki kune geŋ, yoŋ ki kotto derec.

¹⁵ Tit geŋ y'un elkiyo adda k'addi kono kune pay onami kun'n illiga, wo kun di y' ziida bey sire ti ottilso wo ti orgiso a Raa. Kono kamo y'un di'n geyyiso baadan a jire ere ti poone.

¹⁶ Nuŋ ulbo unse kono a suldi pay, n'aane n'a zaape addo a kune.

8

Eliyo kooke a urzi tussiy

¹ Zemba ki nuŋ, kaye ay dehu kun di suune beeko ere Raa y'an ele a kane doŋ ogiysito ti suma k'Isa a siido Maseduwan.

² Kane geŋ an d'uune naamiya t'urzi dabar ere baadan, wo de toŋ an di lekkiyo daayum ulban unse. Wo kane munda an k'ede ye an daayisa baadan toŋ, kane wasigale an d'ele suldi baadan a urzi naabo Raa me.

³ A urzi tussiy geŋ, wede tuuku toŋ y'ele munda a toogadi toogadi, wo doŋ ongo an ele a jire toogadan sey, nuŋ Pool en ersado ti wulle, geŋ

wenda soo toŋ an ki y'ize ye ki toogo me.

⁴ Kane an di-giddima baadan ti obe bey, ay d'ise beeko maŋ an di nooge a naabo tussiy a doŋ ki Raa a siido Ziide*.

⁵ Injokino maŋ a naabo gette ki poone an d'ele tuddan batum a Galmeega, saŋ a daana kaye aa Raa yi dehu. Geŋ a jire munda wede ay elkiyo an aane an d'ise.

⁶ Kono k'injokino Tit geŋ kaye ay di gidima kono naabo tussiy ere y'iiso di kune doŋ Korent gette, y'a kime y'a-ti danggo ti beehiyko.

⁷ Kune ki laale a suldi pay, aakede: Urzi zaapu k'adde a Isa, urzi rootiy k'ono, urzi suuniyo suldi pay doŋ ki Raa, urzi k'isiyo naabo Raa t'adde soo, wo urzi geyyiso ere kun uune ti kaye. Injokino maŋ a urzi tussiy toŋ, kun kaza kune ki laale wo ay dehu kun t'ise doŋ wasigale.

⁸ Onamo ni rootiy en, n'un ki'n isiyo ki toogo ye, wo de n'un towwo taaya ki zemba doŋ a Maseduwan an ize naabo Raa t'adde soo, geŋ kune toŋ kun di kize geyyisagun ekki duwo t'adde soo.

⁹ Kune kun ti suune beeko ere Galmeegin Isa Almasi y'eliyo ti mozuwo te. Yoŋ ki laale, wo de kono kune y'a iyye y'a-t'ize tuddi wede i-k'ede munda ye, injokino t'urzi geŋ y'un di'n ize kune ki laale.

¹⁰ Kun ollo, n'un d'elo elkiyado a urzi tussiy gette: beehiy a kune kun di seeda zakidi bini danggo, kono t'obonon naabo gette i t'ilke wo iise ki poone toŋ kune.

¹¹ Anken naabo gette kun a ti danggo. Wo kun ti danggo t'adde soo, wede soŋ a toogadi toogadi, aakede kun ilke t'ume k'eesiy.

¹² Aame in eliyo munda t'adde soo maŋ, Raa toŋ ulbi unse a munda wede in eliyo me, wo mundazin umbo maŋ Raa toŋ yi ki tondiyo ye.

¹³ Kaye ay ki dehu ye doŋ ongo an t'oone eedan, wo kune kun t'ette

* **7:12 7.12** Kun wollo adda mattup ki 2 Korent 2.5-8. * **8:4 8.4** A urzi tussiy ere a zemba doŋ a siido Ziide gette, kun wollo adda mattup ki Romen 15.26 wo Galat 2.10.

adda dabar me. Wo de ay dehu kun t'ise pay miɗ kaɗ soo wede tuuku toɗ i ki baate ye.

¹⁴ Ankenno kune adda darna geɗ, kun d'ette noogiyo kane don an biite. Saɗ aame onniyo soo kune un biita wo kane adda darna maɗ, an d'etta noogiyagun kay. Inkinno maɗ kun di lekka pay miɗ kaɗ soo wede tuuku toɗ i ki baate ye.

¹⁵ Ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede yi ziki baadan toɗ, i k'oope ye, wo wede yi ziki baata toɗ, i ki beete ye†.»

Tit ti don an naabiya kaɗ soo

¹⁶ Kaye ay di roote koduwo a Raa, yi-d'ize adda k'adde Tit yi dehu t'adde soo y'un di'n noogey aa ki kaye.

¹⁷ Tit geɗ kaye ay yi tunde maɗ, y'a iyye y'a t'ette di kune me, wo yon miɗ y'ele tuddi ki poone too, wenda yi ki y'ize ki toogo ye, y'a t'iiziga y'a engile di kune.

¹⁸ Kaye ay a-t'igibe ti yode leema wede don pay ogiyo ti suma k'Isa an yi tamma a urzi naabadi ere ki kazita Rabila Majjaanawa.

¹⁹ Wo k'in kino danɗal ye, don pay ogiyo ti suma k'Isa an yi biire ay torquwe kaɗ soo, kono ay a-ti danɗey naabo ere ki tussiyu. Naabo gette kaye ay isiyo kono a t'ele tamma a yode Galmeega batum. Inkinno maɗ duwo pay an di suune kaye ay naabiya t'adde soo.

²⁰ Kay ay d'ede attidi a urzi yeeriyo sonko ere baadan duwo an tusse ette, inkinno ay konso jep, kono duwo an ki roota munda k'ulsuko a tukki kaye ye.

²¹ Kaye ay dehu ay ki d'ise beehiye a daana Raa danɗal ye, wo de a daana duwo pay.

²² Ti kane zamba sire geɗ, ay a-t'igibe leemadey soo inkinno, wede taɗ baadan a naabo tuuku toɗ ay ti y' wulle yon yi dehu t'adde soo y'a nooge don ongo. Wo ankenno toɗ yi

dehu y'aase inkinno sey a ceere kono yi ziipe addi pay a kune.

²³ Tit geɗ, yon wede ay sooru soo wo ay naabiya toɗ kaɗ soo ki noogiyagun. Wo ki zamba don ti yode geɗ, i'n igibe zamba don pay ogiyo ti suma k'Isa, wo naabadan ere an isiyo gette, i d'eliyo tamma a Almasi.

²⁴ Kane geɗ kun'ni soodo bey sire, kono a kize ki kotto kun'ni giyye. Inkinno maɗ don pay ogiyo ti suma k'Isa geɗ, an di suuna adda k'addan munda wede ay ruute a tukki kune geɗ derec.

9

Raa yi giyye wede eliyo t'ulbe unse

¹ A urzi tussiyu ki noogiyo don ki Raa a siido Ziide geɗ, ki too maɗ n'un ki raane ye baa,

² kono ni suune kun dehu kun nooge t'adde soo me. Inkinno kune n'un di'n imme a daana zamba don a siido Maseduwan, wo n'an di ruute, n'ede: «A urzi tussiyu geɗ, zamba don a siido k'Akayi toɗ an t'ikkima tuddan t'oboɗon too.» Aame don Maseduwan an illiga kun iiziga wehini a urzi tussiyu maɗ, don baadan ogiyo ti suma k'Isa an d'eele toogo.

³ Wo anken zamba ado en n'anni t'igibe k'ume kune kono a urzi tussiyu kun t'okkimey tuddugun beehiye, aa n'a ruute a don ongon. Wo geɗ nun n'un di'n imme, ni ki dehu n'a ki t'ise wede lohito k'ono ye.

⁴ Wo nun orgisado, aame don miibi ti siido Maseduwan etta di kune ti nuuno geɗ ay un ki'n uuney tuddugun okkime ye maɗ, kaye ay seedey sukiyagi kono ay ziipe addey a kune, wo kune toɗ kun seedey sukiyagi kay.

⁵ Inkinno maɗ n'a t'ilke n'a tunde zamba ado enno an ay d'oogume di kune, an a-ti danɗey tussiyu ere kun ruute kun t'ela ti mozuwo. Geɗ aame n'iiney maɗ, tussiyu ettu

† 8:15 8.15 Kun wollo adda mattup ki Egzod 16.18.

t'iide, wo a kizey kun ele t'adde soo, t'adde sire ye.

6 Kune ono en kun'ni suuno koduwo, wede yi giira baata man, y'a t'ayda ton baata kay, wo wede yi giira baadan man, y'a t'ayda ton baadan kay.

7 Gen wede tuuku ton y'elo aa y'ilke adda k'addi, t'adde sire ye, wo aa an ki y'ize ki toogo ye, kono Raa yi geyyiso wede y'eliyo ti ulbe unse.

8 Raa gen yon i-d'ede toogo y'un di'n oone t'ita beeko ere tuuku ton man, kono suldi don pay daayum kun dehu ki lekkiyagun gen, kun di'n t'oon baadan sey a oopita, inkino kun t'ela k'isiyo naabo ere pay beehiye.

9 Ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Yon suldi y'a-dikkida, y'an d'ele ti mozuwo a don an k'ede munda ye,

Munda wede y'isiyo ki diine a duwo gen, yon i lekkiyo ki daayum*.»

10 Eliyo buzu korso ti omba a wedusu Raa, gen y'un t'ela kay buzu korso me, y'un di y'aagila wo munda wede kun isiyo ki diine a duwo gen y'un di y'aagila k'aagulu.

11 Kune Raa y'un di'n isa ki laale a suldi don pay beehiye, wo kun di koon daayum wasigale. Inkino man don baadan an di roota koduwo a Raa a munda wede ay an d'etta gen me.

12 Derec, naabo tussiyo ere kun isiyo gette a ki t'ida mosogo don ki Raa a siido Ziide danjal ye, wo son don baadan an di roota koduwo a Raa.

13 Duwo an wulla'n naabo gette beehiye, inkino man don baadan an t'imma Raa a ollige k'ono ere un d'ede kono kun seedu zakidi a urzi Rabila Majjaanawa k'Almasi. Wo an t'imma Raa sey kono kune wasigale, aggagun kun d'ele a zamba don a siido Ziide wo ti don pay.

14 Kane zamba gen an tonda Raa kono kune, wo t'urzi gen a kiza an unni giyye baadan, kono a beeko ere baadan a jire Raa y'un ele gettiyo.

15 Gen in rooto koduwo a Raa a suldi don y'in eliyo in k'elkiyo eego ye gen me.

10

Pool yi naakiwsa naabadi

1 Ki nun Pool en, n'un di'n tondo ti tassuwa wo ti beehiyo ere ettiyo t'urzi k'Almasi. Don ongo an di rootiyo an'de, aame nun a diinagun man nun tasse, wo de dokki ti kune man wehini.

2 Gen nun n'un di'n tondo ti obe bey: Kun ti kama lekkiyagun, para man aame n'iida di kune sey man, n'a kooney wehini a umayó. Wo de don ongo an elkiyo kaye ay sooru a urzi tudde. Inkino man a kane don gen, nun wehinkado n'an ti-kizey.

3 Derec kaye don tudde, wo de ay ki deyyiso aa ki don tudde ye.

4 Adda deyyisadey gette aryagi don ay di deyyiso, itadan a urzi tudde ye. Wo de kane ita toogadan t'ettiyo ti Raa kono i-ti dambu suldi don pay i ti-toogiyo a Raa. Kaye ay di lattiya elkiyo ere oldo,

5 wo toogo ere pay ki don i koliyo tuddan an an t'eegirso a duwo an di suune Raa. Kaye ay an kazita a duwo kono an di-kime elkisadan ere oldo gettiyo wo an d'olliga ono don k'Almasi wo an d'ozire eego.

6 Aame kun t'iza don ollige ono wo kun a ti sooru eego aa Raa yi dehu man, kaye tuddey okkime wede tuuku y'a ti doopide onamey gen, ay ti'n t'ela dangay.

7 Kune'n suldi kun'ni wolliyo a edagun danjal. Aame wede yi zuune adda k'addi yon k'Almasi man, gen yi suuno kaye ton k'Almasi aa yode.

8 Kaye Galmeega y'ay ele urzi ki noogiyagun kun di t'hira a urzi zaapu k'addugun a Isa, ki daggiyagun

* 9:9 9.9 Kun wollo adda mattup ki Soom 112.9.

ye. Geŋ koo kun elkiyo ni tamma tuddó baadaŋ toŋ, wo de a nuŋ o k'isa sukiyagi ye.

⁹ Geŋ ni ki dehu n'un gi di t'ele orgiso ye, t'urzi mattupiyagó doŋ n'un raaniya eŋ me,

¹⁰ kono doŋ oŋgo an rootiyo, an'de: «Mattupiyagi yi raaniya geŋ onamaŋ zakidí wo wehini, wo de aame yoŋ a diinayey maŋ, toogadí baata wo onamí toŋ ki bita.»

¹¹ Wede yi rootiyo inkiŋo geŋ, yi suuno munda soo adda k'addi: Aame kaye dokki ti kune maŋ, mattupiyagey ay un raaniya geŋ onamaŋ wehini, wo aame kaye a diinaguŋ toŋ naabadey wehini inkiŋo.

¹² Doŋ oŋgo an tamma tuddaŋ ti siidaŋ, wo kaye ay ki dehu ay ki'n dooze ye, wo ay ki'n deeye ye. Kane geŋ an tamma tuddaŋ ti siidaŋ, wo geŋ an ti-t'ize tuddaŋ aa munda dooziyo wo ki deeyiso ti doŋ oŋgo. An isiyo inkiŋo geŋ, kane aa doŋ elkisadaŋ umbo.

¹³ Wo ki kaye ay ki t'imme tuddey ay gi di-doopida ti yirwe wede Raa y'ay riike geŋno ye. Aame Raa y'ay di'n t'iide di kune geŋ, y'ay di riike yirwe a ume wede ki naabadey, wo ay di naabiya adda.

¹⁴ Wo a ume geŋ, kaye ti yirwayey ay gi di diipida ye. Iney ki poone di kune kaye, ay un di gizite Rabila Majjaanawa k'Almasi me.

¹⁵ Kaye ay ki t'imme tuddey ye ekki naabo ki doŋ doolo g'ize te. Wo de ay zaape elkisadey a kune kun di t'ihira a urzi zaapu k'adduguŋ a Isa, inkiŋo naabadey ere a diinaguŋ gette t'a aagila k'aagulu adda k'ume wede Raa y'ay riike me.

¹⁶ Geŋ inkiŋo saŋ ay di doopida ki siidiyagi doŋ dokki ti di kune, ay an di kizitey Rabila Majjaanawa. Kaye ay ki dehu ay ki naabe adda k'ume wede doŋ doolo gi niibe ye, wo ay ki dehu ay ki t'imme tuddey a naabadaŋ ye.

¹⁷ Ono eŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede yi dehu yi t'imme tuddí maŋ, y'amma tuddí a munda wede Galmeega Raa y'ize*.»

¹⁸ Wee wee, wede naabo beehiye me? Wede naabo beehiye'ŋ yoŋ wede Galmeega batum yi yi tamma, yode wede yi tamma tuddí ti siidí ye.

11

Pool ti doŋ k'olmid'ayi

¹ Nuŋ ni dehu kun aa d'ombiŋa, kono ankeŋno n'orbe aakede nuŋ ki maade. Eyye, kun ambo ombiŋe ti nuŋ me.

² Derec, nuŋ n'okkiso a kune me, wo okkisadó t'ettiyo ti Raa, kono kune egguŋ seedu, ni dehu kun di lekke kamileŋ, inkiŋo n'un di'n t'etta k'ume yode soo daŋŋal Almasi, aakede uto koŋso an i-d'ette a kulatú.

³ Wo de kun elko a taaya ki meediŋ Awa tod'te miipo t'a ti mibilde t'urzi metinkatú. Inkiŋo maŋ nuŋ n'orgiso kono elkisaguŋ t'a t'isa oldo, t'un ti'n ledfa dokki ti lekkiyo ere t'adde soo a urzi k'Almasi te*.

⁴ Ni rootiyo inkiŋo kono aame wede tuuku y'ettiyo y'un kazita urzi k'Isa ti doolo, ti wede kaye ay un ki gizite ye, ise kun ooniyo unde ti doolo ti ere kun uune ti poone gettiyo ye, ise an un kazita rabila ti doolo ti Rabila Majjaanawa ere kun uune ti poone gettiyo ye toŋ maŋ, kun d'ombiŋe baadaŋ ti kane me.

⁵ Kane doŋ kun rootiyo kun'de, kane doŋ zina k'Isa i jiiire geŋ, nuŋ n'elkiyo kane geŋ an ki n' ceere ti munda ye.

⁶ Derec, a rootiyo k'ono suuniyadó t'ise baata toŋ, wo de a urzi suuniyo Raa geŋ a ki'n baate ye. Kaye suuniyadey t'urzi tuuku toŋ, daayum ay un ti gizite kereŋ.

⁷ Aame n'un gizite urzi Rabila Majjaanawa ki Raa geŋ, n'un gizite

* **10:17 10.17** Kun wollo adda mattup ki Zeremi 9.23 wo 1 Korent 1.31. * **11:3 11.3** Kun wollo adda mattup ki Zenez 3.1-13.

ki waawiye, n'a-t'ize tuddó ñenku kono kune sundugun t'a ôole. Gen n'ize inkinno oldfiko ko?

⁸ Nun n'a iyye don ogiysito ti suma k'Isa a ume doolo an di n' nuugo ti sonko, gen aakede ni ziko maaladan kono ki noogiyagun.

⁹ Aame nun di kune gen, munda tuuku ton ni dihe a urzi lekkiyadó, a wenda soo ton ni ki guune attidi ye, kono zamba don iido ti siido Maseduwan gen, munda wede oo biite an o ele pây†. Wo a sulfi pay tuddó n'a ti ziida n'un k'ele attidi ye, wo daayum tuddó ni ti seeda inkinno.

¹⁰ Gen inkinno nun ulbó unse. Ni rootiyo ti d'erec ere k'Almasi oo d'ede: Adda siido k'Akayi, n'aasa t'urzi tuuku ton, wenda soo ton umbo a aana oo di latta unsuwo ere oo d'ede te.

¹¹ Ki moo me ni rootiyo inkinno me? Kun elkiyo n'un ki'n giyye ye ko? Aha, Raa yi suune n'unni giyye me!

¹² Munda wede n'isiyo ankenno en, ki daana ton n'isa inkinno kono n'an di t'ippa a bize ki don i koliyo tuddan an'de, kane ti kaye naabadey kan soo gen me.

¹³ Kane gen an ti-t'isiyo tuddan aa don zina k'Almasi, don daggiya duwo, tuddan an ti-t'ombide an t'isiyo aa don zina k'Almasi‡.

¹⁴ Gen munda ki seedu giggire umbo, kono tode Meeda siitandani batum ton tuddutú ti-ti t'ombide ti-t'isiyo aa maaleeka wede ki toore.

¹⁵ Gen i k'oone ye, kane don naabatú ton tuddan an ti-t'ombide an t'isiyo aa kane don naabo Raa ki diine. Wo de kane gen a onniyo danggu an t'ooney munda wede a naabadan.

Ombiñe Pool a dabar

¹⁶ Kun ollo, n'un di-d'oolo sey, wenda soo ton ti diinagun y'elke ye nun ki maade me. Wo de aame kun

elkiyo nun ki maade man, gen kun d'oyyo n'a orba aa ki maade, kono nun ton ni-t'imme tuddó boolon.

¹⁷ Ono don ni rootita en, ni rootita aa Galmeega yi dehu ye, wo de ni rootita aa nun ki maade kono ni suune adda k'addó, o d'ede urzi n'a t'imme tuddó.

¹⁸ Don baadan an tamma tuddan a sulfi don a urzi tudde, inkinno man nun ton n'a t'imme tuddó kay.

¹⁹ Kune don kun'de un d'ede elkiyo baadan gen, kun d'oyyiso t'addugun pay kun d'ombiñe a kane don elkiyadan umbo.

²⁰ Kune kun d'oyyiso a don zina i jiiere gen an un di'n isiyo aa bulagi, an un di'n oobiyo ti metinjo, suldugun an t'oogire pay, an di koliyo t'eggun, an un di'n dangyisa a tobbinagun, wo a sulfi pay genno ton kun d'ombiñe.

²¹ Gen munda wede kane an un ize man, kaye toogadey baata inkinno ay un k'ize ye. Wo gen tambobino, sukiyagi a kaye! Kun ollo, ankenno n'a orba aa nun ki maade, wo wede yi tamma tuddi a munda tuuku man, nun ton n'aane n'a t'imme tuddó eego kay.

²² An rootiyo kane don k'Eber man, nun ton Eber! An rootiyo kane Izirayel man, nun ton Izirayel! An rootiyo kane ti biza bumbu k'Ibirayim man, nun ton ti biza bumbu k'Ibirayim§.

²³ An rootiyo kane don naabo k'Almasi man, nun min wede naabo k'Almasi i jiiere kane, inkinno n'a orba aa eedó i-dikke baa. A naabo gette n'iidi yeebadó i jiiere kane, an ni zidde dangay tan baadan i jiiere kane, an ni gussite tan baadan i jiiere kane, wo ni likke aa a biza zire k'unto tan baadan i jiiere kane.

²⁴ Yawudiyagi an di n' gussite tan paat, kossiyo soo marpa ada g'ado

† 11:9 11.9 Kun wollo adda mattup ki Pilip 4.15-18. ‡ 11:13 11.13 Kun wollo adda mattup ki

Matiye 7.15. § 11:22 11.22 Kun wollo adda mattup ki Pilip 3.5.

makumu gessat*, gessat.

²⁵ Doŋ Romenj an di n' gusse ti dalka taŋ aɗo, wo ɗuwo an di n' gikkite ti moŋgali ki tōwwadó kaŋ soo. A torguwadó geŋ, taŋ aɗo tooko ay di lattiya adda k'ahu ahu, wo i d'ize onniyo soo n'a likke t'ekki bar didɗo wo onnu†.

²⁶ A torguwadó ere taŋ baadan gette, n'a uune dabar aa nuŋ a biza zire t'urzi k'oyɗayi g'ay t'ōniyto, wo t'urzi ɗoŋ ɗekkiyo k'urzi, n'a uune dabar aa nuŋ a biza zire t'urzi ɗoŋzó Yawudiyagi, wo t'urzi ɗoŋ Yawudiyagi ye, n'a uune dabar aa nuŋ a biza zire t'urzi ɗoŋ adda geegiryagi, wo adda balɗa, n'a uune dabar aa nuŋ a biza zire ekki bar, wo a ɗaana ɗoŋ an ti-t'isiyo tuddan aa zemba a urzi k'Isa‡.

²⁷ N'a uwwe ormiyto wo oofibe yeebe a urzi naabo, onniyo muno moone umbo, n'a uwwe mosogo wo ôrme, onniyo muno addó guguba, kallagó baata wo reele yi di n' tōwwo.

²⁸ Sulɗi doolo ede ni k'aane ni ki ti'n ɗeepe pay ye, wo a nuŋ munda wede beehiye a jiire, onniyo ti onniyo nuŋ ulbó o d'oodiyo a tukki ɗoŋ pay ogiysito ti suma k'Isa me.

²⁹ Aame wede yoŋ toogadí baata maŋ, nuŋ toŋ ni d'owwiyo toogadó baata kay, wo aame wede yi t'isiyo oldiko maŋ, nuŋ addó i n'aadumu.

³⁰ Ise i dehu ki tamma tudde maŋ, n'a t'imme tuddó a toogadó ere baata gettiyo.

³¹ Tamma ti koonaa ki daayum a Raa Meeki Galmeega Isa, yoŋ yi suune ni ki lohito ono ye me.

³² Aame nuŋ a geeger Damas geŋ, goole siido wede mozigo Aretas yi ziipe'ŋ, yi d'ibi asigiryagi a

boha bumbiyagi ki geeger gette ki seeduzó.

³³ Wo ɗe zemba an ti n' ziipe adda gedɗe, an ti n' zuuye ti nee ti bulɗo waaya moŋgali, wo ni di t'unzile a goole siido geŋ me§.

12

Raa yi iidiba ita a Pool

¹ Injino i dehu'ŋ n'a t'imme tuddó ko? Aha, a ki nooge ti munda ye! Wo ɗe toŋ n'a roote a sulɗi ɗoŋ o iido aa suniye wo Galmeega y'o di t'iidiba ita.

² Nuŋ ni suune wedusu soo injino, yi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi*, onniyo soo Raa y'a y'umbe k'awwa ki kandaane wede k'aduwe, t'ume geŋ iide ozzine koomat makumu piɗe. Raa yi y'umbe miŋ ti tuddí gettiyo koo, i iide munda aa suniye koo maŋ, ni ki suune ye, i suune Raa siidí.

³⁻⁴ Derec, ni suune wede geŋ, Raa yi y'umbe ki jenne. Wo ɗe yi y'umbe miŋ ti tuddí gettiyo koo, i iide munda aa suniye koo maŋ, ni ki suune ye, i suune Raa siidí. Wo a ume geŋ yi d'illigo ono ɗoŋ wede tudde soo toŋ yi k'aane yi ki ti'n roote ye, kono a wede'ŋ urzi umbo y'anni roote me.

⁵ Geŋ ni t'imme tuddó kono wede'ŋ geŋno. Wo ɗe ki nuuno k'aggadó, n'a t'imme tuddó a toogadó ere baata gettiyo ɗaŋŋal.

⁶ Aame ni dehu ni t'imme tuddó maŋ, n'a k'orba aa ki maade ye, kono ni rootita derec ɗaŋŋal. Wo ɗe ni ki tamma tuddó ye ni-ti seedu, kono ni dehu ɗuwo an di wolle munda wede n'isiyo wo munda wede an ollige ni rootiyo ɗaŋŋal, munda ti doolo umbo.

* **11:24 11.24** Oogoro Muusa ti rootiyo wede booro ti ziiɗa maŋ, an di y'oggipe marpa i ki ceere ada piɗe ye. Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 25.1-3. Maŋ kane an a d'ohire a marpa ada g'adɗo makumu gessat, kono an orgiso beezan i ti t'igiba maŋ, an a ti doopida oogoro gette. † **11:25 11.25** Kun wollo adda mattup ki Naabo ɗoŋ zina 14.19; 16.22; 27.39-44. ‡ **11:26 11.26** Kun wollo adda mattup ki Naabo ɗoŋ zina 9.23; 14.5. § **11:33 11.33** Kun wollo adda mattup ki Naabo ɗoŋ zina 9.23-25. * **12:2 12.2** Pool yi rootiyo *Nuŋ ni suune wedusu soo injino, yi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi*: Geŋ yi rootiyo ti yode batum.

7 Sulđi đonj Raa y'o t'iidiba ita geŋ, kane sulđi đonj i ceeriyo eego. Injino, kono n'a ki kili tuddó ti sulđi geŋno ye, geŋ Raa y'o d'ele munda aa kuuno a tuddó i di n' dabirsa†. Geŋ aakede wede zina Meeda siitandani ti y'igibo y'a ni dabire kono o-t'eegire n'a ki kili tuddó ye.

8 A dabaradó gette n'a tunde Galmeega taŋ ado, kono y'o-ti ledfe ti tuddó me.

9 Wo Galmeega y'o di ruute, y'ede: «A kee'ŋ beekadó gettiŋ a iide baa. Kono nuŋ toogadó ti kee, aame kee toogadá baata geŋ me.» Geŋ nuŋ ulbó unse n'a t'imme tuddó a toogadó baata gette, kono toogo k'Almasi t'a koone eedó.

10 Kono kamo nuŋ ulbó o d'isiyo unse, a toogadó baata gette, ise duwo an ni kaldita, ise an ni kodfite, ise an ni dabirsa, wo ise an oo oodiyo ulbó baadaŋ toŋ maŋ, kono ni daaniya Almasi geŋ me. Eyye, aame nuŋ toogo baata toŋ, a ume geŋ n'a d'ooniyo toogo.

Ulbe k'oodiyo Pool a đonj Korent

11 Kun wollo ankeŋ ni t'ize aa ki maade, wo de kun n'ize ki toogo n'a t'ize ki maade me, ki too maŋ nuŋ a ni naakiwe kune. Ise duwo an rootiyo nuŋ ki bita toŋ, kane đonj kun'de đonj zina k'Almasi i jiire geŋ, nuŋ n'elkiyo kane an ki n' jiire ti munda ye.

12 Sulđi đonj ize di kune i-kaza nuŋ wede zina k'Isa geŋ, kun wulle: N'a imbiŋa a munda wede oone tuuku toŋ maŋ, wo kun wulle sulđi k'armika đonj i-kaza Raa toogo wo sulđi đonj i ceeriyo eego me.

13 Kunuŋ n'un biite a moo me a beehiyko ere n'ize a đonj ogiysito ti suma k'Isa a omagi doolo me? Munda umbo. Para maŋ ede munda soo: Ni ki guune attidí kune ye. N'ize injino ki diine ye maŋ, kun oo t'iso tambobino!

14 Ankeŋ kun ollo, ni kime di kune sey k'aduwe, wo n'a ki kooney a attidí kune ye, kono ni ki dehey maalaguŋ ye, wo de ni dehey kune batum. Kune kun suune inŋi geŋ an k'okumso sulđi a maawaŋ ye, wo de maawi okumso sulđi a inŋizaŋ me.

15 Ki nuŋ, ulbó unse n'a dagge sulđizó ise tuddó batum kono kune geŋ me. Derec, geŋ nuŋ n'unni geyyiso baadaŋ, wo ki moo me geyyisaguŋ a tukki nuŋ baata me?

16 Derec kun suune, n'un ki t'ize attidí kune ye, wo de đonj soŋ an'de, nuŋ metike n'un ti'n iimi ti metiŋko.

17 Kun t'elko do kunuŋ, ti diine đonj n'un ikkipe geŋ, t'urzi wede soo n'un ti'n iimi ti metiŋko ko?

18 Nuŋ ni di gidfima a Tit y'a ette di kune wo n'a-t'igibe ti yode leema wede kune batum kun yi suune. Kunuŋ Tit geŋ y'un ti'n iimi ti metiŋko ko? Aha, kun suune geŋ derec ye! Wo kun suune nuŋ ti Tit geŋ, ay izire soo wo elkisadey toŋ soo.

19 Ti kaagine kun elkiyo koo ay okkime bizey a daana kune me koo maŋ? Aha, injino ye! Onamey eŋ, ay rootiyo a daana Raa kono ay lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi. Wo zamba ki nuŋ kune đonj ki geyyiso, ay isiyo pay geŋ kun di t'ihira a urzi zaapu k'adduguŋ a Isa.

20 Nuŋ n'orgiso a aaniyadó di kune geŋ, kune n'un ki'n t'ooney aa addó i dehu ye, wo nuŋ kun gi di n' wolley aa adduguŋ i dehu ye. Nuŋ n'orgiso n'iidey di kune, ni t'ooney sulđi đonj aakede: Orbe k'ono k'ulpi ti tudduguŋ, kolbiso, kulkiso i ceeriyo eego, elkiyo ere bakadá k'a ti y' kime k'ita, dekkiyo k'ita duwo, lattiya suma duwo, koliyo tudde, wo isiyo sulđi đonj a urzizaŋ ye pay geŋ me.

21 Nuŋ n'orgiso soŋ a ettiyadó ere soŋno gette, koo Raa yi-ti n' t'eley adda sukiyagi a daana kune me koo maŋ. Nuŋ n'orgiso koo

† 12:7 12.7 **Munda aa kuuno a tuddó i di n' dabirsa:** Munda aa kuuno a tukki Pool geŋ urzizi daa suuniyo. Đonj ongo an elkiyo Pool i d'ede eeni k'eda: Kun wollo adda mattup ki Galat 4.13-15.

ni-t'ooney don baadan an lekkiyo daayum adda k'oldiko aakede an ize ti poone koo man, wo an ki ti gime lekkiyadan ye botto, an lekkiyo a lekkiyadan ere k'isiyo suldi pitiniko, boliyo, wo an ti-t'eliyo tuddan k'isiyo suldi don ulpi. Wo gen n'a ooley a tukki kane gen me.

13

Toose ti aapudu ki dangu

¹ Nun ni kime di kune en k'aduwe. A suldi pay gen wedusu booro ti y' seeda'n, i dehu don sire t'ado i wulle wo illiga munda genno doo min kollo*.

² A ettiyado ere ki sirwe di kune gette, a don ize oldiko ti poone wo a don ongo pay gen n'an ti ruuto, wo de anken nun dokki ti kune ton n'a-ti doole sey: Aame sonno n'iida woliyagan man, n'a kooney wehini ti don pay isiyo oldiko.

³ N'aasey inkino kono kun dehu kun di suune munda a kize, ki kotto Almasi yi rootiyo ti bizo. Wo kun di suuney Almasi yon toogadi baata ye a daanagan me, wo de yon toogadi a diinagan y'un ti kaza.

⁴ Derec, Almasi yon a urzi tudde toogadi baata, duwo an ti y' ti-ike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko, wo anken yi lekkiyo zeere t'urzi toogo Raa. Wo kaye ton toogadey baata aa ki yode kono ay lekkiyo kettiyo kan soo ti yode. Wo de ti yode ay di lekkey zeere a diinagan t'urzi toogo Raa.

⁵ Kune batum kun t'elkito, wo kun ti wollo kune'n ki kotto a urzi zaapu k'addugan a Isa dey ko? Kunun kun ki suune ye ko Isa Almasi yi lekkiyo adda k'addugan me? Para man duwo an k'aana an ki ti'n wolla ye suldi don i-kaza, kune kun seedu zakidi a urzi zaapu k'adde a Isa me.

⁶ Wo de n'elkiyo kun suune, kaye ay un ti gize ay seedu zakidi a urzi zaapu k'adde a k'Isa me.

⁷ Kaye ay ton diyo Raa kono munda ulsu soo ton kun ki d'ise ye. Ay rootiyo inkino, kono ay ki dehu ay ki kize tuddey kaye ki diine ye, wo de ay dehu kun d'ise daayum beehiyko, ise duwo an rootiyo ay ki seedu zakidi a urzi zaapu k'adde a Isa ye ton man.

⁸ Ki kotto kaye ay k'aane ay i ki t'eegire ye a derec ki Raa te, wo de ay di nooge noogiyo derec ki Raa te.

⁹ Aame tuuku kune'n toogo wo kaye toogadey baata ton, ulbey i d'isiyo unse. Gen munda wede kaye ay ton diyo Raa, kono y'un di'n oofibe delele a urzi zaapu k'addugan a Isa.

¹⁰ Kono kamo ankenno nun dokki ti kune, gen n'un di raaniya mattup ettiyo, kono san onniyo ere n'iiney di kune man, kun ti gime lekkiyagan wo n'un ki d'isey wehini ye a urzi toogo ere Galmeega y'o ele gette, y'o ele urzi ki noogiyagan kun di t'hira a urzi zaapu k'adde a Isa, ki daggiyagan ye.

¹¹ Inkino ki dangu zamba ki nun, kun lekko t'un suwo, kun i oolo tuddugan a Raa y'un di'n oofiba delele, kun elo kooke ti tuddugan, kun lekko onamgan soo, wo kun lekko ti toose, inkino Raa wede ki geyyiso wo ki toose gen y'a koono ti kune.

¹² Kun t'eesito tuddugan kan bey sire sire aa zamba, wo don ki Raa pay a enno, an un t'ize toose.

¹³ Beeko ki Galmeega Isa Almasi, geyyiso ere ki Raa, wo lekkiyo ere kettiyo kan soo in d'ede t'urzi k'Unde Kamilen gette i koono ti kune pay.

* 13:1 13.1 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 19.15.

Mattup ki Pool yi riije a ɗon siido Galat

Eɗ urzi k'ono ɗon kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere Pool yi riije a ɗon i ziipe addaɗ a Isa a siido Galat. Pool geɗ ki siido Galat yi iide taɗ sire, y'an di gizite Rabila Majjaanawa a Yawudiyagi wo a ɗon Yawudiyagi ye. Wo ɗe k'ita maɗ, Yawudiyagi ongoɗ an iide'ɗ an'de, Pool yon wede zina k'Isa ki kotto ye, wo ono ɗon yi gizite toɗ kane ɗerec ye. An an di ruute a kane ɗon Yawudiyagi ye i ziipe addaɗ a Isa geɗ, i dehu an d'ise munda wede oogoro Muusa ti rootiyo kay. Wo munda wede an ziiɗa zakid'i a jiiire, urzi walɗu ponde. Kane an rootiyo t'urzi geɗ, Raa yi di'n wolleiyo ɗuwo ki diine a ɗaanadi me.

Pool y'illiga inkiɗo maɗ yi-ti gulkuwe baadaɗ. Kono kamo y'an di riije mattup a ɗon siido Galat, y'an di kize Raa yi'ni wolleiyo ɗuwo ki diine a ɗaanadi t'urzi walɗu ponde ye. Walɗu ponde ere toc Raa yi rootiyo te, ere a urzi tudde ɗuwo ge ki d'isiyo ye, wo tod'te ere Unde Kamileɗ t'isiyo adda k'adde. Geɗ t'urzi zaapu k'adde a Isa ɗaɗɗal, ɗuwo Raa yi'ni wolleiyo ɗon ki diine a ɗaanadi me. Wo t'urzi zaapu k'adde a Isa ɗaɗɗal, lekkiyadiɗ t'a t'ise lekkiyo ere Raa ulbi i-d'ise unje me.

Toose ki Pool a ɗon Galat

¹⁻² Mattup ette i raaniya nuɗ Pool wede zina k'Isa, ti zamba pay i ziipe addaɗ a Isa ɗon ti nuɗ, ay un t'ize toose a kune ɗon ogiysito ti suma k'Isa a siido Galat*. Naabo ette ni t'uune t'urzi ɗuwo ye, i n'igibo wedusu ye ni d'isiyo me, oo t'elo Isa

Almasi ti Meega Raa wede a bilɗe Almasi ti diine ɗon unto.

³ Geɗ beeko ti toose ki Meegin Raa ti Galmeega Isa Almasi i koono eggun.

⁴ Yode wede y'a iili tuddi, y'a inda k'oldikadiɗ, wo y'in di'n uɗɗe ti sulɗi ɗon ulpi ki duniya. Y'ize inkiɗo aa Meegin Raa yi dehu.

⁵ Tamma t'a koone a yode ki daayum! Eyye.

Rabila Majjaanawa soo ɗaɗɗal

⁶ Nuɗ n'a ziiɗa giggero kono Raa wede unni wiike ti beeko ere k'Almasi kun d'iili, kesiko kun digime k'ume rabila majjaanawa ere ti doolo,

⁷ kaciɗ rabila majjaanawa ti doolo umbo. Wo ɗon ede an isiyo an un ti'n dagge, Rabila Majjaanawa ere k'Almasi an dehu an ti-kime ti doolo.

⁸ Inkiɗo maɗ ise kaye batum, wenda ti doolo, ise maaleeka ti kandaane toɗ maɗ, y'un gizita rabila majjaanawa ti doolo aa ere ay un ki gizite ye maɗ, yode geɗ duudiyo Raa t'a koono eedi!

⁹ Kaye ay un ruute ti poone, anken n'a-di ɗoole sey, aame wenda y'un gizita rabila majjaanawa ere ti doolo aa ere kun uune ti kaye ye maɗ, yode geɗ duudiyo Raa t'a koono eedi!

¹⁰ Wo kune kun elkiyo ni riije inkiɗo kono ɗuwo an di n' t'imma ko? Aha, inkiɗo ye! Ni dehu a ni t'imme Raa. Kun elkiyo miɗ, nuɗ ni dehu n'a t'ise wede beehiye a eda ɗuwo ko? Aha, inkiɗo ye! Aame ni dehu n'a t'ise beehiye a eda ɗuwo sey maɗ, ni ki t'ise wede naabo k'Almasi ye.

Pool yi t'ize wede zina k'Isa

¹¹ Zamba ki nuɗ, ni dehu n'un di roote: Rabila Majjaanawa ere n'un gizite gette, ni k'illiga ti bize wedusu ye,

¹² wo wenda y'o ki gizite ye, yi ki n' duuye ye. Tode gette Isa Almasi batum y'o iidiba ita.

* **1:1-2 1.1-2 Siido Galat:** Kun wollo adda mattup ki Naabo ɗon zina 16.6.

13 Wo kune kun ti suune lekkiyadó ere ti kaaga te, aame nuñ ni daaniya urzi k'oogoro Yawudiyagi me. Nuñ ñon ki Raa ogiyo ti suma k'Isa n'anni dibire baadan wo ni dehu n'an uute.

14 Wo t'adda diine daamayó Yawudiyagi, nuñ n'aa di jiire ki daaniya k'oogoro me, n'a ziida zakidi t'addó pay a oogoro mongidagó te.

15 Wo kaciñ Raa yi ni biire t'ume t'adda k'adde meedó to, y'o d'ele beekadí y'a ti n' wiike kono ni-di naabe.

16 Aame onniyo ere Raa yi dihe t'iina man, Ulí y'o di y' gize n'a yi zuune, kono n'an di kizite rabiladí a ñon Yawudiyagi ye. Aame geñ ni ki tunde wede tudde ye,

17 ki Zeruzalem ton ni k'iide ye, n'a wollo ñon zina k'Isa ñon ti poone ti nuñ me. Tin geñ min n'a ingile baa, n'a ingile siido k'Arabi, san n'a-gimo ki geeger Damas.

18 Iide ozzine afo man, n'aa t'iide Zeruzalem kono ay di suuno tuddey ti Piyer. Ni likko ti yode suuk sire,

19 wo wede zina k'Isa Almasi ti doolo n'aa ki wullo ye, ni wullo Zak leema Galmeega† ñañal.

20 Ono ñon n'un raaniya en, ki kotto lohito ye, Raa ton yi suune.

21 San man ti Zeruzalem n'a ingile ki siido Siiri ti Silisi.

22 Zamba ñon ogiysito ti suma k'Almasi a siido Ziide ton, t'ersadan an ki n' wulle ye.

23 An ollige min ñuwo an rootiyo a tukki nuñ, an'de: «Wede in di'n dibire ginno, anken yi-gime, yi kazita Rabila Majjaanawa a urzi zaapu k'adde a Isa, ere ti poone yi ki dehu yi ki t'olliga ye geño.»

24 Aame an illiga inkino man, an tamma Raa kono nuuno.

2

Pool ti ñon naabo k'Almasi ongon

1 Aame iide ozzine koomat makumu pide man, n'a gime ki Zeruzalem sey kaye ti Barnabas, wo n'aa di wiike Tit pây*.

2 Nuñ n'iide kono Raa y'o ruute n'a ette. Aame ay iiney man, n'an ugiye deero ki ñon ogiyo ti suma k'Isa siidey, man n'an t'iide taaya a urzi Rabila Majjaanawa ere ni kazita a ñon Yawudiyagi ye. N'a t'ize inkino kono ni ki dehu naabo ere n'ize wo ere n'isiyo ette, i-ki t'engile ki bita ye.

3 Tit wede iide ti nuñ geñ yon Girek, wo kane deero geñ an ki y'ize ki toogo ye y'a walda ponde me.

4 Wo ñe i d'ede zamba ñon an'de kane an ziipe addan a Isa, kaciñ an ki ziipe addan ye, an dehu Tit y'a walda ponde. An t'iide diinayey aa ñon woliyo k'itadey, an dehu an ay ti'n dagge, kaye ñon eedey toore me. Ay t'ize eedey toore geñ t'urzi k'Isa Almasi, wo kane an dehu an ay ti'n kime k'adda buliko ere a urzi k'oogoro Muusa sey.

5 A ñon geñ kaye ay an di-tuuge, urzi boolon ton ay an k'iili ye, kono kaye ay dehu ñerec ki Rabila Majjaanawa gette t'a lekke a diinagan.

6 Wo kane ñon geñ a eda ñuwo kane deero ton — a nuñ deerikadan ere ti poone gette ki bita, kono Raa y'inni woliyo kine pay min kan soot — kane ñon a eda ñuwo kane deero geñ, a nuñ munda an ki ruute ye ti doolo me.

7 Wo kaciñ an wulle man an zuune, ñerec Raa y'o ele a beezó naabo kazita Rabila Majjaanawa a ñon Yawudiyagi ye, aakede Raa yi ele a bey Piyer naabo ki kazita a Yawudiyagi.

8 Derec, Piyer Raa yi y'ize wede zina k'Isa y'a-y'igibe ki tukki Yawudiyagi, inkino nuñ ton Raa

† 1:19 1.19 Zak: Yon leema Galmeega Isa, yon ti diine ñon dokkiyo ti ñon ogiyo ti suma k'Isa a geeger Zeruzalem. Kun wollo adda mattup ki Galat 2.9 wo Naabo ñon zina 15.13. * 2:1 2.1 Kun wollo adda mattup ki Naabo ñon zina 11.30; 15.2. † 2:6 2.6 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 10.17.

y'an ize wede zina k'Isa y'an-igibe ki tukki don Yawudiyagi ye.

⁹ Zan, Zak wo Piyer gen, duwo an'ni suune kane deero ki don ogiyso ti suma k'Isa. Kane gen an zuune naabo gette ki kotto Raa y'o ele ti beekadi. Ay di-gitte onamey kan soo, wo ay a-ti zidde bey ki toose, i-kaza ay lekkiyo kettiyo kan soo. Inkinno man nun ti Barnabas ay d'ingile ki tukki don Yawudiyagi ye, wo kane an Piyer an d'ingile ki tukki Yawudiyagi.

¹⁰ Wo an ay di ruute an'de ay a d'elkoy a don an k'ede munda ye, wo nun gettin naabadó ere n'isiyo t'adde soo to‡.

Pool y'aapudu Piyer

¹¹ Onniyo Piyer y'iide ki geeger k'Antiyos siido Siiri§ gen, y'aaze munda wede ulsu, inkino n'a y'iipide a daana don pay i t'ugiyi.

¹² Zak gen yi d'igibo zemba, wo ki poone an d'aana gen Piyer yi d'ombo kan soo ti zemba don Yawudiyagi ye me. Wo aame zemba gen an iina man, Piyer y'aa t'irga ombo ti kane y'a iili, kono y'orgiso a zemba Yawudiyagi.

¹³ Man kane Yawudiyagi ongo ton bizan a t'ize sire sire aa ki Piyer. Inkinno man yode Barnabas ton yi wulle naabadan ere an ize gettiyo man, y'a-t'ize aa kane.

¹⁴ Aame ni wulle naabadan a ki t'iide a derec ere ki Rabila Maj-jaanawa ye man, n'a t'iiziga, n'a t'ihira a daana don pay, wo ni di ruute Piyer, n'ede: «Kee Yawudusu, wo ankenno lekkiyada aa ki don Yawudiyagi ye, ki ki lekkiyo ye aa ki don Yawudiyagi me. De mummino ki dehu k'a ti'n kime ki toogo zemba don Yawudiyagi ye, an di lekke aa ki Yawudiyagi doo min kollo me?»

¹⁵ Kaye ay suune Yawudiyagi min kaye! Kaye soo ye ti don Yawudiyagi

ye, don ay'ni waaku don k'oldfiko* me!

¹⁶ Ki too man in i suune duwo Raa y'anni woliyo ki diine a daanadi t'urzi daaniya k'oogoro Muusa ye, wo de y'anni woliyo ki diine a daanadi t'urzi zaapu k'adde a Isa Almasi danjal†. Wo kaye ton ay ziipe addey a Isa Almasi, kono Raa y'ay di'n wolle ki diine a daanadi t'urzi zaapu k'adde a Almasi, t'urzi daaniya k'oogoro Muusa ye. Derec, wenda soo ton umbo Raa y'a yi wolle ki diine a daanadi t'urzi daaniya k'oogoro Muusa me.

¹⁷ Kaye Yawudiyagi ton man ay dehu Raa y'ay di'n wolle ki diine a daanadi t'urzi beeko k'Almasi. Wo de ay ize inkino ton duwo an ayni woliyo kaye don k'oldfiko aa kane don Yawudiyagi ye man, gen Almasi yon wede naabo a urzi k'oldfiko ko? Aha, inkino ye!

¹⁸ Aame urzi k'oogoro Muusa ni y'iili wo k'ita man n'a-kime k'addaga man, gen ni t'ize wede a ti diipida a urzi k'oogoro genno.

¹⁹ Nun a oogoro gette aa n'inda kono tode batum ti n'iide, wo anken ni dehu n'a lekke ki Raa. Aame Almasi y'inda ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko gen, aa n'inda ti yode kan soo.

²⁰ Lekkiyado ette i lekkiyo nuuno ye, i lekkiyo Almasi adda k'addo me. Lekkiyado a duniya ette ni lekkiyo t'urzi zaapu k'adde a Ulo Raa wede yi ni giyye, yode batum y'a inda kono nun.

²¹ Inkinno man beeko Raa ni k'ooli ye. Wo aame t'urzi k'oogoro doo min k'a t'ise ki diine a daana Raa man, gen aakede Almasi y'inda ki bita.

3

Mummino kun uune Unde Kamilen me?

‡ 2:10 2.10 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 11.29-30. § 2:11 2.11 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 11.19-26. * 2:15 2.15 **Don k'oldfiko:** I-kaza don Yawudiyagi ye an ki suune oogoro Muusa ye. † 2:16 2.16 Kun wollo adda mattup ki Romen 3.20-24.

1 Kune don siido Galat no, kune'n elkiyagun umbo! Wee wee un ti'n digge me? Para man taaya k'Isa Almasi an ti y' tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko an un ti ruute a daanagun, kun illiga kereṅ.

2 Inkinno man ni dehu n'un di'n tonde a munda soo: Unde Kamilen Raa y'un ele gette kono kun diine urzi k'oogoro Yawudiyagi kunun, kun illiga Rabila Majjaanawa wo kun d'umbe ko?

3 A munda gen kune elkisagun umbo me? Ki poone kun iise t'urzi k'Unde Kamilen, wo anken kun dehu kun a-ti dange t'urzi munda wede tudde ti dehu.

4 Kune kun elkiyo min beeko ere kun uune pay ti Raa gette, tod'te ki bita ko? Aha, ki bita ye!

5 Kun ollo kay, aame Raa y'un ele Unde Kamilen wo y'aaze suldi k'armika a diinagun gen, y'isiyo kono kun daaniya urzi k'oogoro kunun, kun illiga Rabila Majjaanawa wo kun d'umbe ko?

Raa yi ziipe beeko a Ibirayim

6 An riine ti kaaga adda mattup ki Raa a tukk' Ibirayim, an'de: «Yi ziipe addi a Raa, inkinno Raa y'a yi wulle yon ki diine a daanadi*.»

7 Kun ollo ono enno: don i ziipe addan a Raa danjal ita k'inni k'Ibirayim me†.

8 Ti kaaga Raa yi-ti gize rabila majjaanawa gette a Ibirayim, y'ede: «Ita duwo pay an t'oono beeko t'urzi kee‡.» Gen inkinno an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, don Yawudiyagi ye ton Raa y'an isa ki diine a daanadi t'urzi zaapu k'addan a yode.

9 Inkinno man don i ziipe addan a Raa gen an uune beeko pay aa k'Ibirayim wede yi ziipe addi a Raa.

10 Wo don pay i daaniya urzi k'oogoro Yawudiyagi gen duudiyo Raa a eedan, kono ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Duudiyo Raa a wede soo daayum y'a ki ti sooru ye a suldi pay don an riine adda mattup k'oogoro Muusa me§.»

11 Kine in'ni suune ono gen kereṅ, wede y'a t'ise ki diine a daana Raa t'urzi k'oogoro umbo, kono ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede Raa yi yi woliyo ki diine a daanadi gen, yon y'a lekka t'urzi zaapu k'adde a yode*.»

12 Derec, urzi k'oogoro ti wede ki zaapu k'adde a Raa soo ye. Wo de ki oogoro'n, wede y'a t'izira a urziyagi k'oogoro pay genno man, t'urzi gen y'a lekka†.

13 Para man kono k'oogoro Muusa gette kine duudiyo Raa a eedin, inkinno man Isa Almasi batum y'a iido, y'a t'umbe duudiyo kine wo id'uupe eedi, inkinno y'in di'n udde ti duudiyo gette. Gen ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Wede tuuku an ti y' doddiyo ekk'undumu gen, duudiyo Raa a eedi‡.»

14 Gen a t'ize inkinno kono t'urzi Isa Almasi, beeko ere Raa yi ruute yi t'ela a Ibirayim a-teepe a don Yawudiyagi ye pay. Gen kine ton t'urzi zaapu k'adde a Isa in d'uune Unde Kamilen ere Raa yi ruute y'in t'ela te.

Oogoro ti ono don Raa yi ruute y'aasa

15 Zamba ki nun, n'un di rooto munda wede a urzi lekkiyadin ere ankenno: Aame wede yi t'aahe k'unto gen, onami don yi riine a urzi dokkide laalayí, wenda yi k'aane yi ki ti'n latte ye, wo y'a k'onke munda ti doolo ye.

* **3:6 3.6** Kun wollo adda mattup ki Zenez 15.6 wo Romeṅ 4.3. † **3:7 3.7** Kun wollo adda mattup ki Romeṅ 4.16. ‡ **3:8 3.8** Kun wollo adda mattup ki Zenez 12.3; 18.18; 22.18; 26.4; 49.10. § **3:10 3.10** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 27.26. * **3:11 3.11** Kun wollo adda mattup ki Abakuk 2.4 wo Romeṅ 1.17. † **3:12 3.12** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 18.5 wo Romeṅ 10.5. ‡ **3:13 3.13** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 21.23.

16 Geŋ inŋkino ki ono ɗoŋ Raa yi ruute y'aasa a Ibirayim wo k'eda k'inŋizí toŋ maŋ. Ti kaaga adda mattup ki Raa, an ki riije ye «a tukk'ita k'inŋizí pay», aakede a kane ɓaadaŋ geŋ me. Wo ɗe an riije «a tukk'ulo soo t'ita k'inŋizá», geŋ i-kaza ti ulo wede sooŝ, yoŋ Almasi.

17 Onamó enno ɗoŋ ni dehu n'a roote me: Ki poone Raa yi gitte taa-suwa ti Ibirayim t'urzutú. Saŋ iide ozzine meeda pide uto ada g'ado* maŋ, Raa yi-d'ele oogoro a Muusa. Inŋkino maŋ oogoro gette ti k'aane ti ki t'ide taasuwa gettiyo ye, para maŋ ono ɗoŋ Raa yi ruute y'aasa geŋ a t'isa ki bita.

18 Wo aame sulɗi ɗoŋ Raa yi boohiyo a ɗoŋzí geŋ ki'ni t'oone t'urzi k'oogoro maŋ, geŋ i-kaza sulɗi'ŋ ki'ni t'oone t'urzi k'ono ɗoŋ Raa yi ruute y'aasa ye. Wo ki too maŋ, Raa yi-ziipe beeko a Ibirayim t'urzi k'ono ɗoŋ yi ruute y'aasa.

19 De inŋkino maŋ, ki moo me Raa y'a elo oogoro a Yawudiyagi me? Oogoro gette Raa yi t'ele kono t'in di kize doopidadiŋ ere a urzizí, bini aaniya k'ulo ti biza bumbu k'Ibirayim wede Raa yi ruute y'a yi t'igibo. Oogoro gette yi t'ele ti bize maaleekiyagi, wo wede i konso diinayaŋ y'an di ruute†.

20 Wo aame munda ki wede soo maŋ, geŋ i ki dehu wede y'a ki koone a diine ye. Raa yoŋ soo ɗaŋŋal‡ wo y'aane.

21 Geŋ i-kaza oogoro gette dokki ko ti ono ɗoŋ Raa yi ruute y'aasa me? Aha, dokki ye! Aame oogoro gette Raa yi t'ele t'an t'ele lekkiyo a ɗuwo maŋ, geŋ wede y'a aane y'a t'ise ki diine a ɗaana Raa t'urzi k'oogoro me.

22 Derec, an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, ɗoŋ a duniya pay eŋ adda k'oldiko, inŋkino Raa y'a elo munda wede yi ruute y'an t'ela a

kane ɗoŋ i ziipe addaŋ a Isa Almasi t'urzi zaapu k'adde a yode.

23 Ki poone urzi zaapu k'adde a Isa y'a aana geŋ, kine ɗaŋgay a urzi k'oogoro bini onniyo ere Raa yi'n t'iidiba ita a urzi zaapu k'adde a Isa.

24 Inŋkino maŋ oogoro gette t'a guune ere boohiyadiŋ, bini aaniya k'Almasi, kono t'urzi zaapu k'adde a Raa y'in di'n isa ɗoŋ ki diine a ɗaanadí.

25 Ankeŋ onniyo ki zaapu k'adde a Almasi t'iina geŋ, kine ti ɗandí k'oogoro ye baa.

Inŋi Raa

26 Derec, t'urzi zaapu k'adde a Isa Almasi wo ti lekkiyo ere kettiyo kaŋ soo ti yode geŋ, kune pay kun t'ize inŋi Raa.

27 Inŋkino maŋ kune pay kun ti zuyye batem geŋ kun aa ti gitte kaŋ soo t'Almasi, kun t'usse Almasi.

28 Geŋ âhuntu tudde umbo: Eŋ Yawudusu eŋ Yawudusu ye, eŋ bule eŋ bule ye, eŋ kule ette erewo umbo. Kine pay miŋ soo in lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi.

29 Aame kune ki Almasi maŋ, geŋ kune ita k'inŋi k'Ibirayim, wo kune i koonaa a sulɗi ɗoŋ Raa yi boohiyo a ɗoŋzí, a-t'etta a ono ɗoŋ yi ruute y'aasa me.

4

1-2 Ono ni dehu n'a roote enno: Ulo wede i koonaa a korɓite meegí geŋ, aame yoŋ ulo ɓotto, lekkiyadi aa bule a ɗaana ɗoŋ i yi dokkiyo wo i yeeriyo korɓite meegí me, ise korɓite pay geŋ saŋ ki yode toŋ maŋ. Wo yi d'ollige onamaŋ bini onniyo ere meegí yi ruute a t'ida.

3 Kine toŋ inŋkino kay, aame kine aa inŋi ɓotto geŋ, in lekkiyo adda ɓulikó k'undiyagi ɗoŋ toogo i-dokkiyo duniya.

4 Wo aame onniyo ere Raa yi ruute t'ide maŋ, y'a t'igibo Ulí an di y'ehe

§ 3:16 3.16 Kun wollo adda mattup ki Zenez 12.7. * 3:17 3.17 Kun wollo adda mattup ki Zenez 15.13 wo Egzod 12.40. † 3:19 3.19 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 5.2-5 wo Naabo ɗoŋ zina 7.53. ‡ 3:20 3.20 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 6.4.

adda duniya t'urzi k'erewo, wo i di y' dokkiyo oogoro Yawudiyagi,

⁵ kono y'in di'n adde kine don adda dangay in i dokkiyo oogoro gettiyo, wo y'in di'n ise inni Raa.

⁶ Ki kotto kune kun t'ize innizi, inkinoo Raa y'a igibo Unde k'Uli ti-t'iide adda k'adde kine pay, ti-dolle: «Abba!» I-kaza Meegó.

⁷ Inkinoo ankenno kee bule ye baa, kee uloo Raa. Wo kee uli gen, suldi don Raa yi boohiyo a donzi, kee ton adda t'urzi beekadi*.

Pool ulbi oodiyo a tukki don Galat

⁸ Ti kaaga Raa soo danjal kun ki y' zuune ye gen, kun di lekkiyo adda buliko ere ki raayagi don ki kotto kane ki bita†.

⁹ Wo ankenno Raa kun yi zuune, wo ay di roote yon y'unni zuune ti poone too. Wo de mummino kun dikime ki tukki undiyagi don ki bita toogadan baata i-dokkiyo duniya, wo kun t'ise bulagi sey me?

¹⁰ Kun di daaniya ita suldi don aakede: onniyo k'oholo, aagulu tere, teddari tarnaapagi, wo tarnaapagi don adda k'ozzinagi‡.

¹¹ Nun ulbo oodiyo a kune, kono a naabo ere n'ize pay a diinagun gette a t'isa ki bita.

¹² Zamba ki nun, n'un di'n tondo ti obe bey, kun lekko aa ki nuuno, kono nun ni t'ize aa kune. Kune munda ulsu soo ton kun o k'ize ye.

¹³ Kun elko, aame nun tuddo eeni genno n'un gizite Rabila Maj-jaanawa ki poone me.

¹⁴ Ki too man kune a tuddo gette kun di n' kiigira kun ti n' kime, wo inkinoo kun ki d'ize ye. Wo de kun di n' ziida bey sire aakede maaleeka Raa wo aa Isa Almasi batum.

¹⁵ Aame gen ulbugun unse baadan, aakede i t'ise man edagun ton, kun t'oddiye kun o t'ele. Wo de ki moo me ankenno inkinoo ye me?

¹⁶ Wo anken n'a t'ize wede k'adugun kono ni rootiyo ono don derec ko?

¹⁷ Kun ollo, kane an un ti'n argu k'urzi wede ti doolo gen, an dehu kun an di'n daane wo de kane elkisadan oldo. An dehu an un di'n arga ti tuddo, wo a t'ise kane batum don kune kun di daane me.

¹⁸ Enno munda wede beehiye me, suldi don beehiye n' i dehu kun seeda daayum zakidi eego, aame nun a diinagun doo ye.

¹⁹ Inni ki nun, kono kune gen addo i ni kakkisa aa n'un ti'n t'ehe sey, wo addo a ni kadiwa daayum bini kune kun t'isa zakidi aa yode Almasi.

²⁰ Ki too man nun ni dehu n'a ette ki tuddugun, n'un di roote ono don ni dehu n'a roote kun d'olliga gollado. Wo anken, kono kune gen munda n'a t'ise ni ki suune ye.

Saara ti Agar

²¹ Kun oo ki ti rooti doo, kune don kun dehu un di'n dokke oogoro do gen, oogoro gette ti rootiyo munda kun suuniyo dey ko?

²² Derec, ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Ibirayim i-d'ede inni sire, uli son ki eddi ere bulowo, wo son ki eddi ere uto siido§.»

²³ Ulo bulowo gen ti y'ehe a urzi tudde, wo de uloo ki ere uto siido inkinoo ye, ti y'ehe a-t'iide a ono don Raa yi ruute y'aasa*.

²⁴ T'urzi k'erayi sire en Raa yi dehu y'a roote munda. Agar ti Saara, kane gen i-kaza ita taasuwa sire don Raa yi gitte ti duwo. Bulowo Agar gette i-kaza taasuwa ere Raa yi gitte ti Muusa ekki mokoloo sundutu Sinayi, innitu kane bulagi.

²⁵ Agar gette aa mokoloo Sinayi a siido k'Arabi, wo tode gette aa geeger Zeruzalem ankenno. Kane

* 4:7 4.7 Kun wollo adda mattup ki Romen 8.15-17. † 4:8 4.8 Kun wollo adda mattup ki 1 Korent 8.4-6. ‡ 4:10 4.10 Kun wollo adda mattup ki Romen 14.5 wo Kolos 2.16-23. § 4:22 4.22 Kun wollo adda mattup ki Zenez 16.15; 21.2. * 4:23 4.23 Kun wollo adda mattup ki Zenez 17.16 wo Romen 9.7-9.

ɗonj pay i lekkiyo adda geŋ, kane bulagi k'oogoro.

²⁶ Wo Saara gette aa Zeruzalem ki Raa t'awwa, tod'te uto siido, wo tode meediŋ te.

²⁷ Ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Koŋ ere karta mi k'ehiyo ye, ulbí i iso unŋse!

Koŋ ere dabar k'ehiyo mi k'uwwa ye, mi yililo!

Derec, inŋi ki ere an t'iili sittú an d'aagila baadaŋ a ceera

inŋi ki ere kulatú a ɗaanatú†.»

²⁸ Zemba ki nuŋ, kune aa Isaaka ti kaaga, kun t'ize inŋi ɗonj a ehiyo ere a-t'iide a ono ɗonj Raa yi ruute y'aasa.

²⁹ Derec, ti kaaga ulo bulowo an y'ehe a urzi tudde geŋ, yi d'okko maade k'ulo wede Saara ti y'ehe t'urzi k'Unde Raa‡. Geŋ ankeŋno ton, kine inŋino kay.

³⁰ Wo k'a elko a ono ɗonj an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Bulowo ki-t'olmu ti ulutú me, kono boy meega i k'ooma yode ye, ooma ulo wede k'uto siido§.»

³¹ Inŋino maŋ zemba ki nuŋ, ankeŋno kine inŋi bulowo ye, wo ɗe kine inŋi k'uto siido.

5

Almasi y'in ti'n ize eediŋ toore

¹ Kine Almasi y'in ti'n uɗɗe t'adda buliko k'oogoro tod'te aa sibe a golladiŋ, kono kine ki kotto in di lekke eediŋ toore. Inŋino maŋ kun a soodo zakidi, kun ti kima k'adda sibe geŋno ye baa.

² Kun ollo koduwo, un rootiyo eŋ nuŋ Pool: aame kun dehu kun di walɗa ponde doo maŋ, geŋ aakede Almasi y'ize naabadí pay gette, a kune ki bita.

³ Wo nuŋ n'un di rooto sey wede tuuku yi wilɗa ponde aakede oogoro

Yawudiyagi ti rootiyo maŋ, y'a-t'oziro eego pay urziyagi k'oogoro me.

⁴ Kune ɗonj kun elkiyo t'urzi daaniya k'oogoro, Raa y'un di'n wolla ɗonj ki diine a ɗaanadí maŋ, geŋ kune kun ti lidɗe ti Almasi wo dokki ti beeko Raa te.

⁵ Wo kaye, ay ziipe elkisadey a Raa, yoŋ y'ay di'n isa ɗonj ki diine a ɗaanadí. Geŋ munda wede kaye ay delliyo ti toogo k'Unde Kamileŋ tod' ti naabiya t'urzi zaapu k'adde a Isa.

⁶ Ki wede i lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi geŋ, ise yi walɗa ponde, yi ki walɗa ye ton, a ki y' nooge ti munda ye, i jiire zaapu k'adde a Raa ere ti naabatú a urzi geyyiso.

⁷ Ti poone kun okko beehiye a urzi k'Almasi me. Wo ɗe ankeŋ un ihira wee wee, y'un t'iigire ki daaniya k'ono ɗonj ɗerec ki Raa me?

⁸ Inŋino maŋ wede un ihira geŋ, onamí i k'iidoŋ ti Raa wede unni wiike geŋno ye.

⁹ Geŋ aakede ɗuwo an rootiyo, orme booloŋ ɗanŋal geŋ miŋ gododo baadaŋ yi-ti t'oozige pay*.

¹⁰ Nuŋ ni ziipe addó a Galmeega kono kune y'un ki'n oola, kun ki t'amba urzi doolo ye. Wo ɗe wede lattiya diinaguŋ geŋ, y'aase tuuku ton maŋ, booro Raa t'a yi seeda.

¹¹ Zemba ki nuŋ, ki nuuno aame ni kazita a ɗuwo walɗu ponde beehiye maŋ, inŋino ki moo me an ni dabirsa me? Aame ni kazita inŋino maŋ, unto k'Almasi ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ ton-tilko gette ki bita, a ɗuwo a ki t'ise mukkolo morkiye ye.

¹² Doŋ lattiya diinaguŋ geŋ, an wolleiyo urzi walɗu ponde beehiye maŋ ɗe, an ti ɗekko ti dussimayi pây.

Tudde wo Unde Raa

¹³ Zemba ki nuŋ, kune Raa y'un ti'n wiike kun di lekke eggun toore,

† 4:27 4.27 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 54.1. ‡ 4:29 4.29 Kun wollo adda mattup ki Zenez 21.9. § 4:30 4.30 Kun wollo adda mattup ki Zenez 21.10. * 5:9 5.9 Kun wollo adda mattup ki 1 Korent 5.6.

wo kune eggun toore gen un ki t'ise urzi k'isiyo suldi don ulpi tudde ti dehu ye. Ki too man t'urzi geyyiso kun naabo ti tuddugun.

¹⁴ Derec, to oogoro pay gette a-t'iide min a ono soo, ono don an'de: «Ki geyyo bakada aa ki geyyiso tudda batum†.»

¹⁵ Wo de aame kun isiyo aa seydi balda an t'ahutu tuddan wo an a-t'aadumu man, gen kun koono mentikagi, para'n kun di latta lekkiyagun.

¹⁶ Kono kamo n'un di rooto, kun i oolo tuddugun a Unde Raa t'un di'n dokke, inkino kun ki d'isa ye suldi don ulpi tudde ti dehu me.

¹⁷ Derec, suldi don tudde ti dehu gen, i k'ettiyo soo ye ti suldi don Unde Raa ti dehu me. Wo suldi don Unde Raa ti dehu gen, i k'ettiyo soo ye ti suldi don tudde ti dehu me. Kane sire gen aakede an gede t'awili, inkino kun k'aane kun ki t'ise ye munda wede kun dehu kun d'ise me‡.

¹⁸ Wo de aame unni dokkiyo Unde Raa man, gen kune bulagi k'oogoro Yawudiyagi ye baa.

¹⁹ In'ni suune suldi don tudde ti dehu t'aase me, aakede: boliyo, pitinjo, naapu,

²⁰ daaniya longayi, kombidiko, koogire tudde, ono k'ulpi, kolbiso, kulkiso i ceeriyo eego, kama tudde k'ita, niikiyo wo ahuntu tudde,

²¹ zaapu k'adde a munda wedusu, sobito ti ombito i ceeriyo eego i-t'eliyo isiyo suldi don kaca kaca, wo suldi ti doolo ton ede i'ni deeyiso me. Nun n'un di rooto aakede n'a ruute ki poone, don isiyo inkino gen an k'etta ye ki Moziko Raa te.

²² Wo ettiyo naabo ere Unde Raa t'isiyo adda k'adde wedusu me: geyyiso, unsuwo, toose, ombine, beehiyko, seedu zakida a munda,

²³ adde tasse, wede y'a seeda tuddi. Oogoro ti ki rootiyo k'ulsuko ye a tukki suldi gen me.

²⁴ Kane don ki Isa Almasi, suldi don ulpi tudde ti dehu wo ti naapu gen, aa an ti'n tiike kan soo ti yode ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko.

²⁵ Kine in uune lekkiyo t'urzi k'Unde Raa, inkino in i oolo tuddin a Unde Raa t'in di'n dokke.

²⁶ In ki kili tuddin ye, essiyo ti tuddin ton ulu, wo in zaape addin ye a munda bakadin me.

6

Sarkiya k'attidi ti tudde

¹ Zamba ki nun, aame kun wulle wede y'a ti diipida urzi Raa man, kune don un ede Unde Raa gen kun ti y' kami k'urzi wede ki diine, wo kun i rooto ti golla ere tasse. Ni rootiyo en a kune wede y'ette kama bakadi gen, y'a elko tuddi kono yode ton y'a-ki t'ooro adda naamiya daggiya aa ki bakadi ye.

² Kun noogo tuddugun a sarkiya k'attidi wede un d'ede. Kun isiyo inkino man, gen kun a ti sooru a oogoro k'Almasi.

³ Aame wede y'elkiyo yon wedusu duuru wo kacin yon ki bita man, gen yi ti daggiya tuddi batum.

⁴ Inkino wede tuuku ton yi wollo naabo k'aggadi. Inkino adda naabadi gette, munda ulbi i-d'ise unse ede man, y'iso a naabo k'aggadi, y'a ki dooze ti naabo don doolo ye.

⁵ Derec, wede tuuku ton yi t'idey taaya naabadi k'eedi k'eedi a daana Raa me.

⁶ Wede uune dooyiso a urzi k'ono Raa gen, suldi don i-d'ede y'a t'ele a nooge wede i ele dooyiso genno.

⁷ Kun ollo, kune'n wenda soo ton y'oola elkisadi ti ti y' dagga ye, okko maade Raa umbo. Buzu wede ki giira gen, k'a t'ayda min yode*.

⁸ Gen inkino kay wede y'ooliyo tuddi k'isiyo suldi don ulpi tudde ti dehu gen, y'a t'oono munda wede

† 5:14 5.14 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.18. ‡ 5:17 5.17 Kun wollo adda mattup ki Romen 7.14-23. * 6:7 6.7 Kun wollo adda mattup ki Zop 4.8; Piroberb 22.8 wo Oze 8.7.

tudde t'eliyo, wo tod' t'eliyo unto. Wo wede y'ooliyo tuddi a naabo ere Unde Raa ti dehu gen, y'a t'oono munda wede Unde Raa t'eliyo, wo tod' t'eliyo lekkiyo ere ki daayum.

⁹ Injino man in iso daayum beehiyko, in t'orme ye. Derec, onniyo ere Raa y'ele gette t'iina man, ag-gadiŋ in di-t'ooney, aame in k'urma ye man.

¹⁰ Ankenno peedo to ede botto t'a ki t'iire ye gen, in iso beehiye a don pay, wo a jiiire a zamba don i ziipe addan a Isa.

Ono don ki danŋu

¹¹ Kun wollo raaniya ere deero ette, i riine nun Pool batum ti beezó.

¹² Kane don an un isiyo ki toogo kun di walda ponde do gen, kane an dehu majjaanika a daana duwo, kono munda wede an dehu'ŋ duwo an gi di'n dabire ye a urzi k'unto k'Isa Almasi ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko me.

¹³ Kane don i wilda ponde ton a urzi k'oogoro an aa ki ti sooru eego ye, wo de an dehu kune kun di walda ponde kono an di t'imme tuddan kune ti kane.

¹⁴ Ki nuuno, ulbo o k'isiyo unse a munda doolo ye, o isiyo unse a unto ki Galmeegiŋ Isa Almasi ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko danŋal. Injino man t'urzi k'unto k'Isa ekk'undumu, suldi duniya a nun o-t'ize aa munda ki bita, wo nun ton n'a t'ize aa wede unto a suldi duniya me.

¹⁵ Injino man ise wede i wilda ponde, i ki wilda ponde ye ton, i k'ise munda ye. Munda wede a jiiire, wedusu Raa yi y'ize aware.

¹⁶ A kane don i daaniya ita k'ono enno, wo ti kane don k'Izirayel ki Raa† pay gen, toose ti isiyo k'adde koduwo ere ki Raa i koono eedan.

¹⁷ Ti anki en, wenda soo ton y'o roota munda ulsu ye baa, kono

malkuwagi‡ a tuddo en ki bita ye, i-kaza nun a Isa Almasi.

¹⁸ Injino man zamba ki nun, beeko ki Galmeegiŋ Isa Almasi ti lekko ti kune pay. Eyye.

† **6:16 6.16** *Don k'Izirayel ki Raa:* I-kaza don ki Raa pay adda duniya. adda mattup ki 2 Korent 6.4-5; 11.23-28 wo Kolos 1.24.

‡ **6:17 6.17** Kun wollo

Mattup ki Pool yi riije a ɗonj a Epez

Enj urzi k'ono ɗonj kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ki Pool yi riije a ɗonj i ziipe addan a Isa a geeger k'Epez. Mattup ette yi riije aame yonj adda dangay a geeger Room.

Pool a torguwadi ere ki sirwe y'iiney Epez man, y'an di gizite Rabila Majjaanawa a Yawudiyagi ɗonj angenno. San y'a-gime y'a aahe, wo y'an di ruute san y'a kima. Aame yi gime a torguwadi ere k'aduwe man, y'a likke ozzine ado, y'an di kazita Rabila Majjaanawa a duwo pay.

Adda mattup ette munda wede Pool yi rootiyo enno: Raa y'in oofibe ita ki munda wede ombide y'ize ti beehiykadí. Genj i-kaza suldi pay Raa y'a ti'n t'ogiya ɗonj a kandaane ise ɗonj a siido, injkino Isa Almasi y'a koona mozigo. Wo Pool yi rootiyo sonj, kane ɗonj i ziipe addan a Isa genj, an di lekke onamanj soo, aa zamba, kane an ki roote ye enj Yawudusu wo enj Yawudusu ye me. Aduzanj yonj soo, Meeda siitandani danjal. Pool yi rootiyo sonj mummino anj kule ti erewo an di lekke me, mummino injni an an d'ise a maawanj me, wo sonj mummino bulagi an an d'ise a galmaawanj me.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nunj Pool wede zina k'Isa Almasi, aa Raa yi dehu, a kune ɗonj ki Raa a Epez* wo kun seedu zakidi a urzi lekkiyo kettiyo kanj soo t'Isa Almasi.

² Genj beeko ti toose ki Meeginj Raa wo ti Galmeega Isa Almasi i koona eggunj.

³ In amma Raa, Meeki Galmeeginj Isa Almasi, y'in d'ele beeko ere pay iido ti kandaane t'urzi k'Unde Raa

kono kine in lekkiyo kettiyo kanj soo t'Almasi.

⁴ T'urzi k'Almasi Raa y'inni biire a yode ti poone t'ume y'a okkima duniya botto too, kono in di lekke ɗonj kamilenj, daa k'oldiko munda a edayi me.

⁵ Ti geyyisadi Raa yi dihe ti poone too y'in di'n ise injizi t'urzi k'Isa Almasi. Genj a beehiykadí yi dihe y'in di'n ise injkino me,

⁶ kono in di t'imme goolikadi ere meeda, wo beekadi ere y'in elo ti mozuwo kono in lekkiyo kettiyo kanj soo ti Uli yonj yi y' giyye baadanj.

⁷ Raa y'in ti'n ufdde t'adda k'oldiko ti puuzo ere k'unto k'Uli, in d'uune tambobino a doopidadij ere in aa ti diipida a urzizi. Genj Raa yi dehu y'in di k'ize laale wede baadanj ki beekadi.

⁸ Raa ti beekadi ere daa dooziyo gette, y'in d'elo suuniyo k'ono wo ti eego soodo a elkiso pay,

⁹ kono in di suune munda wede ti kaaga ombide genno, munda wede yi dihe y'aase ti poone t'urzi k'Isa Almasi.

¹⁰ Aame onniyo t'iida man, y'a-t'ogiya suldi ɗonj pay y'ikkima, ise a kandaane ise a siido tonj, a t'isa mozigo soo yode Isa Almasi, gettiyo elkisadi te.

¹¹ Raa y'isiyo suldi pay aa addi i dehu, injkino man y'inni biire aa yi dihe ti poone too in t'ise ɗonji, kono kine'nj in lekkiyo kettiyo kanj soo t'Almasi genj, aggadij tonj ede a suldi ɗonj Raa yi ruute y'in t'ela me.

¹² Y'ize injkino kono kine ɗonj ki poone in ziipe elkisadij a Almasi genj, in di t'imme goolikadi ere meeda.

¹³ Kune tonj kun ziipe addugunj a Almasi aame kun illiga ono ɗonj derec, Rabila Majjaanawa ere un d'ele uttiyo. Injkinon manj Raa y'un d'ele Unde Kamilenj ere yi ruute ti kaaga y'an t'ela ɗonji. Tode gette munda wede y'un di'n iigire, i-kaza kune ki yode,

* 1:1 1.1 Torguwo ki Pool a Epez, kun wollo adda mattup ki Naabo ɗonj zina 18.19-21; 19.1-40.

¹⁴ gette barta ere ki poone ki suldfi dɔŋ Raa y'in boohiyo saŋ y'in t'ela. Suldfi geŋ in t'oonaa aame adɔfiyadin t'adda k'oldfiko t'a t'iida a munda wede Raa yi dehu maŋ. Injino geŋ in di y' t'imma kono goolikadi.

Tondiyo Raa ere ki Pool

¹⁵ Ti suldfi pay geŋ, nuŋ n'a illiga soŋ a lekkiyaguŋ ere kun zaapu adduguŋ a Galmeege Isa, wo kun'ni geyyiso dɔŋ pay ki Raa me,

¹⁶ injino ni rootiyo koduwo a Raa daa puukiyo kono kune, a tondiyadɔ a Raa gette sunduguŋ ni gi di sedɔfiyo ye.

¹⁷ Ni tondiyo Raa wede ki Galmeegeŋ Isa Almasi, yoŋ geŋ Meega goole a jiiire, kono y'un t'eele suuniyo k'ono ettiyo t'urzi k'Unde Kamileŋ t'un di y' kiza, kun di y' suuna koduwo Raa me.

¹⁸ Ni tondiyo Raa sey y'un t'ohon biza k'ulbuguŋ kono kun di suune a zaapu k'elkiso ere tuuku yoŋ y'unni wiike te, wo soŋ kun di suune laale wede baadan ki goolikadi yi boohiyo a dɔŋzi.

¹⁹ Wo ni tondiyo Raa soŋ kune kun di suune toogadi taŋ miibi meeda t'a jiiire suldfi pay, wo mummino ti naabiya a tukki kine dɔŋ i ziipe addiŋ a yode me. To toogo gettiŋ ere Raa y'in di gize tuddi a kine,

²⁰ wo ere a niibe a tukki Isa Almasi, aame yi ti y' bilde ti diine dɔŋ unto, y'a ti y' guune a ammidadi a mozikadi a kandaane†.

²¹ Injino maŋ y'a ti y' ziipe goole t'ekki dɔŋ pay an d'ede urzi ki dokkiyo, t'ekki dɔŋ pay deero, t'ekki dɔŋ pay an d'ede toogo, t'ekki mozagi pay, wo t'ekki wede tuuku sundi ti molo dɔŋ adda duniya ankenno ise ere ki daana toŋ maŋ.

²² Raa yi di'n ele suldfi pay a beezi wo yoŋ t'eedan‡. Wo y'a ti y' ziipe goole t'ekki dɔŋ pay ogiyo ti sundi.

²³ Kane geŋ tudde k'Almasi, suldfi dɔŋ pay adda k'addi wo a tuddi geŋ a tukki kane toŋ ede, yode wede

suldfi dɔŋ pay adda k'adde wo a tudde Raa geŋ a tukki yode toŋ ede kay.

2

Uttiyo t'urzi beeko

¹ Kune'ŋ ti kaaga eggun aa unto a daana Raa me kono kun aa ti diipida a urzizi, wo kono k'oldfikaguŋ gettiyo.

² Kune ti kaaga kun likke adda k'oldfiko, kun diine urzi lekkiyo duniya, kun diine ita Mohita i lekkiyo a diine kandaane ti siido, tode siitan ti naabiya ankenno adda k'adde dɔŋ i-ti toogiyo a yode Raa.

³ Kine pay enno toŋ ti poone kine aa kane, in likke a lekkiyo ere oldo aa tuddiŋ ti dihe, in d'ize munda wede aa addiŋ i dihe a elkiso ere oldo gettiyo. Derec, kine t'ume k'ehiyadin too miŋ kine dɔŋ ulpi, booro Raa t'inni ziiida aa kane ongo pay.

⁴ Wo de Raa yoŋ onniyo t'isiyo k'adde koduwo, injino maŋ kine y'in di'n giyye baadan,

⁵ kine dɔŋ ti kaaga aa unto a daanadi kono in aa ti diipida a urzizi geŋ, Raa y'in d'ele lekkiyo t'urzi k'Isa Almasi. Geŋ ti beekadi Raa y'un di'n utte me.

⁶ Kine Raa y'in ti'n bilde ti yode Almasi soo, wo y'in ti'n guune a kandaane a sirpadi kono in lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi.

⁷ Raa y'in di gize beehiykadi t'urzi k'Isa Almasi, kono yi dihe y'a kize a duwo k'ozzinagi dɔŋ ki daana ki daayum, laale wede i jiiire ki beekadi me.

⁸ Derec, ti beeko ere ki Raa wo t'urzi zaapu k'adduguŋ a yode geŋ, kun d'uune uttiyo. Kane suldfi pay geŋ un ele Raa, ti toogo kune ye.

⁹ Uttiyo gette kun t'uune kun ki niibe munda ye, geŋ un k'ede urzi ki koliyo tudduguŋ ye.

¹⁰ Derec, kine naabo yode, y'in ikkima kono in di lekke kettiyo kaŋ

† 1:20 1.20 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1. ‡ 1:22 1.22 Kun wollo adda mattup ki Soom 8.7.

soo t'Isa Almasi, in di naabe naabo ere beehiye Raa y'ilke ti poone kine in d'ozire eego.

Kine pay kaŋ soo a urzi k'Almasi me

¹¹ Kono kamo kune doŋ t'ume k'ehiyagun miŋ Yawudiyagi ye, an unni waaku doŋ daa waldu ponde, wo kane Yawudiyagi an di'n waaku doŋ i waldu ponde, ki too maŋ waldu ponde ere an waldu gette, tod'te an isiyo a urzi tudde.

¹² Kun elko, ti kaaga kune dokki t'Almasi me, kune'ŋ doŋ ti paate, doŋ siido k'Izirayel ye. Taasuwa ere Raa yi gitte ti doŋzi wo munda wede yi ruute y'an t'ela geŋ, kune adda ye. Kun likke adda duniya munda wede kun di zaape elkisagun eego umbo, kune Raa kun ki y' zuune ye.

¹³ Ti kaaga kune dokki ti Raa me, wo ankenno kune goppon ti yode kono kun lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi, yode wede puuzadi t'ibi kono kune.

¹⁴ Yode Almasi y'in d'iido toose, kono ti kaaga Yawudiyagi ti doŋ Yawudiyagi ye geŋ, kane ahuntu sisiidan. Wo yoŋ y'in di'n ukkiye, olmide tudde a diinayin aa waaya, t'urzi k'unto yode waaya gette y'adihima mentu, y'in di'n ukkiye kaŋ soo.

¹⁵ Oogoro Yawudiyagi ti suldi doŋ an isiyo pay adda geŋ, y'an ize mendan. Y'ize inkinno kono yi dehu Yawudiyagi ti doŋ Yawudiyagi ye geŋ, y'an ise ita duwo soo. Kane kettiyo ti yode geŋ, an t'ize soo baa ita duwo aware. Geŋ inkinno y'an d'ele toose.

¹⁶ T'urzi k'untadi ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kaŋ ton-tilko geŋ, ita doŋ sire gette y'a ti'n gimo an t'ukkiye an t'ize tudde soo, wo pay an t'ize taasa ti Raa. Inkinno maŋ olmide tudde a t'ize umbo y'a t'iide.

¹⁷ Geŋ Almasi y'iido k'adda duniya y'un di gizite Rabila Majjaanawa ki toose a kune doŋ dokki

i ki suune Raa soo danjal ye, wo a Yawudiyagi doŋ goppon ti yode Raa pay*.

¹⁸ T'urzi k'Almasi, kine pay Yawudiyagi ti doŋ Yawudiyagi ye, in d'ede urzi in d'ette ki sirpa Meega Raa ti toogo k'Unde Kamilen ere soo gettiyo.

¹⁹ Inkinno maŋ kune doŋ Yawudiyagi ye toŋ maŋ, kune torgagi ye, doŋ ti paate ye. Wo kune'ŋ ti doŋ ki Raa kaŋ soo, kune doŋ ti biza bumbu Raa aa ongo pay.

²⁰ Kune'ŋ mongali k'oozige boy, doŋ zina k'Isa ti nebiyagi mongali ki zaapu k'ita boy, wo yode Isa Almasi batum mokkolo ere majjaanawa a jire k'oozige boy.

²¹ T'urzi yode boy yi-lekkiyo zakidi, yi koliyo k'awwa kono a t'ise boy kamilen ki Galmeega Raa.

²² Geŋ t'urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi geŋ, kune toŋ kun t'ize mongali k'oozige boy. Inkinno maŋ ti doŋ ongo i ziipe addan a Isa, kun t'ize boy wede Raa yi-lekkiyo adda, t'urzi k'Undi.

3

Pool yi kazita ono Raa a doŋ Yawudiyagi ye

¹ Kono kamo aame nun Pool en n'elkiyo a naabo ere Meega Raa y'ize gettiyo maŋ, ni di y' ton-diyo, nun an ni ziida dangay miŋ kono ni gizite rabila k'Isa Almasi a kune doŋ Yawudiyagi ye genno.

² Kune kun suune, wo kun illiga naabo ere Raa y'o ele t'urzi beekadi, n'aase kono ki noogiyagun.

³ Elkiso ere ti kaaga Raa yi t'iili ombide adda k'addi gette, anken y'o ti-gize n'a ti zuune, aakede n'un riine boolon enno.

⁴ Aame kun garey geŋ, kun di suuney, nun munda wede ombide Raa y'a t'iidiba ita t'urzi k'Almasi geŋ ni y' zuune.

⁵ Inkinno maŋ munda wede ombide geŋ ti kaaga a duwo Raa

* 2:17 2.17 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 57.19.

y'an k'iidfiba ita ye, wo ankenno y'an t'iidfiba ita t'urzi k'Unde Kamilen a don zindi ti nebiyagi kane don kamilen.

⁶ Munda wede ombide gen: T'urzi Rabila Majjaanawa, kane don Yawudiyagi ye ton aggaran ede an t'ona kan soo ti don Yawudiyagi, a suldi don Raa yi boohiyo a donzi me. Kane an t'ize tudde soo, wo kane ton adda a munda wede Raa yi ruute y'aasa t'urzi k'Isa Almasi gen me.

⁷ T'urzi munda wede Raa y'o ele ti beekadi n'a t'ize wede naabo ki kazita Rabila Majjaanawa a duwo. Y'ize inkino ti toogadi ere baadan a jire.

⁸ Nun wede nenku a jire ti diine don pay ki Raa*, wo ton man y'o d'ele beekadi n'a kizite rabila a urzi laale ki beehiykadi ere baadan a jire ettiyo t'urzi k'Almasi, a don Yawudiyagi ye.

⁹ Son y'o d'ele urzi n'an di kize a duwo pay, mummino munda wede ti kaaga ombide gen Raa yi-ti y'isiyo kere me. Yon Raa wede ikkima suldi pay, munda gen ti kaaga y'a y'iili ombide†.

¹⁰ Y'ize inkino kono ankenno yi dehu y'an di kize a kane don pay an d'ede urzi ki dokkiyo wo a don pay an d'ede toogo a kandaane, an di suune t'urzi don pay ogiyo ti suma k'Isa, tan miibi yon Raa i-d'ede suuniyo k'ono urzutú baadan baadan me.

¹¹ Suldi pay gen a-t'iide a munda wede Raa y'ilke ti poone y'a okkima duniya botto wo a lekka ki daayum, gen y'a y'ize t'urzi Galmeegin Isa Almasi.

¹² Kine in ziipe addin a Isa wo in t'ize ti yode tudde soo gen, in d'ede urzi in d'ette ki daana Raa daa k'orgiso.

¹³ Inkino man n'un di rooto, a dabaradó ette kune addugun i-latte ye. Nun ni dabirsa man kune ul-

bugun un iso unse, wo t'urzi tode gette kun t'ona daryika.

Geyyiso ere k'Isa Almasi

¹⁴⁻¹⁵ Aame n'elkiyo a naabo ere Meega Raa y'ize gettiyo man, nit'ottilso a daana Raa wo ni di y' tamma kono yon Meeki don pay a kandaane wo a siido, undan a beezi.

¹⁶ Gen ni ton diyo Raa, kono t'urzi laale wede baadan ki goolikadi, y'un eelo toogo adda k'addugun t'urzi toogo k'Unde Kamilen.

¹⁷ Nun ni ton diyo son kono Almasi y'a lekke adda k'addugun t'urzi zaapu k'adde a yode. Aame gen kune zakidi adda geyyiso aa undumu sondayzi i ti diige, son aa boy wede itadi zakidi.

¹⁸ Inkino man kune ti don ki Raa ongo pay un d'ede toogo kun di suune, tan miibi Almasi y'inni giyye me. K'a ette k'ume tuuku, k'a-kili k'awwa, ki-ti deege dandi siido ton man, geyyisadi tod'te daayum ede.

¹⁹ Nun ni ton diyo kono kun di suune geyyiso k'Almasi ere in k'aaniya in ki suuniyo urzutú pay ye gettiyo. Inkino man addugun i-t'ona ti laale wede pay ki Raa.

²⁰ In amma Raa, wede i-d'ede toogo y'aane y'a ise baadan a ceere suldi pay don in ton diyo koo in elkiyo ton man. Y'isiyo inkino t'urzi toogo ere yi d'isiyo a tukki kine.

²¹ Don pay ogiyo ti suma k'Isa an di y' t'imme t'urzi k'Isa Almasi. Tamma a yode ki daayum, wo k'eda k'inni! Eyye.

4

Lekkiyo kettiyo kan soo ki don ogiyo ti suma k'Isa

¹ Inkino man a suldi pay gen, nun an ni ziida dangay kono ni gizite rabila ki Galmeega Isa, n'un d'eelo kooke: kune Raa y'un ti'n wiike kun t'ize donzi gen, kun di lekko ki diine a urzizi.

* **3:8 3.8** Kun wollo adda mattup ki 1 Korent 15.9. † **3:9 3.9** Kun wollo adda mattup ki Romen 16.25-26.

² A lekkiyagun gette kun t'iso don i ki koliyo tuddan ye, kun koono don tasse wo don an d'ede ombine ki daayum. Ise wede tuuku ti lekkiyadi lekkiyadi ton kun soodo tuddugun ti geeyiso.

³ Unde Raa t'un ti'n ukkiye, inkinon man t'urzi tuuku kun deho urzi lekkiyo kettiyo kan soo ti toose, ere t'un ti'n gitte ti tuddugun.

⁴ Kine don i ziipe addin a Isa gen kine aa tudde soo, Unde Raa ton soo, inkinon kay Raa y'unni wiike in di zaape elkisadin a munda wede soo.

⁵ Galmeega Isa min yon soo, urzi zaapu k'adde a yode soo, wo urzi suyiso batem ton soo.

⁶ Wo Raa yon soo, Meeki don pay, yon t'ekki suldi pay wo ti suldi pay gen yi d'isiyo naabadi, yon aame tuuku ton ede.

⁷ Wo a kine'n, wede tuuku ton Unde Kamilen ti-d'ele munda siidi siidi, a toogo ere Almasi yi ele ele.

⁸ Ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Aame yi-gili k'awwa gen, don k'olmiday'i y'anni jire,
y'a ti'n zidde bulagi,

wo a duwo y'an d'ize beeko*.»

⁹ Wo gen, yi-gili min, i-kaza moo me? Para man ki poone'n yi diige ti dandi siido me?

¹⁰ Wede i diige ti dandi siido min, yon min yode wede i-gili k'awwa ki kandaane, kono suldi pay yi-ti'n done.

¹¹ Wo a duwo t'urzi k'Unde Kamilen y'an d'ele suldi an di naabe eego: ongo y'an ize don zina k'Isa, ongon nebiyagi, ongon don kazita Rabila Majjaanawa, ongon don dokkiyo wo ongo son don dooyiso duwo.

¹² Y'ize inkinon kono don pay ki Raa an t'ise don aane i t'ise naabo ere Raa y'an ele, kono kine'n tudde k'Almasi, in di t'ihira a urzi k'Isa me.

¹³ T'urzi gen kine pay in t'isa kettiyo kan soo a urzi zaapu k'addin a Isa, wo ti suuniyo k'Ulo Raa. In t'isa don

i-dirse wo don ki diine kamilen, aa yode Almasi yon ki diine kamilen.

¹⁴ Don daggiya duwo ti mentikadan an in ki ti'n mabilda ye t'urzi dooyisadan ere oldo gette. Inkinon man in ki-t'isa aa don i baakiya, aa inni sunni bormo t'a ki sika ye, koo ise aa puutagi ursino t'a ki sika ye.

¹⁵ Ki too man kine in di roote onon don derec wo ti geeyiso tuddin. Inkinon t'urzi tuuku ton kine in di t'ihira a urzi k'Almasi me, yon goole ki don pay ogiyo ti suma yode.

¹⁶ Almasi gen kine y'in di'n ukkiye kan soo, aa tukki wedusu ti lekkiyo kan soo, mokiya gutu kettiso a okilagi pay. Aame mokiya tudde gen kane zeere wo an naabiya pay beehiye man, tudde gette ti d'ohire wo ti-t'isiyo toogo. Gen kine don i ziipe addin a Isa ton inkinon, aame in geeyiso tuddin pay wo wede tuuku naabadi yi ti-t'isiyo beehiye man, gen kine in di t'ihira ti toogo ere ki Almasi.

Lekkiyo ere ki diine a urzi k'Almasi

¹⁷ Kun ollo koduwo, onon don ni rootiyo ti suma Galmeega: Kune kun ki d'ozire aa don i ki suune Raa soo danjal ye ye, kane elkiyadan daayum a suldi don ki bita.

¹⁸ Kane daayum elkiyadan umbo an di lekkiyo adda zimolo, lekkiyo ere a urzi Raa an ki ti t'oona ye, kono addan i t'ize zakidi wo urzi Raa an ki y' suune ye.

¹⁹ Kane gen munda wede an isiyo an ki y' suune ye, an ti t'ele tuddan k'isiyo suldi don ulpi, an d'isiyo suldi pitinako a daana duwo pay.

²⁰ Wo kune'n, aame kun zuune Almasi gen an un ki'n duuye kun ki d'ozire inkinon ye.

²¹ Ki kotto, kune kun illiga taayadi te, kune don kun aa ti gitte t'Isa kan soo gen, derec ere ki yode an un ti'n duuye.

²² Inkinon man lekkiyagun ere ti kaaga kun ti koogor, lekkiyo ere

* 4:8 4.8 Kun wollo adda mattup ki Soom 68.19.

oldo kun t'oolo kono tod'te ti-ti daggiya t'urzi suldi don ulpi tudde ti dehu an un ti'n mabilisa.

²³ I dehu kun i d'ooli tuddugun a Raa, y'un di'n ise aware t'urzi k'Unde Kamilen ere un di-kima eggun ere soodo a elkiso gettiyo.

²⁴ Kun t'ambo lekkiyo ere aware, tod'te Raa y'ize i deeyiso aa ki yode. Gen kun d'oziro aa yon yi dehu a urzi ki diinekamilen, aa d'erec ki Raa t'inni dooyiso.

²⁵ Inkinno man lohito k'ono kun di sebbo dargun, wede tuuku a bakadi yi rooto ono don d'erec kono kine kettiyo kan soot†.

²⁶ Aame kun ti gulkuwe ton man kun isa oldfiko ye, wo kun lekka ti kulkuwagun bini peedo t'a t'ooro ye,

²⁷ kun i oola urzi a Meeda sitandani t'un ti'n mabilda ye.

²⁸ Wo wede y'oogire ton y'oolo urzi k'oogire me. Ki too man beehiye y'a naabe ti beezi a lekkiyadi te, y'a nooge don an k'ede munda ye.

²⁹ Ti bizigun adde ono don ulpi ye, wo de kun rooto ono don unse aane a nooge zamba an di t'ihira a urzi zaapu k'adde a Isa, wo aane aase beehiye a kane don un ollige gen me.

³⁰ Unde Kamilen kun ti-kulkuwe ye, tod'te munda wede Raa y'un di'n iigire, i-kaza kune ki yode, bini onniyo ere k'adfiyagun t'adda k'oldfiko a t'ida a munda wede Raa yi dehu me‡.

³¹ Suldi don pay ulpi gen kun ti'n addo dokki t'adda k'addugun me, suldi don aakede: dekkiso kadigi, essiyo, kulkuwo, okko maade ti kaldita pay. Wo ita bundiko ere tuuku ton kun oolo.

³² Kun t'iso don beehiye wo kun wollo sommagi tuddugun, kun iso tambobino ti tuddugun aa Raa y'un ize tambobino t'urzi k'Isa Almasi§.

5

Lekkiyo adda toore

¹ Ankenno kun t'ize inni Raa don yi giyye baadan gen, kune kun ambo zindi*.

² A lekkiyagun gette kun geyyo daayum zamba, aa Almasi yode batum yi'n gize urzi geyyiso, y'a inda kono kine, yi-d'iili tuddi a Raa ki sedeke ere unse aa yode Raa yi dihe.

³ Anken kune don ki Raa gen, suldi don ulpi aakede: boliyo, isiyo suldi pitinno, okkiso a suldi pay, kane gen kun ise ye, sundan ton kun roote ye a diinagun me.

⁴ A diinagun beehiye ye kun di pelke t'ono borsale, t'ono don daa k'elkisadan wo t'ono don k'okko maade me. Ki too man beehiye'n kun di roote'n koduwo a Raa.

⁵ Kun suuno koduwo: Kane don boliyo, don isiyo suldi pitinno wo don okkiso a suldi pay gen, aggaran umbo a suldi don Raa yi boohiyo a donzi adda moziko k'Almasi ti yode me. Suldi don kee k'okkiso eego gen, i t'ize longayza i jiiire Raa.

⁶ Gen wenda soo ton y'un ti'n dagga ye t'ono don ki bita gen me, kono kulkuwo ki Raa ti-deegu a tukki don i-ti toogiyo a yode.

⁷ Kun t'ise onamgun soo ye ti don inkino gen me.

⁸ Ti kaaga kun lekkiyo adda zimolo, wo anken kun lekkiyo kettiyo kan soo ti Galmeega gen, kune'n adda toore†. Inkinno man kun oziro aa don i sooru adda toore,

⁹ kono wede yi sooru adda toore gen y'aase naabadi pay majjaanawa, ki diine wo d'erec.

¹⁰ Kun deho munda wede beehiye Galmeega ulbi i-d'ise unse.

¹¹ Kun aa ti keyye ye ti don isiyo naabo ere adda zimolo aa ki k'aagila ti munda ye gette, ki too man naabadan kun an ti waare.

† 4:25 4.25 Kun wollo adda mattup ki Zakari 8.16. ‡ 4:30 4.30 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 63.10. § 4:32 4.32 Kun wollo adda mattup ki Matiye 6.12,14. * 5:1 5.1 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.2 wo Matiye 5.48. † 5:8 5.8 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 60.1-3.

12 Naabadaŋ ere ombiɗe an isiyo gette ki rootiyo sukiyagi.

13 Wo ɗe naabadaŋ ere a zimolo gette i wiira maŋ, kane aŋ wenda kun di'n suuna kollo.

14 Munda wede itadi i t'adɗiya geŋ yoŋ aa a oŋnu. Kono kamo an di rootiyo, an'ɗe:

«Kee wede ki moone geŋ, ki t'onno ti moone me.

T'adda diine ɗoŋ unto, ki t'onno, maŋ toore k'Almasi y'a toora eeda‡.»

15 Inkinno maŋ kun koono mentikagi a lekkiyaguŋ te. Kun t'ise ɗoŋ elkisadaŋ umbo ye, wo kun t'iso ɗoŋ mentikagi.

16 A onniytagi ankenno eŋ oldiko ti t'ize baadaŋ, wo kine peedo tod'te ede geŋ in iso daayum naabo ere beehiye.

17 Inkinno maŋ kun t'ise aa ɗoŋ i ki suune munda ye ye, wo ɗe kun suuno munda wede Galmeega Raa yi dehu kun d'ise.

18 Kun ti-t'ise tudduguŋ kaca kaca ti toote ye, yode geŋ y'a ki dagge, ki too maŋ kun lekko daayum oŋniyo t'Unde Raa.

19 Kun elo kooke ti tudduguŋ t'urzi k'ordari ɗoŋ ki tamma Raa, ti ordari ɗoŋ k'ono Raa wo ti ɗoŋ ettiyo t'urzi k'Unde Raa. Kun ooro a Galmeega wo kun y'amma t'adduguŋ payŋ.

20 Daayum kun rooto koduwo a Meega Raa ti suma Galmeegin Isa Almasi, a sulɗi ɗoŋ pay y'isiyo.

Erayi ti kuulizaŋ

21 Kune'ŋ wede tuuku toŋ yi kili t'ekki bakadi ye, kono geŋ kun ottilso a Almasi.

22 Ni rootiyo a kune erayi, kun kili t'ekki kuuluguŋ ye, geŋ beehiye aakede kun ki koliyo t'ekki Galmeega Isa ye.

23 Derec, yo kule geŋ yoŋ goole t'ekk'eddi, aa Almasi yoŋ goole t'ekki ɗoŋ ogiyo ti suma yode,

kane geŋ tuddi, wo yoŋ Wede k'Uttiyadaŋ.

24 Aa ɗoŋ ogiyo ti suma k'Isa an ki koliyo t'ekk'Almasi ye geŋ, kane erayi toŋ a sulɗi pay an ki kili t'ekki kuulizaŋ ye.

25 Ni rootiyo a kune kuuli, kun geyyo erayguŋ aa Almasi yi giyye ɗoŋ ogiyo ti suma yode: y'a iyye y'a ele tuddi, y'a inda kono kane.

26 Y'ize inkinno kono yi dehu kane pay geŋ y'an ise ɗoŋ kamilen t'urzi k'onami wo t'urzi k'ahu*, maŋ yi di'n kiza a Raa kane ɗoŋ kamilen a daanadi me.

27 Isa yi dehu ɗoŋ pay ogiyo ti suma yode geŋ y'a ti'n t'ogiya a daanadi ti majjaanikadaŋ pay, ɗoŋ kamilen, wenda soo toŋ yi k'aana y'an ki zaapa ono eedaŋ ye, sole solen daa malkuwe, daa k'oldiko munda.

28 Geŋ inkinno kay, kune kuuli kun di geyye erayguŋ, aa kun geyyiso tudduguŋ batum. Wede yi geyyiso eddi maŋ, geŋ yi geyyiso tuddi batum.

29 Wede a kiigira tuddi umbo, ki too maŋ yi di t'ele ombo wo y'a t'okkima, aakede Almasi y'an isiyo a ɗoŋ pay ogiyo ti suma yode.

30 Ki kotto kine mokiyagi ki tudde yode.

31 Ono eŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'ɗe: «Kono kamo kule yi d'oola meegi ti meedi, y'a di ketta biŋ ti eddi. Kane sire geŋ an t'isa tudde soot‡.»

32 Kane ono geŋ deere wo derec ombiɗe, wo nuŋ ni rootiyo inkinno a tukk'Almasi ti ɗoŋ pay ogiyo ti suma yode.

33 Wo geŋ kune'ŋ wede tuuku toŋ y'a geyye eddi aa tuddi batum, wo erewo toŋ t'a olliga ono kulatu kay.

6

Inni ti maawaŋ

‡ 5:14 5.14 Adda mattup ki Epez 5.14 eŋ koo, i-kaza ooro ki ɗoŋ i ziipe addaŋ a Isa ti poone an d'oro. § 5:19 5.19 Kun wollo adda mattup ki Soom 33.1-3. * 5:26 5.26 T'urzi k'ahu: I-kaza suyyiso batem. Kun wollo adda mattup ki Tit 3.5. † 5:31 5.31 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.24.

1 Ni rootiyo a kune inñi, kun ollo ono ki maawugun, inkiño gen d'erec aa Galmeega yi dehu.

2 Urzi k'oogoro soo, y'ede: «Ki elo suma a meegá ti meedá*.» En urzi k'oogoro wede ki poone kettiyo ti munda wede Raa yi ruute y'aasa.

3 Munda wede Raa yi ruute'ñ: «Wede y'ollige ono maawí gen, y'a lekka ti unsuwo wo ozzinagí baadan a duniyadi me†.»

4 Ni rootiyo a kune maawi, inñigun kun ti'n kulkuwe ye, wo kun'ni dooyo, kun aa t'in zaapo a urzi wede beehiye ettiyo ti Galmeega.

Bulagi ti galmaawan

5 Ni rootiyo a kune bulagi, a galmaawugun a siido en kun ollo onaman daa koliyo tuddugun, ti ottilso wo t'adde soo, aakede kun i naabiya a Isa Almasi.

6 Kun naabe beehiye'ñ a d'aanadan doo ye, kono an un di'n t'imme me. Kun suune kune'ñ bulagi k'Almasi, gen kun naabo t'addugun pay aa Raa yi dehu.

7 Kun naabo a d'aanadan t'addugun pay aa kun naabiya a Galmeega batum, a d'uwu ye.

8 Kun suune ise wede bule, bule ye ton man, wede tuuku ton Galmeega yi-t'ela munda a naabadí ere beehiye y'ize.

9 Wo kune galmaawi ki bulagi, a bulagugun ton kun an iso beehiye aa kane an un isiyo kay. Kun an ise ulsu ye. Kun suune kune ti bulagugun pay min Galmeegugun soo a kandaane, yode gen y'inni wolliyo kine d'uwu pay min kan soo‡.

Suldi k'arka ki don i ziipe addan a Isa

10 Ki dangiya ni dehu n'un di roote'ñ, kun deho toogo t'urzi Galmeega wede i-d'ede toogo baadan a jiire.

11 Kun ti soko suldi k'arka pay don Raa y'un eliyo a beygun kono kun d'ohira toogo aame Meeda siitandani t'iiziga mabilsagun man.

12 Deyyiso ere in deyye te, ti don tudde aa kine ye, in deyye ti don aakede: don an d'ede urzi ki dokkiyo, don deero wo ti mozagi don adda duniya ere ki zimolo, wo in deyye son ti siitandani i lekkiyo a kandaane.

13 Inkiño man kun ti soko pay suldi k'arka don Raa y'un eliyo a beygun, kono onniyo ere oldo t'iina man, kun d'ohira toogo a wede etto deyyisagun, kun deyya bini kun di y' ceera, wo kun di seeda daayum zakidi.

14 Kun t'ohor kan ohire, a toonugun kun ti ketto kaykisa, tode gette aa d'erec ere un d'ede a urzi Raa. Kun t'osso saapa, tode gette aa soorugun ere ki diine§.

15 Kun t'osso tobiyagi a zongun, kane gen aa toogo k'ettiyo ki kazita Rabila Majjaanawa ere ki toose*.

16 Daayum kun zaapo addugun a Raa, kono to zaapu k'adde gette tod'te a kune'ñ aa dargine i-t'eegirso lenyagi bizan uwwo bila bila don Mohita k'oldiko t'akkisa ki tudugun.

17 Eggun kun t'osso kakkile maala, yode gen aa Raa y'un utte, wo kun aa t'ambo son kasigara ere Unde Raa t'un ele, tode gette aa Ono Raa don a bizigun†.

18 A suldi pay gen aame ize munda ton man, kun tondo Raa t'urzi k'Undi. Kun tondo, kun sappa bere, kun koono mentikagi, kun t'orme ye. Kun tondo ki don ki Raa pay.

19 A nun Pool ton man kun tondo Raa kono y'o t'elo onami, aame ni t'ihina bizo gen n'a roote kereñ daa k'orgiso Rabila Majjaanawa ere y'o iidfiba ita ette.

20 Ankenno nun adda dangay ton,

* 6:2 6.2 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.12. † 6:3 6.3 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 5.16. ‡ 6:9 6.9 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 10.17. § 6:14 6.14 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 11.5; 59.17. * 6:15 6.15 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 52.7. † 6:17 6.17 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 59.17; 49.2.

kono Rabila Majjaanawa ette nuṅ aa bize k'Isa Almasi. Inḱino kun tondo Raa kono n'a roote kereṅ daa k'orgiso aakede Raa yi dehu.

Toose ki d'angu

²¹ Nuṅ ni dehu n'a t'igibe Tisik, leemadey wede ki geyyiso, yoṅ yi seedu zakidi a naabo Galmeega geṅ, rabiladó pay y'un di-t'eley.

²² Inḱino maṅ nuṅ ni y'agisa toc miṅ, kono y'un di kizey mummino ay lekkiyo me wo y'un di-tasseṅ addugun.

²³ A kune zemba pay geṅ Meega Raa ti Galmeegin Isa Almasi an un elo toose, wo geyyiso, un di'n nooge a zaapu k'addugun a Raa.

²⁴ Geṅ beeko Raa ti koono ti d'ong pay i geyyiso Galmeegin Isa Almasi, ti geyyiso ere i ki d'eegu ye.

Mattup ki Pool yi riije a ɗoŋ a Pilip

Eŋ urzi k'ono ɗoŋ kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ki Pool yi riije a ɗoŋ i ziipe addaŋ a Isa a geeger ki Pilip. A torguwadi ere ki sirwe gette, Pool y'a gizite Rabila Majjaanawa adda geeger ki Pilip, bini ɗoŋ oŋgoŋ ti diine ɗoŋ geeger gette an d'umbe a tode. (Naabo ɗoŋ zina 16.11-40)

Saŋ maŋ Pool an ti y' ziida dangay a geeger Room kono yi naabiya ki Galmeega. Aame geŋ, kane ɗoŋ geeger Pilip an di tusse suldi wo an d'igibe wedusu soo ti diinayan sundi Epapirodit, kono yi-d'ette ti suldi ɗoŋ an tusse. Aame yi-d'iide ti suldi geŋno maŋ, Pool y'an di riije mattup kono y'an di roote koduwo a naabo ere an i ize gette. Wo y'an di ruute soŋ an soodo zakidi a urzi zaapu k'addaŋ a Isa, a Raa'ŋ an i ki kime dar ye. Geŋ ɗoŋ eliyi dooyiso ere ti doolo a ki t'ettiyo ti ere ki Raa ye gette, onamaŋ an'n olliga ye. Y'an di ruute soŋ an aa d'elke a kettiyo ere an aa ti gitte kaŋ soo ti Almasi gettiyo, tode gette munda wede i dehu a koone a diinayan.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nuŋ Pool kaye ti Timote, ɗoŋ naabo k'Isa Almasi, a kune pay ɗoŋ ki Raa i lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi a geeger Pilip*, ti ɗoŋ dokkiyagun wo ti diyakire.

² Geŋ beeko ti toose ki Meegin Raa wo ti Galmeega Isa Almasi i koona eggun.

Pool yi tondiyo Raa kono ɗoŋ ki Pilip

³ Aame tuuku o elkiyo adda k'addo kono kune maŋ, ni rootiyo koduwo a Raazó.

⁴ Daayum adda tondiyadó a Raa kono kune pay gette, ni tondiyo t'unjuwo

⁵ kono kun ayni nuuge a urzi kazita Rabila Majjaanawa, kun iise ti onniyo ere ki poone bini ankenno geŋ me.

⁶ Nuŋ ni suune munda soo adda k'addo: Raa wede iise naabo ere beehiye adda k'addugun geŋ, y'a di-t'etta ki daana bini ɗanɗiyatú ti beehiye a onniyo ere k'aaniya k'Isa Almasi.

⁷ Wo geŋ derec beehiye inkiyo nuŋ ni d'elkiyo a kune pay. Inkiyo maŋ nuŋ n'unni geyyiso baadaŋ adda k'addo, kono beeko ere Raa y'o ize ette a kine pay kaŋ soo, ise ankenno nuŋ adda dangay, ise an ni wiike a daana ɗoŋ booro toŋ n'a naakiwe Rabila Majjaanawa gette, n'an di kize tod'te derec.

⁸ A rootiyadó ette derec ki kotto, Raa toŋ yi suune, nuŋ n'unni geyyiso pay aa Isa Almasi y'unni geyyiso baadaŋ.

⁹ Wo kun ollo enno munda wede ni tondiyo Raa adda k'addo me: geyyisagun t'a t'ihira a ceere ki ceeriyo, wo kun di suune munda wede en ulsu en beehiye,

¹⁰ kono kun d'aane kun di suune munda wede beehiye. Inkiyo onniyo ere k'Isa Almasi t'iina maŋ, kun t'isa ɗoŋ kamilen, duwo an k'amba sundugun k'ulsuko ye.

¹¹ Wo kun t'isa ɗoŋ addaŋ uune ti naabo ere ki diine iido t'urzi k'Isa Almasi, inkiyo a t'ela suma wo tamma a Raa.

Pool adda dangay toŋ ono Raa an k'ihira ye

¹² Zamba ki nuŋ, ni dehu kune kun di suune, a munda wede o iido en a t'ize beehiye, ki kotto a nuuge naabo ere ki Rabila Majjaanawa t'a inkiyo ki daana.

* **1:1 1.1** Aame Pool yi kazita ono Raa geŋ, geeger Pilip gette i ti dukke ɗoŋ Romen, tod'te adda siido Maseduwan, k'a ti t'oone adda mattup ki Naabo ɗoŋ zina 16.12-40.

¹³ Kono inĵino ðonj pay, ise ðonj pay adda boy mozigo goole, wo ise ðonj ongo ti paate toj, an suune nuj an ni ziida ðangay miñ kono naabo ere a urzi k'Almasi.

¹⁴ T'urzi seeduzó adda ðangay ette, zemba baadan an d'ele kooke a urzi Galmeega, inĵino mañ an d'iiziga wehini a jiire an di kazita ono Raa daa k'orgiso.

¹⁵ Derec, ðonj ongo an kazita rabila k'Almasi ti kolbiso wo ti elkiso ere an ti n' kime nuj k'ita, wo ðonj ongo an kazita t'urzi k'adde ðonj beehiye.

¹⁶ Kane geñ an kazita t'urzi geyyiso, kono an suune nuj an ni ziida ðangay miñ kono ni naakiwsa Rabila Majjaanawa k'Almasi, n'an di kaza tod'te derec.

¹⁷ Wo kane ðonj i kazita rabila k'Almasi ti elkiso ere an ti n' kima nuj k'ita geñ, kane elkisadan ki diine ye, an elkiyo dabaradó ere adda ðangay gette on oo t'aagulu.

¹⁸ Inĵino toj i k'ise munda ye! T'urzi tuuku toj suma k'Almasi kane an kizita, ise ti elkiso ere derec ye, ise ti elkiso ere derec toj mañ, nuj ulbó'ñ unse. Wo ulbó'ñ aasa unse sey,

¹⁹ kono ni suune, t'urzi tondiyagun a Raa wo ti noogiyo k'Unde k'Isa Almasi gette, suldi pay geñ a-t'etta a urzi k'uttiyadó.

²⁰ Inĵino mañ munda wede ni delliyo gottitoj wo ni zaapu elkisadó eego eñ, sukiyagi munda soo toj i ki n' seeda ye. Ki too mañ ti anki wo ki daayum suma k'Almasi gette n'a ti kize ti tuddó pay daa k'orgiso, ise nuj n'a lekke, ise n'a t'inda toj mañ.

²¹ Derec ki nuuno mañ, Almasi miñ yonj lekkiyadó, wo n'inda mañ, geñ munda wede beehiye a jiire.

²² Wo aame a duniya eñ ni lekkiyo sey mañ, o-t'ele urzi n'aase naabo ere beehiye, inĵino mañ oo giige, tuuku ni beere te.

²³ A diine k'elkiso ere sire si-sittú ette, nuj oo t'ize ooñe: ni dehu lekkiyo duniya ette ni-t'ooli, n'ette

n'a lekkey aame k'Almasi, geñ beehiye a jiire a nuj me.

²⁴ Wo ðe kono kune geñ, koduwo baadan a jiire sey n'a lekke a duniya me.

²⁵ Kono suldi eñ, nuj ni suune adda k'addó ni lekka me, wo ni lekka ti kune pay kono n'un di'n nooga, kun di t'ihira wo kun di lekka t'unusuwo a urzi zaapu k'addugun a Isa.

²⁶ Inĵino mañ aame ni gima ki tuddugun sey mañ, t'urzi nuj geñ ulbugun aasey unse a ceere sey a urzi lekkiyo ere kettiyo kanj soo t'Isa Almasi te.

Pool y'an eliyo kooke a zemba

²⁷ Munda wede beehiye ni dehu'ñ, kune kun di lekke a lekkiyo ere a-t'ette a urzi ki Rabila Majjaanawa k'Almasi. Inĵino mañ aame n'iida n'un ti'n wollo, ni k'iida ye toj mañ, n'a olliga kun lekkiyo kettiyo kanj soo zakidi, wo kun ðeyyiso pay kanj soo t'adde soo a urzi zaapu k'adde a Isa ere itatú Rabila Majjaanawa.

²⁸ Kun an orgida ye tak a kane ðonj k'olmidagun geñ me. Kun likka inĵino mañ, a kane an t'isa aa munda wede y'an kaza kane a urzi wede ki daggiya, wo kune a urzi wede k'uttiyo. Wo geñ iido ti Raa,

²⁹ kono yonj y'un ize beeko kun di naabe k'Almasi, kun di naabe kun ki zaape addugun a yode ðanjal ye, wo soñ kun di dabire kono yonj me.

³⁰ Ankenno kun ðeyyiso ðeyyiso ere aa kun di'n wulle n'a diyye ti kaaga, wo anki ni ðeyyiso sey aa kun zuune.

2

Almasi yonj toogo wo yi ki koliyo tuddi ye

¹ Aa kune kun suune, lekkiyagun ere kun lekkiyo kettiyo kanj soo t'Almasi gette, tod' t'un d'eliyo toogo. Kun suune geyyiso k'Almasi gette, tod' t'un d'eliyo kooke. Kun suune kun sooru kanj soo t'Unde Kamilen. Wo kun suune un d'ede

sommagi wo kun isiyo beehiyko ti tuddugun gen me.

² Injino kun lekko lekkiyagun ere kan soo, kun geyyo tuddugun t'adde soo, bizigun soo wo elkisagun ton i-t'ette kan soo. Gen injino addo kun oo ti'n oona t'unusuwo.

³ Kun ise ye munda wede a urzi k'elkiso ere wede a ti y' kime k'ita, ise t'urzi k'elkiso ere oldo kun di kili tuddugun me. Ki too man daa koliyo tudde kun'ni wollo eebugun aa kane deero t'eggun.

⁴ Wenda soo ton yi dehe munda wede k'aggadi danjal ye, wo de ti diinagun wede tuuku ton y'a elko a don ongo pay.

⁵ Ti diinagun kun lekko lekkiyo ere aakede don i lekkiyo kettiyo kan soo t'Isa Almasi:

⁶ Yode wede t'ume k'eesiyo aa Raa batum,

wo ton t'urzi wede i-d'ede gen, a umayi gen y'a ki dihe ti toogo an ki d'ette ti Raa kan soo ye.

⁷ Ki too man yode batum ume wede suma gen yi-d'iili, y'a t'ize wede naabo.

Y'a t'ize wede tudde a diine duwo, kane an di y' wulle min yon wedusu.

⁸ Yon y'a iyeye y'a t'ize nenku, y'a illiga ono Raa bini y'a iyeye unto, untadi ere sukiyagi ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko.

⁹ Kono kamo Raa yi-ti y' gili, yi-d'ele ume wede majjaane a jiire pay t'awwa a kandaane, wo yi-d'ele suma ere a jiire sumbiyagi pay,

¹⁰ kono don pay i lekkiyo a kandaane, don i lekkiyo a siido, wo don ti dandi siido, kane pay an di dikkey a suma ere ki yode Isa.

¹¹ Wo gen don pay an di rootey kere: «Isa Almasi yon Galmeega!»

Wo t'urzi gen duwo an di t'imme suma Meega Raa*.

Kun tooro aa binje adda duniya

¹² Zamba ki nun kune don ki geyyiso, kune daayum ono Raa kun illiga. Injino'n kono Raa y'un utte gen, anken i dehu kune ton kun di naabe a-t'ette a urzi k'uttiyo gettiyo, wo kun naabo ti orgiso wo ti ottilso. Kun ise injino aame nun a diinagun danjal ye, ankenno nun umbo enno ton man kun iso sey a ceere,

¹³ kono yode Raa batum i naabiya adda k'addugun me, y'un di'n isiyo don aane i dehu wo i t'isiyo munda wede a-t'ette aa Raa addi i dehu.

¹⁴ Naabo pay ere kune kun ise gette, kun iso daa gurgirso daa niiku,

¹⁵ kono duwo an k'ambe sundugun k'ulsuko ye, kune kamilen, inni Raa daa k'oldiko munda, adda diine don duniya kane don i t'udde t'urzi wede d'erec, don isiyo ulsu mirsi gen me. Kune a diinayan kun di toore aa moldali don a kandaane,

¹⁶ gen kun an kazita Rabila Majjaanawa i d'eliyo lekkiyo. Injino man nun ulbo'n aasa unse kono kune a onniyo ere k'aaniya k'Almasi gette, kono a naabado ere n'ize wo n'a iidiba yeebado gette, i ki t'ize ki bita ye.

¹⁷ Urzi zaapu k'addugun a Isa gen, aakede sedeke ere kun ele a Raa. Wo aame anki en puuzado t'iba ton man, a-t'etta aa munda wede an yergu a sedeke gettiyo. Aame iza injino man, gen nun ulbo'n unse, wo kune pay ton ulbugun aasa unse ti nuuno me.

¹⁸ Gen kune ton ulbugun un iso unse, wo nun n'aase unusuwo ti kune kay.

*Pool y'agisa Timote kane ti Epi-
pirodit*

¹⁹ T'urzi Galmeega Isa, n'elkiyo san n'un di-t'igiba Timote, kono nun batum aame n'uuna rabilagun ti bey yode man, o-t'ela toogo.

* **2:11 2.11** Adda mattup ki Pilip 2.6-11 en, i-kaza ooro ki don i ziipe addan a Isa ti poone an d'oro.

²⁰ Wenda ti doolo umbo daa yode Timote ulbí i di t'oodfe a nuuno me, wo ki kotto ulbí i di t'oodfe a kune me.

²¹ Kane donj pay onjo genj wede tuuku tonj ulbí i oodiyo a naabadi ere k'aggadi k'aggadi, wo wede a elke a naabo ere k'Isa Almasi umbo.

²² Wo kune kun suune yode Timote enj tuddi yi ti gize kun wulle yi zida zakidi a naabadi te, y'a niibe ti nuj a urzi kazita Rabila Majjaanawa aakede ulo a sirpa meegi.

²³ Injkinonj n'elkiyo, aame a lekkiyado ette urzutú ni ti y' wulla kerej manj, Timote n'un ti t'igiba.

²⁴ Wo adda k'addo ni suune, san manj nuj batum n'etta n'un ti'n wollo, kono Galmeega y'o ruute.

²⁵ Wo ni t'ilke manj beehiye leemadij Epapirodit† n'un ti y' t'igibe me, yode wede ay niibe wo ay diyye kanj soo, yonj kun y'igibo y'o d'iido ti noogiyo ere ni dihe ginno te.

²⁶ Yonj mosogo kune pay yi dehu y'un ti'n wolle sey, wo yonj a eenizi aa kun d'illiga genjo tonj, ulbí i-d'oodiyo baadanj a kune me.

²⁷ Derec, yonj y'aaze eeni baadanj tanj lelle y'unto, wo Raa yi-d'ize adde koduwo, wo y'ize adde koduwo a yode danjal ye, a nuuno pay, kono n'a ki t'ise sommagi dondonj a ki ceere ye.

²⁸ Injkinonj n'a naare kesiko n'un ti y' t'igibe, kono aame kune kun yi wulley sey manj ulbugunj aasey unje, wo nuj tonj addo a-t'udiga.

²⁹ Injkinonj manj yode enj kun yi soodo bey sire ti unjuwo, aakede leema a urzi Galmeega. Duwo donj aakede yode kino enj, kun an ottilo baadanj,

³⁰ kono tanj lelle y'unto minj a urzi naabo k'Almasi. Yonj y'a iyye y'a t'umbe puuzadi, kono y'o d'etto ti noogiyo ere kune batum kun k'iine kun ki d'iido ye gettiyo.

3

Mummino k'a koone ki diine a daana Raa me

¹ Ankenj zamba ki nuj, ulbugunj un iso unje kono kune kettiyo kanj soo ti Galmeega. Ono donj n'un riije ti poone genj, a nuj oo k'oone ye n'un ti'n doole me, wo injkinonj a kune toogo a urzi zaapu k'addugunj a Isa me.

² Kun koona mentikagi ti donj ulpi, kane aa gahiti kono naabo ere an isiyo gette oldo, an dooyiso duwo an di walda ponde doo, para manj kane donj Raa ye.

³ Ki too manj donj waldu toc minj kine, kono in naabiya a Raa t'urzi k'Undi, kine ulbinj in isiyo unje a Isa Almasi, wo in ki ziipe addinj a urzi tuddinj ye.

⁴ Ki too manj nuj tonj n'aane n'a zaape addo a urzi tuddinj genj me. Wo nuj ni-t'oone urzi a ceere n'aase, ise donj tuuku ti doolo tonj manj.

⁵ Injkinonj t'ume an ti n'ehe iide onniyo gessire manj, an oo di wilda ponde, nuj itado donj k'Izirayel ti biza bumbu Benzamen*, nuj Eber maawo tonj donj k'Eber pay. Wo a urzi k'oogoro Yawudiyagi genj ni zida zakidi, kono nuj ti diine donj sundanj Parizijen.

⁶ A naabado ere wehini n'ize a Raa genj, donj ogiyo ti suma k'Isa n'anni dibire baadanj. A urzi lekkiyo ere ki diine oogoro ti rootiyo gette n'a zida zakidi, kono duwo an ki zaapu ono a eedo ye.

⁷ Wo urzi wede pay ti poone n'ilke munda wede beehiye n'a t'oone genj, ankenjo a nuj oo t'ize ki bita kono k'Almasi me.

⁸ Derec, suldi donj pay genjo tonj n'a zuune a t'ize ki bita, kono ankenj munda wede beehiye a jiire sey ni y'uune baa: N'a suune Isa Almasi yonj Galmeego. Kono yode genj n'a iyye suldi pay genj a t'ize ki

† 2:25 2.25 *Epapirodit*: Yonj wede donj ogiyo ti suma k'Isa a geeger ki Pilip genj an igibe k'ume Pool. * 3:5 3.5 *Biza bumbu Benzamen*: Yonj i-d'ede suma ti biza bumbiyagi k'Izirayel pay.

bita, kane pay n'an ize aa iizi, kono munda wede a di jiire pay a nuɗ, Almasi dafɗal,

⁹ wo n'a lekke kettiyo kaɗ soo ti yode. A elkiyadó maɗ ni ki t'ise ki diine ye a daana Raa t'urzi sooruzó ere a-t'ette a oogoro gette. Ki too maɗ n'a t'ise ki diine a daana Raa t'urzi zaapu k'adde a Almasi. Geɗ derec, lekkiyo ere ki diine ette t'ettiyo ti Raa t'urzi zaapu k'adde a Almasi.

¹⁰ Geɗ munda wede addó i dehu, n'a suune Almasi adda k'addó, wo n'a suune toogadí ere a ti y' bilda. Ni dehu n'a di-kette kaɗ soo ti yode, n'a dabire aa yoɗ yi dibire bini unto toɗ maɗ, n'a oyya n'a deeya aa yode a urzi k'untadí me.

¹¹ Injino maɗ ni zaapu elkisadó aame n'inda toɗ, Raa yi ti n' balda kay ti diine dɗoɗ unto me.

In okko ki daana a urzi k'Almasi me

¹² Nuɗ ni k'elkiyo ye okko dalala ni ti dɗiɗge baa me, ise a lekkiyadó ere aɗkenɗo ni t'ize wede derec ki diine baa toɗ maɗ. Wo nuɗ a urzi ni peddɗiɗso, n'okko n'a t'ambey agga te, kono k'injino nuɗ batum miɗ Isa Almasi yi n'umbe.

¹³ Zemba ki nuɗ, nuɗ toɗ maɗ ni k'elkiyo ye agga ni t'uune baa me, wo munda wede soo nuɗ n'isiyo me: ni-k'elkiyo ye baa a munda wede n'ize i t'ingile me, ni peddɗiɗso n'a t'ambey munda wede a daanadó.

¹⁴ Raa y'inni waaku t'awwa ti kandaane, kine in d'ette sirpadí in seedey aggadiɗ t'urzi k'Isa Almasi. Injino maɗ nuɗ n'okko dalala ki daana, n'a t'ambey agga te.

¹⁵ Kine dɗoɗ pay i-dirse a urzi zaapu k'adde a Isa eɗ, in aa elko a suldi geɗɗo wo in d'oziro eego. Wo a ume tuuku kun t'ilke elkiyo ere ti doolo maɗ, a ume geɗ Raa y'un di kiza urzizí, kun di suuna.

¹⁶ Aame ise muno toɗ maɗ, kine in'do daayum ki daana ki urzi wede in daaniya bini aɗkenɗo.

¹⁷ Zemba ki nuɗ, kune pay kun ambo zindó. Urzi wede kun di wolle wo kun di daane geɗ, ay un y'ele. Injino maɗ kun zaapo ersagun a tukki kane dɗoɗ i sooru a urzi wede geɗɗo.

¹⁸ Nuɗ ti poone toɗ n'un ruu-tite, wo aɗkenɗ n'un di doolo sey ti zumari edayó, i d'ede dɗoɗ ede baadan kane geɗ a sooruzan gettiɗ i-kaza dɗoɗ k'adu ki Almasi wo a munda wede y'ize a urzi k'untadí ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaɗ tontilko.

¹⁹ Kane geɗ raazan miɗ addan†, injino maɗ urzizan a-ti dagga adda k'ahu. An tamma tuddan a suldi dɗoɗ ki sukiyagi, wo elkisadan pay tiɗ a suldi duniya.

²⁰ Ki kine maɗ, duniya ette siidadiɗ ye, siidadiɗ a kandaane, ume wede kine in delliyo ettiyo ki Wede k'Uttiyadiɗ, Galmeegiɗ Isa Almasi.

²¹ Yode wede y'iido maɗ, tuddin ere k'unto i-k'ede toogo ye ette, y'a ti kima tudde ere i deeyiso aa tuddí, tudde ere i-d'ede toogo. Y'isiyo injino t'urzi toogo ere i-d'eliyo urzi suldi pay an d'ottilso a mozikadí gettiyo.

4

Pool y'an eliyoo kooke a zemba

¹ Zemba ki nuɗ kune dɗoɗ ki geyyiso, nuɗ mosogo addó i dehu n'un ti'n wolle sey. Kune dɗoɗ addó kun oo ti'n assiya, kune a nuɗ aa kadumul ere ki wede y'a jiire a eedó. Injino maɗ zemba ki nuɗ kune dɗoɗ ki geyyiso, kun soodó daayum zakidí a lekkiyo ere kettiyo kaɗ soo ti Galmeega gette.

² Nuɗ n'eliyo kooke a Ebodi kane ti Sentis geɗ, kono onaman i-t'ette kaɗ soo a lekkiyadan ere kettiyo kaɗ soo ti Galmeega te.

† 3:19 3.19 *Raazan miɗ addan*: I-kaza ombito ere oɗgo oogoro Yawudiyagi ti rootiyo k'ombó ulu, soɗ i-kaza suldi dɗoɗ tudde ti dehu toɗ maɗ.

³ Wo kee pây wede i seedu zakidî naabadiŋ kaŋ soo ti nuŋ, ni ki ton-diyo erayi sire eŋ k'anni noogo kono an di-t'okkiye. Kane ti nuŋ ay diyye kaŋ soo a urzi ki kazita Rabila Majjaanawa, soŋ Kilema wo ti doŋ oŋgo pay naabadey kaŋ soo. Kane pay geŋ sumbiyagan raaniya adda mattup ere ki lekkiyo*.

⁴ Kun lekko daayum t'unŋsuwo ket-tiyo kaŋ soo ti Galmeega. N'a di doole sey, kun lekko t'unŋsuwo.

⁵ Aa kun suune Galmeega saŋ gop-pon y'ettiyo, inŋkino kun t'iso doŋ tasse a daana duwo pay.

⁶ Kune ulbuguŋ un t'oode a munda ye, wo de a suldi doŋ pay kune kun dehu geŋ, daayum kun i-ti zaapo a Raa t'urzi ton-diyo yode, ti obe bey wo ti rootiyo koduwo a Raa.

⁷ Inŋkino maŋ toose ere ki Raa gette, tod'te t'a jiiire suuniyo pay, tode gette t'a booha biza k'ulbuguŋ wo elkisaguŋ a urzi lekkiyo ere ket-tiyo kaŋ soo t'Isa Almasi.

⁸ Ki dangiya zemba ki nuŋ, ni dehu n'un di roote'ŋ, kun zaapo elkisaguŋ a suldi doŋ pay beehiye, duwo an di'n t'imme, doŋ pay derec wo duwo an d'otile, doŋ pay ki diine wo kamileŋ, doŋ i t'iide kun di'n geyye, wo a t'ele suma.

⁹ Munda wede nuŋ n'unni duuye wo kun uune, munda wede kun illiga ni rootiyo wo kun wulle n'isiyo geŋ, kane pay geŋ kun oziro eego. Inŋkino maŋ Raa wede eliyo toose geŋ y'a koono ti kune.

Pool yi tamma doŋ k'Almasi ki Pilip a eliyo beezan

¹⁰ A lekkiyadó ere ni lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti Galmeega ette, nuŋ ulbó aaze unŋe baadan, kono a munda wede ankeŋ kun gitte toonuguŋ sey geŋ, kun o d'ele a nuuno. Ki kotto a munda geŋ kune kun ilke baa, wo kun k'uune urzi k'isiyo ye danŋal.

¹¹ Nuŋ ni rootiyo inŋkino a munda wede o biite ko? Aha! Ni rootiyo inŋkino kono ni-diile ulbó o isiyo unŋe a munda wede ki beezó.

¹² Nuŋ urzi lekkiyadó ni suune, ise nuŋ oo k'ede ye, ise nuŋ adda darna toŋ maŋ. A ume tuuku wo aame ize munda toŋ maŋ, nuŋ oo ti diile ise addó boo, ise addó mosogo, ise nuŋ adda darna, ise nuŋ oo biite toŋ maŋ.

¹³ A suldi pay geŋ, n'aane n'a lekke t'urzi toogo ere k'Almasi y'o eliyo te.

¹⁴ Wo toŋ geŋ, kune kun ize beehiye kun d'ele aggaguŋ a di n' nuuge a dabaradó.

¹⁵ Zemba doŋ ki geeger Pilip, kune batum kun suune t'ume k'eesiyo kazita Rabila Majjaanawa aame ni t'iiziga ti siido Maseduwan geŋ, doŋ ogiyo ti suma k'Isa ti doolo umbo kine in nuuge ti tuddiŋ. Kune danŋal a ni nuuge me.

¹⁶ Wo soŋ kun suune aame nuŋ a geeger Tessaloni toŋ, kun ni nuuge taŋ sire taŋ adó a munda wede oo biite me.

¹⁷ Nuŋ ni rootiyo inŋkino kono ni dehu kun o t'ele munda ko? Aha! Ni rootiyo inŋkino kono ni dehu a naabo ere kun isiyo a urzi zaapu k'adduguŋ a Isa gette, a-t'obi eego a aagila.

¹⁸ Inŋkino maŋ n'un di rooto, suldi doŋ pay kun o igibo geŋ ni'n uune, nuŋ adda darna. Ankeŋ Epapirodit y'o d'iido sulduguŋ me, geŋ baadan o iide baa. Kane pay eŋ aa munda wede in eliyo a Raa eediyadí unŋe, sedeke ere Raa yi giyye wo ulbí i-d'isiyo unŋe.

¹⁹ T'urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi geŋ, Raa wede ni daaniya y'aana y'un di'n ôona ti suldi doŋ pay un biite, ti laalayí wede baadan a jiiire pay geŋ me.

²⁰ Inŋkino'ŋ tamma t'a koone a Meegiŋ Raa ki daayum! Eyye.

Toose ki dangu

* **4:3 4.3 Mattup ere ki lekkiyo:** I-kaza mattup ere sumbiyagi ki doŋ pay uune lekkiyo ere aware'ŋ, raaniya adda.

²¹ Kun an t'isoy toose a kane don pay ki Raa i lekkiyo kettiyo kan soo t'Isa Almasi. Zemba don ti nun ton an un t'ize toose pay.

²² Kane don pay ki Raa a enno en an un t'ize toose, wo toc min zemba don i naabiya di mozigo goole ki Romon an un t'ize toose pay.

²³ Gen beeko ki Galmeega Isa Almasi ti koon ti kune pay.

Mattup ki Pool yi riije a ɗon a Kolos

En urzi k'ono ɗon kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ki pool yi riije a ɗon i ziipe addan a Isa a geeger Kolos. Yode batum ki Kolos yi k'iide ye, wo y'a illiga ɗon i ziipe addan a ummey gen, an seedu zakidɪ a urzi zaapu k'adde a Isa me. Gen Epapiras yon wede an sooru soo ti Pool, an gizite urzi Rabila Majjaanawa ki poone me.

Ozzinagi miibi k'ita man, ɗon doolo an d'iide ki Kolos, a ɗon geeger gette an an di gizite ono ɗon ti doolo a ki t'iide a Rabila Majjaanawa ere ki Epapiras y'an gizite gettiyo ye. Duwo gen an an di ruute, wede yi dehu Raa y'a y'utte man, y'an d'ottile a maaleekiyagi wo a sulɗi ɗon i ceeriyo ɗon tudde. An an di ruute son, an di walɗa ponde wo sulɗi ɗon ongo k'ombo ulu. Epapiras y'illiga man, y'a iide y'a uuney Pool a geeger Room yon dangay, man yi di t'iide taaya. Aame Pool y'illiga inkinno man, y'an di riije mattup kono y'an di kize a ɗon Kolos gen, wedusu yi t'oone uttiyo t'urzi zaapu k'adde a Almasi ɗanɗal.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nun Pool wede zina k'Isa Almasi aa Raa yi dehu, nun ti leemadin Timote,

² a kune ɗon ki Raa a geeger Kolos*, kune zamba ɗon daayum i seedu zakidɪ a Almasi, i lekkiyo kettiyo kan soo ti yode. Gen beeko ti toose ere ki Meegin Raa i koon eggun.

Pool yi tondiyo Raa kono zamba a Kolos

³ Adda tondiyo Raa ere daayum kaye ay tondiyo kono kune gette, ay rootiyo koduwo a Raa Meeki Galmeegin Isa Almasi,

⁴ kono ay illiga a lekkiyagun ere kun zaapu addugun a Isa Almasi wo kun'ni geeyiso ɗon pay ki Raa me.

⁵ Kun isiyo inkinno kono kun zaapu elkisagun a munda wede Raa y'un boohiyo a kandaane. Zaapu k'elkisagun gette, kun ti zuune t'urzi k'ono ɗon ɗerec ki Rabila Majjaanawa aame t'iina di kune gen me.

⁶ Rabila Majjaanawa gette ti-tepiyo adda siido pay, ti d'aagulu aa undumu y'ohire wo yi d'ehiyo inni. Gen inkinno a t'aaze di kune ti onniyo ere ki poone, kun d'illiga ono ɗon ki beeko Raa, wo kun di zuune gen ɗerec.

⁷ Dooyiso gette unni duuye Epapiras leema wede ki geeyiso, yode wede naabadey kan soo. Yon daayum yi seedu zakidɪ a naabo k'Almasi ere y'isiyo a kune te.

⁸ Yon y'ay t'iide taaya a geeyiso ere Unde Raa t'un ele adda k'addugun gette.

⁹ Kono kamo ti onniyo ere ay illiga rabilagun gen, kaye ton ay k'ooliyo ye ti tondiyo Raa kono kune me. Ay yi tondiyo y'un di'n ɔone ti suuniyo ki sulɗi ɗon pay Raa addi i dehu, t'urzi pay ki suuniyo k'ono ti eego soodo a elkiso kane ɗon Unde Raa t'un ele.

¹⁰ Inkinno man kun d'aane kun di lekke aakede ɗon i daaniya urzi Galmeega an di lekke, wo daayum kun d'ise munda wede ulbi i-d'ise unse. Gen kun d'isa naabo pay ere tuuku beehiye wo Raa kun di y' suuna adda k'addugun a ceera ki ceeriyo.

¹¹ Kaye ay tondiyo Raa y'un t'ele toogo a ume tuuku ton man t'urzi toogadi ere meeda ki ki ti dooze ye gettiyo, kono kune a sulɗi pay kun di seeda zakidɪ ti ombine bini dangun.

¹² Kun rooto koduwo a Meega Raa

* **1:2 1.2** Kolos gette geeger nenko ki siido Pirizi a kese peedo ti koliyo ki geeger k'Epez, k'a ozire kubbaara meeda sire doo minj k'a ti t'oone kollo.

ti unṣuwo, yode wede un di'n ize dɔŋ aane a t'ooney aggaɗaŋ t'adda sulɗi dɔŋ yi boohiyo a kane dɔŋzi adda mozikadí ere a toore gettiyo.

¹³ Yoŋ y'in di'n uɗɗe ti bey k'Ere toogo adda zimolo, wo y'in di'n t'iide k'adda moziko k'Ulí, yoŋ yi y'giyye baadaŋ.

¹⁴ T'urzi yode geŋ Raa y'in uɗɗe t'adda k'oldiko, y'in t'ize tambobino a oldikadiŋ te.

Almasi mozigo t'ekki sulɗi pay

¹⁵ Raa geŋ wenda yi k'aane yi ki y'wolle ye, wo in wolleiyo Almasi geŋ, yoŋ miŋ Raa koyok.

Yoŋ geŋ yi jiiire sulɗi dɔŋ pay Raa y'ikkima,

¹⁶ kono t'urzi yode, Raa y'ikkima sulɗi dɔŋ pay a kandaane wo a siido,

sulɗi dɔŋ in'ni wolleiyo wo dɔŋ in ki'n wolleiyo ye toŋ maŋ,

kane undiyagi dɔŋ pay a dandaane k'ume, kane dɔŋ deero, kane dɔŋ an d'ede urzi ki dokkiyo wo kane dɔŋ an d'ede toogo.

Kane pay geŋ an ikkima Raa t'urzi k'Almasi wo a Almasi.

¹⁷ Yoŋ ede too ki poone Raa y'a okkima sulɗi pay geŋ me,

wo t'urzi yode kane sulɗi pay geŋ an d'ohire a umayaŋ me.

¹⁸ Yoŋ eego, wo tuddí kane dɔŋ pay ogiyso ti suma k'Isa.

Yoŋ eesiyo ki sulɗi pay, yode wede i-bilde ki poone wo ki

daayum ti diine dɔŋ unto, kono y'a koone wede goole t'ekki sulɗi pay.

¹⁹ Derec, yo Raa batum yi dihe sulɗi dɔŋ pay adda k'addí wo a tuddí geŋ, a tukk'Ulí toŋ in'kino ede pây,

²⁰ wo t'urzi yode, Raa y'a dihe sulɗi dɔŋ pay y'ikkima,

ise a siido ise a kandaane toŋ, an di-kimo an di t'okkiye ti yode Raa.

T'urzi puuzo k'Ulí ere ibi ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko geŋ, Raa y'an d'ele toose.

²¹ Wo kune toŋ ti kaaga kun likke aa torgagi dokki ti d'aana Raa me. Kune dɔŋ k'aduzí, kun d'ilkite kun d'ise oldiko, wo oldiko kun ti t'ize.

²² Wo ankeŋ, t'urzi k'unto k'Ulí ere ki tudde gette, Raa y'un ti'n gimo kun t'ukkiye ti yode. Y'ize in'kino kono y'un di'n t'etta d'aanadí kune dɔŋ kamilen, daa k'oldiko munda, d'uwu an k'ambe sundugun k'ulsuko ye.

²³ Wo geŋ i dehu kun di seeda daayum zakidí wo toogo a urzi zaapu k'addugun a Isa me, wo kun gi di ledde dokki ye t'urzi Rabila Majjaanawa ere in zaapu elkisadiŋ eego gette. Tode ere kun illiga, an di gizite a d'uwu adda duniya pay, wo nuŋ Pool en n'a t'ize wede naabo kono ni kazita rabila gettiyo.

Naabo Pool a dɔŋ ogiyso ti suma k'Isa

²⁴ Ankeŋ nuŋ ulbó unse a dabaradó ere n'ooniyo adda naabo ere n'isiyo a kune gette. In'kino maŋ adda tuddó n'a-ti d'ange dabar k'Almasi ere yi ni wiike n'a dabire kono tuddí te, wo to tuddí tiŋ kane dɔŋ pay ogiyso ti suma yode.

²⁵ Nuŋ ni t'ize wede naabo ki dɔŋ pay ogiyso ti suma k'Isa, a-t'ette a naabo ere Raa y'o ele a beezó ki noogiyagun: nuŋ n'un di kizite ono Raa pay.

²⁶ Ono geŋ kane munda wede t'ume k'eesiyo ombide a dɔŋ pay, wo ankeŋ Raa y'an t'iidfiba ita a dɔŋzi.

²⁷ Raa y'a dihe y'an di y' kize a dɔŋzi munda wede ombide geŋ, yoŋ goole i jiiire wo laalayí baadaŋ, Raa yi y'ize a nooga kane dɔŋ pay Yawudiyagi ye. Wo kun wollo munda wede ombide geŋ, yoŋ Almasi adda k'addugun, t'urzi yode kun di zaapu elkisagun a gooliko ere ki Raa gettiyo, kune toŋ adda kay.

²⁸ In'kino maŋ kaye ay kazita rabila ki yode Almasi a d'uwu pay. A wede tuuku toŋ ay yi di tookiyo kuudí wo ay di y' dooyiso t'urzi suuniyo k'ono dɔŋ pay, kono kane

pay an t'ise donj i-dirse a urzi lekkiyo ere kettiyo kanj soo ti Almasi.

²⁹ Genj injkino ni naabiya wo ni d'eyyiso ti toogo ere k'Almasi y'o ele, tode gette ti naabiya adda k'addo ti toogo.

2

¹ Injkino manj nuñ ni dehu kun di suune d'eyyiso ere zakidi ni d'eyyiso kono kune, kono ki donj Raa a geeger Lahodise* wo kono ki donj Raa baadan ongo nuñ batum t'edayan an ki n' wulle ye.

² Ni dehu addan i-t'ôone ti toogo, an di lekke kettiyo kanj soo a urzi geyyiso tuddan wo ôoniyo ti eego soodo a elkiso. Injkino an di y' suuna munda wede ombife ki Raa me, yonj Almasi batum.

³ Laale pay wede ki suuniyo k'ono wo ti suuniyo gette, kane ombife a bey k'Almasi.

⁴ Ni raaniya injkino kono wenda soo tonj y'un ti'n mabilda ye t'urzi k'ono donj k'a t'eese d'erec me.

⁵ D'erec, nuñ dokki ti kune me, wo tonj elkisado daayum ti kune, wo nuñ ulbo unje a munda wede n'ollige, kune kun sooru ki diine kanj soo wo kun seefu zakidi a urzi zaapu k'addugunj a Almasi me.

Lekkiyo ere kettiyo kanj soo ti Almasi

⁶ Kune kun umbe Isa Almasi yonj Galmeega genj, injkino kun oziro daayum kettiyo kanj soo ti yode,

⁷ aa undumu sondayzi i ti d'fiige, wo kun zaapo addugunj a yode aa wedusu yi zaapu boy itadi zakidi. Kun soodo daayum zakidi a urzi zaapu k'addugunj a Isa wede an unni duuye genno, wo kun rooto koduwo a Raa t'addugunj pay.

⁸ Kun koonaa mentikagi, kun i oola urzi a wenda soo tonj y'un ti'n mabilda kun t'ooraa adda k'ikka ki suuniyo k'ono donj daa k'urzizan genno ye. Suuniyo k'ono gette t'ettiyo t'urzi k'elkiyo ere ki duwo

wo t'urzi k'undiyagi donj toogo i-dokkiyo duniya genno, tode gette t'ettiyo t'urzi k'Almasi ye.

⁹ Ni rootiyo injkino kono Almasi a tuddi ere aa ki wedusu gette, suldi donj pay adda k'adde Raa wo a tuddi genj, a tukk'Almasi tonj ede pay.

¹⁰ Wo kune munda un ki'n biite ye a urzi k'Almasi me, kono kun aa ti gitte kanj soo ti yode, yonj goole t'ekki kane donj pay an d'ede urzi ki dokkiyo wo t'ekki kane donj pay an d'ede toogo.

¹¹ A lekkiyo ere kanj soo kun aa ti gitte t'Almasi gette, aakede kun uune waldu ponde, waldu ere ti bey wedusu ye, wo waldu ere ettiyo t'urzi k'Almasi. Waldu gette y'un ize aame munda wede adda tuddugunj y'un di'n t'ettiyo k'adda k'oldfiko genj, y'un ti y'udfe.

¹² Kune an unni zuyye batem genj aakede an un ti'n ittiba kanj soo ti Almasi†, wo kun di-bilde kanj soo pay ti yode me, kono kun umbe a toogo ere ki Raa a bilde Almasi ti diine donj unto gettiyo.

¹³ Kune ti kaaga eggunj aa unto a daana Raa me kono kun aa ti diipida a urzizi, wo kono munda wede adda tuddugunj y'un di'n t'ettiyo k'adda k'oldfiko genj yonj botto daa k'adfiya. Wo ankenj kune Raa y'un ti'n bilde kanj soo ti Almasi me, y'in t'ize tambobino a doopidadiñ pay ere in aa ti diipida a urzi Raa genj me.

¹⁴ Raa genj mattup ere yi-kaza oldfikadiñ t'inni sakiya gette y'a-t'iide mentu baa, tode ere adu ti kine kono a urzi k'oogoro Raa. Yi-t'iide aame Almasi an ti y' ti-ike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kanj tontilko.

¹⁵ Sonj undiyagi donj an d'ede urzi ki dokkiyo wo donj an d'ede toogo tonj, toogadanj Raa y'an ti diggite aame yonj y'anni jire t'urzi k'unto k'Almasi ekk'undumu genj me, y'a ti'n wiire a daana donj pay aakede an zidfo bulagi t'ume k'arka.

* **2:1 2.1 Lahodise:** Geeger ita waaya ti geeger Kolos, adda polde ki Likus. † **2:12 2.12** Kun wollo adda mattup ki Romenj 6.4.

16 Injino mañ kun i oola urzi a wenda soo ton yi dekka booro eggun a urzi k'omfo ye, ise a urzi sofo, ise a urzi laayagi, ise a urzi k'aagulu tere, ise a onniyo ere ki puukiyo ton mañ.

17 Kane pay geñ Raa y'in elo aa undiso ki munda wede sañ a etto, wo munda wede derec ki kotto min, yode Almasi.

18 Kun i oola urzi a wenda soo ton y'un ti'n dagga ye, y'a t'eesa ag-gagun umbo a kandaane me. Kane geñ a daana duwo an ti t'isiyo tuddan don i ki koliyo tuddan ye, wo soñ ulbañ unse an ottilso a maaleekiyagi. Kane geñ an aa seefu zakidi baadan a munda wede y'an ettiyo aa suniye. Kane don injino geñ ti elkisadan ere a urzi tudde gette, an koliyo tuddan ki makilsa,

19 an ki dehu an ki lekke kettiyo t'Almasi ye. Ki too mañ Almasi batum yon eego ki don pay i ziipe addan a yode, kane geñ tuddi. Kune kun suune eego gette ti moddiyo tudde pay, wo t'urzi tode okilagi ti sondayi an ti t'okkiso tudde pay kan soo, ti d'ohire aa Raa yi dehu. Geñ injino kay ki kine don i ziipe addin a Almasi me.

Unto wo baldiya t'Almasi

20 Kune t'ume kun aa ti gitte kan soo ti Almasi geñ, aa kun t'inda ti yode, wo y'un di'n udfde ti bey k'undiyagi don toogo i-dokkiyo duniya me‡. Wo de ki moo me kun di lekkiyo aakede kune a bey k'undiyagi don i-dokkiyo duniya sey me? Kun d'oyyiso kun di daaniya ita k'urziyagi k'oogoro don aakede:

21 «Munda en k'ambu ye», «Munda en k'owwiyo ye», wo «Munda en ki bottiyo ye» sey me.

22 Urziyagi geñ an rootiyo ti suldi don sañ i-t'engilso aame duwo an ti'n isiyo mañ. Kane geñ urziyagi k'oogoro wo dooyiso ere ettiyo t'urzi duwo danjal.

23 Kane an un rootiyo: kun di daane urzi Raa wede kane duwo batum an ilkite, soñ kun ti-t'ise tud-dugun don i ki koliyo tuddan ye, wo kune batum kun dabirsa tuddugun. Derec, urziyagi pay geñ a eda duwo an t'isiyo beehiye. Ki too mañ kane ki bita, kane beehiykadan tin a urzi wede tudde ti dehu danjal.

3

1 Kune Raa y'un ti'n bilde t'Almasi kan soo, injino mañ kun deho suldi don a kandaane, a ume wede Almasi yi-guune a ammade Raa*.

2 Kun d'elke ki poone a suldi don a kandaane, a suldi don a siido ye.

3 Derec, kun t'inda t'Almasi kan soo, wo lekkiyagun ere aware Raa y'un ele gette itatu i ki t'iidiba ye botto, tod'te t'Almasi a bey Raa.

4 Lekkiyagun ere aware gette, un t'eliyo Almasi ki daayum. Injino'n aame y'iina y'an ti giza tuddi a duwo mañ, kune ton Raa y'an di kiza tuddugun a duwo ti yode Almasi kan soo, wo don pay an di wolla daryikadi gette kune ton adda.

Lekkiyo ere ti kaaga wo ti ere aware

5 Injino mañ suldi don pay ulpi a lekkiyagun ere a siido gette, kun ti'n adfo mendan ti biza k'ulbugun me, suldi don aakede: boliyo, suldi pitiñko, naapu, suldi don ulpi tudde ti dehu, wo okkiso a suldi pay. Suldi don kee k'okkiso eego geñ, i t'ize longayza i jiiere Raa.

6 Ita k'oldiko ere injino, kulkuwo Raa ti-deegu a tukki don i-ti toogiyi a yode me.

7 Geñ kune ton kun izire injino aame ti kaaga kun likke adda k'oldiko geñ me.

8 Wo de anken, kane pay geñ kun di sebbo dargun, suldi don aakede: kulkuwo, zehiso kulkuwo wo bundiko. Soñ kaldita tudde, ise ono don ki sukuyagi ton i k'adde ye ti bizigun me.

‡ 2:20 2.20 Kun wollo adda mattup ki Galat 4.3.

* 3:1 3.1 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1.

9 Kun lihite ono ti tuddugun ye, kono lekkiyo ere oldo ti naabatú pay kun t'iili,

10 wo kun t'umbe lekkiyo ere aware. Geŋ kune d'uwu don aware, wo Raa yi naabiya daayum adda k'addugun kono kun deeye aa yode wede unni ziipe. Y'isiyo in'kino kono kun di y' suune a ceere ki ceeriyo.

11 An'ken a'huntu tudde umbo a edayi me, ise en Yawudiyagi, en Yawudiyagi ye, ise en don i wilda ponde, en don daa waldu, ise en don daa suuniyadan, en don k'ita d'uwu aa seydi, ise en bule, en bule ye ton man, wo munda wede a di jiire pay Almasi, yon yi lekkiyo adda k'adde ki don pay i ziipe addan a yode.

12 Kune Raa y'un ti'n ize donzi, y'unni biire wo y'unni giyye baadan. Kono kamo kun iso naabo ere aakede: kun wollo sommagi d'uwu, kun iso beehiye, kun kili tuddugun ye, kun koono don tasse wo don an d'ede ombine.

13 Ise wede tuuku ti lekkiyadi lekkiyadi ton kun soodo tuddugun, wo aame wede ti diinagun i-d'ede ono ti bakadi man, an aa t'iso tambobino ti tuddan me, aa Galmeega y'un t'ize tambobino a kune pay.

14 Wo t'ekki suldi pay geŋ kun geyyo tuddugun. Geyyiso tod'te aa sibe wede un ti'n kettiyo kune pay bin bin.

15 Geŋ toose ere k'Almasi ti dokko biza k'ulbugun. Geŋ in'kino Raa y'unni wiike kun di lekke pay adda toose gettiyo, kono kune tudde soo. Wo Raa kun y'elko daayum.

16 Geŋ rabila k'Almasi ti laalatú pay i lekko adda k'addugun. Kun dooyo tuddugun, kun tooko kuude ti tuddugun ti suuniyo k'ono ere pay. Kun ooro wo kun rooto koduwo a Raa t'addugun pay t'urzi k'ordari don ki tamma Raa, ti ordari don k'ono Raa wo ti don ettiyo t'urzi k'Unde Raa.

17 Suldi don pay kun ise geŋ, ise t'urzi rootiyo k'ono ise t'urzi naabo

ton man, kun iso a suma ere ki Galmeega Isa, wo t'urzi yode kun di roote koduwo a Meega Raa.

Urzi lekkiyo ere aware

18 Ni rootiyo a kune erayi, kun kili t'ekki kuulugun ye, in'kino beehiye aakede don i daaniya urzi Galmeega an d'isiyo.

19 Ni rootiyo a kune kuuli, kun geyyo eraygun, kun an ise baaze ye.

20 Ni rootiyo a kune in'ni, kun ollo ono pay ki maawugun, geŋ munda wede Galmeega ulbi i-d'ise unse.

21 Ni rootiyo a kune maawi, in'igun kun ti'n kulkuwe ye, para man tuddan a rorriga.

22 Ni rootiyo a kune bulagi, kun ollo ono pay ki galmaawugun don a siido. Kun ise in'kino aame kane a daanagun kono ulban an d'ise unse doo ye, wo de kun ollo onaman t'adde soo kono kun orgiso a Galmeega Isa.

23 A naabo ere tuuku kun isiyo gette, kun ti naabo t'addugun pay aa kun naabiya a Galmeega batum, a d'uwu ye.

24 Kun ise in'kino kono kun suune kun t'ooney munda wede Galmeega yi dehu y'un t'eley t'adda suldi don yi boohiyo a kandaane a donzi. Geŋ Galmeega wede kun i-naabiya min, yon Almasi.

25 Wo a wede i ki sooru ki diine ye geŋ, Raa yi-t'ela dangay a sooruzi ere ki diine ye gette, kono Raa geŋ y'inni wolliyo kine d'uwu pay min kan soo†.

4

1 Ni rootiyo a kune galmaawi, kun an iso beehiye a bulagugun me a urzi wede ki diine d'erec, kono kun suune kune ton un d'ede Galmeega a kandaane.

Kooke Pool wede ki dangu

2 Kun soodo zakidi a urzi tonduyo Raa, adda tonduyagun kun lekko zeere wo kun rooto daayum koduwo a Raa.

† 3:25 3.25 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 10.17.

³ Wo aame kun tondiyo Raa geŋ, kun tondo kono kaye pây, kono y'ay di t'ihina urzi ay di kizite onamí a d'uwó, kono ay di roote munda wede ombid'e Raa y'a t'iidiba ita t'urzi k'Almasi. Geŋ kun suuno, kono ni gizite onamí, ankenno nuŋ adda daŋgay me.

⁴ Injino maŋ kun tondo Raa kono rabila k'Almasi te n'a ti roote kereŋ, i dehu n'a-t'ise.

⁵ Kun lekko ti suuniyo k'ono a daana doŋ i ki suune urzi k'Almasi ye me, a peedo ere tuuku kun uune a daanaguŋ maŋ.

⁶ Ono doŋ adde ti biziguŋ geŋ aase uŋse ti sumadizaŋ, wo kun suuno kama k'ono t'urzi wede beehiye a wede tuuku toŋ maŋ.

Toose ki Pool ere ki daŋgu

⁷ Tisik leemadey wede ki geyyiso ay naabiya kaŋ soo a urzi naabo Galmeega me, yoŋ wede naabo yi seedu zakidi a naabo Galmeega geŋ, rabiladó pay y'un di-t'eley.

⁸ Injino maŋ nuŋ ni y'agisa toc miŋ, kono y'un di kizey mummino ay lekkiyo me wo y'un di-tasseŋ adduguŋ.

⁹ Yoŋ an'te ti Onezim leemadey wede ki geyyiso, daayum yi seedu zakidi a urzi k'Almasi, yoŋ ti di-inaguŋ. Kane geŋ an un di-t'idey taaya a suldi pay doŋ isiyo a enno.

¹⁰ Aristarko wede adda daŋgay ti nuŋ eŋ y'un t'ize toose, wo Markus taasa ki Barnabas* toŋ y'un t'ize toose pây. Yode wede n'un ruute kun d'isey mummino ti yode aame y'iiney di kune maŋ. Aame y'iida di kune maŋ, kun yi soodoy bey sire.

¹¹ Isa wede sundí soo Zistus toŋ y'un t'ize toose pây. Ti diine Yawudiyagi doŋ i ziipe addaŋ a Isa geŋ, kane ado geŋno daŋŋal i naabiya ti nuuno a urzi Moziko Raa me. T'urzi kane geŋ ni d'uune toogo baadaŋ.

¹² Epapiras wede naabo k'Isa Almasi yode toŋ ti di kune, y'un t'ize toose pây. Adda tondiyadi ere kono kune gette, yoŋ daayum wehini yi k'ormiyo ye. Yi tondiyo Raa kono kun di seeda zakidi, kun t'isa doŋ i-dirse a urzi k'Almasi, wo doŋ iyye aase suldi doŋ pay aa Raa addi i dehu.

¹³ Nuŋ batum ni wulle t'edayó y'oodibe yeebadi baadaŋ kono kune, kono doŋ geeger Lahodise wo kono doŋ geeger Irapoli† pây geŋ me.

¹⁴ Lik wede ki geyyiso yoŋ wede daawiya, kane ti Demas toŋ, an un t'ize toose pây.

¹⁵ Kun an t'iso toose a zemba doŋ ki Lahodise, ti teema Nempa wo doŋ ogiyo ti suma k'Isa adda boytú toŋ, kun an t'iso toose pây.

¹⁶ Aame mattup ere n'un raaniya ette kun ti girey maŋ, kun an t'agiboy a doŋ ogiyo ti suma k'Isa a Lahodise, an di-garey kay. Wo zemba doŋ a Lahodise toŋ mattup ere n'an riine gette an un d'eloy, kune toŋ kun di-garoy kay.

¹⁷ Ankeŋ kun i-ti rooto a Arsip geŋ y'a soodo zakidi a naabo ere an i ele a urzi Galmeega gette, y'a ti-daŋgo ti beehiye.

¹⁸ Kun wollo ume ki toose ki nuŋ Pool eŋ, i riine nuŋ batum ti beezó. Un dande ye nuŋ adda daŋgay me.

Geŋ beeko Raa ti koonaa egguŋ.

* **4:10 4.10 Markus taasa ki Barnabas:** I-kaza Markus geŋ miŋ ulo leema meegi Barnabas koo, ulo ki teema mekki Barnabas koo maŋ, daa suuniyo. † **4:13 4.13 Lahodise ti Irapoli:** Kane geŋ sirwan pay geegiryagi ita waaya ti geeger Kolos, adda polde ki Likus.

Mattup ere ki poone Pool yi riine a donj a Tessaloni

Enj urzi k'ono donj kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere ki poone Pool yi riine a donj i ziipe addan a Isa a geeger Tessaloni. Tessaloni tod'te geeger ki siido Girek, a biza bar ki Mediterane. Pool genj ti lanjayi Silas ti poone an iide ki Tessaloni me, an an di gizite Rabila Majjaanawa k'Isa Almasi. Donj baadan a Tessaloni genj an d'umbe urzi k'Almasi. Wo de k'ita man donj miibi ti diine Yawudiyagi an iide'n an an t'eelite ono a kane donj Tessaloni, kono an di-tooge k'ollige k'ono Pool ti Silas me. (Naabo donj zina 17.1-10)

San man Pool y'a igibe Timote y'a ti'n wollo zemba ki Tessaloni genj, lekkiyadan mummino koo man? Aame Timote y'iide wo yi-gime man, yi di t'iide taaya a Pool y'ede, an seedu daayum zakidi a urzi k'Isa me, wo de donj ongon ti diinayan an di-toogiyo ki naabo k'ombo biza me. Wo kane an'de, kama k'Isa goppon an niiba man, a t'isa ki bita. Wo donj ongon eedan a digge kono maawan ti lanziyagan baadan an t'inda, wo Isa yi ki kama ye botto. Kono kamo Pool y'an di riine mattup kono an t'eele toogo, wo y'an di ruute sonj mummino me kama k'Almasi t'isa me.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nunj Pool ti Silas wo Timote, a kune donj ogiyo so ti suma k'Isa a geeger Tessaloni, kune donj ki Meega Raa wo ki Galmeega Isa Almasi. Genj beeko ti toose ki Raa i koonna eggunj.

Lekkiyo wo zaapu k'adde a Isa ki donj Tessaloni

² Adda tonduyo Raa ere kaye ay tonduyo gette, daayum ay rootiyo koduwo a Raa kono kune pay wo sundugunj ay gi-di seddiyo ye.

³ Adda tonduyadey a daana Meeginj Raa gette, kaye'n ay elkiyo daayum a kune, a naabagunj ere a urzi zaapu k'addugunj a Isa, a lekkiyagunj ere kun geyyiso Raa t'adde soo, wo a zaapu k'elkisagunj a Galmeeginj Isa Almasi ere kun seedu zakidi bini dangun.

⁴ Zemba ki nunj, kaye ay suune Raa y'unni giyye, y'unni biire kun t'ize donj ki yode.

⁵ Munda genj ay yi suune kono Rabila Majjaanawa k'Isa ere ay un gizite gette, tod' t'iina di kune t'urzi k'ono donj udfde ti bizey dangal ye, wo sonj ti toogo ti noogiyo k'Unde Kamilenj, wo ay zuune adda k'addey ono donj ay gizite genj kane derec. Injino kun suune lekkiyo ere kaye ay likke a diine kune gette, tod'te un d'ize beehiye a kune.

⁶ Kune kun t'ize donj umbe zina kaye wo ki Galmeega. Adda dabar baadan tonj ono Raa kun di'n zida t'unjuwo ere ettiyo t'urzi k'Unde Kamilenj*.

⁷ Injino manj kune lekkiyagunj ti konso aa urzi a kane donj pay i ziipe addan a Isa a siido Maseduwan ti Akayi genj, an di wolle an d'ozire eego.

⁸ Ono Galmeega genj ti di kune i-tiipe adda siido Maseduwan ti Akayi dangal ye, wo sonj rabila ere a urzi zaapu k'addugunj a Raa gette i-tiipe a ume tuuku tonj man, injino i ki dehu ay ki roote munda ye baa a urzi zaapu k'addugunj me.

⁹ Duwo pay an towwo taaya a tukki kaye an'de, mummino a ettiyadey ere di kune gette kun ayni zida me, wo mummino kun di-gime ki tukki Raa me. Urzi longayi kun d'iili, kun di daaniya Raa ki kotto zeere kono kun i di naabe,

¹⁰ wo kun di delle Uli Isa y'a kimo

* 1:6 1.6 Kun wollo adda mattup ki Naabo donj zina 17.4-9.

ti kandaane. Yo Ulo geŋ Raa y'a ti y' bilde ti diine d'oŋ unto, wo yoŋ y'in di'n utta ti booro Raa ere aana.

2

Naabo ki Pool a geeger Tessaloni

¹ Zemba ki nuŋ, kune batum kun suune beehiye ettiyadey di kune gette ki bita ye.

² Soŋ kun suune ki poone ay d'aaney di kune geŋ, adda geeger ki Pilip gette an ay di'n dibire wo an ay di'n gildite. Wo de saŋ Raa y'ay d'eele toogo ay un di gizite daa k'orgiso urzi Rabila Majjaanawa adda dabar ere baadaŋ gettiyo toŋ maŋ*.

³ Rabila Majjaanawa ere ay kazita a d'uwu ette, tod'te ita k'ono d'oŋ butte ye, elkisadey oldo ye, wo ay ki dehu d'uwu ay gi di'n mabilde ti metiŋko ye.

⁴ Wo de ki kotto maŋ, kaye Raa y'ay ti'n niime, y'ay di'n wulle d'oŋ aane i-t'ise naabadí, maŋ y'ay d'ele a beezey naabo ay di kizite Rabila Majjaanawa. Ankeŋ ono d'oŋ ay kazita eŋ, ay k'okkime onamey kono d'uwu ulbaŋ an ki d'ise uŋse do ye, wo de ay kazita kono ulbe i-d'ise uŋse a Raa, yode wede i suune ono k'addey.

⁵ Geŋ inkiŋo kun suune beehiye, pidipidiŋ kaye ono d'oŋ ki mabilisa d'uwu ulbaŋ an d'ise uŋse ay ki gizite ye, pidipidiŋ t'urzi k'onamey ay ki dihe ye ay t'oone munda ti beyguŋ me, ono d'oŋ ay rootiyo eŋ Raa toŋ yi wolleiyo wo y'ollige.

⁶ Kaye ay ize inkiŋo kono ay ki dehu wenda y'ay gi di'n t'imme ye, ise kune, ise wede doolo toŋ maŋ.

⁷ Ki too maŋ kaye d'oŋ zina k'Almasi geŋ, ay d'ede urzi ay un di'n dokke ki toogo. Wo de kaye a diinaguŋ geŋ, ay ti t'isse tuddey poyoyo aakede erewo ti boohiyo inŋitú a gulbatú.

⁸ Kaye ay unni giyye baadaŋ geŋ, ay di dihe ay un kizite Rabila Majjaanawa ki Raa daŋŋal ye, wo de ise k'unto toŋ ay di-t'inda kono kune me. Derec, geyyisadey a tukki kune gette baadaŋ a jiiire!

⁹ Zemba ki nuŋ, kun suune naabo ere ay y'iidi yeebadey diddo onnu ay d'urme gette, kono ay ki dehu a wenda soo toŋ ti diinaguŋ ay yi-ki t'ele attidi ye, wo geŋ inkiŋo ay un gizite Rabila Majjaanawa ki Raa te.

¹⁰ Kune kun wulle wo Raa toŋ yi wulle, sooruzey a daana kune d'oŋ i ziipe adduguŋ a Isa gette tod'te kamileŋ, ki diine wo wenda yi k'ambe sundey k'ulsuko ye.

¹¹ Wo kun suune, aame kaye a diinaguŋ geŋ, ay likke ti wede tuuku toŋ aa lekkiyo meege t'inŋizí.

¹² Kaye ay un d'eele kooke, kun d'uune toogo wo ay di gid'dima ay un ti'n ziipe urzi kono kun di lekke lekkiyo ere aa Raa yi dehu, yoŋ y'unni waaku kun di lekkey adda daryika ki Mozikadí.

¹³ Kaye daayum ay roote koduwo a Raa ki munda soo sey: Aame ay un gizite ono Raa geŋ, kun d'illiga wo kun d'umbe, kun k'ilke ye eŋ ono d'oŋ tudde me, wo de kun ilke'ŋ kane ono Raa derec. Kane ono geŋ an di naabiya adda k'adde kune d'oŋ i ziipe adduguŋ a Isa.

¹⁴ Geŋ zemba ki nuŋ, kune kun diine ita d'oŋ ki Raa ogiysito ti suma k'Isa a siido Ziide, kane an lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi. Kune'ŋ d'oŋ siidaguŋ batum an un di'n dibire, aakede Yawudiyagi an dibire d'oŋ ki Raa ogiysito ti suma k'Isa a siido Ziide†.

¹⁵ Kane Yawudiyagi geŋno batum iide Galmeega Isa ti nebiyagi me, wo kaye toŋ an ay di'n dibire‡. Raa geŋ ulbí i-k'isiyo uŋse ye ti kane me, kane adu ki d'uwu pay.

¹⁶ Kane an ay t'eegirso ay di kizite a kane d'oŋ Yawudiyagi ye ono d'oŋ

* **2:2 2.2** Kun wollo adda mattup ki Naabo d'oŋ zina 16.19-24; 17.1-9. † **2:14 2.14** Kun wollo adda mattup ki Naabo d'oŋ zina 17.5-6. ‡ **2:15 2.15** Kun wollo adda mattup ki Naabo d'oŋ zina 9.23,29; 13.45,50; 14.2,5,19; 17.5,13; 18.12.

an t'oone uttiyo me. An isiyo inkiyo geɗ, an a-ti kummiyo oldikadan ekk'oldiko maawan ere daayum an ize, wo de kane geɗ an a-ti dinge ti kulkuwo Raa a eedan§.

Pool yi dehu y'a kime ki Tessaloni

¹⁷ Zamba ki nuɗ, anken kaye ay ti lid'fo ti tuddugun k'onniyo miibi, derec ki tudde kine dokki wo biza k'ulbin kan soo. Kaye ay d'ede mosogo baadan ki kune, ay dehu urzi ay d'ette ay un ti'n wollo sey.

¹⁸ Kono kamo ay dehu ay di kime di kune, wo nuɗ Pool en n'a dihe tan baadan n'a ette, wo de Meeda siitandani t'ay t'iigire.

¹⁹ A kama ki Galmeegin Isa Almasi geɗ, ki kotto zaapu k'elkisadey, unswadey wo kadumul ay kiley tuddey tin kune a daanadi me.

²⁰ Eyye, t'urzi kune ay t'ona tamma, wo ulbey aasa unse.

3

Agisa Timote ki Tessaloni

¹ Kaye ay ki d'iine ombine ye daa k'ollige rabilagun me. Inkiyo man ay d'ilke, beehiye ay di lekke siidey a geeger k'Aten* te.

² Wo kaye ay un d'igibe leemadey Timote, yon wede yi naabiya ki Raa ti kaye kan soo a urzi kazita Rabila Majjaanawa k'Almasi. Ay un y'igibe kono y'un t'eeley kooke wo kun t'ooney toogo a urzi zaapu k'addugun a Isa me.

³ Inkiyo man ti diinagun wenda soo ton yi t'ora ye ti dabar ere ankenno ette, kono kune batum kun suune beehiye, dabar gette a-t'ette a munda wede Raa yi dehu y'aase a tukki kine.

⁴ Aame kaye di kune geɗ ay un di ruute ki poone, ay'de: «Kine in t'ona dabar baadan.» Wo geɗ inkiyo kun suune, dabar gette t'a iina.

⁵ Kono kamo ni k'iine ombine ye n'a delle me, inkiyo n'a t'igibe Timote y'a sedfo mekk'ono a urzi zaapu k'addugun a Isa. N'ize inkiyo n'orgiso, koo Meeda siitandani t'unni naamey daggiya koo man, geɗ oodibe yeebadey a urzi kazita k'ono Raa di kune gette a ki t'ise ki bita ye.

Kooke a nuuge don Tessaloni

⁶ Wo de anken Timote ti di kune yi-gimot†, y'ay d'iido ti rabila majjaanawa a urzi zaapu k'addugun a Isa ti geyyiso ere un d'ede a diinagun te. Yon y'ay ruute kune ton kun elkiyo daayum a kaye me, kun dehu kun ay ti'n wolle sey aa kaye ton ay dehu ay un ti'n wolle kay.

⁷ Inkiyo man zamba ki nuɗ, adda k'ulbe k'oodiyo baadan ti dabar ere a eedey gette, kaye ay d'uune toogo t'urzi zaapu k'addugun a Isa geɗ me.

⁸ Wo anken kaye ton addey i t'udige, kono kun seedu zakidi a urzi lekkiyo kettiyo kan soo ti Galmeega me.

⁹ Kune a daana Raa addey kun ay ti'n uune t'unswu, wo kono kune geɗ ay di roote koduwo a Raa kan mummino ton ay ki suune ye.

¹⁰ Didfo, onnu ay koddime ton diyo Raa kono y'ay di t'ihina urzi ay d'ette ay un ti'n wollo sey, wo munda wede a biite a urzi zaapu k'addugun a Isa geɗ ay un ti y'dangey.

¹¹ Inkiyo kaye ay ton diyo Meegin Raa batum ti Galmeegin Isa, an ay di-t'ihina urzi wede ay d'etta di kune.

¹² Wo son geyyiso ere un d'ede ti tuddugun wo ki don pay gette, Galmeega y'un t'aagal k'aagulu, tod'te aakede geyyiso ere kaye batum ay d'ede a tukki kune.

¹³ Geɗ Galmeega y'un elo toogo a biza k'ulbugun, inkiyo a onniyo

§ 2:16 2.16 **Kulkuwo Raa a eedan**: Kun wollo adda mattup ki Romen 11.1-12, ume wede Pool yi rootiyo yi zuune adda k'addi zembadi Yawudiyagi geɗ Raa y'an utta. * 3:1 3.1 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 17.15-16. † 3:6 3.6 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 18.5: Pool yi riine mattup ette aame yon a geeger ki Korent.

ere Galmeegiŋ Isa y'aana ti d'ɔŋzi pay gette, kune a d'aana Meegiŋ Raa ooyiso kese a yode, wenda y'a ki roota k'ulsuko a tukki kune ye baa.

4

Lekkiyo ere aa Raa yi dehu

¹ Injino ki d'aŋgu zemba ki nuŋ, kune'ŋ an unni duuye mummino kun di lekke a urzi wede Raa ulb'i i-d'ise unse me, wo d'erec kun sooru miŋ a urzutú. Wo de ankenno ay un obe bey wo ay un d'eelo kooke a munda wede kun d'ise ti suma Galmeega Isa, geŋ lekkiyaguŋ gette un d'odo t'injino.

² Kune kun'ni suune ono d'ɔŋ ay un ruute, kane geŋ Galmeega Isa y'a ruute.

³ Enno munda wede Raa yi dehu me: Kun lekko d'ɔŋ ooyiso kese a Raa, kun ooli tudduguŋ a urzi boliyo ye.

⁴ Wede tuuku toŋ ti diinaguŋ yi suuno seedu tuddí*, y'a lekko ooyiso kese a Raa wo d'uwu an i di t'ele suma.

⁵ Y'a k'ooli tuddí ki naapu a suld'i d'ɔŋ ulpi tudde ti dehu genno ye, aakede d'ɔŋ i ki suune Raa soo d'aŋŋal ye ge d'isiyo.

⁶ A urzi suld'i geŋ, wede tuuku toŋ yi isa ulsu a leemad'i ye wo yi ti y' mabilda yi deha edd'i ye, ise erewo toŋ injino. A wede y'isiyo injino geŋ i-ti dooza Galmeega ti siid'i, ono en ay un ti'n ruute wo ay un ti'n d'oolo sey.

⁷ Kine Raa y'inni wiike in gi di lekke a urzi pitinŋko dehu tudde ye, wo de y'inni wiike in di lekke d'ɔŋ ooyiso kese a yode.

⁸ Kono kamo, wede y'a ti doopide a suld'i d'ɔŋ ay un ruute kun d'ise genno maŋ, yi koogire wedusu ye, yi koogire Raa wede un ele Unde Kamilen.

⁹ A urzi geyyiso tudde aakede zemba geŋ, i k'ise ye baa ay un di raane sey me, kono kune batum Raa y'un ti'n duuye a urzi geyyiso tudduguŋ me.

¹⁰ Geyyiso tiŋ, tod'te ere un d'ede a tukki zemba d'ɔŋ pay i ziipe addaŋ a Isa a siido Maseduwan pay gettiyo. Wo de zemba ki nuŋ, kaye ay un t'ele kooke ay t'eese un d'odo t'injino.

¹¹ Kun deho lekkiyo ere ti toose ti d'uwu, kun wollo naabaguŋ, wo k'ombaguŋ kun naabo ti beyguŋ, geŋ kun iso aakede ay un ruute kun d'ise.

¹² Kun iza injino maŋ, lekkiyaguŋ t'a koonaa beehiye a d'aana d'ɔŋ i ki ziipe addaŋ a Isa ye me, wo kune toŋ kun ki tonda munda ti bey wenda ye.

Bald'iya ki d'ɔŋ i t'inda

¹³ Zemba ki nuŋ, ay dehu ay un di roote a urzi d'ɔŋ i t'inda, kono kun ki-t'ise sommagi dondoŋ ye, aakede d'ɔŋ i ki zaapu elkisadaŋ a Isa ye.

¹⁴ D'erec, kine in umbe Isa y'inda wo yi bilde ti diine d'ɔŋ unto. Geŋ injino kay kane d'ɔŋ i ziipe addaŋ a Isa wo an t'inda geŋ, Raa y'a ti'n balda wo y'a ti'n t'okkiya kaŋ soo t'Isa a sirpad'i.

¹⁵ Kun ollo, ay un rootiyo en ono Galmeega yi ruute: Onniyo ere Galmeega yi kimo gette, kine d'ɔŋ i ziipe addiŋ a Isa i lekkiyo zeere botto geŋ, in k'ooguma ye ki d'aana kane d'ɔŋ i ziipe addaŋ a Isa i t'inda me.

¹⁶ Aame geŋ d'uwu an d'olliga d'olle, tod'te golla ki goole maaleekiyagi yi baahu parre Raa. Injino yode Galmeega Isa batum y'a d'eego ti kandaane. Wo kane d'ɔŋ i ziipe addaŋ a Almasi wo i t'inda geŋ, an di-balda ki poone.

¹⁷ Saŋ maŋ, kine d'ɔŋ i lekkiyo zeere botto geŋ, in d'engila k'awwa

* **4:4 4.4 Tuddí:** Ono d'ɔŋ i rootiyo «tuddí» geŋ, t'ono Girek «umpo». Ono d'ɔŋ Pool yi ruute «umpo» geŋ, d'ɔŋ ongoŋ an elkiyo i-kaza «tudde», wo d'ɔŋ soŋ an elkiyo i-kaza «erewo». Injino maŋ kane d'ɔŋ elkiyo «erowo» geŋ an di riŋe, an'de: «Wede tuuku toŋ ti diinaguŋ yi suuno beeriyo k'erewo, an di lekko ooyiso kese a Raa geŋ d'uwu an an t'ele suma.»

ti kane kaŋ soo ekki dondari, k'okkime Galmeega a kandaane. Geŋ inŋkino, in di lekkey ti Galmeega ki daayum.

¹⁸ Inŋkino maŋ kun elo kooke ti tuddugun t'urzi dooyiso ette.

5

Onniyo kama Galmeega

¹ Zemba ki nuŋ, i k'ise ye ay un di raane a urzi k'onniyo, ise a urzi peedo ere suldi pay geŋ an d'aana me.

² Kune batum kun suune adda k'addugun: Onniyo ere ki Galmeega y'a kimo gette, t'aana aa wede k'oogire y'ettiyo a diddo, wenda soo toŋ umbo a suuna me.

³ Aame duwo an iisa rootiso: «Ankenno kine adda toose, munda k'orgiso umbo baa» maŋ, inŋkino a kaamiki geŋ miŋ dabar baadan t'a deega eedan. Geŋ dabar gette t'aana a kaamiki, aakede kakkisa k'erewo addutu i t'umbe k'ehiyo, wenda soo toŋ umbo a t'alda me.

⁴ Wo de zemba ki nuŋ, kune adda zimolo ye kono onniyo gette t'un di'n kiira sutte aa wede k'oogire me.

⁵ Kune doŋ ki toore Raa, lekkiyagun aa a onnu. Kine ki diddo ye, ki zimolo ye.

⁶ Inŋkino maŋ in t'udige ye aa kane doŋ ongo me, wo de in lekko zeere, tuddin in ti soodo.

⁷ Kane doŋ i moone geŋ an moone a diddo, wo doŋ i sobo toote i ceeriyo eedan geŋ an sobo a diddo*.

⁸ Wo de kine doŋ lekkiyadin aa a onnu geŋ, tuddin in ti soodo. In lekko a urzi zaapu k'adin a Isa wo ti geyyiso tuddin, kane geŋ a kine aakede asigursu yi t'usse saapa. Wo in zaapo elkisadin a Raa wede yi'n utte kono zaapu k'elkiso gette, tod'te aakede asigursu yi t'usse kakkile maala.

⁹ Kine Raa yi dihe y'inni wiike toc miŋ y'a ki dekka booro eedin ye,

wo de y'inni wiike kono in t'ooney uttiyo t'urzi Galmeegin Isa Almasi.

¹⁰ Isa y'inda kono kine, inŋkino a kamadi gette ise kine in lekkiyo zeere, ise in t'inda toŋ maŋ, in lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti yode.

¹¹ Inŋkino maŋ kun elo kooke wo kun noogo tuddugun kono kun di t'ihira a urzi zaapu k'addugun a Isa, wo ni suune naabo gette kun isiyo too.

Toose ti kooke wede ki dangu

¹² Zemba ki nuŋ, ay un di roote'ŋ, kun an ottilo a doŋ oodibe yebadan a naabo ere a diinagun, kane doŋ Galmeega y'an ele urzi an un di'n dokkiyo wo an un di'n aapudu geŋ me.

¹³ Kono naabo ere an isiyo a kune gette, kun an ottilo baadan wo kun'ni geyyo. Kun lekko ti toose ti tuddugun.

¹⁴ Zemba ki nuŋ, ay un t'eele kooke, ay t'eele'ŋ: Doŋ golguwo kun aapan, doŋ an d'ede orgiso addan kun an eelo kooke, kun noogo doŋ weedayan umbo wo kun lekko t'ombine ti duwo pay.

¹⁵ Kun koono mentikagi, wenda soo toŋ a bakadi yi-kima ulsuko t'ulsuko ye, wo kun deho daayum isiyo beehiyko ti tuddugun wo ti duwo pay.

¹⁶ Kun lekko daayum t'unusuwo,

¹⁷ kun tondo Raa daa puukiyo,

¹⁸ aame ize munda tuuku toŋ maŋ, kun rooto koduwo a Raa. Genno suldi doŋ Raa yi dehu kun d'ise a urzi lekkiyagun ere kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi te.

¹⁹ Kun i t'egire ye a naabo k'Unde Kamilen te.

²⁰ Kun'ni kiigira ye ono doŋ Raa y'agisa zemba an un di rootiyo geŋ me,

²¹ wo de ono geŋ kun ti'n wollo pay: Doŋ beehiye kun di zaapo addugun,

* **5:7 5.7 An sobo a diddo:** Ti kaaga geŋ a siido Gires kane doŋ Yawudiyagi ye an sobo toote a diddo, wo di kine inŋkino ye, doŋ an sobo a onnu wo a diddo pay.

²² wo kun ti lefdo t'ita suldi don ulpi tuuku ton man.

²³ Gen Raa wede i d'eliyo toose gen, yode batum y'un ti'n iso don ooyiso kese a yode a urzi lekkiyagun ere pay gette, y'unni booho pay, yi booho tuddugun, undugun, wo biza k'ulbugun. Injino man a onniyo ere Galmeegin Isa Almasi yi kimo gette, wenda y'a ki roota k'ulsuko a tukki kune ye baa.

²⁴ Raa wede unni waaku gen, yon yi seedu zakidi a munda wede yi rootiyo y'aasa me, gen yi t'isa suldi gen me.

²⁵ Zemba ki nun, kun tondo Raa kay kono kaye me.

²⁶ A zemba pay kun an t'iso toose kan bey sire sire aa zemba.

²⁷ Wo anken kun ollo, n'un di rooto ti suma Galmeega, mattup ette kun an ti-garoy a zemba pay.

²⁸ Gen beeko ki Galmeegin Isa Almasi ti koono eggun.

Mattup ere ki sirwe Pool yi riije a donj a Tessaloni

Enj urzi k'ono donj kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere ki sirwe Pool yi riije a donj i ziipe addan a Isa a geeger Tessaloni. Adda mattup ette y'an di duule sey a urzi kama k'Almasi, wo y'ede suldi'ŋ ede a aana, ki poone onniyo kamadi t'a aana genj me.

Donj ongon adda geeger gette an rootiyo Almasi yi-gimo baa, wo donj ongo ti diinayan an d'eesiyo: «Almasi botto yi ki gimo ye, wo de onniyo kamadi gopponj.» Kane donj i ruute onniyo kamadi gopponj genj, an di-toogiyo ki naabo me wo an di rootiyo, an'de: «An niiba man a t'isa ki bita.» Wo de an t'ettiyo ombo ki di donj i naabiya. Kono kamo Pool y'an riije kono y'an di kize wede tuuku tonj y'a oomi ti ranɗadi. Wo y'an ruute sonj an a seeda zakidi aame an iina dabar tonj manj, wo an d'ise daayum beehiyo ti tuddan me.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nunj Pool ti Silas wo Timote, a kune donj ogiyo ti suma k'Isa a geeger Tessaloni, kune donj ki Meeginj Raa wo ki Galmeega Isa Almasi.

² Genj beeko ti toose ki Meeginj Raa ti Galmeega Isa Almasi i koonaa eggun.

Booro ere a onniyo k'ita

³ Zamba ki nunj, i dehu ay di roote daayum koduwo a Raa kono kune genj me. Eyye genj a urzutú ay di roote koduwo a Raa me, kono urzi zaapu k'addugun a Isa genj yi neeriyo ki neeriyo, wo geyyiso ere un d'ede ti tuddugun gette t'aagulu k'aagulu.

⁴ Kono kamo kaye ulbey ay d'isiyo unse, sundugun ay gi di sedfiyo ye a diine donj ki Raa ogiysito ti suma k'Isa, kono kun seedu zakidi a urzi zaapu k'addugun a Isa me, kun d'ombiŋe a dabar ere duwo an unni dabirsa wo ti suldi donj ooŋe un ettiyo genj me.

⁵ Kane suldi genj i-kaza Raa yi dekkiyo booro ere ki diine, wo t'urzi kane genj kun t'isa donj iide kun t'etta ki Moziko Raa. Kono tode gettiyo kun dabirsa me.

⁶ Derec Raa yonj ki diine, kane donj un oodibe yeebagun genj sanj Raa y'an d'oodiba yeebadan kay.

⁷ Wo a kune donj oodibe yeebagun genj, sanj kun t'oona puukiyo ti kaye. Genj aasa a onniyo ere Galmeega Isa yi-kimo ti kandaane ti maaleekiyagi donj toogo, y'a kiza tuddi a duwo pay.

⁸ Y'etto ti uwwo bila bila, kono y'an ti-dooza a kane donj i ti toogiyo ki suuniyo Raa wo ki sooru ekk'ono donj ki Rabila Majjaanawa ki Galmeeginj Isa genj me*.

⁹ Kane genj dangayadan Galmeega y'anni dagga ki daayum, dokki ti daanadi wo dokki ti toogo daryikadi†.

¹⁰ Genj aasa a onniyo ere Galmeega yi-kimo, injkino manj kane donji an di y' t'imma, wo donj pay i ziipe addan a yode genj an di seeda giggiran k'unjuwo. Kune pay addaga ti kane, kono kun umbe a ono donj ay un gizite.

¹¹ Kono kamo ay tondiyo Raa daa puukiyo kono kune genj me. Ay tondiyo Raazinj y'un di'n ise donj iide a urzi lekkiyo ere y'unni wiike. Ay tondiyo Raa sey, t'urzi toogadi y'un di'n nooge k'isiyo suldi donj pay beehiye kun dehu kun d'ise, kono kun ziipe addugun a Isa.

¹² Injkino t'urzi kune, duwo an t'imma suma ki Galmeeginj Isa, wo yode tonj y'un di'n t'imma kay. Suldi

* **1:8 1.8** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 66.15. † **1:9 1.9** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 2.10,19,21.

pay geɗ aasa t'urzi beeko Raaziɗ wo ti Galmeegiɗ Isa Almasi.

2

Munɗa wede ki poone etto t'onniyo kama Galmeega

¹ Zemba ki nuɗ, a urzi kama Galmeegiɗ Isa Almasi wo ti ogiysadiɗ ere kaɗ soo a daanadi gette, ay un di rooto:

² Aame wenda y'un ruuta onniyo Galmeega y'a kimo gette t'iina baa maɗ, geɗ kesiko eggun ti dagga ye wo kun addira ye. Aame yi ruuta ono eɗ doɗ Raa y'igibo, ise ono eɗ ettiyo ti bize kaye, ise ono eɗ ettiyo t'urzi mattup ere kaye gi riine toɗ maɗ, onami kun amba ye.

³ Kun i oola urzi a wenda soo toɗ y'un ti'n mabilda ye t'urzi tuuku toɗ maɗ. I dehu doɗ baadaɗ Raa an di y' kiigira doo miɗ, saɗ onniyo gette t'a aana kollo, wo soɗ Goole doopide k'oogoro Raa geɗ tuddi y'a ti kiza do, yoɗ wede Raa y'a yi dagga adda dabar ere ki daayum geɗ me.

⁴ Yoɗ geɗ y'a-tooga, y'a ti-kila tuddi t'ekki suldi pay doɗ duwo an ottilso wo an elkiyo raazaɗ geɗ me. Inkiyo y'a t'etta k'adda Boy Raa, y'a-koono addaga y'a t'eesa yode batum miɗ Raa*.

⁵ Un dunde ko, suldi doɗ n'un ruute aame nuɗ di kune botto geɗ me?

⁶ Wo ankenno, kun suune munɗa wede i ti y' seedu Goole doopide k'oogoro Raa me. Inkiyo yi kiza tuddi a duwo pay geɗ a onniyo ere Raa yi dehu danɗal.

⁷ Toogo ere kaɗ ombide i dokkiyo duwo an a di doopide oogoro Raa gette, ankenno ti naabiya adda duniya me. Wo de aame munɗa wede i ti seedu toogo gette Raa yi y'irga maɗ, tod' ti ki naaba kaɗ ombide ye baa.

⁸ Inkiyo maɗ, saɗ Goole doopide k'oogoro Raa geɗ y'a kiza tuddi, wo Galmeega Isa yi-gimo maɗ, y'a yi t'ida ti maaye wede adfa ti bizi, y'a ti y' niida ti toogadi†.

⁹ Aame Goole doopide k'oogoro Raa y'etto ti toogo ere ki Meeda siitandani geɗ, y'aasa ita suldi doɗ tuuku toɗ maɗ i-kaza yoɗ toogo, suldi k'armika, wo ti suldi doɗ i ceeriyo eego ki daggiya duwo‡.

¹⁰ T'urzi suldi doɗ ulpi tuuku toɗ maɗ geɗ, y'a mabilda kane doɗ i t'umbe urzi daggiya genno. Kane an daggiya kono an k'umbe ye, wo an ki ti giyye ye derec ki Raa ere t'an di'n utte gette.

¹¹ Kono kamo Raa y'an d'agisa toogo ere ki daggiya ti di rooniso addaɗ, an d'ambu a suldi doɗ ki lohito k'ono genno.

¹² Inkiyo maɗ kane doɗ pay i k'umbe a ono doɗ derec ki Raa ye, wo ulbaɗ an isiyo unse k'isiyo munɗa wede ki diine ye geɗ, Raa y'a dekka booro eedaɗ.

Seedu zakidi a urzi zaapu k'adde a Isa

¹³ Zemba ki nuɗ, kune doɗ Galmeega yi giyye, i dehu kaye ay di roote koduwo daayum a Raa kono kune geɗ me. Ay isiyo inkiyo kono kune Raa y'unni biire t'ume k'eesiyo duniya too§, kono kun d'utte t'urzi naabo k'Unde Kamileɗ t'un di'n ooyiso kese a Raa, wo t'urzi zaapu k'addugun a derec ki Raa.

¹⁴ Geɗ a suldi genno Raa y'unni wiike t'urzi Rabila Majjaanawa ere ay un gizite te, kono yi dihe kun t'ooney gooliko ti Galmeegiɗ Isa Almasi.

¹⁵ Inkiyo maɗ zemba ki nuɗ, kun soodo zakidi wo kun ti booho bee-hiye dooyiso ere ay unni duuye gette, ise kaɗ bizey, ise t'urzi mattup toɗ maɗ.

* **2:4 2.4** Kun wollo adda mattup ki Daniyel 11.36 wo Ezekiyel 28.2. † **2:8 2.8** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 11.4. ‡ **2:9 2.9** Kun wollo adda mattup ki Matiye 24.24. § **2:13 2.13 T'ume k'eesiyo duniya too:** Adda Mattupiyagi k'ono Raa ti kaaga an riine ti bey geɗ, doɗ ongoɗ an'de: «Kune Raa y'unni biire doɗ ki poone i ziipe addaɗ a Isa kono kun d'utte...»

¹⁶ Geŋ Meegiŋ Raa y'inni giyye, wo t'urzi beekadi y'in ti'n selliyo ki daayum wo in zaapu elkisadiŋ ekki munda wede beehiye. Inkiŋo ay ton-diyo yode Raa ti Galmeegiŋ Isa Almasi batum,

¹⁷ kono an un ti'n selle wo an un t'eele toogo kun d'ise daayum beehiye ise t'urzi naabo, ise t'urzi k'ono bizigun toŋ maŋ.

3

Kooke a urzi ton-diyo Raa

¹ Inkiŋo ki d'aŋgu zamba ki nuŋ, kun tondo Raa kono kaye, kono ono Galmeega a-teepe kesiko wo d'oŋ pay an di y' t'imme aakede a ize di kune.

² Kun tondo soŋ kono Raa y'ay ti'n ledde ti d'oŋ ulpi wo bundidi an ay ki d'ise ulsu ye. Derec, d'oŋ baadan an ki ziipe addaŋ a Isa ye.

³ Wo de yo Galmeega yi seedu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa me, y'un t'ela toogo a urzi zaapu k'addugun a Isa wo y'un di'n booha kun ki t'ooro bey Mohita k'oldiko ye*.

⁴ T'urzi lekkiyo ere kettiyo kaŋ soo ti Galmeega gette, ay suune adda k'addey munda soo kono kune me: Munda wede ay un rootiyo kun d'ise geŋ kun di y'isiyo, wo kun d'isiyo inkiŋo ki d'aanagun.

⁵ Geŋ Galmeega yi dokko biza k'ulbugun kono kun di geyye Raa, wo kun di seeda zakidi aa ki Almasi y'a ziida zakidi bini d'aŋgu.

Kooke a urzi naabo

⁶ Zamba ki nuŋ, ay un rootiyo ti suma Galmeega Isa Almasi munda wede kun d'ise'ŋ: Kun ti ledde dokki ti zamba d'oŋ pay i ziipe addaŋ a Isa kane gulgagi geŋ me, wo sooruzan a ki t'ettiyo ye a urzi dooyiso ere ay unni duuye te.

⁷ Kune batum kun suune beehiye mummino kun di dooze urzi lekkiyadey me. Aame kaye di kune

geŋ, ay ki likko lekkiyo ere ki d'oŋ golguwo ye.

⁸ Kaye k'ombadey ay ki tunde bey wenda ye. Wo de ay d'iyye oofibe yeebe ti ormiyo naabo onnu diddo toŋ maŋ, kono ay ki dihe ye ay i t'ele attidi a wenda soo toŋ ti diinagun me†.

⁹ Derec, ay d'ede urzi kun ay di'n nooge, wo de ay niibe ti beezey kono kun di wolle urzizey wo kun di dooze.

¹⁰ Geŋ inkiŋo, aame kaye di kune geŋ ay un di ruute munda wede kun d'ise, ay'de: «Wede yi ki dehu yi ki naabe ye maŋ, ombo toŋ kun i-t'ele ye‡.»

¹¹ Ay rootiyo inkiŋo kono ay ollige rabilagun, d'oŋ ongon ti diinagun kane gulgagi, ita naabadaŋ umbo wo an t'eliyo eedaŋ ki lattiya naabo duwo.

¹² A kane d'oŋ inkiŋo geŋ, ti suma Galmeegiŋ Isa Almasi ay an t'eele kooke, wo ay an di roote munda wede an d'ise me: Kane batum an naabo t'adde soo k'ombo bizaŋ me.

¹³ Wo zamba ki nuŋ, kune'ŋ kun iso beehiyko daayum kun t'orme ye.

¹⁴ Aame wede yi tuuga k'ollige k'ono d'oŋ ay riine adda mattup ettiyo maŋ, kun an yi kaza a zamba wo kun di ledde ti tuddi me, kono yi seeda sukiyagi.

¹⁵ Yoŋ geŋ kun yi wolle aa adu ye, wo de kun y'aapa aakede kun aapudu leema.

Toose ere ki d'aŋgu

¹⁶ Geŋ Galmeega i d'eliyo toose, yode batum y'un elo toose daayum t'urzi tuuku toŋ maŋ, wo yi koono ti kune pay.

¹⁷ Ono d'oŋ ki toose eŋ, i raaniya nuŋ Pool batum ti beezó. Geŋ inkiŋo n'a-ti raaniya sundó, a mattupiyagó d'oŋ pay ni raaniya me.

¹⁸ Geŋ beeko ki Galmeegiŋ Isa Almasi ti koono eggun pay.

* **3:3 3.3** Kun wollo adda mattup ki Matiye 6.13 wo Zan 17.15. † **3:8 3.8** Kun wollo adda mattup ki Naabo d'oŋ zina 20.34 wo 1 Tessaloni 2.9. ‡ **3:10 3.10** Kun wollo adda mattup ki 1 Tessaloni 4.11.

Mattup ere ki poone Pool yi riine a Timote

Enj urzi k'ono don kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere ki poone Pool yi riine a Timote. Pool y'iide kazita Rabila Majjaanawa ki Listire, geeger ere Timote yi-lekkiyo. Aame y'illiga Rabila Majjaanawa k'Isa Pool yi kazita gettiyo man, y'a umbe a ono genno. Inkinno an d'izirte ti yode wo an di niibe ton kan soo.

Pool gen, aame yi ollige don i ziipe addan a Isa adda geeger tuuku an i kama dar a Raa, ise i isiyo munda di kane man, y'akkisa baadan Timote y'an d'eeliyo kooke. Gen inkinno, y'a y'igibe ki Epez ki tukki don i ziipe addan a Isa angenno, y'an t'eeley kooke an t'ooney toogo. Gen a geeger gettiyo mattup gette t'a y'uuney me. Adda mattup gette yi di duule sey, y'an di roote a kane don i ziipe addan a Isa gen, an di koone mentikagi ti don i dooyiso duwo a urzi doolo a ki t'ettiyo a urzi Rabila Majjaanawa ye gen me. Wo yi di ruute son, don i ziipe addan a Isa gen mummino sooruzan t'a koone a diine don ogiyso ti suma k'Isa me, wo mummino an di beere don dokkiyo ki don ogiyso ti suma k'Isa me.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nun Pool, wede zina k'Isa Almasi aa Raa Wede k'Uttiyadin y'a ruute, wo ti Isa Almasi yon in zaapu elkisadin eego.

² Ni raaniya a kee Timote, kee wede a nun aa ulo k'addo a urzi zaapu k'adde a Isa me. Gen beeko, isiyo adde koduwo, wo toose ki Meega Raa ti ere ki Galmeegin Isa Almasi i koonaa eeda.

Don eliyi dooyiso ere oldo

³ A engilsado ki siido Maseduwan gen n'a di ruute munda wede

k'aase, wo anken n'ay di-doolo sey, ki lekko a geeger ki Epez kono k'an di roota a don eliyi dooyiso ere ti doolo a ki t'ettiyo a urzi k'Almasi ye gette, an d'ohira.

⁴ Wo k'an ti rooto an oolo kazita taaya ere daayum daa k'urzutu, ti dippiyo k'ita mongidagi don i ki dangu ye gen me, kono kane gen i d'eliyo niikiyto wo a ki noogiyo ye a naabo Raa ere in isiyo a urzi zaapu k'adde a Isa te.

⁵ Nun n'a-rootiyo ono enj kono kun di geyye tuddugun ti geyyiso ere ettiyo t'urzi k'adde don kamilen, t'urzi k'elkiso ere kun di suune munda k'ulsuko a tudde umbo, wo t'urzi zaapu k'adde a Isa t'adde soo.

⁶ Don ongo urzi wede majjaane enj an d'iili, an t'umbe urzi wede ki niikiyto ki bita.

⁷ A urzi k'oogoro Raa an elkiyo kane don suuniyo, wo a munda wede kane an elkiyo an yi suune beehiye gen, urzi i rootiyo munda ton an ki y' suuniyo ye.

Naabo k'oogoro Raa

⁸ Derec, kine in suune oogoro Raa tod'te beehiye, aame in sooru eego man.

⁹ Inkinno in suuno koduwo, oogoro gette a don i sooru ki diine, Raa yi ki ti t'elo ye. Tod'te yi t'elo a don i koliyo t'ekki duwo wo a don i-ti tuuge a yode Raa, a don isiyo naabo oldo wo a don k'oldiko, a don i k'ottilso a Raa ye wo a don onyilse suldi don kamilen ki Raa, a don i towwo meege ise meede wo a don i towwo duwo mirsi.

¹⁰ Yi t'elo son a don boliyo, a kule y'ebirso bakadi, a don k'owilte bulagi, a don lohito k'ono, a don k'alzutu waawiye, wo a don pay isiyo naabo ere oldo a ki t'ettiyo ti dooyiso ere derec ki Raa ye.

¹¹ Ono don ni rootiyo enj a-t'iide a Rabila Majjaanawa ere Raa y'o ele a beezo n'a kizite, ono don iido ti Raa goole a jiiere pay, yon urzi k'unusuwo.

Tamma ki Pool a beeko ere ki Raa

12 Nun n'a roote koduwo a Galmeejin Isa Almasi, yode wede y'o d'ele toogo ere n'a aane n'a t'ise naabadó ette. N'a roote koduwo sey kono yi ni wulle nun wede ni seedu zakidí a naabo, injkino yi ni biire ni-d'ise naabadí,

13 nun wede ti kaaga n'a gildite sundí, n'a dibire d'onzi wo n'an d'ize ulsu baadan. Wo ton y'o d'ize adde koduwo, kono naabo ere n'ize gette ni ki suune ye, kono nun botto ni ki ziipe addó a yode ye*.

14 Yode Galmeejin y'o d'ele beekadí daa doozyo a tukki nun, y'o d'ele urzi n'a ziipe addó a yode wo geyyiso ere ettiyo t'urzi lekkiyo kettiyo kan soo t'Isa Almasi.

15 Eyye, kane ono don ni roota en d'erec a urzizan, kine pay in d'ambe eego: Isa Almasi y'iido ki duniya kono y'a utta don k'oldfiko. Gej nun wede k'oldfiko a di jire ti diinayan me.

16 Wo gej kono k'injino Raa y'o d'ize adde koduwo: T'urzi nun wede k'oldfiko a di jire ti diine don k'oldfiko pay gej, Raa y'a dihe Isa Almasi y'a k'ize ombinadí pay a tukki nuuno. Ombinadí gette aa urzi a don etto k'ita an di wolla an daana, kono an zaapa addan a yode wo an t'oona lekkiyo ere ki daayum.

17 A mozigo wede yi lekkiyo ki daayum, yi k'unto ye, wenda ki ki y'wolle ye, yon Raa soo danjal, injkino suma ti tamma a yode ki daayum! Eyye.

18 Timote ulo ki nun, ono en nun n'a ele k'anni booho, kane en a-t'iide a ono don nebiyagi an ruutite ti kaaga kono kee. Kane ono gej a di koone toogadá a d'eyyiso ere ki diine ki d'eyya gette.

19 Urzi zaapu k'adde a Isa wo elkiyo ere k'a suune munda k'ulsuko a tudde umbo gej k'anni booho. Don ongo an di giigira

elkiyadan ere an di suune munda en beehiye en ulsu gette, injkino urzi zaapu k'addan a Isa an d'iili, an di zilditi.

20 Ti diinayan i d'ede Imene wo Alegzandire, kane gej n'an di'n iili a bey Meeda siitandani† kono an di suuna koduwo, suma Raa an ki kilda ye baa.

2

In tondo Raa ki don pay

1 Injino man ni dehu ki poone'ŋ, kine in tonde Raa, in d'ahila, in sippe bere wo in roote koduwo a Raa kono duwo pay.

2 In tonde Raa kono mozagi wo ki don pay an d'ede urzi ki dokkiyo, kono in di lekke lekkiyo ere d'ed'edek ti toose, in di koone ti ottilso wo in di lekke kettiyo ti Raa.

3 Gej munda wede beehiye wo i-d'ise unse a Raa Wede k'Uttiyadin.

4 Wo yon yi dehu duwo pay an d'utte* wo an t'etto an di suune urzi wede d'erec.

5 D'erec, Raa yon soo danjal, wo wede i konso a diine kine duwo ti Raa, yon soo danjal, Isa Almasi.

6 Yode wede y'a ele tuddí kono y'a t'adde duwo pay t'adda k'oldikadan. Injino unto k'Isa a onniyo ere Raa y'ele gette, i-kaza Raa yi dehu duwo pay an d'utte.

7 Gej injkino Raa y'a n'ize wede zina k'Isa wo wede kazita k'onamí, y'o d'ele urzi n'a dooye don Yawudiyagi ye a urzi zaapu k'adde a Isa wo a urzi wede d'erec ki Raa. Ni rootiyo en d'erec, ni ki lohito ye.

Lekkiyo kuuli ti erayi

8 Injino man ni dehu a ume tuuku ton kuuli an tonde Raa, an di siki beydan don kamilen gej k'awwa†, daa kulkuwo wo daa niiku.

9 Wo ni dehu son erayi ton an d'osse koduwo, daa makilsa, ti ottilso. An di kini eedan koniyo

* 1:13 1.13 Kun wollo adda mattup ki Naabo don zina 8.3; 9.4-5. † 1:20 1.20 N'an di'n iili a bey

Meeda siitandani: I-kaza kane gej an ti lidde ti diine don i ziipe addan a Isa. * 2:4 2.4 Kun wollo adda mattup ki Ezekiyel 18.23. † 2:8 2.8 An di siki beydan don kamilen gej k'awwa: Isiyo injkino don k'Izirayel, i-kaza addan kamilen a daana Raa me.

ere a k'ambe ersa ye. An d'osse kongidagi wo kokkide toŋ doŋ zooyayan oone aa ki dap ye, ise dogoro toŋ inkiŋo. Wo kallagi doŋ zooyayan oone an ki d'osse ye.

¹⁰ Wo de an di lekke lekkiyo ere beehiye ki diine, a-t'ette aakede ki erayi doŋ an rootiyo kane lekkiyo kettiyo ti Raa.

¹¹ A ume k'ogiyso toŋ i dehu erayi an di koone poyoyo, an d'olliga dooyiso ti ottilso.

¹² Urzi umbo ni k'ele ye a ewewo t'a dooye, ise t'a t'ambe ettú awwa t'ekki kuuli me, t'a ti seeda tuddutú poyoyo.

¹³ Derec, ki poone Raa y'ikkima Adum, saŋ Awa kollo.

¹⁴ Wo geŋ Meeda siitandani ti mibilde Adum ye, ti mibilde ewewo, saŋ tod' ti t'iire t'a di diipida ono Raa‡.

¹⁵ Wo inkiŋo toŋ kane erayi an i di'n ehiyo geŋ an t'oonu uttiyo, aame an aa ziida zakidi a urzi zaapu k'addan a Isa, ti geyyiso tudde wo ti sooru ere ki diine kamileŋ daa makilsa, doo miŋ an d'utta kollo.

3

Lekkiyo doŋ dokkiyo ki doŋ ogiyso ti suma k'Isa

¹ Eyye, kane ono doŋ ni roota eŋ derec a urzizaŋ: aame wede yi dehu y'a t'ise wede dokkiyo ki doŋ ogiyso ti suma k'Isa maŋ, yoŋ geŋ y'umbe naabo ere beehiye.

² I dehu wede dokkiyo geŋ y'a t'ise wede duwo an ki zaapu ono eedi ye, wede eddi soo danŋal*, wede tuddi yi ti seedu, wede i-d'ede elkiyo, wede koduwo a lekkiyadi te, wede yi seedu duwo, wo y'aane yi dooye duwo.

³ Wede dokkiyo geŋ y'a ki t'ise wede sobo ye, wede bursido ye, y'a t'ise wede tasse, yi ki niikiyto ye, wo y'a ki geyye soŋko baadan ye.

⁴ Wede geŋ y'aane doŋ boozí yi ti'n dokke koduwo, wo inŋizi y'a ti'n zaape a urzi, an d'olliga onami deldel ti ottilso.

⁵ Nuŋ ni rootiyo inkiŋo kono aame wede yi k'aaniya dokkiyo doŋ boozí ye maŋ, mummino y'a aane dokkiyo doŋ ki Raa ogiyso ti suma k'Isa me?

⁶ Aame kun zaape wede dokkiyo maŋ, a ki t'ise wede tasse yi ziipe addi a Isa kaamiki ye, para maŋ koliyo tuddi t'a yi t'ida, maŋ booro Raa t'a yi seeda, aakede ti ziida Meeda siitandani.

⁷ Wo i dehu soŋ wede dokkiyo geŋ, aase doŋ ti paate i ki ziipe addan a Isa ye toŋ an d'ambe taayadi ki beehiye, kono onniyo soo yi ki seeda sukiyagi a daanadan ye, wo yi ki t'oore a ikka Meeda siitandani ye.

Lekkiyo diyakire

⁸ Kane diyakire toŋ inkiŋo, i dehu lekkiyadan t'a koone ti ottilso, doŋ bizaŋ soo, doŋ sobo toote ye, doŋ a ki dehe sokiyo suldi kaŋ ombide ye.

⁹ Kane an di lekke kettiyo a derec ere t'iido t'urzi zaapu k'adde a Isa, ti elkiyo ere an di suune munda k'ulsuko a tuddan umbo.

¹⁰ Aame kun dehu kun zappe diyakire maŋ, kun ti'n naama wo kun di wollo sooruzan doo, saŋ aame duwo an ki zaapu ono a eedan ye doo miŋ, naabo ki diyakire kun an t'ele kollo.

¹¹ Wo erayzan† toŋ lekkiyadan t'a koone ti ottilso, an d'ooli t'ambu suma duwo te, doŋ tuddan an ti seedu wo an seedu zakidi a suldi pay.

¹² I dehu diyakire geŋ eddi soo danŋal, wo y'aane inŋizi ti doŋ boozí pay yi ti'n dokke koduwo.

¹³ Derec, kane diyakire i naabiya naabo ere beehiye a diine doŋ ogiyso ti suma k'Isa geŋ, doŋ pay an di'n t'imme, soŋ an di roote daa

‡ 2:14 2.14 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.7,21-22; 3.1-6. * 3:2 3.2 *Wede eddi soo danŋal*: Adda mattup k'ono Raa a ume oŋgo i rootiyo: «Wede yi seedu zakidi a eddi». † 3:11 3.11 *Erayzan*: Adda mattup k'ono Raa a ume oŋgo i rootiyo: «Erayi kane diyakire».

k'orgiso a urzi zaapu k'adde a Isa Almasi.

Munda wede goole wo i t'iidiba ita

¹⁴ Nuŋ a kee Timote n'a raaniya mattup ette kono n'elkiyo san man n'etta, n'a ki ti wollo.

¹⁵ Wo aame ni k'iiney kesiko ye man, mattup ette t'a gi di zaapey urzi mummino kee k'a lekke a diine don adda boy Raa me, kane don ogiyso ti suma k'Isa, kane don ki Raa zeere, kane gen aa dundulu wo aa eesiyo k'ita boy i-seedu derec ki Raa.

¹⁶ Eyye, daa niikiyo munda wede kine in d'ambe wo in di daane gen, yode genno munda wede goole wo ombide Raa yi t'iidiba ita me.

Munda gen, yon Almasi y'a iido, tuddi y'a ti-gize yon wedusu.

T'urzi k'Unde Kamilen duwo an di y' suune yon wede ki diine,

wo maaleekiyagi an di y' wulle.

Duwo an di gizite rabiladi a ita duwo pay,

wo don baadan adda duniya an di ziipe addan a yode.

Raa y'a y'umbe k'awwa ki kandaane a daryikadi.

4

Suldi pay Raa y'ize gen beehiye

¹ Unde Raa ti ruute kereŋ, t'ede: a onniytagi don ettiyo k'ita en, don ongo urzi zaapu k'adde a Isa an d'oola, an di daana urzi siitandani an di dagga, wo an d'olliga dooyiso ere siitandani an an t'ela.

² Kane don bizaŋ sire sire wo don lohito k'ono gen, elkisadan ere ki suuniyo munda en beehiye en ulsu gette i-litte, an ti'n digge duwo t'urzi k'onaman.

³ Kane don ulpi gen an dooyiso an'de, seedu k'erewo ulu, ombo ongo ton ulu pay. Wo Raa yi ziipe suldi k'ombo en kono kane don i ziipe addan a Isa, derec an ti zuune koduwo gen, an tonde an di roote

koduwo a Raa, doo min an d'oomi kollo.

⁴ Eyye, suldi pay Raa yi ziipe gen beehiye*, munda wede k'a t'eese en k'ombo ulsu umbo, wo i dehu a suldi pay k'a roote koduwo a Raa, doo min k'a oomi kollo.

⁵ Derec, ono Raa wo tondiyo Raa gen an di'n isiyo suldi'n kamilen a daanadi me.

Wede naabo beehiye k'Isa Almasi

⁶ K'an t'in dooyo suldi pay en a zamba don i ziipe addan a Isa. Inkinon man kee k'a t'isa wede naabo beehiye a urzi k'Isa Almasi me, k'an kiza a duwo kee adda une ti ono don a urzi zaapu k'adde a Isa, wo ti dooyiso ere derec daayum ki diine gettiyo.

⁷ Wo kee k'a-sebbo daara tayfayi don ki bita a ki t'ettiyo a lekkiyo ere kettiyo ti Raa ye gen me. Ki too man kee ki dooyo lekkiyo ere kettiyo ti Raa.

⁸ Dooyiso ere a urzi tudde ti dehu, tod'te beehiye min ki munda boolon danjal, ki too man lekkiyo kettiyo ti Raa, tod'te beehiye a suldi pay, kono t'urzi gen in di'n nooge a lekkiyo ere ankenno, wo in t'oono lekkiyo ere ki daana Raa yi ruute y'in t'ela.

⁹ Eyye, kane en ono don derec a urzizaŋ, kine pay in d'ambe.

¹⁰ Gen inkinon kine in oofibe yeebadiŋ wo in deyyiso min kono in ziipe elkisadiŋ a Raa zeere, yon Wede k'Uttiyo duwo pay, wo a jire don i ziipe addan a Isa.

¹¹ Enno munda wede k'an di roote an d'ise wo k'anni dooye me.

¹² Ki oola wenda soo ton yi ki-kiigira ye kono kee obulso gen me, wo lekkiyada t'a koone aa urzi a kane don i ziipe addan a Isa an di wolle an di daane: t'urzi k'onama, t'urzi sooruzá, t'urzi geyyisada, t'urzi zaapu k'adda a Isa, wo t'urzi lekkiyada ere kamilen gette.

¹³ Koore ki delliyo aaniyado gen, k'elo tudda ki gariya k'ono don an riine ti kaaga adda mattup ki Raa a

* 4:4 4.4 Kun wollo adda mattup ki Zenez 1.31.

ɗaana ɗuwo pay, k'anni dooyo wo k'an d'eelo kooke.

¹⁴ Aame ɗuwo an ruutite ono ɗon Raa y'igibo wo ɗon dokkiyo ki ɗon ogiyo ti suma k'Isa an ay di ziipe beezan gen, kee k'a uune munda wede Unde Kamilen t'eliyo. Injino kee tudda ki eeze lassin ye.

¹⁵ A suldi pay en k'a soodo adda k'adda, k'a elo tudda pay a naabadá. Injino man ɗon pay an di wolla naabadá t'engilso ki ɗaana.

¹⁶ Gen a lekkiyada ti dooyisada k'a d'elko, k'a soodo zakidi a suldi pay gen me. Aame k'iza injino man, kee batum k'a utta, wo k'a utta ɗon i ki k'ollige pay.

5

Naabo a ɗaana zamba ɗon i ziipe addan a Isa

¹ Aame ki-guune ti wede goole man, ki y'ambe saac ye, ki eelo kooke ti golla tasse aa yon meega*. Wo ɗon obilagi k'an eelo kooke aa zembada kuuli,

² erayi gooldali k'an eelo kooke aa maawa erayi, wo ɗon konazi ton injino aa zembada erayi, k'an eelo kooke t'adde ɗon pay kamilen.

³ Mandayfayi ɗon toc ɗon noogiyadan umbo gen, ki'ni geyyo wo k'anni noogo.

⁴ Wo aame mandaayawa i-d'ede a beytu inni koo inni k'innitú koo man, i dehu kane gen ki poone an d'ise aa urzi lekkiyo kettiyo ti Raa yi rootiyo, an di geyye ɗon boozan wo maawan an di'n modde aa kane an'ni mudde. Injino gen ki kotto Raa ulbi i-d'ise unse.

⁵ Mandaayawa ere toc wede noogiyatú umbo, daa k'inni beytu gette, ti zaapu elkisatu pay a Raa, ti toniyo Raa diddo onnu ti k'ohire ye kono y'a di nooge.

⁶ Wo ki erewo ere elkiyatú pay a unsuwo ki suldi ɗon tuddutú ti dehu gen, ti lekkiyo ton ettú aa t'inda baa.

⁷ Son enno munda wede k'an di roote mandayfayi an d'ise, kono ɗuwo an ki zaape ono eedan ye.

⁸ Aame wede taasiyagi yi ki'n seedu ye, wo a jiiere ɗon boozu yi ki'n seedu ye man, yon gen yi giigira urzi zaapu k'adde a Isa, wede yi ki ziipe adda a Isa ye gen yi y' jiiere sey.

⁹ Erewo mandaayawa kun di raane sundutú adda mattup ki mandayfayi kun di nooge te, i dehu ozzinagutú iide ada zoot doo. Wo son i dehu t'ume to konso min ti zida kulatu soo,

¹⁰ wo tode gette a koduwatú ɗuwo an ti tamma ki naabatú ere beehiye gette: innitu ti'n uufibe beehiye, torgagi ti'ni zida, ɗon ki Raa t'anni nuuge a naabo, ɗon an k'ede munda ye t'anni nuuge, wo tod' t'ize ita naabo ere pay beehiye.

¹¹ Wo ki mandayfayi ɗon kodiyagi gen, kun ki raane ye sunan adda mattup ki mandayfayi te, kono aame gen unsuwo tudan t'an ki'n oola ye, an sedfa kuuli, urzi k'Almasi an d'oola.

¹² Aame ɗon an isiyo injino man, booro ti'ni zida kono an ti litte onaman ɗon an ruute ti poone a urzi k'Almasi†.

¹³ Wo son kane ɗon golguwo, an t'eliyo ompiso boydi k'eeban. Wo a di jiiere sey, an t'ize ɗon bakkiya, munda ki rootiyo ye ton, an di y' rootiyo, wo munda ki kane ye ton, an d'ooriyo adda.

¹⁴ Kono kamo nun ni dehu mandayfayi ɗon kodiyagi gen, an di sedfa kuuli, an t'ehe wo an sedfa boydizan, kono ɗon k'aduzin an ki toona urzi ki k'aldfitadin ye.

¹⁵ Ni rootiyo injino kono mandayfayi ongo urzi wede ki diine

* **5:1 5.1** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.32. † **5:12 5.12** Ki mandaayawa ere an di raane sundutú adda mattup ki mandayfayi te, mandaayawa gette ti-ti t'ele tuddutú pay a naabo Galmeega, wo kule t'a ki sedfa ye baa. Wo aame tod'te kodo botto ti dehu t'a sedfa kule sey man, t'a ti diipida a ono ɗon ti ruute ti poone t'ede t'ele tuddutú ki naabo a Galmeega me.

an iili baa, an daaniya Meeda si-itandani.

¹⁶ Aame erewo ere ti ziipe addutú a Isa gette taasiyagutú mandaydayi ede man, tode gette t'a di'n nooge. Ti k'ooli attidizan a don ogiyso ti suma k'Isa ye, kono kane an di wolle mandaydayi don toc an k'ede don noogiyadan ye.

Don dokkiyo ki don ogiyso ti suma k'Isa

¹⁷ Don dokkiyo don i dokkiyo beehiye gen, an d'ede urzi kun an d'ottila baadan‡, a jiiire a don an d'ede naabo attidi ki kazita wo ki dooyiso k'ono Raa a duwo.

¹⁸ Ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Aame buru yi sara mudu kan onyilse man, bizi ki ti t'ele baara ye§», wo son «Wede naabo gen ranñadi y'a ti t'oone*.»

¹⁹ Aame wenda yi sakiysa a tukki wede dokkiyo man, kee k'ambe ye, i dehu don sire t'ado i wulle wo illiga munda genno doo min kollo†.

²⁰ Don isiyo oldiko gen ki'n aapan a daana duwo pay, kono don ongo ton an d'orgide k'isiyo k'oldiko me.

²¹ Kee k'ollo n'a rootiyo en a daana Raa, a daana k'Isa Almasi wo a daana maaleekiyagi don yi biire a yode: a dooyiso ette k'a soodo, duwo ki'ni wollo pay min kan soo, wo t'urzi naabadá ki ki naaya a wede tuuku ye.

²² Kee ki naare ye zaapu beezá a ekki wede kono y'a naabe a diine don ogiyso ti suma k'Isa me. Aame k'iza inkino man, gen aa k'a ti gitte kan soo a oldiko ki don doolo. Kee batum ki ti booho tuddá kamilen.

²³ A urzi k'eeni k'addá wede daayum gen, ki sibe ahu danjal ye, wo k'a goomo toote k'inñi bin boolon.

²⁴ Oldiko ki don ongo gette an di woliyo kereñ ki poone an d'isa booro gen me, wo ki don ongo son

an t'ise booro doo min, a t'oodiba ita kollo.

²⁵ Inkino kay ki naabo ere majjaanawa gette an di woliyo kereñ, wo naabo ere majjaanawa wo ombide gette, bini san a t'oodiba ita.

6

Bulagi ti galmaawan

¹ Kane don pay bulagi gen, i dehu an aa d'elke a galmaawan me, kane an d'ede urzi an an d'ottila t'addan pay, kono suma Raa ti dooyisadin wenda soo ton y'a ki'n kildé ye.

² Aame kane bulagi gen an d'ede galmaawan an ziipe addan a Isa man, i dehu a ottilso an an ki baate ye kono an elkiyo kane zamba ton man. Ki too man an an di naabe beehiye a ceere, kono galmaawan don i ziipe addan a Isa, kane don Raa yi giyye ton man. Gen inkino ono don k'a dooya duwo wo k'an t'eela kooke me.

Dooyiso ere majjaanawa ti ere oldo

³ Aame wede y'eliyo dooyiso ere ti doolo wo yi t'adfiya ti ono don derec ki Galmeegin Isa Almasi wo ti dooyiso ere a ki t'ettiyo a urzi lekkiyo kettiyo ti Raa ye man,

⁴ yon gen koliyo tuddi ti y'iide, munda yi ki suune ye. Elkiso adda k'addi tin a tukki sulfi don pay ki niikiyto a tukk'ono ongo danjal. Gen t'urzi genno ettiyo kolbiso, niikiyto ono k'ulpi, kaldita tudde, elkiso ere oldo a tukki wede,

⁵ wo niikiyto ere baadan i ki danggu ye a diine don elkisadan oldo. Kane gen derec an ki ti suune ye, an elkiyo t'urzi lekkiyo kettiyo ti Raa gette, kee wede k'a t'ise ki laale.

⁶ Gen derec, lekkiyo kettiyo ti Raa gette tod'te aa laale wede baadan, aame wede tuuku ulbi i isiyo unse a munda wede i-d'ede genno man.

‡ 5:17 5.17 *An d'ottila baadan*: Adda mattup k'ono Raa a ume ongo i rootiyo: «Ranñadan kun an t'ele a doole sire.» § 5:18 5.18 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 25.4. * 5:18 5.18 Kun wollo adda mattup ki Lik 10.7. † 5:19 5.19 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 19.15.

⁷ Injino in suune aame an in ehe a duniya kine munda in k'umbo ye, wo in di t'inda ton in k'aana munda in k'amba ye.

⁸ Injino gen aame kine in d'ede ombo ti ossiyo man, ulbin aase unse eego.

⁹ Wo don i dehu an t'ise don laale doo gen, an t'ooriyo adda naamiya daggiya, an d'isiyo suldi baadan ulpi tudde ti dehu k'isiyo k'oldiko, kane gen an d'an t'ettiyo duwo ki daggiyadan, an t'uuta aa uwwu t'oggiyo biino.

¹⁰ Derec, geyyiso sonko baadan tod'te sotto k'oldiko ere tuuku ton man. Don ongo an di-geyyiso sonko te, injino man kane gen an t'udde dokki t'urzi zaapu k'adde a Isa me, an di dabira baadan kono k'oldikadan.

Sooru beehiye a urzi k'ono Raa

¹¹ Wo kee wede Raa gen, a suldi pay en ki t'aldfu. Wo k'a deho lekkiyo ere ki diine, lekkiyo kettiyo ti Raa, urzi zaapu k'adde a Isa, geyyiso, ombine wo tassuwa.

¹² Urzi zaapu k'adde a Isa gen, yon aa deyyiso ere ki diine. Injino man kee ki deyyo deyyiso gettiyo. K'a soodo a lekkiyo ere ki daayum, kono kee Raa yi ki wiike k'a ti zuune, aame ki t'iiziga a daana don baadan an d'illiga k'a ruute onama don beehiye kee ki ziipe adda a Isa me.

¹³ Wo anken k'ollo n'a di rooto, a daana Raa wede i d'eliyo lekkiyo a suldi pay, wo a daana k'Isa Almasi wede y'a ruute onami don beehiye a daana Pons Pilat*, y'a illiga yon yi ziipe adda a Raa:

¹⁴ Ono don n'a ruute gen ki'ni soodo zakidi, k'a lekko kamilen wo duwo an ki d'ambe sundá k'ulsuko ye, bini aaniya ki Galmeegin Isa Almasi.

¹⁵ Aaniyadi gette y'aana a onniyo ere Raa y'ele ti t'ida doo: yon goole

soo danjal, urzi k'unusuwo, Mozigo mozagi wo Galmee'ki galmaawi†.

¹⁶ Yode siidi i k'unto ye me, ume yi lekkiyo i ralita wic wic, wenda soo ton y'a k'ette sirpa ye. Wede tudde umbo yi ki y' wulle ye wo yi k'aane yi ki y' wolle ye‡. Suma wo toogo a yode, ki daayum! Eyye.

¹⁷ Kee k'an rooto a don laale a duniya en, an ki kili tuddan ye, wo an ki zaape elkisadan a laale wede san a danga genno ye, wo de an di zaape elkisadan a Raa. Yon y'in d'eliyo suldi pay ti mozuwo kono kine in d'isiyo unusuwo.

¹⁸ K'an rooto an iso naabo ere beehiye, an t'iso don laale ki naabo ere beehiye, an t'iso wasigale, munda an an t'eele a don ongo ton man.

¹⁹ Injino gen an okumso laale beehiye wo zakidi ki daana§, kono an t'ooney lekkiyo ere ki kotto.

Toose ere ki dangu

²⁰ Timote ulo ki nun, kee suldi don Galmeega y'a ele en, ki'ni booho koduwo. Milinso ere ki bita a ki t'ettiyo a lekkiyo ere kettiyo ti Raa ye, ti elkiso ere butte ettiyo t'urzi suuniyo wede gette, kee ki t'aldfu.

²¹ Don ongo an t'umbe urzi suuniyo gettiyo, wo urzi zaapu k'adde a Isa an d'iili. Gen beeko Raa ti koono eggun.

* **6:13 6.13** Kun wollo adda mattup ki Zan 18.36-37; 19.11. † **6:15 6.15** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 10.17 wo Soom 136.3. ‡ **6:16 6.16** Kun wollo adda mattup ki Soom 104.2; Egzod 33.20 wo Zan 1.18. § **6:19 6.19** Kun wollo adda mattup ki Matiye 6.20.

Mattup ere ki sirwe Pool yi riine a Timote

En urzi k'ono don kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere ki sirwe Pool yi riine a Timote. Yo Pool yi ti riine aame yon adda dangay a geeger Room. Lanziyagi pay an t'umbe an di y'iili, i d'uupe Lik wede daawiya dangal ti yode me. Pool y'owwiyo'ŋ onniytagi i dangu i uupe goppon k'unto me. Injino y'a dihe yi di raane mattup a Timote i-t'eley kooke, y'a ti y' zaapey urzi, kono yon yi y' woliyo aa ulo k'addi. Mattup ette ere ki dangu Pool y'a ti riine san y'a inda.

Adda mattupadi gette yi di ruute a Timote y'a soodo zakidi a urzi zaapu k'addi a Isa aa ki yode. Yi di ruute son y'a soodo zakidi bini dangu a urzi kazita Rabila Majjaanawa k'Isa, ise aame duwo an i isiyo ulsu ton man, wo son y'a koone metike a munda wede a ki t'ettiyo ye a urzi Rabila Majjaanawa me. Wo Pool y'a ruute son yon yi diyye deyyiso ere ki diine a urzutú, wo tan boolon y'a t'etta ki gulbe Galmeega Isa. Yi rootiyo a wede tuuku i ziipe addi a Isa gen, y'iso aa ki yode injino.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nun Pool wede zina k'Isa Almasi, aa Raa yi dehu, y'o d'ele naabo ni kazita urzi lekkiyo wede yi ruute y'in t'ela t'urzi k'Isa Almasi.

² Ni raaniya a kee Timote, kee aa ulo k'addo ni ki giyye baadan. Gen beeko, isiyo k'adde koduwo, wo toose ki Meega Raa ti ere ki Galmeegin Isa Almasi i koon eeda.

Kooke a urzi daaniya k'Isa

³ Nun daayum onnu diddo adda tondiyado a Raa gette, sundá ni gi di seddiyo ye, wo ni rootiyo

koduwo baadan a Raa, yode wede ni di naabiya ti elkiyo ere ni suune munda k'ulsuko a tuddo umbo, aakede mongidago ti kaaga an i-di niibe.

⁴ Nun n'elkiyo a moolada ere k'iile ti zumari gette, nun mosogo kee baadan ni dehu n'a ki ti wollo sey doo min, san addo i-t'ona t'unjsuwo kollo.

⁵ Wo son n'elkiyo a zaapu k'adda a Isa t'adde soo gette, tod'te aakede ki mogada Lewis ti meeda Enis don i ziipe addan ki poone ti kee, wo ankenno ni suune adda k'addo kee ton ki ziipe adda aa kane kay.

⁶ Kono kamo nun n'a-rootiyo, k'a d'elke a munda wede Raa y'a ele kee k'uune aame n'ay di ziipe beezo a eeda gen, ki y' booho beehiye y'a ti numma ye.

⁷ Derec, Unde Kamilen ere Raa y'in ele gette, t'in gi di'n ise don k'orgiso ye, t'in di'n ise don togo, don i geyyiso tuddan wo don aaniya i ti seedu tuddan.

⁸ Injino man a daana duwo kee k'ise sukiyagi ye ki kazita k'ono don k'illiga ki Galmeegin Isa me, wo kee a-ise sukiyagi ye kono nun an ni zida dangay toc min a naabo ere n'isiyo a urzi yode gettiyo. Ki too man k'a oyye k'a dabire aa ki nun kono Rabila Majjaanawa te, wo k'a zaapo adda a togo Raa.

⁹ Gen yode wede y'in di'n utte wo y'in ti'n wiike toc min in t'ize donzi. Y'inni wiike t'urzi naabadij ere beehiye ye, wo de t'urzi munda wede yi dihe y'aase wo ti beekadi. Beeko gette y'in t'ele t'urzi k'Isa Almasi ti poone y'a okkima duniya botto too,

¹⁰ wo ankenno tode gette Raa y'in t'iidiba ita t'urzi k'aaniya Wede k'Uttiyadij Isa Almasi adda duniya. Gen yon unto y'a ti jiire toogatu umbo baa, wo yon t'urzi Rabila Majjaanawa gette y'in ti gize kerej lekkiyo ere ki daayum, in ki t'inda ye te.

¹¹ Nun Raa y'a ti'n ziipe wede zina

k'Isa, aakede wede koppiyo darru ki kaza Rabila Majjaanawa wo n'a dooye d'uwu.

¹² Geŋ kono k'injino nuŋ ni dabirsa me. Wo d'e a dabarad'ó ette o k'ede sukuyagi ye, kono ni y' suune wede ni ziipe add'ó a yode me, wo ki kotto ni suune adda k'add'ó, yon' i-d'ede toogo ki boohiyo suldi d'on' y'o ele a beez'ó bini onniyo booro Raa.

¹³ Ono d'on' d'erec k'illiga n'a ruute geŋ, k'oziro eego t'urzi zaapu k'adde a Raa wo ti geyyiso ere in d'ede a urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa Almasi.

¹⁴ Munda wede beehiye Raa y'a ele beez'á geŋ, ki y' booho t'urzi k'Unde Kamileŋ tod' ti lekkiyo adda k'addin.

¹⁵ Kee ki suune, kane d'on' pay i ziipe addaŋ a Isa i lekkiyo a siid'ó k'Aazi geŋ, an t'irga ti tudd'ó me, ti diinayaŋ i d'ede Pizel ti Ermozen.

¹⁶ Uupe'ŋ ti nuŋ yon' miŋ Onezi-por. Geŋ Galmeega Raa y'iso adde koduwo ekki d'on' booz'í, kono daayum yi d'ettiyo y'o d'eeliyo kooke, wo yi k'isiyo sukuyagi ye a nuŋ wede adda dangay eŋ me.

¹⁷ Wo d'e t'ume y'iina a geeger Room geŋ miŋ, y'a ni dihite t'adde soo bini y'a n'uune.

¹⁸ Geŋ Galmeega Isa y'iso kono Raa yi-d'isa adde koduwo a onniyo ere yi dekka booro te. Kee toŋ ki suune i jiiire d'on' doolo, naabo ere pay beehiye y'o ize a geeger k'Epez gette.

2

Wede naabo Raa yon' aa asugursu

¹ Injino ulu ki nuŋ, ki deho toogo ere ettiyo t'urzi beeko k'Isa Almasi.

² Ono d'on' k'illiga ni gizite a daana d'on' baadaŋ illiga ti kuudaŋ geŋ, dooyiso gette k'an t'elo a bey d'on' a seedu zakid'i a urzi k'Isa, wo kane batum an aane an dooye d'on' doolo pây.

³ Injino maŋ, k'ooyo ki dabi-ro aa asugursu k'Isa Almasi wede i seedu zakid'i a naabad'i.

⁴ Wede tuuku y'isiyo naabo k'asigar geŋ, yi ki t'ette adda lekkiyo d'on' doolo kane asigiryagi ye ye, aame yi dehu goolay'í ulb'í i-d'ise unse maŋ.

⁵ Geŋ injino kay wede y'obe dalala geŋ, yi t'oone kadumul ki wede i jiiire aame y'ukke a t'iide a urzutú d'oo.

⁶ Wede derku i niibe ooŋe geŋ, yode ki poone a t'oone agga k'inni ki suldi d'on' yi niibe me.

⁷ Timote, k'elko a ono d'on' ni rootiyo eŋ me. Galmeega y'a-d'isa k'anni suuna ita k'ono pay geŋ me.

⁸ K'elko a Isa Almasi, yon' yi bilde ti diine d'on' unto wo yon' y'ud'do ti biza bumbu mozigo Dawut, geŋ i rootiyo Rabila Majjaanawa ere ni kazita.

⁹ Wo kono tode gettiyo nuŋ ni dabirsa, bini an a-ti'n gittite ti zinziiri aa wede isiyo suldi d'on' ulpi. Wo d'e ono Raa, d'uwu an k'aane an ki ti'n kettite ye.

¹⁰ Kono kamo nuŋ ni d'ombiŋe a suldi pay geŋ me kono d'uwu d'on' Raa yi biire a yode. N'isiyo injino kono kane toŋ an t'oone uttiyo t'urzi k'Isa Almasi wo ti daryika ere ki daayum.

¹¹ Eyye, kane ono d'on' ni roota eŋ d'erec a urzizaŋ:

«Aame kine in t'inda ti Almasi maŋ, in di lekkey ti yode kay.

¹² Aame kine in a ziiida zakid'i a urziz'í bini dangu maŋ, in d'oomey moziko ti yode kay.

Aame kine in ruuta in ki y' suune ye maŋ, yode toŋ y'a roota yi'n ki'n suune ye kay.

¹³ Aame kine in ki ziiida zakid'i a onam'í ye toŋ, yon' daayum yi seedu zakid'i a onam'í me, kono a ono d'on' yi ruute geŋ, biz'í yi ki y' kime ye.»

Wede naabo Raa wede ki diine

¹⁴ Kee, ono pay eŋ a d'on' i ziipe addaŋ a Isa k'anni d'oolo daayum, k'ede: «N'un rootiyo eŋ a d'aana Raa, ki niikiyto a tuk'ono eŋ ulu, kono niikiyto gette ti k'okkime

munfa ye, tod' ti daggiya don ollige danjal.»

15 K'elo gotono kono ki t'iida daana Raa man, y'a t'eesa yon ulbi unse ti kee me, inkino man ki t'iso wede naabo i-k'ede sukiyagi ye a naabadi te, wo yi kazita ono don derec ki Raa a urzizan.

16 Ki t'aldu ti tukki don i milinso ki bita a ki t'ettiyo a lekkiyo ere kettiyo ti Raa ye te, kono don i milinso inkino gen ti daana Raa an ledfiyo ki ledfiyo.

17 Dooyisadan gette aa bundu a tudde i guzinso, aakede dooyiso ki Imene ti Piletos.

18 Wo kane gen t'urzi wede derec an di lidde wo an di rootiyo, an'de: «Onniyo baldiya ti t'ingile baa.» Inkino man an di daggiya don baadan i ziipe addan a Isa.

19 Wo de inkino ton, dooyiso ere derec Raa y'in ele gette ti lekkiyo daayum aa ita boy zakidi. Ekk'ita boy gen an a di riine ono don enno: «Galmeega Raa yi'ni suune donzi me*.»

Wo son:
«Wede tuuku yi waaku suma Galmeega Raa man, yi ledfo t'isiyo suldi don ki diine ye me.»

20 Adda boy ki wede goole gen, i d'ede suldi don k'eliyo k'ombo a duwo, kane ki dap, wo ki maala gurus, kane gen an d'isiyo ombo a onniyo tarnaape. Wo don son an cooliyo k'inda wo an aabudu ki lee pay, kane gen an di naabiya ki boozan.

21 Wede tuddi yi ti t'adfiya ti suldi don ulpi ni ruutite genno man, yon gen aa munfa wede an d'isiyo ombo a onniyo tarnaape, ooyiso a kese ki Galmeega. Yon beehiye a naabo galmeegi me, tuddi yi-t'ikkima k'isiyo suldi don pay beehiye.

22 Ki ledfo ti naapu ere a urzi k'obilko, wo ki deho lekkiyo ere ki diine, zaapu k'adde a Isa, geyyiso

tudde wo toose ti kane don i tonduwo Galmeega Raa t'adde don kamilen.

23 Ki t'ikkipe bizá ye ti don i rootiyo ono don ki bita daa k'elkiso gen me, kono ki suune kane gen i-t'ehiyo niikiyo k'ono k'ulpi.

24 Wo wede naabo Galmeega gen, y'a k'ise ono k'ulpi ye. Wo ki too man i dehu y'a geyye duwo pay, i dehu y'aane y'a dooye duwo, wo i dehu y'a omfiina a suldi don onne gen me.

25 I dehu kane don i ti toogiyo a onami gen, y'an di'n dooye ti tassuwa: koo Raa y'an isa addan an ti kima lekkiyadan man, derec ki yode an di-suuna.

26 Inkino man eedan t'a etto, an t'adfa t'adda lebidfo ki Meeda sitandani ere t'an t'ippe aa bulagi an d'isiyo munfa wede tod' ti dehu gen me.

3

Onniytagi don ettiyo k'ita

1 Timote, ono en k'ollo koduwo: A onniytagi don ettiyo k'ita gen i d'isa onniytagi don lekkiyadan aasa onne.

2 Aame gen duwo an t'isa beyyidi, an geyya sonko baadan, an t'imma tuddan t'urzi k'onaman, an kila tuddan, an kilda suma Raa, an di-tooga a maawan, an ki roota koduwo a wenda ye, an k'ottila ye a suldi don kamilen ki Raa me.

3 Kane geyyiso tudde an k'ede ye, an ki wolla sommagi duwo ye, an dekka duwo, an k'aana seedu tuddan ye, kane bundidi wo adu ki don isiyo beehiye.

4 Kane an ti'n t'ela duwo a bey don k'olmidayan, kane don borsale wo koliyo tudde ti ti'n towwo, Raa an ki y' geyya ye, an t'amba unsuwo duniya.

5 An ti t'isa tuddan aa kane don i lekkiyo kettiyo ti Raa kacin kane dokki ti Raa me, toogadi an di-kiigira. Inkino ti tukki kane gen ki ledfo.

* 2:19 2.19 Kun wollo adda mattup ki Nombire 16.5.

⁶ Ita ɗuwo ɗon aakede kane geɗ, an t'ettiyo adda boydi ti metinƙo. A ume geɗ an d'ooniyo erayi ɗon toogadan baata a urzi zaapu k'adde a Isa, an ti'n mabilsa an t'ooriyo adda lebiɗo ki dooyisadan ere oldo gettiyo. Erayi geɗ an d'ede attidi k'oldiko a eedan, an d'isiyo munda wede tuuku aa tuddan ti dehu.

⁷ Kane erayi ɗon geɗ, daayum an'ni dooyiso wo an k'aaniya an ki ti suuniyo ye ɗerec ki Raa te.

⁸ Geɗ aakede ti kaaga Zanes ti Zambires* an di tuuge a Muusa, inƙino kay kane ɗuwo geɗɗo ton an di-tooga a ɗerec ki Raa. Kane ɗuwo geɗ elkisadan oldo, wo urzi zaapu k'addan a ɗaana Raa geɗ yon ki bita.

⁹ Wo ɗe kane ɗuwo geɗ ki ɗaana an k'etta dokki ye, kono ɗuwo pay an di'n suuna elkisadan gette a gootu ye, aa ki Zanes ti Zambires ti kaaga geɗɗo.

Seedu zakidi a ono Raa

¹⁰ Wo ɗe kee'ɗ, daayum ki ni diine a urzi dooyisado, a urzi lekkiyado, a urzi naabado ere n'ize, a urzi zaapu k'addo a Isa, a urzi k'ombinado, a urzi geyyisado wo a urzi naabado ere ni ziida zakidi.

¹¹ Kee ki wulle ɗon k'olmidfayo an ni dibire wo sulɗi ɗon oone o iido a geeger k'Antiyos, ki Ikoniyon wo ki Listire. Eyye, an ni dibire baadan, wo ton ti dabar pay gette Galmeega y'a n'udde.

¹² Wo ɗerec, ɗon pay an dehu an lekke kettiyo ti Raa t'urzi lekkiyo ere kettiyo kan soo t'Isa Almasi geɗ, an t'ona dabar ti bey ɗon k'olmidfayan.

¹³ Wo kane ɗon ulpi ti ɗon i mabilsa ɗuwo geɗ, lekkiyadan ere adda k'oldiko gette daayum an d'onkiba k'onkibe, an mabilsa tuddan batum wo ɗon doolo pay.

¹⁴ Wo ɗe kee'ɗ, k'a soodo zakidi a dooyiso ere an ki duuye, ere k'a

ziipe adda eego, kono ɗon i ki duuye geɗ ki'ni suune.

¹⁵ Inƙino t'ume nenkuwada too, kee ki'ni suune ono ɗon kamilen an riine ti kaaga adda mattup ki Raa me, kane geɗ an aane an a-t'ele suuniyo k'ono kono k'a t'one uttiyo t'urzi zaapu k'adde a Isa Almasi.

¹⁶ Ono ɗon pay an riine ti kaaga adda mattup ki Raa geɗ iido ti Raa, kane geɗ beehiye ki dooyiso ɗuwo, ki kaza munda wede wedusu y'ize butte, ki oodiso wo ki deeziyo ɗuwo a urzi wede ki diine.

¹⁷ T'urzi geɗ wede Raa y'a t'ise wede i t'iide munda a ki y' biite ye, k'isiyo naabo ere pay beehiye te.

4

Kazita k'ono Raa daayum

¹ Timote k'ollo, n'a rootiyo en ki kotto a ɗaana Raa, wo a ɗaana k'Isa Almasi wede a-kimo a ɗekka booro ekki ɗon zeere wo ɗon unto pay. Wo son n'a rootiyo en ki kotto ti suma k'onniyo kama k'Almasi wo ti suma mozikadi. Geɗ enno sulɗi ɗon k'aase me:

² Ki kazita ono Raa t'adde soo, ise a onniyo ere majjaanawa, ise a onniyo ere oldo ton man. Wede i t'ize munda ulsu man, ki y'aapido. Duwo k'an elo kooke, ki'ni dooyo daayum ti ombine.

³ San i d'aana onniytagi ɗon ɗuwo ongon an ki deha ye ollige ki dooyiso ere ɗerec ki Raa te, wo ɗe an di deha isiyo munda wede ulsu tuddan ti dehu. Kane an di waakita ɗon dooyiso baadan an da t'an t'ogiya, ɗon dooyiso geɗ an an di kizita munda wede kane ɗuwo geɗ an dehu an d'olliga.

⁴ Kuuwagan an a ti naya k'ollige k'ono ɗon ɗerec ki Raa me, wo an di t'ihinta kuuwagan k'ollige tayɗayi ɗon ettiyo t'urzi k'elkiso ki ɗuwo geɗɗo.

* **3:8 3.8 Zanes ti Zambires:** Taaya ette kun ti t'one adda mattup ki Egzod 7.11,22 wo sumbiyagi ɗon Zanes ti Zambires geɗ kane adda mattup k'Egzod umbo. Kane ɗon ɗindoriyo ɗon sire geɗ, mongidagi Yawudiyagi an di'n wiike Zanes ti Zambires a towwo taaya ere ti bizan.

⁵ Wo de kee'ŋ, ki-soodo tuddá a munda tuuku ton man, k'ombon a dabar, k'iso naabo ki kazita Rabila Majjaanawa, wo ki-t'iso naabadá pay ere Raa y'a ele te.

⁶ Wo ki nun Pool, peedadó t'íide an di n' t'ída aakede seysu an ele sedefe. Onniyadó t'íide, duniya ni-t'oola baa.

⁷ Nun ni d'iyye d'eyyiso ere ki di-ine a urzutú, anken onniyadó t'íide aakede wede y'okko dalala y'iiney ume k'ohire, wo urzi zaapu k'adde a Isa n'a yi buuhe.

⁸ Ti anki en min, kadumul ki wede i jiiere gette Raa y'o ti boohiyo, kono yi ni woliyo nun wede ki diine a daanadí. Tode gette Galmeega Isa wede i dekkey booro ere ki diine, y'o di t'eley onniyo booro t'íida man. Yon y'o t'eley a nuuno danjal ye, wo a kane don pay i delliyo ti geeyiso, onniyo ere yi kiza tuddi a duwo pay.

Pool yi dangu onami

⁹ T'urzi tuuku ton, k'edi kesiko ki ni t'ooná,

¹⁰ Demas y'ingile ki geeger Tessaloni, yi n'iili kono yon yi giyye suldi duniya don ankenno en baadan. Yo Kirezan yi turguwe ki siido Galat, wo Tit ki siido Dalmasi.

¹¹ Ti nuuno Lik danjal. A ettiyadá gette k'a-ti waaki Markus ti kee, kono yon gen y'a di n' nooga baadan a urzi naabo Raa me.

¹² Tisik n'a y'igibe ki geeger k'Epez.

¹³ Aame k'umbo k'ettiyo man, k'o t'ambi kallayó wede goole ki reele ni d'iilo a geeger Tirowas di Karpis, wo k'oo di soki mattupiyagi don lobide, ki k'aane ye ton don ki golmodo gen k'oo oolo ye.

¹⁴ Alegzandire wede addaadusu gen, y'o ize ulsu baadan, gen naabadí ere y'ize gette Galmeega yi di ti dooza inkino kay.

¹⁵ Kee ton ki kooná metike ti yode me, kono yon yi-tuuge bin a ono don in kazita me.

¹⁶ A ettiyadó ere ki poone k'ume booro n'iidiba eedó ti siidó, wenda

soo ton y'a ki n' nuuge ye, kane pay an di n'iile. Gen Raa y'an t'iso tambobino a munda wede an ize gen me.

¹⁷ Wo de nun i ni nuuge Galmeega, y'o d'ele toogo. Inkino man onami pay n'a ti'n gizite wo kane ita duwo pay an di'n illiga, wo t'unto y'a n'utte aa yi n'udde ti bize suwwu.

¹⁸ Galmeega gen y'a n'adfa ti suldi don pay ulpi etto ki tudde, wo y'a n'utta kono y'o do t'etta k'adda mozikadi ere a kandaane. Gen inkino tamma t'a koone a yode ki daayum! Eyye.

Toose ere ki dangu

¹⁹ K'an t'isoy toose a Pirisil, Akilas wo don boy k'Onezipor.

²⁰ Erasta y'a uupo a geeger Korent, wo Tiropim a geeger Mile kono yon tuddi eeni.

²¹ T'urzi tuuku ton k'edi, ki poone ume reele y'a t'eesa gen me. An Ebilis, Pidens, Linis, Kilodiya wo zamba ongo pay an a-t'ize toose.

²² Gen Galmeega yi kooná ti kee, wo beeko Raa ti kooná eggun pay.

Mattup ki Pool yi riije a Tit

En urzi k'ono don kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ki Pool yi riije a Tit. Tit geŋ yon Yawudusu ye, wo yi ziipe addi a Almasi, yon tan baadan y'izire ti Pool me.

Pool geŋ yi y'iilo Tit a siido ere a diine k'ahu sundutu Kiret, kono yi beere don dokkiyo wo y'a nooge don ogiyso ti suma k'Isa a siido gettiyo. Saŋ maŋ yi di riije mattup kono yi t'eele kooke a Tit wo yi di ruute, don i ziipe addan a Isa geŋ mummino an di koone ti tuddan, wo wede tuuku ton lekkiyadi t'a koone me. Yi di ruute son, mummino y'an t'eele kooke a gooldali, a inŋi, a bulagi, wo mummino don dokkiyo ki don ogiyso ti suma k'Isa geŋ lekkiyadan t'a koone me.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nuŋ Pool wede naabo ki Raa wo wede zina k'Isa Almasi. Raa y'o elo naabo ere don yi biire'ŋ n'a ti'n waako a urzi zaapu k'adde a Isa, wo n'an di kize urzi wede derec a-t'ette a lekkiyo ere kettiyo ti Raa,

² Inŋino an di zaape elkisadan an t'oona lekkiyo ere ki daayum. Lekkiyo gette Raa yi ruute y'in t'ela ti poone y'a okkima duniya botto too, yon wede i ki lohito ono ye.

³ Aame onniyo ere Raa y'ele gette t'iide maŋ, a lekkiyo gette y'o t'iidiba ita t'urzi k'onami, wo y'o d'ele a beezó urzi ki kazita aa Raa Wede k'Uttiyadin yi ruute.

⁴ Mattup ette ni raaniya a kee Tit, kee wede a nuŋ aa ulo k'addó a urzi zaapu k'adin kine kan soo. Geŋ beeko ti toose ki Meega Raa ti

Isa Almasi Wede k'Uttiyadin i koon eeda.

Naabo ki Tit a siido Kiret

⁵ Nuŋ ni ki k'iilo a siido Kiret miŋ kono k'a ti danŋe naabo ere daa danŋu, wo ki-zappe don dokkiyo ki don ogiyso ti suma k'Isa adda geeger ere tuuku ton maŋ, a urzi wede n'a ruute.

⁶ Don dokkiyo geŋ wede tuuku ton a lekkiyadi duwo an ki zaapu ono a eedi ye, wo eddi soo danŋal. Inŋizan an ziipe addan a Isa, duwo an ki roote sooruzan oldo ye, wo an ki koliyo t'ekki maawan ye.

⁷ Inŋino maŋ wede dokkiyo an i ele yeeriyo ki suldi Raa geŋ, i dehu a lekkiyadi duwo an ki zaapu ono a eedi ye, y'a ki t'ise wede i koliyo tuddi ye, wede kulkuwo ye, wede sobo ye, wede bursido ye, wo y'a ki dehe sokiyo suldi kan ombide ye.

⁸ I dehu y'a seeda duwo, y'a geyye isiyo munda wede beehiye, yon wede i-d'ede elkiyo, wede ki diine, kamileŋ, tuddi yi aaniya,

⁹ y'a seeda zakidi a ono don an d'ede urzi duwo an d'ambe eego, a-t'ette a dooyiso ere kine in duuye gettiyo. Inŋino maŋ yon y'a aana y'an t'ela kooke a don ongo t'urzi dooyiso ere derec, wo a don lattiya dooyiso gette y'a aana y'an di-kiza onaman don butte geŋ me*.

¹⁰ Inŋino maŋ i d'ede don baadan miŋ ti diine kane don Yawudiyagi i ziipe addan a Isa, kane geŋ an di koliyo t'ekki duwo, wo ti onaman don daa k'urzizan an ti'n daggiya duwo me.

¹¹ Kane geŋ urzi ki rootiyo k'an ooli ye, kono don pay adda boydi an ti'n daggiya, an an d'eliyo dooyiso ere i k'ise t'eliyo ye, kono geŋ an dehu an sikiti suldi ti beezan kan ombide.

¹² Wo ti kaaga geŋ i d'ede wede ede ti siidadan yon nebi raazan†, y'a ruute, y'ede: «Kane don siido Kiret

* **1:9 1.9** Lekkiyo ere ki wede dokkiyo: Kun wollo adda mattup ki 1 Timote 3.2-7. † **1:12 1.12** Ono ki wede suuniyo ki siido Kiret sundi Epimenid, yi likke ozzine suma meeda zoot ki poone Isa an di y' t'eha botto.

geŋ kane daayum ɗon lohito k'ono, ɗon aa seyɗi ulpi, ɗon golguwo an elkiyo miŋ a addisadaŋ ɗaŋŋal.»

¹³ Wo ono ɗon yi'ni rootiyo geŋ kane ɗerec. Inkiŋo maŋ kee k'an rooto ti golla zakidɪ a munda ulsu an isiyo me, kono an di zaape addaŋ a Raa a-t'ette a urzizɪ.

¹⁴ Wo soŋ an a-ki seeda zakidɪ a tayɗayi ki Yawudiyagi ɗon daa k'urzizaŋ, wo a oogoro ere ki ɗuwo ti ti'n argu t'urzi wede ɗerec geŋŋo ye.

¹⁵ Sulɗi pay miŋ kamileŋ ki ɗon kane kamileŋ. Wo ɗe ki ɗon ulpi ti ɗon i-tuuge ki zaapu k'addaŋ a Isa geŋ, munda kamileŋ umbo kono kane eedaŋ soodo a elkiso ti elkisadaŋ ere ki suuniyo munda eŋ beehiye eŋ ulsu geŋ, i t'ize ganigi.

¹⁶ Kane an rootiyo Raa an yi suune, wo ɗe a naabadaŋ ere an isiyo gette an yi giigira. Geŋ kane naabadaŋ gette k'a t'azzira, kane ɗon toogiyto, wo an k'aane an k'ise ye naabo ere beehiye soo toŋ maŋ.

2

Dooyiso ere ɗerec

¹ Wo kee Tit, k'elo dooyiso ere a-t'ette ti dooyiso ere ɗerec ki Raa.

² Gôɗɗali kuuli ki'ni dooyo tuddaŋ an ti-seeda, lekkiyadaŋ t'a koone ti ottilso, an d'ede elkiyo, wo an seedu zakidɪ a urzi zaapu k'adde a Isa wede ki kotto, a geyyiso wo a ombiŋe.

³ Wo a erayi gôɗɗali toŋ inkiŋo, ki'ni dooyo an di lekke lekkiyo ere ki diine, an d'ooli ti zappu k'ono ekki ɗuwo me, wo an ki t'ise bulagi toote ye. An di t'ele kooke wede beehiye,

⁴ erayi ɗon kodiyagi an di'n dooye an di geyye kuulizaŋ ti inŋizaŋ,

⁵ an d'ede elkiyo, lekkiyadaŋ ki diine kamileŋ, an aane boyɗizaŋ an di'n seeda, an di koone ɗon beehiye, wo an ki kili t'ekki kuulizaŋ ye, kono wenda soo toŋ y'a ki kilɗe ono Raa ye.

⁶ Kuuli ɗon kodiyagi toŋ, k'an eelo kooke an t'ise ɗon an d'ede elkiyo.

⁷ A sulɗi pay geŋ, kee batum a lekkiyadaŋ urzi naabadaŋ wede beehiye k'an yi kaza, an di wolla an di daana. Dooyisadaŋ gette k'anni dooyo koduwo wo t'adde soo,

⁸ onama an di koone ono ɗerec daa niikiyo. Inkiŋo maŋ ɗon k'olmidayaŋ pay an seeda sukiyagi kono an ki t'oono ye munda ulsu ki rootiyo a tukki kine me.

⁹ I dehu bulagi geŋ a sulɗi pay an ki kili t'ekki galmaawaŋ ye, lekkiyadaŋ t'aase unse a kane galmaawaŋ me. An ki dehe niikiyadaŋ ye galmaawaŋ me,

¹⁰ wo a munda tuuku toŋ an an ki'n oogira ye. A sulɗi pay geŋ an di kize tuddaŋ kane daayum an seedu zakidɪ a naabo galmaawaŋ te, kono naabo ere pay an isiyo gette a t'ele suma a dooyiso ere ki Raa Wede k'Uttiyaɗiŋ.

¹¹ ɗerec, Raa yi t'iidɪba ita a beekadi ere a urzi k'uttiyo ki ɗon pay.

¹² To beeko gette t'inni dooyiso in d'ooli sooru ere oldo, ti sulɗi ɗon ki duniya addiŋ i dehu geŋ pay, kono adda duniya ette in di lekke lekkiyo ere ti elkiyo, ere ki diine wo ere kettiyo ti Raa.

¹³ Geŋ inkiŋo in di delle unsuwo ere in zaapu elkisaɗiŋ eego gettiyo, wo in di delle soŋ onniyo ere ɗuwo pay an di wolla daryika Raa goole ti Isa Almasi Wede k'Uttiyaɗiŋ.

¹⁴ Yo wede y'a ele tuddi batum y'a inda kono kine, kono y'in di'n adde t'adda sulɗi ɗon ulpi pay, wo y'in di'n ise kine ɗonzi ɗon kamileŋ, ɗon wehini k'isiyo naabo ere beehiye*.

¹⁵ Tit, geŋŋo munda wede i dehu kee k'a dooya ti toogo pay ere an a ele te, k'a t'ela kooke, wo a ɗuwo k'a rootita ti golla zakidɪ a munda ulsu an isiyo me. Kee ki oola tudda wenda soo toŋ yi-koŋilsa ye.

* 2:14 2.14 Kun wollo adda mattup ki Soom 130.8; Ezekiyel 37.23; Egzod 19.5 wo Deeterenom 14.2.

3

Sooru ki dɔŋ i ziipe addaŋ a Isa

¹ Tit, kee daayum k'an rooto a dɔŋ i ziipe addaŋ a Isa geŋ, an kili t'ekki dɔŋ booro ti deero k'akuuma ye, an d'olliga onamaŋ, an di lekke tuddaŋ daayum okkime k'isiyo naabo pay ere beehiye.

² A wenda soo toŋ an i rooto ono ulpi ye, niikiyto an oolo, an di dehe an d'ise beehiye a dɔwo, wo an di kize daayum kane dɔŋ tasse a eda dɔŋ pay.

³ Derec, ti kaaga geŋ kine toŋ elkisadiŋ umbo, in di-tuuge a Raa, in digge. In t'ize bulagi k'ita suldi dɔŋ tuuku toŋ tudde ti dehu ti unsuwo tudde. In di lekkiyo adda bundiko, in di zaapu addiŋ a suldi k'eebiŋ, iŋkino maŋ dɔwo an in di'n giigira, wo kine wede tuuku toŋ yi koogire bakadi.

⁴ Wo aame Raa Wede k'Uttiyaŋ yi gize beekadi ti geyyisadi a dɔwo pay geŋ,

⁵ y'in di'n utte. Wo y'in utte kono kine in ize naabo ere ki diine ko? Aha, iŋkino ye! Y'in utte kono y'in ize adde koduwo, wo y'in d'ele ehiyo ere aware t'urzi suyyiso batem wo t'urzi k'Unde Kamileŋ.

⁶ Unde gette Raa y'in ele daa dooziyo adda k'addiŋ t'urzi k'Isa Almasi Wede k'Uttiyaŋ.

⁷ Iŋkino maŋ ti beekadi y'in di'n ize kine dɔŋ ki diine a daanadi, wo y'in d'ele urzi in t'oona lekkiyo ere ki daayum, ere in zaapu elkisadiŋ eego.

⁸ Ono eŋ kane derec a urzizaŋ.

Wo nuŋ ni dehu k'a seeda zakidi a ono eŋ me, kono dɔŋ i ziipe addaŋ a Raa geŋ an seeda zakidi an t'ele tuddaŋ pay k'isiyo naabo ere beehiye. Geŋ munda wede beehiye wo a nooga dɔwo pay.

⁹ Wo kee ki t'aldu ti niikiyto ere ki bita, wo ti dippiyto k'ita mongidagi dɔŋ i ki dangu ye. Wo soŋ ki t'aldu ti dehutu k'ono k'ulpi, wo ti rootiyto

k'ono a lette adde a urzi k'oogoro Raa. Kane geŋ ki bita, a ki nooge munda ye.

¹⁰ A wede i ti teepiyo zemba dɔŋ i ziipe addaŋ a Isa geŋ, kun i di roote kaŋ soo ki sirwe yi k'ambu ye maŋ, kun ti y' ledfo ti tuddugaŋ me.

¹¹ Kee ki suune wede iŋkino geŋ yoŋ yi t'udde t'urzi wede derec ki Raa me, yoŋ wede k'oldiko, yode batum yi ti t'eliyo tuddi booro t'a yi seeda.

Ono dɔŋ ki dangu

¹² Aame nuŋ n'a-t'igiba Artemas koo ise Tisik koo maŋ, k'a ombini k'a edi kesiko k'anni t'oona a Nikopolis, kono angeŋno di dihe ni lekkey a ume reele me.

¹³ Kee k'a d'elko baadaŋ a torguwo ki Zenas wede k'ooniyo ti Apolos, kono a torguwadaŋ gette munda a ki'n beete ye.

¹⁴ Iŋkino maŋ zembadiŋ dɔŋ i ziipe addaŋ a Isa* toŋ, an di dooye an t'ele tuddaŋ pay k'isiyo naabo ere beehiye, kono an t'okka d'ollo ere ooŋe a dɔŋ ongo, wo lekkiyadaŋ a ki t'isa ki bita ye.

¹⁵ Doŋ pay ti nuŋ eŋ an a-t'ize toose, wo kee k'an t'iso toose a kane dɔŋ inni giyye a urzi zaapu k'adde a Isa. Iŋkino maŋ beeko Raa ti koona eggugaŋ pay.

* **3:14 3.14 Zembadiŋ dɔŋ i ziipe addaŋ a Isa:** Pool yi rootiyo ti zemba dɔŋ ki siifo Kiret.

Mattup ki Pool yi riije a Pilemonj

Enj urzi k'ono d'onj kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ki Pool yi riije a lanjayi Pilemonj. Yonj ti geeger Kolos, yonj wede suma adda geeger gette. Wo y'illiga Pool yi kazita Rabila Majjaanawa manj, a kaamiki y'a ziipe addi a Isa wo yi daaniya urzi k'Isa. Injino i d'ede wede soo ti diine bulagi Pilemonj sundi Onezim. Yonj genj y'ukke okko ti daana galmeegi me, an d'ikkima ti Pool aame yonj dangay a geeger Room. Pool yi di gizite Rabila Majjaanawa ki Galmeega Isa Almasi, injino Onezim y'a ziipe addi a Isa.

Pool yi-raaniya mattup ette a Pilemonj kono yi-t'ise tambobino a Onezim. Genj Onezim batum i-d'etta ti mattup a Pilemonj me. Ti kaaga a urzi k'oogoro Romenj genj, Pilemonj i-d'ede urzi yi-d'ise munda wede aa addi i dehu a tukk' Onezim me, ise towwo tonj y'a yi t'ide. Adda mattup ette Pool yi-d'obe bey a Pilemonj kono y'a ki y' wolle Onezim aakede fule wede i t'umbe ye. Yonj yi di ruute y'a yi seeda bey sire, kono ankenno kane an a ti gitte kanj soo a urzi k'Isa Almasi me.

Toose ki Pool

¹ Mattup ette i raaniya nunj Pool, wede an ni zida dangay kono ni kazita rabila k'Isa Almasi, ay raaniya ti leema Timote. Mattup ette a kee Pilemonj leemadey wede ki geeyiso, kee wede naabadij kanj soo,

² wo a zamba donj ogiyo ti suma k'Isa a boozá, a teemadij Aapiya, ti Arsip wede a ti giyye ti kine deyyisadij kanj soo.

³ Genj beeko ti toose ki Meeginj Raa ti Galmeega Isa Almasi i koono eggunj.

Pool yi rootiyo koduwo a Raa kono Pilemonj

⁴ Nunj daayum adda tondiyado a Raa gette, sundá ni gi di seddiyo ye, wo ni rootiyo koduwo a Raazó,

⁵ kono nunj n'ollige kee daayum k'a seedu zakidi a urzi zaapu k'adde a Galmeega Isa, wo donj ki Raa pay ki'ni geeyiso.

⁶ Nunj ni tondiyo Raa kono zaapu k'adda a Isa gette, kee k'a-ti kette ti kaye kanj soo. Tode gette t'a di t'ele elkiyo ere k'a suune suldi donj pay majjandani a urzi lekkiyadinj ere kettiyo kanj soo t'Isa Almasi.

⁷ Leema ki nunj, nunj ulbo unse wo oo d'eliyo toogo kono kee donj ki Raa ki'ni giyye, wo k'an d'eliyo kooke.

Pool yi tondiyo Pilemonj a urzi k'Onezim

⁸ Kono kamo beehiye'nj a urzi lekkiyo kettiyo kanj soo t'Almasi genj nunj oo d'ede urzi n'a di roote a munda wede kee k'aase me,

⁹ ki too manj n'a ki tonde ti geeyiso k'o d'ise munda. Eyye, nunj Pool enj ni t'ize goole, wo sonj nunj adda dangay kono ni kazita rabila k'Isa Almasi,

¹⁰ injino tonj ni ki tondiyo kee k'aase adde beehiye a Onezim*, yonj yi t'ize aa ulo n'ehe adda dangay a urzi k'Almasi me.

¹¹ Aame ti poone yi ki nuuge ye tonj manj, ankenno y'aane y'inni nooge, kee ti nunj me.

¹² Wo ankenj n'a di y'agiba, yode wede ni y' giyye t'addo pay.

¹³ Ki too manj nunj n'a y'ooli y'a lekke a sirpadó, aame nunj botto adda dangay a urzi Rabila Majjaanawa k'Isa Almasi genj me, kono y'o di naabe a olde kee.

¹⁴ Wo ni ki dehu ni ki y' boohe ye daa kee ki ki dihe ye me, kono munda wede beehiye kee k'aase an gi di k'ise ki toogo do ye, k'aase ti ulbe unse do.

¹⁵ Onezim Raa yi ti y' lidde tudda k'onniyo miibi koo manj, onniyo yi

* **1:10 1.10 Onezim:** T'ono Girek suma ette i-kaza «noogiyo».

ti y' gima sirpadá maṅ y'a lekkey ki daayum.

¹⁶ Ankenṅo yon aa bule ye, yi jiire bule. Yon anken yi t'ize leema wede k'ooniso. Nuṅ ni y' giyye baadan wo a kee y'a t'isey wede k'ooniso a ceerey sey, kono yon leema a urzi tudde wo leema a urzi k'Almasi.

¹⁷ Aame ki ni zuune nuṅ lanžayá maṅ, yon ki y' soodoy aa ki seedu nuṅ batum.

¹⁸ Wo aame y'a ize ulsuko, koo yi ziida mundazá ton maṅ, k'oolo a ekki nuṅ.

¹⁹ Ki wollo a raaniya en nuṅ Pool ti beezó: munda wede Onezim y'a di t'ela geṅ a di y' t'ela nuuno, wo de kee ton k'elko a-d'ede see a eedá? Derec, kee ton t'urzi nuuno doo miṅ k'a ziipe addá a Isa Almasi kollo.

²⁰ Ki kotto leema ki nuṅ, t'urzi geyyiso ere ki Galmeega, addó k'o ti'n asso, kono kine sirwiṅ pay miṅ in lekkiyo kettiyo kaṅ soo t'Almasi.

²¹ Nuṅ ni suune n'a raaniya en naabo ere ni ki ton diyo ette k'o ti t'isa, wo ni suune k'aasa naabo a ceera ere ni ki ton diyo ettiyo sey.

²² Wo son ni ki ton diyo: Kee k'o okkon ume moone. Nuṅ n'ettiyo, kono n'elkiyo ton diyaṅ a Raa gette yon y'ollige, saṅ maṅ an di'n adda n'un di'n t'ooney.

Ono don ki danggu

²³ Epapiras yon adda dangay ti nuṅ kono ay kazita rabila k'Isa Almasi, y'a-t'ize toose.

²⁴ Markus, Aristarko, Demas wo Lik don ay naabiya kaṅ soo en, an a-t'ize toose pây.

²⁵ Injino maṅ beeko Galmeega Isa Almasi ti koono eggun.

Mattup a d'ofon ki Eber

En urzi k'ono d'ofon kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup an riine a Yawudiyagi d'ofon i daaniya urzi k'Almasi. Kane d'ofon ki poone i ziipe addan a Isa gen, ki kotto an di dibire baadan bini an di dihe ume k'ombidite. Kono kamo wenda an riine mattup ette y'an rootiyo an di seeda zakidi a urzi k'Isa, an ki d'ooli ye.

Ti kaaga Raa y'a gitte taasuwadi ti kane Yawudiyagi, y'an di ruute wede yi t'ize oldiko man, yi-t'ide seysu ki sedefe, man a wede gen yi-t'isa tambobino a oldikadi te. Mattup a d'ofon k'Eber ette ti rootiyo'n ti taasua ere aware Raa yi gitte ti d'ofon an ziipe addan a Ulí Isa Almasi gettiyo, t'a jiiere taasua ere ti poone. Derec, munda wede Isa y'ize a duwo gen a jiiere munda wede ki maaleekiyagi, ki Muusa, ki Aron wo ki Zozuwe an ize pay. Isa y'a ele tuddi sedefe ki booyiso k'oldiko duwo pay. Wede yi ziipe addi a yode man, Raa yi-t'isa tambobino a oldikadi te. I ki dehu y'a k'ise sedefe ki seyfi ki booyiso k'oldikadi ye baa.

Raa y'a ruutite t'urzi k'Ulí

¹ Ti kaaga, Raa y'an di ruutite tan baadan t'urzi tuuku ton man a mongidagin t'urzi nebiyagi.

² Wo de a onniytagi k'ita en, Raa y'in rootiyto t'urzi k'Ulí. T'urzi yode gen Raa y'a ikkima suldi pay a kandaane wo a siido, wo Raa y'a ti y' ziipe yon wede yi oola suldi pay gen a beezi.

³ Yo Ulo gen yi kaza gooliko ere meeda ki Raa, wo yon gen min Raa koyok. Wo kane suldi pay gen an lekkiyo t'urzi k'onami d'ofon an d'ede

toogo genno. Yon y'a t'ize munda wede i t'ide duwo an t'ise kamilen t'oldikadan a daana Raa, man y'agili k'awwa ki kandaane, y'a-guune a ammade Raa goole a jiiere pay.

⁴ Inkinno man ki kotto, yo Ulo gen y'a t'ize goole a jiiere maaleekiyagi pay, wo suma ere Raa yi ele gette tod' t'a jiiere d'ofon ki kane.

Ulo Raa yi jiiere maaleekiyagi

⁵ Derec, Raa gen kudic a maaleeka soo ton yi-ki ruute ye, y'a t'eese:

«Kee Ulo nun me, wo ti anki duwo an di suune nun Meega*.»

Wo son y'a t'eese:

«Nun a yode n'a t'isa Meegi, wo yon y'a t'isa a nun Ulo me†.»

⁶ Wo de aame Raa y'igibo Ulí yon yi jiiere suldi pay adda duniya gen, y'a ruute, y'ede:

«Kune maaleekiyagi Raa pay, kun ottilo a yode‡.»

⁷ Gen ono d'ofon Raa yi ruute ti kaaga a tukki maaleekiyagi, y'ede:

«Kane maaleekiyagi gen yi di'n isiyo aa maaye, wo d'ofon naabadi yi di'n isiyo aa ilze k'uwwwo§.»

⁸ Wo Raa y'a ruute ti kaaga a tukk'Ulo, y'ede:

«Kee'n Raa, k'a koona a kaakido mozikada ki daayum, wo ti dalka moziko ette k'a dokka d'ofon a urzi wede ki diine.

⁹ Kee ki geyyiso munda wede ki diine, wo suldi d'ofon ulpi ki'n azzuru.

Kono kamo nun Raa wede Raaza, ni ki biire ti diine lanziyaga pay, n'ay di yirge egey k'unusuwo a eeda, gen i-kaza ni ki ti ziipe mozigo*.»

¹⁰ Wo y'a ruute sey, y'ede:

«T'ume k'eesiyo kee Galmeega Raa i ziipe siido te, wo kandaane ton ki y'ikkima ti beeza.

* 1:5 1.5 Kun wollo adda mattup ki Soom 2.7. † 1:5 1.5 Kun wollo adda mattup ki 2 Samiyel 7.14.

‡ 1:6 1.6 Kun wollo adda mattup ki Soom 97.7. § 1:7 1.7 Kun wollo adda mattup ki Soom 104.4.

* 1:9 1.9 Kun wollo adda mattup ki Soom 45.7-8.

11 Kane geŋ an t'engila, wo kee ki lekkiyo ki daayum. Eyye, kane pay geŋ a latta aakede kalle.

12 Siido ti kandaane k'a ti'n damba aa wede yi dambu kalle wede goole, k'a ti'n ŋaaya a kese. Eyye, kane geŋ k'a ti'n pelka an ki lekka a umayan ye, wo de kee daayum kee miŋ kee, ozzinagá i ki danga ye†.»

13 Wo Raa geŋ kaŋ soo toŋ, kudic yi-ki ruute ye a maaleeka tuuku toŋ, y'a t'eese:

«K'edi ki-koona a ammidadó kino, bini doŋ k'aduzá n'an isa aa munda ki bita ti dandí zoŋdá‡.»

14 Wo kane maaleekiyagi geŋ, kane pay undiyagi doŋ i naabiya ki Raa. Kane geŋ yi'n akkisa k'isiyo naabiyagi ki noogiyo kane doŋ i t'oonu uttiyo.

2

Uttiyo k'arbu ye

1 Kono kamo kine in koona mentikagi a ono doŋ in illiga geŋ me, para maŋ in ti'n ledfa t'urzi wede derec me, in di'n t'etta k'ume daggiya.

2 Kun ollo, ono doŋ k'oogoro ti kaaga Raa y'an ele a bize maaleekiyagi an an gizite a maawin geŋ, ki kotto kane derec. Wo doŋ pay a ti diipida wo an ti-tuuge k'ollige k'ono geŋŋo geŋ, an d'uune dangay ere derec a urzi naabadaŋ.

3 Injino maŋ kun ollo, in arbe ye t'uttiyo te, para'ŋ in a ti diipida maŋ, in ki t'alda ye ti dangay ere ki Raa te. Urzi k'uttiyo eŋ, i y' ruute yode Galmeega batum ki poone me. Saŋ maŋ kane doŋ i y'illiga an in di gizite an'de, uttiyo gette tod'te derec.

4 Wo Raa toŋ y'an di gize kane onamaŋ derec, t'urzi suldi doŋ i-kaza munda, ti suldi doŋ i-ceeriyo eego wo ti suldi k'armika doŋ tuuku toŋ maŋ, wo t'urzi k'Unde Kamileŋ

ere t'in di dikkiŋa urziyagi k'isiyo naabo Raa a wede tuuku toŋ aa yoŋ yi dehu.

Isa yoŋ Wede k'Uttiyo d'uwu

5 Kine duniya ere ki daana in ti rootiyo gette, Raa y'an ki t'ele a maaleekiyagi an gi di dokka ye.

6 Wo de ki too maŋ, ono eŋ an riŋe ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Raa ki nuŋ, wedusu miŋ moo sey me, k'a elke a yode me? Wede tudde miŋ wee wee, kee k'a yi boohe me?»

7 Wedusu kee k'a ti y' ziipe ti dandí maaleekiyagi ki peedo booloŋ,

ki-d'ele gooliko wo suma, ki di tuune kadumul ki moziko a eedí.

8 K'a ti y' ziipe goole t'ekki suldi pay*.»

Wede geŋ Raa y'a ti y' ziipe goole t'ekki suldi pay, injino maŋ munda soo toŋ yi k'iili ye a lekke t'ekki yode me. Wo ankeŋŋo kine in ki wolliyo ye botto suldi pay geŋ kane ti dandí yode me.

9 Wo kacin in suune Isa Raa yi ti y' ziipe ti dandí maaleekiyagi ki peedo booloŋ. Injino maŋ ti beeko ere ki Raa, Isa y'a inda kono d'uwu pay. Wo ankeŋŋo Raa yi d'ele gooliko wo suma, yi di tuune kadumul ki moziko kono yi dibire wo y'a inda.

10 Geŋ derec, suldi pay geŋ ikkima Raa wo an lekkiyo ki yode a beezí, wo yi dehu doŋ baadaŋ an t'ise inŋizí wo y'an d'an t'ette k'adda daryikadí. Injino maŋ t'urzi dabar geŋ, Isa Raa y'a y'ize wede i-t'iide a munda wede Raa yi dehu, kono y'an di t'ihina urzi k'uttiyo a d'uwu.

11 Isa wede k'ooyiso d'uwu a kese a Raa, yode ti kane doŋ yi'n uuye a kese geŋ, kane pay geŋ miŋ Meegaŋ Raa soo. Injino maŋ yoŋ i-k'ede sukiyagi ye y'an di'n waake kane zembadí me,

12 wo y'a ruute, y'ede:

† 1:12 1.12 Kun wollo adda mattup ki Soom 102.26-28. ‡ 1:13 1.13 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1. * 2:8 2.8 Kun wollo adda mattup ki Soom 8.5-7.

«Raa ki nuṅ, nuṅ sundá n'an di-kiza a zembadó, wo n'a t'ôhira adda diine d'ofzá gi t'ugiyé n'a ki t'imme†.»

¹³ Soṅ y'a ruute, y'ede:

«Nuṅ n'a zaapa addó pay a Raa‡.»

Wo y'a ruute sey, y'ede:

«Eṅ nuuno ti inṅi d'of Raa y'o ele§.»

¹⁴ Inṅi geṅ kane pay miṅ kaṅ soo d'of tudde an d'ede sey ti puuzo, inṅino maṅ yode Isa toṅ y'a t'ize wede tudde i-d'ede sey ti puuzo aa kane kay. Yoṅ y'ize inṅino kono t'urzi k'untadí geṅ, yi di dihima toogo Meeda siitandani, tode ere i-d'ede toogo ki tôwwo d'uwu gettiyo.

¹⁵ Wo soṅ t'urzi k'untadí geṅ, y'a t'udde kane d'of daayum i lekkiyo bulagi kono an orgiso a unto.

¹⁶ Geṅ ki kotto, in suune Isa yi k'iido'ṅ noogiyo ki maaleekiyagi ye, wo y'iido'ṅ noogiyo k'ita k'inṅi k'Ibirayim.

¹⁷ Kono kamo i dehu Isa y'a-t'ise tuddi pay a deeye zembadí, kono y'a t'ise mozigo goole d'of seḏeke wede addi koduwo ti d'uwu wo y'a seḏa zakidi a naabo Raa, kono y'a-booye oldiko d'uwu.

¹⁸ Derec, yode Isa batum toṅ yi dibire a urzi naamiya daggiya me. Inṅino maṅ, ankeṅṅo eṅ y'aane yi'ni nooge kane d'of adda naamiya daggiya me.

3

Isa goole i jiiere Muusa

¹ Kono k'inṅino zamba ki nuṅ kune d'of ki Raa, yoṅ y'unni wiike geṅ kun zaapo ersaguṅ a Isa, yoṅ wede zina Raa wo mozigo goole d'of seḏeke ki kine d'of pay i ziipe addiṅ a yode.

² Isa geṅ i y' biire Raa k'isiyo naabo gette, wo y'a guune wede a ziiḏa zakidi a naabadí, aakede ti kaaga Muusa y'a guune wede y'a

ziiḏa zakidi a naabadí ere pay y'ize a d'of adda boy Raa*.

³ Inṅino maṅ Isa geṅ y'a t'oone tamma baadaṅ a ceere ki Muusa, aakede wede iiziga booze geṅ d'uwu an di y' t'imme baadaṅ a ceere yode booze batum.

⁴ Kine in suune boy tuuku toṅ i y'oozige wedusu, wo suldi pay geṅ iiziga Raa.

⁵ Muusa geṅ y'a ziiḏa zakidi a naabadí ere ki wede naabo a d'of adda boy Raa, wo naabadí tiṅ y'an di kizite ono d'of Raa yi roota ki ḏaana.

⁶ Wo Almasi geṅ y'a ziiḏa zakidi a naabadí, yoṅ Ulo wo Raa y'a ti y' ziipe t'ekki d'of adda boozí. Wo d'of boozí miṅ kine, aame a lekkiyadin in a seḏu zakidi wo in zaapu elkisadin a Raa daa sukiyagi maṅ.

Ume puukiyo ki d'of Raa

⁷ Kono kamo Unde Kamileṅ t'a ruute ti kaaga adda mattup ki Raa, t'ede:

«Aame anki kun illiga golla Raa maṅ,

⁸ adduguṅ kun ti'n isa zakidi ye, aakede mongidaguṅ ti kaaga aame kane adda balḏa geṅ, an d'iiziga kulkuwo ti nuṅ Raa wo an di n' niime.

⁹⁻¹⁰ Wo a ume geṅṅo mongidaguṅ an di n' niime, an di dihe an di wolle n'isa muno me,

wo naabo ere n'ize adda k'ozzine ada piḏe gette an ti wulle toṅ maṅ.

Inṅino maṅ ni-ti gulkuwe ti kane d'of geṅ me,

wo n'a ruute, n'ede: “Kane d'of eṅ daayum biza k'ulbaṅ yi'ni daggiya, wo urzizó an ki y' zuune ye.”

¹¹ Maṅ nuṅ adda kulkuwadó n'a di niime tuddó, n'a ruute, n'ede: “Ki kotto, kane geṅ an k'etta ye k'adda k'ume wede n'an ikkima ki puukiyo me†!”»

† 2:12 2.12 Kun wollo adda mattup ki Soom 22.23. ‡ 2:13 2.13 Kun wollo adda mattup k'Ezayi 8.17. § 2:13 2.13 Kun wollo adda mattup k'Ezayi 8.18. * 3:2 3.2 Kun wollo adda mattup ki Nombire 12.7. † 3:11 3.11 Kun wollo adda mattup ki Soom 95.7-11 wo Egzod 17.7.

¹² Zemba ki nun, kun koona mentikagi, kun i oola urzi a wenda soo ton ti diinagun yi'n isa addi ulpi yi tooga ye ki zaapu k'addi a Raa me, para man a ti y' ledfa dokki ti daana Raa zeere me.

¹³ Kun ollo, onniyo ere Raa y'a ti wiike «aniki» gette ti lekkiyo baa man, kune onniyo ti onniyo kun elo kooke ti tuddugun, kono wenda soo ton ti diinagun oldfiko ti y' dagga yi'n isa addi zakidi ye.

¹⁴ Inkinno man t'ume kine in ziipe addin a Isa gen, in t'ize don i naabiya t'Almasi kan soo. Wo i dehu a zaapu k'addin gette in seefa zakidi, aa ti poone bini dangu,

¹⁵ kono ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Aame aniki kun illiga golla Raa man, addugun kun ti'n isa zakidi ye, aakede mongidagun ti kaaga aame kane adda balda gen, an d'iizi kulkuwo ti nun Raa wo an di n' niime‡.»

¹⁶ Inkinno kane min an wee wee don illiga ono Raa wo an d'iizi kulkuwo ti Raa me? Kane min don pay Muusa y'an udfu ti siifu Misir.

¹⁷ Wo son kun suuno, adda k'ozzine ada pide gen Raa yi-ti gulkuwe ti kane kono an t'ize oldfiko, inkinno an t'indita nundanzan a uupe adda balda.

¹⁸ Raa y'a di niime tuddi, y'a ruute, y'ede: «Kane an k'etta ye k'adda k'ume wede n'an ikkima ki puukiyo me.» Yi ruute inkinno a kan wee wee? Yi ruute a kane don i-tuuge k'ollige k'onami genno.

¹⁹ Inkinno kine in suune, kane gen an ki d'iine an ki t'iide ye k'adda k'ume wede Raa y'an ikkima ki puukiyo me, kono an ti tuuge k'ambu k'onami me.

4

¹ En ono don Raa y'in ruute

y'aasa: urzi ede yi ikkima k'ettiyo k'ume puukiyo me, gen derec kane ono gen anki ton i lekkiyo a kine. Inkinno man in koona mentikagi kono wenda soo ton ti diinagun yi ti t'ossa ye k'ettiyo k'ume puukiyo me.

² Derec, kine ton rabila majjaanawa a tukk'ume puukiyo an gizite, aakede kane don ti kaaga adda balda. Wo de ono don an illiga gen, a kane an t'ize aa munda bita, kono aame an illiga gen zaapu k'addan a Raa umbo, ono gen an di'n ziida ye.

³ Wo etta k'ume puukiyo gen kine don i ziipe addin a Raa. Inkinno y'a ruute a tukk'ume puukiyo gen, y'ede:

«Adda kulkuwado n'a di niime tuddo, n'a ruute, n'ede:

“Ki kotto kane gen an k'etta ye k'adda k'ume wede n'an ikkima ki puukiyo me*!”»

Yi ruute inkinno kono ume puukiyo umbo ye, wo de kine in suune Raa y'a ti dinge naabadi t'ume y'ikkima duniya too.

⁴ Ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa a tukk'onniyo ere ki sarat, an'de: «Raa gen a onniyo ere ki sarat man, y'a-buuke ti naabadi ere pay k'okkime suldi te‡.»

⁵ Wo son an riije a tukk'ume puukiyo, an'de: «Kane gen an k'etta ye k'adda k'ume wede n'an ikkima ki puukiyo me‡!»

⁶ Kane don ki poone illiga rabila majjaanawa gette, an di-tuuge ki sooru eego me. Inkinno man an ki t'iide ye k'ume puukiyo me. De gen a don doolo urzi ede k'ettiyo k'ume puukiyo me.

⁷ Kono kamo Raa yi ziipe onniyo ti doolo sey ere y'a ti wiike «aniki». San iide ozzinagi baadan man, Raa y'a ruute a tukk'onniyo gettiyo ti bize Dawut. Ono gen ni ti'n ruute ti poone:

‡ 3:15 3.15 Kun wollo adda mattup ki Soom 95.7-8. * 4:3 4.3 Kun wollo adda mattup ki Soom 95.11. † 4:4 4.4 Kun wollo adda mattup ki Zenez 2.2. ‡ 4:5 4.5 Kun wollo adda mattup ki Soom 95.11. § 4:7 4.7 Kun wollo adda mattup ki Soom 95.7.

«Aame anki kun illiga golla Raa man,

addugun kun ti'n isa zakidi yeS.»

⁸ Ki kotto, Zozuwe gen don k'Izirayel y'an gi di'n t'iide ye k'ume puukiyo me, kono k'in kino Raa yi rootiyo sey a tukkonniyo puukiyo ere ti doolo te.

⁹ In kino man ume puukiyo wede aakede onniyo ere ki sarat Raa y'a buuke gette yon yi lekkiyo, wo Raa y'an di y' t'ela a donzi.

¹⁰ Derec, wede yi t'iide adda k'ume puukiyo wede Raa y'ikkima genno man, yode ton yi buuke kay, aakede yode Raa y'a-buuke ti naabadi.

¹¹ In kino man in elo gotono kono in t'etta k'adda k'ume puukiyo genno. In iso in kino kono wenda soo ton ti diinayin yi ki t'ooray, aakede mongidagin ti kaaga an dituge ki sooru eego k'ono Raa.

¹² Kun ollo, ono Raa gen kane an naabiya, an d'ede toogo, kane robbon i jire kasigara kesiyagutu sirwan pay korbe. Kane ono gen i-ti deegu adda k'adde wedusu i seedu biza k'ulbe ti unde, okilagi ti sulbo. Kane ono gen, an dekkiyo booro a suldi don tuddin ti dehu wo elkiyo ere adda k'adin.

¹³ Munda ombide a daana Raa umbo. Suldi don pay y'ikkima gen, kane waariya kereñ a daanadi me. Gen onniyo soo, a yode kine in t'idey taaya ki naabadin ere in ize te.

Isa yon mozigo goole don sedeke wede a jire

¹⁴ Kine in d'ede mozigo goole don sedeke wede a jire, yon Isa Ulo Raa yi-gili k'awwa ki kandaane k'ume Meegi. In kino man in a soodo zakidi a urzi zaapu k'adin a Raa me.

¹⁵ Gen ki kotto, kine in d'ede mozigo goole don sedeke wede aane i wolle sommagin a renkadin te, kono yode ton Meeda siitandani t'a yi niime daggiya a urzi tuuku ton aa

kine kay, ki too man yon yi k'ize ye oldfiko te.

¹⁶ In kino man kine in do daa k'orgiso k'ume kaakido Raa ere ki beeko a jire pay, wo aame gen y'in d'isey adde koduwo wo in t'ooney beekadi. In kino y'a t'okka dolladin, y'in di'n nooga aame peedo t'iida man.

5

Naabo k'Almasi mozigo goole don sedeke

¹ Mozigo goole don sedeke wede tuuku ton, Raa yi y' beeriyo ti diine kane duwo, yi-ti y' zaapu kono yi di naabe a yode Raa ki beehiyko a kane duwo. To naabadi tin k'eliyo suldi a Raa wo k'isiyo sedeke ki booyiso k'oldfiko.

² Mozigo goole don sedeke wede tuuku ton, a urzi tudde yon ren baadan aa kane kay. In kino man yon yi d'aaniya suuniyo k'ita renko duwo don an k'ede suuniyo ye wo i t'adfiya t'urzi wede derec gen me.

³ Kono yode batum ren gen, i dehu y'aase sedeke ki booyiso k'oldfiko ki don doolo danjalan ye, wo k'oldfiko yode pay.

⁴ Wenda soo ton yi k'aane yi ki t'ele tuddi ye, y'a t'ambe suma y'a t'ise mozigo goole don sedeke ti siidi me. I waaku wedusu Raa ti siidi a naabo gette, aakede yi wiike Aron ti kaaga y'a t'ize mozigo goole don sedeke*.

⁵ Gen ki Almasi ton in kino, a urzi gooliko yode batum yi k'ele tuddi ti siidi ye, y'a t'ise mozigo goole don sedeke me. Wo tode gette yi t'uune ti yode wede i ruute, y'ede:

«Kee Ulo nun,
wo ti anki duwo an di suune nun
Meega†.»

⁶ Wo adda mattup ki Raa a ume doolo ton yi ruute pay, y'ede:
«Kee wede sedeke ki daayum
a urzi yode Melkisedek ti kaaga‡.»

* 5:4 5.4 Kun wollo adda mattup ki Egzod 28.1.

‡ 5:6 5.6 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.4.

† 5:5 5.5 Kun wollo adda mattup ki Soom 2.7.

7 Yode Isa geɲ, a lekkiyadi ere a siido gette, y'a tunde Raa t'obe bey ti d'ollite baadan wo ti zumari edayi a yode wede y'aane yi y'utte t'unto. Wo Raa y'a y'illiga, y'a di y' nuuge kono Isa yi ki gili t'ekki Raa ye.

8 Derec, Isa yoɲ Ulo Raa toɲ maɲ, t'urzi dabaradi gette y'a-duuye olige k'ono.

9 A ettiyadi gette suldi pay geɲ y'an ize aa Raa yi dehu, inokino yode batum y'a t'ize wede i-t'iide. Inokino maɲ ankenno, kane doɲ pay ollige ono k'Isa geɲ an d'uune uttiyo ere ki daayum t'urzi yode.

10 Geɲ derec, Raa y'a ti y' ziipe Isa mozigo goole doɲ sefeke ki daayum a urzi yode Melkisedek ti kaaga.

Dersiyu a urzi zaapu k'adde a Isa

11 A tukki yode Melkisedek geɲ i d'ede suldi baadan n'un di rootite me, wo kane sekiɲsadan ooɲe kono eggun attidi ki seedu k'ono me.

12 Ki too maɲ anki kun t'ize doɲ dooyiso duwo ti kaagine, wo anken i dehu duwo an un di'n dooye sey dooyiso ere ti poone a urzi k'ono Raa, aa doɲ aware i ziipe addan a Isa. Geɲ kun k'aane kun ki t'oomi ombo ere zakidi ye, i dehu kun di sibe udu aa inni sunni.

13 Wede tuuku yi sobo udu botto geɲ, yi k'aane yi ki ti y' roote ye munda wede ki diine me, kono yoɲ ulo nenku.

14 Wo de ki too maɲ, doɲ i dirse geɲ an d'oomi ombo ere zakidi. Kane urzi geɲ an d'isiyo daayum an ti duuye, an aane an di y' suune munda wede beehiye wo munda wede ulsu me.

6

1 Geɲ inokino kine in ohor poone ti dooyiso ere ki poone a urzi k'Almasi gette, in a-t'onjol ekki dooyiso ere ki doɲ i-dirse. Kane suldi geɲ kun'ni suune ay un ki'n dooye ye baa, aakede: Dooyiso a urzi kama lekkiyo a suldi doɲ ulpi a-d'ette unto wo a urzi zaapu k'adde a Raa,

2 dooyiso a urziyagi suyyiso batem wo a urzi zaapu bey ki beeko, wo dooyiso a urzi baldiya ki doɲ i t'inda wo a urzi booro ki Raa ere ki daayum.

3 Enno suldi doɲ kine in d'ise ki doɲ i-dirse me, aame Raa y'ela urzi maɲ.

4 Inokino maɲ kun elko a doɲ i iili urzi zaapu k'addan a Raa. Kane geɲ ti kaaga, derec ki Raa t'a-tuure addan, an y'uwwu munda wede Raa y'eliyo me, kane aggan ede a suldi doɲ Unde Kamilen t'isiyo me,

5 an uwwu ono Raa kane unse me wo an ti zuune toogo duniya ere ki daana te,

6 wo de ti suldi doɲ an uwwu genno toɲ, an di gime k'adda lekkiyadan ere ti poone. Kane geɲ urzi umbo an di-kime lekkiyadan sey me, kono naabadan ere an ize gette aakede an taakiya Ulo Raa sey ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadi kan tontilko, wo geɲ an an eliyo urzi a duwo an di y' kildite.

7 Kun ollo, aakede i d'ede doome siidadi gette mizzi yi koppiyto a ettu daayum maɲ, tode gette ti d'ehiyo suldi doɲ beehiye a doɲ i ti derku geɲ me. Inokino Raa yi di zaapu beeko a siido gette.

8 Wo de aame siido gette t'adfiya inda k'ahimagi ti woskani maɲ, tode gette ki derku ye baa. Goppon Raa y'a ti duuda wo ki dangu y'a-t'ogga mentu.

9 Zemba ki nuɲ kune doɲ ki geyyiso, kaye ay rootiyo inokino geɲ, ay suune adda k'addey kune a urzi wede beehiye, urzi wede k'uttiyo.

10 Raa geɲ yoɲ daayum ki diine, i-ki dandiya ye a naabo ere kun isiyo wo ti geyyiso ere un d'ede a sundi gette. Geyyiso gette kun ti gize t'urzi noogiyo ere kun nuuge doɲ ki Raa ti kaaga, wo ankenno toɲ kun'ni noogiyo.

11 Wo anken, ni dehu t'addo pay n'un di roote, wede tuuku toɲ ti diinagan yi koon addi wehini aa kane bini dangu. Inokino maɲ suldi

ɗon pay kun zaapu elkisagun eego genj, kun di'n t'oonaa.

¹² A urzi naabo Raa kun ti t'asse ye, wo de genj kun ambo zina kane ɗon a urzi zaapu k'addan a Raa an ziida zakidi bini ɗangu. Injino man an t'ooney munda wede Raa yi ruute y'an t'ela.

Raa bizi yi ki y' kama ye

¹³ Ti kaaga Raa yi ruute munda wede yi di t'ela a Ibirayim. Aame genj y'a-ti niime ti suma yode batum kono wenda soo ton goole ti yode Raa umbo, y'a name tuddi me.

¹⁴ Raa y'a ruute, y'ede: «Ki kotto nun n'ay di zaapo beeko daa dooziyo, wo inniza ton an d'aagila baadan*.»

¹⁵ Ibirayim genj y'a dille ozzinagi baadan ti ombine, san munda wede Raa yi-ruute yi di y' t'ela genj y'a y'uune.

¹⁶ Duwo an nameiya tuddan genj, an nameiya ti munda wede goole i jire kane, nameiya gette ti ti towwo ono, injino niikiyto t'a d'ohire gopon.

¹⁷ Genj injino, a kane ɗon i t'oonaa suldi ɗon Raa y'an ruute y'an t'ela genj, y'a dihe y'an di kize kere munda wede yi ti y' ruute genj, bizi yi ki y' kima ye baa. Kono kamo y'a-ti niime a onami ɗon yi ruute genj me.

¹⁸ Injino i d'ede suldi sire, kane genj i ki kime ye, wo t'urzi kane genj Raa yi k'aane yi ki lihite ono ye. Kane genj an in d'eliyo togo baadan a kine ɗon uune ume k'ombide t'urzi yode, kono in a seeda zakidi a suldi ɗon in zaapu elkisadin eego Raa yi ruute y'in t'ela.

¹⁹ Zaapu k'elkisadin gette, t'in ti y' seedu biza k'ulbin ume soo aakede maala meeda ere i-ti seedu tooko ume soo. Tode zaapu k'elkiso gette ti lekkiyo zakidi umatú soo, genj ti-ti doopide alboy wede adda Boy Raa a kandaane, ti d'aaniya a ume wede k'adda.

²⁰ Genj k'ume genno Isa y'in uugume me, yi-t'iide y'in t'ihina urzi y'a t'ize mozigo goole ɗon sedeke ki daayum a urzi yode Melkisedek ti kaaga.

7

Melkisedek yon mozigo wo wede sedeke

¹ Ti kaaga yo Melkisedek genj, yon mozigo ki geeger Salem, wo wede sedeke ki Raa goole a jire pay. Ibirayim genj yi kama t'ume k'arka mozagi y'ni jiro man, Melkisedek y'a t'iide okkimayi wo yi di ziipe beeko a Ibirayim me.

² Genj a yode Melkisedek, Ibirayim yi-d'ele zakka ki suldi ɗon pay y'uubo t'ume k'arka me*. To suma Melkisedek gette, i-kaza «mozigo wede isiyo munda wede ki diine a duwo». Wo son yon mozigo ki Salem, suma gette i-kaza «mozigo ki toose».

³ Yode genj i-k'ede meege ye, meede ye, ita mongidagi ye, wo onniyo k'ehiyadi ti untadi ton umbo. Yon genj yi deeyiso aa Ulo Raa, injino yi lekkiyo wede sedeke ki daayum.

⁴ Kun elko, Melkisedek genj ki kotto yon goole a jire! Yode mugiyin Ibirayim wede ti diine mongidagi ɗon k'izirayel ton, a Melkisedek yi-d'ele zakka barta ere koduwo a jire, ki suldi ɗon pay y'uubo t'ume k'arka.

⁵ Wo kine in suune ɗon ongo ti biza bumbu Lebi genj, kane ɗon sedeke. Oogoro gette t'an rootiyo a kane, i dehu an di sedde zakka ere ki ɗon k'izirayel pay ise kane zembadan ton man. Wo kane pay genj min ti biza bumbu k'Ibirayim.

⁶ Wo de Melkisedek yon ti biza bumbu Lebi ye ton, Ibirayim yi d'ele zakka ki suldi ɗon y'uubo. Wo Melkisedek yi di ziipe beeko a Ibirayim wede Raa yi ruute y'a t'oonaa suldi ɗon yi-t'ela genj me.

* 6:14 6.14 Kun wollo adda mattup ki Zenez 22.17.

* 7:2 7.2 Taaya gette kun ti t'oone adda mattup ki Zenez 14.17-20.

7 Geŋ derec daa niiku, wede goole'ŋ yi di zaape beeko a wede ŋeŋku.

8 Wo ki kane dŋŋ ti biza bumbu Lebi i sedŋu zakka geŋ, kane dŋŋ tudde an t'unto. Wo ki yode Melkisedek wede i ziida zakka geŋ, mattup ki Raa ti rootiyo a tukki yode, yon yi lekkiyo ki daayum.

9 Injino maŋ ki d'angu n'a roote'ŋ, Lebi wede i sedŋu zakka ere ki dŋŋ k'Izirayel pay geŋŋo toŋ, zakka gette y'a ele a Melkisedek t'urzi mugiyi Ibirayim.

10 Derec, aame Melkisedek y'iide okkime k'Ibirayim geŋ, Lebi an ki ti y'ehe ye, yon a moyte ki mugiyi Ibirayim botto.

Goole dŋŋ sedefe a urzi yode Melkisedek ti kaaga

11 Oogoro ere Raa y'an ele a dŋŋ k'Izirayel, tod' ti konso ekki naabo dŋŋ sedefe dŋŋ ti biza bumbu Lebi. Kane geŋ an d'ise naabo dŋŋ sedefe aa yode Aron, wo urzi naabo dŋŋ sedefe geŋ y'a-ki t'iide ye a suldi dŋŋ pay Raa yi dehu me. Para maŋ ki moo me i d'ise wede sedefe ti doolo sey a urzi yode Melkisedek ti kaaga me?

12 Aame dŋŋ sedefe geŋ Raa yi ti'n bilke ti doolo maŋ, urzi k'oogoro dŋŋ sedefe toŋ i dehu Raa y'a ti-pelke ti doolo kay.

13-14 Kane ono eŋ dŋŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, kane geŋ an'ni ruute a tukki Galmeegin. Wo kine in suune Galmeegin yon ti biza bumbu Lebi ye, y'udŋo ti biza bumbu doolo, ti biza bumbu Ziida. Wenda soo toŋ ti biza bumbu geŋ aase naabo a ume sedefe adda Boy Raa umbo. Wo Muusa aame yi ruute a urzi naabo dŋŋ sedefe geŋ, munda soo toŋ yi ki ruute ye ki biza bumbu Ziida me.

15 Kun ollo, enno munda wede in t'adfa ita suldi pay kereŋ a jiire me: wede sedefe wede udŋo ti doolo eŋ, yon yi deeyiso aa Melkisedek.

16 Yon yi ki t'ize wede sedefe t'urzi k'oogoro ere ti rootiyo wede sedefe an yi t'ehe ti biza bumbu wede a urzi tudde ye. Wo de yi t'ize wede sedefe t'urzi lekkiyadi ere i-d'ede toogo, wenda soo toŋ yi k'aane yi-ki ti latte ye.

17 Geŋ derec, ono eŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa a tukki yode, an'de:

«Kee wede sedefe ki daayum a urzi yode Melkisedek ti kaaga†.»

18 Injino oogoro ere a urzi sedefe gette, Raa y'a-t'iide mentu kono t'a biite, t'a ki t'iide ye a munda wede Raa yi dehu me.

19 Derec, oogoro Muusa suldi ti k'iine t'a ki ti'n iide ye a munda wede Raa yi dehu me‡. Ti kaaga duwo an ziipe elkisadan ekk'oogoro gettiyo, wo ankenno Raa y'in eelo munda wede a jiire tode gettiyo sey, kine in zaapo elkisadin eego, kono t'urzi zaapu k'elkiso gette kine in aane in t'ette ki daana Raa.

20 Wo soŋ aame Raa yi ti y' ziipe Isa wede sedefe geŋ, y'a-ti nime tuddi. Wo dŋŋ ongo an t'ize dŋŋ sedefe daa namiya tuddan.

21 Wo ki yode Isa geŋ Raa y'a di nime tuddi doo min, y'a ti y' ziipe wede sedefe kollo, kono Raa yi ruute ti kaaga, y'ede:

«Nuŋ Galmeega Raa n'a ti nime tuddo, wo bizo ni ki y' kima ye baa: Kee wede sedefe ki daayum§.»

22 Kono kamo ti namiya gette Isa y'a t'ize wede k'ambu k'attidi* ki taasua ere a jiire taasua ere Raa yi gitte ti poone.

23 Wo soŋ, dŋŋ baadan an t'ize dŋŋ sedefe kono unto ti ki'n ooliyo

† 7:17 7.17 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.4. ‡ 7:19 7.19 *Oogoro Muusa suldi ti k'iine t'a ki ti'n iide ye a munda wede Raa yi dehu me:* I-kaza kono duwo an k'ede toogo ye an d'ozire eego me. § 7:21 7.21 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.4. * 7:22 7.22 *Wede k'ambu k'attidi:* I-kaza t'urzi yode kine in suune adda k'adin taasua ere aware gette a t'isa.

ye, an di lekke daayum don sedefe me.

²⁴ Wo de ki Isa inkino ye, yon yi lekkiyo zeere daayum gen, naabad ere ki sedefe ton tod'te ki yode yillak ki daayum.

²⁵ Kono kamo ankenno yon y'aane y'an utte ki daayum kane don ettiyo ki daana Raa t'urzi yode me, kono yon yi lekkiyo zeere daayum wo yi ton diyo Raa kono kane.

²⁶ Inkino man Isa mozigo goole don sedefe wede idfiza a kine: Raa ulbi i-d'ise unse ti yode, yi k'ize oldiko ye, i-k'ede munda k'ulsu a tuddi ye, yon ti don isiyo oldiko soo ye, wo y'a-gili k'awwa ki kandaane.

²⁷ Deero don sedefe pay gen i dehu onniyo ti onniyo an d'ise sedefe ki booyiso k'oldikadan, san ki don doolo kollo. Wo de Isa'n aakede kane genno ye, aame yode batum y'ele tuddi sedefe ki duwo man, sedefe ere y'ele kan soo gettin a-t'iide baa.

²⁸ A urzi k'oogoro Muusa gen an zippe deero don sedefe, don an ki t'iide ye k'isiyo munda wede Raa yi dehu me. Ti kaaga Raa y'ele oogoro a Muusa doo min, san man y'a ruute ono don y'a-ti niime tuddi kollo, wo de t'urzi k'ono gen y'a ti y' ziipe Uli mozigo goole don sedefe ki daayum, gen y'a-ti dinge suldi don pay Raa yi dehu.

8

Isa yon mozigo goole don sedefe wede i jiire

¹ Enno munda wede toc n'un di roote eego me: Ki kotto kine in d'ede mozigo goole don sedefe inkino. Yon yi-guune a kandaane a ammade Raa togo a jiire suldi pay.

² Wo yon wede naabo adda k'ume wede kamilen, yon gen Boy Raa ki kotto ikkima Galmeega batum wedusu ye.

³ Mozigo goole don sedefe wede tuuku ton, Raa yi y' zaapu kono yi di t'ele suldi wo y'aase sedefe. Inkino

man mozigo goole don sedefe wede ki kine enno ton, i dehu munda a bezi kono yi di t'ele a Raa.

⁴ Aame anki Almasi yon adda duniya man, yi ki t'ise wede sedefe ye kono don sedefe a duniya ettiyo ton ede, kane an eliyi suldi a Raa don tode oogoro Muusa ti rootiyo.

⁵ Naabo ki Raa ere don sedefe an isiyo a duniya ette, tod'te undiso, i deeyiso suldi don derec a kandaane. Gen aakede munda wede i iide aa suniye a Muusa, ki poone y'a okkima Boy Raa ki golmodo gen me. Aame gen Raa yi di ruute, y'ede: «K'ollo koduwo, k'odo k'a t'okkimoy boy aa wede ki wulle n'a-gize eego mukkolo*.»

⁶ Wo de ankenno Isa Raa yi ele naabo ere meeda a jiire ere ki don sedefe pay, kono yon yi konso a diine kine duwo ti Raa, yi d'ambu attidi ki taasuwa ere a jiire taasuwa ere Raa yi gitte ti poone. Taasuwa ere aware gette ti konso ekki suldi don beehiye Raa yi ruute y'an t'ela a donzi, kane suldi gen a jiire don ki taasuwa ere ti poone.

⁷ Taasuwa ere ti poone gette t'a ki t'iide ye k'isiyo munda wede Raa yi dehu me, inkino Raa y'a ti bilke ti ere ki sirwe.

⁸ Wo Raa yi wulle donzi an a ti doopide a urzizi, inkino yi'n aapudu, y'ede:

«Kun ollo, san onniytagi an d'aana, aame gen nun Galmeega Raa n'a-ketta taasuwa ere aware ti don k'Izirayel wo ti don biza bumbu Ziida.

⁹ Taasuwa ere aware gette ti k'isa ye aa ere n'a gitte ti maawan ti kaaga te,

aame n'an ziido beezan n'an uddo ti siido Misir me.

Kane an k'izire ki diine ye a urzi taasuwa gette.

Inkino man nun ton n'an gime dar. En i rootiyo nun Galmeega Raa.

* 8:5 8.5 Kun wollo adda mattup ki Egzod 25.40.

10 Kun ollo, ette taasuwa ere ni ketta ti d'ofɔŋ k'izirayel, aame onniytagi geɗ an t'ingila maɗ. Oogiradó n'an ti raanja adda k'eedan wo n'an ti zaapa adda k'addan, nuɗ n'a t'isa Raazan, wo kane an t'isa d'ofɔŋzó. En i rootiyo nuɗ Galmeega Raa.

11 Wede tuuku toɗ ti diinayan i k'ise ye y'a dooya bakadí, ise leemadí toɗ maɗ, a urzi suuniyo nuɗ Galmeega Raa me. Derec, kane pay an di n' suuna, iise ti neɗku a jiiire bini goole a jiiire.

12 Geɗ a t'isa in'kino kono a doopidadan a urzizó gette n'an t'isa tambobino, wo oldikadan ni ki seeda addó ye baat.»

13 Raa yi rootiyo in'kino ti taasuwa ere aware maɗ, geɗ i-kaza taasuwa ere ti poone gette i t'ize mazzini. Wo munda wede i t'ize mazzini wo yi guulike geɗ, uupe goppon yi'teɗgila.

9

Urzi wede ki poone k'ottilso a Raa

1 Taasuwa ere ti poone gette, tod'te i-d'ede urziyagi k'ottilso a Raa, wo Boy Raa wede an ikkima a siido.

2 Boy geɗ yon ki golmodo, addi bindani sire dookide ti alboy. Biino ere ki poone gette, tod'te an ti waaku ume wede kamilen, adda an di ziipe munda aa gooro garziɗa sarat ti pitila eego eego*, wo soɗ taabul ti mappa eego wede an ele a Raa†.

3 Wo biino ere ti dar k'alboy gette, tod'te an ti waaku ume wede kamilen a jiiire,

4 adda an di ziipe munda aa sandup ki dap an d'oggiyo suldi koddiiyo eediyadan unse eego‡, soɗ an di ziipe sandup ki taasuwa ere

Raa yi gitte ti d'ofɔŋzí, tode gette an a di-tuuye dap§. Adda sandup gette i d'ede seelo an ikkima ki dap, adda'ŋ ombo sundutú mann*. Dalka k'Aron ere t'a giira puutagi t'a bubbe† toɗ adda sandup pây, wo ti pakirtagi monjali sire raaniya eego urziyagi k'oogoro ki taasuwa ti d'ofɔŋzí.

5 Wo t'ekki sandup gette an d'iibida d'uwu sire aakede maaleekiyagi sundan seriben an ti'n zippe, i-kaza Raa batum yo adda. Undiso ki kambaran ti-ti diibiyo ume wede mozigo goole d'ofɔŋ sedefe ye sakkisa puuzo ki booyiso k'oldiko. Wo de ankenno peedo ti k'iide ye botto ki sekiɗso suldi pay geɗ me.

6 Geɗ suldi d'ofɔŋ pay adda Boy Raa an di'n ikkima in'kino, maɗ kane d'ofɔŋ sedefe geɗ onniyo ti onniyo an d'ettiyo k'adda biino ere ki poone gettiyo, an d'isiyo suldi kono an d'ottilso a Raa.

7 Wo k'adda biino ere ki sirwe gette, ettiyo mozigo goole d'ofɔŋ sedefe siidi, y'ettiyo kan soo danjal adda k'ozzine me. Wo y'ettiyo ti puuzo seysu a beezí ki sedefe a Raa, ki booyiso k'oldiko ki yode batum wo k'oldiko ki d'uwu pây.

8 Kun ollo, t'urzi geɗ Unde Kamilen ti'n kaza urzi k'ettiyo k'adda k'ume wede kamilen a jiiire geɗ umbo botto, koore Boy Raa wede ki poone an ikkima ki golmodo yi lekkiyo botto geɗ me.

9 Kane suldi geɗ undiso ki suldi d'ofɔŋ iina a lekkiyadiɗ ankenno. Geɗ i-kaza suldi d'ofɔŋ an i eliyu a Raa wo ti sendikagi seydi d'ofɔŋ an isiyo geɗ, kane an ki t'iide ye, an ti t'ise elkiyo ki wede isiyo suldi d'ofɔŋ yi d'ottilso a Raa geɗ, delele aa Raa yi dehu me.

10 Wo suldi d'ofɔŋ an eliyu a Raa ti sendikagi seydi d'ofɔŋ an isiyo geɗ, kane an konso ekk'urziyagi k'oogoro d'ofɔŋ an rootiyo a urzi

† 8:12 8.12 Kun wollo adda mattup ki Zeremi 31.31-34. * 9:2 9.2 Kun wollo adda mattup ki Egzod 25.31-39. † 9:2 9.2 Kun wollo adda mattup ki Egzod 25.23-30. ‡ 9:4 9.4 Kun wollo adda mattup ki Egzod 30.1-10. § 9:4 9.4 Kun wollo adda mattup ki Egzod 25.10-16. * 9:4 9.4 Kun wollo adda mattup ki Egzod 16.31-35. † 9:4 9.4 Kun wollo adda mattup ki Nombire 17.16-26.

k'ombito, sobito wo k'opilsito tudde, kane suldi gen an isiyo ti paate a biza k'ulbe ye. Kane urziyagi k'oogoro gen duwo an isiyo a urzi tudde, bini sanj Raa y'an isa suldi pay awardi.

Almasi y'ele tuddi sedefe

¹¹ Wo de ankenno Almasi yi t'ize mozigo goole don sedefe, ki suldi don majjandani in uune ankenno. Yon yi-t'iide k'adda Boy Raa goole, munda a ki y' biite ye, a jiire wede duwo an ikkima ki golmodo a siido. Boy gen i k'ikkima don tudde ye, gen i-kaza adda duniya ettiyo ye.

¹² Almasi gen y'iide k'adda k'ume wede kamilen a jiire gen kan soo danjal a-t'iide baa. Yon y'iide ti puuzo modu ise k'ulo buru an ele ki sedefe ye, wo de yon y'iide ti puuzo ki yode batum, wo gen injkino yon y'in di'n udde ti oldikadin ki daayum.

¹³ A urzi k'oogoro Muusa, puuzo modu ti puuzo k'ulo buru wo ti oddagi don an oggiyo k'ulo buru gen, an an di-rorriso a tukki don an t'ize ganigi a daana Raa genno, manj tuddan i-t'isiyo kamilen a daana Raa‡.

¹⁴ Wo de gen, puuzo k'Almasi i-d'ede togo baadan a jiire sey. T'urzi k'Unde Raa ere i lekkiyo ki daayum, yode batum y'a ele tuddi sedefe a Raa, yon wede aa seysu daa munda k'ulsuko a tuddi, an wilda ki sedefe. Puuzo k'Almasi gette t'in ti t'isa kamilen elkisadin ere ki suuniyo munda en beehiye en ulsu gette ti naabiyagi don ulpi in di'n t'ettiyo k'adda k'unto, kono in i di naabe a Raa zeere.

Taasuwa ere kettiyo ti puuzo k'Almasi

¹⁵ Gen kono k'injkino Almasi yon yi konso a diine kine duwo ti Raa, yi d'ambu attidi ki taasuwa ere aware. Yon y'inda kono duwo y'an adde t'adda k'oldiko ere an ize aame

an a ti diipida a urzi taasuwa ere ti poone. Injkino manj kane don Raa yi'ni wiike gen an t'oone suldi don yi ruute y'an t'ela a donzi ki daayum.

¹⁶ Aame wedusu yi lekkiyo zeere gen, onami don yi riine a urzi dokkide laalay gen an k'ede togo ye, y'inda doo min an d'ise munda wede yi riine kollo.

¹⁷ Derec, aame yon gen yi lekkiyo zeere manj, onami don yi riine gen an k'ede togo ye, wo aame y'inda doo min an d'ede togo kollo.

¹⁸ Injkino kay taasuwa ere ti poone batum ton, tod' t'iise ti puuzo ere ibi doo min kollo.

¹⁹ Ti kaaga ton urzi k'oogoro wede tuuku Raa y'ele a Muusa gen, y'an ti y' gize a duwo pay. Sanj yi ziida puuzo ki modu ti puuzo k'ulo buru don an waldfutu, y'a d'eezi ahu, y'a di ilmi ilali dambami teesibi, y'adihima soole sundi izop yi di zulpe adda puuzo, y'a di rorriso ekki mat-tup ere k'oogoro wo a tukki duwo pay.

²⁰ Aame yi rorriso gen, yi d'eesiyo: «Ette puuzo ere ki taasuwa Raa yi gitte ti kune, taasuwa ette y'un ruute kun d'ozire eegoſ.»

²¹ Sanj Boy Raa wede an ikkima ki golmodo ti suldi don pay ki naabo a Raa ton, Muusa y'a di rurrige puuzo.

²² Gen derec t'urzi puuzo gette, a urzi k'oogoro suldi baadan i t'isiyo kamilen a daana Raa, wo ki tambobino k'oldiko ton, i dehu puuzo t'a obi doo min kollo*.

Sedefe k'Almasi ti booyiso k'oldiko

²³ Suldi don pay ki naabo a Raa gen, kane undiso ki suldi don a kandaane. Wo derec kane gen i ti'n isiyo kamilen sendikagi, gen injkino kay i dehu kane suldi don ki kotto a kandaane batum ton i ti'n isiyo kamilen sendikagi don majjandani a jiire genno.

‡ 9:13 9.13 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 16.11-16 wo Nombire 19.4-19. § 9:20 9.20 Kun wollo adda mattup ki Egzod 24.3-8. * 9:22 9.22 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 17.11.

24 Almasi genj yi k'iide ye k'adda k'ume wede kamilenɗuwo an ikkima me, yoŋ ki kotto undiso ɗaŋŋal ki Boy Raa a kandaane. Yoŋ y'iide ki kandaane batum, aŋkenɗo yoŋ a ɗaana Raa kono kine.

25 Mozigo goole ɗoŋ seɗeɗe ki Yawudiyagi genj y'ettiyo k'adda k'ume wede kamilenɗuwo a jiire, ozzine ti ozzine ti puuzo seysu a beezí. Wo ɗe Almasi genj, y'iide'ŋ y'a k'ele tuddi seɗeɗe taŋ baadaŋ ye.

26 Para maŋ t'ume Raa y'ikkima duniya genj, Almasi y'a dabire taŋ baadaŋ bini untadí. Wo a onniytagi ɗoŋ k'ita eŋ, yoŋ y'iido kaŋ soo ɗaŋŋal k'adda duniya ette, kono oldiko y'a ti t'iide mentú t'urzi k'eliyo tuddi batum ki seɗeɗe.

27 Kun ollo, wede tuuku toŋ y'a t'inda kaŋ soo ɗaŋŋal, wo y'inda maŋ, saŋ y'a t'ettey ɗaana Raa kono yi di ɗekkey booro.

28 Genj inŋkino kay Almasi toŋ y'ele tuddi seɗeɗe kaŋ soo ɗaŋŋal, kono ki booyiso k'oldiko ɗoŋ baadaŋ†. Wo yoŋ y'etto ki sirwe ki booyiso k'oldiko ye baa, wo y'etto k'uttiyo ɗoŋ i delliyo kamadí.

10

Sedeke k'Almasi t'a jiire pay

1 Oogoro Muusa gette, tod' t'a ki t'iide ye a olde sulɗi ɗoŋ ɗerec a kandaane me, tod' ti deeyiso boolon ɗaŋŋal sulɗi ɗoŋ majjandani aana me. Tode gette ti rootiyo ozzine ti ozzine i dehu an d'ise seɗeɗe seyɗi a Raa daayum aa ere an d'isiyo. Kono kamo ɗoŋ ettiyo ki sirpa Raa genj, ki kotto oogoro gette ɗuwo ti k'aane ti ki'n ise ye ɗoŋ i t'iide a munda wede Raa yi dehu me.

2 Para maŋ kane ɗoŋ isiyo seɗeɗe a Raa y'an ise kamilenɗuwo t'oldikadaŋ, genj ti seɗeɗe ere an isiyo kaŋ soo gettiŋ a-ti t'iide baa. Genj kane an di naabiya a Raa inŋkino ti elkiyo ere an di suuniyo munda k'ulsuko

a tuddaŋ umbo, wo an ki d'isiyo seɗeɗe ti doolo ye baa.

3 Wo ki too maŋ, t'urzi seɗeɗe seyɗi ere an isiyo ozzine ti ozzine gette, ɗuwo an ki dandiya ye an a d'elkiyo a oldikadaŋ te.

4 Derec, puuzo k'ulo buru ti puuzo modu gette, kudic ti k'aane ti ki booye oldiko wede ye.

5 Kono k'inŋkino, aame Almasi y'ettiyo k'adda duniya genj, yi di ruute a Raa, y'ede:

«Kee ki ki dihe ɗuwo an a-ki d'ise seɗeɗe seyɗi ye, ise an a-di t'ele munda toŋ maŋ, wo kee k'a-n'ize tudde.

6 Kee'ŋ ulbá a-k'ize unse ye a seyɗi ɗoŋ an oggiyo a ume seɗeɗe, ise seɗeɗe ere an isiyo ki booyiso k'oldikadaŋ toŋ maŋ.

7 Inŋkino maŋ n'a ruute, n'ede: «Raa ki nuŋ, aŋken nuŋ batum n'a ette, munda wede ki dehu genj n'a-di y'iso,

Enj munda wede an riije ti kaaga adda mattup ki Raa a tukki nuuno*.»

8 Genj Almasi y'a ruute ki poone, y'ede: «Kee ki ki dihe ɗuwo an a-ki d'ise seɗeɗe seyɗi ye, ise an a-di t'ele munda toŋ maŋ, ise seɗeɗe ere an t'oggiyo a ume seɗeɗe wo seɗeɗe ere ki booyiso k'oldiko toŋ maŋ. Kane pay genj miŋ ulbá a-k'ize unse ye.» Wo ki too maŋ kane pay genj miŋ sendikagi ɗoŋ oogoro Muusa ti ruute ɗuwo an d'ise.

9 Maŋ Almasi y'a ruute sey, y'ede: «Aŋken nuŋ batum n'a ette, munda wede kee ki dehu n'a-di y'iso.» Inŋkino maŋ urzi wede ki poone y'a-y'iide, wo y'a ti y' bilke ti wede ki sirwe.

10 Almasi yi di t'ize naabo ere Raa yi dehu te, inŋkino y'in di'n uuye kese a yode Raa t'urzi seɗeɗe ere k'Isa Almasi y'ele tuddi kaŋ soo ɗaŋŋal, gettiŋ a-t'iide baa.

11 Wede seɗeɗe tuuku toŋ onniyo ti onniyo yi lekkiyo kaŋ ôhire jep

† 9:28 9.28 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.12. 40.7-9.

* 10:7 10.7 Kun wollo adda mattup ki Soom

kono yi d'isiyo naabadí, yi d'eliyo daayum sedefe ere tod'tin tode dey†, wo de tod'te kudic ti k'aane ti ki booye oldiko ye.

¹² Wo de ki yode Almasi gen, y'ele tuddi sedefe ki booyiso k'oldiko kan soo danjal, san y'iide'n y'a-guune a ammade Raa ki daayum.

¹³ Wo a ume gen yi-delliyo, bini onniyo ere Raa y'an isa don k'aduzi aa munda ki bita ti dandi zonfi‡.

¹⁴ Gen t'urzi sedefe ere Almasi y'ele tuddi kan soo danjal gettin, kane don yi'n uuye kese a Raa gen y'an ize don i t'iide a munda wede Raa yi dehu ki daayum.

¹⁵ Unde Kamilen ton t'in ruute ti kaaga, derec ti ruute ki poone, t'ede:

¹⁶ «Galmeega Raa y'a ruute, y'ede: Ettiyo taasawa ere ni ketta ti kane te, aame onniytagi gen an t'ingila man.

Oogiradó n'an ti zaapa adda k'addan,
wo n'an ti-raana adda k'eedan.»

¹⁷ Son y'a ruute sey, y'ede:
«Nun oldikadan wo suldi don ulpi an isiyo gen ni ki seeda addo ye baa§.»

¹⁸ Wo aame wede y'uune tambobino k'oldikadi man, i ki dehu y'a ki t'ele munda ki sedefe a Raa ki booyiso k'oldikadi ye baa.

Almasi yon urzi wede aware

¹⁹ Injino kun ollo zamba ki nun, t'urzi puuzo k'Isa gen, kine in d'ede urzi k'ettiyo daa k'orgiso k'adda k'ume wede kamilen a jiire gen me.

²⁰ Gen i-kaza Isa y'in ihina urzi aware y'in di'n t'etta k'ume lekkiyo, y'in ihina aame yi ti diipida alboy ki Boy Raa, i-kaza urzi gen y'in ihina t'urzi tuddi batum ere y'ele sedefe.

²¹ Wo kine in d'ede wede sedefe i jiire pay, Raa y'a ti y' ziipe t'ekki don boozí.

²² Injino man kine in a odo goppon ki sirpa Raa t'adde soo, onniyo ti zaapu k'adde a Isa, addin kamilen ti suldi don pay i-ti lattiya elkiyadin ere in di suuniyo munda en beehiye en ulsu gen me, wo tuddin suyyiso t'ahu don kamilen.

²³ In soodo zakidi daayum a kazita munda wede kine in zaapu elkisadin eego, kono Raa yi seedu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa me.

²⁴ In aa elko ti tuddin kono in t'ele kooke a urzi geyyiso wo a urzi k'isiyo naabiyagi don beehiye.

²⁵ Kine in ti dekke ye t'ogiyso ere ki zamba me, aakede don ongo ge d'isiyo daayum me. Ki too man in t'ele kooke baadan a jiire sey ti tuddin, kono kun suune onniyo ere ki Galmeega tod'te goppon.

²⁶ Aame kine derec ki Raa in ti zuune kereñ wo in d'isiyo oldiko mirsi man, gen sedefe ti doolo umbo a booya oldikadin te.

²⁷ Wo de wede y'isiyo injino gen i guute munda soo, yi dello t'orgiso baadan booro ere ki Raa wo uwwo ere t'oggiyo ki daayum, t'a t'oggey kane don i-ti toogiyo a Raa.

²⁸ Kun suune ti kaaga gen, wede y'a ti doopide a oogoro Muusa man, yon ki towwo daa wolliyo sommagi, wo i dehu don sire t'ado i wulle wo illiga munda genno doo min kollo*.

²⁹ Kun elko, wede yi t'oniyile Isa Ulo Raa, yi ti wolliyo puuzo ki taasuwa ere t'a y'uuye kese a yode Raa gette ganigi, wo yi kalda Unde Raa ere t'in di kaza beeko Raa man, ki kotto yon gen y'a t'oonna dabar ere oone a jiire sey.

³⁰ Eyye, kine in yi suune yode wede yi ruute ti kaaga, y'ede:

«Kun oolo, nuuno an ti dooza me, a wede tuuku ton dangayadi i-ti t'ela nuuno a munda wede y'ize me.»

† **10:11 10.11** Kun wollo adda mattup k'Egzod 29.38. ‡ **10:13 10.13** Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1. § **10:17 10.17** Kun wollo adda mattup ki Zeremi 31.33-34. * **10:28 10.28** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 19.15. † **10:30 10.30** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 32.35.

Wo y'a ruute sey, y'ede:
«Galmeega Raa y'a defka booro a
tukki donzi†.»

³¹ Gen ooŋe baadan a wede i t'iira
a bey Raa zeere man.

³² Wo de kun elko a munda wede
ize ti kaaga aame kun uune toore
Raa i d'eliyo uttiyo genno. Kune
duwo an un di'n dibire baadan, wo
kun a ziida zakidi bini dangu adda
deyyiso ere zakidi gette.

³³ Don ongon ti diinagun an an
di'n gildite, an an di'n dibire, an an
d'an d'ele sukiyagi a daana don du-
uru, wo don ongon ti diinagun kun
di guune nollon ti kane a dabaradan
gette.

³⁴ Injino man kune kun di wulle
sommagi ki don an ti'n zidde
dangay, wo aame suldfugun an ti ziki
ton, kun d'iyye ti unsuwo kono kun
suune un d'ede suldi don Raa y'un
ele, kane gen laale wede a jiire i
lekkiyo ki daayum.

³⁵ Seedu zakidi ere kun seedu
gette, kun ti dagga ye, kono ti tode
gette kun t'ooney suldi baadan don
Raa yi dehu y'un t'eley a naabagun
te.

³⁶ Gen i dehu kun d'ombina, kun
di seeda zakidi bini dangu, kono
kun i-ti t'ise naabo ere Raa yi dehu
te. Injino kun di y' t'ooney munda
wede Raa yi ruute y'un t'eley me.

³⁷ Ono en Raa yi ruute ti kaaga,
y'ede:

«Ume a guute goppon, tan boolon
dangal,
wede a etto gen y'a aana, yi ki ti
t'osso ye.

³⁸ Wede yon ki diine a daanado gen,
y'a lekka t'urzi zaapu k'adde
a nuuno,
wo de aame t'urzi zaapu k'addi a
nuuno yi t'irga man,
ulbo o k'isa unse ye ti yode me‡.»

³⁹ Kine en, kine ti diine don i
t'argu t'urzi zaapu k'addan a Raa an
di daggiya genno ye. Wo de kine

don i ziipe addan a Raa, an d'utta
undiyagan genno.

11

*Zaapu k'adde a Raa ki don a ziida
zakidi ti kaaga*

¹ Zaapu k'adde a Raa gette, tod'te
urzi wede in d'ooniyo suldi don in
zaapu elkisadin eego, wo tod'te urzi
wede in di suune suldi don in ki'n
wolliyoye gen kane ki kotto.

² Kane mongidagi ti kaaga gen an
ziipe addan a Raa, injino man Raa
ulbi i di t'ize unse ti kane me.

³ T'urzi zaapu k'adde a Raa gen,
kine in suune suldi pay Raa yi'n
ikkima t'ono don udde ti bizi. Gen
injino suldi don in'ni wolliyoye en,
Raa yi'n ikkima t'urzi suldi don in
ki'n wolliyoye.

⁴ T'urzi zaapu k'adde a Raa gen,
Abel yi-d'ize sedeke a Raa beehiye
a jiire ere ki Kayen. Abel gen yi
ziipe addi a Raa, injino man Raa
y'a yi wulle ki diine a daanadi me,
wo sedikadi ton y'a ti ziida bey sire.
T'urzi zaapu k'addi a Raa, Abel gen
y'inda ton, anki t'urzi munda wede
y'ize gen aakede yi'n rootiyo sey*.

⁵ T'urzi zaapu k'adde a Raa gen,
Enok Raa y'a y'umbe ki kandaane
daa k'unto. Wenda soo ton yi ki y'
wulle ye baa, kono Raa yi y'umbe
ki sirpadi. Ono en an riine ti kaaga
adda mattup ki Raa, an'de: Ki poone
Raa y'a y'amba Enok ki kandaane
gen, lekkiyadi gette i-d'ize unse a
Raa me†.

⁶ Wo de wede yi ki ziipe addi a Raa
ye man, gen i-k'ise ye Raa ulbi i-d'ise
unse ti yode me. Derec, wede y'ette
ki sirpa Raa yi-d'ottile gen, i dehu
y'a ambe adda k'addi Raa ede wo
Raa y'an d'isiyo suldi don beehiye
a kane don i yi dehu t'adde soo me.

⁷ T'urzi zaapu k'adde a Raa gen,
Nowe Raa yi di-tuuke kuudi a
munda wede yi ki y' wulle ye botto.
A ono don Raa yi-ruute gen y'a

‡ 10:38 10:38 Kun wollo adda mattup ki Abakuk 2.3-4. * 11:4 11.4 Kun wollo adda mattup ki
Zenez 4.3-10. † 11:5 11.5 Kun wollo adda mattup ki Zenez 5.24.

umbe onamí y'a t'ikkima tooko ere meeda a jiire, kono y'a utta don boozí. Injino man t'urzi munda wede y'ize gen, don duniya booro t'anni ziida wo yon y'a uune beeko, wo Raa y'a yi wulle yon ki diine a daanadi kono yi ziipe addi a yode.

⁸ T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Ibirayim y'a iyee a waaku Raa, wo y'a illiga onamí, injino man y'a ingile ki siido ere Raa yi-ruute yi di t'eley, wo y'a ingile daa suuniyo k'ume wede y'ette.

⁹ T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Ibirayim y'a t'iide y'a-guune aa torgusu a siido ere Raa yi ruute yi di t'ela te, yon yi likke adda bindani ki tanda, san k'ita man Isaaka ti Yakup an di likke aa yode kay, kane ton an uune kay munda wede Raa yi ruute yi di t'ela a Ibirayim me‡.

¹⁰ Ibirayim y'ize injino kono yi delliyo geeger ere itatu zakidi, tode ere yode Raa batum y'ilke wo y'a-t'iiziga.

¹¹ T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Sara gette tod'te goolowo wo karta ton, Raa y'a-t'ize t'a iine ti d'ehe ulo. Y'ize injino kono tod' ti zuune adda k'addutu Raa gen yi seedu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa me.

¹² Gen injino t'urzi wedusu soo yi t'ize goole yi t'aahe k'unto ton man, i d'udde don baadan aakede moldali a kandaane, wo aa dolso ere a biza bar wenda yi ki ti'n kize yeS.

¹³ Kane pay gen min an ziipe addan a Raa bini an t'inda, daa k'ooniyo suldi don Raa yi ruute y'an t'ela. Suldi gen an di'n wulle ti dokki, ulban aaze unse, wo kane an di ruute kereŋ a daana duwo, a lekkiyadan a siido ette kane aa torgagi don iido torgowo.

¹⁴ Kane don i rootiyo injino gen, i-kaza kereŋ kane an dehu siido ere ti doolo.

¹⁵ Kane an k'elkiyo ye baa a siido ere an d'udde t'adda gette, wo aame an diha an di-kime k'adda sey man, urzi ede an aane an di-kime.

¹⁶ Wo ki too man, kane an zaapu elkisadan a siido ere a kandaane a jiire. Kono kamo Raa gen i-k'ede sukiyagi ye an di y' waake Raazan me, injino man yon geeger y'an ikkima.

¹⁷⁻¹⁸ T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Ibirayim y'a iyee yi di t'ele uli Isaaka ki sedefe a Raa aame yi y' niime gen me. Derec, Raa yi ruute ki poone, y'ede: «Gen t'ita k'inni k'Isaaka duwo an di'n waaka ita k'inni za*.» Injino ton, uli yon soo danjal y'a iyee yi di t'ele sedefe a Raa.

¹⁹ Wo Ibirayim gen y'elkiyo adda k'addi Raa i-d'ede togo y'aane yi ti y' balde wede inda me, gen injino Raa yi y' gimo uli Isaaka aa ti bize k'olde. T'urzi gen i-kaza munda wede aana k'ita.

²⁰ T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Isaaka y'an di ziipe beeko a innizi kane Yakup ti Ezayu a urzi lekkiyadan ere ki daana†.

²¹ T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Yakup aame y'ambe k'unto man, a inni Yusup wede tuuku ton yi di ziipe beeko beeko wo yi d'uttile a Raa kan dirsiyo a bize dalkadi‡.

²² T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Yusup aame y'ambe k'unto man, y'an di ruute a zembadi inni k'Izirayel, y'ede: «Onniyo soo ti siido Misir kun t'adfa kun t'aaha ki siidagun», wo y'an di ruute a munda wede an d'isa, y'ede: «A addiyagun gette, ossago kun oola yeS.»

²³ T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Muusa maawi an ti y'ehe man, an di y'umbida y'a likke tere ado, kono an wulle'ŋ ulan majjaane wo an ki

‡ 11:9 11.9 Kun wollo adda mattup ki Zenez 12.1-5 wo 35.12. § 11:12 11.12 Kun wollo adda

mattup ki Zenez 22.17. * 11:17-18 11.17-18 Kun wollo adda mattup ki Zenez 21.12 wo 22.1-14.

† 11:20 11.20 Kun wollo adda mattup ki Zenez 27.27-40. ‡ 11:21 11.21 Kun wollo adda mattup ki

Zenez 48.13-20. § 11:22 11.22 Kun wollo adda mattup ki Zenez 50.24-25 wo Egzod 13.19. * 11:23

11.23 Kun wollo adda mattup ki Egzod 1.22-2.2.

d'urgide ye an a-ti diipida a oogoro ere mozigo Parahon y'ize te*.

24 T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Muusa yi t'ize goole man, y'a ki y'iyye ye baa duwo an di y' waake ulo k'uto Parahon me.

25 Y'a dihe duwo an i-d'ise ulsu ti kane don Raa bee min, y'aase unsuwo ki peedo boolon adda k'oldiko.

26 Yon y'ilke adda k'addi min, y'a oyye y'a t'oone sukuyagi don aa k'Almasi yi t'oona. Sukuyagi gen kane zooyayan oone a jiire korbite ki siido Misir, kono yon yi woliyo munda wede Raa yi dehu yi-t'eley.

27 T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Muusa y'a t'udde ti siido Misir daa k'orgiso a kulkuwo mozigo Parahon, yon y'a ziida zakidi kono yi woliyo Raa wede wenda yi k'aane yi ki y' wolle ye.

28 T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Muusa y'an di gize don k'Izirayel an d'ise tarnaape Pak ki Yawudiyagi, inkino boha bumbiyagan an a-t'unkite puuzo, kono maaleeka wede ki lattiya gen y'a ki ti'n t'ida ye inni kabba ki don k'Izirayel me†.

29 T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Bar Teezewo a diikida sire, don k'Izirayel an di diipida siido meedi. Wo de don siido Misir an dehu an di doopida kay, man ahu an da t'an bilde an t'inda‡.

30 T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, don k'Izirayel an duule geeger Zeriko onniyo sarat, man waaya mongali ki geeger gette t'a iire.

31 T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, Raahap ere t'ooniyo omba bittu t'itatú ton, don seddiyo beere t'anni ziida ti toose. Inkino man don k'Izirayel an di'n iide don i-tuuge a Raa me, wo tod'te an gi di-t'iide ye§.

32 N'a t'eeese moo sey me, peedo t'a ni biite n'a roote taaya ki

don aakede: Zedeyon, Barak, Samson, Zepte, Dawut, Samiyel wo ti nebiyagi don ongo me.

33 T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, don ongon ti diinayan an di diyye mozagi wo an di jiire, don ongon an d'ize munda wede ki diine a duwo me, don ongon an d'uune munda wede Raa y'an ruute y'an t'ela, wo don son suwwidi ton bohanan an an t'ippite.

34 Don ongon uwwu ti wehinkatu ton an ti-t'iide, don son an d'utte ti unto ere ki kasigara. Don ongon toogadan umbo ton an t'ize don toogo, don son an t'ize don kuuli a urzi k'arka, wo don son asigiryagi don ki siido doolo ton an di'n ilmi.

35 T'urzi zaapu k'adde a Raa gen, erayi ongon an di wulle donzan don i t'inda gen an ti bilde.

Wo de don ongon an di'n dibire baadan k'unto ton, kane an di-tuuge k'addiya ti dabar te kono kane an suune an t'ooney baldiya ere a jiire.

36 Ongon an d'uune okko maade wo gorpiso ti marpa, don son an ti'n gittite ti zinziiri wo an di'n ibi dangay.

37 Don son an ti'n gikkite ti mongali an di'n iide, don ongon an ti'n dikite sire sire ti si, wo don ongon an di'n iide ti kasigara. Don ongon an derilsito, ossiyadan golmodo dambami ti moodé, an k'ede munda ye, duwo an an d'oodibe yeebadan, wo an an d'isiyo ulsu.

38 Kacin kane don duniya batum an ki t'iide ye duwo gen an di lekke ti kane me. Inkino an di sewiyso adda balda, adda mongali, an di lekkiyo adda k'urmidfi wo adda k'oldagi.

39 Kane pay gen munda wede Raa yi ruute y'an t'ela an ki y'uune ye ton, an di ziipe addan a Raa wo yon ulbi i di t'ize unse ti kane me.

40 Gen Raa y'a dihe y'in d'ise

† 11:28 11.28 Kun wollo adda mattup ki Egzod 12.12-42. ‡ 11:29 11.29 Kun wollo adda mattup ki Egzod 14.21-31. § 11:31 11.31 Kun wollo adda mattup ki Zozuwe 6.12-21.

mundā wede beehiye a jiiire sey a kine me, in̄kino maŋ Raa yi ki dihe ye, kane an t'ise d̄oŋ i-t'ũide a mundā wede yi dehu, daa kine adda ye me.

12

Raa yoŋ Meegin

¹ Doŋ pay i gize urzi zaapu k'addaŋ a Raa geŋ, kane a kine aakede d̄oŋ baadaŋ an di ti'n d̄uule. In̄kino maŋ attid̄i pay wede in d'ede ti old̄iko ere in ti'n seedu a sooruziŋ ere a urzi Raa gette, in ti'n booyo. Wo soŋ in okko ti ombiŋe a dalala ere Raa y'in ruute gette, bini ume k'aaniya.

² Kine in sebbo daayum edayiŋ ki tukk'Isa, yoŋ eesiyo k'urzi zaapu k'adde a Raa, wo y'a-di d'ingila bini a ti-t'ũda a mundā wede Raa yi dehu. Yoŋ y'a iyye y'a inda ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakad̄i kaŋ ton-tilko. A unto ki sukiyagi kino ette, a yode i di t'ize aa mundā ki bita, kono yoŋ yi woliyo un̄suwo ere yi t'oona, wo aŋken̄ŋo yoŋ yi-guune a ammade ki kaak̄ido moziko Raa.

³ In̄kino kun elko a yode Isa, kane d̄oŋ k'old̄iko geŋ an i d'ize ulsu baadaŋ, wo yoŋ y'a ziid̄a zakid̄i bini d̄aŋgu. In̄kino maŋ, kune'ŋ tuddugun̄ i rorriga kun ti tasse ye.

⁴ Kune'ŋ adda d̄eyyisagun̄ ere ti old̄iko gette, kun ki d̄iyye bini pu-zagun̄ t'a k'ibi ye.

⁵ Ki kotto, kune un dunde kooke wede Raa y'un ele a kune in̄nizi me! Derec, Raa yi ruute ti kaaga, y'ede: «Ulo ki nuŋ, kee k'orgide ye a deeziyo Galmeega Raa te, wo kee ki-tassa ye aame y'a rootiyo mundā k'isiyo eŋ ulsu maŋ.

⁶ Derec, Galmeega Raa yi deeziyo wede yi giyye, yi kossiyo ulo wede tuuku yi y' ziid̄a bey sire*.»

⁷ Kun ombon̄ a dabar ere ettiyo t'urzi deeziyo Raa te. Yoŋ y'un isiyo in̄kino kono kune in̄nizi wo y'un

di'n ood̄ibe. Ede ko ulo wede meegi yi ki y' deeziyo ye me?

⁸ Aame kune Raa y'un ki'n deeziyo aa yi deeziyo in̄nizi pay ye maŋ, geŋ kune in̄ni k'addi ye, in̄ni d̄oŋ ki bande.

⁹ Adda duniya ette kine wede tuuku toŋ i-d'ede meege an in di'n deeziyo wo in d'ollige onamaŋ. In̄kino maŋ derec, kine a Meegin Raa a kandaane in i d'ottile a ceere sey kono in t'oona lekkiyo ere ki daayum.

¹⁰ Maawiŋ kuuli geŋ an inni deeziyo ki peedo boolon̄ aa addaŋ i dehu. Wo yo Raa y'inni deeziyo ki beehiyko a kine, kono yi dehu in t'ise d̄oŋ kamilen̄ aa yode batum.

¹¹ Deeziyo ere pay gette a kaamiki a di t'owwe eeni, un̄se ye. Wo saŋ kane d̄oŋ ooniyo deeziyo gette, adda k'addaŋ ti t'ehiyo lekkiyo ere ki diine ti toose.

Seedu zakid̄i a urzi daaniya k'Isa

¹² In̄kino maŋ kune d̄oŋ beydiyagun̄ urme ti zibbangun̄ d̄oŋ ombō gefe gefe geŋ, kun ti'n ôhor wayirak.

¹³ Wo ki zoŋgun̄ erkiyagi kun ti'n okkon̄ d̄elele, kono wede jekese y'a ki di kima ti d̄un̄d̄ilsadi ye, wo ki too maŋ y'a t'oone beeko.

¹⁴ Kun elo gotono ki lekkiyo ti toose ti d̄uwo pay, wo soŋ kun di lekko d̄oŋ ooyiso kese a yode Raa, kono wede ooyiso kese a yode ye maŋ, yi k'aana yi ki y' wolla ye Galmeega Raa me.

¹⁵ Kun koona mentikagi, kono wenda soo toŋ yi led̄da ye t'urzi beeko ere ki Raa te. Ti diinagun̄ wenda soo toŋ yi t'isa wede lattiya k'ume ye, aakede undumu kad̄igi yi t'ad̄diya maŋ, kad̄igiwadi gette ti seedu d̄oŋ baadaŋ.

¹⁶ Kun koona mentikagi kono wenda soo toŋ ti diinagun̄ y'isa boliyo ye, wo soŋ suldi d̄oŋ kamilen̄ ki Raa yi'n on̄yilsa ye, aakede Ezayu, kono k'ombō ere kaŋ soo takkat

* 12:6 12.6 Kun wollo adda mattup ki Piroberb 3.11-12.

y'a t'iwila aggadí ere ki gooliko k'ehiyadí.

17 Wo kun suune, saŋ maŋ Ezayu y'a dihe yi-d'obe bey ti zumari edayí, meegí y'a-kime bizí yi di zaape beeko toŋ umbo, y'a ti y' lidde beeko y'a ki t'uune ye†.

18 Ankenno kune kun a k'iide ye k'ita munda wede k'a yi botte ti beezá me, aa makkolo Sinayi ti kaaga don k'Izirayel an a d'iide gette. Ekki makkolo gette an di wulle uwo t'oggiyo dala dala, ume zimolo dil aa diddo wo ursino.

19 An d'illiga parre wo golla Raa ti rootiyo, wo kane don k'Izirayel illiga golla gettiyo gen, an tunde Raa kono y'an ki roote ye baa ono ti doolo me‡.

20 Kane an ize inkinno kono an k'iine an k'imbiŋa ye a ono don Raa y'an ruute, y'ede: «Wede tuuku yi butta tokomo ettiyo ise seysu toŋ maŋ, an ti y' kakkita ti moŋgali an di y' t'idaŋ.»

21 A suldi don an wulle gen, an di biha k'orgiso. Inkinno Muusa y'a ruute, y'ede: «Nuŋ toŋ ni-biha k'orgiso, ni noŋŋirso*.»

22 Wo ki kune inkinno ye, kune kun iide ki tukki makkolo Siyon, wo ki tukki geeger ere ki Raa zeere, tod'te Zeruzalem ere a kandaane. Wo soŋ kun iide ki tukki maaleekiyagi baadan an t'ugiye an isiyo unsuwo,

23 wo ki tukki don pay ogiyo si suma k'Isa, kane gen aa inni kabba, sumbiyagan raaniya adda mattup ere a kandaane. Soŋ kun iide ki tukki Raa wede a defka booro ki don pay, wo kun iide ki tukki don kane ki diine i t'inda ti kaaga, kane Raa yi'n ize a-t'iide a munda wede yi dehu.

24 Soŋ kune kun iide ki tukk'Isa, yon yi konso a diine kine duwo ti Raa, yi d'ambu attidi ki taasua ere

aware, wo ki tukki puuzadi ere ibi t'in di'n ize kamilen a daana Raa, tod'te toogo i jire puuzo ere ki Abel.

25 Inkinno maŋ kun koono mentikagi, kun ti tooge ye k'ollige ki wede un rootiyo me. Derec, don k'Izirayel an di-tuuge k'ollige k'ono don Muusa y'an tuuke kuudan adda duniya gen, ti booro Raa an ki t'ilda ye. Gen inkinno a jire sey, kine toŋ in ki t'alda ye ti booro Raa te, aame in ti tuuga k'ollige k'ono ki wede in rootiyo ti kandaane maŋ.

26 Ti kaaga gen Raa a golladi danjal siido t'a noŋŋire, wo ankenno in suune munda wede Raa yi ruute y'aasa me, y'ede: «K'ita en, kan soo sey ni ki noŋŋira siido sittu danjal ye, wo kandaane pay†.»

27 Ono don yi ruute, y'ede: «K'ita en, kan soo sey» i-kaza suldi don pay Raa y'ikkima gen, don aane i gozzige an t'engila, kono suldi don i k'aane i ki gozzige ye, an di lekka.

28 I dehu kine in di roote koduwo a Raa, kono y'in ele moziko ere i ki gozziso ye. Inkinno maŋ in naabo a Raa t'orgiso wo ti ottilso, kono yode toŋ ulbi i-d'ise unse.

29 Ki kotto Raazin gen yon aa uwo, yi-t'oggiyo suldi don pay ulpi a daanadi me‡.

13

Kooke a don i ziipe addan a Isa

1 Kune daayum kun geyyo tudugun aakede zemba.

2 Un dande ye, duwo kun'ni soodo bey sire, kono t'urzi gen don ongo an di'n ziida maaleekiyagi bey sire, daa suuniyo kane maaleekiyagi me.

3 Kun a elko a don an ti'n zidde dangay, aakede kune toŋ adda dangay ti kane kan soo. Kun a elko a don duwo an an isiyo ulsu, kono

† 12:17 12.17 Taaya gette kun ti t'oone adda mattup ki Zenez 25.29-34; 27.30-40. ‡ 12:19 12.19 Kun wollo adda mattup ki Egzod 19.16-22. § 12:20 12.20 Kun wollo adda mattup ki Egzod 19.12-13.

* 12:21 12.21 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 9.19. † 12:26 12.26 Kun wollo adda mattup ki Aaze 2.6. ‡ 12:29 12.29 Raazin gen yon aa uwo: I-kaza wede y'arfu ti yode yi-ti y' t'ela dangay. Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 4.24.

kune toŋ doŋ tudde kun dabirsa aa kane kay.

⁴ I dehu doŋ pay an t'ele suma a urzi seedu geŋ me, wo kule yi ki t'udige t'ere bakadí ye, ise erewo toŋ inŋkino. Kun suune, doŋ i moonite t'erayi ise ti kuuli k'eeban wo doŋ isiyo boliyo geŋ, Raa y'a deŋka booro a eedan.

⁵ A lekkiyagun gette unni dokke geyyiso soŋko ye, ulbugun iso unŋe a munda wede un d'ede, kono Galmeega Raa batum yi ruute, y'ede: «Nuŋ, n'a-k'eeza ye wo ni ki kiigira ye tak*.»

⁶ Kono kamo kine in aane in zaape addin pay a yode, wede tuuku y'a roote, «Galmeega Raa yoŋ wede yi ni noogiyo, ni k'orgide a munda ye.

Kane doŋ tudde an aane an o d'ise moo me†?»

⁷ Kun elko a doŋ dokkiyagun doŋ un gizite ono Raa. Inŋkino kun elko a lekkiyadan ere an likke mummino bini an a-t'inda geŋ me, wo geŋ kune toŋ kun doozo urzi zaapu k'addan a Raa.

⁸ Isa Almasi geŋ yi lekkiyo yoŋ miŋ yode, t'ume k'eesiyo, anŋi wo ki daayum.

⁹ Geŋ kun oola tuddugun a duwo an un ti'n dagga ye, t'urzi dooyiso ere ettiyo ti paate a ki t'ettiyo a Rabila Majjaanawa gettiyo ye. Geŋ beehiye'ŋ in t'oone toogo adda k'addin t'urzi beeko ere ki Raa, t'urzi daaniya k'oogoro ere a urzi k'ombito ye, tode gette kane doŋ i ti daaniya wenda soo toŋ ti ki nuuge ye.

¹⁰ Kane deero doŋ sedefe ki Yawudiyagi doŋ i naabiya adda Boy Raa geŋ, an k'ede urzi an ki d'oomi ombo ere ettiyo t'ume sedfikadin ye.

¹¹ Kun suune seydi doŋ an waldutu ki sedefe geŋ, puuzadan mozigo goole doŋ sedefe yi-t'ambu k'adda Boy Raa wede kamilen a jiiere

genno, kono ki booyiso k'oldiko. Wo tudde ki seydi doŋ an waldutu ki sedefe geŋ, t'adda k'ille an di'n adfiya paate k'oggiyo mendan‡.

¹² Geŋ inŋkino kay Isa toŋ, kono duwo y'an ooya kese a Raa ti puuzadi geŋ, ti geeger an di y'udde paate, an di y' dibire wo an di y'ide.

¹³ Inŋkino man kine toŋ t'adda k'ille in t'adfo in t'odo okkime k'Isa, wo in ooyo sukiyagi doŋ aa yode y'uune geŋ me.

¹⁴ A duniya ette kine in k'ede ye geeger ere in di lekke ki daayum te, wo de in dehu geeger ere ki daana in di lekka ki daayum.

¹⁵ Inŋkino man t'urzi k'Isa geŋ, kine in amma Raa daa puukiyo, wo tamma gette aa sedefe a Raa, tode gette ono doŋ adfiya ti bize i-kaza Raa yoŋ wee wee.

¹⁶ Kune un dande ye a isiyo beehiyo ti noogiyo tuddugun te, kono kane geŋ aakede sedefe ere Raa ulbi i-d'isiyo unŋe.

¹⁷ Kun ollo ono doŋ dokkiyagun, kun kili t'eedan ye, kono kane geŋ ersadan a tukki kune, wo an suune onniyo soo an t'idey taaya a Raa a naabo ere pay an ize a tukki kune gette. Kun iso t'urzi tuuku toŋ an d'ise naabadan ti unŋuwo, addan i latta ye, para'ŋ addan i litta man, a kune beehiye ye.

¹⁸ Kun tondo Raa ki kaye, kono ay suune adda k'addey ay d'ede elkiyo ere ay di suuniyo munda k'ulsuko a tuddey umbo, ay dehu ay di lekke ki diine aame tuuku toŋ man.

¹⁹ Nuŋ ni kodfime a kune, kun di tonde Raa, y'o di t'ihina urzi n'a-kime kesiko k'ume kune.

Toose ere ki dangu

²⁰ Raa wede i d'eliyo toose, yoŋ wede a bilde Galmeegin Isa ti diine doŋ unto. Isa geŋ goole k'elso dambami, wo t'urzi puuzadi ere ibi ki sedefe gette, Raa y'a gitte taasawa ti kine ki daayum.

* **13:5 13.5** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 31.6-8 wo Zozuwe 1.5. † **13:6 13.6** Kun wollo adda mattup ki Soom 118.6. ‡ **13:11 13.11** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 4.1-12.

²¹ Nun ni tonɗiyo Raa, y'un di'n ise ɗon aane i t'ise sulɗi ɗon pay beehiye kono kun d'ise munda wede aa yon yi dehu, wo t'urzi k'Isa Almasi geɗ Raa yi-kama addin kono ulbi i-d'ise unse. Inkinno tamma t'a koone a yode ki daayum! Eyye.

²² Zemba ki nun, n'un rootiyo en ti obe bey, kooke wede adda mattup ette kun y'ollo t'ombine, kono ono ɗon adda mattup n'un agisa en kane baadan ye.

²³ Kun ollo, leemadin Timote ti dangay an ti y'udde. Aame de y'iina kesiko man, ay t'etta ti yode kan soo ay un ti'n wollo.

²⁴ Kun an t'iso toose a ɗon dokkiyagun pay wo a ɗon ki Raa pay. Don siido k'Itali an un t'ize toose.

²⁵ Inkinno man beeko Raa ti koon eggun pay.

Mattup ki Zak yi riije a donj Raa

Enj urzi k'ono donj kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere Zak yi riije a donj Raa pay i lekkiyo teepiyo adda duniya. Ti kaaga Zak genj yonj wede dokkiyo t'adda diine donj i ziipe addan a Isa a Zeruzalem, wo Zak genj Isa leemadi. Kane donj pay y'an riije mattup gette, donj ongo t'adda diinayan an'de kane an ziipe addan a Isa, kacinj urzi lekkiyadan a ki t'ettiyo ye ti donj i ziipe addan a Isa me. Injino manj Zak y'an di ruute, zaapu k'adde a Isa gette a t'ettiyo t'urzi naabo ere beehiye do.

Zak genj y'a illiga di kane donj i ziipe addan a Isa genj, donj an k'ede munda ye an dabirsa baadan, kono donj laale an ti-koliyo tuddan awwa. Injino manj y'an di ruute a donj laale, an ti-t'ise lekkiyadan aa ki donj duniya ye, an'ni soodo bey sire donj an k'ede munda ye me. Zak y'a ruute sey a kane donj pay, an ti ledfo t'urzi niikiyo k'ono ulpi wo bizaan tonj an yi soodo, wo an oziro daayum beehiye aa ono Raa an rootiyo.

Toose ki Zak

¹ Mattup ette i raaniya nunj Zak wede naabo ki Raa wo ki Galmeega Isa Almasi, n'un t'ize toose a kune pay donj Raa donj i lekkiyo teepiyo adda duniya*.

Urzi zaapu k'adde a Raa wo suu-riyo k'ono

² Zamba ki nunj, kune ulbugun un iso unse baadan aame un iido munda wede oone tuuku tonj manj,

³ kono kun suune, aame a zaapu k'addugun a Raa gette kun ohire

toogo a naamiya manj, kun t'isa donj a seedu zakidi bini dangu.

⁴ Wo kun lekko zeere kono a seedugun ere kun zidfa zakidi gette t'a k'ohira ye bini dangu, injino kun t'isa donj i-dirse, kun iide, kun a ki biite ye a urzi zaapu k'addugun a Raa me.

⁵ Aame wede soo ti diinagun i baatiya suuniyo k'ono manj, yi tondo Raa wo yonj yi di t'ela, kono Raa yonj y'eliyo a donj pay daa dooziyo wo ti beehiyo.

⁶ Wo i dehu yonj y'a tonde ti zaapu k'adde a Raa daa niiku adda k'addi, kono wede i-d'ede niikiyo adda k'addi genj, yonj aakede ahu donj ki bar maaye yi'ni kolzite baadan an d'ambu kenno kenno.

⁷ Wede injino genj y'elke ye yi-t'oonna munda ti bey Galmeega Raa me,

⁸ kono yonj yi-baakiya, elkiyadi soo ye a munda wede y'isiyo tuuku tonj manj.

Wede i-k'ede munda ye ti wede laale

⁹ Leema wede i-k'ede munda ye genj, ulbi i iso unse kono Raa yi y'ize goole,

¹⁰ wo wede laale tonj, ulbi i iso unse kono Raa yi y'ize nenku, kono yonj yi-t'engila aakede bobbo k'inda.

¹¹ Peedo ti koliyo, ti d'oggiyo wehini, bobbo i-ti baahu, i-t'eepiyo wo majjaanikatú ti-daggiya. Genj injino kay wede laale tonj, y'a dagga adda diine naabiyagi donj y'isiyo genj me.

Naamiya wo naamiya daggiya

¹² Unsuwo a wede y'a seedu zakidi a suldi donj oone bini dangu, kono aame Raa yi ti y' niime manj, y'a t'ooney kadumul ere ki wede i jiiere, tod'te lekkiyo ere ki daayum Raa yi ruute y'an t'ela a kane donj i yi geeyiso.

¹³ Aame wede yonj an yi niime daggiya manj, yi ki roote ye: «I ni niime daggiya Raa me», kono wede

* **1:1 1.1 Donj Raa donj i lekkiyo teepiyo adda duniya:** I-kaza Zak yi riije a kane donj pay i ziipe addan a Isa adda duniya, ise a kane donj Yawudiyagi biza bumbu koomat makumu sire an ziipe addan a Isa i lekkiyo a paate dokki ti siifadanj.

tuuku ton man yi k'aane naamiya daggiya Raa y'a k'ise ulsu ye, wo yode Raa batum yi ki naame daggiya wede ye.

¹⁴ Wo ki kotto man, wede tuuku ton yi t'ettiyo adda naamiya daggiya gen, aame yi ooliyo tuddi a suldi don ulpi tudde ti dehu man, gen an di y'argu wo an ti y' daggiya.

¹⁵ Wo aame yi ooliyo tuddi a suldi don ulpi tudde ti dehu man, i-t'ehiyo oldiko, wo oldiko gette ti d'ohire d'ohire, san t'a ti dangu ti wede y'a t'inda.

¹⁶ Zemba ki nun kune don ki geyyiso, kune'ŋ wenda soo ton y'oola elkisadi ti ti y' dagga ye.

¹⁷ Suldi don pay majjandani munda a ki'n biite ye in ooniyo gen, kane an'tiyo ti kandaane, ti Raa wede i ziipe suldi don i-tooriyo a kandaane. Wo yo Raa gen yi ki kama tuddi ye, yon i-k'ede munda aa undiso ere i-ti kama t'enno t'enno ye.

¹⁸ Yode batum y'a dihe kine in d'uune ehiyo ere aware t'urzi k'onami don derec gen me, kono kine in t'ise ki poone ti diine suldi don pay y'ikkima.

Kun ollo wo kun d'iso

¹⁹ Zemba ki nun kune don ki geyyiso, ono en kun ollo koduwo: Wede tuuku ton kuwwagi i-t'iso soodo k'ollige k'ono, bizi attidi ki rootiyo wo kulkuwadi ti koonaa attidi,

²⁰ kono wede yi ti gulkuwe gen, yi k'aane yi ki lekke ye lekkiyo ere ki diine aa Raa yi dehu te.

²¹ Inkinno kun oolo suldi don pay un di'n isiyo ganigi, ti bundiko ere i ceeriyo eego un d'ede gette. Ono don Raa y'un ele adda k'addugun gen, kun'ni soodo ti tassuwa, kono kane gen an d'ede toogo k'uttiyagun.

²² Kune'ŋ, ono Raa kun ti'n olli ollige dangal ye, wo kun'ni soodo kun d'oziro eego, para man kune batum kun ti dagga tuddugun te.

²³ Derec, wede gen ono yi'n ollige wo yi ki sooru eego ye man, yon

gen yi deeyiso aa wede yi woliyo ume k'edayi adda kaynaan man, yon min yode.

²⁴ Aame yi ti woliyo y'engilso man, a kaamiki i-dandiya yon mumino gen me.

²⁵ Wo en ki wede i ti woliyto koduwo urzi k'oogoro ere beehiye munda a ki ti biite ye, ere in di'n udde t'adda k'oldiko gettiyo. Yon yi lekkiyo kettiyo daayum a tode, ono Raa yi'n ollige ere san i ki dandiya ye, wo yi sooru eego. Inkinno wede gen y'a t'oona unsuwo a munda wede y'isiyo gen me.

²⁶ Aame wede y'elkiyo yi daaniya urzi Raa wo bizi yi ki ti y' sedfu ye man, gen yi ti daggiya tuddi batum, urzi daaniya Raazi ki bita.

²⁷ Urzi wede kamilen daa k'oldiko ki daaniya Meega Raa enno: Mandaydayi ti nongayi kun'ni noogo adda dabaradan te, wo k'a booho tudda ti suldi pay don ulpi adda duniya.

2

Woliyo duwo pay kan soo

¹ Zemba ki nun, kune urzi wede duwo kun ki'n woliyo kan soo ye gen, kun a ti y' keyye ye t'urzi zaapu k'addugun a Galmeegin Isa Almasi yon goole a di jire me.

² Kun ollo, aakede i d'ede wede laale yi-t'usso kokkide ki dap a yelsadi, ti kallagi majjandani, y'a t'iido k'ume k'ogiysagun, wo wede son i-k'ede munda ye yi-t'usso kallagi sattita y'a t'iido kay.

³ Inkinno man a wede i t'usso kallagi majjandani gen, kun di y' seeda bey sire wo kun i di roote, kun t'ee: «Kee k'edi ki koonaa a ume wede majjaane kino.» Wo a wede i-k'ede munda ye gen, kun t'ee: «Kee ki t'ohor ohire» umbo'ŋ «Ki-koonaa a siido kino.»

⁴ Wo kune kun isiyo inkinno man, gen kun'ni woliyo duwo kan soo ye, kun dekkiyo booro a urzi wede derec ye.

⁵ Kun ollo, zembá ki nuñ kune ñon ki geyyiso, ki kotto ñuwo ñon a eda ñuwo an k'ede munda ye geñ, Raa yi'ni biire kono an t'ise ñon laale a urzi zaapu k'adde a yode wo an t'ooney Moziko ere yi ruute y'an t'eley a kane ñon i yi geyyiso.

⁶ Wo ñe kune, kun ñi'n wolliyó ñon an k'ede munda ye t'umbo soo. Wo ki kotto mañ, kune'ñ un oodibe yeebaguñ ñon laale, an un ñi'n t'ettiyo ki ñaana ñon booro.

⁷ De geñ kane ñon laale ye ko, i kaldita suma k'Isa ere majjaanawa Raa y'un ele te?

⁸ Derec, aame kun a seedu a oogoro ki Moziko Raa, tode ere an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Ki geyyo bakadá aa ki geyyiso tuddá batum*» mañ, geñ kun isiyo beehiye.

⁹ Wo ñe aame ñuwo kun ki'n wulla kañ soo ye mañ, geñ kun isiyo oldiko wo oogoro t'un ñi'n seeda kono kun a ti diipida.

¹⁰ Injino mañ wede urziyagi k'oogoro geñ pay yi ti'n sooru wo yi diipida urzi soo toñ mañ, geñ aakede kane pay geñ miñ y'a ti diipida.

¹¹ Derec, yode Raa wede i ruute, y'ede: «Ki moone t'ere bakadá ise ti kule bakatú ulu†», y'a ruute soñ, y'ede: «Ki tôwwo wedusu mirsi ulu‡.» Wo ñe aame t'ere bakadá ki ki moone ye too, wo ki iide wenda mirsi mañ, geñ miñ oogoro pay k'a ti diipida.

¹² Injino kun a elko a ono ñon kun roote wo a naabo ere kun ise gette, kono kune ñuwo ñon Raa y'a ñekka booro a egguñ t'urzi k'oogoro ere in ñi'n uññe t'adda k'oldiko.

¹³ Injino mañ onniyo ere Raa yi ñekka booro gette, wede i k'isiyo adde koduwo a ñon ongo ye geñ, Raa yi-k'isa adde koduwo ye kay. Wo ñe wede isiyo adde koduwo a ñon ongo geñ, yon i-k'ede orgiso a booro Raa ye.

Zaapu k'adde a Raa ti naabatú

¹⁴ Zembá ki nuñ, a wede koduwatú moo me y'a t'eese: «Nuñ ni ziipe addó a Raa», wo yi ki-ti kaza t'urzi naabo ere beehiye ye mañ? Ki kotto zaapu k'adde ere injino gette ti ki y'utte ye!

¹⁵ Kun ollo, aakede i d'ede leema ise teema an lekkiyo daa munda k'ossiyo, munda k'ombo daayum an baatiya.

¹⁶ Wo a wede soo ti diinaguñ koduwatú moo me y'an ñi ruute, y'a t'eese: «Kun engilo ti toose, tudduguñ kun t'osoy t'a-kookoy wo kun a d'oomoy a mosikaguñ te», daa kun an k'ele munda ki noogiyadan ye mañ?

¹⁷ Geñ injino kay, zaapu k'adde a Raa daa kaza naabo ere beehiye gette, tode sittú aakede munda unto.

¹⁸ Wo ñe wenda y'a ruute, y'a t'eese: «I d'ede ñon an d'ede zaapu k'adda a Raa, ongo an d'ede naabo ere beehiye.» Injino nuñ Zak ni ñi ruute, n'a t'eese: «De kee k'o kazi zaapu k'addá a Raa daa naabo ere beehiye, wo ki nuuno mañ t'urzi naabadó ere beehiye n'a-di kiza ki kotto nuñ ni ziipe addó a Raa.»

¹⁹ Derec, kee k'umbe Raa yon soo ñaññal, beehiye. Wo kane sitandani toñ mañ an ambu kay Raa yon soo ñaññal me, wo a ñaanadí an orgiso an ñi ñonñirso.

²⁰ Kee wede elkisadá umbo! Ki dehu k'a suune, to zaapu k'adde a Raa daa naabo ere beehiye gette ki bita ko?

²¹ Kune kun suune mugiyiñ Ibi-rayim geñ Raa y'a yi wulle yon ki diine a ñaanadí t'urzi naabo ere y'ize, kono y'a iyye ulí Isaaka y'a ti y' duwwe a ume sedefe y'a walda.

²² Kun ollo, zaapu k'addí a Raa gette t'a-t'iide kañ soo ti naabadí te, injino naabadí ere beehiye gette a t'ikkima urzi zaapu k'addí.

²³ Wo geñ a-t'iide a ono ñon an riije ti kaaga adda mattup ki Raa,

* 2:8 2.8 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.18. † 2:11 2.11 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.14. ‡ 2:11 2.11 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.13.

an'de: «Ibirayim y'a ziipe addi a Raa, in'kino man Raa y'a yi wulle yon ki diine a daanadi meŝ.» Man Raa y'a yi wiike lan'zayí.

²⁴ Geŋ kun suune, wedusu Raa yi yi wulle ki diine a daanadi t'urzi naabo ere beehiye, t'urzi zaapu k'addi a yode danjal ye.

²⁵ Wo ki Raahap ere t'ooniyo ombo bittú t'itatú ton in'kino, t'urzi naabatú ere beehiye Raa y'a ti wulle ki diine a daanadi, kono don zina ki don k'Izirayel t'anni ziida bey sire wo t'an di'n unzile t'urzi doolo*.

²⁶ Geŋ kun wollo, tudde ere daa k'unde gette tod'te unto, wo in'kino kay zaapu k'adde a Raa daa naabo ere beehiye gette, tod'te aakede munda unto.

3

Sedfu bize

¹ Zamba ki nun, ti diinagun don baadan an dehe ye an t'ise don dooyiso duwo a urzi k'ono Raa me, kono kun suune kaye don dooyiso en Raa yi dekkey booradey oone a ceerey don ongo.

² Kine pay in eliyo morkiye t'urzi baadan. Aame wede adda k'onami yi k'isiyo oldiko ye man, yon geŋ yidirse a urzi zaapu k'addi a Raa me, y'aaniya tuddi pay yi ti seedfu.

³ Kine in eliyo aljima a bize puzu min kono y'in d'ottille, wo tin geŋ in d'aaniya in di dokkiyo tuddi pay.

⁴ Wo son kun wollo tookiyagi adda k'ahu geŋ, ise kane deero deero wo maaye baadan y'anni naayu ton man, an d'oyyiso a wedusu yi di'n dokkiyo ti undumu wede nenku ki dokkiyadan genno, y'an d'an t'ettiyo k'ume wede yon yi dehu y'an di'n t'ette.

⁵ In'kino kay ilze geŋ yon munda nenku adda tudde, wo de y'aane y'a kili tuddi k'isiyo suldi deero deero.

Wo kun wollo i d'ise rippinso k'uwwu danjal t'aane t'a t'ogge balda pay.

⁶ Ilze ton yon aa uwwu, yon adda tuddin aa duniya ere uune t'oldiko, yi d'aaniya tuddin pay yi-ti t'isiyo ganigi t'oldiko. Ilze geŋ yi-t'oggiyo lekkiyadin pay gette ti uwwu ere ettiyo t'ume k'uwwu ere ki dabar.

⁷ Wede tudde geŋ y'an d'aaniya a ita seydi pay geŋ me, don ki balda, ise embi, ise don sunni i morkimso t'addan wo ise puuni ton man.

⁸ Wo ilze geŋ wenda soo ton i-d'aane umbo, yon geŋ munda ulsu, lekkiyadi tin dekilso baa, wo ono don addiya ti yode geŋ aa naawa k'unto.

⁹ Ti yode in di tamma Meegin Galmeega, wo son ti yode pay in di duudiyo duwo don Raa y'ikkima an deeyiso aa yode.

¹⁰ Ise ono don ki tamma, ise ono don ki duudiyo ton man, addiya min ti bize soo genno. Zamba ki nun, geŋ in'kino ise ye.

¹¹ Ersa k'osso soo t'a t'idiga ahu don unse wo don son kadigi umbo.

¹² Zamba ki nun, ki kotto tormo ti k'aane ti ki t'ehe inni golgolo ye, wo sunto ti k'aane ti ki t'ehe inni tormo ye. Son t'ersa k'osso ere ahutu nobobo gette, ki k'eesi ye ahu don unse me.

Suuniyo k'ono ere ettiyo ti Raa

¹³ Aame wede ti diinagun y'elkiyo yon i-d'ede suuniyo k'ono wo eedi soodo a elkiso man, kane geŋ yi ti'n kaza t'urzi sooruzi ere ki diine, wo t'urzi naabadi ere y'isiyo ti tassuwa gettiyo.

¹⁴ Wo de aame addugun i t'uune ti kolbiso baadan wo ti elkiyo ere bakada k'a ti y' kime k'ita wo kee k'a ceere man, geŋ kun d'oolo ti koliyo tuddugun me. Para man gette lohito k'ono a derec ki Raa.

¹⁵ Ita suuniyo k'ono ere in'kino gette ti k'ettiyo ti Raa ye, tode gette t'ettiyo t'urzi duniya, t'urzi duwo wo t'urzi Meeda siitandani.

¹⁶ Aame duwo an lekkiyo ti kolbiso wo ti elkiso ere bakada k'a ti

§ 2:23 2.23 Kun wollo adda mattup ki Zenez 15.6. 2.1-21.

* 2:25 2.25 Kun wollo adda mattup ki Zozuwe

y' kime k'ita wo kee k'a ceere mañ, a ume geñ toose umbo, wo ita k'oldfiko ere tuuku toñ ede pây.

¹⁷ Wo de suuniyo k'ono ere ettiyo ti Raa gette, tod'te ki poone ti'n di'n isiyo don kamilen, don i dehu toose, don tasse, don i suune okkiso duwo, don isiyo adde koduwo a duwo wo isiyo naabo ere beehiye, don an'ni wolliyo duwo kan soo wo don addan soo.

¹⁸ Kane don i dehu toose t'a koone adda diine duwo pay geñ, kane an naabiya ti toose wo munda wede an t'oone geñ, lekkiyo ere ki diine.

4

Kun oolo suldi duniya

¹ Kune kun elkiyo min, deyyiso ti niikiyto k'ono a diinagun geñ an ettiyo ti too me? Kane geñ an ettiyo t'urzi naapu ere i deyyiso daayum adda k'addugun gettiyo.

² Kune kun di dehu suldi don ulpi tudde ti dehu, wo kun ki'n ooniyo ye. Kun di towwo duwo mirsi wo kun di kolbiso, toñ kun k'aane kun ki'n t'oone ye. Inkinno kun di deyyiso, kun di niikiyto, toñ suldi geñ kun ki'n t'oone ye, kono kun ki tondiyo Raa ye.

³ Wo aame kun tonde Raa toñ, munda kun ki y' t'oone ye kono elkisagun oldo, kun dehu pay kun di latte a naapu ere tuddugun ti dehu.

⁴ Kune don i ki seedu urzi Raa ye, ki kotto kun suune kee ti duniya lanziká mañ, geñ kee adu ti Raa. Inkinno geñ derec, wede yi dehu lanziká ti duniya mañ, yon geñ y'a t'ise adu ti Raa.

⁵ Kune kun elkiyo min ono don an riije ti kaaga adda mattup ki Raa geñ ki bita ko, ono don an'de: «Raa yon y'okkiso*, yi ti geyyiso baadan unde ere y'in ele te?»

⁶ Wo beeko ere Raa y'in ize gette, tod'te a jiiere sey, kono son an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «A

don i koliyo tuddan geñ Raa y'an di-toogiyo, wo de y'an d'isiyo beehiye a don i ki koliyo tuddan ye†.»

⁷ Inkinno mañ Raa geñ kun i ottilo, wo de a Meeda siitandani kun i ti toogo wo tod' t'a ledda dokki ti tuddugun me.

⁸ Kun a odo goppon ki sirpa Raa, wo yon y'a d'etta goppon ki sirpagun. Kune beydiyagun don kun d'isiyo oldfiko geñ kun ti'n iso kamilen, wo kune don i baakiya geñ addugun kun ti'n iso kamilen.

⁹ Kun t'iso sommagi dondon, kun lekko adda molo wo kun olo ti zumari a edagun. Koobiytagun gette ti-kama ti molo, wo unswagun ti-kama ti ulbe k'oodiyo.

¹⁰ Kun ti-t'iso tuddugun nenkiti a daana Galmeega, wo yon y'un di'n isa deero.

Dekkiyo booro ulu ekki leema me

¹¹ Zamba ki nun, kun dekke tuddugun ye. Wede yi dekkiyo leemadi, ise yi dekkiyo booro ekki leemadi mañ, geñ yi rootiyo ulsu a ogoro Raa wo yi dekkiyo booro ettú. Wo de aame ki dekkiyo booro ekk'oogoro mañ, kee ki t'ize wede dekkiyo booro wo ki-t'ize tudda aa wede i ki daaniya ogoro ye baa.

¹² Ki too mañ Raa danjal elo ogoro wo i dekká booro me, yode danjal eliyo uttiyo a duwo wo i towwo me. Inkinno mañ k'elkiyo kee wee wee ki dekkiyo booro ekki bakada me?

Koliyo tudde ulu

¹³ Anken kun ollo, kune don kun rootiyo, kun'de: «Anki, koo soggo koo mañ ay t'etta k'adda geeger soo, ay di lekko ozzine, ay d'isey suuk wo ay a-t'ooney sonko t'eege.»

¹⁴ Wo kune kun ki suune ye munda wede un aana a lekkiyagun ere ki soggo te. Derec, kune lekkiyagun gette aakede koliyo ti d'ettiyo tan boolon, san ti-t'engilso gettiyo.

* 4:5 4.5 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.5. 3.34.

† 4:6 4.6 Kun wollo adda mattup ki Piroberb

15 Ki too mañ munda wede kun di roote enno: «Aame Galmeega yi dehu mañ, kaye ay di lekka wo ay d'isa munda kino kino.»

16 Wo ki kotto, t'urzi k'onamgun geñ kun koliyo wo kun tamma tudugun. Ita koliyo tudde ere inkinno gette oldo.

17 Inkinno mañ wede tuuku yi suune isiyo beehiyko wo yi ki ti t'isiyo ye mañ, yoñ geñ yi t'ize oldiko.

5

Ondirso a donj laale

1 Wo ankenj kun ollo, kune donj laale noo! Kun ofultu moolo a dabar ere etto eggun.

2 Laalagun geñ i ruume, kallagugun diibe yi t'iimi.

3 Daapiyagun ti sonkagun geñ a ti gili puunu, wo puunu geñ y'a koonaa aa wede i wulle naabo ere oldo kun ize gettiyo, puunu y'a t'aadima tudugun aa uwo t'oggiyo. Wo geñ aasa inkinno kono ankenno kun okumso laale a duniya ere goppon t'a dange.

4 Kun ollo, kune kun an di-toogiyo a ranña ki donj aydu dombugun. Inkinno mañ kane an sakiysa, wo dollite ki donj naabo gette ti ti gili a kandaane ibey a daana Raa, Galmeega Goole k'arka.

5 Kune kun likke duniyagun ere a siido adda k'unusuwo, inkinno kun di bikkidita aakede seydi donj onniyo soo an d'an t'etta k'ume waldutu.

6 Donj ki diine kun ti'n zidde kun'de booro ti'ni ziida, kun di'n iide, wo an un gi-di tuuge ye.

Ombine ti tonjiyo Raa

7 Inkinno mañ zamba ki nunj, kun ombonj bini aaniya Galmeega. Kun wollo wede derku geñ, yoñ yi suune yi-delliyo ti ombine mizzi wede ki morkini bini mizzi wede ki sommide, suldi donj yi dirke geñ an t'ehiyo beehiye.

8 Kune tonj kun ombonj, biza k'ulbugun yi koonaa zakidi kono ettiyo Galmeega tod'te gopponj.

9 Zamba ki nunj, kun gurgire ti tudugun ye, para mañ Raa y'a dekkey booro eggun. Kun ollo, wede dekkiyo booro yi t'udfo yo a biza bumbu.

10 Zamba ki nunj, kun elko a nebiyagi donj ti kaaga i gizite ti suma Galmeega Raa, kane geñ an dibire ti ombine. Inkinno kun wollo urzi kane genno wo kun di daano.

11 Kun ollo, kine in di roote unusuwo a kane donj a seedu zakidi bini dangu. Kune kun illiga taaya ki Zop a ombine ere y'imbiña gette, wo kun suune munda wede Galmeega Raa yi ele aame dangu me. Derec, yode Galmeega geñ i-d'ede beehiyko baadanj wo yi wolliyo sommagi duwo.

12 Zamba ki nunj, a suldi pay geñ ki poone kun naama tudugun ye, ti kandaane ise ti siido, wo ise t'urzi tuuku tonj mañ. Aame kun roote «eyye» mañ, kun rooto «eyye» dangal, wo aame kun roote «aha» mañ, kun rooto «aha» dangal. Inkinno booro Raa t'un gi di'n seeda ye.

13 Aame wede soo ti diinagun yoñ yi dabirsa mañ, geñ yi tondo Raa. Aame wede yoñ ulbi unse mañ, geñ y'amma Raa ti ordari.

14 Aame wede soo ti diinagun yoñ tuddi eeni mañ, geñ y'a waake donj dokkiyo ki donj ogiyo ti suma k'Isa. Kane geñ an tonde Raa kono yode wo an i yerge egey a eedi ti suma Galmeega.

15 Ita tonjiyo ere t'urzi zaapu k'adde a Raa inkinno gette, wede k'eeni y'a utte. Galmeega y'a y'ooziga wo aame yi t'ize oldiko tonj mañ, Raa yi-t'isa tambobino.

16 Inkinno mañ kun t'oodo'ng adugun a oldiko ere kun ize, wo kun tondo Raa ti tudugun kono kun t'oonaa bee. Tonjiyo Raa ki wede yoñ ki diine geñ, tod'te i-d'ede toogo baadanj.

17 Eli geñ yoñ wede tudde aa kine, y'a tunde Raa ti toogo kono mizzi y'a

ki koppe ye, maŋ mizzi y'a ki guppe
ye ozzine ado ti tere zoot a siido me.

¹⁸ Saŋ maŋ y'a tunde Raa sey, maŋ
mizzi y'a guppe wo suldi a siido an
d'ehe.

¹⁹ Zamba ki nuŋ, aame wede soo ti
diinaguŋ yi t'irga t'urzi wede d'erec
wo wede doolo yi ti y' gimo maŋ,

²⁰ geŋ kun suuno, wede yi ti kama
wede k'oldiko t'urzi wede yi digge
geŋno maŋ, yode geŋ leemadi yi
y'utte wo yi ele urzi, Raa yi-t'isa
tambobino a oldiko baadaŋ.

Mattup ere ki poone Piyer yi riije

Enj urzi k'ono d'ofon kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere ki poone Piyer yi riije a fon i ziipe addan a Isa adda siidiyagi paat ki Aazi. Aame Isa yon a siido gen, Piyer y'izire ti yode. Wo aame Isa yi-gime k'awwa ki kandaane man, Piyer y'a t'ize wede zina k'Isa a kane Yawudiyagi, y'an di kizite Rabila Majjaanawa.

Kane fon i ziipe addan a Isa, Piyer y'an riije gen, duwo an di'n dibire kono an ziipe addan a Galmeega Isa Almasi. Kono k'inokino Piyer y'an di riije mattup, kono an di seefa zakidfi a urzi zaapu k'addan a Isa, kono i dibire ki poone kane danjal ye. Y'an di ruute sey, yode Almasi an ziipe addan gen, an yi dibire ki poone ti kane bini an a y'iide. Gen i-kaza aame an iido dabar man, an d'ombina aa ki yode. Y'an di ruute son, mummino lekkiyadan t'a koone a diine fon i-tuuge k'ollige k'ono Raa me.

Toose ki Piyer

¹ Mattup ette i raaniya nun Piyer wede zina k'Isa Almasi. Ni raaniya a kune fon Raa yi biire, i lekkiyo a borkiyagi, i-tiipite k'adda siidiyagi ki Pontus, ki Galat, ki Kapados, ki Aazi wo ki Bitini pay.

² Ti kaaga too Meega Raa y'unni biire a yode me, gen a-t'iide a munda wede yi dihe y'aase ti poone. Y'un di'n uuye kese ti toogo ere k'Unde Kamilen kono kun d'olliga ono k'Isa Almasi, wo t'urzi rorriso puuzadi kun t'isa fon kamilen a daana Raa. Gen toose ti beeko ere daa doozyo i koonna eggun.

Uttiyo t'urzi k'Isa Almasi

³ In amma Raa, meeki Galmeegin Isa Almasi, y'in d'ize adde koduwo

baadan, inkino in d'uune ehiyo ere aware t'urzi baldiya k'Isa Almasi ti diine fon unto. Kono k'inokino kine in di zaapu elkisadin in di lekke kan soo ti yode.

⁴ Gen inkino Raa y'in okkime suldi fon a kandaane yi boohiyo a kine fonzi, suldi fon a lekka ki daayum, i k'isa ganigi ye, majjaanikadan i ki dagga ye.

⁵ A kune fon i ziipe addugun a Raa, y'un di'n booha ti toogadi kono y'un utte. Uttiyo gette a t'oodiba ita kereñ onniyo ere ki Raa t'iida man.

⁶ Inkino man kun di lekkiyo adda k'unusuwo, ise ankenno kun t'ize sommagi dondon ton man k'onniyto miibi danjal, kono kun uune naamiya t'urzi wede baadan.

⁷ Naamiya gette kun di-t'oone kono an di suune kun ziipe addugun a Raa dey ko? Kune kun suune dap gette aane a lette, wo an t'eliyo adda k'uwwu doo min an di wolliyo majjaanikatú kollo. Wo zaapu k'addugun a Raa gette inkino kay, tod'te zooyatú oone baadan a jiiere dap, wo ton an di niime kono an ti wolle tod'te d'erec dey ko. Inkino man kun t'oona tamma, daryika wo suma a onniyo ere Isa Almasi yi kiza tuddi a duwo pay gen me.

⁸ Kune'n, Isa Almasi kun ki y' wulle ye, ton kun di y' geyiso, wo ankenno kun ki y' wolliyo ye botto ton, kun di zaapu addugun a yode. Kono kamo ulbugun i d'isiyo unse baadan, kun d'isiyo unusuwo ere soo wenda yi k'aane yi ki ti roote ye.

⁹ Unusuwo gette kun uune kono Raa y'un utte. Gen munda wede kun t'oone kono kun ziipe addugun a Isa.

¹⁰ Kono k'uttiyo gette, ti kaaga ton kane nebiyagi an di dihite urzutú ki koduwo, wo an di gizite ki poone a urzi beeko ere Raa yi dehu y'un t'ela.

¹¹ Inkino man Unde k'Almasi adda k'addan, tod' t'an di ruute ki poone dabar ere Almasi Raa yi biire'n yi t'oona wo san daryika ere i-etta te. Kane an di dihe, an di suune aame

muno wo t'urzi mummino suldi gen an d'aana me.

¹² Wo en munda wede Raa y'an t'iidiba ita a nebiyagi: ono don an kazita gen a kane batum ye, wo de a kune. Anken kane ono gen, don i kazita Rabila Majjaanawa an un ti'n ruute ti toogo k'Unde Kamilen ere iido ti kandaane. Wo rabila gette kane maaleekiyagi ton an dehu baadan an di suune.

Lekkiyo ere ki diine

¹³ Kono kamo kun koonaa mentikagi a munda wede kun ise, kun lekko daayum zeere. A zaapo k'elkisagun gette, kun i ti zaapo pay a beeko ere Raa y'un t'ela a onniyo ere Isa Almasi yi kiza tuddi a duwo pay.

¹⁴ Kun ollo ono Raa aa inni an ollige ono meegan, wo kun ooli tuddugun a suldi don ulpi tudde ti dehu ye, aakede ti kaaga kun d'ize aame kun ki zuune Almasi ye botto.

¹⁵ Wo de aakede Raa wede unni wiike yon kamilen, gen inkino kay kun lekko kamilen a soorugun pay te.

¹⁶ Derec ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kun lekko kamilen kono nun Raa kamilen*.»

¹⁷ Adda tondiyagun a Raa'n, yon kun di y' waaku kun d'eesiyo Meega. Gen inkino a daanadi kun di lekko t'orgiso a onniytagi don kune botto adda duniya en me, kono Raa yi dekkiyo booro a wede tuuku ton a naabo ere y'ize y'ize, wo yi'ni woliyo duwo pay kan soo.

¹⁸ Wo kun suune ti zooye miibi Raa y'un di'n udde t'urzi lekkiyo ere ki bita ki maawi an unni duuye te. Gen y'un udde ti suldi don i-ti lettiyo aa dap ti sonko genno ye,

¹⁹ wo y'un udde ti puuzo k'Almasi ere zooyatu oone baadan, yon wede aa ulo damu kamilen daa k'oldfiko munda a tuddi, an wilda ki sefeke.

²⁰ Yo Almasi gen Raa yi biire ti poone t'ume y'a okkima duniya botto too, wo ankenno a onniytagi don ki dangu en, Raa y'an ti y' gize a duwo kono aasa beehiye a kune.

²¹ T'urzi yode Isa kun di zaapu addugun a Raa, Raa wede a ti y' bilde ti diine don unto, wo yi-d'ele gooliko. Kono kamo kun di zaapu addugun wo kun di zaapu elkisagun a yode Raa.

Geyyiso tudde

²² T'urzi soorugun ere a-t'iide a urzi wede derec ki Raa, kun t'ize don kamilen kono kun di geyye tuddugun t'adde soo aakede zemba. Inkino man kun geyyo tuddugun daayum t'addugun pay.

²³ Gen kun suune kun uune ehiyo ere aware. Ehiyo ere aware gette, kun ki ti t'oone ye t'urzi wede ki maawi don i-t'unto me, wo kun ti t'oone t'urzi Raa batum wede i k'unto ye, t'urzi k'ono Raa don i-lekkiyo ki daayum wo i d'eliyo lekkiyo.

²⁴ Ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Duwo pay kane aa soole, majjaanikadan aa bobbo. Onniyo miibi soole i di baahu wo bobbo i-t'eepiyo,

²⁵ wo kane ono Galmeega Raa i-lekkiyo ki daayum†.»

Wo kane ono gen Rabila Majjaanawa an un gizite gettiyo.

2

Isa yon mokoloo ere majjaanawa a jire

¹ Inkino man kun di sebbo dargun ita suldi don ulpi pay, aakede: daggiya duwo ti metinko, bize sire sire, zaapu k'adde a munda wede, wo dekkiyo duwo.

² Kun t'iso aakede inni don adda budfiko, an dehu daayum udu ki meede daa kalsiya. Gen inkino kun

* **1:16 1.16** Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.2. † **1:25 1.25** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 40.6-8.

deho ono Raa kono kun di t'ihira a urzizí, wo kun t'oona uttiyo.

³ Derec, ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Kun suune adda k'addugun Galmeega Raa yon beehiye a jiiire*.»

⁴ Kun aa odo ki sirpa Galmeega yi d'eliyo lekkiyo, yon aa mukkolo d'uwu an di zidde mentú, wo de a daana Raa mukkolo zooyatú ooñe, yi biire a yode.

⁵ Wo kune don kun uune lekkiyo ere aware gen, kune ton kun t'isa aa mongali don Raa yi zappu k'oozige boy ume lekkiyo k'Unde Raa. Wo kun t'isa don sedeke ki Raa, kun i di naaba t'adde soo, kun d'isa sedeke ere a urzi k'Unde Raa†, i-d'isa unse a Raa kono k'Isa Almasi gen me.

⁶ Derec, ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Kun wollo, ni biire mukkolo ere majjaanawa a jiiire k'oozige boy,

tode gette n'a ti zaapa adda geeger ki Siyon, wo n'a-t'ooziga boozó eego,

wo wede yi ziipa addi a tode man, yi-ki seeda sukiyagi ye‡.»

⁷ Mukkolo ette tod'te beehiye baadan a kune don i ziipe addugun a Raa me, wo de a kane don i ki ziipe addan a Raa ye gen, inkinno ye. Derec, ono en an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Mukkolo ere don k'oozige boy an di zidde mentú gette,

tode gettiyo a t'ize mukkolo ere majjaanawa a jiiire k'oozige boy te§.»

⁸ Wo son an riije, an'de:

«Mukkolo ette k'eliyo morkiye a d'uwu,

mukkolo ere k'a oore*.»

Kane gen an eliyto morkiyagi kono an ti tuuge k'ambu a ono Raa me.

Gen ti kaagine too munda wede Raa yi dihe aasa inkinno.

⁹ Wo kune ita d'uwu don Raa yi biire, don sedeke ki Raa wede mozigo, don kamilen, don a yode yillak. Kune Raa y'unni biire, y'un di'n udde t'adda k'ume zimolo, y'un di'n t'iide k'ume toorayi beehiye a jiiire, kono kun kizite a d'uwu suldi don majjandani Raa y'ize.

¹⁰ Ti kaaga kune don ki Raa ye, wo ankenno kun t'ize donzi. Ti kaaga kun ki zuune ye Raa y'isiyo adde koduwo, wo de ankenno kun zuune yon y'isiyo adde koduwo a kune me.

Lekkiyo ere ki don naabo Raa

¹¹ Zamba ki nun kune don ki geyyiso, kun suune adda duniya en kune aa torgagi, don i lekkiyo a borkiyagi. Inkinno man kun ollo n'un di rooto, kun ooli tuddugun a suldi don ulpi tudde ti dehu, i deyyiso ti undiyagun genno ye.

¹² Soorugun ti koona beehiye a daana don i ki suune Raa soo danjal ye me, kono aame ise kane an unni kalda kune don ulpi ton, an di wolla naabagun ere beehiye gettiyo, wo an di t'imma Raa a onniyo ere y'etto gette.

¹³ Kun kili t'eedan ye don deero k'akuuma pay a siido me, aa Galmeega yi dehu. Kun kili t'eedi ye mozigo goole ki Romen me, kono yon t'ekki don pay,

¹⁴ wo a don deero siido, kane mozigo goole yi'n agisa seddu don isiyo naabo ere oldo k'eliyo danggay, wo don isiyo beehiyko an di'n tamma.

¹⁵ Inkinno enno munda wede Raa yi dehu me, t'urzi naabo ere beehiye kun isiyo, kane don elkisadan umbo an ki suune munda ye'n, bizan an ki ti y' t'ihina ye.

¹⁶ Soorugun t'a koone aa don eedan toore. Inkinno man a eggun

* **2:3 2.3** Kun wollo adda mattup ki Soom 34.9. † **2:5 2.5** *Sedeke ere a urzi k'Unde Raa*: I-kaza munda wede i-d'ise unse a Raa, ise t'urzi tamma, ise t'urzi k'isiyo naabo ere beehiye, ise t'urzi k'eliyo munda a wede. Kun wollo adda mattup ki Eber 13.15,16 wo Pilip 4.18. ‡ **2:6 2.6** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 28.16. § **2:7 2.7** Kun wollo adda mattup ki Soom 118.22. * **2:8 2.8** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 8.14.

toore gette, kun t'ise aa munda wede ki diibiyo a bundikagun ye, wo kun oziro aakede don naabo Raa.

¹⁷ Kun an elo suma a duwo pay, kun geyyo zemba don i ziipe addan a Isa, kun orgido a Raa, wo kun elo suma a mozigo goole ki Romen.

Lekkiyo ki don naabo a daana galmaawan

¹⁸ Kune don naabo, galmaawugun kun an orgido kun kili t'eedan ye, kun olliga ono ki kane don beehiye tasse danjal ye, wo ki kane don unni dabirsa pay.

¹⁹ Derec, gette beeko a daana Raa, a wedusu y'a ombina a dabar ere y'ooniyo a urzi ki diine ye, kono yon y'isiyo munda wede aa Raa yi dehu.

²⁰ Aame kun iza oldiko, inkino kun t'oona kossiyo wo kun d'ombina ton, un di'n t'imma wee wee? Wo aame kun iza beehiye, inkino an un di'n dabira wo kun imbina man, gette beeko a daana Raa me.

²¹ Gen a urzi genno Raa y'unni wiike me, kono yode Almasi batum yi dibire kono kune. Urzi gen y'un iili a kune kono kun di wolle kun d'ambe zindi.

²² Yon oldiko yi k'ize ye, wo ono don ki lohito ton, umbo i k'udde ye ti bizi me.

²³ Aame an yi gildite, yon y'an ki'n gilde ye.

Aame an yi dibire ton, yon y'an ki ruute ye y'an d'isa ulsu me, wo yon yi ziipe addi a Raa i dekkiyo booro ere derec.

²⁴ Gen yode Almasi batum y'a t'umbe oldikadin a tukki yode aame an ti y' tiike ekk'undumu.

Y'ize inkino kono y'in di'n udde ti lekkiyadin ere a urzi k'oldiko, wo in di lekke lekkiyo ere ki diine.

Gen t'urzi kundayi don y'uune, kun d'uune beeko k'oldikagun.

²⁵ Derec, kune ti kaaga aakede dambami don i digge†, wo ankenno kun ti gimo ki tukki yode wede

y'unni dokkiyo, aa wede k'elso yi dokkiyo dambami.

3

Lekkiyo k'erayi ti kuulizan

¹ Kune erayi ton, kun kili t'ekki kuulugun ye, kono aame ti diinayan don ongo ono Raa an k'umbe ye botto ton, an di wolla sooru ere beehiye ki kune erayan, man an di zaapa addan a Isa daa ki rootiyo k'ono Raa a kane.

² An t'ida edayan an di wolla soorugun ere ki diinekamilen ti ottilso gettiyo.

³ Kune erayi kun dehe majjaanika ere ti paate ye, aakede: koniyo k'eego ere a ambe ersa, ossiyto suldi ki dap, wo ossiyo kallagi don majjandani zooyayan onne.

⁴ Ki too man kun di dehe min majjaanika ere t'ettiyo ti adde don tasse ki toose. Gette majjaanika i ki ruumiyo ye, zooyatu onne baadan a daana Raa me.

⁵ Gen inkino majjaanika k'erayi don ki Raa don ti kaaga, don an ziipe elkisadan a yode me. Kane an ki gili t'ekki kuulizan ye,

⁶ aakede Sara t'a illiga ono kulatú Ibirayim, wo ti di y' waaku galmeegutu. Wo ankenno kune ton inni don erayi ki tode, aame kun isiyo beehiyko wo kun k'orgiso a munda ye man.

⁷ Kune kuuli ton, a lekkiyo ere ti eraygun, kun a elko a tuddan ere tasse i jiiere ki kune gettiyo. Kun an elo suma kono kane ton man an t'oona ti kune kan soo, lekkiyo ere Raa y'un ele ti beekadi. Kun iza inkino man, munda un t'eegira a urzi tondiyagun a Raa umbo.

Seedu tudde

⁸ Enno onamo don ki dangu me, kune pay min kun lekko addugun kan soo, kun wollo sommagi tudugun, kun geyyo tudugun aakede zemba, kun iso adde koduwo, daa koliyo tudde ti tudugun me.

† 2:25 2.25 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.4-6.

⁹ Aame bakadá y'a ize ulsu maṅ, ki-ti kime ti ulsuko ye, wo aame yi ki gildfe maṅ, ki ki ti kime ti kaldfa ye. Ki too maṅ ki di ti kime ti zaapu beeko, kono tode gettiṅ zaapu beeko ere Raa yi ruute kun t'oona, aame y'unni wiike me.

¹⁰ Ono eṅ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Wede yi diha y'a geyye lekkiyo ere unṣe wo onniytadí t'aase majjaanawa maṅ, y'a sedfe bizí ki rootiyto k'ono doṅ ulpi wo ti lohito k'ono.

¹¹ Ti oldíko y'a-ledfe, y'aase beehiyko,

y'a dehe urzi ki toose wo y'a seedfa zakidí.

¹² Derec, eda Galmeega Raa kane a tukki doṅ ki diine, wo kuwwagí an ollige tondiyadan te.

Wo a kane doṅ isiyo ulsu'ṅ, Galmeega Raa y'an kama dar*.»

K'a oyye dabirsa

¹³ Aame kune wehini k'isiyo beehiyko maṅ, wee wee un d'isa ulsu me?

¹⁴ Wo soṅ aame duwo an unni dabirsa kono kun isiyo munda wede ki diine maṅ, ulbuguṅ iso unṣe. Kun an orgidfa ye, tudduguṅ kun ti-tasso kono kane me.

¹⁵ Ki too maṅ Almasi kun i-t'ele suma daayum adda k'adduguṅ, kono yoṅ Galmeega soo. Aame wede tuuku yi ki tunda y'iisa kee ki zaapu elkisadá a Almasi moo me maṅ, ki koonaa daayum goppon ki tôwwo taaya a zaapu k'elkisadá gette.

¹⁶ Wo kun i rooto ti tassuwa, ti ottilso wo ti elkiyo ere kun di suune munda k'ulsuko a tudduguṅ umbo. Inkinoo kane doṅ unni kaldfa a sooruguṅ ere beehiye a urzi k'Almasi, a kane sukuyagi a kalditadan gette.

¹⁷ Beehiye a kee wede k'a dabire a munda wede k'ize beehiye aame

Raa yi dihe maṅ, miṅ k'a dabire a munda wede k'ize ulsu.

Almasi y'a jüre unto

¹⁸ Inkinoo maṅ Almasi yode batum y'a dibire kono k'oldíko duwo, untadí y'inda kaṅ soo gette a-t'iide, ki sirwe yi ki t'inda ye baa. Yode wede ki diine, y'a inda kono doṅ ki diine ye, kono y'in di'n t'etta k'ume Raa. Yoṅ duwo an y'iide a urzi tudde, wo Raa yi-d'ele puukiyo t'urzi k'Unde Kamileṅ.

¹⁹ Ti toogo k'Unde gette, y'a t'iide kazita Rabila Majjaanawa a undiyagi doṅ a dangay.

²⁰ Kane undiyagi geṅ duwo doṅ ti kaaga i-ti tuuge a Raa, aame yi'ni delliso t'ombine a ozzinagi doṅ Nowe y'a ikkima tooko ere meeda a jüre. Doṅ miibi fanṅal i t'iide adda tooko me, kane pay miṅ gessire doṅ Raa y'an utte t'urzi k'ahu me.

²¹ Kane ahu geṅ i-kaza urzi suyyiso batem ere anki t'un di'n uttiyo. To suyyiso batem gette i ki d'opilso ganigi tudde ye, wo tod'te i-kaza wede y'ele tuddí a Raa ti elkiyo ere y'a suune munda k'ulsuko a tuddí umbo. Suyyiso batem gette t'un di'n uttiyo t'urzi baldiya k'Isa Almasi,

²² yode wede ingile k'awwa ki kandaane, yi lekkiyo a ammade ki Raa, yoṅ goole t'ekki maaleekiyagi wo t'ekki doṅ an d'ede urzi ki dokkiyo ti doṅ an d'ede toogo a kandaane.

4

Lekkiyo ere ti kaaga wo ti ere aware

¹ Kine in suune Almasi y'uune dabar a tuddí, inkinoo'ṅ kune toṅ kun oyyo kun di dabire aa ki yode, kono wede uune dabar a tuddí yi ki lekke a urzi k'oldíko ye baa.

² Inkinoo maṅ ti anki eṅ, lekkiyaguṅ ere a guute a duniya ette, kun di lekke aa Raa yi dehu, wo kun gi di lekke a isiyo suldi doṅ ulpi tudde ti dehu ye.

* **3:12 3.12** Kun wollo adda mattup ki Soom 34.13-17.

³ Geŋ d'erec, kune'ŋ ti kaaga ume baadaŋ kun di y'ingile a isiyto suldi d'ŋ aa kane d'ŋ i ki suune Raa soo d'anaŋal ye addaŋ i dehu. Kune kun likke a urzi boliyo, kun d'ize suldi d'ŋ ulpi tudde ti dehu, kun d'iife i ceeriyo eego, kun d'iimi duniyaŋ, kun d'iifite kaŋ soo, wo munda wede ki sukuyagi kun d'uttila a lonŋayi.

⁴ Wo ankeŋ kane an seedu giggi-raŋ kono kun ki sooru ti kane ye baa a urzi lekkiyadaŋ ere oldo daa k'ume dirsiyatú gette. Inkiŋo'ŋ an un di'n kaldita.

⁵ Wo kane'ŋ onniyo soo an i-t'idey taaya a Raa ki naabadaŋ ere an ize, kono yoŋ goppon y'a d'ekka booro ki d'ŋ zeere wo ti d'ŋ unto pây.

⁶ Kono k'inkiŋo d'ŋ i t'inda ti kaaga toŋ, Rabila Majjaanawa an an gizite. Geŋ Raa y'an d'ikke booro a eedaŋ an t'inda, aakede y'aasa ki duwo pay. Wo ankeŋno, t'urzi k'Unde Kamileŋ kane an aane an di lekke a lekkiyo ere aa Raa yi dehu.

Doŋ naabo d'ŋ beehiye ki Raa

⁷ Onniyo a guute goppon duniya t'a d'anga me. Inkiŋo maŋ kun lekko ti suuniyo k'ono wo daayum zeere, kono kun di tonde Raa.

⁸ Munda wede ki poone a jire, kun geyyo tudduŋ t'adduŋ pay, kono geyyiso gette ti d'eliyo urzi k'isiyo tambobino k'ita k'oldiko baadaŋ*.

⁹ Kun sood'o tudduŋ bey sire, daa gurgirso.

¹⁰ Raa y'un ele beeko t'urzi baadaŋ, a wede tuuku toŋ Unde Raa ti d'ele munda k'isiyo naabo Raa kono a nooge tudduŋ. Inkiŋo maŋ kun t'isa d'ŋ yeeriyo beehiye ki suldi d'ŋ Unde Raa t'un ele me.

¹¹ Geŋ wede Unde Raa ti ele munda ki kazita k'ono maŋ, y'a kizite ono Raa. Wo wede Unde Raa ti ele munda ki noogiyo duwo maŋ, y'anni nooge ti toogo ere Raa yi ele. Inkiŋo'ŋ a suldi d'ŋ pay kun

ise'ŋ, a t'ele tamma a Raa t'urzi k'Isa Almasi. Geŋ a yode tamma wo toogo ki daayum! Eyye.

Dabar a urzi k'Isa Almasi

¹² Zemba ki nuŋ kune d'ŋ ki geyyiso, kun ki seeda giggiŋuŋ ye a munda un iido ooŋe baadaŋ aa uwo d'ala d'ala toŋ maŋ. Kun elke ye dabar gette aa munda wede a urzizi ye me.

¹³ Wo d'e kun lekko t'unŋsuwo kono kun dabirsa a urzi lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Almasi. Wo geŋ inkiŋo a onniyo ere duwo pay an wulla daryikadi maŋ, ulbuŋuŋ aasa unŋe baadaŋ a ceera.

¹⁴ Aame duwo an unni kaldita kono kun umbe a suma k'Almasi maŋ, kun lekko t'unŋsuwo kono Unde Raa tod'te i-d'ede toogo, tod'te ti kune.

¹⁵ Aame wenda ti diinagun yi dabirsa kono yoŋ wede t'owwo duwo mirsi, ise wede k'oogire, ise wede isiyo suldi d'ŋ ulpi, wo ise wede eliyo eedi a suldi d'ŋ doolo toŋ maŋ, geŋ munda wede beehiye ye.

¹⁶ Wo d'e aame wede yi dabirsa kono yoŋ wede k'Almasi maŋ, y'a k'ise sukuyagi ye. Ki too maŋ y'a t'imme Raa kono duwo an yi waaku yoŋ wede k'Almasi.

¹⁷ Kun ollo, onniyo ere Raa y'a t'eesa d'ekkiyo booro a duwo t'iina baa, wo yi t'eesa booro ti d'ŋzi. Wo aame yi t'iisa booro ti kine d'ŋzi batum maŋ, a kane d'ŋ i-tuuge i k'umbe a Rabila Majjaanawa ki Raa ye, booradaŋ t'aasa ooŋe baadaŋ.

¹⁸ Ono eŋ an riŋe ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

«Aame kane d'ŋ ki diine'ŋ ooŋe an utta me maŋ, ooŋe baadaŋ sey a d'ŋ k'oldiko i ti toogiyo k'ambu a ono Raa me†.»

¹⁹ Geŋ inkiŋo d'ŋ i dabirsa a urzi wede aa Raa yi dehu'ŋ, kane an d'ise beehiye daayum, wo an i-d'ooli

* **4:8 4.8** Kun wollo adda mattup ki Piroberb 10.12. † **4:18 4.18** Kun wollo adda mattup ki Piroberb 11.31.

tuddan pay a Raa wede i'n ikkima, yon yi seedu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa me.

5

Kooke a don dokkiyo

¹ Anken ni rootiyo en kooke a don kane ti diinagun i dokkiyo don ogiyo ti suma k'Isa. Nun ton wede dokkiyo aa kane kay. Aame Almasi yi dibire, nun ni y' wulle, wo nun ton aggado n'a ti t'ooney onniyo ere Raa yi kiza daryikadi gette. Enno munda wede n'an rootiyo me:

² Kun'ni soodo beehiye don Raa y'un ele beygun me, aakede wede k'elso yi boohiyo dambami. Daayum kun ambo attidizan t'adde soo aa Raa yi dehu, kun ise aa an un isiyo ki toogo do ye. Kun zaapo addugun pay a naabo gettiyo, kun k'ise kono k'oonyo k'agga ye.

³ Kun koone zakidi ye a ekki don Raa y'un ele a beygun me, ki too man konsagun a diinayan t'aase beehiye aa urzi an di wolle an d'ozire eego.

⁴ Inkinno gen aame Raa mozigo don k'elso y'iina man, yon y'un t'ela kadumul ki gooliko ere a lekka ki daayum.

Kooke a don i ziipe addan a Isa

⁵ A kune obilagi ton, kun ollo, n'un di rooto: kun kili t'ekki don dokkiyo i jire kune ye. Wo onamo en a kune pay: kun t'ise don i koliyo tuddan ye ti tuddugun me, kono ono en an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «A don i koliyo tuddan gen, Raa y'an di-toogiyo, wo de a don i ki koliyo tuddan ye, beekadi a eedan*.»

⁶ Inkinno man n'un di rooto: kun ottilo, kun kili tuddugun ye a daana Raa wede i-d'ede toogo gen me, kono yode batum y'un ti'n kila t'awwa a onniyo ere yi diha man.

⁷ Kun i ti zaapo attidugun pay a bey ki Raa, kono wede k'ambu k'attidugun yode.

⁸ Kun lekko daayum zeere, kun koono mentikagi! Derec, Meeda siitandani ere k'adugun gette t'unni dooliyo liw liw ti dehu wee wee ti seeda me, aa suwwu yi moolo wiyirr wiyirr yi dehu yi seeda seysu.

⁹ Aame daayum kun konso zakidi a urzi zaapu k'adde a Raa man, kun d'ohira toogo a daanatú me. Kune kun suune zembagun don a urzi k'Isa adda duniya pay gen, kane an dabirsa aa kune kay.

¹⁰ Kune kun a-dabira sey k'onniyto miibi danjal, wo Raa ki beeko ere pay y'unni wiike kun t'etta a daryikadi ere ki daayum kono kun lekkiyo kettiyo kan soo t'Almasi. Inkinno man yode batum y'un di'n oofiba ki diine, y'un t'ela toogo wo y'un di'n isa kun seeda zakidi a urzi zaapu k'addugun.

¹¹ Gen toogo ti koono eedi ki daayum! Eyye.

Toose ere ki dangu

¹² Nun n'un riine ono don boolon adda mattup ette ti noogiyo ki Silas. Ni suune yon leema wede yi seedu zakidi a naabo. Nun ni riine kono n'un d'eeliyo kooke, wo n'un di roote kere: kun soodo zakidi a beeko ere derec ki Raa.

¹³ Zemba don ogiyo ti suma k'Isa a enno a Babiloon† gen, kane don Raa yi biire aa kune kay, an un t'ize toose. Wo Markus wede yon aa ulo‡ ton, y'un t'ize toose pay.

¹⁴ Kun t'eesito tuddugun kan bey sire sire aa zemba.

Gen toose ti koono eggun, kune don pay i lekkiyo kettiyo kan soo ti Almasi me.

* 5:5 5.5 Kun wollo adda mattup ki Piroberb 3.34. † 5:13 5.13 **Babiloon:** Ki Piyer man suma «Babiloon» gette i-kaza geegeer ki Room. ‡ 5:13 5.13 **Markus wede yon aa ulo:** Markus gen ulo k'adde Piyer ye, yon sanallusu wede yi giyye.

Mattup ere ki sirwe Piyer yi riije

Enj urzi k'ono donj kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere ki sirwe Piyer wede zina k'Isa yi riije. Yonj yi riije a kane donj i ziipe addan a Isa uune mattupadi ere ki poone. (2 Piyer 3.1)

Piyer yi rootiyo donj ongon an t'iide a diine kane donj i ziipe addan a Isa, an an di gizite ono donj ti doolo a ki t'iide a Rabila Majjaanawa ere y'an gizite gettiyo ye. Kane donj gen an d'isiyo aa addan i dehu wo an an di ruute, Isa gen yi ki kimo ye baa. Piyer yi rootiyo sey, lekkiyo ki wede yi ziipe addi a Isa gette, i dehu Raa ulbi i-d'ise unse. Munda wede derec me, kane ono donj Isa yi duuye donj izire ti yode aame yonj a siido botto. Injino a dooyiso gettiyo, kine donj i ziipe addin a Isa in d'ozire eego.

Toose ki Piyer

¹ Mattup ette i raaniya nunj Simo Piyer, wede naabo wo wede zina k'Isa Almasi, a kane donj i ziipe addan a Isa aa kaye kay, t'urzi naabo ere ki diine ki Raazin Isa Almasi Wede k'Uttiyadin y'ize gettiyo.

² Gen beeko ti toose i koonaa eggun daa doozyo, t'urzi suuniyo ere kun'ni zuune Raa ti Galmeegin Isa gen me.

Sooru ki wede i ziipe addi a Isa

³ T'urzi toogo Raa, Galmeega y'in d'elo suldi pay donj beehiye a kine kono in di lekke kettiyo ti Raa. Injino Raa y'in di y' gize Isa wede y'inni wiike t'urzi goolikadi wo t'urzi toogadi ere i naabiya.

⁴ Gen injino y'in d'ele suldi donj a di jiire baadan wo zooyayan oone, donj ti poone yi ruute y'in t'ela genno, kono aame suldi gen kun uuna man, kun aana kun t'alda ti

suldi donj ulpi tudde ti dehu, an d'an t'ettiyo donj duniya k'ume daggiya, wo sonj kun di lekke kettiyo kanj soo ti Raa.

⁵ Wo kono injino tonj, kune kun ziipe addugun a Isa gen, kun ti ketto toonugun zakidi kun d'oziro ki diine. Wo kun izira ki diine man, kun t'isa donj i suune Raa ki kotto.

⁶ Wo Raa gen kun yi zuuna man, tuddugun kun i-d'aana. Wo tud-dugun kun i iina man, kun soodo zakidi. Wo kun ziiida zakidi man, kun lekko kettiyo ti Raa.

⁷ Ki danju, kun likka kettiyo ti Raa man, kun di geeyo tuddugun aakede zemba. Wo kun giyya tuddugun aakede zemba man, duwo pay kun di'n geeyo.

⁸ Aame suldi gen kun uuna baadan adda k'addugun wo kun izira eego man, kane gen an un ti'n isa donj tasse ye, wo de donj ettiyo ki daana a urzi suuniyo Galmeegin Isa Almasi.

⁹ Wo aame suldi gen wede yi ki'n uune adda k'addi ye man, yonj gen yi ki wolliyo dokki ye aa wede koosiyo, gen i dunde a oldikadi ere ti kaaga Raa yi y'ize kamilenj gen me.

¹⁰ Kono kamo zemba ki nunj, kun ketto toonugun zakidi sey a ceere kono kun di seeda zakidi a waaku ere Raa y'unni wiike, wo a beeriyo ere yi biire kune donji. Derec, suldi gen kun a ziiida zakidi man, umbo kun ki t'ooraa adda k'oldiko ye.

¹¹ T'urzi gen Raa y'un d'oooley urzi wanj wede kun t'ettey a moziko ere ki daayum ki Galmeegin Isa Almasi Wede k'Uttiyadinj.

¹² Gen injino ni dehu suldi gen n'un ti'n doole doole sey me, aame suldi gen kun'ni zuuna baa, wo kun lekkiyo kettiyo zakidi a derec ere kun uune gettiyo manj.

¹³ Wo aame nunj ede botto ni lekkiyo gen, ni suune derec suldi gen n'un ti'n doole doole beehiye, kono kun di lekke zeere.

14 Nun ni suune bini ton ni t'inda, aa Galmeegin Isa Almasi y'o ruute*.

15 Nun ni dehu n'aase t'urzi mumino ton man, kono aame n'inda ton kun d'aana daayum kun d'elka a suldi gen me.

Gooliko k'Almasi

16 Kun ollo, aame kaye ay un gizite ti poone Galmeegin Isa Almasi y'iido ti toogadi gen, ono don ay ruutite gen ay k'iide taaya ere iido ti elkiso duwo ye, kaye ay yi wulle t'edayey toore mozikadi me.

17 Ki kotto, Meega Raa y'a y'ize yon wede suma wo yi-d'ele gooliko. Wo Raa adda daryikadi ere meeda gette, golladi Isa y'a t'illiga, t'ede: «En ulo nuuno ni y' giyye baadan, ulbo unse ti yode me†.»

18 Wo golla gette t'iido ti kandaane, kaye batum ay di-t'illiga aame kaye ti yode ekki mokkolo ere kamilen gette.

19 Inkinno kaye ay boohiyo sey adda k'addey ono don nebiyagi an ruutite me. A kune beehiye kun ziipa kuudugun a onaman genno man, kono kane aakede toore i-tooriyo adda k'ume zimolo bini ompilso k'ume, wo toore k'Isa yi-tooriyo a biza k'ulbugun aa moole biza soohe yi koliyo yi-tooriyo.

20 Munda wede ki poone a jiire min: Ono don nebiyagi an riine ti kaaga adda mattup ki Raa gen, wede tudde yi k'aane yi ki suune itadan ye yode ti siidi me.

21 Derec, ono don nebiyagi an ruutite gen, soo ton umbo i k'iido ye t'urzi k'elkiso duwo me, wo gen an i nniya Unde Kamilen kono an di ruutite ono don iido ti Raa me.

2

Don eliyi dooyiso ere oldo

1 Ti kaaga gen i d'ede don ede t'adda diine don k'Izirayel kane an

ti t'ize tuddan aa nebiyagi, wo gen inkinno ti diine kune ton i d'adda don an t'ela dooyiso ere oldo. Kane gen dooyisadan an ti kalsa kan ombide ti ono don derec ye ki daggiya duwo, wo urzi Galmeega wede an di'n udde gen an d'oola. Inkinno man kane gen kesiko an t'oono kulkuwo Raa a eedan ki daggiyadan.

2 Wo a lekkiyadan ere ki boliyo gette don baadan an di'n daana, wo t'urzi kane duwo an di kildita urzi wede derec ki Raa.

3 Kane don eliyi dooyiso ere oldo gen an un t'in dagga t'urzi lo-hito k'ono a biza, kono an t'oono munda beygun. Kane gen ti kaagine too booradan Raa y'an ti-dikke, wo daggiyadan t'aasa kesiko.

4 Derec, kun suune kane maaleekiyagi don i t'ize oldiko ton, Raa yi ki'n ili ye, wo y'a ti'n zidde y'a ti'n gittite, yi ti'n ibi adda k'olde goole sohuru wo zimolo, yi di'n boohiyo an di lekke bini onniyo booro.

5 Wo duwo don ti kaaga ulpi ton Raa yi ki'n ili ye, kane y'an iide pay ti ahu baadan a t'iimi siido, wenda soo ton i k'utte ye. Wo a utte Nowe siidi, wede i gizite urzi wede ki diine, ti don sarat a itadi*.

6 San man geegiryagi Sodom ti Gomor gen kane ulpi, Raa y'a dikke booro eedan, y'an igge t'uwwo ti donzan pay a t'ize oddagi, kono a kiza urzi a don isa oldiko ki daana an di wolla.

7 Aame gen Lot yon wede ki diine Raa y'a y'utte, kono yon i y'uune a lekkiyo ere ki boliyo ki don siido an isiyo daa sukiyagi gette†.

8 Derec, yo wede ki diine gen yi lekkiyo a diinayan, yi woliyo wo y'ollige naabo ere pay an isiyo onnu diddo gette. Inkinno lekkiyadan tod'te sukiyagi i ti lattiya biza k'ulbi wede ki diine genno.

9 Inkinno man Galmeega gen yon

* 1:14 1.14 Kun wollo adda mattup ki Zan 21.18-19. † 1:17 1.17 Kun wollo adda mattup ki Matiye 17.1-5; Markus 9.2-7 wo Lik 9.28-35. * 2:5 2.5 Taaya ki Nowe gette k'a ti t'oono adda mattup ki Zenez 6-8. † 2:7 2.7 Taaya ki Lot gette k'a ti t'oono adda mattup ki Zenez 19.1-29.

yi suune urzi mummino y'a t'adfa don i lekkiyo kettiyo ti yode t'adda suldi don ooŋe an aaniya me, wo yon yi suune urzi mummino don k'oldiko y'anni boohe bini yi ti'n t'ela dangay a onniyo ere Raa yi dekka booro me.

¹⁰ Wo yon yi t'ela dangay ki poone kane don i daaniya urzi pitinjo tuddan ti dehu gettiyo, wo an aa ti diipida a ono Raa gen me.

Kane don eliyo dooyiso ere oldo gette a wenda an k'orgiso ye, eedan zakidi. Ottilso soo ton an k'ede ye a maaleekiyagi don toogo ti kandaane gen me, an di'n kaldita.

¹¹ Wo kane maaleekiyagi don an ede toogo baadan a jiiere gen, kane don eliyo dooyiso ere oldo ton an ki'n kaldita ye aame dekkiyo booro a daana Galmeega me.

¹² Wo kane gen eedan aa seydi balda daa k'elkisadan, kane gen a lekkiyadan an ti'n seddu, an ti'n towwo. Gen an kaldita a munda an ki y' suune ye. An di-t'inda aa seydi balda.

¹³ Inkinno man a oldiko ere pay an ize gette, Raa y'an ti dooza. A onnu ton man an isiyo unswadan a urzi naabo ere oldo tuddan ti dehu. Aame an aa konso a ombagun ton, lekkiyadan gette oldo a duwo sukiyagi baadan, ulban an isiyo unse ki lohito k'ono danjal.

¹⁴ Edayan bilbil ki moonite t'erayi k'eeban. Kane an k'ormiyo ye k'isiyo k'oldiko me, don tasse an ti'n daggiya, wo an d'okkiso a suldi pay. Inkinno man duudiyo Raa a eedan.

¹⁵ Kane gen urzi wede derec an d'iili, an digge, an di diine urzi wede ki Baalam ulu Bozor pay. Yode wede y'a giyye sonko ere an i eliyo y'aase ulsu,

¹⁶ wo yo nebi Baalam gen a oldiko y'ize gette, Raa y'a y'iipide t'urzi bize buuru. Inkinno man onniyo gette t'a ruute aa i rootiyo wedusu, inkinno t'a y'ihira kono y'a ki isa ye

baa naabo daa k'elkiso gette‡.

¹⁷ Kane don eliyo dooyiso ere oldo gette, aa osso ahutu i t'iibe, aa dondari maaye wede baadan yi-ti'n teepiyo, mizzi yi-ki koppiyo ye. Kane gen umayan Raa y'an ti t'ikkima adda k'ume zimolo dil.

¹⁸ Kane gen ti bizan i d'adfiya ono don baadan ki koliyo tudde wo ki bita. An d'isiyo naabo sukiyagi ere a jiiere ki tuddan ti dehu, kono an di mabilde kane don i t'udfo ti ooŋe ti diine don i lekkiyo a urzi daggiya.

¹⁹ Kane gen an an di rootiyo a duwo an t'isa don eedan toore, kacin kane batum min bulagi ki naabo ere an isiyo daayum ki lattiya gettiyo, kono wede tuuku ton yon bule ki munda wede i-iide.

²⁰ Inkinno man i d'ede don ongo an t'udfo t'adda suldi don ganigi ki duniya t'urzi suuniyo ere ki Galmeegin Wede k'Uttiyadin Isa Almasi, wo aame san an iila tuddan an ti gima k'adda suldi don ulpi an i-iide genno sey man, kane gen lekkiyadan ere k'ita ette oldo a jiiere ere ki poone.

²¹ A kane inkinno gen beehiye urzi wede ki diine an gi di y' suune ye ton bee, min an di y' suune wo san an d'ooli ono don kamilen don Raa y'an ruute an illiga gen me.

²² Gen an d'iina a-t'iide a munda wede ono ombide an ruute me, an'de: «Gede yi-ti kama ombo palditadi», wo son «Kinzir kun ti y' zuuye ton, yi-ti kama k'adda nirdito sey.»

3

Kama k'Isa ki duniya

¹ Zemba ki nun kune don ki geyyiso, kun ollo mattup n'un raanija ette, ere ki sirwe. Ise a mattup ere ki poone, wo a ere ki sirwe ton man, ni dehu kune eggun a lekke ohine a elkiso ere ki diine t'urzi k'ono pay don n'un ruutite genno.

‡ 2:16 2.16 Taaya ki Baalam gette k'a ti t'oone adda mattup ki Nombire 22.4-35.

² Ni dehu kun aa d'elke a ono don nebiyagi don kamilen an ruutite ti kaaga, wo ti urziyagi k'oogoro don ki Galmeega Wede k'Uttiyadin kun illiga t'urzi kaye don zina k'Isa.

³ Wo munda wede kun di suune ki poone enno, a onniyagi don ettiyo k'ita i d'adda duwo an di lekka lekkiyo ere aa tuddan ti dehu. An un di'n t'okka maade,

⁴ wo an t'eesa: «Eeyu Isa Almasi yi ruute san y'a-kimo, de anken too me yi d'aaniya me? Maawin ton an dinge baa, wo kane suldi pay min an lekkiyo a umayan t'ume Raa y'a t'ikkima duniya too.»

⁵ A elkiyadan gette kane an dunde ti kaaga Raa y'ikkima siido kane ti kandaane t'urzi k'ono bizi me. Siido ti ahu y'a ti'n diikida, wo siido yi t'ikkima t'adda k'ahu.

⁶ Wo gen injkino t'urzi k'ahu don baadan a t'imi siido, don adda duniya ti suldizan pay ti kaaga an t'uute.

⁷ Wo ki kandaane kane ti siido don ankenno en, t'ono don ki bizi genno Raa yi'ni boohiyo k'uwwu t'an uuta. Kane gen yi'ni boohiyo k'onniyo ere Raa y'a dekka booro wo k'onniyo daggiya don k'oldiko.

⁸ Wo zamba ki nun kune don ki geyyiso, i-d'ede munda soo i dehu un ki dande ye: Galmeega a elkisadi onniyo soo gette aa ozzine dupu, wo ozzine dupu gen aa onniyo soo.

⁹ Don ongo an elkiyo Galmeega yi t'ossiyo a munda wede yi ruute y'aasa gen me. Wo injkino ye, yo y'ombine baadan kono kune, yi ki dehu wenda soo ton a ki dagge ye. Ki too man yo yi dehu duwo pay an di-kime lekkiyadan.

¹⁰ Injkino man onniyo kama Galmeega t'aana aa wede k'oogire, wenda soo ton yi ki suuna ye. A onniyo gette kandaane a nokkida ti tarkuuse baadan wede k'a orgide, suldi don pay a kandaane uwwu t'an ogga a t'isa umbo, wo siido ti

suldi don pay adda gen a t'isa umbo pay.

¹¹ Derec, suldi pay gen an t'engila injkino, gen kun suuno koduwo mummino kun di lekke me! I dehu kun di lekke don kamilen, wo a kize kune kettiyo ti Raa.

¹² Koore kun delliyo aaniya k'onniyo ere Raa y'a dekka booro gen me, kun di-kette toonugun zakidi kono onniyo gette t'a aane kesiko. Onniyo gette onniyo ere kandaane uwwu t'a y'ogga a t'isa umbo, wo suldi don pay a kandaane gen a t'ombila ti wehinko k'uwwu gettiyo.

¹³ Wo Raa yi ruute yi d'isa kandaane aware wo siido ton aware*, aame gen duwo an d'isa munda wede ki diine aa Raa yi dehu, wo genno kine in delliyo munda wede yi ruute y'aasa me.

¹⁴ Kono kamo zamba ki nun kune don ki geyyiso, koore kun delliyo aaniya k'onniyo gettiyo gen, kun ketto toonugun zakidi, kono y'un di'n t'oona don kamilen, kun lekkiyo ti toose, wo duwo an k'ambu sundugun k'ulsuko ye.

¹⁵ Wo kun elko koduwo ombine Galmeegin gette, t'un d'ele urzi kun t'oone uttiyo. Injkino kay leemadin Pool wede in giyye gen, a suldi genno ton y'un ti'n riine ti suuniyo k'ono ere Raa yi ele.

¹⁶ Gen munda wede yi riine adda mattupiyagi pay injkino, aame y'essiyo raaniya a urzi suldi genno man, i d'ede omagi ongo oone ki suuniyadan me. Injkino man kane don i ki suune munda ye, wo an di baakiya a suldi Raa, ono an ti'n kama t'urzi doolo aa an d'isiyo a omagi ongo adda mattupiyagi ki Raa ti doolo. An isiyo injkino gen an daggiya tuddan batum.

¹⁷ Injkino man zamba ki nun kune don ki geyyiso, anken n'un ti ruute ki poone suldi gen an d'aana. Kun koonna mentikagi, kono kane don i

* **3:13 3.13** Kun wollo adda mattup ki Ezayi 65.17; 66.22.

k'ambu ono Raa ye geɗ an un ki ti'n dagga ye, wo kun gi di t'assa lekkiyagun ere zakidi gettiyo ye.

¹⁸ Wo de kun'do ki daana daayum a urzi beeko ti suuniyo ere ki Galmeegin Wede k'Uttiyadin Isa Almasi. Geɗ tamma t'a koone a yode ti anki wo ki daayum! Eyye.

Mattup ere ki poone Zan yi riije

En urzi k'ono don kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette «Mattup ere ki poone Zan yi riije». Zan yi riije mattupiyagi paat: «Rabila Majjaanawa k'Isa Zan yi riije», «Apokalipse» wo mattupiyagi don ado a biza tuddan. Ti diine kane don ado gen, ette mattupadi ere ki poone.

Ti kaaga gen, i d'ede don ongo an di lohito ono, an d'eesiyo, Isa Almasi yon an y'ehe aa wedusu gen, yon Ulo Raa ye. Wo an di rootiyo son, wede tuuku ton y'aase munda aa addi i dehu wo Raa yi ki y' wolle yon aa wede k'oldfiko ye. Kono kamo Zan y'an di riije a don i ziipe addan a Isa, an di suune kereñ Isa min yon wee wee, wo y'an di ruute son, ki kotto lekkiyo ere ki daayum tod'te ede, wo y'an di gize mummino kee wede k'a ti t'oone me. Wede tuuku yi ziipe addi a Isa gen, lekkiyo gette y'a ti t'oone. Wo a duwo y'an di ruute sey, ti Raa wo ti Ulí Isa an aa ti ketto kan soo, wo Raa an di y' geyye ti don pay i ziipe addan a Isa. An iza inkinno man, ki kotto an di suuna adda k'addan an t'oona lekkiyo ere ki daayum.

Wede an yi waaku Ono yi d'eliyo lekkiyo

¹ Kun ollo mattup ere ay un raaniya ette a tukki wede an yi waaku Ono yi d'eliyo lekkiyo, yon gen wede t'ume k'eesiyo suldi pay yon ede to. Yode gen ay y'illiga ti kuudey, ay di y' wulle, ay yi wulle t'edayey noo, wo beezey ton y'a yi butte.

² Aame wede i d'eliyo lekkiyo y'iido y'a gize tuddi gen, kaye ay di y' wulle. Kono kamo ay un di

kazita rabiladi, rabila ki yode wede i d'eliyo lekkiyo ere ki daayum, yon yi likke a sirpa Meega Raa, anken Raa y'in ti y' gize.

³ Munda wede ay wulle wo ay illiga ti kuudey gen, a kune ton ay un ti y' kaza, kono kune ti kaye in lekkiyo kettiyo kan soo. Wo lekkiyadin kettiyo kan soo gette, tod'te ti Meega Raa wo ti Ulí Isa Almasi.

⁴ Gen kaye ay un raaniya inkinno, kono kine pay addin a ona t'unjsuwo.

Raa yon toore

⁵ Raa gen yon toore, munda zimolo di yode umbo. Enno ono don ay illiga ti bize k'Isa Almasi me, wo ay un ti'n kaza.

⁶ Aame kine in'de in lekkiyo kettiyo kan soo ti Raa wo in sooru adda zimolo man, gen kine don lohito k'ono, in ki sooru a urzi wede d'erec ye.

⁷ Wo de aame in sooru adda toore aakede yode batum adda toore gen, in di lekka pay kettiyo kan soo, wo puuzo k'Ulí Isa t'in di'n isa kamilen t'oldikadin pay te.

⁸ Aame kine in'de oldfiko in k'isiyo ye man, gen in daggiya tuddin, munda d'erec di kine umbo.

⁹ Wo aame kine in t'oodibe addin a oldikadin man, yode Raa ton y'in t'isa tambobino a oldikadin te, kono yon wede ki diine, yi seedu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa: inkinno man y'in t'isa tambobino a oldikadin, wo y'in di'n isa kamilen ti suldi don pay ulpi*.

¹⁰ Aame kine in'de oldfiko batum in k'ize ye man, gen Raa in ti y'ize wede lohito k'ono, gen onami adda k'addin umbo.

2

¹ Inni ki nun, n'un raaniya inkinno kono ni dehu kun ki d'ise oldfiko ye. Wo de aame wede yi t'uire adda k'oldfiko man, kun suuno wede

* 1:9 1.9 Kun wollo adda mattup ki Soom 32.1-5.

noogiyadiŋ ede a ɗaana Meega Raa me, yoŋ Isa Almasi wede ki diine.

² Yode batum y'ele tuddi sedefe, y'a inda ki booyiso k'oldikadiŋ, wo kono k'oldikadiŋ ɗaŋŋal ye, k'oldiko ki ɗoŋ duniya pay*.

Geyyiso tudde a urzi Raa

³ Aame kine in seedu urziyagi k'oogoro Raa maŋ, t'urzi geŋ in di suune yoŋ in yi suune.

⁴ Wede y'ede Raa yi y' suune wo yi ki seedu urziyagi k'oogiradi ye maŋ, yoŋ geŋ wede lohito k'ono, ono ɗoŋ ɗerec di yode umbo.

⁵ Wo wede y'a seedu ono Raa maŋ, yoŋ geŋ ki kotto yi giyye Raa t'addi pay. T'urzi seedu k'onami geŋ i-kaza in yi suune, kine in lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti yode.

⁶ Aame wede y'ede yoŋ yi lekkiyo kettiyo ti Raa maŋ, i dehu y'a ozire aa Isa Almasi y'izire kay.

⁷ Zamba ki nuŋ kune ɗoŋ ki geyyiso, ono ɗoŋ n'un raaniya eŋ kane urzi k'oogoro aware ye, wo ɗe kane urzi k'oogoro ere ti kaaga kun illiga t'ume k'eesiyo†. Urzi k'oogoro ti kaaga eŋ kane ono ɗoŋ kun illiga.

⁸ Wo ankeŋ ono ɗoŋ n'un raaniya eŋ kane urzi k'oogoro aware. Naabo k'Isa Almasi y'ize wo ti sooru ere ki kune gette, i-kaza urzi k'oogoro geŋ ɗerec, kono naabo ere oldo a zimolo gette t'engilso, wo iina ette naabo ere ki diine a toore kereŋ baa.

⁹ Wede y'ede yoŋ adda toore wo y'olmide leemadi maŋ, yoŋ geŋ yi lekkiyo daayum adda zimolo.

¹⁰ Wede yi geyyiso leemadi geŋ yi lekkiyo daayum adda toore, munda umbo yi ti y'oore leemadi adda k'oldiko me.

¹¹ Wo ɗe wede y'olmide leemadi maŋ, yode geŋ yi lekkiyo adda zimolo, y'ambe k'ume tunda'ŋ yi ki suune ye, kono zimolo ti t'ippe a edayi.

Duniya kun ti geyye ye

¹² Inni ki nuŋ, n'un raaniya kono oldikaguŋ Raa y'un t'ize tambobino t'urzi suma ki yode Isa.

¹³ Kune maawi no, n'un raaniya kono kun yi zuune wede yo ede to t'ume k'eesiyo suldi pay me. Obilagi no, n'un raaniya kono Mohita k'oldiko kun ti jiire.

¹⁴ Inni ki nuŋ, n'un raaniya kono Meega Raa kun yi zuune. Kune maawi no, n'un riŋe kono kun yi zuune wede yo ede to t'ume k'eesiyo suldi pay me. Obilagi no, n'un riŋe kono kune un d'ede toogo, wo ono Raa kun'ni ziid'a zakidi, Mohita k'oldiko toŋ kun ti jiire.

¹⁵ Kune duniya kun ti geyye ye ti suldutú pay. Aame wede yi geyyiso duniya maŋ, geŋ geyyiso Meega Raa adda k'addi umbo.

¹⁶ Kun ollo enno suldi ɗoŋ adda duniya me: suldi ɗoŋ ulpi tudde ti dehu, suldi ɗoŋ ersa ti zaapu wo koliyo tudde ti maala. Kane geŋ i k'ettiyo ti Meega Raa ye, kane'ŋ suldi duniya.

¹⁷ Kun suune duniya ti suldutú ɗuwo an zaapu addaŋ eego geŋ, an t'engila, wo ɗe wede y'a ziid'a zakidi a naabo ere Raa yi dehu maŋ, y'a lekka ki daayum.

Kun koona mentikagi ti ɗoŋ k'olmide k'Isa

¹⁸ Inni ki nuŋ, onniyo k'ita t'iina aa kun d'illiga, a onniyo k'ita Wede k'olmide k'Almasi y'a etto, ankenno ɗoŋ k'olmide k'Almasi kane ede baadaŋ an t'udɗo. Geŋ i-kaza onniyo k'ita t'iina‡.

¹⁹ Kane geŋ an uɗɗe ti diine kine ɗoŋ i ziipe addiŋ a Isa, wo ɗe ti poone to kane pay miŋ ki kine ye. Derec, anki kane ki kine kotto maŋ, an di lekke ti kine. Wo ankeŋ an t'udɗe ti diinayiŋ miŋ, a t'iid'iba ita kane pay ki kine ye.

²⁰ Wo kune'ŋ, kun d'uune Unde Raa, tod'te Almasi wede kamileŋ

* 2:2 2.2 Kun wollo adda mattup ki Romen 3.25-26. † 2:7 2.7 Kun wollo adda mattup ki Zaŋ 13.34.

‡ 2:18 2.18 Kun wollo adda mattup ki Matiye 24.5,23-24 wo Markus 13.21-22.

y'un ele, inĵino mañ kune pay d'erec kun ti suune.

²¹ Nun n'un riije kono d'erec kun ki ti zuune ye ye. Aha, n'un riije kono d'erec kun ti zuune, wo kun zuune d'erec i-k'ede lohito k'ono ye.

²² Wede lohito k'ono miñ yon wee wee? Yon miñ wede i-tuuge yi rootiyo Isa yon Almasi Raa yi biire ye. Wede k'olmide k'Almasi geñ yon yi-tuuge yi rootiyo Raa yon meek'Almasi ye wo Almasi Ulo Raa ye.

²³ Wede yi-tuuge yi rootiyo Almasi Ulo Raa ye mañ, yode geñ Meega Raa toñ yi ki y' zuune ye. Wo wede y'umbe a Ulo Raa mañ, geñ yon yi zuune Meega Raa pâyŞ.

²⁴ Wo kune'ñ kun aa soodo zakidî a ono d'on kun illiga t'ume k'eesiyo. Aame ono d'on kun illiga t'ume k'eesiyo kun'ni ziida zakidî adda k'addugun mañ, kune toñ kun di lekka kettiyo ti Ulo wo ti Meega.

²⁵ Enño munda wede Isa yi ruute y'in t'ela me: lekkiyo ere ki daayum.

²⁶ Nun n'un riije inĵino kono kun di koone mentikagi ti d'on an dehu an un ti'n dagge.

²⁷ Wo kune'ñ, Almasi y'un ele Unde Kamilen, wo tod' ti lekkiyo kettiyo ti kune. Geñ i ki dehu wede dooyiso ti doolo y'un gi di'n dooye ye baa. Tode Unde Kamilen gettiñ t'un di'n dooye a suldi d'on pay d'erec, munda ki lohito k'ono umbo. Inĵino mañ kun lekko daayum kettiyo t'Almasi aakede Unde Kamilen t'unni duuye.

²⁸ Wo anken inñi ki nun, kun lekko daayum kettiyo t'Isa Almasi. Inĵino onniyo ere y'aana yi-kiza tuddi a d'wo pay gette, y'in di'n t'oonaa daa niiku adda k'addiñ, in ki seeda sukiyagi ye a d'aanadi me.

Inñi Raa

²⁹ Kun suune Almasi yon ki diine geñ, kun suune kay wede tuuku

y'isiyo naabo ere ki diine mañ, yon geñ ulo Raa.

3

¹ Kun ki wollo d'o Meega Raa y'in di'n giyye baadan, y'in di'n waaku kine inñizi*, wo geñ ki kotto kine inñi Raa! Wo d'e kane d'on duniya an in ki'n suune ye kine inñi Raa me, kono kane Raa an ki y' suune ye.

² Zemba ki nun kune d'on ki geyyiso, anken kine in t'ize inñi Raa, wo d'e munda wede kine in t'isa a daana Raa y'in ki t'iidiba ita ye botto. Wo in suune aame Isa Almasi y'iina mañ, kine in t'isa aa yode, kono in di y' wolla kereñ eda ti eda.

³ Wede tuuku yi zaapu elkiso ere inĵino a Almasi mañ, y'a t'ise kamilen, aa yode batum kamilen.

⁴ Wede tuuku y'isiyo oldiko geñ, y'a ti doopide a oogoro Raa. D'erec, isiyo k'oldiko gette, tod'te doopide a oogoro Raa.

⁵ Wo d'e kun suune Isa Almasi y'iido k'adda duniya y'a buuye oldikadin, yode wede i-k'ede oldiko ye.

⁶ Wede tuuku yi lekkiyo kettiyo ti yode mañ, y'a ki lekke adda k'oldiko ye, wo wede tuuku y'isiyo oldiko mañ, geñ Isa yi ki y' wolle ye, wo yi ki y' suune ye.

⁷ Inñi ki nun, kun oola tuddugun wenda soo toñ y'un ti'n dagga ye. Wede yi sooru ki diine geñ yon ki diine aakede Isa Almasi yon ki diine.

⁸ Wo wede y'isiyo oldiko geñ, yon ki Meeda siitandani, kono to Meeda siitandani gette t'isiyo oldiko t'ume k'eesiyo duniya too, wo yo Ulo Raa y'iido toc miñ y'a-lette naabo ki Meeda siitandani.

⁹ Wede tuuku yon ulo Raa mañ, y'a ki lekke adda k'oldiko ye kono yon ono Raa i lekkiyo adda k'addi. Inĵino yi k'aane yi k'ise oldiko ye kono yon ulo Raa.

¹⁰ Wede tuuku yi k'isiyo suldi ki diine ye wo yi ki geyyiso zemba ye mañ, yon geñ ki Raa ye. T'urzi

Ş 2:23 2.23 Kun wollo adda mattup ki Matiye 11.27 wo Zañ 5.23; 15.23. * 3:1 3.1 Kun wollo adda mattup ki Zañ 1.12.

en kun di'n suune inñi Raa koo ki Meeda siitandani koo man.

Kun geyyo tuddugun

¹¹ Kun ollo, enno ono don kun illiga t'ume k'eesiyo me: Kine in geyyo tuddin†.

¹² Wo kine in ise ye aa ki Kayen y'a iide leemadi me, kono yon ki Mohita k'oldiko. Wo ki moo me yi y'iide leemadi me? Yi y'iide kono yo Kayen gen naabadi oldo, wo ere ki leemadi beehiye ki diine‡.

¹³ Zemba ki nun, kune ulbugun i t'oodo ye aame don duniya an un olmide man§.

¹⁴ Kine in suune t'urzi k'unto in t'udde, anken kine in uune urzi lekkiyo kono in geyyiso zemba. Wede yi ki geyyiso zemba ye man, yon gen yi sooru daayum a urzi k'unto.

¹⁵ Wede tuuku y'olmide zemba man, yon aa wede i towwo duwo mirsi, wo kun suune wede i towwo duwo gen i-k'ede lekkiyo ere ki daayum ye.

¹⁶ Isa Almasi y'iido y'a ele tuddi, y'a inda kono kine. In kino man kine ton man in di geyye zemba, in t'ele tuddin kono kane. T'urzi en kine in di zuune geyyiso Raa mummino me.

¹⁷ Aame wede i-d'ede maala ki duniya, wo yi woliyo leemadi yi daayisa y'a-t'appiya edayi yi ki woliyo sommagi ye man, yon gen i-k'ede geyyiso Raa adda k'addi ye*.

¹⁸ Inni ki nun, kine in geyye tuddin ti ono bizi don danjal ye, wo de t'urzi naabo pay, gen i-kaza geyyisadin tod'te derec.

¹⁹ T'urzi gen in di suuna kine a urzi wede derec ki Raa, wo gen addin a-t'assa a daana Raa me.

²⁰ Wo aame addin i dekkiyo booro eedin man, Raa yon goole yi jiire addin wo yi suune suldi pay.

²¹ Zemba ki nun kune don ki geyyiso, aame addin i ki dekkiyo

booro eedin ye man, gen kine in d'ette daana Raa daa k'orgiso.

²² A munda wede tuuku kine in tonde bey yode gen, in di y' t'ooone kono kine in aa seedu urziyagi k'oogiradi, wo in isiyo naabo ere yon ulbi i-d'isiyo unse.

²³ Kun ollo enno urzi k'oogiradi me: Kine in lekko in d'ambo a suma k'Uli Isa Almasi wo in di geyyo tuddin. Gen munda wede yon yi ruute in d'ise.

²⁴ Wede yi seedu urziyagi k'oogoro Raa man, yon gen yi lekkiyo kettiyo ti Raa, wo Raa yi lekkiyo kettiyo ti yode. Wo kine in di suune, Raa yi lekkiyo kettiyo ti kine t'urzi k'Unde Kamilen ere y'in elo gettiyo.

4

Don daggiya duwo

¹ Zemba ki nun kune don ki geyyiso, kane don i rootiyo an'de an d'ede Unde Raa gen, kun ti wollo naabadan do, onaman kun ambe baa ye. An d'ede Unde Raa kotto man kun di'n suuna*, kono don an ti-t'ize tuddan aa nebiyagi, an di tiipe baadan adda duniya.

² Kun ollo, wede i-d'ede Unde Raa kun di y' suune a ono don adfiya ti bizi. In kino wede tuuku yi rootiyo Isa Almasi y'iido k'adda duniya y'umbe tudde ki wedusu, gen yon ki Raa.

³ Wede tuuku yi ki y' zuune Isa in kino ye man, yon gen ki Raa ye, unde ere i-d'ede gette t'ettiyo ti Wede k'olmide k'Almasi, wede kun d'illiga y'etto k'adda duniya gen, anken y'iina baa.

⁴ Wo de kune inñi ki nun, kune ki Raa, wo kane don an ti-t'ize tuddan aa nebiyagi gen kune kun'ni jiire, kono Unde ere un d'ede gette tod'te togo ti jiire ere i dokkiyo don duniya.

† **3:11 3.11** Kun wollo adda mattup ki Zan 13.34. ‡ **3:12 3.12** Kun wollo adda mattup ki Zenez 4.1-8. § **3:13 3.13** Kun wollo adda mattup ki Lik 6.22 wo Zan 15.18-19; 17.14. * **3:17 3.17** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 15.7-8. * **4:1 4.1** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 13.2-6.

⁵ Kane geɗ geɗ ki duniya. Inkiɗo maɗ an orbe aa ɗoɗ duniya ge d'orbe, wo ɗoɗ duniya an di'n ollige.

⁶ Wo kine'ɗ ki Raa. Wede yi suune Raa y'in di'n olliga, wo wede ki Raa ye y'in ki'n olliga ye. T'urzi geɗ in di suuna Unde ere ɗerec ki Raa too te, wo unde ere ki lohito k'ono too te.

Raa yoɗ wede geɗyiso

⁷ Zemba ki nuɗ kune ɗoɗ ki geɗyiso, kine in geɗyo tuddiɗ, kono geɗyiso gette t'ettiyo ti Raa, wo wede tuuku i-d'ede geɗyiso geɗ yoɗ ulo Raa, wo yi suune Raa.

⁸ Wede tuuku i-k'ede geɗyiso ye geɗ, yoɗ yi ki suune Raa ye kono Raa yoɗ wede geɗyiso.

⁹ Ulí soo ɗaɗɗal y'aa di y'igibo ki duniya kono t'urzi yode kine in t'oone lekkiyo ere ki kotto†. Geɗ inkiɗo Raa y'in ti gize geɗyisadi a kine me.

¹⁰ Kun ollo urzi geɗyiso eɗɗo: kine ye i giyye Raa ki poone me, wo ɗe yode in i giyye ki poone me, y'a t'igibo Ulí y'iido y'a ele tuddi sedefe, y'a inda ki booyiso k'oldikadiɗ.

¹¹ Zemba ki nuɗ kune ɗoɗ ki geɗyiso, aa kine Raa y'inni giyye baadaɗ inkiɗo geɗ, kine toɗ in di geyye tuddiɗ.

¹² Wenda soo toɗ i wulle Raa umbo‡, wo aame kine in geɗyiso tuddiɗ maɗ, Raa yi lekkiyo kettiyo ti kine, wo geɗyisadi pay y'a-ti ɗiɗge a tukki kine.

¹³ Wo Raa y'in elo Undi adda k'addiɗ. T'urzi geɗ kine in di suune in lekkiyo kettiyo ti Raa, wo yoɗ yi lekkiyo kettiyo ti kine.

¹⁴ Meega Raa y'a igibo Ulí ki duniya kono yoɗ y'a utta ɗuwo pay, geɗ kaye ay yi wulle wo ay di rootiyo taayadi.

¹⁵ Aame wede tuuku yi rootiyo bizi y'ede Isa Almasi yoɗ Ulo Raa maɗ, Raa yi lekkiyo kettiyo ti yode wo yoɗ yi lekkiyo kettiyo ti Raa.

¹⁶ Wo kaye ay ti zuune geɗyiso ere Raa y'ize a kaye te, wo ay d'umbe.

Raa geɗ yoɗ wede geɗyiso, wo wede yi lekkiyo a urzi geɗyiso maɗ yoɗ geɗ yi lekkiyo kettiyo ti Raa, wo Raa yi lekkiyo kettiyo ti yode.

¹⁷ Aame kine addiɗ ûune ti geɗyiso maɗ, a onniyo ere Raa yi ɗekka booro toɗ kine in k'ede orgiso ye, kono lekkiyadiɗ a duniya ette tod'te aa lekkiyo k'Almasi.

¹⁸ Aame in d'ede geɗyiso maɗ orgiso toɗ umbo, wo geɗyiso ti t'ooniyo adda k'adde maɗ ti-ti lomme orgiso. Inkiɗo maɗ wede i-d'ede orgiso geɗ, y'elkiyo yi t'oona ɗaɗgay. Inkiɗo maɗ wede i-d'ede orgiso geɗ, addi i ki t'ûune ti geɗyiso ye.

¹⁹ Wo kine in geɗyiso Raa, in geɗyo tuddiɗ kono Raa y'inni giyye ki poone.

²⁰ Aame wede y'ede yi giyye Raa wo leemadi yi y'olmide maɗ, yoɗ geɗ wede lohito k'ono. Leemadi wede yi y' woliyo a ɗaanadi miɗ yi gi di y' geɗyiso ye ɗe, y'a geyye Raa wede yi ki y' woliyo ye mummino me?

²¹ Wede yi giyye Raa maɗ, leemadi toɗ y'a yi geyye. Geɗɗo urzi k'oogoro wede Isa Almasi y'in ruute in d'ise me§.

5

Kine toogo in jire Meeda sitandani

¹ Wede tuuku y'umbe Isa yoɗ Almasi Raa yi biire maɗ, yoɗ geɗ ulo Raa. Wo wede tuuku yi geɗyiso Meega Raa geɗ, inɗizi toɗ y'anni geyye.

² Aame kine in geɗyiso Raa wo in sooru a urzi k'oogiradi maɗ, t'urzi geɗ in di suune kine in geɗyiso inɗi Raa.

³ Derec, urzi geɗyiso Raa geɗ yoɗ in di seeda urziyagi k'oogiradi*.

† 4:9 4.9 Kun wollo adda mattup ki Zan 3.16. ‡ 4:12 4.12 Kun wollo adda mattup ki Zan 1.18.

§ 4:21 4.21 Kun wollo adda mattup ki Matiye 22.36-40; Markus 12.28-31 wo Lik 10.25-28. * 5:3 5.3 Kun wollo adda mattup ki Zan 14.15.

Wo urziyagi k'oogiradí geŋ, kane daaniyadaŋ i k'oone ye a kine me,

⁴ kono kine pay inŋi Raa geŋ in d'ede toogo in jiire duniya, wo in t'ize toogo in di jiire ti zaapu k'addiŋ a Isa.

⁵ Wee wee i ti jiire duniya te? Yode wede umbe Isa yoŋ Ulo Raa.

⁶ Yode Isa Almasi y'iido y'a uŋde t'urzi k'ahu wo ti puuzo ere k'untadí. Y'iido t'urzi k'ahu ɗaŋŋal ye, y'iido t'ahu wo ti puuzo pây. Wo taaya gette i rootiyo Unde Raa, kono Unde Raa gette tod'te ɗerec.

⁷ Inŋino maŋ kane ɗoŋ aɗo i rootiyo Isa Ulo Raa me,

⁸ kane Unde Raa, ahu ɗoŋ ki batem wo puuzo ere k'untadí. Inŋino maŋ kane aɗo geŋ an rootiyo bizaŋ soo.

⁹ Aame ɗuwo an in rootiyo taaya a munda wede an woliyo maŋ, geŋ kine in d'ambu wo munda wede Raa yi rootiyo in d'ambe a ceere. Geŋ Raa yi ruute taaya a tukk'Ulí.

¹⁰ Wede yi ziipa addí a Isa Ulo Raa maŋ, ono geŋ yi'ni zuune adda k'addí, wo wede yi k'umbe a ono Raa enno ye maŋ, geŋ Raa yi ti y'isiyo wede lohito k'ono, kono yi k'umbe ye a ono ɗoŋ Raa yi ruute a urzi k'Ulí me.

¹¹ Geŋ enno ono ɗoŋ Raa yi ruute me: yoŋ y'in ele lekkiyo ere ki daayum, wo lekkiyo gette in t'uune t'urzi k'Ulí.

¹² Wede yi ziipe addí a Ulo Raa geŋ, yoŋ y'uune lekkiyo gette, wo wede yi ki ziipe addí a Ulo Raa ye geŋ, yoŋ lekkiyo gette umbo†.

¹³ N'un raaniya mattup ette kono kun di suune kun uune lekkiyo ere ki daayum, kune ɗoŋ umbe a suma k'Ulo Raa me.

In tondo t'adde soo

¹⁴ Geŋ inŋino kine in k'ede orgiso ye a ɗaana Raa me. Aame in tonɗiyo munda wede aa Raa addí i dehu maŋ, y'in di'n ollige.

¹⁵ Aame munda wede kine in tonɗiyo geŋ in suune Raa yoŋ y'in

ollige, geŋ in suune sey aa munda wede kine in tunde in y'uune.

¹⁶ Aame wenda yi wulle leemadí yi t'iire adda k'oldíko ere i-ki d'etta unto ye maŋ, yi tondo Raa kono yode wo Raa yi di t'ela lekkiyo a leemadí me. Ni rootiyo ti oldíko ere i-ki d'etta unto ye kun tonde me. Wo oldíko ede a-d'ette unto te, wo geŋ ni rootiyo ti oldíko ere gettiyo ye kun tonde me.

¹⁷ Naabo pay ere in isiyo oldo gettiŋ oldíko, wo oldíko ongo a-ki d'ette unto ye.

¹⁸ Kine in suune wede tuuku yoŋ ulo Raa geŋ oldíko yi k'ise ye, kono Ulo Raa yi y' boohiyo, Mohita k'oldíko ti-k'ise munda ye.

¹⁹ Kine in suune kine ki Raa, wo kane ɗoŋ duniya pay geŋ an lekkiyo a bey Mohita k'oldíko.

²⁰ Kine in suune soŋ Ulo Raa y'iido y'in d'ele eego soodo a elkiso in di suune Raa yi rootiyo ono ɗoŋ ɗerec. Wo in di lekkiyo kettiyo kaŋ soo ti Raa yoŋ yi rootiyo ono ɗoŋ ɗerec, t'urzi k'Ulí Isa Almasi. Yode wede i rootiyo ono ɗoŋ ɗerec, yoŋ Raa batum, y'in d'elo lekkiyo ere ki daayum.

²¹ Inŋi ki nuŋ, kun koono mentikagi, kun daane ye ita longayi me!

† 5:12 5.12 Kun wollo adda mattup ki Zaŋ 3.36.

Mattup ere ki sirwe Zaŋ yi riine

Enj urzi k'ono d'ofŋ kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette «mattup ere ki sirwe Zaŋ yi riine». Yi riine a tode «erewo ere Raa yi biire». Wo ki kotto erewo gette i-kaza kane d'ofŋ ogiysito ti suma k'Isa. Zaŋ yi ki dihe y'a ki'n waakite ti sumbiyagan ye, kono deero k'akuuma an gi di'n dabira ye. Y'an di ruute mummino d'ofŋ i ziipe addan a Isa an di geyye tuddan me. Yoŋ y'an di ruute soŋ, an di seeda zakidi a zaapu k'addan a Isa gette, wo an koono mentikagi ti d'uwu d'ofŋ eliyo dooyiso ere ti doolo a ki t'ettiyo ti Rabila Majjaanawa k'Isa ye gettiyo.

Toose ki Zaŋ

¹ Mattup ette i raaniya nuŋ wede dokkiyo, a koŋ erewo ere Raa yi biire* wo soŋ a inŋizí d'ofŋ ni giyye t'addó pay. Wo kane i ni giyye nuŋ siidó danŋal ye, d'ofŋ pay i suune urzi wede d'erec geŋ an'ni giyye pây,

² kono d'erec ki Raa gette ti lekkiyo adda k'addin, wo to t'a lekka ti kine ki daayum.

³ Geŋ beeko, isiyo adde kofuwo ti toose ki Meega Raa wo ti Isa Almasi Ulo ki Meega, i koono eedin. Suldi geŋ an in di'n t'elo kono in di lekke ti d'erec wo ti geyyiso.

Derec ti geyyiso

⁴ Nuŋ ulbó unse baadan aame n'illiga inŋizí ongo an sooru a urzi wede d'erec, a urzi k'oogoro wede ki Meegin Raa y'in ruute.

⁵ Wo ankeŋ koŋ erewo no, nuŋ ni di rooto kine in di geyye tuddin.

Kane ono d'ofŋ ni raaniya enj urzi k'oogoro aware ye, kane miŋ d'ofŋ kun d'illiga t'ume k'eesiyo geŋno†.

⁶ Wo to geyyiso gette, ti dehu kine in di daane urziyagi k'oogoro Raa yi rootiyo, wo urzi k'oogoro wede kun illiga t'ume k'eesiyo, yi rootiyo'ŋ kun di geyye daayum tuddugun.

Kun koono mentikagi ti d'ofŋ i ti t'isiyo tuddan aa nebiyagi

⁷ Nuŋ n'un rootiyo inŋino kono ankeŋno i udfó d'ofŋ daggiya d'uwu baadan adda duniya me. Kane geŋ an k'ambu ye Isa Almasi y'iido duniya y'a t'umbe tudde ki wedusu me. Yoŋ wede yi rootiyo inŋino geŋ yoŋ wede daggiya d'uwu, yoŋ wede k'olmide k'Almasi.

⁸ Inŋino maŋ kun koono mentikagi, kono naabo ere in isiyo ette i-ki t'engila ki bita ye, wo in aa ziidfa maŋ in di t'ooney munda wede Raa yi dehu y'in t'eley.

⁹ Wede tuuku yi ki lekkiyo kettiyo a dooyiso ere ki Isa Almasi gi duuye ye, wo yi t'adfiya ti paate maŋ, yoŋ geŋ ti Raa kettiyo ye. Wo wede yi lekkiyo kettiyo a dooyiso gettiyo maŋ, yoŋ geŋ kettiyo ti Meega Raa wo ti Uli Isa Almasi.

¹⁰ Aame wede y'iido tuddugun wo yi ki dooyiso aa ere ki Isa ye maŋ, wede geŋ kun yi seeda ye a boygun me, wo toose toŋ kun i ise ye.

¹¹ Derec, wede isiyo toose a yode geŋ, aakede y'a ti gitte kaŋ soo ti yode a naabadí ere oldo y'isiyo gette.

Ono d'ofŋ ki d'angu

¹² Nuŋ oo d'ede ono baadan n'un di roote miŋ ni ki raane ye, wo nuŋ n'elkiyo di kune n'etta wo in di rootey bize ti bize kono addin a ôoney t'unŋsuwo.

¹³ Inŋino maŋ inŋi teemadí ere Raa yi biire‡ an i-t'ize toose.

* **1:1 1.1 Koŋ erewo ere Raa yi biire:** I-kaza d'ofŋ ogiysito ti suma k'Isa a ume soo wo d'ofŋtú an di'n waaku «inŋizí», umbo'ŋ i-kaza kine d'ofŋ pay i ziipe addin a Isa. † **1:5 1.5** Kun wollo adda mattup ki Zaŋ 13.34; 15.12,17. ‡ **1:13 1.13 Inŋi teemadí ere Raa yi biire:** I-kaza d'uwu d'ofŋ ogiysito ti suma k'Isa a ume wede Zaŋ ge lekkiyo geŋno.

Mattup ere k'aduwe Zaŋ yi riine

Eŋ urzi k'ono doŋ kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette «Mattup ere k'aduwe Zaŋ yi riine». Yi riine a wedusu yi ziipe addi a Isa sundi Gayus.

Zaŋ yi d'igibe duwo an d'ette ki siidiyagi ongon, an di kizitey ono Raa a doŋ i ziipe addan a Isa. Wo de kane duwo geŋ an iiney adda geeger ere Gayus yi lekkiyo maŋ, i d'ede wedusu sundi Diyoŋirep yoŋ ti diine doŋ dokkiyo ki doŋ ogiyo ti suma k'Isa, y'a-tuuge y'anni seeda di yode me. Doŋ ongon i ziipe addan a Isa ki geeger gette, duwo geŋ an ti'n ziiŋa di kane. Inkiŋo toŋ kane doŋ i ziiŋa toŋgagi a boydizan geŋ, Diyoŋirep y'an uŋde ti diine ki doŋ ogiyo ti suma k'Isa me. Kono kamo Zaŋ yi di riine mattup a Gayus yoŋ ti diine doŋ i ziiŋa toŋgagi, kono y'a seeda zakidi a naabo ere y'isiyo, wo doŋ ettiyo kazita k'ono Raa toŋ y'anni seeda bey sire.

Toose ki Zaŋ

¹ Mattup ette i raaniya nuŋ wede dokkiyo, a leema wede ki geyyiso Gayus*, wede ni giyye t'addo pay.

² Leema ki nuŋ kee wede ki geyyiso, ni dehu tudda t'a koone bee, naabadá pay t'aase ki diine kono nuŋ ni suune biza k'ulba geŋ yoŋ daayum a Raa.

³ Nuŋ ulbo unse baadan kono zamba doŋ i ziipe addan a Isa an iido t'ummey geŋ an oo ruute, kee ki sooru a urzi wede derec, wo derec kee k'isiyo munda wede ki diine.

⁴ Aame nuŋ n'ollige inŋizó an sooru a urzi wede derec maŋ, ulbo i d'oniyo t'unŋsuwo baadan.

Kooke a leema

⁵ Leema ki nuŋ kee wede ki geyyiso, ki seedu zakidi a urzi seedu zamba, ise toŋgagi toŋ maŋ.

⁶ Kane doŋ geŋ an'tiyo keŋno maŋ, an di rootiyo sundá a urzi geyyisada a daana kane doŋ ogiyo ti suma k'Isa a enno, a beehiyo ere k'an isiyo gette. Inkiŋo maŋ n'a di rooto, doŋ inkiŋo geŋ k'anni noogo aa Raa yi dehu, an seeda urzi toŋgawadan

⁷ kono kane an adfiya ti boydizan miŋ ki naabo a suma k'Isa Almasi. An ki tonŋiyo munda ye ti bey doŋ i ki suune Raa soo danŋal ye me.

⁸ Inkiŋo maŋ kine toŋ in di'n nooge doŋ inkiŋo geŋ me, kono kine in t'ise doŋ naabadiŋ kaŋ soo a urzi wede derec.

⁹ Adda mattup ette n'an riine ono boolon a zamba doŋ ogiyo ti suma k'Isa†. Wo de Diyoŋirep wede yi dehu y'a t'ise ki daana do geŋ yi k'ollige ye onamey me.

¹⁰ Inkiŋo maŋ nuŋ onniyo ere n'iida maŋ, munda wede ulsu geŋ n'a ti y' rootey a daana duwo. Ono doŋ ulpi y'orbe, lohito k'ono a eedo geŋno toŋ i k'iide ye, zamba doŋ ettiyo ti dokki yi ki'n seedu ye, wo doŋ ede i ni seeda toŋ yi ki dehu ye kane doŋ i dehu seedu toŋgagi geŋ yi-ti'n lomme ti diine kane doŋ ogiyo ti suma k'Isa me.

¹¹ Leema ki nuŋ kee wede ki geyyiso, ki daane ye ita doŋ k'isiyo k'oldiko me, wo kee ki wollo munda wede beehiye, kono wede isiyo beehiye geŋ yoŋ ki Raa, wo wede y'isiyo ulsu geŋ yi ki suune Raa ye.

¹² Wo yo Demetirus geŋ doŋ pay an rootiyo taayadi beehiye. Sooruzi ere derec gettiyo toŋ ti rootiyo ti yode. Kaye toŋ ay rootiyo wo kun suune onamey geŋ derec.

Ono doŋ ki danŋu

* **1:1 1.1 Gayus:** Kun wollo adda mattup ki Naabo doŋ zina 19.29; Romeŋ 16.23 wo 1 Korent 1.14.

† **1:9 1.9 Zamba doŋ ogiyo ti suma k'Isa:** I-kaza doŋ ogiyo ti suma k'Isa a ume soo wede Gayus yi d'ettiyo, wo soŋ Diyoŋirep yoŋ wede teesiyo k'eego duwo.

¹³ Ono ðon ni dehu n'a di roote ßaadan min ni ki raane ye.

¹⁴ Wo n'elkiyo san man n'etta n'a ki ti wollo, in di rootey bize ti bize.

¹⁵ Inkinno man toose ti konna ti kee, lanziyagá an a-t'ize toose, wo kee ton a lanziyagey k'an t'iso toose soo soo pây.

Mattup ki Ziid

Eŋ urzi k'ono d'oj kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ere Ziid leema k'Isa yi riije. An Zak ti Ziid geŋ, Isa'ŋ leemadan goole. Mattup ette tod' ti deeyiso mattup ere ki sirwe Piyer yi riije.

Ziid yi riije mattup ette a kane d'oj Raa yi biire a yode. Y'an di ruute an koonā mentikagi ti d'oj dooyisadan a ki t'ettiyo a urzi Rabila Majjaanawa ye geŋ me. Lekkiyadan gette i-kaza kane a Isa Almasi ye, kono lekkiyadan beehiye ye. Wo y'a ruute soŋ munda wede Raa y'an isa a kane d'oj lekkiyadan beehiye ye.

Toose ki Ziid

¹ Mattup ette i raaniya nuŋ Ziid, wede naabo k'Isa Almasi wo leema Zak, a kane d'oj Meega Raa yi'ni giyye. Kane y'a ti'n wiike wo yi di'n boohiyo t'urzi k'Isa Almasi.

² Geŋ isiyo k'adde koduwo, toose, ti geyyiso ki Raa i koonā eggun daa doozio.

D'oj eliyi dooyiso ere oldo

³ Zemba ki nuŋ kune d'oj ki geyyiso, nuŋ n'a dihe t'addo pay n'un di raane mattup a urzi k'uttiyo wede ki kine pay. Wo de ni wulle maŋ, a n'ele ankeŋ ni dehu n'un di raane kono un t'eley kooke kun di deyya a urzi zaapu k'adde a Isa, yo urzi geŋ Raa yi y'elo a d'onzi kaŋ soo danjal tak.

⁴ Nuŋ n'un raaniya kono d'oj ulpi ongo geŋ an t'iide diinagun wo kune kun ki suune ye. Kane geŋ urzi beeko Raa an ti y' kama dergilagi kono an t'okkima urzi lekkiyadan wede a urzi boliyo geŋno, wo an di koogire Isa Almasi, Galmeega wede

dooyisadin yon soo danjal. Aa an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, kane geŋ booro Raa t'anni seeda.

⁵ Derec, kane suldi geŋ kun'ni suune pay baa, wo toŋ n'un ti'n rooto sey kun a d'elke mummino Galmeega Raa y'an utte y'an uddo d'oj k'Izirayel ti siido Misir me, wo saŋ maŋ y'an d'ize a kane d'oj i-tuuge zaapu k'addan a yode, an t'inda*.

⁶ Kun elko a maaleekiyagi d'oj urzi dokkiyo wede Raa y'an ele geŋ an gi di buuhe ye, ume lekkiyadan an d'iili. Kane geŋ Raa yi'ni boohiyo kettiso ti zinziri ki daayum adda zimolo, bini onniyo meeda ere Raa y'a deka booro.

⁷ Kun elko a geeger Sodom ti Gomor wo ti geegiryagi d'oj gopon ti kane†. Kane d'onzan toŋ maŋ sooruzan t'a guune oldo aa maaleekiyagi geŋno, an d'iili tudan k'isiyo boliyo wo kuuli toŋ an di moonite ti kuuli eeban. Wo ankeŋno an uune dangay adda k'uwwo ere t'oggiyo ki daayum, dangay ere Raa y'an ele a kane gette, tookiyo kuude a duwo pay.

⁸ Geŋ inokino kay, kane d'oj eliyi dooyiso ere oldo gette, sooruzan tin aa kane d'oj geegiryagi geŋno. Kane an ti t'isiyo tudan ganigi ti boliyo ere an ettiyo t'urzi suniye, inokino maŋ an di koogire Raa wede t'ekki suldi pay, wo an di kaldita maaleekiyagi d'oj toogo a kandaane.

⁹ Wo goole maaleekiyagi Mikayel toŋ, aame an niikiyto wo an a-t'irba ti Meeda siitandani a tukki nuune Muusa geŋ, y'a-ziida tuddi, yi ki dihe y'a ki dekke booro a tukki tode t'urzi kaldita ye, inokino yi di ruute, y'ede: «Galmeega Raa yi elo dangay‡.»

¹⁰ Wo de kane duwo geŋ, munda wede an ki y' suune ye toŋ an di kaldita. Wo munda wede kane an

* **1:5 1.5** Kun wollo adda mattup ki Nombire 14.29-30. † **1:7 1.7** Taaya gette k'a ti t'oone adda mattup ki Zenez 19.1-25. ‡ **1:9 1.9** Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 34.6, i-kaza ottibe ki Muusa danjal. Ume niikiyto ti ume an irba geŋ, mongidagi Yawudiyagi an iide taaya ti bizan danjal.

suune a urzi tudde geɗ, an t'isiyo aa seydi balda elkisadaɗ umbo, suldi geɗ an d'an t'ettiyo k'ume daggiya.

¹¹ Dabar a kane, kono an diine urzi Kayeɗ. An giyye soɗko baadaɗ geɗ an ti t'ele tuddaɗ a urzi daggiya aa ki Baalam, wo an t'inda kono an ti tuuge a Raa aa ki KoreŒ.

¹² Derec, kane geɗ ettiyadaɗ ere k'adda diine zamba d'ɗɗ i ziipe addaɗ a Isa an ti guune ombo geɗ, a d'uwu sukiyagi. A ume geɗ kane an d'ombo wo an di sofo baadaɗ daa sukiyagi, an lomme addisadaɗ. Kane geɗ aa dondari d'ɗɗ maaye y'ambu i ki koppiyo mizzi ye. Kane geɗ aakede inda d'ɗɗ i k'ehiyo ye, ume k'ehiyadaɗ i t'owwo toɗ maɗ, an di d'ekkita ti sondayzaɗ pay, iɗkino untadaɗ t'a d'oola taɗ sire.

¹³ Kane geɗ aa ooye y'ũune i-kolzite baadaɗ. Iɗkino maɗ suldi d'ɗɗ ki sukiyagi an isiyo geɗ, kane aa goopiyo k'ooye i-paldita a d'aanadaɗ. Kane aa moldali d'ɗɗ i sewiyso a kandaane, wo kane geɗ umayaɗ Raa y'an ti y' buuhe ki daayum a ume zimolo dil.

¹⁴ Yode Enok mugiye wede ki sarat iise ti Adum geɗ, a tukki kane toɗ yi ruute ti kaaga ono d'ɗɗ Raa y'igibo, y'ede: «Kun ollo, Galmeega Raa y'a etto ti maaleekiyagi kamileɗ suma dupiyagi baadaɗ,

¹⁵ kono y'a d'ekka booro a tukki d'uwu pay. Kane d'ɗɗ k'oldiko pay geɗ, booro t'an di'n seeda kono a suldi d'ɗɗ ulpi pay an ize kono an ti tuuge a Raa, wo a ono d'ɗɗ pay ulpi an ruutite a tukki yode daa k'ottilso.»

¹⁶ Kane d'uwu geɗ daayum ulbaɗ unse ye, an di m'oolo a urzi lekkiyadaɗ, wo an daaniya ita suldi d'ɗɗ ulpi tuddaɗ ti dehu. Ti bizaɗ i d'adfiya ono d'ɗɗ ki tamma tudde wo kane an di tamma d'uwu kono an d'oomi bizaɗ.

Kooke a d'ɗɗ i ziipe addaɗ a Isa

Œ **1:11 1.11** Taaya ki Kayeɗ k'a ti t'oone adda mattup ki Zenez 4.3-8. Taaya ki Baalam k'a ti t'oone adda mattup ki Nombire 22.1-35. Taaya ki Kore k'a ti t'oone adda mattup ki Nombire 16.1-35.

¹⁷ Wo d'e zamba ki nuɗ kune d'ɗɗ ki geyyiso, kun a elko a ono d'ɗɗ d'ɗɗ zina ki Galmeegiɗ Isa Almasi an ruute ti kaaga.

¹⁸ Kane an un ruute, an'de: «A onniytagi d'ɗɗ ettiyo k'ita geɗ, i d'adfa d'uwu an un di'n t'okka maade wo an daana ita suldi d'ɗɗ ulpi tuddaɗ ti dehu.»

¹⁹ Kane geɗɗo i t'eliyo d'ɗɗ i ziipe addaɗ a Isa an t'ahuntu tuddaɗ me, elkisadaɗ ki tudde d'anjal wo i ki'n dokkiyo Unde Raa ye.

²⁰ Wo d'e zamba ki nuɗ kune d'ɗɗ ki geyyiso, kun iso t'urzi tuuku toɗ lekkiyagun t'a koone daayum a suldi d'ɗɗ d'erec ki Raa kun zaapu addugun eego. Kun tondo Raa ti toogo k'Unde Kamileɗ.

²¹ Kun lekko daayum a geyyiso ere ki Raa, kun di dello onniyo ere Galmeegiɗ Isa Almasi y'un d'isa adde koduwo wo y'un t'ela lekkiyo ere ki daayum gette.

²² Kun wollo sommagi ki d'ɗɗ an d'ede niiku a urzi zaapu k'addaɗ a Isa,

²³ d'ɗɗ ongo ette k'adda k'uwwu geɗ kun ti'n kami kun'n utto. Wo a d'ɗɗ ongoɗ kun an d'iso adde koduwo kay, wo d'e ti metiɗko: Kun ti ledfo ti tuddaɗ, ise kallagaɗ toɗ kun a botta ye, para maɗ un di'n seeda, kono kane ganigi t'urzi suldi d'ɗɗ ulpi an isiyo.

Tamma a Raa

²⁴⁻²⁵ In amma Raa soo d'anjal, yon y'in di'n uttiyo t'urzi Galmeegiɗ Isa Almasi. Yon i-d'ede toogo y'un t'eegire kun ki t'oore adda k'oldiko ye, wo y'aane y'un di'n t'ette ki d'aanadi k'adda daryikadi daa zaapu k'ono eggun, wo ōniyo t'unjsuwo. Geɗ moziko, gooliko, toogo, wo urzi dokkiyo, kane pay geɗ ki yode ki poone duniya t'a t'eesa botto too, bini anki, wo ki daayum! Eyye.

Apokalipse

En urzi k'ono don kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette mattup ki Zan wede zina k'Isa Almasi yi riije. Suldi don pay yi riije en yi'ni wulle wo yi'n illiga adda munda i-d'iido aa suniye. Adda mattup ette Zan y'an d'eele kooke a kane don i ziipe addan a Isa, kono ti kaaga gen duwo an'ni dibire baadan. In'kino y'an rootiyo an aa seeda zakidi bini onniyo k'ita, wo an di zaape elkisadan a Isa.

Adda mattup ette i d'ede suldi ede kine in di'n suune: Ki poone'n, kane siitandani an naabiya adda duniya ette, in'kino kane don i ziipe addan a Isa gen an t'oona dabar baadan, bini don ongon ti diinayan duwo an ti'n t'ida. Ki sirwe'n, Isa yon Galmeega, kane don pay i ti toogiyo k'ollige k'ono Raa gen y'an di'n ceera. K'aduwe'n, Raa yi yi boohiyo munda wede yi ruute y'an t'ela a kane i ziipe addan a Isa, wo a jiiire a kane don duwo an ti'n iide kono yode.

Zan yi wulle son suldi don aana a onniyo k'ita. Isa y'a ceera Meeda siitandani ti maleekiyagutu ti kane don pay illiga onamtú, wo yi-ti'n sebba adda baala k'uwwu. Aame gen i d'isa kandaane aware, siido aware, geeger aware wo Raa ti Galmeega Isa an di lekka adda ti kane don pay illiga onaman.

Suldi don Isa Almasi yi gizite a Zan

¹ Mattup ette ti kaza a suldi don Isa Almasi y'an iidiba ita a don naabadi. Raa yi d'ele ono en a Isa Almasi kono y'an t'oodiba ita an di suune munda wede aana goppon. Kono k'in'kino Isa Almasi y'a igibe maaleekayi ki tukki Zan wede

naabadi, kono munda en yi di ti y' kize.

² Man Zan y'an di gizite a duwo suldi don pay maaleeka yi gize, y'ede: «Ki kotto en ono Raa, wo gen yode Isa Almasi batum yi kaza ono gen derec.»

³ Unsuwo a wede i gariya wo a don ollige ono don Raa y'igibo adda mattup ettiyo. Unsuwo a don ollige ono don an riije enno wo an aa seedu gen me. Gen kun suuno koduwo suldi en peedadan goppon a t'isa.

Toose ki Zan

⁴ Mattup ette i raaniya nun Zan. Toose a kune don ogiyo ti suma k'Isa a geegiryagi sarat ki siido k'Aazi*. Beeko ti toose i koono eggun t'urzi Raa, yode wede t'ume duniya t'a t'eesa botto too, bini anki wo bini onniyo k'ita ton yon ede. Wo kane undiyagi don sarat ki Raa a daana kaakido mozikadi genno ton, an un elo beeko ti toose.

⁵ Yode Isa Almasi wede i zida zakidi a urzi kazita k'ono Raa, y'un elo beeko ti toose. Yode wede i bilde ki poone ti diine don unto, yon Mozigo mozagi a siido pay.

Yon y'inni giyye, y'in di'n udfde t'adda k'oldfiko t'urzi puuzadi ibi.

⁶ Yon mozigayin wo kine donzi, y'in di'n ize kine don sedeke ki Meegi Raa. In'kino tamma ti moziko a koone a yode ki daayum. Eyye.

⁷ Kun wollo, y'ettiyo adda dondari. Wede tuuku ton y'a yi wolla, ise don i y' girbe t'aryagi ton an di y' wolla. Ita duwo pay adda duniya an dillita an d'ola kono yode. Gen ki kotto a t'isa! Eyye.

⁸ Galmeega Raa y'a ruute, y'ede: «Nun sundo Alpa wo Omega. Nun Raa toogado t'a jiiire pay, nun wede t'ume duniya t'a t'eesa botto too, bini anki wo bini onniyo k'ita ton nun ede.»

* **1:4 1.4 Siido k'Aazi:** I-kaza siido soo adda siidiyagi pay ti kaaga don Romen ga-dukke, ankenno tod'te a kese peedo k'ooriyo ki siido Turki.

Zaŋ i-d'iido munda aa suniye, y'a wulle Isa

⁹ Mattup ette un raaniya nuŋ Zaŋ leemaguŋ, nuŋ ti kune in lekkiyo kettiyo kaŋ soo t'Isa. Kine in dabirsa kaŋ soo wo in seeda zakidi a urzi k'Isa me, yoŋ mozigo kine pay. Wo nuŋ an ti'n zidde a siido ere a diine k'ahu sundutu Patimos, kono an'de n'ize ulsu ni kazita ono Raa, wo ni gizite urzi wede derec Isa y'o iifiba ita.

¹⁰ Onniyo soo, onniyo Dumas maŋ, Unde Raa ti-t'ũune adda k'addo, saŋ ki daaro n'a illiga golla awwa ti rootiyo aa ti parre,

¹¹ ti d'eesiyo: «Munda wede ki wolliyo eŋ, ki ti y' raana adda mattup, wo mattup gette k'an t'agiba a doŋ ogiysito ti suma k'Isa i lekkiyo a geegiryagi sarat: a Epez, a Simirn, a Pergam, a Tiyatir, a Sarde, a Piladelpi wo a Lahodise geŋno.»

¹² Aame n'illiga inkiyo maŋ, n'a gilde daaro n'a wolle o rootiyo wee wee. Maŋ n'a wulle pitila sarat ki dap†.

¹³ Wo a diine pitila sarat gette, ni wulle munda i deeyiso aa wedusu yi t'usso kalle sohuru i d'argu a d'ondali, wo ser ki dap y'a-zidde lanƙaya.

¹⁴ Ilali k'eedi tuwardi kar aa kaawa, edayi i d'omilte aa uwwo.

¹⁵ Zonƙi aa maala teezowo an ti t'ele adda k'uwwo i d'oggirso doƙƙot, golladi i durriyo aa ooye y'okko.

¹⁶ A beezi k'ammade moldali sarat, wo ti bizi i d'adfiya kasigara kesiyagutu sirwan pay korbe robboŋ. Ume k'edayi i rala aa peedo ti ziida.

¹⁷ Aame ni y' wulle maŋ, n'a iire a zonƙi aa n'inda, maŋ y'a-ti ziipe bezi k'ammade a tuddo wo y'o di ruute, y'ede: «Kee k'orgide ye, nuŋ wede ki poone wo k'ita toŋ nuŋ.

¹⁸ Nuŋ wede ni lekkiyo zeere, wo nuŋ wede ti kaaga n'a inda wo n'a bilde, anken ni lekkiyo zeere

ki daayum. Nuŋ oo d'ede toogo a tukk'unto wo a tukk'ume ki doŋ i t'inda.

¹⁹ Inkiyo maŋ munda wede ki wulle geŋ, pay ki ti y' raana. Munda wede ki wolliyo ankenno wo wede aana k'ita toŋ, ki ti y' raana pay.

²⁰ A moldali sarat doŋ ki wolliyo a beezo k'ammade wo ti pitila sarat ki dap eŋ, k'ollo n'a di t'oodo itadan. Moldali doŋ sarat eŋ, i-kaza maaleekiyagi sarat doŋ Raa y'igibe ki boohiyo doŋ ogiysito ti suma k'Isa a geegiryagi sarat geŋno. Wo kane pitila sarat geŋ, i-kaza doŋ ogiysito ti suma k'Isa a geegiryagi sarat geŋno.»

2

Mattup a doŋ ogiysito ti suma k'Isa a Epez

¹ «Ki raana a maaleeka wede i boohiyo doŋ ogiysito ti suma k'Isa a geeger k'Epez: Kun ollo, eŋ ono ki nuŋ wede i seedu moldali sarat a beezo k'ammade wo ni-sooru adda diine pitila sarat ki dap, ni rootiyo, n'ede:

² «Nuŋ ni ti suune lekkiyaguŋ te, wo naabaguŋ ere ooŋe gette kun a seedu zakidi, wo ni suune kun an k'ooliyo urzi ye a doŋ bundidi an di lekke a diinaguŋ me. Geŋ kun ti'n niime kane doŋ an'de kane doŋ zina k'Isa, kacin kane doŋ zina ye. Inkiyo kun di'n zuune kane doŋ lohito k'ono.

³ Kune kun seedu zakidi a urzi zaapu k'adde a Isa, kun dibire kono kun umbe a sundo wo kun ki t'isse ye.

⁴ Wo de enno munda wede kun ize wo nuŋ addo i ki dehu ye me: Kune ankenno kun ki n' giyye aa t'ume k'eesiyo ye.

⁵ Kun elko ume wede kun t'iire me, kun di kama lekkiyaguŋ wo kun t'ambo naabaguŋ ere ki poone, wo aame kun ti tuuga ki kama lekkiyaguŋ maŋ, n'a t'amba pitila t'umatu me.

† 1:12 1.12 *Pitila ki dap*: I-kaza munda aa gooro ki dap i-d'ede garziŋa ti pitila eego eego.

6 Wo de enno munda wede bee-hiye kun ize me: Kune naabo ere kane don sundan Nikolayit* an isiyo gette, kun ti giigira aa nun ton ni ti giigira.

7 Wede i-d'ede kuwwa k'ollige man, y'ollo koduwo ono don Unde Raa t'an rootiyo a don ogiysito ti suma k'Isa me. A don i jiira man, n'an t'ela an d'ooma inni k'undumu wede i d'eliyo lekkiyo, yon gen adda jenne ki Raa.”»

Mattup a don ogiysito ti suma k'Isa a Simirn

8 «Ki raana a maaleeka wede i boohiyo don ogiysito ti suma k'Isa a geeger Simirn: Kun ollo, en ono ki nun wede ki poone wo k'ita ton nun, wede n'a inda wo san n'a bilde, ni rootiyo, n'ede:

9 “Nun dabaragun ni ti suune ti daayisagun te, wo ki too man a urzi Raa kune n' ki laale. Nun ni suune kaldita ere an unni kaldita te. Don an rootiyo inkino gen an'de kane Yawudiyagi, kacin Yawudiyagi ye‡, kane ogiysito ki don ge dooyiso suldi Meeda siitandani.

10 Kun orgide ye a dabar ere un etto te. Kun ollo, Meeda siitandani t'un di'n naama, don baadan ti dinagun ti di'n oba dangay, wo duwo an un di'n dabira k'onniyto suma koomat. Kun a soodo zakidi a urzi zaapu k'addugun a Isa, ise un iido unto ton man, wo nun n'un di t'ela kadumul ki don i ceeriyo, tode gette lekkiyo ere ki daayum.

11 Wede i-d'ede kuwwa k'ollige man, y'ollo koduwo ono don Unde Raa t'an rootiyo a don ogiysito ti suma k'Isa me. Kane don i jiira man, unto ere ki sirwe t'an ki'n seeda ye.”»

Mattup a don ogiysito ti suma k'Isa a Pergam

12 «Ki raana a maaleeka wede i boohiyo don ogiysito ti suma k'Isa a geeger Pergam: Kun ollo, en ono ki nun wede a beezó kasigara kesiyagutú sirwan pay korbe robbon, ni rootiyo, n'ede:

13 “Nun ni y' suune umagun wede kun di lekkiyo me, yon gen ume kaakido Meeda siitandani. Wo kun di lekkiyo kettiyo a suma nun, kun ki giigira ye urzi zaapu k'addugun a nun me, ise aame Antipas wede i ziida zakidi a urzi kazita k'onamó an y'iide di kune, a ume wede Meeda siitandani ti lekkiyo ton man.

14 Wo de enno munda wede kun ize, wo nun addó i ki dehu ye me: Di kune i d'ede don ede, kane gen an daaniya urzi wede Baalam yi dooyiso, yode gen yi-di t'elite ono a Balak y'an t'ekke ikka a don k'Izirayel, kono an d'aadi sey wede an ele sedeke a longayi wo an d'ooli tuddan k'isiyo boliyo‡.

15 Wo son di kune i d'ede don ede kane an daaniya dooyiso ere ki don sundan Nikolayit.

16 Kun ti kama lekkiyagun, para man nun goppon ni kama ki tudugun, don gen n'anni deyya ti kasigara ere adfa ti bizó.

17 Wede i-d'ede kuwwa k'ollige man, y'ollo koduwo ono don Unde Raa t'an rootiyo a don ogiysito ti suma k'Isa me. A don i jiira man, n'an t'ela an d'ooma ombo ere ombide sundutú mann, wo a kane gen wede tuuku ton ni di t'eela sey wehilu tuware, raaniya eego suma aware wenda soo ton yi k'aane yi ki ti suune ye, a ti suune wede ni ele danjal.”»

Mattup a don ogiysito ti suma k'Isa a Tiyatir

18 «Ki raana a maaleeka wede i boohiyo don ogiysito ti suma k'Isa

* 2:6 2.6 **Don sundan Nikolayit:** Kane don i ziipe addan a Isa ti kaaga wo an diine dooyiso ere oldo ki Nikolayus, dooyiso gette t'a ti'n lidde duwo t'urzi wede derec ki daaniya k'Isa. † 2:9 2.9 **Don an'de kane Yawudiyagi, kacin Yawudiyagi ye:** I-kaza kane Yawudiyagi t'ume k'ehiyadan to wo de an ti tuuge k'ollige k'ono Raa wo kane ki yode ye, gen inkino an t'ize Yawudiyagi don ki kotto ye. ‡ 2:14 2.14 Kun wollo adda mattup ki Nombire 25.1-2; 31.16.

a geeger Tiyatir: Kun ollo, enj ono d'ofj ki nuŋ Ulo Raa, edayó omilte aa uwwu wo zofj'fó aa maala teezowo i d'oggirso d'ofj'fot, ni rootiyo, n'ede:

¹⁹ “Nuŋ ni suune lekkiyagun, geyyisagun, zaapu k'addugun a Isa, naabagun ere ki noogiyo d'uwu wo a seedugun ere zakidí a urzi zaapu k'adde a Isa. Nuŋ ni suune naabagun ere kun isiyo ankenno ette, i jiiere ere t'ume k'eesiyo.

²⁰ Wo de enno munda wede kun ize wo nuŋ addó i ki dehu ye me: Kune kun t'ooliyo Zizabel erewo ere t'ede tod'te nebi ti kazita ono Raa. Kaciŋ d'ofj naabadó ti'ni daggiya, ti di'n dooyiso kono an t'ette a isiyo boliyo, wo an d'aadí sey wede an ele sefeke a lonjayi.

²¹ Ni-iili peedo boolon kono t'a-kime lekkiyatú, wo de ti ki dehu ti ki kime lekkiyatú ere a urzi boliyo ye.

²² Injino man n'a ti sedfa eeni ekk'onjali ti d'ofj isiyo boliyo ti tode me an di dabira baadan, wo de a ki t'isa injino ye aame kane an ti gima lekkiyadan ere oldo an isiyo t'urzi tode gettiyo man.

²³ Wo innitú ton n'a ti'n t'ida, injino man d'ofj pay ogiysito ti suma k'Isa an di suuna nuŋ wede ni suune elkiyo wedusu ti munda wede addí i dehu. A kune'ŋ wede tuuku ton ni di t'ela munda a naabadí ere y'ize y'ize.

²⁴ Wo kune d'ofj a Tiyatir, kun ki diine ye ita dooyiso ere oldo gette, wo kun ki duuye ye suldí d'ofj an'ni waaku suldí ombide ki Meeda siitandani meš. Injino nuŋ di rooto: A kune attidí ti doolo n'un ki zaape ye baa.

²⁵ Wo de dooyiso ere kun uune gette kun aa soodo zakidí bini aaniyadó.

²⁶⁻²⁸ A d'ofj i ziiida zakidí a naabadó bini danju wo an jiira

man, n'an t'ela toogo ere nuuno batum n'uune ti bey Meegó, n'a ti'n zappa mozagi ekk'ita d'uwu pay, an di'n dokka ti toogo ki dalka maala, an di'n kossita aa an kossiyto bongali lee, wo soŋ n'an t'ela moole biza soohe.

²⁹ Wede i-d'ede kuwwa k'ollige man, y'ollo koduwo ono d'ofj Unde Raa t'an rootiyo a d'ofj ogiysito ti suma k'Isa me.”»

3

Mattup a d'ofj ogiysito ti suma k'Isa a Sarde

¹ «Ki raanja a maaleeka wede i boohiyo d'ofj ogiysito ti suma k'Isa a geeger Sarde: Kun ollo, enj ono ki nuŋ wede o d'ede undiyagi sarat ki Raa wo moldali sarat, ni rootiyo, n'ede: “Nuŋ ni ti suune lekkiyagun te, sundugun ti moolo aa kune zeere a urzi Raa me, kaciŋ kune aa unto.

² Kun t'onno, kun a soodo zakidí a zaapu k'addugun a Isa, kono rippani zaapu k'addugun d'ofj a guute gen an a-ki ti t'inda ye. Derec ni wulle man, lekkiyagun a daana Raazó gette a ki t'iide ye a munda wede Raa yi dehu me.

³ Injino kun elko a ono d'ofj an un i duuye wo kun illiga genno. Kun'ni booho beehiye wo kun di kama lekkiyagun. Aame kun ki t'inna ye man, nuŋ n'a etto n'un di'n oora aa wede k'oogire a peedo ere tuuku kun ki ti suuna ye.

⁴ Wo ton a Sarde gen d'ofjgun miibi ede, kallagan an ki ti'n ize ganigi ye. Kane gen an t'ossa kallagan tuwardí ay d'ozira kan soo, kono kane an iide an d'ozire ti nuŋ.

⁵ Injino d'ofj i jiira man, an t'ossa kallagi tuwardí. Sundan t'adda mattup ere ki lekkiyo* gette n'a ki t'ida ye, wo a daana Meegó Raa wo a daana maaleekiyagí ton n'a rootey enj d'ofj'fó.

§ 2:24 2.24 **Suldí ombide ki Meeda siitandani:** Kane gen dooyiso ere oldo ki Zizabel, t'ede tod'te nebi kaciŋ nebi ye. Dooyiso ere ombide gette i ti suune kane d'ofj i duuye danjal. * 3:5

3.5 **Mattup ere ki lekkiyo:** I-kaza mattup ere sumbiyagi ki d'ofj pay uune lekkiyo ere aware'ŋ, raaniya adda.

6 Wede i-d'ede kuwwa k'ollige maŋ, y'ollo koduwo ono ɗoŋ Unde Raa t'an rootiyo a ɗoŋ ogiysito ti suma k'Isa me."»

Mattup a ɗoŋ ogiysito ti suma k'Isa a Piladelpi

7 «Ki raaja a maaleeka wede i boohiyo ɗoŋ ogiysito ti suma k'Isa a geeger Piladelpi: Kun ollo, eŋ ono ki nuŋ wede kamileŋ ni rootiyo ono ɗoŋ ɗerec, a beezó kerle ki biza bumbu Dawut, ni t'ihina maŋ, wenda soo toŋ yi k'aane y'a ki ti t'ippe ye, wo n'a t'ippe maŋ, wenda soo toŋ yi k'aane yi ki t'ihina ye. Ni rootiyo, n'ede:

8 "Ni ti suune lekkiyagun te, ni suune kune toogagun baata wo toŋ onamó kun di'n ziida zakidí wo sundó kun gi di zidde ye. Injino maŋ ni d'ihina biza a ɗaanagun, wenda soo toŋ yi k'aane y'a ki ti t'ippe ye.

9 Kun ollo munda wede n'an isa a ɗoŋ ogiysito ge dooyiso sulɗi Meeda siitandani me, kane ɗoŋ an'de kane Yawudiyagi, kacin kane Yawudiyagi ye. Kane geŋ n'an isa ki toogo min an d'etto an dikka a ɗaanagun, wo an di suuna nuŋ n'unni giyye.

10 Onamó kun i ziida zakidí t'ombine wo kun di'n buuhe, injino maŋ nuŋ toŋ n'un di'n booha a onniyo ere ki dabar t'etto ekki ɗuwo pay ki naamiya ɗoŋ pay a siido geŋ me.

11 Nuŋ goppon n'ettiyo, kun a soodo zakidí a dooyiso ere kun uune te, para maŋ kaɗumulagun ki ɗoŋ i jiire gette wenda ti doolo y'a t'amba.

12 Ɗoŋ i jiira maŋ, n'an isa aa dundulu ki seedu Boy Raazó, wo an di lekka adda ki daayum. Wo a tuddan n'an di raaja suma Raazó wo suma ki geeger ere ki Raazó, tod'te Zeruzalem aware, i ɗiigo ti kandaane ti ɗaana Raazó. Wo n'an di raaja suma nuuno ere aware.

13 Wede i-d'ede kuwwa k'ollige maŋ, y'ollo koduwo ono ɗoŋ Unde

Raa t'an rootiyo a ɗoŋ ogiysito ti suma k'Isa me."»

Mattup a ɗoŋ ogiysito ti suma k'Isa a Lahodise

14 «Ki raaja a maaleeka wede i boohiyo ɗoŋ ogiysito ti suma k'Isa a geeger Lahodise: Kun ollo, eŋ ono ki nuŋ wede sundó Eyye†, nuŋ wede ɗerec wo i ziida zakidí a urzi kazita k'ono Raa, nuŋ wede t'ume k'eesiyo Raa y'ikkima sulɗi pay geŋ ti nuŋ soo, ni rootiyo, n'ede:

15 "Nuŋ ni ti suune lekkiyagun te, kune'ŋ aakede ahu ɗoŋ ɗoyoyo ye, wehini ye. Nuŋ ni dehu kun t'ise wehini wehini, ise ɗoyoyo ɗoyoyo ɗaŋŋal!

16 Wo ɗe kune'ŋ wehini ye ɗoyoyo ye, kune dullimo geŋ, n'a piɗɗa leezó.

17 Kun rootiyo kune ki laale, sulɗi kun t'ukumte, injino un iide munda kun ki dehu ye baa. Wo kune kun ki suune ye kune adda daayika, munda un k'ede ye me, kune adda dabar, konzayi wo bontilin.

18 Injino maŋ n'un d'eelo kooke, kun owol dap ere an ti t'ele adda k'uwo i ralita wic wic di nuuno, kono kun t'isa ɗoŋ laale ki kotto, soŋ kun owol kallagi tuwardi kun t'ossa kono kun ki lekka bontilin ti sukiyagun ye, wo kun a d'owol dawwa k'eda kun a yergito edagun a wolla.

19 Nuŋ ɗoŋ pay ni'ni geyyiso, n'an di rootiyo a munda wede an isiyo ulsu me wo ni di'n deeziyo. Injino maŋ kun ti kama lekkiyagun wo kun t'iso ɗoŋ wehini a naabo Galmeega Isa.

20 Kun ollo, nuŋ ni t'ihira a biza bumbu wo ni koppiyo. Aame wede y'illiga golladó wo y'o t'ihina biza maŋ, ni-t'etta di yode ay d'oomey ti yode kaŋ soo.

21 A ɗoŋ i jiira maŋ, n'an t'ela urzi an di-koona ti nuuno a kaakido mozikadó wo ay d'ooma mozikadó kaŋ soo. Nuŋ toŋ maŋ injino, aame ni jiire geŋ n'a t'iide n'a-guune ti

† 3:14 3:14 Nuŋ wede sundó Eyye: I-kaza sulɗi ɗoŋ pay Raa yi ruute y'aasa a ɗoŋzi geŋ, yon yi'n ize.

Meegó a kaakido mozikadí wo ay d'ombó mozikadí kanj soo.

²² Wede i-d'ede kuwwa k'ollige manj, y'ollo koduwo ono d'onj Unde Raa t'an rootiyo a d'onj ogiysito ti suma k'Isa me.»

4

Daryika Raa

¹ Sanj manj n'a wulle sey biza bumbu ohine a kandaane, wo golla ere n'illiga ki poone gette aa t'o rootiyo ti parre, t'ede: «Ki-koli k'awwa kenno n'a di kizita suldi d'onj aana gopponj.»

² A kaamiki Unde Raa ti-t'ûune adda k'addó, wo ni wulle kaakido moziko a kandaane, wo a kaakido gette wedusu y'a ti guune eego.

³ Wede i-guune genj yonj yi ralita aa mukkolo majjaanawa sundutú zasipe wo sarduwan*. Kaakido moziko gette i ti d'uule ti zakilsa, zakilsa gette i ralita i-ti kama bicici, teeze, aa mukkolo majjaanawa sundutú emerood.

⁴ Kaakido moziko gette d'ooliyo ti kaakidagi ada sire makumu pide, wo a kaakidagi genj i d'ede d'onj deero ada sire makumu pide, konsito eego, ossiyto ti kallagi tuwardi wo a awhanj biibo ki dap.

⁵ Ti kaakido moziko gette i d'adfiya omilte bi-bididi bi-bididi aa ki mizzi wo ti eddisito togom togom. A daana kaakido moziko gette pitila sarat i tooriyo baadanj, wo kane pintilagi sarat genj minj undiyagi d'onj sarat ki Raa.

⁶ Wo sey a daana kaakido moziko gette i d'ede bar d'eldel aa kaynaana.

A diine kaakido moziko gette, i d'ede seydi pide, tuddanj gettinj eda baa ki daana wo k'ita. An ti d'uule kaakido moziko gette, sonj ti kese soo te soo te.

⁷ Seysu wede ki poone genj aa suwwu, wede ki sirwe aa ulo buru,

* **4:3 4.3 Mukkolo majjaanawa sundutú zasipe wo sarduwan:** I-kaza mukkolo ere majjaanawa gammilawa i ralita aa rilo.

wede k'aduwe ume k'edayi aa wedusu, wo wede ki pidiwe aa kor t'obiyso.

⁸ Kane seydi pide genj wede sonj kambari zoot zoot, wo kambaranj genj ti paate t'adda i t'ûune eda baa. Diddo onnu an deddiso minj: «Kamilenj, kamilenj, kamilenj yonj Galmeega Raa toogadi t'a jire pay, yode wede t'ume duniya t'a t'eesa botto too, bini anki wo bini onniyo k'ita tonj yonj ede.»

⁹ Genj inkino an i-d'eliyo tamma, suma wo an di rootiyo koduwo a Raa zeere yi-guune a kaakido moziko, yi lekkiyo ki daayum.

¹⁰ A peedo tuuku kane seydi pide genj an eesiyo deddiso inkino manj, d'onj deero ada sire makumu pide genj an di-dikkiyo ti zibbananj a daana wede i-guune a kaakido moziko, an d'ottilso a yode wede i lekkiyo zeere ki daayum, an t'oddipe biibiyaganj a daana kaakido moziko wo an d'eesiyo:

¹¹ «Eyye kee Galmeega Raazey, kee a-d'ede urzi duwo an a t'ele tamma wo suma kono togo pay tod'te ki kee, kane suldi pay genj ikkima kee. Kee k'an ikkima aa ki dihe.»

5

Mattup linyiyo ti tiibi

¹ Sanj n'a wulle mattup lobide linyiyo ti tiibi omagi sarat, eego raaniya t'addutú wo ti dartú, a bey k'ammade ki wede i-guune a kaakido moziko.

² Sanj n'a wulle sey maaleeka togo yi tondiyo ti golla awwa, y'ede: «Wee wee iide a borkite tiibi eego mattup wo y'a t'ihina me?»

³ Minj wenda soo tonj umbo, ise a kandaane, a siido wo ti dandí siido tonj manj, a aane a t'ihina mattup wo y'a wolle addutú me.

⁴ Manj n'a iise moolo baadanj kono wenda soo tonj umbo a aane a t'ihina mattup wo a wolle addutú me.

⁵ Wo ti diine d'ɔŋ deero geŋ wede soo y'o di ruute, y'ede: «Kee k'ôole ye! K'ollo wede'ŋ ede, an yi waaku "suwwu y'ud'ɔ ti biza bumbu Zi-ida", t'ita mozigo Dawut, yoŋ yi jiire d'ɔŋ k'aduzi, yoŋ geŋ yi-borkite tiibi eego mattup a omagi sarat, wo y'a t'ihina.»

⁶ Saŋ maŋ n'a wulle Ulo Damu kaŋ ôhire a diine kaakido moziko, kane seydi pide ti d'ɔŋ deero geŋ an di ti d'uule. Ki wulle maŋ yoŋ geŋ Ulo Damu wede ti kaaga an ti y' wilda. Yoŋ geŋ i-d'ede omba sarat wo edayi toŋ sarat, kane edayi geŋ undiyagi d'ɔŋ sarat ki Raa yi d'akkisa k'adda duniya pay.

⁷ Ulo Damu geŋ y'a iide, y'a-ziida mattup gette ti bey k'ammade ki wede i-guune a kaakido moziko me.

⁸ Aame yi ziida mattup maŋ, kane seydi pide ti d'ɔŋ deero ada sire makumu pide geŋ, an di-dikke ti zib-banaŋ a d'aana k'Ulo Damu. Kane d'ɔŋ deero ada sire makumu pide geŋ, a bezaŋ munda aa kundije ti banjirka ki dap boo ti suldi koddiyo eediyadaŋ unse. Kane suldi koddiyo geŋ, i-kaza ton-diyo ki d'ɔŋ ki Raa a yode.

⁹ An d'ôoro ôoro aware, an'de: «Kee k'iide k'a t'ambe mattup et-tiyo, wo k'a borkite tiibi k'a-t'ihina kono kee an ki ti wilda, wo ti pu-uzadá d'uwo t'oldikadaŋ k'an ud'ɔ, an t'ize d'ɔŋ ki Raa, d'uwo ti boha bumbiyagi pay, t'ita k'ono pay, a siidiyagi pay wo t'ita d'uwo pay.

¹⁰ Kee k'a t'ize mozigayaŋ wo kane d'ɔŋzá, d'ɔŋ sefeke a Raaziŋ wo an di kona mozagi ekki d'ɔŋ duniya pay.»

¹¹ Saŋ maŋ n'a wulle, wo n'a illiga golla maalekiyagi baadaŋ baadaŋ wenda yi ki ti'n k'ize ye. An di ti d'uule kaakido moziko gette, kane seydi pide ti d'ɔŋ deero pây.

¹² An d'ôoro ti golla awwa, an'de: «Ulo Damu wede an wilda geŋ, yoŋ toogo yi t'iide y'a-t'oone laale, su-unio k'ono, gudire, suma, daryika wo tamma.»

¹³ N'a illiga sey suldi pay Raa yi zippe, a kandaane ise a siido, d'ɔŋ ti dandi siido ise adda k'ahu, kane suldi pay geŋ an d'ôoro, an'de: «In amma wede i-guune a kaakido moziko wo Ulo Damu. A kane tamma, suma, daryika wo toogo, ki daayum.»

¹⁴ Wo kane seydi pide geŋ an rootiyo, an'de: «Eyye, i t'iso injkino!» Maŋ kane d'ɔŋ deero geŋ an di-dikkiyo wo an t'ottilso.

6

Borkiso tiibi a omagi zoot

¹ Saŋ n'a wulle Ulo Damu y'a-burke tiibi wede ki poone, aame geŋ n'a illiga seysu soo ti diine seydi pide y'a ruute ti golla awwa aa ed'ɔiso mizzi, y'ede: «K'edi!»

² Maŋ n'a wulle i d'ud'ɔ puzu tuware. Wede a ti gili eego'ŋ ti bedige a beezi wo an i-d'ele biibo moziko. Yoŋ geŋ yi jiire wo y'a ingile y'a ceero sey.

³ Saŋ Ulo Damu y'a-burke tiibi wede ki sirwe, aame geŋ n'a illiga seysu wede ki sirwe y'a ruute ti golla awwa, y'ede: «K'edi!»

⁴ Maŋ i d'ud'ɔ puzu teeze boŋ. Wede a ti gili eego'ŋ an i-d'ele urzi y'a t'oodiba toose adda duniya a t'ise umbo, kono d'uwo an di t'ide tuddaŋ. An i-d'ele kasigara sohoro a beezi.

⁵ Saŋ Ulo Damu y'a burke tiibi wede k'aduwe, aame geŋ n'a illiga seysu wede k'aduwe y'a ruute ti golla awwa, y'ede: «K'edi!» Wo n'a wulle i d'ud'ɔ puzu gammili. Wede a ti gili eego'ŋ a beezi miido.

⁶ Maŋ a diine seydi pide geŋ, n'a illiga munda aa golla i rootiyo, y'ede: «Soŋko ki naabo k'onnu soo gette, k'a t'owila jeenu soo ki mudu wo musido jeenu ado, wo de egey ti toote geŋ zooyayaŋ ki y' kila ye, i lekko injkino.»

⁷ Saŋ Ulo Damu y'a burke tiibi wede ki piduwe, aame geŋ n'a illiga seysu wede ki piduwe y'a ruute ti golla awwa, y'ede: «K'edi!»

8 Maṅ n'a wulle i d'udfo puzu folile. Wede a ti gili eego'ṅ sundi «Unto», wo ume ki don i t'inda geṅ yi di y' daaniya. An an d'ele toogo ki t'owwo duwo ti kasigara, ti mosogo, t'urzi k'endani wo ti seydi balda don a siido, a kese soo ti diine kesiyagi pide ki siido.

9 Saṅ Ulo Damu y'a burke tiibi wede ki paat, aame geṅ n'a wulle ti d'andi k'ume sedeke, undiyagi ki don an ti'n iide kono an ziida zakidi a urzi k'ono Raa wo an di gizite.

10 Kane an di dollite ti golla awwa, an'de: «Galmeegey, kee kamileṅ wo k'isiyo munda wede d'erec, bini woogo me k'a della k'a d'ekka booro wo k'a daagila puuzadey a tukki don a siido pay me?»

11 Maṅ an an d'eelite kallagi tuwardi a wede tuuku ton maṅ, wo an an di ruute, an'de: «Kun aa dello booloṅ kono zembagun ti don i naabiya aa kune a urzi Raa ede, kane geṅ an aa ti'n iida, eggun t'iida maṅ, n'a-daagila kollo.»

12 Saṅ y'a burke tiibi wede ki zoot, aame geṅ n'a wulle siido t'a noṅṅire baadan, peedo a t'ize gammilawa aa kuule, wo tere a t'ize teeze boṅ aa puuzo.

13 Wo moldali ti kandaane an d'iise soldite, aa inṅi tormo zeere g'eepiyo a maaye baadan.

14 Kandaane a t'ilbida aa an lobide raaga, wo moṅgali pay ti siidiyagi don adda diine k'ahu t'omagan an digge tunda.

15 Mozagi a siido pay, deero siido, deero k'asigiryagi, don laale, don toogo, kane bulagi wo don boy pay an t'umbidita adda k'urmididi wo a ita zombali.

16 Wo a zombali ti moṅgali geṅ an an di rootiyo, an'de: «Kun ay di ti'n ruugi eedey, kun ay ti'n ombididi, ti daana wede i-guune a kaakido moziko wo ti daana kulkuwo k'Ulo Damu.

17 Eyye, onniyo ere meeda ki kulkuwadan t'iide, wo de wee wee a ohira a daanadan me?»

7

Don ki Raa dupu meeda uto ada pide makumu pide

1 Saṅ maṅ n'a wulle maaleekiyagi pide an t'ihirte a kesiyagi pide ki siido. An di ziida maaye wede i baahu t'omagi pide geṅṅo, kono y'a ki baaha a siido ye, ekk'ahu ye, ise ekk'undumu tuuku ton maṅ ye.

2 Wo ni wulle maaleeka ti doolo y'ettiyo ti kese peedo ge-koliyo wo a beezí suwwo k'appuzu ki Raa zeere. Y'a idili ti golla awwa a maaleekiyagi pide don an an ele urzi ki lattiya siido ti ahu geṅṅo, y'ede:

3 «Kun oolo do, kun ti'n latte ye siido, ahu wo inda me, bini ay di'n eegire don naabo Raazey ay an t'appiza a zumbaman doo miṅ kollo.»

4 Wo n'a illiga kane don an an t'ippiza geṅ, kane dupu meeda uto ada pide makumu pide, kane geṅ pay ti boha bumbiyagi ki don k'Izirayel.

5 Ti biza bumbu Ziida, dupu koomat makumu sire. Ti biza bumbu Riiben, dupu koomat makumu sire. Ti biza bumbu Gad, dupu koomat makumu sire.

6 Ti biza bumbu ki Azer, dupu koomat makumu sire. Ti biza bumbu Nepitali, dupu koomat makumu sire. Ti biza bumbu Manase, dupu koomat makumu sire.

7 Ti biza bumbu Simeyon, dupu koomat makumu sire. Ti biza bumbu Lebi, dupu koomat makumu sire. Ti biza bumbu ki Isakar, dupu koomat makumu sire.

8 Ti biza bumbu Zabilon, dupu koomat makumu sire. Ti biza bumbu Yusup, dupu koomat makumu sire. Ti biza bumbu Benzamen, dupu koomat makumu sire. Kane pay an an t'ippiza appuzu ere ki Raa.

Don duuru a daana kaakido moziko

9 Saṅ maṅ n'a wulle sey don baadan baadan wenda yi k'aane kazadan ye, kane geṅ t'ita duwo

pay, ti boha bumbiyagi pay, ti siidiyagi pay wo t'ita k'ono pay. Kane gen an t'ihira a daana kaakido moziko wo a daana k'Ulo Damu, ossiyto ti kallagi tuwardi wo a beydan an dimbo puutagi k'inda, an tamma.

¹⁰ An dollite ti golla awwa, an d'eesiyo: «Galmeegey Raa i-guune a kaakido moziko ti Ulo Damu gen, kane ay ele uttiyo me.»

¹¹ Wo kane maaleekiyagi pay an ti-duule kaakido moziko gette, ti don deero ti seydi pide. Kane pay gen an di dikkite zumbaman a siido, a daana kaakido moziko, wo an d'uttile a Raa,

¹² an d'eesiyo: «Eyye! Tamma, daryika, suuniyo k'ono, rootiyo koduwo a Raa, suma, toogo wo gudire, kane pay gen a Galmeegin Raa ki daayum! Eyye.»

¹³ Man wede soo ti diine don deero y'a ni tunde, y'ede: «Kane don ossiyto ti kallagi tuwardi gen an wee, wo an iido ti too me?»

¹⁴ Wo ni di ruute, n'ede: «Galmeeki nun, ni ki'n suune ye, i'ni suune kee.» Man y'o di ruute, y'ede: «Kane gen don an udfo t'adda dabar ere baadan, an t'upile kallagan an di'n ize tuwardi ti puuzo k'Ulo Damu.

¹⁵ Kono kamo an t'ihira a daana kaakido moziko Raa an i-di naabiya didfo onnu adda boozí. Wo yon yiguune a kaakido moziko gen, y'anni booha.

¹⁶ Mosogo ti ki'n t'ida ye, orme ton umbo. Peedo ise malla ton an ki'n seeda ye,

¹⁷ kono Ulo Damu a daana kaakido moziko gen y'an elsa, y'an d'an t'etta ki biza k'ahu don i d'eliyo lekkiyo. Wo Raa y'an di sippa zumari k'edayan.»

8

Tiibi wede ki sarat

¹ San Ulo Damu y'a furke tiibi wede ki sarat. Aame gen a kandaane

i d'inda kuy, peedo suma k'a ozire kubbaara sire.

² San n'a wulle maaleekiyagi sarat an t'ihira a daana Raa, an an d'eele parragi sarat.

³ I d'iido maaleeka ti doolo y'a t'ihira a sirpa k'ume sefeke, a beezi banjirka ki dap. An i-d'eele suldi koddiyo baadan eediyadan unse, yi di t'ele a Raa ti ton-diyo ere pay ki don ki Raa, a ume sefeke wede ki dap a daana kaakido moziko gettiyo.

⁴ Saa ki suldi koddiyo eediyadan unse ti ton-diyo ki don ki Raa adda banjirka a bey maaleeka gette, i dikoliyo ki daana Raa.

⁵ San maaleeka y'a t'umbe banjirka gette, yi-t'üne ti ubali don a ume sefeke wo y'a-zibbe siido. Man i d'ize tarkuuse, eddisito, omilte wo nonjirso siido.

Parragi zoot don ki poone

⁶ Kane maaleekiyagi don sarat ti parragi sarat a beezan gen, an t'ikkima tuddan ki baahu.

⁷ Maaleeka wede ki poone y'a biiha parre, man goyoyo wo uwwo kalsiya puuzo a iipo siido, kese soo ti diine kesiyagi ado ki siido a t'igge, kese soo ti diine kesiyagi ado ki inda a t'igge, wo soole zeere pay a t'igge.

⁸ San maaleeka wede ki sirwe y'a biiha parre, man munda soo inkino aa makkolo meeda a ziida uwwo wo an ti y' gibira adda bar, wo kese soo ti diine kesiyagi ado ki bar a t'ize puuzo.

⁹ Kese soo ti diine kesiyagi ado ki seydi don adda k'ahu a t'inda, wo kese soo ti diine kesiyagi ado ki tookiyagi a dimbe.

¹⁰ San maaleeka wede k'aduwe y'a biiha parre, man mooliso meeda i d'oggiyo dala dala aa binge t'a iiro ti kandaane, wo t'a-t'iire a kese soo ti diine kesiyagi ado ki oydayi wo ti omagi k'okko k'ahu.

¹¹ Mooliso gette sundutu Makadigi*. Kese soo ti diine kesiyagi ado ki ahu a t'ize kadigi, wo duwo

* **8:11 8.11 Makadigi:** Makadigi ti ono Nasaarika Apisent.

baadan an t'iibe ahu genno man, an t'inda kono kadfigi mooliso gettiyo.

12 San maaleeka wede ki pidfiwe y'a biiha parre. Aame gen munda a diine peedo, tere wo moldali, inkino man kese soo ti diine kesiyagi ado ki toorayan a digge. Wo kese soo ti diine kesiyagi ado ki onnu, toorayi a digge, wo ki diddo ton inkino kay.

13 San man n'a wulle kor kan obiyso a kandaane wo n'a illiga ti rootiyo ti golla awwa, t'ede: «Dabar! Dabar! Dabar etto a tukki don a siido pay aame maaleekiyagi ado an baaha parragan gen me!»

9

1 San maaleeka wede ki paat y'a biiha parre, man n'a wulle mooliso ti doolo t'a iiro ti kandaane a siido. Wo an i-d'ele kerle ki biza k'olde wede aakede buldume.

2 Mooliso gette t'a t'ihina biza k'olde wede aakede buldume gen me. Man i d'uddo saa gammilawa biriñ aa saa ki baala meeda. Saa gette peedo ti kandaane ti di'n ippe, ume a t'ize zimolo.

3 T'adda saa gette i d'uddo wessu a-tiipe adda siido. Wo an i-d'ele toogo aa ki otto a siido.

4 An i di ruute y'an ki d'ise ulsu a inda ye, a soole ye, a munda doolo ton man ye. Wo de y'an d'ise ulsu a duwo don an k'ede appuzu ere ki Raa a zumbaman ye danjal.

5 A wessu gen an i-k'ele urzi ki towwadan ye, wo y'an di'n dabira dabirsa danjal ki tere paat. Eeniko ere y'an isa gette aa aadumu k'otto aame ti tolge wedusu.

6 Adda teddari paat gen duwo an di-deha unto te, wo de umbo an ki ti t'oono ye. An di deha an di-t'inda ton, unto t'a t'omba dokki ti tuddan me.

7 Yo wessu gen yi deeyiso aa punzigi don an an ti zidde ki deyyiso, a eedi munda aa biibo ki dap wo ume k'edayi aa ume k'eda duwo.

8 Ilali dokiyok aa ilali k'erayi, wo sinani aa sina suwwu.

9 A giggeri munda aa saapa ki maala, wo tarkuuse kamarai aa tarkuuse puusiyagi baadan ti punzigi an okko k'ume deyyiso.

10 Silmi nennelele aa ki otto. Gen ti silmi genno i-d'ede toogo k'isiyo k'ulsu a duwo adda teddari paat gen me.

11 Wessu gen mozigayi maaleeka ki olde wede aakede buldume, t'ono don k'Eber an yi waaku sundi «Abaddon», wo t'ono Girek an yi waaku sundi «Apoliyon», i-kaza «Wede lattiya».

12 Dabar ere ki poone i t'ingile, wo san man a etto dabar sire sey.

13 San maaleeka wede ki zoot y'a biiha parre, man n'a illiga golla t'ettiyo ti kesiyagi k'omba pide k'ume sedeke ki dap a daana Raa.

14 Golla gette ti di ruute a maaleeka wede ki zoot parre a bezi gen, t'ede: «K'an t'eezo a maaleekiyagi don pide, kettiso goppon a biza k'ooye goole sundi Epirata gen me.»

15 Inkino man maaleekiyagi pide gen an an t'iize, kane gen an'ni buuhe toc min ki peedo gettiyo, k'onniyo gettiyo, ki tere genno wo k'ozzine genno, kono ki towwo duwo don a kese soo ti diine kesiyagi ado ki siido.

16 San an o di gize duuruko asigiryagi ti punzigi, kane dupiyagi dupiyagi.

17 Gen adda munda o iido aa suniye n'a wulle punzigi, wo don aa ti gili an d'ede saapa teezowo aa uwwo, bicici aa kandaane wo son aa derwe. Awan aa eego suwwu, wo ti bohanan i d'adfiya uwwo, saa wo moonno ki suupire.

18 Ti suldi don ado: uwwo, saa wo moonno ki suupire adfiya ti bizan gen, an t'iide duwo don a kese soo ti diine kesiyagi ado ki siido.

19 Toogo punzigi gette tod'te adda bohanan ti silmidagan. Silmidagan gen an d'ede awhi aa mimbayi, wo ti awan genno an an d'isiyo ulsu a duwo me.

²⁰ Kane ɗuwo pay uupe i ki t'inda ti dabar ere aɗo ye gette, lekkiyadan an ki ti gime ye a sulɗi ɗon ulpi an isiyo ti beezan geɗ me. An ki d'ohire ye ottilso a siitandani wo a longayi ɗon an ikkima ki dap, ki maala gurus, ki toozi, ki monɗali wo ki inda me. Kane longayi geɗ an ki wolliyo ye, an k'ollige ye, an ki sooru ye.

²¹ Kane ɗuwo geɗ lekkiyadan an ki ti gime ye a sulɗi ɗon an isiyo aakede t'owwo ɗuwo mirsi, kombidiko, isiyo boliyo wo oogire te.

10

Mattup neɗko ohine

¹ Saɗ maɗ n'a wulle maaleeka toogo ti doolo yi deegu ti kandaane tuddi tuuniyo ti dondirso, eedi tuuniyo ti zakkilsa, ume k'edayi i tooriyo aa peedo, wo zondɗi aa uwwo baadan i dalɗutu bila bila.

² A beezi mattup neɗko ohine, zindi k'ammade y'a ziipe ekki bar wo ere ki geelo a siido.

³ Y'a idili ti golla awwa aa suwwu yi moolo. Aame y'idili inkinno maɗ, an i-ti gime ti eddisito sarat.

⁴ Munda wede an i ruute geɗ ni dehu n'a ti y' raane, wo n'ollige golla ti kandaane t'o rootiyo, t'ede: «Munda wede eddisito sarat ti ruute geɗ, ki ti y' booho adda k'adda, ki y' raane ye.»

⁵ Inkinno maɗ maaleeka wede ni wulle yi t'ihira zindi soo ekki bar, soo a siido geɗ, y'a umbe beezi k'ammade ki kandaane.

⁶ Wo y'a di niime ti suma ki wede i lekkiyo zeere ki daayum, yode wede a ikkima kandaane ti sulɗi ɗon addaga, a ziipe siido ti sulɗi ɗon eego, wo bar ti sulɗi ɗon addaga. Maaleeka y'a ruute, y'ede: «Anken peedo t'iide, delliyo umbo baa.

⁷ Wo de onniytagi ɗon maaleeka wede ki sarat yi t'eesa baahu parre geɗ, munda wede ombide ki Raa

a-t'isa, aa y'an gizite ti kaaga a nebiyagi ɗon naabadɗi.»

⁸ Saɗ golla ere n'illiga ti kandaane gette t'o di ruute sey, t'ede: «K'odo ki seedi mattup neɗko ohine a bey maaleeka wede i t'ihira zindi soo ekki bar, soo a siido genno.»

⁹ N'a iide k'ume maaleeka wo ni di ruute, n'ede: «Mattup gette k'o eli.» Maɗ y'o di ruute, y'ede: «Ooho, wo k'a t'oomo, a biza k'a t'owwa unse aa madde, wo de adda k'adda k'a t'owwa kadigi.»

¹⁰ N'a-ziida mattup neɗko gette ti bey maaleeka me, n'a t'iimi, tod'te a bizo unse aa madde, wo de ni t'ihe maɗ, adda k'addo n'a uwwe kadigi.

¹¹ Inkinno maɗ an o di ruute, an'de: «I dehu k'a rootite sey ono ɗon Raa y'agisa a tukki ɗon a siidiyagi pay, a ita ɗuwo pay, a ɗon orbe ita k'ono pay, wo a mozagan baadan geɗ pay.»

11

Agisa nebiyagi sire

¹ Saɗ maɗ an oo d'eele koyile wo an o di ruute, an'de: «K'odo ki doozi Boy Raa, ume sedefe wo k'a di kazi ɗon ottilso a Raa adda boy genno.

² Wo booro ere ti paate k'a t'oolo ki doozo ye, kono tode gette an an t'iili a ɗon i ki suune Raa soo ɗanɗal ye, an d'oniyilsa geeger ere kamilen gette ti zondan adda tedfari ada pide makumu sire.

³ N'a t'igiba ɗonzó sire an di rootey ono ɗon derec ki nuuno, an t'ossita kallagi moolo, an di kizita onamo adda k'onniyto dupu ti meeda sire uto ada zoot genno*.»

⁴ Kane ɗon sire geɗ i-kaza inda k'olibiyee sire wo pitila sire i t'ihira a daana Galmee'ki duniya†.

⁵ Aame wede yi dehu y'an d'ise ulsu maɗ, uwwo t'a adɗa ti bize kane genno t'a ti'n t'ida ɗon k'aduzan me. Geɗ ki kotto inkinno

* **11:3 11.3 Onniyto dupu ti meeda sire uto ada zoot:** I-kaza tedfari ada pide makumu sire.

† **11:4 11.4** Kun wollo adda mattup ki Zakari 4.1-14.

an t'îda ðonj i dehu an an d'ise ulsu me.

⁶ Kane an d'ede toogo k'appiya kandaane, kono mizzi y'a ki koppe ye a onniytagi ðonj an rootita ono ðonj Raa yi t'igibo geñ me. An d'ede toogo ahu an ti'n kime puuzo, wo an d'ede toogo sey k'eliyo k'eeni wede tuuku toñ mañ a duniya pay ise k'onniyto miibi toñ mañ, aa addañ i dehu.

⁷ Aame ono geñ an ti gizita mañ, seysu wede aɗɗa t'adda k'olde wede aakede bulɗume y'an di'n ðeyya, y'an di'n ceera wo y'an ti'n t'îda.

⁸ Nundanzañ a lekka a bere ðonj duuru ki geeger meeda, ume wede an di tiike Galmeegañ ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kañ ton-tilko. Geeger gette an di waaku ti suma ombide Sodom wo Misir.

⁹ Ðonj ti siidiyagi pay, ðonj ti boha bumbiyagi pay, ðonj orbe ita k'ono pay wo t'ita ðuwo pay an d'etta an di wolley nundanzañ adda k'onniyo aɗo ti gootiyo, wo nundanzañ an an ki t'ela urzi a ðonzañ an ki t'ottiba ye.

¹⁰ Ðonj pay a siido ulbañ aasa unse a unto ki ðonj sire geñ me, an d'isa tarnaape an dokkida sulɗizañ roson ti tuddañ kono nebiyagi sire geñ an an iidiba yeebañ baadañ.

¹¹ Wo aame onniyo aɗo ti gootiyo îida mañ, Raa y'an di baaha maaye ki lekkiyo an di balɗa an t'ooziga. Wo kane ðonj i'ni wolliyo geñ orgiso t'an di'n seeda baadañ.

¹² Sañ mañ kane nebiyagi sire geñ an d'olliga golla t'awwa ti kandaane t'an di roota, t'a t'eesa: «Kun ti koli keñno.» Mañ an di-kila ki kandaane adda dondari, wo kane ðonj k'olmidayañ an di'n wolla.

¹³ A peedo gettiñ siido t'a ñonñira, kese soo ti diine kesiyagi koomat ki geeger gette a-ruuga, wo ðonj dupu sarat an di-t'inda adda ñonñirso siido gettiyo. Wo kane ðonj a goota geñ orgiso t'an di'n seeda, an di t'imma Raa wede a kandaane.

¹⁴ Dabar ere ki sirwe i t'ingile. Wo kun koono mentikagi, dabar ere

k'aduwe t'ettiyo gopponj sey.

Parre wede ki sarat

¹⁵ Sañ maaleeka wede ki sarat y'a biiha parre, mañ n'a illiga golliyagi baadañ a kandaane an di ruute ti golla awwa, an'de: «Moziko duniya ankenno a bey Galmeegañ Raa ti Almasi Raa yi biire, wo y'a koono mozigo ki daayum.»

¹⁶ Kane ðonj deero ada sire makumu pide konsito a kaakidagan a daana Raa geñ, an di-dikke zumbamañ a siido, an i-d'uttile a Raa,

¹⁷ an'de: «Galmeegey Raa toogada t'a jiiire pay, kee wede t'ume duniya t'a t'eesa botto too wo bini anki toñ kee ede, ay ki tamma kono a-d'ede toogo ere meeda ki dokkiyo duniya pay.

¹⁸ Ðonj siidiyagi pay an gulkuwe ti kee, wo kee toñ mañ kulkuwada t'iina wo peedo t'iide k'a ðekee booro a ðonj i t'inda. Peedo t'iide ere k'an t'ele munda wede aa ki dehu, a ðonj naabadá nebiyagi wo a ðonzañ ðonj pay orgiso a sundá, ise deero wo sunñidi toñ mañ. Peedo t'iide ere kee k'a-t'ide ðonj i lattiya siido.»

¹⁹ Injino mañ Boy Raa a kandaane a t'ihina, wo sandup ere ki taasawa ti Raa ay di wulle adda boy geñno. Aame geñ a iise omilte, tarkuuse, eɗɗisito, ñonñirso siido wo goyoyo baadañ a zilditi.

12

Erewo ti maaloogo

¹ Sañ mañ i d'ize munda goole a kandaane i-kaza munda, n'a wulle erewo t'usso kallatú ki peedo wo zontú t'a-t'ibi ekki tere, wo a ettú biibo ki moldali koomat makumu sire.

² Tod'te mahuwe, addutú i t'umbe k'ehiyo i di-kakkisa ti-ɗawilsa ti dollite.

³ Sañ mañ i d'ize munda ti doolo a kandaane i-kaza munda, maaloogo meeda wo teezowo boñ aa uwwo. Awhutú sarat, ombantú koomat wo

a awhutú sarat geŋ ossiyto ti saame moziko.

⁴ Ti silmitú t'a ruuke moldali dɔŋ a kese soo ti diine kesiyagi aɔo ki kandaane t'a zibbo siido. Maaloogo gette t'a t'ihira a ɗaana k'erewo ere ti dehu t'a t'ehe gettiyo, kono ti t'eha maŋ ulo geŋ t'a siha.

⁵ Maŋ erewo gette t'a t'ehe ulo, ulo wede a dokka ita ɗuwo pay ti toogo ere ki dalka maala. Wo ulo geŋ an di y'umbe kandaane, an di-t'iide ki ɗaana Raa wo ki ɗaana kaakido mozikadi.

⁶ Wo erewo gette t'a t'umbe k'adda balɗa k'ume wede Raa yi ikkima, an di-modɗe adda k'onniyto dupu ti meeda sire uto ada zoot*.

⁷ Inŋkino maŋ a kandaane geŋ i d'iiziga ɗeyyiso, maaleeka Misel ti maaleekiyagi an di ɗeyyiso maaloogo. Wo tode maaloogo toŋ ti maaleekiyagutú an di ɗeyyiso Misel ti maaleekiyagi.

⁸ Maaloogo gette an di jiiere ti maaleekiyagutú me, urzi an ki d'uune ye an di lekke a kandaane me.

⁹ Tode maaloogo meeda gettin an ti-gibiro. Tod'te miipo ere ti kaaga sundutú Ere Sakiysa, tod'te Meeda siitandani ere daggiya dɔŋ duniya pay. An ti-gibiro siido ti maaleekiyagutú pay.

¹⁰ Saŋ maŋ n'a illiga golla awwa a kandaane ti rootiyo, t'ede: «Anken onniyo ere Raa y'in di'n utta t'iina baa, anken Raaziŋ yi dokkiyo duniya pay ti toogo ere ki mozikadi, anken yo Almasi Raa yi biire toŋ i-d'ede urzi ki dokkiyo ɗuwo pay. Wo tode Ere Sakiysa zembadiŋ, tode gette ti'ni sakiysa didɗo onnu a ɗaana Raa, ti kandaane an ti-gibiro.

¹¹ Wo ɗe kane zembadiŋ an ti jiiere t'urzi puuzo k'Ulo Damu, wo t'urzi k'ono dɔŋ ɗerec an illiga wo an di gizite. Kane an d'iyye an d'ele tuddan k'unto toŋ maŋ.

¹² Inŋkino maŋ kee kandaane ti

kune dɔŋ i lekkiyo a kandaane, kun iso unsuwo. Wo ɗe dabar baadan a kune dɔŋ a siido wo sulɗi dɔŋ adda bar, kono Meeda siitandani an ti-gibira k'ume kune wo ti ti gulkuwe baadan, ti zuune peedatú i guute booloŋ.»

¹³ Aame maaloogo ti zuune ti kandaane an ti-gibiro a siido'ŋ, t'a iise lomme k'erewo ere ehe ulo gettiyo.

¹⁴ Wo ɗe erewo gette an i-d'eele kambari sire ki kor meeda, kono t'a t'obiye dokki ti ɗaana maaloogo k'ume wede an i ikkima adda balɗa. A ume geŋ an di modɗe ozzine aɔo ti tere zoot.

¹⁵ Inŋkino maŋ maaloogo gette t'a bidɗe sidiko aa ooye goole a ita k'erewo gettiyo, kono ahu an ti t'ambe.

¹⁶ Maŋ siido gette ti d'uune erewo, ti d'ihina olɗe, ahu dɔŋ maaloogo ti bidɗe sidiko geŋ olɗe y'a t'iibe.

¹⁷ Maaloogo t'a gulkuwe baadan ti erewo gette, wo t'a ingile ɗeyyiso k'ita k'inŋi k'erewo dɔŋ pay ti doolo, kane dɔŋ i sooru a urziyagi k'oogoro Raa wo i seedu zakidi a ono dɔŋ Isa yi gizite.

¹⁸ Wo maaloogo gette t'iide, t'a t'ihira a biza bar.

13

Seysu wede uɗɗo t'adda bar

¹ Saŋ maŋ ni wulle seysu y'adɗiya t'adda bar, awhizi sarat wo ombani koomat, wo opiso soŋ i-d'ede biibo ki moziko moziko, wo a awhizi raaniyta ti sumbiyagi ki kaldita suma Raa.

² Seysu wede ni wulle geŋ yi deeyiso aa golme, zoŋɗi aa ki nuuniye wo bizi goole aa ki suwwu. Maaloogo gette ti-d'ele toogatú, mozikatú wo urzi dokkiyo wede a jiiere.

³ N'a wulle ti diine k'awhutú geŋ, soo aa an i eele kuuno k'unto, wo ɗe kuunatu k'unto gette i di t'isse. Inŋkino maŋ dɔŋ siido pay an ziida giggiran wo seysu geŋ an di y' diine.

* 12:6 12.6 *Onniyto dupu ti meeda sire uto ada zoot*: I-kaza tedɗari ada pide makumu sire.

⁴ Donj pay an i d'ottilso a maaloogo kono ti ele urzi dokkiyo a seysu genno, wo donj pay an i d'ottilso a seysu, an'de: «Wee wee goole aa seysu enj me wo a aane a deyye ti yode me? Wenda soo tonj umbo.»

⁵ Wo seysu an i-d'ele ono donj y'a kili tuddi wo y'a kildite suma Raa. An i-d'ele urzi dokkiyo y'aase injkino bini teddari ada pide makumu sire.

⁶ Manj y'a iise rootiyto ulsu a tukki Raa, yi kalda suma Raa, Boy Raa ti kane donj pay i lekkiyo a kandaane.

⁷ A seysu genj an i-d'ele urzi sey ki deyyiso donj ki Raa kono y'anni ceere, wo an i-d'ele toogo a tukki boha bumbiyagi pay, a tukki donj a siidiyagi pay, a tukki donj orbe ita k'ono pay, wo a tukk'ita duwo pay.

⁸ Wo kane donj a siido pay genj an d'ottilso a seysu genno, i-k'ottilso ye kane donj sumbiyaganj raaniya adda mattup ere ki lekkiyo k'Ulo Damu wede an wilda genno. Mattup gette tod'te ede t'ume an d'okkima duniya botto too.

⁹ Wede i-d'ede kuwwa k'ollige manj, y'ollo koduwo.

¹⁰ Aame Raa yi dihe, wede an di y' seeda bule manj, ki kotto an di y' seeda, wo wede an yi t'ida ti kasigara manj, ki kotto an di y' t'ida ti kasigara. Aame genj donj ki Raa an soodo zakidi a urzi zaapu k'adde a Isa bini danju.

Seysu wede udfde t'adda siido

¹¹ Sanj ni wulle seysu ti doolo y'adfdiya t'adda siido, ombani sire aa ki ulo damu, wo yi d'orbe aa ki maaloogo.

¹² Yi naabiya ti toogo ere an i ele a seysu wede ki poone wo yonj yi di y' woliyo. Yi'n isiyo ki toogo siido ti dontu pay an d'ottila a seysu wede ki poone an i eele kuuno k'unto wo ankenj i t'isse genno.

¹³ Yi d'isiyo suldi k'armika donj oone. A daana duwo pay yi d'adfdiya uwwu ti kandaane yi-ti deegu ki siido, an di woliyo.

¹⁴ Yi ti'n daggiya donj pay a siido, ti toogo ere an i ele k'isiyo suldi k'armika a daana seysu wede ki poone genno. A donj pay a siido y'an di rootiyo, y'ede: «Kun ollo, kun okkonj undiso ki seysu wede an i eele kuuno ti kasigara wo ankenj yonj zeere genno.»

¹⁵ Wo seysu wede ki sirwe genj an i-d'ele toogo yi di biiha maaye a undiso ki seysu ere an ikkima gettiyo, injkino t'a iise puukiyo wo ti rootiyto pay, wo t'a-t'ide duwo donj i-k'ottilso undiso seysu genno ye.

¹⁶ A donj pay, ise sunni wo deero, donj laale wo donj an k'ede munda ye, donj boy wo bulagi pay, seysu genj y'an ize ki toogo an an t'ippiza a beydanj k'ammade ise a zumbamanj.

¹⁷ Aame wede yi dehu yi d'owila munda a yode, ise mundazi y'a t'owila manj, i dehu i-d'ede appuzu. Appuzu gette tod'te suma ki seysu genno, ise kaza a-t'ette a sundi.

¹⁸ Injkinu manj peedo t'iide kono duwo an t'oone suuniyo k'ono. Wede eedi soodo a elkiso genj, kaza ki suma seysu gette y'a ti suune, kono kaza gette i-kaza suma wodusu. Kaza gette tod'te meeda zoot uto ada zoot makumu zoot.

14

Ôoro aware a kandaane

¹ Wo sanj ni wulle Ulo Damu yi t'ihira ekki mokololo Siyonj, wo ti yode donj dupu meeda uto ada pide makumu pide an d'ede sundi ti suma Meegi raaniya a zumbamanj.

² Manj n'a illiga golla ti kandaane i durriyo aa ooye goole y'okko wo sonj aa eddiso mizzi. Wo golla n'illiga gette aa donj an ondige kundine.

³ An d'ôoro ôoro aware a daana kaakido moziko, a daana seydi pide wo a daana donj deero. Wo wede a aane a ti suune ôoro gette umbo, daa ki kane donj dupu meeda uto ada pide makumu pide, donj Raa y'an udfde t'adda diine donj duniya genno danjal ye manj.

⁴ Kane donj i-ki t'ize tuddan ganigi ti erayi ye, kono kane an lekkiyo obilagi, an daaniya ita ki Ulo Damu k'ume tuuku y'ette tonj manj. Raa y'an udde t'adda diine donj pay, kane an t'ize donj yode ki poone a daanadi wo a daana k'Ulo Damu genj me.

⁵ Wo kanj soo tonj a bizanjen wenda yi k'illiga lohito k'ono ye, duwo an ki zaapu ono eedanjen ye.

Booro Raa

⁶ Sanj ni wulle maaleeka ti doolo y'obiyo awwa a kandaane, i-d'ede Rabila Majjaanawa ere i lekkiyo ki daayum, y'an di kizite a donj pay i lekkiyo a siido: a ita duwo pay, a boha bumbiyagi pay, a donj orbe ita k'ono pay, wo a donj a siidiyagi pay.

⁷ Y'an di ruute ti golla awwa, y'ede: «Kun orgido a Raa, kun y'amma kono peedo t'iide ere y'a dekka booro a tukki duwo te. Kun i ottilo, yode wede ikkima kandaane ti siido, bar wo omagi k'ahu pay.»

⁸ Maaleeka ti doolo, wede ki sirwe, y'a yi diine, y'ede: «Geeger ere meeda Babiloon mozikatú t'iire baa! Tod'te ita duwo pay t'a ti'n gumme ti tootatu kadigi, genj i-kaza t'a ti'n duuye k'isiyo suldi sukuyagi donj ti d'isiyo.»

⁹ Maaleeka ti doolo, wede k'aduwe, y'anni diine wo y'a ruute ti golla awwa, y'ede: «Wede tuuku y'ottilso a seysu ti undisadi, wo y'uune appuzu ki seysu a zumayi ise a bezi genj,

¹⁰ yode tonj an i-di gumma toote kulkuwo Raa. Toote genj yonj kadigi daa kalsiya munda, Raa yi-t'oba adda kulso ki kulkuwadi. Wede genj y'a dabira baadan adda k'uwo wo ti moonon ki suupire a daana maaleekiyagi donj kamilenj wo a daana k'Ulo Damu.

¹¹ Wo saa ki uwo dabaradan t'a kila k'awwa ki daayum. Kane donj i ottilso seysu ti undisadi wo donj an d'ede appuzu ki sundi genj, an k'ede puukiyo ye, diddo onnu kane adda dabar.

¹² Injino manj kune donj ki Raa, donj i sooru a urziyagi k'oogiradi wo kun ziipe addugonj a Isa genj, peedo t'iide kun soodo zakidi bini dangu.»

¹³ Wo n'a illiga golla ti kandaane t'o di ruute, t'ede: «Ki raanja: Kane donj i t'inda a urzi Galmeega, ti anki unjuwo a kane.» Wo Unde Kamilenj t'a ruute: «Eyye, kane genj an ti buuke ti ormiyto ere a urzi naabadan, kono naabadan gette ti t'udde beehiye kerej.»

Peedo t'iide k'aydu

¹⁴ Ni wulle sey dondirso tuware kar, wo ekki dondirso gette munda i deeyiso aa ulu wedusu a eedi biibo ki dap wo a bezi suwo korbe robbonj.

¹⁵ Wo i d'uddo maaleeka ti doolo t'adda Boy Raa, yi di ruute ti golla awwa a wede i-guune ekki dondirso genj, y'ede: «Ki t'ambo suwwada, k'eeso aydu baa kono peedo t'iide k'aydu, kono dombi a siido an iine k'aydu.»

¹⁶ Manj wede i-guune ekki dondirso genj y'a t'umbe suwwadi, y'a iise aydu wo dombi pay a siido y'a t'iyda.

¹⁷ Sanj i d'uddo maaleeka sey ti doolo t'adda Boy Raa a kandaane, yode tonj a bezi suwo korbe robbonj.

¹⁸ Wo i d'uddo maaleeka ti doolo t'ume sedeke, i-d'ede toogo a tukkuwo. Manj yi di ruute ti golla awwa a maaleeka wede ti suwo korbe robbonj a bezi genj, y'ede: «Ki t'ambo suwwada, k'a odo k'adda dombi k'inda binj a siido, k'a t'aydi kono innizan an iine.»

¹⁹ Manj maaleeka y'a t'umbe suwwadi y'a t'iyda inni binj a siido me, wo inni y'iide'n yi-t'ibi adda soole goole ki kulkuwo Raa.

²⁰ Wo i d'ede soole a paate ti geeger. An d'iise njayyu k'inni binj adda soole genno kono a t'adde ahuzan wo ahu i d'adfiya ki puuzo. Puuzo gette a ukke suma kubbara meeda ado, wo k'awwa a iina a sukumagi punzigi.

15

Dabar ere sarat

¹ Saṅ maṅ ni wulle a kandaane munda goole ti doolo a jiire eedó i-kaza munda: maaleekiyagi sarat, a beydaṅ dabar sarat ere ki daṅgu, kono kulkuwo Raa a-ti daṅga ti kane geṅṅo.

² Saṅ ni wulle munda aa bar ki kaynaaṅa kalsiya ti uwwo i ralita wic wic. Wo kane doṅ i jiire seysu, ti undisadí, wo ti kaza ere ki sundí geṅ, an t'íhirte a biza bar ki kaynaaṅa gettiyo, a beydaṅ kundine wede Raa y'an ele.

³ An d'ôoro ôoro ere ki Muusa wede naabo Raa wo ôoro ki Ulo Damu, an'de: «Galmeegey Raa toogadá t'a jiire pay, naabadá tod'te baadaṅ wo majjaanawa. Naabadá ere k'isiyo gette tod'te ki diine derec, kee mozigo ki doṅ a siido pay.

⁴ Galmeegey, wee wee a-k'orgide ye wo i ki t'imme sundá ye me? Derec, kee daṅṅal wede kamileṅ wo ita duwo pay an d'etto an d'ottila a daanadá, kono doṅ pay an zuune booradá ki dekkiyo ki diine.»

⁵ Saṅ maṅ n'a wulle Boy Raa a kandaane a t'ihina. Adda boy geṅ n'a wulle ume wede kamileṅ a jiire, adda'ṅ sandup ki taasuwa ere Raa yi gitte ti duwo.

⁶ Kane maaleekiyagi doṅ sarat i seedu dabar ere sarat geṅ, an d'ud'fo t'adda Boy Raa ossiyto ti kallagi tuwardi i ralita wic wic, wo ser ki dap kettiso a ume ki giggeraṅ.

⁷ Maṅ ti diine seydi pide geṅ, seysu soo y'an d'eele a maaleekiyagi sarat, kuṅzali dap sarat ôoniyo ti kulkuwo Raa, yoṅ yi lekkiyo ki daayum.

⁸ Wo Boy Raa geṅ i d'ûune ti saa i-kaza daryika Raa ti toogadí. Injino maṅ wenda soo toṅ yi k'aane yi ki t'ette k'adda boy geṅṅo ye, bini dabar ere sarat a bey maaleekiyagi ti-t'engila doo miṅ kollo.

16

Kuṅzali sarat ti kulkuwo Raa

¹ Wo n'a illiga golla awwa ti rootiyo t'adda Boy Raa a maaleekiyagi sarat, t'ede: «Kun'do, kuṅzali sarat ti kulkuwo Raa geṅ kun ti sebbitoy siido.»

² Maṅ maaleeka wede ki poone y'a iide, y'a zibbe kulkuwo Raa ere adda kulsadí a siido, doṅ pay an d'ede appuzu ki seysu wo an ottilso a undisadí geṅ, tuddaṅ an di ti'n gusse dabar ki kundayi tuddaṅ rosidoṅ i'n aadumu.

³ Maaleeka wede ki sirwe y'a iide, y'a zibbe kulkuwo Raa ere adda kulsadí adda bar. Wo ahu bar a-gime puuzo a-zid'fe, suldi pay doṅ i puukiyo adda bar an t'inda.

⁴ Maaleeka wede k'aduwe y'a iide, y'a zibbe kulkuwo Raa ere adda kulsadí, adda k'oydayi ti omagi k'ahu pay, wo ahuzan pay a-gime puuzo,

⁵ wo n'a illiga maaleeka wede i-d'ede toogo a tukk'ahu geṅ y'a ruute, y'ede: «Kee kamileṅ, kee wede ti poone wo anki toṅ kee ede, kee ki diine kono booro ette ki ti dikke a urzutú,

⁶ kono duwo an t'iide doṅzá ti nebiyagi, wo kee k'an d'ele puuzo an di sibe geṅ, derec a t'iide.»

⁷ Wo n'a illiga golla ti koliyo t'ume sedeke t'a ruute, t'ede: «Eyye, Galmeega Raa toogadá t'a jiire pay, ki dekkiyo booro derec ki diine.»

⁸ Maaleeka wede ki pidíwe y'a iide, y'a zibbe kulkuwo Raa ere adda kulsadí a tukki peedo. Wo peedo ti d'uune urzi t'an igge duwo ti wehinkatú aa uwwo.

⁹ Duwo doṅ wehinko peedo baadaṅ t'in igge geṅ, an di kaldita suma Raa wede i-d'ede toogo ekki dabar gettiyo. Wo kane an di-tuuge ki kama lekkiyadaṅ wo ki tamma Raa me.

¹⁰ Maaleeka wede ki paat y'a iide, y'a zibbe kulkuwo Raa ere adda kulsadí a tukki kaakido moziko seysu. Omagi pay ki mozikadí geṅ a t'ize zimolo, wo duwo pay an d'aadumu sinanaṅ a dabar ere an iido gette.

¹¹ An di kaldita suma Raa a kandaane kono dabar ti kundayi doṅ an

d'ede genj me. Wo dfe lekkiyadan an ki-ti gime ye a suldi donj ulpi an isiyo genj me.

¹² Maaleeka wede ki zoot y'a iide, y'a zibbe kulkuwo Raa ere adda kulsadi, adda k'ooye goole sundi Epirata. Wo ahuzi a t'iibe, kono an d'ooli urzi a mozagi donj ettiyo ti kese peedo ti koliyo.

¹³ Ni wulle siitandani ado aa gonhani, sonj y'udde ti bize maaloogo, sonj y'udde ti bize seysu, wo sonj y'udde ti bize wede yi ti t'isiyo tuddi aa nebi.

¹⁴ Kane genj siitandani, an d'isiyo suldi k'armika, an t'ette tussiyo mozagi pay a siido ki deyyiso. Deyyiso gette t'aasa a onniyo ere Raa toogadi t'a jiiire pay yi dekka booro a tukki donj duniya pay.

¹⁵ Galmeega y'a ruute, y'ede: «Kun ollo koduwo, n'un etto aa wede k'oogire. Unsuwo a wede yi lekkiyo daayum zeere wo kallagi osiyo a tuddi, kono aame nuñ n'iina manj y'a ki lekka bontilin a daana duwo wo yi-ki t'oona sukuyagi a daana donj pay ye.»

¹⁶ Kane siitandani ado genj an di'n ugiye mozagi pay a siido, a ume wede ti ono donj k'Eber an yi waaku Armege donj.

¹⁷ Maaleeka wede ki sarat y'a iide, y'a zibbe kulkuwo Raa ere adda kulsadi a maaye. Manj golla awwa t'adda Boy Raa t'ume kaakido moziko t'a ruute, t'ede: «A ti dingi baa!»

¹⁸ Injino a iise omilte, tarkuuse, eddisito, wo siido ti nonjirso baadan. T'ume Raa yi ziipe wedusu a siido genj, nonjirso siido baadan kino i k'ize ye.

¹⁹ Aame siido ti nonjire genj, geeger meeda gette a dikkida omagi ado, geegiryagi adda siidiyagi pay a ruugite. Wo Raa i ki dunde ye a oldiko ki geeger meeda Babiloon gette, kono yi-ti gumme ti toote kulkuwadi. Kulso kulkuwadi baadan gette t'a ti dinge ti sobo.

²⁰ Siidiyagi pay adda diine k'ahu ti mongali an di digge t'omaganj me, ki ki'n wolle ye.

²¹ Sanj manj goyoyo baadan wo deero, goyoyo soo gette attiditu suma suwal ki mudu, a zildito ti kandaane a tukki duwo, wo kane duwo an di kaldita suma Raa kono dabar ere ki goyoyo gette onje baadan.

17

Meeda boliyo

¹ Sanj manj maaleeka soo ti diine donj sarat i ziida kunjzali sarat ti kulkuwo Raa genj, y'a iido wo y'o di ruute ono, y'ede: «K'edi, n'a di kiza booro ere Raa yi dekka a tukki meeda boliyo ere i-guune ekk'ahu baadan gettiyo.

² Mozagi donj a siido pay an ti-t'ibi tuddan adda boliyo ti tode, wo donj duniya pay genj t'a ti'n gumme ti toote boliykatu wo y'an iide.»

³ Sanj manj Unde Raa ti-t'uune adda k'addo, maaleeka y'a n' umbe y'a ti n' ziipe adda balda. Wo aame genj n'a wulle erewo ti-guune a tukki seysu teeze bonj, seysu genj tuddi pay raaniya ti sumbiyagi ki kaldita suma Raa, awhizi sarat wo ombani koomat.

⁴ Erewo gette ti-t'usse juwa teezowo bonj, suldi konjswatu ki dap, ki dogoro tuwarwa kar wo ki mokoloo majjaanawa pay, wo a beytu kulso dap boo ti suldi donj ganigi k'a azzira ki boliykatu.

⁵ A zumatu raaniya ti suma ere itatu ombide: «Nuñ te sundo Babiloon geeger meeda, mekki donj boliyo wo ki suldi donj a siido k'azzuru k'a ki wolle ye.»

⁶ Kane donj ki Raa i ruute kereñ Isa yonj Galmeega genj, an di'n iide. Wo erewo gette n'a ti wulle ti-t'iibe puuzo kane i ti gili ettu. Aame ni ti wulle injino n'a ziido giggero.

⁷ Maaleeka y'o di ruute, y'ede: «Ki moo me ki seedu giggera me? Munda wede ombide ki erewo genj n'a di t'oodiba ita wo ki seysu wede

t'a ti guune, awhizí sarat wo ombaní koomat geŋ me.

⁸ Seysu wede ki wulle geŋ, ti kaaga yoŋ ede wo saŋ y'a inda. Bini maŋ y'a balɔa, y'a-kilo t'adda k'olde wede aakede bulɔume me. Aame yigilo maŋ, Raa y'a yi dagga mendí. Wo kane ɔoŋ duniya ɔoŋ t'ume Raa y'ikkima duniya too, sumbiyagaŋ yi ki riine adda mattup ere ki lekkiyo ye geŋ, an wulla seysu geŋŋo maŋ an seeda gaggiraŋ kono seysu geŋ ti poone yoŋ ede, saŋ y'a inda wo aŋkeŋ yi bilɔo geŋ me.»

⁹ Maŋ maaleeka y'o di ruute sey, y'ede: «Peedo t'iide, i dehu ɔuwo eedaŋ a t'ise soodo a elkiso wo a suuniyo k'ono. Kane awhi sarat ki seysu geŋ, i-kaza kessagi sarat ɔoŋ erewo t'a ti guune eego geŋŋo, wo soŋ i-kaza mozagi sarat.

¹⁰ Mozagi ɔoŋ paat geŋ mozikaɔaŋ t'iire, wede ki zoot yo ede, wo wede ki sarat yi k'iina ye botto, wo aame y'iina maŋ mozikaɔaŋ t'aasa ki peedo booloŋ.

¹¹ Seysu wede yoŋ ti kaaga ede wo saŋ y'a inda geŋ, yoŋ mozigo wede ki gessire. Ti poone yoŋ ti diine kane mozagi sarat geŋŋo, wo yoŋ geŋ Raa y'a yi dagga mendí.

¹² Omba ɔoŋ koomat ki wulle geŋ, kane mozagi koomat ɔoŋ botto mozikaɔaŋ an ki t'uune ye. Wo aame an t'uuna maŋ, an di lekka a mozikaɔaŋ ti seysu kaŋ soo ki peedo booloŋ.

¹³ Kane mozagi geŋ pay onamaŋ kaŋ soo, an i-d'ele toogadaŋ ti mozikaɔaŋ a seysu kono y'a oomi mozikaɔaŋ.

¹⁴ An di ɔeyya ti Ulo Damu, wo Ulo Damu y'an di'n ceera kono yoŋ Galmeega y'a jiire pay wo Mozigo mozagi. ɔoŋzi ɔoŋ yi wiike wo yi biire an seedu zakidi a urzizi geŋ, an di ceera ti yode kaŋ soo.»

¹⁵ Maŋ maaleeka y'o di ruute, y'ede: «Ahu ɔoŋ ki wulle ere boli t'a ti guune eego geŋ, kane ɔoŋ siidiyagi pay, ɔoŋ duuru, ita ɔuwo pay, wo ti ɔoŋ orbe ita k'ono pay.

¹⁶ Kane omba ɔoŋ koomat ki wulle geŋ, ti seysu an di kiigira ere boli gettiyo, sulɔutú an t'odɔɔipa pay i-t'oola bontiliŋ. Seytú an d'aadima, wo a guuta an aa t'ooya uwwo mendí.

¹⁷ Derec, Raa y'ize adda k'adde mozagi koomat geŋ, an di gitte onamaŋ kaŋ soo aa yoŋ yi dehu, an i-d'ele toogadaŋ ti mozikaɔaŋ a seysu kono y'a oomi mozikaɔaŋ bini ono ɔoŋ Raa yi ruute a-t'etta.

¹⁸ Wo erewo ere ki wulle gette, tod'te i-kaza geeger meeda mozikaɔaŋ ekki mozagi pay a siido.»

18

Babiloon suukatú t'iire

¹ Saŋ maŋ n'a wulle maaleeka ti doolo yi deegu ti kandaane i-d'ede toogo baadaŋ, wo duniya pay gette a-tuure ti toore wede ki daryikaɔaŋ.

² Y'a idili ti golla awwa, y'ede: «Babiloon geeger meeda meeda, aŋkeŋ suukatú t'iire baa! Ti t'ize ume lekkiyo siitandani pay, ume lekkiyo ki embi ɔoŋ ulpi ki koobiko,

³ kono ita ɔuwo pay ti ti'n gumme toote wede ki boliykatú ere t'isiyo gettiyo. Wo kane mozagi pay a siido an ti t'ibi tuddaŋ moonite ti tode. Wo kane ɔoŋ suuk adda duniya pay an t'ize ɔoŋ bey ti toogo ere i-d'ede a sulɔutú baadaŋ geŋŋo.»

⁴ Maŋ n'a illiga golla ti doolo ti kandaane ti rootiyo, t'ede: «Kune ɔoŋzó kun t'adɔi ti di tode me, kono kun a gi di ketta kaŋ soo ti tode a oldikaɔaŋ, wo karre ki dabaratú y'un gi di'n seeda ye.

⁵ Derec, oldikaɔaŋ i t'ukume baadaŋ i ti gili a kandaane. Wo Raa geŋ i ki dunde ye a oldikaɔaŋ gette.

⁶ Dabaratú kun i-ti doozo aa tod' t'an ize a ɔuwo, kun i-ti doozo taŋ sire ti ere tod' t'an ize. Wo kulsatú kun i-t'oono ti toote kaɔigi a ɔoole sire, ti wede t'an ele a ɔuwo.

⁷ Tod' t'ossiyo sulɔi koŋsuwo wo ti tamma tuddutú baadaŋ geŋ, kun ti-t'elo adda dabar ti moolo baadaŋ inokino kay, kono ti rootiyo adda

k'addutú, t'ede: "Nun ette ni guune mohita, nun te mandaayawa ye, wo môolo munda ton ni k'isa ye."

⁸ A tamma tuddutú gette, i-daana ita dabar aakede unto, isiyo môolo wo mosogo a onniyo soo, wo uwwo t'a-t'ogga. Derec, Galmeega Raa i dikke booro a ettú gen, yon toogo.»

⁹ Wo mozagi pay a siido fon ize boliyo ti suldi tamma tudde ti tode soo gen, aame an wulla saa ki uwwo ere ti t'oggiyo man, an d'ôola wo an di lekka adda môolo kono tode.

¹⁰ Kane mozagi gen an t'ôhira ti dokki kono an orgiso a dabar ere i aana gette, an dillita: «Wayya, wayya moo dabar kino te! Babiloon geeger meeda meeda wo toogo, adda peedo boolon kino min booro t'a ti zidfa!»

¹¹ Wo fon suuk adda duniya an d'ôola wo an di lekka adda môolo kono tode, kono suldfizan wenda an d'owila umbo baa.

¹² Suldfizan fon aakede: dap, maala gurus, dogoro tuwarwa kar, mongali fon majjandani, sotor tuwarwa, juwa, ramica, sotor teezowo bon, ita k'inda fon eediyadan unse, suldi fon ki dilnise k'elbi, suldi fon majjandani an cooliyo k'inda, ki toozi, ki maala, ki mukkolo ere morsowo,

¹³ arardari, egey fon eediyadan unse, mirr, suldi koddiyo eediyadan unse, toote, egey, moonno, geme, bungari, dambami, punzigi ti pusiyagi, bulagi wo fon an zidfo ton man. Wenda an d'owila umbo baa suldi gen me.

¹⁴ Injino fon suuk an i di roota, an t'eesa: «Suldi fon aa addi i dehu gen i t'igge umbo baa, suldi fon majjandani k'uuniyo gen i digge kane dokki ti kon me, an ki'n t'oono ye baa.»

¹⁵ Kane fon suuk i t'ize fon bey t'urzi tode gen, an t'ôhira ti dokki kono an orgiso a dabar ere i iide gette, an d'ôola baadan wo an di lekka adda môolo.

¹⁶ An dillita, an t'eesa: «Wayya, wayya moo dabar kino te! Ba-

biloon geeger meeda meeda fonu an ossiyo suldi k'uuniyo, juwa, sotor tezewo bon, wo suldi konso wo kon gali fon majjandani pay.

¹⁷ Adda peedo boolon kino ettin maala baadan gette a t'igge!»

Wo kane fon pay i tuuliyo tooko, deero tooko pay, fon pay adda tooko gen, an ambe ki geeger gettiyo, wo fon pay ombadan t'urzi bar an t'ihira ti dokki

¹⁸ aame an wulle saa ki uwwo t'oggiyo geeger gettiyo man. An d'iise dillite: «Geeger meeda meeda aa tode kino ette umbo!»

¹⁹ An di kossa puure a awhan, an di dillita, an d'ôola wo an di lekka adda môolo, an t'eesa: «Wayya, wayya moo dabar kino te! Geeger meeda meeda ere fon tooko an t'ize fon bey ti tode min, a peedo boolon a dimbe kame kamec!»

²⁰ Kune fon a kandaane pay kun iso unso wo kono geeger gette t'uute baa, wo kune fon ki Raa, fon zina k'Isa wo nebiyagi, kun iso unso wo kay kono Raa yi ti dikke booratú te a suldi fon pay ulpi t'ize a tukki kune me.

²¹ San man maaleeka toogo yi d'umbe mukkolo aa assa meeda, wo yi ti zidfa adda bar, y'ede: «Gen injino kay Babiloon geeger meeda meeda a kaamiki an ti sedfa ki toogo wo t'a dagga, duwo an gi di'n wolla ye baa.

²² Wo di tode gette wenda yi k'olliga fon k'ondige kundine ye, fon k'oro ye, fon siraro ye, wo fon parre ye baa. Di tode wenda yi ki wolla naabo ere tuuku ton man ye, yi k'olliga môolo k'assa massu ye.

²³ Di tode wenda yi ki wolla toore pitila ye. Kudic an k'olliga ye ette golla kule yi zidfa, ette golla k'erewo ti zidfa me. Gen aasa injino kono ti kaaga fon suuk ki tode gen, kane an jire fon suuk adda duniya pay, wo ita duwo pay mi ti'n digge t'urzi kombidikadi.

²⁴ Wo di tode an d'uune puuzo ki nebiyagi, ki don ki Raa, wo ki don pay an ti'n wildite adda duniya.»

19

¹ Sanj man n'a illiga tarkuuse a kandaane aa golla ki don duuru baadan. Golla gette t'a ruute, t'ede: «Aleluya! Kun amma Galmeega Raa! Yon Wede k'Uttiyadinj. Daryika, toogo kane'n ki yode Raazinj.

² Yi dekkiyo booro derec ki diine. Geeger meeda boliyo, booratú yi-ti dikke kono don siido ti ti'n nukke ti boliykatú. Tôwwo ki don naabadi yi-ti duuze a tode ton man.»

³ Wo golla gette t'a ruute sey, t'ede: «Aleluya! Kun amma Galmeega Raa! Saa ki geeger meeda ere an aa t'uyye gette ti koliyo ki daayum!»

⁴ Kane don deero ada sire makumu pide ti seydi pide gen an di-dikke, an d'uttile a Raa wede iguune a kaakido mozikadi, an'de: «Eyye! Aleluya! Kun amma Galmeega Raa.»

Ono ombide ki tarnaape ki seedfu k'erewo

⁵ Ti kaakido moziko gette i d'ize golla, t'a ruute, t'ede: «Kune don naabadi pay gen, kun amma Raazinj, kune duwo pay deero sunni, kun i ottilo.»

⁶ Sanj man n'a illiga tarkuuse aa golla ki don duuru baadan, idurriyo aa ooye goole y'okko, wo aa eddiso mizzi. Golla gette t'a ruute, t'ede: «Aleluya! Kun amma Galmeega Raa toogadi t'a jiiere pay, kono y'ombo mozikadi baa!

⁷ Ulbin in iso unse wo in lekko t'unusuwo. In y'amma, kono onniyo ere Ulo Damu y'a seedfa eddi t'iina, tode eddi ton ti t'ikkima tuddutu.

⁸ An i d'eele kalle majjaane kamilen i ralita wic wic. Kalle majjaane gen, i-kaza naabo ere ki diine ki don ki Raa.»

⁹ Maaleeka y'o di ruute, y'ede: «Ki raana, unusuwo a kane don soo

an'ni wiiko a tarnaape seedfu k'Ulo Damu.» Wo y'o di ruute sey, y'ede: «Gen ono don derec udfde ti bize Raa.»

¹⁰ Man n'a iire a zondí n'a dikke ki tammadi, minj yon y'o di ruute, y'ede: «K'oolo, k'o ottile ye, kono nun ton man wede naabo aa kee, wo aa zembada don umbe a ono don Isa yi ruutite. Kee ki ottilo a Raa, kono ono don Isa yi ruutite gen kane derec, kane gen minj ono don Raa y'an ele a bize nebiyagi an di ruutite.»

Wede a ti gili a puzu tuware

¹¹ Sanj n'a wulle kandaane a t'ihina, wo i d'uddo puzu tuware. Wede a ti gili eego an yi waaku sundi «Wede Derec, yi seedfu zakidi a munda wede yi ruute y'aasa», yi dekkiyo booro wo yi deyyiso a urzi wede ki diine.

¹² Wo edayi i d'omilte aa uwo, a eedi biibiyagi moziko, suma an riine a tuddi wenda soo ton yi ki ti suune ye, i ti suune yode siidi.

¹³ Kallayi y'usso sulpiyo adda puuzo, wo an yi waaku sundi soo «Ono Raa.»

¹⁴ Asigiryagi a kandaane ti punzigi tuwardi an di y' daaniya, kallagan tuwardi kar majjandani kamilenj.

¹⁵ Ti bizi i d'adfiya kasigara robbonj, ti tode gette y'a oggipa ita duwo pay don i giigira yode wo y'anni dokka ti toogo ere ki dalka maala. Yode batum y'a ti'n nayya aa an nayyu inni bin adda soole. Gen i-kaza kulkuwo Raa toogadi t'a jiiere pay.

¹⁶ A tukki kallayi wede goole wo a zindi an aa di riine suma ettiyo: «Yon Galmeega yi jiiere pay wo Mozigo mozagi.»

Omba a zumbi

¹⁷ Sanj man n'a wulle maaleeka yi t'hira ekki peedo. Y'a idili ti golla awwa a embi don pay oppiyo awwa a kandaane, y'ede: «Kun'di kun t'ogiyi a omba ere baadan Raa y'un ize!

18 Kun'di, kun ooma sey ki mozagi, sey ki deero k'asigiryagi wo ki asigiryagi, sey ki punzigi wo ki don i gilo eego, sey ki don pay bulagi wo bulagi ye, sey ki don pay deero wo sunni.»

19 San man n'a wulle seysu, mozagi siido ti asigiryagan an t'ugiyi ki deyyiso wede a ti gilo puzu ti asigiryagi.

20 Seysu ti wede yi ti t'isiyo tuddi aa nebi, an ti'n zidde. Wede i-t'ize tuddi aa nebi gen, yon y'aaze suldi k'armika a daana seysu, inkino don an d'ede appuzu ki seysu wo an d'uttili undisadi gen, yi ti'n digge. Seysu ti yode gen an di'n ibi zeere adda k'olde oggiyo uwwo dala dala ti moonno ki suupire.

21 Asigiryagan don aa guute, wede a ti gilo a puzu y'aa di'n iide ti kasigara ere adfiya ti bizi, wo embi an d'iimi seyzan an d'issite.

20

Ozzine dupu

1 Man n'a wulle maaleeka yi deegu ti kandaane a bezi kerle ki biza k'olde wede aakede buldume ti zinzi meeda.

2 Y'a ziida maaloogo, tod'te miipo ere ti kaaga Ere Sakiysa, tod'te Meeda siitandani, y'a ti-gitte ki ozzine dupu.

3 Maaleeka yi-ti zidde adda k'olde wede aakede buldume biza y'a-t'ippe ti kerle wo y'a di nilde ti tiibi, kono maaloogo t'a ki dagge ita duwo ye bini a t'ida ozzine dupu. San man yi-d'eeza ki peedo boolon.

4 San man n'a wulle kaakidagi moziko, wo don a ti gundite eego an an d'ele urzi ki dekkiyo booro. Wo son n'a wulle undiyagi ki don an ti dikite awhan kono an ruutite taaya k'Isa wo an di gizite ono Raa. Wo n'a wulle sey kane don pay i k'uttili a seysu ye, a undisadi ye, wo appuzu ki seysu a zumbaman umbo ise a

beyfan ton man. Kane gen an dibilde, an d'ooma moziko ti Almasi k'ozzine dupu.

5 Gette baldiya ere ki poone. Wo kane don unto ongo an gi-di balda ye bini ozzine dupu a t'ida.

6 Unsuwo a kane don uune baldiya ere ki poone kono kane don ki Raa. Unto ere ki sirwe i-k'ede toogo ye a tukki kane me. Kane gen an t'isa don sedeke ki Raa wo ki Almasi, wo an d'ooma moziko ti Almasi adda k'ozzine dupu genno.

Deyyiso ere ki dangu

7 Aame ozzine dupu gen i t'ingila man, Meeda siitandani ti dangay an i-d'eeza

8 wo t'a engila daggiya duwo don a kesiyagi pide ki siido, kane duwo gen sumbiyagan Goog wo Magoog* t'a ti'n t'ogiya ki deyyiso, d'urikadan t'aasa aa dolso k'ooye.

9 An t'iizigo t'adda siido pay, ume don ki Raa an t'ugiyi an da t'an duule ti geeger ere Raa yi giyye gette pay. Wo de i diigo uwwo ti kandaane t'an igge kane don i-duule don ki Raa gen me.

10 Inkino man Meeda siitandani, ere daggiyadan, an ti zidde adda k'olde oggiyo uwwo dala dala ti moonno ki suupire, a ume wede seysu ti wede yi ti t'isiyo tuddi aa nebi adda. An di dabira diddo onnu ki daayum.

Booro ere k'ita

11 San n'a wulle kaakido moziko meeda tuware kar, wo wede a ti guune eego'n, siido kane ti kandaane an t'umbe dokki ti daanadi me, wo wenda yi ki'n wulle ye baa.

12 San man n'a wulle don i t'inda deero sunni an t'ihira a daana kaakido moziko. N'a wulle sey mattupiyagi ohinte, wo adda mattupiyagi gen an a ti riine naabo ere ki wede tuuku y'ize. Wo mattup soo ti doolo ohine pay, tode gette mattup ere ki lekkiyo. Wo don i t'inda gen, wede i-guune a kaakido moziko y'a

* 20:8 20.8 Goog wo Magoog: I-kaza don k'olmide Raa.

dikke booradan a naabadan ere an ize raaniya adda mattupiyagi genno.

¹³ Bar t'an d'iize a don i t'inda t'urzi tode me, unto ton t'an d'iize don a beytu me, wo ume ki don i t'inda ton don angen y'an d'iize. Wo wede tuuku ton an'ni di dikke booradi a naabo ere y'ize.

¹⁴ San unto ti ume ki don i t'inda gen, an di'n ibi adda k'olde oggiyo uwo dala dala. Olde gen yon unto ere ki sirwe.

¹⁵ Wede tuuku sundi raaniya adda mattup ere ki lekkiyo gettiyo ye man, an ti y' sedde adda k'olde oggiyo uwo dala dala genno.

21

Kandaane ti siido aware

¹ San man n'a wulle kandaane aware, siido ton aware, wo bar umbo kono kandaane wede ki poone ti siido ere ki poone kane an digge.

² Wo n'a wulle geeger ere kamilen, tode gette Zeruzalem aware ti deegu ti kandaane, Raa y'igibo an ti t'ikkimo aa erewo ti t'ikkima tudutu majjaanawa ti t'ette k'ume kulatu.

³ N'a illiga golla awwa ettiyo ti kaakido moziko, t'ede: «Ankenno Boy Raa yon a diine duwo. Yode Raa batum y'a lekka ti kane, kane an t'isa donzi wo yon Raazan.

⁴ Aame gen Raa y'a sippa zumarzan pay a ume k'edayan. Unto umbo baa, moolo umbo baa, dollite umbo baa, dabar ton umbo baa. Suldi don pay mazzini gen an t'ingile.»

⁵ Man wede i-guune a kaakido moziko y'a ruute, y'ede: «Ankenno suldi pay ni'n ize awardi.» Wo y'o di ruute, y'ede: «Ono en ki ti'n raana, kono kane'n d'erec, duwo an d'ambe eego.»

⁶ Wo y'o di ruute sey, y'ede: «Gen i t'ize baa! Nun sundo Alpa wo Omega, nun wede t'ume k'eesiyo wo ki dangu ton nun. Wede orme man y'edi ni di t'eela ahu ki waawiye yi

siba. Ahuzo en i d'eliyo lekkiyo ere ki daayum.

⁷ Wede tuuku yi jiira man, sulfizoo pay en ki yode. N'a t'isa Raazi wo yon y'a t'isa ulo nun.

⁸ Wo a kane don dalwidi, don sooruzan ki diine ye, don isiyo suldi don ulpi k'a ki wolle ye, don towwo duwo mirsi, don isiyo boliyo, kombidagi, don daaniya longayi wo don pay i lohito ono, kane pay gen umayan adda k'olde oggiyo uwo dala dala ti moonoo ki suupire. Ume gen sundi unto ere ki sirwe.»

Zeruzalem aware

⁹ Maaleeka soo ti diine maaleekiyagi sarat don ti poone a beezan kunzali sarat oniyto ti dabar ere sarat ki Raa an di zibbite gen, y'a iido wo y'o di ruute, y'ede: «K'edi, n'a di kiza erewo ere i seeda Ulo Damu.»

¹⁰ Unde Raa ti-t'uune adda k'addo, maaleeka y'a-n'umbe, y'a-ti n' ziipe eego mukkolo meeda wo sohoro, y'o di gize geeger ere kamilen, Zeruzalem. Tod' ti deegu ti kandaane, Raa yi t'igibo,

¹¹ ti-tooriyo ti toore wede ki daryika Raa batum, tooratu aa ki mukkolo ere majjaanawa sundutu zasipe kere kere aa kaynaana.

¹² Geeger gette dooliyo ti waaya mongali dullan wo awwa, boha bumbiyagutu'n koomat makumu sire, wo maaleekiyagi koomat makumu sire an di boohiyo. A boha bumbiyagi gen, an aa ti riine suma soo soo ki boha bumbiyagi koomat makumu sire ki don k'Izirayel genno.

¹³ Boha bumbiyagi an di'n ikke ado ado. Ki kese peedo koliyo ado, ki kese peedo k'ooriyo ado, ki kese k'awwa ado, wo ki kese fandadi ado.

¹⁴ Waaya geeger gette an iiziga ekki mongali koomat makumu sire don t'ume k'eesiyo i di seedu me, wo ekki mongali gen an aa ti riinite sumbiyagi don zina k'Ulo Damu kane koomat makumu sire genno.

¹⁵ Maaleeka wede o rootiyo geŋ a beezí dalka dap ki dooziyo geeger, ti boha bumbiyagi, ti waaya moŋgali gettiyo.

¹⁶ Geeger gette ki sohirko wo ki tontilko geŋ, pay sohirkadaŋ kaŋ soo. Maaleeka y'a-duuze geeger gette ti dalka gettiyo, a iide dalka dupu koomat makumu sire, ki sohirko, k'awwa wo ki tontilko geŋ, pay sohirkadaŋ kaŋ soo.

¹⁷ Waaya toŋ y'a-duuze ki tontilko a iide oole meeda uto ada pide makumu pide. Maaleeka yi duuze aa dooziyo ere ki d'wo an di dooziyo.

¹⁸ Waaya gette an iiziga ti moŋgali d'woŋ majjandani aa ossoyo sundan zasipe wo tode geeger batum ki dap daa kalsiya munda, kabibalbal aa kaynaaŋa.

¹⁹ Moŋgali d'woŋ k'ita waaya geeger an zippe ti moŋgali d'woŋ majjandani. Mokokolo an ziipe ki poone sundutú zasipe*, ki sirwe sundutú sapir†, k'aduwe sundutú kalseduwan‡, ki pidiwe sundutú emerood§,

²⁰ ki paat sundutú sarduwan*, ki zoot sundutú kornaliin†, ki sarat sundutú kirizolit‡, ki gessire sundutú beril§, ki gessat sundutú topaz*, ki koomat sundutú kirizopaz†, ki koomat makumu soo sundutú iyasant‡, ki koomat makumu sire sundutú ametiste§.

²¹ Boha bumbiyagi koomat makumu sire geŋ, wede soŋ an ikkima ki d'goro tuwarwa kar kar. Wo erkuyagi d'woŋ deero adda geeger geŋ ki dap, daa kalsiya munda d'el'el aa kaynaaŋa.

²² Adda geeger gette ni ki wulle ye Boy Raa me, kono yode Galmeega Raa toogadí t'a jiire pay, wo soŋ Ulo Damu kane ede, d'wo an d'ottilso

wo an di tamma a d'aana kane baa.

²³ Geeger gette i ki dehu peedo koo tere y'a ki ti toore d'wo ye, kono daryika Raa ti di tooriyo wo Ulo Damu bingatu.

²⁴ Ita d'wo pay an d'ozira a tooratu wo mozagi pay a siido an d'etto ti laale mozikadaŋ a tode.

²⁵ Boha bumbiyagi a lekka ohinte daayum, kono ume daayum onnu, diddo umbo.

²⁶ D'woŋ ti ita d'wo pay an i-d'etto a tode ti laale mozikadaŋ.

²⁷ Wo munda ganigi soo toŋ i k'etta ye k'adda geeger gette, ise wede isiyo suldi d'woŋ k'azzuru k'a ki wolle ye, ise wede lohito k'ono toŋ maŋ. Etta k'adda wede sundi raaniya adda mattup ere ki lekkiyo ere k'Ulo Damu d'anaŋal.

22

¹ Saŋ maŋ maaleeka y'o di y' gize ooye wede ahuzi i d'eliyo lekkiyo me. Ahuzi i ralita aa ossoyo wo i lohito pupuc ti kaakido moziko Raa ti Ulo Damu me.

² Wo ooye geŋ yi d'okko adda diine geeger, wo a kuukulu k'ooye i d'udde undumu wede i d'eliyo lekkiyo, yi d'ehiyo adda k'ozzine taŋ koomat makumu sire, a tere yi d'ehiyo d'ehiyo. Puutagi i d'eliyo beeko a ita d'wo pay.

³ Adda geeger gette, munda wede Raa yi ti y' duude umbo.

Kaakido moziko Raa ti Ulo Damu t'aasa adda geeger gettiyo, wo d'woŋ naabo Raa an i-d'ottila.

⁴ An di y' wolla Raa t'edayan wo sundi t'a koonaa raaniya a zumbamaŋ.

⁵ Aame geŋ diddo umbo, wenda yi ki deha toore pitila ye, ki peedo ye, kono toore Galmeega Raa y'an toora, wo an d'ooma moziko ti yode ki daayum.

* **21:19 21.19 Zasipe:** I ralita aa ossoyo. † **21:19 21.19 Sapir:** Bicici aa goriye. ‡ **21:19 21.19 Kalseduwan:** Kilnowo. § **21:19 21.19 Emerood:** Bicici aa soole. * **21:20 21.20 Sarduwan:** Teezowo aa ekke. † **21:20 21.20 Kornaliin:** Teezowo aa gulgilo. ‡ **21:20 21.20 Kirizolit:** Bicici aa kilen. § **21:20 21.20 Beril:** Bicici aa derwe. * **21:20 21.20 Topaz:** Bolile. † **21:20 21.20 Kirizopaz:** Bicici aa dalbite. ‡ **21:20 21.20 Iyasent:** Teezowo boŋ. § **21:20 21.20 Ametiste:** Aa moymo.

⁶ Saŋ maŋ maaleeka y'o di ruute, y'ede: «Ono eŋ kane'ŋ derec, d'uwu an d'ambe eego. Galmeega Raa wede i d'eliyo Unde Kamileŋ a nebiyagi geŋ, y'a igibo maaleekayí y'an di kize a d'ŋ naabadí suldí d'ŋ aana goppon.»

Kama k'Isa

⁷ Isa y'a ruute, y'ede: «Kun ollo, nuŋ goppon n'ettiyo. Unsuwo a kane d'ŋ a seedu ono d'ŋ Raa y'igibo adda mattup ettiyo.»

⁸ Suldí eŋ, nuŋ Zaŋ ni'ni wulle wo ono n'illiga ti kuudó. Wo aame suldí eŋ ni'ni wulle wo ono ni n'illiga maŋ, n'a iire a zoŋ maaleeka wede o di gize suldí geŋŋo. Maŋ n'a-dikke ni-d'ottile miŋ,

⁹ yoŋ y'o di ruute, y'ede: «Kee k'oolo, k'o ottile ye, ki ottilo a Raa! Kono nuŋ toŋ maŋ wede naabo aa kee, aa zembadá nebiyagi wo aa d'ŋ pay i seedu ono mattup eŋ adda k'addaŋ.»

¹⁰ Saŋ maŋ y'o di ruute, y'ede: «Ono d'ŋ Raa y'igibo k'a ti'n riine adda mattup ette, k'a ti t'ippa adda ye, kono onniyo ere Raa yi dikke ki aaniya suldí gette, tod'te goppon.»

¹¹ Wede ki diine ye geŋ, i-d'ŋko k'isiyo munda wede ki diine ye, wo wede isiyo suldí ganigi geŋ, i-d'ŋko k'isiyo suldí ganigi. Wo de wede ki diine geŋ, i-d'ŋko k'isiyo munda wede ki diine, wo wede kamileŋ geŋ, i-d'ŋko ki lekkiyo kamileŋ.»

¹² Isa y'a ruute, y'ede: «Kun ollo, nuŋ goppon n'ettiyo, n'a t'ambo a beezó munda wede ni dehu n'un t'eley a naabo ere kun ize, wede tuuku toŋ y'a t'ooney a naabadí naabadí.

¹³ Nuŋ sundó Alpa wo Omega, nuŋ wede ki poone wo k'ita toŋ nuŋ, nuŋ wede t'ume k'eesiyo wo ki d'angu toŋ nuŋ.

¹⁴ Unsuwo a kane d'ŋ kallagan opilso, kane geŋ an d'ede urzi k'ettiyo k'adda geeger ti biza bumbu wo k'ombo k'undumu wede i d'eliyo lekkiyo.

¹⁵ Wo oopa ti paate d'ŋ isiyo suldí d'ŋ k'a azzira, kombidagi, d'ŋ boliyo, d'ŋ t'owwo d'uwu mirsi, d'ŋ i daaniya longayi, wo d'ŋ pay i geyyiso lohito k'ono wo an di lohito!

¹⁶ Nuŋ Isa n'a igibo maaleekayó kono suldí geŋ y'an ti'n kizite a kane d'ŋ ogiysito ti sundó. Nuŋ n'udfo ti biza bumbu mugiyó Dawut, nuŋ moole biza soohe wede omilte wic geŋŋo.»

¹⁷ Unde Kamileŋ kane ti erewo ere i seeda* an di ruute, an'de: «K'edi!»

Wede ono geŋ yi'n ollige maŋ, y'a roote kay: «K'edi!»

Wede ôrme maŋ y'edi, yi dehu maŋ ni di t'eela ahu d'ŋ i d'eliyo lekkiyo, yi siba ki waawiye.

Ono d'ŋ ki d'angu

¹⁸ Nuŋ Zaŋ, n'un ondirso a kune d'ŋ pay ollige ono d'ŋ Raa y'igibo wo n'a ti'n riine adda mattup ettiyo: Aame wede y'a unka munda t'eedí maŋ, dabar ere ni riine adda mattup ette Raa yi di-t'aagila kay.

¹⁹ Wo ono d'ŋ Raa y'igibo wo n'a ti'n riine adda mattup ette, wede tuuku yi iidiba munda boolon maŋ, Raa yi ki t'ela ye kay aggadí ere k'undumu wede i d'eliyo lekkiyo a d'uwu me, wo k'adda geeger ere kamileŋ aa an riine adda mattup ette, yi k'etta ye.

²⁰ Wede yi'ni suune adda k'addí suldí eŋ derec geŋ, y'ede: «Eyye, nuŋ goppon n'ettiyo!» Eyye! Geŋ i t'iso! K'edi Galmeega Isa!

²¹ Beeko ere ki Galmeega Isa ti koono ti kune pay.

* 22:17 22.17 *Erewo ere i seeda*: I-kaza d'ŋ pay i ziipe addaŋ a Isa.